Autorul bestsellerului
STÂLPII PĂMÂNTULUI

KEN FOLLETT

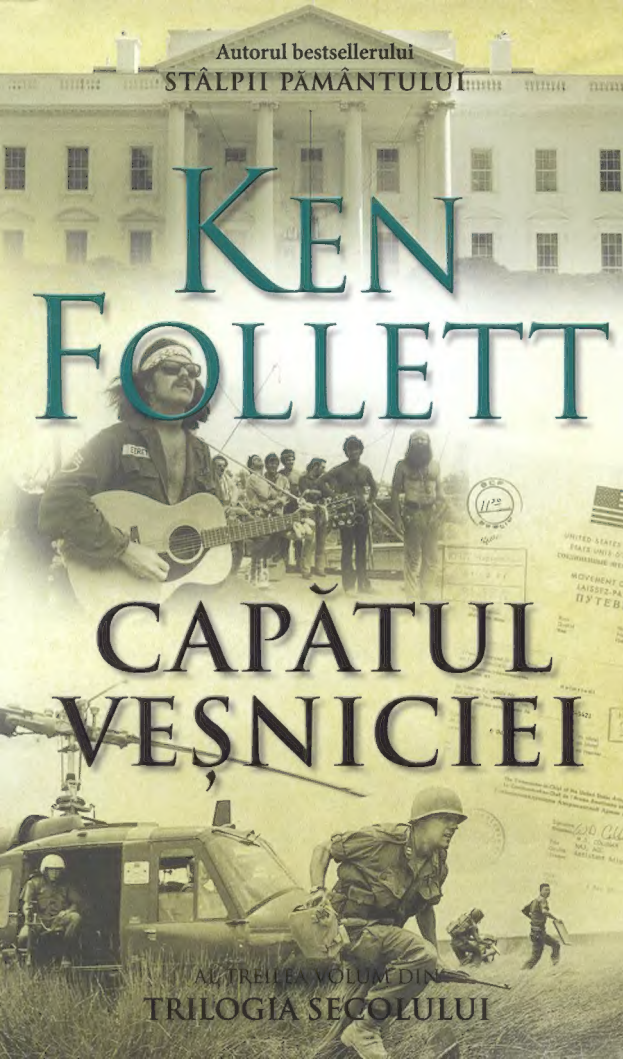

CAPĂTUL VEȘNICIEI

AL TREILEA VOLUM DIN
TRILOGIA SECOLULUI

„Puține opere expun un concept atât de măreț precum noua *Trilogie a Secolului* a lui Ken Follett, iar partea întâi sugerează că seria va fi una dintre capodoperele literare ale vremurilor noastre... În timp ce marile evenimente și subiecte constituie miezul acestui roman, cea care acaparează întreaga atenție este bogăția personajelor și împletirea poveștilor lor, de cele mai multe ori fără nicio legătură."

Sunday Times

„Intrigă politică, episoade amoroase, suspans și dramă. Istoria prinde viață..."

The Louisville Courier-Journal

„Maestrul povestitor Ken Follett împletește în *Trilogia Secolului* punctele de vedere britanice, americane, germane și rusești, într-un tablou fascinant și remarcabil de bogat al societății și al politicii."

The Times

„O soap opera istorică extrem de antrenantă."

Kirkus Reviews

„O epopee istorică extraordinară, exhaustivă și fascinantă, o carte ce te va consuma săptămâni întregi."

USA Today

„Una dintre cele mai ample opere de ficțiune scrise în zilele noastre."

The Seattle Times

Fotografie de Olivier Favre

KEN FOLLETT s-a născut în 1949 la Cardiff, în Țara Galilor.
Licențiat în filosofie la University College London, a lucrat ca ziarist la Evening News, precum și ca director de editură la Everest Books.
Primul său bestseller, *Prin urechile acului*, a obținut Premiul Edgar pentru cel mai bun roman din partea Mystery Writers of America.
Follett este membru al mai multor organizații active în domeniul culturii: consultant în cadrul Reading Is Fundamental (RIF) din Marea Britanie, membru al Royal Society of Arts, al National Literacy Trust și al Academiei din Țara Galilor, precum și membru în comitetul director al Academiei Naționale a Scriitorilor.

Trilogia Secolului urmărește destinul a cinci familii care-și croiesc destinele către veacul XX. În *Capătul veșniciei*, ele se găsesc într-o epocă a marilor frământări sociale, politice și economice din deceniile 6-8, în vâltoarea asasinatelor și a mișcărilor politice, trecând din Vietnam la Zidul Berlinului, de la criza rachetelor din Cuba la revoluție și rock.

Așa cum și-a obișnuit cititorii, Ken Follett își documentează cu seriozitate fundalul istoric al cărților, redându-l cu acuratețe și propunând personaje bogate în nuanțe și emoții. Cu o iscusință de maestru, el ne aduce înaintea ochilor o lume pe care credeam că o cunoaștem, dar care nu va mai fi niciodată aceeași.

Capătul veșniciei, impetuoasa și pătimașa încheiere a *Trilogiei Secolului*, ocupă locul 1 pe lista bestsellerurilor în Statele Unite, Anglia, Danemarca, Franța, Germania, Italia și Spania.

„Această încheiere fascinantă constituie o experiență desăvârșită și plină de satisfacții, de o mare densitate tematică, amplificată cu o melodramă atent echilibrată, personaje puternice, dinamică familială și intrigă internațională."
Publishers Weekly

www.ken-follett.com

ISBN 978-606-761-245-5
9 786067 761245
www.raobooks.ro
editura rao

KEN FOLLETT

CAPĂTUL VEȘNICIEI

AL TREILEA VOLUM DIN TRILOGIA SECOLULUI

Traducere din limba engleză
BOGDAN OLTEANU

RAO CLASS

Tuturor celor care luptă pentru libertate,
în special Barbarei

Personajele principale

Americanii

Familia Dewar
Cameron Dewar
Ursula „Beep“ Dewar, sora lui
Woody Dewar, tatăl lor
Bella Dewar, mama lor

Familia Peshkov-Jakes
George Jakes
Jacky Jakes, mama lui
Greg Peshkov, tatăl lui
Lev Peshkov, bunicul lui
Marga, bunica lui

Familia Marquand
Verena Marquand
Percy Marquand, tatăl ei
Babe Lee, mama ei

CIA
Florence Geary
Tony Savino
Tim Tedder, semipensionat
Keith Dorset

Alţii
Maria Summers
Joseph Hugo, FBI
Larry Mawhinney, Pentagon
Nelly Fordham, fostă iubită a lui Greg Peshkov

Dennis Wilson, asistentul lui Bobby Kennedy
Skip Dickerson, asistentul lui Lyndon Johnson
Leopold „Lee" Montgomery, reporter
Herb Gould, jurnalist de televiziune la *This Day*
Suzy Cannon, reporter de scandal
Frank Lindeman, proprietar de reţea de televiziune

Personaje istorice reale
John F. Kennedy, cel de-al 35-lea preşedinte al Statelor Unite
Jackie, soţia lui
Bobby Kennedy, fratele lui
Dave Powers, asistentul preşedintelui Kennedy
Pierre Salinger, ofiţerul de presă al preşedintelui Kennedy
Reverendul Martin Luther King Jr, preşedinte al *Southern Christian Leadership Conference*
Lyndon B. Johnson, cel de-al 36-lea preşedinte al Statelor Unite
Richard Nixon, cel de-al 37-lea preşedinte al Statelor Unite
Jimmy Carter, cel de-al 39-lea preşedinte al Statelor Unite
Ronald Reagan, cel de-al 40-lea preşedinte al Statelor Unite
George H.W. Bush, cel de-al 41-lea preşedinte al Statelor Unite
J. Edgar Hoover, Directorul FBI

Britanicii

Familia Leckwith-Williams
Dave Williams
Evie Williams, sora lui
Daisy Williams, mama lui
Lloyd Williams, deputat în Camera Comunelor, tatăl lui
Ethel Leckwith, bunica lui Dave

Familia Murray
Jasper Murray
Anna Murray, sora lui
Eva Murray, mama lui

Muzicieni din trupa Guardsmen and Plum Nellie
Lenny, vărul lui Dave Williams
Lew, toboşar
Buzz, basist
Geoffrey, chitarist principal

Alţii
Contele Fitzherbert, numit Fitz
Sam Cakebread, prietenul lui Jasper Murray
Byron Chesterfield (pe numele său adevărat Brian Chesnowitz), impresar de muzică
Hank Remington (pe numele său adevărat Harry Riley), vedetă pop
Eric Chapman, director executiv al companiei de discuri

Germanii

Familia Franck
Rebecca Hoffmann
Carla Franck, mama adoptivă a Rebeccăi
Werner Franck, tatăl adoptiv al Rebeccăi
Walli Franck, fiul Carlei
Lili Franck, fiica lui Werner şi a Carlei
Maud von Ulrich, născută Fitzherbert, mama Carlei
Hans Hoffmann, soţul Rebeccăi

Alţii
Bernd Held, învăţător
Karolin Koontz, cântăreaţă de folk
Odo Vossler, cleric

Personaje istorice reale
Walter Ulbricht, prim-secretarul Partidului Unităţii Socialiste (Comunist)
Erich Honecker, succesorul lui Ulbricht
Egon Krenz, succesorul lui Honecker

Polonezii
Stanislaw „Staz“ Pawlak, ofiţer de armată
Lidka, iubita lui Cam Dewar
Danuta Gorski, activistă în Solidaritatea

Personaje istorice reale
Anna Walentynowicz, macaragistă
Lech Wałęsa, liderul sindicatului Solidaritatea
Generalul Jaruzelski, prim-ministru

Ruşii

Familia Dvorkin-Peshkov
Tanya Dvorkin, jurnalistă
Dimka Dvorkin, asistent la Kremlin, fratele geamăn al Tanyei
Nina, iubita lui Dimka
Anya Dvorkin, mama lor
Grigori Peshkov, bunicul lor
Katerina Peshkov, bunica lor
Vladimir, numit întotdeauna Volodea, unchiul lor
Zoya, soţia lui Volodea

Alţii
Daniil Antonov, redactor la departamentul de ştiri speciale al TASS
Piotr Opotkin, redactor-şef la departamentul de ştiri speciale
Vasili Yenkov, disident
Natalya Smotrov, oficial în Ministerul de Externe
Nik Smotrov, soţul Natalyei
Evgheni Filipov, asistentul ministrului apărării, Rodion Malinovski
Vera Pletner, secretara lui Dimka
Valentin, prietenul lui Dimka
Mareşalul Mihail Pushnoy

Personaje istorice reale
Nikita Sergheevici Hruşciov, prim-secretar al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice
Andrei Gromîco, ministru de externe sub Hruşciov
Rodion Malinovski, ministru al apărării sub Hruşciov
Alexei Kosîghin, preşedinte al Consiliului de Miniştri
Leonid Brejnev, succesorul lui Hruşciov
Iuri Andropov, succesorul lui Brejnev
Konstantin Cernenko, succesorul lui Andropov
Mihail Gorbaciov, succesorul lui Cernenko

Alte naţiuni
Paz Oliva, general cubanez
Frederik Bíró, politician maghiar
Enok Andersen, contabil danez

PRIMA PARTE

ZIDUL
1961

Capitolul 1

Rebecca Hoffmann fu chemată la sediul poliţiei secrete într-o zi ploioasă de luni din 1961.

Dimineaţa începuse cât se poate de obişnuit. Soţul ei o dusese la serviciu cu Trabantul său arămiu. Străzile vechi şi cochete din centrul Berlinului încă mai păstrau urmele bombardamentului din vremea războiului, cu excepţia locurilor în care clădiri noi de beton se înălţau ca nişte dinţi falşi şi neasortaţi. Hans se gândea la serviciul propriu în timp ce conducea.

– Instanţele servesc judecătorii, avocaţii, poliţia, guvernul – pe toţi, numai pe victimele infracţiunilor nu, spunea el. Te aştepţi la aşa ceva în cazul ţărilor occidentale capitaliste, dar în comunism, instanţele ar trebui să fie în slujba poporului. Colegii mei nu par să realizeze asta.

Hans lucra la Ministerul Justiţiei.

– Suntem căsătoriţi de aproape un an, te cunosc de doi ani şi încă nu ţi-am întâlnit vreun coleg, remarcă Rebecca.

– Te-ar plictisi, replică el imediat. Sunt toţi avocaţi.

– Sunt şi femei printre ei?

– Nu. Cel puţin, nu în departamentul meu.

Hans lucra în administraţie: repartiza judecători, stabilea datele proceselor, se ocupa de buna gospodărire a tribunalelor.

– Chiar şi aşa, tot mi-ar face plăcere să-i cunosc.

Hans era un bărbat puternic, care învăţase să îşi înfrâneze pornirile. Rebecca zări în ochii săi o licărire familiară de mânie faţă de insistenţele ei. Şi-o controlă printr-un efort de voinţă.

– O să aranjez ceva, rosti el. Poate ieşim într-o seară cu toţii într-un bar.

Hans fusese primul bărbat pe care îl cunoscuse Rebecca şi care semăna cu tatăl ei. Era sigur pe el şi autoritar, dar o asculta întotdeauna. Avea o slujbă bună – nu erau mulţi oameni care să îşi permită o maşină personală în Germania de Est – şi, spre deosebire de oamenii care lucrau pentru guvern, de obicei comunişti înverşunaţi, Hans, în mod surprinzător, împărtăşea scepticismul politic al Rebeccăi. La fel ca tatăl ei, era înalt, chipeş şi bine îmbrăcat. Era bărbatul pe care îl aşteptase.

O singură dată se îndoise de el, pe când o curta. Fuseseră implicaţi într-un accident minor de maşină. Vina îi aparţinuse în întregime celuilalt şofer, care venise de pe o stradă lăturalnică fără să oprească. Asemenea lucruri erau la ordinea zilei, dar Hans se înfuriase la culme. Deşi cele două maşini suferiseră avarii minime, el chemase poliţia, le arătase legitimaţia sa de la Ministerul Justiţiei, asigurându-se că şoferul vinovat este arestat pentru conducere neregulamentară şi dus la închisoare.

Mai apoi se scuzase în faţa Rebeccăi pentru că îşi pierduse cumpătul. Pe ea o speriase atitudinea lui răzbunătoare şi fusese cât pe ce să pună capăt relaţiei. Însă el îi explicase că îşi ieşise din fire din cauza presiunii de la serviciu, iar ea îl crezuse. Timpul îi dăduse dreptate: el nu mai făcuse niciodată aşa ceva.

După ce ieşiseră împreună un an şi se culcaseră împreună în majoritatea weekendurilor vreme de şase luni, Rebecca începuse să se întrebe de ce nu o cerea de soţie. Nu mai erau copii: ea avea 28 de ani, iar el 33. Aşa că îl ceruse ea de soţ. Deşi cererea îl luase prin surprindere, el acceptase.

Parcară în faţa şcolii ei. Era o clădire modernă, bine utilată: comuniştii erau foarte serioşi când venea vorba de educaţie. În faţa porţilor erau vreo cinci-şase băieţi mai mari, fumând ţigări sub un copac. Ignorându-le privirile, Rebecca îl sărută pe Hans pe buze. Apoi coborî din maşină.

Băieţii o salutară politicos, însă ea simţi cum li se scurgeau ochii pofticioşi de adolescenţi pe silueta ei, în timp ce se strecura printre băltoacele din curtea şcolii.

Rebecca provenea dintr-o familie de politicieni. Bunicul ei fusese membru social-democrat în Reichstag, parlamentul naţional, înainte de venirea lui Hitler la putere. Mama ei fusese consilier local, tot din partea social-democraţilor, în scurta perioadă postbelică de democraţie a Berlinului de Est. Însă Germania de Est era o dictatură comunistă acum, iar Rebecca nu vedea niciun rost în implicarea în politică. Aşa că îşi canalizase idealismul spre pedagogie, sperând ca noua generaţie să fie mai puţin dogmatică, mai inteligentă şi mai plină de compasiune.

Consultă orarul de urgenţă de pe panoul din cancelarie. Majoritatea orelor ei fuseseră dublate azi, două grupuri de elevi fiind îngrămădite într-o singură încăpere. Ea preda rusa, dar trebuia să mai ţină şi ore de engleză. Ea, una, nu vorbea engleză, deşi mai prinsese câte ceva de la bunica ei britanică, Maud, rămasă la fel de tenace şi la cei 70 de ani ai săi.

Era a doua oară când Rebeccăi i se cerea să ţină ore de engleză, aşa că începu să se gândească la un text. Prima dată folosise o broşură concepută pentru soldaţii americani, în care erau instruiţi cum să se poarte cu germanii: elevilor li se păruse hilară şi învăţaseră multe cu ocazia aceea. Poate că

astăzi avea să scrie pe tablă versurile unei melodii cunoscute, precum *The Twist* – difuzată întruna la postul de radio al Forţelor Americane –, şi să-i pună apoi să le traducă în germană. Nu avea să fie o lecţie tocmai convenţională, dar mai mult de-atât nu putea face.

Şcoala suferea de o lipsă acută de cadre didactice, întrucât jumătate emigraseră în Germania de Vest, unde salariile lunare erau cu trei sute de mărci mai mari, iar oamenii erau liberi. Acest lucru se întâmplase în majoritatea şcolilor din Germania de Est. Şi nu numai cadrele didactice făceau asta. Medicii îşi puteau dubla venitul dacă se mutau în Vest. Mama Rebeccăi, Carla, era asistentă-şefă într-unul dintre spitalele mari din Berlinul de Est şi ajunsese pe culmile disperării din cauza numărului redus de asistente şi de medici de care dispuneau. Era aceeaşi poveste şi în industrie, ba chiar şi în armată. Era o criză naţională.

În timp ce Rebecca scria versurile de la *The Twist* într-un caiet, încercând să-şi amintească versul despre „surioara mea", directorul-adjunct intră în cancelarie. Bernd Held era probabil cel mai bun prieten al Rebeccăi, în afara familiei ei. Era un bărbat zvelt şi brunet la vreo 40 de ani, cu o cicatrice palidă pe frunte acolo unde fusese lovit de o bucată de şrapnel pe când apăra Culmile Seelow în ultimele zile ale războiului. Preda fizica, dar împărtăşea interesul Rebeccăi pentru literatura rusă şi serveau prânzul împreună de vreo două ori pe săptămână.

– Ascultaţi-mă puţin, oameni buni, rosti Bernd. Mă tem că am veşti proaste. Anselm ne-a părăsit.

Imediat se iscară murmure de surprindere. Anselm Weber era directorul şcolii. Era un comunist loial partidului – aşa cum trebuiau să fie toţi directorii. Dar se părea că atracţia prosperităţii şi a libertăţii din Germania de Vest fusese mai puternică decât principiile sale.

Bernd continuă:

– Îi voi ţine eu locul până când va fi desemnat un nou director.

Rebecca şi toţi ceilalţi profesori din şcoală ştiau că Bernd ar fi meritat din plin funcţia respectivă, dacă s-ar fi ţinut cont de aptitudini; însă Bernd nu era nici măcar luat în calcul, fiindcă nu se înscrisese în Partidul Unităţii Socialiste (SED) – Partidul Comunist, în pofida numelui.

Acesta era şi motivul pentru care nici Rebecca nu avea să ajungă vreodată directoare. Anselm o rugase să intre în partid, dar ea nici nu voise să audă. Ar fi fost ca şi cum s-ar fi internat într-un azil de nebuni şi ar fi pretins că toţi pacienţii sunt sănătoşi la cap.

În timp ce Bernd detalia noile modificări de urgenţă, Rebecca se întreba când avea să fie numit noul director. Peste un an? Cât avea să mai continue criza aceea? Nimeni nu ştia.

Înainte de prima oră, se uită în sertar, dar acesta era gol. Încă nu sosise corespondența. Poate că și poștașul plecase în Germania de Vest.

Scrisoarea care avea să-i dea viața peste cap era încă pe drum.

Își ținu prima oră, analizând poemul rusesc „Călărețul de bronz" cu un grup mare de adolescenți, de 17–18 ani. Era o lecție pe care o ținea în fiecare an, de când începuse să predea. Ca întotdeauna, își îndrumă elevii spre analiza canonică sovietică, explicându-le că Pușkin rezolva conflictul dintre interesul personal și datoria publică în favoarea celei din urmă.

La prânz își luă sandviciul, se duse în cabinetul directorului și se așeză în fața biroului lui Bernd. Privi spre raftul cu busturi ieftine de ceramică: Marx, Lenin și liderul comunist est-german Walter Ulbricht. Bernd îi urmări privirea și zâmbi.

– Anselm a fost foarte șiret, rosti el. A pretins atâția ani că este devotat cauzei și acum a zbughit-o.

– Pe tine nu te tentează să pleci? îl întrebă Rebecca pe Bernd. Ești divorțat, nu ai copii, nu te ține nimic aici.

El se uită împrejur, parcă întrebându-se dacă îl asculta cineva; apoi ridică din umeri.

– M-am gândit și eu la asta – dar cine nu s-a gândit? zise el. Dar tu? Oricum, tatăl tău lucrează în Berlinul de Vest, nu-i așa?

– Da. Are o fabrică de televizoare. Însă mama este hotărâtă să rămână în Est. Ea spune că trebuie să ne rezolvăm problemele, nu să fugim de ele.

– Am cunoscut-o. E o tigroaică!

– Într-adevăr. Iar casa în care locuim a rămas în familia ei de generații întregi.

– Și soțul tău?

– El este devotat slujbei sale.

– Deci nu trebuie să-mi fac griji că te-aș putea pierde. Mă bucur.

Rebecca zise:

– Bernd...

Apoi ezită.

– Hai, spune ce-ai de spus.

– Pot să-ți pun o întrebare personală?

– Sigur.

– Ți-ai părăsit soția fiindcă te înșela.

Bernd se crispă, dar răspunse:

– Așa este.

– Cum ai aflat?

Bernd tresări, ars de amintirea neplăcută.

– Te deranjează că te întreb? rosti Rebecca neliniștită. Este o întrebare prea personală?

– Nu mă deranjează să îţi spun *ţie,* zise el. Am confruntat-o, iar ea a recunoscut.

– Dar ce te-a făcut să intri la bănuieli?

– Tot felul de lucruri mărunte...

Rebecca îl întrerupse:

– Sună telefonul, ridici receptorul, urmează câteva secunde de tăcere, apoi persoana de la celălalt capăt al firului închide.

El încuviinţă.

Ea continuă:

– Celălalt rupe un bileţel, aruncă bucăţile de hârtie în vasul de toaletă şi apoi trage apa. În weekend este chemat la şedinţe neanunţate. Seara îşi petrece câte două ore scriind ceva ce nu vrea să-ţi arate.

– O, Doamne! exclamă Bernd întristat. Vorbeşti de Hans.

– Are o amantă, nu-i aşa?

Îşi lăsă jos sandviciul: nu mai avea poftă de mâncare.

– Spune-mi sincer ce crezi, spuse apoi.

– Îmi pare foarte rău.

Bernd o sărutase o dată, cu patru luni în urmă, în ultima zi din primul trimestru. Îşi luau rămas-bun, urându-şi „Crăciun fericit", iar el o prinsese uşor de braţ, îşi aplecase capul şi o sărutase pe buze. Ea îi ceruse să nu mai facă asta niciodată, spunându-i, totodată, că ar fi vrut să rămână prieteni în continuare; când se întorseseră la şcoală, în ianuarie, se purtaseră amândoi de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Ba chiar el îi zisese, după câteva săptămâni, că ieşise în oraş cu o văduvă de vârsta lui.

Rebecca nu voia să îi dea speranţe false, dar Bernd era singura persoană cu care putea vorbi, în afară de familia ei, şi nu voia să îi îngrijoreze şi pe ei – cel puţin, nu încă.

– Eram atât de sigură că Hans mă iubeşte... rosti ea, iar lacrimile îi umplură ochii. Eu chiar îl iubesc.

– Poate că te iubeşte, totuşi. Unii bărbaţii, pur şi simplu, nu pot rezista ispitei.

Rebecca nu ştia dacă Hans era satisfăcut de viaţa lor sexuală. Nu se plângea niciodată, însă făceau dragoste doar o dată pe săptămână, ceea ce ar fi putut fi cam puţin pentru nişte tineri căsătoriţi.

– Tot ce-mi doresc e să am şi eu o familie ca a mamei mele, în care toată lumea este iubită, sprijinită şi protejată, zise ea. Credeam că pot avea asta cu Hans.

– Poate că nu-i totul pierdut, replică Bernd. O aventură amoroasă nu înseamnă neapărat sfârşitul căsniciei.

– Chiar din primul an?

– Sună rău, recunosc.

– Ce ar trebui să fac?

– Trebuie să vorbeşti cu el. Indiferent dacă recunoaşte sau nu, măcar o să ştie că ai aflat.

– Şi apoi, ce fac?

– Tu ce vrei? Ai divorţa de el?

Ea clătină din cap.

– Nu l-aş părăsi. Căsătoria este o promisiune. Nu poţi să o respecţi doar când îţi convine, ci şi atunci când inima te îndeamnă să n-o faci. Asta înseamnă.

– Eu am procedat exact invers. Probabil că mă dezaprobi.

– Nu te judec. Eu nu judec oamenii, în general. Vorbesc doar despre mine. Îmi iubesc soţul şi vreau să-mi fie credincios.

Bernd surâse admirativ, dar cu tristeţe.

– Sper să ţi se îndeplinească dorinţa.

– Eşti un prieten de nădejde.

Se auzi clopoţelul, anunţând prima oră a după-amiezii. Rebecca se ridică şi îşi împături sandviciul la loc în hârtie. Nu avea de gând să-l mănânce, nici acum, nici mai târziu, însă nu concepea să arunce mâncarea la gunoi, la fel ca toţi oamenii trecuţi prin război. Se şterse la ochi cu batista.

– Îţi mulţumesc că m-ai ascultat, rosti ea.

– Nu ţi-am adus prea mare alinare.

– Ba da, zise ea, apoi ieşi.

În timp ce se apropia de sala de clasă pentru ora de engleză, îşi dădu seama că nu tradusese versurile de la *The Twist*. Însă era profesoară de multă vreme şi ştia să improvizeze.

– Cine a auzit de melodia *The Twist?* întrebă ea când intră pe uşă.

Auziseră cu toţii.

Se duse la tablă şi luă o cretă.

– Care sunt versurile?

Începură să strige cu toţii, în gura mare.

Ea scrise pe tablă: „Come on baby, let's do the Twist". Apoi zise:

– Cum se traduce asta în germană?

Uită pentru o vreme de necazurile ei.

Găsi scrisoarea în sertar în pauza de la jumătatea după-amiezii. O luă cu ea în cancelarie, pregătindu-şi o ceaşcă de ness înainte de a o deschide. Când o citi, scăpă ceaşca din mână.

Era o singură coală, cu antetul Ministerului Securităţii Statului. Acesta era numele oficial al poliţiei secrete: numele neoficial era Stasi. Scrisoarea era semnată de un anume sergent Scholz, care îi ordona să se prezinte la sediul instituţiei pentru interogatoriu.

Rebecca şterse cu mopul băutura vărsată pe jos, se scuză în faţa colegilor, pretinzând că nu se întâmplase nimic, apoi se duse la toaletă şi se încuie într-o cabină. Trebuia să se gândească înainte de a mărturisi cuiva.

Toată lumea din Germania de Est ştia de aceste scrisori şi toată lumea se temea să primească una. Însemna că greşise cu ceva – poate cu ceva mărunt, dar care atrăsese atenţia celor care supravegheau totul. Ştia, din ce spunea lumea, că nu avea rost să îţi susţii nevinovăţia. Poliţia considera că trebuia să fie vinovată de ceva, altfel de ce ar fi interogat-o? Dacă ar fi sugerat posibilitatea unei erori, le-ar fi pus la îndoială competenţa, iar asta era o altă infracţiune.

Citind mai atent, observă că era programată la ora cinci în acea după-amiază.

Oare ce făcuse? Familia ei era cât se poate de suspectă, desigur. Tatăl său, Werner, era un capitalist, cu o fabrică de care guvernul est-german nu se putea atinge fiindcă se afla în Berlinul de Vest. Mama ei, Carla, era o social-democrată cunoscută. Bunica ei, Maud, era sora unui conte englez.

Totuşi, autorităţile nu îi mai deranjaseră familia de vreo doi ani, iar Rebecca crezuse că prin căsătoria ei cu un funcţionar din Ministerul Justiţiei dobândise o oarecare respectabilitate. Era limpede că se înşelase.

Oare săvârşise vreo infracţiune? Deţinea un exemplar din alegoria anticomunistă *Ferma animalelor*, scrisă de George Orwell şi interzisă în RDG. Fratele ei mai mic, Walli, care avea 15 ani, cânta la chitară şi interpreta cântece americane de protest, precum *This Land is Your Land*. Rebecca se mai ducea din când în când în Berlinul de Vest, ca să vadă expoziţiile lui de pictură abstractă. Când venea vorba de artă, comuniştii erau conservatori ca nişte doamne respectabile din epoca victoriană.

Se uită în oglindă în timp ce se spăla pe mâini. Nu *arăta* speriată. Avea nasul drept, bărbia puternică şi privirea intensă. Părul său negru şi dezordonat era strâns la spate. Era înaltă şi sculpturală, iar unii oameni o considerau intimidantă. Nu se temea deloc să dea ochii cu o clasă plină de puşti teribilişti de 18 ani, reducându-i la tăcere cu un singur cuvânt.

Însă chiar *era* speriată. Cel mai mult o înspăimânta faptul că Stasi putea face orice. Nu existau limitări reale în ceea ce-i privea: până şi reclamarea vreunui abuz de-al lor era o infracţiune în sine. Iar asta îi reamintea de Armata Roşie la sfârşitul războiului. Soldaţii sovietici avuseseră liber la jefuit, la viol şi la crimă în Germania, folosindu-şi această libertate într-o orgie de o barbarie inimaginabilă.

Ultima lecţie pe care o ţinu Rebecca în ziua aceea fu cea despre formarea diatezei pasive în gramatica rusă, dovedindu-se un adevărat fiasco, de departe cea mai proastă lecţie pe care o predase vreodată, de când intrase în învăţământ. Elevii observară probabil că se întâmplase ceva, aşa că îi

uşuraseră sarcina, oferindu-i chiar şi sugestii utile ori de câte ori nu-şi mai găsea cuvintele. Izbuti să ducă ora la bun sfârşit cu ajutorul lor.

La încheierea cursurilor, Bernd intră într-o şedinţă în biroul directorului cu oficiali de la Ministerul Educaţiei, discutând probabil variantele de a ţine şcoala deschisă cu numai jumătate din personal. Rebecca nu voia să se prezinte la sediul Stasi fără să spună nimănui, în eventualitatea în care decideau să o reţină acolo, aşa că îi lăsă un bilet în care îl informa despre scrisoarea primită.

Apoi luă un autobuz care o purtă pe străzile jilave până pe Normannen Strasse, în suburbia Lichtenberg.

Sediul Stasi de acolo se afla într-o clădire de birouri nouă şi urâtă. Aceasta nu era finisată – în parcare se vedeau buldozere, iar la unul dintre capete erau încă schele. Arăta mohorâtă în ploaie şi nu ar fi părut prea voioasă nici dacă ar fi fost însorit afară.

Intră pe uşă, întrebându-se dacă avea să mai iasă de acolo vreodată.

Traversă vasta curte interioară, îşi prezentă scrisoarea la recepţie şi fu escortată la etaj cu un lift. Spaima ei crescu odată cu ascensiunea. Ieşi într-un coridor vopsit într-o nuanţă de galben-muştar ce i se părea de coşmar. Fu condusă într-o cămăruţă sărăcăcioasă, cu o masă din plastic şi două scaune incomode din metal. În cameră plutea un miros înţepător de vopsea. Însoţitorul ei o lăsă acolo şi plecă.

Rămase singură vreo cinci minute, tremurând. Acum îşi dorea să fi fumat: poate că s-ar mai fi calmat. Se străduia din răsputeri să nu izbucnească în plâns.

Apoi intră sergentul Scholz. Era puţin mai tânăr decât Rebecca – avea cam 25 de ani, estimă ea. Venise cu un dosar subţire. Se aşeză, îşi drese glasul, deschise dosarul şi se încruntă. Rebecca se gândi că încerca să-şi dea importanţă şi se întrebă dacă nu cumva acesta era primul lui interogatoriu.

– Sunteţi profesoară la Şcoala Gimnazială Politehnică „Friedrich Engels", rosti el.

– Întocmai.

– Unde locuiţi?

Ea îi răspunse, deşi întrebarea o nedumerea. Oare poliţia secretă nu îi ştia adresa? Aşa s-ar fi explicat de ce scrisoarea îi fusese expediată pe adresa şcolii, şi nu a domiciliului ei.

Îi spuse apoi numele şi vârstele părinţilor şi ale bunicilor ei.

– Aha, mă minţiţi! exclamă Scholz pe un ton triumfător. Spuneţi că mama dumneavoastră are 39 de ani şi dumneavoastră aveţi 29. Cum ar fi putut să vă nască la 10 ani?

– Sunt adoptată, replică Rebecca, uşurată că putea oferi o explicaţie nevinovată. Părinţii mei biologici au fost ucişi la sfârşitul războiului, când casa noastră a fost nimerită în plin de o bombă.

Avea 13 ani pe atunci. Obuzele Armatei Roşii cădeau pretutindeni, oraşul era în ruine şi ea era singură, năucită şi îngrozită. Fiind o adolescentă ceva mai durdulie, le atrăsese atenţia unor soldaţi ruşi, care îşi puseseră în cap să o violeze. Fusese salvată de Carla, care se oferise să-i ia locul. Totuşi, înfricoşătoarea experienţă o făcuse pe Rebecca să fie ezitantă şi agitată în privinţa sexului. Dacă Hans era cumva nesatisfăcut, era convinsă că vina îi aparţinea numai ei.

Se înfioră şi încercă să-şi alunge amintirea neplăcută din minte.

– Carla Franck m-a salvat de...

Rebecca se opri la timp.

Comuniştii negau că soldaţii Armatei Roşii comiseseră violuri, chiar dacă toate femeile care trăiseră anul 1945 în Germania de Est ştiau oribilul adevăr.

– Carla m-a salvat, rosti ea, sărind peste detaliile controversate. Mai apoi, ea şi Werner m-au adoptat în mod legal.

Scholz îşi nota totul. Nu puteau fi prea multe în acel dosar, se gândi Rebecca. Dar ceva... ceva tot exista. Dacă ştia atât de puţine despre familia ei, ce anume îi atrăsese interesul?

– Sunteţi profesoară de engleză, zise el.

– Nu. Sunt profesoară de rusă.

– Iar minţiţi.

– Nu mint şi nu am minţit nici înainte, rosti ea pe un ton arţăgos.

Fu surprinsă de modul provocator în care i se adresa. Nu mai era atât de înspăimântată. Poate că era nesăbuit din partea ei. *Chiar dacă este tânăr şi neexperimentat, tot are puterea de a-mi distruge viaţa,* îşi reaminti ea.

– Sunt licenţiată în limba şi literatura rusă, continuă ea, încercând să schiţeze un surâs amabil. Sunt şefa catedrei de rusă de la şcoala mea. Însă jumătate dintre profesorii noştri au plecat în Vest şi trebuie să improvizăm. Aşa că am ţinut două ore de engleză în ultima săptămână.

– Deci am avut dreptate! Şi în lecţiile pe care le ţineţi otrăviţi minţile copiilor cu propagandă americană.

– O, drace! gemu ea. E vorba de broşura pentru soldaţii americani, nu?

El citi de pe o coală cu notiţe:

– Iată ce se zice aici: „Nu uitaţi că în Germania de Est nu există libertate de exprimare“. Vreţi să spuneţi că asta nu-i propagandă americană?

– Le-am explicat elevilor că americanii au un concept de libertate naiv, premarxist, se apără ea. Presupun că informatorul dumneavoastră a uitat să menţioneze asta.

Se întrebă cine era turnătorul. Probabil vreun elev sau poate vreun părinte care aflase de lecţia respectivă. Stasi avea mai mulţi spioni decât naziştii.

– Iată ce mai scrie aici: „Când vă aflaţi în Berlinul de Est, nu cereţi îndrumare de la poliţişti. Spre deosebire de poliţiştii americani, ei nu sunt puşi acolo ca să vă ajute“. Ce mai aveţi de spus acum?

– Şi nu este adevărat? pufni Rebecca. Când eraţi adolescent, aţi rugat vreodată un Vopo să vă spună cum se ajunge la o staţie de metrou?

Vopo venea de la *Volkspolizei*, adică miliţia est-germană.

– Nu puteţi găsi ceva mai potrivit de predat copiilor?

– Ce-ar fi să veniţi dumneavoastră la şcoala noastră şi să ţineţi o lecţie de engleză?

– Nu vorbesc engleza!

– Nici eu! se răţoi Rebecca.

Regretă imediat că ridicase tonul. Însă Scholz nu se supărase. Ba chiar părea uşor laş. Era neexperimentat, categoric. Dar nu trebuia să fie imprudentă.

– Nici eu, repetă ea pe un ton mai calm. Aşa că improvizez din mers, folosind orice materiale în limba engleză care îmi cad în mână.

Sosise momentul să simuleze o atitudine ceva mai umilă, se gândi ea.

– Evident, am comis o greşeală şi îmi pare foarte rău, domnule sergent.

– Păreţi o femeie inteligentă, spuse el.

Ea îşi miji ochii. Era vreo capcană?

– Mulţumesc pentru compliment, rosti ea pe un ton neutru.

– Avem nevoie de oameni inteligenţi, în special de femei.

Rebecca întrebă uluită:

– Pentru ce?

– Ca să stea cu ochii în patru, să vadă ce se întâmplă în jur şi să ne anunţe în caz de nereguli.

Rebecca rămase cu gura căscată. După o clipă întrebă, nevenindu-i a crede:

– Îmi cereţi să fiu informatoare pentru Stasi?

– Este o sarcină importantă, în serviciul publicului, rosti el. Şi de-a dreptul vitală în şcoli, unde sunt formate caracterele tinerilor.

– Înţeleg.

Rebecca înţelegea, de fapt, că acest tânăr subofiţer din poliţia secretă făcuse o gafă. O verificase doar la locul de muncă, fără să ştie nimic despre celebra ei familie. Dacă Scholz ar fi scotocit prin trecutul Rebeccăi, nu ar fi abordat-o în ruptul capului.

Nu era greu să-şi închipuie cum se petrecuse una ca asta. „Hoffmann“ era unul dintre cele mai comune nume de familie, iar „Rebecca“ nu era deloc neobişnuit. Un începător putea face cu uşurinţă greşeala de a investiga o Rebeccă Hoffmann complet nepotrivită.

El continuă:

– Însă oamenii care îndeplinesc această sarcină trebuie să fie cât se poate de cinstiţi şi demni de încredere.

Paradoxul era atât de mare, încât fu cât pe ce să pufnească în râs.

– Cinstit şi demn de încredere? repetă ea. Ca să-ţi spionezi prietenii?

– Categoric, zise el, părând să nu fi detectat ironia. Există şi avantaje, continuă coborându-şi glasul. Aţi deveni una dintre noi.

– Nu ştiu ce să zic.

– Nu trebuie să vă decideţi acum. Duceţi-vă acasă şi gândiţi-vă bine. Dar nu vorbiţi cu nimeni despre asta. Trebuie să rămână secret, evident.

– Evident.

Începea să se simtă mai uşurată. Scholz avea să descopere în curând că ea nu era persoana potrivită pentru scopurile lui şi avea să-şi retragă propunerea. Însă ajuns în acel punct, nu avea să mai poată susţine că ea era propagandistă pentru imperialismul capitalist. Poate că avea să scape basma curată din toată tărăşenia asta.

Scholz se ridică, iar Rebecca îi urmă exemplul. Oare chiar era cu putinţă ca vizita ei la sediul Stasi să se încheie atât de bine? Părea prea frumos ca să fie adevărat.

El îi deschise uşa şi apoi o escortă de-a lungul coridorului galben. Un grup de cinci sau şase angajaţi Stasi stătea lângă uşa de la lift, vorbind cu însufleţire. Unul dintre ei îi părea straniu de familiar: un bărbat înalt, lat în umeri, uşor aplecat de spate, purtând un costum de flanel gri-deschis, pe care Rebecca îl ştia foarte bine. Se holbă la el nedumerită în timp ce se apropia de lift.

Era soţul ei, Hans.

Ce căuta acolo? Primul ei gând fu că era interogat şi el. Însă realiză rapid, din felul în care stăteau cu toţii, că nu era tratat ca un suspect.

Atunci, care era explicaţia? Inima începu să-i bată cu putere – de ce se temea oare?

Poate că slujba lui de la Ministerul Justiţiei îl aducea acolo din când în când, se gândi ea. Apoi îl auzi pe unul dintre ceilalţi bărbaţi spunându-i: „Totuşi, cu tot respectul, tovarăşe locotenent...“ Nu mai auzi restul propoziţiei. Locotenent? Funcţionarii publici nu aveau grade militare – decât dacă făceau parte din poliţie...

Apoi Hans o zări pe Rebecca.

Urmări emoţiile ce-i străbătură chipul: bărbaţii erau uşor de citit. La început o privi încruntat, ca atunci când vezi ceva familiar într-un context diferit, de exemplu un nap într-o bibliotecă. Apoi ochii i se lărgiră din cauza şocului, când realiză că o vedea aievea, iar gura i se întredeschise uşor. Însă

cel mai mult o surprinse următoarea lui expresie: obrajii i se înroşiră de ruşine, iar el îşi feri privirea vinovată.

Rebecca rămase tăcută o clipă îndelungată, încercând să absoarbă şocul. Fără să priceapă ce vedea, rosti:

– Bună ziua, tovarăşe *locotenent* Hoffmann.

Scholz o privi nedumerit şi speriat.

– Îl cunoaşteţi pe tovarăşul locotenent?

– Da, chiar foarte bine, zise ea, străduindu-se să îşi păstreze cumpătul în timp ce o bănuială teribilă începea să o roadă. Mă întreb dacă nu cumva mă ţine sub supraveghere de ceva vreme.

Însă aşa ceva era cu neputinţă – trebuia să fie.

– Serios? zise Scholz prosteşte.

Rebecca îl ţintui pe Hans cu privirea, urmărindu-i reacţia şi sperând ca el să nege şi să ofere imediat o explicaţie adevărată şi nevinovată. El rămăsese însă cu gura întredeschisă, de parcă ar fi vrut să spună ceva, şi ea înţelese că nu avea de gând să zică adevărul: mai degrabă avea expresia unui om care încerca să născocească o poveste ale cărei detalii să cuprindă toate elementele deconspirate în prealabil.

Scholz părea gata să izbucnească în plâns.

– Nu am ştiut!

Fără să-şi ia ochii de la Hans, Rebecca rosti:

– Sunt soţia lui Hans.

Hans se schimbă din nou la faţă şi, pe măsură ce vinovăţia lăsa locul mâniei, chipul lui se prefăcea într-o mască de furie. În cele din urmă vorbi, dar nu i se adresă Rebeccăi.

– Tacă-ţi gura, Scholz! se răsti el.

Atunci ea înţelese şi întreaga ei lume se făcu ţăndări.

Scholz era prea uluit ca să mai ţină cont de avertismentul lui Hans. Îi zise Rebeccăi:

– Sunteţi *acea* Frau Hoffmann?

Hans se mişcă rapid, plin de furie. Îl pocni pe Scholz cu pumnul în faţă. Tânărul se împletici, cu buzele însângerate.

– Prostul naibii! izbucni Hans. Tocmai ai aruncat pe apa sâmbetei doi ani de muncă sub acoperire.

Rebecca bâigui:

– Apelurile dubioase, întâlnirile pe nepusă masă, bileţelele rupte şi făcute bucăţi...

Hans nu avea o amantă.

Era mai rău de-atât.

Era buimăcită, dar ştia că acesta era momentul să afle adevărul, cât erau toţi prinşi pe picior greşit, înainte să înceapă să scornească minciuni sau explicaţii fanteziste. Făcu un efort să-şi păstreze concentrarea şi rosti cu sânge-rece:

– Te-ai căsătorit cu mine doar ca să mă spionezi, Hans?

El o privi fără să-i răspundă.

Scholz se întoarse şi porni împleticit pe coridor.

– Duceţi-vă după el! zise Hans.

Liftul ajunse şi Rebecca urcă în el exact când Hans striga:

– Arestaţi-l pe prostul ăla şi azvârliţi-l într-o celulă!

Se întoarse spre Rebecca, însă uşile liftului se închiseră şi ea apăsă pe butonul pentru parter.

Abia mai vedea printre lacrimi când traversă curtea interioară. Nu o întrebă nimeni nimic: fără îndoială, era ceva normal să vezi oamenii plângând acolo. Străbătu parcarea măturată de ploaie până la staţia de autobuz.

Căsnicia ei era o mascaradă. Îi venea greu să creadă. Se culcase cu Hans, îl iubise, se căsătorise cu el şi, în tot acest timp, el o înşelase. Infidelitatea ar fi putut trece drept o slăbiciune temporară, dar Hans o minţise de la bun început. Probabil că ieşise cu ea la întâlniri ca să o spioneze.

Era clar că nu intenţionase nicio clipă să se însoare cu ea. La început, probabil că nu dorise decât să flirteze îndeajuns cât să intre în casă. Dar înşelăciunea mersese mult prea bine. Pesemne că fusese şocat când ea îl ceruse în căsătorie. Poate că fusese obligat să aleagă: fie o refuza, renunţând astfel la supraveghere, fie se însura cu ea şi îşi continua treaba. Ba chiar era posibil ca şefii lui să-i fi ordonat să accepte propunerea. Cum se lăsase dusă de nas într-un asemenea hal?

Un autobuz opri în staţie şi ea urcă în acesta. Cu privirea în podea, se îndreptă spre un scaun din spate şi îşi acoperi faţa cu mâinile.

Se gândi la perioada în care o curtase. Când ea adusese în discuţie subiectele din cauza cărora avusese probleme în relaţiile precedente – feminismul ei, anticomunismul, apropierea ei de Carla –, el dăduse toate răspunsurile corecte. Crezuse că amândoi gândeau la fel, într-un mod aproape miraculos. Nici nu-i trecuse prin cap că el, pur şi simplu, interpreta un rol.

Autobuzul îşi croi drum cu anevoie prin amestecul de ruine vechi şi betoane noi până în cartierul central Mitte. Rebecca încercă să se gândească la viitor, dar nu izbuti. Nu putea decât să revadă în minte trecutul. Îşi aminti de ziua nunţii, de luna de miere, de tot acel an în care fuseseră căsătoriţi, văzându-le acum ca pe o piesă în care Hans îşi jucase rolul perfect. Îi răpise doi ani din viaţă, iar asta o înfuria atât de mult, încât se opri din plâns.

Îşi aminti seara în care îl ceruse de soţ. Se plimbaseră prin Parcul Popular Friedrichshain şi se opriseră în faţa vechii Fântâni a Basmelor ca să se uite la

ţestoasele sculptate. Purta o rochie bleumarin, culoarea care o avantaja cel mai mult. Hans era îmbrăcat cu o jachetă nouă de tweed: reuşea să găsească haine bune chiar dacă Germania de Est era un deşert din punctul de vedere al modei. Cuprinsă de braţul lui, Rebecca se simţise în siguranţă, ocrotită şi preţuită. Voia un singur bărbat pentru toată viaţa şi acel bărbat era el. „Hai să ne căsătorim, Hans", zisese ea cu un surâs, iar el o sărutase şi replicase: „Ce idee minunată!"

„Am fost o proastă, se gândi ea cu mânie, o proastă şi-o nesocotită."

Acum îşi explica de ce Hans nu voia să aibă copii încă. Îi spusese că ar vrea mai întâi să fie avansat şi să îşi permită o casă a lor. Nu-i pomenise aşa ceva înainte de nuntă, iar Rebecca fusese surprinsă, date fiind vârstele lor: ea avea acum 29 de ani, iar el 34. Însă acum aflase adevăratul motiv.

Când coborî din autobuz, era deja furioasă la culme. Porni grăbită prin vânt şi ploaie către casa înaltă şi veche în care locuia. Prin uşa întredeschisă a camerei principale, o văzu pe mama ei cufundată într-o conversaţie cu Heinrich von Kessel, care fusese şi el consilier municipal social-democrat după război. Rebecca trecu iute prin faţa uşii, fără să spună nimic. Sora ei în vârstă de 12 ani, Lili, îşi făcea temele la masa din bucătărie. Auzi pianul din salon: fratele său, Walli, interpreta un blues. Rebecca urcă la etaj, în cele două camere în care locuia împreună cu Hans.

Primul lucru pe care îi căzură ochii când intră în cameră fu macheta lui Hans. Lucra la ea de când se căsătoriseră. Făcea o machetă din chibrituri a Porţii Brandenburg. Toţi cunoscuţii lui trebuiau să îi aducă chibrituri. Macheta era aproape gata şi era aşezată pe măsuţa din mijlocul camerei. Construise bolta centrală şi aripile, iar acum lucra la cvadrigă, carul cu patru cai din vârf, partea cea mai dificilă.

Pesemne că se plictisea, se gândi cu amărăciune Rebecca. Fără îndoială că proiectul era un mod de petrecere a serilor pe care era obligat să le suporte în compania unei femei nedorite. Căsnicia lor era precum macheta, o replică nereuşită a modelului real.

Se duse la fereastră şi se uită afară, în ploaie. După câteva minute, un Trabant 500 arămiu parcă în curbă, iar Hans coborî din el.

Cum îndrăznea să mai vină acolo?

Rebecca deschise larg fereastra, fără să-i pese de ploaia care intra acum în casă, şi zbieră:

– Pleacă de-aici!

El se opri pe trotuarul ud şi îşi ridică ochii.

Privirea Rebeccăi căzu pe o pereche de pantofi de pe podea. Fuseseră făcuţi manual de un cizmar bătrân pe care îl găsise Hans. Luă unul şi îl

aruncă în el. Ţintise bine, căci pantoful îl atinse în creştetul capului chiar dacă el se ferise.

– Vacă nebună ce eşti! urlă el.

Walli şi Lili veniră în cameră. Rămaseră în prag, holbându-se la sora lor mai mare ca şi cum aceasta s-ar fi transformat într-o cu totul altă persoană, ceea ce era probabil adevărat.

– Te-ai însurat cu mine la ordinul Stasi! răcni Rebecca de la fereastră. Care-i mai nebun dintre noi?

Aruncă şi celălalt pantof, dar nu-l mai nimeri de astă dată.

Lili rosti înmărmurită:

– Ce faci?

Walli rânji şi zise:

– E nebunie curată, omule.

Afară, doi trecători se opriseră ca să privească scena, iar un vecin apăruse în prag, urmărindu-i fascinat. Hans se uită urât la ei. Era mândru şi era agonizant pentru el să fie făcut de râs în public.

Rebecca se uită împrejur, căutând cu privirea şi altceva de aruncat, iar ochii îi căzură pe macheta din chibrituri a Porţii Brandenburg. Aceasta era aşezată pe o foaie de placaj. O ridică. Era grea, dar o putea ţine.

Lui Walli îi scăpă o exclamaţie.

Rebecca duse macheta la fereastră.

Hans răcni:

– Să nu îndrăzneşti! Aia este a mea!

Ea rezemă placajul de pervaz.

– Mi-ai distrus viaţa, nenorocit de agent Stasi ce eşti! strigă ea.

Una dintre trecătoare pufni în râs, un chicot dispreţuitor şi zeflemitor ce se auzi peste răpăitul ploii. Hans se înroşi de furie şi se uită împrejur, încercând să identifice sursa, dar nu izbuti. Pentru el, cea mai cruntă formă de tortură era să ajungă de râsul lumii.

– Pune macheta la loc, ticăloaso! mugi el. Am muncit la ea un an!

– Da, cât am muncit şi eu la căsnicia noastră, replică Rebecca, ridicând macheta.

Hans zbieră:

– Îţi ordon!

Rebecca împinse macheta pe fereastră şi îi dădu drumul în gol.

Aceasta se răsuci în aer, cu placajul deasupra şi cvadriga dedesubt. Căderea păru să dureze la nesfârşit, iar Rebecca se simţi suspendată în timp. Apoi, obiectul se izbi de curtea pavată din faţa casei cu un sunet de hârtie mototolită. Macheta explodă, iar chibriturile se împrăştiară pretutindeni, după care căzură pe pietrele ude, lipindu-se de ele într-un soi de explozie

solară devastatoare. Placajul rămase gol, tot ce fusese pe el fiind acum complet nimicit.

Hans se holbă îndelung la el, cu gura căscată din cauza şocului.

Îşi veni în fire şi îndreptă un deget ameninţător spre Rebecca.

– Ascultă-mă bine, rosti el cu un glas atât de rece, încât ea se simţi brusc cuprinsă de frică. O să regreţi asta, îţi spun eu. Tu şi toată familia ta. O veţi regreta pentru tot restul vieţii. Vă jur.

Apoi urcă înapoi în maşină şi plecă.

Capitolul 2

La micul dejun, mama lui George Jakes îi făcu acestuia clătite cu afine și costiță cu cartofi prăjiți.

– Dacă mănânc tot ce mi-ai pus aici, va trebui să lupt la categoria grea, rosti el.

George cântărea 77 de kilograme și era vedeta categoriei welter din echipa de lupte a Universității Harvard.

– Mănâncă bine și renunță la lupte, replică ea. Eu nu te-am crescut ca să fii un sportiv bătut în cap.

Ea stătea în fața lui la masa din bucătărie și punea niște fulgi de porumb într-un castron.

George nu era bătut în cap și ea știa asta. Urma să termine Facultatea de Drept de la Harvard. Tocmai dăduse examenele finale și era cât se poate de sigur că le trecuse. Acum era aici, în micuța și modesta casă din suburbii a mamei sale din districtul Prince George din Maryland, exact lângă Washington, DC..

– Vreau să mă mențin în formă, zise el. Poate că voi ajunge antrenor la echipa de lupte a vreunui liceu.

– Așa mai vii de-acasă.

Se uită la ea cu drag. Jacky Jakes fusese cândva drăguță: văzuse fotografii cu ea în adolescență, când aspira să ajungă vedetă de cinema. Arăta încă tânără: avea genul de piele ciocolatie care nu se încrețea. „Negrii adevărați nu crapă pe la încheieturi", ziceau femeile de culoare. Însă gura bogată care zâmbea atât de larg în pozele acelea vechi avea colțurile lăsate în jos acum, într-o expresie de determinare încrâncenată. Nu mai ajunsese actriță. Poate că nici nu mai avusese ocazia: puținele roluri rezervate femeilor de culoare erau acordate în general unor frumuseți cu pielea deschisă. Oricum, cariera ei se încheiase brusc atunci când rămăsese însărcinată cu George, la vârsta de 16 ani. Expresia îndârjită de pe chipul ei se datora faptului că îl crescuse singură în primii zece ani, lucrând ca ospătăriță și locuind într-o căsuță aflată în spatele Union Station, învățându-l totul despre nevoia de muncă, educație și respectabilitate.

El spuse:

– Te iubesc, mamă, dar tot mă duc la Cursa pentru Libertate.

Ea își strânse buzele dezaprobator.

– Ai 25 de ani, îi zise ea. Faci ce vrei.

– Nu chiar. Am discutat cu tine orice decizie importantă. Probabil că o voi face mereu.

– Dar nu faci ce-ţi spun eu.

– Nu întotdeauna. Însă rămâi cea mai inteligentă persoană pe care am cunoscut-o vreodată şi îi includ aici şi pe toţi cei de la Harvard.

– Acum ai început cu linguşelile, rosti ea, chiar dacă era evident că remarca lui îi făcuse plăcere.

– Mamă, Curtea Supremă a decis că segregarea din autobuzele interstatale şi din staţiile de autobuze este neconstituţională – însă sudiştii ăia continuă să sfideze legea. Trebuie să facem ceva!

– Şi cu ce crezi că o să ajute excursia asta cu autobuzul?

– Vom pleca de aici, din Washington, şi vom merge în Sud. Vom sta în faţă, vom folosi toaletele rezervate albilor şi vom cere să fim serviţi în localurile pentru albi; iar când vom fi refuzaţi, le vom spune oamenilor că legea e de partea noastră şi că ei sunt infractorii şi scandalagiii.

– Fiule, eu ştiu că ai *dreptate*. Nu trebuie să-mi explici mie. Înţeleg şi eu Constituţia. Dar ce crezi că se va întâmpla?

– Cred că vom fi arestaţi, mai devreme sau mai târziu. Apoi va urma un proces, iar noi ne vom susţine cauza în faţa lumii.

Ea clătină din cap.

– Sper să scapi doar cu atât.

– Ce vrei să spui?

– Tu ai crescut într-un mediu privilegiat, răspunse ea. Mă rog, asta după ce tatăl tău alb a revenit în viaţa noastră când tu aveai şase ani. Nu ştii cum este lumea pentru cei mai mulţi oameni de culoare.

– Mi-aş fi dorit să nu zici asta.

George se simţea jignit: şi activiştii negri îi aruncaseră în faţă acest argument, aducându-l la exasperare. Faptul că am un bunic alb şi bogat care îmi plăteşte studiile nu mă face orb. Ştiu şi eu ce se petrece.

– Atunci, poate ştii şi că arestul ar fi cel mai puţin rău lucru care ţi se poate întâmpla. Dacă lucrurile vor lua o turnură neplăcută?

George ştia că ea avea dreptate. Închisoarea nu era cel mai mare risc la care se expuneau participanţii la Cursa pentru Libertate. Însă voia să îşi liniştească mama.

– Am primit lecţii de rezistenţă pasivă, rosti el.

Toţi cei selectaţi pentru Cursă erau activişti experimentaţi ai drepturilor civile şi trecuseră printr-un program de instrucţie special, incluzând şi situaţii potenţiale.

– Un alb în rol de ţărănoi mi-a zis „negrotei", m-a împins şi m-a îmbrâncit, apoi m-a târât afară din cameră – iar eu l-am lăsat, chiar dacă aş fi putut să îl arunc pe fereastră cu o mână.

– Cine era individul?

– Un militant pentru drepturile civile.

– Deci nu era de-adevăratelea.

– Sigur că nu. Îşi juca rolul.

– Bine, zise ea, iar el îşi dădu seama din tonul ei că nu credea asta.

– Va fi totul bine, mamă.

– Nu mai zic nimic. Mănânci clătitele alea sau nu?

– Uită-te la mine, spuse George. Costum de mohair, cravată îngustă, părul tuns scurt şi pantofi atât de lustruiţi, încât aş putea să-i folosesc pe post de oglindă ca să mă rad.

El oricum obişnuia să se îmbrace elegant, dar participanţii la Cursă fuseseră instruiţi să arate ultrarespectabil.

– Arăţi bine, mai puţin urechea aia ca o conopidă.

Urechea dreaptă a lui George era deformată din cauza luptelor.

– Cine ar vrea să-i facă rău unui băiat de culoare atât de cumsecade?

– Nici n-ai idee, izbucni ea mânioasă. Albii ăia sudişti...

Spre deznădejdea lui, ochii ei se umplură de lacrimi.

– O, Doamne, mi-e atât de teamă că o să te omoare...

El se întinse peste masă şi îi luă mâna.

– Voi fi cu băgare de seamă, mamă. Îţi promit.

Ea se şterse la ochi cu şorţul. George mâncă nişte costiţă ca să-i facă pe plac, însă nu avea deloc poftă de mâncare. Era mai îngrijorat decât lăsa să se vadă. Mama lui nu exagera. Anumiţi activişti pentru drepturile civile se opuseseră ideii Cursei pentru Libertate tocmai de teamă că ar putea provoca violenţe.

– O să-ţi petreci multă vreme în autobuzul acela, zise ea.

– Treisprezece zile, de aici până la New Orleans. Ne oprim în fiecare noapte pentru demonstraţii şi mitinguri.

– Ce ţi-ai luat de citit?

– Autobiografia lui Mahatma Gandhi.

George considera că ar fi trebuit să afle mai multe despre Gandhi, a cărui filosofie inspirase tacticile de protest paşnic ale mişcării pentru drepturile civile.

Ea luă o carte de pe frigider.

– S-ar putea ca asta să ţi se pară mai interesantă. Este un bestseller.

Mereu făceau schimb de cărţi. Tatăl ei fusese profesor de literatură la o facultate pentru negri, iar ea era o cititoare avidă încă din copilărie. Când George era încă mic, el şi mama sa citiseră Bobbsey Twins şi Hardy Boys împreună, deşi toţi protagoniştii erau albi. Acum îşi recomandau unul altuia cărţile care le plăceau. Se uită la volumul din mâna lui. Coperta de plastic transparent a acestuia îi indica faptul că fusese împrumutat de la biblioteca publică locală.

– *Să ucizi o pasăre cântătoare*, citi el. Parcă tocmai a câştigat premiul Pulitzer, nu-i aşa?

– Şi acţiunea se desfăşoară în Alabama, acolo unde te vei duce tu.

– Mulţumesc.

Peste câteva minute, îşi sărută mama de rămas-bun, ieşi din casă cu o valijoară în mână şi luă un autobuz spre Washington. Coborî în staţia Greyhound, în centru. Un mic grup de activişti pentru drepturile civile se strânsese în cafenea. George îi ştia pe câţiva dintre ei de la şedinţele de pregătire. Erau amestecaţi: negri şi albi, bărbaţi şi femei, bătrâni şi tineri. Pe lângă cei 10–12 participanţi propriu-zişi, mai erau nişte organizatori de la Congresul pentru Egalitate Rasială (CORE), vreo doi jurnalişti din presa negrilor şi câţiva susţinători. CORE hotărâse ca grupul să fie împărţit în două, jumătate dintre ei urmând să plece de la staţia de autobuz Trailways de peste drum. Nu se vedeau pancarte sau care de televiziune: totul era foarte discret, din fericire.

George îl salută pe Joseph Hugo, un coleg de la Drept, un alb cu ochi albaştri, proeminenţi. Organizaseră împreună un boicot la cantina Woolworth din Cambridge, Massachusetts. În cele mai multe state, Woolworth avea servire integrată, dar în Sud menţinuse segregarea, precum compania de autobuze. Însă Joe tindea să se facă nevăzut exact înainte de confruntări, iar George îl catalogase deja drept un laş mânat de intenţii bune.

– Vii cu noi, Joe? îl întrebă George, încercând să îşi ascundă scepticismul din voce.

Joe clătină din cap.

– Nu, am venit doar ca să vă urez noroc.

Fuma ţigări lungi şi mentolate, cu filtru alb, dar acum scutura nervos ţigara într-o scrumieră.

– Păcat. Tu eşti din Sud, nu?

– Birmingham, Alabama.

– Lumea de acolo o să spună că suntem agitatori venetici. Ne-ar fi fost de ajutor dacă am fi avut un sudist în autobuz, ca să le dovedim că se înşală.

– Nu pot, am diverse chestii de făcut.

George nu îl mai presă pe Joe. Şi el era speriat, oricum. Dacă începea să discute despre pericole, ar fi putut fi tentat să dea bir cu fugiţii. Se uită la ceilalţi

membri ai grupului. Se bucură să îl vadă pe John Lewis, un student discret de la Teologie, membru fondator al Comitetului de Coordonare Nonviolentă a Studenţilor, cel mai radical dintre grupurile care militau pentru drepturile civile.

Conducătorul lor ceru să se facă linişte şi îşi începu scurta declaraţie de presă. În timp ce vorbea, George văzu strecurându-se în cafenea un alb înalt, la vreo 40 de ani, îmbrăcat într-un costum de pânză boţit. Era arătos, deşi greoi, iar chipul său avea roşeaţa unui băutor împătimit. Arăta ca un simplu pasager şi nimeni nu-l băgă în seamă. Se aşeză lângă George şi, cuprinzându-l pe după umeri, îl îmbrăţişă scurt.

Era senatorul Greg Peshkov, tatăl lui George.

Relaţia lor era un secret ştiut de toţi iniţiaţii de la Washington, dar nerecunoscut niciodată public. Greg nu era singurul politician cu un asemenea secret. Senatorul Strom Thurmond plătise taxele de facultate ale fiicei menajerei familiei: se zvonea că fata era copilul lui – ceea ce nu îl împiedica pe Thurmond să fie un segregaţionist înverşunat. Când Greg apăruse în viaţa lui, un străin pentru fiul său de şase ani, îi ceruse lui George să-i spună unchiul Greg şi de atunci nu găsiseră un eufemism mai potrivit.

Greg era egoist şi nu te puteai bizui pe el, dar ţinea la George în felul lui. În adolescenţă, George trecuse printr-o perioadă îndelungată de furie faţă de tatăl său, însă ajunsese apoi să îl accepte aşa cum era, considerând că un tată pe jumătate era oricum mai bun decât unul complet absent.

– George, rosti Greg cu glas scăzut. Sunt îngrijorat.

– Da, la fel ca mama.

– Ce a zis?

– Ea crede că rasiştii ăia din Sud o să ne omoare pe toţi.

– Nu cred că se va ajunge la asta, dar ţi-ai putea pierde slujba.

– A spus domnul Renshaw ceva?

– Nu, încă nu ştie nimic despre asta. Însă va afla foarte rapid dacă vei fi arestat.

Renshaw, originar din Buffalo, era un prieten din copilărie al lui Greg şi unul dintre şefii prestigiosului cabinet de avocatură Fawcett Renshaw din Washington. Cu o vară în urmă, Greg îi făcuse rost lui George de un post de funcţionar judecătoresc la firmă pe timpul vacanţei şi, aşa cum speraseră amândoi, acea slujbă temporară se finalizase prin oferirea unui post permanent după absolvire. Era o mare lovitură: George urma să fie primul negru care avea să lucreze acolo fără să fie om de serviciu.

George rosti uşor iritat:

– Participanţii la Cursa pentru Libertate nu încalcă legea. Dimpotrivă, noi militäm pentru aplicarea legii. Segregaţioniştii sunt infractorii. Mă aşteptam ca un avocat precum Renshaw să înţeleagă asta.

– Înţelege, nu-i vorbă. Totuşi, nu poate angaja un om care a avut probleme cu poliţia. Crede-mă, ar fi la fel şi dacă ai fi alb.

– Dar noi suntem de partea legii!

– Viaţa este nedreaptă. S-a terminat studenţia! Bun venit în lumea reală!

Conducătorul strigă:

– Gata, oameni buni, luaţi-vă biletele şi verificaţi-vă bagajele, vă rog.

George se ridică în picioare.

– Nu te pot face să te răzgândeşti, deci? zise Greg.

Părea atât de abătut, încât George îşi dori să-i poată face pe plac, dar pur şi simplu nu putea.

– Nu, m-am decis, spuse el.

– Atunci, încearcă să îţi porţi de grijă, te rog.

George se simţi mişcat.

– Am mare noroc că există oameni care îşi fac griji pentru mine, rosti el. Ştiu asta.

Greg îl strânse uşor de braţ şi plecă discret.

George se aşeză la rând împreună cu ceilalţi şi îşi cumpără un bilet spre New Orleans. Se duse apoi la autobuzul albastru cu gri şi îşi predă valijoara pentru a fi pusă în compartimentul de bagaje. Pe latura autobuzului erau vopsite un ogar mare şi sloganul companiei: ESTE O MARE UŞURARE SĂ IEI AUTOBUZUL... ŞI SĂ LAŞI CONDUSUL PE SEAMA NOASTRĂ. George urcă la bord.

Un organizator îl îndrumă spre un scaun din faţă. Alţii primiră indicaţii să stea în perechi interrasiale. Şoferul nu le dădu atenţie participanţilor la Cursă, iar pasagerii obişnuiţi manifestau doar o vagă curiozitate. George deschise cartea pe care i-o dăduse mama lui şi citi primul rând.

Un moment mai târziu, organizatorul o îndrumă pe una dintre femei spre scaunul de lângă George. El o salută, mulţumit. O mai întâlnise de câteva ori înainte şi o plăcea. O chema Maria Summers. Era îmbrăcată sobru, cu o tunică cenuşie încheiată la gât şi cu o fustă lungă. Avea aceeaşi piele ciocolatie ca mama lui George, un năsuc cârn şi buze care îl duceau cu gândul la sărutat. Ştia că ea era la Facultatea de Drept din Chicago, fiind pe punctul de a absolvi, ca şi el, ceea ce însemna că erau de-o seamă. Intuia că era nu numai inteligentă, ci şi foarte hotărâtă: nici nu se putea altfel de vreme ce intrase la Drept în Chicago cu două dezavantaje – era femeie şi, pe deasupra, negresă.

Îşi închise cartea când şoferul porni motorul şi demară. Maria îşi coborî privirea şi spuse:

– *Să ucizi o pasăre cântătoare.* Am fost în Montgomery, Alabama, vara trecută.

Montgomery era capitala statului.

– Ce-ai făcut acolo? o întrebă George.

– Tatăl meu este avocat şi a avut un client care a dat statul în judecată. Am lucrat pentru el pe timpul vacanţei.

– Aţi câştigat?

– Nu. Dar, te rog, nu vreau să te ţin din citit.

– Glumeşti? Am tot timpul să citesc. Cât de des are un tip norocul ca o fată drăguţă ca tine să se aşeze lângă el în autobuz?

– O, Doamne! râse ea. M-a avertizat cineva că eşti un linguşitor.

– O să-ţi destăinui secretul meu, dacă vrei.

– Bine. Care-i secretul?

– Sunt sincer.

Ea pufni în râs. El continuă:

– Dar te rog să nu mai zici altcuiva, mi-ai strica reputaţia.

Autobuzul traversă Potomacul şi intră în Virginia pe Route 1.

– Acum eşti în Sud, George, rosti Maria. Ţi-e teamă?

– Oho, poţi să fii sigură!

– Şi mie.

Şoseaua era o linie îngustă şi dreaptă ce despica kilometri întregi de pădure înverzită. Trecură prin orăşele unde lumea nu avea mare lucru de făcut, aşa că oamenii se opreau şi se uitau cum trece autobuzul. George nu privi prea mult pe geam. Aflase că Maria fusese crescută într-o familie foarte bisericoasă, bunicul ei fiind predicator. George îi mărturisi că el, unul, mergea la biserică mai mult ca să-i facă pe plac mamei sale, iar Maria zise că şi ea făcea la fel. Vorbiră tot drumul până la Fredericksburg, aflat la 80 de kilometri distanţă faţă de punctul de pornire.

Participanţii la Cursă amuţiră când autobuzul intră în orăşelul istoric unde încă domnea supremaţia albilor. Terminalul Greyhound era încadrat de două biserici din cărămidă roşie, cu uşi albe, însă creştinismul nu era neapărat un semn bun în Sud. Când autobuzul se opri, George văzu toaletele şi se miră că deasupra uşilor nu existau semne pe care să scrie DOAR PENTRU ALBI şi DOAR PENTRU NEGRI.

Pasagerii coborâră din autobuz, încercând să se reacomodeze cu lumina soarelui. Când se uită mai îndeaproape, George văzu dungi albe deasupra uşilor de la toalete şi îşi dădu seama că semnele segregaţioniste fuseseră îndepărtate de curând.

Participanţii la Cursă îşi urmară totuşi planul. Mai întâi, un organizator alb intră în toaleta neîngrijită din spate, menită în mod clar negrilor. Ieşi de acolo nevătămat – dar asta fusese partea mai uşoară. George se oferise deja voluntar pentru a fi prima persoană de culoare care sfidează regulile.

– Ei, şi-acum să vedem, îi zise el Mariei, apoi intră în toaleta curată şi proaspăt vopsită, de pe care abia fusese îndepărtat semnul DOAR PENTRU ALBI.

Înăuntru se afla un alb tânăr, pieptănându-şi părul. Îi aruncă lui George o privire în oglindă, dar nu scoase nicio vorbă. George era prea speriat ca să mai urineze, însă nu putea să iasă fără să facă nimic, aşa că se spălă pe mâini. Tânărul plecă şi un bărbat mai în vârstă intră într-o cabină. George se şterse cu prosopul. Cum nu mai avea nimic de făcut, se hotărî să iasă de acolo.

Ceilalţi îl aşteptau. El ridică din umeri şi le zise:

– Nimic. Nu a încercat nimeni să mă oprească şi nu a spus nimeni nimic.

Maria interveni:

– Eu am cerut o Coca-Cola la bar şi chelneriţa m-a servit. Cred că cineva de aici a decis să evite scandalul.

– Şi aşa o să fie tot drumul, până în New Orleans? pufni George. Se vor purta ca şi cum nu s-ar întâmpla nimic? Şi apoi, după ce noi vom pleca, vor impune din nou segregarea? Asta ne-ar cam submina tot planul!

– Nu-ţi face griji, răspunse Maria. Eu i-am cunoscut pe oamenii care conduc Alabama. Crede-mă, nu-i duce pe ei capul atât de mult!

Capitolul 3

Walli Franck cânta la pian în salonul de la etaj. Instrumentul era un Steinway masiv, iar tatăl lui Walli îl păstra mereu acordat pentru ca bunica Maud să poată cânta la el. Walli încerca să își amintească linia melodică de la piesa lui Elvis Presley, *A Mess of Blues*. Era în cheia C, ceea ce-i ușura mult munca.

Bunica lui citea necrologurile din *Berliner Zeitung*. Avea 70 de ani și o siluetă zveltă și dreaptă, purtând o rochie bleumarin de caşmir.

– Te pricepi să interpretezi bucata aceea, rosti ea fără să-și ridice privirea din ziar. Ai moștenit urechea muzicală și ochii verzi de la mine. Bunicul tău Walter, după care ai fost botezat, nu putea să cânte ragtime și pace, Dumnezeu să-l odihnească. Am încercat să îl învăţ, dar fără succes.

– Tu cântai ragtime? o întrebă Walli surprins. Nu te-am auzit interpretând altceva decât muzică clasică.

– Ragtime-ul ne-a ajutat să nu murim de foame pe când mama ta era încă bebeluș. După Primul Război Mondial, am cântat într-un club numit Nachtleben, chiar aici, în Berlin. Primeam câteva miliarde de mărci pe noapte, bani cu care abia izbuteam să cumpăr pâine; însă uneori primeam bacșiș în valută și trăiam foarte bine cu doi dolari pe săptămână.

– Incredibil! Walli nu și-o putea închipui pe bunica sa cu părul sur cântând la pian într-un club de noapte.

Sora lui intră în cameră. Lili era mai tânără cu aproape trei ani, iar el nu mai știa cum să se poarte cu ea. Fusese dintotdeauna o pacoste, ca un băieţel mai năzdrăvan. Însă în ultima vreme devenise mai rezonabilă și, pentru a complica lucrurile, unele prietene ale ei aveau acum sâni.

Se întoarse cu spatele la pian și își luă chitara. O cumpărase cu un an în urmă de la o casă de amanet din Berlinul de Vest. Probabil fusese lăsată gaj de vreun soldat american, în contul unui împrumut care nu mai fusese rambursat. Numele mărcii era Martin și, deși fusese ieftină, lui Walli i se părea un instrument foarte bun. Presupunea că nici cămătarul și nici soldatul nu îi apreciaseră corect valoarea.

– Ascultă aici, îi zise el lui Lili, începând să cânte o melodie din Bahamas, cu versuri în engleză, intitulată *All My Trials*.

O auzise la posturile de radio occidentale: era foarte populară printre trupele americane de folk. Acordurile minore o făceau să fie o piesă melancolică, iar el era mulţumit de acompaniamentul tânguitor pe care îl adăugase.

După ce termină de cântat, bunica Maud ridică privirea din ziar şi rosti în engleză:

– Ai un accent îngrozitor, dragă Walli.

– Îmi cer scuze.

Ea reveni apoi la germană.

– Dar cânţi frumos.

– Mulţumesc. Walli se întoarse spre Lili şi o întrebă: Ce părere ai despre cântec?

– Este cam trist, zise ea. Poate că o să-mi placă mai mult după ce îl mai ascult de câteva ori.

– Asta nu-i bine deloc, spuse el. Vreau să îl cânt diseară la Minnesänger.

Acesta era un club de muzică folk aflat lângă Kurfürstendamm, în Berlinul de Vest. Numele însemna „trubadur".

Lili era impresionată.

– Cânţi la Minnesänger?

– Este o seară specială. Se organizează un concurs. Poate cânta oricine. Câştigătorul primeşte oportunitatea de a cânta acolo în mod regulat.

– Nu ştiam că, mai nou, cluburile fac asta.

– De obicei nu fac aşa ceva. Asta-i o ocazie specială.

Bunica Maud interveni:

– Nu trebuie să fii mai în vârstă ca să intri într-un asemenea loc?

– Ba da, dar am mai intrat acolo.

– Walli pare mai bătrân decât este, zise Lili.

– Hmm...

Lili îi zise apoi lui Walli:

– Nu ai mai cântat niciodată în public. Ai emoţii?

– O, da!

– Ar trebui să cânţi ceva mai vesel.

– Probabil că ai dreptate.

– Ce-ar fi să cânţi *This Land is Your Land?* Îmi place nespus!

Walli interpretă piesa, iar Lili îl acompanie vocal.

În timp ce cântau, apăru sora lor mai mare, Rebecca. Walli o adora pe Rebecca. După război, când părinţii lor lucrau de dimineaţă până seara ca să asigure mâncarea familiei, Walli şi Lili fuseseră lăsaţi adeseori în grija Rebeccăi. Ea era ca o a doua mamă pentru ei, însă nu la fel de severă.

Şi avea o îndrăzneală fantastică! O urmărise uluit cum azvârlise macheta din chibrituri a soţului ei pe fereastră. Lui Walli nu îi plăcuse niciodată de Hans şi se bucura în sinea lui să-l vadă plecat.

Toţi vecinii vorbeau despre faptul că Rebecca se căsătorise fără să ştie cu un ofiţer Stasi. Walli căpătase un statut special la şcoală: nimeni nu-şi imaginase până atunci că era ceva deosebit la familia Franck. Fetele, mai ales, erau fascinate de gândul că tot ce se zisese şi se făcuse în casa lui Walli fusese raportat la poliţie vreme de un an.

Chiar dacă Rebecca era sora lui, Walli remarcase şi el că era superbă. Avea o siluetă extraordinară şi un chip frumos, pe care se putea citi atât bunătatea, cât şi hotărârea. Însă acum observă că ea arăta de parcă murise cineva. Se opri din cântat şi zise:

– Ce s-a întâmplat?

– Am fost concediată, răspunse ea.

Bunica Maud lăsă jos ziarul.

– Nu se poate! exclamă Walli. Toţi băieţii de la şcoală spun că eşti cea mai bună profesoară!

– Ştiu.

– De ce te-au dat afară?

– Cred că e răzbunarea lui Hans la mijloc.

Walli îşi aminti reacţia lui Hans când îşi văzuse macheta sfărâmată în mii de bucăţele şi împrăştiată pe caldarâmul ud. „O să regreţi asta", zbierase Hans uitându-se la ea prin ploaie. Walli crezuse că vorbise la nervi, dar dacă s-ar fi gândit puţin mai mult, şi-ar fi dat seama că un agent din poliţia secretă avea puterea de a pune în practică o asemenea ameninţare. „Tu şi toată familia ta", adăugase Hans, incluzându-l aici şi pe Walli. Simţi cum îl trec fiori.

Bunica Maud zise:

– Dar nu căutau cu disperare profesori?

– Bernd Held este înnebunit, răspunse Rebecca. Însă a primit ordine de sus.

Lili întrebă:

– Şi ce vei face?

– Îmi voi găsi o altă slujbă. Nu ar trebui să fie prea greu. Bernd mi-a dat o scrisoare de recomandare excelentă. Şi toate şcolile din Germania de Est suferă din cauza lipsei de personal, fiindcă foarte mulţi profesori s-au mutat în Vest.

– Ar trebui să pleci şi tu în Vest, rosti Lili.

– Ar trebui să plecăm cu toţii în Vest, o corectă Walli.

– Ştiţi că mama nu ar face-o, zise Rebecca. Ea spune că trebuie să ne rezolvăm problemele, nu să fugim de ele.

Tatăl lui Walli intră pe uşă, îmbrăcat într-un costum bleumarin cu vestă, demodat, dar elegant. Bunica Maud rosti:

– Bună seara, dragă Werner. Rebeccăi i-ar prinde bine un pahar. A fost concediată.

Bunica sugera adeseori acest lucru. Astfel ar fi primit şi ea unul.

– Am aflat de Rebecca, rosti Tata repezit. Am vorbit cu ea.

Era în toane proaste: altfel nu i-ar fi vorbit atât de nerespectuos soacrei sale, pe care o iubea şi o admira. Walli se întrebă ce îl supărase.

Află însă imediat.

– Vino în biroul meu, Walli, zise Tata. Vreau să vorbesc cu tine.

Intră pe uşa dublă în salonul mai mic, pe care îl folosea drept birou. Walli îl urmă. Tata se aşeză în spatele biroului. Walli ştia că el trebuia să rămână în picioare.

– Am avut o discuţie despre fumat acum o lună, zise Tata.

Walli se simţi brusc vinovat. Se apucase de fumat ca să pară mai în vârstă, dar ajunsese să îi placă şi acum devenise un obicei.

– Ai promis că te laşi, continuă Tata.

Walli nu credea că era treaba tatălui său dacă el fuma sau nu.

– Te-ai lăsat?

– Da, minţi Walli.

– Nu ştii că miroase?

– Ba da.

– Te-am mirosit de îndată ce am intrat în salon.

Acum, Walli se simţi prost – fusese prins cu o minciună copilărească. Asta îl înverşună şi mai tare împotriva tatălui său.

– Ceea ce înseamnă că nu te-ai lăsat.

– Atunci, de ce m-ai mai întrebat? se burzului Walli, detestându-şi tonul irascibil.

– Speram să îmi spui adevărul.

– Sperai să mă prinzi cu mâţa-n sac.

– Nu ai decât să crezi asta, dacă vrei. Presupun că ai şi acum un pachet în buzunar.

– Da.

– Pune-l pe birou.

Walli scoase pachetul din buzunarul pantalonilor şi îl azvârli nervos pe birou. Tatăl său luă pachetul şi îl băgă într-un sertar. Erau Lucky Strikes – nu marca est-germană inferioară numită „f6“ – şi pe deasupra era aproape plin.

– O să stai acasă seara, timp de o lună, rosti tatăl lui. Măcar aşa nu vei mai frecventa baruri în care se cântă la banjo şi se fumează întruna.

Panicat, Walli simţi cum stomacul i se face ghem. Se strădui să rămână calm şi rezonabil.

– Nu-i banjo, este chitară. Şi nu pot sta acasă o lună întreagă.

– Nu vorbi prostii. Vei face cum îţi spun eu.

– Fie, pufni Walli disperat. Dar nu chiar din seara asta.

– Ba chiar din această clipă.

– Însă trebuie să mă duc în clubul Minnesänger diseară.

– Adică exact genul de loc în care nu vreau să te duci.

Nu aveai cum să te înţelegi cu omul ăsta!

– Voi sta acasă seară de seară vreme de o lună, dar începând de mâine, bine?

– Nu voi adapta restricţia în funcţie de planurile tale. Şi-ar pierde rostul. Tocmai asta este şi ideea: să îţi producă neajunsuri.

Când era în asemenea toane, tatăl său nu putea fi clintit, însă Walli simţea că înnebuneşte de frustrare, aşa că insistă.

– Nu înţelegi, diseară particip la un concurs în Minnesänger – este o ocazie unică!

– Nu îţi voi amâna pedeapsa ca să poţi cânta tu la banjo!

– Este o chitară, netot bătrân! O chitară! izbucni Walli, apoi ieşi vijelios.

Cele trei femei din încăperea alăturată auziseră totul şi se holbară acum la el. Rebecca zise:

– Of, Walli...

El îşi luă chitara şi ieşi din cameră.

Până să ajungă la parter, nu avu niciun plan, fiind cu totul stăpânit de mânie; însă când văzu uşa de la intrare, îşi dădu seama ce era de făcut. Ieşi din casă cu chitara în mână, trântind uşa cu atâta putere, încât se cutremură toată casa.

O fereastră de la etaj se deschise şi el îl auzi pe tatăl său strigând:

– Întoarce-te! Întoarce-te imediat sau o să fie şi mai rău.

Walli nu se opri din mers.

La început, fu pur şi simplu furios, însă după o vreme simţi o anumită exaltare. Îşi sfidase tatăl! Ba chiar îi zisese „netot bătrân". Porni spre vest, mergând cu pas sprinţar. Curând însă, euforia se stinse şi începu să se întrebe care aveau să fie consecinţele. Tatăl lui nu era deloc indulgent atunci când venea vorba de nesupunere. Le poruncea copiilor şi angajaţilor săi şi se aştepta ca aceştia să îl asculte. Dar ce i-ar fi putut face? De doi-trei ani, Walli era prea mare ca să mai fie bătut la fund. Tata încercase astăzi să îl ţină în casă, ca pe un prizonier într-o închisoare, însă nu izbutise. Uneori, îl ameninţa că îl va retrage de la şcoală şi că îl va pune să lucreze pentru el, dar Walli nu punea mare preţ pe o asemenea ameninţare: tatăl lui nu s-ar fi simţit deloc în apele sale cu un adolescent nemulţumit bântuind prin scumpa sa fabrică. Totuşi, Walli avea o bănuială că bătrânul urma să găsească o soluţie până la urmă.

Strada pe care se afla trecea din Berlinul de Est în cel de Vest printr-o intersecţie. Trei miliţieni est-germani (Vopo) fumau la colţ. Ei aveau dreptul de a opri pe oricine trecea graniţa invizibilă. Nu puteau opri pe toată lumea,

întrucât pe acolo treceau zilnic mii de oameni, inclusiv mulţi *Grenzgänger* – est-berlinezi care lucrau în Vest pentru lefuri mai mari, plătite în mărci germane. Tatăl lui Walli era un *Grenzgänger,* deşi el lucra pentru profit, nu pentru salariu. Şi Walli traversa graniţa cel puţin o dată pe săptămână, de obicei pentru a merge cu prietenii săi la cinematografele din Berlinul de Vest, unde rulau filme americane pline de senzualitate şi de violenţă, mult mai interesante decât parabolele moralizatoare din sălile comuniste.

În realitate, miliţienii opreau pe oricine le atrăgea atenţia. Familiile care traversau împreună, părinţi şi copii laolaltă, erau cel mai adesea oprite, fiind bănuite că încearcă să plece din Est pentru totdeauna, mai ales dacă aveau şi bagaje. Miliţienilor le mai plăcea să se ia de adolescenţi, îndeosebi de cei care se îmbrăcau după moda occidentală. Mulţi băieţi din Berlinul de Est făceau parte din găşti antisistem: Gaşca Texas, Gaşca Blugilor, Societatea de Apreciere a lui Elvis Presley şi altele. Ei şi forţele de ordine se detestau reciproc.

Walli purta pantaloni negri, simpli, un tricou alb şi un hanorac cu glugă arămiu. Considera că arăta şic, cam ca James Dean, fără să treacă drept membru al vreunei găşti. Totuşi, chitara ar fi putut atrage atenţia asupra sa. Era simbolul suprem a ceea ce se numea „incultura americană" – mai rău chiar decât o revistă de benzi desenate cu Superman.

Traversă strada, fără să se uite spre miliţieni. I se păru că zăreşte cu coada ochiului cum unul dintre ei se holbează la el. Însă nimeni nu zise nimic şi el trecu în Lumea Liberă fără vreo oprelişte.

Luă un tramvai care trecea pe la sud de parc şi merse până în Ku'damm. Cea mai grozavă chestie în Berlinul de Vest era că *toate* fetele purtau ciorapi lungi.

Porni spre clubul Minnesänger, o pivniţă de pe o străduţă lăturalnică din Ku'damm unde se vindeau bere slabă şi cârnăciori. Era încă devreme, dar localul era deja aproape plin. Walli vorbi cu tânărul proprietar al clubului, Danni Hausmann, şi se înscrise pe lista de competitori. Cumpără o bere, fără să îl întrebe nimeni câţi ani are. Erau mulţi băieţi ca el, cu chitare, aproape la fel de multe fete şi câţiva oameni mai în vârstă.

După o oră începu concursul. Fiecare competitor urma să interpreteze două melodii. Unii participanţi erau începători, greşind chiar şi cele mai simple note, însă, spre consternarea lui Walli, câţiva chitarişti se dovediră mai pricepuţi decât el. Majoritatea arătau ca artiştii americani ale căror piese le copiau. Trei tipi îmbrăcaţi ca Trioul Kingston cântară *Tom Dooley,* iar o fată cu păr lung şi negru cântă la chitară *The House of the Rising Sun* exact ca Joan Baez, primind aplauze furtunoase.

Un cuplu mai vârstnic, în costume de catifea cord, interpretă o piesă cu tematică agricolă intitulată *Im Märzen der Bauer,* acompaniaţi de un

pian-acordeon. Era muzică folk, dar nu pe gustul acelui gen de public. Primiră aplauze ironice, însă era limpede că erau demodaţi.

În timp ce Walli îşi aştepta rândul, tot mai nerăbdător, fu abordat de o fată frumuşică. I se întâmpla asta destul de des. El credea că are o faţă ciudată, cu pomeţi înalţi şi ochi migdalaţi, ca şi cum ar fi fost pe jumătate japonez; însă multe fete îl considerau atrăgător. Fata se prezentă drept Karolin. Părea cu un an sau doi mai mare decât Walli. Era blondă, cu părul lung şi drept, cu cărare pe mijloc, încadrându-i chipul oval. La început, el crezu că era ca toate celelalte admiratoare ale muzicii folk, dar zâmbetul ei larg îl făcu să-şi reconsidere prima impresie.

– Aveam de gând să intru în concurs cu fratele meu cântând la chitară, dar el m-a lăsat cu ochii în soare. Nu ai vrea să cânţi tu cu mine? zise ea.

Primul impuls al lui Walli fu să o refuze. Nu avea niciun duet în repertoriu. Însă Karolin era fermecătoare, iar lui îi trebuia un motiv pentru a continua să discute cu ea.

– Ar trebui să repetăm, rosti el cu jumătate de gură.

– Am putea ieşi afară. Ce melodii ai pregătit?

– Voiam să interpretez *All My Trials*, apoi *This Land is Your Land.*

– Ce-ai spune de *Noch Einen Tanz?*

Piesa nu era în repertoriul lui Walli, însă îi ştia linia melodică şi era uşor de interpretat.

– Nu m-am gândit niciodată să cânt ceva comic, spuse el.

– Publicului o să-i placă la nebunie. Tu ai putea să cânţi partea bărbatului, când îi zice femeii să se ducă acasă la soţul ei bolnav, iar eu aş cânta versul „Încă un dans şi plec", după care am putea cânta împreună ultimul vers.

– Hai să încercăm!

Ieşiră afară. Era începutul verii, aşa că nu se întunecase încă. Se aşezară în pragul unei uşi şi repetară melodia. Se potriveau la voce, iar Walli improviză un acord la ultimul vers.

Karolin avea o voce perfectă de contralto, cu un potenţial fantastic, aşa că el îi sugeră ca a doua piesă să fie una tristă, pentru contrast. Ea respinse *All My Trials*, căci i se părea prea deprimantă, dar acceptă *Nobody's Fault but Mine*, un slow spiritual. Când repetară melodia, Walli simţi cum i se face pielea de găină.

Un soldat american care tocmai intra în club le zâmbi şi rosti în engleză:

– Măi, să fie! Parcă sunt Bobbsey Twins.

Karolin râse şi îi zise lui Walli:

– Da, presupun că semănăm – suntem blonzi şi avem ochii verzi. Cine sunt Bobbsey Twins?

Walli nu-i observase culoarea ochilor şi se simţi măgulit că ea o făcuse.

– Nu am auzit de ei, recunoscu el.

– Pare un nume potrivit pentru un duo. Cam ca Everly Brothers.

– Avem nevoie şi de nume?

– Da, dacă vom câştiga.

– Bine. Hai să ne întoarcem înăuntru. Cred că ne vine rândul.

– Încă un lucru, rosti ea. Când interpretăm *Noch Einen Tanz,* ar trebui să ne uităm unul la altul şi să ne zâmbim.

– Am înţeles.

– Ca şi cum am fi iubiţi, ştii? O să dea bine pe scenă.

– Sigur, zise Walli, căruia nu îi era deloc greu să îi zâmbească lui Karolin ca şi cum i-ar fi fost iubită.

Intrară. O blondă cânta *Freight Train* la chitară. Nu era la fel de frumoasă precum Karolin, dar era atrăgătoare într-un mod mai epatant. Urmă la rând un chitarist virtuoz care interpretă un blues complicat, apoi Danni Hausmann strigă numele lui Walli.

Băiatul simţi cum se încordează când dădu ochii cu spectatorii. Majoritatea chitariştilor aveau curele de piele şic, însă Walli nu îşi bătuse capul să facă rost de una, iar instrumentul îi atârna la gât de o bucată de sfoară. Acum îşi dorea să fi avut şi el o curea.

– Bună seara, zise Karolin. Noi suntem Bobbsey Twins.

Walli atinse o coardă şi începu să cânte, descoperind că nu îi mai păsa de nicio curea. Melodia era un vals, aşa că o interpretă ritmat. Karolin juca rolul unei femei stricate, iar Walli se transformă într-un locotenent prusac sever.

Spectatorii pufniră în râs.

Walli simţea că se întâmplă ceva cu el în acele momente. În local nu se aflau decât vreo sută şi ceva de oameni, iar sunetul pe care îl scoteau nu părea să fie altceva decât un chicotit colectiv de apreciere, însă toate acestea îi ofereau o senzaţie pe care nu o mai trăise niciodată până atunci, asemănătoare cu cea trăită în clipa în care trăsese prima oară dintr-o ţigară.

Publicul mai râse de câteva ori, iar la sfârşitul piesei îi aplaudă zgomotos.

Asta îi făcu o plăcere şi mai mare lui Walli.

– Publicul chiar ne place! rosti Karolin în şoaptă, entuziasmată.

Walli începu să cânte *Nobody's Fault but Mine,* trăgând de coardele din oţel cu unghiile ca să acutizeze tonalităţile melancolice, iar mulţimea amuţi. Karolin se preschimbă într-o femeie cuprinsă de disperare. Walli urmări publicul. Nu mai vorbea nimeni. Observă lacrimi în ochii unei femei şi se întrebă dacă aceasta trecuse prin lucrurile despre care cânta Karolin.

Acea concentrare tăcută era un semn şi mai bun decât râsetele de dinainte.

La sfârşit îi aplaudară şi le cerură să mai cânte.

Regula era ca fiecare artist să interpreteze doar două piese, aşa că Walli şi Karolin coborâră de pe scenă, ignorând cererile de bis, însă Hausmann le

zise să urce la loc. Nu pregătiseră o a treia piesă, aşa că se uitară panicaţi unul la celălalt. Apoi Walli o întrebă iute: „Ştii melodia *This Land is Your Land?*", iar Karolin încuviinţă.

Spectatorii începură să fredoneze şi ei, ceea ce o făcu pe Karolin să cânte mai tare, iar Walli fu surprins de glasul ei puternic. Cântă un acord înalt şi vocile lor se înălţară peste sunetul mulţimii.

Când coborâră de pe scenă, se simţeau în al nouălea cer. Ochii lui Karolin scânteiau.

– Ne-am descurcat nemaipomenit! exclamă ea. Eşti mai bun decât fratele meu.

Walli zise:

– Ai cumva ţigări?

Apoi se aşezară, fumând şi aşteptând să se termine concursul.

– Cred că am fost cei mai buni, rosti Walli.

Karolin era mai precaută.

– Le-a plăcut şi blonda care a cântat *Freight Train,* spuse ea.

Într-un final, se anunţă şi rezultatul.

Bobbsey Twins erau pe locul al doilea.

Câştigătoarea era sosia lui Joan Baez.

Walli se înfurie.

– Dar abia dacă ştia să cânte! izbucni el.

Karolin părea mai resemnată.

– Oamenilor le place mult Joan Baez.

Clubul începu să se golească, iar Walli şi Karolin se îndreptară spre uşă. Walli se simţea mizerabil. Pe când dădeau să plece, Danni Hausmann îi opri. Tipul avea puţin peste 20 de ani şi se îmbrăca în haine moderne, purtând blugi şi o bluză neagră pe gât.

– Aţi putea să cântaţi jumătate de oră lunea viitoare? îi întrebă el.

Walli era prea surprins ca să răspundă, însă Karolin se grăbi să spună:

– Sigur că da!

– Dar a câştigat tipa care o imita pe Joan Baez, zise Walli, gândindu-se apoi: „De ce m-oi plânge oare?"

– Voi doi păreţi în stare să ţineţi publicul în priză pentru mai mult de un număr sau două, zise Danni. Aveţi destule cântece în repertoriu?

Walli ezită din nou, dar Karolin se grăbi să spună:

– Vom avea până luni.

Walli îşi aminti că tatăl lui plănuia să îl ţină închis în casă timp de o lună, dar decise să nu pomenească acest lucru.

– Mulţumesc, rosti Danni. Veţi cânta în deschidere, de la 8.30. Să fiţi aici la 7.30.

Extrem de bucuroşi, ieşiră pe strada luminată de felinare. Walli nu avea nici cea mai vagă idee ce urma să facă în privinţa tatălui său, însă era optimist, fiind convins că avea să se rezolve totul.

Karolin locuia şi ea în Berlinul de Est. Luară un autobuz şi începură să vorbească despre melodiile pe care aveau să le interpreteze săptămâna următoare. Erau foarte multe cântece folk pe care le ştiau amândoi.

Coborâră din autobuz şi intrară în parc. La un moment dat, Karolin se încruntă şi zise:

– Tipul din spate...

Walli aruncă o privire peste umăr. La vreo 30-40 de metri în urma lor, venea un bărbat cu bască, fumând.

– Ce-i cu el?

– Nu a fost şi el în Minnesänger?

Bărbatul nu îl privi pe Walli, chiar dacă acesta îl ţintui cu privirea.

– Nu cred, rosti Walli. Îţi plac Everly Brothers?

– Da!

În timp ce mergeau, Walli începu să cânte *All I Have to Do is Dream*, zăngănind la chitara atârnată de gât. Karolin i se alătură imediat. Cântară împreună câtă vreme străbătură parcul. El interpretă hitul lui Chuck Berry, *Back in the USA*.

Pe când urlau refrenul – „Mă bucur atât de mult că trăiesc în SUA“ –, Karolin se opri brusc şi îi făcu semn să tacă. Walli realiză că ajunseseră la graniţă şi văzu trei miliţieni sub un felinar aruncându-le priviri dușmănoase.

Tăcu imediat, sperând că se opriseră la timp.

Unul dintre miliţieni – care era sergent – se uită în spatele lui Walli. Acesta aruncă o privire în urmă şi îl văzu pe bărbatul cu bască făcând un semn scurt din cap. Sergentul făcu un pas spre Walli şi Karolin şi le ceru actele de identitate. Bărbatul cu bască vorbi într-un aparat de emisie-recepţie.

Walli se încruntă. Karolin avusese dreptate – chiar fuseseră urmăriţi.

Îi trecu prin minte că în spatele acelei situaţii ar fi putut fi Hans.

Oare chiar putea fi atât de meschin şi de răzbunător?

Da, putea.

Sergentul studie actul de identitate al lui Walli şi zise:

– Ai doar 15 ani. Nu ar trebui să fii pe străzi la ora asta.

Walli îşi ţinu gura. Nu avea rost să se certe cu ei.

Sergentul verifică apoi buletinul lui Karolin şi spuse:

– Iar tu ai 17! Ce faci cu copilul ăsta?

Asta îi reaminti lui Walli de cearta cu tatăl său, aşa că nu se mai putu abţine:

– Nu sunt copil!

Sergentul nu îl băgă în seamă.

– Ai putea ieşi cu mine, i se adresă el lui Karolin. Eu sunt bărbat în toată firea.

Ceilalţi doi miliţieni râseră mânzeşte.

Karolin nu scoase nicio vorbă, dar sergentul insistă:

– Ei, ce zici?

– Cred că îţi lipseşte o doagă, rosti Karolin în şoaptă.

Bărbatul zise pe un ton ofensat:

– Foarte urât din partea ta.

Walli remarcase asta la anumiţi bărbaţi. Dacă o fată le respingea avansurile, se indignau imediat, însă orice alt răspuns era luat drept încurajare. Ce ar fi trebuit să facă femeile?

– Daţi-mi buletinul înapoi, vă rog, spuse Karolin.

Sergentul întrebă:

– Eşti virgină?

Karolin se înroşi.

Ceilalţi doi miliţieni chicotiră din nou.

– Ar trebui să se treacă asta în buletinele femeilor, spuse bărbatul. Virgină sau nu.

– Încetează, rosti Walli.

– Sunt delicat cu virginele.

Walli fierbea de nervi.

– Uniforma aceea nu îţi dă dreptul să te iei de fete!

– A, nu? replică sergentul, fără să le înapoieze buletinele.

Un Trabant 500 arămiu trase pe dreapta şi Hans Hoffmann coborî din el. Walli simţi un fior de spaimă. Cum putea să aibă asemenea necazuri? Nu făcuse altceva decât să cânte în parc.

Hans se apropie şi spuse:

– Arată-mi chestia aia pe care o porţi la gât.

Walli îndrăzni să întrebe:

– De ce?

– Fiindcă bănuiesc că este folosită pentru introducerea frauduloasă a materialelor de propagandă capitalisto-imperialiste în Republica Democrată Germană. Dă-o încoace!

Chitara era atât de preţioasă, încât Walli refuză să se supună, în ciuda faptului că era extrem de speriat.

– Şi dacă nu ţi-o dau, ce se întâmplă? pufni el. Voi fi arestat?

Sergentul lovi cu pumnul în palmă.

– Da, într-un final, zise Hans.

Walli îşi pierdu curajul. Trase cureaua peste cap şi îi dădu chitara lui Hans.

Acesta ţinu chitara ca şi cum ar fi intenţionat să cânte la ea, lovi strunele şi spuse în engleză: „You ain't nothing but a hound dog". Miliţienii râseră copios. Aparent, până şi ei ascultau muzică pop la radio.

Hans băgă mâna pe sub coarde şi încercă să pipăie interiorul chitarei.

– Ai grijă! rosti Walli.

Coarda de sus se rupse.

– Este un instrument muzical delicat! exclamă Walli disperat.

Hans nu putea ajunge mai adânc cu mâna din cauza coardelor. Zise:

– Are cineva un cuţit?

Sergentul scoase din haină un cuţit cu lamă lată – care, cel mai probabil, nu făcea parte din echipamentul standard, se gândi Walli.

Hans încercă să taie coardele cu lama, însă acestea erau mai rezistente decât crezuse. Izbuti să rupă două dintre ele, însă nu le putu reteza pe cele mai groase.

– Nu-i nimic înăuntru, rosti Walli pe un ton rugător. Îţi poţi da seama după greutate.

Hans îl privi, zâmbi, apoi înfipse cuţitul în placa de rezonanţă.

Lama străpunse cu uşurinţă lemnul, iar Walli urlă de durere.

Mulţumit de reacţia obţinută, Hans repetă acţiunea, făcând nenumărate găuri în chitară. Cum suprafaţa era acum slăbită, tensiunea din coarde făcea ca din instrument să sară o mulţime de aşchii. Hans desfăcu apoi chitara, dezvăluind interiorul care părea un coşciug gol.

– Mda, nu sunt materiale de propagandă, spuse el. Felicitări, eşti nevinovat!

Apoi îi înapoie lui Walli chitara distrusă, iar acesta o luă.

Sergentul le dădu înapoi buletinele cu un rânjet întipărit pe faţă.

Karolin îl apucă pe Walli de braţ şi îl trase de acolo.

– Haide, rosti ea cu glas scăzut. Hai să plecăm de aici!

Walli o lăsă să îl conducă. Abia mai vedea pe unde merge. Nu se mai putea opri din plâns.

Capitolul 4

George Jakes urcă la bordul unui autobuz Greyhound în Atlanta, Georgia, duminică, 14 mai 1961, de Ziua Mamei.

Era speriat.

Maria Summers stătea lângă el. Stăteau mereu împreună. Devenise o obişnuinţă: toată lumea presupunea că locul liber de lângă George îi era rezervat Mariei.

Pentru a-şi masca neliniştea, intră în vorbă cu ea.

– Ce părere ai de Martin Luther King?

King era liderul Conferinţei de Conducere Creştină din Sud, unul dintre cele mai importante grupuri care luptau pentru drepturi civile. Îl cunoscuseră în seara precedentă, la cina organizată într-unul dintre restaurantele cu patroni negri din Atlanta.

– Este un om extraordinar, replică Maria.

George nu era la fel de convins.

– A zis lucruri foarte frumoase despre participanţii la Cursa pentru Libertate, dar nu-l văd în autobuz, cu noi.

– Pune-te şi în locul lui, rosti Maria împăciuitor. Este conducătorul unui alt grup de luptă pentru drepturi civile. Un general nu poate deveni pedestraş în regimentul altcuiva.

George nu se gândise la asta. Maria era, într-adevăr, foarte deşteaptă.

Începuse să se îndrăgostească de ea. Căuta cu disperare o oportunitate de a rămâne singur cu ea, însă oamenii în casele cărora stăteau participanţii la Cursă erau cetăţeni negri respectabili, mulţi dintre ei creştini cucernici, care nu ar fi îngăduit ca odăile lor de oaspeţi să fie folosite pentru hârjoneli. Iar Maria, oricât de ispititoare ar fi fost, nu făcea altceva decât să se aşeze lângă George, să-i vorbească şi să râdă la poantele lui. Nu făcea niciunul dintre micile gesturi care indicau că o femeie ar vrea să fie mai mult decât prietenă cu un bărbat: nu îi atingea braţul, nu îi lua mâna când cobora din autobuz, nici nu se lipea de el când erau în mulţime. Nu flirta. Era posibil chiar să fie virgină la cei 25 de ani ai săi.

– Ai vorbit destul de mult cu King, zise el.

– Dacă nu ar fi fost predicator, aș fi crezut că îmi face avansuri, rosti ea.

George nu era sigur cum ar fi trebuit să răspundă la o astfel de remarcă. El, unul, nu ar fi fost deloc surprins dacă un predicator i-ar fi făcut avansuri unei fete fermecătoare precum Maria. Însă ea era mai naivă în privința bărbaților, își zise.

– Am vorbit și eu puțin cu King.

– Ce ți-a spus?

George ezită – tocmai cuvintele lui King îl speriaseră pe George. Totuși, decise să îi mărturisească Mariei adevărul: avea dreptul să știe.

– Mi-a spus că nu vom trece de Alabama.

Maria se albi.

– Chiar a zis așa ceva?

– Da, exact cu aceste cuvinte.

Acum erau amândoi speriați.

Autobuzul Greyhound plecă din stație.

În primele zile, George se temuse că celebra Cursă pentru Libertate avea să fie mult prea pașnică. Pasagerii nu reacționau atunci când îi vedeau pe negri așezându-se pe scaunele rezervate albilor, iar uneori cântau împreună cu ei. Nu se întâmplase nimic când participanții la Cursă sfidaseră plăcuțele inscripționate cu DOAR PENTRU ALBI și DOAR PENTRU NEGRI, aflate în stațiile de autobuz. Unele orașe chiar șterseseră semnele. George se temea că segregaționiștii găsiseră strategia perfectă. Fără scandal, fără publicitate, participanții de culoare la Cursă erau serviți cu amabilitate în restaurantele albilor. În fiecare seară coborau din autobuze și participau la întruniri fără ca nimeni să se ia de ei, de obicei în biserici, apoi rămâneau peste noapte pe la casele simpatizanților. Însă George era convins că, imediat după trecerea lor, semnele erau puse la loc, iar segregarea revenea; iar Cursa pentru Libertate era o pierdere de timp.

Ironia era izbitoare. De când se știa, George se simțise rănit și înfuriat de mesajele repetate, uneori implicite, dar cel mai adesea rostite în gura mare, cum că era inferior. Nu conta că era mai deștept decât 99 la sută dintre americanii albi. Nici că era conștiincios, politicos și bine îmbrăcat. Albi urâți, prea proști sau prea leneși ca să facă altceva decât să toarne băuturi în pahare sau să facă plinul mașinii, se uitau la el de sus. Nu putea intra într-un magazin universal, nu se putea așeza într-un restaurant, nu putea aplica pentru un post fără să se întrebe dacă nu cumva avea să fie ignorat, alungat sau respins din cauza culorii sale. Iar asta îi accentua resentimentele. Însă acum, în mod paradoxal, era dezamăgit că nu se întâmpla așa ceva.

În timpul acesta, Casa Albă șovăia. În cea de-a treia zi a Cursei, procurorul general Robert Kennedy ținuse un discurs la Universitatea din Georgia,

promiţând să impună aplicarea drepturilor civile în Sud. Apoi, trei zile mai târziu, fratele său, preşedintele, dăduse înapoi, retrăgându-şi sprijinul pe care îl acordase anterior pentru două proiecte de legi în vederea acordării drepturilor civile.

Oare aşa aveau să câştige segregaţioniştii? se întrebase George. Evitând orice confruntare şi apoi reluându-şi comportamentul obişnuit?

Nu. Pacea durase numai patru zile.

În cea de-a cincea zi a Cursei, unul dintre participanţi fusese arestat pentru că insistase să i se lustruiască pantofii.

Violenţele izbucniseră în cea de-a şasea zi.

Victima fusese John Lewis, studentul la Teologie. Fusese atacat de câţiva derbedei într-o toaletă rezervată albilor, în Rock Hill, Carolina de Sud. Lewis se lăsase bătut şi lovit fără să riposteze. George nu văzuse incidentul – şi probabil că era mai bine aşa –, căci nu era deloc sigur că el ar fi putut da dovadă de autocontrolul gandhian al lui Lewis.

George citise mici articole despre violenţe în ziarele de a doua zi, dar constatase cu dezamăgire că ştirea era umbrită de zborul primului american în spaţiul cosmic, Alan Shepard. Cui îi păsa? se gândi George cu amărăciune. Cosmonautul sovietic Iuri Gagarin fusese primul om ajuns în spaţiu, cu mai puţin de o lună în urmă. Ruşii ne-au luat-o înainte. Un american alb poate zbura în jurul Pământului, în timp ce un american negru nu poate nici măcar să intre într-o toaletă.

Apoi, în Atlanta, participanţii la Cursă fuseseră întâmpinaţi de o mulţime de susţinători atunci când coborâseră din autobuz, iar George simţise cum îi creşte moralul la loc.

Însă asta se întâmplase în Georgia, iar acum ei se îndreptau spre Alabama.

– De ce a zis King că nu vom trece de Alabama? întrebă Maria.

– Se zvoneşte că Ku Klux Klanul pune ceva la cale în Birmingham, răspunse George pe un ton sumbru. Se pare că FBI-ul ştie despre planurile lor, dar nu a făcut nimic ca să îi oprească.

– Şi poliţia locală?

– Poliţiştii de acolo *fac parte* din blestematul ăla de Klan.

– Cum rămâne cu ei doi? rosti Maria făcând un semn spre scaunele din spatele lor, de pe cealaltă parte a culoarului.

George aruncă o privire peste umăr spre cei doi bărbaţi albi şi vânjoşi de pe locurile respective.

– Ce-i cu ei?

– Nu crezi că sunt poliţişti?

El pricepu la ce se referea ea.

– Crezi că sunt de la FBI?

– Au haine prea ieftine ca să fie de la FBI. Aș zice mai degrabă că sunt de la Poliția Rutieră din Alabama, sub acoperire.

George era impresionat.

– Cum de ai ajuns să fii atât de deșteaptă?

– M-a obligat mama să mănânc sănătos încă de mică. Iar tatăl meu este avocat în Chicago, capitala gangsterilor din Statele Unite.

– Și ce crezi că fac cei doi?

– Nu știu sigur, însă nu cred că au venit să ne apere drepturile civile. Tu ce părere ai?

George aruncă o privire pe fereastră și văzu un semn pe care scria TOCMAI AȚI INTRAT ÎN ALABAMA. Se uită la ceasul de la mână – era ora 1.00 după-amiaza. Soarele strălucea pe cerul senin. „Este o zi frumoasă, tocmai bună de murit", se gândi el.

Maria își dorea o carieră în politică sau în administrație.

– Protestatarii pot produce un impact considerabil, dar în cele din urmă tot guvernele remodelează lumea, îi explică ea.

George se gândi la asta, întrebându-se dacă era de acord sau nu. Maria aplicase pentru o slujbă la biroul de presă de la Casa Albă, fiind apoi chemată la interviu, însă nu primise postul respectiv. „Nu sunt angajați prea mulți avocați negri la Washington, îi spusese ea cu obidă lui George. Probabil că voi rămâne în Chicago și voi lucra la cabinetul de avocatură al tatălui meu."

De partea cealaltă a culoarului se afla o femeie albă, de vârstă mijlocie, cu haină și pălărie, care ținea în poală o poșetă mare și albă din plastic. George îi zâmbi și-i zise:

– Frumoasă vreme pentru o călătorie cu autobuzul.

– Mă duc în vizită la fiica mea, în Birmingham, răspunse ea, fără ca el să o fi întrebat asta.

– Foarte frumos. Mă numesc George Jakes.

– Cora Jones. Doamna Jones. Fiica mea trebuie să nască într-o săptămână.

– E primul ei copil?

– Al treilea.

– Păreți cam tânără ca să fiți bunică, dacă pot spune așa.

Femeia se înfoie ușor de plăcere.

– Am 49 de ani.

– Nu aș fi ghicit în veci!

Un autobuz Greyhound venind din direcția opusă semnaliză cu farurile, iar autovehiculul lor încetini și se opri. Un alb veni până la geamul șoferului și George îl auzi spunând: „S-a strâns mulțimea în stația de autobuz din Anniston". George nu izbuti să audă răspunsul șoferului. „Ai grijă", adăugă apoi bărbatul de la geam.

Autobuzul porni din nou la drum.

– Ce crezi că a vrut să spună prin „mulţime“? rosti Maria neliniştită. Ar putea fi douăzeci de oameni sau o mie. Ar putea fi un comitet de întâmpinare sau o gloată furioasă. De ce nu ne-a zis mai mult?

George îşi dădu seama că iritarea ei masca de fapt teama.

Îşi aminti cuvintele mamei sale: „Mi-e atât de teamă că o să te omoare...“ Unii oameni din mişcare spuneau că sunt gata să moară pentru cauza libertăţii. George nu era la fel de sigur că ar fi fost dispus să devină martir. Erau atâtea lucruri pe care voia să le facă – de exemplu, să facă dragoste cu Maria.

După un minut intrară în Anniston, un orăşel ca toate celelalte din Sud, prăfuit şi încins: clădirile erau joase, iar străzile erau dispuse într-o reţea. Pe marginea drumului erau înşiraţi oameni, întocmai ca la paradă. Mulţi dintre ei erau îmbrăcaţi în hainele lor bune – femeile cu pălării pe cap, iar copiii ferchezuiţi, fără îndoială abia ieşiţi de la biserică.

– Ce se aşteaptă să vadă, oameni cu coarne? pufni George. „Ia uitaţi, oameni buni, au venit negroteii adevăraţi din Nord, cu pantofi în picioare şi cu toate cele.“

Vorbea ca şi cum li s-ar fi adresat, deşi numai Maria îl putea auzi.

– „Am venit să vă luăm armele şi să vă propovăduim învăţăturile comunismului. Unde se duc la înot fetele albe?“

Maria chicoti.

– Dacă te-ar auzi, nu şi-ar da seama că glumeşti.

La drept vorbind, el nu glumea. Încerca mai degrabă să ignore frica viscerală pe care o simţea.

Autobuzul opri în staţie, care era bizar de pustie. Clădirile păreau închise şi încuiate. George simţi cum îl trec fiorii.

Şoferul deschise uşa autobuzului.

George nici nu văzu de unde apăruse gloata. În scurt timp, împresurară autobuzul. Erau bărbaţi albi, unii în haine de lucru, alţii în straie de duminică. Aveau cu ei bâte de baseball, ţevi de metal şi lanţuri de fier. Şi urlau. Majoritatea erau urlete nearticulate, dar George auzi şi scandări pline de ură, inclusiv *Sieg heil.*

Se ridică în picioare şi primul său impuls fu să închidă uşa autobuzului; însă cei doi oameni pe care Maria îi identificase drept poliţişti statali se mişcară mai repede, trântind-o. „Poate că sunt aici ca să ne apere, se gândi George. Sau poate că nu fac decât să se apere pe ei.“

Se uită pe geam, de jur împrejur. Nu era nici picior de poliţist afară. Cum era posibil ca poliţia locală să nu ştie că o gloată înarmată se adunase în staţia de autobuz? Era limpede că erau mână în mână cu Klanul. Nici nu era de mirare.

După câteva clipe, oamenii atacară autobuzul cu arme. Se porni o hărmă laie îngrozitoare, în timp ce lanţurile şi răngile muşcau din capotă. Geamuril se făcură ţăndări, iar doamna Jones începu să ţipe. Şoferul porni motorul dar un individ din mulţime se întinse în faţa autobuzului. George crezu c şoferul va trece peste el, dar acesta se opri.

O piatră zbură prin geam, spărgându-l, şi George simţi o durere ascuţit în obraz, ca o înţepătură de albină. Fusese nimerit de un ciob. Maria stătea l fereastră – era în mare pericol. George o apucă de braţ, trăgând-o spre el.

– Îngenunchează pe culoar! îi strigă el.

Un bărbat care rânjea, cu un zbanţ la mână, izbi cu pumnul în geamul d lângă doamna Jones.

– Veniţi lângă mine! strigă Maria, trăgând-o pe aceasta în jos, lângă ea şi luând-o cu braţul pe după umeri ca să o protejeze.

Urletele de afară crescură în intensitate. „Comuniştilor!" se auzea. „Laşilor!

Maria zise:

– Lasă capul jos, George!

Lui George nu-i venea să se încline în faţa acelor huligani.

Deodată, zgomotul se diminuă. Izbiturile în caroserie încetară brusc ş nu se mai auzi sunetul geamului spart. George zări un poliţist.

„Era şi timpul", se gândi el.

Poliţistul îşi învârtea bastonul în jur, dar discuta prietenește cu tipul c zbanţ la mână.

Apoi, George mai observă trei poliţişti. Calmaseră gloata, dar, spre indig narea lui George, se limitară la atât. Se purtau de parcă nu se săvârşise nici infracţiune. Discutau nonşalant cu scandalagiii, care păreau să fie prietenii lo

Cei doi poliţişti statali stăteau la locurile lor, complet năuciţi. George intu că misiunea lor era să îi spioneze pe participanţii la Cursă şi că nu se gândiser că ar putea fi chiar ei victime ale violenţei gloatei. Fuseseră siliţi să le ia parte celor din autobuz, fiind în legitimă apărare. Era posibil ca astfel să înveţe s vadă lucrurile dintr-o nouă perspectivă.

Autobuzul se urni din loc. George văzu prin parbriz că un poliţist îi înde părta pe oameni din drum şi un altul îi făcea semn şoferului să înainteze După ce ieşiră din staţie, o maşină de poliţie trecu în faţa autovehiculului şi escortă spre ieşirea din oraş.

George începu să se simtă mai bine.

– Cred că am scăpat, oftă el.

Maria se ridică în picioare, aparent nevătămată. Scoase batista din buzu narul de la pieptul hainei lui George şi îl tamponă uşor pe faţă. Pânza albă s înroşi de sânge.

– E o tăietură mică, dar adâncă, rosti ea.

– O să supravieţuiesc.

– Da, însă nu vei mai fi la fel de chipeș.

– Sunt chipeş?

– Erai, dar acum...

Momentul de normalitate nu dură prea mult. George aruncă o privire în spate şi văzu o coloană lungă de camionete şi maşini în urma autobuzului. Păreau să fie pline cu oameni care răcneau.

– Nu am scăpat, gemu el.

– Când eram la Washington, zise Maria, înainte să urcăm în autobuz, vorbeai cu un tânăr alb.

– Da, cu Joseph Hugo, confirmă George. Este coleg cu mine la Drept, la Harvard. Ce-i cu el?

– Mi s-a părut că l-am văzut în gloată.

– Joseph Hugo? Nu. El este de partea noastră. Cred că te înşeli.

Însă Hugo era din Alabama, îşi aminti George.

– Avea ochii albaştri şi proeminenţi, zise Maria.

– Dacă este în gloată, înseamnă că în tot acest timp nu a făcut decât să pretindă că sprijină lupta pentru drepturi civile... când, de fapt, ne spiona. Nu poate fi decât o iscoadă.

– Serios?

George se uită din nou în spate.

Maşina de poliţie făcuse deja cale întoarsă la ieşirea din oraş, însă celelalte vehicule nu se opriseră.

Bărbaţii din maşini răcneau atât de tare, încât puteau fi auziţi dincolo de zgomotul motoarelor.

După ce trecură de suburbii şi ajunseră într-o porţiune lungă şi pustie a drumului DN 202, două maşini depăşiră autobuzul, apoi încetiniră, silindu-l pe şofer să frâneze. Acesta încercă să le depăşească, însă automobilele îl blocară, şerpuind pe şosea.

Cora Jones era albă la faţă şi tremura din toate încheieturile, ţinându-se de poşeta ei din plastic de parcă ar fi fost o vestă de salvare.

– Îmi pare rău că v-am pus în situaţia asta, doamnă Jones, zise George.

– Da, şi mie, răspunse ea.

Într-un final, maşinile din faţa lor traseră pe dreapta şi autobuzul reuşi să le depăşească. Însă caznele nu se încheiaseră: convoiul rămăsese încă în urma lor. Apoi George auzi un pocnet familiar. Atunci când autobuzul începu să meargă în zigzag pe şosea, el realiză că se spărsese un cauciuc. Şoferul încetini şi se opri lângă o băcănie de la marginea drumului. George citi numele: Forsyth & Son.

Şoferul coborî din autobuz şi George îl auzi exclamând: „Două pene?“ Apoi intră în magazin, probabil pentru a suna la depanare.

George era încordat ca un arc. O pană de cauciuc mai era cum mai era; însă două indicau deja o ambuscadă.

Într-adevăr, mașinile din convoi se opriră și o duzină de bărbați albi, în haine de duminică, se revărsară din ele, înjurând și agitându-și armele, ca niște sălbatici puși pe harță. George simți o strângere de inimă când îi văzu luând-o la fugă spre autobuz, cu chipurile urâte schimonosite de ură, și pricepu de ce ochii mamei sale se umpluseră de lacrimi când îi pomenise despre albii din Sud.

În fruntea hoardei se afla un adolescent care ridică o rangă și sparse un geam, peste măsură de voios.

Următorul individ încercă să urce în autobuz. Unul dintre călătorii albi mai vânjoși se postă în capul treptelor și scoase un revolver, confirmând teoria Mariei cum că tipii erau polițiști statali în civil. Intrusul dădu înapoi și polițistul încuie ușa.

George se temu că asta s-ar putea dovedi o greșeală. Ce s-ar fi întâmplat dacă pasagerii trebuiau să iasă de acolo în grabă?

Oamenii de afară începură să zdruncine autobuzul, părând că încearcă să îl răstoarne și zbierând în tot acest timp: „Omorâți negroteii! Omorâți negroteii!“ Femeile dinăuntru începură să țipe. Maria se agăță de George, într-un fel care i-ar fi făcut mare plăcere dacă nu s-ar fi temut pentru propria viață.

Când văzu doi polițiști sosind, prinse un pic de curaj; însă, spre indignarea lui, aceștia nu încercară să potolească gloata. Îi privi pe agenții în civil din autobuz: păreau neputincioși și speriați. Era limpede că agenții în uniformă de afară nu aveau habar despre colegii lor aflați sub acoperire. Poliția Rutieră din Alabama era nu numai rasistă, ci și dezorganizată.

George se uită disperat în jur, căutând ceva cu care să o apere pe Maria. Să iasă din autobuz și să o ia la fugă? Să se întindă pe podea? Să înșface un pistol de la polițiștii statali și să împuște câțiva albi? Fiecare variantă părea mult mai rea decât să stea și să nu facă nimic.

Se holbă furios la polițiștii de afară, care urmăreau scena de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Erau oameni ai legii, pentru Dumnezeu! Ce naiba credeau că fac? Dacă nu apărau legea, cu ce drept purtau acea uniformă?

Apoi îl văzu pe Joseph Hugo. Nu exista niciun dubiu: George cunoștea foarte bine acei ochi albaștri și proeminenți. Hugo se apropie de un polițist și vorbi cu acesta, apoi pufniră amândoi în râs.

Chiar era o iscoadă.

„Dacă scap cu viață de aici, se gândi George, o să-i pară rău nemerniculuị.“

Oamenii de afară urlau furioși, cerându-le călătorilor să coboare din autobuz. George auzi: „Ieșiți ca să vă dăm ce meritați, iubitori de negrotei ce sunteți!“ Asta îl făcu să constate că era mai în siguranță în autobuz.

Însă asta nu dură prea mult.

Un individ din gloată se întoarse la maşină şi deschise portbagajul, întorcându-se apoi în fugă spre autobuz cu un obiect care îi ardea în mâini. Azvârli un şomoiog aprins printr-un geam spart. În câteva secunde, şomoiogul explodă într-o pâclă de fum cenuşiu. Însă nu era doar o fumigenă. Căptuşeala luă foc şi, în câteva clipe, fuioare de fum negru şi gros îi învăluiră pe călători, sufocându-i. O femeie strigă:

– În faţă se mai poate respira?

De afară, George auzi:

– Ardeţi-i pe negrotei! Prăjiţi-i!

Toată lumea încerca să iasă din autobuz. Culoarul era ticsit de oameni care se chinuiau să respire, împingându-se unii în alţii pe uşă. Undeva părea să fi apărut un blocaj.

– Daţi-vă jos din autobuz! strigă George. Toată lumea jos!

Cineva îi răspunse din faţă:

– Nu se deschide uşa!

George îşi aminti că poliţistul statal încuiase uşa, pentru ca gloata să nu poată intra peste ei.

– Va trebui să sărim pe geam! strigă el. Haideţi!

Se urcă pe un scaun şi îndepărtă cioburile de sticlă din rama unei ferestre. Apoi îşi scoase haina şi o atârnă peste margine, ca să asigure o oarecare protecţie împotriva resturilor zimţate rămase încă acolo.

Maria tuşea neajutorată.

– O să sar eu primul şi o să te prind, îi zise George.

Ţinându-se de spătarul scaunului pentru echilibru, se urcă pe margine, se îndoi de mijloc şi sări. Îşi auzi cămaşa rupându-i-se într-un ciob, dar nu simţi nicio durere şi concluzionă că scăpase teafăr. Ateriză pe iarba de la marginea drumului. Gloata se îndepărtase de autobuzul în flăcări. George se întoarse şi îşi întinse braţele spre Maria.

– Urcă şi tu cum am făcut eu! îi strigă el.

Pantofii ei de lac erau extrem de subţiri în comparaţie cu ghetele lui rezistente, aşa că se bucură că îşi sacrificase haina când îi văzu picioruşele pe marginea ferestrei. Era mai scundă decât el, dar formele ei feminine o făceau să pară mai puternică. Tresări când coapsa ei atinse un ciob la coborâre, dar acesta nu îi sfâşie materialul rochiei şi, o clipă mai târziu, ea căzu în braţele lui.

O prinse cu uşurinţă. Nu era grea deloc, iar el era bine făcut. O aşeză în picioare, însă ea căzu în genunchi, trăgând aer în piept.

Se uită împrejur. Atacatorii se ţineau încă departe. Aruncă o privire în autobuz. Cora Jones stătea pe culoar, tuşind şi rotindu-se în loc, prea şocată şi năucită ca să se poată salva singură.

– Cora, vino încoace! strigă el.

Ea își auzi numele și se întoarse în direcția lui.

– Ieși pe fereastră, cum am făcut noi! Te ajut eu!

Ea păru să înțeleagă. Cu greutate se urcă pe scaun, ținând încă strâns poșeta. Șovăi, uitându-se la cioburile zimțate de pe rama ferestrei; dar cum avea o haină groasă pe ea, păru să decidă că era de preferat să se taie decât să moară sufocată. Puse un picior pe margine. George se întinse prin cadru, o apucă de braț și o trase. Ea își rupse haina, însă nu păți nimic altceva, iar el o lăsă jos încet. Femeia se îndepărtă, împleticindu-se și cerând apă.

– Trebuie să plecăm de lângă autobuz! îi strigă George Mariei. Ar putea exploda rezervorul.

Însă Maria avea o criză de tuse atât de intensă, încât nu părea în stare să se miște. El o luă în brațe și o ridică. O duse spre băcănie și o așeză când consideră că se aflau la adăpost.

Se uită în spate și văzu că autobuzul se golea acum rapid. Ușa fusese, în sfârșit, deschisă, iar oamenii se înghesuiau să iasă sau săreau pe ferestre.

Flăcările crescură în intensitate. În timp ce ultimii călători ieșeau din autobuz, interiorul vehiculului se încinse ca un cuptor. George auzi un bărbat strigând ceva despre rezervor, iar gloata începu să răcnească: „O să sară în aer! O să sară în aer!“ Toată lumea se împrăștie înspăimântată, îndepărtându-se cât mai mult de autobuz. Apoi se auzi o bubuitură puternică și văzură cu toții o limbă uriașă de foc. Vehiculul se zgudui din pricina exploziei.

George era destul de sigur că nu mai rămăsese nimeni înăuntru. „Măcar nu a murit nimeni... încă“, se gândi el.

Explozia părea să fi potolit setea de violență a gloatei. Oamenii se adunaseră să vadă autobuzul arzând.

Un mic grup de localnici se strânsese în fața băcăniei, mulți dintre ei aplaudând cu entuziasm gloata; însă o tânără ieși din clădire cu o găleată cu apă și câteva pahare de plastic. Îi dădu să bea doamnei Jones, apoi veni la Maria, care dădu pe gât un pahar cu apă și îi mai ceru încă unul.

Un tânăr alb se apropie de ei, cu o expresie de îngrijorare pe chip. Avea o față de rozătoare, cu fruntea și bărbia retrase, cu nasul ascuțit și cu dinții ieșiți în afară, iar părul îi era roșcat-castaniu și pomădat.

– Ce faci, scumpo? i se adresă el Mariei.

Părea să ascundă ceva și, când Maria dădu să-i răspundă, tânărul ridică o rangă și o prăvăli asupra ei, țintind spre creștet. George întinse brațul ca să o protejeze, iar ranga îl lovi cu forță în antebrațul stâng. Durerea fu usturătoare, iar lui îi scăpă un urlet. Bărbatul ridică ranga din nou. În ciuda durerii din braț, George se năpusti spre el cu umărul drept și îl îmbrânci cu putere.

Apoi, în timp ce se întorcea spre Maria, văzu alţi trei indivizi desprinzându-se din gloată şi repezindu-se către el, hotărâţi să îşi răzbune amicul cu faţă de şobolan. George se pripise când considerase că setea de violenţă a segregaţioniştilor fusese ostoită.

Era obişnuit cu situaţiile conflictuale. În facultate făcuse parte din echipa de lupte a Universităţii Harvard, antrenând-o apoi până când absolvise Dreptul. Însă aceasta nu avea să fie o luptă dreaptă, cu reguli. Şi nu-şi putea folosi decât un braţ.

Pe de altă parte însă, făcuse şcoala într-o mahala din Washington, aşa că ştia să lupte şi murdar.

Cei trei veneau spre el unul lângă altul, aşa că George se trase în lături. Astfel îi silea să o lase în pace pe Maria şi să avanseze către el în şir.

Primul bărbat încercă să îl lovească cu un lanţ de fier.

George făcu o eschivă şi lanţul nu îl nimeri. Omul se dezechilibră, iar George îi puse piedică, trântindu-l la pământ. Omul scăpă lanţul din mână.

Cel de-al doilea individ se împiedică de primul. George făcu un pas în faţă, se răsuci şi îl lovi în figură cu cotul drept, sperând să îi disloce mandibula. Bărbatul scăpă un strigăt înăbuşit şi se prăbuşi, dând drumul levierului.

Cel de-al treilea individ se opri brusc, speriat. George se îndreptă spre el şi îl pocni în faţă cu toată forţa. Îl nimeri cu pumnul drept în nas. Oasele se sfărâmară şi sângele ţâşni, iar bărbatul ţipă în agonie. George nu se mai simţise atât de satisfăcut în toată viaţa lui. „La dracu' cu Gandhi", se gândi el.

Apoi se auziră două împuşcături. Cu toţii se opriră din ceea ce făceau şi priviră în direcţia din care venise zgomotul. Unul dintre poliţiştii în uniformă trăsese în aer cu un revolver.

– Gata cu distracţia, băieţi, rosti el. Haideţi să plecăm!

George era furios. Distracţie? Poliţistul fusese martor la o tentativă de crimă, şi totuşi vorbea de distracţie? George începea să priceapă că uniforma de poliţie nu însemna mare lucru în Alabama.

Gloata se întoarse la maşini. George observă furios că niciunul dintre cei patru ofiţeri nu îşi nota numerele de pe plăcuţele de înmatriculare ale maşinilor cu care venise gloata. Nici nu legitimau pe nimeni, deşi probabil că îi cunoşteau pe toţi cei prezenţi acolo.

Joseph Hugo se făcuse nevăzut.

Se auzi o nouă explozie în autobuzul distrus, iar George intui că era vorba de un al doilea rezervor; însă acum nu mai era nimeni atât de aproape încât să fie în pericol. Focul păru apoi să se stingă treptat.

Pe jos erau întinşi câţiva oameni, mulţi încă trăgând aer cu nesaţ, după ce inhalaseră fumul din autobuz. Alţii sângerau, fiind răniţi. Unii erau participanţi la Cursă, alţii doar călători obişnuiţi, albi şi negri laolaltă. George îşi

ţinea braţul stâng cu mâna dreaptă, lipindu-l de coaste şi încercând să-l păstreze imobil, căci fiecare mişcare era cumplit de dureroasă. Cei patru bărbaţi cu care se bătuse se întorceau acum spre maşinile lor, şchiopătând şi ajutându-se unul pe altul.

George izbuti să ajungă la poliţişti.

– Avem nevoie de o ambulanţă, rosti el. Poate două.

Agentul mai tânăr se uită la el urât.

– Ce-ai zis?

– Aceşti oameni au nevoie de îngrijiri medicale, spuse George. Chemaţi o ambulanţă!

Bărbatul părea furios, iar George realiză unde greşise: îi spusese unui alb ce să facă. Însă agentul mai în vârstă îi zise colegului său:

– Las-o aşa. Apoi i se adresă lui George: Ambulanţa este pe drum, băiete.

După câteva minute, sosi o ambulanţă de mărimea unui autobuz mai mic, iar participanţii la Cursă începură să urce la bord. Însă când George şi Maria se apropiară, şoferul le zise:

– Voi nu.

George se holbă la el, nevenindu-i să creadă.

– Poftim?

– Asta-i o ambulanţă pentru albi, zise şoferul. Nu-i pentru negrotei.

– Ce naiba tot spui?!

– Ai grijă cum vorbeşti, băiete.

Unul dintre pasagerii albi, aflat deja la bord, ieşi din maşină.

– Trebuie să ducem pe toată lumea la spital, îi zise el şoferului. Albi şi negri laolaltă.

– Asta nu-i ambulanţă de negrotei, insistă şoferul încăpăţânat.

– Ei bine, noi nu mergem fără prietenii noştri.

După aceste cuvinte, participanţii albi la Cursă începură să coboare din ambulanţă pe rând.

Şoferul rămase descumpănit. Ar fi arătat de-a dreptul caraghios dacă s-ar fi întors de la locul accidentului fără pacienţi, îşi dădu seama George.

Poliţistul mai vârstnic veni lângă ambulanţă şi spuse:

– Mai bine ia-i, Roy.

– Dacă zici tu... rosti şoferul.

George şi Maria urcară în ambulanţă.

Când autovehiculul porni, George se uită din nou la autobuz. Nu mai rămăsese nimic altceva în afară de un fuior de fum şi o carcasă înnegrită, cu un şir de bare metalice ieşind din tavan precum coastele unui martir ars pe rug.

Capitolul 5

Tanya Dvorkin plecă din Yakutsk, Siberia – cel mai friguros oraș din lume –, după un mic dejun servit foarte devreme. Parcurse distanța de 5 000 de kilometri până la Moscova într-un Tupolev Tu-16 al Forțelor Aeriene Sovietice. Cabina era concepută pentru vreo șase soldați, iar proiectantul nu își bătuse capul cu asigurarea confortului: scaunele erau făcute din aluminiu îmbinat și nu exista izolație fonică. Zborul dură opt ore, cu o oprire pentru realimentare. Cum Moscova era cu șase ore înaintea Yakutskului, Tanya sosi la timp pentru un alt mic dejun.

La Moscova era vară, iar ea venise îmbrăcată cu paltonul gros și cu căciula de blană. Luă un taxi până la Casa Guvernului, clădirea de apartamente destinată nomenclaturii moscovite. Locuia împreună cu mama ei, Anya, și cu fratele ei geamăn, Dmitri, numit dintotdeauna Dimka. Era o locuință încăpătoare, cu trei dormitoare, deși mama ei spunea că era spațioasă doar după standardele sovietice: apartamentul din Berlin în care stătuse în copilărie, pe când bunicul Grigori era diplomat, fusese mult mai mare.

În această dimineață, locul era pustiu și tăcut: Mama și Dimka plecaseră deja la serviciu. Hainele lor erau atârnate pe hol, în cuie bătute în perete de tatăl Tanyei în urmă cu un sfert de secol: pardesiul lui Dimka și haina cafenie de tweed a Mamei fuseseră lăsate acasă din pricina căldurii. Tanya își atârnă și ea haina lângă acestea și își duse valiza în dormitor. Nu se așteptase să îi găsească acasă, dar nu se putea abține să nu simtă un ușor regret pentru că Mama nu era acolo ca să-i facă un ceai, iar Dimka nu-i putea asculta peripețiile din Siberia. Se gândi să își viziteze bunicii, pe Grigori și pe Katerina Peshkov, care locuiau la un alt etaj al aceleiași clădiri, dar decise că nu avea timp pentru asta acum.

Făcu un duș, se schimbă, apoi luă autobuzul până la sediul TASS, agenția sovietică de presă. Era unul dintre cei peste o mie de reporteri ai agenției, însă se număra printre puținii jurnaliști transportați cu avioanele militare. Era o stea în ascensiune, capabilă să scrie articole interesante și pline de viață, pe gustul tinerilor, și totuși fără să se îndepărteze de linia impusă

de partid. Era un talent, dar și o povară: primea adeseori însărcinări dificile, de mare însemnătate.

Se duse la cantină, mâncă un castron de hrișcă cu smântână, apoi urcă la departamentul de știri speciale la care lucra. Deși era o vedetă, nu primise încă propriul birou. Își salută colegii, apoi se așeză la birou, puse hârtie și un indigo într-o mașină de scris și se puse pe treabă.

Zborul fusese prea zdruncinat chiar și pentru notițe simple, însă ea își structura articolele în minte, iar acum putea să scrie cursiv, consultându-și ocazional caietul pentru detalii. Sarcina ei era să încurajeze familiile de tineri sovietici să migreze în Siberia, pentru a lucra în înfloritoarele industrii ale mineritului și forajului: nu era deloc o sarcină ușoară. Lagărele de prizonieri furnizau suficienți muncitori necalificați, dar regiunea mai avea nevoie și de geologi, ingineri, topografi, arhitecți, chimiști și administratori. Totuși, în articolul său, Tanya nu vorbi despre bărbați, concentrându-se în schimb asupra soțiilor acestora. Începu cu o tânără și atrăgătoare mamă pe nume Klara, care îi vorbise cu entuziasm și umor despre viața la temperaturi de sub zero grade.

Pe la jumătatea dimineții, redactorul Tanyei, Daniil Antonov, luă colile de hârtie de pe biroul ei și începu să le citească. Era un bărbat mărunt, cu o fire blajină, ceva cu totul neobișnuit în lumea jurnalismului.

– E grozav! rosti el după o vreme. Când e gata și restul?

– Scriu cât pot de repede la mașină.

El zăbovi câteva clipe.

– Cât ai stat în Siberia, ai auzit ceva despre Ustin Bodian?

Bodian era un cântăreț de operă care fusese prins cu două exemplare din *Doctor Jivago*, procurate în timpul turneului său din Italia. Acum se afla într-un lagăr de muncă.

Tanya își simți inima bătându-i cu putere. O bănuia Daniil cumva? Era neobișnuit de intuitiv pentru un bărbat.

– Nu, minți ea. De ce întrebi? Ai aflat ceva?

– Nimic, zise Daniil, întorcându-se la biroul său.

Tanya aproape își terminase cel de-al treilea articol când Piotr Opotkin se opri lângă biroul ei și începu să îl citească, cu o țigară atârnându-i în colțul gurii. Un tip vânjos, cu tenul urât, Opotkin era redactorul-șef al departamentului de știri speciale. Spre deosebire de Daniil, el nu era de meserie jurnalist, ci comisar, fiind numit politic. Treaba lui era să se asigure că articolele nu încălcau directivele Kremlinului și singura sa calificare era strictețea de care dădea dovadă.

Citi primele pagini scrise de Tanya și spuse:

– Ți-am zis să nu scrii despre vreme.

Era originar dintr-un sat de la nord de Moscova şi încă mai avea accentul nordic.

Tanya oftă.

– Piotr, este o serie de articole despre Siberia. Lumea ştie deja că acolo e frig. Nu am putea păcăli pe nimeni.

– Dar aici este vorba *numai* despre vreme!

– Este vorba despre felul în care o tânără descurcăreaţă din Moscova îşi îngrijeşte familia în condiţii dificile – şi de peripeţiile prin care trece.

Daniil interveni în discuţie.

– Are dreptate, Piotr, zise el. Dacă nu pomenim deloc de frig, oamenii vor şti că articolul este mincinos şi nu vor crede o boabă din el.

– Nu îmi place, rosti Opotkin încăpăţânat.

– Trebuie să recunoşti că Tanya face ca totul să pare palpitant, insistă Daniil.

Opotkin căzu pe gânduri.

– Poate că ai dreptate, zise el, punând colile la loc pe birou. Dau o petrecere acasă la mine, sâmbătă seară, i se adresă el Tanyei. Fiica mea tocmai a absolvit facultatea. Vrei să vii împreună cu fratele tău?

Opotkin era un carierist fără succes, care dădea petreceri înfiorător de plictisitoare. Tanya ştia că putea vorbi şi în numele fratelui ei.

– Mi-ar face mare plăcere, la fel cum cred că i-ar face şi lui Dimka, însă este ziua de naştere a mamei noastre. Îmi pare foarte rău.

Opotkin păru jignit.

– Păcat, zise el, apoi plecă.

După ce se îndepărtă, Daniil îi spuse:

– Nu este ziua mamei tale, nu?

– Nu.

– O să verifice.

– Da, şi îşi va da seama că am găsit o scuză politicoasă fiindcă nu voiam să merg.

– Ar trebui să te duci la petrecerile lui.

Tanya nu voia să poarte această discuţie. Avea lucruri mai importante la care să se gândească. Trebuia să îşi scrie articolele, să plece de acolo şi să îi salveze viaţa lui Ustin Bodian. Însă Daniil era un şef bun şi deschis la minte, aşa că încercă să îşi înfrâneze nerăbdarea.

– Lui Piotr nu-i pasă dacă mă duc la petrecerea lui sau nu, rosti ea. Pe el îl interesează fratele meu, care lucrează pentru Hruşciov.

Tanya era obişnuită cu oamenii care încercau să îi devină prieteni datorită influentei sale familii. Răposatul ei tată fusese colonel în KGB,

poliţia secretă; iar unchiul ei Volodea era general în Serviciul de Informaţii al Armatei Roşii.

Daniil insistă, în spiritul pozitiv al jurnaliştilor:

– Piotr ne-a făcut pe plac în privinţa articolelor despre Siberia. Ar trebui să-i arăţi mai multă recunoştinţă.

– Detest petrecerile sale. Prietenii lui se îmbată şi încep să le pipăie pe soţiile celorlalţi.

– Nu vreau să îţi poarte pică.

– De ce mi-ar purta pică?

– Eşti foarte atrăgătoare.

Daniil nu îi făcea avansuri Tanyei. Locuia cu un prieten, iar ea era sigură că el se număra printre bărbaţii care nu se simţeau atraşi de femei. Îi vorbea pe un ton detaşat.

– Frumoasă, talentată şi, ce-i mai rău, tânără. Lui Piotr nu o să-i fie greu să te urască. Dă-ţi şi tu mai mult silinţa cu el, încheie Daniil, apoi se îndepărtă.

Tanya îşi dădea seama că şeful ei avea probabil dreptate, dar decise să se gândească la asta mai târziu, aşa că se întoarse la maşina de scris.

La amiază îşi luă de la cantină o farfurie cu salată de cartofi şi heringi marinaţi şi mâncă la birou.

În scurt timp îşi termină şi cel de-al treilea articol. Îi dădu colile de hârtie lui Daniil.

– Mă duc să mă culc, zise ea. Nu mă suna, te rog.

– Bine lucrat, zise el. Somn uşor.

Ea îşi puse caietul în geanta de umăr şi părăsi clădirea.

Trebuia să se asigure că nu este urmărită. Era obosită, iar asta însemna că existau şanse mai mari să comită greşeli nesăbuite. Era îngrijorată.

Trecu pe lângă staţia de autobuz, apoi se întoarse câteva străzi, până la staţia de dinainte, şi luă autobuzul de acolo. Nu avea niciun sens, ceea ce însemna că oricine ar fi făcut asta de fapt o urmărea.

Nu era nimeni pe urmele ei.

Coborî în apropierea unui impunător palat prerevoluţionar, folosit acum pe post de bloc de apartamente. Ocoli clădirea, dar nimeni nu părea să o supravegheze. O mai ocoli încă o dată, pentru a fi sigură, apoi intră în holul întunecos şi urcă treptele crăpate de marmură până la apartamentul lui Vasili Yenkov.

Pe când se pregătea să bage cheia în broască, uşa se deschise şi o blondă zveltă de vreo 18 ani apăru în prag. Vasili se afla în spatele ei. Tanya înjură în gând. Era prea târziu ca să mai fugă sau să pretindă că se ducea în altă parte.

Blonda îi aruncă Tanyei o privire aspră, măsurând-o din cap până în picioare: coafură, siluetă, haine. Apoi îl sărută pe Vasili pe gură, îi aruncă Tanyei o privire triumfătoare şi coborî pe scări.

Vasili avea 30 de ani, dar îi plăceau fetele tinere. Le seducea pentru că era înalt şi arătos, cu un chip sculptat, cu păr negru şi des, lăsat puţin mai lung, şi ochi căprui, languroşi. Tanya îl admira din cu totul alte motive: pentru inteligenţa, curajul şi talentul său de scriitor.

Intră în biroul lui şi îşi aruncă geanta pe un scaun. Vasili lucra ca redactor de scenarii la radio şi era dezordonat din fire. Avea hârtii pe tot biroul şi teancuri de cărţi pe podea. Părea să lucreze la adaptarea pentru teatrul radiofonic a primei piese a lui Maxim Gorki, *Filistinii.* Pisica lui cenuşie, Mademoiselle, dormea pe canapea. Tanya o împinse într-o parte şi se aşeză.

– Cine era dama? îl întrebă ea.

– Maică-mea.

Tanya pufni în râs, deşi se simţea iritată.

– Îmi pare rău că ai dat peste ea, rosti Vasili, deşi nu părea să regrete deloc.

– Ştiai că vin azi.

– Am crezut că ajungi mai târziu.

– M-a văzut la faţă. Nu ar trebui să ştie nimeni că există vreo legătură între noi doi.

– Lucrează la magazinul universal GUM. O cheamă Varvara. Nu va suspecta nimic.

– Vasili, ai grijă să nu se mai repete, te rog. Şi-aşa ceea ce facem este periculos. Nu ar trebui să riscăm fără rost. Poţi să ţi-o tragi cu adolescente în oricare altă zi.

– Ai dreptate. Nu se va mai întâmpla. Hai să-ţi fac un ceai. Pari obosită.

Vasili începu să pregătească samovarul.

– Sunt obosită. Însă Ustin Bodian moare.

– La dracu'! Ce are?

– Pneumonie.

Tanya nu îl cunoştea pe Bodian personal, dar îi luase un interviu înainte să dea de bucluc. Pe lângă extraordinarul său talent, artistul era un om cald şi bun la suflet. Admirat în întreaga lume, el dusese o viaţă privilegiată, ceea ce nu îl împiedica totuşi să îşi manifeste public mânia faţă de nedreptăţile comise asupra celor mai puţin norocoşi decât el – motiv pentru care şi fusese trimis în Siberia.

– Şi încă îl mai pun să lucreze? întrebă Vasili.

Tanya clătină din cap.

– Nu mai poate lucra. Însă nu vor să îl trimită la spital. Pur şi simplu stă în pat toată ziua, iar starea lui se deteriorează continuu.

– L-ai văzut?

– În niciun caz! A fost foarte riscant până să şi întreb de el. Dacă m-aş fi dus în lagărul de prizonieri, nu mi-ar mai fi dat drumul de acolo.

Vasili îi dădu ceai și zahăr.

– Primește îngrijiri medicale măcar?

– Nu.

– Ai vreo idee cam cât mai are de trăit?

Tanya clătină din cap.

– Acum știi și tu tot ce am aflat.

– Trebuie să dăm vestea mai departe.

Tanya era de acord.

– Singura cale prin care am putea să-i salvăm viața ar fi prin a-i face boala publică, sperând mai apoi că guvernul va fi pus într-o situație stânjenitoare.

– Scoatem o ediție specială?

– Da, rosti Tanya. Azi.

Vasili și Tanya realizau împreună un ziar ilegal numit *Disidența.* Scriau despre cenzură, demonstrații, procese și prizonieri politici. În biroul său de la Radio Moscova, Vasili avea propriul tipar, folosit în mod normal pentru realizarea mai multor exemplare din scenariu. În secret, el tipărea cincizeci de exemplare din fiecare ediție a *Disidenței.* Majoritatea persoanelor care primeau câte un exemplar îl multiplicau la mașina de scris sau chiar scriindu-l de mână, astfel încât ziarul circula foarte bine. Acest sistem de autopublicare se numea *samizdat* în rusă, fiind foarte răspândit: romane întregi erau distribuite în același fel.

– Îl scriu eu.

Tanya se duse la bufet și scoase o cutie mare de carton, plină cu mâncare pentru pisici. Băgă mâinile în bobițe și trase dintre ele o mașină de scris în carcasă. Era cea pe care o foloseau pentru *Disidența.*

Caracterele dactilografiate erau unice, la fel ca și scrisul de mână. Fiecare mașină avea propriile caracteristici. Literele nu erau niciodată perfect aliniate: unele erau puțin ridicate, altele puțin descentrate. Unele litere se uzau sau se stricau într-un mod distinctiv. Drept urmare, experții poliției puteau face conexiunea dintre o mașină de scris și produsul său. Dacă *Disidența* ar fi fost tipărită la aceeași mașină de scris precum scenariile lui Vasili, cineva ar fi putut băga de seamă. Așa că Vasili furase o mașină veche de la departamentul de planificare, o adusese acasă și o îngropase în mâncarea pisicii pentru a o ascunde de ochii prea curioși. O percheziție minuțioasă ar fi dus la descoperirea ei, dar dacă se ajungea la o asemenea percheziție, Vasili era oricum terminat.

În cutie mai erau ascunse și colile de hârtie cerată specială folosite la copiere. Mașina de scris nu avea bandă: literele sale perforau hârtia, iar copiatorul umplea cu cerneală găurile în formă de litere.

Tanya scrise un articol despre Bodian, afirmând că secretarul general Nikita Hruşciov avea să fie personal responsabil dacă unul dintre cei mai mari tenori ai Uniunii Sovietice ar fi murit într-un lagăr de prizonieri. Trecu în revistă principalele puncte ale procesului lui Bodian, acuzat de activităţi antisovietice, incluzând înflăcărata lui apărare a libertăţii artistice. Pentru a nu atrage suspiciuni asupra ei, preciză în mod eronat că informaţia despre boala lui Bodian provenea de la un pasionat de operă imaginar din cadrul KGB.

După ce termină, îi dădu două coli de hârtie cerată lui Vasili.

– Am fost concisă, spuse ea.

– Concizia este sora talentului. Cehov a zis asta.

Citi încet articolul, apoi dădu din cap aprobator.

– Mă duc la Radio Moscova să fac mai multe copii, rosti el apoi. După aceea ar trebui să le ducem în piaţa Maiakovski.

Tanya nu era surprinsă, dar se simţea neliniştită.

– Este sigur?

– Nu, sigur că nu. Nu este un eveniment cultural organizat de stat. Tocmai ăsta-i şi motivul pentru care ar trebui să mergem.

Pe la începutul anului, tinerii moscoviţi începuseră să se adune în mod informal lângă statuia poetului bolşevic Vladimir Maiakovski. Unii recitau poezii cu voce tare, atrăgând şi alte persoane. Astfel fusese iniţiat un festival de poezie, iar unele dintre versurile rostite la baza monumentului erau critice la adresa guvernului, chiar dacă nu făţiş.

Un asemenea fenomen nu ar fi durat mai mult de zece minute pe vremea lui Stalin, însă Hruşciov era un reformator. Programul său includea un grad limitat de toleranţă culturală şi, până acum, nu se luase nicio măsură împotriva recitalurilor de poezie. Însă liberalizarea se desfăşura poticnit: doi paşi înainte, unul înapoi. Fratele Tanyei spunea că totul depindea de cota lui Hruşciov: dacă stătea bine, simţindu-se puternic din punct de vedere politic, sau dacă înregistra vreun recul, temându-se de o lovitură de palat orchestrată de adversarii săi conservatori de la Kremlin. Indiferent de motiv, nu se putea prezice reacţia autorităţilor.

Tanya era prea obosită ca să se mai gândească la asta şi intuia că oricare alt loc ar fi fost la fel de periculos.

– Cât te duci tu la postul de radio, eu mă voi întinde puţin.

Se duse în dormitor. Aşternuturile erau mototolite: probabil că Vasili şi Varvara îşi petrecuseră dimineaţa în pat. Îşi scoase ghetele, se băgă sub plapumă şi se întinse.

Îşi simţea corpul epuizat, dar mintea îi lucra cu rapiditate. Se temea, dar voia să meargă în piaţa Maiakovski. *Disidenţa* era o publicaţie importantă, în pofida modului amator în care era produsă şi circulaţiei sale restrânse. Asta

dovedea că guvernul comunist nu era atotputernic. Le arăta disidenţilor că nu erau singuri. Liderii religioşi care aveau de înfruntat persecuţiile citeau despre interpreţii de folk arestaţi pentru cântece de protest şi invers. În loc să se simtă ca o voce izolată într-o societate monolitică, disidentul realiza că făcea parte dintr-o mare reţea, formată din mii de oameni care voiau o guvernare diferită, mai bună.

Şi i-ar fi putut salva viaţa lui Ustin Bodian.

În cele din urmă, Tanya adormi.

Se trezi când cineva îi mângâie obrazul. Deschise ochii şi îl văzu pe Vasili întins lângă ea.

– Pleacă de aici, pufni ea.

– E patul meu!

Ea se ridică în capul oaselor.

– Am 22 de ani, sunt prea bătrână pentru gusturile tale.

– Pentru tine fac o excepţie.

– O să te anunţ când mă voi hotărî să intru într-un harem.

– Aş renunţa la toate celelalte pentru tine.

– Vezi să nu!

– Chiar aş face-o.

– Pentru cinci minute, poate.

– Pentru totdeauna.

– Fă-o pentru şase luni şi mă mai gândesc.

– Şase luni?

– Vezi? Dacă nu te poţi abţine o jumătate de an, cum poţi promite eternitatea? Cât naiba e ceasul?

– Ai dormit toată după-amiaza. Nu te ridica. Mă dezbrac şi mă bag în pat lângă tine.

Tanya se ridică în picioare.

– Trebuie să plecăm acum.

Vasili se lăsă păgubaş. Probabil că nici nu fusese serios. Îi era imposibil să se abţină să le facă avansuri tinerelor. După acest schimb de replici, avea să uite subiectul, cel puţin pentru o vreme. Îi dădu Tanyei vreo 25 de coli de hârtie, imprimate pe ambele părţi cu litere uşor înceţoşate: exemplarele noului număr al *Disidenţei*. Apoi îşi legă o eşarfă roşie de bumbac la gât, în ciuda vremii frumoase, care îi conferea o alură artistică.

– Hai să mergem atunci, îi zise el.

Tanya îl rugă să aştepte până se duse la toaletă. Chipul din oglindă avea ochii albaştri şi pătrunzători, încadraţi de un păr blond-deschis, tuns scurt. Îşi puse ochelarii de soare ca să-şi ascundă ochii şi se legă la cap cu o basma comună, maronie. Acum putea trece drept orice tinerică.

Se duse în bucătărie, ignorând bătaia nerăbdătoare din picior a lui Vasili, şi îşi turnă un pahar de apă de la robinet. După ce îl dădu pe gât, spuse:

– Sunt gata acum.

Merseră pe jos până la staţia de metrou. Trenul era plin de muncitori aflaţi în drum spre casă. Porniră către staţia Maiakovski de pe şoseaua de centură Garden Ring. Nu aveau să zăbovească prea mult aici: urmau să plece imediat ce terminau de împărţit cele cincizeci de exemplare ale ziarului lor.

– Dacă apar probleme, rosti Vasili, ţine minte: nu ne cunoaştem.

Se despărţiră şi ieşiră la suprafaţă la un minut distanţă. Soarele coborâse de pe cer şi afară se răcorise.

Vladimir Maiakovski fusese un poet de rang internaţional, dar şi bolşevic totodată, iar Uniunea Sovietică se mândrea cu el. Statuia sa eroică avea şase metri înălţime şi trona în mijlocul pieţei numite după el. Câteva sute de oameni stăteau pe iarbă, majoritatea tineri, unii în haine croite vag după moda occidentală: blugi şi bluze pe gât. Un băiat cu bască îşi vindea romanul, pagini trase la indigo şi legate cu sfoară. Se numea *Growing Up Backwards*. O tânără cu plete avea cu ea o chitară, dar nici măcar nu încerca să cânte la ea: poate că era doar un accesoriu, precum o poşetă. În zonă se afla un singur miliţian în uniformă, însă agenţii poliţiei secrete erau cât se poate de evidenţi, fiind de-a dreptul comici, în jachetele lor de piele pe care le purtau chiar şi atunci când afară era cald, pentru a-şi masca armele. Tanya evită să dea ochii cu ei: nu erau foarte amuzanţi.

Oamenii se ridicau pe rând şi recitau câte un poem sau două. Majoritatea erau bărbaţi, dar din când în când mai vedeai şi câte o femeie. Un băiat cu un zâmbet neastâmpărat citi o poezie despre un ţăran neîndemânatic care încerca să strunească un cârd de gâşte, iar mulţimea realiză rapid metafora pentru Partidul Comunist, care încerca să organizeze poporul. În scurt timp, lumea izbucni în râs, mai puţin agenţii KGB, care păreau nedumeriţi.

Tanya se strecură prin mulţime, ascultând din mers poemul unui adolescent furios, compus în stilul futurist al lui Maiakovski. Scotea colile de hârtie una câte una din buzunar şi le împărţea discret oricărei persoane care părea prietenoasă. Stătea cu ochii pe Vasili, care făcea acelaşi lucru. Când lumea începu să vorbească despre Bodian, auzi imediat exclamaţii de şoc şi îngrijorare. Într-o asemenea mulţime, majoritatea persoanelor ştiau cine era şi de ce fusese închis. Împărţi colile cât putu de repede, nerăbdătoare să scape de ele înainte ca agenţii să prindă de ştire.

Un bărbat tuns scurt, care părea fost soldat, ieşi în faţă şi, în loc să recite un poem, începu să citească cu voce tare articolul Tanyei despre Bodian. Tanya era mulţumită: ştirea se răspândea chiar mai repede decât sperase. Se auziră strigăte de indignare când omul ajunse la partea despre lipsa de

îngrijiri medicale. Însă indivizii în jachete de piele observaseră schimbarea de atmosferă şi păreau acum ceva mai vigilenţi. Îl zări pe unul dintre ei spunând ceva într-un aparat de emisie-recepţie.

Mai avea cinci coli şi le simţea arzându-i în buzunar.

Agenţii secreţi stătuseră până atunci la marginea mulţimii, însă acum se îndreptau spre vorbitor. Acesta flutură sfidător exemplarul său din *Disidenţa*, strigând despre Bodian în timp ce securiştii se apropiau. Unii dintre spectatori se îngrămădiră în jurul soclului, îngreunându-le agenţilor accesul. În replică, kaghebiştii începură să-i îmbrâncească pe oamenii din calea lor. Aşa izbucneau revoltele. Tanya se trase în spate, către marginea mulţimii. Mai avea un singur exemplar din *Disidenţa* şi îl lăsă să cadă pe jos.

Deodată apărură în zonă vreo şase miliţieni în uniformă. Întrebându-se cu teamă de unde veniseră, Tanya se uită peste drum, spre cea mai apropiată clădire, şi îi văzu şi pe alţii ieşind pe uşă: probabil că se ascunseseră înăuntru, aşteptând, în caz că ar fi fost nevoie de ei. Îşi scoaseră bastoanele şi intrară în mulţime, lovind oamenii la întâmplare. Tanya îl văzu pe Vasili întorcându-se şi îndepărtându-se, croindu-şi drum prin mulţime cât putea de repede, şi îi urmă imediat exemplul. Apoi, un adolescent panicat se ciocni de ea, dărâmând-o la pământ.

Rămase năucită preţ de o clipă. Când vederea i se limpezi, văzu tot mai mulţi oameni fugind. Se ridică în genunchi, fiind încă ameţită. Cineva se împiedică de ea, trântind-o din nou. Deodată, Vasili ajunse lângă ea şi o trase în picioare cu ambele mâini. Ea avu o clipă de uluială: nu s-ar fi aşteptat ca el să-şi rişte propria siguranţă sărind în ajutorul ei.

Apoi, un miliţian îl lovi pe Vasili cu bastonul în cap, iar acesta căzu. Miliţianul îngenunche, îi trase braţele lui Vasili la spate şi îi puse cătuşele cu mişcări rapide şi experte. Vasili ridică privirea, dădu ochii cu Tanya şi îi şopti din buze, fără să rostească vreun cuvânt: „Fugi!“

Ea se întoarse şi fugi, însă se ciocni imediat de un miliţian în uniformă, care o înhăţă de braţ. Ea încercă să scape din strânsoare, zbierând: „Dă-mi drumul!“

Însă miliţianul o strânse şi mai tare şi îi spuse:

– Eşti arestată, căţea!

Capitolul 6

Sala Nina Onilova din Kremlin era numită astfel după o mitralioare căzută în Bătălia de la Sevastopol. Pe perete se vedea o fotografie alb-negru înrămată, înfăţişând un general al Armatei Roşii care depunea medalia Ordinului Steagul Roşu pe mormântul ei. Tabloul era atârnat deasupra unui şemineu de marmură albă, pătat ca degetele unui fumător. În toată încăperea, puteai remarca pe pereţi pătrate de vopsea mai deschisă la culoare, în locurile în care odinioară fuseseră atârnate alte tablouri, indicând că pereţii nu mai fuseseră zugrăviţi de la revoluţie. Poate că încăperea fusese cândva un salon elegant. Acum însă, era mobilată cu mese de cantină lipite una de cealaltă pentru a forma un dreptunghi lung şi cu douăzeci de scaune ieftine. Pe mese erau scrumiere de ceramică, golite zilnic, însă fără a fi spălate.

Dimka Dvorkin intră în sală cu gândurile învârtejindu-i-se în minte şi cu stomacul făcut ghem.

Încăperea era locul obişnuit de întâlnire al asistenţilor miniştrilor şi secretarilor din Prezidiul Sovietului Suprem, corpul guvernamental al Uniunii Sovietice.

Dimka era unul dintre asistenţii lui Nikita Hruşciov, prim-secretar şi preşedinte al Prezidiului, însă – cu toate acestea – simţea că nu are ce căuta aici.

Mai erau doar câteva săptămâni până la summitul de la Viena. Acolo avea să aibă loc prima întâlnire a lui Hruşciov cu noul preşedinte american, John Kennedy. A doua zi, în cel mai important Prezidiu al anului, liderii Uniunii Sovietice urmau să decidă strategia pentru summit. Astăzi, asistenţii se întruneau pentru a pregăti Prezidiul. Era o şedinţă de planificare pentru o şedinţă de planificare.

Reprezentantul lui Hruşciov trebuia să prezinte punctul de vedere al liderului, pentru ca toţi ceilalţi asistenţi să îşi poată pregăti şefii pentru ziua următoare. Sarcina lui secretă era să descopere orice opoziţie latentă la ideile lui Hruşciov şi, pe cât posibil, să o zdrobească. Era îndatorirea lui solemnă să se asigure că discuţia de a doua zi avea să decurgă fără probleme pentru conducător.

Dimka ştia ce idei avea Hruşciov pentru summit, însă tot nu se simţea în stare să facă faţă la această şedinţă. Era cel mai tânăr şi mai neexperimentat dintre asistenţii lui Hruşciov. Ieşise de pe băncile facultăţii abia cu un an în urmă. Nu mai participase niciodată la şedinţa dinainte de Prezidiu: nu i-o îngăduise rangul. Însă cu zece minute în urmă, secretara lui, Vera Pletner, îl informase că unul dintre asistenţii-şefi anunţase că este bolnav, iar ceilalţi doi fuseseră implicaţi într-un accident de maşină, aşa că Dimka trebuia să le ţină locul.

Dimka ajunsese să lucreze pentru Hruşciov din două motive. Primul: fusese mereu cel mai bun din clasă, de la grădiniţă până la universitate. Celălalt: unchiul său era general. Nu ştia care dintre factori cântărise mai greu.

Kremlinul părea un monolit pentru lumea din exterior, dar în realitate era un câmp de bătălie. Hruşciov nu ţinea puterea cu o mână de fier. Era un comunist adevărat, trup şi suflet, dar era şi un reformator care observase slăbiciunile sistemului sovietic şi care voia să implementeze idei noi. Însă vechii stalinişti din Kremlin nu erau încă învinşi. Încercau să profite de orice prilej pentru a slăbi poziţia lui Hruşciov şi pentru a-i anula reformele.

Şedinţa era neoficială – asistenţii beau ceai şi fumau cu jachetele scoase şi cu cravatele desfăcute. Majoritatea erau bărbaţi. Dimka zări o faţă prietenoasă: Natalya Smotrov, asistenta ministrului de externe Andrei Gromîco. Tânăra avea în jur de 25 de ani şi era atrăgătoare, chiar dacă purta o banală rochie neagră. Dimka nu o cunoştea prea bine, dar vorbise cu ea de câteva ori. Acum se aşeză lângă ea. Ea păru surprinsă să îl vadă.

– Konstantinov şi Pajari au avut un accident de maşină, îi explică el.

– Sunt răniţi?

– Nu grav.

– Dar Alkaev?

– Bolnav. Zona Zoster.

– Urât. Deci tu eşti reprezentantul conducătorului.

– Sunt îngrozit.

– Lasă că te descurci tu.

El aruncă o privire împrejur. Păreau să aştepte cu toţii ceva. O întrebă cu glas scăzut pe Natalya:

– Cine prezidează şedinţa?

Unul dintre ceilalţi îl auzi. Era Evgheni Filipov, care lucra pentru conservatorul ministru al apărării, Rodion Malinovski. Filipov avea vreo 30 de ani, dar purta haine mai bătrâneşti, fiind îmbrăcat acum cu un costum larg din perioada imediat postbelică şi o cămaşă gri de flanel. Repetă întrebarea lui Dimka cu glas tare, pe un ton dispreţuitor.

– Cine prezidează şedinţa? Tu, bineînţeles. Tu eşti asistentul preşedintelui Prezidiului, nu? Hai, treci la treabă, băieţaş!

Dimka simţi cum se înroşeşte. Rămase fără cuvinte o clipă, însă apoi îi veni inspiraţia şi zise:

– Graţie remarcabilului zbor în spaţiu al tovarăşului maior Iuri Gagarin, tovarăşul Hruşciov va merge la Viena cu ecoul felicitărilor lumii răsunându-i încă în urechi.

Cu o lună în urmă, Gagarin fusese primul om care călătorise în spaţiul cosmic într-o rachetă, întrecându-i pe americani cu doar câteva săptămâni, într-o uluitoare lovitură ştiinţifică şi de propagandă pentru Uniunea Sovietică şi pentru Nikita Hruşciov.

Asistenţii de la masă aplaudară, iar Dimka simţi că îi mai vine inima la loc.

Apoi, Filipov vorbi din nou:

– Poate ar fi mai bine ca tovarăşului prim-secretar să îi răsune în urechi discursul inaugural al preşedintelui Kennedy.

Părea incapabil să vorbească altfel decât cu un rânjet zeflemitor pe chip.

– În caz că tovarăşii aici de faţă au uitat, continuă el, Kennedy ne-a acuzat că avem planuri de hegemonie mondială şi a jurat să plătească orice preţ necesar pentru a ne opri. După toate mişcările prieteneşti pe care le-am făcut – în mod neînţelept, după părerea unor tovarăşi experimentaţi –, Kennedy nici că îşi putea exprima mai clar intenţiile agresive. Ridică un deget în aer, ca un dascăl de şcoală, adăugând: Nu putem răspunde decât într-un singur mod: sporindu-ne puterea militară.

Dimka încă se mai gândea la replica pe care să i-o dea când interveni Natalya.

– Aceea este o cursă pe care nu o putem câştiga, rosti ea pe un ton energic, dar cumpănit. Statele Unite sunt mai bogate decât Uniunea Sovietică şi pot egala cu uşurinţă orice sporire a capacităţii noastre militare.

Era mai rezonabilă decât şeful ei conservator, remarcă Dimka. Îi aruncă o privire recunoscătoare şi preluă ideea.

– Aceasta este şi explicaţia pentru politica de coexistenţă paşnică adoptată de Hruşciov, care ne permite să cheltuim mai puţin pe înarmare, investind în schimb în agricultură şi în industrie.

Conservatorii de la Kremlin detestau doctrina coexistenţei paşnice. Pentru ei, conflictul cu imperialismul capitalist era un război pe viaţă şi pe moarte.

Cu coada ochiului, Dimka o zări intrând în încăpere pe secretara lui, Vera, o femeie inteligentă şi îndrăzneaţă în vârstă de 40 de ani. Vera îi făcu semn să iasă.

Însă de Filipov nu te puteai descotorosi atât de uşor.

– Haideţi să nu lăsăm ca o viziune naivă a politicii mondiale să ne încurajeze să ne reducem potenţialul militar prea rapid, rosti el dispreţuitor. Nu se poate spune că am câştiga pe plan internaţional. Uitaţi-vă cum ne sfidează chinezii. Asta ne slăbeşte poziţia la Viena.

De ce încerca Filipov atât de tare să demonstreze că Dimka era nepriceput? Dimka îşi aminti brusc că Filipov vizase un post în biroul lui Hruşciov – postul pe care îl primise chiar el.

– Aşa cum acel fiasco din Golful Porcilor i-a slăbit poziţia lui Kennedy, replică Dimka.

Preşedintele american autorizase un plan excentric al CIA de invadare a Cubei, într-un loc numit Golful Porcilor: planul eşuase şi Kennedy fusese umilit.

– Eu cred că liderul nostru are o poziţie mai puternică.

– Chiar şi aşa, Hruşciov a ratat...

Filipov se opri, realizând că întrecuse măsura. Aceste discuţii preliminare erau deschise, dar existau totuşi nişte limite.

Dimka profită de momentul de slăbiciune al lui Filipov şi zise:

– Ce a ratat Hruşciov, tovarăşe? Explică-ne şi nouă, te rog.

Filipov se redresă iute.

– Noi am ratat îndeplinirea obiectivului principal al politicii noastre externe: o rezoluţie permanentă asupra situaţiei din Berlin. Germania de Est e punctul nostru de frontieră în Europa. Graniţele sale asigură graniţele Poloniei şi ale Cehoslovaciei. Nesoluţionarea statutului său este intolerabilă.

– În regulă, spuse Dimka, surprins să audă o notă de încredere în propriul glas. Cred că am cam terminat de discutat principiile generale. Înainte să închei şedinţa, vă voi explica viziunea tovarăşului prim-secretar asupra problemei.

Filipov deschise gura ca să protesteze faţă de întreruperea bruscă, însă Dimka îl opri.

– Tovarăşii vor vorbi doar la invitaţia preşedintelui şedinţei, rosti el cu o asprime deliberată în voce; toată lumea amuţi. La Viena, Hruşciov îi va spune lui Kennedy că nu mai putem aştepta. Am făcut propuneri rezonabile pentru reglementarea situaţiei din Berlin şi tot ce auzim de la americani este că ei nu vor schimbări.

Câţiva oameni de la masă încuviinţară.

– Dacă nu vor cădea de acord asupra unui plan, continuă Dimka, Hruşciov îi va anunţa că vom lua noi măsuri, în mod unilateral; iar dacă americanii încearcă să ne oprească, vom răspunde la forţă cu aceeaşi monedă.

Urmă un moment prelung de tăcere. Dimka profită de prilej ca să se ridice în picioare.

– Vă mulţumesc pentru prezenţă, încheie el.

Natalya rosti cu glas tare ceea ce gândea toată lumea:

– Asta înseamnă că suntem dispuşi să pornim un război cu americanii pentru Berlin?

– Prim-secretarul nu crede că se va ajunge la război, zise Dimka, oferindu-le răspunsul evaziv pe care i-l dăduse Hruşciov. Kennedy nu este nebun.

Surprinse amestecul de uimire şi de admiraţie din privirea Natalyei când plecă de la masă. Nu-i venea să creadă că fusese atât de stăpân pe el. Nu fusese niciodată vreun papă-lapte, însă avusese de-a face acum cu un grup de bărbaţi inteligenţi şi duri şi totuşi reuşise să îi intimideze. Îl ajutase şi poziţia: chiar dacă era nou-venit, funcţia sa din biroul prim-secretarului îi oferea putere. În mod paradoxal, şi ostilitatea lui Filipov îi fusese de ajutor. Puteau înţelege cu toţii nevoia de a muştrului aspru pe cineva care încerca să submineze conducătorul.

Vera aştepta în anticameră. Era o asistentă politică experimentată şi nu se panica fără rost. Dimka intui despre ce era vorba.

– Soră-mea, nu? spuse el.

Vera rămase consternată şi făcu ochii mari.

– Cum faci asta? rosti ea uluită.

Nu era nimic supranatural. De ceva vreme, se tot temea că Tanya avea să intre în bucluc.

– Ce a făcut? întrebă el.

– A fost arestată.

– La dracu'!

Vera arătă spre receptorul telefonului ridicat din furcă, iar Dimka îl luă. La celălalt capăt al firului era mama lui, Anya.

– Au dus-o pe Tanya în Lubianka! exclamă ea, folosind varianta prescurtată a numelui sediului KGB din piaţa Lubianka.

Femeia era aproape isterică.

Dimka nu era complet surprins. El şi sora lui geamănă erau de acord că Uniunea Sovietică avea multe probleme, însă – în vreme ce el credea că era nevoie de reforme – ea considera că ar fi trebuit abolit comunismul cu totul. Era un dezacord intelectual care nu le ştirbea cu nimic afecţiunea pe care o simţeau unul pentru celălalt. Erau cei mai buni prieteni. Şi aşa fusese dintotdeauna.

Puteai fi arestat dacă gândeai precum Tanya, iar aceasta era una dintre problemele sistemului.

– Linişteşte-te, mamă, o pot scoate de acolo, rosti Dimka, sperând să îşi poată respecta promisiunea. Ştii cumva ce s-a întâmplat?

– A izbucnit o răzmeriţă la o întrunire de-a poeţilor!

– Pun pariu că s-a dus în piaţa Maiakovski. Dacă asta-i tot...

Nu știa tot ce punea la cale sora lui, dar o credea în stare de lucruri mult mai subversive decât recitatul poeziilor.

– Trebuie să faci ceva, Dimka! Înainte să...

– Știu.

Înainte să înceapă să o interogheze, asta voia să spună mama lui. Simți cum îl străbate un fior de teamă. Gândul la interogatoriile din infamele celule de la subsolul sediului KGB îl îngrozea pe oricare cetățean sovietic.

Primul său impuls fusese să spună că va da un telefon, însă acum decise că nu era de ajuns. Trebuia să se prezinte acolo personal. Șovăi o clipă: și-ar fi putut periclita cariera dacă lumea ar fi aflat că se dusese la Lubianka pentru a-și scoate sora de la zdup. Însă nu rămase prea mult pe gânduri. Ea era mai importantă decât el însuși, Hrușciov și întreaga Uniune Sovietică.

– Plec acum, mamă, rosti el. Sună-l pe unchiul Volodea și spune-i ce s-a întâmplat.

– A, da, bună idee! Fratele meu va ști ce-i de făcut.

Dimka închise telefonul.

– Sună la Lubianka, îi ceru el Verei. Explică-le foarte clar că suni de la biroul prim-secretarului, care este îngrijorat de arestarea cunoscutei jurnaliste Tanya Dvorkin. Spune-le că asistentul tovarășului Hrușciov este pe drum și că nu trebuie să facă absolut nimic până la sosirea lui.

Ea își lua notițe.

– Să sun pentru o mașină?

Piața Lubianka se afla la mai puțin de un kilometru și jumătate de Kremlin.

– Am motocicleta jos. Ajung mai repede cu ea.

Dimka se putea considera norocos să dețină o motocicletă Voskhod 175 cu cinci viteze și cu două țevi de eșapament.

Știuse că Tanya va da de bucluc, fiindcă, în mod paradoxal, ea încetase să-i mai destăinuie totul, reflectă el în timp ce gonea. De obicei nu aveau secrete unul față de celălalt. Dimka și sora lui geamănă împărtășeau o intimitate aparte. Când mama lor era plecată și rămâneau singuri, Tanya umbla goală prin apartament ca să-și ia lenjerie curată din uscător, iar Dimka urina uneori fără să mai închidă ușa de la toaletă. Amicii lui Dimka sugerau răutăcioși că această apropiere era de natură erotică, însă adevărul era tocmai contrariul. Puteau fi atât de intimi tocmai pentru că nu exista nicio atracție sexuală între ei.

Dar în ultimul an simțise că ea îi ascunde ceva. Nu știa ce anume, dar putea bănui. Nu un iubit, era sigur de asta: își împărtășeau totul despre viețile lor sentimentale, făcând comparații și oferindu-și sprijin reciproc. Mai mult ca sigur era vorba despre ceva politic, în opinia lui. Singurul motiv pentru care ea i-ar fi ascuns ceva ar fi fost pentru a-l proteja.

Opri în faţa temutei clădiri, un palat din cărămidă galbenă ridicat înainte de revoluţie ca să servească drept sediu al unei companii de asigurări. Gândul că sora lui era întemniţată în locul acela îl îmbolnăvea. O clipă se temu că avea să vomite.

Parcă exact în faţa intrării principale, zăbovi un moment ca să-şi vină în fire, apoi intră în clădire.

Redactorul Tanyei, Daniil Antonov, se afla deja acolo, certându-se pe hol cu un agent KGB. Daniil era un bărbat scund şi firav, care lui Dimka i se părea inofensiv, însă acum părea foarte hotărât.

– Vreau să o văd pe Tanya Dvorkin şi vreau să o văd *chiar acum,* zicea el.

Agentul KGB avea pe chip o expresie de încăpăţânare nezdruncinată.

– Nu se poate.

Dimka interveni:

– Sunt de la biroul prim-secretarului.

Agentul KGB nu se lăsă impresionat.

– Şi ce faci acolo, băiete, le faci ceaiul? replică el nepoliticos. Cum te cheamă?

Era o întrebare de intimidare: oamenii se temeau la culme să îşi spună numele celor de la KGB.

– Dmitri Dvorkin. Şi am venit ca să vă informez că tovarăşul Hruşciov s-a interesat personal de acest caz.

– Dispari de-aici, Dvorkin, pufni individul. Tovarăşul Hruşciov nu ştie nimic despre acest caz. Ai venit doar ca să-ţi scapi sora de la ananghie.

Dimka fu descumpănit de grosolănia plină de încredere a bărbatului. Probabil că mulţi oameni care încercau să îşi scoată rudele sau prietenii din arestul KGB susţineau că au legături personale cu persoane sus-puse. Însă decise să îşi reia atacul.

– Cum te numeşti?

– Sunt căpitanul Mets.

– Şi de ce o acuzaţi pe Tanya Dvorkin?

– De ultraj asupra unui ofiţer.

– Deci o fată a bătut-o pe una dintre gorilele voastre în jachete de piele? pufni Dimka batjocoritor. Trebuie că i-a luat pistolul mai întâi. Haide, Mets, nu fi absurd!

– A participat la o întrunire subversivă. La care circulau materiale antisovietice. Mets îi înmână lui Dimka o coală de hârtie mototolită şi adăugă: Întrunirea a degenerat într-o răzmeriţă.

Dimka se uită la hârtie. Era intitulată *Disidenţa.* Auzise de acest ziar subversiv. Erau şanse mari ca Tanya să aibă legătură cu el. Această ediţie era despre Ustin Bodian, cântăreţul de operă. Atenţia lui Dimka fu distrasă pe moment

de acuzaţia şocantă conform căreia Bodian murea de pneumonie într-un lagăr de muncă din Siberia. Apoi îşi aminti că Tanya se întorsese din Siberia exact în ziua aceea, şi realiză că probabil ea era autoarea. Putea avea necazuri mari.

– Vrei să spui că Tanya avea acest ziar asupra ei? întrebă el. Văzând că Mets şovăie, continuă: Mda, mă gândeam eu că nu...

– Nu ar fi trebuit să fie acolo deloc.

Daniil interveni:

– Este reporter, prostule! Observa şi ea evenimentul, la fel ca agenţii voştri.

– Ea nu este agent.

– Toţi reporterii TASS cooperează cu KGB-ul, ştii bine.

– Nu poţi dovedi că era acolo în calitate oficială.

– Ba da. Sunt redactorul ei. Eu am trimis-o.

Dimka se întrebă dacă era adevărat. Se îndoia. Îi era recunoscător lui Daniil pentru că îşi punea pielea la bătaie ca să o apere pe Tanya.

Mets începea să îşi piardă încrederea.

– Era cu un individ pe nume Vasili Yenkov, care avea cinci exemplare din acest ziar în buzunar.

– Ea nu cunoaşte pe nimeni cu numele de Vasili Yenkov, replică Dimka; poate că aşa şi era: el, unul, nu mai auzise niciodată numele respectiv. Dacă a fost o răzmeriţă, de unde ştii cu cine era?

– Va trebui să vorbesc cu superiorii mei, rosti Mets întorcându-le spatele.

Dimka îl atenţionă pe un ton aspru:

– Nu pierde vremea prea mult, se răsti el. S-ar putea ca următoarea persoană de la Kremlin pe care o vezi să nu fie băiatul care face ceaiul.

Mets coborî pe o scară. Dimka se înfioră: toată lumea ştia că la subsol se aflau camerele de interogare.

O clipă mai târziu, în sală apăru un bărbat mai în vârstă, cu o ţigară atârnându-i în colţul gurii. Avea o faţă urâtă, buhăită, cu o bărbie proeminentă şi agresivă. Daniil nu păru prea încântat să îl vadă. Îl prezentă drept Piotr Opotkin, redactorul-şef al departamentului de ştiri speciale.

Opotkin se uită la Dimka cu ochii mijiţi, pentru ca fumul să nu-i intre în ei.

– Deci sora ta a fost arestată la un miting de protest, zise el.

Vorbea pe un ton plin de mânie, dar Dimka simţea că, în realitate, Opotkin era mulţumit, dintr-un motiv sau altul.

– La o întrunire de-a poeţilor, îl corectă Dimka.

– Nu-i cine ştie ce diferenţă.

– Eu am trimis-o acolo, interveni Daniil.

– Tocmai în ziua în care s-a întors din Siberia? rosti Opotkin cu scepticism.

– Nu a fost chiar o însărcinare. I-am sugerat că treacă pe acolo şi să vadă ce se petrece, atâta tot.

– Nu mă minţi, zise Opotkin. Încerci să o protejezi.

Daniil îşi ridică bărbia, privindu-l sfidător.

– Nu asta ai venit şi tu să faci?

Înainte ca Opotkin să apuce să-i răspundă, căpitanul Mets reveni.

– Cazul este încă dezbătut, spuse el.

Opotkin se prezentă şi se legitimă în faţa lui Mets.

– Întrebarea nu este dacă Tanya Dvorkin ar trebui pedepsită, ci cum, rosti el.

– Exact, tovarăşe, zise Mets pe un ton respectuos. Aţi vrea să mă însoţiţi?

Opotkin încuviinţă şi Mets îl conduse în josul scărilor.

Dimka şopti:

– Doar nu o să-i lase să o tortureze, nu?

– Opotkin era deja supărat pe Tanya, spuse Daniil îngrijorat.

– De ce? Credeam că este o jurnalistă bună.

– Este nemaipomenită. Însă i-a refuzat invitaţia la o petrecere pe care o va organiza sâmbătă. El voia să vii şi tu. Piotr ţine mult să aibă de-a face cu oameni importanţi. Şi pune refuzurile la suflet.

– Rahat!

– I-am zis Tanyei că ar fi trebuit să accepte.

– Chiar ai trimis-o în piaţa Maiakovski?

– Nu. Nu am putea realiza niciodată un reportaj despre o asemenea manifestaţie neoficială.

– Mulţumesc că ai încercat să o protejezi.

– Plăcerea mea. Deşi nu cred că a funcţionat.

– Ce crezi că va păţi?

– Ar putea fi concediată. Cel mai probabil, va fi trimisă într-un loc neplăcut, cum ar fi Kazahstanul. Daniil se încruntă. Trebuie să mă gândesc la o soluţie de compromis care să îl satisfacă pe Opotkin, fără a fi prea dură pentru Tanya.

Dimka aruncă o privire spre uşa de la intrare şi văzu un bărbat de vreo 40 de ani, tuns scurt, milităreşte şi purtând uniforma de general al Armatei Roşii.

– În sfârşit, unchiule Volodea, rosti el.

Volodea Peshkov avea aceiaşi ochi pătrunzători şi albaştri precum Tanya.

– Ce-i porcăria asta? se burzului el mânios.

Dimka îi explică. Exact când termină reapăru Opotkin, care i se adresă lui Volodea pe un ton servil:

– Tovarăşe general, am discutat problema nepoatei dumneavoastră cu prietenii de la KGB şi aceştia au decis ca eu să mă ocup de ea, considerând-o o chestiune internă a agenţiei TASS.

Dimka răsuflă uşurat. Apoi se întrebă dacă nu cumva Opotkin nu intenţionase de la bun început să ajungă, prin abordarea lui, într-o poziţie din care să pară că îi face o favoare lui Volodea.

– Permiteţi-mi să fac o sugestie, zise Volodea. Aţi putea consemna incidentul drept grav, fără să daţi vina pe cineva, transferând-o, pur şi simplu, pe Tanya într-un alt post.

Era exact pedeapsa pe care o pomenise Daniil în urmă cu câteva clipe.

Opotkin dădu din cap gânditor, ca şi cum ar fi cântărit ideea; deşi Dimka era sigur că omul era gata să aprobe orice „sugestie" ar fi venit din partea generalului Peshkov.

– Poate un post din străinătate, spuse Daniil. Vorbeşte germana şi engleza.

Era o exagerare, iar Dimka ştia asta. Tanya învăţase ambele limbi la şcoală, însă asta nu însemna că ştia să le vorbească. Daniil încerca să o salveze de la a fi surghiunită prin vreo provincie sovietică îndepărtată.

Daniil adăugă:

– Şi ar putea continua să scrie articole pentru departamentul meu de ştiri speciale. Aş prefera să nu treacă la ştiri simple – e prea bună pentru asta.

Opotkin nu părea convins.

– Nu o putem trimite la Londra sau la Bonn. Această măsură ar putea fi interpretată drept o recompensă.

Era adevărat. Delegările în ţările capitaliste erau la mare preţ. Diurnele erau colosale şi, deşi nu puteau cumpăra la fel de mult ca în Uniunea Sovietică, cetăţenii sovietici tot trăiau mult mai bine în Occident decât acasă.

– Berlinul de Est, poate, sau Varşovia, zise Volodea.

Opotkin încuviinţă. O mutare într-o altă ţară comunistă suna cât de cât a pedeapsă.

– Mă bucur că am reuşit să rezolvăm problema, spuse Volodea.

Opotkin i se adresă lui Dimka:

– Dau o petrecere sâmbătă seara. Poate că aţi dori să veniţi?

Dimka intui că astfel aveau să pecetluiască înţelegerea şi încuviinţă.

– Mi-a zis Tanya despre asta, rosti el, prefăcându-se entuziasmat. Vom veni amândoi. Vă mulţumesc.

Opotkin radia de fericire.

Daniil spuse:

– Întâmplarea face să ştiu de existenţa unui post vacant într-o ţară comunistă. Avem nevoie de cineva acolo de urgenţă. Ar putea pleca şi mâine.

– Unde anume? întrebă Dimka.

– În Cuba.

Opotkin, acum într-o dispoziţie foarte bună, rosti:

– Sună acceptabil.

Cu siguranţă era mai bine decât Kazahstan, se gândi Dimka.

Mets reapăru în sală cu Tanya alături. Dimka simţi cum i se strânge inima: arăta palidă şi speriată, însă era nevătămată. Mets vorbi cu un amestec de respect şi sfidare, precum un câine care latră când se simte înfricoşat.

– Permiteţi-mi să vă recomand ca tânăra Tanya să nu mai participe la recitări de poezie pe viitor, zise el.

Unchiul Volodea părea gata să-l sugrume pe nesăbuit, dar afişă un surâs şi zise:

– Un sfat foarte bun, sunt convins.

Ieşiră cu toţi. Afară se întunecase. Dimka îi spuse Tanyei:

– Am venit cu motocicleta, te duc eu acasă.

– Chiar te rog, răspunse ea.

Era limpede că voia să discute cu Dimka.

Unchiul Volodea nu-i putea citi gândurile ca Dimka, aşa că îi zise:

– Hai că te duc eu cu maşina, pari prea zbuciumată ca să mergi cu motocicleta.

Spre surprinderea lui Volodea, Tanya rosti:

– Îţi mulţumesc, unchiule, dar mă duc cu Dimka.

Volodea ridică din umeri şi urcă apoi într-o limuzină Zil. Daniil şi Piotr îşi luară rămas-bun.

De îndată ce rămaseră singuri, departe de urechile oricui, Tanya se întoarse spre Dimka cu o expresie agitată.

– Au spus ceva de Vasili Yenkov?

– Da. Au spus că erai cu el. Este adevărat?

– Da.

– Rahat! Dar nu este iubitul tău, nu?

– Nu. Ştii cumva ce a păţit?

– Avea cinci exemplare din *Disidenţa* în buzunar, aşa că nu o să iasă prea curând din Lubianka, chiar dacă ar avea prieteni în poziţii înalte.

– La dracu'! Crezi că îl vor ancheta?

– Sunt convins. Vor vrea să afle dacă doar distribuie *Disidenţa* sau dacă nu cumva chiar o produce, ceea ce ar fi mult mai grav.

– Îi vor percheziţiona locuinţa?

– Ar fi o neglijenţă din partea lor să nu o facă. De ce, ce vor găsi acolo?

Ea se uită împrejur, dar nu era nimeni prin preajmă. Chiar şi aşa, îşi coborî glasul şi zise:

– Maşina de scris cu care este tipărită *Disidenţa*.

– Atunci mă bucur că Vasili nu este iubitul tău, pentru că o să îşi petreacă următorii 25 de ani în Siberia.

– Nu spune asta!

Dimka se încruntă.

– Îmi dau seama că nu eşti îndrăgostită de el... dar nici nu îţi este indiferent.

– Uite ce e: este un om curajos şi un poet minunat, dar relaţia noastră nu este una amoroasă. Nici măcar nu l-am sărutat vreodată. Este unul dintre acei bărbaţi care are nevoie de cât mai multe femei.

– Precum prietenul meu Valentin.

Colegul de cameră al lui Dimka din campusul universitar, Valentin Lebedev, fusese un adevărat Lothario.

– Exact ca Valentin, da.

– Deci... cât de mult îţi pasă dacă percheziţionează apartamentul lui Vasili şi găsesc maşina aceea de scris?

– Foarte mult. Produceam *Disidenţa* împreună. Eu am scris ediţia de azi.

– La naiba! De asta îmi era frică.

Dimka aflase acum secretul pe care ea îl ţinea de peste un an.

– Trebuie să mergem chiar acum la apartament, zise Tanya, ca să luăm maşina de scris şi să ne descotorosim de ea.

Dimka se trase de lângă ea.

– În niciun caz. Nici nu mă gândesc!

– Dar trebuie!

– Nu. Aş risca orice pentru tine – şi aş putea risca mult pentru cineva drag ţie –, dar nu am de gând să îmi pun pielea la bătaie pentru acest tip. Am putea sfârşi cu toţii în Siberia.

– Atunci o voi face singură.

Dimka se încruntă, încercând să evalueze riscurile diferitelor acţiuni.

– Cine mai ştie de tine şi de Vasili?

– Nimeni. Am fost atenţi. Ne-am asigurat că nu sunt urmărită când mă duc la el acasă. Nu ne-am întâlnit niciodată în public.

– Deci ancheta KGB nu va face legătura cu tine.

Ea ezită, iar în momentul acela el îşi dădu seama că avea probleme mari.

– Ce este? o întrebă.

– Depinde cât de meticuloşi sunt cei de la KGB.

– De ce?

– Azi-dimineaţă, când m-am dus acasă la Vasili, era acolo o fată, Varvara.

– O, la dracu'!

– Tocmai pleca. Nu îmi ştie numele.

– Însă dacă cei de la KGB i-ar arăta fotografiile oamenilor arestaţi azi în piaţa Maiakovski, te-ar putea identifica?

Tanya părea zăpăcită.

– M-a măsurat din cap până în picioare, crezând că aş putea fi vreo rivală. Da, mi-ar recunoaşte faţa dacă ar revedea-o.

– O, Doamne, atunci chiar trebuie să luăm maşina aceea de scris. Fără ea, vor crede că Vasili nu era decât un distribuitor al *Disidenţei,* aşa că probabil nu îi vor mai urmări fiecare iubită de-o noapte, mai ales că par să fie multe... Ai putea scăpa basma curată. Însă dacă vor găsi maşina de scris, s-a zis cu tine.

– O fac singură. Ai dreptate: nu te pot expune unui pericol şi mai mare.

– Dar nu te pot lăsa singură în faţa unei asemenea primejdii, rosti el. Care-i adresa?

Ea îi zise.

– Nu este foarte departe, spuse el. Urcă pe motocicletă.

Tanya ezită, apoi urcă pe şa, în spatele lui.

El porni motorul şi aprinse farul, apoi plecară.

În timp ce conducea, se întreba dacă nu cumva KGB-ul era deja acasă la Vasili, percheziţionându-i apartamentul. Era posibil, decise el, dar nu foarte probabil. Presupunând că arestaseră 40-50 de oameni, avea să le ia aproape toată noaptea să efectueze interogările iniţiale, să obţină nume şi adrese şi să stabilească priorităţile. Totuşi, era mai înţelept să fie precauţi.

Când ajunse la adresa oferită de Tanya, Dimka trecu mai departe fără să încetinească. Felinarele dezvăluiau o casă impunătoare, de secolul al XIX-lea. Toate clădirile de acest gen erau acum fie transformate în birouri guvernamentale, fie împărţite în apartamente. Nu se vedeau maşini parcate afară, nici agenţi KGB pândind la intrare. Ocoli tot cvartalul fără să observe ceva suspect. Apoi parcă la circa 200 de metri distanţă de uşă.

Coborâră de pe motocicletă. O femeie care ieşise să îşi plimbe câinele le zise „Bună seara" şi trecu mai departe. Intrară în clădire.

Sala de recepţie fusese cândva impunătoare. Acum, un singur bec stingher lumina podeaua de marmură ciobită şi zgâriată şi scara grandioasă cu balustrada incompletă.

Urcară treptele. Tanya scoase o cheie şi deschise uşa apartamentului. Intrară şi închiseră uşa în urma lor.

Tanya îl conduse în sufragerie. O pisică gri îi privi cu suspiciune. Tanya scoase o cutie mare dintr-un bufet, plină cu mâncare pentru pisici. Scotoci înăuntru şi scoase maşina de scris, acoperită de o învelitoare. Apoi scoase şi câteva coli de tipar.

Rupse colile, le azvârli în şemineu şi le dădu foc cu un chibrit. În timp ce le urmăreau cum ard, Dimka rosti mânios:

– De ce dracu' ai risca totul de dragul unui protest fără rost?

– Trăim într-o tiranie cruntă, replică ea. Trebuie să facem ceva ca să păstrăm speranţa în viaţă.

– Trăim într-o societate care dezvoltă comunismul, ripostă Dimka. Este dificil şi avem problemele noastre. Dar ar trebui să contribui la soluţionarea acestor probleme, nu să bagi zâzanie şi să inflamezi spiritele.

– Cum poţi găsi soluţii dacă nimeni nu are voie să vorbească despre probleme?

– La Kremlin discutăm mereu despre probleme.

– Şi aceiaşi oameni înguşti la minte decid mereu să nu facă schimbări majore.

– Nu sunt toţi înguşti la minte. Unii se străduiesc din răsputeri să schimbe lucrurile. Dă-ne puţin timp.

– Sunt patruzeci de ani de la revoluţie deja. Cât timp mai trebuie să treacă până să recunoşti că sistemul comunist a eşuat?

Colile din şemineu se făcuseră scrum rapid. Dimka se întoarse frustrat.

– Am mai purtat discuţia asta de nenumărate ori... Trebuie să plecăm de aici, zise el, luând maşina de scris.

Tanya luă pisica şi ieşiră.

În timp ce plecau, un bărbat cu o servietă intră în holul clădirii, salutându-i cu o înclinare a capului când trecu pe lângă ei pe scări. Dimka spera că, în lumina mult prea palidă, omul nu le putea vedea feţele prea bine.

După ce ieşiră, Tanya lăsă pisica pe caldarâm.

– De-acum eşti pe cont propriu, Mademoiselle, rosti ea.

Pisica plecă agale.

Porniră în grabă spre colţul străzii. Dimka încerca fără prea mare succes să ascundă maşina de scris sub haină. Spre disperarea lui, luna răsărise, iar acum erau cât se poate de vizibili. Ajunseră la motocicletă şi Dimka îi dădu maşina de scris surorii lui.

– Cum ne vom descotorosi de ea? şopti el.

– O aruncăm în fluviu?

El îşi stoarse creierul, amintindu-şi, într-un final, un loc de pe malul apei în care se dusese cu câţiva colegi de facultate să bea votcă noaptea.

– Ştiu eu un loc.

Urcară pe motocicletă şi Dimka ieşi din centrul oraşului, îndreptându-se spre sud. Locul pe care îl avea în minte se afla la marginea oraşului, ceea ce era cu atât mai bine: şansele să fie observaţi erau mult mai mici.

Conduse cu viteză timp de douăzeci de minute, apoi opri în faţa mănăstirii Nikolo-Perervinski.

Străvechiul aşezământ, cu magnifica sa catedrală, ajunsese acum o ruină, fiind nefolosit de zeci de ani şi spoliat de comori. Era amplasat pe o limbă de pământ, între calea ferată care ducea către sud şi fluviul Moscova. Câmpurile

din jurul bisericii erau transformate în şantiere pentru noi blocuri-turn de locuinţe, însă noaptea cartierul era pustiu. Nu se vedea nimeni prin preajmă.

Dimka ieşi cu motocicleta de pe drum, cotind spre un pâlc de copaci şi parcând-o printre aceştia. Apoi o conduse pe Tanya prin crâng până la mănăstirea lăsată în paragină. Clădirile dărăpănate erau de un alb nepământesc în lumina lunii. Cupolele ca nişte cepe ale catedralei erau pe cale să se prăbuşească, dar acoperişurile cu ţigle verzi ale acareturilor mănăstirii erau în mare parte intacte. Dimka nu-şi putea alunga sentimentul că stafiile nenumăratelor generaţii de călugări îl urmăreau prin geamurile sparte.

Porni spre vest, traversând un teren mlăştinos ce ducea către fluviu.

– De unde ştii de locul ăsta? îl întrebă Tanya.

– Veneam aici pe când eram studenţi. Ne îmbătam şi ne uitam la soarele de peste apă.

Ajunseră la marginea fluviului – era un canal plasat într-un cot larg, iar apa părea netulburată în lumina lunii. Însă Dimka ştia că apa era suficient de adâncă pentru ce aveau nevoie.

Tanya ezită.

– Ce pierdere! spuse ea.

Dimka ridică din umeri şi zise:

– Maşinile de scris sunt scumpe...

– Nu-i vorba doar de bani. Este un glas al disidenţei, o perspectivă alternativă asupra lumii, un mod diferit de gândire. O maşină de scris înseamnă libertate de exprimare.

– Atunci, o să-ţi fie mai bine fără ea.

Ea i-o întinse. El trase cilindrul la dreapta cât putu de mult, obţinând astfel un mâner de care să ţină maşina.

– Ia să vedem, zise apoi.

Îşi lăsă braţul pe spate, apoi azvârli maşina de scris în fluviu. Aceasta nu ajunse prea departe, aterizând totuşi cu un pleoscăit satisfăcător şi dispărând din faţa ochilor lor.

Rămaseră amândoi să urmărească cerculeţele apei în lumina lunii.

– Îţi mulţumesc, zise Tanya. Mai ales pentru că tu nu crezi în ceea ce fac eu.

El o luă cu braţul pe după umeri şi plecară de acolo împreună.

Capitolul 7

George Jakes era într-o pasă foarte proastă. Braţul îl durea al naibii de tare, deşi era pus în ghips şi susţinut de un bandaj dat pe după gât. Îşi pierduse slujba mult râvnită chiar înainte să înceapă: aşa cum prevăzuse Greg, cabinetul de avocatură al lui Fawcett Renshaw îşi retrăsese oferta după ce numele lui apăruse în ziare în dreptul unui participant rănit în timpul Cursei pentru Libertate. Acum nu mai ştia ce avea să facă în viaţă.

Ceremonia de absolvire, cunoscută ca „Ziua acordării diplomelor", se desfăşura în Curtea Veche a Universităţii Harvard, o piaţetă cu gazon împrejmuită de clădiri universitare elegante, din cărămidă roşie. Membrii Comisiei de Supraveghere purtau joben şi frac. Lordul Home, ministrul de externe britanic, un aristocrat fără bărbie, şi McGeorge Bundy, un tip cu nume ciudat din echipa preşedintelui Kennedy, primiră titluri onorifice. În pofida stării sale de spirit, George simţea o uşoară tristeţe la gândul că părăsea Harvardul. Stătuse acolo şapte ani, mai întâi ca student obişnuit, apoi ca student la Drept. Cunoscuse nişte oameni extraordinari şi îşi făcuse câţiva prieteni foarte buni. Trecuse toate examenele pe care le susţinuse. Se întâlnise cu multe femei şi se culcase cu trei dintre ele. Se îmbătase o dată şi detestase senzaţia de pierdere a controlului.

Însă azi era prea supărat ca să se lase purtat de nostalgie. După incidentul violent din Anniston, se aşteptase la o reacţie în forţă din partea Administraţiei Kennedy. Jack Kennedy se prezentase în faţa americanilor drept liberal, câştigând voturile negrilor. Bobby Kennedy era procuror general, deţinând astfel cea mai înaltă funcţie din sistemul de aplicare a legii. George se aşteptase ca Bobby să spună, clar şi răspicat, că şi în Alabama era în vigoare Constituţia Statelor Unite, la fel ca în orice alt stat.

Însă el nu o făcuse.

Nu fusese nimeni arestat pentru atacarea participanţilor la Cursa pentru Libertate. Nici poliţia locală, nici FBI-ul nu investigaseră vreuna dintre multiplele infracţiuni comise. În America, în 1961, sub ochii poliţiştilor,

rasiştii albi îi puteau ataca pe militanţii pentru drepturile civile, le puteau rupe oasele, puteau încerca să îi ardă de vii – şi să scape basma curată.

George o văzuse ultima oară pe Maria Summers în cabinetul unui medic. Participanţii răniţi în Cursa pentru Libertate fuseseră refuzaţi de primul spital la care ajunseseră, dar în cele din urmă găsiseră oameni dispuşi să îi trateze. Pe când George era îngrijit de o asistentă, care îi pansa braţul rupt, Maria venise să îl anunţe că urma să plece cu avionul la Chicago. El s-ar fi ridicat şi ar fi luat-o în braţe dacă ar fi putut. Însă dată fiind situaţia, ea îl sărutase pe obraz şi se făcuse nevăzută.

Se întreba dacă avea să o mai vadă vreodată. „M-aş fi putut îndrăgosti lulea de ea, se gândi el. Poate că m-am şi îndrăgostit deja." În cele zece zile de conversaţii neîntrerupte nu se plictisise nici măcar o dată: ea era cel puţin la fel de inteligentă ca şi el. Şi, deşi părea ingenuă, avea nişte ochi catifelaţi care îl făceau să şi-o închipuie la lumina lumânării.

Ceremonia de absolvire se încheie la 11.30. Studenţii, părinţii şi foştii absolvenţi începură să se împrăştie în umbra ulmilor înalţi, îndreptându-se spre mesele formale la care proaspeţii absolvenţi urmau să îşi primească diplomele. George se uită după familia lui, dar la început nu văzu pe nimeni.

Totuşi, îl văzu pe Joseph Hugo.

Hugo stătea singur lângă statuia de bronz a lui John Harvard, aprinzându-şi una dintre ţigările sale lungi. În roba ceremonială neagră, pielea lui albă părea şi mai lividă. George îşi încleştă pumnii. Ar fi vrut să îl bată măr pe şobolan. Însă nu îşi putea folosi braţul stâng şi, oricum, dacă se lua la bătaie cu Hugo în Curtea Veche, tocmai azi, repercusiunile ar fi fost extrem de grave. Puteau ajunge chiar să îşi piardă diplomele. George avea şi-aşa destule probleme. Ar fi fost mai înţelept să îl ignore pe Hugo şi să meargă mai departe.

Însă nu se putu abţine şi îi zise:

– Hugo, rahat cu ochi ce eşti!

Hugo părea speriat, în ciuda braţului rănit al lui George. Era cam pe măsura lui George şi probabil la fel de puternic, dar George avea de partea lui furia şi Joseph ştia asta. Îşi feri privirea şi încercă să îl ocolească pe George, mormăind:

– Nu vreau să vorbesc cu tine.

– Nici nu mă miră, rosti George, ţinându-i calea. Te-ai uitat cum mă ataca o gloată dezlănţuită. Nenorociţii ăia mi-au rupt braţul!

Hugo se dădu un pas în spate.

– Nu aveaţi ce căuta în Alabama.

– Iar tu nu ar fi trebuit să pretinzi că eşti activist pentru drepturile civile când nu făceai altceva decât să spionezi pentru cealaltă tabără. Cine te plătea, Ku Klux Klanul?

Hugo își ridică bărbia, oarecum defensiv, iar George simți că-i vine să îl pocnească.

– M-am oferit voluntar să le dau informații celor de la FBI, rosti Hugo.

– Deci ai făcut-o pe gratis! Nici nu știu dacă-i mai bine sau mai rău.

– Însă nu voi mai fi prea multă vreme un simplu voluntar. Încep să lucrez pentru Birou săptămâna viitoare.

Zise asta cu un amestec de stânjeneală și de sfidare în glas, ca o persoană care recunoștea că face parte dintr-o sectă religioasă.

– Ai fost un turnător atât de destoinic, încât ți-au oferit o slujbă.

– Mi-am dorit dintotdeauna să apăr legea.

– Însă nu asta ai făcut în Anniston. Acolo ai fost de partea nelegiuiților.

– Voi sunteți comuniști. V-am auzit vorbind despre Karl Marx.

– Da, și despre Hegel, Voltaire, Gandhi și Iisus Hristos. Haide, Hugo, nici măcar tu nu ești atât de prost!

– Detest dezordinea publică.

Tocmai asta era problema, reflectă George cu amărăciune. Oamenii detestau dezordinea publică. Presa îi acuzase pe participanții la Cursă de incitare, fără să sufle o vorbă despre segregaționiștii cu bombele și cu bâtele lor de baseball. Iar asta îl frustra la culme: oare nu se mai gândea nimeni în America la ce era *drept?*

În cealaltă parte a peluzei o zări pe Verena Marquand, care îi făcea cu mâna, și își pierdu brusc interesul pentru Joseph Hugo.

Verena absolvea departamentul de engleză. Totuși, fiind atât de puține persoane de culoare la Harvard, se știau între ei cu toții. Iar ea era atât de frumoasă, încât ar fi observat-o și dacă ar mai fi fost încă o mie de negrese la Harvard. Avea ochii verzi și pielea de culoarea înghețatei de caramel. Pe sub robă purta o rochie verde scurtă, care îi dezvelea picioarele lungi și fine. Avea toca înclinată pe cap, într-un unghi șic. Arăta trăsnet!

Lumea zicea că ea și George arătau bine împreună, însă ei nu ieșiseră niciodată în oraș. Când el era disponibil, ea era implicată în câte o relație; și invers. Iar acum era prea târziu.

Verena era o militantă fervентă pentru drepturile civile, urmând să lucreze după absolvire pentru Martin Luther King, în Atlanta. Îi zise cu entuziasm:

– Chiar ați pus lucrurile în mișcare prin Cursa pentru Libertate!

Era adevărat. După incidentul de la Anniston, George plecase din Alabama cu avionul, cu brațul în ghips; însă alții îi luaseră locul. Zece studenți din Nashville se duseseră cu autobuzul în Birmingham, unde fuseseră arestați. Noi participanți veniseră în locul primului grup. Urmaseră noi violențe din partea rasiștilor albi. Cursele pentru Libertate se transformaseră într-o mișcare în masă.

– Dar mi-am pierdut slujba, rosti George.

– Vino în Atlanta să lucrezi pentru King, răspunse imediat Verena.

George fu luat prin surprindere.

– Ţi-a zis el să îmi ceri asta?

– Nu, însă are nevoie de un avocat, iar printre candidaţi nu-i niciunul atât de isteţ.

Pe George îl intrigă propunerea. Fusese cât pe ce să se îndrăgostească de Maria Summers, dar acum ar fi fost mult mai bine să o uite: probabil că nu avea să o mai revadă vreodată. Se întrebă dacă Verena ar fi ieşit cu el în oraş dacă ar fi lucrat amândoi pentru King.

– E şi asta o variantă, rosti el. Însă voia să cântărească bine lucrurile înainte. Schimbă apoi subiectul: Au venit şi ai tăi azi?

– Sigur că da. Hai să ţi-i prezint.

Părinţii Verenei erau vedete, oameni renumiţi pentru susţinerea înverşunată acordată lui Kennedy. George spera ca ei să îl critice acum pe preşedinte pentru reacţia sa slabă în faţa violenţei segregaţioniştilor. Poate că George şi Verena îi puteau convinge să iasă cu o declaraţie publică. Asta i-ar mai fi alinat durerea din braţ.

Traversă peluza alături de Verena.

– Mamă, tată, acesta este prietenul meu George Jakes, rosti Verena.

Părinţii ei erau un bărbat de culoare, înalt şi bine îmbrăcat, şi o femeie albă cu părul blond, prins într-o coafură complicată. George le văzuse fotografiile de multe ori: formau unul dintre celebrele cupluri interrasiale. Percy Marquand era un „Bing Crosby negru", star de cinema şi cântăreţ de estradă. Babe Lee era o actriţă de teatru specializată în roluri de femeie îndrăzneaţă.

Percy rosti cu glasul său cald şi baritonal, atât de cunoscut din nenumărate şlagăre:

– Domnule Jakes, în Alabama v-aţi ales cu acel braţ rupt în numele nostru, al tuturor. Este o onoare să vă strâng mâna.

– Vă mulţumesc, domnule. Vă rog să-mi spuneţi George.

Babe Lee îi luă mâna şi îl privi în ochi de parcă ar fi vrut să se mărite cu el.

– Îţi suntem foarte recunoscători, George, şi suntem, totodată, foarte mândri de tine.

Avea o atitudine atât de seducătoare, încât George îi aruncă numaidecât o privire neliniştită soţului ei, crezând că ar putea fi supărat, însă nici Percy, nici Verena nu reacţionară în vreun fel, iar George se întrebă dacă nu cumva Babe făcea acelaşi lucru cu toţi bărbaţii pe care îi întâlnea.

De îndată ce îşi putu elibera mâna din strânsoarea lui Babe, George se întoarse spre Percy.

– Știu că ați făcut campanie pentru Kennedy la alegerile prezidențiale de anul trecut, zise el. Nu sunteți supărat acum din pricina atitudinii sale cu privire la drepturile civile?

– Suntem dezamăgiți cu toții, replică Percy.

Verena interveni.

– Cred și eu! Bobby Kennedy le-a cerut participanților la Cursă să o lase mai moale o vreme. Vă puteți închipui? Bineînțeles că cei de la Congresul pentru Egalitate Rasială l-au refuzat. În America există domnia legii, nu a gloatelor!

– Asta ar fi trebuit să spună și procurorul general, rosti George.

Percy încuviință, netulburat de acest atac din două direcții.

– Am înțeles că administrația va face o învoială cu statele sudiste, zise el.

George ciuli urechile: nu apăruse nimic despre asta în ziare.

– Guvernatorii statelor au fost de acord cu ținerea sub control a gloatelor, adică lucrul pe care și-l doresc frații.

George știa că, în politică, nimeni nu oferea nimic pe gratis.

– Și ce vor primi la schimb?

– Procurorul general va închide ochii la arestarea ilegală a participanților la Cursa pentru Libertate.

Verena era revoltată și supărată pe tatăl ei.

– Mi-aș fi dorit să îmi fi zis și mie înainte, tati, se stropși ea.

– Știam că asta o să te enerveze, scumpo.

Verena se întunecă la față când auzi condescendența din tonul lui și își întoarse privirea.

George se concentră asupra întrebării-cheie:

– Veți protesta în mod public, domnule Marquand?

– M-am gândit la asta, rosti Percy. Dar nu cred că ar avea un impact prea mare.

– Ați putea influența alegătorii de culoare împotriva lui Kennedy, în 1964.

– Și chiar ne dorim asta? Ar fi și mai rău dacă unul ca Dick Nixon ar ajunge la Casa Albă.

Verena zise indignată:

– Atunci, ce *putem* face?

– Cele petrecute în Sud în ultima lună au dovedit, dincolo de orice îndoială, că legile de acum sunt mult prea slabe. Avem nevoie de un nou proiect de lege pentru drepturile civile.

– Să dea Domnul! zise George.

Percy continuă:

– Aș putea înlesni treaba asta. Momentan am o oarecare influență la Casa Albă. Dacă mă apuc să îi critic pe frații Kennedy, o voi pierde complet.

George simţea că Percy ar fi trebuit să ia atitudine. Verena dădu glas aceluiaşi gând:

– Ar trebui să spui ceea ce-i corect, zise ea. America este plină de oameni chibzuiţi. Aşa am şi ajuns în buclucul de acum.

Mama ei păru ofensată.

– Tatăl tău este renumit pentru că spune întotdeauna ce-i corect, interveni ea indignată. Şi-a pus pielea la bătaie în nenumărate rânduri.

George înţelese că Percy nu putea fi clintit. Poate că avea dreptate, totuşi. Un nou proiect de lege pentru drepturile civile, care să împiedice statele sudiste să îi asuprească pe negri, ar fi putut reprezenta singura soluţie realistă.

– Ar fi bine să-i găsesc şi eu pe ai mei, zise George. A fost o onoare să vă întâlnesc.

– Gândeşte-te la varianta de a lucra pentru Martin, strigă Verena după el, în timp ce se îndepărta.

George se duse în parc, unde aveau să fie înmânate diplomele. O scenă temporară fusese ridicată acolo, iar mese demontabile fuseseră instalate în corturi pentru prânzul ce avea să urmeze. Îşi găsi părinţii imediat.

Mama lui purta o rochie nouă, galbenă. Probabil că economisise ca să o poată cumpăra: era mândră şi nu le îngăduia bogaţilor Peshkov să îi cumpere lucruri ei, ci numai lui George. Îl măsură din cap până în picioare, cu roba lui academică şi cu toca pe cap.

– Nu am mai fost niciodată atât de mândră cum mă simt azi, rosti ea şi izbucni în lacrimi, spre uimirea lui George.

George era surprins. Era ceva neobişnuit. Mama lui îşi petrecuse ultimii 25 de ani refuzând să arate orice semn de slăbiciune. O cuprinse în braţe şi o strânse la piept.

– Sunt foarte norocos să te am, mamă, zise el.

Se desprinse uşor din îmbrăţişare şi îi şterse lacrimile cu batista lui albă şi curată. Apoi se întoarse spre tatăl său. La fel ca majoritatea foştilor absolvenţi, Greg purta o pălărie de paie cu o panglică pe care era notat anul absolvirii Universităţii Harvard – în cazul lui, 1942.

– Felicitări, băiete! spuse el, strângându-i mâna lui George.

„Măcar a venit, se gândi George. Tot e ceva."

După câteva momente, apărură şi bunicii lui George. Ambii erau imigranţi ruşi. Bunicul său, Lev Peshkov, se ocupase iniţial de baruri şi de cluburi de noapte în Buffalo, iar acum deţinea un studio la Hollywood. Bunicul fusese întotdeauna un crai, iar astăzi purta un costum alb. George nu ştiuse niciodată ce să creadă despre el. Lumea zicea că era un afacerist fără scrupule, căruia nu îi păsa de lege. Pe de altă parte, fusese bun cu nepotul său negru, oferindu-i o alocaţie generoasă şi plătindu-i taxa de şcolarizare.

Acum îl apucă de braţ şi rosti pe un ton misterios:

– Am un singur sfat pentru tine, pe care să-l urmezi în cariera ta de avocat. Nu apăra niciodată infractori.

– De ce nu?

– Pentru că au tendinţa să piardă, chicoti Bunicul.

Despre Lev Peshkov se zvonea că fusese el însuşi un infractor, un traficant de alcool pe vremea prohibiţiei.

– Oare *toţi* infractorii au tendinţa să piardă? zise George.

– Cei care sunt prinşi, da, zise Lev. Ceilalţi nu au nevoie de avocaţi, completă el, râzând cu poftă.

Bunica lui George, Marga, îl sărută cu căldură.

– Nu-l mai asculta pe bunicul tău, spuse ea.

– Trebuie să îl ascult, replică George. El mi-a plătit studiile.

Lev îndreptă un deget către George.

– Mă bucur că nu ai uitat asta.

Marga îl ignoră.

– Uită-te la tine! îi zise ea lui George cu un glas plin de afecţiune. Atât de chipeş... Şi avocat, pe deasupra!

George era singurul nepot al Margăi, iar ea îl răsfăţa peste măsură. Probabil că avea să-i strecoare cincizeci de dolari înainte de plecare.

Marga fusese cântăreaţă într-un club de noapte şi, la cei 65 de ani ai săi, încă se mai mişca de parcă s-ar fi aflat pe scenă. Purta o rochie mulată pe corp, iar părul ei negru era probabil vopsit acum. Avea mai multe bijuterii decât s-ar fi cuvenit pentru o ieşire, iar George ştia asta – presupunea însă că acest lucru se datora statutului ei de amantă, venind oarecum în compensaţie.

Marga era iubita lui Lev de aproape cincizeci de ani, iar Greg era singurul lor copil.

Lev mai avea şi o soţie pe nume Olga, în Buffalo, şi o fiică, Daisy, care era căsătorită cu un englez şi locuia în Londra. Aşa că George avea veri englezi pe care nu îi cunoscuse niciodată – albi, presupunea el.

Marga o sărută pe Jacky, iar George observă expresiile de surprindere şi de dezaprobare ale oamenilor din preajmă. Chiar şi într-un loc atât de progresist precum Harvard, era ceva neobişnuit să vezi un alb îmbrăţişând un negru. Însă cei din familia lui George atrăgeau mereu priviri curioase asupra lor în rarele ocazii în care apăreau împreună în public. Chiar şi în locurile în care erau acceptate toate rasele, o familie mixtă putea trezi prejudecăţile latente ale oamenilor. Ştia că până la sfârşitul zilei avea să audă murmurându-se cuvântul „corcitură". El avea să ignore insulta. Bunicii săi negri erau morţi de mult, iar aceasta era întreaga lui familie. Faptul că aceşti patru oameni erau copleşiţi de mândrie la absolvirea lui merita orice preţ.

Greg zise:

– Am luat prânzul cu bătrânul Renshaw ieri. L-am convins să îţi ofere din nou postul de la Fawcett Renshaw.

– Vai, e nemaipomenit! zise Marga. Până la urmă, tot vei fi avocat la Washington, George!

Jacky îi oferi lui Greg un surâs, cum rareori se întâmpla.

– Îţi mulţumesc, Greg, rosti ea.

Greg ridică un deget drept avertisment.

– Există şi condiţii, zise el.

– O, George va accepta orice, câtă vreme e ceva rezonabil, zise Marga. Este o mare oportunitate pentru el.

Voia să spună *pentru un băiat de culoare,* realiză George, dar nu protestă. Oricum, avea dreptate.

– Ce condiţii? întrebă el precaut.

– Nimic care să nu se aplice oricărui avocat de pe lumea asta, replică Greg. Trebuie să te ţii departe de orice scandal, atâta tot. Un avocat nu îşi poate permite să se pună rău cu autorităţile.

George insistă, tot mai suspicios:

– Să se ţină departe de orice scandal?

– Da, adică să nu mai participi la niciun fel de mişcare de protest, la marşuri, demonstraţii şi alte cele. Oricum, ca asociat junior nu vei avea timp pentru aşa ceva.

Propunerea îl înfurie pe George.

– Deci mi-aş începe cariera jurând să nu mai fac niciodată ceva pentru cauza libertăţii.

– Nu trebuie să vezi lucrurile aşa, zise tatăl lui.

George îşi înăbuşi o ripostă acidă. Ştia că familia lui nu voia decât ce era mai bine pentru el. Încercând să păstreze un ton neutru, spuse:

– Dar cum ar trebui să le văd?

– Rolul tău în mişcarea de susţinere a drepturilor civile nu ar mai fi cel de soldat din linia întâi, atâta tot. Poţi să îi sprijini în continuare. Trimite câte un cec o dată pe an la NAACP[1].

Asociaţia Naţională pentru Propăşirea Persoanelor de Culoare era cel mai vechi şi mai conservator grup care milita pentru drepturi civile, opunându-se Curselor pentru Libertate, pe care le socotea prea provocatoare.

– Ţine şi tu capul la cutie. Lasă pe altcineva să urce în autobuz.

– Aş mai avea o variantă, rosti George.

---

[1] NAACP – The National Association for the Advancement of Colored People (Asociaţia Naţională pentru Propăşirea Persoanelor de Culoare) (n.tr.)

– Care anume?

– Aş putea lucra pentru Martin Luther King.

– Ţi-a oferit o slujbă?

– Am fost abordat.

– Cât te-ar plăti?

– Nu prea mult, bănuiesc.

– Să nu vii la mine să îmi ceri o rentă dacă refuzi o slujbă bună şi serioasă, zise Lev.

– Am înţeles, bunicule, spuse George, deşi tocmai asta se gândise să facă. Însă cred că voi accepta slujba.

În acel moment, interveni şi mama lui în discuţie.

– O, George, te rog, nu face asta! exclamă ea. Ar fi vrut să spună mai multe, dar absolvenţilor li se ceru să se alinieze pentru primirea diplomelor. Du-te, rosti ea. Vorbim mai târziu.

George plecă de lângă familia sa şi îşi găsi locul în şir. Ceremonia începu, iar el înaintă treptat. Îşi aminti de vara trecută, când lucrase la Fawcett Renshaw. Domnul Renshaw se considerase incredibil de progresist pentru că angajase un negru ca asistent juridic. Însă George primise sarcini umilitor de uşoare, chiar şi pentru un stagiar. Îşi păstrase răbdarea, aşteptând o oportunitate, care într-un final venise. Efectuase o cercetare juridică prin care firma obţinuse un succes în instanţă, aşa că i se oferise un post după absolvire.

Genul acesta de lucruri i se întâmplau des. Lumea presupunea că un student de la Harvard trebuia să fie inteligent şi capabil – asta dacă nu era negru, caz în care această judecată nu mai era valabilă. George fusese nevoit să dovedească toată viaţa că nu era un idiot. Asta îl făcea să nutrească multe resentimente. Dacă urma să aibă vreodată copii, spera ca aceştia să crească într-o lume diferită.

Îi veni rândul să urce pe scenă. În timp ce păşea pe cele câteva trepte, auzi uluit fluierături în spatele lui.

Fluierăturile reprezentau o tradiţie la Harvard, fiind folosite de obicei împotriva profesorilor care nu se pricepeau să predea sau care se purtau urât cu studenţii. George fu atât de oripilat, încât se opri pe trepte şi aruncă o privire în spate. Dădu cu ochii de Joseph Hugo. Acesta nu era singurul – fluieratul era prea zgomotos ca să vină de la o singură persoană –, dar George era convins că Hugo orchestrase totul.

George se simţi detestat. Era prea umilit ca să meargă mai departe. Rămase locului încremenit, cu sângele urcându-i-se la cap.

Apoi cineva începu să aplaude. Uitându-se peste rândurile de scaune, George văzu un profesor ridicându-se. Era Merv West, unul dintre profesorii mai tineri. În curând i se alăturară şi alţii, iar aplauzele acoperiră fluierăturile.

Se ridicară apoi şi alţi oameni în picioare. George realiză că până şi cei care nu îl cunoşteau personal intuiseră cine era după ghipsul de la braţ.

Îşi regăsi curajul şi urcă pe scenă. Un chiot răsună în momentul în care îşi primi diploma. Se întoarse încet către public şi îşi înclină modest capul, în semn de recunoştinţă. Apoi coborî.

Îşi simţea inima bubuind când se alătură celorlalţi studenţi. Câţiva bărbaţi îi strânseră mâna în tăcere. Era oripilat de fluierături, dar şi încântat de aplauze. Îşi dădu seama că asudase şi îşi şterse faţa cu o batistă. Ce caznă!

Urmări restul ceremoniei de parcă ar fi fost în transă, bucuros că avea timp să îşi revină. Pe măsură ce şocul fluierăturilor se estompă, realiză că fuseseră opera lui Hugo şi a altor nesocotiţi de extremă dreaptă, în vreme ce toţi progresiştii de la Harvard îl onoraseră. Ar fi trebuit să se simtă mândru, îşi zise.

Studenţii reveniră în sânul familiilor pentru prânz. Mama lui George îl îmbrăţişă.

– Te-au ovaţionat, rosti ea.

– Da, spuse Greg. Deşi pentru o clipă am crezut că voi avea parte de cu totul altceva.

George îşi întinse braţele în lături, rugător.

– Cum să nu fiu parte din această încleştare? exclamă el. Îmi doresc din suflet slujba de la Fawcett Renshaw şi vreau să fac pe placul familiei, care m-a sprijinit în toţi aceşti ani de educaţie – dar asta nu-i tot. Dacă voi avea copii?

Marga interveni:

– Vai, ar fi atât de frumos!

– Dar, bunico, copiii mei vor fi de culoare! În ce fel de lume vor creşte? Vor fi americani de rang inferior?

Conversaţia fu întreruptă de Merv West, care îi strânse mâna lui George şi îl felicită pentru diplomă. Profesorul West nu era îmbrăcat pe măsura ocaziei, purtând un costum de tweed şi o cămaşă elegantă.

– Vă mulţumesc pentru că aţi dat tonul aplauzelor, domnule profesor, zise George.

– Nu îmi mulţumi mie – le-ai meritat din plin.

George îl prezentă familiei sale.

– Tocmai discutam despre viitorul meu.

– Sper că nu ai luat vreo decizie definitivă.

Afirmaţia îi trezi lui George interesul şi curiozitatea. Oare ce voia să spună?

– Nu încă, rosti el. De ce?

– Am vorbit cu procurorul general Bobby Kennedy – absolvent de Harvard şi el, după cum ştii.

– Sper că i-ați transmis că felul în care a tratat situația din Alabama a fost o rușine națională.

West surâse amar.

– Nu chiar. Însă am căzut de acord că reacția administrației a lăsat de dorit.

– Da, foarte mult. Nu-mi pot imagina cum a... George se opri în mijlocul propoziției, realizând brusc ceva. Ce legătură are asta cu deciziile din viitorul meu?

– Bobby a hotărât să angajeze un tânăr avocat negru pentru ca echipa procurorului general să capete și o perspectivă direct implicată asupra drepturilor civile. Și m-a întrebat dacă i-aș putea recomanda pe cineva.

George rămase fără replică.

– Vreți să spuneți că...

West ridică mâna, întrerupându-l.

– Nu îți pot oferi eu slujba – numai Bobby poate face asta. Însă îți pot aranja un interviu... dacă vrei.

– George! exclamă Jacky. Ai lucra pentru Bobby Kennedy! Ar fi nemaipomenit!

– Mamă, familia Kennedy ne-a dezamăgit crunt.

– Atunci, du-te să lucrezi pentru Bobby și schimbă lucrurile!

George ezită. Privi expresiile încântate de pe chipurile celor din jur: Mama, Tata, Bunica, Bunicul... apoi din nou Mama.

– Poate că așa voi face, rosti el într-un final.

Capitolul 8

Dimka Dvorkin se simţea ruşinat de faptul că era încă virgin la 22 de ani.

Ieşise la întâlniri cu mai multe fete pe când era student, dar niciuna dintre ele nu îi îngăduise să meargă până la capăt. Oricum, nici nu era sigur că ar fi trebuit să o facă. Deşi nu îi zisese nimeni că sexul ar trebui să facă parte dintr-o relaţie de iubire pe termen lung, tot simţea acest lucru. Nu se zorise niciodată să o facă, aşa cum se întâmpla cu unii băieţi. Totuşi, lipsa sa de experienţă devenea deja stânjenitoare.

Prietenul său Valentin Lebedev era tocmai opusul. Înalt şi sigur pe el, avea părul negru, ochii albaştri şi un farmec irezistibil. Până la finalul primului lor an de facultate, la Universitatea din Moscova, se culcase deja cu majoritatea fetelor de la departamentul de politică şi cu una dintre profesoare.

La scurt timp după ce se împrieteniseră, Dimka îl întrebase:

– Şi ce faci pentru a evita să le laşi pe fetele acestea însărcinate?

– Asta-i problema fetelor, nu? replicase Valentin cu nonşalanţă. În cel mai rău caz, nu este atât de greu să faci un avort.

După ce vorbise şi cu alţi prieteni, Dimka constatase că mulţi tineri sovietici adoptau aceeaşi atitudine. Bărbaţii nu rămâneau însărcinaţi, deci nu era problema lor. Iar avortul putea fi făcut în orice moment, în primele douăsprezece săptămâni. Însă Dimka nu era de acord cu abordarea lui Valentin, poate şi pentru că sora lui o dispreţuia.

Pe Valentin îl interesa în primul rând sexul şi abia apoi studiile. În cazul lui Dimka, lucrurile stăteau exact invers – motiv pentru care Dimka lucra acum ca asistent la Kremlin, iar Valentin lucra pentru Administraţia Parcurilor din Moscova.

Prin intermediul relaţiilor sale de la Parcuri, Valentin izbutise să obţină o săptămână în tabăra de vacanţă pentru tinerii comunişti „V.I. Lenin", în iulie 1961.

Tabăra aducea puţin cu una militară, având corturi înşiruite pe rânduri perfect drepte şi cu stingerea la ora 10.30, însă aveai acolo bazin, un lac

pentru ambarcaţiuni şi o grămadă de fete, iar o săptămână petrecută în locul respectiv reprezenta un privilegiu râvnit de mulţi.

Dimka simţea că merită o vacanţă. Summitul de la Viena fusese o victorie pentru Uniunea Sovietică, iar lui îi revenea o parte din merit.

Summitul începuse prost pentru Hruşciov. Kennedy şi seducătoarea lui soţie intraseră în Viena într-un convoi de limuzine cu zeci de steguleţe americane. Când cei doi lideri se întâlniseră, telespectatorii din întreaga lume văzuseră că preşedintele american era mult mai înalt decât Hruşciov, uitându-se de sus la chelia acestuia. Jachetele croite ale lui Kennedy, precum şi cravatele sale subţiri îl făceau pe Hruşciov să pară un ţăran în haine de duminică. Statele Unite câştigaseră un concurs de modă în care Uniunea Sovietică nici nu realizase că intră.

Totuşi, odată începute discuţiile, Hruşciov reuşise să le domine. Când Kennedy încerca să poarte o convorbire amicală, ca între doi oameni rezonabili, Hruşciov devenea zgomotos şi agresiv. Kennedy sugerase că nu era logic ca Uniunea Sovietică să încurajeze propagarea comunismului în ţările din Lumea a Treia, protestând apoi indignată când americanii încercau să împingă comunismul înapoi în sfera de influenţă sovietică. Hruşciov replicase dispreţuitor că extinderea comunismului era inevitabilă din punct de vedere istoric şi că niciunul dintre ei nu îi putea sta în cale. Cum Kennedy nu cunoştea mai deloc ideologia marxistă, nu ştiuse ce să răspundă.

Strategia pregătită de Dimka şi de ceilalţi consilieri avusese câştig de cauză. Când Hruşciov se întorsese la Moscova, dăduse ordin să fie distribuite zeci de exemplare ale stenogramelor de la summit, nu numai în blocul sovietic, ci şi în rândul liderilor unor ţări îndepărtate, precum Cambodgia şi Mexic. Kennedy nu mai dăduse niciun semn de atunci, nerăspunzând nici măcar la ameninţarea lui Hruşciov de a ocupa Berlinul de Vest. Aşa că Dimka plecă în concediu.

În prima zi, îşi puse hainele sale noi – o cămaşă cadrilată cu mânecă scurtă şi o pereche de pantaloni scurţi pe care mama lui îi croise din materialul unui vechi costum albastru de serj.

– Pantalonii scurţi sunt la modă în Occident? pufni Valentin.

Dimka râse.

– Din câte ştiu eu, nu.

În timp ce Valentin se bărbierea, Dimka se duse după provizii.

Când ieşi, observă cu plăcere că – în faţa cortului vecin – o tânără aprindea mica plită oferită ca accesoriu. Era puţin mai în vârstă decât Dimka, cam la vreo 27 de ani, estimă el. Avea părul des, castaniu-roşcat, tăiat scurt, şi pistrui atrăgători pe faţă. Arăta extraordinar de şic, purtând o bluză portocalie şi o pereche de pantaloni negri şi mulaţi ce se opreau sub genunchi.

– Bună! rosti Dimka surâzător. Ea îşi ridică privirea spre el. Ai nevoie de o mână de ajutor?

Ea aprinse focul cu un chibrit, apoi intră în cort fără să scoată o vorbă.

„Mda, nu cu ea o să-mi pierd virginitatea, asta-i clar", se gândi Dimka, continuându-şi drumul.

Cumpără ouă şi pâine de la magazinul de lângă baia comună. La întoarcere, văzu că în faţa cortului vecin erau acum două fete: cea căreia îi vorbise el şi o blondă zveltă. Blonda purta acelaşi gen de pantaloni negri, dar cu o bluză roz. Valentin vorbea cu ele, iar fetele râdeau.

I le prezentă apoi lui Dimka. Pe roşcată o chema Nina, iar fata nu pomeni nimic de întâlnirea lor de mai devreme, deşi părea şi acum la fel de rezervată. Blonda era Anna şi se vedea cu ochiul liber că ea era cea mai dezgheţată dintre ele, zâmbind şi dându-şi părul pe spate cu gesturi graţioase.

Dimka şi Valentin îşi aduseseră o cratiţă de fier în care intenţionau să gătească, iar Dimka o umpluse cu apă ca să fiarbă câteva ouă; însă fetele erau mai bine pregătite, iar Nina luă ouăle ca să facă blinie.

Perspectivele păreau încurajatoare, se gândi Dimka.

Dimka o studie pe Nina în timp ce mâncau. Nasul ei îngust, gura mică şi bărbia proeminentă îi confereau o expresie prudentă, de parcă ar fi cântărit lucrurile în permanenţă. Însă era voluptuoasă şi, când Dimka realiză că ar putea să o vadă în costum de baie, simţi cum i se usucă gâtlejul.

Valentin zise:

– Dimka şi cu mine o să închiriem o barcă şi o să vâslim până pe celălalt mal al lacului. Era prima oară când Dimka auzea acest plan, dar nu spuse nimic. Ce-ar fi să mergem toţi patru? continuă Valentin. Am putea face un picnic acolo.

„Nu poate să fie atât de uşor! se gândi Dimka. De-abia ne-am cunoscut!"

Fetele se uitară una la cealaltă preţ de o clipă, apoi Nina rosti grăbit:

– Vom vedea. Hai să strângem masa.

Apoi începu să strângă farfuriile şi tacâmurile.

Era dezamăgitor, dar poate că lucrurile nu aveau să rămână aşa.

Dimka se oferi să o ajute să ducă vasele murdare la baie.

– De unde ţi-ai luat pantalonii ăştia scurţi? îl întrebă Nina pe drum.

– Mi i-a făcut mama.

– Ce drăguţ! râse ea.

Dimka se întrebă ce ar fi vrut să spună sora lui dacă s-ar fi referit la un bărbat folosind acest apelativ, apoi decise că însemna un bărbat cumsecade, dar nu atrăgător.

O clădire de beton cuprindea toaletele, dușurile și câteva chiuvete mari, toate comune. Dimka se uită la Nina în timp ce fata spăla vasele. Încercă să se gândească la ce ar fi putut să spună, însă nu-i veni nimic în minte. Dacă l-ar fi întrebat despre criza din Berlin, i-ar fi putut turui o zi întreagă. Dar el nu avea darul de a pălăvrăgi despre toate nimicurile haioase pe care Valentin le scotea pe bandă rulantă. Într-un final, izbuti să îngaime:

– Ești de mult prietenă cu Anna?

– Suntem colege de serviciu, răspunse ea. Suntem amândouă administratoare la sediul sindicatului din industria de oțel, la Moscova. Eu am divorțat acum un an, iar Anna căuta o colegă de apartament, așa că acum locuim împreună.

Divorțată, se gândi Dimka; asta însemna că avea ceva experiență sexuală. Se simți și mai intimidat.

– Cum era soțul tău?

– E o javră, replică Nina. Nu îmi place să vorbesc despre el.

– În regulă, zise Dimka, căutând cu disperare ceva neutru de zis. Anna pare o persoană foarte cumsecade, încercă el.

– Are relații.

Asta părea o remarcă bizară la adresa unei prietene.

– Cum așa?

– Tatăl ei ne-a făcut rost de această vacanță. Este secretarul districtual din Moscova al sindicatului, îi explică Nina cu mândrie.

Dimka duse vasele spălate înapoi la cort. Când ajunseră, Valentin le zise pe un ton voios:

– Am făcut sandviciuri cu șuncă și brânză.

Anna se uită la Nina și făcu un gest de neputință, ca și cum ar fi vrut să-i transmită că nu putuse să facă nimic pentru a-l împiedica pe Valentin; însă lui Dimka îi era clar că nici nu își dorise asta cu adevărat. Nina ridică din umeri și astfel rămase stabilit să meargă toți patru la picnic.

Fură nevoiți să aștepte o oră la coadă ca să închirieze o barcă, dar moscoviții erau obișnuiți cu asta, așa că spre sfârșitul dimineții se aflau deja pe apa rece și limpede. Valentin și Dimka vâsleau pe rând, iar fetele se bronzau la soare. Nimeni nu părea să simtă nevoia de a conversa.

Când ajunseră pe celălalt mal al lacului, acostară pe o mică plajă. Valentin își scoase cămașa, iar Dimka îi urmă exemplul. Anna își scoase bluza și pantalonii. Pe dedesubt purta un costum de baie azuriu, din două piese. Dimka știa că partea de jos se numea bikini și că era la modă în Occident, dar nu văzuse niciodată o pereche cu ochii săi și se simți stânjenit de excitarea pe care i-o produse. Mai că nu își putea lua ochii de la abdomenul ei neted și plat și de la buricul ei.

Spre dezamăgirea lui, Nina nu se dezbrăcă.

Îşi mâncară sandviciurile, iar Valentin scoase o sticlă de votcă. La magazinul din tabără nu se vindea alcool, din câte ştia Dimka. Valentin le explică:

– Am cumpărat-o de la gestionarul bărcilor. Are o mică întreprindere capitalistă.

Dimka nu se miră prea tare: majoritatea lucrurilor pe care şi le doreau oamenii se vindeau pe piaţa neagră, de la televizoare până la blugi.

Dădură sticla din mână în mână, iar fetele traseră şi ele câte o duşcă zdravănă.

Nina se şterse la gură cu dosul palmei.

– Deci voi lucraţi împreună la Administraţia Parcurilor?

– Nu, râse Valentin. Dimka este prea deştept ca să facă asta.

– Eu lucrez la Kremlin, zise Dimka.

Nina părea impresionată.

– Ce faci acolo?

Lui Dimka nu îi prea plăcea s-o spună, căci suna a lăudăroşenie.

– Sunt unul dintre adjuncţii prim-secretarului.

– Adică al tovarăşului Hruşciov! exclamă Nina uluită.

– Întocmai.

– Cum naiba ai obţinut un asemenea post?

Valentin interveni:

– V-am zis că este deştept. În facultate, era cel mai bun la toate.

– Nu obţii un asemenea post doar cu note mari, replică Nina acid. Pe cine cunoşti?

– Bunicul meu, Grigori Peshkov, a condus asaltul de la Palatul de Iarnă în timpul Revoluţiei din Octombrie.

– Nu-i de ajuns ca să obţii un post bun.

– Ei bine, tatăl meu a lucrat în KGB – a murit anul trecut. Unchiul meu este general. *Şi* chiar sunt deştept.

– Şi modest, bag de seamă, remarcă ea, dar cu un sarcasm ceva mai domolit. Cum îl cheamă pe unchiul tău?

– Vladimir Peshkov. Dar noi îi spunem Volodea.

– Am auzit de generalul Peshkov. Aşadar, este unchiul tău. Cu o asemenea familie, cum de porţi pantaloni scurţi croiţi în casă?

Dimka era nedumerit – fata era interesată de el, în sfârşit, dar nu îşi putea da seama dacă îl admira sau îl zeflemisea. Poate că aşa era felul ei de-a fi.

Valentin se ridică în picioare.

– Hai cu mine să explorăm zona, i se adresă el Annei. Să-i lăsăm pe ăştia doi să vorbească despre pantalonii lui Dimka.

Îi întinse mâna, iar Anna o luă și îl lăsă să o tragă în picioare. Apoi plecară în pădure, ținându-se de mână.

– Prietenul tău nu pare să mă placă prea mult, rosti Nina.

– Însă o place pe Anna.

– Ea este drăguță.

Dimka zise cu voce joasă:

– Ești frumoasă.

Nu intenționase să rostească asta: pur și simplu, îi ieșise pe gură. Însă vorbea serios.

Nina îl privi gânditoare, ca și cum l-ar fi reevaluat. Apoi îi zise:

– Vrei să înotăm?

Dimka nu era înnebunit după apă, dar își dorea să o vadă în costum de baie. Își scoase hainele – purta un slip pe sub pantalonii săi scurți.

Nina nu purta bikini, ci un costum maro din nailon dintr-o singură bucată, însă acesta îi scotea în evidență formele atât de bine, încât Dimka nu era deloc dezamăgit. Era exact opusul zveltei Anna. Nina avea sâni plini, șolduri late și pistrui pe gât. Observându-i privirea ce zăbovea pe trupul ei, se întoarse și fugi în apă.

Dimka o urmă.

În ciuda soarelui, apa era foarte rece, dar lui Dimka îi plăcea modul senzual în care i se scurgea pe corp. Înotară amândoi viguros ca să se încălzească. Porniră spre mijlocul lacului, apoi reveniră mai încet către țărm. Se opriră în apropierea plajei, iar Dimka se lăsă cu picioarele pe fundul lacului. Apa le ajungea până la brâu. Dimka se uită la sânii Ninei. Apa rece îi scotea în evidență sfârcurile, care se observau bine prin costumul de baie.

– Nu te mai holba, rosti ea, stropindu-i fața jucăuș.

O stropi apoi și el, iar ea îl apucă de cap, încercând să îl bage sub apă.

Dimka se zbătu și o cuprinse de mijloc, apoi începură să se lupte în apă. Nina avea un corp vânjos, dar ferm, iar lui îi plăcea. O cuprinse cu ambele brațe și o ridică de pe fundul lacului. Când ea începu să se zvârcolească, râzând și străduindu-se să se elibereze, el o trase și mai aproape, simțindu-i sânii moi pe față.

– Mă dau bătută! strigă ea.

Fără nicio tragere de inimă, fu nevoit să o lase jos. Se priviră în ochi preț de o clipă. El zări în ochii ei un licăr de dorință. Ceva anume îi schimbase atitudinea față de el: votca, conștientizarea faptului că el era un *aparatchik* cu relații, înflăcărarea produsă de hârjoneala din apă... sau poate toate trei la un loc. Nu că lui i-ar fi păsat prea mult... Remarcă invitația din zâmbetul ei și o sărută pe gură, iar ea îi răspunse cu entuziasm.

Îmbătat de gustul buzelor şi al gurii ei, el uită de apa rece, însă după câteva minute ea începu să tremure şi zise:

– Hai să ieşim.

El îi întinse mâna şi porniră spre ţărm prin apa mică. Se aşezară pe iarbă, unul lângă celălalt, şi începură să se sărute din nou. În timp ce îi atingea sânii, Dimka începu să se întrebe dacă aceea avea să fie ziua în care urma să îşi piardă virginitatea.

Exact atunci fură întrerupţi de o voce aspră, amplificată printr-un megafon:

– Returnaţi barca la doc! V-a expirat timpul!

Nina murmură:

– Mda, au venit cei de la Moravuri...

Dimka chicoti, în ciuda dezamăgirii sale evidente.

Îşi ridică privirea şi zări o mică şalupă cu motor extern trecând la circa o sută de metri de ţărm.

Făcu înspre aceasta cu mâna, în semn că pricepuse. Puteau ţine barca două ore. Probabil că, dacă l-ar fi mituit pe gestionar, ar fi beneficiat de o extindere a acestui termen, dar nu se gândise la asta. De fapt, nici prin cap nu-i trecuse că relaţia lui cu Nina avea să avanseze atât de rapid.

– Nu putem pleca fără ceilalţi, spuse Nina; o clipă mai târziu însă, Valentin şi Anna se iviră din pădure.

Probabil că doar se ascunseseră, se gândi Dimka, auzind totuşi somaţia prin megafon.

Băieţii se îndepărtară puţin de fete şi îşi traseră cu toţii hainele peste costumele de baie. Dimka le auzi pe Nina şi pe Anna vorbind pe un ton scăzut – Anna părea uşor agitată, iar Nina chicotea şi încuviinţa.

Apoi Anna îi aruncă lui Valentin o privire plină de înţeles, ce părea să fie un semnal stabilit în prealabil. Valentin încuviinţă şi se întoarse spre Dimka, şoptindu-i:

– Diseară o să mergem toţi patru să dansăm. Când ne vom întoarce, Anna va veni în cortul nostru cu mine. Tu te vei duce cu Nina în cortul lor. Bine?

Era mai mult decât bine, era excelent.

– Ai aranjat totul cu Anna? întrebă Dimka.

– Da, şi Nina tocmai a acceptat.

Lui Dimka mai că nu-i venea să creadă. Urma să îşi petreacă toată noaptea îmbrăţişând trupul senzual al Ninei.

– Mă place!

– Probabil pentru şort.

Urcară cu toţii în barcă şi băieţii începură să vâslească. Fetele îi anunţară că voiau să facă duş de îndată ce ajungeau înapoi. Dimka se întreba dacă putea face timpul să treacă mai repede până seara.

Când sosiră la doc, văzură un bărbat în costum negru aşteptând.

Dimka ştiu din instinct că pe el îl aştepta. „Ar fi trebuit să mă gândesc, îşi zise el cu regret, prea mergea bine totul."

Coborâră cu toţii din barcă. Nina se uită spre bărbatul care transpira în costumul său negru şi rosti, pe jumătate în glumă:

– Oare a venit ca să ne aresteze pentru că am ţinut barca prea mult?

Dimka spuse:

– Pe mine mă aşteptaţi? Sunt Dmitri Dvorkin.

– Da, Dmitri Ilici, răspunse bărbatul cu respect. Sunt şoferul dumneavoastră. Am venit să vă duc la aeroport.

– Care-i urgenţa?

Şoferul ridică din umeri.

– Tovarăşul prim-secretar are nevoie de dumneavoastră.

– Stai să îmi iau geanta, zise Dimka cu părere de rău.

Ca o uşoară consolare, Nina părea absolut uluită.

*

Maşina îl duse pe Dimka la aeroportul Vnukovo, aflat la sud-vest de Moscova, unde Vera Pletner îl aştepta cu un plic mare şi cu un bilet spre Tbilisi, capitala Republicii Sovietice Socialiste Georgiene.

Hruşciov nu era la Moscova, ci în vila sa din Pitsunda, o staţiune de la Marea Neagră pentru cei mai importanţi oameni din stat, iar Dimka se îndreptă într-acolo.

Nu mai zburase niciodată cu avionul.

Nu era singurul adjunct chemat din concediu. În sala de aşteptare de la Plecări, pe când se pregătea să deschidă plicul, fu abordat de Evgheni Filipov, care purta o bluză gri de flanel în ciuda vremii călduroase de afară. Filipov părea mulţumit, ceea ce nu putea fi decât un semn rău.

– Strategia ta a eşuat, îi zise el lui Dimka cu o satisfacţie nedisimulată.

– Ce s-a întâmplat?

– Preşedintele Kennedy a ţinut un discurs televizat.

Kennedy nu scosese o vorbă vreme de şapte săptămâni, de la summitul vienez. Statele Unite nu replicaseră la ameninţarea lui Hruşciov de a semna un tratat cu Germania de Est şi de a lua înapoi Berlinul de Vest. Dimka crezuse că preşedintele american fusese prea intimidat pentru a se ridica împotriva lui Hruşciov.

– Şi ce a zis în discurs?

– A transmis poporului american să se pregătească de război.

Deci asta era urgenţa.

Fură anunţaţi să urce la bord. Dimka îl întrebă pe Filipov:

– Ce anume a spus Kennedy mai exact?

– Referindu-se la Berlin, a spus: „Un atac asupra acelui oraş va fi privit ca un atac asupra noastră, a tuturor". Ai stenograma completă în plic.

Se îmbarcară, Dimka încă îmbrăcat în şort. Avionul era un Tupolev Tu-104. Dimka se uită pe geam în timp ce decolară. Ştia cum funcţionau aparatele de zbor – suprafaţa superioară curbată a aripii creând o diferenţă de presiune atmosferică –, însă tot i se păru oarecum magic atunci când avionul se înălţă în aer.

Într-un final, izbuti să îşi desprindă privirea de pe geam şi deschise plicul.

Filipov nu exagerase.

Kennedy nu aruncase simple vorbe în vânt. El propunea triplarea numărului de recruţi, rechemarea rezerviştilor şi sporirea efectivului armatei americane la un milion de soldaţi. Pregătea un nou pod aerian pentru Berlin şi transferul a şase divizii în Europa şi intenţiona să impună sancţiuni economice asupra ţărilor membre ale Pactului de la Varşovia.

Şi crescuse bugetul militar cu peste trei *miliarde* de dolari.

Dimka realiză că strategia pusă la cale de Hruşciov şi de consilierii săi eşuase lamentabil. Îl subestimaseră cu toţii pe tânărul şi chipeşul preşedinte american. Iată că nu putea fi intimidat, la urma urmei.

Ce putea face Hruşciov?

Putea fi silit să demisioneze. Niciun lider sovietic nu mai făcuse asta – atât Lenin, cât şi Stalin muriseră în timpul exercitării funcţiei –, însă exista un început pentru toate în politicile revoluţionare.

Dimka citi discursul de două ori şi rumegă bine informaţiile pe parcursul celor două ore şi jumătate cât dură zborul. Nu exista decât o opţiune la demisia lui Hruşciov, se gândi el: liderul îşi putea concedia toţi adjuncţii, luându-şi consilieri noi, reînnoind Prezidiul şi oferindu-le mai multă putere adversarilor săi, ca o recunoaştere a greşelii sale şi ca o promisiune că va căuta sfetnici mai iscusiţi pe viitor.

În ambele variante, scurta carieră a lui Dimka la Kremlin era terminată. Poate că fusese prea ambiţios, se gândi el deznădăjduit. Nu încăpea nicio îndoială că îl aştepta un viitor mult mai modest.

Se întreba dacă voluptuoasa Nina ar mai fi vrut să îşi petreacă noaptea cu el în noile condiţii.

Avionul ateriză la Tbilisi şi un mic aparat militar îi transportă pe Dimka şi pe Filipov până pe un aerodrom de pe coastă.

Acolo îi aştepta Natalya Smotrov, de la Ministerul de Externe. Aerul marin umed îi buclase părul, conferindu-i un aer sălbatic.

– Veşti proaste de la Pervukhin, îi informă ea în timp ce se îndepărtau de avion.

Mihail Pervukhin era ambasadorul sovietic din Germania de Est.

– Fluxul de emigranţi către Vest s-a transformat într-un puhoi.

Filipov părea iritat, probabil pentru că nu fusese informat înaintea Natalyei.

– Despre ce cifre este vorba?

– Aproape o mie de persoane pe zi.

Dimka rămase cu gura căscată.

– O mie pe *zi?*

Natalya încuviinţă.

– Pervukhin spune că guvernul est-german nu mai este stabil. Ţara este la un pas de colaps. Ar putea izbucni o revoltă populară.

– Vezi? se stropşi Filipov la Dimka. Iată unde a dus tactica ta.

Dimka nu avea replică.

Natalya conduse de-a lungul coastei până ajunseră la o peninsulă împădurită, apoi coti în faţa unei porţi din fier masiv, încadrată într-un zid lung de stuc. În mijlocul peluzelor imaculate se afla o vilă albă, cu un balcon lung la etaj. Lângă casă era plasată o piscină mare. Dimka nu mai văzuse până acum o casă cu piscină proprie.

– Tovarăşul este la malul mării, îi zise un gardian lui Dimka, făcându-i semn cu capul spre partea cealaltă a casei.

Dimka îşi croi drum printre copaci către o plajă plină de prundiş. Un soldat cu un pistol-mitralieră îi aruncă o privire aspră, apoi îi făcu semn să treacă.

Îl găsi pe Hruşciov sub un copac. Al doilea cel mai puternic om din lume era scund, gras, chel şi urât. Purta pantalonii unui costum, fixaţi cu bretele, şi o cămaşă albă cu mânecile suflecate. Stătea pe un scaun de trestie, iar pe măsuţa din faţa lui erau o carafă cu apă şi un păhărel. Nu părea să facă nimic.

Se uită la Dimka şi spuse:

– De unde ai şortul ăla?

– Mama mi l-a croit.

– Ar trebui să am şi eu un şort.

Dimka rosti cuvintele pe care le tot repetase pe drum.

– Tovarăşe prim-secretar, vă ofer demisia mea neîntârziată.

Hruşciov nici nu îl băgă în seamă.

– Vom depăşi Statele Unite, ca putere militară şi ca prosperitate economică, în următorii douăzeci de ani, spuse el, ca şi cum ar fi continuat o discuţie deja începută. Între timp însă, cum împiedicăm puterea cea mai mare să domine scena politică mondială şi să ţină în frâu extinderea comunismului pe plan internaţional?

– Nu ştiu, răspunse Dimka.

– Fii atent aici, zise Hruşciov. Eu sunt Uniunea Sovietică. Luă carafa şi turnă încet apă în pahar, până când îl umplu ochi. Apoi îi dădu carafa lui

Dimka. Tu eşti Statele Unite, explică el. Acum, toarnă tu apă în pahar. Dimka făcu ce i se ceruse. Paharul dădu pe afară, iar apa pătrunse în faţa albă de masă. Vezi? rosti Hruşciov, de parcă tocmai ar fi demonstrat ceva. Când paharul este plin, nu mai poţi turna în el fără să faci mizerie în jur.

Dimka era consternat, aşa că puse întrebarea care se impunea:

– Ce înseamnă toate astea, Nikita Sergheevici?

– Politica internaţională este ca un pahar. Mutările agresive operate de ambele tabere sunt apa turnată înăuntru. Când paharul dă pe dinafară, se ajunge la război.

Dimka pricepu unde bătea prim-secretarul.

– Când tensiunea atinge cote maxime, nimeni nu poate face vreo mutare fără să provoace un război.

– Bravo! Iar americanii nu vor război, aşa cum nici noi nu vrem. Deci, dacă menţinem tensiunea internaţională la cote maxime – paharul plin ochi –, preşedintele american este legat la mâini. Nu poate face nimic fără să provoace un război, aşa că nu are de ales decât să nu facă nimic!

Dimka realiză că planul era strălucit – demonstra cum puterea inferioară putea domina.

– Deci Kennedy este legat la mâini acum? zise el.

– Da, fiindcă următoarea sa mutare ar duce la război!

Oare acesta fusese planul lui Hruşciov pe termen lung? se întrebă Dimka. Sau abia acum îl concepuse, ca o justificare a posteriori? Omul era un as al improvizaţiei. Însă asta nici nu mai conta.

– Deci, ce trebuie să facem în privinţa crizei din Berlin? întrebă el.

– O să ridicăm un zid, răspunse Hruşciov.

Capitolul 9

George Jakes ieşi să ia prânzul cu Verena Marquand la Jockey Club. Nu era un club, ci un nou restaurant de lux din hotelul Fairfax, care devenise unul dintre locurile favorite ale apropiaţilor clanului Kennedy. George şi Verena erau cel mai bine îmbrăcat cuplu din cameră – ea era răpitoare într-o rochie de pânză cadrilată cu o curea roşie lată, iar el era foarte elegant în sacoul său închis la culoare, făcut pe comandă, cu o cravată vărgată. Cu toate acestea, li se dădu o masă de lângă uşa bucătăriei. Washingtonul era integrat, dar nu şi lipsit de prejudicii. George însă nu punea asta la suflet.

Verena venise în oraş cu părinţii. Fuseseră invitaţi la Casa Albă, la un dineu oferit drept mulţumire susţinătorilor marcanţi precum familia Marquand – şi, aşa cum ştia George, pentru obţinerea acestei susţineri şi în următoarea campanie.

Verena se uită împrejur impresionată.

– A trecut cam mult timp de când nu am mai fost într-un restaurant rezonabil, rosti ea. Atlanta este un deşert.

Având drept părinţi vedete de la Hollywood, fata fusese crescută să creadă că luxul era ceva normal.

– Ar trebui să te muţi aici, îi zise George, uitându-se în ochii ei scăpărători şi verzi.

Rochia fără mâneci dezvăluia perfecţiunea pielii ei de culoarea cafelei cu lapte, dar ea nu avea cum să nu ştie asta. Dacă s-ar fi mutat la Washington, cu siguranţă ar fi invitat-o la o întâlnire.

George se străduia să o uite pe Maria Summers. Momentan se vedea cu Norine Latimer, o absolventă de istorie care lucra ca secretară la Muzeul de Istorie Americană. Era atrăgătoare şi inteligentă, dar asta nu conta prea mult: el încă se gândea la Maria. Poate că Verena l-ar fi lecuit mai repede.

Firește, nu spuse nimic din toate acestea cu voce tare.

– Eşti ruptă de lume acolo, în Georgia, zise el.

– Nu fi atât de sigur, replică ea. Lucrez pentru Martin Luther King. El o să schimbe America mai mult decât John F. Kennedy.

– Asta pentru că Dr. King se concentrează doar asupra unei probleme, cea a drepturilor civile. Preşedintele are o sută de lucruri pe cap. El este apărătorul lumii libere. În acest moment, principala lui grijă o reprezintă Berlinul.

– Nu ţi se pare curios, totuşi? rosti ea. El crede în libertate şi în democraţie pentru germanii din Berlinul de Est, dar nu şi pentru negrii americani din Sud.

George zâmbi. Fata era mereu combativă.

– Nu-i vorba doar despre ce crede, rosti el, e vorba despre ce poate obţine.

Ea ridică din umeri.

– Şi ce diferenţă poţi face *tu?* zise ea.

– În Departamentul de Justiţie lucrează 950 de jurişti. Înainte să ajung eu acolo, erau numai zece negri. Deci pot spune că reprezint deja o îmbunătăţire de 10 la sută.

– Şi ce ai realizat până acum?

– Departamentul adoptă o poziţie dură faţă de Comisia de Comerţ Interstatal. Bobby le-a cerut să interzică segregarea în autobuze.

– Şi ce te face să crezi că această nouă decizie va fi pusă în aplicare mai eficient decât precedentele?

– Mai nimic, până acum, zise George – era frustrat, însă nu voia ca Verena să vadă *cât* de mare era acea frustrare. Există un tip pe nume Dennis Wilson, un tânăr avocat alb din echipa personală a lui Bobby, care mă vede ca pe o ameninţare şi mă împiedică să particip la şedinţele cu adevărat importante.

– Cum poate face una ca asta? Ai fost angajat de Robert Kennedy – el nu vrea să îţi afle opiniile?

– Trebuie să îi câştig încrederea lui Bobby.

– Eşti pus acolo de ochii lumii, rosti ea cu dispreţ. Avându-te acolo, Bobby poate susţine că are un negru care îl consiliază în problema drepturilor civile. Nu trebuie să te asculte.

George se temea că ea ar fi putut avea dreptate, dar nu voia să recunoască.

– Asta depinde de mine. Trebuie să îl fac să mă asculte.

– Vino în Atlanta, zise ea. Postul de pe lângă Dr. King este încă liber.

George clătină din cap.

– Cariera mea este aici. Îşi aminti ce zisese Maria şi îi repetă cuvintele: Protestatarii pot avea un impact masiv, însă, în cele din urmă, tot guvernele schimbă lumea.

– Unele da, altele nu, replică Verena.

La plecare se întâlniră cu mama lui George, care îi aştepta la recepţia hotelului. George stabilise să se întâlnească acolo cu ea, dar nu se gândise că îi va aştepta în afara restaurantului.

– De ce nu ai intrat? o întrebă.

Ea îi ignoră întrebarea şi i se adresă Verenei:

– Ne-am întâlnit la ceremonia de la Harvard, îi spuse ea. Ce mai faci, Verena?

Se străduia să fie politicoasă, iar George știa că acesta era un semn că nu o prea plăcea pe Verena.

George o conduse pe Verena la un taxi și o sărută pe obraz.

– Mă bucur mult că te-am văzut, îi zise el.

Apoi plecă pe jos cu mama lui, îndreptându-se împreună spre Departamentul de Justiţie – Jacky Jakes voia să vadă unde lucra fiul ei. George îi aranjase o vizită într-o zi liniștită, când Bobby Kennedy se afla la sediul CIA din Langley, Virginia, aflat la 11-12 kilometri de oraș.

Jacky își luase o zi liberă. Se îmbrăcase de ocazie, cu pălărie și mănuși, ca și cum ar fi mers la biserică. Pe drum, el o întrebă:

– Ce părere ai despre Verena?

– Este o fată frumoasă, replică prompt Jacky.

– Ţi-ar plăcea părerile sale politice, îi zise George. Ţie și lui Hruşciov. Exagera, desigur, însă atât Verena, cât și Jacky erau foarte de stânga. Ea crede că și cubanezii au dreptul să fie comuniști dacă asta vor.

– Perfect adevărat, recunoscu Jacky, dovedindu-i lui George că nu se înșelase.

– Deci ce nu îţi place la ea?

– Nu este nimic care să nu îmi placă.

– Mamă, noi, bărbaţii, nu suntem foarte intuitivi, dar eu te-am observat toată viaţa mea și îmi pot da seama când ai anumite reţineri.

Ea zâmbi și îl atinse cu drag pe braţ.

– Te simţi atras de ea și pot înţelege foarte bine de ce. Este irezistibilă. Nu vreau să vorbesc de rău o fată care îţi place, dar...

– Dar ce?

– S-ar putea să îţi fie greu să fii căsătorit cu Verena. Îmi lasă impresia că pune mereu pe primul plan propriile interese.

– Crezi că este egoistă.

– Toţi suntem egoiști. Cred că este răsfăţată.

George dădu din cap, încercând să nu se simtă jignit. Mama lui avea probabil dreptate.

– Nu trebuie să îţi faci griji, rosti el. Este hotărâtă să rămână în Atlanta.

– Poate că așa-i mai bine. Nu vreau decât să fii fericit.

Departamentul de Justiţie se afla într-o clădire impunătoare, construită în stil clasic, peste drum de Casa Albă. Când intrară, Jacky nu putu să nu se umfle un pic în pene de mândrie. Era foarte fericită că fiul său lucra într-un loc atât de celebru. George îi savură reacţia. Avea tot dreptul să se simtă așa: își dedicase toată viaţa ca să îl crească și asta era răsplata ei.

Intrară în Sala cea Mare. Jacky aprecie faimoasele fresce care înfăţişau scene din viaţa americanilor, dar privi cu nedumerire statuia de aluminiu a *Spiritului Justiţiei,* o femeie cu un sân dezgolit.

– Nu sunt eu vreo mironosiţă, dar nu înţeleg de ce Justiţia trebuia să aibă pieptul dezgolit, rosti ea. De ce apare astfel?

George se gândi puţin, apoi zise:

– Ca să demonstreze că Justiţia nu are nimic de ascuns?

Ea râse.

– Bună încercare!

Urcară în lift.

– Cum îţi mai este braţul? îl întrebă Jacky.

George nu mai purta ghips şi nu mai avea nevoie nici de bandaj.

– Încă mă doare, recunoscu el. Am descoperit că mă ajută dacă îmi ţin mâna stângă în buzunar. Astfel îmi mai sprijin puţin braţul.

Coborâră la etajul 5. George o conduse pe Jacky în camera pe care o împărţea cu Dennis Wilson şi cu alţi câţiva. Biroul procurorului general se afla chiar alături.

Dennis stătea la biroul său de lângă uşă. Era un bărbat palid, cu păr blond şi început de chelie.

– Când se întoarce? îl întrebă George.

Dennis ştia că se referea la Bobby.

– Nu mai devreme de o oră.

George îi spuse mamei sale:

– Hai să vezi biroul lui Bobby Kennedy!

– Eşti sigur că se poate?

– Nu este acolo şi nici nu l-ar deranja.

George o conduse pe Jacky printr-o anticameră, salutând două secretare, apoi intrară în biroul procurorului general. Acesta semăna mai degrabă cu salonul unui conac de ţară, cu furnir din lemn de castan, cu un şemineu masiv de piatră, mochetă şi perdele cu modele, veioze pe măsuţe. Era o încăpere imensă, dar Bobby izbutise cumva să o aglomereze. Mobilierul includea un acvariu şi un tigru împăiat. Biroul său enorm era plin cu hârtii, scrumiere şi fotografii de familie. Pe un raft din spatele scaunului de la birou se vedeau patru telefoane.

Jacky spuse:

– Îţi aduci aminte de locul acela de lângă Union Station în care am stat când erai tu mic?

– Sigur că da.

– Toată casa aia ar încăpea aici.

George se uită împrejur.

– Da, cred că ai dreptate.

– Iar biroul acela este mai mare decât patul în care dormeam cu tine înainte să împlineşti patru ani.

– Da, noi doi şi câinele.

Pe birou se vedea o beretă verde, emblema Forţelor Speciale ale Armatei Americane, pe care Bobby le admira nespus. Însă pe Jacky o interesau mai mult fotografiile. George luă o poză înrămată, care îi înfăţişa pe Bobby şi pe Ethel pe peluza unei case mari, înconjuraţi de cei şapte copii ai lor.

– Asta a fost făcută pe Hickory Hill, locuinţa lor din McLean, Virginia, îi explică el dându-i poza.

– Îmi place asta, rosti ea studiind fotografia. Se vede că îi pasă de familie.

Atunci se auzi un glas încrezător, cu accent de Boston:

– Cui îi pasă de familie?

George se răsuci şi îl văzu pe Bobby Kennedy intrând în cameră. Purta un costum gri-deschis de vară, boţit. Avea cravata şi nasturele de la guler desfăcute. Nu era la fel de chipeş ca fratele său mai mare, în special din cauza incisivilor proeminenţi, ca de iepure.

George se fâstâci.

– Îmi cer scuze, domnule, spuse el. Am crezut că lipsiţi toată după-amiaza.

– Nu face nimic, răspunse Bobby, deşi George nu era convins că lucrurile stăteau chiar aşa. Locul acesta le aparţine tuturor americanilor – pot să îl vadă, dacă îşi doresc.

– Aceasta este mama mea, Jacky Jakes, zise George.

Bobby îi strânse mâna viguros.

– Doamnă Jakes, aveţi un fiu pe cinste, rosti el, trecând la tonul şarmant pe care îl adopta ori de câte ori vorbea cu un alegător.

Chipul lui Jacky se întunecă de stânjeneală, dar femeia răspunse fără ezitare:

– Vă mulţumesc. Dumneavoastră aveţi mai mulţi... Mă uitam la ei în această fotografie.

– Patru fii şi trei fiice. Sunt minunaţi cu toţii şi spun asta cu maximă obiectivitate.

Râseră toţi trei, apoi Bobby continuă:

– Mi-a făcut plăcere să vă cunosc, doamnă Jakes. Puteţi trece pe la noi oricând.

Deşi amabilă, invitaţia de a pleca era cât se poate de clară, aşa că George şi mama lui ieşiră din cameră.

Pornind pe hol, spre lift, Jacky remarcă:

– Ei bine, a fost stânjenitor, însă Bobby a fost cumsecade.

– Mda, nu a fost deloc întâmplător, rosti George mânios. Bobby nu vine niciodată mai devreme. Dennis ne-a indus în eroare în mod intenţionat. A vrut să mă facă să par un înfumurat.

Mama lui îl mângâie pe braţ.

– Dacă ăsta-i cel mai urât lucru care o să se întâmple azi, nu-i deloc rău.

– Nu ştiu ce să zic. George îşi aminti de acuzaţia Verenei, cum că funcţia pe care o ocupa era doar de ochii lumii. Crezi că rolul meu aici ar putea fi acela de a-l face pe Bobby să arate ca şi cum i-ar asculta pe negri când, de fapt, nu o face?

Jacky se gândi puţin.

– Se poate.

– Aş putea realiza mult mai multe dacă aş lucra pentru Martin Luther King, în Atlanta.

– Înţeleg ce simţi, dar cred că ar trebui să rămâi aici.

– Ştiam eu că vei spune asta.

O conduse afară din clădire.

– Cum este apartamentul? îl întrebă ea. Trebuie să îl văd.

– Este grozav. George închiriase etajul unei case înalte şi înguste, în stil victorian, din zona Capitoliului. Vino duminică.

– Ca să îţi fac de mâncare în bucătăria ta?

– Ce drăguţ din partea ta!

– O să-ţi cunosc iubita?

– O voi invita şi pe Norine.

Se sărutară apoi de rămas-bun. Jacky urma să ia trenul până în districtul Prince George, în Maryland. Înainte să se despartă, îi zise:

– Ţine minte: sunt o mie de tineri dispuşi să lucreze pentru Martin Luther King. Însă nu-i decât un negru care stă lângă biroul lui Bobby Kennedy.

Avea dreptate, se gândi el. Ca de obicei.

Când se întoarse la birou, nu îi spuse nimic lui Dennis, ci se apucă să-i scrie lui Bobby un rezumat al unui raport despre integrarea în şcoli.

La ora 5.00, Bobby şi adjuncţii săi urcară în limuzine ca să meargă la Casa Albă, unde Bobby avea întâlnire cu preşedintele. Era prima oară când George urma să participe la o şedinţă de la Casa Albă şi se întrebă dacă acesta era un semn că i se acorda mai multă încredere – sau dacă şedinţa era mai puţin importantă.

Intrară în Aripa de Vest şi se îndreptară spre Sala Cabinetului. Era o încăpere lungă, cu patru ferestre înalte pe o parte. Vreo douăzeci de scaune de piele bleumarin erau înşirate în jurul unei mese în formă de sicriu. „Decizii care au schimbat cursul istoriei s-au luat în această încăpere", se gândi George, pătruns de solemnitate.

Trecură cincisprezece minute fără să apară președintele Kennedy. Dennis îi zise lui George:

– Du-te să te asiguri că Dave Powers știe unde ne aflăm, bine?

Powers era asistentul personal al președintelui.

– Sigur, zise George.

„Șapte ani de Harvard și am ajuns un simplu curier", se gândi el.

Înainte de întâlnirea cu Bobby, președintele fusese nevoit să participe la un dineu pentru susținătorii săi celebri. George se duse în corpul principal și se îndreptă în direcția din care venea zgomotul. Sub candelabrele masive din Sala de Est, o sută de oameni erau deja la a doua oră de băut. George îi salută de departe pe părinții Verenei, Percy Marquand și Babe Lee, care vorbeau cu cineva din Comitetul Democratic Național.

Președintele nu se afla în cameră.

George aruncă o privire împrejur și zări o ușă ce dădea către bucătărie. Aflase că președintele folosea adeseori ușile personalului și holurile lăturalnice, ca să nu fie oprit mereu de unul și de altul.

Intră pe ușa personalului și dădu peste grupul prezidențial. Chipeșul și bronzatul președinte, în vârstă de numai 44 de ani, purta un costum bleumarin, o cămașă albă și o cravată subțire. Părea obosit și nervos.

– Nu pot fi fotografiat cu un cuplu interrasial! rosti el frustrat, de parcă ar fi fost silit să se repete. Aș pierde zece milioane de voturi!

George nu văzuse decât un cuplu interrasial în toată sala: Percy Marquand și Babe Lee. Se simți revoltat. Deci, președintele liberal se temea să se fotografieze cu ei!

Dave Powers era un bărbat amabil de vârstă mijlocie, cu nasul mare și chelie, complet diferit de șeful său. Aceasta îl întrebă pe președinte:

– Și ce pot să fac?

– Scoate-i de acolo!

Dave era un prieten personal și nu se temea să îi arate lui Kennedy când era iritat.

– Și ce Dumnezeu să le spun?

George simți cum îi trece brusc supărarea și cum încep să i se învârtă rotițele. Nu cumva i se ivise o oportunitate? Fără să aibă un plan bine definit în minte, el interveni:

– Domnule președinte, mă numesc George Jakes și lucrez pentru procurorul general. Aș putea să mă ocup de această problemă pentru dumneavoastră?

Le urmări expresiile și realiză imediat la ce se gândeau. Dacă Percy Marquand avea să fie insultat în Casa Albă, atunci era mult mai bine ca insulta să vină din partea unui negru.

– Da, chiar te rog, răspunse Kennedy. Ți-aș fi recunoscător, George.

– Am înţeles, domnule, zise George, apoi se întoarse în sală.

Însă ce putea să facă? Îşi bătu capul în timp ce străbătea sala, îndreptându-se către locul în care se aflau Percy şi Babe. Trebuia să îi scoată din încăpere pentru vreo 15-20 de minute, nimic mai mult. Ce le-ar fi putut spune?

Orice, numai adevărul nu, realiză el.

Când ajunse la grupul antrenat în conversaţie şi îl atinse pe Percy Marquand pe braţ, încă nu ştia ce avea să-i spună.

Percy se întoarse, îl recunoscu, zâmbi şi îi strânse mâna.

– Oameni buni! li se adresă el persoanelor din jur. Faceţi cunoştinţă cu un participant la Cursa pentru Libertate!

Babe Lee îi prinse braţul cu ambele mâini, ca şi cum s-ar fi temut să nu i-l fure cineva.

– Eşti un erou, George, rosti ea.

În acel moment, George îşi dădu seama ce trebuia să spună.

– Domnule Marquand, doamnă Lee, eu lucrez acum pentru Bobby Kennedy şi dumnealui ar dori să vorbească cu Domniile Voastre câteva minute despre drepturile civile. Vă pot conduce la dânsul?

– Desigur, rosti Percy şi în câteva secunde plecaseră deja din sală.

George îşi regretă imediat cuvintele. Inima îi duduia în timp ce îi conducea pe cei doi spre Aripa de Vest. Cum avea să reacţioneze Bobby? Ar fi putut foarte uşor să spună: „În niciun caz, nu am timp acum". Dacă se producea vreun incident stânjenitor, George ar fi fost de vină. De ce nu-şi ţinuse gura?

– Am luat prânzul cu Verena, spuse el, mai mult pentru a face conversaţie.

Babe Lee zise:

– Îi place la nebunie slujba din Atlanta. Southern Christian Leadership Conference are un sediu mic, dar înfăptuieşte lucruri măreţe.

Percy adăugă:

– Dr. King este un om mare. Dintre toţi liderii mişcărilor pentru drepturile civile pe care i-am întâlnit, el este cel mai impresionant.

Ajunseră în Sala Cabinetului şi intrară. Cei şase oameni aflaţi acolo stăteau în capul mesei lungi vorbind, unii fumând... Se uitară surprinşi la nou-veniţi. George îl zări pe Bobby şi îi urmări expresia de pe chip. Şeful său părea nedumerit şi iritat. George zise:

– Bobby, îi cunoşti pe Percy Marquand şi pe Babe Lee. Le-ar face mare plăcere să ne vorbească despre drepturile civile câteva minute.

Pentru o clipă, Bobby se înnegri la faţă de furie. George realiză că era a doua oară în ziua aceea în care îşi lua şeful prin surprindere cu musafiri nepoftiţi. Apoi Bobby zâmbi.

– Ce onoare! spuse el. Luaţi loc, oameni buni! Vă mulţumesc pentru sprijinul acordat fratelui meu în campania electorală.

George răsuflă uşurat pentru moment. Nu avea să se producă nicio scenă stânjenitoare – Bobby îşi activase şarmul automat. Le ceru părerea lui Percy şi lui Babe, apoi vorbi franc despre dificultăţile întâmpinate de familia Kennedy cu democraţii din Sud în Congres. Oaspeţii se simţiră măguliţi.

După câteva minute, intră şi preşedintele. Acesta dădu mâna cu Percy şi cu Babe, apoi îi ceru lui Dave Powers să îi conducă înapoi la petrecere.

De îndată ce uşa se închise în spatele lor, Bobby se răsuci spre George.

– Să nu-mi mai faci niciodată aşa ceva! izbucni el. Pe chip i se citea o furie cu greu înăbuşită până atunci. George îl zări pe Dennis Wilson abia abţinându-se să nu rânjească. Cine dracu' te crezi?

Lui George i se părea că Bobby este gata-gata să îl lovească. Se lăsă pe călcâie, pregătit să evite o lovitură, apoi rosti disperat:

– Preşedintele voia să scape de ei, să nu mai fie în sală! Nu voia să fie fotografiat cu Percy şi cu Babe.

Bobby se uită la fratele său, care încuviinţă în tăcere.

George continuă:

– Am avut treizeci de secunde la dispoziţie ca să găsesc un pretext care să nu-i insulte. Le-am spus că vreţi să îi cunoaşteţi. A funcţionat, nu? Nu se simt ofensaţi – ba chiar cred că au fost trataţi ca nişte VIP-uri!

Preşedintele rosti:

– Aşa este, Bob. George ne-a scos dintr-un mare bucluc.

– Am vrut să mă asigur că nu le pierdem sprijinul pentru campania de realegere, continuă George.

Bobby rămase inexpresiv pentru o clipă, încercând să asimileze tot ce auzea.

– Aşadar, zise el, le-ai spus că aş vrea să vorbesc cu ei doar ca să nu apară în fotografiile prezidenţiale.

– Întocmai, rosti George.

Preşedintele interveni:

– I-a venit repede ideea.

Bobby se schimbă la faţă. După un moment, începu să râdă. Fratele său i se alătură, urmat apoi de toţi ceilalţi bărbaţi din încăpere.

Apoi Bobby îl cuprinse pe George pe după umeri.

George încă tremura. Se temuse că va fi dat afară.

– Georgie, băiete, eşti de-al nostru! zise Bobby.

George realiză că tocmai fusese acceptat în cercul lor intim. Răsuflă uşurat.

Nu era atât de mândru pe cât se aşteptase. Pusese la cale o înşelătorie ieftină şi îl ajutase pe preşedinte să persiste într-o prejudecată rasială. Simţeă nevoia de a se spăla pe mâini.

Apoi observă expresia de mânie de pe chipul lui Dennis Wilson şi îi mai veni inima la loc.

Capitolul 10

În acel august, Rebecca fu chemată pentru a doua oară la sediul poliţiei secrete.

Se întrebă, roasă de griji, ce mai voiau cei de la Stasi acum. Deja îi distruseseră viaţa. Fusese atrasă într-o mascaradă de căsătorie, iar acum nu se mai putea angaja nicăieri, cel mai probabil pentru că şcolile primiseră ordin să nu o angajeze. Ce altceva îi mai puteau face? Doar nu o puteau băga la închisoare numai pentru că le căzuse victimă?

Realitatea era că puteau face orice pofteau.

Luă autobuzul şi traversă Berlinul într-o zi caniculară. Noul sediu era la fel de urât precum organizaţia pe care o reprezenta, o cutie rectilinie de beton pentru oameni cu minţi pe potrivă. Fu escortată din nou cu liftul, apoi de-a lungul holurilor de un galben bolnăvicios, însă de această dată fu dusă într-un alt birou. Acolo o aştepta soţul ei, Hans. Când îl văzu, teama ei se preschimbă în furie. Chiar dacă el avea puterea să îi facă rău, era prea mânioasă ca să se ploconească în faţa lui.

Bărbatul purta un costum nou de un gri-albăstrui, pe care ea nu i-l mai văzuse înainte. Biroul său era spaţios, cu două ferestre şi cu mobilă nouă şi modernă: avea, se pare, un rang mai înalt decât crezuse ea.

Căutând să câştige timp pentru a-şi aduna gândurile, ea zise:

– Mă aşteptam să îl văd pe sergentul Scholz.

Hans îşi feri privirea.

– Nu era potrivit pentru operaţiunile de securitate.

Rebecca realiză că Hans îi ascundea ceva. Probabil că Scholz fusese concediat sau retrogradat la poliţia rutieră.

– Presupun că a greşit interogându-mă aici, în loc să o facă la secţia de poliţie locală.

– Nu ar fi trebuit să te interogheze deloc. Aşază-te acolo, rosti el, indicându-i un scaun din faţa biroului său mare şi urât.

Scaunul era construit din tuburi de metal şi de plastic portocaliu dur – conceput să îşi facă victimele să se simtă şi mai incomod, intui Rebecca.

Furia ei suprimată îi dădea tăria să îl sfideze. În loc să se aşeze, ea se duse la fereastră şi se uită spre parcare.

– Ţi-ai pierdut timpul, nu? spuse ea. Te-ai străduit din răsputeri să îmi supraveghezi familia şi nu ai găsit nici măcar un spion sau un sabotor. Se răsuci spre el, adăugând: Cred că şefii tăi sunt supăraţi pe tine.

– Dimpotrivă, răspunse el. Am reuşit una dintre cele mai de succes operaţiuni din istoria Stasi.

Rebecca nu pricepea cum ar fi fost posibil aşa ceva.

– Dar nu aveai ce să afli care să vă intereseze prea mult.

– Echipa mea a realizat o diagramă cu toţi social-democraţii din Germania de Est şi cu legăturile dintre ei, rosti el cu mândrie. Iar informaţiile-cheie au fost obţinute în casa ta. Părinţii tăi cunosc cele mai importante elemente reacţionare şi multe dintre acestea îi vizitează.

Rebecca se încruntă. Era adevărat că majoritatea oamenilor care le frecventau casa erau foşti social-democraţi: era şi firesc.

– Însă nu sunt decât prieteni, ripostă ea.

Hans pufni într-un râs zeflemitor.

– Doar prieteni! exclamă el. Te rog... ştiu că tu nu ne crezi prea deştepţi – ai zis-o de multe ori cât am locuit cu tine –, dar nu suntem chiar idioţi.

Rebecca se gândi că Hans şi toţi ceilalţi agenţi ai poliţiei secrete erau obligaţi să creadă – sau măcar să pretindă că ar crede – în conspiraţii fanteziste urzite împotriva statului. Altminteri, munca lor ar fi fost în zadar. Aşa că Hans construise o reţea imaginară de social-democraţi cu baza în casa familiei Franck, toţi complotând la dărâmarea guvernului comunist.

Măcar de-ar fi fost adevărat...

– Desigur, nu am intenţionat să mă căsătoresc cu tine, zise Hans. Trebuia doar să flirtez îndeajuns pentru a intra în casă, nimic mai mult.

– Cererea mea în căsătorie probabil că te-a cam pus în dificultate.

– Proiectul nostru mergea excelent. Informaţiile obţinute erau cruciale. Fiecare persoană pe care am văzut-o în casa voastră ne-a condus către alţi social-democraţi. Dacă te-aş fi refuzat, robinetul s-ar fi închis.

– Ce curajos ai fost, pufni Rebecca. Probabil că eşti mândru.

El o ţintui cu privirea. Pentru o clipă, nu îi putu citi gândurile – ceva îi trecea prin minte, iar ea nu ştia ce anume. I se păru că ar fi vrut să o atingă sau să o sărute. Gândul îi făcu pielea de găină. Apoi, el scutură din cap, venindu-şi în fire.

– Nu suntem aici ca să vorbim despre căsătorie, rosti el nervos.

– Dar de ce suntem aici?

– Ai provocat un incident la oficiul de muncă.

– Un incident? L-am întrebat pe bărbatul din faţa mea de cât timp este şomer. Femeia de la ghişeu s-a ridicat şi a ţipat la mine. „Nu există şomaj în ţările comuniste!“ M-am uitat la coadă şi am râs. Ăsta-i un incident?

– Ai râs isteric şi nu ai vrut să te opreşti, apoi ai fost dată afară din clădire.

– Este adevărat că nu m-am putut opri din râs. Spusese o absurditate.

– Nu-i deloc o absurditate! Hans îşi scoase o ţigară dintr-un pachet de f6. Fiind genul de persoană obişnuită să intimideze, îşi pierdea cumpătul atunci când cineva îi ţinea piept. Avea dreptate, continuă el. Nu există nimeni fără un loc de muncă în Germania de Est. Comunismul a rezolvat problema şomajului.

– Te rog, nu... zise Rebecca. O să mă faci să râd din nou şi apoi voi fi dată afară şi din această clădire.

– Sarcasmul nu o să te ajute.

Ea se uită la o fotografie înrămată de pe perete, în care Hans dădea mâna cu Walter Ulbricht, liderul est-german. Ulbricht avea chelie, barbă şi o mustaţă stil Van Dyke: asemănarea cu Lenin era aproape comică. Rebecca îl întrebă:

– Ce ţi-a zis Ulbricht?

– M-a felicitat pentru promovarea la gradul de căpitan.

– Asta a fost o parte din răsplata ta pentru înşelarea soţiei. Bine, atunci spune-mi: dacă nu sunt şomeră, ce sunt?

– Eşti anchetată ca parazit social.

– E revoltător! Am lucrat continuu încă de când am terminat studiile. Opt ani fără nicio zi de concediu medical. Am fost promovată şi am primit sarcini suplimentare, inclusiv supervizarea noilor cadre didactice. Şi apoi, într-o bună zi, am descoperit că soţul meu este spion Stasi, iar la scurtă vreme am fost concediată. Din acea clipă am fost la şase interviuri. De fiecare dată, cei din conducerea şcolii m-au implorat să încep să predau cât mai curând. Şi totuşi – fără să îmi ofere vreun motiv –, de fiecare dată au revenit asupra deciziei, scriindu-mi că nu îmi mai pot oferi postul respectiv. Ştii cumva de ce?

– Nimeni nu te vrea.

– Ba, dimpotrivă, toţi mă vor. Sunt o profesoară bună.

– Nu prezinţi încredere din punct de vedere ideologic. Ai exercita o influenţă nefastă asupra unor tineri impresionabili.

– Am recomandări excelente din partea ultimului angajator.

– De la Bernd Held, vrei să spui. Şi el este anchetat pentru că nu prezintă încredere din punct de vedere ideologic.

Rebecca simţi un fior rece de spaimă în coşul pieptului. Încercă să păstreze o mină inexpresivă. Ce cumplit ar fi fost ca bunul şi capabilul Bernd să dea de necaz din cauza ei! Trebuia să îl avertizeze, îşi zise ea.

Însă nu izbuti să îşi ascundă sentimentele în faţa lui Hans.

– Văd că te-a tulburat asta, remarcă el. Am avut dintotdeauna suspiciuni în privinţa lui. Îţi era drag.

– Ar fi vrut să avem o aventură, recunoscu Rebecca. Însă eu nu voiam să te înşel. Dacă îţi poţi imagina...

– Aş fi aflat.

– Şi, când colo, eu am fost cea care a aflat de tine.

– Îmi făceam doar datoria.

– Deci, te asiguri că nu pot obţine o slujbă şi mă acuzi de parazitism social! Ce te aştepţi să fac, să plec în Vest?

– Emigrarea fără permisiune constituie o infracţiune.

– Şi totuşi, sunt atâţia oameni care o fac! Am auzit că numărul lor a urcat la aproape o mie pe zi. Profesori, medici, ingineri – chiar şi ofiţeri de poliţie. Oh, se opri ea, o nouă idee înfiripându-i-se în minte, asta s-a întâmplat cu sergentul Scholz?

Hans se fâstâci.

– Nu-i treaba ta.

– Îmi dau seama după expresia ta. Deci, Scholz a fugit în Vest. De ce crezi că toţi aceşti cetăţeni respectabili devin infractori? Oare pentru că vor să trăiască într-o ţară în care se organizează alegeri libere?

Hans ridică tonul furios:

– Alegerile libere ni l-au adus pe Hitler, asta vor ei?

– Poate că nu le place să trăiască într-un loc în care poliţia secretă poate face orice poftеşte. Sper că îţi dai seama câtă nesiguranţă le provoacă asta oamenilor.

– Numai cei vinovaţi au secrete!

– Şi care este secretul meu, Hans? Hai, ar trebui să ştii!

– Eşti un parazit social.

– Deci mă împiedici să obţin o slujbă, apoi mă ameninţi cu închisoarea pentru că nu am o slujbă. Poate că aş fi trimisă într-un lagăr de muncă, nu? Atunci aş avea o slujbă, dar nu aş fi plătită. Îmi place comunismul cu logica lui! Oare de ce sunt oamenii atât de disperaţi să scape de el?

– Mama ta mi-a zis de mai multe ori că ea, una, nu ar emigra niciodată în Vest. Ar considera asta o fugă ruşinoasă.

Rebecca se întrebă unde voia să ajungă.

– Deci...?

– Dacă vei emigra ilegal cumva, nu te vei mai putea întoarce niciodată. Rebecca realiză ce urma şi simţi cum o cuprinde deznădejdea. Hans încheie pe un ton triumfător: Nu ţi-ai mai vedea niciodată familia.

*

Rebecca era distrusă. Ieşi din clădire şi se opri în staţia de autobuz. Oricum ar fi privit lucrurile, era silită să aleagă între familie şi libertate.

Deznădăjduită, luă autobuzul până la şcoala unde predase. Fu surprinsă de nostalgia care o izbi din plin când intră în clădire: sporovăiala copiilor, mirosul de praf de cretă şi de detergent lichid, avizierele, ghetele cu crampoane şi semnele pe care scria: „Nu alergaţi pe holuri". Realiză cât de fericită fusese ca profesoară. Era o muncă vitală, iar ea se descurca de minune. Nu suporta gândul că trebuia să renunţe la asta.

Bernd se afla în biroul directorului. Purta un costum negru din catifea cord. Materialul era ponosit, dar culoarea îi venea bine. Zâmbi fericit când o văzu intrând pe uşă.

– Te-au numit director? întrebă ea, deşi putea ghici răspunsul.

– Asta n-o să se întâmple niciodată, răspunse el. Însă, practic, eu fac toată treaba şi îmi place nespus. Între timp, fostul nostru şef, Anselm, a ajuns directorul unei şcoli importante din Hamburg – şi are salariu dublu. Tu ce mai faci? Ia un loc.

Ea se aşeză şi îi povesti despre interviuri.

– Este răzbunarea lui Hans, rosti ea. Nu ar fi trebuit să îi arunc afurisita aia de machetă pe fereastră.

– S-ar putea să nu fie vorba de asta! zise Bernd. Am mai văzut întâmplându-se astfel de lucruri. Oamenii au tendinţa de a detesta persoana faţă de care greşesc, în mod paradoxal. Şi asta pentru că victima le aduce tot timpul aminte că s-au purtat mişeleşte.

Bernd era foarte inteligent. Îi era dor de el.

– Mă tem că Hans te urăşte şi pe tine, continuă ea. Mi-a mărturisit că eşti anchetat pentru că nu prezinţi încredere din punct de vedere ideologic, fiindcă mi-ai dat o recomandare.

– Of, la dracu'!

Îşi masă cicatricea de pe frunte, semn că era îngrijorat. Ori de câte ori se implica Stasi, lucrurile nu se sfârşeau bine deloc.

– Îmi pare rău...

– Nu ai de ce. Mă bucur că ţi-am scris acea recomandare. Aş face-o oricând. Cineva trebuie să spună şi adevărul în blestemata asta de ţară.

– Hans a intuit cumva şi că ai fost... atras de mine.

– Şi este gelos?

– Greu de imaginat, nu?

– Nu, deloc. Nici măcar un spion nu ar putea să nu se îndrăgostească de tine.

– Nu fi absurd!

– De asta ai venit? întrebă Bernd. Ca să mă avertizezi?

– Da, şi ca să îţi spun... Trebuia să fie discretă chiar şi cu Bernd. Şi ca să îţi spun că nu ne vom mai vedea o vreme.

– Aha! zise el, dând din cap cu subînţeles.

Oamenii recunoşteau foarte rar că intenţionau să plece în Vest. Puteai fi arestat doar fiindcă plănuiai aşa ceva. Iar cei care aflau ce ai de gând comiteau o infracţiune dacă nu informau poliţia. Deci numai rudele apropiate ar fi vrut să ştie un astfel de lucru.

Rebecca se ridică şi spuse:

– Aşa că vreau să îţi mulţumesc pentru prietenia ta.

El ocoli biroul şi îi luă ambele mâini într-ale lui.

– Nu, *eu* îţi mulţumesc. Mult succes.

– Şi ţie.

Ea realiză că, fără să îşi dea seama, luase deja decizia de a pleca în Vest; la asta se gândea, surprinsă şi temătoare, când Bernd se aplecă pe neaşteptate şi o sărută.

Nici nu-i trecuse prin cap una ca asta. Sărutul lui fu unul delicat – îşi lăsă buzele să zăbovească pe ale ei, însă fără să-şi deschidă gura. Ea îşi închise ochii. După un an de căsnicie falsă, era plăcut să ştie că mai era cineva care o considera atrăgătoare, chiar cu vino-ncoace. Avu impulsul de a-l cuprinde în braţe, dar şi-l înăbuşi. Ar fi fost o nesăbuinţă să înceapă acum o relaţie fără niciun viitor. După câteva clipe, se desprinse de el.

Simţea că e gata să izbucnească în plâns şi nu voia ca Bernd să o vadă plângând. Izbuti să îngaime un „rămas-bun", apoi se întoarse şi ieşi repede din încăpere.

*

Hotărî să plece peste două zile, duminică dimineaţă.

Se treziră cu toţii ca să îşi ia rămas-bun.

Rebecca nu putu mânca nimic la micul dejun, era prea supărată.

– Probabil mă voi duce la Hamburg, rosti ea cu un optimism forţat. Anselm Weber este directorul unei şcoli de acolo şi sunt sigură că mă va angaja.

Bunica ei, Maud, purtând un halat mov de mătase, îi zise:

– Ai putea obţine o slujbă oriunde în Germania de Vest.

– Da, dar ar fi plăcut să cunosc măcar o persoană din tot oraşul, răspunse Rebecca mâhnită.

Walli interveni:

– Se spune că scena muzicală din Hamburg este grozavă. O să vin şi eu acolo de îndată ce voi termina şcoala.

– Când termini şcoala, va trebui să-ţi găseşti de muncă, spuse tatăl lor pe un ton sarcastic. Asta ar fi o experienţă nouă pentru tine.

– Nu vă certaţi şi în dimineaţa asta, îi rugă Rebecca.

Tata îi dădu un plic cu bani.

– De îndată ce treci în cealaltă parte, să iei un taxi, o sfătui el. Du-te direct la Marienfelde. Exista un centru de refugiați acolo, în sudul orașului, în apropiere de aeroportul Tempelhof. Începe procedurile de emigrare. Sunt sigur că va trebui să aștepți ore întregi la coadă, poate chiar zile. Imediat ce rezolvi problema asta, vino la fabrică. Îți voi face un cont bancar vest-german și așa mai departe.

Mama ei era înlăcrimată.

– Te vom *vedea*, rosti ea. Poți veni cu avionul în Berlinul de Vest oricând dorești, iar noi vom traversa granița și ne vom întâlni cu toții. Vom face picnicuri pe plaja de la Wannsee.

Rebecca se străduia să nu izbucnească în plâns. Își puse banii într-un mic rucsac; asta era tot ce își lua cu ea. Dacă ar fi avut mai multe bagaje, ar fi putut fi arestată de miliția de la frontieră. Voia să mai zăbovească, dar se temea că își va pierde complet curajul. Îi sărută și îi îmbrățișă pe fiecare în parte: pe Bunica Maud; pe tatăl ei adoptiv, Werner; pe fratele său, Walli, și pe sora sa, Lili; și, la sfârșit, pe Carla, femeia care îi salvase viața, mama care nu îi era mamă, motiv pentru care era cu atât mai prețioasă.

Apoi, cu ochii plini de lacrimi, ieși din casă.

Era o dimineață însorită de vară, cu cerul senin și albastru. Încercă să fie optimistă: era pe punctul de a începe o nouă viață, departe de represiunea brutală a regimului comunist. Și avea să își revadă familia, într-un fel sau altul.

Porni hotărâtă la drum, străbătând străzile centrului vechi. Trecu de campusul spitalului Charité și o coti pe Invaliden Strasse. În stânga avea podul Sandkrug, care traversa canalul navigabil Berlin-Spandau spre Berlinul de Vest.

Numai că azi nu trecea nimeni pe acolo.

La început, Rebecca nu pricepu ce avea în fața ochilor. Un șir de mașini se opreau la pod. În spatele mașinilor, o mulțime de oameni se uitau spre ceva. Poate că se produsese un accident pe pod. Însă în dreapta ei, în Platz vor dem Neuen Tor, 20-30 de soldați est-germani stăteau pe poziții. În spatele lor se vedeau două tancuri sovietice.

Se simți cuprinsă de nedumerire și de teamă.

Își făcu loc prin mulțime – acum putea să vadă care era problema. Un gard de sârmă ghimpată fusese ridicat în capătul podului. Gaura din gard era păzită de miliție, care părea să refuze să lase pe cineva să treacă.

Rebecca fu tentată să întrebe ce se petrecea, dar nu voia să atragă atenția asupra sa. Nu era departe de stația Friedrich Strasse: de acolo putea lua metroul direct până în Marienfelde.

O coti spre sud, mergând și mai repede acum, și o luă în zigzag, ocolind o serie de clădiri universitare aflate în drumul către stație.

Și aici era ceva în neregulă.

Câteva zeci de oameni erau îngrămădiţi la intrare. Rebecca ajunse în faţă şi citi afişul lipit pe perete: staţia era închisă. În capătul scărilor, un cordon de miliţie cu arme forma o barieră. Nimeni nu era lăsat să ajungă pe peron.

Rebecca începu să se teamă. Poate că era doar o coincidenţă faptul că primele două puncte de trecere pe care le alesese ea erau blocate. Sau poate că nu.

Existau 81 de locuri pe unde oamenii puteau trece din Berlinul de Est în cel de Vest. Cel mai apropiat era la Poarta Brandenburg, acolo unde larga şosea Unter den Linden trecea pe sub bolta monumentală şi pătrundea în Tiergarten. Porni spre sud pe Friedrich Strasse.

De îndată ce coti către vest, pe Unter den Linden, realiză că dăduse de bucluc. Şi aici erau tancuri şi soldaţi. Sute de oameni se strânseseră în faţa celebrei porţi. Când ajunse în primele rânduri, Rebecca văzu un alt gard de sârmă ghimpată. Acesta era prins cu ţăruşi de lemn şi păzit de miliţia est-germană.

Tineri ca Walli – în jachete de piele, pantaloni strâmţi şi cu coafuri à la Elvis – îi ocărau de la distanţă. În cealaltă parte, în Berlinul de Vest, tineri asemănători strigau furioşi, aruncând din când în când cu pietre în poliţie.

Uitându-se mai atent, Rebecca observă că forţele de ordine – Vopo, poliţia de frontieră şi miliţia – făceau găuri în drum, plantând ţăruşi înalţi de beton şi întinzând sârmă ghimpată între aceştia.

„Pare ceva permanent", se gândi ea, simţind cum o cuprinde deznădejdea.

Rebecca i se adresă unui bărbat din apropiere.

– Aşa este pretutindeni? întrebă ea. Gardul acesta?

– Da, pretutindeni, confirmă el. Ticăloşii!

Regimul est-german făcuse ceea ce toată lumea considerase că nu se poate face: construise un zid în mijlocul Berlinului.

Iar Rebecca era de partea care nu trebuia.

A DOUA PARTE

MICROFONUL
1961-1962

Capitolul 11

George se duse destul de circumspect să ia prânzul cu Larry Mawhinney, la Electric Diner. Nu era sigur de ce îl invitase Larry, dar acceptase din curiozitate. El și Larry erau de-o seamă și aveau slujbe asemănătoare: Larry lucra ca aghiotant pentru șeful de Stat-major al Forțelor Aeriene, generalul Curtis LeMay. Însă șefii lor erau la cuțite: frații Kennedy nu aveau încredere în armată.

Larry purta uniformă de locotenent de aviație. Era soldatul tipic: proaspăt bărbierit, cu părul bălai tuns milităreşte, cu cravata înnodată strâns la gât și cu pantofii lustruiți.

– Pentagonul detestă segregarea, începu el.

George ridică din sprâncene.

– Serios? Eu credeam că este în spiritul armatei să nu aibă încredere în negrii înarmați.

Mawhinney ridică mâna împăciuitor.

– Știu la ce te referi. Însă, unu: acea atitudine a lăsat mereu întâietate necesității – negrii au luptat în toate conflictele de la Războiul de Independență încoace. Și doi: e vorba de istorie. Pentagonul are nevoie astăzi de oameni de culoare în armată. Și nu vrem să ne confruntăm cu costurile și cu ineficiența segregării: băi diferite, cazărmi diferite, prejudecăți și ură între oameni care ar trebui să lupte umăr la umăr.

– Asta o pot crede, zise George.

Larry își tăie sandviciul cu brânză topită, iar George luă o gură din farfuria lui cu *chili con carne*. Apoi Larry spuse:

– Deci, Hruşciov a obținut ce-a vrut la Berlin.

George realiză că acesta era adevăratul motiv din spatele invitației la prânz.

– Slavă Domnului că nu trebuie să pornim un război împotriva sovieticilor, zise el.

– Kennedy s-a speriat prea repede, replică Larry. Regimul est-german era aproape de colaps. Ar fi putut izbucni o contrarevoluție dacă președintele ar fi adoptat o linie mai dură. Însă Zidul a oprit șuvoiul de refugiați spre Vest,

iar acum sovieticii pot face cum îi taie capul în Berlinul de Est. Aliaţii noştri vest-germani sunt înfuriaţi la culme.

George se enervă.

– Preşedintele a evitat declanşarea celui de-al Treilea Război Mondial!

– Mda, cu preţul unui control mai puternic al sovieticilor. Nu-i tocmai o reuşită.

– Asta este perspectiva Pentagonului?

– Da, în mare.

Sigur că asta era, se gândi George iritat. Acum pricepea: Mawhinney venise cu gândul de a susţine politica Pentagonului, în speranţa de a-l câştiga pe George de partea lor. „Ar trebui să fiu măgulit, îşi zise el, e semn că lumea mă vede ca făcând parte din cercul de apropiaţi al lui Bobby."

Însă nu avea de gând să asculte impasibil cum era atacat preşedintele Kennedy.

– Cred că nu ar trebui să mă mire... nu din partea generalului LeMay, cel puţin. Nu i se spune LeMay „Care Dă Cu Bombe"?

Mawhinney se încruntă. Chiar dacă îl amuza porecla şefului său, nu avea de gând să lase să se vadă asta.

George considera că despoticul LeMay, mereu cu trabucul în colţul gurii, merita să fie luat în derâdere.

– Parcă el a zis cândva că, dacă se ajunge la un război nuclear şi la sfârşitul acestuia rămân doar doi americani şi un rus, înseamnă că am câştigat.

– Eu, unul, nu l-am auzit niciodată spunând aşa ceva.

– Se pare că preşedintele Kennedy i-a replicat: „În cazul acela, rugaţi-vă ca americanii rămaşi să fie un bărbat şi o femeie".

– Trebuie să fim puternici! spuse Mawhinney tot mai iritat. Am pierdut Cuba, Laosul şi Berlinul de Est şi riscăm să pierdem şi Vietnamul.

– Şi ce îţi închipui că putem face în privinţa Vietnamului?

– Putem trimite armata, replică Larry cu promptitudine.

– Nu avem deja mii de consilieri militari acolo?

– Nu-i de ajuns. Pentagonul îi tot cere preşedintelui să trimită trupe la sol, iar el nu pare să aibă curajul necesar.

Această afirmaţie îl enervă pe George prin injusteţea ei.

– Preşedintele Kennedy nu duce lipsă de curaj, se stropşi el.

– Atunci de ce nu vrea să îi atace pe comunişti în Vietnam?

– Nu crede că putem câştiga.

– Ar trebui să asculte de generalii experimentaţi şi pricepuţi.

– Oare? Tot ei l-au îndemnat să susţină idioţenia de invazie din Golful Porcilor. Dacă şefii de Stat-major sunt atât de experimentaţi şi de pricepuţi,

cum de nu i-au zis preşedintelui că o invazie realizată cu exilaţi cubanezi este sortită eşecului?

– Noi i-am spus să trimită suport aerian...

– Iartă-mă, Larry, dar ideea era tocmai de *a evita* implicarea americanilor. Şi totuşi, de îndată ce lucrurile au luat-o razna, Pentagonul a dorit să trimitem puşcaşii marini. Fraţii Kennedy vă bănuiesc de jocuri ascunse. L-aţi îndemnat pe preşedinte să îşi dea girul pentru o invazie fără sorţi de izbândă pentru a obţine acordul de a trimite trupe americane.

– Nu este adevărat!

– Aşa o fi, însă el crede că încercaţi să îl ademeniţi în Vietnam prin aceeaşi metodă. Şi este hotărât să nu se mai lase păcălit a doua oară.

– Bine, deci ne poartă pică pentru Golful Porcilor. Dar, George, serios acum, ţi se pare acesta un motiv întemeiat de a lăsa Vietnamul să cadă pradă comunismului?

– Ei, aici nu vedem lucrurile la fel.

Mawhinney îşi lăsă jos furculiţa şi cuţitul.

– Vrei desert?

Îşi dăduse deja seama că îşi pierdea vremea: George nu avea să fie niciodată un aliat al Pentagonului.

– Nu, mulţumesc, răspunse George.

El acceptase să lucreze pentru Bobby ca să lupte pentru dreptate, pentru ca în viitor copiii lui să poată fi cetăţeni americani cu drepturi egale. N-avea decât să se ducă altcineva să lupte împotriva comunismului în Asia.

Expresia de pe chipul lui Mawhinney se schimbă brusc, iar bărbatul îi făcu semn cu mâna cuiva din cealaltă parte a restaurantului. George aruncă o privire peste umăr şi încremeni.

Persoana pe care o salutase Mawhinney era Maria Summers.

Ea nu îl zărise. Se întorcea deja spre prietena ei, o fată albă de-o seamă cu ea.

– Fata aceea este cumva Maria Summers? rosti el, nevenindu-i să creadă.

– Da.

– Iar tu o cunoşti.

– Sigur că da. Am fost colegi la Facultatea de Drept din Chicago.

– Şi ce caută la Washington?

– E mai ciudat, de fapt. Iniţial, a fost refuzată pentru un post la biroul de presă al Casei Albe. Apoi, persoana aleasă nu a fost pe măsura aşteptărilor, iar ea a fost varianta de rezervă.

George era încântat. Maria se afla la Washington – şi avea să rămână acolo! Se hotărî să îi vorbească înainte de a pleca din restaurant.

Se gândi că ar putea afla mai multe despre ea de la Mawhinney.

– Ai ieşit cu ea cât aţi fost la Drept?

– Nu. Ieşea numai cu tipi de culoare şi nu foarte des. Era percepută drept un sloi de gheaţă.

George nu luă remarca de bună – orice fată care îţi refuza avansurile era un sloi de gheaţă pentru unii bărbaţi.

– A avut pe cineva la care a ţinut mai mult?

– A ieşit cam un an cu un tip care a părăsit-o pentru că ea nu voia să facă sex.

– Nici nu mă mir, rosti George. Provine dintr-o familie foarte strictă.

– De unde ştii?

– Am participat împreună la prima Cursă pentru Libertate. Am vorbit un pic cu ea.

– Este frumuşică.

– Da, într-adevăr.

Li se aduse nota, pe care o împărţiră. La plecare, George se opri la masa Mariei.

– Bun venit la Washington! îi zise el.

Ea îi zâmbi călduros.

– Bună, George. Chiar mă întrebam cât va mai trece până când voi da nas în nas cu tine.

Larry interveni râzând:

– Bună, Maria! Tocmai îi spuneam lui George că lumea te considera un sloi de gheaţă la Chicago.

Era o glumă tipic bărbătească, absolut comună, însă Maria se înroşi toată.

Larry ieşi din restaurant, însă George mai zăbovi o vreme.

– Îmi pare rău pentru ce a zis Larry, Maria. Şi mă simt stânjenit fiindcă am auzit una ca asta. A fost grosolan din partea lui.

– Îţi mulţumesc, zise ea, apoi făcu semn către cealaltă femeie. Ţi-o prezint pe Antonia Capel. Şi ea este tot avocată.

Antonia era o femeie slabă, dar vânjoasă, cu părul prins într-o coadă.

– Îmi pare bine să te cunosc, rosti George.

Maria îi zise Antoniei:

– George s-a ales cu un braţ rupt pentru că m-a protejat de un segregaţionist din Alabama înarmat cu o rangă.

Antonia era impresionată.

– George, eşti un adevărat cavaler, zise ea.

El văzu că fetele erau gata de plecare: nota era pe masă, într-o farfurie, acoperită cu câteva bancnote.

– Pot să vă conduc până la Casa Albă? o întrebă el pe Maria.

– Sigur, încuviinţă ea.

– Eu trebuie să dau o fugă la farmacie, spuse Antonia.

Ieşiră în aerul plăcut de toamnă din Washington. Antonia îşi luă rămas-bun, iar George şi Maria porniră spre Casa Albă.

George o studie cu coada ochiului în timp ce traversau Pennsylvania Avenue. Fata purta o manta de ploaie neagră şi elegantă, peste o bluză pe gât albă, o ţinută perfect adecvată pentru orice participant la jocul politic de cel mai înalt nivel, însă nu îşi putea ascunde zâmbetul cald. Era frumoasă, cu nasul şi bărbia mici, cu ochii cafenii şi cu buzele moi cât se poate de seducătoare.

– Mă certam cu Mawhinney în privinţa Vietnamului, rosti George. Cred că spera să mă convingă pe mine pentru a ajunge astfel, în mod indirect, la Bobby.

– Sunt convinsă, zise Maria. Însă preşedintele nu are de gând să cedeze în faţa Pentagonului în privinţa acestui subiect.

– De unde ştii?

– Va ţine diseară un discurs, în care va vorbi despre limitele a ceea ce putem obţine pe plan extern. Nu putem îndrepta toate nedreptăţile, nici nu putem schimba tot ce nu ne convine. Tocmai am scris comunicatul de presă pentru discurs.

– Mă bucur că se ţine tare pe poziţie.

– George, nu cred că ai auzit ce am spus. *Eu* am scris un comunicat de presă! Nu-ţi dai seama cât de neobişnuit este? În mod normal, bărbaţii le scriu. Femeile doar le dactilografiază.

George zâmbi larg.

– Felicitări!

Se bucura să fie în preajma ei şi în curând se regăsiră în relaţia lor amicală.

– Mai rămâne să aflu ce părere au şi ei când mă întorc la birou. La Justiţie ce se mai întâmplă?

– Se pare că acele Curse pentru Libertate nu au rămas fără rezultat, rosti George entuziasmat. În curând, toate autobuzele interstatale vor avea semne pe care va scrie: „Locurile din acest mijloc de transport pot fi ocupate indiferent de rasă, culoare, credinţă sau etnie". Aceleaşi cuvinte vor fi trecute şi pe biletele de autobuz. Era mândru de această realizare. Ce zici de asta? adăugă el.

– Bine lucrat. Însă Maria îi puse imediat întrebarea-cheie: Şi va fi pusă în aplicare această decizie?

– Asta ţine de noi, cei de la Justiţie, şi ne străduim mai mult ca niciodată. Am luat deja măsuri împotriva autorităţilor din Mississippi şi din Alabama. Iar un număr surprinzător de mare de oraşe din alte state pur şi simplu cedează singure.

– E greu de crezut că am câştigat bătălia. Segregaţioniştii par să păstreze mereu un as în mânecă.

– Înregistrarea alegătorilor este noua noastră campanie. Martin Luther King vrea să dubleze numărul de alegători negri în Sud până la sfârşitul anului.

Maria se gândi puţin şi zise:

– Ceea ce ne trebuie cu adevărat este o nouă lege a drepturilor civile căreia să i se supună şi statele din Sud.

– Lucrăm şi la asta.

– Deci vrei să-mi spui că Bobby Kennedy susţine lupta pentru drepturile civile?

– A, nu, deloc! Acum un an nici nu avea pe agendă această problemă. Însă nici lui Bobby şi nici preşedintelui nu le-au picat prea bine acele fotografii cu violenţele comise de gloatele de albi din Sud. I-au făcut să arate rău pe primele pagini ale ziarelor din întreaga lume.

– Iar lor le pasă de politica la nivel internaţional.

– Întocmai.

George ar fi vrut să o invite în oraş, dar se abţinu. Avea să se despartă de Norine Latimer cât de curând: era inevitabil, acum că Maria venise acolo. Însă simţea nevoia de a-i spune lui Norine că relaţia lor s-a încheiat înainte de a o invita pe Maria în oraş. Orice altă variantă i se părea lipsită de onestitate. Şi nici nu trebuia să aştepte prea mult: urma să se vadă cu Norine peste doar câteva zile.

Intrară împreună în Aripa de Vest. Negrii încă erau o raritate la Casa Albă, aşa că lumea se holba la ei în timp ce se îndreptau spre biroul de presă. George fu surprins să constate că acesta era o cameră mică, cu birourile înghesuite unul în celălalt. Vreo şase oameni lucrau de zor la maşini de scris Remington şi la telefoane cu lumini licărinde. Dintr-o cameră alăturată se auzea zgomotul telexurilor, punctat de clinchetul ce anunţa mesajele deosebit de importante. Mai era acolo şi un birou separat, probabil al secretarului de presă Pierre Salinger.

Toată lumea părea extrem de concentrată; nimeni nu stătea la discuţii şi nimeni nu se uita pe fereastră.

Maria îi arătă biroul ei şi i-o prezentă pe femeia de la maşina de scris vecină, o roşcată atrăgătoare de vreo 30 de ani.

– George, iat-o pe prietena mea, domnişoara Fordham. Nelly, de ce sunt toţi atât de tăcuţi?

Înainte ca Nelly să poată răspunde, Salinger ieşi din biroul său – era un bărbat mărunt şi rotofei, într-un costum croit după moda europeană. Era însoţit de preşedintele Kennedy.

Preşedintele le zâmbi tuturor, îl salută pe George cu o înclinare a capului, apoi i se adresă Mariei.

– Dumneata trebuie să fii Maria Summers, rosti el. Ai scris un comunicat de presă foarte bun – clar şi emfatic. Bravo!

Maria se înroşi de plăcere.

– Vă mulţumesc, domnule preşedinte!

Acesta nu părea deloc grăbit.

– Ce ai făcut înainte să ajungi aici? o întrebă el, de parcă nu l-ar fi interesat nimic mai mult pe lume.

– Am făcut Dreptul la Chicago.

– Îţi place să lucrezi la biroul de presă?

– O, da, este foarte palpitant!

– Îţi sunt recunoscător pentru munca atât de bine făcută. Ţine-o tot aşa!

– Mă voi strădui.

Preşedintele ieşi, iar Salinger îl urmă.

George se uită amuzat la Maria. Fata părea buimacă.

După o clipă, o auzi pe Nelly Fordham:

– Da, aşa păţeşti! În momentul respectiv, simţi că eşti cea mai frumoasă femeie din lume.

Maria o privi şi încuviinţă.

– Da, zise ea. Exact aşa m-am simţit.

*

Maria se simţea oarecum singură, dar altminteri era fericită.

Îi plăcea nespus să lucreze la Casa Albă, înconjurată de oameni inteligenţi şi sinceri care voiau să pună umărul la crearea unei lumi mai bune. Considera că putea realiza extrem de multe lucrând la guvern. Ştia că avea de înfruntat o dublă prejudecată – împotriva femeilor şi a negrilor –, însă credea că ar putea învinge orice dificultate prin inteligenţă şi hotărâre.

Familia sa avea experienţă în depăşirea obstacolelor. Bunicul ei, Saul Summers, venise pe jos la Chicago din oraşul său natal, Golgotha, din Alabama. Pe drum fusese arestat pentru „vagabondaj" şi condamnat la treizeci de zile de muncă într-o mină de cărbune. Cât timp lucrase în mină, văzuse un om omorât în bătaie de gardieni pentru că încercase să scape. Nu fusese eliberat după treizeci de zile şi fusese biciuit atunci când se plânsese. Îşi riscase viaţa, evadase şi ajunsese la Chicago. În cele din urmă devenise pastor la Biserica Evanghelică Bethel. În vârstă de 80 de ani acum, era aproape pensionat, predicând încă ocazional.

Tatăl Mariei, Daniel, făcuse un colegiu de negri şi apoi Dreptul. În 1930, în timpul crizei, îşi deschisese un cabinet de avocatură în South Side, unde lumea nu avea bani nici măcar de un timbru, darămite de un avocat. Maria îl auzise adeseori amintindu-şi despre perioada în care clienţii îl plătiseră în natură: prăjituri gătite în casă, ouă de la găinile din curte, un tuns gratuit, reparaţii pe la birou... Până să îşi facă efectul New Deal-ul lui Roosevelt şi să îşi mai revină cât de cât economia, el era deja cel mai căutat avocat negru din Chicago.

Astfel că Maria nu se temea de greutăţi. Dar se simţea singură. Toţi cei din jurul ei erau albi. Bunicul Summers obişnuia să spună: „Nu-i nimic în neregulă cu albii. Pur şi simplu nu sunt negri, ca noi". Ea ştia la ce se referea. Albii nu ştiau despre „vagabondaj". Reuşiseră cumva să nu sesizeze că Alabama continuase să trimită negri în lagăre de muncă până în 1927. Dacă se vorbea despre lucruri de acest gen, se întristau pentru o clipă, apoi se întorceau la treburile lor, iar ea ştia că ei credeau că exagerează. Negrii care vorbeau despre prejudecăţi îi plictiseau pe albi, ca nişte bolnavi care îşi înşiră simptomele.

Fusese încântată să îl revadă pe George Jakes. L-ar fi căutat chiar ea, de îndată ce ajunsese la Washington, numai că fetele cuminţi nu umblau după bărbaţi, indiferent cât de şarmanţi ar fi fost aceştia; oricum, nici nu ar fi ştiut ce să-i spună. Îl plăcea pe George mai mult decât pe oricare alt bărbat pe care îl cunoscuse după ce se despărţise de Frank Baker, în urmă cu doi ani. S-ar fi măritat cu Frank dacă ar fi cerut-o de soţie, însă el voia doar sex, fără căsătorie, o propunere pe care ea o respinsese. Când George o condusese înapoi la biroul de presă, fusese convinsă că avea să o invite în oraş şi fusese foarte dezamăgită când nu se întâmplase asta.

Locuia împreună cu două fete de culoare, dar nu avea prea multe în comun cu ele. Ambele erau secretare, interesate în special de modă şi de filme.

Maria se obişnuise să fie excepţională. Nu avusese prea multe colege de culoare la colegiu, iar la Drept fusese singura negresă. Acum era singura femeie de culoare de la Casa Albă, dacă nu punea la socoteală femeile de serviciu şi bucătăresele. Nu se plângea: toată lumea era amabilă, însă ea se simţea singură.

A doua zi de dimineaţă, după întâlnirea cu George, tocmai citea un discurs ţinut de Fidel Castro, căutând perle care să poată fi folosite de biroul de presă, când telefonul sună şi auzi o voce de bărbat:

– Vrei să mergem să înotăm?

Accentul de Boston îi era familiar, dar nu îl putu identifica de la început.

– Cine este la telefon?

– Dave.

Era Dave Powers, asistentul personal al preşedintelui, numit uneori Primul Prieten. Maria vorbise cu el de vreo două-trei ori. Ca majoritatea celor de la Casa Albă, era amabil şi şarmant.

Însă propunerea o luă prin surprindere pe Maria.

– Unde? întrebă ea.

El râse.

– Aici, la Casa Albă, desigur.

Ea îşi aminti că exista o piscină în Galeria de Vest, între Casa Albă şi Aripa de Vest. Nu o văzuse, dar ştia că fusese construită pentru preşedintele

Roosevelt. Auzise că preşedintelui Kennedy îi plăcea să înoate cel puţin o dată pe zi, fiindcă apa îi mai atenua durerile de spate.

– Vor mai fi şi alte fete, adăugă Dave.

Primul lucru la care se gândi Maria fu părul ei. Aproape toate femeile de culoare care lucrau la birou purtau meşă sau perucă la slujbă. Atât negresele, cât şi albele considerau că părul negru natural pur şi simplu nu îţi conferea un aer profesionist. Maria îşi făcuse azi o coafură tip stup, cu o meşă împletită iscusit în propriul păr, ce fusese îmbibat la rândul său cu chimicale pentru a imita textura moale şi dreaptă a părului femeilor albe. Nu era vreun secret: orice negresă şi-ar fi dat seama de asta dintr-o privire. Însă un alb ca Dave nu ar fi remarcat niciodată.

Cum să meargă să înoate? Dacă îşi uda părul, acesta avea să se dezlâneze în mod catastrofal.

Îi era prea ruşine să îi spună care era problema, dar îi veni repede în minte un pretext.

– Nu am costum de baie.

– Avem noi, replică Dave. Trec să te iau la 12.00, adăugă el, după care închise.

Maria se uită la ceas. Era 12 fără 10.

Ce putea să facă? Oare avea să i se îngăduie să intre în apă cu grijă, în partea mai puţin adâncă a bazinului, astfel încât să rămână cu părul uscat?

Pusese întrebările greşite, realiză ea. Mai degrabă ar fi aflat de ce fusese invitată şi ce se aştepta din partea ei – şi dacă preşedintele urma să fie acolo.

Se uită la femeia de la biroul alăturat. Nelly Fordham era burlăciţă şi lucra la Casa Albă de zece ani. Lăsase de înţeles cândva că suferise din dragoste cu mulţi ani în urmă. O ajutase pe Maria de la bun început. Acum o privea curioasă.

– „Nu am costum de baie?“ repetă ea.

– Sunt invitată la piscina preşedintelui, îi explică Maria. Oare ar trebui să mă duc?

– Sigur că da! Numai să îmi povesteşti totul în detaliu când te întorci.

Maria îşi coborî glasul.

– Mi-a zis că vor mai fi şi alte fete. Crezi că va fi şi preşedintele acolo?

Nelly aruncă o privire în jur, însă nimeni nu era atent la conversaţia lor.

– Crezi că lui Jack Kennedy îi place să înoate înconjurat de fete frumoase? rosti ea. Nu primeşti niciun premiu dacă răspunzi la întrebarea asta.

Maria tot nu era sigură dacă să meargă sau nu. Apoi îşi aminti că Larry Mawhinney o numise „sloi de gheaţă“. Asta o duruse. Nu era un sloi de gheaţă. Era virgină la 25 de ani fiindcă nu întâlnise încă bărbatul căruia să i se dăruiască trup şi suflet, dar nu era frigidă.

Dave Powers apăru în pragul uşii şi zise:

– Hai, vii?

– Da, sigur, răspunse Maria.

Dave o conduse de-a lungul arcadei de la marginea Grădinii cu Trandafiri, până la intrarea în piscină. Alte două fete ajunseră în acelaşi timp cu ei. Maria le mai văzuse şi înainte, mereu împreună: erau amândouă secretare la Casa Albă. Dave făcu prezentările:

– Iată-le pe Jennifer şi Geraldine, cunoscute drept Jenny şi Jerry.

Fetele o conduseră pe Maria într-un vestiar cu o duzină de costume de baie atârnate în cuier. Jenny şi Jerry se dezbrăcară rapid. Maria le remarcă siluetele superbe. Nu avea prea des ocazia să vadă fete albe goale. Deşi erau blonde, ambele aveau părul pubian negru, aranjat într-un triunghi îngrijit. Maria se întrebă dacă şi-l aranjaseră cu foarfeca. Ea nu se gândise niciodată să facă aşa ceva.

Costumele de baie erau din bumbac, toate dintr-o bucată. Maria se feri de culorile mai extravagante şi alese un bleumarin decent. Apoi le urmă pe Jenny şi pe Jerry la piscină.

Pe trei pereţi erau pictate scene din Caraibi, cu palmieri şi ambarcaţiuni cu pânze. Pe al patrulea perete era o oglindă, iar Maria se privi în ea – nu era durdulie, numai că avea fundul cam mare. Bleumarinul crea un contrast plăcut cu pielea ei ciocolatie.

Observă o măsuţă cu băuturi şi sandviciuri într-o parte, dar era prea agitată ca să poată mânca.

Dave stătea pe marginea bazinului, cu pantalonii suflecaţi şi cu picioarele goale în apă. Jenny şi Jerry se zbânţuiau prin apă, vorbind şi râzând. Maria se aşeză în faţa lui Dave şi încercă apa cu piciorul: era caldă, numai bună pentru baie.

După un minut apăru preşedintele Kennedy, iar Maria îşi simţi inima bătându-i mai tare.

Purta ţinuta sa obişnuită: costumul închis, cămaşa albă şi cravata îngustă. Se opri la marginea piscinei, zâmbindu-le fetelor. Maria simţi un iz de lămâie din parfumul lui 4711. Apoi, el le întrebă: „Vă deranjează dacă intru şi eu?“, ca şi cum ar fi fost piscina lor, nu a lui.

Jenny răspunse: „Chiar vă rugăm!“ Ea şi Jerry nu păreau surprinse să îl vadă, aşa că Maria deduse că nu era prima oară când se bălăceau alături de preşedinte.

El se duse în vestiar şi ieşi de acolo purtând un şort de baie albastru. Era zvelt şi bronzat, într-o formă excelentă pentru un bărbat de 44 de ani, probabil datorită iahtingului practicat la Hyannis Port, pe Cape Cod, unde avea o casă de vacanţă. Se aşeză pe margine, apoi îşi dădu drumul în apă cu un oftat.

Înotă câteva minute. Maria se întrebă ce ar fi zis mama ei. Mama nu ar fi acceptat în ruptul capului ca fiica ei să se scalde alături de un bărbat însurat dacă nu ar fi fost vorba de preşedinte. Însă aici, la Casa Albă, nu avea cum să se întâmple ceva necuvenit, în faţa lui Dave Powers, a lui Jenny şi a lui Jerry. Nu?

Preşedintele înotă până la ea.

– Cum te descurci la biroul de presă, Maria? o întrebă el, de parcă ar fi fost cea mai importantă întrebare din lume.

– Foarte bine, domnule, mulţumesc de întrebare.

– Pierre e un şef bun?

– Foarte bun. Toată lumea îl place.

– Şi eu îl plac.

Acum, că erau atât de aproape, Maria sesiză ridurile de la colţurile ochilor şi ale gurii lui, precum şi firele cărunte din părul său roşcat-castaniu. Nu avea ochii chiar albaştri, ci mai degrabă căprui.

El îşi dădea seama că e măsurat din cap până în picioare, dar nu părea deranjat. Poate că se obişnuise deja cu asta. Poate că îi şi plăcea. Îi zâmbi şi o întrebă:

– Ce anume faci la birou?

– Diverse, răspunse ea, măgulită peste măsură. Poate că era doar politicos, însă chiar părea interesat de ea. În mare parte, strâng material pentru Pierre. Azi-dimineaţă am citit un discurs al lui Castro.

– Mai bine să citeşti tu decât eu. Are nişte discursuri foarte lungi!

Maria râse. O voce din mintea ei îi şopti: „Preşedintele glumeşte cu mine despre Fidel Castro! Într-o piscină!"

– Uneori, continuă ea, Pierre îmi cere să redactez comunicatele de presă, iar asta este partea mea preferată.

– Spune-i să îţi dea mai multe de scris. Te pricepi.

– Vă mulţumesc, domnule preşedinte. Nu vă puteţi imagina cât de mult înseamnă asta pentru mine.

– Eşti din Chicago, nu-i aşa?

– Da, domnule.

– Şi acum unde locuieşti?

– În Georgetown. Stau împreună cu două fete care lucrează la Departamentul de Stat.

– Sună bine. Mă bucur că te-ai instalat. Îţi preţuiesc munca şi ştiu că şi Pierre o apreciază.

Se întoarse şi i se adresă apoi lui Jenny, însă Maria nu-l mai auzea. Era prea entuziasmată. Preşedintele îi reţinuse numele; ştia că era din Chicago; îi preţuia munca. Şi era atât de atrăgător... Simţea că pluteşte.

Dave se uită la ceas şi spuse:

– 12.30, domnule preşedinte.

Mariei nu îi venea să creadă că erau acolo de o jumătate de oră. Parcă trecuseră doar două minute. Însă preşedintele ieşi din piscină şi se duse la vestiar.

Cele trei fete ieşiră şi ele.

– Luaţi nişte sandviciuri, le zise Dave.

Se duseră împreună la masă. Maria încercă să mănânce ceva – era în pauza de prânz, la urma urmei –, dar părea că stomacul i se făcuse ghem. În schimb, bău o sticlă de suc.

Dave plecă, iar fetele se schimbară în hainele de lucru. Maria se uită în oglindă. I se umezise puţin părul, dar rămăsese încă perfect aranjat.

Îşi luă rămas-bun de la Jenny şi Jerry şi se întoarse la biroul de presă. Pe masa de lucru avea un raport masiv despre asigurările medicale şi un bilet de la Salinger, care îi cerea un rezumat de două pagini într-o oră.

Surprinse privirea lui Nelly, care o întrebă:

– Ei? Ce s-a întâmplat?

Maria se gândi o clipă, apoi răspunse:

– Habar n-am.

*

George Jakes primi un mesaj prin care i se cerea să treacă pe la Joseph Hugo, la sediul FBI. Hugo lucra acum ca asistent personal pentru directorul FBI, J. Edgar Hoover. Mesajul susţinea că Biroul deţinea informaţii importante despre Martin Luther King, pe care Hugo dorea să le ofere şi oamenilor procurorului general.

Hoover îl ura pe Martin Luther King. Nu exista nici măcar un singur agent FBI negru. Hoover îl ura şi pe Bobby Kennedy. Individul ura foarte mulţi oameni.

George se gândi să refuze convocarea. Ultimul lucru pe care şi-l dorea era să discute cu lepra de Hugo, care trădase mişcarea pentru drepturi civile şi pe George însuşi. Încă îl mai durea braţul din cauza rănii căpătate în Anniston, chiar sub ochii lui Hugo, care sporovăia impasibil cu poliţiştii şi fuma.

Pe de altă parte, dacă erau veşti proaste, George prefera să fie primul care le auzea. Poate că FBI-ul aflase despre vreo aventură extraconjugală a lui King sau ceva de genul acesta. George ar fi preferat să poată controla el însuşi răspândirea oricăror informaţii negative despre mişcarea pentru drepturile civile. Nu voia să facă asta unul ca Dennis Wilson. Acesta era şi motivul pentru care trebuia să îl vadă pe Hugo şi să-i îndure, probabil, figura zeflemitoare.

Sediul FBI se afla la un alt etaj din clădirea Departamentului de Justiţie. George îl găsi pe Hugo într-un mic birou de lângă camerele ocupate de director. Hugo era tuns scurt, ca orice agent FBI, şi purta un costum gri simplu, cu

o cămaşă sintetică albă şi o cravată bleumarin. Pe birou avea un pachet de ţigări mentolate şi un dosar.

– Ce vrei? îl întrebă George.

Hugo rânji. Nu îşi putea ascunde satisfacţia.

– Unul dintre consilierii lui Martin Luther King este comunist, zise el.

George era şocat. Această acuzaţie putea nărui întreaga mişcare pentru drepturi civile. Simţi că îi îngheaţă sufletul de spaimă. Nu puteai dovedi niciodată că un om nu era comunist – oricum, adevărul nici nu mai conta: simpla insinuare era fatală. La fel ca acuzaţia de vrăjitorie din Evul Mediu, acest nou stigmat reprezenta o cale sigură de a stârni ură în rândul proştilor şi al ignoranţilor.

– Cum se numeşte consilierul respectiv? îl întrebă George pe Hugo.

Hugo se uită în dosar, ca şi cum ar fi avut nevoie să îşi reîmprospăteze memoria.

– Stanley Levison, rosti el.

– Nu îmi sună a nume de negru.

– Este evreu, răspunse Hugo, scoţând o fotografie din dosar şi întinzându-i-o.

George văzu o figură albă, neremarcabilă, cu început de chelie şi ochelari mari. Bărbatul purta papion. George îi cunoscuse pe King şi pe oamenii săi în Atlanta, dar niciunul dintre ei nu arăta astfel.

– Eşti sigur că lucrează pentru Southern Christian Leadership Conference?

– Nu am spus că lucrează pentru King. Este avocat în New York. Şi un om de afaceri de succes.

– Atunci, în ce fel îi este „consilier“ domnului King?

– L-a ajutat pe King să îşi publice cartea şi l-a apărat într-un proces de evaziune fiscală în Alabama. Nu se întâlnesc des, dar vorbesc la telefon.

George se îndreptă de spate.

– Cum poţi şti cu siguranţă aşa ceva?

– Din surse, rosti Hugo plin de el.

– Deci susţii că Dr. King îi telefonează uneori unui avocat din New York şi primeşte de la acesta sfaturi în chestiuni fiscale şi editoriale.

– De la un comunist.

– De unde ştii că este comunist?

– Din surse.

– Ce surse?

– Nu putem dezvălui identitatea informatorilor noştri.

– Ba da, dacă v-o cere procurorul general.

– Tu nu eşti procurorul general.

– Ştii numărul carnetului lui Levison?

– Poftim? pufni Hugo, buimăcit pe moment.

– Membrii Partidului Comunist au carnet, după cum ştii. Fiecare carnet are un număr. Care este numărul lui Levison?

Hugo se prefăcu să-l caute.

– Nu cred că îl am în acest dosar.

– Deci nu poţi dovedi că Levison este comunist.

– Nu avem nevoie de vreo dovadă, i-o întoarse Hugo tot mai iritat. Nu îl vom pune sub acuzare. Nu facem decât să îl informăm pe procurorul general cu privire la suspiciunile noastre. E de datoria noastră.

George ridică tonul.

– Îi pătaţi reputaţia domnului King susţinând că un avocat pe care l-a consultat este comunist şi nu oferiţi niciun fel de probă?

– Ai dreptate, spuse Hugo, surprinzându-l pe George. Avem nevoie de mai multe probe. De aceea vom cere ca telefonul lui Levison să fie pus sub urmărire.

Procurorul general era cel care autoriza ascultarea telefoanelor.

– Dosarul este pentru voi, adăugă el, oferindu-i-l.

George nu îl luă.

– Dacă îl puneţi sub urmărire pe Levison, veţi asculta şi o parte din convorbirile domnului King.

Hugo ridică din umeri.

– Cei care au de-a face cu comuniştii îşi asumă riscul de a le fi ascultate convorbirile. Ce-i rău în asta?

Lui George nu-i suna deloc bine asta, mai ales într-o ţară liberă, dar nu zise nimic.

– Nu ştim dacă Levison este comunist.

– Deci, trebuie să aflăm.

George luă dosarul, se ridică şi deschise uşa.

– Hoover va pomeni fără doar şi poate acest subiect data viitoare când se va vedea cu Bobby, rosti Hugo. Deci, nu încerca să i-l ascunzi.

Lui George îi trecuse şi asta prin minte, dar acum nu spuse decât: „Sigur că nu". Oricum, era o idee proastă.

– Ce vei face?

– Îi voi spune lui Bobby, răspunse George. El va decide, adăugă el, apoi ieşi din cameră.

Luă liftul până la etajul 5. Câţiva funcţionari de la Departamentul de Justiţie tocmai ieşeau din biroul lui Bobby. George aruncă o privire înăuntru. Ca de obicei, Bobby îşi scosese haina, avea mânecile suflecate şi ochelarii la ochi. Era limpede că tocmai terminase o şedinţă. George se uită la ceas: mai erau doar câteva minute până la următoarea şedinţă. Intră în încăpere.

Bobby îl întâmpină călduros.

– Bună, George. Ce mai faci?

Acesta rămăsese raportul dintre ei din ziua în care George crezuse că Bobby îl va pocni. Bobby îl trata ca pe un prieten foarte apropiat. George se întreba dacă în asta exista un tipar. Poate că Bobby trebuia să se certe cu cineva înainte să devină apropiaţi.

– Am veşti proaste, răspunse George.

– Ia loc şi spune-mi.

George închise uşa.

– Hoover susţine că a depistat un comunist printre apropiaţii lui Martin Luther King.

– Hoover este un scandalagiu pervers, replică Bobby.

George era surprins. Oare Bobby insinua că Hoover era homosexual? Părea cu neputinţă. Poate că Bobby doar îl bălăcărea.

– Un tip pe nume Stanley Levison, continuă George.

– Cine este individul?

– Un avocat pe care Dr. King l-a consultat uneori în chestiuni fiscale şi de altă natură.

– În Atlanta?

– Nu, Levison este din New York.

– Nu mi se pare că ar fi foarte apropiat de King.

– Nici nu cred că este.

– Oricum, nu contează, adăugă Bobby plictisit. Hoover are darul de a face lucrurile să pară mai rele decât sunt în realitate.

– FBI-ul susţine că Levison este comunist, dar nu vor să îmi dezvăluie ce probe au, deşi cred că ţie s-ar putea să ţi le arate.

– Nu vreau să ştiu nimic despre sursele lor de informaţii. Bobby îşi ridică mâinile cu palmele spre exterior, într-un gest defensiv. Ar da vina pe mine pentru orice scurgere de informaţii ulterioară.

– Nu au nici măcar numărul carnetului de partid al lui Levison.

– Asta pentru că nu îl ştiu, zise Bobby. Doar presupun. Însă nici nu contează. Lumea o să-i creadă.

– Ce vom face?

– King trebuie să se delimiteze de Levison, spuse Bobby pe un ton hotărât. Altminteri, Hoover va lăsa informaţiile să se scurgă în presă, King îşi va pierde credibilitatea, iar toată tevatura asta cu drepturile civile va scăpa complet de sub control.

George nu vedea campania pentru drepturile civile ca fiind o „tevatură", însă fraţii Kennedy aşa priveau lucrurile. Totuşi, nu asta era ideea. Acuzaţia

lui Hoover era o amenințare ce trebuia eliminată, iar Bobby avea dreptate: cea mai simplă soluție pentru King era să rupă legăturile cu Levison.

– Dar cum îl vom convinge pe Dr. King să facă asta? întrebă George.

– O să te duci tu cu avionul la Atlanta și o să-i spui, răspunse Bobby.

George încremeni. Martin Luther King era renumit pentru sfidarea autorității, iar George știa de la Verena că omul nu putea fi convins cu una, cu două să facă ceva. Însă George își ascunse teama în spatele unei expresii calme.

– Sun acum să stabilesc o întâlnire, zise el, apoi porni spre ușă.

– Mulțumesc, George, rosti Bobby, evident ușurat. E nemaipomenit să mă pot bizui pe tine.

*

A doua zi după ce se scăldase cu președintele, Maria ridică receptorul și auzi din nou vocea lui Dave Powers.

– E o mică reuniune a personalului la 5.30, îi zise el. Vrei să vii?

Maria și colegele ei de apartament voiau să meargă să o vadă pe Audrey Hepburn și pe chipeșul George Peppard în *Breakfast at Tiffany's*. Însă angajații de rang inferior de la Casa Albă nu îl puteau refuza pe Dave Powers. Fetele nu aveau decât să suspine fără ea după Marcello.

– Unde trebuie să vin? întrebă ea.

– La etaj.

– La etaj? zise ea mirată.

Etajul însemna de obicei apartamentul personal al președintelui.

– Trec eu să te iau, răspunse Dave, apoi închise.

Maria își dorea acum să își fi ales o ținută mai elegantă în ziua aceea. Purta o fustă din stofă ecosez cu câteva cute și o bluză albă, simplă, cu nasturi mici și aurii. Îi aranjase părul într-o coafură simplă, ridicată la spate și cu șuvițe lungi în lateral ce-i încadrau bărbia, așa cum era la modă atunci. Totuși, se temea că arăta ca oricare altă fată din birourile de la Washington.

Se hotărî să vorbească cu Nelly.

– Ai fost cumva invitată la o reuniune a personalului în această seară? o întrebă Maria.

– Eu nu, răspunse Nelly. Unde se ține?

– La etaj.

– Norocoaso!

La 5.15, Maria se duse la toaleta femeilor ca să își aranjeze părul și machiajul. Observă că nicio altă femeie de acolo nu mai făcea asta și își spuse că poate nu fuseseră invitate. Poate că reuniunea era doar pentru cei mai noi angajați.

La 5.30, Nelly își luă poșeta și se ridică.

– Ai grijă de tine, îi spuse ea Mariei.

– Şi tu.

– Nu, vorbesc serios, insistă Nelly, apoi plecă înainte ca Maria să o poată întreba la ce se referea.

Dave Powers apăru după un minut. Ieşiră împreună, apoi el o conduse de-a lungul Colonadei de Vest, pe lângă intrarea în piscină, după care din nou în clădire şi, în final, cu un lift.

Uşile se deschiseră spre un coridor impunător, cu două candelabre. Pereţii erau zugrăviţi într-o nuanţă între albastru şi verde, despre care Maria îşi amintea vag că s-ar numi *eau de nil*. Nu apucă să observe prea multe detalii.

– Suntem în Salonul de Vest, îi explică Dave, conducând-o apoi printr-o uşă deschisă spre o cameră neprotocolară cu canapele comode şi cu o fereastră mare, boltită, prin care se vedea asfinţitul.

Aceleaşi două secretare erau acolo, Jenny şi Jerry, şi nimeni altcineva. Maria se aşeză, întrebându-se dacă avea să li se mai alăture cineva. Pe măsuţa de cafea era o tavă pe care se aflau pahare de cocktail şi o carafă.

– Poftim un daiquiri, rosti Dave, turnându-i băutura fără să mai aştepte răspunsul ei.

Maria nu obişnuia să bea alcool prea des, însă acum sorbi din licoare şi constată că îi place. Luă apoi nişte gustări de pe tavă. Despre ce era vorba oare? se întrebă ea.

– Va veni cumva şi prima-doamnă? zise ea apoi. Îmi doresc mult să o cunosc.

Urmă un moment de tăcere, iar ea simţi că spusese ceva lipsit de tact.

– Jackie e plecată la Glen Ora, zise Dave.

Glen Ora era o fermă din Middleburg, Virginia, unde Jackie Kennedy avea cai şi unde mergea la vânătoare. Se afla la o distanţă de o oră de Washington.

Jenny adăugă:

– I-a luat cu ea pe Caroline şi pe John John.

Caroline Kennedy avea patru ani, iar John John un an.

„Dacă aş fi eu măritată cu el, nu l-aş lăsa ca să mă duc să călăresc", se gândi Maria.

Chiar atunci intră şi preşedintele, iar cei din încăpere se ridicară în picioare.

Părea obosit şi încordat, dar zâmbetul îi era la fel de cald ca întotdeauna. Îşi scoase haina, aruncând-o pe spătarul unui scaun, apoi se aşeză pe canapea şi îşi puse picioarele pe măsuţă.

Maria simţea că fusese primită în cel mai exclusivist grup din lume. Era în casa preşedintelui, bând şi mâncând mici gustări, iar el tocmai se făcuse comod. Indiferent ce s-ar fi întâmplat, această amintire nu i-o putea lua nimeni.

Îşi goli paharul, iar Dave i-l umplu din nou.

De ce gândea totuşi „indiferent ce s-ar fi întâmplat“? Se petrecea ceva bizar acolo. Era o simplă funcţionară, sperând să fie promovată cât mai rapid în postul de ofiţer-adjunct de presă. Atmosfera era relaxată şi totuşi nu se afla tocmai printre prieteni. Niciunul dintre aceşti oameni nu ştiau mare lucru despre ea. Şi atunci, ce căuta acolo?

Preşedintele se ridică şi rosti:

– Maria, vrei să îţi fac turul casei?

Turul casei? Oferit de însuşi preşedintele? Cine ar fi refuzat?

– Desigur.

Se ridică. Daiquiriul i se urcase la cap şi avu o clipă de ameţeală, dar îi trecu repede.

Preşedintele ieşi pe o uşă lăturalnică, iar ea îl urmă.

– Aici a fost un dormitor de oaspeţi înainte, însă doamna Kennedy l-a transformat într-o sufragerie, îi explică el.

Camera era tapetată cu scene de bătălie din Războiul American de Independenţă. Masa pătrată din mijloc părea prea mică pentru camera respectivă, iar candelabrul prea mare faţă de masă. Dar un gând nu îi dădea pace: „Sunt singură cu preşedintele în apartamentul lui de la Casa Albă! Eu, Maria Summers!“

El surâse şi o privi în ochi.

– Ce părere ai? rosti el, ca şi cum nu şi-ar fi putut forma o opinie dacă nu o auzea pe a ei.

– Îmi place mult, răspunse ea, dorindu-şi să se fi putut gândi la un compliment mai inteligent.

– Pe aici, zise el apoi, conducând-o de-a lungul Salonului de Vest şi ieşind pe uşa cealaltă. Acesta este dormitorul doamnei Kennedy, spuse el, închizând uşa în spatele lor.

– Este frumos, îngăimă Maria.

Pe peretele opus uşii erau două ferestre înalte, cu perdele bleu. În stânga Mariei se aflau un şemineu şi o canapea aşezată pe un covor de aceeaşi culoare. Pe poliţa şemineului observă o colecţie de desene înrămate ce emanau un bun gust pretenţios, exact cum era Jackie. În cealaltă parte a camerei, aşternuturile şi baldachinul se asortau şi ele, la fel şi materialul ce acoperea măsuţa rotundă din colţ. Maria nu mai văzuse niciodată o asemenea cameră, nici măcar în reviste.

Însă acum se gândi: „De ce i-a spus dormitorul doamnei Kennedy? El nu doarme aici?“ Patul mare şi dublu era făcut din două jumătăţi diferite, iar Maria îşi aminti că preşedintele avea nevoie de o saltea mai tare din cauza problemelor sale de spate.

O conduse la fereastră şi se uitară afară. Lumina palidă a serii învăluia Peluza de Sud şi fântâna în care se bălăceau uneori copiii cuplului prezidenţial.

– Ce frumos! murmură Maria.

El îi puse o mână pe umăr. Era prima oară când o atingea, iar ea tresări uşor, înfiorată. Îi putea mirosi parfumul, fiind suficient de aproape pentru a distinge rozmarinul şi moscul mascate de aroma lămâii. Se uită la ea cu un surâs extrem de atrăgător.

– Asta este o cameră foarte intimă, şopti el.

Ea îl privi în ochi şi bâigui un „da" stins. Avea un sentiment profund de intimitate în compania lui, de parcă s-ar fi ştiut de-o viaţă, de parcă ar fi ştiut dincolo de orice îndoială că putea avea încredere nelimitată în el, iubindu-l fără discuţii. Se gândi o clipă cu vinovăţie la George Jakes. Însă George nu o invitase nici măcar în oraş. Alungă din minte gândul acesta.

Preşedintele îi puse şi cealaltă mână pe umăr şi o împinse încet în spate. Când atinse patul cu picioarele, se lăsă în jos.

El continuă să o împingă, până când ea fu nevoită să se sprijine în coate. Fără să-şi desprindă ochii dintr-ai ei, începu să îi descheie nasturii de la bluză. Pentru o clipă, ea se simţi ruşinată din cauza nasturilor aurii şi ieftini, în cadrul acela extrem de elegant. Apoi, el îi puse mâinile pe sâni.

Maria simţi brusc că urăşte sutienul sintetic care nu permitea ca pielea lor să se atingă. El îi descheie iute şi ceilalţi nasturi, îi scoase bluza, apoi îi desfăcu sutienul şi îl aruncă într-o parte. Îi privi cu adoraţie sânii, apoi îi cuprinse în mâinile sale delicate, atingându-i cu blândeţe la început, apoi din ce în ce mai ferm.

Strecurându-şi mâna pe sub fusta ei ecosez, îi trase chiloţii în jos. Acum îşi dorea să îşi fi aranjat şi ea părul pubian precum Jenny şi Jerry.

Gâfâiau deja amândoi. El îşi descheie pantalonii şi îi lăsă să alunece, apoi se aşeză deasupra ei.

Oare aşa se precipitau mereu lucrurile? Chiar nu ştia...

O pătrunse încet. Simţind că întâmpină rezistenţă, se opri.

– Nu ai mai făcut-o niciodată? rosti el surprins.

– Nu.

– Eşti în regulă?

– Da.

Nu numai că era în regulă – era fericită, nerăbdătoare, mistuită de patimă.

El continuă apoi cu mai multă băgare de seamă. Ceva cedă, iar ea simţi o durere ascuţită. Nu îşi putu înăbuşi un geamăt.

– Eşti în regulă? repetă el.

– Da, răspunse ea, nedorindu-şi ca el să se oprească.

El continuă cu ochii închişi. Ea îi studie chipul, expresia concentrată, zâmbetul de plăcere. Apoi el scoase un geamăt satisfăcut şi totul se termină.

Se ridică în capul oaselor și își trase pantalonii, spunându-i cu un surâs:

– Toaleta este acolo.

Îi arătă o ușă din colț, după care își trase fermoarul.

Maria se simți brusc rușinată, stând întinsă astfel pe pat, cu goliciunea expusă. Se ridică repede, își luă bluza și sutienul, se opri să își ridice chiloții și fugi la toaletă. Se uită în oglindă și își zise:

– Ce-a fost asta?

„Mi-am pierdut virginitatea, se gândi ea. Am făcut sex cu un bărbat minunat, care se întâmplă să fie președintele Statelor Unite. Și mi-a plăcut."

Se îmbrăcă, apoi își aranjă machiajul. Din fericire, el nu-i ciufulise părul.

„Asta este toaleta lui Jackie", se gândi ea cu vinovăție; simți brusc dorința de a pleca cât mai repede de acolo.

Nu mai era nimeni în dormitor. Se duse la ușă, apoi se răsuci și se uită spre pat. Realiză că el nu o sărutase nici măcar o dată.

Se duse apoi în Salonul de Vest. Președintele stătea singur acolo, cu picioarele pe măsuța de cafea. Dave și fetele plecaseră, lăsând în urmă o tavă cu pahare folosite și cu resturi de mâncare. Kennedy părea relaxat, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic spectaculos. Oare făcea asta zilnic?

– Vrei să mănânci ceva? o întrebă el. Bucătăria e chiar aici.

– Nu, mulțumesc, domnule președinte.

Se gândi: „Tocmai mi-a tras-o și eu îi spun tot domnule președinte".

El se ridică în picioare.

– La Porticul de Sud te așteaptă o mașină care o să te ducă acasă. O conduse în sala principală. Ești în regulă? întrebă el pentru a treia oară.

– Da.

Când veni liftul, ea se întrebă dacă avea să o sărute de rămas-bun.

Nu o sărută. Ea urcă în lift.

– O seară frumoasă, Maria, îi zise.

– O seară frumoasă, spuse ea, iar ușile se închiseră.

*

Mai trecu o săptămână până când se ivi un prilej ca George să-i spună lui Norine Latimer că relația lor se sfârșise.

Se gândea cu groază la momentul respectiv.

Se mai despărțise de fete și înainte, firește. După una-două întâlniri, era ușor: pur și simplu, nu le mai suna. După o relație mai lungă, sentimentul era de obicei reciproc: ambii parteneri simțeau că lucrurile nu mai erau ca la început. Însă Norine se încadra undeva între cele două extreme. Se vedeau deja de vreo două luni, iar lucrurile mergeau bine. Spera ca în curând să petreacă noaptea împreună. Ea nu avea de ce să se aștepte să fie părăsită.

Se întâlni cu ea la prânz. Ea îi ceru să o ducă la restaurantul de la subsolul Casei Albe, cunoscut ca Popota, însă femeile nu aveau voie acolo. George nu voia să o scoată într-un local prea stilat, precum Jockey Club, de teamă ca nu cumva ea să îşi închipuie că urmează să o ceară în căsătorie. Până la urmă merseră la Old Ebbitt's, un restaurant tradiţional din cele frecventate de politicieni, trecut de perioada sa de glorie.

Norine părea mai degrabă arăboaică decât africană. Era foarte frumoasă, cu părul negru şi buclat, cu pielea măslinie şi cu nasul coroiat. Purta un pulover pufos care nu i se prea potrivea: George intui că încerca să nu îşi intimideze şeful. Bărbaţii nu se simţeau deloc comod dacă aveau în subordine femei cu aspect autoritar.

– Îmi pare rău că am anulat întâlnirea aseară, rosti el după ce comandară. Am fost chemat la o şedinţă cu preşedintele.

– Cu preşedintele nu pot să mă compar, replică ea.

Replica i se păru cam prostească. Sigur că nu se putea compara cu preşedintele – nimeni nu putea. Însă nu dorea să pornească o discuţie pe această temă. Trecu direct la subiect.

– S-a întâmplat ceva, începu el. Înainte să te cunosc pe tine, a fost o altă fată.

– Ştiu, zise Norine.

– Ce vrei să spui?

– Te plac, George, rosti Norine, eşti deştept, amuzant şi cumsecade. Eşti şi chipeş pe deasupra, dacă nu punem urechea aia la socoteală.

– Dar...

– Dar îmi dau şi eu seama când un bărbat e îndrăgostit de altcineva.

– Da?

– Bănuiesc că-i vorba de Maria, continuă Norine.

George era uluit.

– De unde naiba ştii asta?

– I-ai pomenit numele de vreo patru sau cinci ori. Şi nu ai mai vorbit de nicio altă fată din trecutul tău. Aşa că nu trebuie să fii vreun geniu ca să realizezi că ea încă înseamnă mult pentru tine. Însă ea este la Chicago, iar eu am crezut că ţi-aş putea câştiga dragostea, încheie Norine cu amărăciune.

– A venit la Washington, zise George.

– Deşteaptă fată!

– Nu a venit pentru mine: şi-a găsit de lucru aici.

– Oricare ar fi motivul, ideea este că mă părăseşti pentru ea.

Nu putea spune „da", dar era adevărat, aşa că rămase tăcut.

Când le sosi mâncarea, Norine nu ridică furculiţa.

– Îţi doresc numai bine, George, rosti ea. Ai grijă de tine.

Totul părea foarte precipitat.

– Ăă... da, la fel şi tu.

Ea se ridică şi zise:

– Adio!

Nu mai rămăsese decât un lucru de zis.

– Adio, Norine!

– Poţi să mănânci tu salata mea, încheie ea, îndreptându-se apoi pe uşă.

George se jucă o vreme cu mâncarea, simţindu-se prost. Norine se purtase cu eleganţă în felul ei. Îi uşurase mult sarcina. Spera să fie bine. Nu merita să sufere din cauza lui.

De la restaurant plecă la Casa Albă. Trebuia să participe la Comitetul Prezidenţial pentru Şanse Egale de Angajare, condus de vicepreşedintele Lyndon Johnson. George formase o alianţă cu unul dintre consilierii lui Johnson, Skip Dickerson. Însă mai avea o jumătate de oră la dispoziţie înainte de începutul şedinţei, aşa că se duse să o caute pe Maria la biroul de presă.

În ziua aceea purta o rochie cu buline şi o bentiţă asortată. Bentiţa avea probabil rolul de a fixa o perucă: majoritatea negreselor purtau şuviţe false, iar coafura elegantă a Mariei nu era în niciun caz naturală.

Când îl întrebă ce mai face, el nu ştiu ce să-i răspundă. Se simţea vinovat faţă de Norine; însă măcar acum o putea invita în oraş cu conştiinţa împăcată.

– Eu sunt bine, una peste alta, rosti el. Tu?

Ea îşi coborî glasul când zise:

– Sunt anumite zile în care îi urăsc pe albi.

– Dar ce s-a întâmplat?

– Nu l-ai cunoscut pe bunicul meu.

– Nu am cunoscut pe nimeni din familia ta.

– Bunicul încă mai predică în Chicago, dar cea mai mare parte a timpului şi-o petrece în oraşul său natal, Golgotha, în Alabama. Spune că nu s-a obişnuit nici acum cu vântul rece din Midwest. Însă este la fel de bătăios. Şi-a pus costumul cel bun şi s-a dus la tribunalul din Golgotha să se înregistreze pentru alegeri.

– Şi ce s-a întâmplat?

– L-au umilit, rosti ea clătinând din cap. Ştii trucurile la care apelează. Le dau oamenilor un test de alfabetizare: trebuie să citeşti cu voce tare o porţiune din constituţia statului, să o explici şi apoi să o scrii. Registratorul este cel care alege ce paragraf trebuie să citeşti. Albilor le dă propoziţii simple, cum ar fi: „Nicio persoană nu poate fi întemniţată pentru datorii". Însă negrii primesc câte un paragraf lung şi complicat, pe care numai un avocat l-ar putea pricepe. Apoi, registratorul decide dacă eşti analfabet sau nu şi evident că el decide mereu că albii sunt alfabetizaţi, iar negrii, nu.

– Ticăloşii!

– Asta nu-i tot. Negrii care încearcă să se înregistreze sunt concediaţi de la serviciu drept pedeapsă, dar nu i-au putut face asta bunicului, fiindcă el este pensionar. În schimb, când ieşea de la tribunal, l-au arestat pentru că s-a mişcat prea încet. A petrecut o noapte la închisoare – nu-i puţin lucru atunci când ai 80 de ani, încheie ea cu lacrimi în ochi.

Povestea îi întări lui George hotărârea. Cum să se mai plângă el în condiţiile acestea? Bun, unele lucruri pe care trebuia să le facă îi displăceau. Totuşi, faptul că lucra pentru Bobby era cea mai eficientă cale prin care îi putea ajuta pe oamenii precum Bunicul Summers. Într-o bună zi, rasiştii din Sud aveau să fie învinşi.

Se uită la ceas.

– Am o şedinţă cu Lyndon.

– Spune-i de bunicul meu.

– Poate că o voi face, zise el; timpul pe care îl petrecea cu Maria părea întotdeauna prea scurt. Îmi pare rău că sunt pe fugă, dar nu ai vrea să ne vedem după muncă? întrebă el. Să ieşim să bem ceva sau să luăm cina undeva?

Ea zâmbi.

– Mulţumesc, George, dar mă văd deja cu cineva diseară.

– Ah... George era descumpănit. Nu îi trecuse prin cap că ea s-ar putea vedea deja cu cineva. Ăă... eu trebuie să plec la Atlanta mâine, dar mă întorc peste două-trei zile. Poate în weekend?

– Nu, mulţumesc. Ezită, apoi adăugă: Se poate spune că am pe cineva.

George primi în plin lovitura – o prostie, de altfel: de ce nu ar fi avut pe cineva o fată atrăgătoare ca Maria? Fusese un prost. Se simţea debusolat, ca şi cum pământul îi fugise de sub picioare. Izbuti să îngaime:

– Ce norocos!

Ea zâmbi.

– Drăguţ din partea ta să spui asta.

George voia să afle mai multe despre rivalul său.

– Cine este? întrebă el.

– Nu îl cunoşti.

„Nu încă, dar voi afla de îndată ce îmi vei spune numele."

– Hai să vedem!

Ea clătină din cap.

– Prefer să nu spun.

George era frustrat peste măsură – avea un rival şi nici măcar nu îi ştia numele. Voia să o preseze, dar se temea să nu o intimideze: fetelor nu le plăcea deloc asta.

– Fie, rosti el fără tragere de inimă. Apoi adăugă cu o lipsă totală de sinceritate: O seară frumoasă.

– Mulţumesc. Chiar voi avea.

Se despărţiră – Maria se îndreptă spre biroul de presă, iar George spre birourile vicepreşedintelui.

George se simţea distrus. O plăcea pe Maria mai mult decât pe oricare altă fată pe care o cunoscuse vreodată şi totuşi o pierduse în faţa altcuiva.

Se gândi: „Mă întreb cine-o fi?“

*

Maria se dezbrăcă şi intră în cadă cu preşedintele Kennedy.

Jack Kennedy lua pastile întreaga zi, dar nimic nu îi alina mai bine decât apa durerile de spate. Obişnuia să se şi bărbierească în cadă dimineaţa. Ar fi dormit în piscină dacă s-ar fi putut.

Erau în cada lui, în baia lui, cu sticluţa turcoaz-aurie de parfum 4711 pe raftul de deasupra chiuvetei. După prima escapadă, Maria nu mai fusese niciodată în apartamentul lui Jackie. Preşedintele avea un dormitor şi o baie separate, legate de camerele lui Jackie printr-un holişor în care se afla patefonul, din cine ştie ce motiv.

Jackie era din nou plecată din oraş. Maria învăţase să nu îşi mai facă sânge rău gândindu-se la soţia iubitului ei. Ştia că rănea cu cruzime o femeie cumsecade, iar asta o durea, dar alesese să nu se mai gândească la acest lucru.

Mariei îi plăcea nespus baia, luxoasă dincolo de orice închipuire, cu prosoape albe şi moi, cu halate albe şi săpun scump – şi cu o familie de răţuşte de cauciuc.

Intraseră într-un soi de rutină. De fiecare dată când o invita Dave Powers, ceea ce se întâmpla cam o dată pe săptămână, urca cu liftul până la apartamentul prezidenţial după ce termina serviciul. În Salonul de Vest o aştepta mereu o carafă cu daiquiri şi o tavă cu mici gustări. Uneori era acolo Dave, alteori erau Jenny şi Jerry, iar alteori nu era nimeni. Maria îşi turna un pahar şi aştepta – dornică, dar răbdătoare – până sosea preşedintele.

În scurt timp trebuiau să treacă în dormitor, locul preferat al Mariei. Avea un pat cu baldachin albastru, două scaune în faţa unui foc adevărat şi teancuri de cărţi, reviste şi ziare împrăştiate peste tot. Ar fi trăit fericită în camera aceea pentru tot restul vieţii.

El o învăţase să îi ofere sex oral. Ea învăţase asta cu mult aplomb. De obicei, el îşi dorea asta când era aproape să ejaculeze. Adeseori se pripea, aproape disperat; şi era ceva excitant în graba lui. Însă ei îi plăcea mai mult ce urma, fiindcă el se relaxa şi devenea mai cald, mai afectuos.

Câteodată punea câte un disc la pick-up. Îi plăceau Sinatra, Tony Bennett şi Percy Marquand. Nu auzise niciodată de The Miracles sau The Shirelles.

Luau mereu o gustare rece în bucătărie: pui, creveţi, sandviciuri, salată. După ce mâncau, se dezbrăcau şi intrau în cadă.

Ea stătea în celălalt capăt al căzii. El trase două răţuşte în apă şi îi zise:

– Pun pariu pe-un gologan că raţa mea merge mai repede decât a ta.

Accentul său de Boston îl făcea să pronunţe cuvintele ca un englez.

Ea luă o răţuşcă. Îl iubea cel mai mult când era aşa: jucăuş, caraghios, copilăros.

– Bine, domnule preşedinte, rosti ea. Dar hai să mărim miza: un dolar, dacă te ţine.

Încă i se mai adresa cu „domnule preşedinte“ în cea mai mare parte a timpului. Soţia lui îi spunea Jack; fraţii săi îi spuneau uneori Johnny. Maria îi spunea Johnny numai în clipele extrem de pasionale.

– Nu îmi permit să pierd un dolar, replică el râzând. Fiind însă sensibil, îşi dădu seama imediat că ea nu era în apele ei. Ce s-a întâmplat?

– Nu ştiu, zise ea ridicând din umeri. Nu obişnuiesc să discut subiecte politice cu tine.

– De ce nu? Politica este viaţa mea... şi a ta.

– Dar eşti bătut la cap toată ziua. Timpul pe care îl petrecem împreună nu ar trebui să însemne altceva decât relaxare şi distracţie.

– Fă o excepţie. Îi luă piciorul, care era întins în apă de-a lungul coapsei lui, şi îi mângâie degetele. Avea picioare frumoase, ştia şi ea asta; şi îşi dădea mereu unghiile cu lac după ce şi le curăţa. Te-a supărat ceva, susură el. Spune-mi ce.

Când se uita la ea cu atâta intensitate, cu ochii săi căprui şi cu zâmbetul strengar, ea nu îi putea rezista. Aşa că îi zise:

– Alaltăieri, bunicul meu a fost întemniţat pentru că a încercat să se înregistreze ca să voteze.

– Întemniţat? Nu se poate! Care a fost acuzaţia?

– A fost acuzat că s-a mişcat prea încet.

– Aa... Deci s-a întâmplat undeva în Sud.

– Da, în Golgotha, Alabama, oraşul său natal. Ezită, dar se hotărî apoi să îi mărturisească tot adevărul, deşi ştia că nu avea să-i fie pe plac. Vrei să ştii ce a zis când a ieşit de la închisoare?

– Ce a zis?

– A zis: „Am crezut că pot vota, acum că-i preşedintele Kennedy la Casa Albă; bag de seamă că m-am înşelat“. Asta mi-a povestit bunicul.

– La naiba, pufni preşedintele. Omul a avut încredere în mine şi eu l-am dezamăgit.

– Presupun că asta-i ceea ce crede.

– Dar tu ce crezi, Maria? rosti el, dezmierdându-i în continuare degetele.

Ea ezită din nou, uitându-se la picioarele ei ciocolatii în mâinile lui albe. Se temea că discuţia lor ar fi putut degenera. Lui îi sărea ţandăra la cea mai mică insinuare că nu ar fi fost sincer sau demn de încredere sau că nu îşi onora promisiunile făcute ca politician. Dacă îl presa prea tare, ar fi putut pune capăt relaţiei lor. Iar asta ar fi distrus-o.

Însă trebuia să fie sinceră. Trase aer în piept şi încercă să îşi păstreze calmul.

– După cum văd eu lucrurile, problema nu este chiar atât de complicată, începu ea. Sudiştii fac asta pentru că li se permite. Legea, aşa cum este ea acum, le îngăduie să scape basma curată, în pofida prevederilor constituţionale.

– Nu chiar, o întrerupse el. Fratele meu Bob a mărit numărul de procese intentate de Parchet pentru îngrădirea dreptului de vot. A adus un tânăr avocat negru să lucreze pentru el.

– Da, George Jakes. Îl cunosc. Însă ce fac ei nu-i de ajuns.

El ridică din umeri.

– Nu te pot contrazice în privinţa asta.

Ea insistă.

– Toată lumea este de acord că trebuie să schimbăm legislaţia prin adoptarea unei noi legi a drepturilor civile. Mulţi oameni cred că ai promis asta în campania electorală. Şi... nimeni nu înţelege de ce nu ai făcut-o încă. Îşi muşcă buzele, apoi riscă şi zise: Inclusiv eu.

Chipul lui se înăspri. Ea se căi imediat pentru candoarea sa.

– Nu te supăra, îl imploră. Nu aş vrea să te supăr pentru nimic pe lume – dar mi-ai pus o întrebare şi am vrut să fiu sinceră. Lacrimile îi umplură ochii. Iar bietul meu bunic şi-a petrecut toată noaptea la închisoare, în costumul său cel mai bun.

El zâmbi forţat.

– Nu sunt supărat, Maria. Cel puţin, nu pe tine.

– Îmi poţi spune orice, rosti ea. Te ador. Nu te-aş judeca niciodată, sper că ţi-ai dat seama. Doar spune-mi ce simţi.

– Sunt furios pe neputinţa mea, zise el. Avem majoritate în Congres numai dacă îi includem pe democraţii conservatori din Sud. Dacă introduc un proiect de lege a drepturilor civile, îl vor sabota – şi nu se vor opri acolo. Drept răzbunare, vor vota împotriva întregului meu program de legislaţie internă, inclusiv împotriva Medicare. Or, Medicare ar putea îmbunătăţi vieţile americanilor de culoare chiar mai mult decât legislaţia din domeniul drepturilor civile.

– Asta înseamnă că aţi renunţat la lupta pentru drepturile civile?

– Nu. Avem alegeri intermediare în noiembrie, anul viitor. Le voi cere americanilor să trimită mai mulţi democraţi în Congres, ca să îmi pot îndeplini promisiunile din campania electorală.

– Şi crezi că o vor face?

– Probabil că nu. Republicanii îmi atacă politica externă. Am pierdut Cuba, am pierdut Laosul şi acum pierdem Vietnamul. Am fost silit să-l las pe Hruşciov să ridice un gard de sârmă ghimpată prin mijlocul Berlinului. Momentan sunt încolţit, cu spatele la zid.

– Ce ciudat! remarcă Maria. Nu îi poţi lăsa pe negrii din Sud să voteze fiindcă eşti vulnerabil pe plan extern.

– Fiecare lider trebuie să dea dovadă de tărie pe scena internaţională, altminteri nu obţine nimic.

– Nu ai putea măcar să încerci? Să introduci un proiect de lege a drepturilor civile, chiar dacă probabil va fi respins? Cel puţin atunci lumea va şti că ai cele mai sincere intenţii.

El clătină din cap.

– Dacă introduc un proiect şi acesta este respins, voi părea slab, iar asta va pune totul în pericol. Şi nici nu aş mai avea o a doua şansă în domeniul drepturilor civile.

– Deci ce ar trebui să-i spun bunicului?

– Că nu-i chiar atât de uşor să faci ce se cuvine, nici măcar atunci când eşti preşedinte.

Se ridică în picioare, iar ea îi urmă exemplul. Se şterseră cu prosoapele, apoi se duseră în dormitorul lui. Maria îşi puse una dintre pijamalele lui albastre de bumbac.

Făcură dragoste din nou. Dacă era obosit, se termina totul repede, precum întâia oară; însă în seara aceea era relaxat. Redeveni vesel şi se întinseră pe pat, jucându-se unul cu celălalt ca şi cum nu ar fi contat nimic altceva pe lume.

După aceea adormi repede. Ea rămase întinsă lângă el, peste poate de fericită. Nu voia să mai vină dimineaţa, căci atunci trebuia să se îmbrace, să se ducă la biroul de presă şi să-şi înceapă ziua de lucru. Trăia în lumea reală de parcă ar fi fost într-un vis, aşteptând telefonul lui Dave Powers, telefon care însemna că se putea trezi, revenind la singura realitate care conta.

Îşi dădea seama că unele colege bănuiau ce făcea. Ştia că el nu avea să-şi părăsească niciodată soţia pentru ea. Ştia că ar fi trebuit să-şi facă griji că ar putea rămâne însărcinată. Ştia că tot ce făcea era o nebunie, că era greşit şi că nu se putea sfârşi bine.

Însă era prea îndrăgostită ca să îi pese.

*

George înţelegea de ce Bobby se bucura atât de mult că îl putea trimite să discute cu King. Când Bobby trebuia să pună presiune pe mişcarea pentru drepturile civile, avea şanse mai mari de succes dacă folosea un mesager

negru. George considera că Bobby avea dreptate în privinţa lui Levison, dar, chiar şi aşa, nu era tocmai încântat de rolul său – o senzaţie care devenea deja familiară.

În Atlanta ploua şi era frig. Verena îl întâmpină pe George la aeroport, îmbrăcată într-o haină argăsită cu un guler negru de blană. Arăta nemaipomenit, însă George suferea încă prea mult după refuzul Mariei ca să se mai simtă atras de ea.

– Îl cunosc pe Stanley Levison, îi zise Verena, conducându-l pe George prin aglomeraţia oraşului. E un tip foarte sincer.

– Este avocat, nu?

– E mai mult decât atât. L-a ajutat pe Martin să scrie *Stride Toward Freedom*. Sunt apropiaţi.

– FBI-ul susţine că Levison este comunist.

– Oricine nu este de acord cu J. Edgar Hoover este comunist, dacă e să te iei după FBI.

– Bobby a spus despre Hoover că-i un pervers sexual.

Verena râse.

– Crezi că vorbea serios?

– Nu ştiu.

– Hoover, fetiţă? Clătină din cap cu scepticism. Ar fi prea frumos ca să fie adevărat. Viaţa nu-i niciodată atât de haioasă.

Conduse prin ploaie până în cartierul Old Fourth Ward, unde existau sute de firme cu proprietari negri. Părea să fie câte o biserică pe fiecare stradă. Auburn Avenue fusese cândva cea mai prosperă stradă a negrilor din America. Southern Christian Leadership Conference îşi avea sediul la numărul 320. Verena trase în faţa unei clădiri lungi cu etaj, din cărămidă roşie.

– Bobby crede că Dr. King este arogant, zise George.

Verena ridică din umeri.

– Şi Martin crede că Bobby este arogant.

– Tu ce crezi?

– Eu cred că au amândoi dreptate.

George râse. Îi plăcea agerimea Verenei.

Se grăbiră pe trotuarul ud şi intrară în clădire. Aşteptară în faţa biroului lui King vreo cincisprezece minute, apoi fură chemaţi înăuntru.

Martin Luther King era un bărbat chipeş de 33 de ani, cu mustaţă şi păr negru, un pic cam rar. Era scund, având cam un metru şaptezeci şi un pic rotofei. Purta un costum gri-închis, o cămaşă albă şi o cravată neagră şi îngustă de satin. Avea o batistă albă de mătase în buzunarul de la piept şi butoni mari la manşete. George surprinse un iz de parfum. King îi dădea impresia unui om pentru care era importantă demnitatea. George îl înţelegea: şi el simţea la fel.

King dădu mâna cu George şi spuse:

– Când ne-am întâlnit ultima oară, participai la Cursa pentru Libertate şi erai în drum spre Anniston. Ce-ţi mai face braţul?

– S-a vindecat complet, mulţumesc pentru întrebare, răspunse George. M-am lăsat de lupte, dar oricum aveam de gând să o fac. Acum antrenez o echipă de liceu din Ivy City.

Ivy City era un cartier de negri din Washington.

– Asta-i bine, rosti King. Să înveţi băieţii de culoare să îşi folosească forţa într-un sport disciplinat, cu reguli. Ia loc, te rog. Îi făcu semn spre un scaun şi se retrase în spatele biroului. Spune-mi de ce te-a trimis procurorul general să vorbeşti cu mine.

În glas i se simţea o notă de mândrie rănită. Poate socotea că Bobby ar fi trebuit să vină să-i vorbească în persoană. George îşi aminti că porecla lui King în cadrul mişcării pentru drepturile civile era De Lawd.

George trecu în revistă problema reprezentată de Stanley Levison, neascunzând decât solicitarea de mandat pentru interceptare telefonică.

– Bobby m-a trimis să vă îndemn, cât îmi stă în puteri, să rupeţi orice legătură cu domnul Levison, rosti el drept concluzie. Este singura cale prin care vă puteţi proteja de acuzaţia de întovărăşire cu comuniştii – o acuzaţie care ar putea provoca mari prejudicii mişcării în care credem amândoi.

După ce termină ce avea de zis, King spuse:

– Stanley Levison nu este comunist.

George deschise gura ca să-i pună o întrebare, dar King îşi ridică mâna, oprindu-l: nu era genul de om care să accepte să fie întrerupt.

– Stanley nu a fost niciodată membru al Partidului Comunist. Comunismul înseamnă ateism, iar eu, ca adept al Domnului Nostru Iisus Hristos, nu aş putea fi prieten apropiat cu un ateu. Însă... adăugă el, aplecându-se peste birou. Mai e ceva.

Rămase tăcut câteva clipe, dar George ştia că nu-i venise încă rândul să vorbească.

– Hai să îţi spun tot adevărul despre Stanley Levison, continuă King într-un final, iar George simţi că urma o predică. Stanley se pricepe să facă bani. Asta îl face să se simtă prost. Crede că ar trebui să îi ajute pe ceilalţi în viaţă... Aşa că, în tinereţea lui, a fost... vrăjit. Da, ăsta-i cuvântul. A fost vrăjit de idealurile comunismului. Deşi nu s-a înscris niciodată, şi-a folosit talentele-i remarcabile ca să ajute Partidul Comunist din Statele Unite în diverse moduri. Şi-a dat seama repede de greşeala sa, s-a rupt de ei şi şi-a oferit sprijinul pentru cauza libertăţii şi a egalităţii negrilor. Astfel mi-a devenit prieten.

George aşteptă până când fu sigur că terminase de vorbit, apoi rosti:

– Îmi pare foarte rău să aud asta, domnule pastor. Dacă Levison a fost consilier financiar pentru Partidul Comunist, este pătat pe veci.

– Dar s-a schimbat.

– Vă cred, dar alţii nu o vor face. Prin continuarea relaţiei cu Levison, le veţi oferi muniţie duşmanilor noştri.

– Fie şi-aşa, zise King.

George era consternat.

– Ce vreţi să spuneţi?

– Regulile morale trebuie respectate şi când nu ne convine. Altminteri, de ce am mai avea nevoie de ele?

– Dar dacă puneţi în balanţă...

– Noi nu punem în balanţă nimic, îl întrerupse King. Stanley a greşit ajutându-i pe comunişti. S-a căit şi acum îşi răscumpără greşeala. Eu sunt predicator în slujba Domnului. Trebuie să iert precum Iisus şi să îl primesc pe Stanley cu braţele deschise. Cerurile se bucură mai mult de un păcătos care se căieşte decât de nouăzeci şi nouă de drept-credincioşi. Şi eu am nevoie de mila lui Dumnezeu, aşa că nu îmi pot îngădui să o refuz altcuiva.

– Dar costurile...

– Eu sunt pastor creştin, George. Doctrina iertării este adânc înrădăcinată în sufletul meu, mai adânc decât libertatea şi dreptatea. Nu aş renunţa la ea pentru nimic pe lume.

George realiză că misiunea lui era sortită eşecului. King era cât se poate de sincer. Nu exista nicio şansă să se răzgândească.

George se ridică în picioare.

– Vă mulţumesc pentru că mi-aţi explicat punctul dumneavoastră de vedere. Îl respect, la fel ca procurorul general.

– Dumnezeu să te binecuvânteze, rosti King.

George şi Verena ieşiră din birou şi apoi din clădire. Fără să scoată vreo vorbă, urcară în maşina Verenei.

– Te las la hotel, îi zise ea.

George încuviinţă tăcut. Se gândea la cuvintele lui King şi nu prea avea chef de vorbă.

Merseră tot drumul în tăcere, până ajunseră la intrarea hotelului. Apoi ea îl întrebă:

– Ei, ce zici?

– King m-a făcut să-mi fie ruşine de mine însumi, zise el.

*

– Asta fac predicatorii, îi spuse mama lui. E treaba lor. E bine pentru tine.

Îi turnă un pahar cu lapte şi îi tăie o felie de tort. El nu voia nimic.

Îi povestise totul în bucătăria ei.

– Era atât de hotărât... îşi aminti George. După ce şi-a dat seama că are dreptate, nu a mai fost chip să îl conving altminteri.

– Nu îl pune pe un piedestal acum, îl avertiză Jacky. Nu-i nimeni cu adevărat sfânt – mai ales dacă-i bărbat.

Era spre sfârşitul după-amiezii şi ea încă purta ţinuta de la muncă, o rochie neagră şi simplă şi pantofi fără toc.

– Ştiu asta. Dar eu mă dusesem acolo ca să îl conving să rupă legătura cu un prieten credincios din motive politice cinice, iar el vorbea despre ce-i bine şi ce-i rău.

– Ce mai face Verena?

– Păcat că nu ai văzut-o în haina aceea cu guler negru de blană.

– Ai scos-o în oraş?

– Am luat cina împreună.

Nu o sărutase de rămas-bun.

Apoi, pe neaşteptate, Jacky zise:

– Îmi place de Maria Summers.

George fu surprins.

– De unde o ştii?

– E membră a clubului. Jacky era şefa personalului de culoare de la University Women's Club. Nu sunt foarte multe negrese în club, aşa că vorbim, bineînţeles. Mi-a pomenit că lucrează la Casa Albă, i-am zis despre tine şi am realizat că voi doi vă ştiţi deja. Are o familie cumsecade.

George era amuzat.

– *Asta* cum de o mai ştii?

– A venit cu părinţii la prânz. Tatăl ei este mare avocat la Chicago. Îl cunoaşte pe primarul Daley.

Daley era un mare susţinător al lui Kennedy.

– Ştii mai multe despre ea decât ştiu eu!

– Femeile ascultă. Bărbaţii vorbesc.

– Şi mie îmi place Maria.

– Bun. Jacky se încruntă, amintindu-şi subiectul iniţial. Ce a spus Bobby Kennedy când te-ai întors de la Atlanta?

– Va încuviinţa interceptarea convorbirilor lui Levison. Asta înseamnă că FBI-ul va asculta o parte din telefoanele lui King.

– Şi ce contează? Oricum, tot ce face King devine public.

– Ar putea afla dinainte ce are de gând să facă. Şi dacă vor face asta, le pot da ponturi segregaţioniştilor, care pot plănui în avans şi pot găsi modalităţi de a submina ceea ce face King.

– Da, nu-i deloc bine, dar nici nu-i sfârşitul lumii.

– L-aș putea avertiza pe King cu privire la interceptări. I-aș putea spune Verenei să îi atragă atenţia să fie atent la tot ce vorbeşte la telefon cu Levison.

– Ţi-ai trăda colegii de muncă.

– Asta mă și sâcâie.

– De fapt, poate că ar trebui să îţi dai demisia.

– Exact. Pentru că m-aș simţi ca un trădător.

– Oricum, ar putea afla de pontul oferit, iar când vor căuta vinovatul, vor vedea o singură persoană de culoare în cameră – pe tine.

– Poate că ar trebui să o fac oricum, dacă așa se cuvine.

– Dacă pleci, George, nu va mai rămâne niciun negru în cercul de apropiaţi al lui Bobby Kennedy.

– Știam eu că îmi vei spune să îmi ţin gura și să rămân.

– Știu că-i greu, dar așa ar trebui să faci.

– Și eu sunt de aceeași părere, încuviinţă George.

Capitolul 12

– Stai într-o casă uimitoare, îi zise Beep Dewar lui Dave Williams.

Dave avea 13 ani. Locuia acolo de când se ştia şi nu acordase niciodată prea mare atenţie casei sale. Se uită la faţada de cărămidă dinspre grădină, cu rândurile sale ordonate de ferestre în stil georgian.

– Uimitoare? zise el.

– Este atât de veche!

– E din secolul al XVIII-lea, cred. Deci are doar vreo două sute de ani.

– *Doar!* râse ea. În San Francisco nu există nimic vechi de două sute de ani.

Casa se afla pe Great Peter Street, în Londra, la câteva minute de mers pe jos de clădirea Parlamentului. Majoritatea caselor din zonă erau din secolul al XVIII-lea, iar Dave ştia că fuseseră construite pentru membrii parlamentului şi pairii aleşi în Camera Comunelor şi în Camera Lorzilor. Tatăl lui Dave, Lloyd Williams, era deputat în Camera Comunelor.

– Fumezi? rosti Beep, scoţând un pachet de ţigări.

– Numai când am ocazia.

Ea îi dădu o ţigară, apoi şi le aprinseră.

Ursula Dewar, poreclită Beep, avea tot 13 ani, dar părea mai mare decât Dave. Purta haine americane şic, pulovere mulate, blugi strâmţi şi cizme. Susţinea că ştie să conducă. Spunea că radioul britanic este prea rigid: existau numai trei posturi şi niciunul nu difuza rock and roll – şi toate îşi încheiau emisia la miezul nopţii. Când îl surprindea pe Dave holbându-se la micile umflături pe care sânii ei le făceau în partea din faţă a bluzei negre, nici măcar nu se jena; pur şi simplu, surâdea. Însă nu îi dăduse niciodată vreo oportunitate să o sărute.

Nu ar fi fost prima fată pe care ar fi sărutat-o. Ar fi vrut să-i zică asta şi ei, ca să nu creadă că ar fi neexperimentat. Ar fi fost a treia fată pentru el, dacă o punea la socoteală şi pe Linda Robertson, chiar dacă aceasta nu îl sărutase la rândul ei. Ideea era că ştia ce să facă.

Însă nu ajunsese până acolo cu Beep... nu încă.

Fusese aproape, totuşi. O cuprinsese discret de umeri în spatele Humber Hawk-ului tatălui său, însă ea îi întorsese spatele şi se uitase spre străzile luminate de felinare. Nu chicotea atunci când era gâdilată. Se zbânţuiseră pe muzica de la pick-upul Dansette din dormitorul surorii lui de 15 ani, Evie; însă Beep refuzase să danseze cu Dave când acesta pusese piesa *Are You Lonesome Tonight?* a lui Elvis.

Şi totuşi, încă nu îşi pierduse speranţa. Din păcate, nu acesta era momentul potrivit. Stăteau în mica grădină de lângă casă, într-o după-amiază de iarnă – Beep se cuprindea singură în braţe ca să se încălzească şi amândoi erau îmbrăcaţi gros, în hainele lor de ocazie. Plecau spre o reuniune formală de familie. Însă mai târziu avea să fie o petrecere. Beep avea în poşetă o sticluţă de votcă cu care să mai „pipereze" băuturile răcoritoare pe care aveau să le primească în timp ce părinţii lor dădeau pe gât whisky şi gin. Şi atunci, orice se putea întâmpla. Se uită la buzele ei trandafirii ce cuprindeau filtrul ţigării Chesterfield şi îşi imagină cu alean cum s-ar fi simţit...

Auzi glasul cu accent american al mamei sale, strigându-i din casă: „Veniţi înăuntru, copii, plecăm!" Îşi stinseră ţigările în răzorul cu flori şi intrară.

Cele două familii se adunau în salon. Bunica lui Dave, Eth Leckwith, avea să fie „acceptată" în Camera Lorzilor. Asta însemna că devenea baroneasă, lumea trebuia să i se adreseze cu Lady Leckwith şi avea să facă parte din Camera Superioară a parlamentului ca pair laburist. Părinţii lui Dave, Lloyd şi Daisy, aşteptau şi ei împreună cu sora lui, Evie, şi cu un tânăr prieten de familie, Jasper Murray. De faţă mai era şi familia Dewar – erau prieteni din timpul războiului. Woody Dewar era fotograf şi fusese detaşat pentru un an la Londra; îşi adusese cu el soţia, Bella, şi copiii, Cameron şi Beep. Toţi americanii păreau fascinaţi de pantomima din viaţa publică britanică, aşa că familia Dewar participa şi ea la ceremonie. Ieşiră în grup compact din casă şi porniră către Piaţa Parlamentului.

În timp ce mergeau pe străzile înceţoşate ale Londrei, Beep uită de Dave şi se concentră asupra lui Jasper Murray. Băiatul avea 18 ani şi arăta ca un viking, fiind înalt şi lat în umeri, cu părul blond. Purta o jachetă din tweed gros. Dave şi-ar fi dorit să fie şi el atât de matur şi de masculin, pentru ca Beep să îl privească şi pe el cu acea expresie de admiraţie şi de dorinţă.

Dave îl trata pe Jasper ca pe un frate mai mare, aşa că îi ceruse sfatul. Îi mărturisise că o adora pe Beep şi că nu ştia cum să o cucerească.

– Nu te da bătut, îi zisese Jasper. Uneori, ai succes prin simpla perseverenţă.

Dave le putea auzi acum conversaţia.

– Deci, tu eşti vărul lui Dave? i se adresă Beep lui Jasper pe când traversau Piaţa Parlamentului.

– Nu chiar, replică Jasper. Nu suntem rude.

– Atunci, cum de locuieşti aici fără să plăteşti chirie?

– Mama mea a fost colegă de şcoală cu mama lui Dave, în Buffalo. Acolo l-au cunoscut pe tatăl tău. De atunci sunt prieteni.

Dave ştia că era mai mult de-atât. Mama lui Jasper, Eva, fusese o refugiată din Germania nazistă, iar mama lui Dave, Daisy, o luase să stea cu ea, dintr-o generozitate ce îi era caracteristică. Însă Jasper prefera să nu prezinte pe larg în ce măsură era îndatorată familia lui soţilor Williams.

– Tu ce studiezi? întrebă Beep.

– Franceza şi germana. Sunt la St Julian, una dintre cele mai mari facultăţi de la Universitatea din Londra. Dar cel mai des scriu pentru ziarul studenţilor. Vreau să fiu jurnalist.

Dave îl invidia. El nu avea să înveţe niciodată franceza sau să meargă la facultate. Era la coada clasei, la toate materiile. Tatăl lui era exasperat.

Beep îl întrebă pe Jasper:

– Unde sunt părinţii tăi?

– În Germania. Umblă mult prin lume cu armata. Tatăl meu este colonel.

– Colonel! susură Beep cu admiraţie.

Sora lui Dave, Evie, îi şopti acestuia la ureche:

– Ce crede că face fluşturatica aia? Mai întâi îţi face ochi dulci ţie, apoi flirtează cu un bărbat mai mare decât ea cu cinci ani!

Dave nu comentă. Ştia că sora lui era îndrăgostită lulea de Jasper. Ar fi putut să o tachineze, dar se abţinu. Îi plăcea de Evie şi, oricum, era mai bine să păstreze chestiile acestea pentru data viitoare când ea avea să fie rea cu el.

– Dar nu trebuie să te naşti aristocrat? zicea Beep.

– Chiar şi în cele mai vechi familii trebuie să fi fost cineva primul, replică Jasper. Însă în ziua de azi există pairii pe viaţă, care nu lasă moştenire titlul lor. Doamna Leckwith va fi pair pe viaţă.

– Şi va trebui să-i facem reverenţe?

Jasper pufni în râs.

– Nu, prostuţo.

– Va fi prezentă şi regina la ceremonie?

– Nu.

– Vai, ce păcat!

– Proasta naibii! murmură Evie.

Intrară în Palatul Westminster pe la intrarea lorzilor. Fură întâmpinaţi de un bărbat în ţinută de Curte, purtând inclusiv pantaloni bufanţi şi ciorapi de mătase. Dave o auzi pe bunica lui rostind cu accentul său galez, uşor cântat:

– Uniformele demodate sunt un semn clar pentru o instituţie care are mare nevoie de reformă.

Dave şi Evie veniseră de când se ştiau la clădirea Parlamentului, însă pentru familia Dewar era o experienţă nouă şi oamenii se minunau cu toţii. Beep uită să facă pe fermecătoarea şi remarcă:

– Toate suprafeţele sunt decorate! Gresia, covoarele, tapetul, furnirurile din lemn, vitraliile şi piatra sculptată!

Jasper o privi cu un interes sporit.

– Clădirea este în stil gotic victorian.

– A, da?

Pe Dave începea să îl calce pe nervi felul în care Jasper o impresiona pe Beep.

Grupul se despărţi; majoritatea urcă după un uşier câteva etaje, până la galeria ce dădea spre sala de dezbateri. Prietenii lui Ethel erau deja acolo. Beep se aşeză lângă Jasper, însă Dave izbuti să se aşeze în cealaltă parte, iar Evie se strecură lângă el. Dave vizitase adeseori Camera Comunelor, aflată în celălalt capăt al aceluiaşi palat, dar această sală era mult mai ornamentată, având bănci de piele roşii, nu verzi.

După o aşteptare îndelungată, sub ei se auzi o forfotă şi bunica lor apăru, în rând cu alte patru persoane, toţi purtând pălării amuzante şi robe extrem de caraghioase, cu tiv îmblănit. Beep exclamă „Uimitor!", însă Dave şi Evie chicotiră.

Alaiul se opri în faţa unui tron, iar Bunica îngenunche, nu fără dificultate – avea 68 de ani. Mai multe hrisoave fură trecute dintr-o mână în alta pentru a fi citite cu voce tare. Mama lui Dave, Daisy, le explica ceremonia pe un ton scăzut părinţilor lui Beep, înaltul Woody şi durdulia Bella, însă Dave nu îi dădea atenţie. Oricum erau numai baliverne...

După o vreme, Ethel şi doi dintre însoţitorii săi se aşezară pe una dintre bănci. Apoi urmă cea mai amuzantă parte.

După ce se aşezară, fură nevoiţi să se ridice imediat. Îşi scoaseră pălăriile şi se înclinară. Apoi se aşezară şi îşi puseră pălăriile la loc. Repetară această scenă ca nişte marionete: sus, pălăriile jos, plecăciune, jos, pălăriile pe cap. Dave şi Evie abia se mai puteau abţine să nu pufnească în râs. Apoi o făcură şi a treia oară. Dave îşi auzi sora bufnind: „Opriţi-vă, vă rog, opriţi-vă!", ceea ce îl făcu să chicotească şi mai tare. Daisy le aruncă o privire severă, dar era până şi ea mult prea amuzată ca să nu se distreze, aşa că le zâmbi larg.

În cele din urmă se termină totul şi Ethel ieşi din sală. Familia şi prietenii ei se ridicară în picioare. Mama lui Dave îi conduse printr-un hăţiş de coridoare şi trepte până la sala din subsol unde se ţinea petrecerea. Dave se asigură că avea chitara pusă bine într-un colţ. El şi Evie urmau să cânte, deşi vedeta era ea: el doar o acompania.

În câteva minute, sala se umplu cu vreo sută de oameni.

Evie îl ţinea de vorbă pe Jasper, punându-i întrebări despre ziarul studenţesc. Subiectul îi era pe plac, şi băiatul îi răspundea cu entuziasm, însă Dave era convins că Evie nu avea nicio şansă. Jasper ştia cum să-şi urmărească interesul. Momentan avea un loc luxos în care să stea, fără să plătească chirie, la doar o aruncătură de băţ de facultate. Nu avea să rişte toate acestea începând o relaţie sentimentală cu fiica stăpânilor casei sau cel puţin asta era perspectiva cinică a lui Dave.

Totuşi, Evie reuşi să-i distragă atenţia lui Jasper de la Beep, lăsând terenul liber pentru Dave. El luă o bere de ghimbir şi o întrebă cum i se păruse ceremonia. Ea turnă votcă pe furiş în băuturile lor răcoritoare. După un minut, toată lumea aplaudă când intră Ethel, purtând acum haine normale – o rochie roşie şi o haină asortată, precum şi o pălărioară pe buclele-i colilii.

– Pesemne că a fost frumoasă foc odinioară, şopti Beep.

Lui Dave i se părea dubios să se gândească la bunica sa ca fiind o femeie atrăgătoare.

Ethel începu să vorbească:

– Îmi face mare plăcere să fiu aici, cu voi, cu această ocazie. Singurul meu regret este că dragul meu Bernie nu a apucat ziua aceasta. A fost cel mai înţelept om pe care l-am cunoscut vreodată.

Bunicul Bernie murise în urmă cu un an.

– Este ciudat să mi se adreseze lumea cu „My Lady", mai ales pentru o socialistă convinsă ca mine, continuă ea, stârnind râsetele tuturor. Bernie m-ar fi întrebat dacă mi-am învins adversarii sau doar m-am alăturat lor. Vreau să vă asigur că am acceptat să fiu pair doar ca să abolesc instituţia.

Aplauze.

– Vorbesc serios, tovarăşi: am renunţat să fiu deputată de Aldgate fiindcă am considerat că este momentul să las pe cineva mai tânăr în locul meu, dar nu m-am pensionat. Există încă multă inechitate în societatea noastră, prea multe locuinţe dărăpănate şi sărăcie, prea multă foamete în lume – iar eu s-ar putea să nu mai am decât vreo 20-30 de ani de activitate politică în faţă!

Alte râsete.

– Mi s-a explicat că aici, în Camera Lorzilor, este mai indicat să îţi alegi o problemă numai a ta, iar eu am decis asupra cărui lucru aş vrea să mă concentrez.

Se lăsă liniştea. Lumea îşi dorea mereu să ştie ce avea de gând să facă Eth Leckwith.

– Săptămâna trecută, vechiul şi bunul meu prieten Robert von Ulrich a murit. El a luptat în Primul Război Mondial, a fost hăituit de nazişti în anii '30 şi a ajuns să conducă cel mai bun restaurant din Cambridge. Odată,

pe când eram o simplă croitoreasă şi lucram într-un atelier din East End, el mi-a cumpărat o rochie nouă şi m-a scos la cină la Ritz. Şi... Făcu o pauză, apoi îşi ridică bărbia sfidător... şi era homosexual.

Se auzi un murmur de surprindere în încăpere.

Dave mormăi:

– La naiba!

– Îmi place bunica ta, rosti Beep.

Lumea nu era obişnuită să audă vorbindu-se atât de deschis despre acest subiect, cu atât mai puţin o femeie. Dave rânji. Draga de Bunica, pusă pe scandal chiar şi după atâta amar de vreme...

– Nu mai şuşotiţi, că nu sunteţi atât de şocaţi, le-o reteză ea rapid. Ştiţi cu toţii că există bărbaţi care iubesc alţi bărbaţi. Oamenii aceştia nu fac rău nimănui – ba chiar, din câte am observat eu, sunt mai blajini decât alţi bărbaţi – şi totuşi, ceea ce fac se consideră o infracţiune conform legislaţiei din ţara noastră. Mai rău decât atât, poliţişti îmbrăcaţi în civil pretind că sunt homosexuali ca să-i prindă în capcană, să-i aresteze şi să-i bage la închisoare. După părerea mea, asta-i la fel de rău precum persecuţia oamenilor pentru că sunt evrei, pacifişti sau catolici. Deci, campania mea principală, aici în Camera Lorzilor, va fi reformarea legii homosexualităţii. Sper că îmi veţi ţine pumnii cu toţii. Vă mulţumesc.

Primi aplauze entuziaste. Dave realiză că mai toată lumea din acea încăpere o susţinea. Era impresionat. Oricum, considera el, întemniţarea pederaştilor era o prostie. Camera Lorzilor capătă o nouă semnificaţie în ochii lui: dacă puteai face campanie pentru aşa ceva, poate că locul acela nu era complet ridicol.

Într-un final, Ethel zise:

– Şi acum, în onoarea rudelor şi a prietenilor noştri americani, un cântec.

Evie porni spre podium, iar Dave o urmă.

– Poţi să te bazezi mereu pe bunica dacă-i vorba să le dea oamenilor de gândit, îi şopti ea lui Dave. Pun pariu că o să-i reuşească.

– În general, obţine cam tot ce îşi propune, încuviinţă el, ridicându-şi chitara şi atingând coardele.

Evie începu imediat:

O, spune, poţi tu zări în lumina timpurie a zorilor...

Majoritatea celor din încăpere erau britanici, nu americani, însă glasul lui Evie îi făcu pe toţi să asculte.

Ceea ce cu atâta mândrie salutăm noi în ultima licărire a crepusculului...

Lui Dave, mândria patriotică i se părea o tâmpenie, însă tot simţi că i se pune un nod în gât. Cântecul era de vină.

Ale cărui ample dungi şi stele briliante, în timpul periculoasei lupte,
Le vedeam deasupra meterezelor, atât de elegant fluturând?

În sală se lăsase o asemenea tăcere, încât Dave îşi auzea propria respiraţie. Evie reuşea mereu să facă asta. Când era pe scenă, toată lumea o privea.

Şi strălucirea roşie a rachetelor, bombele explodând în aer,
Probând, de-a lungul nopţii, că steagul nostru e încă acolo.

Dave se uită la mama lui şi o văzu ştergându-şi o lacrimă.

O, spune, drapelul cu dungi şi cu stele tot mai flutură oare
Peste pământul celor liberi şi peste casa celor viteji?

Lumea izbucni în aplauze şi ovaţii. Dave trebuia să recunoască: chiar dacă sora lui putea fi uneori o pacoste, ştia ca nimeni alta să vrăjească publicul.

Luă încă o bere de ghimbir, apoi se uită împrejur după Beep, însă aceasta nu era în sală. Îl văzu pe fratele ei mai mare, Cameron, care i se părea un tip cam ciudat.

– Hei, Cam, unde s-a dus Beep?

– A ieşit la o ţigară, bănuiesc, răspunse acesta.

Dave se întrebă dacă o putea găsi. Hotărând să se ducă după ea, îşi lăsă jos paharul.

Se apropie de ieşire odată cu bunica sa, aşa că îi ţinu uşa deschisă. Probabil că se ducea la toaletă: ştia că femeile în vârstă erau nevoite să meargă mai des la toaletă. Ea îi zâmbi şi urcă pe scările cu covor roşu. Cum habar nu avea unde se află, se luă după ea.

Pe platforma dintre etaje fu oprită de un bărbat în vârstă, sprijinit într-un baston. Dave observă că bătrânul purta un costum elegant dintr-un material gri-deschis, cu tiv alb. La buzunarul de la piept avea o batistă de mătase cu model. Era livid şi avea părul alb, dar se vedea că fusese cândva un bărbat bine. Acesta i se adresă bunicii: „Felicitări, Ethel", apoi îi strânse mâna.

– Mulţumesc, Fitz, replică ea.

Păreau să se cunoască bine. El o ţinu mai departe de mână.

– Deci eşti baroneasă acum.

Ea zâmbi.

– Ciudată-i viaţa, nu-i aşa?

– Da, sunt uluit.

Cum cei doi îi blocau drumul, Dave aşteptă să termine. Deşi îşi spuneau banalităţi, conversaţia lor avea o nuanţă de pasiune. Dave nu era sigur despre ce anume era vorba.

Ethel rosti:

– Nu te deranjează că menajera ta a fost înnobilată?

Menajeră? Dave ştia despre Ethel că începuse prin a fi cameristă la un conac din Ţara Galilor. Omul acesta pesemne că îi fusese şef cândva.

– Eh, nu-mi mai pasă de astfel de lucruri de multă vreme, replică bărbatul. Îi mângâie mâna, apoi îi dădu drumul. Din perioada guvernului Attlee, mai exact.

Ea râse. Era clar că îi făcea plăcere să discute cu el. Era un substrat puternic în conversaţia lor, nu iubire sau ură, ci altceva. Dacă nu ar fi fost atât de bătrâni, Dave s-ar fi gândit că era vorba de sex.

Cuprins de nerăbdare, Dave îşi drese glasul.

Ethel zise:

– Iată-l pe nepotul meu, David Williams. Dacă într-adevăr nu îţi mai pasă, ai putea da mâna cu el. Dave, dumnealui este contele Fitzherbert.

Contele ezită şi, pentru o clipă, Dave crezu că va refuza să-i strângă mâna; apoi păru să se hotărască şi i-o întinse. Dave dădu mâna cu el şi spuse: „Îmi pare bine".

Ethel rosti: „Mulţumesc, Fitz". Sau, mai bine zis, încercă să rostească aceste cuvinte, dar glasul i se poticni spre finalul propoziţiei. Fără să mai rostească nimic altceva, îşi continuă drumul. Dave înclină politicos din cap către bătrânul conte şi o urmă.

O clipă mai târziu, Ethel dispăru printr-o uşă pe care scria „Femei".

Dave realiză că în trecut se petrecuse ceva între Ethel şi Fitz. Hotărî să o întrebe asta pe mama sa. Apoi zări o ieşire şi uită complet de cei doi bătrâni.

Ieşind pe o uşă, se trezi într-o curte interioară cu o formă neregulată, plină de pubele. Era locul ideal pentru o giugiuleală pe furiş, se gândi el. Nu dădea spre stradă, nu se vedeau ferestre prin preajmă şi existau tot felul de cotloane. Simţi cum i se animă speranţele.

Nu se vedea nici urmă de Beep, dar se simţea miros de tutun.

Trecu pe lângă pubele şi se uită după colţ.

Ea era acolo, aşa cum sperase, şi avea în mâna stângă o ţigară. Însă era cu Jasper, prinşi într-o îmbrăţişare. Dave se holbă la ei. Trupurile lor păreau lipite unul de celălalt şi se sărutau pătimaş, ea cu mâna în părul lui, el cu mâna pe sânul ei.

– Eşti un trădător ticălos, Jasper Murray, rosti Dave, apoi se răsuci pe călcâie şi intră înapoi în clădire.

*

În adaptarea după *Hamlet* realizată de şcoală, Evie Williams propuse să joace nud scena nebuniei Ofeliei.

Doar simpla idee a acestui lucru îl făcea pe Cameron Dewar să se înfierbânte.

Cameron o adora pe Evie. Concepţiile, în schimb, i le detesta. Ea se înscria în toate afurisitele de cauze apărute prin presă, de la oprirea cruzimii împotriva animalelor până la dezarmarea nucleară, vorbind de parcă oamenii care nu făceau ca ea ar fi fost doar nişte brute stupide. Dar Cameron se obişnuise cu asta: era în dezacord cu majoritatea celor de seama lui şi cu întreaga sa familie. Părinţii lui erau liberali fără leac, iar bunica sa fusese cândva redactor la un ziar având incredibilul titlu *The Buffalo Anarchist*.

Nici familia Williams nu era mai brează, fiind stângişti până la ultimul. Singurul locatar mai sănătos la cap din casa de pe Great Peter Street era parazitul de Jasper Murray, care de obicei era cinic faţă de orice. Londra era un cuib de lichele subversive, mai ceva chiar decât oraşul său natal, San Francisco. Avea să răsufle uşurat la încheierea delegării tatălui său, când urmau să se întoarcă în America.

Numai că avea să-i fie dor de Evie. Cameron avea 15 ani şi era îndrăgostit pentru prima oară. Nu voia o idilă acum: avea prea multe de făcut. Însă, în timp ce stătea în bancă şi încerca să memoreze cuvinte din vocabularul francez şi latin, se trezi că mintea îi zboară spre momentul în care Evie cântase *The Star-Spangled Banner*.

Ştia că şi ea îl plăcea; era convins de asta. Îşi dăduse seama cât era de deştept şi îi punea doar întrebări serioase. Cum funcţionau centralele nucleare? Hollywoodul era un loc de sine stătător? Cum erau trataţi negrii în California? Ba, şi mai mult, îi asculta cu mare atenţie răspunsurile. Nu stătea la palavre cu el: asemenea lui, nu o interesau bârfele. Ar fi fost un cuplu intelectual renumit... cel puţin în fanteziile lui Cameron.

Cameron şi Beep mergeau la aceeaşi şcoală cu Evie şi Dave, o instituţie londoneză progresistă unde – din câte vedea Cameron – majoritatea profesorilor erau comunişti. Controversa în privinţa scenei nebuniei făcu ocolul şcolii cât ai zice peşte. Profesorul de teatru, Jeremy Faulkner, un bărbos purtând o eşarfă dungată de student, chiar aprobase ideea. Totuşi, directorul nu era atât de nesăbuit, aşa că o interzisese categoric.

Acesta ar fi fost un prilej în care Cameron s-ar fi bucurat ca decadenţa liberală să aibă câştig de cauză.

Familiile Williams şi Dewar veniră împreună să vadă piesa. Cameron îl ura pe Shakespeare, dar era nerăbdător să vadă ce avea să facă Evie pe scenă. Fata avea o profunzime ce părea scoasă şi mai mult în evidenţă în prezenţa publicului. Semăna cu străbunicul ei, Dai Williams, pionier al mişcării sindicale şi predicator evanghelist, conform spuselor lui Ethel, fiica lui Dai. Ethel zisese: „Tatăl meu avea în ochi aceeaşi scăpărare şi sete de glorie".

Cameron învăţase cu conştiinciozitate *Hamlet* – aşa cum învăţa orice, pentru a obţine note bune – şi ştia că Ofelia era un rol extrem de dificil.

Teoretic patetică prin cântecele ei obscene, ea putea deveni cu uşurinţă un personaj comic. Cum avea oare să interpreteze acest rol o fată de 15 ani, captivând totodată publicul? Cameron nu voia să o vadă făcându-se de râs (deşi exista o mică fantezie în mintea lui în care o cuprindea pe după umerii ei delicaţi şi o consola după un eşec umilitor).

Împreună cu părinţii şi cu sora lui mai mică, Beep, intră în sala şcolii, care era şi sală de sport, aşa că mirosea a cărţi de rugăciuni prăfuite şi a tenişi transpiraţi. Se aşezară lângă familia Williams: Lloyd Williams, deputatul laburist; soţia lui americană, Daisy; Eth Leckwith, bunica, şi Jasper Murray, chiriaşul. Tânărul Dave, fratele mai mic al lui Evie, se afla în altă parte, organizând ceva pentru antract.

Cameron auzise de câteva ori în ultimele luni cum se cunoscuseră părinţii săi la Londra, în timpul războiului, la o petrecere organizată de Daisy. Tata o condusese pe Mama acasă: atunci când povestea, ochii îi scăpărau într-un mod ciudat, iar Mama îi arunca din când în când o privire de genul „taci naibii din gură", iar el nu mai spunea nimic. Cameron şi Beep se întrebau incitaţi ce făcuseră părinţii lor în drumul spre casă.

Câteva zile mai târziu, Tata se paraşutase în Normandia, iar Mama crezuse că nu avea să îl mai vadă niciodată; cu toate acestea, rupsese logodna cu un alt bărbat. „Mama a fost furioasă, le povestise ea. Nu m-a iertat niciodată."

Scaunele din sală i se păreau lui Cameron incomode chiar şi pentru adunarea de dimineaţă, care dura doar o jumătate de oră. Era clar că seara aceea avea să fie un purgatoriu pentru el. Ştia prea bine că piesa completă dura cinci ore. Evie îl asigurase că urmau să prezinte o versiune scurtă. Cameron se întreba *cât* de scurtă.

I se adresă lui Jasper, care stătea lângă el:

– Oare ce va purta Evie pentru scena nebuniei?

– Nu ştiu, răspunse Jasper. Nu a zis nimănui.

Luminile se stinseră şi cortina se ridică, dezvăluind meterezele din Elsinore.

Decorurile vopsite erau opera lui Cameron. Avea un puternic simţ vizual, moştenit probabil de la tatăl său, fotograful. Era mulţumit îndeosebi de felul în care luna vopsită masca reflectorul care lumina santinelele.

Dar altceva care să-i placă nu prea mai era. Fiecare piesă de teatru realizată de elevi pe care o văzuse Cameron fusese groaznică, iar aceasta nu era o excepţie. Băiatul de 17 ani care îl juca pe Hamlet încerca să pară enigmatic, dar nu izbutea decât să pară inexpresiv ca o scândură. Totuşi, Evie era cu totul altceva.

În prima ei scenă, Ofelia nu avea altceva de făcut decât să îşi asculte fratele condescendent şi pe tatăl încrezut, până ce – la sfârşit – îşi avertiza fratele să nu fie ipocrit, într-un scurt discurs pe care Evie îl recită cu o plăcere

nemaipomenită. Însă în cea de-a doua scenă, când îi spunea tatălui ei despre modul nebunesc în care Hamlet îi invadase iatacul, fata excelă. Începu prin a fi agitată, apoi deveni mai calmă, mai tăcută şi mai concentrată, până când publicul nici nu mai îndrăzni să respire când ea rosti: „Şi-atât de-adânc a suspinat şi jalnic..." Şi apoi, în următoarea ei scenă, când furiosul Hamlet o îndemnă să se ducă la mănăstire, ea păru atât de bulversată şi de rănită, încât Cameron îşi dori să sară pe scenă şi să-l pocnească. Jeremy Faulkner avusese inspiraţia de a încheia prima jumătate a piesei în acel punct, iar aplauzele fură furtunoase.

Dave făcea pe barmanul în antract, vânzând băuturi răcoritoare şi bomboane. O duzină de prieteni îl ajutau, servind oamenii cât puteau de rapid. Cameron era impresionat: nu mai văzuse niciodată nişte elevi trudind aşa.

– Le-ai dat pastile energizante? îl întrebă pe Dave când îşi luă un pahar de suc de cireşe.

– Nu, replică Dave. Doar un comision de 20 la sută pentru tot ce vând.

Cameron spera ca Evie să vină să stea de vorbă cu familia ei în antract, însă ea nu apăru, apoi se auzi clopoţelul care anunţa a doua jumătate a piesei, iar el se întoarse la locul său dezamăgit, însă nerăbdător să vadă ce avea să urmeze.

Hamlet îşi mai intră în personaj atunci când trebui să o bălăcărească pe Ofelia în faţa tuturor. Poate că asta îi venea mai natural actorului respectiv, se gândi Cameron răutăcios. Stânjeneala şi tulburarea Ofeliei sporiră până când ajunse în pragul isteriei.

Însă abia la scena nebuniei sale publicul îşi ieşi cu adevărat din minţi.

Ea intră arătând ca o pacientă de la azil, într-o cămaşă de noapte din bumbac subţire pătată şi ruptă, care îi ajungea doar până la jumătatea coapsei. Departe de a fi demnă de milă, ea era zeflemitoare şi agresivă, ca o târfă beată de pe stradă. Când rosti: „Se zice că bufniţa a fost odată fată de brutar", o propoziţie care pentru Cameron nu semnifica absolut nimic, izbuti să o facă să sune ca o răutate cruntă.

Cameron o auzi pe mama lui şoptindu-i tatălui său: „Nu-mi vine să cred că fata asta are doar 15 ani".

La replica: „Băieţii toţi sunt nişte hoţi. Zău, fie-le ruşine", Ofelia se repezi spre organele genitale ale regelui, stârnind în public un râs nervos.

Apoi se produse o schimbare bruscă: lacrimile începură să-i curgă şiroaie pe obraji şi vocea i se prefăcu într-un murmur când vorbi despre tatăl ei mort. Publicul amuţi. Redeveni apoi din nou copil când spuse: „Dar nu pot să nu plâng la gândul că o să-l culce în pământul rece".

Lui Cameron îi venea să plângă.

Apoi ea îşi dădu ochii peste cap, se împletici şi rosti cu glas spart, ca o cotoroanţă: „Să-mi vie trăsura!" Îşi prinse gulerul rochiei cu ambele mâini şi rupse partea din faţă. Publicul icni. „Noapte bună, doamnelor!" strigă ea,

lăsându-şi veşmântul să cadă pe jos. Goală puşcă, strigă apoi: „Noapte bună, noapte bună, noapte bună!", după care fugi de pe scenă.

Din acel moment, piesa îşi pierdu orice farmec. Groparul nu mai fu deloc amuzant, iar duelul de la final fu atât de artificial, încât îi plictisi pe toţi. Cameron nu se putea gândi decât la Ofelia, goală şi delirând pe scenă, cu sânii mici şi mândri şi cu părul pubian de-un castaniu înflăcărat – o fată frumoasă scoasă din minţi. Realiză că toţi bărbaţii din public simţeau la fel. Nimănui nu îi păsa de Hamlet.

După căderea cortinei, când actorii fură rechemaţi pe scenă, cele mai furtunoase aplauze le primi Evie. Însă directorul nu veni pe scenă ca să ofere laudele şi mulţumirile obişnuite, aşa cum se proceda chiar şi pentru cele mai nereuşite producţii dramatice.

La ieşirea din sală, toată lumea se uita la familia lui Evie. Daisy sporovăia senin cu ceilalţi părinţi, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Lloyd, într-un costum sobru, gri-închis, cu vestă, nu zicea nimic, dar avea pe faţă o expresie crâncenă. Bunica lui Evie, Eth Leckwith, era surâzătoare: poate că avea şi ea rezervele ei, dar nu avea de gând să se plângă.

Şi în familia lui Cameron reacţiile erau împărţite. Mama lui avea buzele ţuguiate dezaprobator. Tatăl său arbora un surâs de amuzament tolerant. Beep era copleşită de admiraţie.

Cameron i se adresă lui Dave:

– Sora ta este genială!

– Şi eu o plac pe sora ta, replică Dave cu un surâs.

– Ofelia l-a eclipsat complet pe Hamlet!

– Evie e un geniu, într-adevăr. Îi scoate din minţi pe părinţii noştri.

– De ce?

– Ei nu cred că actoria este o meserie serioasă. Vor să intrăm amândoi în politică, completă Dave, dându-şi ochii peste cap.

Tatăl lui Cameron, Woody Dewar, îl auzi.

– Şi eu m-am confruntat cu aceeaşi problemă, interveni el. Tatăl meu a fost senator în Statele Unite, la fel ca şi bunicul meu. Ei nu puteau pricepe de ce voiam să fiu fotograf. Pur şi simplu, nu li se părea o slujbă adevărată.

Woody lucra pentru revista *Life*, probabil cea mai bună publicaţie cu fotografii din lume după *Paris Match*.

Ambele familii se duseră apoi în culise. Evie ieşi din vestiarul fetelor într-o ţinută cât se poate de cuminte – cu pulover, jachetă şi o fustă lungă până sub genunchi –, ţinută aleasă în mod evident pentru a transmite „Nu sunt o exhibiţionistă, Ofelia este aşa". Însă avea pe chip o expresie de triumf. Orice ar fi spus lumea despre nuditatea ei, nimeni nu putea nega că interpretarea sa captivase pe deplin publicul.

Tatăl ei i se adresă primul:

– Sper doar să nu te aresteze pentru atentat la pudoare.

– Nu am plănuit nimic, rosti Evie, de parcă i s-ar fi făcut un compliment. A fost o chestie de ultim moment. Nici măcar nu eram sigură că se va rupe cămaşa de noapte.

„Da, vezi să nu", se gândi Cameron.

Apoi apăru Jeremy Faulkner, purtând eşarfa lui obişnuită. Era singurul profesor care le îngăduia elevilor să i se adreseze pe numele mic.

– A fost fabulos! exclamă el. Un moment de vârf!

Ochii îi străluceau de încântare. Lui Cameron îi trecu prin minte că şi Jeremy era îndrăgostit de Evie.

– Jerry, rosti Evie, ţi-i prezint pe părinţii mei, Lloyd şi Daisy Williams.

Pentru o clipă, profesorul păru speriat, însă îşi reveni repede.

– Doamnă şi domnule Williams, cred că aţi fost şi mai surprinşi decât mine, spuse el, debarasându-se iscusit de orice responsabilitate. Ar trebui să ştiţi că Evie este cea mai bună elevă cu care am lucrat vreodată.

Dădu mâna cu Daisy, apoi cu Lloyd, care era cât se poate de reticent.

Evie i se adresă lui Jasper:

– Eşti invitat la petrecerea actorilor. Invitatul meu special.

Lloyd se încruntă.

– Petrecere? pufni el. După asta?

Era clar că nu vedea niciun motiv de a sărbători ceva. Daisy îi atinse braţul.

– Este în regulă, rosti ea.

Lloyd ridică din umeri.

Jeremy interveni cu iscusinţă:

– Doar o oră. Mâine-dimineaţă aveţi ore!

– Sunt prea bătrân, spuse Jasper. Nu m-aş simţi în apele mele.

Evie protestă:

– Eşti doar cu un an mai mare decât cei din ultima clasă.

Cameron se întreba de ce naiba îl voia ea acolo – era prea în vârstă. Era student, nu avea ce să caute la o petrecere de liceu.

Din fericire, Jasper era de aceeaşi părere.

– Ne vedem acasă, rosti el cu fermitate.

Daisy adăugă:

– Nu mai târziu de ora 11.00, te rog.

Dup ce părinţii plecară, Cameron zise:

– O, Doamne, ai scăpat basma curată!

– Ştiu, râse Evie.

Sărbătoriră cu cafea şi prăjituri. Cameron şi-ar fi dorit să fie şi Beep acolo, ca să le pună nişte votcă în cafea, dar cum ea nu contribuise la realizarea spectacolului, fusese nevoită să plece acasă, la fel ca Dave.

Evie era în centrul atenţiei. Chiar şi băiatul care îl jucase pe Hamlet recunoscu faptul că ea era vedeta serii. Jeremy Faulkner nu mai contenea să vorbească despre felul în care goliciunea ei simboliza vulnerabilitatea Ofeliei. Laudele lui la adresa lui Evie deveniră stânjenitoare, ba chiar de-a dreptul dubioase.

Cameron aşteptă răbdător, lăsându-i să o monopolizeze, ştiind că el avea avantajul suprem: el urma să o conducă acasă.

La 10.30 plecară.

– Mă bucur că tatăl meu a primit această delegaţie la Londra, rosti Cameron în timp ce străbăteau străduţele lăturalnice. Am fost supărat când a trebuit să plecăm din San Francisco, dar nu-i rău deloc aici.

– Asta-i bine, replică ea fără prea mult entuziasm.

– Cea mai bună parte e faptul că te-am cunoscut pe tine.

– Ce drăguţ! Mulţumesc.

– Mi-ai schimbat viaţa.

– Nu, nu se poate...

Lucrurile nu decurgeau aşa cum îşi închipuise Cameron. Erau singuri pe străzile pustii, vorbind pe un ton scăzut, stând foarte aproape unul de celălalt, în timp ce mergeau pe sub felinare şi prin întuneric, însă nu simţea niciun fel de intimitate. Erau mai degrabă doi oameni care-şi spuneau banalităţi. Dar nu voia să se dea bătut.

– Aş vrea să fim prieteni apropiaţi, rosti el.

– Suntem deja, răspunse ea cu o notă de nerăbdare în glas.

Ajunseră pe Great Peter Street şi el încă nu apucase să-i spună ce avea pe suflet. Când se apropiară de casă, el se opri. Ea continuă să meargă mai departe, aşa că el o prinse de braţ şi o reţinu.

– Evie, începu el, m-am îndrăgostit de tine.

– Oh, Cam, nu fi ridicol!

Cameron se simţi de parcă tocmai ar fi fost pocnit.

Evie încercă să-şi continue drumul, însă Cameron o strânse mai tare de braţ, fără să îi mai pese că o putea răni.

– Ridicol? repetă el. În voce i se auzea un tremur stânjenitor, aşa că îşi drese glasul şi rosti cu mai multă fermitate: De ce ridicol?

– Nu ştii nimic, replică ea pe un ton exasperat.

Era un reproş foarte dureros. Cameron se mândrea tocmai cu faptul că ştia foarte multe lucruri şi îşi imaginase că ea îl plăcea exact din acest motiv.

– Ce nu ştiu? insistă el.

Ea îşi desprinse braţul din strânsoarea lui.

– Sunt îndrăgostită de Jasper, prostule, îi zise ea, apoi intră în casă.

Capitolul 13

De dimineaţă, când încă era întuneric, Rebecca şi Bernd făcură din nou dragoste.

Locuiau împreună de trei luni, în vechea casă din Berlin-Mitte. Era o casă mare, din fericire, pentru că o împărţeau cu părinţii ei, Werner şi Carla, cu fratele său, Walli, cu sora ei, Lili, şi cu Bunica Maud.

O vreme, iubirea îi ajutase să se consoleze pentru tot ceea ce pierduseră. Amândoi rămăseseră fără serviciu, fiind împiedicaţi de poliţia secretă să se angajeze – şi asta în pofida faptului că în Germania de Est era o criză acută de cadre didactice.

Şi amândoi erau anchetaţi pentru parazitism social, infracţiunea de a fi şomer într-o ţară comunistă. Mai devreme sau mai târziu, aveau să fie condamnaţi şi întemniţaţi. Bernd urma să ajungă într-un lagăr de muncă silnică, unde cel mai probabil avea să moară.

Aşa că plănuiau să fugă.

Aceea era ultima lor zi plină în Berlinul de Est.

Când Bernd îşi strecură delicat mâna pe sub cămaşa de noapte a Rebeccăi, ea rosti:

– Sunt prea agitată.

– S-ar putea să nu mai avem prea multe ocazii, răspunse el.

Ea se agăţă de el. Ştia că avea dreptate. Era posibil să moară amândoi în tentativa lor de evadare.

Ba chiar mai rău, unul să moară şi celălalt să supravieţuiască.

Bernd se întinse după un prezervativ. Conveniseră să se căsătorească după ce aveau să ajungă în lumea liberă şi încercau să evite o sarcină nedorită până la acel moment. Dacă planurile lor nu se materializau, Rebecca nu voia să crească un copil în Germania de Est.

În ciuda tuturor temerilor care nu-i dădeau pace, Rebecca fu copleşită de dorinţă şi reacţionă pătimaş la atingerea lui Bernd. Pasiunea reprezenta ceva nou pentru ea. Apreciase într-o oarecare măsură majoritatea partidelor de sex cu Hans şi cu cei doi iubiţi pe care îi avusese înainte, dar nu mai fusese

niciodată inundată de dorinţă, copleşită de pasiune atât de deplin, încât să uite de orice altceva. Gândul că aceasta ar fi putut fi ultima oară îi exacerba patima.

După ce totul se termină, el spuse:

– Eşti o tigroaică.

Ea râse.

– Nu am mai fost niciodată aşa. Tu eşti motivul.

– Noi suntem motivul, replică el. Ne potrivim.

După ce îşi trase sufletul, ea zise:

– Oamenii fug zilnic.

– Nimeni nu ştie câţi...

Fugarii înotau peste canale şi râuri, se căţărau pe sârma ghimpată, se ascundeau în maşini şi camioane. Vest-germanii, care aveau în continuare acces în Berlinul de Est, aduceau paşapoarte vest-germane false pentru rudele lor. Soldaţii aliaţi puteau merge oriunde, aşa că un est-german cumpărase o uniformă de-a armatei americane de la un magazin de costume şi trecuse printr-un punct de control fără să îl întrebe cineva ceva.

– Şi mulţi îşi pierd viaţa, adăugă Rebecca.

Grănicerii nu aveau nici milă, nici vreun pic de ruşine. Trăgeau în plin. Uneori îi lăsau pe răniţi să sângereze până mureau pe teritoriul nimănui, drept învăţătură de minte pentru alţii. Moartea era pedeapsa pentru cei care cutezau să părăsească paradisul comunist.

Rebecca şi Bernd plănuiau să fugă pe Bernauer Strasse.

Una dintre ironiile macabre ale Zidului era aceea că, pe anumite străzi, clădirile se aflau în Berlinul de Est, în timp ce trotuarul era în Berlinul de Vest. Locatarii de pe latura estică a Bernauer Strasse îşi deschiseseră uşile în dimineaţa zilei de duminică, 13 august 1961, şi se treziseră că un gard de sârmă ghimpată îi împiedica să iasă din clădire. La început, mulţi săriseră de la etaj spre libertate – unii rănindu-se, alţii sărind pe o pătură ţinută de pompieri în Berlinul de Vest. Acum, toate acele clădiri fuseseră evacuate, iar uşile şi ferestrele fuseseră acoperite cu scânduri.

Rebecca şi Bernd aveau un alt plan.

Se îmbrăcară şi coborâră să ia micul dejun cu familia – probabil, ultimul lor mic dejun pentru multă vreme de atunci înainte. Era o repetare plină de tensiune a mesei de pe 13 august, cu un an în urmă. Pe atunci, membrii familiei fuseseră trişti şi neliniştiţi: Rebecca plănuia să plece, însă fără a-şi pune viaţa în pericol. Acum erau de-a dreptul speriaţi.

Rebecca încercă să pară voioasă.

– Poate că veţi trece şi voi graniţa într-o bună zi, zise ea.

– Ştii bine că nu o vom face, răspunse Carla. Voi trebuie să plecaţi – aici nu mai aveţi viaţă. Însă noi rămânem.

– Cum rămâne cu munca tatei?

– Voi continua încă o vreme, răspunse Werner.

Nu mai putea să meargă la fabrica pe care o deţinea, întrucât aceasta se afla în Berlinul de Vest. Încerca să o conducă de la distanţă, dar era aproape imposibil. Nu exista serviciu telefonic între cele două părţi ale Berlinului, aşa că trebuia să facă totul prin poştă, unde exista mereu riscul de întârziere din cauza cenzurii.

Situaţia era agonizantă pentru Rebecca. Familia era cel mai important lucru din lume pentru ea şi era silită să se despartă de ea.

– Niciun zid nu este veşnic, rosti ea. Într-o zi, Berlinul se va reunifica şi atunci vom putea fi din nou împreună.

Se auzi soneria şi Lili sări de la masă.

– Sper că a venit poştaşul cu bilanţul contabil al fabricii, zise Werner.

– O să trec şi eu peste Zid cât de curând. Nu am de gând să îmi petrec tot restul vieţii în Est, cu nişte comunişti bătrâni care să-mi comande ce muzică să cânt, spuse Walli.

Carla încercă să-l tempereze.

– Poţi să iei ce decizii vrei – dar asta când vei fi major, zise ea.

Lili se întoarse speriată în bucătărie.

– Nu este poştaşul, zise ea. Este Hans.

Rebecca scăpă un ţipăt înfundat. Era imposibil ca fostul ei soţ să ştie despre planul ei de fugă...

– Este singur? întrebă Werner.

– Cred că da.

Bunica Maud îi zise Carlei:

– Îţi mai aduci aminte cum ne-am descotorosit noi de Joachim Koch?

Carla se uită la copii. Era evident că ei nu trebuiau să afle cum se descotorosiseră ele de Joachim Koch.

Werner se duse la bufetul din bucătărie şi deschise sertarul de jos. Acolo ţineau tigăile mai grele. Scoase complet sertarul şi îl aşeză pe podea. Apoi băgă mâna adânc în gaură şi scoase un pistol negru cu mâner maro şi o cutiuţă cu muniţie.

Lui Bernd îi scăpă un „O, Doamne!“

Rebecca nu se pricepea la arme, dar modelul respectiv părea un Walther P38. Probabil că Werner îl păstrase după război.

„Oare ce s-a întâmplat cu Joachim Koch? se întrebă Rebecca. A fost omorât?

De către Mama? Şi de Bunica?“

Werner îi zise Rebeccăi:

– Dacă Hans Hoffmann te scoate din casa asta, nu te vom mai vedea niciodată.

Apoi începu să încarce arma.

– Poate că nu a venit să o aresteze pe Rebecca, rosti Carla.

– Corect, recunoscu Werner. Apoi i se adresă Rebeccăi: Vorbeşte cu el. Vezi ce vrea. Ţipă dacă e nevoie.

Rebecca se ridică în picioare. Bernd se ridică şi el.

– Tu nu, îl opri Werner. S-ar putea să se înfurie dacă te vede.

– Dar...

– Tata are dreptate, rosti Rebecca. Totuşi, fii pregătit în caz că te strig.

– Bine.

Rebecca trase aer în piept, încercă să se calmeze şi ieşi pe hol.

Hans stătea acolo în noul său costum gri-albăstrui, purtând o cravată dungată pe care Rebecca i-o făcuse cadou la ultima sa zi de naştere.

– Am primit actele de divorţ, îi spuse el.

Rebecca încuviinţă.

– Sunt sigură că le aşteptai.

– Putem vorbi despre asta?

– Mai e ceva de zis?

– Poate că mai este.

Ea deschise uşa de la sufragerie, folosită ocazional pentru cine formale şi de obicei pentru rezolvarea temelor. Intrară şi se aşezară – Rebecca nu închise uşa.

– Eşti sigură că vrei să faci asta? o întrebă Hans.

Rebecca se sperie – oare se referea la fugă? Oare ştia? Izbuti să îngaime:

– Ce să fac?

– Să divorţezi, îi explică el.

Ea era nedumerită.

– De ce nu? Asta vrei şi tu.

– Oare?

– Hans, ce încerci să spui?

– Că nu trebuie să divorţăm. Am putea să o luăm de la capăt. De data asta nu ar mai fi nicio înşelătorie la mijloc. Acum ştii că sunt ofiţer Stasi, deci nu ar mai fi nevoie de minciuni.

Totul părea un vis prostesc, în care se întâmplau lucruri imposibile.

– Dar de ce? insistă ea.

Hans se aplecă deasupra mesei.

– Chiar nu ţi-ai dat seama? Nu poţi măcar să ghiceşti?

– Nu, nu pot! izbucni ea, deşi începea să bănuiască motivul.

– Te iubesc, rosti Hans.

– Oh, pentru numele lui Dumnezeu! strigă Rebecca. Cum poţi spune una ca asta? După tot ce ai făcut?!

– Vorbesc serios, zise el. La început, m-am prefăcut. Însă după o vreme am realizat ce femeie minunată eşti. Am vrut să mă căsătoresc cu tine, nu a fost vorba doar de misiune. Eşti frumoasă, deşteaptă şi o pedagogă devotată, iar eu admir devotamentul la oameni. Nu am mai cunoscut o femeie ca tine. Întoarce-te la mine, Rebecca! Te rog.

– Nu! strigă ea.

– Gândeşte-te măcar. O zi. O săptămână.

– Nu!

Rebecca îşi striga refuzul din toţi rărunchii, însă el se purta de parcă ea nu făcea altceva decât să se lase greu convinsă.

– Mai vorbim, rosti el cu un surâs.

– Nu! răcni ea. Niciodată! Niciodată! Niciodată!

Apoi fugi din cameră.

În pragul uşii de la bucătărie erau strânşi cu toţii, cu expresii speriate pe chip.

– Ce-i? Ce s-a întâmplat? zise Bernd.

– Nu vrea să divorţeze, se văită Rebecca. Spune că mă iubeşte. Vrea să o luăm de la capăt – să mai încercăm o dată!

Bernd răbufni:

– Îl strâng de gât!

Însă nu mai fu nevoie ca Bernd să fie oprit. Exact în acel moment, uşa de la intrare se auzi trântindu-se.

– A plecat, zise Rebecca. Slavă Domnului!

Bernd o cuprinse în braţe, iar ea îşi îngropă faţa în umărul său.

– Ei bine, la asta chiar nu mă aşteptam, rosti Carla cu glas tremurat.

Werner descărcă pistolul. Bunica Maud spuse:

– Nu o să se termine aici. Hans se va întoarce. Ofiţerii Stasi nu cred că oamenii de rând le pot spune „nu".

– Şi au dreptate, observă Werner. Rebecca, trebuie să plecaţi azi.

Ea se desprinse din braţele lui Bernd.

– O, nu, azi?

– Acum, insistă tatăl ei. Sunteţi în mare primejdie.

Bernd interveni:

– Are dreptate. Hans poate reveni cu întăriri. Trebuie să facem acum ce plănuisem să facem mâine-dimineaţă.

– Bine, încuviinţă Rebecca.

Rebecca şi Bernd urcară la etaj, în camera lor. Bernd îmbrăcă costumul său negru de catifea cord, o cămaşă albă şi o cravată neagră, ca şi cum ar fi mers la o înmormântare. Şi Rebecca se îmbrăcă tot în negru. Apoi se încălţară amândoi cu tenişi negri. Bernd scoase de sub pat un colac de frânghie pe care îl cumpărase cu o săptămână în urmă. Şi-l trecu peste gât ca pe o bandulieră,

apoi își puse pe deasupra o haină de piele maro ca să îl mascheze. Rebecca îmbrăcă o haină scurtă și închisă la culoare peste puloverul și pantalonii negri.

În câteva minute fură gata.

Familia îi aștepta în hol. Rebecca îi îmbrățișă și îi sărută pe toți. Lili plângea.

– Să nu mori, suspină ea.

Bernd și Rebecca își puseră mănuși de piele, apoi ieșiră pe ușă.

Făcându-le încă o dată cu mâna celor din familie, se îndepărtară.

*

Walli îi urmări de la distanță.

Voia să vadă cum aveau să facă. Nu împărtășiseră nimănui planul lor, nici măcar familiei. Mama zicea că singura cale de a păstra un secret era să nu îl dezvălui nimănui. Ea și Tata țineau foarte mult la asta, ceea ce îl făcea pe Walli să suspecteze că avea legătură cu acele experiențe misterioase din timpul războiului pe care nu le explicaseră niciodată.

Walli le spusese alor săi că se duce în camera lui să cânte la chitară. Avea un instrument electric acum. Dacă nu auzeau niciun sunet, părinții lui aveau să presupună că exersa fără să îl bage în priză.

Se strecură pe ușa din spate.

Rebecca și Bernd mergeau la braț. Aveau pasul energic, dar nu într-atât de grăbit încât să atragă atenția. Era ora 8.30 și ceața de dimineață începea să se împrăștie. Walli putea urmări cu ușurință cele două siluete, căci frânghia făcea ca umărul lui Bernd să pară umflat. Nu se uitau în spate, iar tenișii lui nu făceau niciun zgomot. Observă că și ei purtau tenișii și se întrebă de ce.

Walli era agitat și speriat. Ce dimineață uimitoare! Fusese gata să leșine când Tata scosese acel sertar și dezvăluise un pistol! Babacul ar fi fost în stare să îl împuște pe Hans Hoffmann! Poate că Tata nu era chiar un netot bătrân și ramolit, la urma urmei.

Walli se temea pentru scumpa lui soră – ar fi putut să fie ucisă în următoarele minute. Însă era și entuziasmat. Dacă ea izbutea să fugă, și el avea să reușească.

Walli era încă hotărât să fugă. După ce își sfidase tatăl ducându-se la clubul Minnesänger împotriva interdicției primite, reușise să nu dea de bucluc: tatăl său zisese că distrugerea chitarei era o pedeapsă suficientă. Însă, chiar și așa, tot trebuia să îndure asuprirea celor doi tirani, Werner Franck și secretarul general Walter Ulbricht, așa că intenționa să se elibereze de amândoi cu prima ocazie.

Rebecca și Bernd ajunseră pe o stradă care ducea direct la Zid. Doi grăniceri se vedeau în capătul îndepărtat, bătând pasul pe loc în frigul dimineții. Pe umeri aveau atârnate semiautomatele sovietice PPSh-41, cu încărcător

cilindric. Walli nu vedea cum ar fi fost posibil să se caţăre cineva peste sârma ghimpată pe sub nasul celor doi.

Însă Rebecca şi Bernd o cotiră spre un cimitir.

Walli nu îi putea urmări pe aleile dintre morminte: ar fi dat prea mult de bănuit în câmp deschis. Observă direcţia în care se îndreptau şi scurtă drumul, ajungând în spatele capelei din mijlocul cimitirului. Aruncă o privire de după colţul clădirii – era limpede că nu îl zăriseră.

Îi urmări apoi îndreptându-se către colţul nord-vestic al cimitirului.

Acolo se afla un gard de plasă şi, dincolo de acesta, curtea din spatele unei case.

Rebecca şi Bernd se căţărară pe gard.

„Aşa se explică tenişii, se gândi Walli. Cum rămâne însă cu frânghia?“

*

Clădirile de pe Bernauer Strasse erau dărăpănate, însă străzile lăturalnice erau încă ocupate, iar viaţa se desfăşura în mod normal. Încordaţi şi temători, Rebecca şi Bernd se furişară de-a lungul curţii din spatele unei case de pe o asemenea stradă laterală, la cinci uşi distanţă de capătul drumului unde Zidul bloca accesul. Se căţărară pe un al doilea gard, apoi pe un al treilea, apropiindu-se tot mai mult de Zid. Rebecca avea 30 de ani şi era sprintenă. Bernd era mai în vârstă, la cei 40 de ani ai săi, dar încă era în formă: fusese antrenorul echipei de fotbal a şcolii. Ajunseră astfel în curtea din spatele celei de-a treia case din capăt.

Vizitaseră în prealabil cimitirul, îmbrăcaţi tot în straie cernite ca să pară îndoliaţi, scopul lor real fiind acela de a studia aceste case. Nu avuseseră o panoramă perfectă – şi nu puteau risca să folosească un binoclu –, dar erau destul de siguri că a treia casă oferea o posibilă rută pe acoperiş.

Acoperişurile erau legate între ele, dând în cele din urmă în clădirile pustii de pe Bernauer Strasse.

Acum, că ajunseseră şi mai aproape, Rebecca era din ce în ce mai temătoare.

Îşi plănuiseră ascensiunea în etape – mai întâi pe un buncăr nu foarte înalt de cărbuni, apoi pe o dependinţă cu acoperişul plat şi, în cele din urmă, pe un fronton cu un pervaz ieşit în afară. Însă toate aceste construcţii păreau mai mici din cimitir. De aproape, urcuşul părea extrem de dificil.

Nu puteau intra în casă. Locatarii ar fi putut da alarma: dacă nu o făceau, ar fi fost aspru pedepsiţi mai târziu.

Acoperişurile erau umede din pricina ceţii şi aveau să fie alunecoase, dar cel puţin nu mai ploua.

– Eşti gata? zise Bernd.

Nu era deloc gata. Era îngrozită.

– Da, normal, minţi ea.

– Eşti o tigroaică.

Buncărul de cărbuni era înalt până la nivelul pieptului lor. Se cățărară pe acesta cu ușurință. Pantofii lor ușori nu făceau zgomot mai deloc.

De acolo, Bernd își puse ambele coate pe marginea acoperișului plat al dependinţei și se cocoţă pe acesta. Întins pe burtă, o ajută și pe Rebecca să urce. Se ridicară în picioare pe acoperiș. Rebecca se simţea complet expusă, dar când se uită împrejur nu zări decât o singură siluetă în depărtare, în cimitir.

Partea care urma era înfiorătoare. Bernd își așeză un genunchi pe pervaz, însă acesta era foarte îngust. Din fericire perdelele erau trase, așa că – dacă în cameră erau oameni – nu aveau să vadă nimic, asta dacă nu cumva auzeau vreun zgomot și veneau la fereastră să afle despre ce era vorba. Cu oarecare dificultate, Bernd își trase și celălalt genunchi pe pervaz. Rezemându-se de umărul Rebeccăi, izbuti să se ridice în capul oaselor. Sprijinindu-se bine pe picioare, chiar dacă se afla într-un spaţiu atât de îngust, o ajută și pe Rebecca să urce.

Ea îngenunche pe pervaz și încercă să nu se uite în jos.

Bernd se întinse spre marginea povârnită a acoperișului ţuguiat, următoarea lor etapă. Nu se putea cățăra pe acoperiș din locul în care se afla: de acolo nu putea apuca decât marginea unei ţigle. Discutaseră deja această problemă. Încă îngenuncheată, Rebecca se sprijini bine, iar Bernd își puse un picior pe umărul ei drept. Ţinându-se de marginea acoperișului pentru a-și păstra echilibrul, se lăsă cu toată greutatea pe ea. Era dureros, dar ea reuși să îndure. O clipă mai târziu, piciorul lui stâng se afla pe celălalt umăr al ei. Acum, că se echilibrase, îl putea ţine – cel puţin pentru câteva momente.

O secundă mai târziu, el își urcă piciorul peste marginea ţiglelor și se rostogoli pe acoperiș.

Se întinse cumva în X, pentru o putere de tracţiune maximă, apoi o apucă pe Rebecca de gulerul hainei, iar ea se agăţă de antebraţul lui.

Perdelele se traseră brusc în lături și o femeie se holbă la Rebecca de la câţiva centimetri.

Femeia scăpă un ţipăt.

Cu un ultim efort, Bernd o săltă pe Rebecca până când ea izbuti să își treacă piciorul peste marginea povârnită a acoperișului; apoi o trase spre el până o aduse pe acoperiș în siguranţă.

Însă aproape imediat își pierdură amândoi controlul și începură să alunece în jos.

Rebecca își întinse braţele și apăsă în ţigle cu podul palmelor înmănușate, încercând să își înfrâneze căderea. Bernd făcu și el la fel. Continuară totuși să alunece, ceva mai încet, dar sigur – până când tenișii Rebeccăi dădură de o

streaşină de fier. Nu părea prea solidă la atingere, însă rezistă, aşa că reuşiră să se oprească amândoi.

– Ce-a fost cu ţipătul acela? întrebă Bernd alarmat.

– O femeie m-a văzut din dormitorul ei. Nu cred că a fost auzită de pe stradă, totuşi.

– Însă ar putea da alarma.

– Nu avem ce face. Hai să mergem mai departe!

Se căţărară apoi ca nişte crabi pe acoperişul cu ţigle. Casele erau vechi şi o parte din ţigle erau sparte. Rebecca încerca să nu se lase cu toată greutatea pe streaşina pe care o atingea cu picioarele şi avansau extrem de încet.

Îşi imagina discuţia dintre femeia de la fereastră şi soţul ei: „Dacă nu facem nimic, vom fi acuzaţi de complicitate. Am putea spune că dormeam duşi şi nu am auzit nimic, dar probabil că tot ne vor aresta. Şi, chiar dacă am anunţa miliţia, ne-ar putea aresta pentru cea mai mică suspiciune. Când se iveşte câte o problemă, ei arestează oricum pe toată lumea. Mai bine să ne vedem de treabă. O să trag perdelele la loc."

Oamenii obişnuiţi evitau orice contact cu miliţia, însă femeia de la fereastră ar fi putut să nu fie chiar atât de obişnuită. Dacă ea sau soţul ei ar fi fost membri de partid, cu un post călduţ şi cu privilegii, ar fi avut un anumit grad de imunitate faţă de hărţuielile miliţiei, iar în aceste condiţii aveau să facă tămbălău, fără îndoială.

Însă secundele trecură şi Rebecca nu auzi nicio larmă. Poate că ea şi Bernd scăpaseră basma curată.

Ajunseră la un cot al acoperişului. Rezemându-se cu picioarele pe cele două laturi, Bernd izbuti să se târască mai sus, până când îşi trecu mâinile peste muchia acoperişului. Acum avea o strânsoare mai sigură, chiar dacă exista riscul ca degetele sale înmănuşate să fie observate de poliţia de pe stradă.

Dădu cotul şi continuă să se târască, apropiindu-se cu fiecare secundă de Bernauer Strasse şi de libertate.

Rebecca îl urmă, aruncând o privire peste umăr şi întrebându-se dacă îi putea vedea cineva pe ea şi pe Bernd. Hainele lor închise la culoare nu băteau la ochi pe fundalul ţiglelor cenuşii, însă nu erau tocmai invizibili. Oare stătea cineva de veghe? Putea vedea curţile interioare şi cimitirul. Silueta întunecată pe care o observase cu un minut în urmă fugea acum dinspre capelă spre poarta cimitirului. Senzaţia de frică imensă îi provocă o strângere de inimă. Oare îi văzuse şi se grăbea acum să-i dea de ştire miliţiei?

Simţi cum o cuprinde panica, apoi realiză că silueta i se părea familiară.

– Walli?! rosti ea.

Ce naiba făcea acolo? Era clar că îi urmărise pe ea şi pe Bernd. Dar cu ce scop? Şi unde se grăbea aşa?

Nu putea decât să își facă griji.

Ajunseră la zidul din spatele blocului de pe Bernauer Strasse.

Ferestrele erau bătute în scânduri. Bernd și Rebecca vorbiseră să spargă scândurile ca să intre, apoi să spargă încă un rând de scânduri din partea din față ca să iasă, dar hotărâseră apoi că ar fi fost mult prea zgomotos și dificil și că le-ar fi luat prea mult timp. Presupuneau că era mai ușor să meargă pe deasupra.

Muchia acoperișului pe care erau se afla la nivelul streșinilor clădirii înalte de lângă, așa că puteau păși cu ușurință de pe un acoperiș pe celălalt.

Din acel moment, aveau să fie văzuți fără probleme de grănicerii cu semiautomate de pe strada de dedesubt.

Acesta era momentul lor de maximă vulnerabilitate.

Bernd se târî pe muchia acoperișului casei, o încălecă, apoi se căță pe acoperișul mai înalt al blocului, îndreptându-se spre vârf.

Rebecca îl urmă. Deja gâfâia. Avea genunchii vineți și umerii o dureau după ce Bernd se sprijinise de ea.

Când ajunse pe muchia acoperișului, aruncă din nou o privire în jos. Se afla periculos de aproape de milițienii de pe stradă. Aceștia își aprindeau câte o țigară: dacă vreunul dintre ei și-ar fi ridicat privirea, ar fi fost totul pierdut. Atât ea, cât și Bernd ar fi fost ținte ușoare pentru semiautomatele lor.

Însă se aflau la doar câțiva pași de libertate.

Pe când se pregătea să se agațe de acoperișul din fața ei, simți cum se mișcă ceva sub piciorul ei stâng. Pantoful îi alunecă și ea începu să cadă. Încă stătea călare pe muchie, iar impactul fu dureros. Scăpă un strigăt înăbușit, se aplecă vertiginos într-o parte vreme de o clipă, ce păru să se lungească la nesfârșit, apoi își recăpătă echilibrul.

Din păcate, cauza căderii sale, o țiglă desprinsă, alunecă de pe acoperiș și apoi peste streașină, după care se prăbuși pe stradă, unde se făcu țăndări cu mare zgomot.

Milițienii auziră sunetul și se uitară spre bucățile de pe caldarâm.

Rebecca încremeni.

Bărbații priviră apoi împrejur. Din clipă în clipă, aveau să realizeze că țigla căzuse de pe acoperiș și aveau să-și ridice privirile. Până să apuce să facă asta, unul dintre ei fu lovit de o piatră. O secundă mai târziu, Rebecca îl auzi pe fratele său zbierând:

– Toți milițienii sunt niște rahați!

*

Walli luă o altă piatră și o aruncă în grăniceri. De această dată, își ră ținta.

Era sinucidere curată să te iei de milițienii est-germani, iar el știa asta. Cel mai probabil avea să fie arestat, bătut și întemnițat. Dar trebuia să o facă.

Văzuse că Bernd şi Rebecca erau expuşi, fără să aibă unde se ascunde. Miliţia avea să îi zărească din clipă în clipă şi nu ezitau niciodată să-i împuşte pe fugari. Distanţa era mică, de vreo 15 metri, aşa că cei doi fugari urmau să fie ciuruiţi în câteva secunde.

Asta dacă nu cumva miliţienilor li se distrăgea atenţia.

Agenţii nu erau cu mult mai mari decât Walli. El avea 16 ani, ei aveau cam 20. Se uitau împrejur nedumeriţi, cu ţigările abia aprinse în colţul gurii, nereuşind să priceapă cum de se spărsese o ţiglă şi de ce fuseseră azvârlite două pietre.

– Moace de porc! răcni Walli. Jigodiilor! Mamele voastre sunt nişte târfe!

Şi atunci îl observară. Se afla la vreo sută de metri de ei, vizibil chiar şi prin ceaţă. De îndată ce-l ochiră, porniră după el.

El se trase înapoi, iar ei începură să alerge după el.

Walli se răsuci şi o rupse la fugă.

Când ajunse în poarta cimitirului, se uită înapoi. Unul dintre oameni se oprise, realizând probabil că nu era de dorit să îşi părăsească amândoi postul de la Zid numai ca să fugărească pe cineva care doar aruncase cu pietre. Încă nu se înţeleseseră de ce ar face cineva un lucru atât de necugetat.

Cel de-al doilea miliţian îngenunche şi îl luă în cătare.

Walli se strecură în cimitir.

*

Bernd aruncă frânghia pe după un horn de cărămidă, o strânse bine şi făcu un nod zdravăn.

Rebecca se întinsese pe muchia acoperişului, uitându-se în jos şi gâfâind. Vedea un miliţian fugărindu-l pe Walli şi pe Walli fugind prin cimitir. Celălalt miliţian se întorcea la postul său, dar – din fericire – se tot uita în spate, urmărindu-şi colegul. Rebecca nu ştia dacă ar fi trebuit să se simtă uşurată sau îngrozită de faptul că fratele ei îşi risca viaţa pentru a distrage atenţia miliţiei în următoarele secunde, ce aveau să fie cruciale.

Se uită în cealaltă parte, înspre lumea liberă. Pe Bernauer Strasse, pe cealaltă parte a străzii, un bărbat şi o femeie o priveau şi păreau să aibă o discuţie aprinsă.

Ţinând frânghia, Bernd se aşeză, apoi se lăsă în şezut pe panta vestică a acoperişului. După aceea îşi răsuci frânghia de două ori în jurul pieptului, pe sub braţe, lăsând o „coadă“ lungă de vreo 15 metri. Acum se putea apleca peste margine, susţinut de frânghia legată de coş.

Se întoarse apoi spre Rebecca şi încălecă muchia.

– Ridică-te în capul oaselor, rosti el.

Legă capătul frânghiei în jurul ei, apoi o înnodă, strângând frânghia cu fermitate în mâinile sale înmănuşate.

Rebecca aruncă o ultimă privire spre Berlinul de Est. Îl văzu pe Walli cățărându-se sprinten pe gradul din celălalt capăt al cimitirului. Silueta lui traversă un drum și dispăru apoi pe o stradă lăturalnică. Milițianul se lăsă păgubaș și făcu în scurt timp cale întoarsă.

Apoi bărbatul își ridică din întâmplare privirea spre acoperișul blocului și rămase cu gura căscată.

Nu încăpea nicio îndoială – pe Rebecca o văzuse. Cocoțați pe acoperiș, ea și Bernd erau ușor de distins pe fundalul cerului.

Milițianul strigă ceva și arătă cu degetul, apoi o luă la fugă.

Rebecca se rostogoli de pe muchie și se lăsă să alunece încet pe panta acoperișului, până când tenișii ei atinseră streașina din față.

Aproape imediat auzi o rafală de semiautomată.

Bernd se ridică lângă ea în capul oaselor, susținut de frânghia legată de coș.

Rebecca simți cum el îi preluă greutatea.

„Ei, și-acu' e-acu'", se gândi ea.

Se rostogoli peste streașină și căzu în gol.

Frânghia o strânse dureros de piept, undeva deasupra sânilor. Se legănă o clipă în aer, apoi Bernd dădu drumul frânghiei și ea începu să coboare poticnit.

Exersaseră asta acasă la părinții ei. Bernd o coborâse de la cea mai înaltă fereastră până în curtea din spate. Avea să se rănească la mâini, îi zisese, dar putea să o facă dacă avea mănuși bune. Totuși, o instruise să facă pauze scurte ori de câte ori se putea sprijini de vreo fereastră, ca să își mai poată trage și el răsuflarea.

Auzi strigăte de încurajare și presupuse că mulțimea se adunase deja pe Bernauer Street, pe partea de vest a Zidului.

Vedea dedesubt caldarâmul și sârma ghimpată ce traversa fațada clădirii. Oare ajunsese deja în Berlinul de Vest? Poliția de frontieră ar fi tras în oricine aflat pe partea de Est, însă primise instrucțiuni stricte să nu tragă în Vest, întrucât sovieticii nu își doreau incidente diplomatice. Dar ea atârna exact deasupra sârmei ghimpate, nici într-o țară, nici în cealaltă.

Auzi apoi încă o rafală de mitralieră. Unde se aflau milițienii și în cine trăgeau? Bănuia că aveau să încerce să urce pe un acoperiș ca să îi împuște înainte de a fi prea târziu. Dacă urmau aceeași rută dificilă precum țintele lor, nu aveau să-i ajungă din urmă la timp. Însă puteau câștiga câteva momente bune dacă intrau în clădire și fugeau, pur și simplu, pe scări.

Aproape că ajunsese – atingea cu picioarele sârma ghimpată. Se îndepărtă de lângă clădire, fără să treacă însă cu totul de sârmă. Simți ghimpii rupându-i pantalonii și zgâriind-o. Apoi mulțimea se strânse în jurul ei și

începu să o ajute, preluându-i greutatea, descâlcind-o din sârma ghimpată, desfăcându-i frânghia de la piept şi aşezând-o în final pe jos.

De îndată ce fu din nou pe picioarele ei, îşi ridică privirea. Bernd se afla pe marginea acoperişului, desfăcându-şi frânghia din jurul pieptului. Ea traversă strada ca să poată vedea mai bine. Miliţienii nu ajunseseră încă pe acoperiş.

Bernd apucă frânghia cu ambele mâini, apoi începu să coboare de pe acoperiş. Lăsându-se încet pe zid, îşi trecea frânghia prin mâini. Era extrem de dificil, căci întreaga sa greutate era susţinută de felul în care ţinea frânghia. Exersase acasă, coborând pe zidul din spatele casei în timpul nopţii, pentru a nu fi văzut. Însă această clădire era mai înaltă.

Mulţimea de pe stradă îl ovaţiona.

Şi atunci, pe acoperiş apăru un miliţian.

Bernd îşi dădu drumul mai repede, riscând să scape frânghia din mâini.

Cineva strigă:

– Aduceţi o pătură!

Rebecca ştia că nu aveau suficient timp pentru asta.

Miliţianul îl ţinti pe Bernd cu semiautomata, dar ezită – nu putea trage în Germania de Vest. Ar fi putut nimeri şi alţi oameni în afară de fugari. Era genul de incident care putea stârni un război.

Omul se răsuci şi se uită la frânghia prinsă de coş. Ar fi putut să o dezlege, însă Bernd ar fi ajuns la sol până să apuce să facă el asta.

Oare miliţianul avea la el vreun cuţit?

Părea că nu.

Şi atunci, îi veni inspiraţia. Lipi ţeava armei de frânghia încordată şi trase un singur foc.

Rebecca ţipă.

Frânghia se rupse, iar capătul ei zbură prin aer peste Bernauer Strasse.

Bernd se prăbuşi ca o piatră.

Mulţimea se împrăştie.

Bernd se lovi de trotuar cu o bufnitură oribilă, apoi rămase nemişcat.

*

Trei zile mai târziu, Bernd deschise ochii, se uită la Rebecca şi zise:

– Bună.

– O, slavă Domnului! exclamă Rebecca.

Fusese înnebunită de grijă. Deşi medicii îi spuseseră că Bernd avea să-şi recapete cunoştinţa, ea nu crezuse asta până nu văzuse cu ochii săi. Suferise mai multe intervenţii chirurgicale, iar între ele fusese sedat puternic. Era prima oară când îi observa licărul inteligenţei pe chip.

Stăpânindu-şi lacrimile, ea se aplecă deasupra patului de spital şi îl sărută pe buze.

– Ţi-ai revenit, rosti ea. Mă bucur atât de mult...

– Ce s-a întâmplat? o întrebă el.

– Ai căzut.

El păru să-şi amintească.

– Acoperişul. Da, îmi aduc aminte. Dar...

– Miliţianul a rupt frânghia.

El îşi măsură trupul de sus până jos.

– Sunt în ghips?

Rebecca îşi dorise nespus ca el să-şi revină în simţiri, dar se şi temuse de acest moment.

– Da, de la brâu în jos, îi răspunse.

– Nu... nu-mi pot mişca picioarele. Nu mi le simt. Pe chip i se întipări o expresie de panică. Mi-au fost amputate picioarele?

– Nu. Rebecca trase aer în piept. Ţi-ai rupt majoritatea oaselor din picioare, dar nu ţi le poţi simţi deoarece coloana vertebrală ţi-a fost parţial retezată.

El rămase pe gânduri câteva clipe, apoi rosti:

– Şi mă voi vindeca?

– Medicii au zis că nervii se pot vindeca, deşi va dura.

– Deci...

– Deci ţi-ai putea recăpăta într-un final o parte a funcţiilor din jumătatea inferioară a corpului. Însă vei ieşi în scaun cu rotile din acest spital.

– Au spus şi cât va dura?

– Au spus... Străduindu-se să nu izbucnească în plâns, adăugă: Trebuie să te pregăteşti sufleteşte pentru posibilitatea ca infirmitatea să fie permanentă.

El îşi întoarse privirea.

– Sunt schilod.

– Da, dar suntem liberi. Suntem în Berlinul de Vest. Am scăpat.

– Am scăpat într-un scaun cu rotile.

– Nu te mai gândi la asta.

– Ce dracu' mai pot face?

– M-am gândit şi la asta. Adunându-şi în glas toată fermitatea şi încrederea, chiar mai mult decât simţea, zise: Te vei căsători cu mine şi vei reveni la predat.

– Puţin probabil.

– L-am sunat deja pe Anselm Weber. Îţi aduci aminte că el este acum directorul unei şcoli din Hamburg. Are slujbe pentru amândoi, începând cu luna septembrie.

– Un profesor în scaun cu rotile?

– Ce diferenţă ar fi? Tu vei putea explica fizica astfel încât până şi cel mai netot copil din clasă să poată înţelege. Nu ai nevoie de picioare pentru asta.

– Nu vrei să te măriţi cu un schilod.

– Nu, recunoscu ea. Însă vreau să mă mărit cu tine. Şi o voi face.

Tonul lui Bernd îi deveni şi mai amar.

– Nu te poţi căsători cu un bărbat lipsit de funcţii sub nivelul brâului.

– Ascultă-mă bine, rosti ea cu încrâncenare. Acum trei luni nici nu ştiam ce-i dragostea. Abia te-am găsit şi nu am de gând să te pierd din nou. Am scăpat, am supravieţuit şi ne vom vedea de viaţă mai departe. Ne vom căsători, vom preda la şcoală şi ne vom iubi.

– Nu ştiu...

– Vreau un singur lucru de la tine, zise ea. Nu trebuie să îţi pierzi speranţa. Vom înfrunta toate greutăţile împreună şi vom rezolva toate problemele împreună. Eu pot îndura orice câtă vreme te am alături. Promite-mi acum, Bernd Held, că nu te vei da bătut niciodată. Niciodată.

Urmă o pauză lungă.

– Promite-mi, insistă ea.

El zâmbi şi zise:

– Eşti o tigroaică.

A TREIA PARTE

INSULA
(1962)

Capitolul 14

Dimka şi Valentin se dădeau cu scrânciobul în parcul Gorky împreună cu Nina şi Anna.

După ce Dimka fusese chemat din tabăra de vacanţă, Nina se cuplase cu un inginer pentru câteva luni, însă apoi se despărţiseră şi acum era din nou liberă. Între timp, Valentin şi Anna deveniseră un cuplu; el dormea în apartamentul fetelor în majoritatea weekendurilor. Valentin îi zisese lui Dimka de vreo două ori că sexul fără vreun angajament este doar o fază prin care bărbaţii trec în tinereţe.

„De-aş avea eu norocul ăsta", se gândi Dimka.

În primul weekend cald din scurta vară moscovită, Valentin propusese o ieşire în patru. Dimka acceptase imediat. Nina era deşteaptă şi hotărâtă şi îl punea mereu la încercare, iar lui îi plăcea asta. Însă, mai presus de orice, era sexy. Se gândea adeseori la modul entuziast în care îl sărutase. Şi îşi dorea nespus să o facă din nou. Îşi amintea cum i se întăriseră sfârcurile în apa rece şi se întreba dacă ea se mai gândea la ziua aceea petrecută pe lac.

Problema lui era că nu putea împărtăşi atitudinea voios exploatatoare a lui Valentin faţă de fete. Valentin ar fi zis orice ca să se culce cu o fată. Lui Dimka nu i se părea de cuviinţă să manipuleze sau să intimideze oamenii. De asemenea, era de părere că, atunci când cineva îţi spunea „nu", trebuia să accepţi acest lucru, pe când Valentin interpreta întotdeauna un „nu" drept un „poate nu încă".

Parcul Gorky era o oază în deşertul comunismului zelos, un loc în care moscoviţii se puteau duce doar pentru a se distra. Oamenii îşi puneau cele mai bune haine, cumpărau îngheţată şi bomboane, flirtau cu străinii şi se sărutau prin tufişuri.

Anna pretinse că se temea de scrânciob, iar Valentin îi ţinu isonul, cuprinzând-o în braţe şi spunându-i că totul era cât se poate de sigur. Nina părea în largul ei şi fără griji, ceea ce Dimka aprecia mai mult decât groaza închipuită, însă asta îi anula orice şansă de intimitate.

Nina arăta bine în rochia ei din bumbac cu guler, cu dungi portocalii şi verzi. Din spate arăta extrem de îmbietor, se gândi Dimka în timp ce coborau din scrânciob. Reuşise să facă rost pentru această întâlnire de o pereche de blugi americani şi de o cămaşă albastră cadrilată. Dăduse la schimb două bilete la balet pe care Hruşciov nu le voia: *Romeo şi Julieta* la Bolşoi.

– Ce-ai mai făcut de când ne-am văzut ultima oară? îl întrebă Nina în timp ce se plimbau prin parc, sorbind dintr-un tonic călduţ şi portocaliu cumpărat de la o tarabă.

– Am lucrat.

– Numai atât?

– De obicei ajung la birou cu vreo oră înaintea lui Hruşciov, ca să mă asigur că este totul pregătit: documentele de care are nevoie, presa străină, dosarele pe care le-ar putea cere. Lucrează destul de des până seara târziu şi rareori se întâmplă să plec acasă înaintea lui. Şi-ar fi dorit ca slujba lui să sune ceva mai palpitant, aşa cum era în realitate. Adăugă: nu prea îmi mai rămâne timp pentru altceva.

Valentin interveni:

– Dimka era la fel şi în facultate – muncă, muncă şi iar muncă.

Din fericire, Nina nu părea să considere că Dimka ducea o viaţă plictisitoare.

– Chiar te vezi zilnic cu tovarăşul Hruşciov?

– În cele mai multe zile.

– Şi unde locuieşti?

– În Casa Guvernului.

Aceasta era un bloc de elită, aflat nu departe de Kremlin.

– Foarte frumos.

– Cu mama mea, adăugă el.

– Aş sta şi eu cu mama dacă aş avea un apartament în blocul acela.

– De obicei stă şi sora mea geamănă cu noi, dar acum e plecată în Cuba – este reporter la TASS.

– Mi-ar plăcea să merg în Cuba, rosti Nina cu jind.

– Este o ţară săracă.

– M-aş obişnui cu asta într-un climat în care nu există iarnă. Imaginează-ţi cum e să dansezi pe plajă în ianuarie.

Dimka încuviinţă. Pe el îl încânta Cuba din alte motive. Revoluţia lui Castro demonstrase că rigida ortodoxie sovietică nu era singura formă posibilă de comunism. Castro avea idei noi şi diferite.

– Sper să reziste Castro, zise el.

– De ce nu ar rezista?

– Americanii au invadat deja zona o dată. Golful Porcilor a fost un fiasco, dar vor mai încerca, cu o armată mai mare – probabil în 1964, în campania de realegere a preşedintelui Kennedy.

– Groaznic! Nu se poate face nimic?

– Castro încearcă să cadă la pace cu Kennedy.

– Şi va reuşi?

– Pentagonul se opune, iar congresmenii conservatori fac tămbălău, deci momentan varianta asta nu are sorţi de izbândă.

– Trebuie să sprijinim revoluţia cubaneză!

– De acord! Dar nici conservatorii noştri nu îl au la inimă pe Castro. Nu sunt siguri că este un comunist adevărat.

– Ce se va întâmpla?

– Depinde de americani. S-ar putea să lase Cuba în pace, dar nu cred că sunt atât de deştepţi. Cel mai probabil vor continua să îl hărţuiască pe Castro până când acesta va simţi că singurul loc în care poate căuta ajutor este Uniunea Sovietică. Aşa că, mai devreme sau mai târziu, ne va solicita protecţia.

– Şi noi ce putem face?

– Bună întrebare.

Valentin îi întrerupse.

– Mi-e foame, zise el. Aveţi ceva de mâncare acasă, fetelor?

– Sigur că da, răspunse Nina. Am cumpărat o bucată de slănină ca să fac o tocăniţă.

– Atunci, ce mai aşteptăm? Dimka şi cu mine o să cumpărăm nişte bere pe drum.

Luară metroul. Fetele aveau un apartament într-un bloc controlat de sindicatul din industria oţelului pentru care lucrau. Locul era micuţ: un dormitor cu două paturi de o persoană, o sufragerie cu o canapea în faţa televizorului, o bucătărie cu o măsuţă mică şi o baie. Dimka intui că Anna era responsabilă pentru pernele dantelate de pe canapea şi pentru florile de plastic din vaza de pe televizor, iar Nina cumpărase probabil perdelele vărgate şi posterele cu peisaje montane de pe perete.

Dimka îşi făcea griji în privinţa dormitorului comun. Dacă Nina ar fi vrut să se culce cu el, oare cele două cupluri aveau să facă dragoste în aceeaşi cameră? Nu era ceva nemaiauzit, mai ales în perioada în care Dimka era student şi locuia într-un cămin aglomerat. Cu toate acestea, nu îi surâdea deloc ideea. Dincolo de orice alte reţineri, nu voia ca Valentin să ştie cât de neexperimentat era.

Se întreba unde dormea Nina atunci când Valentin rămânea la ele peste noapte. Apoi observă un mic teanc de pături pe podeaua din sufragerie şi deduse că fata dormea pe canapea.

Nina puse slănina într-o oală, iar Anna tocă un nap mare; Valentin aşeză farfuriile şi tacâmurile, apoi Dimka turnă berea. El părea să fie singurul care nu ştia ce urma să se întâmple. Era uşor agitat, dar încerca să se ia după ceilalţi.

Nina încropi o tavă cu aperitive: ciuperci marinate, blinii, cârnăciori şi brânză. După ce puse tocana pe foc, se duseră în sufragerie. Nina se aşeză pe canapea şi îi făcu semn lui Dimka să vină lângă ea. Valentin se aşeză pe fotoliu, iar Anna pe podea, la picioarele lui. Ascultară muzică la radio în timp ce beau bere. Nina pusese câteva condimente în oală şi aroma care venea dinspre bucătărie îi stârnea foamea lui Dimka.

Vorbiră despre părinţii lor. Părinţii Ninei erau divorţaţi, ai lui Valentin erau despărţiţi, iar ai Annei se urau.

– Mama nu l-a plăcut pe tata, rosti Dimka. Nici eu. Nimănui nu-i plac agenţii KGB.

– Eu, una, am fost măritată o dată – şi mi-a ajuns pentru tot restul vieţii, zise Nina. Ştiţi pe cineva care este căsătorit şi fericit totodată?

– Da, replică Dimka. Unchiul meu Volodea. E drept că mătuşa Zoya este superbă. Este fizician, dar arată ca o vedetă de cinema. Când eram mic, îi spuneam „Tuşica Revistă“ pentru că semăna cu femeile neverosimil de frumoase din fotografiile din reviste.

Valentin îi mângâia Annei părul, iar ea îşi lăsase capul pe coapsa lui într-un mod care lui Dimka i se părea foarte incitant. Voia să o atingă pe Nina şi era sigur că asta nu ar fi deranjat-o – altminteri de ce l-ar fi invitat în apartamentul ei? –, dar se simţea stingher şi stânjenit. Şi-ar fi dorit să facă ea un gest: ea era cea cu experienţă. Însă fata părea să se mulţumească să asculte muzică şi să soarbă din bere, cu un surâs pe chip.

În cele din urmă fu gata şi mâncarea. Tocana era delicioasă: Nina era o bucătăreasă pricepută. O mâncară cu pâine neagră, iar după ce terminară şi strânseră vasele, Valentin şi Anna se retraseră în dormitor şi închiseră uşa.

Dimka se duse la baie. Faţa din oglinda de deasupra chiuvetei nu era tocmai frumoasă. Cea mai atrăgătoare trăsătură a sa o reprezentau ochii mari şi albaştri. Părul său castaniu era tuns scurt, în stilul milităresc impus tinerilor aparatcici. Arăta ca un tânăr serios care nici nu se gândea la sex.

Se asigură că avea prezervativul în buzunar. Asemenea lucruri se găseau foarte greu şi el îşi bătuse mult capul ca să facă rost de câteva. Totuşi, nu era de acord cu opinia lui Valentin, cum că sarcina era în exclusivitate problema femeii. Era sigur că el nu ar fi savurat sexul dacă ar fi simţit că sileşte fata să treacă fie prin naştere, fie prin avort.

Reveni în sufragerie. Spre surprinderea lui, Nina îşi pusese haina pe ea.

– M-am gândit să te conduc până la staţia de metrou, rosti ea.

Dimka era nedumerit.

– De ce?

– Nu cred că ştii bine cartierul – nu aş vrea să te rătăceşti.

– Nu... de ce vrei să plec?

– Ce altceva ai putea face?

– Aş vrea să rămân şi să te sărut, răspunse el.

Nina râse.

– Mda, măcar compensezi cu mult entuziasm lipsa oricărui rafinament.

Apoi îşi scoase haina şi se aşeză. Dimka se duse lângă ea şi o sărută şovăielnic.

Ea îl sărută cu multă ardoare, redându-i încrederea în sine. El realiză cu mare plăcere că ei nu-i păsa de lipsa lui de experienţă. În scurt timp, începu să îi descheie nasturii de la rochie. Avea sâni mari, minunaţi. Erau prinşi într-un sutien masiv, pe care ea şi-l scoase, lăsându-l să i-i sărute.

Din acel moment, lucrurile se precipitară.

Când sosi clipa cea mare, ea se întinse pe canapea cu capul pe spătar şi cu un picior pe podea, o poziţie pe care o adoptă atât de repede, încât Dimka îşi dădu seama că nu era pentru prima oară.

Îşi scoase grăbit prezervativul şi începu să îi desfacă ambalajul precipitat, însă ea îl opri:

– Nu-i nevoie.

– Cum adică? zise el surprins.

– Nu pot avea copii. Mi-au zis medicii. Acesta este şi motivul pentru care soţul meu a divorţat de mine.

Dimka lăsă să-i cadă prezervativul din mână şi se aşeză deasupra ei.

– Încet, încet, rosti ea, ajutându-l să o penetreze.

„Gata, se gândi Dimka, în sfârşit mi-am pierdut virginitatea."

*

Şalupa era una dintre cele folosite în trecut pentru contrabanda cu rom: lungă şi îngustă, extrem de rapidă şi foarte incomodă pentru pasageri. Traversă strâmtoarea Floridei cu 80 de noduri, trecând prin fiecare val cu impactul unei maşini ce dărâmă un gard de lemn. Cei şase oameni de la bord erau prinşi în centuri, singura modalitate de a fi oarecum în siguranţă într-o ambarcaţiune deschisă, la o asemenea viteză. În micuţa cală aveau semiautomate M3, pistoale şi bombe incendiare. Mergeau în Cuba.

George Jakes chiar nu ar fi trebuit să se afle printre ei.

Se uită la apa luminată de lună, cuprins de rău de mare. Patru dintre oameni erau cubanezi care trăiau în exil, în Miami: George îi ştia doar după prenume. Urau comunismul, îl urau pe Castro şi urau pe oricine nu era de acord cu ei. Cea de-a şasea persoană era Tim Tedder.

Totul începuse atunci când Tedder intrase în biroul lui George de la Departamentul de Justiţie. Părea oarecum familiar, iar George ştia că este agent CIA, deşi oficial era „pensionat“ şi lucra pe post de consultant independent de securitate.

George era singur în încăpere.

– Vă pot ajuta cu ceva? rostise el politicos.

– Am venit pentru şedinţa „Mangusta“.

George auzise despre „Operaţiunea Mangusta“, un proiect în care era implicat neseriosul Dennis Wilson, însă nu ştia toate detaliile. „Intraţi“, îi zisese el, făcându-i semn spre un scaun. Tedder venise cu un dosar de carton sub braţ. Era cu vreo zece ani mai în vârstă decât George, dar se îmbrăca în stilul anilor '40: purta un costum cu pulpane şi avea părul ondulat dat cu briantină, cu cărare într-o parte. George spuse:

– Dennis trebuie să revină dintr-o clipă în alta.

– Mulţumesc.

– Cum merge? „Mangusta“, vreau să zic.

Tedder îl privi suspicios şi rosti:

– Voi prezenta raportul în şedinţă.

– Eu nu voi participa, zise George, uitându-se la ceas. Încerca să insinueze că fusese invitat, ceea ce nu era adevărat; dar era curios. Am o şedinţă la Casa Albă.

– Păcat.

George îşi aminti o frântură de informaţie.

– Conform planului original, ar trebui ca acum să se fi ajuns la faza a doua, amorsarea.

Tedder se lumină la faţă, presupunând de îndată că George ştia despre ce era vorba.

– Iată raportul, rosti el, deschizând dosarul de carton.

George pretindea să ştie mai multe decât în realitate. „Mangusta“ era un proiect prin care se intenţiona ajutarea cubanezilor anticomunişti de a stârni o contrarevoluţie. Planul avea un orar ce culmina cu răsturnarea lui Castro de la putere în luna octombrie a acelui an, exact înainte de alegerile parţiale pentru Congres. Echipe antrenate de CIA urmau să se infiltreze şi să se ocupe de organizarea politică şi de propaganda anti-Castro.

Tedder îi înmână lui George două coli de hârtie. Prefăcându-se mai puţin interesat decât era cu adevărat, George zise:

– Suntem în grafic?

Tedder evită să răspundă.

– E momentul să creştem presiunea, rosti el. Fluturaşii care circulă pe furiş şi în care Castro este ironizat nu fac mare lucru.

– Şi cum putem creşte presiunea?

– Este totul acolo, repetă Tedder arătând spre hârtii.

George aruncă o privire – ceea ce citi era mai rău decât se aşteptase. CIA propunea sabotarea podurilor, a rafinăriilor, a centralelor electrice, a fabricilor de zahăr şi a transporturilor.

Exact atunci în încăpere intră Dennis Wilson. Avea gulerul descheiat, cravata desfăcută şi mânecile suflecate, la fel ca Bobby, observă George – deşi părul său rar nu putea rivaliza niciodată cu coama bogată a lui Bobby. Wilson păru surprins văzându-l pe Tedder vorbind cu George, apoi se nelinişti.

George îi zicea lui Tedder:

– Dacă aruncaţi în aer o rafinărie şi mor oameni, atunci toţi cei de la Washington care au aprobat proiectul vor fi vinovaţi de crimă.

Dennis Wilson i se adresă furios lui Tedder:

– Ce i-ai spus?

– Credeam că are autorizaţie! se apără Tedder.

– Am autorizaţie, replică George. Aceeaşi autorizaţie ca Dennis. Se întoarse spre Wilson şi adăugă: Deci de ce te-ai chinuit să îmi ascunzi asta?

– Fiindcă ştiam că vei face scandal.

– Şi aveai dreptate. Nu suntem în război cu Cuba. Uciderea cubanezilor reprezintă o crimă.

– Ba suntem în război, interveni Tedder.

– Da? pufni George. Deci dacă ar trimite şi Castro oameni aici, la Washington, iar ei ar bombarda o fabrică şi ţi-ar ucide soţia, asta nu ar fi o crimă?

– Nu fi ridicol!

– Pe lângă faptul că ar fi o crimă, nu vă daţi seama ce balamuc ar ieşi dacă s-ar afla? Va izbucni un scandal internaţional! Imaginaţi-vi-l pe Hruşciov la ONU cerându-i preşedintelui nostru să nu mai finanţeze terorismul internaţional. Gândiţi-vă ce articole vor apărea în *New York Times.* Bobby ar putea fi silit să demisioneze. Şi cum rămâne cu campania de realegere a preşedintelui? Oare nu s-a gândit nimeni la toate aceste considerente politice?

– Ba da, normal. De aceea este strict secret.

– Şi cum vă merge până acum? George dădu pagina. Văd eu bine? strigă el. Încercăm să îl asasinăm pe Fidel Castro cu trabucuri otrăvite?

– Nu eşti în echipa care se ocupă de acest proiect, ripostă Wilson. Aşa că fă bine şi uită totul, ne-am înţeles?

– Vezi să nu! Mă duc drept la Bobby cu chestia asta.

Wilson râse.

– Prostule! Nu pricepi? Bobby este cel care se ocupă de chestia asta!

George rămase cu gura căscată.

Și totuși, se dusese la Bobby, care îi zisese pe un ton calm:

– Du-te la Miami să vezi cum decurge operațiunea, George. Pune-l pe Tedder să îți arate ce și cum. Apoi, când te întorci, spune-mi ce părere ai.

Așa că George vizitase noua tabără din Florida, unde exilații cubanezi erau antrenați pentru misiunile de infiltrare. După care Tedder îi zisese:

– Poate că ar trebui să vii și tu într-o misiune. Să vezi cu ochii tăi.

Era o provocare, iar Tedder nu se așteptase ca George să o accepte. Însă George simțea că un refuz l-ar fi plasat într-o poziție slabă. Momentan era în avantaj: se opunea „Operațiunii Mangusta" atât din considerente morale, cât și politice. Dacă refuza să participe la raid, ar fi fost socotit fricos. Și poate că o parte din el chiar nu putea rezista provocării de a-și dovedi curajul. Așa că replicase cu nesăbuință:

– Da. Vii și tu?

Asta îl surprinsese pe Tedder, iar George își dăduse seama imediat că Tedder și-ar fi dorit să își poată retrage oferta. Însă acum fusese, la rândul său, provocat. Greg Peshkov ar fi zis că era un concurs de bărbăție. Și nici Tedder nu simțea că ar fi putut da înapoi, deși adăugase într-o doară:

– Desigur, nu îi putem spune lui Bobby că ai venit și tu.

Și iată-i acum. Era păcat, reflectă George, că președintele Kennedy îndrăgea atât de mult romanele cu spioni ale autorului britanic Ian Fleming. Președintele părea să creadă că lumea putea fi salvată de James Bond și în realitate, nu numai în thrillere. Bond era „autorizat să ucidă". Asta era o tâmpenie. Nimeni nu era autorizat să ucidă.

Ținta lor era un orășel pe nume La Isabela. Acesta se afla într-o peninsulă îngustă ce ieșea ca un deget din coasta nordică a Cubei. Era un port și se ocupa doar cu comerțul. Scopul lor era avarierea clădirilor de pe docuri.

Sosirea lor era programată la ivirea zorilor. Cerul din est căpătase o nuanță cenușie când căpitanul Sanchez decelera și mugetul motorului se transformă într-un bolborosit înfundat. Sanchez cunoștea bine această fâșie de coastă: tatăl său deținuse înainte de revoluție o plantație de trestie-de-zahăr în zonă. Conturul unui oraș începu să se ivească la orizont, așa că el opri de tot motorul și scoase niște vâsle.

Curentul îi ducea oricum spre oraș; vâslele erau mai mult pentru a ține cârma. Sanchez își calculase ruta perfect. Un șir de docuri de beton apăru în fața lor. În spatele acestora, George putea întrezări depozite mari cu acoperișuri ascuțite. Nu era mare agitație în port: ceva mai încolo, pe coastă, erau legate câteva bărci mici de pescuit. O briză ușoară sufla pe plajă; altminteri, lumea era cufundată în tăcere. Șalupa tăcută se opri la chei.

Chepengul se deschise și oamenii se înarmară. Tedder îi oferi lui George un pistol, dar acesta clătină din cap.

– Ia-l, insistă Tedder. O să fie periculos.

George ştia ce punea la cale Tedder: intenţiona să îl facă să-şi păteze mâinile cu sânge. Astfel, nu ar mai fi putut critica „Mangusta". Însă George nu era atât de uşor de manipulat.

– Nu, mulţumesc, rosti el. Eu sunt doar observator.

– Eu sunt şeful misiunii şi îţi ordon să îl iei.

– Iar eu îţi spun să te duci dracului.

În cele din urmă, Tedder se lăsă păgubaş.

Sanchez legă ambarcaţiunea şi debarcară cu toţii. Nimeni nu scoase o vorbă. Sanchez arătă spre cel mai apropiat depozit, care părea să fie şi cel mai mare. Fugiră cu toţii spre el. George era ultimul.

Nu se vedea nimeni. George observă un rând de cocioabe de lemn care cu greu puteau fi numite case. Un măgar legat păştea iarba rară de pe marginea unei uliţe. Singurul vehicul ce se vedea era o camionetă ruginită de prin anii '40. Era un loc foarte sărac, realiză el. Era clar că fusese cândva un port înfloritor, dar – îşi dădu seama George – fusese ruinat de preşedintele Eisenhower, care impusese un embargo pe comerţul dintre Statele Unite şi Cuba în 1960.

Undeva începu să latre un câine.

Depozitul avea pereţii din lemn şi acoperişul din tablă ondulată, dar nu şi ferestre. Sanchez găsi o uşă şi o sparse cu piciorul. Fugiră cu toţii înăuntru. Locul era pustiu, cu excepţia unor resturi: cutii de carton, bucăţi scurte de frânghie şi aţă, saci şi plasă sfâşiată.

– Perfect, pufni Sanchez.

Cei patru cubanezi aruncară bombe incendiare pe podea. O clipă mai târziu, acestea luară foc, iar restul de gunoaie se aprinseră imediat. Pereţii de lemn aveau să înceapă să ardă şi ei în scurt timp. Ieşiră afară în fugă.

Apoi se auzi un glas care rosti în spaniolă:

– Hei! Ce se petrece aici?

George se răsuci şi văzu un cubanez cu părul alb, purtând un soi de uniformă. Era prea bătrân ca să fie poliţist sau soldat, iar George presupuse că era paznicul de noapte. Purta sandale. Totuşi, avea la brâu un pistol, pe care se chinuia acum să îl scoată din toc.

Dar înainte să poată scoate arma, Sanchez îl împuşcă. O pată de sânge începu să se extindă pe cămaşa albă a uniformei şi bărbatul căzu pe spate.

– Hai să mergem! zise Sanchez, iar cei cinci oameni o luară la fugă spre şalupă.

George îngenunche deasupra bătrânului. Ochii acestuia erau pironiţi undeva pe cerul din ce în ce mai luminos, fără însă a mai vedea ceva.

În spatele lui, Tedder zbieră:

– George! Hai să mergem!

Sângele țâșni din rană preț de câteva clipe, apoi începu să se prelingă. George îi luă pulsul, dar nu simți nimic. Măcar omul murise repede.

Vâlvătaia din depozit se extindea rapid, iar George îi simțea dogoarea.

– George! Te lăsăm aici, să știi! îi zise Tedder.

Motorul șalupei porni cu un muget.

George închise ochii celui mort, apoi se ridică. Rămase câteva secunde în picioare, cu capul plecat, după care o luă la fugă spre șalupă.

Imediat ce ajunse la bord, șalupa se îndepărtă de doc și țâșni spre golf. George își legă centura.

– Ce naiba te-a apucat? îi răcni Tedder la ureche.

– Am omorât un om nevinovat, rosti George. Am considerat că merită un moment de respect.

– Lucra pentru comuniști!

– Era paznic de noapte – probabil că nici nu știa să facă diferența între comunism și plăcintă.

– Ești un fricos afurisit!

George se uită în urmă. Depozitul se transformase acum într-un imens foc de tabără. Lumea roia în jurul lui, încercând probabil să îl stingă. Își întoarse privirea spre marea din fața lor și nu se mai uită deloc înapoi.

Când ajunseră într-un final la Miami, pe teren solid, George îi zise lui Tedder:

– Când eram pe mare, m-ai făcut fricos.

Știa că era o prostie, aproape la fel de mare ca participarea la raid, dar era prea mândru ca să o poată trece cu vederea.

– Acum suntem pe uscat, unde nu mai există probleme de siguranță. Ce-ar fi să o repeți aici?

Tedder se holbă la el. Era mai înalt decât George, însă nu la fel de lat în umeri. Probabil că fusese antrenat într-un soi de luptă fără arme, iar George realiză că își cântărea șansele, în vreme ce cubanezii îi urmăreau cu un interes neutru.

Privirea lui Tedder alunecă spre urechea franjurată a lui George și spuse:

– Cred că-i mai bine să o lăsăm baltă.

– Mda, așa mă gândeam și eu, rosti George.

În avionul care îl ducea înapoi la Washington, George întocmi un scurt raport pentru Bobby, explicându-i că „Operațiunea Mangusta" era ineficientă după părerea lui, de vreme ce nu exista niciun indiciu cum că oamenii din Cuba (și nu exilații) își doreau cu adevărat să îl dea jos pe Castro. Reprezenta, totodată, o amenințare la adresa prestigiului global al Statelor Unite, întrucât putea stârni un val de ostilitate la adresa Americii în cazul în care ar fi fost dezvăluită. Când îi înmână raportul lui Bobby, spuse doar atât:

– „Mangusta“ este inutilă şi periculoasă.
– Ştiu, răspunse Bobby, însă trebuie să facem ceva.

*

Dimka vedea toate femeile diferit.

El şi Valentin îşi petreceau majoritatea weekendurilor cu Nina şi cu Anna în apartamentul fetelor, cuplurile dormind pe rând în pat sau pe podeaua din sufragerie. În cursul unei nopţi, el şi Nina făceau sex de două sau chiar de trei ori. Ştia, mai în detaliu decât visase vreodată, cum arată, cum miroase şi ce gust are trupul unei femei.

Drept urmare, se uita la celelalte femei cu alţi ochi. Şi le putea imagina goale, putea specula felul în care li se curbau sânii, le putea vizualiza părul de pe corp, îşi putea închipui expresiile de pe feţele lor în timp ce făceau dragoste. Într-un fel, acum că o ştia pe una dintre ele, se putea spune că le ştia pe toate.

Simţi că o trădează oarecum pe Nina când o admiră pe Natalya Smotrov pe plaja de la Pitsunda, purtând un costum de baie galben canar, cu părul ud şi cu picioarele murdare de nisip. Silueta ei îngrijită nu era la fel de voluptuoasă ca a Ninei, dar nu era cu nimic mai puţin încântătoare. Poate că interesul lui era de înţeles: se afla de două săptămâni acolo, pe coasta Mării Negre, cu Hruşciov, trăind o viaţă de călugăr. Şi, oricum, nu avea de gând să-şi pună gândurile în practică, fiindcă Natalya purta verighetă.

La amiază, ea citi un raport dactilografiat în timp ce el se scăldă, apoi îşi trase o rochie peste costumul de baie când el îşi puse şortul cusut în casă; după aceea plecară împreună de pe plajă până la cazarmă.

Aceasta era o clădire nouă şi urâtă, cu dormitoare pentru oaspeţii de rang inferior, cum erau ei. Se întâlniră cu ceilalţi asistenţi în sufrageria goală, care mirosea a varză şi a carne de porc fiartă.

Era o şedinţă preliminară, în vederea Biroului Politic din săptămâna care urma. Ca întotdeauna, scopul era să se identifice chestiunile controversate şi să se estimeze susţinerea de care se bucurau diversele tabere. Astfel, un asistent îşi putea salva şeful de umilinţa de a susţine o propunere care avea să fie respinsă prin vot.

Dimka trecu imediat la atac.

– De ce se mişcă atât de greu Ministerul Apărării când vine vorba de trimiterea armelor către tovarăşii noştri din Cuba? întrebă el. Cuba este singurul stat revoluţionar de pe continentul american. Este o dovadă că marxismul se aplică în toată lumea, nu doar în Est.

Atracţia pe care o exercita revoluţia cubaneză asupra lui Dimka nu era doar de ordin ideologic. Îl încântau eroii bărboşi cu uniformele lor de camuflaj şi cu trabucurile lor – un contrast uriaş faţă de încruntaţii lideri sovietici,

în costumele lor cenușii. Comunismul ar fi trebuit să fie o cruciadă voioasă pentru crearea unei lumi mai bune. Câteodată, Uniunea Sovietică semăna cu o mănăstire medievală în care toată lumea depusese jurăminte de sărăcie și de supunere.

Evgheni Filipov, care era adjunctul ministrului apărării, se zburli imediat.

– Castro nu este un adevărat marxist, replică el. Ignoră linia corectă impusă de Partidul Socialist Popular din Cuba.

PSP era partidul promoscovit.

– El își urmează propria cale revizionistă, adăugă el.

Comunismul avea mare nevoie de o revizuire, după părerea lui Dimka, dar nu spuse asta cu voce tare.

– Revoluția cubaneză reprezintă o lovitură cumplită dată imperialismului capitalist. Ar trebui să o sprijinim măcar pentru că frații Kennedy îl urăsc pe Castro!

– Oare? zise Filipov. Eu, unul, nu știu asta sigur. Invazia din Golful Porcilor a avut loc acum un an. Ce au mai făcut americanii de atunci?

– Au respins cu dispreț tentativele lui Castro de a cădea la pace.

– E adevărat. Conservatorii din Congres nu l-ar fi lăsat pe Kennedy să cadă la pace cu Castro nici dacă ar fi vrut. Însă asta nu înseamnă că se pregătește de război.

Dimka se uită prin cameră spre asistenții adunați acolo, în cămășile lor cu mâneci scurte și putând sandale. Îi urmăreau cu toții pe el și pe Filipov, păstrând discret tăcerea până când aveau să își dea seama cine urma să câștige această luptă de gladiatori.

– Trebuie să ne asigurăm că revoluția cubaneză nu este înăbușită, zise Dimka. Tovarășul Hrușciov crede că va urma o nouă invazie americană, de data asta mai bine organizată și finanțată generos.

– Dar unde sunt dovezile?

Dimka nu mai avea replică. Fusese agresiv și făcuse tot ce-i stătea în puteri, însă poziția sa se dovedise a fi totuși slabă.

– Nu există dovezi nici într-un sens, nici în celălalt, recunoscu el. Trebuie să ne bazăm pe probabilități.

– Sau am putea amâna înarmarea lui Castro până când se mai lămuresc lucrurile.

Câteva persoane de la masă dădură din cap, încuviințând. Filipov îi dăduse o lovitură serioasă lui Dimka.

În acel moment, vorbi Natalya.

– De fapt, există unele dovezi, rosti ea, dându-i lui Dimka paginile dactilografiate pe care le citise pe plajă.

Dimka trecu cu privirea peste document. Era un raport de la şeful KGB din Statele Unite, cu titlul *Operaţiunea Mangusta.*

În timp ce el parcurgea rapid paginile, Natalya explică:

– Contrar celor afirmate de tovarăşul Filipov de la Ministerul Apărării, KGB-ul este convins că americanii *nu* au renunţat la Cuba.

Filipov părea că turbează de furie.

– De ce nu ne-a fost înmânat tuturor acest document?

– Tocmai a ajuns de la Washington, răspunse Natalya cu răceală. Veţi primi un exemplar după-amiază, sunt sigură.

Natalya părea să izbutească întotdeauna să pună mâna pe informaţii-ile-cheie puţin înaintea celorlalţi, reflectă Dimka. Era un atu extraordinar pentru un asistent. Era clar că şeful ei, ministrul de externe Gromîco, o preţuia foarte mult. Fără îndoială că acesta era şi motivul pentru care avea o funcţie atât de importantă.

Dimka era uluit de ceea ce citea. Pe de o parte, Natalia îi asigurase victoria în disputa cu Filipov, iar pe de altă parte, era o veste proastă pentru revoluţia din Cuba.

– Este chiar mai rău decât se temea tovarăşul Hruşciov! exclamă el. CIA a trimis în Cuba echipe de sabotori, gata să distrugă fabrici de zahăr şi centrale electrice. Vorbim de un război de gherilă! Şi plănuiesc să îl asasineze pe Castro!

Filipov rosti disperat:

– Dar ne putem baza pe aceste informaţii?

Dimka se uită la el.

– Ce părere ai dumneata despre KGB, tovarăşe?

Filipov tăcu, iar Dimka se ridică în picioare.

– Îmi pare rău că trebuie să închei şedinţa mai devreme decât era planificat, se scuză el. Însă cred că prim-secretarul trebuie să vadă acest raport de îndată.

Apoi ieşi din clădire.

Porni pe o cărare ce traversa pădurea de pini şi se îndreptă spre vila albă de stuc a lui Hruşciov. Aceasta avea perdele albe şi mobilier din lemn înălbit în interior. Se întrebă cine alesese un stil atât de radical şi de contemporan: în niciun caz ţăranul de Hruşciov, care, dacă ar fi băgat măcar de seamă elementele de decor, ar fi preferat probabil căptuşeli de catifea şi covoare cu modele florale.

Dimka îl găsi pe lider în balconul de la etaj, care dădea spre golf. Hruşciov ţinea la ochi un binoclu Komz.

Dimka nu era agitat – Hruşciov îl îndrăgea şi era mulţumit de felul în care Dimka le ţinea piept celorlalţi asistenţi.

– M-am gândit că veţi vrea să vedeţi acest raport de îndată, rosti Dimka. „Operaţiunea Mangusta"...

– Tocmai l-am citit, îl întrerupse Hruşciov. Apoi îi dădu binoclul lui Dimka. Uită-te acolo, îi arătă el peste apă, spre Turcia.

Dimka duse binoclul la ochi.

– Rachete nucleare americane, zise Hruşciov. Aţintite spre casa mea de vacanţă!

Dimka nu vedea nicio rachetă. Nu vedea nici măcar Turcia, aflată la vreo 250 de kilometri distanţă în direcţia respectivă. Dar ştia că acest gest dramatic – caracteristic lui Hruşciov – sublinia o chestiune corectă. Statele Unite instalaseră în Turcia rachete Jupiter; erau vechi, dar în niciun caz neputincioase: Dimka primise această informaţie de la unchiul său Volodea, din Serviciul de Informaţii al Armatei Roşii.

Dimka nu prea ştia ce să facă. Să pretindă oare că putea vedea rachetele prin binoclu? Hruşciov ştia şi el că aşa ceva nu era posibil.

Dar problema fu rezolvată atunci când Hruşciov înşfăcă binoclul din mâna lui Dimka.

– Şi ştii ce-o să fac eu? rosti el.

– Vă rog să-mi spuneţi.

– O să-i arăt lui Kennedy cum este să păţeşti aşa ceva. O să trimit rachete nucleare în Cuba – aţintite către casa *lui* de vacanţă!

Dimka rămase fără grai. Nu se aşteptase la una ca asta. Şi nu i se părea o idee bună. Era de acord cu şeful său – care cerea ajutor militar sporit pentru Cuba şi se războise cu Ministerul Apărării pe acest subiect –, însă Hruşciov mergea mult prea departe acum.

– Rachete nucleare? repetă el, încercând să câştige ceva timp de gândire.

– Exact! Hruşciov arătă spre raportul KGB cu privire la „Operaţiunea Mangusta", pe care Dimka încă îl ţinea în mâini. Iar asta va convinge Biroul Politic să mă sprijine. Trabucuri otrăvite. Ha!

– Linia noastră oficială a susţinut până acum să nu trimitem arme nucleare în Cuba, spuse Dimka pe tonul cuiva care prezenta informaţii adiacente, neargumentativ. Le-am dat asigurări americanilor în această privinţă în repetate rânduri, inclusiv în mod public.

Hruşciov rânji cu o satisfacţie drăcească.

– Cu atât mai surprins va fi Kennedy!

Hruşciov îl speria cu adevărat pe Dimka atunci când era în această stare. Prim-secretarul nu era nesăbuit, dar îi plăcea să rişte. Dacă planul său dădea greş, cu siguranţă ar fi urmat o umilinţă diplomatică suficientă pentru debarcarea sa – şi, drept consecinţă, ar fi putut pune capăt carierei lui Dimka. Ba, mai rău, ar fi putut provoca invazia Cubei de către americani, adică tocmai ceea ce încerca să prevină – iar scumpa lui soră se afla în Cuba. Existau chiar şanse ca aceasta să fie scânteia care ar fi putut declanşa războiul

nuclear ce avea să distrugă capitalismul, comunismul şi, foarte posibil, întreaga specie umană.

Pe de altă parte, Dimka nu îşi putea înfrâna entuziasmul. Ce lovitură cumplită ar fi putut primi bogaţii şi încrezuţii fraţi Kennedy, Statele Unite, care erau un bătăuş global, şi întregul bloc capitalisto-imperialist. Dacă pariul era câştigător, ce izbândă avea să fie pentru Uniunea Sovietică şi pentru Hruşciov!

Ce ar fi trebuit să facă, totuşi? Reveni la modul practic şi încercă să găsească o cale de a reduce riscurile apocaliptice ale planului.

– Am putea începe cu semnarea unui tratat de pace cu Cuba, zise el. Americanii ar obiecta la aşa ceva doar dacă ar recunoaşte că plănuiau să atace o ţară săracă, din lumea a treia. Hruşciov nu părea foarte entuziasmat, dar nu îl opri, aşa că Dimka continuă: Apoi, am putea creşte aprovizionarea cu arme convenţionale. Din nou, ar fi ciudat pentru Kennedy să protesteze: de ce nu ar putea o ţară să cumpere arme pentru armată? În cele din urmă, am putea trimite rachetele...

– Nu, rosti brusc Hruşciov.

Nu îi plăcea deloc gradualismul, reflectă Dimka.

– Iată ce vom face, continuă Hruşciov. Vom trimite rachetele în secret. Le vom ascunde în cutii etichetate „ţevi de scurgere“ sau ceva de genul ăsta. Nici măcar căpitanii navelor nu vor şti ce se află înăuntru. Ne vom trimite artileriştii în Cuba ca să asambleze lansatoarele. Americanii habar nu vor avea ce punem la cale.

Dimka se simţi cuprins de ameţeală, atât de teamă, cât şi de euforie. Avea să fie extrem de dificil să se păstreze secretul asupra unui asemenea proiect, chiar şi în Uniunea Sovietică. Mii de oameni urmau să fie implicaţi în împachetarea armelor, în expedierea lor cu trenul către porturi, în deschiderea lor în Cuba şi în montarea lor. Oare chiar era posibil să îşi ţină gura cu toţii?

Însă nu spuse nimic.

Hruşciov continuă:

– Şi apoi, când armele vor fi gata de lansare, vom face anunţul. Americanii vor fi puşi în faţa faptului împlinit şi nu vor mai putea face nimic.

Era exact genul de gest dramatic care îi plăcea lui Hruşciov, iar Dimka realiză că nu-l va putea determina în vecii vecilor să se răzgândească. Rosti cu precauţie:

– Mă întreb cum va reacţiona preşedintele Kennedy la un asemenea anunţ.

Hruşciov pufni dispreţuitor.

– Este un băieţandru – neexperimentat, timid, slab.

– Desigur, zise Dimka, deşi se temea că Hruşciov l-ar fi putut subestima pe tânărul preşedinte. Însă americanii au alegeri parţiale pe 6 noiembrie.

Dacă dezvăluim rachetele în timpul campaniei, Kennedy ar putea fi presat să facă ceva drastic pentru a evita o umilinţă la urne.

– Atunci, va trebui să ţineţi secretul până pe 6 noiembrie.

– Cine anume? întrebă Dimka.

– Chiar tu. Te pun pe tine responsabil pentru acest proiect. Tu vei fi omul meu de legătură cu Ministerul Apărării, cel care va trebui să îl pună în aplicare. Treaba ta va fi să te asiguri că nu se vor scurge informaţii înainte ca totul să fie gata.

Dimka era atât de şocat, încât bolborosi:

– De ce eu?

– Îl urăşti pe dobitocul ăla de Filipov. Aşa că am încredere că îl vei călări cât vei putea de tare.

Dimka era mult prea înspăimântat ca să se mai întrebe de unde ştia Hruşciov că îl ura pe Filipov. Armata primea o sarcină aproape imposibilă, iar Dimka avea să fie ţapul ispăşitor dacă ceva nu mergea bine. Era o catastrofă.

Însă ştia ce trebuia să spună.

– Vă mulţumesc, Nikita Sergheevici, rosti el pe un ton formal. Vă puteţi bizui pe mine.

Capitolul 15

Limuzina GAZ-13 era poreclită „Pescăruş" datorită aripilor sale aerodinamice, în stil american. Putea atinge 160 de kilometri pe oră, deşi nu era prea confortabilă la asemenea viteze pe drumurile sovietice. Era disponibilă în roşu de Burgundia şi crem, cu jante albe, însă modelul lui Dimka era negru.

Stătea pe bancheta din spate în timp ce maşina mergea pe cheiul din Sevastopol, Ucraina. Oraşul se afla în vârful peninsulei Crimeea, acolo unde aceasta înainta în Marea Neagră. Cu douăzeci de ani în urmă, fusese transformat în praf de artileria şi de bombardamentele germanilor. După război, fusese reconstruit ca staţiune de litoral, cu balcoane mediteraneene şi arcade veneţiene.

Dimka coborî şi se uită la vasul legat de doc, un cargobot de cherestea cu chepenguri supradimensionate, proiectate să cuprindă trunchiuri de copaci. În arşiţa soarelui de vară, hamalii încărcau schiuri şi cutii cu haine pentru vreme rece (conform etichetelor), pentru a da impresia că vasul se îndrepta spre nordul îngheţat. Dimka propusese numele de cod „Operaţiunea Anadyr", după un oraş din Siberia, ca să inducă în eroare pe oricine ar fi putut bănui ceva.

Un al doilea „Pescăruş" trase pe doc şi parcă în spatele maşinii lui Dimka. Patru bărbaţi în uniforme ale Serviciului de Informaţii al Armatei Roşii coborâră şi rămaseră în aşteptarea instrucţiunilor sale.

Nişte şine de cale ferată traversau docul, iar o macara masivă era postată lângă acestea pentru a transfera încărcătura din vagon direct pe vas. Dimka se uită la ceas.

– Blestematul ăla de tren ar fi trebuit să fie aici până acum.

Dimka lucra sub presiune. Nu mai fusese atât de încordat în toată viaţa lui. Nici măcar nu ştiuse ce era stresul până să înceapă acest proiect.

Din partea Armatei Roşii, cel mai înalt în grad era un colonel pe nume Pankov. În pofida gradului său, i se adresă cu un respect formal lui Dimka:

– Doriţi să dau un telefon, Dmitri Ilici?

Un al doilea ofiţer, locotenentul Meyer, zise:

– Cred că vine.

Dimka se uită spre şine. În depărtare se putea zări, apropiindu-se încet, un şir de vagoane deschise şi joase, pline de cutii lungi din lemn.

Dimka spuse:

– De ce are toată lumea impresia că-i în regulă să întârzii câte un sfert de oră?

Dimka îşi făcea griji în privinţa spionilor. Îl vizitase pe şeful KGB-ului local şi trecuse în revistă lista acestuia cu persoanele suspecte din zonă. Erau cu toţii disidenţi: poeţi, preoţi, pictori de artă abstractă şi evrei care voiau să plece în Israel – nemulţumiţii sovietici tipici, care constituiau o ameninţare la fel de mare ca un club de ciclism. Dimka dispuse să fie arestaţi, însă niciunul nu părea periculos. Era aproape cert că existau agenţi CIA adevăraţi în Sevastopol, însă KGB-ul nu ştia cine erau aceştia.

Un bărbat în uniformă de căpitan coborî de pe pasarela vasului şi i se adresă lui Pankov:

– Dumneavoastră sunteţi la comandă aici, tovarăşe colonel?

Pankov îi făcu un semn din cap către Dimka.

Căpitanul abordă imediat un ton mai puţin respectuos.

– Vasul meu nu poate merge în Siberia, rosti el.

– Destinaţia dumitale constituie o informaţie clasificată, replică Dimka. Nu ai voie nici măcar să o pomeneşti.

Dimka avea în buzunar un plic sigilat, pe care căpitanul trebuia să îl deschidă doar după ce trecea din Marea Neagră în Mediterană. Abia în acel moment avea să afle că se îndreaptă spre Cuba.

– Am nevoie de lubrifiant de vreme rece, de antigel, de echipament de protecţie contra jivrajului...

Dimka îl întrerupse:

– Taci naibii din gură!

– Dar trebuie să protestez! Condiţiile din Siberia...

Dimka i se adresă locotenentului Meyer:

– Dă-i un pumn în gură.

Meyer era un tip vânjos, cu o lovitură puternică. Bărbatul căzu pe spate, cu buzele însângerate.

Dimka rosti:

– Întoarce-te pe navă, aşteaptă ordinele şi ţine-ţi închisă gura aia proastă.

Căpitanul plecă, iar oamenii de pe chei îşi concentrară atenţia asupra trenului care se apropia.

„Operaţiunea Anadyr“ era de mare anvergură. Trenul care se apropia era primul dintr-o serie de nouăsprezece, toate urmând să transporte doar un prim regiment de rachete la Sevastopol. În total, Dimka trimitea în Cuba 50 000 de oameni şi 230 000 de tone de echipament. Avea o flotă de 85 de vase.

Încă nu vedea cum ar fi putut ţine totul secret.

Mulţi oameni cu autoritate din Uniunea Sovietică erau neglijenţi, leneşi, beţivi sau pur şi simplu proşti. Îşi interpretau greşit instrucţiunile, uitau, abordau sarcini solicitante fără tragere de inimă, apoi renunţau, iar uneori decideau că ei ştiau mai bine. Nu avea niciun rost să le explici logica; şi nici cu binişorul nu puteai să-i iei. Dacă erai cumsecade cu ei, te considerau un prost care nu merita să fie băgat în seamă.

Trenul se îndrepta agale spre vas, cu frânele scârţâind şi scrâşnind. Fiecare vagon – special construit – transporta o singură ladă de lemn de 24 metri lungime şi de 2,7 metri lăţime. Un macaragiu urcă în cabina utilajului. Hamalii săriră pe vagoane şi începură să pregătească lăzile pentru încărcare. O companie de soldaţi însoţise transportul şi acum le dădea o mână de ajutor hamalilor. Dimka observă cu uşurare că însemnele militarilor din regimentul de rachete fuseseră îndepărtate de pe uniforme, conform instrucţiunilor sale.

Un bărbat în haine civile sări dintr-un vagon şi Dimka realiză iritat că era Evgheni Filipov, omologul său de la Ministerul Apărării. Filipov se apropie de Pankov, aşa cum făcuse şi căpitanul, dar Pankov spuse:

– Tovarăşul Dvorkin este la comandă aici.

Filipov ridică din umeri.

– Numai câteva minute întârziere, rosti el cu un aer satisfăcut. Am fost întârziaţi...

Apoi, Dimka observă ceva.

– O, nu! exclamă el. La dracu'!

– S-a întâmplat ceva? îl întrebă Filipov.

Dimka bătu din picior pe cheiul de beton.

– La dracu', la dracu', la dracu'!

– Ce este?

Dimka îl privi furios.

– Cine este la comanda trenului?

– Colonelul Kats este cu noi.

– Aduceţi-mi-l imediat pe prostul acela!

Lui Filipov nu îi plăcea să urmeze ordinele lui Dimka, dar nici nu putea refuza o asemenea solicitare, aşa că plecă.

Pankov îl privi întrebător pe Dimka. Acesta rosti cu furie şi exasperare:

– Vezi ce este ştanţat pe latura fiecărei lăzi?

Pankov încuviinţă şi zise:

– Este un număr de cod al armatei.

– Exact, rosti Dimka cu obidă. Semnificaţia numerelor este „rachetă balistică R-12".

– Rahat! exclamă Pankov.

Dimka clătină din cap furios, însă neputincios.

– Tortura este o soartă prea bună pentru unii oameni.

Se temuse că, mai devreme sau mai târziu, avea să fie nevoit să se confrunte cu armata – și era de preferat ca asta să se întâmple chiar atunci, la primul transport. Era pregătit pentru asta.

Filipov se întoarse cu un colonel și cu un maior. Superiorul rosti:

– Bună dimineața, tovarăși. Eu sunt colonelul Kats. Am avut o mică întârziere, dar altminteri totul se desfășoară excelent...

– Ba nu, neghiobule, îl întrerupse Dimka.

Kats rămase cu gura căscată.

– Ce-ai spus?

Filipov interveni:

– Uite ce-i, Dvorkin, nu poți vorbi așa cu un ofițer.

Dimka îl ignoră pe Filipov și i se adresă lui Kats:

– Ai pus în pericol securitatea întregii operațiuni prin nerespectarea ordinelor. Vi s-a ordonat să acoperiți numerele armatei de pe lăzi. Vi s-au furnizat noi ștanțe: „Țeavă din plastic pentru construcții". Trebuia să le aplicați pe toate lăzile.

Kats se apără indignat:

– Dar nu a fost timp!

Filipov rosti:

– Fii rezonabil, Dvorkin.

Dimka suspecta că Filipov s-ar fi bucurat dacă secretul ieșea la iveală, căci asta ar fi însemnat discreditarea lui Hrușciov și poate chiar căderea lui de la putere.

Dimka arătă spre Sud, peste mare.

– E un stat NATO la numai 250 de kilometri în direcția aceea, Kats, dobitocule! Nu știi că americanii au spioni? Și că îi trimit în locuri ca Sevastopolul, care este o bază navală și un important port sovietic?

– Însemnele sunt codate...

– Codate? Din ce ți-e făcut creierul... din rahat de câine? Ce pregătire crezi tu că primesc spionii capitalisto-imperialiști? Sunt învățați să recunoască atât emblemele de pe uniforme – precum fulgerele regimentului de rachete de pe gulerul tău, o altă încălcare a ordinelor –, cât și alte insigne militare și însemne de pe echipamente. Tâmpitule, orice trădător și informator CIA din Europa poate descifra codurile militare de pe aceste lăzi.

Kats încercă să își apere demnitatea.

– Cine te crezi? zise el. Cum îndrăznești să îmi vorbești astfel? Am copii mai mari decât tine.

– Ești eliberat din funcție, rosti Dimka.

– Nu fi ridicol.

– Arată-i, te rog.

Colonelul Pankov scoase o coală de hârtie din buzunar şi i-o înmână lui Kats.

Dimka zise:

– După cum vezi că scrie în acest document, am autoritatea necesară.

Dimka observă că Filipov rămăsese cu gura căscată. I se adresă lui Kats:

– Eşti arestat pentru trădare. Du-te cu oamenii aceştia.

Locotenentul Meyer şi un alt militar din grupul lui Pankov îl încadrară pe Kats, apoi îl luară de braţe şi îl duseră la limuzină.

Filipov îşi veni în fire.

– Dvorkin, pentru Dumnezeu...

– Dacă nu ai nimic inteligent de spus, taci dracu' din gură, i-o reteză Dimka. Apoi se întoarse către maiorul regimentului de rachete, care nu scosese nicio vorbă până atunci. Tu eşti aghiotantul lui Kats?

Omul părea îngrozit.

– Da, tovarăşe. Maior Spektor, la ordinele dumneavoastră.

– Vei prelua comanda.

– Vă mulţumesc.

– Du trenul de aici. La nord vei găsi un depou mare. Aranjează cu conducerea căilor ferate să vă opriţi acolo vreme de douăsprezece ore, până revopsiţi lăzile. Adu trenul înapoi mâine.

– Da, să trăiţi.

– Colonelul Kats va fi trimis într-un lagăr de muncă din Siberia pentru tot restul vieţii sale, care nu va mai fi atât de lungă. Deci, maior Spektor, ai grijă să nu greşeşti.

– Nu voi greşi.

Dimka se urcă în limuzină. Demară şi trecu pe lângă Filipov, care încă stătea pe chei, bulversat de toate cele întâmplate.

*

Tanya Dvorkin stătea pe docul din Mariel, pe coasta nordică a Cubei, la patruzeci de kilometri distanţă de Havana, unde un golfuleţ îngust se deschidea într-un port natural imens, ascuns printre dealuri. Privea neliniştită spre un vas sovietic legat de un chei de beton. În apropiere era parcat un camion sovietic ZIL-130, care trăgea o platformă de 25 de metri. O macara ridica o ladă lungă de lemn din cala navei şi o transfera cu încetinitorul spre camion. Pe ladă era scris în rusă: „Ţeavă din plastic pentru construcţii".

Urmărea totul la lumina reflectoarelor. Vasele trebuiau descărcate pe timp de noapte, din ordinul fratelui ei. Toate celelalte vase fuseseră evacuate din

port. Câteva șalupe de patrulare închiseseră golfulețul. În apele din preajma vasului forfoteau scafandri, gata să îl protejeze de orice amenințare venită din adâncuri. Numele lui Dimka era pomenit cu o frică teribilă în glas: cuvântul lui era lege, iar mânia sa era îngrozitoare, după cum vorbea lumea.

Tanya scria articole pentru TASS, în care vorbea despre felul în care Uniunea Sovietică ajuta Cuba și despre cât de recunoscător era poporul cubanez pentru prietenia aliatului său din cealaltă parte a globului. Însă adevărul gol-goluț i-l transmitea lui Dimka, la Kremlin, în mesaje codate, prin sistemul telegrafic al KGB-ului. Iar acum Dimka îi dăduse sarcina neoficială de a se asigura că instrucțiunile sale erau urmate fără greș. De aceea era neliniștită.

Alături de Tanya se afla generalul Paz Oliva, cel mai frumos bărbat pe care îl cunoscuse vreodată.

Paz era atât de atrăgător, încât ți se tăia răsuflarea: înalt, puternic și puțin înfricoșător, însă numai până zâmbea și îți vorbea cu vocea sa domoală de bas, care pe Tanya o ducea cu gândul la strunele unui violoncel mângâiate de arcuș. Avea vreo treizeci de ani: majoritatea soldaților lui Castro erau tineri. Pielea sa întunecată și părul ondulat îl făceau să pară mai degrabă negru decât hispanic. Era capul de afiș pentru politica de egalitate rasială promovată de Castro, în contrast cu cea adoptată de Kennedy.

Tanya îndrăgise Cuba, dar durase ceva vreme până ajunsese să simtă astfel. Îi lipsea Vasili mai mult decât se așteptase. Realiză acum cât de mult ținea la el, chiar dacă nu fuseseră niciodată iubiți. Își făcea griji pentru el, în lagărul de muncă siberian, flămând și înfrigurat. Campania pentru care fusese pedepsit – publicarea de informații despre boala lui Ustin Bodian, muzicianul – avusese un oarecare succes: Bodian fusese eliberat din închisoare, dar murise la scurt timp într-un spital din Moscova. Vasili ar fi apreciat ironia situației.

Cu anumite lucruri nu se putea obișnui însă. Încă își punea haina de câte ori ieșea din casă, deși vremea nu era niciodată rece. Se plictisise de fasole și de orez și, spre surprinderea ei, se trezi că îi este poftă de un castron de kasha cu smântână. După zile în șir de soare dogoritor, ajungea să își dorească uneori câte o ploaie torențială care să mai răcorească străzile.

Țăranii cubanezi erau la fel de săraci precum cei sovietici, dar păreau mai fericiți, poate și din cauza vremii. În cele din urmă, pofta de viață a cubanezilor ajunse să o farmece pe Tanya. Fuma trabucuri și bea rom cu *tuKola,* înlocuitorul local pentru Coca-Cola. Îi plăcea să danseze cu Paz pe ritmurile irezistibil de atrăgătoare ale muzicii lor tradiționale, care se numea *trova.* Castro închisese majoritatea cluburilor de noapte, dar nimeni nu îi putea împiedica pe cubanezi să cânte la chitară, așa că muzicienii se mutaseră în baruri micuțe numite *casas de la trova.*

Însă îşi făcea griji pentru poporul cubanez; acesta îşi sfidase uriaşul vecin, Statele Unite, aflat la numai 150 de kilometri distanţă, dincolo de strâmtoarea Florida, şi ea ştia că într-o zi ar fi putut fi pedepsit. Când se gândea la asta, Tanya se simţea precum pasărea crocodilului, cocoţată vitejeşte între fălcile deschise ale înfricoşătoarei fiare, ciugulind mâncare dintre şirurile de dinţi ca nişte cuţite frânte ale acesteia.

Oare cum aveau să plătească în final cubanezii pentru sfidarea lor? Şi oare avea să merite preţul plătit? Numai timpul putea arăta asta. Tanya era pesimistă în privinţa perspectivelor de reformare a comunismului, însă unele lucruri realizate de Castro erau admirabile. În 1961, Anul Educaţiei, zece mii de studenţi se duseseră la ţară ca să-i înveţe pe fermieri să citească, o cruciadă eroică de eradicare a analfabetismului printr-o singură campanie. Prima propoziţie din abecedar era: „Ţăranii lucrează în cooperativă", dar asta nici nu mai conta de vreme ce oamenii care puteau citi erau mai bine pregătiţi să recunoască propaganda guvernamentală.

Castro nu era bolşevic. Dispreţuia conservatorismul şi era mereu în căutare de idei noi. Acesta era şi motivul pentru care îi enerva pe cei de la Kremlin. Însă nu era nici democrat. Tanya se întristase când el anunţase că revoluţia eliminase nevoia de a organiza alegeri. Şi era un domeniu în care imitase Uniunea Sovietică la sânge: cu sfaturi din partea KGB-ului, crease o poliţie secretă necruţător de eficientă cu care să elimine orice opoziţie.

În schimb, Tanya dorea ca revoluţia să reuşească. Cuba trebuia să scape de subdezvoltare şi de colonialism. Nimeni nu îi voia pe americani înapoi, cu cazinourile şi cu prostituatele lor. Însă Tanya se întreba în ce măsură cubanezilor li se va permite vreodată să ia singuri deciziile. Ostilitatea americanilor îi împingea în braţele sovieticilor; dar, pe măsură ce Castro se apropia tot mai mult de Uniunea Sovietică, devenea tot mai clar că americanii îi vor invada. În realitate, Cuba avea nevoie să fie lăsată în pace.

Însă poate că acela era un bun prilej. Ea şi Paz se numărau printre cei câţiva oameni care ştiau ce se afla în lăzile lungi de lemn. Îi raporta direct lui Dimka măsura în care era eficientă pătura de securitate. Dacă planul funcţiona, Cuba ar fi putut fi protejată permanent de pericolul unei invazii americane, iar ţara ar fi avut astfel posibilitatea de a-şi trage sufletul şi de a-şi găsi propriul drum în istorie.

Cel puţin, asta spera ea.

Îl ştia pe Paz de un an.

– Nu vorbeşti niciodată despre familia ta, rosti ea în timp ce urmăreau cum era aşezată lada pe platformă.

I se adresase în spaniolă: acum o vorbea aproape fluent. Prinsese şi un pic din engleza cu accent american pe care mulţi cubanezi o foloseau ocazional.

– Revoluţia este familia mea, replică el.

„Da, sigur că da", se gândi ea.

Cu toate acestea, probabil că avea să se culce cu el.

Paz s-ar fi putut dovedi o versiune mai măslinie a lui Vasili – chipeş, şarmant şi necredincios. Probabil că exista un şir lung de cubaneze mlădioase cu ochi scăpărători care-i cădeau pe rând în braţe.

Îşi zise că nu era necesar să fie cinică. Faptul că un bărbat era frumos foc nu însemna că era neapărat un Casanova fără minte. Poate că Paz aştepta femeia potrivită, care să-i fie parteneră şi care să lucreze cot la cot cu el pentru construirea unei Cube noi.

Lada cu racheta fu prinsă de platforma camionului. Un locotenent scund şi slugarnic pe nume Lorenzo se apropie de Paz şi îi spuse:

– Suntem gata de plecare, domnule general.

– Daţi-i drumul, rosti Paz.

Camionul se îndepărtă încet de doc. Mai multe motociclete prinseră viaţă şi trecură în faţa camionului ca să elibereze calea. Tanya şi Paz urcară în maşina lui, un autoturism combi Buick Le Sabre verde, şi urmară convoiul.

Drumurile Cubei nu fuseseră proiectate pentru camioane de 25 de metri. În ultimele trei luni, inginerii Armatei Roşii construiseră noi poduri şi reconfiguraseră curbele periculoase, însă convoiul se deplasa tot cu viteza melcului în cea mai mare parte a timpului. Tanya observă uşurată că toate celelalte vehicule fuseseră îndepărtate de pe şosele. În satele prin care treceau, casele joase, cu două camere, erau cufundate în întuneric, iar barurile erau închise. Dimka avea să fie mulţumit.

Tanya ştia că pe doc era deja transferată o altă rachetă, pe un alt camion. Procesul avea să dureze până în zori. Descărcarea întregii încărcături urma să dureze două nopţi.

Până acum, strategia lui Dimka funcţiona perfect. Nimeni nu părea să suspecteze activitatea Uniunii Sovietice în Cuba. Nu se sufla nicio vorbă despre asta în circuitul diplomatic sau în paginile necontrolate ale presei occidentale. Temuta explozie de revoltă de la Casa Albă încă nu se produsese.

Însă mai erau încă două luni până la alegerile parţiale din America; încă două luni în care aceste imense rachete să fie pregătite de lansare într-un secret total. Tanya nu ştia dacă un astfel de lucru era cu putinţă.

După două ore ajunseră într-o vale largă, care fusese ocupată de Armata Roşie. Aici construiau inginerii situl de lansare. Acesta era unul dintre cele peste zece ascunse prin cotloane din munţi de-a lungul celor 1 250 de kilometri ai insulei Cuba.

Tanya şi Paz coborâră din maşină ca să urmărească descărcarea lăzii din camion, tot la lumina reflectoarelor.

– Gata, am făcut-o! rosti Paz pe un ton satisfăcut. Acum avem arme nucleare.

Îşi scoase un trabuc şi îl aprinse.

Ceva mai precaută, Tanya întrebă:

– Cât va dura instalarea lor?

– Nu prea mult, zise el nonşalant. Vreo două săptămâni.

Tanya nu era în starea necesară pentru a se gândi la probleme, însă i se părea că sarcina avea să dureze mai mult de două săptămâni. Valea nu era decât un şantier prăfuit în care se realizase foarte puţin până atunci. Totuşi, Paz avea dreptate: izbutiseră să facă partea cea mai grea, respectiv să aducă arme nucleare în Cuba fără să afle americanii.

– Uită-te la minunea aia, spuse Paz. Într-o bună zi ar putea ateriza în centrul frumosului Miami. Bang!

Tanya se cutremură la gândul acesta.

– Sper să nu.

– De ce?

Oare chiar trebuia să îi explice?

– Armele acestea sunt concepute pentru a fi o ameninţare. Sunt gândite să îi intimideze pe americani suficient de mult încât să nu invadeze Cuba. Dacă ar fi folosite vreodată, ar însemna că nu şi-au atins scopul.

– Posibil, răspunse el. Dar dacă ne vor ataca, rachetele vor putea rade cu totul de pe faţa pământului oraşele americane.

Pe Tanya o nelinişti încântarea evidentă cu care el descria acest scenariu îngrozitor.

– Şi ce aţi obţine cu asta?

El păru surprins de întrebare.

– Asta va menţine mândria naţiunii cubaneze, îi explică el, rostind cuvântul spaniol *dignidad* de parcă ar fi fost sacru.

Ei nu-i venea să-şi creadă urechilor.

– Deci aţi porni un război nuclear doar de dragul mândriei voastre?

– Firește. Ce ar putea fi mai important?

Ea exclamă indignată:

– Supravieţuirea speciei umane, de exemplu!

El îşi flutură trabucul cu un gest de lehamite.

– N-ai decât să-ţi faci tu griji pentru specia umană, spuse el. Pe mine mă interesează onoarea.

– Rahat! pufni Tanya. Eşti nebun?

Paz o privi.

– Preşedintele Kennedy este pregătit să folosească arme nucleare dacă Statele Unite sunt atacate, rosti el. Prim-secretarul Hruşciov le va folosi dacă

Uniunea Sovietică va fi atacată. Acelaşi lucru este valabil pentru de Gaulle, în Franţa, şi pentru cine-o mai fi liderul Marii Britanii. Dacă vreunul dintre ei ar spune altceva, ar fi dat jos în doar câteva ore. Trase din trabuc, făcând capătul să se înroşească, apoi suflă fumul în aer. Dacă eu sunt nebun, înseamnă că şi ei sunt, încheie el.

*

George Jakes nu ştia care era urgenţa. Bobby Kennedy îi convocase pe el şi pe Dennis Wilson într-o şedinţă de criză la Casa Albă în dimineaţa zilei de marţi, 16 octombrie. Cel mai probabil, subiectul urma să fie prima pagină a ediţiei din acea zi a ziarului *New York Times*, cu titlul:

EISENHOWER SPUNE CĂ PREŞEDINTELE
ESTE SLAB PE PLAN EXTERN.

O regulă nescrisă prevedea ca foştii preşedinţi să nu îşi atace succesorii. Totuşi, George nu era surprins că Eisenhower încălcase această convenţie. Jack Kennedy câştigase spunând despre Eisenhower că este slab şi că inventează un „decalaj al rachetelor" inexistent în favoarea sovieticilor. Era clar că Ike încă suferea din cauza acestei lovituri sub centură. Acum, când şi Kennedy era vulnerabil în faţa unei acuzaţii similare, Eisenhower se răzbuna – exact cu trei săptămâni înainte de alegerile parţiale.

Exista o variantă şi mai proastă. Marea temere a lui George era ca nu cumva „Operaţiunea Mangusta" să fi fost deconspirată. Dezvăluirea faptului că preşedintele şi fratele său puneau la cale acte de terorism internaţional ar fi fost folosită ca muniţie de toţi candidaţii republicani. Aceştia ar fi putut zice că fraţii Kennedy sunt criminali pentru că o fac şi proşti pentru că nu pot păstra secretul. Şi care ar fi fost oare represaliile lui Hruşciov?

George vedea limpede că şeful lui era furios. Bobby nu se pricepea deloc să îşi ascundă sentimentele. Mânia i se citea clar din felul în care îşi încleşta fălcile, din aplecarea umerilor şi din scăpărările ucigătoare ale ochilor săi albaştri.

Lui George îi plăcea de Bobby pentru că îşi arăta emoţiile. Oamenii care lucrau cu Bobby îi citeau până în adâncul sufletului adeseori. Asta îl făcea mai vulnerabil, dar şi mai îndrăgit totodată.

Când intrară în Sala Cabinetului, descoperiră că preşedintele Kennedy era deja acolo. Stătea la o masă lungă, pe care se vedeau mai multe scrumiere mari. Era aşezat pe centru, cu sigiliul prezidenţial atârnat pe peretele din spatele său. De-o parte şi de alta a sigiliului, câteva ferestre boltite şi înalte dădeau înspre Grădina cu Trandafiri.

Lângă el se afla o fetiţă în rochie albă – fiica lui, Caroline, care încă nu împlinise cinci ani. Avea părul scurt, castaniu-deschis, cu cărare pe o parte – precum tatăl ei – şi prins la spate cu o agrafă simplă. Vorbea cu el, explicându-i

serioasă ceva, iar el o asculta vrăjit, ca şi cum cuvintele ei ar fi fost la fel de vitale precum orice alt cuvânt rostit în acel loc al puterii. George fu puternic impresionat de legătura dintre părinte şi copil. „Dacă voi avea vreodată o fiică, se gândi el, o voi asculta şi eu la fel, ca să ştie că este cea mai importantă persoană din lume."

Asistenţii îşi ocupară locurile lângă perete. George se aşeză lângă Skip Dickerson, care lucra pentru vicepreşedintele Lyndon Johnson. Skip avea părul foarte blond şi drept şi pielea palidă, arătând aproape ca un albinos. Îşi împinse şuviţa blondă din faţa ochilor şi spuse cu un accent sudist:

– Ai idee ce arde?

– Bobby nu mi-a zis nimic, răspunse George.

O femeie pe care George nu o cunoştea intră în cameră şi o luă de acolo pe Caroline.

– Cei de la CIA au nişte noutăţi pentru noi, rosti preşedintele. Haideţi să începem.

Într-un capăt al camerei, în faţa şemineului, se afla un şevalet pe care era expusă o fotografie mare, alb-negru. Bărbatul de lângă ea se prezentă drept expert fotointerpret. George nici nu ştia că exista o asemenea profesie.

– Imaginile pe care urmează să le vedeţi au fost surprinse duminică de un aparat U-2 de mare altitudine al CIA, aflat în zbor deasupra Cubei.

Toată lumea ştia despre avioanele de spionaj ale CIA. Sovieticii doborâseră unul deasupra Siberiei în urmă cu doi ani, judecându-l pe pilot pentru spionaj.

Toată lumea privi fotografia de pe şevalet. Aceasta părea înceţoşată şi neclară, nearătând altceva decât copaci, din câte putea distinge George. Chiar aveau nevoie de un interpret care să le spună la ce să privească.

– Aceasta este o vale din Cuba, aflată la vreo 30 de kilometri în interiorul insulei faţă de portul Mariel, le explică omul de la CIA, indicându-le zona cu un mic arătător. Un drum nou, de calitate duce într-un câmp mare şi deschis. Aceste mici forme răspândite pretutindeni sunt utilaje de construcţii: buldozere, retroexcavatoare şi basculante. Iar aici – bătu în fotografie pentru a accentua –, aici, în mijloc, puteţi vedea un grup de forme, ca nişte scânduri înşirate. În realitate, acestea sunt lăzi de 24 de metri lungime şi de 2,7 metri lăţime. Au exact mărimea şi forma necesare pentru a putea cuprinde o rachetă balistică sovietică R-12 cu rază medie, concepută să transporte un focos nuclear.

George abia se abţinu să nu scape un *Drace!*, însă nu toată lumea izbuti să îşi ţină gura, iar încăperea răsună pentru o clipă de înjurături uluite.

Cineva zise:

– Sunteţi sigur?

Fotointerpretul răspunse:

– Domnule, eu studiez fotografii de recunoaştere aeriană de ani buni şi vă pot garanta două lucruri: unu, exact aşa arată rachetele nucleare; şi doi, nu mai există nimic care să arate aşa.

„Doamne apără şi păzeşte! se gândi George înfricoşat. Blestemaţii de cubanezi au nucleare!"

Altcineva întrebă:

– Şi cum dracu' au ajuns acolo?

Fotointerpretul spuse:

– Este clar că sovieticii le-au transportat în Cuba în condiţii de maximă securitate şi de secret deplin.

– Le-au strecurat pe sub nasul nostru, mai bine zis, bombăni cel care pusese întrebarea.

Altcineva întrebă:

– Care este raza acelor rachete?

– Peste 1 600 de kilometri.

– Deci ar putea lovi...

– Chiar această clădire, domnule.

George fu nevoit să îşi reprime impulsul de a se ridica şi de a pleca imediat de acolo.

– Şi în cât timp şi-ar atinge ţinta?

– Din Cuba până aici? Treisprezece minute, conform estimărilor noastre.

George se uită fără să vrea spre fereastră, de parcă s-ar fi aşteptat să vadă o rachetă străbătând Grădina de Trandafiri.

Preşedintele rosti:

– Ticălosul ăla de Hruşciov m-a minţit. Mi-a spus că nu va amplasa rachete nucleare în Cuba.

Bobby adăugă:

– Iar CIA ne-a zis să îl credem.

Altcineva interveni:

– Asta va domina cu siguranţă restul campaniei electorale – cele trei săptămâni rămase.

Uşurat, George îşi concentră atenţia asupra consecinţelor politice pe plan intern: posibilitatea războiului nuclear era cumva prea groaznică pentru a fi contemplată. Se gândi la ediţia de dimineaţă a ziarului *New York Times*. Ce multe va avea de spus acum Eisenhower! Măcar, atât timp cât fusese el preşedinte, URSS nu îşi permisese să transforme Cuba într-o bază nucleară comunistă.

Era un dezastru, şi nu doar pentru politica externă. O victorie categorică a republicanilor în noiembrie avea să însemne ca preşedintele Kennedy să fie legat la mâini în ultimii doi ani ai săi de mandat, punându-se astfel capăt

agendei drepturilor civile. Cu un număr suplimentar de republicani care să se alăture democraţilor sudişti în opoziţia lor faţă de egalitatea pentru negri, Kennedy nu mai avea nicio şansă să promoveze un proiect de lege a drepturilor civile. Oare cât timp urma să mai treacă până când bunicul Mariei avea să poată să se înregistreze pentru vot fără să fie arestat?

În politică, toate erau legate între ele.

„Trebuie să facem ceva în privinţa rachetelor", se gândi George.

Însă habar nu avea ce.

Din fericire, Jack Kennedy ştia ce-i de făcut.

– Mai întâi trebuie să intensificăm supravegherea Cubei cu aparate U-2, începu preşedintele. Trebuie să aflăm câte rachete au şi unde le ţin. Şi apoi le vom elimina.

George se mai destinse. Brusc, problema nu mai părea atât de mare. Statele Unite aveau sute de avioane şi mii de bombe. Iar faptul că preşedintele Kennedy adopta o atitudine decisă şi violentă pentru a proteja America avea să păstreze intacte şansele democraţilor la parţiale.

Toată lumea se uită spre generalul Maxwell Taylor, şeful Statului-major Reunit şi al doilea comandant militar al Americii după preşedinte. Părul său ondulat, dat cu briantină şi cu cărare pe mijloc, îl făcea pe George să se întrebe dacă nu cumva omul era cam vanitos. Atât Jack, cât şi Bobby aveau încredere în el, deşi George nu pricepea de ce.

– Un atac aerian ar trebui urmat de o invazie la scară largă a Cubei, rosti Taylor.

– Şi avem un plan pentru această situaţie.

– Putem transporta 150 000 de soldaţi acolo într-o săptămână de la bombardamente.

Kennedy încă se gândea la eliminarea rachetelor sovietice.

– Putem avea garanţia că vom distruge toate siturile de lansare din Cuba? întrebă el.

Taylor replică:

– Nu vom putea fi niciodată sută la sută siguri, domnule preşedinte.

George nu luase în calcul acest obstacol. Cuba avea 1 250 de kilometri lungime. Era posibil ca aviaţia să nu poată depista fiecare sit în parte, cu atât mai puţin să le distrugă pe toate.

Preşedintele Kennedy zise:

– Şi presupun că orice rachetă rămasă după atacul nostru aerian ar fi lansată imediat spre Statele Unite.

– Trebuie să pornim de la această ipoteză, domnule, confirmă Taylor.

Preşedintele se posomorî, iar George realiză imensitatea poverii responsabilităţii pe care o purta.

– Spune-mi un lucru, rosti Kennedy. Dacă o rachetă cade într-un oraș american de mărime medie, cât de rău ar fi?

George uită din nou de orice calcule electorale și inima lui îngheță la cumplitul gând al războiului nuclear.

Generalul Taylor se consultă cu aghiotanții săi câteva clipe, apoi se întoarse spre masă și zise:

– Domnule președinte, conform estimărilor noastre, șase sute de mii de persoane și-ar pierde viața.

Capitolul 16

Mama lui Dimka, Anya, ar fi vrut să o cunoască pe Nina. Asta îl surprinse. E drept că relaţia lui cu Nina era satisfăcătoare, culcându-se cu ea cu fiecare ocazie, dar ce legătură avea mama lui cu asta?

Îi explică punctul lui de vedere, iar ea îi răspunse exasperată:

– Ai fost cel mai deştept băiat în şcoală, dar uneori eşti tare prostuţ. Ascultă! În fiecare weekend în care nu eşti plecat pe undeva cu Hruşciov, eşti cu această femeie. Este limpede că e importantă. Te vezi cu ea de trei luni. Sigur că mama ta vrea să afle cum este! Ce întrebare mai e şi asta?

Probabil că avea dreptate. Nina nu era o tipă cu care se văzuse doar o dată sau o simplă prietenă. Era iubita lui. Devenise parte din viaţa lui.

Îşi iubea mama, dar nu o asculta chiar în toate privinţele: ea nu privea cu ochi buni nici motocicleta, nici blugii, nici pe Valentin. Totuşi, ar fi făcut orice i se părea rezonabil ca să îi facă pe plac, aşa că o invită pe Nina la apartamentul lor.

La început, Nina refuză.

– Nu vreau să fiu inspectată de familia ta, ca o maşină uzată pe care te gândeşti să o cumperi, rosti ea cu obidă. Spune-i mamei tale că nu vreau să mă căsătoresc. Aşa o să-şi piardă repede interesul în privinţa mea.

– Nu-i vorba de toată familia mea, ci doar de ea, îi zise Dimka. Tatăl meu a murit, iar sora mea este în Cuba. Şi, oricum, ai ceva împotriva căsătoriei?

– De ce întrebi? Vrei să mă ceri de nevastă?

Dimka se fâstâci. Nina era fascinantă şi foarte apetisantă, iar el nu fusese niciodată atât de implicat într-o relaţie cu o femeie, însă nu se gândise la căsătorie. Oare chiar voia să îşi petreacă tot restul vieţii alături de ea?

Încercă să se eschiveze.

– Încerc doar să te înţeleg.

– Am încercat căsătoria şi nu mi-a plăcut, rosti ea. Mulţumit?

Ea adopta mai mereu o atitudine provocatoare. Nu îl deranja asta: era unul dintre aspectele care o făceau atât de fascinantă.

– Preferi să fii singură, rosti el.

– Evident.

– Ce-i aşa grozav la asta?

– Nu trebuie să-i fac pe plac unui bărbat, aşa că pot să fac doar ceea ce-mi place. Iar când îmi doresc altceva, te am pe tine.

– Mda, văd în ce fel îţi sunt de folos.

Ea râse sesizând dublul înţeles.

– Exact.

Totuşi, după ce rămase pe gânduri o vreme, zise:

– La dracu', nu vreau să îmi atrag duşmănia mamei tale. O să vin.

În ziua aceea, Dimka se simţi agitat. Nina era imprevizibilă. Când se întâmpla ceva care o deranja – o farfurie spartă din greşeală, un afront real sau imaginar, o notă de reproş în glasul lui Dimka –, furia ei era strașnică, precum muşcătura crivăţului de ianuarie în Moscova. Spera să se înţeleagă bine cu mama lui.

Nina nu mai fusese niciodată în Casa Guvernului. O impresionă sala de la intrare, mare cât o sală de bal. Apartamentul nu era foarte mare, dar era mobilat luxos, în comparaţie cu majoritatea caselor moscovite, cu covoare groase, tapet scump şi o radiogramă – un bufet din lemn de nuc cu un pick-up şi un aparat de radio. Acestea erau câteva dintre privilegiile ofiţerilor KGB precum tatăl lui Dimka.

Anya pregătise tot felul de aperitive, aşa cum preferau moscoviţii în locul cinelor formale: macrou afumat şi ouă fierte cu ardei roşu pe pâine albă; mici sandviciuri cu pâine de secară, castraveţi şi roşii; şi, piesa de rezistenţă, un platou de „corăbioare" – ovale de pâine prăjită cu triunghiuri de caşcaval prinse cu o scobitoare ca un catarg.

Anya purta o rochie nouă şi se machiase discret. Luase puţin în greutate după moartea tatălui lui Dimka, ceea ce i se potrivea de minune. Dimka simţea că mama lui era mai fericită după moartea soţului ei. Poate că Nina avea dreptate în privinţa căsătoriei.

Primul lucru pe care Anya i-l spuse Ninei fu:

– Are 23 de ani şi asta-i prima oară când Dimka al meu aduce o fată acasă.

Şi-ar fi dorit ca mama lui să nu-i fi spus asta – îl făcea să pară un începător. Chiar *era* un începător, iar Nina îşi dăduse seama de asta de mult, însă nu voia să i se amintească în permanenţă. Oricum, învăţa repede. Nina îi spunea că este un iubit priceput, chiar mai bun decât soţul ei, deşi nu voia să intre în detalii.

Spre surprinderea lui, Nina se străduia din răsputeri să fie amabilă cu mama lui, spunându-i politicos „Anya Grigorivitci", ajutând-o în bucătărie şi întrebând-o de unde îşi cumpărase rochia.

După ce băură nişte votcă, Anya se simţi suficient de relaxată încât să spună:

– Nina, Dimka al meu zice că nu vrei să te căsătoreşti.

– Mamă, e o chestiune mult prea personală! mormăi Dimka.

Însă Nina nu părea deranjată.

– Sunt şi eu ca dumneavoastră: am fost deja căsătorită, răspunse ea.

– Da, dar eu sunt o femeie în vârstă.

Anya avea 45 de ani, o vârstă socotită prea înaintată pentru a te recăsători. Se considera că femeile ajunse la acea vârstă nu mai simţeau dorinţa trupească – în caz contrar, fiind privite cu dezgust. O văduvă respectabilă care se recăsătorea la vârsta mijlocie era atentă să le spună tuturor că o făcea „doar pentru tovărăşie".

– Nu păreţi bătrână, Anya Grigorivitci, zise Nina. Aţi putea trece drept sora lui Dimka.

Era o minciună sfruntată, însă Anyei îi făcu plăcere. Poate că femeile apreciau mereu astfel de complimente, indiferent dacă erau credibile ori ba. Oricum, nu o contrazise.

– Eh, sunt prea bătrână ca să mai am copii.

– Nici eu nu pot avea copii.

– Oh!

Dezvăluirea o şocă pe Anya. Îi dădea peste cap toate fanteziile. Uită pentru o clipă de orice tact şi întrebă direct:

– De ce nu?

– Din motive medicale.

– Ah!

Era limpede că Anya şi-ar fi dorit să afle mai multe. Dimka remarcase că detaliile medicale erau de mare interes pentru multe femei. Însă Nina nu mai adăugă nimic în legătură cu acest subiect.

Se auzi un ciocănit la uşă şi Dimka oftă: bănuia cine era. Deschise uşa.

În prag stăteau bunicii lui, care locuiau în aceeaşi clădire. „O, Dimka, eşti acasă!" rosti bunicul său, Grigori Peshkov, prefăcându-se surprins. Era în uniformă. Avea 74 de ani, dar nu voia să se pensioneze. Bătrânii care nu ştiau când să renunţe constituiau o mare problemă în Uniunea Sovietică, după părerea lui Dimka.

Katerina, bunica lui Dimka, fusese la coafor. „Am adus nişte caviar", zise ea. Era clar că nu era vorba de o simplă coincidenţă. Aflaseră despre venirea Ninei şi se înfiinţaseră să vadă ce-i cu ea. Nina era inspectată de familie, după cum se temuse.

Dimka îi prezentă. Bunica o sărută pe Nina, iar Bunicul îi ţinu mâna într-a lui mai mult decât era necesar. Spre uşurarea lui Dimka, Nina continuă să fie fermecătoare. I se adresă Bunicului spunându-i „tovarăşe general". Realizând imediat că bătrânul nu era imun la nurii fetelor atrăgătoare, flirtă cu el, spre marea sa încântare; totodată, îi aruncă Bunicii o privire ca de la femeie la femeie, ce părea să spună: „Ştim prea bine amândouă cum sunt bărbaţii".

Bunicul o întrebă despre slujba ei. Nina fusese promovată recent şi acum era editor-şef, ocupându-se de tipărirea diverselor comunicate ale sindicatului din industria oţelului. Bunica o întrebă despre familie, iar ea îi spuse că nu apuca să îi vadă prea des, întrucât locuiau cu toţii în oraşul ei natal, Perm, aflat la o zi de mers cu trenul înspre Est.

Discuţia ajunse în curând la subiectul preferat al Bunicului, respectiv inadvertenţele istorice din filmul lui Eisenstein, *Octombrie*, în special scenele în care era înfăţişată luarea cu asalt a Palatului de Iarnă, la care participase şi bătrânul.

Dimka se bucură să vadă că se înţelegeau atât de bine, având totodată senzaţia neplăcută că nu mai deţinea controlul situaţiei. Se simţea de parcă ar fi fost pe o corabie navigând pe ape liniştite spre o destinaţie necunoscută: totul era bine momentan, dar ce-l aştepta în viitor?

Telefonul sună şi Dimka răspunse. Aşa se întâmpla mereu seara: de obicei îl sunau cei de la Kremlin. Auzi în receptor vocea Natalyei Smotrov:

– Tocmai am vorbit cu agenţii noştri KGB de la Washington, zise ea.

Dimka se simţea jenat să discute cu ea în prezenţa Ninei. Până la urmă, nu o atinsese niciodată pe Natalya, chiar dacă se gândise la asta. Şi totuşi, oamenii nu puteau fi acuzaţi pentru gândurile lor, nu?

– Ce s-a întâmplat? întrebă el.

– Preşedintele Kennedy şi-a programat o intervenţie televizată în această seară pentru a se adresa poporului american.

Ca de obicei, ea era prima care făcea rost de cele mai proaspete informaţii.

– De ce?

– Nu ştiu.

Lui Dimka îi zbură gândul imediat la Cuba. Majoritatea rachetelor erau deja acolo, laolaltă cu focoasele nucleare. Tone de echipament auxiliar şi mii de soldaţi sosiseră acolo. În câteva zile, armele aveau să fie gata de lansare. Misiunea era aproape completă.

Însă mai erau două săptămâni până la alegerile parţiale din America. Dimka luase în calcul să ia avionul până în Cuba – exista o cursă care lega Praga de Havana –, pentru a se asigura că nu se sufla nicio vorbă în zilele rămase. Era vital ca secretul să mai fie păstrat încă puţin.

Se rugă ca apariţia-surpriză a lui Kennedy la TV să fie în legătură cu altceva: Berlin, poate, sau Vietnam.

– La ce oră este transmisiunea? o întrebă Dimka pe Natalya.

– La 7.00 seara, ora Coastei de Est.

Asta însemna ora 2.00 noaptea la Moscova.

– Îl sun imediat, rosti el. Mulţumesc.

Închise receptorul, apoi sună la reşedinţa lui Hruşciov.

La telefon răspunse Ivan Tepper, şeful personalului, echivalentul unui majordom.

– Alo, Ivan? zise Dimka. E acolo?

– Se pregăteşte de culcare, răspunse Ivan.

– Spune-i să îşi tragă la loc pantalonii. Kennedy va ţine un discurs televizat la ora 2 noaptea, ora noastră.

– Stai aşa, este aici.

Dimka auzi o conversaţie înfundată, apoi glasul lui Hruşciov.

– Ţi-au descoperit rachetele! zise el.

Dimka simţi cum cade cerul peste el. Intuiţia spontană a lui Hruşciov era de obicei corectă. Secretul fusese deconspirat, iar Dimka urma să fie ţap ispăşitor.

– Bună seara, tovarăşe prim-secretar, spuse el, iar cele patru persoane din cameră amuţiră. Nu ştim încă despre ce va vorbi Kennedy.

– E vorba de rachete, categoric. Convoacă o şedinţă de urgenţă a Prezidiului.

– La ce oră?

– Peste o oră.

– Foarte bine.

Hruşciov închise.

Dimka formă numărul de acasă al secretarei sale.

– Bună, Vera, rosti el. Prezidiu de urgenţă la ora 10, în seara asta. Tovarăşul e în drum spre Kremlin.

– Încep să sun lumea, răspunse ea.

– Ai numerele tuturor de acasă?

– Da.

– Normal. Mulţumesc. Ajung şi eu la birou în câteva minute, încheie el.

Cu toţii se holbau la el. Îl auziseră spunând „Bună seara, tovarăşe prim-secretar". Bunicul era mândru, Bunica şi Mama erau îngrijorate, iar Nina avea un licăr de entuziasm în ochi.

– Trebuie să mă duc la serviciu, zise Dimka, fără să mai fie necesar.

Bunicul spuse:

– Care-i urgenţa?

– Nu ştim încă.

Bunicul îl bătu pe umăr, cu o expresie sentimentală pe chip.

– Cu oameni ca tine şi ca fiul meu Volodea la comandă, ştiu că revoluţia este pe mâini bune.

Dimka fu tentat să-i spună că şi-ar fi dorit să fie şi el atât de încrezător. Însă zise doar:

– Bunicule, o poţi trimite acasă pe Nina cu o maşină militară?

– Sigur că da.

– Îmi pare rău că vă stric seara...

– Nu-ţi face griji, îl liniști Bunicul. Serviciul este mai important. Hai, du-te!

Dimka își puse haina, o sărută pe Nina și plecă.

În timp ce cobora cu liftul, se întrebă disperat dacă lăsase cumva să-i scape secretul rachetelor din Cuba, în pofida tuturor eforturilor sale. Condusese întreaga operaţiune sub un nivel formidabil de securitate. Fusese de o eficienţă brutală. Fusese un tiran, pedepsind cu severitate greşelile, umilindu-i pe proști, ruinând carierele celor care nu îi respectau ordinele cu meticulozitate. Ce altceva ar mai fi putut face?

Afară se desfășura o repetiţie de noapte pentru parada militară programată de Ziua Revoluţiei, de peste două săptămâni. Un șir nesfârșit de tancuri, de artilerie și de soldaţi înainta de-a lungul digului râului Moscova. „Nimic din toate astea nu ne va ajuta dacă se va ajunge la un război nuclear", se gândi el. Americanii nu o știau, dar Uniunea Sovietică avea puţine arme nucleare, nici pe departe cât arsenalul Statelor Unite. Sovieticii le puteau provoca daune americanilor, într-adevăr, însă americanii puteau șterge Uniunea Sovietică de pe faţa pământului.

Cum drumul era blocat de procesiune, iar Kremlinul se afla la ceva mai mult de un kilometru distanţă, Dimka își lăsă motocicleta acasă și porni pe jos.

Kremlinul era o fortăreaţă triunghiulară aflată în partea de nord a râulu. Înăuntru se aflau mai multe palate transformate acum în clădiri guvernamentale. Dimka se duse în clădirea Senatului, galbenă și cu coloane albe, și luă liftul până la etajul al treilea. Urmă covorul roșu de pe un coridor cu tavan înalt până la biroul lui Hrușciov. Prim-secretarul nu sosise încă. Dimka se duse două uși mai departe, în Sala Prezidiului. Din fericire, aceasta era curată și aranjată.

Prezidiul Comitetului Central al Partidului Comunist era adevăratul organism de conducere al Uniunii Sovietice. Hrușciov era președintele său. Aici stătea adevărata putere. Oare ce avea să facă Hrușciov?

După Dimka, ajuns primul, începură să apară și alţi membri ai Prezidiului și asistenţii lor. Nimeni nu știa ce urma să spună Kennedy. Evgheni Filipov veni cu șeful lui, ministrul apărării, Rodion Malinovski. „Ce porcărie!" exclamă Filipov, neizbutind să își ascundă satisfacţia. Dimka îl ignoră.

Natalya intră împreună cu spilcuitul ministru de externe Andrei Gromîco. Fata decisese că ora târzie îi permitea o ţinută mai lejeră, așa că purta blugi strâmţi, în stil american, și un pulover larg, cu guler mare și răsfrânt.

– Mulţumesc că m-ai avertizat în prealabil, îi murmură Dimka. Îţi sunt recunoscător.

Ea îi atinse braţul.

– Sunt de partea ta, îi zise. Știi asta.

Hruşciov sosi şi deschise brusc şedinţa, spunând:

– Cred că discursul televizat al lui Kennedy va fi despre Cuba.

Dimka se ridică în spatele lui Hruşciov, rezemându-se de zid gata de plecare. Liderul ar fi putut avea nevoie de un dosar, de un ziar sau de un raport; ar fi putut cere un ceai, o bere sau un sandvici. În afară de Dimka, mai erau acolo alţi doi asistenţi ai lui Hruşciov. Niciunul dintre ei nu avea răspunsuri la întrebările importante. Oare americanii găsiseră rachetele? Şi, dacă le găsiseră, cine divulgase secretul? Viitorul întregii lumi atârna în balanţă, însă Dimka, spre ruşinea lui, era la fel de îngrijorat în privinţa propriului viitor.

Nerăbdarea îl scotea din minţi. Kennedy urma să vorbească peste patru ore. Cu siguranţă Prezidiul putea afla cuprinsul discursului său mai devreme, nu-i aşa? La ce era bun KGB-ul?

Ministrul apărării Malinovski arăta ca un star de cinema trecut de prima tinereţe, cu trăsăturile sale regulate şi cu părul des şi argintiu. El susţinea că Statele Unite nu se pregăteau să invadeze Cuba. Serviciul de Informaţii al Armatei Roşii avea oameni infiltraţi în Florida. Existau trupe comasate acolo, dar nu suficient de numeroase pentru o invazie, după părerea lui. „E doar un şiretlic de campanie electorală", rosti el. Lui Dimka i se părea că este mult prea sigur pe el.

Şi Hruşciov era sceptic. Poate că era adevărat şi Kennedy chiar nu voia război cu Cuba, dar oare era liber să facă după cum dorea? Hruşciov considera că preşedintele american era – cel puţin parţial – sub controlul Pentagonului şi al capitalisto-imperialiştilor precum familia Rockefeller.

– Trebuie să avem un plan de rezervă şi pentru situaţia în care americanii decid totuşi să invadeze, zise el. Trupele noastre trebuie să fie pregătite pentru orice.

Oferi o pauză de zece minute, în care membrii comitetului să ia în considerare toate variantele.

Dimka era îngrozit de rapiditatea cu care Prezidiul începuse să discute despre război. Nu acesta fusese planul! Când Hruşciov hotărâse să trimită rachete în Cuba, nu intenţionase să stârnească un conflict. „Cum am ajuns de la una la alta?" se gândi Dimka deznădăjduit.

Îl văzu pe Filipov într-un grup de rău augur, cu Malinovski şi cu alţi câţiva. Filipov nota ceva. La reluarea şedinţei, Malinovski citi ciorna unui ordin pentru comandantul sovietic din Cuba, generalul Issa Pliyev, prin care acesta era autorizat să folosească „toate mijloacele disponibile" în vederea apărării Cubei.

Lui Dimka îi venea să-i spună: „Eşti nebun?"

Hruşciov era de aceeaşi părere.

– Asta ar însemna să îi dăm lui Pliyev autoritatea necesară pentru declanşarea unui război nuclear! rosti el mânios.

Spre ușurarea lui Dimka, Anastas Mikoyan îl susținu pe Hrușciov. Mereu conciliator, Mikoyan arăta ca un avocat dintr-un orășel de provincie, cu mustața lui îngrijită și începutul de chelie. Însă el era omul care îl putea convinge pe Hrușciov să renunțe la cele mai nesăbuite planuri. Acum i se opunea lui Malinovski. Mikoyan avea un plus de autoritate, întrucât vizitase Cuba la scurt timp după revoluție.

– Ce-ar fi să îi predăm controlul asupra rachetelor lui Castro? rosti Hrușciov.

Dimka își auzise șeful spunând multe chestii trăsnite, mai ales în timpul discuțiilor ipotetice, dar ăsta era un lucru iresponsabil chiar și după standardele lui. Ce îl apucase?

– V-aș sfătui să nu faceți asta, dacă îmi permiteți, zise Mikoyan pe un ton calm. Americanii știu că noi nu ne dorim un război nuclear și, câtă vreme noi controlăm armele, vor încerca să rezolve această problemă pe cale diplomatică. Însă nu vor avea încredere în Castro. Dacă știu că el stă cu degetul pe buton, s-ar putea să încerce să distrugă toate rachetele din Cuba printr-un singur atac de proporții.

Hrușciov acceptă argumentul, nefiind încă pregătit pe deplin să excludă complet utilizarea armelor nucleare.

– Asta ar însemna că americanii pot lua Cuba înapoi! rosti el indignat.

În acel moment, interveni Alexei Kosîghin. Era cel mai apropiat aliat al lui Hrușciov, chiar dacă era cu zece ani mai tânăr. Kosîghin avea un moț în creștet, care arăta ca prora unei corăbii. Era roșu la față, semn că obișnuia să bea, însă Dimka îl considera drept cel mai deștept om de la Kremlin.

– Nu ar trebui să ne gândim la momentul în care să folosim armele nucleare, zise Kosîghin. Dacă ajungem în acel punct, înseamnă că am eșuat catastrofal. Chestiunea pe care ar trebui să o discutăm este următoarea: ce mutări putem face astăzi pentru a ne asigura că situația nu degenerează într-un război nuclear?

„Slavă Domnului, se gândi Dimka, în sfârșit o voce a rațiunii."

Kosîghin continuă:

– Propun ca generalul Pliyev să fie autorizat să apere Cuba prin toate mijloacele posibile, *mai puțin* cu ajutorul armelor nucleare.

Malinovski avea îndoieli, temându-se ca nu cumva contraspionajul american să afle într-un fel de ordinul acesta; însă, în pofida rezervelor sale, propunerea fu aprobată, spre ușurarea lui Dimka, iar mesajul fu transmis. Pericolul unui holocaust nuclear încă plana, dar cel puțin Prezidiul se concentra asupra evitării conflictului și nu a modului în care să îl poarte.

La scurt timp după aceea, Vera Pletner băgă capul pe ușă și îi făcu un semn lui Dimka. El se strecură afară. Pe coridorul larg, ea îi înmână șase coli de hârtie.

– Iată discursul lui Kennedy, îi spuse ea în şoaptă.

– Slavă Domnului! zise el uitându-se la ceas. Era ora 1.15, cu 45 de minute înainte ca preşedintele american să intre în emisie directă. Cum l-am obţinut?

– Guvernul american i-a furnizat ambasadei noastre de la Washington câteva exemplare în avans, iar Ministerul de Externe l-a tradus rapid.

Stând pe coridor, numai cu Vera alături, Dimka îl citi rapid.

„Acest guvern, aşa cum a promis, a menţinut sub supraveghere strictă desfăşurarea de forţe militare sovietice pe insula Cuba."

Kennedy numise Cuba o insulă, remarcă Dimka, ca şi cum nu ar fi considerat-o o ţară propriu-zisă.

„În ultima săptămână, probe indubitabile au stabilit faptul că o serie de situri pentru rachete ofensive se află în curs de pregătire pe acea insulă subjugată."

„Probe, se gândi Dimka, ce probe?"

„Scopul acestor baze nu poate fi altul decât acela de a furniza o capacitate de efectuare a unui atac nuclear împotriva emisferei vestice."

Dimka citi mai departe, însă – în mod exasperant – Kennedy nu preciza cum anume obţinuse respectivele informaţii, dacă era vorba de trădători sau de spioni, din Uniunea Sovietică sau din Cuba, sau dacă le obţinuse prin alte mijloace. Dimka tot nu reuşi să afle dacă această criză era vina lui sau nu.

Kennedy punea foarte mare accent pe secretomania sovietică, numind-o înşelăciune. Avea tot dreptul să o facă, se gândi Dimka; şi Hruşciov i-ar fi adus aceeaşi acuzaţie dacă rolurile ar fi fost inversate. Însă cum avea de gând să reacţioneze preşedintele american? Dimka sări câteva pagini, până ajunse la partea esenţială.

„Mai întâi, pentru a opri aceste pregătiri ofensive, vom iniţia o carantină strictă asupra tuturor echipamentelor militare ofensive expediate spre Cuba."

Aha, se gândi Dimka, o blocadă. Asta încălca dreptul internaţional, motiv pentru care Kennedy o numea carantină, ca şi cum s-ar fi confruntat cu vreo epidemie.

„Toate vasele, de orice fel, aflate în drum spre Cuba, indiferent de naţiunea sau de portul care le expediază, vor fi returnate dacă se descoperă că transportă încărcături de arme ofensive."

Dimka pricepu de îndată că aceasta era doar o măsură preliminară. Carantina nu ar fi făcut nicio diferenţă: majoritatea rachetelor ajunseseră deja acolo şi erau aproape gata de utilizare – iar Kennedy ştia asta, probabil, dacă sursele sale de informare erau atât de bune cum păreau. Blocada era doar simbolică.

Exista şi o ameninţare.

„Naţiunea noastră va considera orice rachetă nucleară lansată dinspre Cuba asupra oricărei naţiuni din emisfera vestică drept un atac al Uniunii

Sovietice asupra Statelor Unite, ceea ce va atrage automat represalii totale asupra Uniunii Sovietice."

Dimka simţi o greutate rece aşezându-i-se pe suflet. Era o ameninţare cumplită. Kennedy nu şi-ar mai fi bătut capul să afle dacă racheta fusese lansată de către cubanezi sau de către Armata Roşie; îi era indiferent. Nici nu l-ar fi interesat care era ţinta. Dacă bombardau Chile, ar fi fost ca şi cum ar fi bombardat New Yorkul.

În clipa în care una dintre nuclearele lui Dimka ar fi fost lansată, Statele Unite ar fi transformat Uniunea Sovietică într-un deşert radioactiv.

Dimka văzu cu ochii minţii imaginea pe care o ştia toată lumea, norul în formă de ciupercă al unei bombe nucleare; iar în imaginaţia lui acesta se înălţa deasupra centrului Moscovei, unde se aflau Kremlinul, casa lui şi toate clădirile familiare, zăcând acum în ruine, în timp ce cadavre arse pluteau ca nişte pete hidoase pe apa otrăvită a râului Moscova.

O altă propoziţie îi atrase atenţia.

„Este dificil să lămurim sau măcar să discutăm aceste probleme într-o atmosferă de intimidare."

Ipocrizia americanilor îi tăie răsuflarea lui Dimka. Dar „Operaţiunea Mangusta" ce era, dacă nu intimidare?

Tocmai operaţiunea respectivă convinsese un Prezidiu altminteri reticent să trimită rachetele acolo. Dimka începea să suspecteze că în politica internaţională nu se putea ajunge nicăieri cu agresiunea.

Citise suficient. Intră înapoi în Sala Prezidiului, se duse iute la Hruşciov şi îi înmână colile de hârtie.

– Discursul televizat al lui Kennedy, rosti el, destul de clar încât să fie auzit de toată lumea. Un exemplar în avans oferit de Statele Unite.

Hruşciov înşfăcă hârtiile şi începu să citească. Sala se cufundă în tăcere. Nu mai aveau rost alte discuţii până nu aflau ce conţinea documentul.

Hruşciov citi pe îndelete limbajul formal şi abstract. Din când în când, pufnea dispreţuitor sau surprins. Pe măsură ce citea, Dimka sesiză că starea lui de spirit se schimba, trecând de la nelinişte la uşurare.

După câteva minute, lăsă jos ultima pagină, fără să zică nimic. Încă se gândea. În cele din urmă, îşi ridică privirea. Un surâs se înfiripă pe chipul său necioplit de ţăran, în timp ce se uita spre colegii de la masă.

– Tovarăşi, rosti el, am salvat Cuba!

*

Ca de obicei, Jacky îl interogă pe George cu privire la viaţa lui amoroasă.

– Te vezi cu cineva?

– Tocmai m-am despărţit de Norine.

– Tocmai? Au trecut şase luni.

– A... Da, bag de seamă că da.

Jacky gătise friptură de pui cu bame şi turte de mălai pripit. Acesta fusese felul lui preferat de mâncare în copilărie. Acum, la cei 27 de ani ai săi, prefera friptura de vită în sânge cu salată sau paste cu sos de scoici. De asemenea, în mod normal îşi lua cina la ora 8.00 seara, nu la 6.00. Însă nu îi spuse nimic din toate astea – nu voia să îi răpească plăcerea de a-l hrăni.

Ea stătea în faţa lui la masa din bucătărie, ca întotdeauna.

– Ce mai face drăguţa de Maria Summers?

George încercă să îşi mascheze durerea. O pierduse pe Maria în faţa altui bărbat.

– Maria are un prieten, replică el.

– Da? Cine este?

– Nu ştiu.

Jacky pufni frustrată.

– Şi nu ai întrebat-o?

– Ba da, cum să nu? Dar nu a vrut să îmi spună.

– De ce nu?

George ridică din umeri.

– Este un bărbat însurat, rosti mama lui pe un ton ferm.

– Mamă, nu ai de unde să ştii, zise George, apoi se simţi cuprins imediat de groaznica suspiciune că ar fi putut avea dreptate.

– În mod normal, fetele se laudă cu bărbaţii cu care se văd. Dacă îşi ţine gura, înseamnă că-i este ruşine.

– Ar putea avea un alt motiv.

– Cum ar fi?

Lui George nu îi venea niciunul în minte.

Jacky continuă:

– Probabil că este cineva de la serviciu. Sper să nu afle bunicul ei predicator de asta.

George se gândi apoi la o altă posibilitate.

– Poate că este alb.

– Însurat şi alb, pun pariu. Cum e ofiţerul acela de presă, Pierre Salinger?

– E un tip amabil, la vreo treizeci şi ceva de ani, cu haine franţuzeşti scumpe, uşor corpolent. Este însurat şi, din câte am auzit, s-a cam încurcat cu secretara, deci nu ştiu dacă mai are timp pentru o altă amantă.

– Ar putea, dacă este francez.

George râse.

– Ai cunoscut vreodată vreun francez?

– Nu, dar sunt şi ei o renumiţi pentru ceva.

– Iar negrii sunt renumiţi pentru lenevia lor.

– Ai dreptate, nu ar trebui să vorbesc aşa; fiecare om e în felul său.

– Aşa m-ai învăţat să gândesc.

Lui George nu-i prea stătea gândul la această conversaţie. Ştirea despre rachetele din Cuba fusese ţinută secretă de poporul american vreme de o săptămână, dar urma să fie dezvăluită. Fusese o săptămână de dezbateri intense în cercul restrâns al celor care ştiau, dar nu se hotărâse mare lucru. Privind în urmă, George realiză că el nu avusese reacţia scontată, atunci când aflase, gândindu-se în principal la iminentele alegeri parţiale şi la efectul acestora asupra campaniei pentru drepturi civile. Pentru o clipă chiar îl bucurase perspectiva unor represalii ale americanilor. Abia mai târziu realizase adevărul: dacă ar fi izbucnit un război nuclear, drepturile civile nu ar mai fi contat şi nici nu s-ar mai fi ţinut niciodată alegeri.

Jacky schimbă subiectul.

– Bucătarul de la serviciu are o fiică foarte drăguţă.

– Serios?

– Cindy Bell.

– Şi Cindy de la ce vine, de la Cinderella[1]?

– De la Lucinda. A absolvit anul acesta Universitatea Georgetown.

Georgetown era un cartier din Washington, însă foarte puţini dintre rezidenţii de culoare urmau cursurile prestigioasei universităţi.

– E albă?

– Nu.

– Înseamnă că-i deşteaptă.

– Foarte.

– Catolică?

Universitatea Georgetown era finanţată de o fundaţie iezuită.

– Nu-i nimic în neregulă cu catolicii, replică Jacky pe un ton sfidător.

Jacky era enoriaşă la Biserica Evanghelică Bethel, dar era foarte deschisă la minte.

– Şi catolicii cred în Domnul, adăugă ea.

– Da, dar nu şi în metodele contraceptive.

– Nici eu nu sunt sigură că mai cred.

– Poftim? Doar nu vorbeşti serios!

– Dacă aş fi folosit metode contraceptive, nu te-aş fi avut pe tine.

– Dar nu vrei să le refuzi altor femei dreptul de a alege.

– E, hai, nu mai fi atât de pus pe harţă! Nu vreau să interzic metodele contraceptive, zise ea zâmbindu-i afectuos. Doar mă bucur că am fost neştiutoare

---

[1] Cenuşăreasa (în lb. engleză în text, n.tr.)

şi nesăbuită la 16 ani. Se ridică în picioare şi adăugă: Pun de cafea. Imediat se auzi soneria de la uşă. Poţi să vezi tu cine este, te rog?

George deschise uşa şi dădu cu ochii de o negresă atrăgătoare, de vreo douăzeci de ani, purtând pantaloni Capri strâmţi şi un pulover larg. Ea rămase surprinsă văzându-l.

– Oh! începu ea. Îmi cer scuze, am crezut că aici stă doamna Jakes.

– Aşa este, răspunse George. Eu sunt doar în vizită.

– Tatăl meu m-a rugat să îi las asta.

Îi dădu o carte cu titlul *Corabia nebunilor.* George auzise de titlul respectiv: era un bestseller.

– Cred că tata a împrumutat-o de la doamna Jakes.

– Mulţumim, rosti George luând cartea. Apoi adăugă politicos: Nu vrei să intri puţin?

Ea ezită.

Jacky veni în uşa de la bucătărie, de unde putea să vadă cine era afară: nu era o casă prea mare.

– Bună, Cindy, rosti ea. Tocmai vorbeam despre tine. Intră, am făcut cafea.

– Chiar miroase bine, zise Cindy trecând pragul.

George spuse:

– Putem bea cafeaua în salon, mamă? Mai e puţin până la discursul preşedintelui.

– Doar nu vrei să te uiţi la televizor! Stai şi vorbeşte cu Cindy.

George deschise uşa salonului şi o întrebă pe Cindy:

– Te deranjează dacă îl urmărim pe preşedinte? Va spune ceva important.

– De unde ştii?

– Am contribuit la redactarea discursului.

– Atunci, chiar vreau să văd.

Intrară în cameră. Bunicul lui George, Lev Peshkov, cumpărase şi mobilase această casă pentru Jacky şi George în 1949. După aceea, Jacky refuzase cu mândire să mai primească altceva din partea lui Lev în afară de banii pentru şcoala şi facultatea lui George. Din salariul ei modest nu îşi putea permite să redecoreze, aşa că salonul nu se schimbase prea mult în ultimii treisprezece ani. Lui George îi plăcea mai mult aşa: tapiţeria franjurată, covorul oriental, bufetul cu porţelanuri. Era de modă veche, dar intim.

Principala inovaţie era televizorul RCA Victor. George îl porni şi aşteptară împreună ca ecranul verde să se încălzească.

Cindy zise:

– Mama ta lucrează la Clubul Femeilor de la universitate împreună cu tatăl meu, nu-i aşa?

– Exact.

– Deci nu era nevoie să trec eu ca să las cartea. Putea să i-o dea mâine la serviciu.

– Da.

– E o șmecherie.

– Știu.

Ea chicoti.

– Ei, asta e situaţia acum!

El o plăcu auzind-o spunând asta.

Jacky aduse o tavă. Până să toarne cafeaua în cești, președintele Kennedy apăruse pe ecranul alb-negru, spunând: „Bună seara, dragi compatrioţi". Stătea la un birou. În fața lui se afla un mic pupitru cu două microfoane. Purta un costum închis la culoare, o cămașă albă și o cravată îngustă. George știa că umbrele încordării teribile de pe chipul său fuseseră mascate de machiajul celor de la televiziune.

Când rosti „Cuba are o capacitate de efectuare a unui atac nuclear împotriva emisferei vestice", Jacky rămase cu gura căscată, iar Cindy scăpă un: „O, Doamne!"

Citea din colile de hârtie de pe pupitru cu accentul său plat de Boston. Își rostea discursul într-un mod inexpresiv, aproape plictisitor, dar cuvintele sale erau electrizante. „Mai pe scurt, oricare dintre aceste rachete este capabilă să lovească Washington, DC..."

Jacky scăpă un mic ţipăt.

„...Canalul Panama, Cape Canaveral, Ciudad de Mexico..."

Cindy întrebă:

– Și ce vom face?

– Aşteptaţi, răspunse George. Veţi vedea.

– Cum s-a putut întâmpla una ca asta? întrebă Jacky.

– Sovieticii sunt vicleni, răspunse George.

Kennedy zise: „Nu ne dorim să dominăm sau să cucerim vreo altă ţară sau să impunem sistemul nostru asupra vreunui alt popor". În acel moment, Jacky ar fi făcut în mod normal o remarcă zeflemitoare despre invazia din Golful Porcilor; dar acum nu o mai interesau meschinele dispute politice.

Camera se apropie pentru un prim-plan când Kennedy rosti: „Pentru a opri aceste pregătiri ofensive, vom iniţia o carantină strictă asupra tuturor echipamentelor militare ofensive expediate spre Cuba".

– La ce bun? pufni Jacky. Rachetele sunt deja acolo, tocmai a spus asta!

Președintele continuă pe un ton clar și răspicat: „Naţiunea noastră va considera orice rachetă nucleară lansată dinspre Cuba asupra oricărei naţiuni din emisfera vestică drept un atac al Uniunii Sovietice asupra Statelor Unite, ceea ce va atrage automat represalii totale asupra Uniunii Sovietice".

– O, Doamne! îi scăpă lui Cindy. Deci dacă se lansează chiar şi o singură rachetă din Cuba, va fi un război nuclear total.

– Exact, zise George, care participase la şedinţele în care se stabilise acest curs de urmat.

De îndată ce preşedintele încheie cu un „Vă mulţumesc, o seară bună", Jacky închise televizorul şi se răsuci spre George.

– Ce se va întâmpla cu noi?

George şi-ar fi dorit din toată inima să o poată linişti, să o facă să se simtă în siguranţă, dar nu putea.

– Nu ştiu, mamă.

– Această carantină nu schimbă cu nimic lucrurile, spuse Cindy, până şi eu îmi dau seama de asta.

– Este doar o măsură preliminară.

– Şi ce urmează?

– Nu ştim.

Jacky întrebă:

– George, zi-mi adevărul chiar acum. Va fi război?

George ezită. Armele nucleare erau încărcate în avioane şi plimbate prin ţară, pentru a se asigura că măcar o parte dintre ele vor rămâne acolo după un prim atac sovietic. Planul de invazie a Cubei era prelucrat, iar Departamentul de Stat trecea în revistă candidaţii care să conducă guvernul proamerican ce urma să preia controlul Cubei. Strategic Air Command trecuse la un nivel de alertă DEFCON-3 – Defense Condition 3, fiind gata de lansarea unui atac nuclear în cincisprezece minute.

Ţinând cont de toate astea, care era cel mai probabil rezultat?

Cu inima grea, George răspunse:

– Da, mamă. Cred că va fi război.

*

Într-un final, Prezidiul le ordonă tuturor vaselor sovietice cu rachete, aflate încă în drum spre Cuba, să se întoarcă acasă.

Hruşciov considera că ieşise destul de bine din toată tărăşenia, iar Dimka îi dădea dreptate. Cuba avea acum arme nucleare; nici nu mai conta câte. Uniunea Sovietică urma să evite o confruntare în larg, susţinând că adoptă poziţia mai conciliatoare în această criză – şi păstrând, totodată, o bază nucleară la 150 de kilometri distanţă de Statele Unite.

Toată lumea ştia că lucrurile nu puteau rămâne în coadă de peşte. Cele două superputeri nu abordaseră încă adevărata problemă, şi anume ce era de făcut în privinţa armelor nucleare aflate deja în Cuba. Kennedy încă avea toate opţiunile pe masă şi, din câte putea vedea Dimka, majoritatea acestora duceau la război.

Hruşciov hotărî să nu se mai ducă acasă în noaptea aceea. Era prea periculos să se afle chiar şi la câteva minute de mers cu maşina: dacă izbucnea războiul, trebuia să fie acolo, pregătit să ia decizii pe loc.

Lângă impunătorul său birou, se afla o odaie cu o canapea comodă. Prim-secretarul se întinse acolo, îmbrăcat. Majoritatea membrilor Prezidiului luară aceeaşi decizie, aşa încât liderii celei de-a doua puteri mondiale încercară să prindă câteva ore de somn agitat în birourile lor.

Dimka avea şi el un ungher tihnit pe coridor. Nu avea canapea acolo, ci doar un scaun tare, un birou utilitarist şi un fişet. Tocmai încerca să identifice cel mai puţin incomod loc în care să-şi pună capul, când auzi un ciocănit la uşă şi în birou intră Natalya. Aduse cu ea o aromă rafinată, neîntâlnită la niciun parfum sovietic.

Avusese mare dreptate să se îmbrace lejer, realiză Dimka – urmau să doarmă cu toţii în hainele cu care erau.

– Îmi place puloverul tău, rosti el.

– Se cheamă Sloppy Joe, îi explică ea, folosind cuvintele din engleză.

– Şi ce înseamnă?

– Nu ştiu, dar îmi place cum sună.

El râse.

– Eu încercam să găsesc un loc în care să dorm.

– La fel şi eu.

– Pe de altă parte însă, nu ştiu dacă voi putea să închid ochii.

– Pentru că ştii că s-ar putea să nu îi mai deschizi vreodată?

– Exact.

– Şi eu mă simt la fel.

Dimka se gândi o clipă. Chiar dacă nu putea să doarmă din pricina grijilor, tot ar fi fost mai bine să găsească un loc confortabil.

– Suntem într-un palat, care se întâmplă să fie pustiu la ora asta, zise el. Ezită, apoi adăugă: Ce-ar fi să explorăm?

Nu era sigur de ce spusese asta. Era genul de remarcă pe care ar fi rostit-o fustangiul său prieten, Valentin.

– De acord, încuviinţă Natalya.

Dimka îşi luă paltonul, pentru a-l folosi pe post de pătură.

Dormitoarele şi budoarele spaţioase ale palatului fuseseră subdivizate într-un mod lipsit de eleganţă în birouri pentru birocraţi şi dactilografe şi umplute cu mobilă ieftină din lemn de pin şi plastic. Existau şi scaune capitonate în câteva dintre încăperile mai mari, pentru cei mai de vază oameni, dar nimic pe care să poţi dormi. Dimka începu să se gândească la diverse modalităţi de a încropi un pat pe podea. Şi atunci, tocmai în capătul aripii,

trecură printr-un coridor aglomerat cu găleţi şi mopuri şi ajunseră într-o cameră impunătoare, plină cu mobilă depozitată.

Încăperea nu era încălzită, iar răsuflarea forma aburi în aer. Ferestrele mari aveau flori de gheaţă pe ele. Aplicele şi candelabrele aurite de pe pereţi nu mai aveau lumânări. Două becuri simple, atârnate de tavanul vopsit, răspândeau o lumină palidă.

Mobila îngrămădită părea să fi rămas acolo încă de la revoluţie. Erau mese cu piatră spartă, cu picioare fusiforme, scaune cu tapiţerie de brocart, acum mucegăit, şi biblioteci sculptate cu rafturile goale. Acolo erau comorile ţarilor, ajunse acum nişte vechituri.

Mobila putrezea fiindcă aducea aminte prea mult de vechiul regim pentru a putea fi folosită în birourile comisarilor, deşi Dimka bănuia că s-ar fi vândut pentru o avere la licitaţiile de antichităţi din Occident.

Tot acolo se afla şi un pat cu baldachin.

Draperiile sale erau pline de praf, dar cuvertura de-un albastru şters părea intactă, ba chiar avea saltea şi perne.

– Ei bine, iată un pat, rosti Dimka.

– Cred că va trebui să îl împărţim, zise Natalya.

Dimka se gândise şi el la asta, dar alungase acest gând. În fanteziile lui se mai întâmpla uneori ca fete frumoase să se ofere să împartă patul cu el, însă niciodată în viaţa reală.

Până acum.

Dar oare chiar voia asta? Nu era însurat cu Nina, însă nu încăpea nicio îndoială că ea ar fi vrut să-i fie credincios, iar el se aştepta la acelaşi lucru de la ea. Pe de altă parte însă, Nina nu era acolo, iar Natalya era.

Întrebă prosteşte:

– Adică să dormim împreună?

– Doar ca să ne încălzim, spuse ea. Pot să am încredere în tine, nu?

– Desigur, rosti el.

Era în regulă aşa, presupunea el.

Natalya trase cuvertura veche de pe pat. Praful se înălţă în aer, făcând-o să strănute. Cearşafurile de dedesubt se îngălbeniseră cu trecerea timpului, dar păreau intacte.

– Moliilor nu le place bumbacul, remarcă ea.

– Nu ştiam asta.

Ea se descălţă, apoi se strecură în aşternuturi în blugi şi pulover. Tremurând, îi zise:

– Hai, nu te sfii!

Dimka o acoperi cu paltonul lui. Îşi desfăcu apoi şireturile şi îşi scoase ghetele. Era ciudat, dar palpitant. Natalya voia să doarmă cu el fără să facă sex.

Nina nu ar fi crezut niciodată una ca asta.

Însă trebuia să doarmă și el undeva...

Își scoase cravata și se băgă în pat. Cearșafurile erau reci ca gheața. O cuprinse pe Natalya în brațe, iar ea își rezemă capul de umărul său și se lipi de el. Puloverul ei larg și haina de la costumul lui îl împiedicau să îi simtă conturul trupului, dar apropierea tot îi provocă o erecție. Dacă o simțise, ea nu reacționă în niciun fel.

În câteva minute se opriră din dârdâit, ceva mai încălziți acum. Fața lui Dimka era lipită de părul ei ondulat și voluminos, mirosind a săpun de lămâie. Mâinile lui se odihneau pe spatele ei, dar nu îi putea simți pielea prin puloverul larg. Ea îi simțea răsuflarea pe gât. Ritmul respirației ei se schimbă apoi, devenind regulat și încet. O sărută pe creștet, însă ea nu reacționă în niciun fel.

Nu pricepea ce era cu Natalya. Era o simplă asistentă, ca și Dimka, având o vechime cu doar trei-patru ani mai mare decât a lui, și totuși conducea un Mercedes, vechi de 12 ani, dar întreținut impecabil. Se îmbrăca de obicei în haine convenționale și demodate, cum se obișnuia la Kremlin, dar se dădea cu parfum scump, de import. Era fermecătoare, mereu pe punctul de a flirta, însă se ducea acasă și-i gătea cina soțului ei.

Îl atrăsese pe Dimka în pat cu ea, apoi adormise.

Era convins că nu va putea adormi cu o fată caldă în brațele sale.

Și totuși reuși să aţipească.

Afară era încă întuneric când se trezi.

– Cât e ceasul? mormăi Natalya.

Era încă în brațele lui. El își suci gâtul ca să se uite la ceasul de la mână, aflat în spatele umărului ei stâng.

– 6.30.

– Și încă suntem în viață.

– Americanii nu ne-au bombardat.

– Nu încă.

– Cred că ar trebui să ne ridicăm din pat, rosti Dimka.

Dar își regretă imediat vorbele. Hrușciov nu se trezise încă. Și chiar dacă s-ar fi trezit, Dimka tot nu trebuia să încheie prematur acel moment delicios. Era zăpăcit, dar fericit. De ce naiba îi sugerase să se ridice din pat?

Însă ea nu era gata.

– Încă puțin, zise ea.

Pe el îl bucură faptul că ei îi plăcea să stea în brațele lui.

Apoi, ea îl sărută pe gât.

Fu cea mai ușoară atingere a buzelor ei pe pielea lui, ca și cum o molie ar fi zburat din draperiile vechi și l-ar fi atins cu aripile. Dar nu era în închipuirea lui – îl sărutase cu adevărat.

El îi mângâie părul.

Ea îşi dădu capul pe spate şi îl privi. Avea buzele pline uşor întredeschise, surâzându-i stins, plăcut surprinsă. Dimka nu era vreun expert în materie de femei, dar nici măcar el nu putea interpreta greşit invitaţia. Şi totuşi, ezita să o sărute.

Apoi ea îi spuse:

– Probabil că azi vom fi bombardaţi...

Aşa că Dimka o sărută.

Sărutul deveni fierbinte în doar o clipă. Ea îl muşcă de buză şi îşi strecură limba în gura lui. El o întinse pe spate şi îşi strecură mâinile pe sub puloverul larg. Ea îşi desfăcu sutienul cu o mişcare rapidă. Avea sânii mici, dar fermi, cu sfârcuri mari şi ascuţite, deja tari sub degetele lui. Când le cuprinse cu buzele, ea scăpă un geamăt de plăcere.

Încercă să îi dea jos blugii, însă ea avea alte planuri. Îl împinse pe spate şi îi desfăcu febril pantalonii. El se temu că va ejacula imediat – o problemă tipică pentru mulţi bărbaţi, conform Ninei –, dar nu se întâmplă asta. Natalya îi scoase penisul din lenjerie, îl dezmierdă cu ambele mâini, îl lipi de obrazul său şi îl sărută, apoi îl cuprinse cu gura.

Când simţi că e gata să explodeze, încercă să se retragă, împingându-i capul: aşa prefera Nina să facă. Însă Natalya scoase un sunet de protest, apoi îşi intensifică mişcările până când el îşi pierdu controlul şi ejaculă în gura ei.

După un minut îl sărută, iar el simţi gustul propriei sperme pe buzele ei. Era ceva nefiresc? I se părea doar o dovadă de afecţiune.

Ea îşi dădu jos blugii şi chiloţii, iar el realiză că era rândul lui să o satisfacă. Din fericire, Nina îl instruise bine.

Părul pubian al Natalyei era la fel de cârlionţat şi de bogat precum cel de pe cap. Îşi îngropă faţa în el, dornic să îi ofere aceeaşi plăcere pe care i-o oferise ea. Ea îl îndrumă, ţinând mâinile pe capul lui, indicându-i prin atingeri discrete când săruturile sale să fie mai uşoare sau mai apăsate şi mişcându-şi şoldurile în sus şi în jos ca să îi arate unde să se concentreze. Era doar a doua femeie cu care făcea asta, aşa că îi savură din plin gustul şi mirosul.

Cu Nina, aceasta era doar o etapă preliminară, însă Natalya ţipă într-un timp surprinzător de scurt, mai întâi apăsându-i capul, apoi împingându-l, ca şi cum plăcerea ar fi fost prea mare.

Se întinseră apoi unul lângă celălalt, trăgându-şi sufletul. Fusese o experienţă complet inedită pentru Dimka.

– Sexul ăsta e mult mai complicat decât credeam eu, rosti el gânditor.

Spre surprinderea lui, ea începu să râdă cu poftă.

– Ce-am zis? întrebă el nedumerit.

Ea râse şi mai tare, rostind doar atât:
– O, Dimka, eşti de-a dreptul adorabil!

*

La Isabela era un oraş-fantomă, observă Tanya. Cândva un port cubanez înfloritor, oraşul fusese lovit din plin de embargoul comercial impus de Eisenhower. Se afla la mulţi kilometri distanţă de oricare altă localitate, fiind înconjurat de smârcuri sărate şi de mlaştini cu mangrove. Capre costelive cutreierau pe străzi. Portul său adăpostea câteva bărcuţe de pescuit, precum şi *Aleksandrovsk*, un cargobot sovietic de 5 400 de tone plin ochi cu focoase nucleare.

Vasul avea ca destinaţie Mariel. După ce preşedintele Kennedy anunţase instituirea blocadei, majoritatea vaselor sovietice făcuseră cale întoarsă, dar cele aflate la doar câteva ore de insulă primiseră ordin să se refugieze în cel mai apropiat port cubanez.

Tanya şi Paz urmăreau nava, apropiindu-se de docul de beton printr-o perdea de ploaie. Tunurile antiaeriene de pe punte erau ascunse sub colaci de frânghie.

Tanya era înspăimântată. Habar nu avea ce urma să se întâmple. Cu toate eforturile depuse de fratele său, secretul nu putuse fi păstrat până la alegerile parţiale din America – iar necazurile pe care le-ar fi putut avea Dimka în momentul acela reprezentau cea mai măruntă dintre grijile ei. Era clar că blocada nu reprezenta decât focul de avertisment. Kennedy trebuia să pară acum puternic. Iar o asemenea atitudine din partea preşedintelui, combinată cu nevoia cubanezilor de a-şi apăra preţioasa lor *dignidad*, făcea ca totul să fie posibil – de la o invazie americană până la un holocaust nuclear mondial.

Tanya şi Paz erau mult mai apropiaţi acum. Depănaseră amintiri din copilărie, despre familii şi despre iubirile din trecut. Se atingeau frecvent. Râdeau adeseori. Dar nu se implicaseră amoros. Tanya era tentată să o facă, dar încerca să reziste acestei ispite. Ideea de a face sex cu un bărbat doar pentru că era frumos i se părea greşită. Îl plăcea pe Paz – în ciuda ideii sale fixe cu *dignidad* –, dar nu îl iubea. Mai sărutase şi în trecut bărbaţi pe care nu îi iubea, mai ales în studenţie, însă fără să facă sex cu ei. Se culcase cu un singur bărbat, pe care îl iubise – sau cel puţin aşa crezuse la momentul respectiv. Dar acum se gândea că era posibil să se culce cu Paz, măcar pentru a fi în braţele cuiva atunci când aveau să cadă bombele.

Cel mai mare depozit de pe doc era ars din temelii.

– Mă întreb ce s-a întâmplat acolo, rosti Tanya arătând spre acesta.

– CIA i-a dat foc, îi explică Paz. Avem parte de multe atacuri teroriste pe aici.

Tanya se uită împrejur. Clădirile de pe chei erau pustii şi părăginite. Majoritatea caselor erau nişte cocioabe din lemn, cu un singur nivel. Pe uliţe erau băltoace. Americanii ar fi putut arunca tot locul acela în aer fără să producă mari pagube regimului Castro.

– De ce? întrebă ea.

Paz ridică din umeri.

– Este o ţintă uşoară, fiind aici, în capătul peninsulei. Vin din Florida cu şalupe, se furişează pe ţărm, împuşcă un om sau doi, apoi se întorc în America. Adăugă în engleză: Laşi afurisiţi!

Tanya se întrebă dacă toate guvernele erau la fel. Fraţii Kennedy vorbeau despre libertate şi democraţie, însă trimiteau bande înarmate care să terorizeze poporul cubanez. Comuniştii sovietici vorbeau despre eliberarea proletariatului, în timp ce îi întemniţau sau îi omorau pe toţi cei care nu erau de acord cu ei, trimiţându-l pe Vasili în Siberia pentru că protestase. Oare exista vreun regim cinstit pe lumea asta?

– Hai să mergem, zise Tanya. E cale lungă până la Havana şi trebuie să-l informez pe Dimka despre sosirea în siguranţă a vasului său.

Moscova hotărâse că vasul *Aleksandrovsk* era suficient de aproape pentru a acosta în port, însă Dimka aştepta nerăbdător confirmarea.

Urcară în Buickul lui Paz şi plecară din oraş. Pe ambele părţi ale drumului erau pâlcuri înalte de trestie-de-zahăr. Pe deasupra pluteau condori, vânând şobolanii graşi de pe câmp. În depărtare, coşul înalt al unei fabrici de zahăr era îndreptat ca o rachetă spre cer. Relieful plat din partea centrală a Cubei era întretăiat de căi ferate, construite pentru transportul trestiei de pe câmp la fabrici. Locurile în care pământul nu era cultivat erau acoperite în mare parte de jungla tropicală, de copaci ai pasiunii, palisandri şi uriaşi palmieri regali; sau de un tufăriş păscut de vite. Egretele albe şi zvelte ce veneau în urma vacilor reprezentau o notă de graţie într-un peisaj cu totul cenuşiu.

Transportul în zona rurală a Cubei se făcea încă în mare parte cu tracţiune cabalină, dar – pe măsură ce se apropiară de Havana – drumurile deveniră tot mai aglomerate de camioane militare şi de autobuze ce duceau rezerviştii la bazele lor. Castro declarase stare generală de alertă. Naţiunea era pe picior de război. Când vedeau Buickul lui Paz gonind, oamenii făceau cu mâna şi strigau: „*Patria o muerte!* Patria sau moartea! *Cuba si, yanqui no!*"

În zonele limitrofe ale capitalei văzură un nou afiş, ce apăruse peste noapte şi acoperea acum toate zidurile. Simplu, în alb şi negru, acesta înfăţişa o mână încleştată pe o mitralieră şi cuvintele *A Las Armas – La Arme*. Castro chiar înţelegea cum funcţionează propaganda, reflectă ea, spre deosebire de bătrânii de la Kremlin, a căror idee de slogan era: „Implementaţi rezoluţiile celui de-al XX-lea Congres!"

Tanya scrisese şi codase mesajul mai devreme, aşa că acum trebuia să mai completeze doar ora exactă la care acostase *Aleksandrovsk*. Duse mesajul la ambasada sovietică şi i-l înmână ofiţerului de comunicaţii KGB, pe care îl cunoştea bine.

Dimka avea să fie uşurat, dar Tanya încă se temea. Oare chiar era un lucru bun că un nou transport de arme nucleare ajunsese în Cuba? Oare nu ar fi fost mai în siguranţă poporul cubanez – şi Tanya însăşi – dacă nu ar fi avut niciuna?

– Mai ai treabă azi? îl întrebă Tanya pe Paz după ce ieşi din ambasadă.

– Treaba mea este să fiu omul tău de legătură.

– Da, dar în această criză...

– În această criză, nimic nu-i mai important decât o comunicare clară cu aliaţii noştri sovietici.

– Atunci, hai să mergem la Malecón.

Ajunşi în zona litoralului, Paz parcă la Hotel Nacional. Soldaţii erau staţionaţi la un tun antiaerian în faţa faimosului hotel.

Tanya şi Paz coborâră din maşină şi porniră de-a lungul promenadei. Un vânt din nord biciuia marea, stârnind valuri învolburate ce se spărgeau de zidul de piatră, aruncând stropi pe faleză. Era un loc popular pentru plimbare, însă în ziua aceea erau mult mai mulţi oameni decât de obicei, iar aceştia nu erau deloc relaxaţi. Se strânseseră în mici grupuri, uneori vorbind, dar cel mai adesea tăcuţi. Nu flirtau, nu spuneau bancuri şi nici nu se lăudau cu hainele lor bune. Toată lumea privea în aceeaşi direcţie, către Nord, spre Statele Unite. Se uitau după *yanquis*.

Tanya şi Paz priviră şi ei o vreme. Ea simţea în sufletul său că invazia avea să se producă. Distrugătoarele aveau să taie valurile; submarinele aveau să iasă la suprafaţă la doar câţiva metri distanţă; iar avioanele cenuşii cu stelele albe-albastre aveau să se ivească dintre nori, pline de bombe pe care să le arunce deasupra poporului cubanez şi prietenilor săi sovietici.

Într-un final, Tanya îl luă de mână pe Paz. El o strânse uşor, iar ea se uită în ochii lui cafenii.

– Cred că o să murim, rosti ea calmă.

– Da, zise el.

– Vrei să te culci cu mine mai întâi?

– Da, zise el din nou.

– Mergem în apartamentul meu?

– Da.

Reveniră la maşină şi merseră până în centrul vechi, pe o străduţă îngustă din apropiere de catedrală, unde Tanya avea câteva camere la etaj într-o clădire colonială.

Primul şi singurul iubit al Tanyei fusese Petr Iloyan, un lector de la universitate. El îi slăvise trupul tânăr, admirându-i sânii, atingându-i pielea şi

sărutându-i părul de parcă nu ar mai fi întâlnit în viaţa lui ceva atât de minunat. Paz era de-o seamă cu Petr, însă – după cum realiză rapid Tanya – urma să fie foarte diferit să facă dragoste cu el. Trupul *lui* avea să fie în centrul atenţiei. Se dezbrăcă încet, tachinând-o, apoi rămase gol în faţa ei, lăsând-o să-i admire pielea perfectă şi curbele muşchilor. Tanya se aşeză pe marginea patului şi îl admiră. Asta păru să îl excite, căci penisul său era deja pe jumătate erect, iar Tanya abia aştepta să-l atingă.

Petr fusese un amant tandru şi delicat. Reuşea să o aducă pe Tanya într-o stare febrilă de anticipare, apoi se oprea chinuitor. Schimba poziţiile de câteva ori, trăgând-o pe ea deasupra, apoi îngenunchind în spatele ei, apoi punând-o să îl încalece. Paz nu era dur, dar era viguros, iar Tanya se lăsă pradă excitaţiei şi plăcerii.

După aceea, Tanya făcu ochiuri şi cafea. Paz porni televizorul şi urmăriră împreună discursul lui Castro în timp ce mâncau.

Castro stătea în faţa unui drapel naţional cubanez, ale cărui dungi albe şi albastre apăreau albe şi negre la televizor. Ca întotdeauna, purta uniformă de război, singurul semn al gradului său fiind reprezentat de o stea de pe epolet; Tanya nu îl văzuse niciodată în haine civile, nici în genul de uniformă pompoasă, garnisită cu medalii, atât de îndrăgită de liderii comunişti din alte părţi.

Ascultându-l, Tanya simţi un val de optimism. Castro nu era deloc prost. Ştia că nu putea învinge Statele Unite în război, chiar şi cu Uniunea Sovietică de partea sa. Cu siguranţă avea să facă un gest teatral de reconciliere, venind cu vreo iniţiativă care să răstoarne situaţia şi să dezamorseze bomba cu ceas.

Vocea lui era înaltă şi mlădioasă, vorbind cu o pasiune copleşitoare. Barba stufoasă îi conferea aerul unui mesia strigând în pustiu, deşi era clar că se afla într-un studio. Sprâncenele lui negre se mişcau expresiv pe fruntea înaltă. Gesticula cu mâinile sale mari, ridicând uneori arătătorul ca un dascăl care interzicea oricare alt comentariu, alteori încleştându-şi pumnul. Câteodată prindea braţele scaunului de parcă s-ar fi abţinut să nu ţâşnească precum o rachetă. Nu părea să aibă ceva scris, nici măcar notiţe. Expresia lui trecea de la indignare la mândrie, la dispreţ şi furie, dar niciodată la îndoială. Castro trăia într-un univers al certitudinilor.

Punct cu punct, atacă discursul televizat al lui Kennedy, care fusese transmis în direct la radioul din Cuba. Vorbi cu dispreţ despre apelul preşedintelui american către „poporul captiv al Cubei". „Nu suntem suverani prin graţia yankeilor", pufni el zeflemitor.

Însă nu scoase nicio vorbă despre Uniunea Sovietică sau despre armele nucleare.

Discursul dură nouăzeci de minute. Fu o prestaţie de-un magnetism churchillian: micuţa, dar curajoasa Cubă urma să sfideze marea şi agresiva

Americă, fără să cedeze vreodată. Probabil că ridicase pe culmi moralul poporului cubanez. Însă nu schimbase nimic, de fapt. Tanya era dezamăgită crunt și se simțea și mai speriată acum. Castro nici măcar nu încercase să împiedice declanșarea războiului.

La final, el strigă: „Patria sau moartea! Vom izbândi!", apoi sări din scaun și plecă în grabă, de parcă nu ar fi avut nicio clipă de pierdut în încercarea sa de a salva Cuba.

Tanya îl privi pe Paz. Acesta avea ochii în lacrimi.

Îl sărută, apoi făcură dragoste din nou, pe canapeaua din fața ecranului licărind. De această dată, actul fu mai încet și mai satisfăcător. Tanya îl trată așa cum o tratase Petr pe ea. Nu era greu să-i adori trupul și nu încăpea nicio îndoială că el savura acest lucru. Îi strânse brațele, îi sărută sfârcurile și își înfipse degetele în buclele lui. „Ești atât de frumos...", murmură ea, sugându-i ușor lobul urechii.

După aceea, în timp ce împărțeau un trabuc, auziră zgomote afară. Tanya deschise ușa de la balcon. Orașul amuțise câtă vreme Castro fusese la televizor, însă oamenii ieșeau acum pe străzile înguste. Se lăsase seara, așa că unii aveau lumânări și torțe. Instinctele jurnalistice ale Tanyei puseră din nou stăpânire pe ea.

– Trebuie să ies și eu printre ei, îi spuse ea lui Paz. Este o știre importantă.

– Vin cu tine.

Se îmbrăcară și ieșiră din clădire. Străzile erau ude, dar ploaia se oprise. Tot mai mulți oameni apăreau din case. Era o atmosferă de carnaval. Toată lumea ovaționa și scanda sloganuri. Mulți intonau imnul național, *La Bayamesa*. Melodia nu avea nimic latino – suna mai degrabă a cântec german de beție –, însă oamenii credeau în fiecare cuvânt.

Să trăiești în lanțuri înseamnă să trăiești
În ocară și infamie...
Ascultați chemarea goarnei:
La arme, vitejilor, la arme!

În timp ce Tanya și Paz mărșăluiau pe aleile centrului vechi alături de mulțime, fata observă că mulți oameni se înarmaseră. Cum nu aveau arme de foc, își luaseră cu ei unelte de grădinărit și macete, cuțite de bucătărie și satâre, ca și cum ar fi fost gata să se lupte corp la corp cu americanii pe Malecón.

Tanya își aminti că un Boeing B-52 Stratofortress al Forțelor Aeriene ale Statelor Unite putea transporta bombe în greutate de peste 30 de tone.

„Vai de voi, nesocotiților, se gândi ea cu amărăciune, cum credeți că vă vor ajuta cuțitele în lupta cu așa ceva?"

Capitolul 17

George nu mai simţise niciodată apropierea morţii ca în acea zi de miercuri, 24 octombrie, în Sala Cabinetului de la Casa Albă.

Şedinţa de dimineaţă începu la ora 10.00, iar George crezu că războiul va izbucni înainte de 11.00.

Teoretic, acela era Comitetul Executiv al Consiliului de Securitate Naţională, mai pe scurt ComEx. În practică însă, preşedintele Kennedy convoca pe oricine considera că ar fi putut ajuta într-o criză. Fratele său, Bobby, participa întotdeauna la aceste şedinţe.

Consilierii stăteau pe scaune de piele la masa în formă de sicriu. Asistenţii lor stăteau pe scaune similare rezemate de pereţi. Tensiunea din încăpere era sufocantă.

Nivelul de alertă al Strategic Air Command ajunsese la DEFCON-2, ultimul stadiu înainte de un război iminent. Toate bombardierele aviaţiei erau pregătite. Multe se aflau în permanenţă în aer, încărcate cu arme nucleare, patrulând pe deasupra Canadei, Groenlandei şi Turciei, cât mai aproape de graniţele Uniunii Sovietice. Fiecare bombardier avea o ţintă prestabilită de pe teritoriul sovietic.

Dacă războiul izbucnea, americanii aveau să dezlănţuie o furtună nucleară ce urma să facă una cu pământul toate oraşele importante din Uniunea Sovietică. Milioane de oameni aveau să moară. Rusia nu şi-ar mai fi revenit nici într-o sută de ani.

Iar sovieticii trebuie că aveau pregătit ceva similar pentru Statele Unite.

La ora 10.00 intra în vigoare blocada. Orice vas sovietic aflat pe o rază de opt sute de kilometri de Cuba reprezenta acum o ţintă. Se preconiza că prima interceptare a unui vas sovietic cu rachete avea să fie realizată de USS *Essex* între 10.30 şi 11.00. Până la 11.00 însă, ar fi putut să fie morţi cu toţii.

Şeful CIA, John McCone, începu cu trecerea în revistă a tuturor vaselor sovietice aflate în drum spre Cuba. Vorbi pe un ton plictisitor care spori tensiunea, făcându-i pe toţi şi mai nerăbdători. Ce vase sovietice ar trebui să intercepteze marina mai întâi? Ce se va întâmpla când o va face? Oare sovieticii

vor accepta ca navele lor să fie inspectate? Oare vor trage asupra vaselor americane? Ce urma să facă marina în acest caz?

În timp ce toţi cei din sală încercau să îşi dea cu presupusul asupra intenţiilor omologilor lor de la Moscova, un asistent îi aduse lui McCone un bileţel. McCone era un bărbat ferchezuit, cu părul alb, având cam 60 de ani. Era om de afaceri, iar George bănuia că profesioniştii de carieră din CIA nu îi dezvăluiau tot ce făceau.

McCone se uită acum la bileţel prin ochelarii săi fără ramă, părând nedumerit. În cele din urmă, rosti:

– Domnule preşedinte, tocmai am fost informaţi de către Biroul de Contrainformaţii Naval că toate cele şase vase sovietice aflate în prezent în apele teritoriale cubaneze s-au oprit sau au făcut cale întoarsă.

George se gândi: „Ce naiba mai înseamnă şi asta?“

Dean Rusk, secretarul de stat, chel şi cu nasul turtit, întrebă:

– Cum adică „apele teritoriale cubaneze“?

McCone nu ştia.

Bob McNamara, preşedintele Ford, pe care Kennedy îl numise secretar al Apărării, zise:

– Majoritatea acestor vase se îndreaptă dinspre Cuba către Uniunea Sovietică...

– Ce-ar fi să aflăm? îl întrerupse preşedintele ţâfnos. Avem de-a face cu vase care pleacă din Cuba sau cu vase care vin?

McCone spuse: „Mă duc să aflu“, apoi ieşi din încăpere.

Tensiunea crescu şi mai mult.

George îşi închipuise mereu că şedinţele de criză de la Casa Albă erau extrem de intense, toată lumea îngrămădindu-se să îi furnizeze preşedintelui informaţii precise, astfel încât acesta să poată lua decizii înţelepte. Însă acum, când se confruntau cu cea mai mare criză din istorie, domnea o atmosferă de confuzie şi de neînţelegere. Asta îl speria pe George şi mai mult.

La revenirea în sală, McCone le spuse:

– Toate aceste vase se îndreaptă spre vest, spre Cuba.

Apoi înşiră lista cu numele celor şase nave.

McNamara fu următorul care luă cuvântul. Avea 46 de ani, iar sintagma „Puşti-minune“ fusese inventată pentru el atunci când adusese compania Ford de la pierderi la profit. Dintre persoanele aflate în încăpere, preşedintele Kennedy nu se încredea decât în Bobby mai mult decât în el. McNamara le indică poziţiile tuturor celor şase vase din memorie. Majoritatea se aflau încă la sute de kilometri distanţă de Cuba.

Preşedintele era nerăbdător.

– Şi ce zic ei că se întâmplă cu astea, John?

McCone răspunse:

– S-au oprit sau au făcut cale întoarsă.

– Şi asta fac *toate* vasele sovietice sau doar unele dintre ele?

– Vorbim de anumite vase. Sunt 24 cu totul.

McNamara interveni din nou cu informaţii-cheie.

– Se pare că acestea sunt vasele cele mai apropiate de bariera instituită prin carantină.

George îi şopti lui Skip Dickerson, care stătea lângă el:

– Sovieticii par să se dea înapoi de pe marginea prăpastiei.

– Sper să ai dreptate, murmură Skip.

Preşedintele rosti:

– Nu intenţionăm să interceptăm vreunul dintre ele, nu?

McNamara răspunse:

– Nu intenţionăm să interceptăm niciun vas care nu se îndreaptă către Cuba.

Generalul Maxwell Taylor, şeful Statului-major Reunit, ridică receptorul şi spuse: „Fă-mi legătura cu George Anderson". Amiralul Anderson era şeful Operaţiunilor Navale şi se afla la comanda blocadei. După câteva secunde, Taylor începu să vorbească mai încet.

Urmă o pauză, în care toată lumea încerca să proceseze noutăţile şi să îşi dea seama ce semnificaţie aveau. Oare sovieticii cedau?

Preşedintele rosti:

– Ar trebui să verificăm mai întâi. Cum aflăm dacă cele şase vase fac simultan cale întoarsă? Domnule general, ce spune marina despre acest raport?

Generalul Taylor ridică privirea şi zise:

– Ştim cu siguranţă că trei vase fac acum cale întoarsă.

– Păstrează legătura cu *Essex* şi spune-le să aştepte o oră. Trebuie să ne mişcăm repede, întrucât ei vor începe interceptarea între 10.30 şi 11.00.

Toţi oamenii din încăpere se uitară la ceas.

Era 10.32.

George văzu expresia de pe chipul lui Bobby. Şeful său arăta ca un om graţiat după ce fusese condamnat la moarte.

Deşi criza iminentă se încheiase, George realiză în următoarele câteva minute că nu se rezolvase încă nimic. Deşi era clar că sovieticii voiau să evite o confruntare pe mare, rachetele lor nucleare se aflau în continuare în Cuba. Ceasul fusese dat înapoi cu o oră, dar încă ticăia.

ComEx discută apoi despre Germania. Preşedintele se temea că Hruşciov ar fi putut anunţa o blocadă a Berlinului de Vest drept răspuns la blocada instituită de americani în Cuba. Şi nu puteau face nimic în această privinţă.

Ședința se încheie. Bobby nu avea nevoie de George pentru următoarea întrevedere, așa că acesta plecă împreună cu Skip Dickerson.

– Ce mai face prietena ta Maria? îl întrebă Skip.

– Bine, cred.

– Am trecut ieri pe la biroul de presă. A sunat pentru a anunța că se simte rău și nu poate ajunge la serviciu.

George simți că îi stă inima. Deși își pierduse orice speranță că ar putea avea o relație cu Maria, vestea că era bolnavă îi provoca neliniște. Se încruntă.

– Nu știam.

– Știu că nu-i treaba mea, George, dar e o fată de ispravă și mă gândeam că ar trebui să vadă cineva ce-a pățit.

George îl strânse pe Skip de braț.

– Mulțumesc că mi-ai zis, rosti el. Ești un prieten adevărat.

Angajații de la Casa Albă nu sunau ca să-și ia liber medical în toiul celei mai grave crize din Războiul Rece, reflectă George; doar dacă erau grav bolnavi. Neliniștea i se adânci.

Porni în grabă spre biroul de presă. Scaunul Mariei era gol. Nelly Fordham, amabila ei colegă de la biroul alăturat, îi spuse:

– Maria nu se simte bine.

– Am aflat. A zis cumva ce a pățit?

– Nu.

George se încruntă.

– Mă întreb dacă aș putea să îmi rup o oră ca să mă duc să o văd.

– Ar fi tare bine dacă ai putea, rosti Nelly. Și eu sunt îngrijorată.

George se uită la ceas. Era destul de sigur că Bobby nu va avea nevoie de el până după prânz.

– Cred că mă pot încadra. Ea stă în Georgetown, nu?

– Da, dar s-a mutat din acel apartament.

– De ce?

– Spunea că fetele cu care stătea erau prea gălăgioase.

George nu era deloc surprins. Alte fete ar fi fost disperate să afle identitatea unui iubit clandestin. Maria era atât de hotărâtă să păstreze secretul, încât preferase să se mute. Asta arăta ce intenții serioase avea cu tipul respectiv...

Nelly își frunzări agenda și zise:

– Stai să îți notez adresa.

– Mulțumesc.

Îi întinse o hârtie și-i spuse:

– Tu ești Georgy Jakes, nu-i așa?

– Da, zâmbi el. Dar a trecut ceva vreme de când nu mi-a mai spus cineva Georgy.

– L-am cunoscut pe senatorul Peshkov.

Faptul că îl pomenise pe Greg însemna, aproape sigur, că ştia şi că acesta era tatăl lui George.

– Serios? zise George. Cum anume?

– Am ieşit la câteva întâlniri, dacă vrei să ştii adevărul. Nimic serios, însă. Ce mai face?

– Binişor. Iau prânzul cu el cam o dată pe lună.

– Bănuiesc că nu s-a căsătorit.

– Nu încă.

– Şi probabil are peste 40 de ani.

– Cred că se vede cu cineva acum.

– A, nu-ţi face griji! Nu umblu după el. Am luat decizia asta de mult. Însă îi doresc toate cele bune.

– O să-i transmit. Acum fug să iau un taxi şi să văd ce-i cu Maria.

– Îţi mulţumesc, Georgy... sau George, mai bine zis.

George ieşi în grabă. Nelly era o femeie atrăgătoare, cu un suflet bun. De ce nu se însurase Greg cu ea? Poate că îi convenea mai mult să fie burlac.

Taximetristul îl întrebă pe George:

– Lucrezi la Casa Albă?

– Lucrez pentru Bobby Kennedy. Sunt avocat.

– Serios? zise şoferul, fără să se ostenească să îşi ascundă surprinderea că un negru era avocat şi ocupa un post atât de influent. Spune-i lui Bobby că ar trebui să îngropăm Cuba în bombe. Asta ar trebui să facem. Să-i bombardăm până nu mai rămâne nimic din ei.

– Ştii cât de mare este Cuba, de la un capăt la celălalt? îl întrebă George.

– Ce, suntem la vreun concurs de cultură generală? replică şoferul ţâfnos.

George ridică din umeri şi nu mai spuse nimic. Evita discuţiile politice cu străinii. De obicei, aveau răspunsuri simple: trimiteţi-i pe toţi mexicanii acasă, înrolaţi-i pe cei din Hell's Angels în armată, castraţi pederaştii. Cu cât erau mai ignoranţi, cu atât aveau opinii mai greu de zdruncinat.

Georgetown se afla la câteva minute distanţă, însă drumul părea mai lung. George şi-o imagina pe Maria prăbuşită pe podea, sau dându-şi ultima suflare în pat, sau în comă...

La adresa pe care i-o dăduse Nelly se afla o casă veche şi elegantă, împărţită în garsoniere. Maria nu răspunse la soneria de la parter, însă o negresă care părea studentă îl lăsă să intre şi îi arătă camera acesteia.

Maria veni la uşă într-un halat de baie. Arăta cu adevărat rău. Era trasă la faţă şi avea o expresie deprimată. Nu îl invită înăuntru, dar se îndepărtă lăsând uşa deschisă şi el intră. „Măcar se ţine pe picioare", se gândi el uşurat: se temuse de ceva mult mai rău.

Locul era mic, fiind format dintr-o cameră și o bucătărioară. Își dădu seama că Maria folosea baia comună de pe hol.

O privi îndelung – îl durea să o vadă astfel, nu doar bolnavă, ci și nefericită. Își dorea nespus să o ia în brațe, însă știa că un asemenea gest n-ar fi fost deloc oportun.

– Maria, ce s-a întâmplat? o întrebă el. Arăți groaznic!

– Probleme femeiești, nimic mai mult.

Sintagma respectivă reprezenta de obicei codul pentru ciclul menstrual, însă el era destul de convins că acum presupunea cu totul altceva.

– Hai să-ți fac o ceașcă de cafea. Sau poate un ceai? rosti el scoțându-și haina.

– Nu, mulțumesc, răspunse ea.

El decise să o facă totuși, măcar pentru a-i arăta că îi pasă. Însă atunci când aruncă o privire spre scaunul pe care ea se pregătea să se așeze, observă că era pătat de sânge.

Ea se înroși și spuse:

– Eh, dă-o naibii!

George știa câte ceva despre corpul femeii, așa că îi trecură imediat câteva posibilități prin minte.

– Maria, ai pierdut cumva o sarcină? o întrebă el.

– Nu, zise ea pe un ton inexpresiv, șovăind oarecum.

George așteptă cu răbdare.

Într-un final, Maria spuse:

– Am avortat.

– O, biata de tine!

George luă un prosop din bucătărioară, îl împături și îl puse deasupra petei de sânge.

– Stai aici momentan, îi zise el. Odihnește-te.

Se uită pe raftul de deasupra frigiderului și văzu un pachet de ceai de iasomie. Realizând că probabil ei îi plăcea, puse apă la încălzit. Nu mai scoase nicio vorbă până când ceaiul nu fu gata.

Legea privind avortul era diferită de la stat la stat. George știa că în DC avortul era legal dacă astfel era protejată sănătatea mamei. Mulți medici interpretau acest lucru după cum voiau, incluzând aici atât sănătatea fizică a femeii, cât și starea ei generală. În practică, oricine avea banii necesari putea găsi un medic dispus să asiste la un avort.

Deși îi spusese că nu dorește ceai, ea luă ceașca.

George se așeză în fața ei, cu o altă ceașcă în mână.

– Iubitul tău secret, rosti el. Bănuiesc că el este tatăl.

Ea încuviință.

– Mulţumesc pentru ceai. Presupun că încă nu a izbucnit al Treilea Război Mondial, altminteri nu ai fi aici.

– Sovieticii şi-au chemat vasele înapoi, aşa că pericolul unei confruntări pe mare a scăzut. Dar cubanezii încă au armele nucleare îndreptate spre noi.

Maria părea prea deprimată ca să-i mai pese.

– Nu a vrut să se însoare cu tine, zise George apoi.

– Nu.

– Pentru că este deja însurat?

Ea nu răspunse.

– Deci ţi-a găsit un medic şi a plătit el pentru tot.

Ea confirmă.

Lui George i se părea un comportament abject, dar dacă ar fi spus-o cu glas tare, probabil că ea l-ar fi dat afară, nepermiţându-i să-l insulte pe bărbatul pe care îl iubea. Încercând să îşi ţină mânia în frâu, George zise:

– Şi el unde este acum?

– O să sune, răspunse ea uitându-se la ceas. Cât de curând.

George decise să nu mai pună alte întrebări. Nu ar fi fost frumos din partea lui să o descoasă. Iar ea nu avea nevoie de cineva care să-i spună cât de nesocotită fusese. Dar oare *ce* îi trebuia? Se hotărî să o întrebe.

– Ai nevoie de ceva? Pot să fac ceva pentru tine?

Ea izbucni în plâns. Printre sughiţuri, îngăimă:

– Abia dacă te cunosc! Cum de eşti singurul meu prieten adevărat din oraşul ăsta?

El ştia răspunsul la această întrebare – ea avea un secret pe care nu voia să îl împărtăşească nimănui. Asta îi împiedica pe ceilalţi să se apropie de ea.

– Norocul meu că tu eşti atât de cumsecade... rosti ea:

Recunoştinţa ei îl făcea să se simtă prost.

– Doare? o întrebă el.

– Da, doare al naibii de tare.

– Vrei să chem un doctor?

– Nu-i atât de rău. Mi-au zis că trebuie să mă aştept la asta.

– Ai aspirină?

– Nu.

– Ce-ar fi să dau eu o fugă să îţi iau?

– Ai face asta? Nu îmi place să trimit un bărbat la cumpărături.

– Nu-i nimic, este o urgenţă.

– E o farmacie chiar la colţul străzii.

George lăsă ceaşca jos şi îşi trase haina pe el.

– Aş putea să îţi cer o favoare şi mai mare? îl întrebă Maria.

– Sigur.

– Am nevoie de tampoane. Crezi că mi-ai putea cumpăra o cutie?

El ezită. Un bărbat care să cumpere tampoane?

– Nu, dacă-ţi cer prea mult, mai bine lasă, zise ea apoi.

– Eh, ce-ar putea să-mi facă? Să mă aresteze?

– Numele mărcii este Kotex.

George încuviinţă.

– Mă întorc repede, zise el.

Fanfaronada lui nu dură prea mult. Când ajunse la farmacie, se simţi copleșit de rușine. Încercă să își facă un pic de curaj. Bun, era stânjenitor. Așa, și? Bărbaţii de vârsta lui își riscau viaţa în jungla din Vietnam. Cât de rău putea să fie?

Farmacia avea trei intervale cu autoservire și o casă. Aspirinele nu erau expuse pe rafturi, ci se vindeau la casă.

Spre disperarea lui George, produsele de igienă feminină aveau același regim.

Luă un bax de Coca-Cola. Sângera, deci avea nevoie de lichide. Dar nu putea amâna momentul jenant la nesfârșit.

Se duse la casă.

Farmacista era o femeie albă, de vârstă mijlocie. „Mda, asta mai lipsea", se gândi el.

Puse sticlele de Coca-Cola pe tejghea și zise:

– Aș dori și niște aspirină, vă rog.

– Ce mărime? Avem flacoane mici, medii și mari.

George era descumpănit. Dacă îl întreba și ce mărime de tampoane voia?

– Ăă... mari, cred, rosti el.

Farmacista puse un flacon mare de aspirină pe tejghea.

– Altceva?

O tânără veni și se postă în spatele lui, cu un coș de sârmă plin de produse cosmetice. Era limpede că avea să audă totul.

– Altceva? repetă farmacista.

„Hai, George, fii bărbat", se gândi el.

– Am nevoie de o cutie de tampoane, spuse el. Kotex.

Tânăra din spatele lui chicoti înfundat.

Farmacista îl privi pe deasupra ochelarilor.

– Tinere, faci asta pentru un pariu?

– Nu, doamnă! replică el indignat. Sunt pentru o doamnă prea bolnavă ca să vină ea însăși la farmacie.

Ea îl măsură din cap până în picioare, uitându-se la costumul său gri-închis, la cămașa albă, la cravata simplă și la batista albă ce era împăturită în buzunarul de la piept al hainei. Se bucura că nu arăta ca un student pus pe glume.

– Fie, te cred, zise ea, întinzând mâna sub tejghea și scoţând o cutie.

George se holbă la ea îngrozit. Cuvântul „Kotex“ era scris cu majuscule pe o parte. Oare trebuia să meargă cu aşa ceva pe stradă?

Farmacista îi ghici gândurile.

– Presupun că ai prefera să îţi împachetez cutia.

– Da, vă rog.

Cu mişcări iuţi şi pricepute, femeia împachetă cutia într-o hârtie maronie, apoi o puse într-o pungă împreună cu aspirina.

După ce George plăti, farmacista îl scrută cu privirea, apoi păru să cedeze şi zise:

– Îmi cer scuze că m-am îndoit de dumneata. Cred că fata respectivă îţi este o prietenă foarte bună.

– Vă mulţumesc, zise el, apoi ieşi în grabă.

În ciuda vremii friguroase de octombrie, asudase tot.

Se întoarse acasă la Maria. Ea luă trei aspirine, apoi porni de-a lungul holului până la baie, ţinând strâns la piept cutia împachetată.

George puse sticlele de Coca-Cola în frigider, apoi se uită împrejur. Văzu un raft cu cărţi de drept deasupra unui mic scrin cu fotografii înrămate. Într-o poză de grup se vedeau părinţii ei, presupuse el, şi un cleric bătrân, probabil distinsul ei bunic. Într-o altă fotografie era Maria, în toga de la absolvire. Pe scrin mai era o fotografie care îl înfăţişa pe preşedintele Kennedy. Maria avea televizor, aparat de radio şi pick-up. Se uită printre discurile ei. Îi plăceau cele mai recente melodii de muzică pop, observă el: The Crystals, Little Eva, Booker T & the M.G.'s. Pe masa de lângă pat se afla romanul bestseller *Corabia nebunilor.*

Apoi, în timp ce ea era încă la baie, sună telefonul.

George ridică receptorul şi zise:

– Alo, aţi sunat la Maria.

În receptor se auzi un glas de bărbat:

– Pot vorbi cu Maria, vă rog?

Glasul îi era vag familiar, însă George nu îşi dădea seama de unde.

– Este plecată momentan, rosti el. Cine este... Staţi o clipă, tocmai a intrat.

Maria îi înşfăcă telefonul din mână.

– Alo? A, bună... Este un prieten, mi-a adus nişte aspirine... A, nu prea rău, mă descurc eu...

– Eu ies, zise George. Te las să vorbeşti.

Nu îl înghiţea deloc pe iubitul Mariei. Chiar dacă ticălosul era însurat, tot ar fi trebuit să fie alături de ea în asemenea momente. O lăsase însărcinată, de ce nu avea grijă de ea după avort?

Vocea aceea... George o mai auzise înainte. Oare chiar îl cunoştea pe iubitul Mariei? Nu ar fi fost surprinzător dacă bărbatul îi era coleg de muncă, aşa

cum presupunea mama lui George. Însă vocea de la telefon nu era a lui Pierre Salinger.

Fata care îl lăsase să intre în clădire trecu acum pe lângă el, îndreptându-se din nou spre ieșire. Rânji când îl văzu stând la ușă, ca un băiat obraznic.

– Nu ai fost cuminte la oră? i se adresă ea.

– N-am eu norocul ăsta, rosti George.

Ea râse și își văzu de drum.

Maria deschise ușa și el intră din nou.

– Trebuie să mă întorc la serviciu, spuse el.

– Știu. Ai venit să mă vizitezi în toiul crizei cubaneze. Nu voi uita asta niciodată.

Se vedea cu ochiul liber că acum era mai fericită, după ce vorbise cu bărbatul ei.

George realiză brusc ceva.

– Vocea aceea! exclamă el. De la telefon...

– Ai recunoscut-o?

El era uluit.

– Ai o relație cu Dave Powers?

Spre consternarea lui George, Maria începu să râdă în gura mare.

– Oh, te rog! pufni ea.

El înțelese imediat cât de improbabilă era o asemenea variantă. Dave, asistentul personal al președintelui, era un bărbat banal, la vreo 50 de ani, care încă purta pălărie. Era foarte puțin probabil ca tocmai el să cucerească inima unei femei tinere, frumoase și pline de viață ca Maria.

O clipă mai târziu, George realiză cu *cine* avea de fapt Maria aventura.

– O, Doamne! îngăimă el făcând ochii mari: era uluit de ceea ce îi trecuse prin minte.

Maria nu zise nimic.

– Te culci cu președintele Kennedy, rosti George uimit.

– Te rog, nu spune nimănui! îl imploră ea. Dacă o faci, mă părăsește. Te rog, promite-mi!

– Promit, spuse George.

*

Pentru prima oară în viața lui de adult, Dimka făcuse ceva incontestabil greșit și rușinos.

Nu era căsătorit cu Nina, dar ea se aștepta ca el să-i fie credincios, iar el presupunea că ea îi era credincioasă; deci nu încăpea nicio îndoială că îi trădase încrederea petrecându-și noaptea cu Natalya.

Crezuse că era ultima lui noapte pe lumea aceasta, dar – cum se dovedise a nu fi așa – scuza respectivă nu prea stătea în picioare.

Nu întreţinuse raporturi sexuale cu Natalya, însă şi asta era o scuză jalnică. Ceea ce făcuseră ei era chiar mai intim decât sexul obişnuit. Se simţea dezolant de vinovat. Nu se mai considerase niciodată nesincer şi nedemn de încredere până acum.

Prietenul său Valentin ar fi ales probabil să continue relaţiile cu ambele femei, până când ar fi fost descoperit. Dimka nici nu luase în calcul această variantă. Se simţea deja groaznic după doar o singură noapte de înşelăciune: nu ar fi putut face asta în mod regulat. Ar fi sfârşit prin a se arunca în apele Moscovei.

Trebuia să îi mărturisească Ninei sau să se despartă de ea... sau ambele. Nu putea trăi cu o asemenea înşelătorie uriaşă. Însă descoperi că se temea. Era ridicol. Iată-l pe Dmitri Ilich Dvorkin, gealatul lui Hruşciov, urât de unii, temut de mulţi. Cum putea să-i fie frică de o fată? Şi totuşi, îi era.

Dar Natalya?

Avea o sută de întrebări pentru Natalya. Voia să afle ce simţea ea pentru soţul ei. Dimka nu îi ştia decât numele, Nik. Oare urma să divorţeze? Şi, dacă da, oare ruperea căsniciei avea ceva de-a face cu Dimka? Iar cel mai important de aflat era ce rol juca Dimka în viitorul Natalyei. Asta dacă juca vreun rol...

O tot vedea pe la Kremlin, dar nu se mai ivi niciun prilej de a rămâne singuri. Prezidiul se întruni de trei ori în cursul zilei de marţi – dimineaţa, după-amiaza şi seara –, aşa că asistenţii erau chiar şi mai ocupaţi în pauzele de masă. De fiecare dată când o privea pe Natalya, fata i se părea şi mai minunată. El încă purta costumul în care dormise, la fel ca toţi ceilalţi bărbaţi, însă Natalya se schimbase într-o rochie de un albastru-închis cu o jachetă asortată, care îi confereau o alură autoritară şi apetisantă totodată. Lui Dimka îi era greu să se concentreze la şedinţe, deşi sarcina lor era să prevină izbucnirea celui de-al Treilea Război Mondial. O privea vrăjit, iar când îşi amintea ce făcuseră împreună, îşi întorcea privirea stânjenit; apoi, un minut mai târziu, se uita din nou la ea.

Însă ritmul muncii era atât de intens, încât nu apuca să îi vorbească între patru ochi nici măcar câteva secunde.

Marţi seară, târziu, Hruşciov se duse acasă, ca să doarmă în propriul pat, şi toată lumea îi urmă exemplul. Miercuri, la prima oră, Dimka îi dădu lui Hruşciov vestea cea bună – abia primită de la sora sa din Cuba – cum că *Alexandrovsk* acostase în siguranţă în La Isabela. Restul zilei fu la fel de ocupat. Dimka o văzu constant pe Natalya, însă niciunul dintre ei nu avea vreme de pierdut.

Dimka începuse deja să îşi pună întrebări. Ce semnificaţie credea *el* că avusese noaptea de luni? Ce voia el în viitor? Dacă rămâneau cu toţii în viaţă

şi peste o săptămână, cu cine voia să îşi petreacă restul vieţii – cu Natalya, cu Nina... sau cu niciuna dintre ele?

Joi deja îşi dorea cu disperare câteva răspunsuri. Simţea, într-un mod iraţional, că nu voia să moară într-un război nuclear înainte de a rezolva această dilemă.

În seara aceea, avea întâlnire cu Nina: trebuiau să meargă la film cu Valentin şi cu Anna. Dacă reuşea să plece de la Kremlin şi să nu contramandeze întâlnirea, ce urma să îi spună Ninei?

Şedinţa de dimineaţă a Prezidiului începea de obicei la 10.00, aşa că asistenţii se întruneau în mod neoficial la 8.00, în Sala Onilova. Joi dimineaţă, Dimka avea de la Hruşciov o nouă propunere pe care să o supună atenţiei celorlalţi. De asemenea, spera să poată discuta între patru ochi cu Natalya. Pe când se pregătea să o abordeze, Evgheni Filipov apăru cu ediţiile de dimineaţă ale ziarelor europene.

– Toate ziarele au prima pagină la fel de proastă, rosti el, prefăcându-se tulburat şi deznădăjduit; dar Dimka ştia că în realitate se bucura. Faptul că vasele noastre au făcut cale întoarsă este prezentat drept o recunoaştere umilitoare a unei înfrângeri.

Nici măcar nu exagera, observă Dimka, uitându-se la ziarele răspândite pe mesele ieftine, moderne.

Natalya sări în apărarea lui Hruşciov.

– Sigur că aşa zic ei, îl contră ea. Toate aceste ziare sunt deţinute de capitalişti. Te aşteptai să ridice în slăvi înţelepciunea şi cumpătarea liderului nostru? Cât de naiv poţi fi?

– Cât de naivă poţi fi *tu? Times* din Londra, *Corriere della Sera* din Italia şi *Le Monde* din Paris – acestea sunt ziarele citite şi crezute de liderii ţărilor din Lumea a Treia, pe care noi speram să îi atragem de partea noastră.

Era adevărat. Oricât de nedrept ar fi fost, oamenii din lumea întreagă aveau mai mare încredere în presa capitalistă decât în publicaţiile comuniste.

– Nu ne putem stabili politica externă în funcţie de posibilele reacţii ale ziarelor occidentale, replică Natalya.

– Această operaţiune ar fi trebuit să fie strict secretă, zise Filipov. Şi totuşi, americanii au aflat despre ea. Ştim cu toţii cine a fost responsabil cu securitatea, continuă el, referindu-se la Dimka. De ce mai stă persoana respectivă la această masă? Nu ar trebui să fie interogată?

– Securitatea militară ar putea fi de vină, spuse Dimka – Filipov lucra la Ministerul Apărării. Abia după ce vom afla cum a ieşit secretul la iveală vom putea decide cine trebuie să fie interogat.

Era o scuză slabă, dar încă nu ştia ce se întâmplase.

Filipov îşi schimbă tactica.

– În Prezidiul din această dimineaţă, KGB-ul va raporta că americanii şi-au intensificat masiv mobilizarea în Florida. Căile ferate sunt pline cu garnituri care transportă tancuri şi piese de artilerie. Hipodromul din Hallandale a fost preluat de Divizia I de Blindate, mii de soldaţi dormind în tribune. Fabricile de muniţie lucrează non-stop ca să producă gloanţe pentru avioanele lor, gloanţe cu care să ciuruie trupele sovietice şi cubaneze. Bombele cu napalm...

Natalya îl întrerupse...

– Şi asta era de aşteptat.

– Dar ce vom face când vor invada Cuba? întrebă Filipov. Dacă replicăm doar cu un armament convenţional, nu putem câştiga: americanii sunt mult prea puternici. Vom riposta cu arme nucleare? Preşedintele Kennedy a declarat că, dacă o singură rachetă nucleară este lansată din Cuba, el va bombarda Uniunea Sovietică.

– Nu vorbeşte serios, spuse Natalya.

– Citeşte rapoartele Serviciului de Informaţii al Armatei Roşii. Bombardierele americane ne dau târcoale chiar acum! Arătă spre tavan, de parcă dacă şi-ar fi ridicat privirile ar fi putut vedea avioanele. Ne-au rămas doar două opţiuni: umilinţa internaţională, dacă avem noroc, şi moartea nucleară, dacă nu avem.

Natalya amuţi. Nimeni de la masă nu avea vreo replică la asta.

Nimeni în afară de Dimka.

– Tovarăşul Hruşciov are o soluţie, rosti el.

Toată lumea îl privi surprinsă.

El continuă:

– În cadrul şedinţei din această dimineaţă, tovarăşul prim-secretar va propune să le facem o ofertă Statelor Unite. Urmă o tăcere mormântală. Ne vom dezasambla rachetele din Cuba...

Fu întrerupt de un cor de reacţii din jurul mesei, de la icnete de uimire până la strigăte de protest. El ridică o mână pentru a se face tăcere.

– Ne vom dezasambla rachetele *în schimbul* garantării a ceea ce am urmărit de la bun început. Americanii trebuie să ne promită că nu vor invada Cuba.

Cu toţii avură nevoie de câteva momente ca să proceseze informaţia.

Natalya fu prima care pricepu.

– Este genial! exclamă ea. Cum poate refuza Kennedy? Ar însemna să îşi recunoască intenţia de a invada o ţară săracă din Lumea a Treia. Toată lumea l-ar acuza de colonialism. Şi ar arăta cât de întemeiată a fost nevoia Cubei de a avea rachete nucleare pentru a se apăra.

Nu era doar cea mai deşteaptă persoană de la masă, ci şi cea mai frumoasă.

Filipov zise:

– Însă, dacă președintele Kennedy acceptă, va trebui să aducem rachetele înapoi acasă.

– Nici nu vom mai avea nevoie de ele! replică Natalya. Revoluția cubaneză va fi în siguranță.

Dimka își dădea seama că Filipov ar fi vrut să o contrazică într-un fel, dar nu putea. Hrușciov băgase în încurcătură Uniunea Sovietică, dar tot el găsise o cale onorabilă de ieșire.

La sfârșitul întrevederii, Dimka izbuti să o oprească pe Natalya.

– Stai o clipă! Trebuie să stabilim cum vom formula oferta lui Hrușciov pentru Kennedy, îi spuse el.

Se retraseră în colțul camerei și se așezară. El privi spre partea din față a rochiei ei, amintindu-și sânii ei mici și sfârcurile ascuțite.

– Trebuie să încetezi să te mai holbezi așa la mine, îi zise ea.

El se simți prost.

– Nu mă holbam la tine, se apără el, deși nu acesta era adevărul.

Ea nu îl băgă în seamă.

– Dacă nu te oprești, până și bărbații vor remarca.

– Îmi pare rău, dar nu mă pot abține.

Dimka era deznădăjduit. Asta nu era conversația intimă și fericită pe care și-o închipuise el.

– Nimeni nu trebuie să afle ce am făcut, rosti ea speriată.

Dimka simțea că vorbește cu o altă persoană, nu cu fata voioasă și sexy care îl sedusese cu numai două zile în urmă. Îi spuse:

– Ei bine, eu, unul, nu am de gând să dau sfoară în țară, dar nici nu știam că-i vreun secret de stat.

– Sunt măritată!

– Ai de gând să rămâi cu Nik?

– Ce întrebare mai e și asta?

– Aveți copii?

– Nu.

– Oamenii mai și divorțează.

– Soțul meu nu mi-ar acorda niciodată divorțul.

Dimka se holbă la ea. Era evident că lucrurile nu se puteau încheia astfel: o femeie putea obține divorțul chiar și fără acordul soțului ei. Însă ei nu discutau despre situația ei juridică. Natalya era clar panicată.

– Și atunci, de ce ai făcut-o? o întrebă Dimka.

– Credeam că vom muri cu toții!

– Și acum îți pare rău?

– Sunt măritată! repetă ea.

Asta nu-i răspundea la întrebare, dar el realiză că nu avea să scoată mai mult de la ea.

Boris Kozlov, un alt asistent al lui Hrușciov, îl strigă din cealaltă parte a popotei:

– Dimka! Hai!

Dimka se ridică în picioare.

– Putem vorbi din nou cât de curând? murmură el.

Natalya lăsă privirea în podea, fără să scoată o vorbă.

– Hai să mergem, Dimka! strigă Boris din nou.

Așa că nu-i rămase decât să plece.

Prezidiul dezbătu propunerea lui Hrușciov cea mai mare parte a zilei. Apărură apoi diverse complicații. Oare americanii aveau să insiste cu inspectarea siturilor de lansare pentru a se asigura că fuseseră dezactivate? Oare Castro avea să accepte inspecția? Oare Castro avea să promită că nu va accepta arme nucleare dintr-o altă sursă, de exemplu din China? Și totuși, lui Dimka i se părea cea mai bună șansă de a obține pacea.

În timpul acesta, Dimka se gândea la Nina și la Natalya. Înainte de conversația din acea dimineață, crezuse că el era cel care trebuia să aleagă femeia pe care și-o dorea. Acum, realiza că se amăgise singur, crezând că alegerea era a lui.

Natalya nu voia să își părăsească soțul.

Își dădu seama că era înnebunit după Natalya, așa cum nu fusese nicio clipă după Nina. De fiecare dată când ciocănea cineva la ușa biroului său, spera să fie Natalya. Relua în memorie timpul petrecut împreună, auzind obsesiv tot ceea ce îi spusese ea, până la cuvintele de neuitat: „O, Dimka, ești cu adevărat adorabil!“

Nu era tocmai *Te iubesc*, dar era pe-aproape.

Însă ea nu voia să divorțeze.

Cu toate acestea, pe Natalya o voia.

Asta însemna că trebuia să o anunțe pe Nina că relația lor se încheiase. Nu putea continua o relație cu o fată la care nu ținea din tot sufletul: nu ar fi fost corect. Și-l putea închipui pe Valentin luându-i peste picior scrupulele, dar așa era felul lui.

Însă Natalya intenționa să rămână cu soțul ei, așa că Dimka avea să se aleagă cu buza umflată.

Intenționa să-i spună Ninei chiar în seara aceea. Urmau să se întâlnească toți patru în apartamentul fetelor. Avea să o ia pe Nina deoparte și să-i spună... ce anume? Părea mai greu când încerca să se gândească la cuvintele propriu-zise. „Haide, își zise el, ai scris discursuri pentru Hrușciov, poți să-ți scrii și ție unul.“

„Relaţia noastră s-a încheiat... nu vreau să te mai văd... credeam că sunt îndrăgostit de tine, dar am realizat că nu-i aşa... A fost frumos, atât cât a durat...“

Toate variantele care îi treceau prin minte i se păreau crude. Oare nu exista nicio cale mai blândă de a-i spune asta? Poate că nu. Ce-ar fi fost să îi mărturisească adevărul gol-goluţ? „Am întâlnit pe altcineva şi o iubesc sincer...“

Asta suna cel mai rău.

La sfârşitul după-amiezii, Hruşciov decise că ar trebui ca Prezidiul să îşi manifeste public bunăvoinţa internaţională, mergând în grup la Teatrul Bolşoi, unde americanul Jerome Hines interpreta *Boris Godunov*, cea mai populară operă rusească. Îi invitară şi pe asistenţi. Lui Dimka i se părea o idee stupidă. Pe cine credeau ei că păcălesc? Pe de altă parte însă, fu uşurat că trebuia să îşi contramandeze întâlnirea cu Nina, moment de care acum se temea.

O sună la serviciu şi o prinse exact înainte de plecare.

– Nu mai pot ajunge diseară, rosti el. Trebuie să merg la Bolşoi cu şeful.

– Nu poţi să te fofilezi? îl întrebă ea.

– Glumeşti?

Cei care lucrau pentru prim-secretar ar fi ratat şi înmormântarea mamei numai să nu îi iasă din cuvânt.

– Vreau să te văd.

– Imposibil.

– Vino după spectacol.

– Va fi târziu.

– Nu contează cât de târziu va fi: vino când poţi. Voi sta trează şi te voi aştepta toată noaptea dacă trebuie.

El era nedumerit. În mod normal, ea nu ar fi insistat atât de mult. Părea că îşi doreşte atenţie, ceea ce nu-i era deloc caracteristic.

– S-a întâmplat ceva?

– Trebuie să discutăm ceva.

– Ce anume?

– Îţi spun diseară.

– Spune-mi acum.

Nina închise.

Dimka îşi puse paltonul şi se duse pe jos la teatru, care se afla la doar câţiva paşi de Kremlin.

Jerome Hines avea un metru nouăzeci şi opt şi purta o coroană cu cruce deasupra: prezenţa lui era impunătoare. Vocea sa uluitor de puternică, de bas, umplea teatrul şi făcea ca locul să pară neîncăpător. Însă Dimka urmări opera lui Mussorgsky fără să audă prea mult din ea şi ignorând spectacolul de pe scenă. Îşi petrecu seara făcându-şi griji atât în legătură cu modul în care aveau

să răspundă americanii la propunerea de pace a lui Hruşciov, cât şi în legătură cu reacţia Ninei când avea să afle că el îşi dorea să pună capăt relaţiei.

După ce plecă Hruşciov, Dimka porni spre apartamentul fetelor, aflat cam la un kilometru distanţă de teatru. Pe drum încercă să îşi dea seama despre ce voia Nina să-i vorbească. Poate că voia *ea* să pună capăt relaţiei lor: ar fi fost o uşurare. Poate că primise o promovare şi trebuia să se mute la Leningrad. Poate că întâlnise pe altcineva, la fel ca şi el, şi decisese că noul bărbat era omul potrivit pentru ea. Sau poate că era bolnavă: vreo boală fatală, legată pesemne de motivele misterioase pentru care nu putea rămâne însărcinată. Toate aceste posibilităţi îi ofereau lui Dimka o portiţă de scăpare şi el realiză că l-ar fi bucurat oricare dintre aceste variante, poate chiar şi cea a bolii fatale, spre ruşinea lui.

„Nu, se gândi el, nu îmi doresc să moară."

Aşa cum îi promisese, Nina îl aştepta.

Purta un halat de mătase verde, ca şi cum ar fi fost gata de culcare, dar avea părul coafat impecabil şi un machiaj discret. Îl sărută pe buze, iar el o sărută cu sufletul apăsat de ruşine. O trăda pe Natalya, fiindcă savura sărutul, şi o trăda pe Nina, gândindu-se la Natalya. Dublul sentiment de vinovăţie îi producea o strângere de inimă.

Nina îi turnă un pahar cu bere şi el bău rapid jumătate, ca să îşi facă puţin curaj.

Ea se aşeză lângă el pe canapea. Era destul de sigur că nu purta nimic pe sub halat. Simţi cum îl cuprinde dorinţa şi imaginea Natalyei începu să i se estompeze în minte.

– Încă nu a izbucnit războiul, rosti el. Astea-s noutăţile mele. Tu ce noutăţi ai?

Nina îi luă berea din mână şi o aşeză pe măsuţa de cafea, apoi îl apucă de mână.

– Sunt însărcinată, îi zise ea.

Dimka simţi lovitura în plin. Se holbă la ea, bulversat şi şocat.

– Însărcinată, repetă el prosteşte.

– În două luni şi ceva.

– Eşti sigură?

– Nu mi-a venit ciclul de două ori la rând.

– Chiar şi aşa...

– Uite! zise ea, desfăcându-şi halatul şi arătându-i sânii. Sunt mai mari.

Aşa era, observă el, simţind un amestec de dorinţă şi de deznădejde.

– Şi mă dor, continuă ea închizându-şi halatul, dar nu foarte strâns. Iar fumatul îmi provoacă greţuri. La naiba, chiar mă *simt* însărcinată!

Nu putea fi adevărat.

– Dar ai zis...

– Că nu pot avea copii, spuse ea întorcându-şi privirea. Aşa mi-a spus şi mie doctorul.

– Ai fost la consultaţie?

– Da. Mi-a confirmat.

Nevenindu-i să creadă, Dimka întrebă:

– Şi acum, ce mai zice?

– Că-i un miracol.

– Doctorii nu cred în miracole.

– Aşa îmi imaginam şi eu.

Lui Dimka i se părea că toată camera se învârte în jurul lui. Înghiţi în sec şi se strădui să îşi revină din şoc. Trebuia să gândească practic.

– Nu vrei să te căsătoreşti, iar eu cu atât mai puţin, rosti el. Ce-o să faci?

– Trebuie să îmi dai bani pentru avort.

– În regulă, pot face asta, zise el cuprins de un sentiment ciudat.

În Moscova se practicau avorturile, însă nu erau gratis. Dimka se gândi cum putea să facă rost de bani. Plănuia să îşi schimbe motocicleta pentru o maşină la mâna a doua. Dacă ar fi amânat acest lucru, ar fi putut probabil să se descurce. Putea împrumuta ceva bani şi de la bunicii lui.

Ea păru se regrete imediat ceea ce spusese.

– Ar trebui să plătim pe din două. Împreună am făcut copilul acesta.

Brusc, Dimka se simţi ciudat. Era ceva în felul cum zisese ea *copilul.* Avea deodată sentimente amestecate. Se imagina ţinând în braţe un bebeluş, urmărind un copil cum face primii paşi, învăţându-l să citească, ducându-l la şcoală... Spuse:

– Eşti sigură că vrei să avortezi?

– *Tu* cum te simţi?

– Incomod, spuse el. Se întrebă de ce se simţea astfel. Nu cred că-i un păcat sau ceva de genul ăsta, continuă el. Doar că am început să-mi imaginez cum ar fi un bebeluş. Nu ştia prea bine de unde veneau aceste sentimente. Oare am putea da copilul spre adopţie?

– Adică să nasc şi apoi să dau copilul unor străini?

– Ştiu, nici mie nu îmi place. Dar este greu să creşti un copil de una singură. Eu te-aş ajuta, totuşi.

– De ce?

– Va fi şi copilul meu.

Ea îl luă de mână.

– Îţi mulţumesc fiindcă ai spus asta.

Părea foarte vulnerabilă, iar el simţi o strângere de inimă. Ea adăugă:

– Ne iubim doar, nu?

– Da.

În acel moment, chiar o iubea. Se gândi la Natalya, dar cumva imaginea ei devenise vagă şi distantă, în vreme ce Nina era acolo – în carne şi oase, o sintagmă ce părea acum mai însufleţită decât oricând.

– Vom iubi amândoi copilul, nu?

– Desigur.

– Ei bine, atunci...

– Dar tu nu vrei să te căsătoreşti.

– Nu voiam.

– Ah, deci spui asta la trecut...

– Aşa simţeam înainte, pe când nu eram însărcinată.

– Te-ai răzgândit?

– Mi se pare totul diferit acum.

Dimka era uluit. Oare vorbeau de căsătorie? Căutând cu disperare să spună ceva, încercă o glumă.

– Dacă tot mă ceri de bărbat, unde sunt pâinea şi sarea?

Ceremonia tradiţională de cununie necesita schimbul de pâine şi sare.

Spre uimirea lui, ea izbucni în lacrimi.

El simţi cum i se înmoaie inima. O cuprinse în braţe. La început ea se împotrivi, dar după o clipă se lăsă îmbrăţişată. Lacrimile ei îi udară cămaşa. Îi mângâie părul, iar ea îşi înălţă capul pentru a fi sărutată. După un minut, se desprinse şi spuse:

– Vei face dragoste cu mine înainte să mă îngraş şi să devin respingătoare?

Halatul ei se întredeschisese, iar el zări un sân moale, fermecător de pistruiat.

– Da, rosti el cu nechibzuinţă, alungând cu totul imaginea Natalyei din minte.

Nina îl sărută din nou. El îi cuprinse sânul – era mai greu decât înainte.

Ea se desprinse din nou.

– Nu vorbeai serios mai devreme, nu?

– Când anume?

– Când ai zis că tu nici atât nu vrei să te căsătoreşti.

El zâmbi, ţinându-i încă sânul în palmă.

– Nu, zise el. Nu vorbeam serios.

*

Joi după-amiază, George Jakes simţi un uşor optimism.

Oala fierbea, dar capacul era încă aşezat. Carantina intrase în vigoare şi vasele sovietice cu rachete făcuseră cale întoarsă, prin urmare nu se produsese nicio confruntare în larg. Statele Unite nu invadaseră Cuba şi nimeni nu apelase la armele nucleare. Poate că al Treilea Război Mondial putea fi evitat, la urma urmei.

Sentimentul se prelungi încă puţin.

Asistenţii lui Bobby Kennedy aveau un televizor în biroul lor de la Departamentul de Justiţie, iar la ora 5.00 urmăriră o transmisie de la sediul ONU din New York. Consiliul de Securitate era în şedinţă – douăzeci de scaune în jurul unei mese în formă de potcoavă. În interiorul potcoavei se aflau interpreţi cu căşti. Restul sălii era plin de asistenţi şi de alţi observatori, urmărind confruntarea dintre cele două superputeri.

Ambasadorul american la ONU era Adlai Stevenson, un intelectual chel care candidase pentru nominalizarea Partidului Democrat la prezidenţialele din 1960 şi care fusese învins de telegenicul Jack Kennedy.

Reprezentantul sovietic, inexpresivul Valerian Zorin, vorbea pe tonul său plat, obişnuit, negând că existau arme nucleare în Cuba.

Urmărind transmisia la televizor, în Washington, George exclamă exasperat:

– Este un mincinos nenorocit! Stevenson ar trebui să scoată fotografiile.

– Preşedintele aşa i-a zis să facă.

– Şi atunci, de ce n-o face?

Wilson ridică din umeri.

– Oamenii ca Stevenson cred întotdeauna că ei ştiu mai bine ce-i de făcut.

Stevenson se ridică în picioare.

– Daţi-mi voie să vă pun o întrebare simplă, zise el. Dumneavoastră, domnule ambasador Zorin, negaţi că Uniunea Sovietică a amplasat şi amplasează rachete de rază medie şi intermediară în situri din Cuba? Da sau nu?

George spuse: „Bravo, Adlai!“, iar oamenii care se uitau la televizor împreună cu el îşi murmurară aprobarea.

La New York, Stevenson îl privi pe Zorin, care stătea la doar câteva scaune distanţă de el. Zorin continua să noteze ceva în carneţelul său.

Nerăbdător, Stevenson insistă:

– Nu mai aşteptaţi traducerea. Da sau nu?

Asistenţii de la Washington începură să râdă.

Într-un final, Zorin răspunse în rusă, iar interpretul traduse:

– Domnule Stevenson, continuaţi-vă declaraţia, vă rog. Veţi primi răspunsul la momentul potrivit, nu vă faceţi griji.

– Sunt pregătit să aştept până la calendele greceşti, numai să-mi daţi un răspuns, zise Stevenson.

Asistenţii lui Bobby Kennedy ovaţionară. În sfârşit, America îi domina pe ruşi!

Apoi, Stevenson spuse:

– Totodată, sunt pregătit să prezint dovezile în această sală.

George exclamă: „Da!“, lovind cu pumnul în aer.

– Dacă aveţi răbdare o clipă, continuă Stevenson, vom monta aici un şevalet, în spatele încăperii, de unde sper că va fi vizibil pentru toată lumea.

Camera se deplasă, prezentând vreo şase bărbaţi în costume care expuneau rapid câteva fotografii mărite.

– Gata, i-am prins pe nemernici! exclamă George.

Stevenson continuă pe acelaşi ton măsurat şi sec, dar cu un plus de agresivitate:

– Prima dintre imaginile expuse înfăţişează zona de la nord de satul Candelaria, de lângă San Cristobal, la sud-vest de Havana. Prima fotografie arată zona la sfârşitul lumii august 1962; pe atunci era doar o regiune rurală paşnică.

Delegaţii şi toţi ceilalţi se îngrămădiră în jurul şevaletelor, încercând să vadă la ce se referea Stevenson.

– Cea de-a doua fotografie ne arată aceeaşi zonă, însă acum o săptămână. În regiune se observă nişte corturi şi vehicule, precum şi apariţia câtorva artere rutiere şi îmbunătăţirea şoselei principale.

Stevenson făcu o pauză, iar cei din sală amuţiră.

– Cea de-a treia fotografie, făcută 24 de ore mai târziu, prezintă edificiile necesare unui batalion de rachete de rază medie, rosti el.

Delegaţii izbucniră în exclamaţii de surprindere.

Stevenson continuă. Fură expuse apoi şi alte fotografii. Până în acel moment, liderii unor naţiuni crezuseră negarea ambasadorului sovietic. Acum însă, toată lumea ştia adevărul.

Zorin era tăcut, lipsit de orice expresie.

George ridică privirea şi îl văzu pe Larry Mawhinney intrând în cameră. Îl privi întrebător; singura dată când vorbiseră, se cam certaseră, însă Larry părea acum prietenos. „Salut, George", zise el, de parcă nu şi-ar fi aruncat niciodată vorbe grele.

George rosti pe un ton neutru:

– Ce veşti ai de la Pentagon?

– Am venit să te avertizez că urmează să urcăm la bordul unui vas sovietic, răspunse Larry. Preşedintele a luat această decizie acum câteva minute.

George simţi cum îi creşte pulsul.

– Rahat! exclamă el. Exact când credeam că lucrurile se calmează.

Mawhinney continuă:

– Se pare că el consideră că toată această carantină nu va însemna nimic dacă nu interceptăm şi nu inspectăm măcar un vas care pare suspect. A fost deja aspru criticat pentru că am lăsat să treacă un petrolier.

– Ce fel de vas vom opri?

– *Marucla*, un cargobot libanez cu echipaj grecesc, închiriat de guvernul sovietic. Nava a plecat din Riga, aparent transportând hârtie, sulf și piese de rezervă pentru camioane sovietice.

– Nu pot să cred că sovieticii și-ar încredința rachetele unui echipaj grecesc.

– Dacă ai dreptate, nu vor fi probleme.

George se uită la ceas.

– Când se va întâmpla totul?

– Este întuneric acum în Atlantic. Va trebui să așteptăm dimineața.

După ce Larry plecă, George se întrebă cât de periculoasă era situația. Greu de spus. Dacă vasul *Marucla* era inofensiv, așa cum pretindea, poate că intercepția avea să se deruleze fără violență. Însă dacă transporta, într-adevăr, arme nucleare, ce avea să se întâmple? Președintele Kennedy luase încă o decizie la limită.

Și, în plus, o sedusese pe Maria Summers.

George nu era foarte surprins că președintele avea o aventură amoroasă cu o negresă. Dacă măcar un sfert din tot ce se bârfea era adevărat, Kennedy nu era deloc mofturos la femei. Ba, dimpotrivă: îi plăceau femeile mature, dar și adolescentele, blondele, dar și brunetele, femeile din cercul lui elitist, dar și dactilografele flușturatice.

George se întrebă pentru o clipă dacă Maria avea habar că era doar una dintr-un lung șir.

Președintele Kennedy nu avea sentimente puternice cu privire la rasă, considerând-o dintotdeauna o chestiune pur politică. Deși nu dorise să fie fotografiat alături de Percy Marquand și Babe Lee, temându-se că asta l-ar putea costa niște voturi, George îl văzuse dând mâna cu bărbați și cu femei de culoare, sporovăind și râzând împreună cu ei, relaxat și confortabil. Lui George i se zisese că președintele obișnuia să participe la petreceri cu prostituate de toate culorile, deși nu știa cât de adevărate erau acele zvonuri.

Însă nepăsarea lui Kennedy îl șocase pe George. Nu era vorba de operația propriu-zisă – deși aceasta fusese neplăcută oricum –, ci de faptul că o lăsase singură după aceea. Bărbatul care o lăsase însărcinată ar fi trebuit să o ia de acolo după operație, să o ducă acasă și să rămână cu ea până se asigura că era în regulă. Un telefon nu era de ajuns. Faptul că el era președintele nu constituia o scuză suficientă. Jack Kennedy căzuse mult în ochii lui George.

În timp ce se gândea la bărbați iresponsabili care lăsau fetele însărcinate, îl văzu intrând pe tatăl său.

George era surprins – Greg nu îl vizitase niciodată la birou.

– Bună, George, rosti el, apoi își strânseră mâna de parcă nu ar fi fost tată și fiu.

Greg purta un costum boţit dintr-o stofă albastră cu dungi fine, ce părea să conţină şi ceva caşmir. „Dacă mi-aş permite eu un astfel de costum, se gândi George, l-aş ţine călcat mereu.“ Avea de multe ori această impresie atunci când îl vedea pe Greg.

– Nu mă aşteptam să te văd, zise George. Ce mai faci?

– Treceam prin apropiere şi m-am gândit să vin să te văd. Vrei să bem o cafea?

Se duseră împreună la bufet. Greg îşi comandă un ceai, iar George îşi luă o sticlă de Coca-Cola şi un pai. Pe când se aşezau, George spuse:

– A întrebat cineva de tine zilele trecute. O doamnă de la biroul de presă.

– Cum o cheamă?

– Nell... Stai să îmi amintesc. Nellie Ford?

– Nellie Fordham, îl corectă Greg, cu privirea pierdută în depărtare şi cu o expresie de nostalgie pentru plăceri aproape uitate.

George remarcă amuzat:

– O iubită, evident.

– Mai mult de-atât. Am fost logodiţi.

– Însă nu v-aţi căsătorit.

– Ea a rupt logodna.

George ezită, apoi întrebă:

– Poate că nu-i treaba mea... dar de ce?

– Ei bine... dacă vrei să ştii adevărul, a aflat despre tine şi mi-a zis că nu vrea să se mărite cu un bărbat care are deja o familie.

George era fascinat. Tatăl său vorbea foarte rar despre acele vremuri.

Greg căzuse pe gânduri.

– Nellie avea probabil dreptate, rosti el. Tu şi mama ta eraţi familia mea. Dar nu mă puteam însura cu mama ta – nu aş fi putut spera la o carieră politică având o soţie de culoare. Aşa că am ales cariera. Nu aş putea spune că a fost cea mai fericită alegere.

– Nu mi-ai spus asta niciodată.

– Ştiu. A fost nevoie să ajungem în pragul celui de-al Treilea Război Mondial ca să îţi mărturisesc adevărul. Chiar aşa, cum crezi tu că se prezintă situaţia?

– Stai puţin! Chiar ţi-ai pus problema să te însori cu mama?

– Când aveam 15 ani, mi-am dorit asta mai mult decât orice altceva pe lume. Însă tatăl meu s-a asigurat că nu se va întâmpla un asemenea lucru. Am mai avut o ocazie după zece ani, dar eram deja suficient de matur încât să îmi dau seama cât de nebunească era această idee. Ascultă, cuplurile interrasiale au o viaţă grea şi acum, în anii '60. Imaginează-ţi cum ar fi fost în anii '40. Probabil că am fi fost toţi trei nefericiţi, adăugă el, cu un aer de tristeţe. În plus, mi-a lipsit curajul – *ăsta* este adevărul. Acum, zi-mi despre criză.

George făcu un efort şi se concentră asupra problemei rachetelor cubaneze.

– În urmă cu o oră începusem să cred că ce-a fost mai rău a trecut – însă acum, preşedintele a ordonat ca marina să intercepteze un vas sovietic în cursul dimineţii de mâine.

Îi povesti lui Greg despre *Marucla.*

– Dacă nu au nimic de ascuns, zise Greg, nu ar trebui să fie vreo problemă.

– Corect. Oamenii noştri vor urca la bord şi vor inspecta încărcătura, apoi vor împărţi nişte acadele şi vor pleca.

– Acadele?

– Fiecare vas de interceptare a primit câte 200 de dolari pentru „materiale şi relaţii interumane" – adică acadele, reviste şi brichete ieftine.

– Dumnezeu să binecuvânteze America! Dar...

– Dar dacă echipajul este format din militari sovietici, iar încărcătura este de focoase nucleare, probabil că vasul nu se va opri când va fi somat. Şi atunci se va deschide focul.

– Atunci, mai bine te las să te întorci la încercările tale de a salva lumea.

Se ridicară şi plecară de la bufet. Pe hol, îşi strânseră mâna din nou, apoi Greg zise:

– Motivul pentru care am trecut să te văd...

George aşteptă.

– S-ar putea să murim cu toţii în acest weekend şi, înainte să se întâmple asta, aş vrea să ştii ceva.

– Bine, rosti George, întrebându-se ce ar mai fi putut urma.

– Eşti cel mai bun lucru din viaţa mea.

– Ah, îngăimă George.

– Nu am fost un tată prea grozav şi nu m-am purtat frumos cu mama ta, dar... ştii toate astea. Însă sunt mândru de tine, George. Nu că aş avea vreun merit, ştiu bine asta, însă Domnul mi-e martor că sunt mândru de tine, încheie el cu lacrimi în ochi.

George chiar n-avusese habar că Greg ţinea atât de mult la el. Rămase înmărmurit. Nu ştia cum să reacţioneze la asemenea emoţii neaşteptate. În cele din urmă, reuşi să spună doar atât:

– Mulţumesc.

– Rămas-bun, George.

– Rămas-bun!

– Domnul să te aibă în pază! rosti Greg, apoi plecă.

*

În dimineaţa zilei de vineri, George se duse în Sala de Criză de la Casa Albă.

Preşedintele Kennedy crease această încăpere la subsolul Aripii de Vest, în locul unei foste săli de bowling. Teoretic, scopul acesteia era să faciliteze

comunicarea în timpul unei crize. În realitate însă, Kennedy credea că armata îi ascunsese informaţii în timpul crizei din Golful Porcilor şi voia să se asigure că asta nu se va mai întâmpla pe viitor.

În această dimineaţă, pereţii erau acoperiţi cu hărţi la scară mare ale Cubei şi ale apelor sale teritoriale. Telexurile ţăcăneau precum cicadele într-o noapte caldă. Telegramele Pentagonului erau copiate aici. Preşedintele trăgea cu urechea la comunicaţiile militare. Operaţiunea de carantină era condusă dintr-o încăpere a Pentagonului cunoscută sub numele de Navy Flag Plot, însă conversaţiile radio dintre vase şi sala respectivă puteau fi auzite şi aici.

Armata ura Sala de Criză.

George se aşează pe un scaun incomod de la masa ieftină şi ascultă. Încă îl mai frământa conversaţia cu Greg din seara precedentă. Oare Greg se aşteptase ca George să îl ia în braţe şi să strige: „Tati!"? Probabil că nu. Greg părea mulţumit mai degrabă cu rolul său de unchi, iar George nu îşi dorea să schimbe asta. Nu putea să înceapă la 26 de ani să îl trateze brusc pe Greg ca pe un tată. Chiar şi aşa, pe George îl *bucura* oarecum ceea ce spusese Greg. „Tatăl meu mă iubeşte, se gândi el, hai că nu-i rău!"

În zori, USS *Joseph P. Kennedy* comunică prin megafon cu *Marucla*.

Kennedy era un distrugător de 2 400 de tone înarmat cu opt rachete, un lansator de rachete antisubmarin, şase tuburi de torpile şi două guri de foc de câte 12,5 centimetri. Avea, totodată, capacitatea de lansare a unor focoase nucleare.

Marucla îşi opri imediat motoarele, iar George răsuflă uşurat.

Kennedy coborî o barcă şi şase oameni străbătură distanţa până la *Marucla*. Marea era agitată, însă echipajul de pe *Marucla* le aruncă celor şase o scară de frânghie peste bord. Chiar şi aşa, hula le îngreună foarte mult urcarea la bord. Ofiţerul aflat la comandă nu voia să pară ridicol şi să cadă în apă, dar în cele din urmă riscă, sări spre scară şi urcă pe vas. Oamenii săi îl urmară.

Echipajul grecesc le oferi cafea.

Apoi îşi deschiseră bucuroşi chepengul pentru ca americanii să le inspecteze încărcătura, care consta în mare parte din ceea ce anunţaseră. Există şi un moment tensionat, atunci când americanii insistară să deschidă o ladă cu eticheta „Instrumente ştiinţifice", însă acolo descoperiră doar echipament de laborator, nu mai sofisticat decât cel dintr-un liceu.

Americanii plecară şi *Marucla* îşi reluă cursul spre Havana.

George îl sună pe Bobby Kennedy şi îi raportă vestea cea bună, apoi sări într-un taxi.

Îi zise şoferului să îl ducă la intersecţiile Fifth şi K, într-una dintre cele mai rău famate mahalale din oraş. Aici, deasupra unui salon de expoziţii auto, se afla Centrul Naţional de Interpretare Fotografică al CIA. George voia să înţeleagă perfect această artă şi ceruse să fie pus în temă; fiindcă lucra pentru

Bobby, primise de îndată aprobare. Își croi drum pe un trotuar presărat cu sticle de bere, intră în clădire și trecu printr-un turnichet de securitate; apoi fu escortat la etajul al patrulea.

Făcu turul însoţit de un fotointerpret cărunt pe nume Claud Henry, care învăţase meserie în al Doilea Război Mondial, analizând fotografii aeriene ale pagubelor produse de bombardamentele asupra Germaniei.

Claud îi spuse lui George:

– Ieri, marina a trimis avioane Crusader să survoleze Cuba, așa că acum avem fotografii de la altitudine joasă, mult mai ușor de citit.

Lui George nu i se părea atât de ușor. Pentru el, fotografiile din camera lui Claud arătau tot ca o artă abstractă, părând forme fără sens aranjate conform unui tipar aleatoriu.

– Iată o bază militară sovietică, rosti Claud, indicându-i o fotografie.

– De unde știi?

– Aici e un teren de fotbal. Soldaţii cubanezi nu joacă fotbal. Dacă ar fi fost o tabără cubaneză, ar fi avut un teren de baseball.

George încuviinţă. „Bună observaţie“, se gândi el.

– Iată aici un șir de tancuri T-54.

George vedea doar câteva pătrate întunecate.

– Aceste corturi sunt adăposturi antirachetă, rosti Claud. Conform experţilor noștri cartologi.

– Cartologi?

– Da. Eu unul sunt expert în lăzi. Eu am scris manualul CIA despre lăzi.

George zâmbi.

– Voi chiar nu glumiţi, bag de seamă.

– Când sovieticii expediază obiecte foarte mari, cum ar fi avioanele de vânătoare, acestea trebuie transportate pe punte. Așa că le ascund în lăzi. Însă, de obicei, noi ne putem da seama după dimensiunile lăzii. Iar un MiG-15 vine într-o ladă de mărime diferită faţă de un MiG-21.

– Spune-mi ceva, rosti George. Sovieticii au și ei genul acesta de expertiză?

– Noi credem că nu. Gândește-te puţin. Au doborât un avion U-2, deci știu că avem avioane de mare altitudine echipate cu camere foto. Și totuși, au crezut că pot trimite rachete în Cuba fără ca noi să aflăm. Încă mai negau existenţa rachetelor ieri, când le-am arătat fotografiile. Deci știu de avioanele de spionaj și de camerele foto, dar până acum nu au avut habar că le putem vedea rachetele din stratosferă. Asta mă face să cred că sunt în urma noastră în domeniul fotointerpretării.

– Mi se pare corect.

– Dar iată marea revelaţie de azi-noapte. Claud arătă spre un obiect cu eleroane dintr-o fotografie. Șeful meu îi va raporta președintelui despre asta

în următoarea oră. Are zece metri şi jumătate. Noi am poreclit-o Frog, de la Free Rocket Over Ground[1]. Este o rachetă de rază scurtă, concepută pentru câmpurile de luptă.

– Deci va fi folosită împotriva trupelor americane dacă invadăm Cuba.

– Da. Şi este proiectată să transporte un focos nuclear.

– La naiba! exclamă George.

– Da, probabil că asta va spune şi preşedintele Kennedy, replică Claud.

[1] Free Rocket Over Ground – Rachetă Liberă de Suprafaţă (n.tr.)

Capitolul 18

În seara de vineri, aparatul de radio era pornit în bucătăria casei din Great Peter Street. Peste tot în lume, oamenii își țineau radiourile deschise, ascultând cu teamă ultimele știri.

Era o bucătărie mare, cu o masă lungă de pin, bine șmirgheluită în centru. Jasper Murray prăjea pâine și citea ziarele. Lloyd și Daisy Williams cumpărau toată presa londoneză, precum și câteva publicații de pe continent. Ca membru al parlamentului, pe Lloyd îl interesa politica externă, iar asta încă de pe vremea când lupta în Războiul Civil din Spania. Jasper frunzărea paginile în căutarea unui motiv de speranță.

A doua zi, sâmbătă, urma să aibă loc un marș de protest la Londra, asta dacă Londra avea să mai existe a doua zi de dimineață. Jasper urma să se afle acolo în calitate de reporter din partea ziarului studențesc *St Julian's News*. Lui Jasper nu îi prea plăcea să facă reportaje de știri: lui îi plăceau mai mult editorialele, articolele mai lungi și mai analitice, care îngăduiau un plus de fantezie. Spera ca într-o bună zi să lucreze la o revistă sau poate chiar în televiziune.

Însă voia mai întâi să ajungă redactor la *St Julian's News*. Postul venea cu un mic salariu și cu un an sabatic, în care își putea întrerupe studiile. Era un post foarte râvnit, întrucât îi garanta practic studentului o slujbă bună în jurnalism după absolvire. Jasper aplicase pentru acesta, dar îl pierduse în fața lui Sam Cakebread. Numele Cakebread era celebru în jurnalismul britanic: tatăl lui Sam era redactor adjunct la *The Times*, iar unchiul său era un îndrăgit comentator de radio. Avea și o soră tânără la Colegiul St Julian, care își făcuse stagiatura la revista *Vogue*. Jasper bănuia că numele lui Sam – și nu abilitatea sa – îi asigurase postul.

Dar talentul nu era niciodată suficient în Marea Britanie. Bunicul lui Jasper fusese general, iar tatăl său fusese pe cale să urmeze o carieră similară, asta până când făcuse greșeala de a se însura cu o evreică, ceea ce îl blocase la gradul de colonel. Sistemul britanic nu îi ierta niciodată pe cei care încălcau regulile. Jasper auzise că situația era diferită în Statele Unite.

Evie Williams se afla în bucătărie cu Jasper, stând aşezată la masă şi pregătind o pancartă pe care scria „LABELE JOS DE PE CUBA".

Evie renunţase la infatuare în prezenţa lui Jasper, ceea ce îl făcea să se simtă mai bine. Fata avea acum 16 ani şi era frumoasă într-un mod diafan; însă era mult prea sobră pentru gustul lui Jasper. Oricine ar fi ieşit cu ea la o întâlnire ar fi trebuit să îi împărtăşească devotamentul pătimaş pentru o mulţime de campanii împotriva cruzimii şi a nedreptăţii, de la apartheidul din Africa de Sud până la experimentele pe animale. Jasper nu era legat de nimic din toate acestea şi, oricum, el prefera fetele în genul drăcuşorului de Beep Dewar, care – chiar şi la 13 ani – îndrăznise să îi bage limba în gură şi să se frece de erecţia lui.

Sub ochii lui Jasper, Evie inscripţionă, în interiorul literei „O" din JOS, simbolul cu patru ramuri al Campaniei pentru Dezarmare Nucleară. Jasper remarcă:

– Deci sloganul tău susţine două cauze idealiste într-una singură!

– Nu-i nimic idealist în asta, i-o întoarse ea caustic. Dacă izbucneşte războiul la noapte, ştii care va fi prima ţintă a bombelor nucleare sovietice? Marea Britanie. Şi asta pentru că noi avem arme nucleare pe care ei trebuie să le scoată din luptă înainte de a ataca Statele Unite. Nu vor bombarda Norvegia sau Portugalia, nici vreo altă ţară suficient de rezonabilă pentru a nu se înscrie în competiţia nucleară. Toţi cei care se gândesc logic la apărarea ţării noastre ştiu că armele nucleare nu ne protejează, ci ne pun în pericol.

Jasper nu se aşteptase ca remarca lui să fie luată atât de în serios, însă Evie îi dăduse un răspuns sever şi rigid.

Fratele de 14 ani al lui Evie, Dave, se afla şi el la masă, confecţionând steaguri cubaneze miniaturale. Folosise o matriţă pentru a imprima dungile pe hârtie groasă şi acum prindea hârtia de bucăţele de placaj cu un capsator împrumutat. Jasper detesta viaţa privilegiată a lui Dave, care avea părinţi înstăriţi şi comozi, dar se străduia din răsputeri să fie prietenos.

– Câte steguleţe faci? îl întrebă el.

– Trei sute şaizeci, răspunse Dave.

– Presupun că numărul nu-i întâmplător.

– Dacă nu ne omoară bombele la noapte, vreau să le vând mâine la demonstraţie cu şase penny bucata. Trei sute şaizeci de monede de şase penny fac o sută optzeci de şilingi, adică nouă lire sterline, iar ăsta-i preţul amplificatorului de chitară pe care vreau să îl cumpăr.

Dave avea fler pentru afaceri. Jasper îşi amintea de taraba lui cu băuturi răcoritoare de la piesa de teatru, la care lucrau cu mare zel adolescenţi

momiţi de Dave cu câte un comision. Însă Dave nu se descurca deloc la ore, fiind printre ultimii elevi din clasă. Asta îl scotea din minţi pe tatăl lui, căci în toate celelalte privinţe Dave părea să se descurce bine. Lloyd îl acuza pe Dave de lene, însă lui Jasper i se părea că lucrurile erau mai complicate de-atât. Lui Dave îi era greu să priceapă tot ce era pe hârtie. Propriul său scris era oribil, plin de greşeli şi de litere inversate. Asta îi amintea lui Jasper de cel mai bun prieten al său din şcoală, care nu reuşise să interpreteze cântecul şcolii, fiindu-i greu să distingă între bălmăjeala lui monotonă şi melodia intonată de ceilalţi băieţi. Tot astfel şi Dave, care trebuia să facă un efort de concentrare pentru a sesiza diferenţa dintre literele „d“ şi „b“. Deşi îşi dorea nespus să se ridice la înălţimea aşteptărilor părinţilor săi împliniţi, nu izbutea nicicum.

În timp ce îşi capsa steguleţele de şase penny, rosti fără nicio legătură cu discuţia lor:

– Mamele noastre nu cred că aveau mare lucru în comun atunci când s-au cunoscut.

– Nu, răspunse Jasper. Daisy Peshkov era fata unui gangster ruso-american. Eva Rothmann era fiica unui doctor dintr-o familie evreiească de clasă mijlocie din Berlin, trimisă în America pentru a scăpa de naziști. Mama ta a luat-o la ea pe mama mea.

Evie, care fusese botezată aşa după Eva, adăugă:

– Mama este, pur şi simplu, foarte bună la suflet.

Jasper murmură mai mult pentru sine:

– Aş vrea să mă trimită şi pe mine cineva în America.

– De ce nu te duci de capul tău? spuse Evie. Ai putea să le spui să lase în pace poporul cubanez.

Lui Jasper nu îi păsa câtuşi de puţin de cubanezi.

– Nu îmi permit.

Chiar dacă nu plătea chirie, tot era prea sărac pentru a-şi putea cumpăra un bilet spre Statele Unite.

În clipa aceea, în cameră intră femeia cea bună la suflet. Daisy Williams era încă atrăgătoare la cei 46 de ani ai săi, cu ochii săi mari şi albaştri şi cu buclele bălaie. „Probabil că a fost irezistibilă în tinereţe“, se gândi Jasper. În seara aceea se îmbrăcase modest, într-o rochie albastră şi o jachetă asortată, şi nu purta bijuterii. „Îşi ascunde bogăţia, se gândi Jasper sarcastic, pentru a juca mai bine rolul de soţie de politician.“ Avea o siluetă îngrijită, deşi nu mai era la fel de suplă ca altădată. Imaginându-şi-o goală, se gândi că ar fi fost mult mai bună la pat decât fiica sa, Evie. Daisy ar fi fost ca Beep, gata de orice. Era surprins că avea fantezii cu cineva de seama mamei lui. Ce bine că femeile nu puteau citi gândurile bărbaţilor...

– Ce tablou frumos, rosti ea cu afecţiune. Trei copii lucrând în liniște. Încă își păstrase accentul american, deşi sfertul de veac petrecut la Londra i-l mai atenuase. Se uită mirată la steagurile lui Dave și adăugă: Nu prea te interesează de obicei ce se petrece în lume.

– O să le vând cu şase penny bucata.

– Mda, ar fi trebuit să mă gândesc că eforturile tale nu au nimic de-a face cu pacea mondială.

– O las pe Evie să se ocupe de pacea mondială.

Evie rosti cu însufleţire:

– Trebuie să-şi facă cineva griji şi pentru asta. Am putea muri cu toţii până să înceapă marşul, ştii? Şi asta doar pentru că americanii sunt nişte ipocriţi.

Jasper o privi pe Daisy, dar femeia nu părea ofensată. Se obişnuise cu sentinţele aspre ale fiicei sale. Se mulţumi să observe cu blândeţe:

– Presupun că americanii au fost speriaţi de moarte de rachetele din Cuba.

– Atunci, ar trebui să își imagineze cum se simt şi alţii şi să-şi retragă rachetele din Turcia.

– Cred că ai dreptate... şi a fost o greşeală din partea preşedintelui Kennedy să le amplaseze acolo. Totuşi, este o diferenţă. Noi, cei din Europa, ne-am obişnuit să avem rachete îndreptate asupra noastră – de ambele părţi ale Cortinei de Fier. Însă atunci când Hruşciov a trimis în secret rachete în Cuba, a produs o modificare şocantă a statu-quoului.

– Ce-i drept e drept.

– Da, dar politica este cu totul altceva în realitate. Uită-te totuşi cum se repetă istoria. Fiul meu este asemenea tatălui meu, gata oricând să scoată un ban, chiar şi în pragul celui de-al Treilea Război Mondial. Fiica mea este precum unchiul meu bolşevic Grigori, mereu hotărât să schimbe lumea.

Evie își ridică privirea.

– Dacă a fost bolşevic, atunci chiar a schimbat lumea.

– Da, dar oare a schimbat-o în bine?

Exact atunci intră Lloyd. Asemenea bărbaților din familia sa, toţi mineri, şi el era scund şi lat în umeri. În felul în care mergea era ceva care îi amintea lui Jasper că omul fusese cândva campion de box. Era îmbrăcat demodat, într-un costum negru cu o dungă discretă în zigzag, şi purta o batistă albă de pânză la buzunarul de la piept. Era evident că cei doi intenționau să meargă la un eveniment politic.

– Draga mea, eu sunt gata, dacă eşti şi tu, îi zise el lui Daisy.

– Despre ce se va discuta la întrunire? întrebă Evie.

– Despre Cuba, răspunse tatăl ei. Ce altceva? Îi observă pancarta şi adăugă: Văd că tu te-ai lămurit deja în privinţa asta.

– Nici nu-i greu, nu-i aşa? replică ea. Poporul cubanez ar trebui lăsat să îşi aleagă singur destinul – nu ăsta-i principiul democratic de bază?

Jasper simţi că urmează o ceartă. În această familie, jumătate din certuri aveau loc pe teme politice. Plictisit de idealismul lui Evie, interveni:

– Hank Remington urmează să cânte *Poison Rain* mâine, în piaţa Trafalgar.

Remington, un irlandez pe care în realitate îl chema Harry Riley, era liderul unui grup de muzică pop numit The Kords. Cântecul era despre precipitaţiile radioactive.

– O, este grozav! exclamă Evie. Are o minte atât de limpede...

Hank era unul dintre eroii ei.

– A venit să mă vadă, rosti Lloyd.

Evie schimbă brusc tonul.

– Şi nu mi-ai zis?!

– Azi a venit.

– Şi ce impresie ţi-a făcut?

– Este un geniu al clasei muncitoare.

– Ce voia?

– Voia să iau cuvântul în Camera Comunelor şi să-l denunţ pe preşedintele Kennedy drept un aţâţător de război.

– Aşa ar şi trebui să faci!

– Şi ce se întâmplă dacă laburiştii câştigă următoarele alegeri? Să zicem că ajung ministru de externe. Poate că va trebui să merg la Casa Albă şi să-i cer preşedintelui sprijinul pentru o iniţiativă de-a guvernului laburist, de exemplu pentru o rezoluţie la ONU împotriva discriminării rasiale din Africa de Sud. Kennedy şi-ar putea aminti cum l-am insultat şi mi-ar putea spune să mă duc dracului.

Evie insistă:

– Ar trebui să o faci oricum.

– Nu prea ajută dacă faci pe cineva instigator la război. Dacă aş fi crezut că asta rezolvă cumva criza actuală, aş fi făcut-o. Însă este o carte pe care o poţi juca o singură dată, iar eu prefer să o păstrez pentru o mână câştigătoare.

Lloyd i se părea lui Jasper un politician pragmatic. Era de acord cu el.

Evie însă nu era.

– Eu cred că oamenii ar trebui să spună lucrurilor pe nume, spuse ea.

Lloyd zâmbi.

– Sunt mândru că am o asemenea fiică. Sper să îţi păstrezi această părere tot restul vieţii. Însă acum trebuie să mă duc şi să le explic despre criză susţinătorilor mei din East End.

– La revedere, copii, zise Daisy. Ne vedem mai târziu.

Apoi plecară.

– Cine a câştigat disputa? întrebă Evie.

„Tatăl tău a câştigat-o, se gândi Jasper, ba chiar la pas." Însă nu spuse asta cu glas tare.

*

George se întoarse în centrul Washingtonului cuprins de o mare neliniște. Toată lumea pornise de la premisa că invadarea Cubei nu avea cum să nu reușească. Frogurile schimbau total situaţia. Trupele americane urmau să înfrunte acum arme nucleare tactice. Poate că americanii ar fi câştigat chiar şi aşa, însă războiul ar fi fost mai greu şi ar fi costat mai multe vieţi, iar rezultatul nu putea fi ştiut dinainte.

Coborî din taxi la Casa Albă şi trecu pe la biroul de presă. Maria era la birou. Se bucură să constate că arăta mai bine decât cu trei zile în urmă. „Sunt bine, mulţumesc", răspunse ea la întrebarea lui George. El simţi cum i se ridică o piatră de pe inimă, însă tot rămase cu sufletul împovărat. Deşi se recupera fizic, nu putea şti ce efecte avea aventura amoroasă secretă asupra sufletului ei.

Întrucât nu era singură, nu îi puse întrebări mai intime. Alături de ea se afla un tânăr negru într-o jachetă de tweed.

– Ţi-l prezint pe Leopold Montgomery, zise ea. Lucrează la Reuters. A trecut pe aici ca să ia un comunicat de presă.

– Poţi să-mi spui Lee, rosti bărbatul.

– Cred că nu sunt prea mulţi reporteri de culoare la Washington, zise George.

– Eu sunt singurul, confirmă Lee.

– George Jakes lucrează cu Bobby Kennedy, interveni Maria.

Lee deveni brusc mai interesat.

– Şi cum e? zise el.

– E o slujbă grozavă, rosti George evitând întrebarea. Eu îl consiliez în special pe tema drepturilor civile. Am început să luăm măsuri legale împotriva statelor din Sud care îi împiedică pe negri să voteze.

– Dar avem nevoie de o nouă lege a drepturilor civile.

– Scrie despre asta, frate. Apoi George se întoarse către Maria şi adăugă: Nu pot să stau. Mă bucur că te simţi mai bine.

Lee rosti:

– Vin şi eu cu tine dacă te duci la Ministerul Justiţiei.

George evita în general compania jurnaliştilor, dar simţea o oarecare camaraderie faţă de Lee, care încerca să răzbată şi el într-un oraş al albilor, întocmai ca George, aşa că acceptă.

Maria zise:

– Mulţumesc pentru că ai trecut pe la mine, Lee. Te rog să mă suni dacă ai nevoie de lămuriri în privinţa acelui comunicat.

– Sigur că da, răspunse bărbatul.

George şi Lee ieşiră din clădire şi porniră pe Pennsylvania Avenue.

– Despre ce e vorba în comunicatul tău de presă? întrebă George.

– Deşi vasele au făcut cale întoarsă, sovieticii încă mai construiesc situri pentru lansarea rachetelor în Cuba – şi o fac la viteză maximă.

George se gândi la fotografiile de recunoaştere aeriană pe care tocmai le văzuse. Era tentat să-i spună lui Lee despre acestea. I-ar fi plăcut să-i poată da o mână de ajutor unui tânăr reporter de culoare. Totuşi, asta ar fi reprezentat o încălcare a securităţii, aşa că îşi înăbuşi impulsul respectiv.

– Mda, presupun că aşa stau lucrurile, rosti el pe un ton detaşat.

– Administraţia prezidenţială nu pare să facă nimic, zise Lee.

– Ce vrei să spui?

– Este evidentă ineficienţa carantinei, iar preşedintele nu face nimic altceva.

George se simţi atins. Şi el făcea parte din administraţie, chiar dacă avea un rol mărunt, şi se simţea acuzat pe nedrept.

– În discursul său televizat de luni, preşedintele a explicat că această carantină este doar începutul.

– Deci va lua şi alte măsuri?

– Este clar că asta a lăsat de înţeles.

– Bine, bine, dar ce anume va face?

George zâmbi, realizând că era tras de limbă.

– Aşteaptă şi o să vezi, rosti el.

Când ajunse înapoi la minister, îl găsi pe Bobby cât se poate de furios. Nu îi stătea în fire să ţipe, să înjure şi să arunce cu obiecte prin cameră; furia lui era rece şi înverşunată. Lumea vorbea despre privirile lui înfiorătoare şi tăioase.

– Cine l-a enervat în halul ăsta? îl întrebă George pe Dennis Wilson.

– Tim Tedder. A trimis trei echipe de infiltrare în Cuba, fiecare din şase oameni. Şi mai sunt şi altele pe picior de plecare.

– Poftim? De ce? Cine le-a zis celor de la CIA să facă asta?

– Face parte din „Operaţiunea Mangusta“ şi, aparent, nimeni nu le-a zis să se *oprească*.

– Dar ar putea declanşa al Treilea Război Mondial cu prostia lor!

– Ăsta-i şi motivul pentru care Bobby este atât de furios. În plus, au trimis o echipă de doi oameni care să arunce în aer o mină de cupru – şi, din păcate, au pierdut contactul cu aceştia.

– Deci, cei doi tipi sunt probabil la închisoare acum, schiţând planurile secţiei CIA din Miami pentru sovietici.

– Mda...

– Chiar e momentul nepotrivit pentru aşa ceva, din foarte multe motive, rosti George. Cuba se pregăteşte de război. Securitatea lui Castro e bună tot timpul, dar acum cred că se află în stare de alertă maximă.

– Exact. Bobby se duce la Pentagon, la o şedinţă de-a operaţiunii, în doar câteva minute şi mă aştept să-l facă praf pe Tedder.

George nu îl însoţi pe Bobby la Pentagon. Încă nu era invitat la şedinţele „Operaţiunii Mangusta" – ceea ce îl mulţumea întrucâtva: incidentul din La Isabela îl convinsese că întreaga situaţie era în afara legii şi nu voia să mai aibă nimic de-a face cu ea.

Se aşeză la birou, dar descoperi că îi era greu să se concentreze. Drepturile civile nu mai erau oricum în prim-plan: nimeni nu se mai gândea la egalitate pentru negri în zilele acelea.

George simţea că această criză îi scăpa de sub control lui Kennedy. Fără să se gândească prea mult, preşedintele ordonase ca *Marucla* să fie inspectată, procedură ce se produsese fără incidente, dar ce avea să se întâmple data viitoare? Acum existau arme nucleare tactice în Cuba: America putea să continue cu planul invaziei, însă preţul plătit putea să fie mult mai mare. Şi, ca un element suplimentar de risc, CIA juca după propriile reguli.

Toată lumea se străduia din răsputeri să detensioneze situaţia, şi totuşi aceasta escalada în continuare, în pofida tuturor eforturilor.

Ceva mai târziu în acea după-amiază, Bobby reveni de la Pentagon cu un raport telegrafic în mână.

– Ce dracu' mai e şi asta? li se adresă el asistenţilor. Începu să citească: „Ca răspuns la intensificarea campaniei de a construi situri pentru lansarea rachetelor în Cuba, se aşteaptă ca preşedintele Kennedy să acţioneze dintr-un moment în altul..." Îşi ridică mâna în aer, cu degetul îndreptat spre tavan. „...conform unor surse apropiate procurorului general." Bobby îşi roti privirea prin cameră. Cine-a dat din casă?

George scăpă un „La naiba!"

Toată lumea se uită la el.

– Ai ceva să-mi spui, George? întrebă Bobby.

Lui George îi venea să intre în pământ de ruşine.

– Îmi pare rău, rosti el. Nu am făcut decât să citez din discursul preşedintelui, care a afirmat că această carantină este doar începutul.

– Nu le poţi spune asemenea chestii reporterilor! Le-ai dat o ştire pe tavă.

– Da, acum ştiu şi eu.

– Şi ai amplificat criza exact atunci când încercam cu toţii să o detensionăm. Următoarea ştire va specula asupra acţiunii pe care a gândit-o preşedintele. Apoi, dacă nu face nimic, vor spune că este şovăielnic.

– Da, domnule.

– Și, oricum, de ce vorbeai cu el?

– Mi-a fost prezentat la Casa Albă și am mers împreună pe Pennsylvania Avenue.

Dennis Wilson îl întrebă pe Bobby:

– E un reportaj de la Reuters?

– Da. De ce?

– Probabil că a fost scris de Lee Montgomery.

George gemu în sinea lui. Știa ce urma. Wilson făcea, în mod intenționat, ca incidentul să pară și mai grav.

Bobby întrebă:

– Ce te face să spui asta, Dennis?

Wilson ezită, așa că George răspunse în locul lui:

– Montgomery este negru.

– De asta ai vorbit cu el, George? întrebă Bobby.

– Nu am vrut să-l trimit la plimbare...

– Data viitoare așa să faci, cu el și cu oricare alt reporter care încearcă să te tragă de limbă, indiferent de culoarea lui.

George răsuflă ușurat când auzi cuvintele „data viitoare". Însemna că nu avea să fie dat afară.

– Mulțumesc, spuse el. O să țin minte.

– Ai face bine, rosti Bobby, apoi intră în biroul lui.

– Ai scăpat basma curată, remarcă Wilson. Ce noroc pe capul tău!

– Mda, replică George, apoi adăugă sarcastic: Mulțumesc pentru ajutor, Dennis.

Toată lumea se întoarse la treabă. Lui George încă nu-i venea să creadă că făcuse o asemenea gafă. Turnase gaz pe foc fără să își propună asta.

Încă se simțea deprimat când centrala îi făcu legătura cu Atlanta.

– Bună, George. Verena Marquand la telefon.

Vocea ei îl mai învioră.

– Ce mai faci? zise el.

– Sunt îngrijorată.

– Da, tu și tot restul lumii.

– Dr. King m-a rugat să te sun și să aflu ce se petrece.

– Probabil știi și tu cât știu și eu, rosti George. Încă nu își revenise după mustruluiala lui Bobby și nu avea de gând să mai rişte o indiscreție. A apărut cam totul în presă.

– Chiar vom invada Cuba?

– Numai președintele știe asta.

– Va izbucni un război nuclear?

– Nici măcar președintele nu știe asta.

– Mi-e dor de tine, George. Mi-aş dori să pot sta cu tine şi să vorbim.

Asta îl surprinse. Nu se cunoscuseră prea bine la Harvard şi nu o mai văzuse de jumătate de an. Nu ştia că ea apucase să îl îndrăgească într-atât încât să-i fie dor de el. Nu prea ştia ce să-i spună.

– Ce să-i spun domnului King? zise ea apoi.

– Spune-i...

George se opri. Se gândi la toţi oamenii din jurul preşedintelui Kennedy: generalii înfierbântaţi care doreau un război chiar atunci, agenţii CIA care făceau pe James Bond, reporterii care se plângeau de lipsă de acţiune în timp ce preşedintele era precaut.

– Spune-i că de situaţia asta se ocupă cel mai deştept om din Statele Unite şi că nu ne putem dori mai mult de-atât.

– Bine, rosti Verena, apoi închise.

George se întrebă dacă el credea cu adevărat ce zisese. Şi-ar fi dorit să îl urască pe Jack Kennedy pentru modul în care o tratase pe Maria. Însă era oare cineva mai potrivit decât Kennedy care să rezolve criza? Nu. George nu se putea gândi la un alt om care să aibă combinaţia potrivită de curaj, înţelepciune, cumpătare şi calm.

Spre sfârşitul după-amiezii, Wilson răspunse la telefon şi apoi îi informă pe cei din încăpere:

– O să primim o scrisoare de la Hruşciov. Vine prin Departamentul de Stat.

Cineva întrebă:

– Şi ce zice?

– Nu mare lucru până acum, răspunse Wilson. Se uită în carneţel şi adăugă: Nu am primit-o încă pe toată. „Ne ameninţaţi cu un război, dar ştiţi foarte bine că replica noastră v-ar face să experimentaţi aceleaşi consecinţe...“ Le-a fost livrată oamenilor de la ambasada noastră din Moscova cu puţin înainte de ora 10.00 dimineaţa, ora noastră.

– Ora 10.00! observă George. E 6.00 seara acum. De ce durează atât de mult?

Wilson răspunse pe un ton condescendent, de parcă ar fi fost plictisit să le tot explice începătorilor procedurile elementare.

– Oamenii noştri de la Moscova trebuie să traducă scrisoarea în engleză, apoi să o codeze şi să o transmită. După ce este primită la Washington, funcţionarii de la Departamentul de Stat trebuie să o decripteze şi apoi să o dactilografieze. Şi fiecare cuvânt trebuie verificat de trei ori înainte ca preşedintele să acţioneze. E un proces anevoios.

– Mulţumesc, rosti George.

Wilson era un ticălos îngâmfat, însă ştia foarte multe lurcruri.

Era vineri seară, dar nimeni nu plecă acasă.

Mesajul lui Hrușciov sosi pe bucăți. În mod previzibil, partea importantă se afla la final. Dacă Statele Unite se angajau să nu invadeze Cuba, declara Hrușciov, „prezența specialiștilor noștri militari nu ar mai fi necesară".

Era o propunere de compromis, iar asta era o veste bună. Însă ce însemna oare mai exact?

Probabil că sovieticii aveau să își retragă armele nucleare din Cuba. Nimic altceva nu ar fi fost suficient.

Însă puteau oare Statele Unite să se angajeze să nu invadeze niciodată Cuba? Oare ar fi putut președintele Kennedy să ia măcar în considerare o asemenea variantă, care practic îi lega mâinile? George presimțea că i-ar fi fost greu să renunțe la orice speranță de înlăturare a lui Castro.

Și cum ar fi reacționat restul lumii la o asemenea înțelegere? Ar fi văzut-o ca pe o lovitură de imagine reușită de Hrușciov? Sau ar fi socotit că președintele Kennedy îi forțase pe sovietici să bată în retragere?

Oare era o veste bună? George nu se putea hotărî.

Capul chilug al lui Larry Mawhinney apăru în ușă.

– Cuba are arme nucleare de rază scurtă acum, îi anunță el.

– Știm, spuse George, CIA le-a descoperit ieri.

– Asta înseamnă că trebuie să le avem și noi, continuă Larry.

– Cum adică?

– Forța de invazie a Cubei trebuie să fie echipată cu arme nucleare tactice.

– Chiar trebuie?

– Firește! Șefii de Stat-major urmează să solicite asta. Tu ți-ai trimite soldații la luptă mai prost înarmați decât inamicul?

Avea și el dreptatea lui, realiză George; însă exista o consecință teribilă.

– Deci, acum, orice război cu Cuba trebuie să fie unul nuclear, de la bun început.

– Bineînțeles, răspunse Larry, apoi plecă.

*

Spre sfârșitul zilei, George trecu pe la mama lui. Jacky îi pregăti o cafea și îi puse în față o farfurie cu fursecuri. El nu luă niciunul.

– M-am văzut cu Greg ieri, îi zise el.

– Ce mai face?

– Ca de obicei. Numai că... Numai că mi-a spus că eu sunt cel mai bun lucru din viața lui.

– Hm! pufni ea ușor disprețuitor. Ce l-a apucat?

– Voia să știu cât de mândru este de mine.

– Măi, măi... Deci încă mai are o fărâmă de decență în el.

– De când nu i-ai mai văzut pe Lev şi pe Marga?

Jacky îşi miji ochii suspicioasă.

– Ce întrebare mai e şi asta?

– Parcă te înţelegeai bine cu bunica Marga.

– Asta pentru că te iubeşte. Când o persoană îţi iubeşte copilul, te înmoi uşor. Vei afla şi tu asta atunci când vei avea copii.

– Nu ai mai văzut-o de la ceremonia de la Harvard, de-acum mai bine de un an.

– Aşa este.

– În weekend nu lucrezi.

– Clubul este închis sâmbăta şi duminica. Când erai mic, trebuia să îmi iau liber în weekend, ca să pot avea grijă de tine când nu erai la şcoală.

– Prima-doamnă i-a dus pe Caroline şi pe John Junior la Glen Ora.

– Ah, şi bănuiesc că tu crezi că ar trebui să mă duc şi eu la casa mea de vacanţă din Virginia şi să petrec câteva zile călărind?

– Ai putea merge să-i vezi pe Marga şi pe Lev la Buffalo.

– Să mă duc la Buffalo în weekend? pufni ea cu scepticism. O, copile, vino-ţi în fire! Mi-aş petrece toată sâmbăta în tren la dus şi toată duminica la întoarcere.

– Ai putea lua avionul.

– Nu îmi permit.

– Îţi cumpăr eu bilet.

– O, Doamne Dumnezeule! exclamă ea. Crezi că ruşii ne vor bombarda weekendul ăsta, nu-i aşa?

– Nu am fost niciodată mai aproape de asta ca acum. Du-te la Buffalo.

Ea îşi goli ceaşca, apoi se ridică şi se duse la chiuvetă să o spele. După o clipă, rosti:

– Cu tine cum rămâne?

– Eu trebuie să stau aici şi să fac tot posibilul să împiedic acest lucru.

Jacky clătină hotărâtă din cap.

– Nu mă duc la Buffalo.

– Mi-ai lua o piatră de pe inimă, mamă.

– Dacă vrei să-ţi iei o piatră de pe inimă, roagă-te la Dumnezeu.

– Ştii ce spun arabii? „Încrede-te în Allah, dar priponeşte-ţi cămila.“ Mă voi ruga dacă te duci la Buffalo.

– De unde ştii că ruşii nu vor bombarda Buffalo?

– Nu ştiu sigur. Dar bănuiesc că este o ţintă secundară. Şi s-ar putea să fie în afara razei de acţiune a rachetelor din Cuba.

– Pentru un avocat, nu îţi argumentezi cazul prea bine.

– Vorbesc serios, mamă.

– Și eu, răspunse ea. Ești un fiu bun, îți faci griji pentru mama ta. Dar acum ascultă-mă bine: de la 16 ani mi-am dedicat viața creșterii tale. Dacă tot ce am făcut în viața mea va fi ras într-o explozie nucleară, nu vreau să mai trăiesc după aceea cu gândul acesta. Așa că voi sta unde ești și tu.

– Fie supraviețuim amândoi, fie murim amândoi.

– Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat! cită ea din Scriptură.

*

Statele Unite aveau peste două sute de rachete nucleare care puteau lovi Uniunea Sovietică, potrivit lui Volodea, unchiul lui Dimka din Serviciul de Informații al Armatei Roșii. Americanii credeau că Uniunea Sovietică dispune de jumătate din această capacitate de rachete intercontinentale, susținea Volodea. În realitate, Uniunea Sovietică avea exact 42.

Iar unele dintre acestea erau vechi.

Când văzu că Statele Unite întârzie să răspundă la oferta de compromis a Uniunii Sovietice, Hrușciov ordonă ca și cele mai vechi și nesigure rachete să fie pregătite de lansare.

În primele ore ale dimineții de sâmbătă, Dimka telefonă la poligonul de teste de la Baikonur, din Kazakhstan. Baza militară de acolo avea două Semyorka cu cinci motoare, rachete R-7 vechi de tipul celor care puseseră Sputnikul pe orbită cu cinci ani în urmă. Acestea erau pregătite pentru lansarea unei sonde spre Marte.

Dimka anulă misiunea spațială. Semyorka se numărau printre cele 42 de rachete intercontinentale de care dispunea Uniunea Sovietică. Era nevoie de ele în al Treilea Război Mondial.

Le ordonă oamenilor de știință să echipeze ambele rachete cu focoase nucleare și să le facă plinul.

Pregătirea pentru lansare avea să dureze douăzeci de ore. Rachetele Semyorka foloseau un carburant lichid instabil și nu puteau fi ținute în stare de alertă mai mult de o zi. Aveau să fie folosite în weekendul acela sau deloc.

Rachetele Semyorka explodau adeseori la decolare. Totuși, dacă nu se întâmpla asta, puteau atinge orașul Chicago.

Fiecare urma să fie echipată cu o bombă de 2,8 megatone.

Dacă vreuna reușea să își atingă ținta, ar fi distrus totul pe o rază de 11 kilometri de centrul metropolei, de la malul lacului până la Oak Park, conform atlasului lui Dimka.

După ce se asigură că ofițerul aflat la comandă i-a înțeles ordinele, Dimka se duse la culcare.

Capitolul 19

Pe Dimka îl trezi telefonul. Inima începu să-i bată cu putere: oare izbucnise războiul? Câte minute mai avea de trăit? Înşfăcă receptorul – era Natalya. Prima cu noutăţile, ca de obicei, ea îi zise:

– Telegramă de la Pliyev.

Generalul Pliyev era comandantul forţelor sovietice din Cuba.

– Ce-i? întrebă Dimka. Ce spune?

– După părerea lui, americanii vor ataca azi, în zori, ora lor.

Era încă întuneric la Moscova. Dimka aprinse veioza de pe noptieră şi se uită la ceas. Era 8 dimineaţa: ar fi trebuit să fie la Kremlin. Însă mai erau cinci ore până să răsară soarele în Cuba. Simţi că i se mai domolește pulsul.

– De unde se ştie asta?

– Nu asta-i ideea, rosti ea cu nerăbdare.

– Care-i ideea atunci?

– Stai să îţi citesc ultima propoziţie: „Am decis ca, în cazul unui atac al americanilor asupra instalaţiilor noastre, să folosim toate mijloacele de apărare pe care le avem la dispoziţie". Vor folosi arme nucleare.

– Nu pot face asta fără permisiunea noastră!

– Însă exact asta propun.

– Malinovski nu le va permite.

– Nu fi atât de sigur.

Dimka înjură în barbă. Câteodată, armata părea să își dorească să se ajungă la o anihilare nucleară.

– Ne vedem la bufet.

– În jumătate de oră.

Dimka făcu repede duş. Mama lui îi oferi micul dejun, dar fiindcă el o refuză, ea îi dădu o bucată de pâine neagră de secară la pachet.

– Nu uita de petrecerea de azi, în cinstea bunicului tău, rosti Anya.

Era ziua de naştere a lui Grigori: împlinea 74 de ani. Urma să se organizeze o masă mare în apartamentul lui, iar Dimka promisese să vină cu Nina. Plănuiau să îi surprindă pe toţi anunţându-şi logodna.

Însă nu avea să mai fie nicio petrecere dacă americanii atacau Cuba.

Când Dimka se pregătea să iasă pe uşă, Anya îl opri.

– Spune-mi adevărul, îl întrebă ea. Ce-o să se întâmple?

El o cuprinse în braţe.

– Îmi pare rău, mamă, dar nu ştiu.

– Sora ta este acolo, în Cuba.

– Ştiu.

– E chiar în prima linie.

– Americanii au rachete intercontinentale, mamă. Suntem cu toţii în prima linie.

Ea îl îmbrăţişă, apoi îl lăsă să plece.

Dimka se duse la Kremlin cu motocicleta. Când ajunse în clădirea Prezidiului, Natalya îl aştepta la bufet. La fel ca şi Dimka, se îmbrăcase în grabă şi arăta uşor răvăşită. Părul ei ciufulit îi cădea pe faţă într-un fel care lui i se părea cât se poate de fermecător. „Trebuie să încetez să mai gândesc aşa, îşi zise el. Voi face ceea ce trebuie, mă voi însura cu Nina şi ne vom creşte copilul împreună."

Se întrebă ce avea să-i spună Natalya atunci când urma să afle.

Însă nu era momentul potrivit pentru asemenea gânduri. Scoase bucata de pâine din buzunar. „Aş fi vrut să iau şi un ceai", rosti el. Uşile bufetului erau deschise, dar încă nu servea nimeni.

– Am auzit că restaurantele din Statele Unite deschid când oamenii vor mâncare şi băutură, nu când vor angajaţii să lucreze, spuse Natalya. Crezi că-i adevărat?

– Probabil e doar propagandă, răspunse Dimka aşezându-se.

– Hai să pregătim un răspuns pentru Pliyev, zise ea deschizând un caiet.

În timp ce mânca, Dimka încercă să se concentreze asupra problemei.

– Prezidiul ar trebui să îi interzică lui Pliyev să folosească arme nucleare fără ordine clare din partea Moscovei.

– Eu, una, i-aş interzice şi să echipeze rachetele cu focoase. Măcar aşa nu le-ar putea lansa din greşeală.

– Bine gândit.

Evgheni Filipov intră în cameră. Purta un pulover maro pe sub haina gri a costumului.

– Bună dimineaţa, Filipov, spuse Dimka. Ai venit să îţi ceri scuze?

– Pentru ce?

– M-ai acuzat că am lăsat să se afle secretul rachetelor noastre din Cuba. Ba chiar ai cerut să fiu arestat. Acum ştim că rachetele au fost fotografiate de un avion de spionaj al CIA. E limpede că îmi datorezi nişte scuze umile.

– Nu fi ridicol, se burzului Filipov. Nu aveam de unde să ştim că fotografiile lor de la mare altitudine pot arăta obiecte atât de mici, precum o rachetă. Ce puneţi voi la cale aici?

Natalya îi spuse adevărul.

– Discutăm telegrama primită azi-dimineaţă de la Pliyev.

– Am vorbit deja cu Malinovski despre asta. Filipov lucra pentru ministrul apărării, Malinovski. El îi dă dreptate lui Pliyev.

Dimka era îngrozit.

– Dar nu îl putem lăsa pe Pliyev să declanşeze al Treilea Război Mondial din proprie iniţiativă!

– Nu o să-l declanşeze. Nu va face decât să ne apere trupele în faţa agresiunii americane.

– Nivelul reacţiei nu poate fi decis la faţa locului.

– S-ar putea să nu mai fie timp de altceva.

– Pliyev trebuie să câştige timp, nu să declanşeze un schimb nuclear.

– Malinovski crede că trebuie să protejăm armele pe care le avem în Cuba. Dacă acestea ar fi distruse de americani, capacitatea de apărare a Uniunii Sovietice ar fi slăbită.

Dimka nu se gândise la asta. O parte semnificativă din arsenalul nuclear sovietic se afla acum în Cuba. Americanii puteau rade de pe faţa pământului toate acele arme costisitoare, lăsându-i pe sovietici într-o poziţie serios şubrezită.

– Nu, răspunse Natalya. Strategia noastră trebuie să se bazeze pe *nefolosirea* armelor nucleare. De ce? Tocmai pentru că noi avem atât de puţine în comparaţie cu arsenalul american. Se aplecă în faţă peste masă şi zise: Ascultă-mă, Evgheni. Dacă se ajunge la un război nuclear, *ei câştigă*. Apoi se aşeză la loc. Deci noi putem să ne lăudăm, să ne dăm cocoşi, să ameninţăm, dar nu putem trage. Pentru noi, războiul nuclear este sinucidere curată.

– Ministerul Apărării nu vede lucrurile astfel.

Natalya ezită.

– Vorbeşti de parcă s-ar fi luat deja o decizie.

– Chiar s-a luat. Malinovski a aprobat propunerea lui Pliyev.

– Lui Hruşciov nu o să-i placă asta, zise Dimka.

– Dimpotrivă, îl contrazise Filipov. A fost de acord.

Dimka realiză că pierduse discuţiile de la prima oră pentru că stătuse până târziu noaptea trecută. Asta îl punea într-o postură dezavantajoasă. Se ridică în picioare.

– Hai să mergem, îi spuse el Natalyei.

Plecară de la bufet. În timp ce aşteptau să vină liftul, Dimka rosti:

– La naiba! Trebuie să obţinem revocarea acelei decizii.

– Mai mult ca sigur Kosîghin va dori să ridice problema în cadrul şedinţei Prezidiului de azi.

– Ce-ar fi să baţi la maşină ordinul la care am lucrat noi şi să îi sugerezi lui Kosîghin să îl aducă la şedinţă? Eu voi încerca să îl mai îmbunez pe Hruşciov.

– În regulă.

După ce se despărţiră, Dimka se duse în biroul lui Hruşciov. Prim-secretarul citea câteva articole din presa occidentală, fiecare având traducerea prinsă de original.

– Ai citit articolul lui Walter Lippmann?

Lippmann era un editorialist american cu vederi liberale. Se spunea că este un apropiat al preşedintelui Kennedy.

– Nu, recunoscu Dimka; nu apucase să frunzărească presa.

– Lippmann propune un târg: noi ne retragem rachetele din Cuba, iar ei şi le retrag din Turcia. Este un mesaj pentru mine... de la Kennedy!

– Lippmann este doar un jurnalist...

– Nu, nu. Este portavocea preşedintelui.

Dimka se îndoia că aşa funcţiona democraţia americană, dar nu zise nimic.

Hruşciov continuă:

– Asta înseamnă că, dacă propunem acest târg, Kennedy îl va accepta.

– Însă am solicitat deja altceva – le-am cerut să se angajeze că nu vor invada Cuba.

– Aşa îl vom ţine pe Kennedy ca pe ghimpi!

„Cu siguranţă vom crea confuzie", se gândi Dimka. Dar aşa era Hruşciov. De ce să fii consecvent? Aşa îi făceai viaţa uşoară inamicului.

Dimka schimbă subiectul.

– În şedinţa Prezidiului se va discuta mesajul lui Pliyev. Dacă îi dăm puterea de a folosi armele nucleare...

– Nu-ţi face griji, îl întrerupse Hruşciov, fluturând a lehamite din mână. Americanii nu mai au de gând să ne atace acum. Au ajuns să discute cu secretarul general al ONU. Vor pace.

– Desigur, rosti Dimka respectuos. Câtă vreme ştiţi ce urmează să se întâmple...

– Da, da...

Liderii Uniunii Sovietice se adunară în Sala Prezidiului câteva minute mai târziu. Hruşciov deschise şedinţa cu o cuvântare lungă, în care susţinu că pericolul unui atac american trecuse. Apoi aduse în discuţie ceea ce el numea „Propunerea Lippmann". Aceasta nu stârni un entuziasm prea mare în jurul mesei, dar nimeni nu i se opuse. Majoritatea celor prezenţi realizau că liderul trebuia să îşi desfăşoare politica diplomatică aşa cum credea de cuviinţă.

Hruşciov era atât de entuziasmat în privinţa acestei noi idei, încât dictă scrisoarea către Kennedy pe loc, în auzul tuturor. Apoi ordonă ca aceasta să

fie citită la Radio Moscova. Astfel, Ambasada Americană din Moscova o putea transmite la Washington fără să își mai piardă timpul cu codarea.

În cele din urmă, Kosîghin ridică problema telegramei lui Pliyev. În opinia lui, controlul armelor nucleare trebuia să rămână la Moscova; în acest sens, citi cu voce tare ordinul către Pliyev pe care îl redactaseră Dimka şi Natalya.

– Da, da, trimite-l, rosti Hruşciov nerăbdător, iar Dimka răsuflă uşurat.

O oră mai târziu, Dimka şi Nina urcau cu liftul în Casa Guvernului.

– Hai să încercăm să uităm de griji o vreme, îi zise el. Nu vom vorbi despre Cuba. Mergem la o petrecere. Hai să ne simţim bine!

– Mie îmi convine, spuse Nina.

Ajunseră la uşa apartamentului bunicilor lui Dimka şi Katerina le deschise. Dimka fu surprins să observe că bunica lui purta o rochie roşie până la genunchi, după ultima modă occidentală, şi că încă avea picioare suple. Ea locuise în Vest pe vremea când soţul ei lucrase în circuitul diplomatic şi învăţase să se îmbrace cu mai mult stil decât majoritatea femeilor sovietice.

O măsură pe Nina din cap până în picioare, cu o curiozitate nonşalantă specifică bătrânilor.

– Arăţi bine, rosti ea, făcându-l pe Dimka să se întrebe de ce zisese asta pe un ton uşor straniu.

Nina o luă ca pe un compliment.

– Vă mulţumesc, la fel şi dumneavoastră. De unde aţi luat rochia asta atât de frumoasă?

Katerina îi conduse în sufragerie. Dimka îşi aminti cum venea aici în copilărie, iar Bunica îi oferea mereu mere coapte, un desert rusesc tradiţional. Cât i-ar fi plăcut să mănânce unul şi acum...

Katerina părea uşor nesigură pe pantofii ei cu toc. Grigori stătea în fotoliul din faţa televizorului, ca de obicei, deşi aparatul era oprit. Deschisese deja o sticlă de votcă. Poate aşa se explica şi ezitarea vagă a Bunicii.

– La mulţi ani, bunicule, zise Dimka.

– Bea un pahar cu mine, îl invită Grigori.

Dimka trebuia să fie atent – lui Hruşciov nu i-ar fi fost de niciun folos beat. Dădu pe gât votca oferită de Grigori, apoi puse paharul departe de Bunicul, astfel încât acesta să nu i-l mai poată umple.

Mama lui Dimka era deja acolo, ajutând-o la treburi pe Katerina. Apăru din bucătărie cu un platou cu sărăţele şi icre roşii. Anya nu moştenise eleganţa Katerinei, arătând întotdeauna îndesată, indiferent ce purta.

O sărută cu căldură pe Nina.

Apoi se auzi din nou soneria şi Unchiul Volodea intră împreună cu familia lui. Avea 48 de ani, iar părul său tuns scurt era acum cărunt. Întrucât ar fi putut fi chemat la datorie în orice clipă, purta uniformă. Mătuşa Zoya venea în urma

lui; deși se apropia și ea de 50 de ani, rămăsese în continuare o frumusețe răpitoare. În spatele lor se aflau cei doi adolescenți, verii lui Dimka, Kotya și Galina.

Dimka le-o prezentă pe Nina. Atât Volodea, cât și Zoya o îmbrățișară cu afecțiune.

– Acum suntem cu toții aici! rosti Katerina.

Dimka se uită împrejur: spre cuplul de bătrâni care întemeiase familia; spre mama lui, o femeie simplă, și spre fratele ei chipeș, cu ochi albaștri; spre frumoasa lui mătușă și spre verii săi adolescenți; apoi spre voluptuoasa roșcată cu care urma să se căsătorească. Aceasta era familia lui, tot ce avea el mai de preț pe lume. Iar dacă temerile lui aveau să se adeverească, urmau să piară cu toții în cel mai scurt timp. Dacă americanii aveau să își lanseze armele nucleare asupra Moscovei în noaptea aceea, oamenii din acea cameră – care locuiau cu toții la nici doi kilometri de Kremlin – aveau să fie morți până dimineață, cu creierele fierte, cu trupurile strivite, cu pielea carbonizată... Și singura lui consolare era că nu ar fi trebuit să îi jelească, fiindcă și el avea să fie mort.

Băură cu toții în cinstea lui Grigori, care spuse:

– Mi-aș fi dorit ca fratele meu mai mic, Lev, să fie aici, cu noi.

– Și Tanya, adăugă Anya.

Volodea zise:

– Lev Peshkov nu mai este deloc mic, tată. Are 67 de ani și este milionar în America.

– Mă întreb dacă are nepoți acolo.

– Nu în America, răspunse Volodea.

Serviciul de Informații al Armatei Roșii putea afla cu ușurință asemenea lucruri, din câte știa Dimka.

– Fiul nelegitim al lui Lev, Greg, este senator și burlac, continuă Volodea. Însă fiica lui legitimă, Daisy, care locuiește la Londra, are doi copii adolescenți, un băiat și o fată, cam de aceeași vârstă cu Kotya și Galina.

– Deci am nepoți britanici, observă Grigori pe un ton mulțumit. Cum îi cheamă? John și Bill, probabil.

Ceilalți râseră auzind numele englezești.

– David și Evie, îi spuse Volodea.

– Știți, eu ar fi trebuit, de fapt, să plec în America, rosti Grigori. Însă am fost nevoit, în ultima clipă, să îi dau biletul meu lui Lev.

Apoi începu să rememoreze. Familia lui auzise deja povestea, dar o ascultară din nou, bucuroși să-i facă pe plac de ziua lui.

După câteva clipe, Volodea îl trase deoparte pe Dimka și îl întrebă:

– Cum a fost Prezidiul de azi-dimineață?

– I-au ordonat lui Pliyev să nu folosească armele nucleare fără ordine explicite din partea Kremlinului.

Volodea bombăni dispreţuitor.

– Pierdere de timp...

Dimka întrebă surprins:

– De ce?

– Nu mai contează.

– Vrei să spui că Pliyev nu se va supune ordinelor?

– Nu cred că există vreun comandant care ar face-o. Nu ai fost în focul luptei, nu? întrebă Volodea, scrutându-l pe Dimka cu ochii săi albaştri şi pătrunzători. Când eşti atacat şi lupţi pentru viaţa ta, te aperi cu toate mijloacele pe care le ai la îndemână. Este ceva visceral, nu ai ce face. Dacă americanii invadează Cuba, forţele noastre de acolo vor arunca în luptă tot ce au, indiferent de ordinele primite de la Moscova.

– Rahat! pufni Dimka, realizând că toate eforturile din acea dimineaţă fuseseră în van dacă Volodea avea dreptate.

Bunicul se apropia de sfârşitul poveştii sale, aşa că Nina îi atrase atenţia lui Dimka.

– Cred că ar fi momentul...

Dimka se adresă întregii familii.

– Acum, că am cinstit ziua de naştere a bunicului, am şi eu un anunţ. Puţină linişte, vă rog. Aşteptă ca adolescenţii să se oprească din sporovăit şi adăugă: Am cerut-o pe Nina de soţie, iar ea a acceptat.

Toată lumea ovaţionă.

Se turnă încă un rând de votcă, dar de această dată Dimka se eschivă.

Anya îl sărută pe Dimka.

– Bravo, fiule! spuse ea. Nu voia să se căsătorească – asta doar până te-a cunoscut pe tine!

– Poate că voi avea strănepoţi în curând! exclamă Grigori, făcându-i cu ochiul Ninei.

Volodea zise:

– Tată, nu o face pe biata fată să se simtă prost.

– Să se simtă prost? Nici vorbă! Nina şi cu mine suntem buni prieteni.

– Nu trebuie să-ţi faci griji, interveni Katerina, care era de-acum un pic abţiguită. Este deja însărcinată.

Volodea protestă:

– Mamă!

Katerina ridică din umeri.

– Femeile îşi dau seama de chestiile astea.

„Deci acesta a fost motivul pentru care Bunica a măsurat-o din priviri pe Nina la sosire", se gândi Dimka. Văzu un schimb de priviri dintre Volodea şi Zoya: Volodea ridică din sprânceană, Zoya înclină uşor din cap, apoi Volodea îşi rotunji gura într-un „O!" scurt.

Anya părea șocată.

– Dar mi-ai spus... începu ea.

Dimka o întrerupse:

– Știu. Am crezut că Nina nu poate avea copii. Însă doctorii s-au înșelat!

Grigori ridică din nou paharul.

– Să bem pentru greșelile doctorilor! Vreau un băiat, Nina, un strănepot care să ducă mai departe neamul Peshkov-Dvorkin!

Nina zâmbi.

– Voi vedea ce pot face, Grigori Sergheivici.

Anya încă părea tulburată.

– Doctorii au făcut o greșeală?

– Știți cum sunt doctorii, nu recunosc niciodată atunci când greșesc, explică Nina. Au zis că-i un miracol.

– Sper doar să apuc să îmi văd strănepotul, rosti Grigori, luând încă o dușcă de votcă. Lua-i-ar dracu' pe americani!

Kotya, băiatul de 16 ani, interveni în discuție:

– De ce au americanii mai multe rachete decât noi?

Zoya răspunse:

– Când noi, oamenii de știință, am început să studiem energia nucleară, în 1940, și am informat guvernul că aceasta poate fi folosită pentru crearea unei bombe superputernice, Stalin nu ne-a crezut. Așa că Occidentul a câștigat un avans în fața Uniunii Sovietice, avans pe care încă îl menține. Asta se întâmplă atunci când guvernele nu ascultă de oamenii de știință.

Volodea adăugă:

– Ai grijă să nu repeți vorbele mamei tale la școală, bine?

– Ce mai contează? zise Anya. Stalin a omorât jumătate din noi, iar Hrușciov va omorî cealaltă jumătate.

– Anya! protestă Volodea. Nu în fața copiilor!

– Mă doare sufletul pentru Tanya, rosti Anya, ignorând dojana fratelui ei. Când mă gândesc cum stă ea acolo, în Cuba, așteptând ca americanii să atace... O podidi plânsul. Cât îmi doresc să-mi mai fi putut vedea fetița o dată, continuă ea, cu lacrimile șiroindu-i pe obraji. Măcar o dată, înainte să murim.

*

Sâmbătă dimineață, State Unite erau pregătite să atace Cuba.

Larry Mawhinney îi prezentă lui George detaliile în Sala de Criză de la subsolul Casei Albe. Președintelui Kennedy, încăperea respectivă i se părea prea înghesuită și o numea cocină; dar el fusese crescut în case mari și spațioase. Încăperea era însă mai mare decât apartamentul lui George.

Conform spuselor lui Mawhinney, aviaţia avea 576 de avioane în cinci baze diferite, gata să pornească raidul aerian care urma să transforme Cuba într-un deşert fumegând. Armata mobilizase 150 000 de soldaţi pentru invazia ce avea să urmeze. Marina avea 26 de distrugătoare şi trei portavioane în jurul naţiunii insulare. Mawhinney rosti toate acestea cu mândrie, de parcă ar fi fost o realizare personală.

Mawhinney i se părea prea superficial lui George.

– Nimic din toate astea nu ne va fi de folos împotriva rachetelor nucleare, îl temperă el.

– Din fericire, avem şi noi nucleare, replică Mawhinney.

Mda, ca şi cum asta ar fi rezolvat ceva...

– Şi cum le vom activa, mai exact? întrebă George. Vreau să spun... ce face preşedintele concret?

– Trebuie să sune la Sala de Război a Statului-major Reunit de la Pentagon. Telefonul lui din Biroul Oval are un buton roşu care îi face legătura instantaneu.

– Şi ce ar zice?

– Are o servietă din piele neagră cu un set de coduri pe care trebuie să le folosească. Servieta respectivă îl însoţeşte pretutindeni.

– Şi apoi...?

– E totul automat. Există un program numit Planul Operaţional Integrat Unic. Bombardierele şi rachetele noastre decolează cu aproximativ trei mii de arme nucleare şi se îndreaptă spre o mie de ţinte din blocul comunist. Mawhinney făcu un gest cu mâna şi adăugă: Pe care le rad de pe faţa pământului, încheie el încântat.

George nu era de acord cu această atitudine.

– Iar ei vor face la fel.

Mawhinney părea iritat.

– Ascultă, dacă dăm noi prima lovitură, le putem distruge majoritatea armelor înainte ca acestea să se ridice de la sol.

– Dar este puţin probabil ca noi să dăm prima lovitură, fiindcă nu suntem barbari şi nu vrem să pornim un război nuclear care ar omorî milioane de oameni.

– Aici greşiţi voi, politicienii. Tactica primei lovituri garantează victoria.

– Chiar dacă facem aşa cum vreţi voi, nu vom distruge decât *majoritatea* armelor lor, după cum ai spus tu.

– Evident, nu le vom putea elimina absolut pe toate.

– Deci, orice s-ar întâmpla, Statele Unite vor fi bombardate nuclear.

– La război nu-i ca la iarbă verde, rosti Mawhinney furios.

– Dacă evităm războiul, măcar vom putea merge în continuare la iarbă verde.

Larry se uită la ceas.

– ComEx la 10.00, zise el.

Ieşiră din Sala de Criză şi urcară în Sala Cabinetului. Consilierii preşedintelui începuseră să apară, însoţiţi de asistenţii lor. Preşedintele Kennedy intră la câteva minute după ora 10.00. Era prima oară când George îl vedea după avortul Mariei. Acum îl privea cu alţi ochi. Acest bărbat de vârstă mijlocie, în costumul său închis cu dungi fine, sedusese o tânără şi apoi o lăsase să meargă singură la clinică şi să facă avort. George simţi o furie cumplită în acel moment. L-ar fi putut omorî cu mâinile goale pe Jack Kennedy.

Şi totuşi, preşedintele nu părea un om rău. Purta pe umeri povara grijilor acestei lumi, la propriu, iar George simţea şi o oarecare compasiune, împotriva voinţei sale.

Ca de obicei, şeful CIA, McCone, deschise şedinţa cu un rezumat al ultimelor informaţii. Pe tonul său plictisitor, care aproape te adormea, el le oferi noutăţi suficient de înspăimântătoare încât să îi ţină pe toţi treji. Cinci situri de rachete de rază medie din Cuba erau acum complet operaţionale. Fiecare avea câte patru rachete, deci acum erau douăzeci de arme nucleare îndreptate către Statele Unite, pregătite să fie trase.

Probabil că cel puţin una era aţintită asupra acestei clădiri, se gândi George sumbru, simţind cum i se strânge inima.

McCone propunea supravegherea non-stop a siturilor. Opt avioane ale Marinei Statelor Unite aşteptau, gata de decolare, la Key West, urmând să zboare pe deasupra siturilor la altitudine joasă. Alte opt urmau să parcurgă acelaşi traseu după-amiază. După lăsarea întunericului, aveau să mai treacă o dată pe acolo, luminând siturile cu rachete semnalizatoare. În plus, zborurile avioanelor de recunoaştere de mare altitudine ale U-2 aveau să continue.

George se întreba la ce foloseau toate acestea. Zborurile respective puteau detecta activităţi preliminare lansării, dar ce puteau face Statele Unite în această privinţă? Chiar dacă bombardierele americane ar fi decolat imediat, tot nu ar fi ajuns deasupra Cubei înainte ca rachetele să fie lansate.

Şi mai era o problemă. Pe lângă rachetele nucleare aţintite asupra Statelor Unite, trupele Armatei Roşii staţionate în Cuba aveau rachete sol-aer proiectate să doboare avioane. Toate cele 24 de baterii erau operaţionale, raportă McCone, iar echipamentul lor radar fusese activat. Deci, avioanele americane care survolau Cuba aveau să fie urmărite şi luate în cătare de acum.

Un asistent intră în sala de conferinţe cu o coală lungă de hârtie smulsă dintr-un telex. I-o înmână preşedintelui Kennedy.

– Este de la Associated Press, din Moscova, rosti preşedintele, citind-o apoi cu voce tare. „Premierul Hruşciov i-a comunicat ieri preşedintelui

Kennedy că îşi va retrage armele ofensive din Cuba dacă Statele Unite îşi vor retrage rachetele din Turcia."

Mac Bundy, consilierul pe probleme de securitate naţională, rosti:

– Dar nu a făcut asta!

George era la fel de nedumerit ca toţi ceilalţi. Scrisoarea de ieri a lui Hruşciov solicitase ca Statele Unite să se angajeze că nu invadează Cuba. Nu pomenea nimic de Turcia. Oare cei de la Associated Press făcuseră o greşeală? Sau era unul dintre trucurile lui Hruşciov?

Preşedintele zise:

– S-ar putea să se refere la o altă scrisoare.

Vorbele sale se adeveriră. În următoarele minute, câteva rapoarte suplimentare clarificară situaţia. Hruşciov făcuse o propunere nouă, complet diferită, şi o difuzase la Radio Moscova.

– Ne-a cam prins la înghesuială, remarcă preşedintele Kennedy. Cei mai mulţi oameni ar considera asta o propunere destul de rezonabilă.

Mac Bundy nu era deloc încântat de idee.

– Care „cei mai mulţi oameni", domnule preşedinte?

Preşedintele răspunse:

– Cred că vei descoperi că-i foarte greu să explici de ce vrem să pornim o acţiune militară împotriva Cubei când el spune: „Retrageţi-vă armele din Turcia şi noi ni le retragem din Cuba". Nu cred că ai un caz prea solid.

Bundy dorea să se concentreze asupra ofertei iniţiale pe care le-o făcuse Hruşciov.

– De ce să urmăm această pistă când el ne-a oferit alta în ultimele 24 de ore?

Pierzându-şi răbdarea, preşedintele rosti:

– Aceasta este noua lor poziţie, cea mai recentă – şi este publică.

Presa nu aflase încă despre scrisoarea lui Hruşciov, dar această nouă propunere fusese făcută prin intermediul mass-mediei.

Bundy insistă. Aliaţii din NATO ai Americii s-ar fi simţit trădaţi dacă Statele Unite făceau acest troc, explică el.

Secretarul Apărării, Bob McNamara, dădu glas uimirii şi fricii pe care o simţeau cu toţii:

– Am primit o propunere într-o scrisoare şi acum o alta, complet diferită. Cum putem negocia cu cineva care se răzgândeşte înainte ca noi să apucăm să răspundem?

Nimeni nu ştia răspunsul la această întrebare.

*

În sâmbăta aceea, arborii de Steaua Crăciunului din Havana înmuguriseră; florile lor roşii şi strălucitoare păreau nişte pete de sânge pe cer.

La prima oră a dimineţii, Tanya se duse la magazin şi se aprovizionă pentru sfârşitul lumii: cumpără carne afumată, cutii de lapte, brânză topită, un cartuş de ţigări, o sticlă de rom şi baterii noi pentru lanternă. Era deja coadă, chiar dacă abia se crăpase de ziuă, dar nu aşteptă decât vreo 15 minute, adică o nimica toată pentru cineva obişnuit cu cozile de la Moscova.

În aer plutea iminenţa apocalipsei. Havanezii nu mai fluturau macete şi nu mai intonau imnul naţional. Acum cărau găleţi cu nisip pentru stingerea incendiilor, lipeau hârtie pe ferestre pentru a minimaliza impactul cioburilor de sticlă, făceau provizii de saci de făină. Fuseseră nechibzuiţi şi îşi sfidaseră vecinul – o superputere –, iar acum aveau să fie pedepsiţi. Ar fi trebuit să se aştepte la asta.

Oare aveau dreptate? Era inevitabil războiul? Tanya era convinsă că niciun conducător din lume nu şi-l dorea, nici măcar Castro, care parcă o luase razna. Şi totuşi, se putea ajunge până acolo. Se gândi la evenimentele sumbre din 1914. Nimeni nu-şi dorise război atunci; însă împăratul austriac văzuse o ameninţare în independenţa Serbiei, la fel cum vedea Kennedy o ameninţare în independenţa Cubei. Iar după ce Austria îi declarase război Serbiei, piesele de domino începuseră să cadă inevitabil şi letal, până când jumătate din planetă fusese atrasă într-un conflict mai crud şi mai sângeros decât orice cunoscuse lumea până atunci. Însă de data asta se putea evita un asemenea deznodământ... sau nu?

Se gândi la Vasili Yenkov, aflat într-un lagăr penitenciar din Siberia. Ironia făcea ca el să aibă şanse mai mari de supravieţuire în cazul unui război nuclear. Detenţia i-ar fi putut salva viaţa. Ea, una, aşa spera.

Când se întoarse la apartament, porni aparatul de radio. Acesta era fixat pe frecvenţa unuia dintre posturile americane din Florida. Ştirea momentului era aceea că Hruşciov îi oferise lui Kennedy un târg. Urma să îşi retragă rachetele din Cuba dacă preşedintele american proceda la fel în Turcia.

Se uită la cutiile de lapte cu o imensă senzaţie de uşurare. Poate că nu va mai avea nevoie de raţii de urgenţă, la urma urmei.

Apoi îşi zise că era prea devreme ca să se simtă în siguranţă. Oare Kennedy avea să accepte? Oare avea să se dovedească mai înţelept decât ultraconservatorul împărat Franz-Josef al Austriei?

Afară se auzi claxonul unei maşini. Stabilise cu Paz să zboare în capătul estic al Cubei în ziua aceea, pentru a scrie despre o baterie antiaeriană sovietică. Tanya nu se aştepta ca el să mai vină, însă când se uită pe geam, îi văzu Buickul lângă trotuar, cu ştergătoarele pornite în încercarea de a face faţă unei ploi tropicale. Îşi luă pelerina de ploaie şi poşeta şi ieşi din casă.

– Ai văzut ce a făcut liderul vostru? o întrebă el furios de îndată ce urcă în maşină.

Supărarea lui o surprinse.

– Te referi la oferta cu Turcia?

– Nici măcar nu ne-a consultat! izbucni Paz, demarând şi gonind cu viteză pe străduţele înguste.

Tanya nici măcar nu se gândise dacă ar fi trebuit ca şi liderii cubanezi să ia parte la negocieri. Era limpede că şi Hruşciov omisese să facă acest gest de curtoazie. Lumea vedea criza ca pe un conflict între două mari superputeri, însă cubanezii încă îşi imaginau că totul se învârtea în jurul lor, firește. Iar perspectiva aceasta firavă de pace li se părea o trădare.

Trebuia să îl calmeze pe Paz, măcar pentru a preveni un accident rutier.

– Şi voi ce-aţi fi zis dacă Hruşciov v-ar fi consultat?

– Că nu ne vom scoate la mezat securitatea în schimbul securităţii Turciei! exclamă el lovind în volan cu podul palmei.

Armele nucleare nu aduseseră un plus de securitate Cubei, reflectă Tanya. Ba dimpotrivă. Suveranitatea Cubei era ameninţată astăzi mai mult ca oricând. Însă decise să nu îl înfurie şi mai tare pe Paz menţionându-i asta.

El conduse până la un aerodrom militar de lângă Havana, acolo unde îi aştepta avionul lor, un Yakovlev Yak-16. Era un aparat de zbor sovietic uşor, cu elice. Tanya îl studie cu interes. Nu intenţionase să fie corespondent de război, dar pentru a nu părea ignorantă, se străduise să înveţe chestiile pe care le ştiau bărbaţii, mai ales felul în care putea să identifice avioanele, tancurile şi vasele. Aparatul din faţa ei era un Yak modificat pentru uz militar, observă ea, cu o mitralieră montată pe o turelă de pe fuselaj.

Împărţeau cabina de zbor de zece locuri cu doi maiori din regimentul de avioane de vânătoare 32, îmbrăcaţi cu cămăşile cadrilate şi pantalonii strâmţi care ar fi trebuit să-i facă pe militarii sovietici să treacă drept cubanezi.

Fu o decolare cu peripeţii: era anotimpul ploios în Caraibi, iar vânturile erau puternice. Când izbuteau să zărească pământul de sub ei prin spărturile din nori, acesta le apărea ca un colaj de petice maronii şi verzi străbătute de liniile galbene şi strâmbe ale drumurilor de pământ. Micuţul avion fu zdruncinat sănătos de furtună timp de vreo două ore. Apoi cerul se înseninã, cu iuţeala caracteristică schimbărilor tropicale de vreme, şi aterizară lin în apropierea oraşului Banes.

Fură întâmpinaţi de un colonel din Armata Roşie pe nume Ivanov, care ştia deja totul despre Tanya şi despre articolul pe care îl scria. Acesta îi conduse la o bază antiaeriană. Sosiră acolo la ora 10.00 dimineaţa, ora Cubei.

Situl avea forma unei stele cu şase colţuri, centrul de comandă fiind plasat în centru, iar staţiile de lansare în colţuri. Lângă fiecare staţie se afla o remorcă având o singură rachetă sol-aer. Soldaţii arătau jalnic în tranşeele

lor pline cu apă. În centrul de comandă, ofiţerii urmăreau cu mare atenţie ecranele verzi care clipeau monoton.

Ivanov îi prezentă pe Tanya şi pe Paz maiorului aflat la comanda bateriei. Era limpede că omul era tensionat. Ar fi preferat, fără îndoială, să nu fie vizitat de ştabi tocmai într-o zi ca aceea.

La câteva minute după sosirea lor, un aparat de zbor străin fu observat la mare altitudine, pătrunzând în spaţiul aerian cubanez la peste 300 de kilometri în vest. Fu etichetat drept Ţinta nr. 33.

Toată lumea vorbea în rusă, aşa că Tanya trebuia să îi traducă lui Paz.

– Probabil este un avion de spionaj U-2, rosti acesta. Nimic altceva nu zboară la o asemenea înălţime.

Tanya era suspicioasă.

– Este o simulare cumva? îl întrebă ea pe Ivanov.

– Chiar plănuiam să simulăm ceva pentru voi, recunoscu el. Însă ceea ce vedeţi acum nu-i o simulare.

Era atât de îngrijorat, încât Tanya îi dădu crezare.

– Doar nu o să îl doborâm! zise ea.

– Nu ştiu.

– Câtă aroganţă au americanii ăştia! izbucni Paz. Să zboare pe deasupra noastră! Ei ce părere ar avea dacă un avion cubanez ar survola Fort Bragg? Imaginează-ţi ce indignaţi ar fi!

Maiorul ordonă instituirea unei alerte de luptă, iar trupele sovietice începură să mute rachetele din remorci în lansatoare şi să lege cablurile. O făcură cu atâta calm şi eficienţă, încât Tanya se gândi că exersaseră de nenumărate ori în prealabil.

Un căpitan calcula cursul aparatului U-2 pe o hartă. Cuba era o ţară lungă şi subţire – 1 250 de kilometri de la est la vest, dar numai 160 de kilometri de la nord la sud. Tanya observă că avionul de spionaj avansase deja 80 de kilometri în interiorul Cubei.

– Cu ce viteză se deplasează? întrebă ea.

Ivanov răspunse:

– Cu 800 de kilometri pe oră.

– Şi la ce altitudine?

– La 21 000 de metri, adică o altitudine aproape dublă faţă de cea la care zboară cursele de linie regulate.

– Chiar putem nimeri o ţintă aflată atât de departe şi care se deplasează atât de repede?

– Nu trebuie să o nimerim în plin. Racheta are un detector de proximitate. Explodează când se apropie de ţintă.

– Ştiu că am luat la ţintă acest avion, rosti ea. Dar, spuneţi-mi, vă rog, că nu vom trage în el!

– Maiorul sună chiar acum să ceară instrucţiuni.

– Însă americanii ar putea riposta.

– Nu-i decizia mea.

Radarul urmărea avionul, iar un locotenent care citea de pe un ecran anunţă înălţimea, viteza şi distanţa la care se afla. În faţa centrului de comandă, artileriştii sovietici ajustară cătarea lansatoarelor pentru a urmări Ţinta nr. 33. Aparatul U-2 traversă Cuba de la nord la sud, apoi coti spre est, de-a lungul coastei, apropiindu-se de Banes. Afară, lansatoarele de rachete se răsuceau încet pe bazele lor pivotante, urmărindu-şi ţinta ca nişte lupi care adulmecau în aer.

– Şi dacă trag din greşeală? îi spuse Tanya lui Paz.

Însă el nu se gândea la asta.

– Acum face fotografii ale poziţiilor noastre! exclamă el. Acele fotografii vor fi folosite pentru îndrumarea armatei lor atunci când ne vor invada – ceea ce s-ar putea întâmpla în câteva ore.

– Şansele unei invazii cresc dacă veţi omorî un pilot american!

Maiorul stătea cu telefonul la ureche şi cu ochii pe radarul de reglare a tirului. Se uită la Ivanov şi zise: „Îl consultă pe Pliyev". Tanya ştia că Pliyev era comandantul-şef al trupelor sovietice din Cuba. Dar Pliyev nu avea cum să doboare un avion american fără autorizaţie de la Moscova, nu?

Avionul U-2 ajunse în capătul sudic al Cubei şi se întoarse de-a lungul coastei nordice. Banes se afla în apropierea coastei. Cursul aparatului avea să îl aducă exact deasupra lor. Însă, în orice clipă, ar fi putut coti spre nord – şi atunci, la o viteză de 1,5 kilometri pe secundă, avea să iasă repede din raza lor.

– Doborâţi-l! strigă Paz. Acum!

Toată lumea îl ignoră.

Avionul coti spre nord – ajunsese aproape în dreptul bateriei, deşi la 21 de kilometri deasupra.

„Hai, doar câteva secunde, te rog", se gândi Tanya, fără să ştie cărui zeu se ruga.

Tanya, Paz şi Ivanov se uitau la maior, care privea spre ecran. În sală nu se mai auzea decât piuitul radarului.

Apoi maiorul zise: „Da, să trăiţi".

Ce urma, izbăvirea sau apocalipsa?

Fără să lase jos receptorul, el li se adresă soldaţilor din cameră:

– Distrugeţi Ţinta nr. 33. Trageţi două rachete.

– Nu! strigă Tanya.

Apoi se auzi un sunet asurzitor. Tanya se uită pe fereastră. O rachetă se înălță din lansator și dispăru într-o clipă, urmată de o alta, la câteva secunde distanță. Tanya își duse mâna la gură, simțind că îi vine rău de frică.

Aveau nevoie de un minut ca să ajungă la altitudinea de 21 de kilometri.

Se putea întâmpla ceva neprevăzut, se gândi Tanya. Rachetele s-ar fi putut strica, ieșind de pe traiectorie și prăbușindu-se în mare.

Pe ecranul radarului, văzură cu toții două puncte mici apropiindu-se de unul mai mare.

Tanya se ruga să rateze.

Totul se întâmplă cu repeziciune, apoi cele trei puncte se contopiră.

Paz scoase un strigăt de triumf.

O ploaie de punctulețe se împrăștie pe ecran.

Maiorul rosti în receptor:

– Ținta nr. 33 a fost distrusă.

Tanya se uită pe geam, de parcă s-ar fi așteptat să vadă avionul U-2 prăbușindu-se la sol.

Maiorul ridică glasul.

– Punct ochit, punct lovit. Bravo, soldați!

– Dar ce ne va face președintele Kennedy acum? întrebă Tanya.

*

Sâmbătă după-amiaza, George era plin de optimism. Mesajele lui Hrușciov erau contradictorii și derutante, dar liderul sovietic părea să caute o cale de ieșire din criză. Iar președintele Kennedy cu siguranță nu își dorea un război. Dată fiind buna-credință a celor două tabere, părea de neconceput să nu se ajungă la un acord.

În drumul său spre Sala Cabinetului, George se opri pe la biroul de presă și o găsi pe Maria la datorie. Purta o rochie gri, elegantă, dar avea pe cap o bentiță de un roz aprins, ca și cum ar fi vrut să dea de știre întregii lumi că era sănătoasă. George se hotărî să nu o întrebe cum se simțea: era clar că nu își dorea să fie tratată ca o invalidă.

– Ești ocupată? o întrebă el.

– Așteptăm replica președintelui pentru Hrușciov, zise ea. Oferta sovieticilor a fost făcută public, deci presupunem că și răspunsul nostru va fi transmis prin presă.

– Asta-i ședința la care mă duc cu Bobby, spuse George. Ședința în care vom formula răspunsul.

– Renunțarea la rachetele din Cuba pentru rachetele din Turcia pare o propunere rezonabilă, rosti ea. Mai ales că ar putea să ne salveze viețile.

– Doamne ajută!

– Mama ta spune asta.

El râse şi trecu mai departe. În Sala Cabinetului, consilierii şi asistenţii lor se întruneau pentru şedinţa de la ora 4 a ComEx. În mijlocul grupului de asistenţi militari de la uşă, Larry Mawhinney tocmai zicea: „Nu trebuie să îi lăsăm să le dea Turcia pe tavă comuniştilor!"

George bombăni. Armata vedea totul ca pe o luptă până la moarte. În realitate, nimeni nu dădea Turcia pe tavă. Propunerea presupunea îndepărtarea unor rachete care erau oricum vechi. Oare Pentagonul chiar avea de gând să se opună unui acord de pace? Îi era greu să creadă aşa ceva.

Preşedintele Kennedy intră şi îşi ocupă locul obişnuit, din mijlocul mesei lungi, încadrat de ferestre. Aveau cu toţii copii ale propunerii de răspuns întocmite mai devreme. Aceasta susţinea că Statele Unite nu puteau discuta despre rachetele din Turcia înainte de rezolvarea crizei din Cuba. Preşedintelui nu îi plăcea cum era formulată această replică pentru Hruşciov.

– În felul acesta respingem mesajul lui. Se referea la Hruşciov: Kennedy vedea totul ca pe un conflict personal. Nu vom avea succes. El va anunţa că i-am respins propunerea. Poziţia noastră trebuie să afirme că suntem *bucuroşi* să discutăm această chestiune – de îndată ce vom primi indicii clare că ei şi-au oprit lucrările în Cuba.

Cineva remarcă:

– Asta chiar ar insinua că Turcia este *quiproquo*.

Consilierul pe probleme de securitate naţională, Mac Bundy, interveni:

– De asta mă tem şi eu.

Bundy, care avea un început de chelie la cei doar 43 de ani ai săi, provenea dintr-o familie de republicani şi avea tendinţa de a adopta poziţii dure.

– Dacă vom lăsa impresia – atât ţărilor NATO, cât şi celorlalţi aliaţi – că vrem să facem acest troc, atunci chiar vom da de belea.

George era descumpănit: Bundy se poziţiona de partea Pentagonului, împotriva propunerii sovietice.

Bundy continuă:

– Dacă vom lăsa impresia că suntem gata să renunţăm la apărarea Turciei pentru o ameninţare din Cuba, va trebui să ne aşteptăm la o diminuare radicală a eficienţei alianţei.

Asta era problema, realiză George. Rachetele Jupiter poate că erau vechi, dar simbolizau hotărârea americanilor de a se opune expansiunii comunismului.

Preşedintele nu părea convins de argumentul lui Bundy.

– Situaţia într-acolo se îndreaptă, Mac.

– Justificarea acestui mesaj este că ne aşteptăm să fie refuzat, insistă Bundy.

„Serios?“ se gândi George. El era destul de sigur că preşedintele Kennedy şi fratele său nu vedeau lucrurile astfel.

– Ne aşteptăm la o acţiune împotriva Cubei mâine sau poimâine, continuă Bundy. Care este planul nostru militar?

Nu asta era turnura pe care crezuse George că o va lua şedinţa. Ar fi trebuit să discute despre pace, nu despre război.

Secretarul Apărării, Bob McNamara, puştiul-minune de la Ford, răspunse la întrebare:

– Un raid aerian de proporţii premergător invaziei. Apoi, revenind la subiectul Turcia, adăugă: Pentru a minimaliza reacţia sovietică împotriva NATO ca urmare a unui atac american asupra Cubei, vom scoate acele rachete Jupiter din Turcia înainte de atacul nostru – dându-le de ştire şi sovieticilor. Mă bazez pe asta când spun că nu cred că sovieticii vor ataca Turcia.

Ce ironie! se gândi George. Ca să protejeze Turcia, era necesar să îi ia armele nucleare.

Secretarul de stat Dean Rusk, pe care George îl considera unul dintre cei mai deştepţi oameni din încăpere, avertiză:

– S-ar putea să acţioneze în altă parte – în Berlin, de exemplu.

George era uimit că preşedintele american nu putea ataca o insulă din Caraibi fără să calculeze repercusiunile pe care această acţiune urma să le aibă la 8 000 de kilometri distanţă, în Europa de Est. Asta demonstra că întreaga planetă era precum o tablă de şah pentru cele două superputeri.

McNamara zise:

– Nu sunt pregătit în acest moment să recomand raiduri aeriene împotriva Cubei. Vreau doar să spun că ar trebui să luăm în calcul tot mai serios această variantă.

Apoi luă cuvântul generalul Maxwell Taylor. El ţinea legătura cu şefii de Stat-major.

– Recomandarea lor este ca raidul cel mare, Planul de Operaţiuni 312, să fie executat nu mai târziu de luni dimineaţă, asta dacă între timp nu apar dovezi irefutabile că armele ofensive sunt dezasamblate.

În spatele lui Taylor, Mawhinney şi amicii lui păreau mulţumiţi. „Mda, tipic pentru militari“, se gândi George; abia aşteptau să meargă la luptă, chiar dacă asta ar fi echivalat cu sfârşitul lumii. Se rugă ca politicienii din încăpere să nu se lase influenţaţi de soldaţi.

Taylor continuă:

– Şi ca executarea acestui raid să fie urmată de executarea Planului de Invazie 316, şapte zile mai târziu.

Bobby Kennedy rosti sarcastic:

– Vai, ce surpriză...

Urmă un cor de râsete în jurul mesei. Se pare că toată lumea considera recomandările armatei absurd de previzibile. George răsuflă ușurat.

Însă atmosfera se tensionă din nou când McNamara citi un bilet pe care i-l înmână un asistent și zise:

– Aparatul U-2 a fost doborât.

George înlemni. Știa că se pierduse legătura cu un avion de spionaj al CIA în timpul unei misiuni deasupra Cubei, dar toată lumea spera că era vorba doar de probleme tehnice și că acesta se afla pe drumul spre casă.

Era clar că președintele Kennedy nu fusese informat despre avionul dispărut.

– Un U-2 a fost doborât? rosti el cu teamă în glas.

George știa de ce era președintele îngrozit. Până în acel moment, superputerile își arătaseră colții una alteia, dar se rezumaseră la amenințări. Acum, că se trăsese primul foc, devenea tot mai greu să se evite un război.

– Wright a zis doar că a fost descoperit prăbușit, zise McNamara.

Colonelul John Wright lucra la Agenția de Informații a Apărării.

– Pilotul a murit? întrebă Bobby.

Ca de obicei, el pusese întrebarea-cheie.

Generalul Taylor răspunse:

– Cadavrul pilotului se află în avion.

– A văzut cineva pilotul? întrebă președintele Kennedy.

– Da, domnule, replică Taylor. Rămășițele aparatului sunt la sol și pilotul este mort.

În sală se lăsă tăcerea. Asta schimba totul. Un american murise, doborât deasupra Cubei de tirul sovietic.

– Acum se pune problema represaliilor, continuă Taylor.

Da, așa era. Poporul american avea să ceară răzbunare. Și George simțea la fel. Brusc, își dori ca președintele să lanseze raidul aerian masiv solicitat de Pentagon. Văzu cu ochii minții sute de bombardiere în formație strânsă survolând strâmtoarea Florida și aruncându-și încărcătura letală asupra Cubei, ca o ploaie cu grindină. Voia ca toate lansatoarele de rachete să fie aruncate în aer, toți soldații sovietici să fie măcelăriți, iar Castro ucis. Nu mai conta dacă avea de suferit toată națiunea cubaneză: poate așa aveau să se învețe minte să nu mai omoare americani.

Ședința dura deja de două ore, iar încăperea era încețoșată din cauza fumului de țigară. Președintele anunță o pauză. Era o idee bună, se gândi George. El chiar simțea nevoia să se calmeze. Dacă și ceilalți erau cuprinși de aceeași sete de sânge cum era el, nu aveau deloc starea de spirit potrivită pentru a lua decizii raționale.

Un motiv mai important pentru pauză era acela că preşedintele Kennedy trebuia să îşi ia medicamentele. Toată lumea ştia că are probleme cu spatele, însă puţini realizau că el ducea o luptă permanentă cu o mulţime de suferinţe, inclusiv maladia Addison şi colita. De două ori pe zi, medicii îi injectau un cocktail de steroizi şi de antibiotice, care să îl ţină în stare de funcţionare.

Bobby se apucă să reformuleze scrisoarea către Hruşciov cu ajutorul tânărului asistent al preşedintelui, Ted Sorensen. Cei doi se retraseră împreună cu alţi asistenţi în biroul preşedintelui, o cameră aglomerată de lângă Biroul Oval. George luă un stilou şi un carneţel şi începu să noteze tot ce îi dicta Bobby. Cu numai doi oameni care să se pună de acord, treaba se termină rapid.

Paragrafele-cheie erau următoarele:

1. Veţi accepta să retrageţi aceste sisteme militare din Cuba sub observaţia şi supervizarea inspectorilor ONU; vă veţi angaja, cu garanţiile de rigoare, să opriţi introducerea pe viitor a unor asemenea sisteme militare în Cuba.

2. În ceea ce ne priveşte, noi acceptăm – după stabilirea unor aranjamente adecvate, prin intermediul ONU, care să asigure îndeplinirea şi continuarea acestor angajamente – (a) să ridicăm imediat carantina instituită şi (b) să oferim asigurări că nu vom invada Cuba, fiind convins că şi celelalte state din emisfera vestică vor proceda în mod similar.

Statele Unite acceptau oferta iniţială făcută de Hruşciov. Cum rămânea însă cu a doua ofertă? Bobby şi Sorensen conveniră să adauge:

Efectul unui asemenea acord asupra detensionării situaţiei la nivel mondial ne va permite să ne concentrăm asupra găsirii unei soluţii în privinţa „altor armamente", aşa cum ne-aţi propus în cea de-a doua scrisoare.

Nu era mult – doar sugestia unei promisiuni de a discuta ceva –, dar probabil că membrii ComEx nu ar fi acceptat mai mult oricum.

George se întrebă în sinea lui cum ar fi putut fi de-ajuns.

Îi dădu ciorna scrisă de mână uneia dintre secretarele preşedintelui şi îi ceru să o dactilografieze. După câteva minute, Bobby fu chemat în Biroul Oval, într-un cadru mai restrâns: preşedintele, Dean Rusk, Mac Bundy şi încă două-trei persoane, cu asistenţii lor cei mai de încredere. Vicepreşedintele Lyndon Johnson nu fusese invitat: tipul era un politician abil, în opinia lui George, însă manierele sale necioplite de texan îi deranjau pe rafinaţii fraţi Kennedy din Boston.

Preşedintele ar fi vrut ca Bobby să îi ducă scrisoarea personal ambasadorului sovietic din Washington, Anatoli Dobrînin. Bobby şi Dobrînin avuseseră mai multe întâlniri neoficiale în ultimele zile. Nu se plăceau foarte mult, dar cel puţin îşi vorbeau deschis, constituind astfel un canal neoficial util prin care se putea evita birocraţia de la Washington. Într-o întâlnire faţă în faţă,

poate că Bobby ar fi putut să dezvolte respectiva sugestie a promisiunii de a discuta despre rachetele din Turcia – fără să mai aştepte aprobarea ComEx.

Dean Rusk sugeră ca Bobby să meargă şi mai departe cu Dobrînin. Şedinţele din ziua aceea arătaseră că nimeni nu ţinea morţiş ca rachetele Jupiter să rămână în Turcia. Din punct de vedere strict militar, acestea erau inutile. Problema era de imagine: guvernul turc şi ceilalţi aliaţi din cadrul NATO ar fi fost furioşi să afle că Statele Unite renunţau la rachetele respective pentru a ajunge la un acord în privinţa Cubei. Rusk sugeră o soluţie care lui George i se păru foarte inteligentă.

– Haideţi să ne oferim să retragem rachetele Jupiter mai târziu – peste cinci-şase luni, să zicem, rosti Rusk. Atunci o vom putea face discret, cu acordul aliaţilor noştri, intensificând, totodată, activitatea submarinelor noastre nucleare din Mediterana în compensaţie. Însă sovieticii trebuie să promită să nu sufle o vorbă despre această înţelegere.

Era o sugestie surprinzătoare, dar genială, se gândi George.

Toată lumea acceptă cu o viteză remarcabilă. Discuţiile din ComEx divagaseră mult, întinzându-se asupra întregului glob, însă acest grup restrâns din Biroul Oval se dovedise decisiv. Bobby îi zise lui George:

– Sună-l pe Dobrînin. Se uită la ceas şi George îi urmă exemplul: era 7.15 seara. Roagă-l să vină să mă vadă la Departamentul de Justiţie în jumătate de oră.

Preşedintele adăugă:

– Şi trimiteţi scrisoarea presei 15 minute mai târziu.

George intră în biroul secretarelor, aflat lângă Biroul Oval, şi ridică receptorul unui telefon.

– Fă-mi legătura cu ambasada sovietică, îi zise el centralistei.

Ambasadorul acceptă imediat întâlnirea.

George îi duse scrisoarea dactilografiată Mariei şi-i spuse că preşedintele voia ca aceasta să îi fie trimisă presei la ora 8 seara.

Ea se uită agitată la ceas, apoi rosti:

– Bine. Fetelor, avem treabă.

Bobby şi George plecară de la Casa Albă şi o maşină îi duse câteva străzi mai încolo, la Departamentul de Justiţie. În lumina palidă a weekendului, statuile din sala cea mare păreau să îi urmărească cu suspiciune pe cei doi bărbaţi. George le explică oamenilor de pază că urma să sosească un oaspete important pentru o întrevedere cu Bobby.

Urcară cu liftul. Bobby i se părea extenuat lui George şi probabil că aşa şi era. Coridoarele imensei clădiri răsunau a pustiu. Biroul cavernos al lui Bobby era luminat slab, dar şeful lui nu se mai obosi să aprindă şi alte veioze. Se lăsă în scaun şi se frecă la ochi.

George se uită pe fereastră spre stâlpii de iluminat public. Centrul Washingtonului era un parc cochet, plin de monumente și palate, însă restul orașului era dens populat cu cinci milioane de locuitori, peste jumătate dintre ei negri. Oare avea să mai stea în picioare marea metropolă a doua zi la aceeași oră? George văzuse imagini cu Hiroshima: kilometri întregi de clădiri transformate în ruine, supraviețuitori arși și schilodiți la periferie, holbându-se fără să priceapă nimic la lumea de nerecunoscut din jurul lor. Oare așa avea să arate și Washingtonul a doua zi de dimineață?

Ambasadorul Dobrînin fu condus în birou la opt fără un sfert. Era un bărbat chel de vreo 40 de ani și era clar că aprecia aceste întâlniri neoficiale cu fratele președintelui.

– Vreau să prezint nivelul alarmant la care au ajuns lucrurile în momentul de față, conform președintelui, rosti Bobby. Unul dintre avioanele noastre a fost doborât deasupra Cubei și pilotul a murit.

– Avioanele voastre nu au drept de zbor deasupra Cubei, replică prompt Dobrînin.

Discuțiile lui Bobby cu Dobrînin puteau fi foarte aprinse, dar astăzi procurorul general nu era pus pe harță.

– Vreau să înțelegeți realitățile politice, zise el. În momentul de față, există o presiune puternică asupra președintelui să riposteze în forță. Nu putem opri aceste zboruri: doar așa putem verifica nivelul construcției bazelor voastre de rachete. Însă, dacă poporul cubanez continuă să ne mai doboare avioanele, vom riposta și noi cu foc.

Bobby îl informă pe Dobrînin cu privire la conținutul scrisorii președintelui Kennedy către prim-secretarul Hrușciov.

– Cum rămâne cu Turcia? rosti țâfnos Dobrînin.

Bobby răspunse precaut:

– Dacă acela este singurul obstacol care ne împiedică să obținem reglementarea menționată mai devreme, președintele nu consideră că se poate vorbi de dificultăți insurmontabile. Cea mai mare problemă pe care o are președintele este legată de discutarea în public a chestiunii respective. Dacă s-ar anunța o asemenea decizie în acest moment, NATO s-ar destrăma. Avem nevoie de patru-cinci luni pentru a retrage rachetele din Turcia. Însă ceea ce vă spun acum este extrem de confidențial: numai o mână de oameni știu că vă dezvălui acest lucru.

George urmări cu atenție expresia de pe chipul lui Dobrînin. Oare i se părea lui sau diplomatul încerca să își ascundă entuziasmul?

Bobby spuse:

– George, dă-i domnului ambasador numerele de telefon pe care le folosim ca să îl contactăm direct pe președinte.

George luă un carneţel, notă trei numere, apoi rupse foaia şi i-o înmână lui Dobrînin.

Bobby se ridică în picioare, iar ambasadorul făcu la fel.

– Am nevoie de un răspuns mâine, adăugă Bobby. Nu este un ultimatum, ci realitatea. Generalii noştri sunt puşi pe harţă. Şi nu ne mai trimiteţi una dintre acele scrisori lungi ale lui Hruşciov care să dureze o zi întreagă până să fie tradusă. Avem nevoie de un răspuns clar şi la obiect de la dumneavoastră, domnule ambasador. Cât mai repede posibil.

– Foarte bine, rosti rusul, apoi plecă.

*

Duminică dimineaţă, şeful secţiei KGB din Havana raportă la Kremlin că poporul cubanez considera acum drept inevitabil un atac american.

Dimka se afla într-o vilă a statului din Novo-Ogaryevo, un sat pitoresc de la periferia Moscovei. Vila era micuţă, cu coloane albe, care o făceau să semene oarecum cu Casa Albă de la Washington. Dimka se pregătea pentru şedinţa Prezidiului ce urma să se desfăşoare acolo, în doar câteva minute, la amiază. Ocoli masa lungă de stejar cu optsprezece mape, punând câte una în faţa fiecărui scaun. Acestea conţineau cel mai recent mesaj al preşedintelui Kennedy către Hruşciov, mesaj tradus în rusă.

Dimka se simţea optimist. Preşedintele american acceptase tot ceea ce îi ceruse Hruşciov iniţial. Dacă această scrisoare ar fi ajuns, printr-un miracol, la câteva minute după expedierea primului mesaj al lui Hruşciov, criza ar fi fost rezolvată instantaneu. Dar întârzierea îi îngăduise lui Hruşciov să emită şi alte pretenţii. Şi, din păcate, scrisoarea lui Kennedy nu menţiona direct Turcia. Dimka nu ştia dacă asta avea să ducă la un impas.

Membrii Prezidiului se adunau unul câte unul când Natalya Smotrov intră în cameră. Dimka observă mai întâi că părul ei buclat era tot mai lung şi mai ispititor şi abia apoi că părea speriată. Încercase să găsească un moment potrivit în care să îi spună despre logodna sa. Nu ar fi putut anunţa vestea nimănui altcuiva de la Kremlin înaintea Natalyei. Însă nu era un moment potrivit. Trebuia să îi spună între patru ochi.

Ea veni direct la el şi-i zise:

– Imbecilii ăia au doborât un avion american.

– O, nu!

Ea încuviinţă.

– Un avion de spionaj U-2. Pilotul a murit.

– Rahat! Cine a făcut-o: noi sau cubanezii?

– Nimeni nu spune nimic, ceea ce înseamnă că probabil noi am fost.

– Dar nu s-a dat un astfel de ordin!

– Exact.

Asta era situaţia de care se temuseră amândoi: cineva care să tragă fără autorizare.

Membrii îşi ocupau locurile, în timp ce asistenţii se aşezau în spate, ca de obicei. „Mă duc să îl informez", rosti Dimka. Însă exact atunci intră Hruşciov. Dimka se grăbi la locul lui, şoptindu-i liderului vestea la ureche. Hruşciov nu răspunse, dar se încruntă.

Deschise şedinţa cu ceea ce era cât se poate de clar un discurs pregătit.

– A fost o vreme când am avansat, precum în octombrie 1917; însă în martie 1918 a trebuit să ne retragem, semnând Tratatul de la Brest-Litovsk cu germanii, începu el. Acum ne confruntăm cu pericolul războiului şi al catastrofei nucleare, care ar putea duce inclusiv la distrugerea speciei umane. Pentru a salva lumea, trebuie să batem în retragere.

Asta suna ca începutul unei pledoarii pentru compromis, se gândi Dimka.

Însă Hruşciov trecu rapid la considerente militare. Ce trebuia să facă Uniunea Sovietică dacă americanii atacau Cuba în ziua aceea, aşa cum se aşteptau cubanezii? Generalul Pliyev trebuia instruit să apere forţele sovietice din Cuba. Dar trebuia să ceară permisiune înainte de a folosi armele nucleare.

În timp ce Prezidiul discuta această posibilitate, Dimka fu chemat de Vera Pletner, secretara lui. Cineva îl căuta la telefon.

Natalya ieşi după el.

Ministerul de Externe avea noutăţi care trebuiau să îi fie transmise lui Hruşciov imediat – da, în toiul şedinţei. Tocmai se primise un mesaj telegrafic de la ambasadorul sovietic din Washington. Bobby Kennedy îi zisese că rachetele din Turcia aveau să fie retrase peste patru-cinci luni – dar că trebuia păstrat secretul.

– Sunt veşti bune! rosti Dimka încântat. Îl anunţ imediat.

– Încă un lucru, adăugă oficialul de la Ministerul de Externe. Bobby a insistat asupra obţinerii unui răspuns urgent. Se pare că preşedintele american este presat puternic de Pentagon să atace Cuba.

– Aşa cum ne gândeam şi noi.

– Bobby a tot repetat faptul că avem foarte puţin timp la dispoziţie. Au nevoie de un răspuns astăzi.

– Îl anunţ.

Închise receptorul. Natalya stătea lângă el, cu o privire întrebătoare. Avea fler când venea vorba de noutăţi. El îi spuse:

– Bobby Kennedy s-a oferit să retragă rachetele din Turcia.

Ea zâmbi larg.

– Gata, s-a terminat! exclamă. Am câştigat!

Apoi îl sărută pe gură.

Dimka reintră în cameră entuziasmat. Malinovski, ministrul apărării, luase cuvântul. Dimka se duse la Hruşciov şi-i zise pe un ton scăzut:

– Un mesaj telegrafic de la Dobrînin – a primit o nouă ofertă de la Bobby Kennedy.

– Spune-le tuturor, rosti Hruşciov, întrerupându-l pe ministru.

Dimka repetă ceea ce i se adusese la cunoştinţă.

Membrii Prezidiului zâmbeau rar, dar Dimka văzu acum rânjete largi în jurul mesei. Kennedy le dăduse tot ceea ce ceruseră! Era un triumf pentru Uniunea Sovietică şi pentru Hruşciov personal.

– Trebuie să acceptăm de îndată, zise Hruşciov. Adu o stenografă. Voi dicta scrisoarea de acceptare imediat şi aceasta va fi difuzată la Radio Moscova.

Malinovski întrebă:

– Când ar trebui ca Pliyev să înceapă dezasamblarea lansatoarelor de rachete?

Hruşciov se uită la el ca şi cum omul ar fi fost prost.

– Acum, pufni el.

*

După Prezidiu, Dimka izbuti, în sfârşit, să o prindă singură pe Natalya. Fata stătea într-o anticameră, frunzărindu-şi notiţele de la şedinţă.

– Am ceva să îţi spun, începu el.

Fără să ştie de ce, simţea o strângere de inimă, deşi nu avea niciun motiv de nelinişte.

– Spune, rosti ea în timp ce dădea pagina.

El ezită, simţind că ea nu era atentă.

Natalya lăsă jos caietul şi zâmbi.

Acum ori niciodată.

Dimka zise:

– Nina şi cu mine ne-am logodit.

Natalya se albi imediat şi rămase cu gura căscată.

Dimka simţi nevoia să adauge:

– Mi-am anunţat familia ieri. La ziua de naştere a bunicului meu. „Tacă-ţi fleanca, prostule", îşi spuse el, fără însă să se poată opri. A împlinit 74 de ani.

Când Natalya vorbi, cuvintele ei îl şocară.

– Cum rămâne cu mine? îngăimă ea.

El nu pricepu ce voia să spună.

– Cu tine? întrebă perplex.

Glasul ei se transformă într-o şoaptă când spuse:

– Am petrecut o noapte împreună.

– Şi nu o voi uita niciodată. Dimka era zăpăcit. Însă după aceea mi-ai zis că eşti măritată.

– Eram speriată.

– De ce anume?

Pe chipul ei se citea o durere sinceră. Avea gura schimonosită într-o grimasă, ca și cum ar fi suferit fizic.

– Nu te căsători, te rog!

– De ce nu?

– Fiindcă nu vreau să o faci.

Dimka era complet bulversat.

– Și de ce nu mi-ai spus?

– Nu știam ce să fac.

– Dar acum este prea târziu.

– Oare? Ea îl privi cu ochi rugători. Poți rupe logodna... dacă vrei.

– Nina este însărcinată.

Natalya amuți. Dimka spuse:

– Ar fi trebuit să-mi zici... înainte...

– Și dacă ți-aș fi zis?

El clătină din cap.

– Acum nu mai are rost să discutăm.

– Într-adevăr, zise ea. Văd asta.

– Măcar am evitat războiul nuclear, adăugă Dimka.

– Da, rosti ea. Suntem în viață. Tot e ceva.

Capitolul 20

Aroma cafelei o trezi pe Maria. Deschise ochii. Preşedintele Kennedy era în pat, lângă ea, aşezat în capul oaselor şi rezemat de câteva perne, sorbindu-şi cafeaua şi citind ediţia de duminică a ziarului *New York Times*. Purta o cămaşă bleu de pijama, la fel ca ea.

– O! şopti ea.

El zâmbi.

– Pari surprinsă.

– Chiar sunt. Fiindcă suntem încă în viaţă. Am crezut că vom muri în noaptea asta.

– Nu mai e cazul.

Ea adormise aproape sperând că avea să se întâmple asta. Era îngrozită de sfârşitul iminent al aventurii lor amoroase. Ştia că nu avea niciun viitor. El şi-ar fi distrus cariera politică dacă şi-ar fi părăsit soţia; în plus, era de neconceput să o facă pentru o negresă. Oricum, nici măcar nu voia să o părăsească pe Jackie: o iubea şi îşi iubea copiii. Avea o căsnicie fericită. Maria era amanta lui, iar când avea să se sătură de ea, urma să o îndepărteze. Uneori, ea simţea că ar fi preferat să moară înainte să se întâmple asta – mai ales dacă moartea ar fi luat-o când era alături de el, în pat, într-o strălucire nucleară ce nici nu le-ar fi îngăduit să realizeze ce se întâmpla.

Nu zise nimic din toate astea: rolul ei era să îl facă fericit, nu să îl întristeze. Se ridică şi ea în capul oaselor, îl sărută pe ureche, aruncă o privire peste umărul lui spre ziar, îi luă ceaşca din mână şi bău o gură de cafea. Una peste alta, se bucura că era încă în viaţă.

El nu pomenise nimic despre avortul ei. Era ca şi cum ar fi uitat complet de el. Iar ea nu adusese niciodată subiectul în discuţie. Îl sunase pe Dave Powers şi îl anunţase că este însărcinată; iar Dave îi dăduse un număr de telefon şi îi zisese că va achita el onorariul medicului. Singura dată când preşedintele vorbise despre asta fusese atunci când îi telefonase după operaţie. Avea griji mult mai mari pe cap.

Maria se gândi să deschidă chiar ea subiectul, dar renunţă rapid la idee. La fel ca şi Dave, voia să îl protejeze pe preşedinte de poveri suplimentare. Era convinsă că asta era decizia corectă, deşi nu îşi putea înfrâna o părere de rău, ba chiar de mândrie rănită, că nu putea să discute cu el despre ceva atât de important.

Se temuse că sexul avea să fie dureros după operaţie. Totuşi, când Dave îi ceruse să se ducă la reşedinţa prezidenţială noaptea trecută, ea ţinuse atât de mult să accepte invitaţia, încât hotărâse să îşi asume riscul; iar partida se dovedise de-a dreptul minunată.

– Cred că e timpul să plec, rosti preşedintele. Mă duc la biserică.

Pe când se pregătea să se ridice, telefonul de pe noptieră sună şi el ridică receptorul.

– Bună dimineaţa, Mac, zise el.

Maria presupuse că la telefon era McGeorge Bundy, consilierul pe probleme de securitate naţională. Sări din pat şi se duse la toaletă.

Kennedy primea adesea telefoane în pat, dimineaţa. Maria bănuia că oamenii care îl sunau fie nu ştiau, fie nu le păsa că el nu este singur. Ea încerca să evite posibilele situaţii stânjenitoare, dispărând în timpul acestor conversaţii, în cazul în care ar fi fost strict secrete.

Când scoase capul pe uşă, văzu că el tocmai punea receptorul în furcă.

– Veşti excelente! exclamă el. Radio Moscova a anunţat că Hruşciov dezasamblează rachetele din Cuba şi le readuce în Uniunea Sovietică.

Maria fu nevoită să îşi înăbuşe un chiot de bucurie. Gata, se terminase!

– Mă simt ca un om renăscut, rosti preşedintele.

Ea îl cuprinse în braţe şi îl sărută.

– Ai salvat lumea, Johnny, îi zise.

El căzu puţin pe gânduri, iar după câteva clipe spuse:

– Da, bănuiesc că aşa este.

*

Tanya stătea pe balcon, rezemată de balustrada din fier forjat şi trăgând adânc în piept aerul jilav al dimineţii din Havana, când Buickul lui Paz opri dedesubt, blocând complet strada îngustă. El sări din maşină, îşi ridică privirea, o zări şi zbieră:

– M-ai trădat!

– Poftim?! zise ea uluită. Cum aşa?

– Ştii tu foarte bine.

Paz era un tip pasional şi foarte temperamental, dar nu îl mai văzuse niciodată atât de furios; se bucură că nu urcase în apartament. Totuşi, nu pricepea care putea fi motivul supărării sale.

– Nu am divulgat niciun secret, nu m-am culcat cu niciun alt bărbat, rosti ea. Deci sunt sigură că nu te-am trădat.

– Atunci, de ce se dezasamblează lansatoarele de rachete?

– Se dezasamblează? Dacă era adevărat, însemna că, în sfârşit, criza luase sfârşit, se gândi ea. Eşti sigur?

– Nu te mai preface că nu ştii.

– Nu mă prefac. Însă, dacă e adevărat, înseamnă că suntem salvaţi.

Observă cu colţul ochiului cum vecinii deschideau uşile şi ferestrele ca să urmărească scena cu o curiozitate neruşinată. Îi ignoră.

– De ce eşti aşa de supărat?

– Fiindcă Hruşciov a făcut un troc cu yankeii – şi nici măcar nu l-a discutat cu Castro!

Vecinii pufniră dezaprobator.

– Firește că nu am ştiut asta, replică ea enervată. Îţi închipui că Hruşciov îmi spune mie asemenea lucruri?

– El te-a trimis aici.

– Nu personal.

– Vorbeşte cu fratele tău.

– Chiar crezi că eu sunt vreun emisar special al lui Hruşciov?

– De ce crezi că am venit cu tine peste tot vreme de atâtea luni?

Ea rosti pe un ton mai scăzut:

– Am crezut că mă placi...

Femeile care ascultau oftară compătimitor.

– Nu mai eşti bine-venită aici, răcni el. Fă-ţi valiza. Pleci imediat din Cuba. Azi!

Apoi sări înapoi în maşină şi demară în trombă.

– Mi-a părut bine să te cunosc, zise Tanya în urma lui.

*

Dimka şi Nina sărbătoriră în seara aceea ducându-se într-un bar de lângă apartamentul ei.

Dimka era hotărât să nu se mai gândească la conversaţia tulburătoare pe care o avusese cu Natalya. Oricum, nu se schimba nimic. Încercă să şi-o alunge din minte. Avuseseră o mică escapadă şi acum se încheiase. O iubea pe Nina, iar ea avea să-i fie soţie.

Cumpără vreo două sticle de bere slabă rusească şi se aşeză lângă ea pe o bancă.

– O să ne căsătorim, îi spuse el cu tandreţe. Vreau să ai o rochie splendidă.

– Nu vreau mare tam-tam, răspunse Nina.

– Nici eu, în ceea ce mă priveşte, dar aici s-ar putea să fie o problemă, zise Dimka încruntându-se. Eu sunt primul din generaţia mea care se căsătoreşte. Mama şi bunicii mei vor dori să facă o petrecere mare. Şi cum rămâne cu familia ta?

Știa că tatăl Ninei murise în război, dar mama ei trăia; în plus, mai avea un frate cu câțiva ani mai tânăr.

– Sper ca mama să fie bine și să poată veni.

Mama Ninei locuia în Perm, la aproape 1 500 de kilometri la est de Moscova. Însă Dimka avu impresia că Nina nu își dorea ca mama ei să vină.

– Dar fratele tău?

– Poate să ceară permisie, dar nu știu dacă o va primi.

Fratele Ninei era soldat în Armata Roșie.

– Habar n-am unde este staționat. Ar putea fi inclusiv în Cuba.

– Aflu eu, rosti Dimka. Unchiul Volodea ar putea trage câteva sfori.

– Nu te deranja prea tare.

– Chiar vreau să o fac. La urma urmei, probabil că va fi singura mea nuntă!

– Ce vrei să spui? îl repezi ea.

– Nimic. O zisese în glumă și îi părea rău că o supărase. Uită că am zis asta.

– Crezi că voi divorța de tine așa cum am divorțat de primul meu soț?

– Am spus tocmai contrariul, nu? Ce ai pățit? zise el silindu-se să zâmbească. Ar trebui să fim fericiți azi. Ne căsătorim, vom avea un copil, iar Hrușciov a salvat lumea.

– Nu pricepi. Nu mai sunt virgină.

– M-am prins eu...

– Poți fi serios o clipă?

– Bine.

– O nuntă presupune în mod normal ca doi tineri să își promită dragoste veșnică. Nu poți spune asta de două ori. Nu pricepi că mi-e jenă să fac asta din nou de vreme ce am mai dat greș o dată?

– Ah! zise el. Acum pricep.

Atitudinea Ninei era ușor demodată – mulți oameni divorțau în ziua de azi –, dar poate că asta se datora faptului că venea dintr-un oraș de provincie.

– Deci vrei o festivitate mai potrivită unei a doua căsătorii: fără promisiuni extravagante, fără bancuri cu însurăței, o conștientizare matură a faptului că viața nu merge întotdeauna conform planurilor.

– Exact.

– Ei, bine, scumpa mea, dacă asta îți dorești, asta vei avea.

– Vorbești serios?

– Ce te-a făcut să crezi că nu aș accepta?

– Nu știu, răspunse ea. Câteodată uit că ești un om atât de bun!

*

În acea dimineață, în cadrul ultimei ședințe ComEx dedicată crizei, George îl auzi pe Mac Bundy născocind o nouă modalitate de a descrie cele două tabere formate în rândul consilierilor prezidențiali.

– Toată lumea ştie cine au fost şoimii şi cine porumbeii, rosti el. Bundy se număra printre şoimi. Astăzi a fost ziua porumbeilor.

În acea dimineaţă însă, rămăseseră foarte puţini şoimi: toată lumea îl lăuda pe preşedintele Kennedy pentru felul în care rezolvase criza, chiar şi unii dintre cei care susţinuseră până de curând că era mult prea slab şi care îl presaseră să angajeze Statele Unite într-un război.

George îşi făcu ceva curaj şi încercă să glumească cu preşedintele.

– Poate că ar trebui să soluţionaţi şi războiul de la graniţă dintre India şi China acum, domnule preşedinte.

– Nu cred că vreuna dintre părţi – sau oricine altcineva – îşi doreşte asta.

– Însă azi aveţi un statut fenomenal.

Preşedintele Kennedy râse.

– Mda, iar asta o să ţină cam vreo săptămână.

Bobby Kennedy se bucura că va putea petrece mai mult timp cu familia.

– Aproape că am uitat drumul spre casă, glumi el.

Singurii care nu se bucurau erau generalii. Şefii de Stat-major Reuniţi, întruniţi la Pentagon ca să finalizeze planurile pentru atacul aerian asupra Cubei, erau furioşi. Îi trimiseseră preşedintelui un mesaj urgent, prin care îl avertizau că Hruşciov acceptase doar ca să câştige timp. Curtis LeMay spunea că asta era cea mai mare înfrângere din istoria Americii. Nimeni nu îl băgă în seamă însă.

George mai aflase ceva şi simţea că va avea nevoie de o vreme până să digere noutatea. Chestiunile politice erau mult mai strâns legate decât îşi închipuise el înainte. El crezuse întotdeauna că problemele precum Berlin şi Cuba erau separate una de cealaltă, fără prea mare legătură cu drepturile civile şi cu asigurările de sănătate. Însă preşedintele Kennedy nu se putuse concentra asupra crizei rachetelor din Cuba fără să se gândească la repercusiunile pe care aceasta le-ar fi avut în Germania. Iar dacă nu ar fi rezolvat criza din Cuba, alegerile parţiale ce băteau la uşă i-ar fi schilodit programul de politică internă, punându-l practic în imposibilitatea de a trece o lege a drepturilor civile. Toate se legau între ele. Această constatare avea implicaţii şi asupra carierei lui George, implicaţii la care trebuia să mediteze îndelung.

După încheierea şedinţei ComEx, George se duse la mama lui. Era o zi însorită de toamnă, iar frunzele căpătaseră nuanţe roşii şi aurii. Ea îi pregăti cina, aşa cum îi plăcea. Găti friptură şi piure. Friptura era cam prăjită, remarcă el: nu reuşea deloc să o convingă să i-o servească în stil franţuzesc, adică mai în sânge. Însă nu putea să nu savureze mâncarea pregătită cu atâta dragoste de mama lui.

După ce ea spălă vasele, iar el le şterse, se pregătiră să meargă la slujba de seară de la Biserica Evanghelică Bethel.

– Trebuie să îi mulţumim Domnului că ne-a salvat pe toţi, rosti ea, uitându-se în oglinda de lângă uşă şi punându-şi pălăria pe cap.

– Poţi să-i mulţumeşti tu Domnului, mamă, rosti George cu blândeţe. Eu îi mulţumesc preşedintelui Kennedy.

– Ce-ar fi să le fim recunoscători amândurora?

– Asta pot face, replică George, apoi ieşiră din casă.

A PATRA PARTE

ARMA
1963

Capitolul 21

Joe Henry's Dance Band avea un spectacol în fiecare sâmbătă seara în restaurantul hotelului Europa din Berlinul de Est, interpretând piese din repertoriul standard de jazz şi melodii de varietăţi pentru nomenclatura est-germană. Joe, al cărui nume real era Josef Heinried, nu era un toboşar extraordinar, în opinia lui Walli, dar reuşea să ţină ritmul, chiar beat fiind, şi mai avea şi o funcţie în sindicatul muzicienilor, deci nu putea fi concediat.

Joe sosi la intrarea de serviciu a hotelului, la ora şase seara, într-o dubă Framo V901 veche şi neagră, cu tobele sale de preţ prinse bine între perne, în spate. În timp ce Joe bea câte o bere la bar, era treaba lui Walli să ducă tobele din dubă pe scenă, să le scoată din cutiile lor de piele şi să instaleze ansamblul aşa cum îi plăcea lui Joe. Avea o tobă bass cu pedală, două tobe tenor, un tambur, un talger, un talger ascuţit şi o talangă. Walli le mânuia cu mare grijă, ca pe ouă: erau tobe American Slingerland, pe care Joe le câştigase de la un soldat american la un joc de cărţi, în anii '40, şi nu ar mai fi putut face rost niciodată de ceva asemănător.

Erau plătiţi modic, dar – ca parte a învoielii – Walli şi Karolin cântau douăzeci de minute în interval, sub numele de Bobbsey Twins, şi – mai important – primeau legitimaţii de sindicat, deşi Walli era prea tânăr la cei 17 ani ai săi.

Bunica englezoaică a lui Walli, Maud, chicotise când el îi zisese numele duetului.

– Sunteţi Flossie şi Freddie sau Bert şi Nan? rostise ea. O, Walli, cum mă mai faci să râd!

Aşa aflase Walli că Bobbsey Twins nu semănau nici pe departe cu Everly Brothers. Exista o serie de cărţi demodate pentru copii despre familia ireal de perfectă Bobbsey, cu două rânduri de gemeni frumoşi şi îmbujoraţi. Totuşi, Walli şi Karolin hotărâseră să păstreze numele.

Joe era un idiot, dar Walli tot avea ce să înveţe de la el. Joe se asigura că trupa cântă suficient de tare încât să nu poată fi ignorată, dar nu atât de tare încât oamenii să nu poată conversa între ei. Fiecare membru al trupei avea

o piesă solo, împăcându-i astfel pe toţi. Deschidea întotdeauna cu un număr bine cunoscut şi îi plăcea să încheie când ringul de dans era plin ochi, lăsându-i astfel pe oameni să îşi dorească să audă mai mult.

Walli nu ştia ce îi va rezerva viitorul, dar ştia ce îşi doreşte. Voia să fie muzician, liderul unei trupe îndrăgite şi celebre, şi voia să cânte rock. Poate că şi comuniştii aveau să îşi îmblânzească în timp atitudinea faţă de cultura americană, permiţând apariţia grupurilor pop. Poate că avea să cadă comunismul. Sau, în cel mai fericit caz, poate că Walli reuşea să ajungă în America.

Toate acestea ţineau însă de viitorul îndepărtat. Momentan, ambiţia lui era ca trupa Bobbsey Twins să devină suficient de îndrăgită încât el şi Karolin să ajungă profesionişti cu acte în regulă.

Muzicienii lui Joe îşi făcură apariţia în timp ce Walli pregătea tobele şi începură să cânte la ora şapte fix.

Comuniştii aveau o atitudine ambivalentă faţă de jazz. Priveau cu suspiciune tot ce venea din America, însă naziştii interziseseră jazzul, ceea ce însemna că acesta era antifascist. În cele din urmă îl acceptaseră, întrucât avea foarte mulţi fani. Trupa lui Joe nu avea solist, deci nu existau probleme legate de versuri care proslăveau valorile burgheze, precum în piesele *Top Hat, White Tie and Tails* sau *Puttin' on the Ritz.*

Karolin sosi câteva clipe mai târziu, iar prezenţa ei conferi o strălucire aparte culiselor ponosite, scăldând pereţii cenuşii în nuanţe trandafirii şi făcând ca toate colţurile soioase să se piardă în umbre.

Pentru prima oară, exista ceva în viaţa lui Walli la fel de important precum muzica. Mai avusese iubite şi înainte – de fapt, acestea fuseseră atrase de el fără vreun efort deosebit din partea lui. Şi de obicei fuseseră dispuse să facă sex cu el, aşa că nici acest aspect nu îi mai era necunoscut, cum era cazul celor mai mulţi dintre colegii săi de şcoală. Însă nu mai simţise niciodată ceva asemănător cu iubirea şi pasiunea copleşitoare pe care le simţea pentru Karolin. „Gândim la fel – ba chiar spunem acelaşi lucru câteodată", îi mărturisise el Bunicii Maud, iar ea zisese: „Ah, suflete pereche!" Walli şi Karolin puteau vorbi despre sex cu aceeaşi uşurinţă cu care vorbeau despre muzică, dezvăluindu-şi ce le plăcea şi ce nu le plăcea – deşi nu erau multe lucruri care să nu-i placă lui Karolin.

Trupa mai avea de cântat cam o oră. Walli şi Karolin se duseră în spatele dubei lui Joe şi se întinseră. Era budoarul lor, luminat discret de licărirea gălbuie a felinarelor din parcare; pernele lui Joe erau ca un divan de catifea, iar Karolin părea o cadână languroasă, dezvelindu-se treptat pentru a-şi oferi trupul săruturilor lui Walli.

Încercaseră sexul cu prezervativ, dar nu le plăcuse. Uneori făceau sex fără prezervativ, iar Walli se retrăgea în ultima clipă, însă Karolin spunea că nici

aşa nu era foarte sigur. În seara asta, deciseră să-şi folosească mâinile. După ce Walli ejaculă în batista lui Karolin, ea îi arătă cum să o satisfacă, îndrumându-i degetele, apoi ajunse la orgasm cu un mic strigăt ce sună mai degrabă a surprindere decât a orice altceva.

– Un singur lucru de pe lume e mai bun decât sexul cu persoana iubită, îi zisese Maud lui Walli.

Bunica lui reuşea să spună lucruri pe care mama lui nici nu le putea rosti.

– Care anume? întrebase el.

– Să îţi vezi copiii fericiţi.

– Credeam că vei spune: „Să cânţi ragtime", rostise Walli, făcând-o să râdă.

Ca întotdeauna, Walli şi Karolin trecură de la sex la muzică fără întrerupere, ca şi cum ar fi fost acelaşi lucru. Walli o învăţă pe Karolin un cântec nou. Avea un aparat de radio în dormitor şi asculta posturile americane care emiteau din Berlinul de Vest, aşa că ştia toate numerele la modă. Acesta se numea *If I Had a Hammer* şi era un hit pentru trioul american Peter, Paul and Mary. Avea un ritm alert şi era convins că spectatorii aveau să îl îndrăgească.

Karolin avea unele reţineri cu privire la versuri, care vorbeau despre dreptate şi libertate.

Walli zise:

– În America, lumea îl face comunist pe Peter Seeger fiindcă le-a scris! Cred că îi scot din sărite pe bătăuşii de pretutindeni.

– Şi cu ce ne ajută asta pe noi? rosti Karolin cu un pragmatism fără scrupule.

– Nimeni de aici nu va înţelege cuvintele în engleză.

– Fie, acceptă ea cu reticenţă. Apoi adăugă: Oricum nu mai pot face asta.

Walli era şocat.

– Ce vrei să spui?

Ea era posomorâtă. Păstrase această veste proastă pentru final, ca să nu le alunge pofta de sex, realiză Walli. Karolin avea un autocontrol impresionant.

– Tatăl meu a fost interogat de Stasi, zise ea.

Tatăl lui Karolin era dispecer într-o staţie de autobuz. Nu părea interesat de politică, aşa că nu avea de ce să ajungă în vizorul poliţiei secrete.

– De ce? rosti Walli. De ce l-au interogat?

– L-au întrebat de tine, răspunse ea.

– Rahat!

– I-au zis că nu eşti de încredere din punct de vedere ideologic.

– Cum îl cheamă pe cel care l-a interogat? Cumva Hans Hoffmann?

– Nu ştiu.

– Pun pariu că el a fost.

Dacă Hans nu era anchetatorul principal, cu siguranţă era responsabil pentru tot, se gândi Walli.

– Au spus că tata își va pierde locul de muncă dacă eu voi continua să fiu văzută cântând în public cu tine.

– Mai trebuie să faci ce îți spun părinții? Ai 19 ani.

– Da, dar încă stau cu ei.

Karolin abandonase cursurile, dar studia în cadrul unui colegiu tehnic pentru a ajunge contabilă.

– Oricum, nu vreau să fiu responsabilă pentru concedierea tatălui meu.

Walli era devastat. Asta îi spulbera visul.

– Dar... suntem atât de buni! Oamenii ne iubesc!

– Știu. Îmi pare foarte rău.

– Cum de știu cei de la Stasi că tu cânți, în fond?

– Îți amintești de bărbatul cu bască din noaptea în care ne-am cunoscut? Cel care ne-a urmărit? Îl văd din când în când.

– Crezi că mă urmărește tot timpul?

– Nu tot timpul, rosti ea cu glas scăzut – lumea își cobora mereu glasul când pomenea de Stasi, chiar dacă nu era nimeni care să tragă cu urechea. Doar sporadic. Însă presupun că, la un moment dat, m-a văzut împreună cu tine, a început să mă fileze, a aflat cum mă numesc și unde locuiesc și așa au ajuns la tatăl meu.

Walli refuza să accepte ceea ce se întâmpla.

– Atunci, vom pleca în Vest, rosti el.

Karolin părea copleșită de durere.

– O, Doamne, cât mi-aș dori asta!

– Oamenii fug tot timpul.

Walli și Karolin vorbiseră deseori despre asta. Fugarii traversau canale înot, obțineau acte false, se ascundeau în remorci cu legume și fructe sau, pur și simplu, sprintau peste graniță. Uneori, poveștile lor erau relatate la posturile de radio vest-germane; dar de obicei nu erau decât zvonuri.

– Da, dar oamenii mai și mor... tot timpul, răspunse Karolin.

Chiar dacă Walli își dorea să plece, era chinuit de gândul că iubita lui putea să fie rănită sau chiar mai rău de atât în încercarea lor de evadare. Grănicerii trăgeau în plin. Iar Zidul se schimba continuu, devenind tot mai greu de trecut. Inițial, fusese un gard de sârmă ghimpată. Acum, în multe locuri se afla câte o barieră dublă din plăci de beton, iluminată intens, pe unde patrulau câini și care era supravegheată din turnuri de pază. Existau chiar și mine antitanc. Nimeni nu încercase să fugă cu tancul, dar grănicerii fugeau frecvent.

– Sora mea a reușit să fugă, zise Walli.

– Da, dar soțul ei a fost mutilat.

Rebecca și Bernd erau căsătoriți acum și locuiau în Hamburg. Erau amândoi profesori, deși Bernd ajunsese într-un scaun cu rotile: încă nu își

revenise complet după cădere. Scrisorile lor către Carla şi Werner ajungeau întotdeauna cu întârziere din cauza cenzurii, însă măcar ajungeau.

– Oricum, nu vreau să trăiesc aici, pufni Walli dispreţuitor. Mi-aş petrece viaţa cântând melodii aprobate de Partidul Comunist, iar tu ai fi contabilă pentru ca tatăl tău să îşi păstreze slujba de la depoul de autobuze. Mai bine mor.

– Comunismul nu poate dura veşnic.

– De ce nu? Durează deja din 1917. Şi dacă vom avea copii?

– Ce te face să spui asta? îl întrebă ea tăios.

– Dacă rămânem aici, nu ne condamnăm doar pe noi la o viaţă de deţinuţi. Şi copiii noştri vor avea de suferit.

– Vrei copii?

Walli nu intenţionase să aducă în discuţie acest subiect. Nu ştia dacă voia sau nu copii. Mai întâi, trebuia să se salveze pe sine.

– Ştiu doar că nu vreau să am copii în Germania de Est, răspunse el.

Nu se mai gândise la asta înainte, însă acum, că o zisese, era absolut convins.

Karolin părea serioasă.

– Atunci, poate că ar trebui să fugim, spuse ea. Dar cum?

Walli se gândise la tot felul de variante, însă una dintre acestea era preferata lui.

– Ai văzut punctul de control de lângă şcoala mea?

– Nu m-am uitat cu atenţie.

– Este folosit de vehiculele care transportă produse în Berlinul de Vest – carne, legume, brânză şi aşa mai departe.

Guvernul est-german nu ar fi vrut să aprovizioneze Berlinul de Vest, dar avea nevoie de bani, conform spuselor tatălui lui Walli.

– Şi...?

În fantezia sa, Walli pusese deja la punct anumite detalii.

– Bariera este o bucată de scândură groasă de vreo 15 centimetri. Prezinţi actele, apoi grănicerii ridică bariera ca să poţi intra. Îţi verifică încărcătura din camion în curte, apoi mai este o barieră similară la ieşire.

– Da, îmi aduc aminte cum arată.

Walli încercă să explice cu mai multă încredere decât simţea în realitate.

– Mă gândesc că un şofer care a avut necazuri cu grănicerii ar putea să spargă ambele bariere.

– O, Walli, cât de periculos sună!

– Nu există nicio cale sigură de a scăpa de aici.

– Dar tu nu ai camion.

– Vom fura această dubă.

După spectacol, Joe rămânea întotdeauna la bar câtă vreme strângea Walli tobele şi le urca în dubă. Până când termina Walli de strâns, Joe era de obicei beat, iar băiatul trebuia să îl ducă mai tot timpul acasă. Walli nu avea permis de conducere, dar Joe nu ştia asta şi nu fusese niciodată suficient de treaz încât să observe stilul dezordonat în care şofa Walli. După ce îl ajuta pe Joe să intre în apartament, Walli trebuia să aducă tobele în hol, apoi să bage duba în garaj.

– Aş putea să o iau diseară, după spectacol, îi zise el lui Karolin. Am putea trece la prima oră a dimineţii, de îndată ce se deschide punctul de control.

– Dacă întârzii acasă, tatăl meu va veni să mă caute.

– Du-te acasă, bagă-te în pat şi trezeşte-te devreme. Te voi aştepta în faţa şcolii. Joe nu se va dezmetici înainte de amiază. Până realizează el că i-a dispărut duba, noi ne vom plimba deja în Tiergarten.

Karolin îl sărută.

– Mi-e frică, dar te iubesc, spuse ea.

Walli auzi trupa interpretând *Avalon*, numărul din încheierea primului act, şi realiză că îşi luaseră o pauză cam lungă.

– Urmăm noi peste cinci minute, rosti el. Hai să mergem.

Trupa coborî de pe scenă şi ringul de dans se goli. În mai puţin de un minut, Walli instală microfoanele şi micul amplificator de chitară. Spectatorii se întoarseră la băuturile şi la conversaţiile lor. Apoi urcă pe scenă trupa Bobbsey Twins. Unii clienţi nu le acordară nicio atenţie, dar alţii îi priviră cu interes: Walli şi Karolin formau un cuplu atrăgător, ceea ce era întotdeauna un început promiţător.

Începură ca de obicei, cu *Noch Einen Tanz,* prin care captară atenţia publicului şi stârniră râsete. Cântară apoi câteva melodii folk, două piese din repertoriul trupei Everly Brothers şi *Hey, Paula,* un hit pentru un duet american care semăna foarte mult cu ei, Paul şi Paula. Walli avea o tonalitate înaltă şi cânta armonii peste melodia lui Karolin. Dezvoltase un stil specific de a cânta la chitară, ciupind strunele într-un mod ritmat şi melodic.

Încheiară cu *If I Had a Hammer*. Cei mai mulţi spectatori apreciară piesa, aplaudând în ritmul ei, deşi mai apărură şi câteva expresii severe la auzul cuvintelor „dreptate“ şi „libertate“ din refren.

Coborâră de pe scenă într-un ropot de aplauze. Walli se simţea cuprins de euforie, ştiind că a reuşit să farmece publicul. Era o senzaţie mai îmbătătoare decât beţia propriu-zisă. Simţea că zboară.

Când trecu pe lângă ei, Joe le zise:

– Dacă mai cântaţi piesa asta, sunteţi concediaţi.

Walli simţi cum i se spulberă entuziasmul. Parcă fusese pălmuit. Furios, îi spuse lui Karolin:

– Până aici! Plec la noapte.

Se întoarseră la dubă. Adeseori făceau dragoste şi a doua oară, dar în seara aceea erau amândoi mult prea tensionaţi. Walli fierbea de nervi.

– Cât de devreme ne putem vedea dimineaţă? o întrebă el pe Karolin.

Ea se gândi o clipă, apoi spuse:

– Mă duc acasă acum şi le spun că mă culc devreme pentru că trebuie să mă trezesc cu noaptea în cap mâine... fiindcă am o repetiţie pentru parada de 1 Mai.

– Bun, zise el.

– Aş putea ajunge la tine înainte de ora 7.00 fără să dau de bănuit.

– Perfect! Nu va fi cine ştie ce trafic prin punctul de control la ora aceea, într-o dimineaţă de duminică.

– Acum sărută-mă din nou.

Se sărutară îndelung şi apăsat. Walli îi atinse sânii, apoi se trase în spate.

– Data viitoare când vom face dragoste vom fi liberi, rosti el.

Coborâră din dubă.

– La ora 7.00 fix, repetă Walli.

Karolin îi făcu un semn cu mâna şi dispăru în noapte.

Walli îşi petrecu restul serii cu un sentiment amestecat de speranţă şi mânie. Era tentat să îşi arate dispreţul pentru Joe, dar se şi temea că, dintr-un motiv sau altul, nu va mai izbuti să fure duba. Totuşi, chiar dacă îşi dezvălui întru câtva sentimentele, Joe nu păru să bage de seamă, aşa că, la ora 1.00, Walli parca pe strada pe care se afla şcoala lui. Nu era în raza vizuală a punctului de control, aflat după două colţuri de stradă, ceea ce era bine: nu voia ca grănicerii să îl vadă şi să intre la bănuieli.

Se întinse pe pernele din spatele dubei, cu ochii închişi, dar era mult prea frig ca să poată dormi. Îşi petrecu o mare parte a nopţii gândindu-se la familia sa. Tatăl lui era în toane proaste de mai bine de-un an. Nu mai deţinea acum fabrica de televizoare din Berlinul de Vest: o trecuse pe numele Rebeccăi, pentru ca guvernul est-german să nu găsească vreo modalitate de a i-o confisca. Încă mai încerca să administreze întreprinderea, chiar şi de la distanţă. Angajase un contabil danez ca om de legătură. Fiind cetăţean străin, Enok Andersen putea trece din Berlinul de Vest în cel de Est o dată pe săptămână pentru o întrevedere cu Tata. Nu aşa se conducea o afacere, iar asta îl scotea din minţi pe Tata.

Nici mama lui Walli nu părea mai fericită. Era ocupată cu munca, fiind asistentă-şefă într-un spital mare. Îi detesta pe comunişti la fel de mult ca pe nazişti, dar nu putea face nimic în privinţa asta.

Bunica Maud era stoică, aşa cum îi stătea în fire. Germania se luptase cu Rusia de când se ştia ea şi spera doar să apuce ziua în care să vadă cine a câştigat. I se părea o realizare să cânţi la chitară, spre deosebire de părinţii lui Walli, care considerau asta o pierdere de vreme.

Lui Walli avea să-i fie cel mai dor de Lili. Fata avea 14 ani acum, iar el o plăcea mult mai mult decât în copilărie, când fusese o adevărată pacoste.

Încerca să nu se gândească prea mult la pericolele care îl aşteptau. Nu voia să îşi piardă curajul. Pe parcursul nopţii, de câte ori simţea că îşi pierde determinarea, se gândea la cuvintele lui Joe: „Dacă mai cântaţi piesa aia, sunteţi concediaţi". Amintirea îi stârnea furia. Dacă rămânea în Germania de Est, urma să îşi petreacă viaţa cântând doar ceea ce îi spuneau să cânte netoţii ca Joe. Asta nu era viaţă, era un infern; i se părea cu neputinţă să trăiască aşa. Trebuia să plece, orice s-ar fi întâmplat. Alternativa era de neconceput.

Acest gând îl îmbărbătă.

La ora 6.00 coborî din dubă şi porni să caute o băutură caldă şi ceva de mâncare. Însă nu se deschisese nicăieri, nici măcar în gări, aşa că reveni la dubă şi mai flămând. Măcar se mai încălzise mergând.

Lumina zilei mai alungă frigul. Se aşeză pe scaunul şoferului ca să se poată uita după Karolin. Avea să îl găsească fără nicio dificultate: ştia vehiculul şi, oricum, nu mai erau alte maşini parcate în apropierea şcolii.

Repetă în minte ce urma să facă. Avea să ia grănicerii prin surprindere. Abia după câteva secunde aveau să îşi da seama ce se întâmplă. Apoi, probabil că aveau să deschidă focul.

Cu puţin noroc, în acel moment grănicerii urmau să se afle în spatele lui Walli şi al lui Karolin, trăgând în dubă. Cât de periculos era acest lucru? Walli habar nu avea. Nu mai trăsese nimeni asupra lui. Nu mai văzuse pe nimeni trăgând cu o armă, din niciun motiv. Nu ştia dacă gloanţele puteau străpunge carcasa maşinilor sau nu. Îşi amintea că tatăl său zicea uneori că nu-i atât de uşor cum vezi în filme să nimereşti pe cineva cu o armă de foc. Asta era tot ce ştia Walli.

Simţi un moment de nelinişte când pe lângă el trecu o maşină de miliţie. Miliţianul de pe locul din dreapta şoferului îi aruncă lui Walli o privire aspră. Dacă îi cereau permisul de conducere, era terminat. Îşi blestemă nesăbuinţa de a nu fi rămas în spatele dubei. Însă miliţienii îşi văzură de drum, fără să se oprească.

În imaginaţia lui Walli, atât el, cât şi Karolin urmau să fie ucişi de grăniceri dacă lucrurile nu mergeau bine. Însă acum realiză că unul dintre ei ar fi putut fi omorât, în vreme ce celălalt ar fi supravieţuit. Era un gând cumplit. Îşi spuneau adeseori „Te iubesc", dar Walli o simţea într-un mod diferit. Acum îşi dădea seama că a iubi pe cineva însemna să ai ceva atât de preţios, încât să nu suporţi gândul de a-l pierde.

Îi trecu apoi prin minte o variantă şi mai cruntă: unul dintre ei ar fi putut fi schilodit, ca Bernd. Cum s-ar fi simţit Walli dacă scumpa lui Karolin ar fi rămas paralizată din vina lui? Ar fi vrut să-şi pună capăt zilelor, probabil.

În cele din urmă, ceasul său indică ora 7. Se întrebă dacă şi ei îi trecuseră prin minte toate aceste gânduri. Cu siguranţă da. La ce altceva s-ar fi putut gândi peste noapte? Oare avea să apară pe stradă, să se aşeze lângă el în dubă şi să-i spună pe un ton liniştit că nu era dispusă să îşi asume riscul? Ce-ar fi făcut el atunci? Nu s-ar fi putut da bătut, rămânând să îşi trăiască viaţa în spatele Cortinei de Fier. Însă o putea oare lăsa în urmă pentru a pleca singur?

Fu dezamăgit când se făcu 7.15 şi ea tot nu apăru.

La ora 7.30 era deja îngrijorat, iar la 8.00 fu cuprins de disperare.

Ce se petrecuse oare?

Să fi descoperit oare tatăl lui Karolin că nu avea nicio repetiţie pentru parada de 1 Mai a doua zi? De ce s-ar fi obosit să verifice aşa ceva?

Oare se îmbolnăvise Karolin? Fusese perfect sănătoasă în seara de dinainte.

Oare se răzgândise?

Era posibil.

Ea nu fusese la fel de convinsă de necesitatea de a fugi. Îşi exprimase îndoielile şi prevăzuse dificultăţi. Când discutaseră despre subiect cu o noapte în urmă, o simţise opunându-se planului până când el pomenise de creşterea copiilor în Germania de Est. Abia atunci se dăduse pe brazdă. Însă acum părea că se răzgândise.

Hotărî să o aştepte până la ora 9.00.

Şi apoi, ce avea să facă? Să plece singur?

Nu-i mai era foame. Era atât de tensionat, încât ştia că nu ar fi putut mânca nimic. Însă îi era sete. Şi-ar fi dat şi chitara pentru o cafea fierbinte cu frişcă.

La 8.45, o fată zveltă, cu părul lung şi bălai apăru pe stradă, îndreptându-se către dubă, iar Walli simţi cum îi bate inima mai tare; dar când se apropie, observă că fata avea sprâncene negre, gura mică şi dinţii ieşiţi în afară. Nu era Karolin.

Se făcu 9 şi Karolin tot nu apăruse.

Să plece sau să rămână?

Dacă mai cântaţi piesa aia, sunteţi concediaţi.

Walli porni motorul.

Înaintă încet şi viră la primul colţ de stradă.

Trebuia să meargă cu viteză ca să spargă bariera de scândură. Pe de altă parte, dacă se apropia cu viteză maximă, grănicerii ar fi fost alertaţi. Trebuia să înceapă cu o viteză normală, să încetinească puţin ca să le adoarmă vigilenţa, apoi să calce pedala de acceleraţie.

Din păcate, nu se întâmpla mare lucru când călcai acceleraţia acestui vehicul. Framo avea un motor de 900 de centimetri cubi, în trei cilindri şi în doi timpi. Walli se gândi că poate ar fi trebuit să lase tobele în maşină, pentru ca greutatea acestora să îi ofere dubei o forţă dinamică mai mare la impact.

Viră și după al doilea colț de stradă și se trezi cu punctul de control în față. La vreo trei sute de metri, drumul era blocat de o barieră care se ridica pentru a permite accesul într-o curte cu un corp de gardă. Curtea era lungă de vreo cincizeci de metri. O altă barieră de lemn bloca ieșirea. Dincolo de ea, drumul era neîngrijit pe o porțiune de treizeci de metri, apoi dădea într-o stradă normală din Berlinul de Vest.

Berlinul de Vest, se gândi el; apoi Germania de Vest; apoi America.

La prima barieră aștepta un camion. Walli opri grăbit duba. Dacă trebuia să aștepte la coadă, ar fi avut mari probleme, pentru că nu ar mai fi avut ocazia să prindă viteză.

După ce camionul trecu de barieră, un al doilea vehicul trase acolo. Walli aștepta. Însă observă un grănicer uitându-se în direcția lui și realiză că prezența lui fusese remarcată. Încercând să dea cât mai puțin de bănuit, coborî din dubă, se duse în spatele ei și deschise ușa. De acolo putea vedea prin parbriz. De îndată ce trecu și al doilea vehicul prin curte, se întoarse la volan.

Băgă duba în viteză și ezită. Nu era încă prea târziu ca să se răzgândească. Putea duce duba înapoi în garajul lui Joe, lăsând-o acolo și plecând pe jos acasă, iar singura lui problemă ar fi fost să le explice părinților săi unde fusese toată noaptea.

Viață sau moarte.

Dacă aștepta acum, ar fi putut apărea un alt camion care să-i blocheze calea; și un grănicer ar fi putut veni să îl întrebe ce naiba făcea acolo, pierzându-și vremea lângă un punct de control; și astfel ar fi pierdut ocazia.

Dacă mai cântați piesa aia...

Dădu drumul la ambreiaj și demară.

Urcă până la 50 de kilometri pe oră, apoi încetini un pic. Grănicerul de lângă barieră îl urmărea cu privirea. Walli apăsă frâna. Grănicerul își întoarse privirea.

Apoi Walli călcă pedala de accelerație până la podea.

Grănicerul auzi schimbarea de viteză și se răsuci, cu o expresie nedumerită pe chip. Când duba prinse viteză, îi făcu un semn lui Walli să încetinească. Fără folos însă, întrucât Walli apăsă și mai tare pedala. Framo accelera greoi, precum un elefant. Băiatul observă expresia grănicerului, care se schimba cu încetinitorul, trecând de la curiozitate la dezaprobare și apoi ajungând la alarmă. După care omul intră în panică. Deși nu se afla în calea dubei, făcu trei pași în spate și se lipi de un zid.

Walli scoase un răcnet puternic, o combinație de strigăt de război și de teroare pură.

Duba izbi bariera cu un zgomot de metal deformat. Impactul îl azvârli pe Walli în față, peste volan, și imediat simți o durere surdă în coaste. Nu

anticipase asta. I se părea că îşi pierde răsuflarea. Însă bara de lemn se frânse cu un zgomot ca o împuşcătură, iar duba trecu mai departe, cu viteza doar uşor scăzută din cauza impactului.

Walli trecu în viteza I, apoi acceleră. Cele două vehicule din faţa lui se opriseră la inspecţie, lăsându-i cale liberă până la ieşire. Oamenii din curte, trei grăniceri şi doi şoferi, se întoarseră să vadă de unde venea zgomotul. Framo prinse viteză.

Walli simţi un val de încredere. Avea să reuşească! Apoi, un grănicer cu ceva mai multă prezenţă de spirit îngenunche şi îl luă la ţintă cu pistolul-mitralieră.

Omul se afla în lateral faţă de ruta lui Walli spre ieşire. Băiatul realiză într-o clipă că urma să treacă mult prea aproape de grănicer. Mai mult ca sigur avea să fie împuşcat şi omorât.

Fără să se gândească prea mult, trase de volan şi îndreptă maşina direct spre grănicer.

Soldatul trase o rafală. Parbrizul se făcu ţăndări, dar – spre uimirea lui Walli – niciun glonţ nu îl atinse. Apoi ajunse în apropiere de grănicer şi fu izbit brusc de groaza de a călca pe cineva cu maşina; aşa că trase din nou de volan pentru a-l evita pe soldat. Însă făcu manevra mult prea târziu, iar duba îl izbi pe om cu un sunet oribil şi sec, doborându-l. Walli strigă: „Nu!“ Vehiculul se zgâlţâi când roata din dreapta-faţă trecu peste grănicer. „O, Doamne!“ strigă Walli. Nu îşi dorise niciodată să facă rău cuiva.

Pe măsură ce duba încetinea, Walli cădea pradă disperării. Voia să sară din maşină ca să verifice dacă omul mai trăia şi să îl ajute, dacă se mai putea. Apoi împuşcăturile porniră din nou, iar Walli realiză că acum l-ar fi omorât dacă ar fi putut. Auzi în spate gloanţele izbind metalul dubei.

Apăsă pedala şi trase din nou de volan, încercând să revină pe traiectoria potrivită. Pierduse din inerţie. Izbuti să vireze spre bariera de la ieşire. Nu ştia dacă se deplasa suficient de repede încât să o rupă. Rezistând impulsului de a schimba viteza, lăsă mai întâi motorul să scrâşnească.

Apoi simţi o durere ascuţită, ca şi cum cineva i-ar fi înfipt un cuţit în picior. Şocul şi durerea îl făcură să urle. Îşi ridică piciorul de pe pedală, iar duba încetini imediat. Fu nevoit să se forţeze să o apese din nou, în ciuda suferinţei. Zbieră de durere. Simţi sângele fierbinte scurgându-i-se pe gambă.

Duba lovi şi cea de-a doua barieră de scândură. Walli fu din nou aruncat în faţă, iar volanul îi înv ineţi coastele; bara de lemn se îndoi şi se rupse din nou, iar duba îşi continuă drumul.

Maşina traversă apoi o porţiune de beton. Împuşcăturile încetară. Walli văzu o stradă cu magazine, cu reclame la Lucky Strike şi la Coca-Cola, maşini noi şi lucioase şi, mai presus de toate, un mic grup de soldaţi surprinşi, în uniforme americane. Îşi luă piciorul de pe pedala de acceleraţie şi

încercă să frâneze. Durerea era deja agonizantă. Își simți piciorul paralizat și nu mai izbuti să apese frâna. Disperat, vira și intră cu duba într-un felinar.

Soldații se repeziră la dubă și unul deschise portiera.

– Bravo, puștiule! Ai reușit! îi zise el.

„Am reușit, se gândi Walli. Sunt viu și liber. Dar fără Karolin."

– Ce mai cursă! rosti soldatul pe un ton admirativ.

Nu era cu mult mai în vârstă decât Walli.

Când Walli se relaxă, durerea îl copleși.

– Mă doare piciorul, reuși el să îngaime.

Soldatul își coborî privirea.

– O, Doamne, uite cât sânge! Se răsuci și i se adresă cuiva din spatele său: Hei, cheamă o ambulanță!

Walli leșină.

*

Ieși din spital a doua zi, cu copci la rana făcută de glonț, cu coastele învinețite și cu un pansament în jurul gambei piciorului stâng.

Conform ziarelor, grănicerul peste care dăduse cu mașina murise.

Șchiopătând, Walli se duse la fabrica de televizoare Franck și-i spuse povestea sa contabilului danez, Enok Andersen, care se angajă să îi anunțe pe Werner și pe Carla că băiatul era teafăr. Enok îi dădu lui Walli câteva mărci vest-germane, iar băiatul își luă o cameră la YMCA.

Coastele îl dureau de fiecare dată când se răsucea în pat, așa că avu un somn cât se poate de tulburat.

În ziua următoare își recuperă chitara din dubă. Instrumentul nu suferise stricăciuni la trecerea frontierei, spre deosebire de Walli. Însă vehiculul nu mai era bun de nimic.

Walli solicită un pașaport vest-german, care le era acordat automat tuturor fugarilor.

Era liber. Scăpase de puritanismul sufocant al regimului comunist al lui Walter Ulbricht. Putea cânta tot ce voia acum.

Și totuși, era nefericit.

Îi era dor de Karolin. Se simțea de parcă își pierduse o mână. Se tot gândea la lucrurile pe care ar fi vrut să i le spună în seara aceea sau a doua zi, apoi își amintea brusc că nu mai putea vorbi cu ea; iar această amintire îngrozitoare îl lovea de fiecare dată în plin. Vedea câte o fată frumușică pe stradă și gândul îi zbura imediat la ce ar fi putut face cu Karolin sâmbătă seara în spatele dubei lui Joe; apoi își dădea seama că nu avea să mai aibă parte de seri în spatele dubei și amărăciunea îl copleșea. Trecea pe lângă cluburi în care ar fi putut da o reprezentație, apoi se întreba dacă ar fi putut îndura gândul de a cânta fără Karolin.

Vorbi la telefon cu sora lui, Rebecca, iar ea îl îndemnă să vină la Hamburg, pentru a sta acolo cu ea şi cu soţul ei; Walli îi mulţumi pentru invitaţie, dar o refuză. Nu îl lăsa inima să plece din Berlin câtă vreme Karolin era încă în Est.

Fiindu-i foarte dor de ea, îşi luă chitara o săptămână mai târziu şi se duse la clubul Minnesänger, unde o cunoscuse în urmă cu doi ani. Un semn postat afară anunţa că nu era deschis lunea, dar uşa era întredeschisă, aşa că intră.

La bar stătea tânărul patron al barului, Danni Hausmann, făcând nişte calcule într-un bilanţ.

– Îmi amintesc de tine, rosti Danni. Bobbsey Twins. Aţi fost grozavi. De ce nu aţi mai venit?

– Mi-au stricat miliţienii chitara, explică Walli.

– Acum văd că ai alta.

Walli încuviinţă.

– Da, dar am pierdut-o pe Karolin.

– Păcat! Era o fată frumuşică.

– Locuiam amândoi în Est. Ea a rămas acolo, însă eu am fugit.

– Cum?

– Am trecut prin barieră cu o dubă.

– Deci tu ai fost? Am citit în ziare. Hei, bravo, omule! Dar de ce nu ai adus-o şi pe ea?

– Nu a mai venit la întâlnire.

– Îmi pare rău! Vrei ceva de băut? îl întrebă Danni, trecând în spatele barului.

– Mulţumesc. Aş vrea să mă întorc după ea, însă acum sunt dat în urmărire pentru crimă acolo.

Danni umplu două halbe cu bere.

– Comuniştii au făcut mare scandal pe tema asta. Spun despre tine că eşti un criminal violent.

Solicitaseră inclusiv extrădarea lui Walli. Guvernul din Germania de Vest refuzase, susţinând că grănicerul trăsese într-un cetăţean german care nu voia decât să treacă de pe o stradă din Berlin pe alta şi că responsabilitatea morţii acestuia cădea în totalitate pe umerii regimului est-german neales, care îşi întemniţase în mod ilegal populaţia.

Mintea îl asigura pe Walli că nu procedase greşit, însă nu-şi simţea sufletul deloc împăcat fiindcă omorâse un om.

Îi zise lui Danni:

– Dacă trec graniţa înapoi, mă vor aresta.

– O, da, chiar dai de dracu'!

– Şi tot nu ştiu de ce nu a venit Karolin.

– Şi nu te poţi întoarce să o întrebi. Doar dacă...

Walli ciuli urechile.

– Doar dacă...?

Danni ezită.

– Nimic.

Walli lăsă halba jos. Nu avea de gând să lase remarca să dispară în aer.

– Hai, omule, ce voiai să spui?

Danni rosti pe un ton gânditor:

– Dintre toţi oamenii din Berlin, cred că pot avea încredere în tipul care a omorât un grănicer est-german.

Era înnebunitor.

– Ce tot vorbeşti acolo?

Danni se hotărî şi zise:

– E doar ceva ce am auzit...

Dacă ar fi fost vorba doar despre ceva ce auzise, nu ar fi fost atât de misterios, se gândi Walli.

– Ce-ai auzit?

– S-ar putea să existe o cale de a te întoarce acolo fără să treci printr-un punct de control.

– Cum?

– Nu îţi pot spune.

Walli se enervă. Danni părea să se joace cu el.

– Atunci, de ce dracu' ai mai pomenit de asta?

– Calmează-te! Eu nu îţi pot spune, dar te pot duce să te întâlneşti cu cineva.

– Când?

Danni se gândi câteva clipe, apoi răspunse la întrebare cu o altă întrebare:

– Eşti dispus să te întorci acolo chiar azi? Acum, de exemplu?

Walli era speriat, dar nu ezită.

– Da. Dar care-i zorul?

– Trebuie să ne asigurăm că nu apuci să spui nimănui. Nu sunt foarte profesionişti în privinţa securităţii, însă nu sunt nici bătuţi în cap.

Vorbea despre un grup organizat. Suna promiţător. Walli se dădu jos de pe scaunul de bar şi zise:

– Pot să îmi las chitara aici?

– O pun eu în magazie. Danni luă instrumentul cu tot cu cutie şi îl încuie într-un bufet, împreună cu alte instrumente şi cu un echipament de amplificare. Hai să mergem, rosti el.

Clubul se afla lângă Ku'damm. Danni închise localul şi porniră spre cea mai apropiată staţie de metrou. Danni îi observă şchiopătatul.

– Ai fost împuşcat în picior, conform relatărilor din presă.

– Mda... Şi doare al naibii de tare.

– Cred că pot avea încredere în tine. Un agent Stasi sub acoperire nu ar merge atât de departe încât să se rănească singur.

Walli nu ştia dacă să fie entuziasmat sau îngrozit. Oare chiar putea să se întoarcă în Berlinul de Est – şi chiar în ziua aceea? Părea prea frumos ca să fie adevărat. Însă gândul îl şi înspăimânta. În Germania de Est încă mai exista pedeapsa cu moartea. Dacă era prins, probabil că ar fi fost ghilotinat.

Walli şi Danni luară metroul până în cealaltă parte a oraşului. Lui Walli îi trecu prin minte că ar fi putut fi o capcană. Probabil că Stasi avea agenţi în Berlinul de Vest, iar patronul de la Minnesänger putea fi unul dintre aceştia. Oare s-ar fi străduit atât de tare să îl prindă pe Walli? Era greu de crezut; dar, ştiind cât de răzbunător era Hans Hoffmann, nu părea chiar imposibil.

Îl studie pe Danni pe furiş în timp ce mergeau cu metroul. Oare chiar putea tipul *ăsta* să fie agent Stasi? Era greu de închipuit. Danni avea vreo 25 de ani, iar părul – lăsat mai lung – îi era pieptănat după ultima modă. Purta ghete cu benzi elastice în părţi şi cu vârful ascuţit. Avea un club de succes. Era prea grozav ca să fie copoi.

Pe de altă parte, se afla în locul perfect din care putea spiona tineretul anticomunist din Berlinul de Vest. Probabil că o mare parte din acesta îi frecventa clubul. Pesemne că îi ştia pe toţi liderii studenţilor din Berlinul de Vest. Oare celor de la Stasi chiar le păsa ce făceau aceşti tineri?

Firește că da. Erau obsedaţi, precum preoţii din Evul Mediu care vânau vrăjitoare.

Însă Walli nu putea rata o asemenea oportunitate, dacă asta însemna să mai poată vorbi cu Karolin încă o dată.

Îşi jură să fie vigilent.

Soarele asfinţea când ieşiră din metrou în cartierul numit Wedding. Porniră spre sud, iar Walli realiză rapid că se îndreptau către Bernauer Strasse, locul pe unde scăpase Rebecca.

Strada se schimbase, observă el în lumina tot mai palidă. În partea sudică, în locul gardului de sârmă ghimpată, se înălţa acum un zid de beton; iar clădirile de pe partea comunistă erau în plin proces de demolare. În partea liberă, unde se aflau Walli şi Danni, strada arăta jalnic. Magazinele de la parterul blocurilor păreau dărăpănate. Walli presupuse că nimeni nu voia să locuiască atât de aproape de Zid, într-un loc atât de respingător pentru ochi şi suflet.

Danni îl conduse în spatele unei clădiri şi acolo folosiră intrarea din spate a unui magazin lăsat în paragină. Locul părea să fi fost o băcănie, căci pe pereţi încă erau reclame emailate la conserve de somon şi la cacao. Însă magazinul şi încăperile din jurul său erau pline cu mormane înalte de pământ, ce lăsau printre ele doar un loc îngust de trecere; iar Walli începu să priceapă ce se petrecea acolo.

Danni deschise o uşă şi coborî o scară de beton luminată de un bec. Walli îl urmă. Apoi Danni rosti o propoziţie ce ar fi putut reprezenta codul

de acces: „Vin marinarii de submarine!“ În capătul scărilor se afla o pivniță mare, folosită fără îndoială de băcan pe post de magazie. Acum, acolo se vedea o gaură de un metru pătrat săpată în podea, cu o coțadă surprinzător de profesionistă deasupra.

Săpaseră un tunel.

– De când este tunelul ăsta aici? întrebă Walli.

Dacă sora lui ar fi știut de el în urmă cu un an, ar fi putut fugi pe acolo, iar Bernd nu ar mai fi fost rănit.

– De prea multă vreme, răspunse Danni. L-am terminat săptămâna trecută.

– Ah! zise Walli, realizând că Rebecca oricum nu ar fi putut folosi tunelul.

Danni adăugă:

– Îl folosim numai în amurg. În timpul zilei am putea fi văzuți, iar noaptea ar trebui să folosim lanterne, care ar atrage atenția asupra noastră. Însă, chiar și așa, riscul de a fi descoperiți e tot mai mare de fiecare dată când aducem pe cineva de dincolo.

Un tânăr în blugi urcă pe o scară amplasată în gaură: probabil unul dintre studenții care săpaseră tunelul. Acesta îl privi pe Walli încruntat, apoi zise:

– Cine-i ăsta, Danni?

– Mă pun zălog pentru el, Becker, rosti Danni. Îl cunosc dinainte de ridicarea Zidului.

– De ce este aici? insistă Becker pe un ton ostil și suspicios.

– Ca să treacă dincolo.

– Vrea să meargă în Est?

Walli îi explică:

– Eu am fugit săptămâna trecută, dar trebuie să mă întorc după iubita mea. Nu pot trece pe la un punct de control fiindcă am omorât un grănicer, deci sunt căutat pentru crimă.

– Tu ești tipul ăla? Becker se mai uită la el o dată. Ah, da, te recunosc din fotografia din ziar! Atitudinea sa se schimbă imediat. Poți trece, dar nu ai prea mult timp la dispoziție, zise el. Se uită la ceas. Vor începe să vină din Est în exact zece minute. Nu prea e loc să treci pe lângă cineva prin tunel și nu vreau să îi blochezi sau să îi încetinești pe fugari.

Walli era speriat, dar nu voia să piardă această ocazie.

– Plec de îndată, rosti el, ascunzându-și frica.

– Bine, du-te.

Îi strânse mâna lui Danni.

– Mulțumesc, zise el. Mă întorc pentru chitară.

– Multă baftă cu fata.

Walli coborî pe scară.

Puțul era adânc de circa trei metri. Pe fundul său se afla intrarea într-un tunel lat și înalt de un metru. Acesta era construit cu mare grijă, observă

Walli imediat. Podeaua era din scânduri, iar tavanul era proptit la intervale regulate. Walli se lăsă în patru labe și începu să se târască.

După câteva secunde, realiză că nu existau lumini. Continuă să se târască până când locul se cufundă într-o beznă completă. Simțea o frică de moarte. Știa că avea să fie în real pericol abia după ce ieșea în Germania de Est, în celălalt capăt al tunelului, dar instinctele îi spuneau să se teamă acum, în timp ce se târa fără să poată vedea nici măcar la un centimetru în față.

Ca să își distragă atenția, încercă să își imagineze cum arăta strada de deasupra. Trecea pe sub șosea, apoi pe sub Zid, apoi pe sub casele pe jumătate demolate de pe partea comunistă; însă nu știa cât de departe mergea tunelul, nici unde se termina.

Gâfâia din cauza efortului, mâinile și genunchii îl dureau de la târâtul pe scânduri, iar rana de glonț din gambă îi provoca o durere arzătoare; însă tot ce putea face era să strângă din dinți și să meargă mai departe.

Tunelul nu putea continua la infinit. Trebuia să se termine undeva. Tot ce avea de făcut era să se târască mai departe. Senzația că era pierdut în bezna nesfârșită părea doar o spaimă copilărească. Trebuia să își păstreze calmul. Putea face atâta lucru. Karolin se afla la capătul acestui tunel – nu la propriu, dar – chiar și așa – imaginea zâmbetului ei larg și seducător îi dădea tăria de a-și înfrunta frica.

Oare se zărea un licăr în față sau doar își imagina el? Vreme îndelungată, licărul rămase palid, dar într-un final deveni mai clar, iar după câteva secunde ieși afară, într-un loc luminat electric.

Deasupra capului său se afla un alt puț. Urcă pe o scară și se trezi într-o altă pivniță. Trei oameni se holbau la el. Doi aveau bagaje: probabil aceștia erau fugarii. Cel de-al treilea, pesemne unul dintre studenții organizatori, se uită la el și spuse:

– Nu te cunosc!

– Danni m-a adus, rosti el. Sunt Walli Franck.

– Prea mulți oameni știu de existența acestui tunel! exclamă bărbatul cu glasul pițigăiat de frică.

Mda, era și normal, se gândi Walli; toți cei care fugeau pe acolo știau secretul. Înțelese de ce Danni îi zisese că pericolul creștea de fiecare dată când tunelul era folosit. Se întrebă dacă avea să îl mai găsească deschis la întoarcere. Gândul că ar putea fi din nou captiv în Germania de Est îl făcu să vrea să se întoarcă târâș înapoi.

Omul se întoarse către cele două persoane cu bagaje.

– Plecați, rosti el, iar ei coborâră în puț. Întorcându-se din nou spre Walli, îi arătă niște trepte de piatră. Du-te sus și așteaptă, spuse el. Când nu mai e niciun pericol, Cristina îți va deschide chepengul din afară. Ieși. Apoi ești pe cont propriu.

– Mulţumesc.

Walli urcă treptele până dădu cu capul de o trapă de fier din tavan. Aceasta fusese utilizată iniţial pentru diverse livrări, presupunea el. Se ghemui pe trepte şi îşi impuse să aibă răbdare. Din fericire, afară se afla cineva care stătea de strajă, altfel ar fi fost observat la ieşire.

După vreo două minute, trapa se deschise. La lumina serii, Walli zări o tânără cu o basma gri pe cap. Pe când ieşea, alţi doi oameni cu bagaje se grăbiră să coboare treptele. Tânăra numită Cristina închise trapa. Avea un pistol îndesat la cingătoare, remarcă el cu surprindere.

Walli se uită împrejur. Se afla într-o curte mică şi împrejmuită din spatele unui bloc părăginit. Cristina îi arătă o uşă de lemn din zid.

– Du-te pe acolo, rosti ea.

– Mulţumesc.

– Dispari, zise ea. Iute.

Erau cu toţii mult prea încordaţi ca să mai ţină cont de politeţuri.

Walli deschise uşa şi ieşi pe stradă. În stânga, la câţiva paşi, se afla Zidul. O luă la dreapta şi începu să meargă.

La început, se uită împrejur întruna, aşteptându-se să vadă în orice clipă o maşină de miliţie. Apoi încercă să se poarte normal şi să păşească pe caldarâm cu mersul său obişnuit. Oricât de mult se străduia, nu putea scăpa de şchiopătat: piciorul îl durea prea tare.

Primul său impuls fu să se ducă direct la Karolin acasă. Însă nu putea să-i bată la uşă pur şi simplu. Tatăl ei ar fi sunat la miliţie.

Nu se gândise deloc la asta.

Poate că era mai bine să o întâlnească după ce termina ea orele a doua zi după-amiază. Nu era nimic suspicios la un băiat care-şi aştepta iubita în faţa colegiului, iar Walli făcuse asta adeseori. Trebuia doar să se asigure că niciunul dintre colegii ei nu îi vedea faţa. Ardea de nerăbdare să o vadă, dar ar fi fost nebun de legat să nu îşi ia măsuri de precauţie.

Ce avea să facă între timp?

Tunelul îl scosese pe Strelitzer Strasse, care ducea în sud, în centrul vechi al oraşului, Berlin-Mitte, unde locuia familia lui. Se afla la doar câteva străzi de casa părinţilor săi. Ar fi putut să se ducă acasă.

Poate că s-ar fi bucurat să îl vadă.

În timp ce se apropia de strada lor, se întrebă dacă era posibil ca şi casa lor să fie pusă sub supraveghere. Dacă aşa stăteau lucrurile, nu se putea duce acolo. Se gândi din nou să îşi schimbe înfăţişarea, dar nu avea cu ce să se deghizeze: când plecase din camera lui de la YMCA în dimineaţa aceea, nici nu visase că va fi înapoi în Berlinul de Est în acea noapte. Acasă ar fi găsit pălării, eşarfe şi alte obiecte vestimentare folositoare – însă mai întâi trebuia să ajungă acolo în siguranţă.

Din fericire, acum era întuneric. Trecu pe trotuarul de peste drum de casa părinţilor săi, uitându-se după oameni care ar fi putut fi agenţi Stasi. Nu văzu niciun gură-cască, pe nimeni care să stea în vreo maşină parcată sau postat la vreo fereastră. Cu toate acestea, merse până în capătul străzii şi ocoli prin spate. Când ajunse în dreptul aleii ce ducea la curţile din spate, se furişă pe acolo. Deschise o poartă, traversă curtea părinţilor săi şi ajunse la intrarea de la bucătărie. Era 9.30, tatăl său nu încuiase încă uşile. Walli deschise uşa şi intră în casă.

Lumina era aprinsă, însă în bucătărie nu era nimeni. Cina se terminase de mult şi familia lui era probabil la etaj, în salon. Walli trecu prin hol şi urcă. Cum uşa salonului era deschisă, intră în încăpere – mama, tata, sora şi bunica lui se uitau la televizor. Walli zise:

– Bună tuturor!

Lili ţipă.

Bunica Maud exclamă în engleză: „O, Doamne Dumnezeule!"

Carla se albi şi îşi duse mâinile la gură.

Werner se ridică în picioare.

– Băiatul meu! zise el. Străbătu camera din doi paşi şi îl cuprinse pe Walli în braţe. Băiatul meu, slavă Domnului că eşti teafăr!

Walli simţi cum se rupe zăgazul sentimentelor şi izbucni în plâns.

Apoi îl îmbrăţişă şi restul familiei: mama lui, cu lacrimile şiroindu-i pe faţă, Lili şi, în cele din urmă, Bunica Maud. Walli se şterse la ochi cu mâneca bluzei sale de denim, dar lacrimile continuau să-i curgă. Această emoţie copleşitoare îl luase prin surprindere. Crezuse că este suficient de tare, la cei 17 ani ai săi, încât să fie singur, departe de familie. Acum îşi dădea seama că nu făcuse altceva decât să amâne vărsarea lacrimilor.

În cele din urmă se calmară cu toţii şi îşi şterseră ochii. Mama îi pansă din nou rana, care sângerase în timp ce se târâse prin tunel. Apoi pregăti cafea şi îi aduse lui Walli o prăjitură, iar el realiză cât era de hămesit. După ce mâncă şi bău pe săturate, le împărtăşi întreaga poveste. Ei îi adresară o mulţime de întrebări, iar în final se duse la culcare.

*

A doua zi, puţin după ora 3.00, stătea rezemat de un zid peste drum de colegiul lui Karolin, purtând o bască şi ochelari de soare. Ajunsese mai devreme: fetele ieşeau la 4.

Soarele strălucea în Berlin, iar aerul părea încărcat de optimism. Oraşul era un amestec de clădiri vechi şi impunătoare, de betoane moderne tăiate în unghiuri drepte şi de terenuri virane – din ce în ce mai rare – rămase pe locurile în care căzuseră bombele în război.

Walli își simțea sufletul plin de dor. În câteva minute, avea să revadă fața lui Karolin, încadrată de pletele lungi și bălaie, și surâsul ei larg. Avea să o sărute și să-i simtă rotunjimea delicată a buzelor. Poate că în noaptea aceea aveau să facă dragoste.

Totodată, era mistuit de curiozitate. De ce nu venise oare la întâlnirea din urmă cu nouă zile, ca să fugă împreună cu el? Era aproape sigur că se întâmplase ceva care le stricase planurile: fie tatăl ei ghicise ce se petrecea și o încuiase în cameră, fie vreun alt ghinion. Mai era un gând care nu-i dădea pace, chiar dacă încerca să și-l alunge din minte: dacă fata se răzgândise și nu-și mai dorise să vină cu el? Nu își putea închipui ce ar fi putut s-o determine să facă asta. Îl mai iubea oare? Oamenii se puteau schimba. Presa est-germană îl prezentase ca pe un criminal fără suflet. Oare asta o afectase?

În curând avea să afle.

Părinții lui fuseseră devastați de cele întâmplate, dar nu încercaseră să îl determine să își schimbe planurile. Nu-și doreau ca el să plece de acasă, considerându-l încă mult prea tânăr, dar știau că acum nu mai putea rămâne în Est fără să fie întemnițat. Îl întrebaseră ce avea de gând să facă în Vest – să își continue studiile sau să muncească –, iar el le zisese că nu putea lua nicio decizie până când nu vorbea cu Karolin. Acceptaseră asta și, pentru prima oară, tatăl său nu încercase să-i spună ce să facă. Îl tratau ca pe un adult. El le cerea asta de ani buni, însă acum – că se întâmplase – se simțea pierdut și speriat.

Tinerii începură să iasă din colegiu.

Clădirea era o fostă bancă, ale cărei încăperi fuseseră transformate în săli de clasă. Erau numai fete, toate aflate spre finalul adolescenței, care învățau să fie dactilografe, secretare, contabile și agente de turism. Aveau ghiozdane, cărți și dosare. Purtau combinații de primăvară – în special pulovere cu fuste – ușor demodate: fetele care se pregăteau să devină secretare trebuiau să se îmbrace discret.

În cele din urmă ieși și Karolin, îmbrăcată în verde și cu cărțile într-o servietă veche de piele.

Arăta diferit, se gândi Walli; părea acum ceva mai împlinită la față. Nu s-ar fi putut îngrășa prea mult într-o săptămână, nu-i așa? Vorbea cu alte două fete, dar nu râdea atunci când râdeau acestea. Walli se temea că, dacă ar fi abordat-o imediat, fetele l-ar fi putut observa. Ceea ce ar fi fost cât se poate de riscant: chiar dacă era deghizat, acestea ar fi putut să știe că celebrul criminal fugar Walli Franck fusese iubitul lui Karolin și ar fi putut bănui că băiatul cu ochelari de soare este chiar el.

Simți cum intră în panică: doar nu putea abandona tocmai acum, în ultima clipă, după ce trecuse prin atâtea? Apoi, cele două fete o luară spre stânga și Karolin traversă strada singură.

Când se apropie de el, Walli îşi dădu jos ochelarii de soare şi îi zise: „Bună, iubito".

Ea se uită la el, îl recunoscu şi şocul o făcu să înlemnească. El îi citi pe chip uluirea, frica şi... şi ceva diferit – oare vinovăţie? Apoi ea fugi spre el, lăsând servieta din mână şi aruncându-i-se în braţe. Se îmbrăţişară şi se sărutară, iar Walli simţi o mare uşurare. Era fericit şi avea răspunsul la prima sa întrebare: încă îl iubea.

După un minut realiză că trecătorii se holbau la ei – unii zâmbind, alţii având expresii dezaprobatoare pe chip. Îşi puse din nou ochelarii de soare.

– Hai să mergem, îi spuse el. Nu vreau să mă recunoască lumea.

Îi luă servieta şi plecară de la colegiu ţinându-se de mână.

– Cum te-ai întors? zise ea. Eşti în siguranţă? Ce-ai de gând să faci? Ştie cineva că eşti aici?

– Avem multe de discutat, rosti el. Trebuie să găsim un loc mai retras în care să ne aşezăm.

Zări peste drum o biserică. Poate că era deschisă pentru oamenii care căutau liniştea sufletească.

O conduse pe Karolin până la uşă.

– Şchiopătezi, remarcă ea.

– Grănicerul acela m-a împuşcat în picior.

– Te doare?

– O, da!

Cum uşa era descuiată, intrară împreună în biserică.

Era un lăcaş de cult protestant, simplu, luminat discret, cu mai multe rânduri de bănci tari. În capătul îndepărtat, o femeie cu batic ştergea amvonul de praf. Walli şi Karolin se aşezară în ultimul rând şi începură să vorbească pe un ton scăzut.

– Te iubesc, îi zise Walli.

– Şi eu te iubesc.

– Ce s-a întâmplat duminică dimineaţă? Trebuia să ne întâlnim.

– Mi s-a făcut frică, răspunse ea.

Nu era răspunsul la care se aşteptase Walli şi îi venea greu să înţeleagă asta.

– Şi mie mi-a fost frică, rosti el. Dar ne-am promis ceva unul altuia.

– Ştiu.

Se vedea limpede că era măcinată de remuşcări; dar mai era şi altceva la mijloc. Nu voia să o chinuie, însă trebuia să afle adevărul.

– Mi-am asumat un risc teribil, insistă el. Nu ar fi trebuit să dai înapoi fără să-mi zici nimic.

– Îmi pare rău.

– Eu nu ţi-aş fi făcut una ca asta, continuă el. Apoi adăugă pe un ton acuzator: Te iubesc prea mult.

Ea tresări de parcă ar fi lovit-o, însă îi răspunse cu însufleţire:

– Nu sunt o laşă.

– Dacă mă iubeşti, de ce m-ai abandonat?

– Mi-aş da şi viaţa pentru tine!

– Dacă ar fi adevărat, ai fi venit cu mine. Cum poţi să mai spui asta acum?

– Simplu. Fiindcă nu doar viaţa mea ar fi în primejdie.

– Știu. Și a mea este.

– Da, dar și a altcuiva.

Walli era buimăcit.

– A cui, pentru numele lui Dumnezeu?

– Mă refer la viaţa copilului nostru.

– Poftim?!

– Vom avea un copil. Sunt însărcinată, Walli.

Băiatul rămase cu gura căscată, fără să îşi mai poate găsi cuvintele. Lumea i se întorsese cu fundul în sus într-o clipită. Karolin era însărcinată. Un copil urma să intre în vieţile lor.

Copilul lui.

– O, Doamne! îngăimă el într-un final.

– Am avut sufletul împărţit, Walli, rosti ea îndurerată. Trebuie să încerci să mă înţelegi. Aş fi vrut să vin cu tine, dar nu puteam să pun copilul în pericol. Nu puteam urca în duba aceea ştiind că tu vrei să intri în barieră cu ea. Nu îmi păsa dacă aş fi fost eu rănită, însă nu puteam îngădui ca bebeluşul să păţească ceva, zise ea pe un ton rugător. Spune-mi că înţelegi, te rog!

– Cred că înţeleg, zise el.

– Mulţumesc.

El o luă de mână.

– Bine, acum trebuie să vorbim despre ce-i de făcut.

– Eu ştiu ce-o să fac, rosti ea cu tărie. Iubesc deja copilul ăsta. Nu voi renunţa la el.

Ea ştia deja de câteva săptămâni că este însărcinată, intui el, aşa că avusese timp să se gândească îndelung. Însă pe el îl surprinse fermitatea din glasul său.

– Vorbeşti de parcă eu nu aş avea niciun cuvânt de spus, zise el.

– E corpul meu! ripostă ea cu ardoare. Când femeia care făcea curat se uită împrejur, Karolin îşi coborî glasul, dar continuă să vorbească foarte aprins: Nu voi accepta să îmi spună un bărbat ce să fac cu trupul meu... nici tu, nici tata!

Walli realiză că tatăl ei încercase să o convingă să avorteze.

– Eu nu sunt tatăl tău, rosti Walli. Nu o să-ţi spun ce să faci şi nu vreau să te conving să avortezi.

– Îmi pare rău.

– Însă acest copil este al nostru sau doar al tău?

Ea izbucni în plâns.

– Al nostru, zise ea.

– Atunci, nu ar fi mai bine să discutăm despre ce avem de făcut... împreună?

Ea îl strânse de mână.

– Eşti atât de matur, spuse ea. Ceea ce-i bine, având în vedere că vei fi tată înainte să împlineşti 18 ani.

Era un gând şocant. Şi-l imagină pe propriul tată, cu părul tuns scurt şi cu vestele sale. Acum, Walli trebuia să joace acest rol: să fie figura impunătoare, autoritară, de nădejde, un om capabil să îşi întreţină familia. Nu era pregătit, indiferent ce spunea Karolin.

Însă trebuia să o facă oricum.

– Când? întrebă el.

– În noiembrie.

– Vrei să ne căsătorim?

Ea zâmbi printre lacrimi şi zise:

– Vrei să te căsătoreşti cu mine?

– Da, nu-mi doresc nimic mai mult pe lume.

– Mulţumesc, rosti ea îmbrăţişându-l.

Femeia care făcea curat tuşi mustrător. Conversaţiile erau permise, dar nu şi contactul fizic.

– Ştii că eu nu pot rămâne aici, în Est, zise Walli.

– Nu ar putea tatăl tău să îţi găsească un avocat? zise ea. Sau să exercite presiuni politice? Guvernul ar putea să te amnistieze, dacă le explici toate circumstanţele.

Familia lui Karolin nu se pricepea la politică aşa cum se pricepea familia lui Walli. El ştia cu certitudine că nu avea să fie amnistiat în vecii vecilor după ce omorâse un grănicer.

– Imposibil, rosti el. Dacă rămân aici, mă vor executa pentru crimă.

– Şi atunci, ce poţi face?

– Trebuie să mă întorc în Vest şi să rămân acolo, asta dacă nu cumva cade regimul comunist, ceea ce nu cred că se va întâmpla cât voi trăi eu.

– Nu.

– Va trebui să vii cu mine în Berlinul de Vest.

– Cum?

– Vom pleca pe unde am venit eu. Câţiva studenţi au săpat un tunel pe sub Bernauer Strasse. Se uită la ceas. Timpul trecea iute. Trebuie să ajungem acolo la asfinţit.

Ea îl privi îngrozită.

– Azi?

– Da, chiar acum.

– O, Doamne!

– Nu ai prefera să ne creştem copilul într-o ţară liberă?

Chipul ei se schimonosi de durere, de parcă o luptă cumplită s-ar fi desfăşurat în interiorul ei.

– Aş prefera să nu risc prea mult.

– Şi eu. Dar nu avem de ales.

Ea îşi întoarse privirea, uitându-se spre rândurile de strane şi spre femeia care făcea curat, dar şi spre o plachetă de pe perete pe care scria EU SUNT CALEA, ADEVĂRUL ŞI VIAŢA. Versetul nu i se părea de mare ajutor lui Walli, însă Karolin se hotărâse.

– Atunci, hai să mergem, spuse ea, ridicându-se în picioare.

Ieşiră din biserică şi porniră spre nord. Karolin era abătută, aşa că Walli încercă să o înveselească.

– The Bobbsey Twins pleacă într-o aventură, rosti el, făcând-o să surâdă uşor.

Walli se întrebă dacă ar fi putut fi puşi sub supraveghere. Era destul de sigur că nu îl văzuse nimeni plecând de acasă în acea dimineaţă: ieşise prin spate şi nimeni nu îl urmărise. Dar dacă era urmărită chiar Karolin? Poate că mai aşteptase şi altcineva în faţa colegiului până ca ea să iasă, cineva care se pricepea să treacă neobservat.

Walli începu să privească în spate la fiecare câteva minute, verificând dacă vedea aceeaşi persoană mai multă vreme. Nu remarcă pe nimeni care să-i dea de bănuit, însă izbuti să o sperie pe Karolin.

– Ce tot faci? îl întrebă ea cu teamă.

– Verific dacă suntem urmăriţi.

– Te referi la bărbatul cu bască?

– Poate. Hai să luăm autobuzul.

Tocmai treceau pe lângă o staţie de autobuz, aşa că Walli o trase pe Karolin la coadă.

– De ce?

– Ca să vedem dacă urcă şi coboară cineva împreună cu noi.

Din păcate era oră de vârf, aşa că milioane de berlinezi luau autobuzul şi trenul spre casă. Până să vină un autobuz, în spatele lui Walli şi a lui Karolin se strânseseră o mulţime de oameni. Când urcară la bord, el îi scrută cu mare atenţie pe fiecare în parte. Văzu o femeie cu o pelerină de ploaie, o fată drăguţă, un bărbat în salopetă albastră, un bărbat în costum şi cu o pălărie moale de fetru pe cap şi doi adolescenţi.

Merseră trei staţii, apoi coborâră. Femeia în pelerină de ploaie şi bărbatul coborâră odată cu ei. Walli porni spre vest, în direcţia din care

veniseră, gândindu-se că oricine i-ar fi urmat pe o rută atât de ilogică era neapărat suspicios.

Însă nimeni nu o luă în aceeaşi direcţie.

– Sunt destul de sigur că nu suntem urmăriţi, îi zise el lui Karolin.

– Sunt foarte speriată, zise ea.

Soarele asfinţea. Trebuiau să se grăbească. O luară spre nord, îndreptându-se către Wedding. Walli se uită din nou peste umăr. Observă un bărbat de vârstă mijlocie în haina maronie de postav a unui magazioner, dar nimeni pe care să-l fi remarcat mai devreme.

– Cred că suntem în siguranţă, zise el.

– Nu îmi voi mai vedea niciodată familia, nu? spuse Karolin.

– O vreme, nu, răspunse Walli. Asta dacă nu cumva fug şi ei.

– Tatăl meu nu ar pleca în ruptul capului. Îşi iubeşte meseria.

– Dar există autobuze şi în Vest.

– Nu îl cunoşti.

Walli îl cunoştea şi ştia foarte bine că fata avea dreptate. Tatăl ei era cât se poate de diferit de inteligentul şi hotărâtul Werner. Tatăl lui Karolin nu avea credinţe politice sau religioase şi nu era interesat deloc de libertatea de exprimare. Dacă ar fi trăit într-o democraţie, probabil că nici nu s-ar fi deranjat să voteze. Ţinea la meserie, la familie şi la crâşmă. Mâncarea lui perferată era pâinea. Comunismul îi oferea, aşadar, tot ce îi trebuia. Nu ar fi fugit niciodată în Vest.

Era deja amurg când Walli şi Karolin ajunseră pe Strelitzer Strasse.

Karolin devenea din ce în ce mai agitată în timp ce avansau pe strada blocată de Zid.

Walli observă în faţă un cuplu de tineri cu un copil. Se întrebă dacă şi ei erau fugari. Într-adevăr, păreau să fie: deschiseră uşa curţii şi dispărură înăuntru.

Când Walli şi Karolin ajunseră acolo, Walli zise:

– Pe aici intrăm.

– Vreau să o am pe mama cu mine atunci când nasc, spuse Karolin.

– Aproape că am ajuns! exclamă Walli. Dincolo de uşa asta e o curte cu o trapă. Coborâm prin puţ şi apoi o luăm prin tunel spre libertate!

– Nu de fugă mi-e teamă mie, ci de naştere, răspunse ea.

– Va fi totul bine, rosti Walli disperat. Au spitale excelente în Vest. Vei fi înconjurată de doctori şi de asistente.

– Eu o vreau pe mama! insistă ea.

Aruncând o privire peste umăr, Walli îl văzu, la 400 de metri distanţă, la colţul străzii, pe bărbatul cu haina maronie de postav vorbind cu un miliţian.

– Rahat! zise el. Chiar *am fost* urmăriţi. Se uită la uşă, apoi la Karolin. Acum ori niciodată, zise el. Nu am de ales: trebuie să plec. Vii cu mine sau nu?

Ea plângea acum.

– Vreau să vin, dar nu pot, spuse ea.

O maşină apăru în trombă de după colţ şi se opri lângă miliţian şi urmăritorul lor. O figură familiară sări din autoturism, un bărbat înalt, uşor cocoşat: Hans Hoffmann. I se adresă bărbatului în haină maronie.

Walli îi zise lui Karolin:

– Fie vii cu mine, fie pleci cât poţi de repede de aici. O să fie tămbălău. O ţintui cu privirea. Te iubesc, adăugă el, apoi ţâşni pe uşă.

Deasupra trapei se afla Cristina, cu baticul pe cap şi cu pistolul la brâu. Când îl văzu pe Walli, deschise repede uşile de fier.

– S-ar putea să ai nevoie de armă, îi spuse Walli. Vine miliţia!

Aruncă o privire în spate. Uşa de lemn din zid rămăsese închisă. Karolin nu îl urmase. Simţi un nod în stomac: ăsta era sfârşitul.

Coborî treptele grăbit.

În pivniţă văzu cuplul de tineri cu copil aşteptând alături de un student.

– Grăbiţi-vă! răcni Walli. Vine miliţia!

Începură să coboare prin puţ: mama prima, apoi copilul, iar la sfârşit tatăl. Copilul păşea pe trepte încet.

Cristina coborî pe scări şi trânti cu un zăngănit trapa de fier în urma ei.

– Cum a dat miliţia de noi? întrebă ea.

– Cei de la Stasi o urmăreau pe iubita mea.

– Prostul naibii, ne-ai trădat pe toţi!

– Atunci, voi pleca eu ultimul, rosti Walli.

Studentul coborî în puţ, iar Cristina vru să îl urmeze.

– Dă-mi arma, îi zise Walli.

Ea şovăi.

– Dacă sunt în spatele tău, spuse Walli, oricum nu o vei putea folosi.

Ea îi dădu pistolul, iar Walli îl luă cu grijă. Arăta exact ca arma scoasă de tatăl său din ascunzătoarea din bucătărie în ziua în care fugiseră Rebecca şi Bernd.

Cristina îi observă neliniştea.

– Ai mai tras vreodată cu o armă? îl întrebă ea.

– Niciodată.

Ea luă arma înapoi şi trase o manetă de lângă cocoş.

– Acum, piedica e trasă, îi explică. Nu mai trebuie decât să ţinteşti şi să tragi.

Împinse maneta la loc şi îi dădu înapoi pistolul. Apoi coborî pe scară.

Walli auzea strigăte şi motoare de afară. Nu îşi dădea seama ce făcea miliţia, dar era clar că nu mai avea prea mult timp la dispoziţie.

Pricepea acum ce se întâmplase. Hans Hoffmann o pusese sub supraveghere pe Karolin, sperând fără îndoială că Walli s-ar fi putut întoarce după ea. Urmăritorul o văzuse întâlnindu-se cu un băiat şi plecând cu el. Cineva hotărâse probabil să nu fie arestaţi imediat, pentru a verifica dacă nu cumva aveau să îi conducă la vreun grup de complici. Se operase o schimbare vicleană de personal după ce coborâseră din autobuz şi un nou urmăritor preluase ştafeta – bărbatul cu haina maronie. La un moment dat, acesta realizase că ei se îndreaptă spre Zid şi dăduse alarma.

Acum, miliţia şi Stasi erau afară, căutând prin spatele clădirilor abandonate şi încercând să descopere pe unde dispăruseră Walli şi Karolin. Aveau să găsească trapa dintr-o clipă în alta.

Walli coborî în puţ cu pistolul în mână, urmându-i pe ceilalţi.

Când ajunse la baza scării, auzi zăngănitul trapei de fier. Miliţia descoperise intrarea. Un moment mai târziu – când văzură gaura din podea – se auziră strigăte înfundate de surprindere şi triumf.

Walli fu nevoit să aştepte câteva clipe lungi şi agonizante în gura tunelului, până când Cristina dispăru înăuntru. O urmă, apoi se opri. Cum era subţirel, izbuti să se răsucească în pasajul îngust. Trase cu ochiul prin puţ şi zări silueta unui miliţian coborând pe scară.

Era o situaţie fără scăpare. Miliţia era mult prea aproape. Era de ajuns să îşi îndrepte armele spre tunel şi să tragă. Walli avea să fie împuşcat şi, după ce urma să cadă la pământ, gloanţele aveau să îl nimerească pe următorul – şi tot aşa: avea să fie un măcel. Şi ştia că miliţienii nu aveau să ezite să tragă, căci fugarilor nu li se arăta nicio urmă de îndurare. Avea să fie un carnaj.

Ar fi trebuit să îi ţină departe de puţ, însă nu voia să mai omoare un om.

Lăsându-se în genunchi în gura tunelului, trase piedica pistolului Walther. Apoi scoase mâna cu arma în afara tunelului, ţinti în sus şi apăsă trăgaciul.

Simţi reculul armei. Împuşcătura răsună zgomotos în spaţiul închis. Imediat după aceea, auzi strigăte de deznădejde şi de frică, dar nu şi de durere, şi îşi dădu seama că îi speriase, dar nu rănise pe nimeni. Trase cu ochiul şi îl văzu pe miliţian căţărându-se înapoi pe scară şi ieşind din puţ.

Aşteptă. Ştia că fugarii din faţa lui se mişcau încet din cauza copilului. Îi putea auzi pe miliţieni discutând înfuriaţi despre ce urmau să facă. Niciunul dintre ei nu era dispus să coboare în puţ: era sinucidere curată, zisese unul. Dar nici nu îi puteau lăsa să fugă!

Pentru a le întări senzaţia de pericol, Walli trase din nou cu arma. Auzi mişcări de panică, de parcă ei s-ar fi retras de la buza puţului. Gândindu-se că reuşise să îi sperie, se răsuci, pregătit să pornească târâş.

Apoi auzi o voce pe care o cunoştea foarte bine. Hans Hoffmann zise: „Avem nevoie de grenade".

– La dracu'! pufni Walli.

Își vârî pistolul la brâu și începu să se târască prin tunel. Acum nu mai putea face nimic altceva decât să încerce să ajungă cât mai departe posibil. În scurt timp simți pantofii Cristinei în fața lui.

– Grăbește-te! țipă el. Milițienii aduc grenade!

– Nu pot merge mai repede decât omul din fața mea! țipă ea.

Walli nu putea decât să îi urmeze. Acum era întuneric. Nu se auzea niciun sunet dinspre pivnița din spatele lui. Milițienii obișnuiți nu aveau în mod normal grenade în dotare, însă Hans putea să le obțină de la grănicerii din apropiere în doar câteva minute.

Walli nu vedea nimic, dar auzea gâfâitul celorlalți fugari și scârțâitul scândurii sub genunchii lor. Copilul începu să plângă. Cu o zi în urmă, cu siguranță Walli l-ar fi blestemat, considerându-l o pacoste care le punea viețile în pericol, însă azi, când știa că urma să fie și el tată, nu mai simțea decât milă pentru puștiul înspăimântat.

Oare ce avea să facă poliția cu grenadele? Aveau să fie precauți, aruncând doar una în puț, unde nu ar fi făcut mari pagube? Sau unul dintre ei avea să își ia inima în dinți și să coboare pe scară pentru a arunca una în tunel? Asta ar fi putut să-i omoare pe toți.

Walli decise că ar fi trebuit să facă mai mult pentru a-i descuraja pe milițieni. Se întinse pe burtă, se rostogoli, scoase arma și se ridică în cotul stâng. Nu vedea nimic, însă îndreptă pistolul în direcția opusă și apăsă trăgaciul.

Se auziră câteva țipete.

Cristina întrebă:

– Ce-a fost asta?

Walli puse pistolul la loc și își reluă mersul târâș.

– Eu. Voiam să îi intimidez pe milițieni.

– Avertizează-ne și pe noi data viitoare, pentru numele lui Dumnezeu!

Apoi zări lumină în față. Tunelul părea mai scurt la întoarcere. Auzi strigăte de ușurare când oamenii realizară că ajunseseră la capăt. Walli începu să se miște mai repede, împingând în pantofii Cristinei.

În spatele lui se auzi o explozie.

Simțind unda de șoc, care era slabă, își dădu seama imediat că prima grenadă fusese aruncată în puț. Nu fusese niciodată foarte atent la orele de fizică, dar presupunea că în aceste condiții aproape întreaga forță de explozie se ducea în sus.

Totuși, intuia ce avea să facă Hans mai departe. Asigurându-se că nu îi pândea nimeni la intrare, avea să trimită un milițian care să arunce o grenadă în tunel.

În fața lui Walli, grupul ieșea în pivnița fostei băcănii.

– Repede! răcni Walli. Urcaţi repede pe scară!

Cristina ieşi din tunel şi rămase în puţ zâmbind.

– Relaxează-te, îi zise ea. Aici suntem în Vest. Am scăpat – suntem liberi!

– Grenade! răcni Walli. Urcaţi cât de repede puteţi!

Cei doi tineri şi copilul lor urcau scara extrem de încet. Studentul şi Cristina îi urmau. Walli rămase la baza scării, tremurând de nerăbdare şi de frică. Urcă imediat după Cristina, cu faţa la nivelul genunchilor ei. Ajunse sus şi îi văzu pe toţi laolaltă, râzând şi îmbrăţişându-se.

– La pământ! zbieră el. Grenade!

Apoi se aruncă pe podea.

Se auzi imediat o bubuitură înfiorătoare. Unda de şoc păru să cutremure pivniţa. Apoi se auzi un şuierat ca dintr-o fântână, iar Walli realiză că pământul ţâşnea din gura tunelului. Pentru a-i confirma parcă presupunerea, o ploaie de ţărână şi de pietricele căzu asupra lor. Partea de deasupra puţului se prăbuşi în gaură.

Apoi, zgomotul se stinse. Pivniţa rămase cufundată în tăcere, cu excepţia hohotelor de plâns ale copilului. Walli se uită împrejur. Puştiului îi curgea sânge din nas, dar părea teafăr în rest şi nimeni altcineva nu părea să fie rănit. Aruncă o privire peste buza puţului şi văzu că tunelul se surpase.

Se ridică în capul oaselor, clătinându-se. Scăpase. Era viu şi liber.

Şi singur.

*

Rebecca cheltuise o mare parte din banii tatălui ei în apartamentul din Hamburg. Locuinţa se afla la parterul unei case negustoreşti vechi şi impunătoare. Toate camerele erau suficient de mari încât să îi permită lui Bernd să întoarcă scaunul cu rotile – inclusiv baia. Rebecca instalase toate utilităţile existente pentru un bărbat paralizat de la brâu în jos. Tavanul şi pereţii erau echipaţi cu funii şi cu mânere care îi permiteau să se îmbrace şi să se spele singur, dar să şi urce şi să coboare din pat. Putea chiar să şi gătească în bucătărie, dacă ar fi vrut, deşi, asemenea celor mai mulţi bărbaţi, nu ştia să prepare decât ouă ochiuri.

Rebecca era hotărâtă – înverşunată de-a dreptul – ca ea şi Bernd să ducă o existenţă cât mai normală cu putinţă, în pofida rănilor acestuia. Aveau să-şi savureze căsnicia, serviciul şi libertatea. Viaţa lor avea să fie ocupată, variată şi satisfăcătoare. Dacă nu izbuteau să facă acest lucru, însemna că tiranii din cealaltă parte a Zidului câştigaseră.

Starea lui Bernd nu se schimbase de când fusese externat, deşi medicii îi spuseseră că se putea ameliora, că nu trebuia să îşi piardă speranţa. Într-o bună zi, insistau ei, ar fi putut avea copii. Rebecca nu trebuia să renunţe la această încercare.

Ea considera că avea foarte multe motive de a fi fericită. Preda din nou, făcând ce știa cel mai bine, deschizând minţile tinerilor către bogăţiile intelectuale ale lumii în care trăiau. Era îndrăgostită de Bernd, care prin bunătatea și umorul lui transforma fiecare zi într-o plăcere. Erau liberi să citească orice voiau, să gândească tot ce pofteau și să spună ce le plăcea, fără să fie nevoiți să își facă griji din cauza turnătorilor poliției secrete.

Rebecca avea și un obiectiv pe termen lung. Își dorea nespus ca într-o bună zi să-și reîntâlnească familia. Nu familia ei biologică: păstra vie în mintea ei amintirea părinţilor săi biologici, deși aceasta era distantă și neclară. Totuși, Carla o salvase din infernul războiului, făcând-o să se simtă iubită și în siguranţă, chiar și atunci când erau cu toţii flămânzi, înfriguraţi și speriaţi. De-a lungul anilor, casa din Mitte se umpluse de oameni care aveau să o iubească și pe care Rebecca urma să îi iubească la rândul ei: pruncul Walli, apoi noul ei tată, Werner, apoi fetiţa, Lili. Până și Bunica Maud, acea englezoaică bătrână și incredibil de demnă, o iubise și îi purtase de grijă.

Avea să-i revadă atunci când vest-germanii și est-germanii urmau să se reunească. Mulţi oameni credeau că această zi nu avea să mai vină vreodată. Și poate că așa era. Însă Carla și Werner o învăţaseră pe Rebecca un lucru important: dacă vrei să schimbi ceva, trebuie să acţionezi politic pentru a-ţi atinge ţelul. „În familia mea, apatia nu este o opţiune“, îi zisese Rebecca lui Bernd. Așa că se înscriseseră în Partidul Liber Democrat, care era liberal, dar nu atât de socialist precum Partidul Social Democrat al lui Willy Brandt. Rebecca era secretara filialei, iar Bernd era trezorierul.

În Germania de Vest te puteai înscrie în orice partid voiai, cu excepţia Partidului Comunist, care era scos în afara legii. Rebecca nu era de acord cu această interdicţie. Ura comunismul, dar scoaterea lui în afara legii era genul de lucru pe care îl făceau comuniștii, nu democraţii.

Rebecca și Bernd mergeau împreună la serviciu în fiecare zi. Se întorceau acasă după cursuri, iar Bernd punea masa în timp ce Rebecca pregătea cina. În unele zile, după ce mâncau, venea la ei maseurul lui Bernd. Cum Bernd nu își putea mișca picioarele, acestea trebuiau masate regulat pentru îmbunătăţirea circulaţiei sângelui și pentru prevenirea – sau măcar încetinirea – atrofierii nervilor și a mușchilor. Rebecca strângea masa în timp ce Bernd și maseurul Heinz lucrau în dormitor.

În seara aceasta, Rebecca se așează în fața unui teanc de caiete și începu să le corecteze. Le ceruse elevilor săi să redacteze o reclamă imaginară despre atracţiile Moscovei ca destinaţie de vacanţă. Le plăceau aceste teme ironice.

După o oră Heinz plecă, iar Rebecca intră în dormitor.

Bernd era întins pe pat, gol. Partea de sus a corpului său era musculoasă și puternică, fiind nevoit să își folosească braţele în mod constant pentru a

se deplasa. Picioarele lui, în schimb, arătau precum picioarele unui bătrân, subţiri şi palide.

De obicei se simţea bine după masaj, atât fizic, cât şi psihic. Rebecca se aplecă deasupra lui şi îl sărută pe buze, încet şi prelung. „Te iubesc", rosti ea. „Sunt atât de fericită cu tine..." Spunea des acest lucru, nu numai fiindcă era adevărat, ci şi pentru a-l linişti: ştia că, uneori, el se întreba cum de putea ea să iubească un schilod.

Se aşeză în faţa lui şi începu să se dezbrace. Lui îi plăcea când Rebecca făcea asta, deşi nu îi producea vreo erecţie. Ea aflase că bărbaţii paralizaţi aveau rareori erecţii psihogenice, de genul celor cauzate de imagini sau de gânduri senzuale. Cu toate acestea, ochii lui o urmăreau cu evidentă delectare în timp ce îşi descheia sutienul, scoţându-şi apoi ciorapii şi lenjeria intimă.

– Arăţi nemaipomenit, spuse el.

– Şi sunt numai a ta.

– Cât de norocos sunt!

Se întinse lângă el şi începură să se mângâie lasciv. Sexul cu Bernd, atât înainte, cât şi după accident, presupunea mereu săruturi delicate şi şoapte de alint, nu doar actul în sine. Asta îl deosebea de primul ei soţ. Hans avea un tipar propriu: sărutat, dezbrăcat, erecţie, orgasm. Filosofia lui Bernd presupunea să faci orice îţi plăcea şi în orice ordine.

După o vreme se urcă deasupra lui, apoi se poziţionă în aşa fel încât el să îi poată săruta sânii şi sfârcurile. Îi adorase sânii de la bun început, iar acum îi savura cu aceeaşi intensitate şi delectare ca înainte de accident; iar asta o excita mai mult decât orice altceva.

Când simţi că este gata, îl întrebă:

– Vrei să încercăm?

– Sigur că da, răspunse el. Ar trebui să încercăm mereu.

Ea se trase puţin înapoi, aşezându-se pe picioarele lui sfrijite, se aplecă deasupra penisului său şi începu să îl maseze cu mâna. Acesta se mări puţin, iar el intră în ceea ce se numeşte erecţie reflexă. Câteva clipe fu suficient de viguros încât să o pătrundă, apoi îşi pierdu vlaga.

– Nu-ţi face griji, rosti ea.

– Nu-mi fac griji, răspunse el, însă ea ştia că nu era adevărat.

Şi-ar fi dorit să aibă orgasm. Amândoi îşi doreau copii.

Ea se întinse alături de el, îi luă mâna şi i-o aşeză pe vagin. El îşi poziţionă degetele aşa cum îl învăţase ea, apoi ea îi apăsă mâna şi începu să i-o mişte ritmat. Era un soi de masturbare, folosind însă mâna lui. El îi dezmierdă drăgăstos părul cu cealaltă mână. Ca de fiecare dată, ea se bucură de un orgasm minunat.

Întinzându-se lângă el după aceea, ea zise:

– Îţi mulţumesc.

– Cu plăcere.

– Nu doar pentru asta.

– Atunci, pentru ce?

– Pentru că ai venit cu mine. Pentru că am fugit. Nu îmi voi putea exprima niciodată întreaga recunoştinţă.

– Bine.

Apoi se auzi soneria. Se uitară nedumeriţi unul la celălalt: nu aşteptau pe nimeni.

– Poate că şi-a uitat Heinz ceva, spuse Bernd.

Rebecca era uşor iritată. Starea de euforie îi fusese spulberată. Îmbrăcă un halat şi se duse morocănoasă la uşă.

În prag era Walli. Era slab şi mirosea urât. Purta blugi, pantofi de baseball american şi o cămaşă soioasă. Nu avea haină. În mână ţinea o chitară, nimic altceva.

– Bună, Rebecca, îi spuse el.

Ea simţi cum îi dispare instantaneu nervozitatea.

– Walli! exclamă ea zâmbindu-i larg. Ce surpriză minunată! Mă bucur atât de mult să te văd! Se trase în spate, iar el intră în hol. Ce faci aici?

– Am venit să locuiesc cu tine, răspunse el.

Capitolul 22

Cel mai rasist oraş din America era probabil Birmingham, din Alabama. George Jakes se duse acolo cu avionul în aprilie 1963.

Ultima oară când venise în Alabama, își amintea și acum foarte clar, fusese cât pe ce să fie omorât.

Birmingham era un oraş industrial murdar, iar din avion se vedea aura sa înceţoşată şi roz-trandafirie de poluare, ca o eşarfă de şifon la gâtul unei prostituate bătrâne.

George simţi ostilitatea încă de când intră în terminal. Era singura persoană de culoare care purta costum. Își aminti de atacul dezlănțuit asupra participanţilor la Cursa pentru Libertate, atac care se petrecuse în Anniston, la nici 100 de kilometri de acolo: bombele, bâtele de baseball, lanţurile de fier şi mai ales feţele, schimonosite şi deformate în spatele măștilor de ură și de nebunie.

Ieşi din aeroport, căută staţia de taxiuri şi urcă în prima mașină parcată.

– Ieşi din maşină, băiete, rosti șoferul.

– Poftim?

– Eu nu duc afurisiţi de negrotei.

George oftă. Nu ar fi vrut să coboare; ar fi vrut să rămână în maşină în semn de protest. Nu îi plăcea să le facă viaţa uşoară rasiştilor, însă avea o treabă de rezolvat în Birmingham şi nu o putea face din puşcărie. Așa că ieşi din mașină.

Stând lângă uşa deschisă, se uită la şirul de taxiuri. Șoferul următoarei maşini era tot alb: presupuse că avea să primească acelaşi tratament şi acolo. Apoi, la trei maşini mai în spate, un braţ maroniu ieşi pe geam şi îi făcu semn.

Se îndepărtă de primul taxi.

– Închide uşa! urlă șoferul.

George ezită, apoi zise: „Nu închid uşile pentru afurisiţi de segregaţionişti". Nu era o replică grozavă, dar îi oferea o mică satisfacţie; plecă lăsând uşa larg deschisă.

Sări în taxiul cu şofer negru.

– Știu unde mergi, spuse bărbatul. Biserica Baptistă de pe Sixteenth Street.

Biserica era sediul înfocatului predicator Fred Shuttlesworth, care fondase Mișcarea Creştină pentru Drepturile Omului din Alabama, după ce instanţele statului scoseseră în afara legii moderata Asociaţie Naţională pentru Propăşirea Persoanelor de Culoare. Era limpede că orice negru care sosea într-un aeroport trebuia să fie militant pentru drepturile civile, se gândi George.

Însă el nu mergea la biserică.

– Du-mă la motelul Gaston, te rog.

– Știu Gastonul, rosti şoferul. L-am văzut pe micul Stevie Wonder la recepţie. E la distanță de o stradă de biserică.

Era o zi toridă şi taxiul nu avea aer condiţionat. George coborî geamul şi lăsă briza uşoară să îi răcorească pielea asudată.

Fusese trimis de Bobby Kennedy cu un mesaj pentru Martin Luther King: era necesar să se înceteze presiunile, să se calmeze situaţia, să se oprească protestele, pentru că lucrurile aveau să se schimbe. George presimţea că Dr. King nu avea să fie prea încântat.

Gaston era un hotel modern. Proprietarul său, A.G. Gaston, un fost miner, ajunsese cel mai de seamă om de afaceri negru din Birmingham. George ştia că Gaston era neliniştit din cauza tulburărilor aduse în Birmingham de campania lui King, dar îşi oferise sprijinul său calificat chiar şi în aceste condiţii. Taxiul lui George intră într-o parcare interioară.

Martin Luther King se afla la camera 30, singurul apartament al motelului; însă, înainte să se vadă cu el, George luă prânzul cu Verena Marquand, la restaurantul Jockey Boy din apropiere. Când ceru un hamburger în sânge, chelneriţa se uită la el ca şi cum ar fi vorbit limbi străine.

Verena comandă o salată. Purta pantaloni albi şi o bluză neagră şi era mai atrăgătoare ca niciodată. George se întreba dacă avea vreun iubit.

– Ai luat-o pe o pantă descendentă, îi zise el în timp ce aşteptau mâncarea. Mai întâi, Atlanta, iar acum Birmingham. Vino la Washington înainte să te trezeşti prin Mudslide, Mississippi.

O tachina, gândindu-se totodată că, dacă ea s-ar fi mutat la Washington, ar fi putut s-o invite în oraş.

– Merg acolo unde mă poartă mişcarea, răspunse ea cu seriozitate.

Apoi le sosi prânzul.

– De ce a hotărât King să vină în acest oraş? o întrebă George în timp ce mâncau.

– Comisarul pentru Siguranţa Publică – practic, şeful poliţiei – este un rasist alb înverşunat pe nume Eugene „Taurul“ Connor.

– I-am văzut numele în ziare.

– Porecla spune totul. Şi, ca şi cum asta nu ar fi fost de-ajuns, tot în Birmingham se află şi cea mai violentă filială a Ku Klux Klan.

– Ştii cumva de ce?

– Este un oraş specializat în oţelărie, iar industria sa e în declin. Slujbele plătite bine au fost întotdeauna rezervate albilor, în vreme ce negrii câştigă lefuri mici ca oameni de serviciu. Acum, albii încearcă din răsputeri să îşi menţină prosperitatea şi privilegiile – exact în momentul în care negrii îşi cer şi ei drepturile.

Era o analiză concisă, iar George simţi cum îi creşte respectul pentru Verena.

– Şi cum se manifestă asta?

– Membrii Klanului aruncă bombe artizanale în casele negrilor prosperi din cartierele mixte. Unii oameni au poreclit oraşul Bombingham. Nu cred că trebuie să mai precizez că poliţia nu arestează niciodată pe nimeni pentru aceste incidente, iar FBI-ul nu pare să-şi dea seama nici în ruptul capului cine ar putea să se afle în spatele lor.

– Mda, deloc surprinzător. J. Edgar Hoover nu poate găsi nici Mafia, oricum. Însă ştie numele fiecărui comunist din America.

– Totuşi, domnia albilor se şubrezeşte şi aici. Sunt oameni care au început să realizeze că nu-i ceva care să priască oraşului. „Taurul" Connor tocmai a pierdut alegerile pentru primărie.

– Ştiu. Casa Albă consideră că negrii din Birmingham vor primi ce li se cuvine la timpul potrivit, dacă au răbdare.

– Dr. King consideră că acum e momentul potrivit pentru a intensifica presiunea.

– Şi cum merge treaba?

– Ca să fiu sinceră, destul de dezamăgitor. Dacă mergem la tejghea să comandăm, chelneriţele sting lumina şi ne spun că tocmai au închis.

– Deşteaptă mişcare. Unele oraşe au procedat la fel cu participanţii la Cursa pentru Libertate. În loc să facă tămbălău, pur şi simplu alegeau să ignore ceea ce se întâmpla. Însă acest nivel de înfrânare e mult prea mult pentru majoritatea segregaţioniştilor, aşa că aceştia ajung, în final, tot la bătutul oamenilor.

– „Taurul" Connor nu vrea să ne dea autorizaţie pentru demonstraţii, aşa că marşurile noastre sunt ilegale, iar protestatarii sunt de obicei întemniţaţi; însă sunt prea puţini ca să ajungă în presa centrală.

– Poate că a sosit momentul pentru o altă schimbare de tactică.

O tânără negresă intră în cafenea şi se apropie de masa lor.

– Domnul pastor vă poate vedea acum, domnule Jakes.

George şi Verena îşi lăsară prânzul neterminat şi se ridicară. La fel ca în cazul preşedintelui, nu îi cereai lui King să aştepte până terminai tu ce aveai de făcut.

Se întoarseră la Gaston și urcară în apartamentul lui King. Ca de obicei, acesta era îmbrăcat într-un costum sobru, închis la culoare: dogoarea nu părea să conteze pentru el. George fu din nou uimit de statura lui măruntă și de frumusețea sa. De această dată, King nu mai era atât de reținut, primindu-l pe George cu multă căldură.

– Ia loc, te rog, rosti el, făcându-i semn spre o canapea. Vocea sa era blajină chiar și când vorbele îi erau mușcătoare. Ce are să-mi transmită procurorul general de nu o poate face prin telefon?

– Ar vrea să luați în considerare amânarea campaniei de aici, din Alabama.

– Mda, nu pot spune că sunt cu totul surprins.

– Dumnealui sprijină ceea ce încercați dumneavoastră să realizați, dar se teme că momentul ales pentru protest ar putea fi greșit.

– Explică-mi de ce.

– „Taurul" Connor tocmai a pierdut alegerile pentru primărie în fața lui Albert Boutwell. Conducerea orașului s-a schimbat. Boutwell este un reformator.

– Unii consideră că Boutwell este doar o variantă mai respectabilă a „Taurului" Connor.

– Domnule pastor, poate că așa stau lucrurile; însă Bobby ar dori să îi ofere lui Boutwell șansa de a dovedi de ce este în stare – într-un fel sau altul.

– Înțeleg. Deci mesajul este să așteptăm.

– Întocmai, domnule.

King se uită la Verena, invitând-o parcă să comenteze, însă ea nu zise nimic.

După o clipă, King spuse:

– În septembrie, anul trecut, oamenii de afaceri din Birmingham au promis să renunțe la semnele umilitoare cu „Doar pentru albi" din magazinele lor și, în schimb, Fred Shuttlesworth a acceptat un moratoriu asupra demonstrațiilor. Noi ne-am ținut de cuvânt, dar oamenii de afaceri au ajuns să-l încalce. Așa cum s-a întâmplat în nenumărate rânduri, speranțele noastre au fost spulberate.

– Îmi pare rău să aud asta, rosti George. Însă...

King ignoră întreruperea.

– Acțiunea nonviolentă directă încearcă să creeze tensiune și o senzație de criză, astfel încât o comunitate să fie forțată să se confrunte cu problema respectivă și să deschidă calea pentru negocieri sincere. Voi îmi cereți să îi acord timp lui Boutwell ca să ne arate din ce-i făcut. Poate că Boutwell nu-i o brută, precum Connor, dar este un segregaționist, devotat menținerii statu-quoului. Are nevoie de un imbold pentru a acționa.

Era o sugestie atât de rezonabilă, încât George nici nu putea pretinde că nu este de acord, deși șansele de a-l face pe King să se răzgândească păreau să scadă vertiginos.

– Nu am avansat niciodată în drepturile civile fără presiune, continuă King. Ca să fiu sincer, George, nu m-am angajat încă în vreo campanie desfăşurată „la momentul potrivit" în ochii unora ca Bobby Kennedy. Sunt ani întregi de când aud îndemnul: „Aşteptaţi". Deja îmi este mai mult decât familiar. Acest „Aşteptaţi" înseamnă de fiecare dată „Niciodată". Am aşteptat trei sute patruzeci de ani ca să ne câştigăm drepturile. Naţiunile africane se îndreaptă cu viteză maximă spre independenţă, însă noi continuăm într-un ritm de melc ca să primim o ceaşcă de cafea într-un local.

George înţelese că auzea acum o predică repetată, însă tot se simţea captivat. Nu mai avea nicio speranţă de a duce la bun sfârşit misiunea încredinţată de Bobby.

– Marea noastră piatră de încercare, în drumul nostru spre libertate, nu este consilierul cetăţenilor albi sau membrul Ku Klux Klan. Este albul moderat, mai interesat de ordine decât de dreptate; cel care spune mereu, precum Bobby Kennedy: „Sunt de acord cu ţelul vostru, dar nu şi cu metodele voastre". Genul acesta de om crede, în mod paternalist, că poate stabili un calendar pentru libertatea altcuiva.

George se simţea acum ruşinat fiindcă era mesagerul lui Bobby.

– Va trebui să ne căim, în această generaţie, nu numai pentru vorbele şi faptele pline de ură ale oamenilor răi, ci şi pentru tăcerea îngrozitoare a celor buni, continuă King, iar George îşi ţinu lacrimile în frâu cu greu. Momentul este întotdeauna potrivit dacă vrei să faci bine. „Şi judecata se va năpusti ca apa, iar dreptatea ca un şuvoi furios", vorba proorocului Amos. Poţi să-i spui asta lui Bobby Kennedy, George.

– Da, domnule, aşa voi face, răspunse George.

*

Când reveni la Washington, George o sună pe Cindy Bell, fata cu care mama lui îi făcuse cunoştinţă, şi o invită în oraş. Aceasta îi zise: „Sigur, de ce nu?"

Urma să fie prima lui întâlnire de după despărţirea de Norine Latimer, în speranţa deşartă de a începe o relaţie cu Maria Summers.

Sâmbătă seara, luă un taxi până acasă la Cindy. Ea încă locuia cu părinţii, într-o casă mică de muncitori. Tatăl ei îi deschise uşa. Observându-i barba stufoasă, se gândi că un bucătar nu trebuia pesemne să arate foarte îngrijit.

– Mă bucur să te cunosc, George, rosti acesta. Mama ta este una dintre cele mai grozave persoane pe care le-am cunoscut în viaţa mea. Sper că nu te deranjează că spun ceva atât de personal.

– Vă mulţumesc, domnule Bell, replică George. Sunt de acord cu dumneavoastră.

– Intră. Cindy este aproape gata.

George observă micul crucifix de pe peretele din hol și își aminti că familia Bell era catolică. În adolescență, se gândi el, i se zisese că fetele de la mănăstire erau cele mai focoase.

Cindy apăru purtând un pulover mulat și o fustă scurtă, care îl făcu pe tatăl ei să se încrunte puțin, deși nu spuse nimic. George își înăbuși un zâmbet. Fata avea forme apetisante și nu intenționa să și le ascundă. O cruciuliță de argint atârna de un lănțișor între sânii ei generoși – pentru a o proteja, poate?

George îi oferi o cutie cu bomboane de ciocolată legată cu o fundă albastră.

Ea ridică din sprâncene când văzu taxiul afară.

– O să îmi cumpăr și eu mașină, explică George. Doar că nu am avut vreme până acum.

În timp ce se îndreptau spre centru, Cindy zise:

– Tata o admiră pe mama ta pentru că, deși te-a crescut singură, a făcut o treabă atât de bună.

– Și își împrumută cărți unul altuia, adăugă George. Pe mama ta nu o deranjează acest lucru?

Cindy chicoti. Noțiunea de gelozie sexuală în generația părinților lor era comică, firește.

– Nu-ți scapă nimic. Mama știe că nu se întâmplă nimic între ei – dar asta nu înseamnă că nu-i în gardă.

George se bucura că o invitase în oraș. Era inteligentă și caldă și începea să se gândească la cât de plăcut ar fi fost să o sărute. Imaginea Mariei devenea tot mai înceţoșată în mintea lui.

Merseră la un restaurant italian. Cindy îi mărturisi că îi plăceau pastele, așa că mâncară tagliatelle cu ciuperci, apoi șnițel de vită în sos de vin de Xeres.

Ea absolvise Universitatea Georgetown, însă lucra acum ca secretară pentru un agent de asigurări negru.

– Fetele sunt angajate ca secretare chiar și după ce termină o facultate, rosti ea. Mi-ar plăcea și mie să lucrez la guvern. Știu că oamenii consideră asta o muncă plictisitoare, dar Washingtonul e creierul întregii țări. Din păcate, guvernul angajează de obicei albi în posturile-cheie.

– Da, așa este.

– Tu cum ai ajuns acolo?

– Bobby Kennedy voia un negru în echipa lui, ca să pară sincer în chestiunea drepturilor civile.

– Deci ai o funcție simbolică.

– La început, da. Însă acum este mai bine.

După cină merseră să îi vadă pe Tippi Hedren și pe Rod Taylor în cel mai recent film al lui Alfred Hitchcock, *Păsările*. La scenele de groază, Cindy se agăța de George într-un mod care lui i se părea extrem de încântător.

La ieşire porniră o discuţie în contradictoriu pe seama finalului peliculei. Lui Cindy nu îi plăcuse.

– Am fost atât de dezamăgită! exclamă ea. Aşteptam cu sufletul la gură o explicaţie.

George ridică din umeri.

– Nu toate au o explicaţie în viaţă.

– Ba da, doar că uneori nu o sesizăm noi.

Merseră apoi la barul hotelului Fairfax pentru un pahar înainte de culcare. El îşi comandă scotch, iar ea un daiquiri. Cruciuliţa ei de argint îi atrase din nou atenţia.

– E doar o bijuterie sau semnifică ceva mai mult? o întrebă el.

– Mai mult, răspunse ea. Mă face să mă simt ocrotită.

– Ocrotită de... cineva în particular?

– Nu. Doar mă păzeşte. Aşa, în general.

– Nu ai cum să crezi asta, zise George sceptic.

– De ce nu?

– Ăă... nu vreau să te jignesc, dacă eşti într-adevăr sinceră, dar mi se pare o simplă superstiţie.

– Credeam că eşti o persoană credincioasă. Mergi la biserică, nu-i aşa?

– Merg cu mama mea, dar asta doar fiindcă este important pentru ea şi o iubesc. Ca să îi fac pe plac, cânt imnuri, ascult rugăciuni şi majoritatea slujbelor, dar toate astea mi se par... aiureli.

– Nu crezi în Dumnezeu?

– Cred că există în univers o inteligenţă superioară, o fiinţă care stabileşte regulile, cum ar fi $E = mc^2$ şi valoarea lui *pi*. Însă este puţin probabil ca fiinţei respective să îi pese dacă îi dedicăm noi cântece de slavă sau nu şi mă îndoiesc că deciziile sale pot fi manipulate rugându-te la statuia Fecioarei Maria; aşadar, nu cred că îţi va acorda un tratament preferenţial în funcţie de ce porţi la gât.

– Oh...

George îşi dădu seama că o şocase. Realiză că îi vorbise ca şi cum s-ar fi aflat într-o şedinţă de la Casa Albă, unde subiectele erau mult prea importante pentru a mai menaja sentimentele cuiva.

– Probabil că nu ar fi trebuit să fiu atât de franc, rosti el. Te-am jignit?

– Nu, mă bucur că mi-ai spus asta, zise ea terminându-şi băutura.

George lăsă nişte bani pe bar şi se ridică de pe scaun.

– Mi-a făcut plăcere să vorbesc cu tine, îi spuse el.

– Frumos film! În ciuda sfârşitului dezamăgitor, insistă ea.

Şi astfel se încheie seara lor. Cindy era agreabilă şi atrăgătoare, dar George nu se putea vedea îndrăgostindu-se de o femeie ale cărei păreri despre univers erau într-o asemenea contradicţie cu părerile sale.

Ieşiră şi luară un taxi.

Pe drum, George realiză că, în adâncul sufletului, nu se simţea deloc supărat pentru că întâlnirea nu fusese chiar un succes. Încă nu îşi revenise după dezamăgirea pe care i-o provocase Maria. Se întrebă cât de mult avea să mai dureze această stare.

Când ajunseră acasă la Cindy, ea îi spuse: „Mulţumesc pentru o seară minunată", apoi îl sărută pe obraz şi coborî din maşină.

A doua zi, Bobby îl trimise pe George înapoi în Alabama.

*

George şi Verena stăteau în Kelly Ingram Park, în inima zonei negre din Birmingham, în după-amiaza zilei de vineri, 3 mai 1963. Peste drum se afla faimoasa Biserică Baptistă de pe Sixteenth Street, o clădire magnifică din cărămidă roşie, în stil bizantin, proiectată de un arhitect negru. Parcul era plin ochi de militanţi pentru drepturile civile, trecători şi părinţi neliniştiţi.

Puteau auzi cântându-se în biserică *Ain't Gonna Let Nobody Turn Me Round*. O mie de liceeni negri erau gata să pornească în marş.

La est de parc, străzile care duceau în centru erau blocate de sute de poliţişti. „Taurul" Connor rechiziţionase autobuzele şcolare pentru a-i duce pe demonstranţi la închisoare şi mobilizase câini de atac în caz că existau persoane care ar fi refuzat să meargă de bunăvoie. Poliţia avea şi sprijinul pompierilor, pregătiţi cu furtunurile de apă.

Nu existau poliţişti sau pompieri de culoare.

Manifestanţii pentru drepturile civile solicitau întotdeauna, cât se poate de corect, autorizaţia pentru marş. Şi de fiecare dată erau refuzaţi. Când porneau totuşi în marş, erau arestaţi şi duşi la închisoare.

Drept urmare, majoritatea negrilor din Birmingham nu voiau să se alăture demonstraţiilor – permiţându-le astfel albilor aflaţi la conducerea oraşului să afirme că mişcarea lui Martin Luther King nu avea cine ştie ce susţinere.

King însuşi ajunsese la închisoare acolo, cu exact trei săptămâni în urmă, în Vinerea Mare. George se minunase de nerozia segregaţioniştilor: oare chiar nu ştiau cine fusese arestat în Vinerea Mare? King fusese încarcerat din pură răutate.

Însă întemniţarea sa abia dacă ajunsese în presă. Un negru nedreptăţit pentru că îşi cerea drepturile de cetăţean american nu reprezenta o ştire. King fusese criticat de clericii albi într-o scrisoare care făcuse mare vâlvă. El scrisese replica din închisoare, o replică venită din simţul echităţii, însă niciun ziar nu o publicase – deşi poate că mai era timp pentru asta. Pe scurt, campaniei i se făcuse foarte puţină publicitate.

Adolescenţii negri din Birmingham insistaseră să participe la demonstraţii şi, în cele din urmă, King acceptase să îi primească la marş, însă nimic

nu se schimbase: „Taurul“ Connor îi întemniţase şi pe copii, dar nimeni nu părea să acorde vreo importanţă acestui lucru.

Sunetul imnurilor din biserică era încântător, dar nu suficient. Campania lui Martin Luther King din Birmingham părea să fi ajuns într-un punct mort, asemenea vieţii sentimentale a lui George.

Studiindu-i pe pompierii de pe străzile de la est de parc, George observă că aceştia aveau un nou tip de armă. Dispozitivul părea să ia apă din două furtunuri şi să o scoată cu jet puternic printr-un singur capăt. Probabil că asta oferea jetului o forţă suplimentară. Dispozitivul era montat pe un trepied, ceea ce sugera că era mult prea puternic ca să poată fi ţinut de un singur om. George se bucură că era doar observator şi că nu avea să ia parte la marş. Bănuia că jetul putea face mai mult decât să te ude leoarcă.

Uşile bisericii se trântiră de perete şi un grup de elevi ieşiră prin arcada triplă, îmbrăcaţi în hainele lor de duminică şi cântând. Coborâră treptele lungi şi spaţioase până în stradă. Erau circa şaizeci, însă George ştia că acesta era doar primul contingent: înăuntru mai erau câteva sute. Majoritatea erau în ultimul an de liceu, dar printre ei se amestecaseră şi câţiva elevi din alţi ani.

George şi Verena îi urmară de la distanţă. Mulţimea adunată în parc ovaţionă şi aplaudă când elevii trecură pe Sixteenth Street, pe lângă magazinele şi firmele deţinute în mare parte de negri. Se îndreptară spre est, pe Fifth Avenue, şi ajunseră la colţul cu Seventeenth Street, unde calea le era blocată de baricadele poliţiei.

Un căpitan de poliţie li se adresă printr-o portavoce.

– Împrăştiaţi-vă şi eliberaţi carosabilul! strigă el, arătând către pompierii din spatele lui. Altminteri veţi fi udaţi leoarcă.

Dăţile trecute, poliţia pur şi simplu îi mânase pe demonstranţi în dube şi în autobuze, ducându-i apoi la puşcărie. Dar George ştia că închisorile erau acum supraaglomerate, iar „Taurul“ Connor spera să reducă la minimum arestările din ziua aceea: ar fi preferat ca toată lumea să plece acasă.

Iar acesta era ultimul lucru pe care ei aveau de gând să-l facă. Cei şaizeci de copii rămaseră pe şosea, în faţa rândurilor formate de autorităţile albilor, cântând din toţi rărunchii.

Căpitanul de poliţie le făcu un semn pompierilor, care dădură drumul la apă. George observă că foloseau furtunurile obişnuite, fără tunul de apă montat pe trepied. Chiar şi aşa, jetul îi făcu pe manifestanţi să bată în retragere, iar trecătorii se refugiară în parc şi pe lângă clădiri. Căpitanul continua să repete prin portavoce: „Evacuaţi zona! Evacuaţi zona!“

Majoritatea manifestanţilor începură să se retragă – dar nu toţi. Zece dintre ei pur şi simplu se aşezară pe jos. Uzi până la piele, aceştia ignorară apa şi continuară să cânte.

Acesta fu momentul în care pompierii porniră tunul de apă.

Efectul fu instantaneu. În loc să fie împroşcaţi cu apă – ceea ce era extrem de neplăcut, dar nu foarte periculos –, elevii aşezaţi pe stradă fură izbiţi în plin de un jet puternic. Fură doborâţi şi începură să urle de durere. Imnul se transformă în ţipete de groază.

Cea mai mică dintre ei era o fetiţă. Apa o săltă de la pământ şi o azvârli în spate. Ea se rostogoli pe stradă ca o frunză suflată de vânt, dând neajutorată din mâini şi din picioare. Trecătorii începură să urle şi să blesteme.

George înjură şi fugi în stradă.

Pompierii îndreptară din nou furtunul montat pe trepied asupra copilei, asigurându-se că aceasta nu putea scăpa de forţa lui. O tratau ca pe un gunoi ce trebuia măturat de pe stradă. George fu primul care ajunse la ea. Se aşeză între ea şi furtun, întorcându-şi spatele.

Fu ca şi cum ar fi fost lovit cu pumnul. Jetul îl puse în genunchi, însă fetiţa era acum în siguranţă. Se ridică în picioare cu greu şi o luă la fugă spre parc, dar furtunul o urmări şi o dărâmă din nou.

George se înfurie. Pompierii erau precum copoii care doborau un pui de căprioară. Strigătele furioase ale trecătorilor îi confirmau că nu era singurul scos din sărite.

George fugi după fată şi o feri din nou. De această dată era pregătit pentru impactul jetului, astfel că izbuti să îşi păstreze echilibrul. Îngenunche şi ridică fetiţa. Rochia ei roz era udă leoarcă. Cu ea în braţe, porni împleticit către trotuar. Pompierii îl urmăriră cu jetul, încercând să îl doboare din nou la pământ, însă el reuşi să se ţină pe picioare până ajunse în spatele unei maşini parcate.

Aşeză fata în picioare. Ea încă ţipa îngrozită. „Gata, eşti în siguranţă acum", îi zise George, fără să o poată linişti însă. Apoi, o femeie înspăimântată veni în fugă şi o luă în braţe. Fata se agăţă de femeie, iar George presupuse că era mama ei. Plângând, mama îşi duse copila de acolo.

George era plin de vânătăi şi ud leoarcă. Se întoarse pentru a vedea ce se mai întâmpla. Manifestanţii fuseseră pregătiţi pentru proteste nonviolente, însă trecătorii furioşi nu, iar acum ripostau aruncând cu pietre în pompieri. Părea că situaţia scăpase de sub control.

George nu o vedea pe Verena nicăieri.

Poliţiştii şi pompierii înaintară pe Fifth Avenue încercând să disperseze mulţimea, însă marşul lor fu încetinit de o ploaie de proiectile. Oamenii intraseră în număr mare în clădirile de pe partea sudică a străzii şi bombardau acum poliţia de la ferestrele aflate la etaj, azvârlind cu pietre, sticle şi gunoaie. George se îndepărtă de punctul central al scandalului şi se opri la următorul colţ de stradă, în faţa restaurantului Jockey Boy. Rămase acolo cu un mic grup de jurnalişti şi de spectatori, negri şi albi.

Privind spre nord, observă că şi alte contingente de tineri manifestanţi ieşeau din biserică, ocolind pe alte străzi pentru a evita violenţele. Asta avea să-i creeze probleme „Taurului" Connor, silindu-l să îşi împartă trupele.

Connor ripostă aruncând în luptă câinii.

Aceştia coborâră din dube mârâind, trăgând de lesele lor de piele. Dresorii lor – albi voinici purtând ochelari de soare şi şepci de poliţie – păreau la fel de înrăiţi. Atât câinii, cât şi dresorii nu erau altceva decât nişte animale nerăbdătoare să atace.

Poliţiştii şi câinii porniră la atac în haită. Manifestanţii şi trecătorii încercară să fugă, însă mulţimea de pe stradă era de-acum îngrămădită şi mulţi oameni nu reuşiră să scape. Câinii erau turbaţi de nerăbdare, clănţănind şi muşcând până la sânge mâinile şi picioarele oamenilor.

Unii fugiră spre vest, în inima cartierului de negri, hăituiţi de poliţişti. Alţii se adăpostiră în biserică. Prin arcada triplă nu mai ieşeau manifestanţi, observă George; demonstraţia se încheia.

Însă poliţiei nu îi era de ajuns.

Parcă de nicăieri, doi poliţişti cu câini apărură lângă George. Unul înşfăcă un negru tânăr şi înalt; George îl remarcase pentru că purta un cardigan scump. Băiatul avea vreo 15 ani şi nu participase la demonstraţie, mulţumindu-se să o urmărească de la distanţă. Cu toate acestea, poliţistul îl răsuci, iar câinele sări şi îşi înfipse colţii în bazinul băiatului. Acesta scăpă un urlet de frică şi de durere. Un jurnalist făcu o poză.

Pe când George se pregătea să intervină, poliţistul trase câinele de pe băiat, arestându-l apoi pentru că manifestase fără autorizaţie.

George observă în apropiere un alb cu burtă, îmbrăcat doar în cămaşă, urmărind cum decurgea arestarea. Din fotografiile publicate în presă îl recunoscu pe „Taurul" Connor. „De ce nu ai adus un câine mai rău?" i se adresă Connor poliţistului.

George ar fi vrut să se ia la harţă cu el – bărbatul ar fi trebuit să fie comisarul pentru siguranţa publică, dar se comporta ca un golan din colţul străzii.

Însă realiză rapid că era şi el în pericol de a fi arestat, mai ales că între timp costumul său elegant se transformase într-o cârpă udă fleaşcă. Bobby Kennedy nu ar fi fost deloc mulţumit dacă George ar fi ajuns la închisoare.

Făcând eforturi uriaşe, George îşi ţinu mânia în frâu şi nu ripostă, apoi se răsuci şi porni cu pas grăbit spre Gaston.

Din fericire, avea în bagaj o pereche de pantaloni de rezervă. Făcu un duş, îmbrăcă haine uscate şi îşi trimise costumul la curăţat. Sună la Departamentul de Justiţie şi îi dictă unei secretare raportul asupra evenimentelor din ziua aceea pentru Bobby Kennedy. Avu grijă ca raportul să fie sec şi lipsit de emoţie, omiţând faptul că fusese luat la ţintă cu tunul de apă.

O regăsi pe Verena la recepţia hotelului. Scăpase cu bine, dar părea extrem de afectată din pricina celor întâmplate. „Pot să ne facă orice vor!“ rosti ea cu o notă de isterie în glas. Şi el era de aceeaşi părere, însă ştia că ei îi era mult mai greu. Verena nu participase la Cursa pentru Libertate şi George presupuse că era prima oară când fata vedea cu ochii ei ura rasială, în toată hidoşenia sa plină de violenţă.

– Hai să-ţi iau ceva de băut, îi zise el, apoi se îndreptară spre bar.

În următoarea oră se strădui să o calmeze. O ascultă vorbind, spunându-i din când în când câte o vorbă bună ca să o liniştească. Ajutând-o să îşi recapete calmul, reuşi să îşi potolească şi propria patimă.

Luară cina împreună la restaurantul hotelului. Când se lăsă întunericul, urcară la etaj. În hol, Verena îi spuse:

– Vrei să vii la mine?

Invitaţia ei îl luă prin surprindere. Nu fusese o seară romantică sau senzuală, iar el nu o considerase o întâlnire. Erau doar doi militanţi care se consolau reciproc.

Ea îi sesiză ezitarea.

– Vreau doar să mă ţină cineva în braţe, îi zise. Poţi să faci asta?

Deşi nu era sigur că înţelegea, el încuviinţă.

Imaginea Mariei îi răsări în minte, dar încercă să o alunge. Era cazul să o uite.

După ce intrară în cameră, ea închise uşa şi îl cuprinse în braţe. El o strânse la piept, sărutând-o pe frunte. Ea îşi întoarse faţa şi îşi rezemă obrazul de umărul lui. „Bine, se gândi el, deci vrei să ne îmbrăţişăm, dar să nu ne sărutăm.“ Se hotărî să se lase dirijat de ea. Oricum, nu avea de ce să se plângă, indiferent ce ar fi dorit ea.

După un minut, ea spuse:

– Nu vreau să dorm singură.

– Bine, rosti el pe un ton neutru.

– Putem doar să ne ţinem în braţe?

– Da, răspunse el, deşi era greu de crezut că lucrurile aveau să stea chiar aşa.

Ea se desprinse din îmbrăţişare, apoi se descălţă rapid şi îşi trase rochia peste cap. Purta lenjerie albă. El se holbă la pielea ei catifelată, perfectă. În doar câteva secunde, ea îşi scoase lenjeria intimă. Avea sânii mici şi fermi, cu sfârcuri minuscule. Părul ei pubian avea o nuanţă castanie. Era, indiscutabil, cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse vreodată goală.

Nu apucă decât să îi arunce o privire fugară, căci ea urcă imediat în pat.

George se întoarse şi îşi scoase cămaşa.

– Spatele tău! zise Verena. O, Doamne, arată groaznic!

George simţea durerea provocată de furtun, dar nu se gândise că acesta lăsase şi urme. Se întoarse cu spatele la oglindă şi se uită peste umăr. Pielea sa era plină de vânătăi.

Se descălţă şi îşi scoase şosetele încet. Deja avea erecţie şi spera ca aceasta să dispară, însă nu se întâmplă asta. Nu şi-o putea înfrâna. Se ridică, îşi scoase pantalonii şi lenjeria, apoi urcă în pat la fel de iute ca ea.

Începură să se îmbrăţişeze. Erecţia lui o împungea în burtă, însă ea nu reacţionă în niciun fel. Părul ei îi gâdila gâtul, iar sânii îi erau striviţi de pieptul lui. George era teribil de excitat, însă instinctul îi spunea să nu acţioneze încă.

Apoi, Verena începu să plângă. La început, George auzi câteva gemete înfundate, dar nu fu sigur dacă se asociau cu pornirile ei sexuale. Apoi îi simţi lacrimile fierbinţi pe piept, iar în curând ea începu să plângă în hohote. O mângâie pe spate încercând să o aline.

O parte din mintea lui se minuna de ceea ce se întâmpla. Era gol, se afla în pat cu o femeie frumoasă şi tot ce făcea era să o mângâie pe spate. Însă, la un nivel mai profund, totul părea să aibă un sens. Avea un sentiment vag, dar cert, că îşi ofereau unul altuia o alinare mai puternică decât sexul. Căzuseră pradă amândoi unei emoţii intense, chiar dacă George n-ar fi putut s-o definească.

Hohotele Verenei se domoliră treptat. După o vreme trupul i se relaxă, respiraţia îi deveni regulată, iar ea se cufundă într-un somn liniştitor.

Treptat, erecţia lui George se domoli. Închise ochii şi se concentră asupra căldurii trupului ei lipit de al lui, asupra parfumului feminin discret al pielii şi al părului ei. Era convins că nu va putea să doarmă cu o asemenea fată în braţe.

Însă adormi.

Când se trezi în zori, ea plecase.

*

În acea dimineaţă de sâmbătă, Maria Summers se duse pesimistă la serviciu.

În vreme ce Martin Luther King fusese întemniţat în Alabama, Comisia pentru Drepturi Civile redactase un raport înfiorător despre abuzurile săvârşite împotriva negrilor din Mississippi. Însă Administraţia Kennedy subminase în mod iscusit acest raport. Un avocat de la Departamentul de Justiţie, pe nume Burke Marshall, scrisese un memoriu în care ataca concluziile raportului; şeful Mariei, Pierre Salinger, prezentase propunerile acestuia ca fiind extremiste, iar presa americană fusese păcălită.

Iar omul pe care îl iubea Maria se afla în spatele acestei politici. Preşedintele Kennedy avea un suflet bun, credea ea, însă se concentra întotdeauna asupra următoarelor alegeri. Se descurcase bine la parţialele din urmă cu un an: sângele-rece de care dăduse dovadă în criza rachetelor din Cuba îi atrăsese o

mare popularitate, împiedicând astfel o victorie detaşată a republicanilor. Dar acum îşi făcea griji în privinţa realegerii sale în anul următor. Nu îi plăceau segregaţioniştii sudişti, însă nu era dispus să se sacrifice pornind o luptă cu ei.

Astfel încât campania pentru drepturi civile nu mai era de interes public.

Fratele Mariei avea patru copii, la care ea ţinea foarte mult. Atât ei, cât şi copiii pe care i-ar fi putut avea Maria în viitor urmau să devină cetăţeni americani de mâna a doua. Dacă s-ar fi dus în Sud, le-ar fi fost greu să găsească un hotel dispus să îi găzduiască. Dacă mergeau la o biserică aparţinând albilor, erau alungaţi, asta dacă nu cumva dădeau de un pastor care să se considere suficient de liberal încât să îi îndrume spre o zonă îngrădită, special concepută pentru negri. Urmau să vadă indicatorul DOAR PENTRU ALBI postat pe toate toaletele publice, la fel ca şi semnul care îi îndruma pe COLORAŢI la găleata din curtea din spate. Urmau să întrebe de ce negrii nu apăreau la televizor, iar părinţii lor nu aveau să ştie ce să le răspundă.

Apoi ajunse la birou şi văzu ziarele.

Pe prima pagină din *New York Times* se afla o fotografie din Birmingham care o îngrozi pe Maria. Aceasta înfăţişa un poliţist alb alături de un ciobănesc german înverşunat. Câinele muşca un adolescent negru care părea inofensiv, în vreme ce poliţistul îl ţinea pe băiat de pulover. Poliţistul rânjea maliţios, dezvelindu-şi dinţii de parcă ar fi vrut să muşte şi el pe cineva.

Nelly Fordham auzi reacţia Mariei şi îşi ridică ochii din *Washington Post*.

– Urât, nu-i aşa? comentă ea.

Aceeaşi imagine se afla pe prima pagină a mai multor ziare americane, dar şi pe cea a publicaţiilor străine.

Maria se aşeză la birou şi începu să citească. Tonul se schimbase, remarcă ea cu un licăr de speranţă. Presa nu mai putea să îl scoată vinovat pe Martin Luther King, susţinând că această campanie, pe care el o pornise, venise la momentul nepotrivit şi că negrii trebuiau să aibă răbdare. Situaţia se schimbase cu ajutorul inestimabil al reportajelor de presă, un proces misterios pe care Maria învăţase să îl privească cu respect şi cu teamă.

Entuziasmul ei crescu când începu să suspecteze că sudiştii albi săriseră calul. Presa vorbea acum despre violenţe îndreptate împotriva copiilor pe străzile din America. Ziariştii încă mai citau persoane care spuneau că vina le aparţinea exclusiv lui King şi agitatorilor săi, însă tonul disprețuitor şi încrezător al segregaţioniştilor fusese înlocuit acum de o notă de negare disperată. Oare era posibil ca o singură fotografie să schimbe totul?

Salinger intră în cameră.

– Oameni buni, rosti el. Preşedintele a citit presa de dimineaţă, a văzut fotografiile din Birmingham şi a fost dezgustat – iar acum doreşte ca presa să afle acest lucru. Nu e vorba de un comunicat oficial, ci de o întrevedere informală. Cuvântul-cheie este „dezgustat". Daţi de ştire imediat, vă rog.

Maria o privi pe Nelly şi amândouă ridicară din sprâncene. Era o schimbare de atitudine.

Maria ridică receptorul.

*

Luni dimineaţă, George se mişca deja cu mare băgare de seamă, încercând să reducă la minimum junghiurile de durere. Tunul cu apă al pompierilor din Birmingham producea o presiune de şapte kilograme pe centimetru pătrat, conform ziarelor, iar George le resimţea din plin pe spate.

Nu era singurul rănit. Sute de demonstranţi erau învineţiţi, iar unii fuseseră muşcaţi de câini cu atâta sălbăticie, încât necesitaseră copci. Mii de elevi erau încă la închisoare.

George se ruga din răsputeri ca suferinţa lor să nu fi fost în zadar.

Acum existau speranţe. Oamenii de afaceri albi şi înstăriţi din Birmingham voiau să pună capăt conflictului. Nimeni nu mai cumpăra nimic: negrii boicotau magazinele din centru, iar albii se temeau că s-ar fi putut confrunta cu o răzmeriţă. Chiar şi încăpăţânaţii patroni ai oţelăriilor considerau că afacerile lor aveau de suferit din cauza reputaţiei căpătate de oraş drept capitala mondială a rasismului violent.

Iar Casa Albă detesta titlurile din presa internaţională. Ziarele străine, care considerau de la sine înţeles dreptul negrilor la justiţie şi democraţie, nu puteau înţelege de ce preşedintele american nu era în stare să se folosească de propriile legi.

Bobby Kennedy îl trimise pe Burke Marshall să încerce să cadă la învoială cu mai-marii oraşului Birmingham. Dennis Wilson era asistentul lui. George nu avea încredere în niciunul. Marshall subminase raportul Comisiei pentru Drepturi Civile prin tot felul de chichiţe avocăţeşti, iar Dennis îl invidiase mereu pe George.

Elita albilor din Birmingham nu voia să negocieze direct cu Martin Luther King, aşa că Dennis şi George trebuiau să facă pe intermediarii, în timp ce Verena îl reprezenta pe King.

Burke Marshall ar fi vrut ca pastorul să renunţe la demonstraţia de luni.

– Şi să înceteze presiunile tocmai acum, când suntem în avantaj? îi zise Verena lui Dennis Wilson pe un ton sceptic la recepţia elegantă a hotelului Gaston.

George confirmă printr-o aplecare a capului.

– Oricum, administraţia locală nu poate face absolut nimic acum, răspunse Dennis.

Administraţia locală trecea printr-o criză separată, dar într-un fel înrudită: „Taurul" Connor atacase în instanţă scrutinul pe care îl pierduse, deci acum erau doi oameni care susţineau că sunt primari. Verena spuse:

– Deci, sunt dezbinaţi şi slăbiţi – perfect! Dacă aşteptăm să se împace, vor fi mai puternici şi mai hotărâţi decât înainte. Oare voi chiar nu ştiţi boabă de politică acolo, la Casa Albă?

Dennis susţinea că nici militanţii pentru drepturile civile nu ştiau foarte clar ce îşi doresc. Iar asta o înfurie pe Verena.

– Avem patru solicitări foarte simple, rosti ea. Unu: desegregarea imediată a localurilor, a toaletelor, a fântânilor şi a tuturor celorlalte facilităţi din magazine. Doi: angajarea şi promovarea nediscriminatorie a negrilor în magazine. Trei: eliberarea din închisoare a tuturor demonstranţilor şi retragerea acuzaţiilor depuse împotriva lor. Patru: pe viitor, existenţa unui comitet birasial care să negocieze desegregarea poliţiei, a şcolilor, a parcurilor, a cinematografelor şi a hotelurilor. Se uită urât la Dennis şi adăugă: E ceva neclar în asta?

King cerea lucruri de la sine înţelese, dar chiar şi asta era prea mult pentru albi. În seara aceea, Dennis reveni la Gaston şi le aduse la cunoştinţă lui George şi Verenei contrapropunerile. Patronii de magazine erau dispuşi să purceadă la desegregarea imediată a cabinelor de probă, urmând ca şi celelalte facilităţi să fie desegregate după o vreme. Cinci sau şase angajaţi negri puteau fi promovaţi în posturi de răspundere de îndată ce demonstraţiile luau sfârşit. Oamenii de afaceri nu puteau face nimic în privinţa deţinuţilor, întrucât aceasta era o chestiune care ţinea de tribunale. Segregarea şcolilor şi a altor facilităţi din oraş trebuia discutată cu primarul şi cu consiliul municipal.

Dennis era mulţumit. Pentru prima oară, albii negociau!

Însă Verena pufni dispreţuitoare.

– Asta nu înseamnă nimic, rosti ea. Femeile nu trebuie să împartă cabinele de probă, aşa că oricum nu se poate vorbi de segregare. Şi sunt mai mult de cinci negri din Birmingham capabili să primească posturi de răspundere. Cât priveşte celelalte propuneri...

– Ei spun că nu au puterea necesară pentru a revoca hotărârile judecătoreşti sau pentru a schimba legile.

– Cât de naiv poţi fi? i-o întoarse Verena. În oraşul ăsta, tribunalele şi administraţia locală fac ceea ce le cer oamenii de afaceri să facă.

Bobby Kennedy îi solicită lui George să încropească o listă a celor mai influenţi oameni de afaceri albi din oraş cu numere de telefon pentru fiecare. Preşedintele urma să îi sune personal şi să le spună că era necesar să ajungă la un compromis.

George remarcă şi alte semne de bun augur. La slujbele desfăşurate în bisericile din Birmingham luni seară, se strânseră donaţii în valoare de 40 000 de dolari pentru campania lui King: oamenii pastorului avură nevoie de întreaga noapte pentru a număra banii şi făcură acest lucru într-o cameră de motel închiriată exact în acest scop. Şi mai mulţi bani veneau prin poştă.

În mod normal, mişcarea trăia de pe o zi pe alta, însă „Taurul" Connor şi câinii lui le aduseseră o pleaşcă neaşteptată.

Verena şi oamenii lui King se întruniră pentru o şedinţă în miez de noapte, în salonul apartamentului lui King, pentru a discuta metodele prin care puteau să menţină presiunea. George nu fu invitat – nu voia să afle lucruri pe care apoi să se simtă obligat să i le raporteze lui Bobby –, aşa că se duse la culcare.

A doua zi de dimineaţă, îşi îmbrăcă costumul şi coborî la parter, pentru conferinţa de presă a lui King programată la ora 10.00. În curtea motelului se îngrămădeau peste o sută de jurnalişti din toată lumea, care transpirau puternic sub soarele Alabamei. Campania lui King din Birmingham era o ştire fierbinte – şi tot datorită „Taurului" Connor.

– Activităţile desfăşurate în Birmingham în ultimele zile marchează majoratul mişcării nonviolente, rosti King. Sunt împlinirea unui vis.

George nu o vedea nicăieri pe Verena, şi începu să suspecteze că adevărata acţiune se petrecea de fapt în altă parte. Plecă de la motel şi se duse la biserică. Nici aici nu reuşi să o găsească pe Verena, dar observă grupuri de elevi ieşind din pivniţa bisericii şi urcând în maşini parcate într-un şir pe Fifth Avenue. Sesiză o atitudine de nonşalanţă forţată la adulţii care îi supravegheau.

Apoi dădu peste Dennis Wilson, care avea noutăţi.

– Comitetul Pensionarilor a convocat o şedinţă de urgenţă la Camera de Comerţ.

George auzise câte ceva despre acest grup neoficial, poreclit „Catârii". Aceştia erau oamenii care deţineau adevărata putere în oraş. Dacă ajunseseră să se panicheze, era clar că lucrurile aveau să se schimbe.

– Ce pun la cale oamenii lui King? întrebă Dennis.

George se bucura că nu ştia.

– Nu am fost invitat la şedinţă, răspunse el. Însă e clar că pun ceva la cale.

Se despărţi de Dennis şi porni pe jos spre centru. Chiar dacă era singur, ştia că risca să fie arestat pentru că nu avea autorizaţie, însă nu avea de ales: lui Bobby nu îi era de niciun ajutor dacă stătea ascuns în Gaston.

După zece minute, ajunse în cartierul de afaceri din Birmingham, cartier tipic fiecărui oraş din Sud: magazine universale, cinematografe, clădiri publice şi o linie de tramvai care îl traversa.

George realiză care era planul lui King abia când îl văzu pus în aplicare.

Brusc, negrii care mergeau singuri sau în grupuri de câte doi-trei începură să se strângă laolaltă, scoţând la iveală pancarte pe care le ţinuseră ascunse. Unii se aşezară pe jos, blocând trotuarul, alţii îngenunchează ca să se roage pe treptele masivei primării, proiectată în stil Art Deco. Şiruri de adolescenţi cântând imnuri intrau şi ieşeau din magazine care practicau segregarea. Traficul încetini, apoi se opri.

Poliţia fu luată prin surprindere: forţele de ordine se concentraseră în jurul zonei Kelly Ingram Park, aflată la aproape un kilometru de acolo, iar demonstranţii li se strecuraseră printre degete. Însă George era convins că această atitudine detaşată – de protest liniştit – avea să dureze doar până când „Taurul" Connor îşi venea în fire.

După-amiază se întoarse la Gaston şi o găsi pe Verena îngrijorată.

– Este grozav, dar din păcate totul a scăpat de sub control, rosti ea. Oamenii noştri sunt pregătiţi pentru proteste nonviolente, însă alte câteva mii de persoane li se alătură fără a avea aceeaşi disciplină.

– Da, dar astfel creşte presiunea asupra Catârilor, replică George.

– Dar nu vrem ca guvernatorul să instituie legea marţială.

Guvernatorul din Alabama era George Wallace, un segregaţionist intransigent.

– Legea marţială înseamnă control federal, remarcă George. Atunci, preşedintele ar trebui să impună măcar o integrare parţială.

– Dacă le este impusă Catârilor din exterior, aceştia vor găsi metode de a o submina. Mai bine să fie decizia lor.

Verena avea o gândire politică foarte subtilă, realiză George. Fără îndoială că învăţase multe de la King, însă nu era sigur că avea dreptate în această chestiune.

Mâncă un sandvici cu şuncă şi plecă din nou. Atmosfera din jurul zonei Kelly Ingram Park era acum mult mai tensionată. În parc erau sute de poliţişti, rotindu-şi bastoanele şi ţinându-şi în frâu câinii nerăbdători. Pompierii puneau furtunul pe toţi cei care se îndreptau spre centru. Negrii, scoşi din sărite de furtunuri, începură să arunce cu pietre şi cu sticle de Coca-Cola în forţele de ordine. Verena şi alţii din echipa lui King mergeau prin mulţime, implorându-i pe oameni să îşi păstreze calmul şi să nu recurgă la violenţă, însă fără prea mare efect. Un vehicul alb şi ciudat, pe care lumea îl poreclise „Tancul", străbătea Sixteenth Street cu „Taurul" Connor mugind printr-o portavoce: „Împrăştiaţi-vă! Eliberaţi carosabilul!" Nu era un tanc, din câte aflase George, ci un vehicul blindat pe care armata îl dăduse la casare şi pe care îl cumpărase Connor.

George îl văzu pe Fred Shuttlesworth, rivalul lui King la conducerea campaniei. La cei 41 de ani ai săi, Fred era un bărbat vânos şi dur, îmbrăcat elegant şi cu o mustaţă îngrijită. Omul scăpase cu viaţă din două atentate cu bombă, iar soţia lui fusese înjunghiată de un membru Ku Klux Klan, dar tot nu părea să se teamă, refuzând să părăsească oraşul.

– Nu am scăpat cu viaţă ca să dau bir cu fugiţii, îi plăcea lui să spună.

Deşi era un luptător din naştere, acum încerca să îi potolească pe tineri.

– Nu trebuie să întărâtaţi poliţia, le zicea el. Nu le daţi de înţeles că aveţi de gând să îi loviţi.

Erau sfaturi chibzuite, realiză George.

Puştii se adunară în jurul lui Shuttlesworth şi el îi conduse înapoi spre biserică, fluturând în aer o batistă albă, în încercarea de a arăta poliţiei că avea intenţii paşnice.

Şi planul lui fu cât pe ce să funcţioneze.

Shuttlesworth trecu împreună cu copiii pe lângă maşinile de pompieri parcate în faţa intrării de la pivniţa bisericii, aflată la nivelul străzii, şi îi conduse înăuntru, coborând treptele. După ce intrară cu toţii, dădu să îi urmeze. Dar în clipa aceea, George auzi o voce rostind: „Hai să punem furtunul cu apă pe pastor".

Shuttlesworth se întoarse încruntat, încercând să privească înapoi. Dar un jet din tunul de apă îl izbi direct în piept. Se împletici şi căzu pe scări cu mare zgomot.

Cineva ţipă:

– O, Doamne, Shuttlesworth e la pământ!

George fugi imediat într-acolo. Shuttlesworth zăcea la baza scărilor, respirând greu.

– Sunteţi teafăr? îi strigă George, dar bărbatul nu îi putu răspunde. Chemaţi repede o ambulanţă!

George era uimit că autorităţile dăduseră dovadă de atâta prostie. Shuttlesworth era o figură extrem de populară. Oare chiar *voiau* să stârnească o răzmeriţă?

Ambulanţele erau în apropiere şi în doar câteva minute doi oameni veniră cu o targă şi îl scoaseră pe Shuttlesworth de acolo.

George îi urmă până pe trotuar. Trecătorii negri şi poliţiştii albi se apropiaseră periculos de mult unii de alţii. Reporterii se adunară imediat, iar fotografii surprinseră momentul în care targa fu băgată în ambulanţă. Apoi urmăriră cu toţii cum maşina demară.

O clipă mai târziu apăru şi „Taurul" Connor.

– De-o săptămână aştept să îl văd pe Shuttlesworth udat cu furtunul, rosti el jovial. Îmi pare rău că am ratat momentul.

George era furios. Spera ca un pieton să îl pocnească în faţă pe Connor.

Un reporter alb zise:

– A fost luat cu ambulanţa.

– Păcat! Mai bine îl luau cu dricul, răspunse Connor.

George fu nevoit să întoarcă spatele pentru a-şi controla furia. Fu salvat de către Dennis Wilson, care apăru de nicăieri şi îl prinse de braţ.

– Veşti bune! exclamă el. Catârii au cedat!

George se răsuci.

– Cum adică au cedat?

– Au constituit un comitet care să negocieze cu manifestanţii.

Astea *chiar* erau veşti bune. Ceva îi convinsese: fie demonstraţiile, fie telefoanele primite de la preşedinte, fie ameninţarea instituirii legii marţiale. Oricare ar fi fost motivul, erau acum suficient de disperaţi încât să se aşeze la masa tratativelor cu negrii şi să discute un armistiţiu. Poate că aveau să cadă de acord înainte ca situaţia să degenereze.

– Însă au nevoie de un loc unde să se întâlnească, adăugă Dennis.

– Verena va şti. Să mergem să o căutăm.

George dădu să plece, apoi se opri o clipă şi îi aruncă o privire „Taurului" Connor. Individul devenea irelevant, realiză George. Connor era pe stradă, insultându-i pe militanţii pentru drepturile civile, dar în Camera de Comerţ mai-marii oraşului schimbaseră deja cursul – şi o făcuseră fără să îl consulte pe Connor. Poate că sosise vremea în care bătăuşii albi nu aveau să mai conducă Sudul.

Sau poate că nu.

*

Compromisul fu anunţat vineri, într-o conferinţă de presă. Fred Shuttlesworth participă la aceasta, cu coastele rupte din cauza tunului de apă, şi zise: „Birmingham a ajuns la un acord cu conştiinţa sa astăzi!" Câteva clipe după aceea leşină şi fu scos pe braţe din clădire. Martin Luther King proclamă victoria şi luă avionul înapoi spre Atlanta.

Elita albilor din Birmingham acceptase, în cele din urmă, un anumit nivel de desegregare. Verena se plângea că nu era prea mult şi într-un fel avea dreptate: albii făceau doar câteva concesii mărunte. Însă George considera că avusese loc o schimbare uriaşă de principiu: albii acceptaseră să negocieze cu negrii în privinţa segregării. Nu mai puteau să le impună acestora termene şi condiţii, pur şi simplu. Negocierile aveau să continue şi nu puteau merge decât într-o singură direcţie.

Indiferent că era vorba despre un progres mărunt sau despre un punct de cotitură, toate persoanele de culoare din Birmingham sărbătoreau sâmbătă seara, iar Verena îl invită pe George în camera ei.

Acesta descoperi în curând că ea nu era una dintre fetele cărora le plăcea ca bărbaţii să preia controlul în pat. Ştia ce voia şi nu îi era ruşine să o ceară, iar asta îi convenea de minune lui George.

Aproape orice i-ar fi convenit. Era fermecat de trupul ei minunat şi palid şi de ochii ei verzi, hipnotizanţi. Vorbea mult în timp ce făceau dragoste, spunându-i cum se simte şi întrebându-l dacă un lucru sau altul îi făcea plăcere sau îl stânjenea; faptul că vorbeau sporea senzaţia de intimitate. George îşi dădu seama, mai limpede ca niciodată, că sexul putea fi o cale de a descoperi nu doar trupul celuilalt, ci şi firea sa.

Spre sfârşit, ea vru să treacă deasupra. Şi asta era ceva nou pentru el: nicio femeie cu care fusese înainte nu o mai făcuse. Ea îl încălecă, iar el o cuprinse de şolduri şi începu să se mişte în ritmul ei. Ea îşi închise ochii, dar el preferă să îi urmărească expresia de pe chip, fascinat şi subjugat totodată, iar când ea ajunse la orgasm, ajunse şi el.

Cu câteva minute înainte de miezul nopţii, el stătea la fereastră îmbrăcat într-un halat, uitându-se la felinarele de pe Fifth Avenue, în vreme ce Verena era la baie. Gândurile îi fugiră spre acordul la care ajunsese King cu albii din Birmingham. Dacă acesta era un triumf al mişcării pentru drepturi civile, segregaţioniştii refractari nu aveau să accepte înfrângerea, îşi dădu el seama; însă ce *urmau* să facă? Fără îndoială că „Taurul" Connor avea un plan de sabotare a acordului. La fel şi George Wallace, guvernatorul rasist.

În ziua aceea, membrii Ku Klux Klan organizară un miting la Bessemer, un orăşel aflat la circa 30 de kilometri de Birmingham. Conform informaţiilor lui Bobby Kennedy, susţinătorii veniseră din Georgia, Tennessee, Carolina de Sud şi Mississippi. Nu era nicio îndoială că organizatorii îşi petrecuseră toată seara incitându-i şi spunându-le că Birminghamul cedase în faţa negrilor. La ora aceea, probabil că femeile şi copiii plecaseră acasă, însă bărbaţii începuseră să bea şi să se laude cu ce aveau să facă.

A doua zi, duminică, 12 mai, era Ziua Mamei. George îşi amintea de Ziua Mamei din urmă cu doi ani, când albii încercaseră să îi omoare, pe el şi pe ceilalţi participanţi la Cursa pentru Libertate, aruncând cu cocktailuri Molotov în autobuzul lor, pe când se aflau la Anniston, la 100 de kilometri de locul acela.

Verena ieşi din baie.

– Vino înapoi în pat, rosti ea, băgându-se din nou sub aşternuturi.

George ardea de nerăbdare – spera să mai facă dragoste măcar o dată înainte de răsărit. Dar pe când se pregătea să dea curs invitaţiei, ceva îi atrase atenţia afară: farurile aprinse a două maşini venind pe Fifth Avenue. Prima era albă şi aparţinea Secţiei de Poliţie din Birmingham, fiind marcată foarte clar cu numărul 25. Era urmată de un Chevrolet cu botul rotunjit de la începutul anilor '50. Ambele maşini încetiniră când ajunseră în dreptul motelului Gaston.

George observă că poliţiştii locali şi cei statali care patrulaseră pe străzile din preajma motelului dispăruseră. Nu mai era nimeni pe trotuar.

Ce dracu'...?

O clipă mai târziu, ceva zbură de pe fereastra din spate a Chevroletului, traversând trotuarul şi îndreptându-se către peretele motelului. Obiectul ateriză exact sub ferestrele apartamentului de pe colţ, camera 30, pe care Martin Luther King îl ocupase până în ziua aceea.

Apoi, ambele maşini demarară în trombă.

George se răsuci, străbătu încăperea din două salturi și se aruncă peste Verena.

Strigătul ei de protest fu acoperit de o detunătură înspăimântătoare. Întreaga clădire se zgudui de parcă ar fi fost cutremur. Bubuitura fu urmată de zgomotul sticlei sparte și al tencuielii căzute. Fereastra camerei lor se făcu țăndări. Urmă un moment de liniște nefirească. După ce sunetul celor două mașini se pierdu în zare, George auzi strigătele și țipetele din clădire.

– Ești teafără? o întrebă pe Verena.

– Ce mama naibii s-a întâmplat? răspunse ea.

– Cineva a aruncat o bombă dintr-o mașină, zise el încruntându-se. Mașina era escortată de poliție. Îți vine să crezi?

– În orașul ăsta blestemat? Cum să nu?!

George se dădu jos de pe ea și se uită în încăpere. Văzu cioburi de sticlă pe podea. O bucată de material verde era întinsă pe colțul patului, și după o clipă realiză că era perdeaua. Un portret al președintelui Roosevelt fusese dărâmat de pe perete de forța exploziei și ajunsese pe covor, cu fața în sus și cu cioburi presărate peste surâsul președintelui.

– Trebuie să coborâm la parter, zise Verena. Ar putea fi răniți!

– Așteaptă puțin, zise George. Îți aduc eu pantofii.

Păși pe o bucată de covor pe care nu se aflau cioburi. Ca să traverseze camera, fu nevoit să adune bucățile de sticlă spartă și să le arunce în lături. Pantofii lor erau așezați laolaltă în dulap: îi plăcea asta. Se încălță cu pantofii săi negri de piele, apoi luă pantofii albi cu toc ai Verenei și i-i duse.

Luminile se stinseră.

Se îmbrăcară iute în întuneric, descoperind apoi că la baie nu mai era apă. Coborâră la parter.

Holul întunecat era plin de angajați și locatari ai hotelului, panicați cu toții. Câțiva oameni sângerau, dar nu păreau să existe morți. George își croi drum afară. Lângă felinare văzu o gaură de un metru și jumătate în zidul clădirii și un morman de dărâmături pe trotuar. Rulotele din parcarea alăturată fuseseră avariate de forța exploziei. Însă, ca prin minune, nimeni nu fusese rănit grav.

Sosi mai întâi un polițist cu un câine, apoi veni o ambulanță, urmată de alte forțe de ordine. Într-un mod amenințător, grupuri de negri începură să se adune în fața motelului și în Kelly Ingram Park. Aceștia nu erau creștinii nonviolenți care ieșiseră voioși în marș din Biserica Baptistă de pe Sixteenth Street cântând imnuri, remarcă George cu neliniște. Această mulțime își petrecuse seara de sâmbătă bând în baruri, în săli de biliard și în alte localuri și nu urmau filosofia gandhiană a rezistenței pasive preferată de Martin Luther King.

Cineva spuse că mai fusese aruncată o bombă, la câteva străzi distanță, în casa parohială unde locuia fratele lui Martin Luther King, Alfred, pe care

lumea îl ştia ca A.D. King. Un martor ocular văzuse un poliţist în uniformă lăsând un pachet pe verandă cu doar câteva secunde înainte de explozie. Era clar că poliţia din Birmingham încercase să îi omoare concomitent pe cei doi fraţi King.

Mulţimea se înfurie.

În curând începură să arunce cu sticle şi cu pietre. Câinii şi tunul de apă erau ţintele lor preferate. George intră din nou în motel. Verena ajuta la scoaterea unei bătrâne de culoare dintr-o cameră distrusă de la parter.

– Situaţia degenerează afară, îi zise George. Au început să arunce cu pietre în poliţie.

– Aşa şi trebuie! Chiar poliţia a aruncat bombele.

– Gândeşte-te puţin, rosti George agitat. De ce îşi doresc albii o răzmeriţă în seara asta? Ca să saboteze acordul.

Ea îşi şterse praful de pe frunte. George o urmări cu atenţie şi observă cum mânia ceda în faţa raţiunii.

– La naiba, ai dreptate! exclamă ea.

– Nu-i putem lăsa să facă asta!

– Dar cum îi putem opri?

– Trebuie să îi trimitem pe toţi liderii mişcării să calmeze lumea din stradă.

Ea încuviinţă.

– Da, aşa este! Mă duc să strâng rândurile.

George ieşi din nou afară. Violenţele escaladaseră rapid. Un taxi fusese răsturnat şi incendiat şi acum ardea pe mijlocul drumului. O stradă mai încolo, o băcănie era în flăcări. Maşinile de poliţie care veneau dinspre centru fuseseră oprite pe Seventeenth Street de o ploaie de proiectile.

George luă un megafon şi se adresă mulţimii:

– Oameni buni, calmaţi-vă! Nu puneţi în pericol acordul! Segregaţioniştii încearcă să provoace o răzmeriţă! Nu le daţi ce vor! Duceţi-vă acasă şi culcaţi-vă!

Un negru din apropiere îi zise:

– Cum se face că *noi* trebuie să plecăm acasă de fiecare dată când *ei* ne agresează?

George sări pe capota unei maşini parcate.

– Ce faceţi acum nu ne ajută deloc! strigă el. Mişcarea noastră este nonviolentă! Plecaţi acasă!

Cineva răcni:

– Om fi noi nonviolenţi, dar ei sigur nu-s!

Apoi, o sticlă goală de whisky zbură prin aer şi îl lovi pe George în cap. Coborî de pe capotă şi îşi duse mâna la frunte. Îl durea, dar cel puţin nu sângera.

Alţii îi preluară apelul la calm. Verena apăru cu câţiva dintre liderii şi predicatorii mişcării, iar aceştia se amestecară în mulţime, încercând să îi liniştească pe oameni. A.D. King se cocoţă pe o maşină.

– Casa noastră a fost atacată cu o bombă, strigă el. Iartă-i, Doamne, fiindcă nu ştiu ce fac. Însă voi nu ne ajutaţi acum, ne faceţi doar rău! Vă rog să plecaţi din acest parc!

Încet-încet, apelurile la calm începură să funcţioneze. „Taurul" Connor nu se vedea nicăieri, remarcă George; comandantul forţelor de ordine era Jamie Moore, şeful poliţiei – un poliţist de carieră, nu un om numit politic –, iar asta fu de ajutor. Atitudinea poliţiei părea să se fi schimbat. Dresorii câinilor şi pompierii nu mai păreau puşi pe harţă. George auzi un poliţist adresându-se unui grup de negri: „Suntem prietenii voştri!" Era o minciună, dar de un soi nou.

Şi printre segregaţionişti erau şoimi şi porumbei, realiză George. Martin Luther King se aliase cu porumbeii, învingându-i astfel, într-o primă fază, pe şoimi. Cei din urmă încercau să reaprindă focurile urii. Nu li se putea îngădui să triumfe.

Nemaifiind întărâtată de agresivitatea poliţiei, mulţimea îşi pierdu dorinţa de răzvrătire. George auzi un alt gen de comentarii. Când băcănia incendiată se prăbuşi, lumea oftă spăsită. „Mare păcat", spuse un om, iar un altul adăugă: „Am întrecut măsura".

În cele din urmă, predicatorii reuşiră să îi facă să cânte, iar George se relaxă. Se terminase totul cu bine.

Îl găsi pe Moore la colţul dintre Fifth Avenue şi Seventeenth Street.

– Trebuie să aducem echipe de muncitori la motel, domnule, rosti el politicos. Nu mai avem apă şi nici curent electric, iar locul va fi în curând insalubru.

– O să văd ce pot face, zise Moore, ducându-şi aparatul de emisie-recepţie la ureche.

Dar înainte să apuce să vorbească, sosi poliţia statală.

Poliţiştii purtau căşti albastre, carabine şi puşti cu două ţevi. Veniră în grabă, majoritatea în maşini, iar unii călare. În doar câteva secunde, apărură vreo două sute. George se holbă îngrozit. Era o catastrofă – aveau să incite la răzmeriţă din nou. Însă exact asta îşi dorea guvernatorul George Wallace, realiză el. Wallace, la fel ca „Taurul" Connor şi atentatorii, înţelesese că singura şansă pe care o mai aveau acum segregaţioniştii era instaurarea haosului.

O maşină opri şi din ea sări directorul pentru siguranţă publică al lui Wallace, colonelul Al Lingo. Avea în mână o puşcă. Cu el erau doi oameni, probabil gărzile sale de corp, iar aceştia purtau puşti-mitralieră Thompson.

Moore băgă la loc aparatul de emisie-recepţie. Vorbi domol, având grijă să nu i se adreseze lui Lingo cu gradul său militar.

– V-aş fi foarte recunoscător dacă aţi pleca, domnule Lingo.

Dar Lingo nu se obosi să fie curtenitor.

– Mişcă-ţi fundul ăla laş înapoi la birou, rosti el. Am preluat eu comanda şi am primit ordin să îi trimit la culcare pe ticăloşii ăia negri.

George se aştepta să i se spună să-şi ia tălpăşiţa, dar cei doi erau mult prea ocupaţi să se certe ca să îl mai bage în seamă.

– Acele arme nu sunt necesare, rosti Moore. Puteţi să le lăsaţi deoparte? Ar putea omorî pe cineva...

– Exact! exclamă Lingo.

George se îndepărtă iute, îndreptându-se spre motel.

Însă înainte de a intra în clădire, se întoarse să arunce o ultimă privire şi îi văzu pe poliţiştii statali şarjând mulţimea.

Şi atunci răzmeriţa reizbucni.

O găsi pe Verena în curtea motelului.

– Trebuie să plec la Washington, îi spuse el.

N-ar fi vrut să plece. Îşi dorea să petreacă tot mai mult timp cu Verena, să converseze cu ea, să adâncească nou descoperita lor intimitate. Îşi dorea să o facă să se îndrăgostească de el. Însă asta trebuia să mai aştepte.

– Ce vrei să faci la Washington? îl întrebă ea.

– Vreau să mă asigur că fraţii Kennedy înţeleg cu adevărat ce se întâmplă. Trebuie să afle că guvernatorul Wallace provoacă violenţe ca să submineze acordul.

– Dar este 3 noaptea!

– Aş vrea să ajung la aeroport cât mai repede posibil şi să prind prima cursă. S-ar putea să fac escală în Atlanta.

– Şi cum vei ajunge la aeroport?

– O să caut un taxi.

– Niciun taxi nu va lua un negru în noaptea asta – mai ales unul cu un cucui în frunte.

George îşi pipăi fruntea şi dădu de cucui.

– Cum l-am căpătat? zise el.

– Parcă te-am văzut lovit de o sticlă.

– Ah, da! Poate că-i o prostie, dar trebuie să încerc să ajung la aeroport.

– Şi bagajul tău?

– Nu pot împacheta pe întuneric. Oricum nu am prea multe lucruri. O să plec aşa.

– Ai grijă, rosti ea.

George o sărută. Ea îl cuprinse cu braţele pe după gât şi îşi lipi trupul zvelt de trupul lui. „A fost minunat", îi şopti ea. Apoi îi dădu drumul.

George plecă de la motel. Drumurile care duceau direct spre centru erau blocate la est: trebuia să găsească o rută ocolitoare. Porni spre vest, apoi spre

nord, după care coti spre est după ce consideră că trecuse de zona cu violenţe. Nu văzu niciun taxi. Era posibil să fie nevoit să aştepte primul autobuz de duminică dimineaţă.

Cerul de la răsărit începuse să se lumineze uşor când o maşină frână brusc lângă el. Iniţial se pregăti să o ia la fugă, temându-se că erau bătăuşi albi, dar se răzgândi când văzu trei poliţişti statali coborând cu puştile în mână.

„Nu au nevoie de cine ştie ce pretext ca să mă omoare", se gândi el cu teamă.

Şeful era un tip scund şi ţanţoş. George observă că avea pe mânecă galoane de sergent.

– Încotro, băiete? rosti sergentul.

– Încerc să ajung la aeroport, domnule sergent, zise George. Aţi putea să îmi spuneţi unde pot găsi un taxi?

Şeful se întoarse către ceilalţi cu un rânjet.

– Încearcă să ajungă la aeroport, repetă el, de parcă ideea în sine era cât se poate de ridicolă. Crede că îl putem ajuta să găsească un taxi!

Subordonaţii lui râseră ca la o glumă bună.

– Ce să faci tu la aeroport? îl întrebă sergentul pe George. Să speli closetele?

– Trebuie să prind un avion spre Washington. Lucrez la Departamentul de Justiţie. Sunt avocat.

– Nu mai spune! Ei bine, eu lucrez pentru George Wallace, guvernatorul din Alabama, şi nouă nu ne prea pasă de Washington pe-aici. Aşa că treci naibii în maşină până nu îţi sparg capul!

– De ce mă arestaţi?

– Nu face pe deşteptul cu mine, băiete!

– Dacă mă reţineţi fără vreun motiv întemeiat, sunteţi un infractor, nu un reprezentant al legii şi al ordinii.

Cu o mişcare rapidă şi bruscă, sergentul îşi roti arma, cu patul în faţă. George se feri şi îşi ridică mâna în mod instinctiv, ca să îşi protejeze faţa. Patul din lemn al puştii îi lovi încheietura mâinii stângi, provocându-i o mare durere. Ceilalţi doi poliţişti îl prinseră de braţe. Deşi nu se împotrivi, ei îl târâră de parcă s-ar fi zbătut. Sergentul deschise portiera din spate şi îl azvârliră pe banchetă. Apoi trântiră portiera înainte ca el să fi intrat cu totul înăuntru, prinzându-i piciorul şi făcându-l să urle de durere. Deschiseră din nou portiera, îi împinseră piciorul rănit înăuntru şi apoi o închiseră la loc.

George rămase întins pe bancheta din spate. Piciorul îl durea, însă marea problemă era încheietura. „Pot să ne facă orice poftesc, se gândi el, numai pentru că suntem negri." În acel moment, îşi dorea să fi aruncat şi el cu pietre şi cu sticle în poliţie în loc să încerce din răsputeri să îi calmeze pe oameni şi să îi trimită acasă.

Poliţiştii statali merseră până la Gaston. Acolo deschiseră portiera din spate şi îl împinseră pe George afară. Ţinându-şi încheietura stângă cu mâna dreaptă, el şchiopătă înapoi în curte.

*

Ceva mai târziu în acea dimineaţă de duminică, George reuşi să găsească un taxi cu şofer negru care îl duse la aeroport, de unde luă avionul spre Washington. Încheietura stângă îl durea atât de tare, încât nu îşi putea folosi mai deloc braţul, aşa că îşi ţinea mâna în buzunar ca să o protejeze. Încheietura îi era umflată şi, pentru a mai atenua durerea, îşi scosese ceasul şi îşi descheiase mâneca.

Intră la un telefon public de la aeroportul naţional şi sună la Departamentul de Justiţie, aflând că la ora 6.00 după-amiaza urma să aibă loc o şedinţă de urgenţă la Casa Albă. Preşedintele venea cu avionul de la Camp David, iar Burke Marshall sosea cu elicopterul din West Virginia. Bobby era şi el pe drum şi avea nevoie urgentă de un raport; şi nu, nu era vreme ca George treacă pe acasă ca să se schimbe.

Jurându-şi ca pe viitor să aibă mereu o cămaşă curată în sertarul de la serviciu, George luă un taxi până la Departamentul de Justiţie şi se duse direct în biroul lui Bobby.

Le spuse tuturor că rănile sale erau uşoare şi nu necesitau îngrijiri medicale, deşi tresărea de fiecare dată când încerca să îşi mişte braţul stâng; apoi le relată pe scurt evenimentele din noaptea trecută procurorului general şi unui grup de consilieri, inclusiv lui Marshall. Dintr-un motiv sau altul, uriaşul Terra Nova al lui Bobby, Brumus, era şi el acolo.

– Armistiţiul la care s-a ajuns cu atâta dificultate în această săptămână este acum în pericol, concluzionă George. Atentatele cu bombă şi brutalitatea poliţiştilor statali au şubrezit determinarea negrilor de a continua pe calea nonviolenţei. Pe de altă parte, mişcările de stradă riscă să submineze poziţia albilor care au negociat cu Martin Luther King. Duşmanii integrării, George Wallace şi „Taurul" Connor, speră ca una dintre tabere – sau chiar amândouă – să renunţe la acord. Nu trebuie să lăsăm să se întâmple aşa ceva.

– Mda, e destul de clar, recunoscu Bobby.

Apoi urcară cu toţii în maşina lui Bobby, un Ford Galaxie 500. Era vară şi maşina era decapotabilă. Străbătură distanţa scurtă până la Casa Albă, iar Brumus savură din plin drumul.

Câteva mii de demonstranţi se aflau în faţa Casei Albe, albi şi negri laolaltă, ducând pancarte pe care scria SALVAŢI ELEVII DIN BIRMINGHAM.

Preşedintele Kennedy era în Biroul Oval, aşezat în scaunul său favorit în aşteptarea grupului de la Justiţie. Împreună cu el se afla un puternic trio de

militari: Bob McNamara, secretarul Apărării, alături de secretarul Armatei şi şeful de Stat-major al Armatei.

Grupul se întrunise în ziua aceea, realiză George, întrucât negrii din Birmingham incendiaseră şi aruncaseră cu sticle cu o noapte în urmă. O asemenea şedinţă de urgenţă nu fusese niciodată convocată în timpul anilor de proteste nonviolente pentru drepturi civile, nici măcar atunci când Ku Klux Klanul aruncase cu bombe în casele negrilor. Revoltele de stradă aduceau rezultate.

Militarii veniseră să discute oportunitatea trimiterii armatei în Birmingham. Ca de obicei, Bobby se concentră asupra realităţii politice.

– Lumea îi va cere preşedintelui să acţioneze, rosti el. Însă iată care-i problema. Nu putem admite că trimitem trupe federale ca să ţină în frâu poliţiştii statali – ar fi, practic, o declaraţie de război a Casei Albe împotriva statului Alabama. Deci va trebui să pretindem că le trimitem pentru a ţine sub control manifestanţii – iar asta ar echivala cu o declaraţie de război a Casei Albe împotriva negrilor.

Preşedintele Kennedy prinse imediat ideea.

– Odată ce albii ar beneficia de protecţia trupelor federale, ar putea revoca acordul abia încheiat, spuse el.

Cu alte cuvinte, se gândi George, ameninţarea unor revolte ale negrilor menţinea acordul viabil. Nu îi plăcea această concluzie, dar era greu de evitat.

Burke Marshall interveni în discuţie. El considera acordul drept rodul muncii sale.

– Dacă pică acordul, rosti el obosit, negrii vor deveni... ăă...

Preşedintele îi încheie propoziţia:

– Incontrolabili.

– Şi nu numai în Birmingham, adăugă Marshall.

Încăperea se cufundă în tăcere în timp ce toată lumea contempla perspectiva unor revolte similare în alte oraşe americane.

– Ce face King azi? întrebă preşedintele Kennedy.

– Se întoarce la Birmingham, zise George. Aflase acest lucru înainte să plece de la Gaston. Nu mă îndoiesc că la această oră face turul bisericilor importante, îndemnând lumea să se întoarcă liniştită acasă după slujbă şi să nu iasă de acolo pe timpul nopţii.

– Şi ei vor face ceea ce le cere?

– Da, atâta vreme cât nu vor mai fi atentate cu bombă, iar poliţiştii statali vor fi struniţi.

– Cum putem garanta acest lucru?

– Aţi putea trimite soldaţi în *apropierea* oraşului, dar nu *în* oraşul propriu-zis? Asta ar demonstra că susţineţi acordul. Connor şi Wallace ar

pricepe că, dacă nu se potolesc, îşi vor pierde puterea. Totodată, albii nu vor avea ocazia să renege învoiala.

După ce dezbătură propunerea, convenirăsă o pună în aplicare.

George trecu în Sala Cabinetului împreună cu un mic grup, ca să redacteze comunicatul de presă. Secretara preşedintelui îl bătu la maşină. Conferinţele de presă se ţineau de obicei în biroul lui Pierre Salinger, însă în ziua aceea erau mult prea mulţi reporteri şi prea multe care de televiziune ca să încapă în încăperea respectivă şi, în plus, era o seară caldă de vară, aşa că anunţul fu făcut în Grădina cu Trandafiri. George îl urmări pe preşedintele Kennedy ieşind din clădire, ducându-se în faţa presei internaţionale şi declarând:

– Acordul de la Birmingham a fost şi rămâne just. Guvernul federal nu va îngădui ca acesta să fie sabotat de o mână de extremişti din cele două tabere.

Doi paşi în faţă, unul înapoi, alţi doi paşi în faţă, dar măcar înregistrăm progrese, se gândi George.

Capitolul 23

Dave Williams își făcuse planul pentru seara de sâmbătă. Trei fete din clasa lui mergeau la Jump Club, în Soho, iar Dave şi alţi doi băieţi le spuseseră într-o doară că se vor întâlni cu ele acolo. Linda Robertson era una dintre fete. Dave credea că fata îl plăcea. Majoritatea oamenilor îl considerau greu de cap, fiind mai mereu ultimul din clasă, însă Linda discuta cu el de la egal la egal despre politică, unde avea avantajul cunoştinţelor căpătate în familie.

Dave urma să poarte o cămașă nouă, cu gulerul ridicat. Era un dansator bun – chiar şi amicii lui recunoșteau că dansa twist într-un mod foarte stilat. Considera că avea şanse bunicele de a începe o relaţie cu Linda.

Dave avea 15 ani, însă – spre marea lui iritare – majoritatea fetelor de vârsta lui preferau băieţii mai mari. Încă tresărea când îşi amintea cum o urmărise, cu mai bine de un an în urmă, pe fermecătoarea Beep Dewar, sperând să-i fure un sărut, şi o găsise într-o îmbrăţişare pasională cu Jasper Murray, care avea 18 ani.

În dimineţile de sâmbătă, copiii familiei Williams mergeau în biroul tatălui lor pentru a-şi primi alocaţia săptămânală. Evie, care avea 17 ani, primea o liră; Dave primea zece şilingi. Precum săracii în perioada victoriană, adeseori erau nevoiți să asculte o predică mai întâi. În ziua aceea, Evie îşi primi banii şi fu lăsată să plece, însă lui Dave i se spuse să rămână. După ce uşa se închise, tatăl său, Lloyd, îi zise:

– Ai rezultate foarte proaste la examene.

Dave ştia asta. În zece ani de şcoală, picase toate testele scrise pe care le dăduse. „Îmi pare rău“, rosti el. Nu voia să se certe: nu dorea decât să îşi ia banii şi să plece.

Tata purta o cămaşă cadrilată şi un cardigan, ţinuta lui obişnuită de sâmbătă dimineaţă.

– Dar nu eşti prost, zise el.

– Profesorii cred că sunt greu de cap, spuse Dave.

– Eu nu cred asta. Eşti inteligent, dar leneş.

– Nu sunt leneş.

– Atunci, cum eşti?

Dave nu avea un răspuns. Citea încet, dar cel mai rău era faptul că uita mereu ce citea de îndată ce dădea pagina. Nu se descurca nici în scris: când voia să scrie „artă", stiloul său nota „arăt", iar el nici nu observa diferenţa. Făcea greşeli de ortografie grosolane.

– Am notă maximă la oral, la franceză şi la germană, răspunse el.

– Ceea ce dovedeşte că poţi, atunci când te străduieşti.

Nu dovedea asta deloc, dar Dave nu ştia cum să explice.

Lloyd continuă:

– M-am gândit mult la ce ar fi de făcut şi am vorbit cu mama ta de nenumărate ori despre asta.

Lui Dave nu-i suna deloc a bine. Ce naiba mai urma acum?

– Eşti prea mare ca să te mai bat la fund şi, oricum, noi nu am crezut niciodată în pedeapsa corporală.

Aşa era. Cei mai mulţi puşti erau plesniţi atunci când erau obraznici, însă mama lui Dave nu îl mai lovise de ani buni – iar tatăl lui niciodată. Însă ceea ce îl deranja pe Dave acum era cuvântul „pedeapsă". Era clar că îl aştepta ceva neplăcut.

– Singurul lucru la care mă pot gândi că te-ar forţa cumva să te concentrezi asupra studiilor este să îţi retrag alocaţia.

Lui Dave nu îi venea să creadă.

– Cum adică să mi-o retragi?

– Adică nu îţi mai dau bani până nu văd o îmbunătăţire a rezultatelor tale şcolare.

Dave nu se aşteptase la asta.

– Şi cum mă voi deplasa de-acum în Londra?

„Şi cum îmi mai cumpăr ţigări? Şi cum mai intru la Jump Club?" se gândi el panicat.

– Oricum mergi pe jos la şcoală. Dacă vrei să mergi şi în altă parte, va trebui să te descurci mai bine la ore.

– Nu pot trăi aşa!

– Primeşti mâncare gratis şi ai un şifonier plin cu haine, deci nu îţi vor lipsi prea multe. Ţine minte doar că, dacă nu înveţi, nu vei avea niciodată bani cu care să te descurci.

Dave era revoltat. Planul său pentru seara aceea era spulberat. Se simţea neajutorat ca un copil.

– Şi cu asta, basta?

– Da.

– Înseamnă că îmi pierd vremea aici.

– Îţi asculţi tatăl, care încearcă să te îndrume cât mai bine posibil.

– Mda, același lucru, rosti Dave plecând nervos.

Își luă haina de piele din cuierul de pe hol și ieși din casă. Era o dimineață blândă de primăvară. Ce putea să facă? Plănuise să-și întâlnească prietenii în Piccadilly Circus, să se plimbe pe Denmark Street ca să se uite la chitare, să bea o halbă de bere într-un local, apoi să se întoarcă acasă și să-și pună cămașa cu guler ridicat.

Avea în buzunar ceva mărunțiș – cât să-i ajungă pentru o jumătate de halbă. Cum putea face rost de bani ca să intre la Jump Club? Poate prin muncă. Dar cine l-ar fi angajat pe loc? Unii dintre prietenii săi lucrau în weekend, în magazine și în restaurante care aveau nevoie de personal suplimentar la sfârșit de săptămână. Se gândi să intre într-o cafenea și să se ofere să se ocupe de curățenie în bucătărie. Merita să încerce. Porni spre West End.

Apoi îi veni o altă idee.

Avea rude care l-ar fi putut angaja. Sora tatălui său, Millie, lucra în lumea modei, având trei magazine în suburbiile prospere din nordul Londrei: Harrow, Golders Green și Hampstead. Ea ar fi putut să-i ofere o slujbă de sâmbătă, deși nu știa cât de mult avea să se priceapă la vânzarea rochiilor de doamne. Millie era măritată cu un tăbăcar angrosist, Abie Avery, iar depozitul lui din estul Londrei ar fi putut fi o alegere mai realistă. Însă atât Mătușa Millie, cât și Unchiul Abie l-ar fi consultat mai întâi pe Lloyd, iar acesta le-ar fi spus că Dave trebuia să învețe, nu să muncească. Însă Millie și Abie aveau un fiu, pe Lenny, în vârstă de 23 de ani, care era un mic afacerist. Sâmbăta, Lenny lucra la o mică tarabă din Aldgate, în East End. Vindea Chanel No. 5 și alte parfumuri scumpe la prețuri ridicol de mici. Le șoptea mușteriilor săi că acestea erau furate, dar în realitate nu erau decât falsuri, arome ieftine în sticluțe scumpe.

Lenny ar fi putut să-i dea lui Dave ceva de făcut pentru o zi.

Dave avea suficienți bani pentru cartela de metrou, așa că intră în prima stație și cumpără una. Dacă Lenny îl refuza, nu știa cum avea să se întoarcă. Probabil că ar fi trebuit să meargă pe jos câțiva kilometri.

Metroul îl duse, pe sub oraș, din vestul prosper în estul muncitoresc. Piața era deja plină ochi de clienți care voiau să cumpere la prețuri mai mici decât în magazinele obișnuite. Unele produse chiar *erau* furate, realiză Dave: ibrice electrice, aparate de ras, fiare de călcat și aparate de radio strecurate pe ușa din spate a fabricii. Altele erau materiale în surplus vândute ieftin de producători: discuri pe care nu le voia nimeni, cărți care nu deveniseră bestselleruri, rame de fotografii urâte, scrumiere în formă de scoică. Dar majoritatea aveau defecte – erau cutii cu bomboane de ciocolată învechită, eșarfe dungate cu defecte în țesătură, cizme pestrițe din piele ce fuseseră vopsite neuniform, farfurii de porțelan decorate cu câte o jumătate de floare.

Lenny semăna cu bunicul lor, răposatul Bernie Leckwith, având părul negru şi des şi ochii cafenii. Îşi dădea părul cu gel şi îl pieptăna în stilul lui Elvis Presley. Îl întâmpină pe Dave călduros.

– Salutare, tinere Dave! Vrei un parfum pentru prietena ta? Încearcă Fleur Sauvage, zise el, pronunţând „fluăr savigi". O dai pe spate garantat şi e al tău pentru doar doi şilingi şi şase penny.

– Am nevoie de o slujbă, Lenny, îi spuse Dave. Pot lucra pentru tine?

– Ai nevoie de o slujbă? Maică-ta e milionară, nu-i aşa? rosti Lenny evaziv.

– Tata mi-a tăiat alocaţia.

– De ce a făcut asta?

– Pentru că am rezultate proaste la şcoală. Deci sunt lefter. Vreau doar să câştig nişte bani ca să ies diseară în oraş.

Pentru a treia oară, Lenny răspunse tot printr-o întrebare.

– Şi ce-s eu, Biroul Forţei de Muncă?

– Dă-mi o şansă. Pun pariu că aş putea vinde parfum.

Lenny se întoarse către o clientă.

– Dumneavoastră, doamnă, aveţi foarte mult bun-gust. Parfumurile Yardley sunt cele mai rafinate de pe piaţă – şi totuşi, sticluţa pe care o ţineţi în mână costă doar trei şilingi, iar eu am luat-o cu doi şi jumătate de la băiatul care a furat-o... vreau să zic, care mi-a furnizat-o.

Femeia chicoti şi cumpără parfumul.

– Nu îţi pot oferi o leafă, îi zise Lenny lui Dave. Dar uite cum facem: îţi dau 10 la sută din tot ce iei.

– S-a făcut, rosti Dave, trecând în spatele tarabei lângă Lenny.

– Ţine-ţi banii în buzunare şi ne socotim mai târziu, spuse Lenny, dându-i câteva monede pentru a avea mărunt.

Dave luă o sticluţă de Yardley şi, după o scurtă ezitare, îi zâmbi unei femei, spunându-i:

– Cel mai rafinat parfum de pe piaţă.

Femeia îi zâmbi şi trecu mai departe.

Continuă să încerce imitând sporovăiala lui Lenny şi, după câteva minute, vându o sticluţă de Joy de la Patou pentru doi şilingi şi jumătate. În scurt timp învăţă tot repertoriul lui Lenny: „Nu toate femeile au flerul necesar ca să îl poarte pe acesta, dar dumneavoastră... Cumpăraţi-l pe acesta dacă există un bărbat căruia ţineţi *neapărat* să îi faceţi pe plac... Produs limitat, guvernul l-a interzis întrucât este prea sexy..."

Cu toţii erau voioşi şi mereu gata să râdă. Se îmbrăcau elegant doar ca să vină la piaţă – până la urmă, era un eveniment social. Dave învăţă cuvinte noi care se refereau la bani: o monedă de şase penny era un Tilbury, cinci şilingi – un dolar, iar o bancnotă de zece şilingi era jumătate de knicker.

Timpul trecu iute. O chelneriţă de la o cafenea din apropiere le aduse două sandviciuri cu pâine albă, costiţă prăjită şi ketchup, iar Lenny o plăti şi îi dădu unul lui Dave, care află cu surprindere că era deja pauza de prânz. Buzunarele blugilor săi mulaţi atârnau tot mai greu din cauza monedelor, iar el îşi aminti cu plăcere că 10 la sută din bani erau ai lui. La jumătatea după-amiezei observă că nu prea mai erau bărbaţi pe străzi, iar Lenny îi spuse că aceştia se duseseră la un meci de fotbal.

Spre sfârşitul după-amiezei, clienţii se răriră. Dave estimă că banii din buzunarele sale ajunseseră la vreo cinci lire, caz în care el se alegea cu zece şilingi, adică valoarea alocaţiei sale obişnuite – ceea ce însemna că se putea duce la Jump Club.

La ora 5.00, Lenny începu să strângă taraba, iar Dave îl ajută să aşeze produsele nevândute în cutii de carton; apoi încărcară totul în duba lui Lenny, un Bedford galben.

Când numărară banii lui Dave, descoperiră că se strânseseră ceva mai mult de nouă lire. Lenny îi dădu o liră, puţin peste cei 10 la sută convenţi, „fiindcă m-ai ajutat să și strâng". Dave era încântat: strânsese o sumă dublă faţă de cât ar fi trebuit să-i dea tatăl lui în acea dimineaţă. Ar fi făcut bucuros asta sâmbătă de sâmbătă, mai ales dacă astfel ar fi scăpat de predica tatălui său.

Se duseră apoi în cel mai apropiat local şi comandară câteva halbe de bere.

– Parcă mai cânţi şi la chitară, nu-i aşa? rosti Lenny în timp ce se aşezau la o masă soioasă cu o scrumieră plină ochi.

– Da.

– Ce fel de instrument ai?

– Un Eko. E copia ieftină a unui Gibson.

– Electrică?

– E semiacustică.

Lenny părea nerăbădător – poate că nu ştia foarte multe lucruri despre chitare.

– Voiam să ştiu dacă o bagi în priză.

– Da, de ce?

– Fiindcă am nevoie de cineva la chitară ritmică în trupa mea.

Era palpitant. Dave nu se gândise să intre într-o trupă, dar ideea îi surâse instantaneu.

– Nu ştiam că ai un grup, zise el.

– The Guardsmen. Eu cânt la pian şi sunt solist principal.

– Ce gen de muzică?

– Rock and roll – singurul gen.

– Mai exact?

– Elvis, Chuck Berry, Johnny Cash... Toate numele mari.

Dave putea cânta la trei corzi fără probleme.

– Beatles nu?

Aceştia aveau linii melodice mai dificile.

– Cine? întrebă Lenny.

– Un grup nou. Sunt grozavi!

– N-am auzit de ei.

– Mă rog... Pot cânta la chitară ritmică pe piese de rock vechi.

Lenny păru uşor jignit de remarcă, dar rosti:

– Deci vrei să dai probă pentru The Guardsmen?

– Sigur că da!

Lenny se uită la ceas.

– În cât timp poţi să te duci acasă şi să-ţi aduci chitara?

– Jumătate de oră dus şi jumătate de oră întors.

– Bine. Ne vedem la Clubul Muncitorilor din Aldgate, la 7.00. La ora aia, noi ne pregătim echipamentul. Putem să vedem ce ştii înainte să începem să cântăm. Ai amplificator?

– Unul mic.

– Va trebui să ne descurcăm cu el.

Dave luă metroul. Succesul lui ca vânzător şi berea pe care o băuse îl încălziseră suficient. Fumă o ţigară pe drum, savurând victoria repurtată asupra tatălui său. Îşi închipui cum îi va spune Lindei Robertson pe un ton nonşalant: „Sunt chitarist într-o trupă". Nu avea cum să nu o impresioneze.

Ajunse acasă şi intră pe uşa din spate. Reuşi să se furişeze în camera lui fără să dea ochii cu părinţii. Avu nevoie doar de câteva clipe ca să îşi pună chitara în cutie şi să îşi ia amplificatorul.

Pe când se pregătea să plece, sora lui, Evie, intră în cameră, îmbrăcată pentru sâmbătă seara. Purta o fustă scurtă şi cizme până la genunchi, iar părul îl avea prins într-o coafură stup. Era machiată strident, în stilul panda adus la modă de Dusty Springfield. Părea mai în vârstă decât cei 17 ani ai săi.

– Unde te duci? o întrebă Dave.

– La o petrecere. O să fie şi Hank Remington acolo.

Remington, solistul principal de la The Kords, îmbrăţişa unele dintre cauzele pe care le susţinea Evie şi declarase asta în mai multe interviuri.

– Ai provocat ceva agitaţie azi, rosti Evie.

Nu îl acuza – obişnuia să îi ia mereu apărarea în disputele cu părinţii, iar el făcea la fel pentru ea.

– Ce te face să spui asta?

– Tata este foarte supărat.

– Supărat?

Dave nu știa ce să creadă. Tatăl lui putea fi furios, dezamăgit, sever, autoritar sau despotic, iar el știa cum să reacționeze – dar supărat? De ce?

– Bănuiesc că v-ați certat.

– Nu mi-a dat alocația pentru că am picat la examene.

– Și ce-ai făcut?

– Nimic. Am plecat. Probabil că am trântit ușa.

– Unde ai fost toată ziua?

– Am lucrat la taraba lui Lenny Avery și am câștigat o liră.

– Bravo ție! Și acum unde te duci cu chitara?

– Lenny are o trupă. Vrea să cânt la chitara ritmică.

Era o exagerare: Dave nu obținuse locul încă.

– Multă baftă!

– Cred că le vei spune mamei și tatei unde m-am dus.

– Numai dacă vrei.

– Nu îmi pasă. Dave se duse la ușă, apoi adăugă șovăind: E supărat?

– Da.

Dave ridică din umeri și plecă. Ieși din casă fără să fie văzut.

Abia aștepta să dea proba. Cânta mult cu sora lui, dar nu mai fusese niciodată într-o trupă cu un toboșar adevărat. Spera să se descurce – deși chitara ritmică nu era dificilă.

În metrou, gândurile îi zburau întruna spre tatăl său. Era puțin șocat să afle că îl supărase pe Tata. Tații ar fi trebuit să fie invulnerabili – însă acum înțelegea că acea atitudine fusese copilărească. Mai supărător era că putea fi nevoie să-și schimbe înfățișarea. Nu mai putea să rămână mereu indignat și antipatic. Nu era singurul care suferea. Tata îl rănise, dar și el îl rănise pe Tata, și amândoi erau responsabili. Senzația de responsabilitate nu era atât de confortabilă precum cea de revoltă.

Găsi Clubul Muncitorilor din Aldgate și intră în clădire cu chitara și cu amplificatorul. Era un loc ponosit, luminat strident de tuburi de neon, cu mese ieftine și scaune tubulare înșirate pe rânduri, care îl duceau cu gândul la cantina unei fabrici: nu prea părea un loc potrivit pentru rock and roll.

The Guardsmen erau pe scenă, acordându-și instrumentele. Pe lângă Lenny, care cânta la pian, mai erau Lew, la tobe, Buzz, la bas, și Geoffrey, la chitară solo. Geoffrey avea în fața lui un microfon, ceea ce însemna că era și el solist. Toți trei erau mai în vârstă decât Dave, având peste 20 de ani, ceea ce îl făcu să se teamă că ar putea fi muzicieni mult mai buni decât el. Deodată, chitara ritmică nu i se mai părea la fel de ușoară.

Își acordă chitara cu pianul și băgă în priză amplificatorul.

– Știi *Mess of Blues?* îl întrebă Lenny.

Dave o știa, așa că răsuflă ușurat. Era un număr de rock rapid, în cheia C, cu o bucată alertă de pian, ușor de acompaniat la chitară. O interpretă fără

efort, descoperind o senzaţie deosebită, aşa cum nu mai simţise niciodată în timp ce cântase de unul singur.

Lenny cânta bine. Buzz şi Lew contribuiau cu o bucată ritmică foarte solidă. Geoff avea unele sclipiri fanteziste la chitara solo. Grupul era competent, chiar dacă uşor lipsit de imaginaţie.

La sfârşitul melodiei, Lenny zise:

– Corzile aduc un plus de armonie trupei, dar poţi cânta ceva mai ritmat?

Pe Dave îl surprinse această critică. Avea impresia că se descurcase foarte bine.

– Bine, rosti el.

Următoarea piesă fu *Shake, Rattle and Roll,* un hit al lui Jerry Lee Lewis, în care instrumentul principal era tot pianul. La refren, Geoffrey cântă la unison cu Lenny. Dave interpretă bucăţi mai variabile în contratimp, ceea ce păru să-i placă mai mult lui Lenny.

Lenny anunţă apoi *Johnny B. Goode* şi, fără să i se mai ceară, Dave interpretă entuziast intro-ul lui Chuck Berry. Când termină această parte, se aşteptă ca ceilalţi din grup să i se alăture, ca în original, însă băieţii rămaseră tăcuţi. Dave se opri, iar Lenny îi zise:

– De obicei eu cânt intro-ul, la pian.

– Îmi cer scuze, spuse Dave, apoi Lenny reporni aceeaşi piesă.

Dave era debusolat. Nu părea bine deloc.

Următoarea piesă fu *Wake Up, Little Susie*. Spre surprinderea lui Dave, Geoffrey nu cântă armonia celor de la Everly Brothers. După prima strofă, Dave trecu la microfonul lui Geoffrey şi începu să cânte cu Lenny. Un minut mai târziu, două chelneriţe tinere care puneau scrumiere pe mese se opriră din lucru ca să asculte. După ce terminară de cântat, îi aplaudară cu căldură. Dave rânji de plăcere. Era prima oară când îl aplauda şi altcineva în afara rudelor sale.

Una dintre fete îl întrebă pe Dave:

– Cum se cheamă trupa ta?

Dave arătă spre Lenny.

– Este trupa lui şi se numeşte The Guardsmen.

– Ah... rosti ea uşor dezamăgită.

Ultima piesă aleasă de Lenny fu *Take Good Care of My Baby*, iar Dave cântă din nou armonia. Chelneriţele începură să danseze pe culoarele dintre mese.

După aceea, Lenny se ridică de la pian.

– Nu eşti un chitarist extraordinar, îi zise el lui Dave, dar ai voce frumoasă şi fetele par să o aprecieze.

– Deci mă primiţi sau nu?

– Poţi cânta diseară?

– Diseară?!

Dave era încântat, dar nu se aştepta să fie nevoit să înceapă imediat. Era nerăbdător să o vadă pe Linda Robertson în seara aceea, ceva mai târziu.

– Ai ceva mai bun de făcut? întrebă Lenny, uşor ofensat că Dave nu acceptase pe loc.

– Voiam să mă văd cu o fată, dar poate să mai aştepte. La ce oră terminăm?

– E un club al muncitorilor. Nu obişnuiesc să stea prea târziu. Coborâm de pe scenă la 10.30.

Dave calculă că putea ajunge la Jump Club până la ora 11.00.

– În regulă, spuse el.

– Bine, rosti Lenny. Bine-ai venit în trupă!

*

Jasper Murray încă nu îşi permitea să plece în America. La Colegiul St Julian din Londra, exista un grup numit Clubul Nord-American, care organiza zboruri şi vindea bilete ieftine. Se duse acolo într-o după-amiază şi întrebă cât costau biletele. Află că putea ajunge la New York cu 90 de lire. Era mult prea mult, aşa că plecă debusolat.

La bufet îl zări pe Sam Cakebread. De câteva zile, Jasper căuta un prilej de a vorbi cu Sam în afara biroului ziarului studenţesc *St Julian's News*. Sam era redactorul ziarului, iar Jasper era redactorul de ştiri.

Sam era însoţit de sora lui mai mică, Valerie, studentă şi ea la St Julian, care purta o bonetă de tweed şi o fustă scurtă. Fata scria articole de modă pentru ziar. Era atrăgătoare, iar Jasper se gândi că, în alte împrejurări, ar fi flirtat cu ea, dar în ziua aceea avea altele pe cap. Ar fi preferat să discute cu Sam între patru ochi, dar decise că prezenţa lui Valerie nu era un inconvenient.

Îşi luă cafeaua şi se duse la masa lui Sam.

– Am nevoie de sfatul tău, rosti el.

Voia informaţii, nu sfaturi, însă oamenii erau uneori reticenţi cu privire la a împărtăşi informaţii, în schimb erau mereu măguliţi atunci când li se cerea sfatul.

Sam purta o jachetă cu model în zigzag şi cravată şi fuma pipă: poate că voia să pară mai în vârstă.

– Te rog, ia loc, zise el, împăturind ziarul pe care îl citea.

Jasper se aşeză. Avea o relaţie bizară cu Sam. Fuseseră rivali pentru postul de redactor, iar Sam câştigase. Jasper îşi ascunsese resentimentele, iar Sam îl numise redactor la ştiri. Erau colegi, dar nu şi prieteni.

– Vreau să fiu eu redactor la anul, zise Jasper.

Spera ca Sam să îl ajute, fie pentru că îl considera omul potrivit pentru această funcţie – ceea ce era adevărat –, fie din vinovăţie.

– Asta depinde de lordul Jane, răspunse Sam evaziv.

Jane era rectorul colegiului.

– Lordul Jane îţi va cere opinia.

– E un comitet întreg de numire...

– Da, dar tu şi rectorul sunteţi membrii care contează.

Sam nu îl contrazise.

– Deci vrei sfatul meu.

– Cine mai candidează?

– Toby, evident.

– Serios?

Toby Jenkins era redactorul de la articole speciale, un tip muncitor care scrisese o serie de texte plictisitoare despre sarcinile oficialilor universitari, precum arhivarul şi trezorierul.

– Da, va aplica şi el.

Sam însuşi obţinuse postul datorită distinselor sale rude din jurnalism. Pe lordul Jane îl impresionau asemenea relaţii. Asta îl irita pe Jasper, dar nu o putea spune.

– Toby are un stil prozaic, zise el în schimb.

– Este un reporter exact, chiar dacă lipsit de imaginaţie.

Jasper sesiză împunsătura din remarca lui Sam. El era opusul lui Toby, punând preţ mai mult pe senzaţional decât pe acurateţe. În reportajele lui, o încăierare devenea o bătaie în toată regula, un plan era o adevărată conspiraţie, iar o scăpare nu era nimic altceva decât o minciună sfruntată. Ştia că oamenii citeau presa mai degrabă pentru senzaţiile tari decât pentru informare.

Cakebread adăugă:

– Şi a scris editorialul acela despre şobolanii de la cantină.

– Da, într-adevăr...

Jasper uitase complet. Articolul provocase o mare vâlvă, dar fusese mai degrabă o chestie de noroc: tatăl lui Toby era în consiliul local şi ştia totul despre eforturile celor de la deratizare de a eradica dăunătoarele din pivniţele vechi, de secol XVIII, ale Colegiului St Julian. Cu toate acestea, articolul respectiv îi asigurase lui Toby postul de redactor la articole speciale, deşi, de atunci, nu mai scrisese nimic mai acătării.

– Deci am nevoie şi eu de un subiect important, rosti Jasper, căzând pe gânduri.

– Posibil.

– Cum ar fi, de pildă, acela că rectorul subtilizează bani din fondurile universităţii ca să îşi achite datoriile de la pariuri.

– Mă îndoiesc că lordul Jane joacă la pariuri, răspunse Sam, care nu avea un simţ al umorului foarte dezvoltat.

Jasper se gândi la Lloyd Williams. Oare ar fi putut acesta să îi vândă un pont? Dar Lloyd era teribil de discret, din păcate.

Apoi se gândi la Evie. Ea se înscrisese la Școala de Teatru Irving, care făcea parte din Colegiul St Julian, deci ar fi fost de interes pentru ziarul studențesc. Tocmai obținuse primul ei rol într-un film numit *All Around Miranda.* Și ieșea cu Hank Remington, de la The Kords. Poate că...

Jasper se ridică.

– Mulțumesc pentru ajutor, Sam. Îți sunt recunoscător.

– Cu plăcere, răspunse acesta.

Jasper luă metroul spre casă. Cu cât se gândea mai mult la intervievarea lui Evie, cu atât devenea mai entuziasmat.

Jasper știa adevărul despre Evie și Hank. Nu ieșeau doar în oraș, ci aveau o relație amoroasă pasională. Părinții ei credeau că ea ieșea cu Hank de două-trei ori pe săptămână și că venea acasă la miezul nopții sâmbăta. Însă Jasper și Dave știau că, de cele mai multe ori, Evie se ducea după ore în apartamentul lui Hank din Chelsea și făceau sex. Hank compusese deja un cântec despre ea, *Too Young to Smoke.*

Dar oare avea să îi acorde un interviu lui Jasper?

Când ajunse acasă, în locuința de pe Great Peter Street, Evie repeta un rol în bucătăria cu gresie roșie. Avea părul ciufulit și purta o cămașă veche și roasă, dar chiar și așa arăta grozav. Jasper avea o relație caldă cu ea. Câtă vreme durase infatuarea ei, el încercase mereu să fie cumsecade, deși nu o încurajase niciodată. Motivul acestei atitudini grijulii fusese teama lui de a nu provoca o criză ce ar fi putut să ducă la o ruptură între el și părinții ei generoși și ospitalieri. Acum se bucura și mai mult că îi câștigase bunăvoința.

– Cum merge? rosti el, arătând spre scenariu.

Ea ridică din umeri.

– Rolul nu este dificil, dar filmul va reprezenta o nouă provocare.

– Poate că ar trebui să îți iau un interviu.

Ea păru tulburată.

– Nu ar trebui să fac nimic mai mult în afară de publicitatea organizată de studio.

Jasper simți o ușoară panică. Ce fel de jurnalist ar fi fost dacă nu reușea să obțină nici măcar un interviu cu Evie, deși locuiau sub același acoperiș?

– E doar pentru ziarul studențesc, adăugă el.

– Mda, bănuiesc că asta nu se pune la socoteală.

Jasper simți cum îi reînvie speranțele.

– Sunt sigur că nu. Și te-ar putea ajuta să intri la Școala de Teatru Irving.

Ea lăsă jos scenariul.

– Bine. Ce vrei să știi?

Jasper îşi înăbuşi reacţia de triumf şi rosti cu sânge-rece:

– Cum ai obţinut rolul din *All Around Miranda?*

– Am dat probe.

– Povesteşte-mi, zise Jasper, scoţând un caiet şi începând să ia notiţe.

Avu grijă să nu pomenească nimic despre scena ei nud din *Hamlet,* temându-se că ea îi va spune să nu menţioneze deloc episodul. Din fericire, nu fu nevoit să o descoasă, câtă vreme văzuse totul cu ochii lui. Alese în schimb să o întrebe despre starurile filmului, despre alte celebrităţi pe care le cunoscuse, ajungând pe ocolite la Hank Remington.

Când Jasper îl pomeni pe Hank, ochii lui Evie sclipiră cu o intensitate ce nu putea trece neobservată.

– Hank este cel mai curajos şi mai devotat om pe care îl cunosc, spuse ea. Îl admir nespus.

– Însă nu îl admiri şi atât.

– Îl ador.

– Şi vă vedeţi.

– Da, însă nu vreau să spun prea multe despre asta.

– Desigur, nicio problemă.

Ea zisese deja „da" şi asta era suficient.

Dave veni de la şcoală şi îşi prepară o cafea cu lapte fiert.

– Parcă nu trebuia să faci publicitate, îi spuse el lui Evie.

Jasper se gândi: „Tacă-ţi gura, rahat cu ochi crescut în puf ce eşti!"

– E doar pentru *St Julian's News,* răspunse Evie.

Jasper scrise articolul chiar în seara aceea.

De îndată ce îl văzu bătut la maşină, realiză că era un material mult prea bun pentru un ziar studenţesc. Hank era un star, Evie era o actriţă măruntă, iar Lloyd era deputat în Camera Comunelor: putea fi o ştire mare de tot, se gândi el cu un entuziasm tot mai mare. Dacă reuşea să publice ceva într-un ziar naţional, cariera lui ar fi primit un impuls extraordinar.

Însă asta îi putea aduce necazuri cu familia Williams.

A doua zi, îi dădu articolul lui Sam Cakebread.

Apoi, tulburat, sună la tabloidul *Daily Echo.*

Ceru să vorbească la telefon cu redactorul de ştiri. Nu fu transferat la acesta, ci la un reporter pe nume Barry Pugh.

– Sunt un student jurnalist şi am o ştire pentru voi, rosti el.

– Bine, să auzim, zise Pugh.

Jasper şovăi doar o clipă. O trăda pe Evie şi trăda întreaga familie Williams, dar asta nu îl opri.

– Este despre fiica unui deputat din Camera Comunelor care se culcă cu un star pop.

– Bun, zise Pugh. Despre cine este vorba?

– Ne-am putea întâlni?

– Bănuiesc că vrei niște bani!

– Da, dar asta nu-i tot.

– Ce altceva mai vrei?

– Vreau ca articolul să apară cu numele meu.

– Hai să vedem mai întâi cum sună știrea, apoi mai discutăm.

Pugh încerca să îl fraierească pe Jasper așa cum făcuse el cu Evie.

– Nu, mulțumesc, răspunse Jasper ferm. Dacă nu vă place știrea, nu trebuie să o publicați, dar dacă o folosiți, trebuie să o faceți cu numele meu.

– În regulă, rosti Pugh. Când ne putem întâlni?

*

Două zile mai târziu, la micul dejun de pe Great Peter Street, Jasper citi în *The Guardian* că Martin Luther King plănuia o demonstrație masivă de nesupunere civică la Washington pentru sprijinirea unei legi a drepturilor civile. King prognoza că la miting aveau să participe o sută de mii de oameni.

– Uau! Cât mi-aș dori să văd asta! făcu Jasper.

– Da, și eu, spuse Evie.

Manifestația urma să aibă loc în august, în timpul vacanței universitare, așa că Jasper era liber. Însă nu își permitea să cumpere biletul de 90 de lire către Statele Unite.

Daisy Williams deschise un plic și exclamă:

– O, Doamne! Lloyd, ai o scrisoare din Germania, de la verișoara ta Rebecca!

– Cine naiba mai e și Rebecca? întrebă Dave, mezinul familiei, în timp ce mesteca niște Sugar Puffs.

Tatăl lui frunzărise presa cu viteza unui politician de carieră. Acum ridică privirea și zise:

– Nu-i tocmai o verișoară. A fost adoptată de niște rude mai îndepărtate după ce părinții ei au murit în război.

– Uitasem că avem rude în Germania, rosti Dave. *Gott in Himmel!*

Jasper observase că Lloyd era suspect de ambiguu în privința rudelor sale. Răposatul Bernie Leckwith fusese tatăl lui vitreg, dar nimeni nu îl pomenise vreodată pe tatăl său biologic. Jasper era convins că Lloyd fusese un copil din flori. Însă nu era chiar o știre de tabloid: copiii nelegitimi nu mai reprezentau o dezonoare la fel de mare ca pe vremuri. Chiar și așa, Lloyd tot nu oferea prea multe detalii.

– Ultima oară am văzut-o pe Rebecca în 1948, continuă Lloyd. Avea vreo 17 ani. Fusese deja adoptată de ruda mea, Carla Franck. Locuiau în

Berlin-Mitte, deci casa lor se află acum de cealaltă parte a Zidului. Ce s-a mai întâmplat cu ea?

Daisy răspunse:

– E clar că a scăpat cumva din Germania de Est, mutându-se la Hamburg. O... iar soţul ei a fost rănit în timpul evadării, iar acum este imobilizat într-un scaun cu rotile.

– Ce a determinat-o să ne scrie?

– Încearcă să dea de urma lui Hannelore Rothmann. Daisy se uită la Jasper. E vorba de bunica ta. Se pare că dumneaei a ajutat-o pe Rebecca în război, în ziua în care părinţii biologici ai Rebeccăi au fost omorâţi.

Jasper nu cunoscuse nicio rudă din partea mamei sale.

– Nu ştim exact ce s-a întâmplat cu bunicii mei germani, dar mama e sigură că au murit, rosti el.

– Îi voi arăta scrisoarea mamei tale, zise Daisy. Ar trebui să îi scrie Rebeccăi.

Lloyd deschise *Daily Echo* şi exclamă:

– Ce dracu' mai e şi asta?!

Jasper aşteptase mult această clipă. Îşi împreună mâinile în poală ca să nu îi mai tremure.

Lloyd întinse ziarul pe masă. La pagina 3 se afla o fotografie care o înfăţişa pe Evie ieşind dintr-un club de noapte împreună cu Hank Remington, sub titlul:

STARUL HANK DE LA KORDS
& FIICA PORNO DE 17 ANI A DEPUTATULUI LABURIST
De Barry Pugh şi Jasper Murray.

– Nu am scris eu asta! minţi Jasper.

Această indignare îi suna forţat chiar şi lui; ceea ce simţea cu adevărat era entuziasmul de a-şi vedea numele pe un reportaj dintr-un ziar naţional. Însă ceilalţi nu păreau să-i bage în seamă emoţiile amestecate.

Lloyd citi cu glas tare:

– „Ultima cucerire a starului pop Hank Remington este fiica de doar 17 ani a lui Lloyd Williams, deputat de Hoxton. Starleta de film Evie Williams este celebră pentru apariţia sa nud pe scena de la Lambeth Grammar, şcoala de lux pentru copiii elitei."

– O, Doamne, ce ruşine! rosti Daisy.

Lloyd continuă:

– „Evie a spus: «Hank este cel mai curajos şi mai devotat om pe care îl cunosc.» Atât Evie, cât şi Hank sprijină Campania pentru Dezarmare Nucleară, în pofida dezaprobării exprimate de tatăl ei, reprezentantul laburist în probleme militare." Lloyd îi aruncă o privire severă lui Evie, apoi continuă: „Cunoşti mulţi oameni curajoşi şi devotaţi, incluzându-i aici pe mama

ta, care a condus o ambulanţă în timpul bombardării Londrei, şi pe unchiul tatălui tău, Billy Williams, care a luptat pe Somme. Hank trebuie să fie remarcabil ca să le umbrească meritele."

– Lasă asta, interveni Daisy. Parcă nu trebuia să acorzi interviuri fără aprobarea studioului, Evie.

– O, Doamne, e numai vina mea! exclamă Jasper.

Cu toţii se uitară la el. Dar se aşteptase la o asemenea scenă şi era pregătit pentru ea. Nu îi venea greu deloc să pară tulburat: se simţea teribil de vinovat.

– Am intervievat-o pe Evie pentru ziarul studenţesc. Cei de la *Echo* probabil că mi-au preluat articolul – şi l-au rescris ca să pară senzaţional.

Pregătise acest scenariu în avans.

– Prima lecţie din viaţa publică, rosti Lloyd. Nu poţi avea încredere în jurnalişti.

„Ăsta-s eu, se gândi Jasper, nu poţi avea încredere în mine." Însă familia Williams părea să accepte faptul că el nu avea nicio vină pentru că *Echo* publicase articolul.

Evie era în pragul lacrimilor.

– Aş putea pierde rolul.

– Nu văd cum ar putea acest lucru să afecteze filmul – ba dimpotrivă, zise Daisy.

– Sper să ai dreptate, spuse Evie.

– Îmi pare foarte rău, Evie, rosti Jasper cu toată sinceritatea de care era în stare. Îmi pare rău că te-am dezamăgit.

– Nu a fost vina ta, răspunse Evie.

Jasper scăpase basma curată. Nimeni de la masă nu îl privea acuzator. Nu considerau că reportajul din *Echo* apăruse din vina cuiva. Însă singura pentru care nu putea băga mâna în foc era Daisy, care era uşor încruntată şi îi evita privirea. Însă ea ţinea la Jasper de dragul mamei sale şi nu l-ar fi acuzat de duplicitate.

Băiatul se ridică de la masă şi spuse:

– Mă duc la redacţia *Daily Echo*. Vreau să îl văd pe ticălosul ăsta de Pugh şi să aud ce explicaţie are.

Se bucura să plece din casă. Reuşise să mintă cu succes şi să scape basma curată dintr-o situaţie dificilă, iar tensiunea era uriaşă.

O oră mai târziu ajunse la redacţia *Echo*. Era încântat să se afle acolo. Era tot ce îşi dorea: un birou propriu, maşinile de scris, telefoanele sunând întruna, tuburile pneumatice prin care se trimiteau xerocopii dintr-o parte în alta a camerei, atmosfera agitată.

Barry Pugh avea vreo 25 de ani şi era un individ scund şi saşiu, cu un costum boţit şi cu pantofi de velur scâlciaţi.

– Ai făcut o treabă bună, îi zise jurnalistul.

– Evie tot nu ştie că eu ţi-am dat articolul.

Dar Pugh nu avea timp pentru scrupulele lui Jasper.

– Foarte puţine articole ar mai fi publicate dacă am cere voie de fiecare dată.

– Ar fi trebuit să refuze toate interviurile cu excepţia celor aranjate de agentul de publicitate al studioului.

– Agenţii de publicitate sunt duşmanii tăi. Poţi fi mândru că ai fost mai deştept decât unul dintre ei.

– Sunt mândru.

Pugh îi înmână un plic. Jasper îl deschise şi găsi un cec.

– Banii tăi, rosti Pugh. Atât primeşti pentru un articol principal de pagina 3.

Jasper se uită la sumă – erau nouăzeci de lire.

Îşi aminti de marşul de la Washington. Atât costa biletul spre Statele Unite. Acum putea pleca.

Simţi un val de optimism. Băgă cecul în buzunar şi spuse:

– Mulţumesc frumos.

Barry dădu scurt din cap.

– Anunţă-ne dacă mai dai peste poveşti din astea.

*

Dave Williams era extrem de agitat la gândul că va cânta la Jump Club. Acesta era un local extrem de şic din centrul Londrei, situat exact lângă Oxford Street. Avea reputaţia de a descoperi noi staruri şi lansase câteva trupe aflate acum în topuri. Muzicieni celebri obişnuiau să meargă acolo pentru a descoperi noi talente.

Nu că ar fi arătat deosebit. Într-o parte exista o mică scenă, iar în cealaltă un bar. Între acestea era un loc liber, unde puteau să danseze vreo două sute de oameni înghesuiţi. Podeaua părea o scrumieră uriaşă. Singurele decoraţiuni erau cele câteva postere zdrenţuite cu trupele celebre care cântaseră acolo în trecut – mai puţin în garderobă, unde pe pereţi era desenat cel mai obscen graffiti pe care îl văzuse Dave în viaţa lui.

Dave se integrase din ce în ce mai bine în The Guardsmen mulţumită sfaturilor utile primite de la vărul său. Lenny ţinea mult la Dave şi îi vorbea ca un unchi, deşi era mai mare decât el cu doar opt ani. „Ascultă-l pe toboşar, îi zisese Lenny. Astfel vei păstra mereu ritmul.“ Şi: „Învaţă să cânţi fără să te uiţi la chitară, ca să te poţi uita la spectatori“. Dave era recunoscător pentru toate ponturile pe care le primea, dar ştia că mai avea mult până să pară profesionist. Cu toate acestea, se simţea minunat pe scenă. Nu avea nimic de citit

sau de scris, deci nu mai era un tăntălău; de fapt, chiar era priceput și își îmbunătățea performanțele tot mai mult. Nu visase niciodată să ajungă muzician și să nu mai fie nevoit niciodată să învețe; dar știa că șansele erau foarte mici să se întâmple asta.

Și totuși, trupa se descurca tot mai bine. Când Dave cânta cu Lenny, armoniile sunau modern, ca Beatles-ii. Iar Dave îl convinsese pe Lenny să încerce și alte genuri, cum ar fi blues autentic de Chicago și soul de Detroit, numai bune de dans, exact genurile interpretate de trupele mai noi. Astfel obținuseră mai multe spectacole. În loc de unul la două săptămâni, aveau acum câte unul în fiecare seară de vineri și sâmbătă.

Însă Dave avea un alt motiv de neliniște. Obținuse spectacolul din seara aceasta rugându-l pe iubitul lui Evie, Hank Remington, să le recomande trupa. Însă Hank strâmbase din nas când auzise numele lor.

– The Guardsmen sună demodat, ca Four Aces și The Jordanaires, spusese el.

– L-am putea schimba, replicase Dave, gata să facă orice pentru a putea cânta la Jump Club.

– Acum sunt în vogă numele din bluesurile clasice, precum Rolling Stones.

Dave își aminti o melodie de la Booker T and the MGs, pe care o auzise cu câteva zile în urmă. Îi atrăsese atenția numele ei bizar.

– Ce zici de Plum Nellie? rostise el.

Lui Hank îi plăcuse și îi anunțase pe cei de la club că ar trebui să încerce o nouă trupă, numită Plum Nellie. O sugestie venită din partea unei celebrități ca Hank era ca un ordin, așa că trupa primise de îndată un spectacol.

Însă atunci când Dave îi propusese lui Lenny modificarea numelui, acesta îl refuzase fără să stea prea mult pe gânduri. „Suntem și vom rămâne The Guardsmen", rostise el încăpățânat, schimbând apoi subiectul. Dave nu îndrăznise să îi spună că la Jump Club se credea deja că numele lor este Plum Nellie.

Acum se apropia momentul critic.

Cântară *Lucille* la proba de sunet. După prima strofă, Dave se opri și se răsuci spre chitaristul principal, Geoffrey.

– Ce dracu' a fost asta? se stropși el.

– Ce anume?

– Ai cântat ceva ciudat pe la jumătate.

Geoffrey îi aruncă un zâmbet atotștiutor.

– Nimic. Doar un acord.

– Nu apare în original.

– Cum, nu poți cânta în C diez diminuat?

Dave știa exact ce se petrecea. Geoffrey încerca să îl facă să arate ca un începător. Din păcate însă, Dave nu mai auzise de acorduri diminuate.

Lenny interveni:

– Cunoscut pianiştilor drept ton minor dublu, Dave.

Călcându-şi pe mândrie, Dave îi spuse lui Geoffrey:

– Arată-mi.

Geoffrey îşi dădu ochii peste cap şi oftă, dar repetă acordul.

– Uite-aşa, pricepi? rosti el plictisit, de parcă s-ar fi săturat să aibă de-a face cu amatori.

Dave copie acordul – nu era greu.

– Data viitoare spune-mi şi mie dinainte să începem să cântăm, rosti el.

După aceea totul merse strună. Phil Burleigh, patronul clubului, se băgă între ei şi îi ascultă. Fiind chel de tânăr, lumea îl ştia de Burleigh Creţul. La sfârşit dădu din cap mulţumit.

– Vă mulţumesc, Plum Nellie, le zise el.

Lenny îi aruncă lui Dave o căutătură urâtă.

– Trupa se numeşte The Guardsmen, rosti el cu fermitate.

– Am discutat despre schimbarea numelui, spuse Dave.

– Tu ai discutat. Eu nu am fost de acord.

Creţul spuse:

– The Guardsmen este un nume oribil, omule.

– Aşa ne cheamă.

– Uite ce-i, Byron Chesterfield vine aici diseară, rosti Creţul cu o notă de disperare în glas. Este cel mai important promotor din Londra – probabil din întreaga Europă. V-ar putea da de lucru – dar nu cu acest nume.

– Byron Chesterfield? pufni Lenny în râs. Îl ştiu de-o viaţă întreagă. Numele lui adevărat este Brian Chesnowitz. Fratele lui are o tarabă în piaţa Aldgate.

– Pentru numele vostru îmi fac eu griji, nu pentru al lui, răspunse Creţul.

– Numele nostru nu are nimic.

– Nu pot aduce pe scenă o trupă cu numele The Guardsmen. Am şi eu o reputaţie de păstrat. Creţul se ridică, adăugând: Îmi pare rău, băieţi. Strângeţi-vă instrumentele.

– Haide, Creţule, doar nu vrei să-l superi pe Hank Remington, zise Dave.

– Hank şi cu mine suntem prieteni vechi, spuse Creţul. În anii '50 am cântat skiffle împreună în café-barul 2i. Însă el mi-a recomandat o trupă numită Plum Nellie, nu The Guardsmen.

Dave era distrus.

– Vin toţi prietenii mei! exclamă el, gândindu-se îndeosebi la Linda Robertson.

– Îmi pare rău, zise Creţul.

Dave se întoarse către Lenny.

– Fii şi tu rezonabil, îi zise el. E doar un nume, nu?

– E trupa mea, nu a ta, se încăpăţână Lenny.

Deci asta era adevărata problemă!

– Sigur că-i trupa ta, rosti Dave. Dar tu m-ai învăţat că întotdeauna clientul are dreptate. Apoi adăugă inspirat: Şi, dacă vrei, mâine-dimineaţă poţi schimba din nou numele în The Guardsmen.

Lenny rosti acum un „nu" ceva mai nesigur.

– E mai bine decât să nu cântăm deloc, insistă Dave. Ar fi tare păcat să plecăm de-acum acasă.

– O, la dracu'! Fie! cedă Lenny.

Şi astfel se rezolvă criza legată de nume, spre marea uşurare şi mulţumire a lui Dave.

În timp ce soseau primii clienţi, merseră la bar ca să bea câte o bere. Dave se mulţumi cu o singură halbă – nu voia decât să se relaxeze, nu să ajungă să greşească acordurile. Lenny bău două halbe, iar Geoffrey trei.

Spre încântarea lui Dave, la un moment dat apăru şi Linda Robertson, purtând o rochie scurtă mov şi cizme albe până la genunchi. Ea şi ceilalţi prieteni ai lui Dave nu aveau vârsta legală pentru a consuma alcool în baruri, însă se străduiau să pară mai în vârstă, iar legea nu era oricum aplicată cu cea mai mare stricteţe.

Atitudinea Lindei faţă de Dave se schimbase. În trecut obişnuia să îl trateze ca pe un frate mai mic, deşi erau de-o seamă. Faptul că ajunsese să cânte la Jump Club îl transformase într-o cu totul altă persoană în ochii ei. Acum îl vedea ca pe un adult sofisticat, punându-i tot felul de întrebări despre trupă. „Dacă asta se întâmpla cu cineva din trupa necunoscută a lui Lenny, oare cum era să fii un adevărat star pop?" se gândi Dave.

Se duse apoi la garderobă împreună cu ceilalţi, ca să se schimbe. Trupele profesioniste apăreau de obicei purtând costume identice, dar pentru ei era prea scump. Lenny acceptase drept compromis ca toţi să poarte cămăşi roşii. Însă Dave era de părere că uniformele nu mai erau la modă: anarhicii Rolling Stones se îmbrăcau diferit.

Plum Nellie era cea mai necunoscută trupă din program, aşa că avea să cânte în deschidere. În calitate de lider al trupei, Lenny prezentă melodiile. Era aşezat în lateralul scenei, cu pianul amplasat într-un unghi care să-i permită să se uite spre public. Dave stătea în centru, cântând la chitară şi voce, şi cei mai mulţi ochi erau aţintiţi asupra lui. Acum, că scăpase de grija numelui trupei – cel puţin momentan –, se putea relaxa. În timp ce cânta se mişca încolo şi încoace, legănând chitara ca pe o parteneră de dans; iar la bucăţile vocale îşi închipui că se adresează publicului, accentuând cuvintele cu expresii faciale şi cu mişcări ale capului. Ca de obicei, fetele reacţionară foarte bine, privindu-l şi zâmbindu-i în timp ce dansau în ritmul melodiilor.

După ce-şi încheiară partitura, Byron Chesterfield veni la garderobă.

Avea vreo 40 de ani, un început de chelie de o parte şi de alta a unui ciuf demodat, uns cu briantină, şi purta un costum bleu cu vestă. Pe cravata sa era imprimat un model cu margarete. Când intră în încăpere, aduse cu el un nor de apă de colonie.

– Ai o trupă bunicică, i se adresă el lui Dave.

Băiatul arătă spre Lenny şi spuse:

– Vă mulţumesc, domnule Chesterfield, însă trupa e a lui Lenny.

– Bună, Brian, nu-ţi mai aminteşti de mine? rosti Lenny.

Byron şovăi o clipă, apoi exclamă:

– Măi să fie! Lenny Avery! Accentul său londonez deveni mai pronunţat. Nu te-am recunoscut. Cum mai merge taraba?

– Mai bine ca niciodată.

– Trupa e bună, Lenny! Basul şi tobele sună ca lumea, chitarele şi pianul sunt faine. Îmi plac şi armoniile vocale. Arătă cu degetul spre Dave şi adăugă: Iar fetelor le place la nebunie puştiul ăsta! Aveţi multe spectacole?

Dave era entuziasmat. Lui Byron Chesterfield îi plăcea trupa lor!

– Suntem ocupaţi în fiecare weekend, răspunse Lenny.

– Aş putea să vă fac rost de un turneu de şase săptămâni în afara oraşului, la vară, dacă sunteţi interesaţi, rosti Byron. Cinci seri pe săptămână, de marţi până sâmbătă.

– Nu ştiu, răspunse Lenny nepăsător. Ar trebui să o rog pe soră-mea să vândă la tarabă cât sunt eu plecat.

– Nouăzeci de lire pe săptămână, bani în mână, fără comision.

Era mai mult decât fuseseră plătiţi vreodată, calculă Dave. Şi, cu puţin noroc, s-ar fi putut suprapune cu vacanţa şcolară.

Dave se enervă când văzu că Lenny tot nu părea convins.

– Cum rămâne cu cazarea şi masa? rosti el apoi, iar Dave realiză că nu era deloc dezinteresat, ci doar negocia.

– Aveţi cazarea asigurată, dar nu şi masa, spuse Byron.

Dave se întrebă dacă nu cumva era vorba de o staţiune de pe litoral, unde artiştii îşi găseau de lucru în sezonul estival.

Lenny zise:

– Nu mi-aş putea lăsa taraba pentru banii ăştia, Brian. Păcat că nu vorbim despre o sută douăzeci de lire pe săptămână. Atunci aş lua în considerare propunerea ta.

– Să zicem că v-ar putea oferi nouăzeci şi cinci, asta aşa, ca să-mi facă mie o favoare personală.

– O sută zece.

– Dacă renunţ la comisionul meu, v-aş putea oferi o sută.

Lenny se uită la ceilalţi membri ai trupei.
– Ce ziceţi, băieţi?
Cu toţii ar fi vrut să accepte.
– Unde cântăm? întrebă Lenny.
– Într-un club numit The Dive.
Lenny clătină din cap.
– Nu am auzit niciodată de el. Unde este?
– Ah, nu v-am spus? zise Byron Chesterfield. Este în Hamburg.

*

Dave abia dacă îşi putea stăpâni entuziasmul. Un turneu de şase săptămâni, în Germania! Din punct de vedere legal, era suficient de mare ca să poată renunţa la şcoală. Oare chiar exista o şansă de a deveni muzician profesionist?

Exuberant, îşi luă chitara şi amplificatorul şi, împreună cu Linda Robertson, se duse acasă, pe Great Peter Street, cu intenţia de a-şi lăsa echipamentul înainte de a o conduce pe ea acasă, în Chelsea. Din păcate, părinţii lui nu se culcaseră încă, iar mama sa îl opri pe hol.

– Cum a fost? îl întrebă ea surâzătoare.

– Grozav, răspunse el. Am trecut doar ca să îmi las echipamentul. Apoi o conduc pe Linda acasă.

– Bună, Linda, rosti Daisy. Mă bucur să te văd din nou.

– Şi eu mă bucur să vă văd, răspunse Linda politicos, preschimbându-se dintr-odată într-o şcolăriţă cuminte; însă Dave o observă pe mama lui măsurând-o din cap până în picioare, remarcându-i rochia scurtă şi cizmele sexy.

– Veţi mai cânta la club? întrebă Daisy.

– Păi... un promotor pe nume Byron Chesterfield ne-a oferit de lucru pentru la vară, la un alt club. E grozav, fiindcă se suprapune cu vacanţa de vară.

Tatăl lui apăru din salon, încă purtând costumul cu care participase la întrunirea politică de sâmbătă seara.

– Ce se întâmplă în vacanţa de vară? zise el.

– Trupa noastră a primit un contract de şase săptămâni.

Lloyd se încruntă.

– Trebuie să recapitulezi în vacanţă. La anul ai examenele cruciale de nivel O. Până acum nu ai note suficient de mari încât să îţi permiţi să-ţi iei liber toată vara.

– Pot învăţa ziua. De cântat vom cânta seara.

– Hmm... E limpede că nu îţi pasă că vei rata vacanţa anuală pe care o petrecem în Tenby.

– Ba da, minţi Dave. Îmi place în Tenby. Dar asta-i o mare oportunitate!

– Ei bine, nu văd cum te-am putea lăsa singur acasă timp de două săptămâni, cât suntem noi în Ţara Galilor. Ai doar 15 ani.

– Ăă... clubul nu este în Londra, rosti Dave.

– Dar unde este?

– În Hamburg.

– Poftim?! exclamă Daisy.

– Nu fi ridicol! zise Lloyd. Doar nu crezi că îţi vom da voie să faci asta la vârsta ta! Şi, oricum, cred că este ilegal, conform legislaţiei muncii din Germania.

– Nu toate legile sunt aplicate cu stricteţe, răspunse Dave. Pun pariu că şi tu ai băut prin localuri înainte de 18 ani.

– Eu am fost cu mama mea în Germania pe când aveam 18 ani. În niciun caz nu am petrecut şase săptămâni nesupravegheat într-o ţară străină, la numai 15 ani.

– Nu voi fi nesupravegheat. Vărul Lenny va fi cu mine.

– Nu îl consider un însoţitor de încredere.

– Însoţitor? rosti Dave indignat. Dar ce sunt eu, vreo domniţă din epoca victoriană?

– Eşti un copil, conform legilor, şi un adolescent în realitate. Cu siguranţă nu eşti un adult.

– Parcă aveai o verişoară la Hamburg, insistă Dave disperat. Rebecca. I-a scris mamei. Ai putea să o rogi pe ea să mă supravegheze.

– Ea e o verişoară adoptată şi îndepărtată şi nu am mai văzut-o de şaisprezece ani. Nu este o rudă suficient de apropiată încât să îmi permit să îi las pe cap un adolescent năbădăios timp de o vară întreagă. Aş ezita să fac asta şi cu sora mea.

Daisy adoptă un ton conciliator.

– Din scrisoarea pe care mi-a trimis-o, mi-a lăsat impresia unei persoane cumsecade, dragă Lloyd. Şi nu cred că are copii. S-ar putea să nu o deranjeze dacă o rugăm.

Lloyd păru iritat.

– Chiar vrei ca Dave să facă asta?

– Nu, sigur că nu. Eu, una, aş vrea să vină cu noi la Tenby. Însă a crescut şi poate că ar trebui să îl lăsăm mai liber. Se uită la Dave, şi continuă: S-ar putea să descopere că-i mai multă muncă decât îşi închipuie el şi mult mai puţină distracţie. Dar astfel ar putea să capete ceva experienţă.

– Nu, rosti Lloyd pe un ton hotărât. Dacă ar fi avut 18 ani, poate că aş fi fost de acord. Însă este mult prea tânăr.

Lui Dave îi venea să urle de furie şi, în acelaşi timp, simţea că avea să izbucnească în plâns. Doar nu aveau de gând să-i răpească această oportunitate!

– E târziu, interveni Daisy. Hai să discutăm despre asta mâine-dimineaţă. Dave trebuie să o conducă pe Linda acasă înainte să înceapă părinţii ei să îşi facă griji.

Dave ezită – nu dorea să lase lucrurile în coadă de peşte.

Lloyd se deplasă la baza scărilor şi îi spuse lui Dave:

– Nu-ţi face prea mari speranţe. Nu o să se întâmple.

Dave deschise uşa de la intrare. Dacă pleca acum, fără să mai spună nimic, le-ar fi lăsat o impresie greşită. Trebuia să îi facă să înţeleagă că nu îl puteau împiedica atât de uşor să plece la Hamburg.

– Ascultă-mă bine, rosti el, ceea ce îl făcu pe tatăl lui să clipească surprins. Dave se gândi bine şi continuă: Pentru prima oară în viaţa mea, sunt şi eu bun la ceva, tată. Vreau să înţelegi ceva. Dacă încerci să îmi răpeşti această şansă, plec de-acasă. Şi îţi jur că, dacă plec, nu mă mai întorc niciodată.

O conduse pe Linda afară şi trânti uşa în urma lui.

Capitolul 24

Tanya Dvorkin se întorsese la Moscova, însă Vasili Yenkov, nu.

După ce fuseseră arestaţi pentru recitarea de poezii din piaţa Maiakovski, Vasili fusese condamnat pentru „propagandă şi activităţi antisovietice“ la doi ani de închisoare, într-un lagăr de muncă din Siberia. Tanya se simţea vinovată: fusese complicele lui Vasili, însă ea scăpase basma curată.

Tanya presupunea că Vasili fusese bătut şi interogat. Dar ea era încă în libertate, lucrând ca jurnalistă, ceea ce însemna că el nu o trădase. Poate că refuzase să vorbească. Dar, şi mai probabil, dăduse nume fictive, dar plauzibile de colaboratori, despre care KGB-ul credea că erau doar mai greu de găsit.

În vara lui 1963, Vasili trebuia să-şi fi ispăşit sentinţa. Dacă mai era în viaţă – dacă supravieţuise frigului, foamei şi bolilor care răpuneau mulţi deţinuţi din lagărele de muncă –, ar fi trebuit să fie liber acum. Însă el nu reapăruse.

În mod normal, deţinuţii aveau voie să trimită şi să primească o scrisoare pe lună, cenzurată masiv; însă Vasili nu îi putea scrie Tanyei, căci astfel ar fi dat-o de gol în faţa KGB-ului; aşa că ea nu avea deloc informaţii. Şi nu încăpea nicio îndoială că asta era valabil pentru majoritatea prietenilor lui. Poate că îi scrisese mamei sale, la Leningrad. Însă Tanya nu o cunoscuse niciodată: legătura lui Vasili cu ea rămăsese un secret chiar şi pentru mama lui.

Vasili fusese cel mai apropiat prieten al Tanyei. Nu dormise nopţi la rând de grija lui. Oare era bolnav? Oare murise? Poate că fusese condamnat pentru o altă infracţiune, prelungindu-i-se astfel sentinţa. Tanya era chinuită de această incertitudine, care îi dădea mari dureri de cap.

Într-o după-amiază riscă şi îl pomeni pe Vasili şefului ei, Daniil Antonov. Secţia de articole speciale de la TASS era o încăpere mare şi zgomotoasă, cu jurnalişti bătând la maşină, vorbind la telefon, citind ziare sau intrând şi ieşind din bibliotecă. Dacă ar fi vorbit pe un ton scăzut, nu ar fi fost auzită. Pentru început rosti: „Ce s-a întâmplat în cele din urmă cu Ustin Bodian?“ Nedreptatea care i se făcuse lui Bodian, un cântăreţ de operă disident, fusese subiectul ediţiei din *Disidenţa* pe care o distribuia Vasili atunci când fusese arestat – ediţie scrisă de Tanya.

– Bodian a murit de pneumonie, răspunse Daniil.

Tanya știa deja asta. Se prefăcuse că nu aflase doar pentru a-l aduce în discuție pe Vasili.

– A mai fost un scriitor arestat odată cu mine, Vasili Yenkov, continuă ea pe un ton meditativ. Ai idee ce s-a ales de el?

– Redactorul de scenarii. A luat doi ani.

– Deci ar trebui să fie liber acum.

– Posibil. Nu am auzit nimic. Nu își va recăpăta vechea slujbă, deci nu știu unde o să se ducă.

Avea să vină la Moscova, Tanya era sigură de asta. Dar ridică din umeri, simulând indiferența, și reveni la articolul pe care îl scria despre o femeie zidar.

Pusese câteva întrebări discrete și oamenilor care ar fi putut să știe dacă Vasili se întorsese. Răspunsul fusese același în toate cazurile: nimeni nu auzise nimic.

Apoi, în acea după-amiază, Tanya primi de știre.

La plecarea de la serviciu fu acostată de un străin. Auzi un glas care rosti: „Tanya Dvorkin?“, iar când se întoarse zări un bărbat slab și palid, în haine murdare.

– Da, zise ea ușor neliniștită: nu își putea imagina ce ar fi vrut un asemenea om de la ea.

– Vasili Yenkov mi-a salvat viața, spuse bărbatul.

Fu totul atât de neașteptat, încât preț de o clipă nici nu știu cum să reacționeze. Prea multe întrebări îi goneau prin minte: „De unde îl știi pe Vasili? Unde și când ți-a salvat viața? De ce ai venit la mine?“

Bărbatul îi puse în mâini un plic soios de mărimea unei coli de hârtie, apoi se răsuci.

Tanya avu nevoie de un moment ca să își vină în fire. În cele din urmă realiză că o anume întrebare era mai importantă decât toate celelalte. Până ca omul să se îndepărteze prea mult, ea îl întrebă:

– Vasili este în viață?

Străinul se opri și se uită înapoi. Pauza o înfricoșă pe Tanya. Apoi el zise „Da“, iar ea simți o imensă ușurare.

Bărbatul porni mai departe.

– Stai așa! strigă Tanya, însă omul grăbi pasul, coti pe o străduță și se făcu nevăzut.

Plicul nu era sigilat. Tanya se uită înăuntru. Văzu câteva coli de hârtie și recunoscu scrisul lui Vasili. Scoase câteva din plic și citi pe prima pagină titlul.

DEGERĂTURA

DE IVAN KUZNETSOV

Băgă apoi colile la loc și merse până în stația de autobuz. Era speriată și extrem de agitată. „Ivan Kuznetsov“ era un pseudonim, evident fiind cel

mai comun nume cu putinţă, un fel de Hans Schmidt din germană sau Jean Lefevre din franceză. Vasili scrisese ceva, un articol sau o poveste. Abia aştepta să citească – şi totuşi, trebui să îşi înăbuşe impulsul de a arunca plicul ca pe ceva contaminat, căci era sigură de natura subversivă a scriiturii.

Îl îndesă în geanta de pe umăr. Când veni autobuzul, descoperi că era atât de aglomerat – fiind ora de vârf a serii –, încât nu putea să se uite peste manuscris pe drum fără să rişte ca vreun curios să-i citească peste umăr. Se strădui să îşi înfrâneze nerăbdarea.

Se gândi la bărbatul care îi înmânase plicul. Era îmbrăcat sărăcăcios, părea înfometat şi avea o stare de sănătate precară; pe chip îi era întipărită o expresie de frică permanentă şi de precauţie: arăta exact ca un om eliberat de curând din închisoare, se gândi ea. Păruse bucuros să se descotorosească de plic şi reticent în a-i spune mai multe decât trebuia. Însă cel puţin îi explicase de ce acceptase periculoasa sarcină. Se achita de o datorie. „Vasili Yenkov mi-a salvat viaţa", spusese el. Ea se întrebă din nou cum anume.

Coborî din autobuz şi porni spre Casa Guvernului. La întoarcerea din Cuba se mutase înapoi în apartamentul mamei sale. Nu avea niciun motiv să locuiască într-un apartament propriu şi, dacă ar fi făcut-o, cu siguranţă ar fi fost mult mai puţin luxos.

Vorbi puţin cu Anya, apoi se duse în dormitorul ei şi se aşeză pe pat ca să vadă ce scrisese Vasili.

Scrisul lui de mână se schimbase. Literele erau mai mici, liniile verticale mai scurte, buclele mai puţin ornate. Oare asta reflecta o schimbare de personalitate, se întrebă ea, sau doar o lipsă acută de hârtie de scris?

Începu să citească.

Josef Ivanovich Maslov, poreclit Soso, se bucură peste măsură când mâncarea sosi stricată.

În mod normal, gardienii furau cea mai mare parte a proviziilor şi le vindeau. Deţinuţilor nu le mai rămânea decât terciul de ovăz dimineaţa şi supa de napi seara. Mâncarea se strica foarte rar în Siberia, unde temperatura nu trecea de obicei de zero grade – însă comunismul făcea minuni. Aşa că, ocazional, carnea se umplea de viermi şi grăsimea devenea râncedă, iar bucătarul le arunca pe toate în oală spre bucuria deţinuţilor. Soso înfulecă o kasha unsuroasă, cu o untură urât mirositoare, dar îşi dorea mai mult.

Tanya simţi că i se face greaţă, dar în acelaşi timp nu se putea opri din citit.

Era tot mai impresionată cu fiecare pagină pe care o citea. Povestea era despre relaţia neobişnuită dintre doi deţinuţi, un intelectual disident şi un gangster needucat. Vasili avea un stil simplu şi direct, remarcabil de eficient. Viaţa din lagăr era descrisă într-un limbaj brutal şi pitoresc. Însă nu erau

doar descrieri. Poate și datorită experienței sale din teatrul radiofonic, Vasili știa cum să păstreze povestea vie, iar Tanya o citi pe nerăsuflate.

Lagărul fictiv se afla într-o pădure de zadă siberiană, iar deținuții erau obligați să taie copaci. Nu existau măsuri sau echipament de protecție, iar accidentele erau frecvente. Tanya remarcă episodul în care gangsterul își reteză o arteră și fu salvat de intelectual, care îi prinse un garou la brațul rănit. Oare așa îi salvase Vasili viața mesagerului care îi adusese manuscrisul din Siberia la Moscova?

Tanya citi povestea de două ori. Era ca și cum ar fi vorbit cu Vasili: întorsătura frazelor îi era familiară din sutele de discuții și dispute pe care le avuseseră, recunoscând inclusiv genul de lucruri care lui i se păreau amuzante, dramatice sau ironice. Simți cum i se strânge inima de dor.

Acum, când știa că Vasili era în viață, trebuia să afle de ce nu se întorsese la Moscova. Povestea nu conținea niciun indiciu cu privire la acest lucru. Însă Tanya cunoștea pe cineva care putea afla aproape orice: fratele ei.

Puse manuscrisul în sertarul noptierei, apoi ieși din dormitor și îi zise mamei sale: „Trebuie să mă duc să vorbesc cu Dimka. Nu stau mult". Coborî cu liftul la etajul unde locuia fratele ei.

Ușa îi fu deschisă de soția lui, Nina, aflată în a noua lună de sarcină.

– Arăți bine! rosti Tanya.

Nu era adevărat. Nina trecuse de mult de stadiul în care se spune că o femeie însărcinată arată „înfloritor". Era imensă, sânii îi atârnau, iar burta îi era întinsă la maximum. Pielea ei deschisă era palidă pe sub pistrui, iar părul castaniu-roșcat era slinos. Părea să aibă mai mult decât cei 29 de ani ai săi.

– Intră, zise ea cu glas ostenit.

Dimka urmărea știrile. Închise televizorul, o sărută pe Tanya și îi oferi o bere.

Era la ei și mama Ninei, Masha, venită de la Perm cu trenul ca să își ajute fiica după ce avea să nască. Masha era o țărancă scundă, îmbătrânită prematur, îmbrăcată în negru, cât se poate de mândră de fiica ei de la oraș, care locuia într-un apartament de lux. Tanya fusese surprinsă când o întâlnise pentru prima oară pe Masha – inițial avusese impresia că mama Ninei era învățătoare, dar se dovedise că aceasta lucra, de fapt, ca femeie de serviciu la școala din sat. Nina pretinsese că părinții ei erau altceva decât în realitate – o practică atât de comună, încât era aproape universală, presupunea Tanya.

Vorbiră despre sarcina Ninei. Tanya se întreba cum ar fi putut să rămână singură cu Dimka. Nici nu se punea problema să vorbească despre Vasili în fața Ninei sau a mamei sale. Instinctul o îndemna să nu aibă încredere în soția fratelui său.

De ce simțea asta oare? se întrebă ea cu vinovăție. Probabil din cauza sarcinii, decise ea. Nina nu era intelectuală, dar era deșteaptă: nu era deloc genul

de femeie care să rămână însărcinată din greşeală. Tanya avea bănuiala, pe care o ţinea doar pentru ea, cum că Nina îl manipulase pe Dimka doar ca să se însoare cu ea. Tanya ştia că fratele ei era sofisticat şi priceput la aproape orice: însă când venea vorba de femei, era naiv şi romantic. De ce îşi dorise Nina să pună mâna pe el? Pentru că Dvorkinii făceau parte din nomenclatură, iar Nina era ambiţioasă?

„Nu mai fi atât de rea", îşi spuse Tanya.

Mai pălăvrăgi despre nimicuri o jumătate de oră, apoi se ridică, gata de plecare.

Nu exista nimic supranatural în relaţia gemenilor, însă se cunoşteau atât de bine, încât puteau ghici cu uşurinţă atunci când ceva îi frământa, iar Dimka intui că Tanya nu venise să vorbească despre sarcina Ninei. Se ridică şi el în picioare.

– Trebuie să duc gunoiul, rosti el. Poţi să mă ajuţi, Tanya?

Coborâră cu liftul, fiecare cu câte o găleată de gunoi. După ce ajunseră afară, în spatele clădirii, unde nu era ţipenie de om, Dimka zise:

– Ce este?

– Vasili Yenkov şi-a ispăşit sentinţa, dar nu s-a întors la Moscova.

Expresia lui Dimka se înăspri. O iubea pe Tanya, dar nu îi împărtăşea vederile politice.

– Yenkov a făcut tot posibilul ca să submineze guvernul pentru care lucrez. De ce mi-ar păsa ce se întâmplă cu el?

– El crede în libertate şi dreptate, la fel ca tine.

– Genul ăsta de activitate subversivă nu face decât să le ofere reacţionarilor un pretext ca să se opună reformelor.

Tanya ştia că se apăra şi pe sine, nu numai pe Vasili.

– Dacă nu ar fi printre noi şi oameni ca Vasili, reacţionarii ar spune că totul este în regulă şi nu ar mai exista presiune pentru schimbare. Cum ar mai afla lumea că l-au omorât pe Ustin Bodian, de exemplu?

– Bodian a murit de pneumonie.

– Dimka, ce naiba! A murit din neglijenţă, ştii bine asta.

– Într-adevăr, zise Dimka îmbunându-se pe loc. Eşti îndrăgostită de Vasili Yenkov? zise el apoi pe un ton mai blând.

– Nu. Îl *plac*. Este amuzant, deştept şi curajos. Însă este genul de bărbat care are nevoie de un alai de tinerele.

– Sau *era*. În lagărele de detenţie nu există fetişcane.

– Nu contează. Este prietenul meu şi şi-a ispăşit pedeapsa.

– Lumea e plină de nedreptăţi.

– Vreau să ştiu ce s-a întâmplat cu el, iar tu poţi afla asta pentru mine. Dacă vrei.

Dimka oftă.

– Cum rămâne cu cariera mea? La Kremlin, compasiunea pentru disidenţi nu este privită cu admiraţie.

Tanya simţi cum îi cresc speranţele. Hotărârea lui slăbea.

– Te rog. Ar însemna mult pentru mine.

– Nu îţi pot promite nimic.

– Fă ce poţi, doar atât îţi cer.

– Bine.

Tanya se simţi copleşită de recunoştinţă. Îl sărută pe obraz.

– Eşti un frate bun, rosti ea. Îţi mulţumesc.

*

Aşa cum eschimoşii aveau mai multe cuvinte pentru zăpadă, şi moscoviţii aveau mai multe sintagme pentru piaţa neagră. În afară de strictul necesar, orice altceva trebuia cumpărat „pe sub mână". Multe asemenea achiziţii constituiau infracţiuni în sine: găseai, de pildă, un om care făcea trafic cu bluejeans din Occident şi îi plăteai un preţ enorm. Altele nu erau nici legale, nici ilegale. Ca să cumperi un aparat de radio sau un covor, trebuia să îţi treci numele pe o listă de aşteptare; dar puteai sări în capul listei „trăgând", adică fiind o persoană influentă, capabilă să întoarcă favoarea; sau „prin relaţii", dacă aveai o rudă sau un amic în poziţia de a manipula lista. Această practică de sărire a rândului era atât de răspândită, încât majoritatea moscoviţilor erau de părere că nu exista nimeni care să poată ajunge în capul listei *doar* aşteptând.

Într-o zi, Natalya Smotrov îl rugă pe Dimka să meargă cu ea ca să îşi cumpere ceva de pe piaţa neagră.

– În mod normal, l-aş ruga pe Nik, îi explicase ea. Nikolai era soţul ei. Însă e un cadou pentru ziua lui de naştere şi vreau să fie o surpriză.

Dimka nu ştia prea multe despre viaţa personală a Natalyei. Era căsătorită, fără copii... şi cam asta era tot. Aparatcicii de la Kremlin făceau parte din nomenclatura sovietică, însă Mercedesul şi parfumul de import al Natalyei indicau şi o altă sursă de privilegii şi bani. Totuşi, dacă exista vreun Nikolai Smotrov în partea superioară a ierarhiei comuniste, Dimka nu auzise niciodată de el.

– Ce vrei să îi iei? o întrebă Dimka.

– Un magnetofon. El îşi doreşte un Grundig – o marcă germană.

Cetăţenii sovietici puteau cumpăra un magnetofon german numai de pe piaţa neagră. Dimka se întrebă cum de îşi putea permite Natalya un cadou atât de scump.

– Şi unde o să găseşti aşa ceva? continuă el.

– E un tip, Max, în Piaţa Centrală.

Bazarul respectiv, aflat în Sadovaya Samotyochnaya, era o alternativă legală pentru magazinele de stat. Legume şi fructe din grădini particulare erau vândute la preţuri mari. În loc de cozile lungi şi de produsele neatrăgătoare, aici găseai munţi de zarzavaturi colorate – pentru cei care şi le puteau permite. Iar vânzarea legală de legume şi de fructe masca vânzarea şi mai profitabilă, dar ilegală, practicată la multe dintre tarabele din piaţă.

Dimka înţelegea de ce voia Natalya să fie însoţită. Unii dintre bărbaţii care lucrau în această branşă erau tâlhari, iar o femeie avea motive serioase de îngrijorare.

El spera că acesta era singurul ei motiv. Nu voia să o ispitească în niciun fel, mai ales că se simţea foarte apropiat de Nina acum, când mai avea atât de puţin până să nască. Nu mai făcuseră sex de vreo două luni, ceea ce-l făcea mai vulnerabil la nurii Natalyei, însă asta păleа pe lângă însemnătatea sarcinii. Ultimul lucru pe care şi-l dorea Dimka acum era să flirteze cu Natalya. Însă nu îi putea refuza o simplă favoare.

Plecară spre piaţă în pauza de prânz, cu Mercedesul Natalyei. În ciuda vechimii sale, autoturismul era rapid şi confortabil. Oare cum făcea rost de componente? se întrebă el.

Pe drum, ea îl întrebă de Nina.

– Copilul trebuie să se nască de pe o zi pe alta, răspunse el.

– Să-mi spui dacă ai nevoie de lucruri pentru bebeluş, rosti Natalya. Sora lui Nik are un copil de trei ani care nu mai are nevoie de biberoane şi de alte cele.

Dimka era surprins. Biberoanele erau un adevărat lux, fiind mai rare chiar şi decât magnetofoanele.

– Îţi mulţumesc. Aşa voi face.

Parcară şi intrară în piaţă, apoi ajunseră în faţa unui magazin care vindea mobilă la mâna a doua. Era o afacere semilegală. Oamenii aveau voie să îşi vândă propriile bunuri, dar era împotriva legii să fii intermediar, ceea ce îngreuna o practică şi aşa anevoioasă. Pentru Dimka, dificultăţile impunerii unor asemenea reguli comuniste ilustrau necesitatea practică a multor cutume capitaliste – de unde nevoia de liberalizare.

Max era un tip mătăhălos, la vreo 30 de ani, îmbrăcat în stil american, cu blugi şi tricou alb. Stătea la o masă de bucătărie din lemn de pin, bând ceai şi fumând. Era înconjurat de canapele ieftine şi uzate, de dulapuri şi paturi, cele mai multe bătrâneşti şi stricate.

– Ce vreţi? rosti el repezit.

– Am vorbit cu dumneata miercurea trecută despre un magnetofon Grundig, răspunse Natalya. Mi-ai zis să revin într-o săptămână.

– Magnetofoanele sunt greu de obţinut, zise el.

Dimka interveni:

– Nu mai bate câmpii aiurea, Max, rosti el pe un ton la fel de aspru și de dispreţuitor. Ai marfa sau nu?

Indivizilor de teapa lui Max li se părea un semn de slăbiciune să ofere un răspuns direct la o întrebarea simplă, aşa că replică:

– Va trebui să plătiţi cu dolari americani.

– Am fost de acord cu preţul stabilit de tine, zise Natalya. Am adus exact suma aceea. Nimic în plus.

– Arată-mi banii.

Natalya scoase un fişic de bancnote americane din buzunarul rochiei.

Max întinse mâna.

Dimka o prinse pe Natalya de încheietură ca să o împiedice să îi dea banii bărbatului prea devreme.

– Unde este magnetofonul? întrebă el.

Max întoarse capul şi strigă:

– Josef!

În camera din spate se auzi foială.

– Da?

– Magnetofonul.

– Da.

Josef ieşi din spate cu o cutie de carton simplă. Era mai tânăr, având poate vreo 19 ani, iar în colţul gurii îi atârna o ţigară. Deşi mărunţel, era musculos. Lăsă cutia pe o masă.

– E greu, rosti el. Aţi venit cu maşina?

– Da. E după colţ.

Natalya numără banii.

– M-a costat mai mult decât mă aşteptam, zise Max.

– Nu mai am alţi bani, spuse Natalya.

Max luă bancnotele şi le numără.

– Fie, zise el fără nicio tragere de inimă. E al tău. Se ridică şi îndesă teancul de bani în buzunarul blugilor. Josef ţi-l va duce la maşină.

Apoi se duse în camera din spate.

Josef dădu să ridice cutia, dar Dimka îl opri:

– Stai puţin.

– Ce-i? zise Josef. Nu am timp de pierdut.

– Deschide cutia, spuse Dimka.

Josef luă cutia şi dădu să o ridice, ignorându-l pe Dimka, însă acesta puse mâna pe ea şi îl împiedică să o facă. Josef îi aruncă o privire furioasă şi, preţ de o clipă, Dimka se întrebă dacă avea să se ajungă la violenţă. Apoi Josef se trase în spate şi zise:

– N-ai decât să o deschizi singur!

Capacul era capsat şi bine prins cu bandă adezivă. Dimka şi Natalya se străduiră să îl deschidă, apoi văzură în cutie un magnetofon – numele mărcii era însă MagicTone.

– Ăsta nu-i un Grundig, remarcă Natalya.

– Sunt mai bune decât Grundigurile, răspunse Josef. Au o calitate mai bună a sunetului.

– Eu am plătit pentru un Grundig, insistă ea. Asta-i o imitaţie japoneză ieftină.

– Nu mai poţi face rost de Grundiguri în ziua de azi.

– Atunci, vreau banii înapoi.

– Nu se mai poate. Ai deschis cutia.

– Dacă nu deschideam cutia, nu am fi ştiut că încercaţi să mă escrocaţi.

– Nu te-a escrocat nimeni. Ai vrut un magnetofon.

Dimka interveni:

– La dracu' cu asta!

Apoi se îndreptă spre uşa de la camera din spate.

– Nu poţi să intri acolo! zise Josef.

Dimka îl ignoră şi intră. Camera era plină de cutii de carton. Câteva erau deschise, dezvăluind televizoare, pick-upuri şi aparate de radio, toate numai mărci străine. Însă Max nu era acolo. Dimka văzu o altă uşă. Se întoarse la ei şi îi spuse Natalyei:

– Max a fugit cu banii tăi.

– E un om ocupat, zise Josef. Are mulţi clienţi.

– Nu face pe prostul, i-o tăie Dimka. Max este un hoţ, la fel ca şi tine.

Josef ridică un deget ameninţător spre Dimka.

– Să nu te prind că mă mai faci prost, mârâi el.

– Daţi-i banii înapoi, rosti Dimka. Înainte să daţi de belea.

Josef rânji.

– Şi ce-o să faceţi, o să chemaţi miliţia?

Nu puteau face asta. Luaseră parte la o tranzacţie ilegală. Iar poliţia avea probabil să îi aresteze pe Dimka şi pe Natalya, nu pe Josef şi pe Max, care fără îndoială dădeau mită ca să îşi protejeze afacerea.

– Nu-i nimic de făcut, zise Natalya. Hai să mergem.

– Ia-ţi magnetofonul, zise Josef.

– Nu, mulţumesc, răspunse Natalya. Nu-i ceea ce vreau.

Apoi se duse la uşă.

– Ne vom întoarce – pentru bani, adăugă Dimka.

Josef râse.

– Şi ce-o să faceţi?

– Lasă că vedeţi voi, rosti Dimka neconvingător, apoi ieşi după Natalya.

Fierbea de frustrare în timp ce Natalya conducea maşina înapoi la Kremlin.

– O să-ţi recuperez banii, îi zise el.

– Nu, te rog, nu, zise ea. Indivizii ăia sunt periculoşi. Nu vreau să păţeşti ceva. Las-o aşa.

Nu avea de gând să lase lucrurile astfel, dar nu mai spuse nimic.

Când ajunse la serviciu, găsi dosarul KGB al lui Vasili Yenkov pe biroul său.

Nu era prea gros. Yenkov era un redactor de scenarii care nu mai avusese niciodată probleme – nici măcar nu dăduse de bănuit – până în acea zi din luna mai 1961 când fusese arestat, având asupra sa cinci exemplare dintr-un ziar subversiv numit *Disidenţa*. La interogatoriu declarase că primise o duzină de exemplare cu câteva minute în urmă şi că începuse să le distribuie mânat de compasiune pentru cântăreţul de operă bolnav de pneumonie. Nu se descoperise nimic care să-i contrazică spusele la percheziţia amănunţită a apartamentului. Maşina lui de scris nu corespundea cu cea utilizată pentru redactarea ziarului. Când i se prinseseră electrozi de buze şi de degete, el oferise numele altor persoane subversive, însă vinovaţii şi nevinovaţii procedau la fel sub tortură. Ca de obicei, unii dintre oamenii divulgaţi erau membri de partid ireproşabili, iar pe alţii KGB-ul nu izbutise să îi găsească. Una peste alta, poliţia secretă era înclinată să creadă că nu Yenkov era persoana care tipărea în mod ilegal *Disidenţa*.

Dimka trebuia să admită că admira cerbicia acestui om care putea să mintă chiar şi sub interogatoriul KGB. Yenkov o protejase pe Tanya chiar şi atunci când trecuse prin agonia torturii. Poate că merita să fie liber.

În plus, ştia adevărul pe care îl ascunsese Yenkov. În seara arestării sale, Dimka o dusese pe Tanya cu motocicleta la apartamentul acestuia, de unde ea luase o maşină de scris, cel mai probabil tocmai cea cu care se tipărea *Disidenţa*. Jumătate de oră mai târziu, Dimka o azvârlise în fluviul Moscova. Maşinile de scris nu pluteau. El şi Tanya îl salvaseră pe Yenkov de o sentinţă mai aspră.

Conform dosarului, Yenkov nu mai era în lagărul din pădurea de zadă. Cineva descoperise că avea o oarecare experienţă tehnică. Prima sa slujbă la Radio Moscova fusese cea de asistent de producţie, aşa că ştia câte ceva despre microfoane şi circuite electrice. Lipsa tehnicienilor reprezenta o problemă atât de mare în Siberia, încât îi adusese o slujbă de electrician la o centrală electrică.

Probabil că la început fusese mulţumit să treacă la munca de interior, unde nu risca să îşi piardă vreo mână sau vreun picior sub tăişul unei securi. Însă exista şi o parte proastă. Autorităţile erau reticente în a-i permite unui tehnician priceput să plece din Siberia. După ce îşi ispăşise pedeapsa, solicitase în

maniera obişnuită o viză de întoarcere la Moscova. Solicitarea îi fusese respinsă. Acum nu mai avea de ales şi trebuia să îşi vadă de lucru. Era blocat acolo.

Era nedrept, însă nedreptăţile existau la tot pasul, aşa cum îi atrăsese atenţia Dimka surorii sale.

Se uită la fotografia din dosar. Yenkov arăta ca o vedetă de cinema, având un chip senzual, buze cărnoase, sprâncene negre şi un păr bogat, închis la culoare. Însă era mai mult de-atât. O expresie şmecherească din care reieşea că nu se lua foarte în serios. Nu ar fi fost deloc surprinzător ca Tanya să se fi îndrăgostit de acest bărbat, în pofida dezminţirilor sale.

Chiar şi aşa, Dimka avea să încerce – de dragul ei – să-i obţină eliberarea.

Avea să discute cu Hruşciov despre cazul lui. Însă trebuia să aştepte până când îşi prindea şeful în toane bune. Băgă dosarul în sertarul biroului.

Nu apucă să o facă în acea după-amiază, întrucât Hruşciov plecă devreme. Pe când se pregătea să plece şi el acasă, Natalya îşi vârî capul pe uşă.

– Hai să bem ceva, rosti ea. Ne-ar prinde bine un pahar după oribila experienţă din Piaţa Centrală.

Dimka şovăi.

– Trebuie să ajung acasă, la Nina. O să nască în curând.

– Doar un pahar.

– Bine. Puse capacul la stilou şi i se adresă secretarei sale, o femeie extrem de eficientă şi de conştiincioasă: Putem pleca, Vera.

– Eu mai am câte ceva de făcut, răspunse ea.

Barul Riverside era frecventat de tinerii nomenclaturişti de la Kremlin, aşa că nu arăta la fel de jalnic precum birturile obişnuite din Moscova. Scaunele erau comode, mâncarea comestibilă, iar aparatcicii cu venituri mari şi cu gusturi exotice puteau cumpăra scotch şi bourbon de la bar. Locul era plin de cunoscuţi ai lui Dimka şi ai Natalyei, majoritatea asistenţi ca şi ei. Cineva îi puse în mână o halbă de bere, iar Dimka bău cu sete. În jur era mare gălăgie. Boris Kozlov, un alt asistent al lui Hruşciov, la fel ca şi Dimka, spuse un banc riscant.

– Hei! Ce o să se întâmple când se va instaura comunismul în Arabia Saudită?

Toată lumea îl imploră să le spună.

– După o vreme va fi penurie de nisip!

Tinerii izbucniră în râs. Deşi toate persoanele din grup lucrau cu sârg pentru comunismul sovietic, la fel ca Dimka, nimeni nu era orb la defectele acestuia. Diferenţa dintre aspiraţiile partidului şi realitatea sovietică îi deranja pe toţi, iar bancurile mai atenuau într-un fel tensiunea.

Dimka îşi termină berea şi îşi cumpără alta.

Natalya ridică halba, ca şi cum ar fi vrut să ţină un toast.

– Cea mai mare speranţă pentru revoluţia internaţională se leagă de o companie americană pe nume United Fruit, rosti ea. Oamenii din jur râseră. Nu, vorbesc serios, continuă ea încă zâmbind. Tipii ăia au convins guvernul Statelor Unite să susţină dictaturi de dreapta în toată America Centrală şi de Sud. Dacă oamenii de la United Fruit ar avea cât de cât minte, ar încerca să producă un progres treptat spre libertăţile burgheze – domnia legii, libertatea de exprimare, sindicatele –, dar, din fericire pentru comunism, sunt mult prea proşti ca să priceapă asta. Orice mişcare de reformă este reprimată fără milă, aşa că oamenilor nu le rămâne altceva de făcut decât să îmbrăţişeze comunismul – exact cum a prezis Karl Marx. Ciocni halba cu persoana de lângă ea. Trăiască United Fruit!

Dimka râse. Natalya era una dintre cele mai inteligente persoane de la Kremlin şi, totodată, una dintre cele mai frumoase femei. Când era veselă şi râdea, era absolut fermecătoare. Dimka nu se putea abţine să nu o compare cu femeia de acasă, obosită, umflată şi refuzând sexul, deşi ştia că era nedrept şi crud din partea lui.

Natalya se duse la bar ca să comande mâncare. Dimka realiză că se afla acolo de mai bine de-o oră. Se duse la Natalya cu gândul de a-şi lua rămas-bun. Însă berea îl cam făcuse să lase garda jos şi, când Natalya îi surâse călduros, se aplecă şi o sărută.

Ea îi răspunse cu mult entuziasm.

Dimka nu o mai înţelegea. Petrecuseră împreună o noapte, apoi zbierase la el spunându-i că e măritată; apoi îi ceruse să meargă şi să bea ceva împreună; apoi îl sărutase. Ce mai urma? Însă nu-i mai păsă de această inconsecvenţă de neînţeles când gura ei caldă se lipi de a lui şi limba ei îi atinse încetişor buzele.

Ea se desprinse din îmbrăţişare, iar Dimka îşi văzu secretara stând exact lângă ei.

Vera îi privea cu o expresie critică.

– Te-am căutat peste tot, rosti ea pe un ton acuzator. A sunat cineva imediat după ce ai plecat.

– Îmi pare rău, zise Dimka, neştiind sigur dacă se scuza pentru că fusese greu de găsit sau pentru că o sărutase pe Natalya.

Natalya luă o farfurie cu castraveţi muraţi de la barman şi se întoarse la grup.

– A sunat soacra ta, continuă Vera.

Dimka simţi cum i se evaporă pe loc euforia.

– Soţia ta a intrat în durerile facerii, spuse Vera. E totul bine, dar ar trebui să te duci la spital.

– Mulţumesc, bâigui Dimka, simţindu-se cel mai netrebnic soţ din lume.

– Noapte bună, rosti Vera, apoi ieşi din bar.

Dimka plecă imediat după ea. Rămase afară şi preţ de o clipă inspiră aerul rece al nopţii. Apoi urcă pe motocicletă şi porni spre spital. Fusese prins sărutând o colegă! Ce moment stânjenitor! Merita să se simtă umilit: făcuse o tâmpenie.

Îşi lăsă motocicleta în parcarea spitalului şi intră în clădire. O găsi pe Nina într-un pat de la maternitate. Masha se afla pe un scaun de lângă pat, ţinând în braţe un bebeluş înfăşat într-un şal alb.

– Felicitări! îi zise Masha lui Dimka. Este băiat.

– Băiat, murmură Dimka, privind-o pe Nina.

Ea îi zâmbi istovită, dar simţindu-se triumfătoare.

Dimka se uită la bebeluş. Avea mult păr, negru şi jilav. Albastrul ochilor săi îl duse cu gândul la Bunicul Grigori. Toţi bebeluşii au ochii albaştri, îşi aminti el apoi. Oare doar îşi închipuia el sau bebeluşul chiar începuse să privească lumea cu căutătura pătrunzătoare a Bunicului Grigori?

Masha îi întinse bebeluşul. El îl luă pe micuţ cu o grijă exagerată, ca şi cum ar fi apucat un ou imens. În prezenţa acelui miracol, problemele din ziua aceea păliră complet.

„Am un fiu", se gândi el şi lacrimile îi umplură ochii.

– Este frumos, rosti Dimka. Hai să îi spunem Grigor.

*

Două lucruri îl ţinură treaz pe Dimka în noaptea aceea. Unul era vina: când soţia lui se afla în chinurile naşterii, el o săruta pe Natalya. Celălalt era furia faţă de modul în care fusese păcălit şi umilit de către Max şi Josef. Nu fusese el cel jefuit, ci Natalya, însă asta nu îl făcea să se simtă mai puţin indignat şi ofensat.

A doua zi de dimineaţă, în drum spre serviciu, trecu cu motocicleta prin Piaţa Centrală. Repetase toată noaptea ce avea să-i spună lui Max. „Numele meu este Dmitri Ilich Dvorkin. Vezi cine sunt. Vezi pentru cine lucrez. Vezi cine-i unchiul meu şi cine a fost tatăl meu. Mâine, când vin, vreau să îmi dai banii Natalyei şi să fii mulţumit dacă nu mă şi răzbun pe tine, aşa cum ai merita." Se întrebă dacă va avea tupeul să spună toate acestea; dacă Max va fi impresionat sau dispreţuitor; dacă vorbele sale vor fi suficient de ameninţătoare pentru a recupera banii Natalyei şi a-şi redobândi mândria.

Max nu stătea la masa de pin, nici nu era în încăpere. Dimka nu ştia prea bine dacă să se simtă dezamăgit sau uşurat.

Josef se afla lângă uşa de la camera din spate. Dimka se gândi să încerce să îl intimideze pe tânăr. Probabil că acesta nu avea cum să-i aducă banii înapoi, dar cu siguranţă Dimka s-ar fi simţit mai bine. În timp ce şovăia, observă că Josef nu mai afişa aroganţa ameninţătoare din ziua precedentă. Spre uimirea lui Dimka, înainte să apuce să deschidă gura, Josef se dădu în spate speriat.

– Îmi pare rău! exclamă Josef. Îmi pare rău!

Dimka nu își putea explica această transformare: dacă Josef ar fi aflat, peste noapte, că Dimka lucra la Kremlin și că provenea dintr-o familie cu influență politică, ar fi putut fi împăciuitor, căutând să se scuze, ba poate că i-ar fi dat și banii înapoi, dar nu ar fi arătat ca și cum s-ar fi temut pentru viața lui.

– Nu vreau decât banii Natalyei, rosti Dimka.

– I-am dat înapoi! I-am dat înapoi deja!

Dimka era nedumerit. Oare Natalya trecuse pe acolo înaintea lui?

– Cui i-ai dat?

– Celor doi bărbați.

Dimka nu mai pricepea nimic.

– Unde este Max? întrebă el.

– La spital, răspunse Josef. I-au rupt ambele mâini! Nu-ți ajunge?

Dimka reflectă o clipă. Dacă nu era cumva vreo șmecherie, se părea că doi indivizi necunoscuți îl bătuseră măr pe Max și îl siliseră să returneze banii luați de la Natalya. Dar cine erau oare? Și de ce făcuseră asta?

Era clar că Josef nu știa mai mult de-atât. Năucit, Dimka se întoarse și plecă din magazin.

Nu fusese miliția, se gândi el în timp ce se întorcea la motocicletă. Nici armata sau KGB-ul. Dacă ar fi fost vorba de autorități, acestea l-ar fi arestat pe Max, l-ar fi dus la închisoare și i-ar fi rupt mâinile departe de ochii lumii. Ceea ce însemna că nu putea fi vorba de autorități, ci de mafie.

Așadar, printre prietenii sau rudele Natalyei se ascundeau infractori periculoși.

Nu era de mirare că nu vorbea niciodată prea mult despre viața ei personală.

Conduse repede până la Kremlin, dar constată cu deznădejde că Hrușciov ajunsese la serviciu înaintea lui. Totuși, șeful lui era în toane bune, își zise Dimka auzindu-l râzând. Poate că acesta era momentul potrivit pentru a-i pomeni de Vasili Yenkov. Deschise sertarul biroului și scoase dosarul KGB al acestuia. Luă și un dosar cu documente pe care Hrușciov trebuia să le semneze, apoi începu să ezite. Era o nesăbuință din partea lui, chiar dacă o făcea pentru sora sa. Își alungă totuși temerea și intră în biroul principal.

Prim-secretarul se afla în spatele unui birou masiv, vorbind la telefon. Nu îi plăcea prea mult telefonul, fiind adeptul discuțiilor față în față: astfel, zicea el, își putea da seama când cineva îl mințea. Însă această conversație părea agreabilă. Dimka îi puse scrisorile în față, iar el începu să le semneze în timp ce încă vorbea la telefon.

După ce închise, Hrușciov îl întrebă:

– Ce ai în mână? Pare un dosar KGB.

– Vasili Yenkov. Condamnat la doi ani de detenţie într-un lagăr de muncă pentru posesia unei broşuri despre Ustin Bodian, cântăreţul disident. Şi-a ispăşit pedeapsa, dar este ţinut acolo în continuare.

Hruşciov se opri din semnat şi îşi ridică privirea.

– Ai vreun interes personal?

Dimka simţi un fior de teamă.

– Nu, deloc, minţi el, reuşind să îşi ascundă tremurul din voce.

Dacă dezvăluia legătura surorii sale cu un deţinut condamnat pentru subversiune, puteau să îşi ia adio amândoi de la cariere.

Hruşciov îşi miji ochii.

– Şi atunci, de ce l-am lăsa să se întoarcă acasă?

Dimka îşi dorea acum să o fi refuzat pe Tanya. Ar fi trebuit să ştie că Hruşciov îl va citi imediat: nu ajungeai lider al Uniunii Sovietice fără să fii suspicios până la paranoia. Dimka bătu în retragere disperat.

– Nu spun că ar trebui adus acasă, rosti el cât mai calm cu putinţă. M-am gândit doar că aţi vrea să aflaţi despre el. Infracţiunea lui a fost minoră, şi-a ispăşit pedeapsa şi, dacă i-aţi face dreptate unui disident mărunt, nu ar însemna decât că urmaţi politica dumneavoastră generală de liberalizare prudentă.

Însă Hruşciov nu se lăsă păcălit.

– Ţi-a cerut cineva o favoare.

Dimka deschise gura ca să protesteze, însă Hruşciov îl opri cu un semn.

– Nu are rost să negi – nu mă deranjează. Influenţa este răsplata căpătată pentru o muncă bine făcută.

Dimka se simţea de parcă tocmai i s-ar fi ridicat condamnarea la moarte.

– Vă mulţumesc, îngăimă el, pe un ton mai jalnic decât şi-ar fi dorit.

– Ce slujbă are Yenkov în Siberia? întrebă Hruşciov apoi.

Dimka realiză că îi tremura mâna în care ţinea dosarul. Îşi lipi braţul de trup ca să îşi oprească tremurul.

– Este electrician la o centrală electrică. Nu este calificat, dar a lucrat la radio.

– Ce slujbă avea la Moscova?

– Era redactor de scenarii.

– O, la dracu'! izbucni Hruşciov, aruncându-şi stiloul. Redactor de scenarii?! La ce naiba ne foloseşte un redactor de scenarii? În Siberia au nevoie disperată de electricieni. Lasă-l acolo! Măcar face ceva util.

Dimka îl privi deznădăjduit. Nu ştia ce să mai zică.

Hruşciov ridică stiloul şi continuă să semneze.

– Redactor de scenarii, bombăni el. Mare rahat!

*

Tanya bătu la maşină povestirea lui Vasili, *Degerătura*, făcând şi două copii la indigo.

Însă aceasta era mult prea bună ca să fie publicată doar clandestin şi să circule pe sub mână. Vasili evoca lumea lagărelor de detenţie într-o manieră impresionantă – şi nu numai. În timp ce o copia, ea realiză, cu durere în suflet, că lagărul era o metaforă pentru întreaga Uniune Sovietică şi că povestirea era o critică acerbă la adresa societăţii sovietice. Vasili spunea adevărul într-un mod în care Tanya nu îşi permitea. Se simţi cuprinsă de remuşcări: scria zilnic articole care erau publicate în ziarele şi revistele din Uniunea Sovietică; şi zi de zi evita cu mare grijă să înfăţişeze realitatea. Nu spunea minciuni sfruntate, dar lăsa mereu pe dinafară sărăcia, nedreptatea, represiunea şi risipa care caracterizau cu adevărat ţara. Povestirea lui Vasili îi arăta că trăia o minciună.

Îi duse manuscrisul dactilografiat redactorului ei, Daniil Antonov.

– Am primit anonima asta prin poştă, rosti ea. Chiar dacă el şi-ar fi dat seama că minţea, niciodată nu ar fi trădat-o. Este o povestire plasată într-un lagăr de detenţie.

– Nu o putem publica, răspunse el iute.

– Ştiu. Dar este foarte bună – opera unui mare scriitor, părerea mea.

– Şi de ce mi-o arăţi mie?

– Tu îl cunoşti pe redactorul de la revista *New World*.

Daniil căzu pe gânduri.

– Câteodată publică şi materiale mai puţin ortodoxe.

Tanya îşi coborî glasul.

– Nu ştiu până unde are de gând Hruşciov să-şi ducă politica de liberalizare.

– Politica asta e mai şovăielnică acum, dar regula generală este ca excesele trecutului să fie discutate şi condamnate.

– Ai putea să o citeşti şi, dacă îţi place, să i-o arăţi redactorului?

– Sigur. Daniil citi câteva rânduri, apoi zise: De ce crezi că ţi-a fost trimisă tocmai *ţie?*

– Poate a fost scrisă de cineva care m-a întâlnit când am fost în Siberia, acum doi ani.

– Aha... Da, aşa s-ar explica, zise el, dându-i de înţeles că era *o acoperire bună*.

– Probabil că autorul îşi va dezvălui identitatea dacă povestea va fi publicată.

– Bine, rosti Daniil. Să văd ce pot face.

Capitolul 25

În Alabama se afla ultima universitate din Statele Unite destinată exclusiv albilor. Marţi, 11 iunie, doi tineri de culoare veniră în campusul din Tuscaloosa ca să se înscrie ca studenţi. George Wallace, mărunţelul guvernator al Alabamei, se postă în uşa universităţii, cu mâinile în sân şi cu picioarele depărtate, jurând să nu îi lase să intre.

La Departamentul de Justiţie din Washington, George Jakes împreună cu Bobby Kennedy şi cu alţii ascultau rapoartele telefonice ale oamenilor aflaţi la universitate. Porniseră şi televizorul, dar momentan niciun post nu transmitea scena live.

În urmă cu mai puţin de un an, doi oameni fuseseră împuşcaţi mortal în timpul revoltelor de stradă de la Universitatea din Mississippi de după înscrierea primului student de culoare. Fraţii Kennedy erau hotărâţi să prevină repetarea incidentelor sângeroase.

George fusese la Tuscaloosa şi văzuse campusul înfrunzit al universităţii. Primise căutături urâte pe când traversase peluzele verzi, singurul chip întunecat printre fetele frumoase cu şosete dantelate şi tinerii eleganţi purtând sacou. Îi desenase lui Bobby o schiţă a porticului impunător de la Foster Auditorium, cu cele trei uşi ale sale, în faţa căruia se afla acum guvernatorul Wallace, la un pupitru portabil, înconjurat de agenţi de la poliţia rutieră. Temperatura din Tuscaloosa urca la 38 de grade Celsius în iunie. George îi putea vedea cu ochii minţii pe reporterii şi pe fotografii înghesuiţi în faţa lui Wallace, transpirând în bătaia soarelui şi aşteptând să izbucnească violenţele.

Confruntarea fusese anticipată şi plănuită de multă vreme, de ambele tabere.

George Wallace era un democrat sudist. Abraham Lincoln, care eliberase sclavii, fusese republican, în vreme ce sudiştii prosclavie fuseseră democraţi. Acei sudişti erau încă în partid, ajutând la alegerea preşedinţilor democraţi, apoi punându-le beţe în roate după învestire.

Wallace era un individ scund şi urât, cu o chelie care îi acoperea capul aproape în întregime, cu excepţia unei porţiuni de deasupra frunţii pe care o dădea cu gel şi o pieptăna într-un ciuf ridicol. Însă era şiret, iar George

Jakes nu își putea da seama ce pusese la cale în ziua aceea. Ce spera să obțină Wallace? Un măcel – sau ceva mai subtil?

Mișcarea pentru drepturi civile, care păruse muribundă în urmă cu două luni, prinsese aripi după revoltele de stradă din Birmingham. Banii curgeau gârlă: la o strângere de fonduri de la Hollywood, vedete de cinema precum Paul Newman și Tony Franciosa oferiseră cecuri de câte o mie de dolari fiecare. Casa Albă era îngrozită de generalizarea dezordinii și căuta cu disperare să-i calmeze pe protestatari.

Bobby Kennedy se convinsese, în sfârșit, de necesitatea unei noi legi a drepturilor civile. Recunoștea acum că sosise momentul ca membrii Congresului să scoată în afara legii segregarea în toate locurile publice – hoteluri, restaurante, autobuze, toalete – și să protejeze dreptul la vot al negrilor. Însă nu își convinsese încă fratele, pe președinte.

În această dimineață, Bobby părea calm și stăpân pe sine. Un car de televiziune îl filma, iar trei dintre cei șapte copii ai săi fugeau prin birou. Dar George știa cât de repede se putea transforma relaxarea lui Bobby într-o furie rece dacă lucrurile o apucau pe o pantă greșită.

Bobby era hotărât să împiedice revoltele de stradă – dar și mai hotărât era să asigure înscrierea celor doi studenți. Exista o hotărâre judecătorească prin care studenții primeau dreptul să se înscrie, iar Bobby, în calitate de procuror general, nu își putea permite să fie învins de un guvernator statal decis să încalce legea. Era pregătit să trimită trupe care să îl îndepărteze pe Wallace cu forța – însă nici acesta nu ar fi fost un final prea fericit, de vreme ce Washingtonul ar fi părut că intimidează Sudul.

Bobby era doar în cămașă, aplecat deasupra telefonului cu difuzor de pe biroul său spațios, cu semne de transpirație la subsuori. Armata instalase mijloace de comunicație mobile și o persoană din mulțime îi relata lui Bobby tot ce se întâmpla.

– A sosit Nick, se auzi vocea din difuzor.

Nicholas Katzenbach era procurorul general adjunct, reprezentantul lui Bobby la fața locului.

– Se îndreaptă spre Wallace... îi înmânează interdicția.

Katzenbach avea o proclamație prezidențială prin care lui Wallace i se ordona să înceteze sfidarea ilegală a unei hotărâri judecătorești.

– Wallace ține acum un discurs.

Brațul stâng al lui George Jakes era prins într-un bandaj negru și discret de mătase. Polițiștii statali îi rupseseră un os de la încheietură în Birmingham, Alabama. Cu doi ani în urmă, un rasist îi rupsese același braț în Anniston, tot în Alabama. George spera că nu avea să mai calce niciodată în Alabama.

– Wallace nu vorbește despre segregare, rosti vocea din difuzor. Vorbește despre drepturile statelor. Spune că Washingtonul nu are dreptul să își bage

nasul în educaţia din Alabama. O să încerc să mă apropii cât mai mult ca să îl puteţi auzi.

George se încruntă. În discursul său de inaugurare ca guvernator, Wallace declarase: „Segregare acum, segregare mâine, segregare pentru totdeauna". Însă atunci se adresase locuitorilor albi din Alabama. Pe cine încerca să impresioneze azi? Acolo se petrecea ceva ce fraţii Kennedy şi consilierii lor încă nu pricepeau.

Wallace ţinu un discurs lung. După ce îl încheie, Katzenbach îi ceru din nou lui Wallace să respecte hotărârea instanţei, dar Wallace refuză. Impas.

Katzenbach plecă apoi de la faţa locului – însă lucrurile nu se puteau termina astfel. Cei doi studenţi, Vivian Malone şi James Hood, aşteptau într-o maşină. Aşa cum stabiliseră în prealabil, Katzenbach o escortă pe Vivian în căminul ei, iar un alt avocat de la Departamentul de Justiţie procedă la fel cu James. Era doar o soluţie temporară. Pentru înscrierea formală, aveau să fie nevoiți să intre în Foster Auditorium.

La televizor începură ştirile amiezii şi cineva din biroul lui Bobby Kennedy dădu volumul mai tare. Wallace stătea la pupitru, părând mai înalt decât în realitate. Nu scoase o vorbă despre persoanele de culoare, despre segregare sau despre drepturile civile. Vorbi despre puterea guvernului central, care îngrădea suveranitatea statului Alabama. Vorbi indignat despre libertate şi democraţie, ca şi cum nici nu ar fi existat negrii, cărora li se răpea dreptul de vot. Cită din Constituţia Statelor Unite, ca şi cum nu ar fi nesocotit-o în fiecare zi din viaţa lui. Brava, iar asta îl îngrijora pe George.

Burke Marshall, avocatul alb de la conducerea diviziei de drepturi civile, era şi el în biroul lui Bobby. George tot nu avea încredere în el, însă Marshall se radicalizase după Birmingham, iar acum propunea soluţionarea impasului din Tuscaloosa prin trimiterea trupelor.

– Ce-ar fi să o facem, pur şi simplu? îi zise el lui Bobby.

Bobby încuviinţă.

Cum asta avea să dureze, asistenţii lui Bobby îşi comandară sandviciuri şi cafea. Toţi cei din campus rămaseră pe poziţii.

Erau noutăţi şi din Vietnam. La o intersecţie din Saigon, un călugăr budist pe nume Thich Quang Duc îşi turnase pe el 20 de litri de benzină, aprinsese foarte calm un chibrit şi îşi dăduse foc. Sinuciderea lui era un protest faţă de persecutarea majorităţii budiste de către preşedintele susţinut de americani, Ngo Dinh Diem, care era catolic.

Preşedintele Kennedy nu avea nicio clipă de pace.

În cele din urmă, vocea din difuzor rosti:

– A sosit generalul Graham... cu patru soldaţi.

– Patru? pufni George. Asta-i etalarea noastră de forţe?

Auziră apoi un alt glas, probabil cel al generalului, care i se adresa lui Wallace. Militarul spuse:

– Domnule, îmi revine neplăcuta sarcină de a vă cere să vă daţi la o parte, din ordinul preşedintelui Statelor Unite.

Graham era comandantul Gărzii Naţionale din Alabama şi era clar că îşi îndeplinea misiunea împotriva voinţei sale.

Însă vocea de la telefon zise:

– Wallace se îndepărtează... Wallace pleacă! Wallace pleacă! S-a terminat!

În birou urmară ovaţii şi strângeri de mână.

După un minut, ceilalţi observară că George nu se bucura.

– Ce-i cu tine? îl întrebă Dennis Wilson.

George era de părere că oamenii din jurul lui nu se gândeau suficient de bine la ceea ce se întâmplase.

– Wallace a plănuit asta de la bun început, spuse el. Asta a fost intenţia lui: să renunţe de îndată ce vom aduce armata.

– Dar de ce? întrebă Dennis.

– Asta-i întrebarea care nu îmi dă pace. Întreaga dimineaţă am avut sentimentul că suntem manipulaţi.

– Şi ce a câştigat Wallace cu mascarada asta?

– Expunere mediatică. Tocmai a apărut la televizor, pozând în omul de rând care ţine piept unui guvern chitit să intimideze.

– Guvernatorul Wallace plângându-se că este intimidat? replică Wilson sceptic. Ce glumă bună!

Bobby urmărise discuţia şi acum interveni:

– Ascultaţi-l pe George. A pus întrebarea corectă.

– Pentru noi doi e o glumă, explică George. Însă mulţi cetăţeni americani din clasa muncitoare consideră că integrarea le este băgată pe gât cu forţa de către „binefăcători“ de la Washington, precum cei din această încăpere.

– Ştiu, rosti Wilson. Deşi e ciudat să aud asta din partea unui... Fu cât pe ce să spună „negru“, apoi se răzgândi. ...din partea unui militant pentru drepturile civile. Oricum, unde încerci să ajungi?

– Ceea ce a făcut Wallace azi a fost să se adreseze acelor alegători din clasa muncitoare. Ei şi-l vor aminti pe guvernator stând acolo, sfidându-l pe Nick Katzenbach – un liberal tipic de pe Coasta de Est, vor spune ei –, în timp ce soldaţii îl sileau să bată în retragere.

– Wallace este guvernatorul Alabamei. De ce ar avea nevoie să se adreseze întregii naţiuni?

– Bănuiesc că va candida împotriva lui Jack Kennedy la alegerile preliminare ale democraţilor de anul viitor. Vrea să candideze la preşedinţie,

oameni buni. Şi şi-a lansat campania azi, pe toate posturile de televiziune – cu ajutorul nostru.

În birou se lăsă liniştea preţ de câteva clipe. George îşi dădu seama că argumentele sale fuseseră convingătoare şi se temea de implicaţiile acestora.

– Momentan, Wallace domină ştirile şi pare un erou, încheie George. Poate că n-ar fi rău ca preşedintele Kennedy să preia iniţiativa.

Bobby atinse intercomul de pe birou şi zise: „Faceţi-mi legătura cu preşedintele". Apoi îşi aprinse un trabuc.

Dennis Wilson răspunse la un alt telefon şi spuse:

– Cei doi studenţi au intrat în auditoriu şi s-au înscris.

Câteva momente mai târziu, Bobby ridică receptorul pentru a vorbi cu fratele său. Îi raportă o victorie obţinută fără violenţă. Apoi începu să asculte.

– Da! rosti el la un moment dat. Şi George Jakes a zis acelaşi lucru... Urmă o altă pauză prelungită. Diseară? Dar nu avem niciun discurs... Sigur că poate fi scris. Nu, cred că ai luat decizia corectă. Hai să o facem. Puse receptorul în furcă şi se uită spre cei din încăpere. Preşedintele va introduce o nouă lege a drepturilor civile, îi anunţă el.

George simţi cum începe să îi bubuie inima în piept. Asta ceruseră toţi – el, Martin Luther King şi toţi cei din mişcarea pentru drepturi civile.

– Şi o va anunţa în direct, la televiziune, diseară, continuă Bobby.

– Diseară? zise George surprins.

– Da, peste câteva ore.

Da, avea sens, se gândi George, chiar dacă urma să fie făcută în grabă. Preşedintele avea să domine ştirile din nou, aşa cum şi trebuia – eclipsându-i pe George Wallace şi pe Thich Quang Duc.

– Şi vrea ca tu să mergi acolo ca să lucrezi la discurs cu Ted, adăugă Bobby.

– Da, domnule, spuse George.

Plecă de la Departamentul de Justiţie cuprins de entuziasm. Merse atât de repede, încât aproape gâfâia când ajunse la Casa Albă. Zăbovi câteva minute la parterul Aripii de Vest ca să îşi recapete răsuflarea, apoi urcă la etaj. Îl găsi pe Ted Sorensen în biroul său, împreună cu un grup de colegi. George îşi scoase haina şi se aşeză.

Printre hârtiile împrăştiate pe masă se afla şi o telegramă de la Martin Luther King, adresată preşedintelui Kennedy. În Danville, Virginia, în timp ce 65 de negri manifestaseră împotriva segregării, 48 dintre ei fuseseră bătuţi atât de crunt de poliţie, încât ajunseseră la spital. „Răbdarea negrilor a ajuns la capăt", spunea King. George sublinie această propoziţie.

Grupul lucră de zor la discurs. Acesta avea să înceapă referindu-se la evenimentele din ziua aceea din Alabama, accentuând faptul că armata pusese în aplicare o hotărâre judecătorească. Totuşi, preşedintele nu avea să

zăbovească asupra detaliilor acestei gâlcevi, trecând rapid la un apel la valorile morale ale tuturor americanilor de bună-credinţă. Din când în când, Sorensen le ducea secretarelor paginile scrise de mână pentru a fi dactilografiate.

George era frustrat la gândul că o chestiune atât de importantă trebuia făcută în grabă, în ultima clipă, însă înţelegea necesitatea. Redactarea legislaţiei era un proces raţional; prin contrast, politica era un joc intuitiv. Jack Kennedy avea instincte bune, iar acestea îi spuneau că trebuia să ia iniţiativa chiar în ziua aceea.

Timpul trecu mult prea repede. Discursul încă mai era redactat când carele de televiziune apărură în Biroul Oval şi începură să îşi instaleze echipamentul. Preşedintele Kennedy veni în camera lui Sorensen şi întrebă cum mergea treaba. Sorensen îi arătă câteva pagini, care nu îi plăcură preşedintelui. Se mutară apoi în biroul secretarelor, iar Kennedy începu să dicteze diverse modificări, ce erau imediat dactilografiate. Când se făcu ora 8.00, discursul încă nu era terminat, dar preşedintele intră în emisie.

George rămase să se uite la televizorul din camera lui Sorensen, rozându-şi unghiile.

Iar preşedintele Kennedy oferi cea mai bună reprezentaţie din viaţa lui.

Începu puţin cam formal, dar abordarea se schimbă atunci când vorbi despre perspectivele unui copil de culoare: 50 la sută şanse de absolvire a liceului, 33 la sută şanse de absolvire a facultăţii, şanse duble de a ajunge şomer şi o speranţă de viaţă cu şapte ani mai scurtă decât cea a unui copil alb.

– Ne confruntăm în primul rând cu o problemă de morală, rosti el. Aceasta este veche de când Scriptura şi limpede precum constituţia americană.

George se minună. O mare parte a discursului era improvizată, arătând tuturor o nouă faţă a lui Jack Kennedy. Modernul şi abilul preşedinte descoperise puterea conferită de adoptarea unui ton biblic. Poate că învăţase asta de la predicatorul Martin Luther King.

– Cui dintre noi i-ar plăcea să i se schimbe culoarea pielii? zise el, revenind la cuvinte scurte şi simple. Şi cui i-ar mai plăcea, în aceste condiţii, să asculte îndemnurile la răbdare şi amânare?

Însă tocmai Jack Kennedy şi fratele lui, Bobby, îndemnaseră la răbdare şi amânare, reflectă George. Totuşi, se bucura că măcar în ceasul al doisprezecelea realizaseră şi ei dureroasele neajunsuri ale unor asemenea îndemnuri.

– Noi propovăduim libertatea în lumea largă, continuă preşedintele. Urma să ajungă la Europa, îşi dădu seama George. Însă putem noi să susţinem în faţa lumii – şi mai ales în faţa noastră – că acesta este tărâmul celor liberi – cu excepţia negrilor? Că nu avem cetăţeni de mâna a doua – cu excepţia

negrilor? Că nu avem un sistem de clase sau caste, ghetouri sau vreo rasă superioară – câtă vreme nu aducem negrii în discuţie?

George exulta. Erau chestii dure – mai ales referirea la rasa superioară, care le reamintea tuturor de nazişti. Era genul de discurs pe care îşi dorise dintotdeauna să îl audă din partea preşedintelui.

– Flăcările frustrării ard în toate oraşele, fie ele din Nord sau din Sud, în care nu există remedii legale la îndemână, rosti Kennedy. Săptămâna viitoare voi cere Congresului Statelor Unite să acţioneze, să se angajeze pe deplin, aşa cum nu a mai făcut-o în acest secol, întru susţinerea propunerii ca... Revenise la limbajul formal, însă acum trecu din nou la cel colocvial. ...rasa să nu mai conteze în viaţa sau în legislaţia americană.

Acesta era un citat pentru presă, se gândi George imediat: „Rasa nu mai contează în viaţa sau în legislaţia americană". Era încântat la culme. America se schimba, exact atunci, cu fiecare minut care trecea, iar el făcea parte din acea schimbare.

– Cei care nu fac nimic încurajează nu doar violenţa, ci şi ruşinea, spuse preşedintele, iar lui George i se păru sincer, chiar dacă politica lui de până în urmă cu câteva ore fusese tocmai aceea de a nu face nimic.

– Cer sprijinul tuturor cetăţenilor noştri, încheie Kennedy.

Transmisiunea luă sfârşit. Pe coridor, reflectoarele TV erau stinse, iar carele de montaj începeau să îşi strângă echipamentul. Sorensen îl felicită pe preşedinte.

George era euforic, dar extenuat. Se duse acasă şi mâncă o omletă, apoi urmări ştirile. Aşa cum sperase, comunicatul preşedintelui ţinea capul de afiş. Se băgă în pat şi adormi imediat.

Îl trezi ţârâitul telefonului. Era Verena Marquand, care plângea şi vorbea incoerent.

– Ce s-a întâmplat? o întrebă George.

– Medgar, rosti ea, îngăimând apoi ceva de neînţeles.

– Te referi la Medgar Evers?

George îl cunoştea – era un activist negru din Jackson, Mississippi, angajat cu normă întreagă al Asociaţiei Naţionale pentru Propăşirea Persoanelor de Culoare, cel mai moderat grup dintre cele care militau pentru drepturi civile. El era cel care investigase uciderea lui Emmett Till şi organizase boicotul magazinelor albilor. Acţiunile sale îl transformaseră într-o figură importantă la nivel naţional.

– L-au împuşcat, zise Verena printre hohote de plâns. Chiar în faţa casei.

– A murit?

– Da. Are trei copii, George – trei! Au auzit împuşcătura şi au ieşit afară, unde şi-au găsit tatăl într-o baltă de sânge, zăcând pe aleea din faţa casei.

– O, Doamne!

– Ce naiba *au* albii ăştia? De ce ne fac asta, George? De ce?

– Nu ştiu, scumpo, răspunse George. Chiar nu ştiu...

*

Bobby Kennedy îl trimise pe George pentru a doua oară la Atlanta cu un mesaj pentru Martin Luther King.

Când George o sună pe Verena ca să obţină o întrevedere, îi spuse: „Mi-ar plăcea să îţi văd apartamentul".

Nu se prea lămurea în privinţa Verenei. În noaptea aceea, la Birmingham, făcuseră dragoste şi supravieţuiseră unui atentat rasist cu bombă, simţindu-se apoi foarte apropiat de ea. Însă trecuseră zile întregi, apoi săptămâni, fără să se mai ivească niciun prilej de a face dragoste, iar intimitatea lor dispăruse. Şi totuşi, în tulburarea provocată de asasinarea lui Medgar Evers nu îl sunase pe Martin Luther King sau pe tatăl ei, ci pe George. Acum nu mai ştia prea bine care era relaţia lor.

– Sigur, acceptă ea. De ce nu?

– Aduc o sticlă de votcă.

Aflase că votca era băutura ei preferată.

– Stau cu o fată.

– Să aduc două sticle?

Ea râse.

– Calmează-te, zmeule! Laura nu o să se supere dacă iese în oraş diseară. Am făcut-o şi eu destul de des pentru ea.

– Asta înseamnă că o să găteşti?

– Nu sunt o bucătăreasă prea pricepută.

– Ce-ar fi să faci două fripturi la grătar şi eu fac o salată?

– Ai gusturi sofisticate, văd.

– De asta te plac atât de mult...

– Linguşitorule...

A doua zi luă avionul spre Atlanta. Spera să îşi petreacă noaptea cu ea, dar nu voia să o facă să se simtă folosită, aşa că se cazăla un hotel, apoi luă un taxi până acasă la ea.

Nu se gândea doar să o seducă pe Verena. Data trecută când îi adusese un mesaj lui King din partea lui Bobby, avusese îndoieli în privinţa acestuia. De această dată însă, Bobby avea dreptate şi King era cel care greşea, iar George era hotărât să îl convingă pe King să se răzgândească. Aşa că îşi propusese să încerce mai întâi să o determine pe Verena să se răzgândească.

Vremea din Atlanta era dogoritoare în iunie, iar ea îl întâmpină într-o rochiţă de tenis fără mâneci, care îi dezvelea braţele lungi şi bronzate. Era

desculţă, iar asta îl făcu să se întrebe dacă purta ceva pe sub rochie. Îl sărută pe buze foarte scurt, ceea ce îl derută pe George.

Avea un apartament modern şi elegant, cu mobilă contemporană. Era limpede că nu şi-l putea permite din salariul oferit de Martin Luther King, se gândi George. Probabil că încasările lui Percy Marquand din vânzările de discuri acopereau chiria.

Lăsă sticla de votcă pe blatul din bucătărie, iar ea îi dădu o sticlă de vermut şi un cocktail shaker. Înainte să înceapă să pregătească băuturile, el zise:

– Vreau să mă asigur că înţelegi ceva: preşedintele Kennedy este în cel mai mare impas din cariera lui politică. E mult mai rău decât în cazul Golfului Porcilor.

Ea păru şocată, după cum îşi dădu el seama.

– Explică-mi de ce, rosti ea.

– Din cauza proiectului său de lege pentru drepturi civile. A doua zi după apariţia lui la televizor – în dimineaţa de după telefonul tău, când m-ai anunţat că a fost asasinat Medgar –, liderul majorităţii din Camera Reprezentanţilor l-a sunat pe preşedinte, informându-l că va fi imposibil să treacă legea fermierilor, cea a finanţării transportului public, a ajutoarelor externe şi a bugetului spaţial. Programul legislativ al lui Kennedy a fost complet scos din decor. Aşa cum ne temeam, democraţii sudişti au început să se răzbune. Iar preşedintele a scăzut cu zece procente în sondajele de opinie de pe o zi pe alta.

– L-a ajutat totuşi pe plan internaţional, remarcă ea. Va trebui să rămâneţi tari pe poziţii doar pe plan intern.

– Crede-mă, aşa facem, zise George. Lyndon Johnson a arătat de ce este capabil.

– Johnson? Glumeşti?

– Nu, nu glumesc, zise George. Era amic cu unul dintre asistenţii vicepreşedintelui, Skip Dickerson. Ştiai că municipalitatea din Houston a întrerupt curentul electric pe docuri ca să protesteze faţă de noua politică de integrare a permisiilor din marină?

– Da. Ticăloşii!

– Lyndon a rezolvat acea problemă.

– Cum?

– NASA plănuieşte să construiască în Houston o staţie de observare în valoare de milioane de dolari. Lyndon i-a ameninţat că va anula construcţia. Municipalitatea a repornit curentul imediat. Nu-l subestima pe Lyndon Johnson.

– Ne-ar prinde bine să avem în administraţie mai mulţi oameni cu asemenea atitudine.

– Într-adevăr.

Însă fraţii Kennedy erau cusurgii. Nu voiau să îşi murdărească mâinile. Preferau să câştige disputele cu ajutorul raţionamentelor. Drept urmare, nu îl foloseau îndeajuns pe Johnson, ba chiar îl desconsiderau pentru tacticile sale de constrângere.

George umplu shakerul cu gheaţă, apoi turnă nişte votcă şi îl agită. Verena deschise frigiderul şi scoase două pahare de cocktail. George turnă o lingură de vermut în fiecare pahar îngheţat, apoi le înclină pentru ca licoarea să acopere laturile, adăugând în final votca rece. Ea puse câte o măslină în fiecare pahar.

George era încântat că făceau asta împreună.

– Facem o echipă bună, nu-i aşa? îi zise el.

Verena ridică paharul şi bău.

– Chiar te pricepi să prepari martini, spuse ea.

George zâmbi uşor amar. Sperase să audă un alt răspuns, unul care să se refere la relaţia lor. Sorbi şi spuse: „Mda, mă pricep".

Verena scoase apoi din frigider o salată verde, câteva roşii şi două bucăţi de muşchi de vită. George începu să spele salata. În timp ce făcea asta, aduse în discuţie adevăratul subiect al vizitei sale.

– Ştiu că am mai vorbit despre asta, dar pe cei de la Casa Albă nu îi ajută absolut deloc faptul că Dr. King are asociaţi comunişti.

– Cine spune că are?

– FBI-ul.

Verena pufni dispreţuitor.

– Mda, celebra sursă de informaţii pe care te poţi bizui când vine vorba despre mişcarea pentru drepturi civile. Încetează, George! Ştii bine că J. Edgar Hoover îi consideră comunişti pe toţi cei care nu sunt de acord cu el, inclusiv pe Bobby Kennedy. Unde sunt dovezile?

– Aparent, FBI-ul are dovezi.

– Aparent? Deci nu ai văzut nimic. Bobby a văzut ceva?

George se simţi stânjenit.

– Hoover spune că sursa este mult prea preţioasă.

– Hoover a refuzat să îi arate dovezile procurorului general? Dar pentru cine crede Hoover că lucrează? Sorbi din băutură, absorbită de gânduri. Dar preşedintele? Le-a văzut cel puţin *el?*

George nu spuse nimic.

Verena rămase cu gura căscată.

– Hoover nu îl poate refuza pe preşedinte!

– Cred că preşedintele a decis să nu insiste în această chestiune pentru a nu se ajunge la o confruntare.

– Cât de naivi puteţi fi, oameni buni? George, ascultă-mă! *Nu există nicio dovadă.*

George hotărî să cedeze în această privinţă.

– Probabil că ai dreptate. Nu cred că Jack O'Dell şi Stanley Levison sunt comunişti, deşi bănuiesc că au fost cândva; dar nu înţelegi că adevărul nici nu mai contează? Există motive întemeiate de suspiciune şi asta-i de ajuns pentru a discredita mişcarea pentru drepturi civile. Şi acum, când preşedintele a propus o lege a drepturilor civile, va fi şi el discreditat.

George înveli salata verde într-un prosop şi o învârti ca să îi usuce frunzele. Iritarea îl făcea să o învârtă mai tare decât era necesar.

– Jack Kennedy şi-a pus la bătaie cariera politică pentru a susţine drepturile civile, continuă el, şi nu putem îngădui să fie demolat de acuzaţii de asociere cu comuniştii. Puse salata într-un bol. Scăpaţi de aceşti doi tipi şi problema s-a rezolvat!

Verena i se adresă cu multă răbdare:

– O'Dell este angajat al organizaţiei lui Martin Luther King, la fel ca mine, însă Levison nici nu apare pe statul de plată. Este doar un prieten şi consilier al lui Martin. Chiar vreţi să-i lăsaţi lui J. Edgar Hoover puterea de a-i alege lui King prietenii?

– Verena, oamenii aceştia stau în calea legii drepturilor civile. Măcar spune-i lui King să se descotorosească de ei – te rog!

Verena oftă.

– Cred că o va face. Va avea nevoie de o vreme ca să îşi împace conştiinţa de creştin cu ideea renunţării la nişte susţinători vechi şi loiali, dar în cele din urmă o va face.

– Slavă Domnului pentru asta! exclamă George, simţind că îi mai vine inima la loc: putea să se întoarcă şi el o dată cu veşti bune la Bobby.

Verena condimentă carnea şi apoi o puse într-o tigaie.

– Iar acum, lasă-mă să îţi spun eu ceva, rosti ea. Nu va conta absolut deloc. Hoover va continua să scurgă în presă informaţii care să ateste că mişcarea drepturilor civile este un cuib de comunişti. Ar face-o şi dacă am fi cu toţii republicani convinşi. J. Edgar Hoover este un mincinos patologic care urăşte negrii şi este mare păcat că şeful tău nu are tupeul de a-l da afară.

George vru să protesteze, dar din păcate acuzaţia era adevărată. Tăie o roşie în salată.

– Îţi place friptura mai bine făcută? îl întrebă Verena.

– Nu prea mult.

– A, deci îţi place în stil franţuzesc? Şi mie la fel.

George mai pregăti câteva băuturi, apoi se aşezară la măsuţă ca să mănânce. George trecu la cea de-a doua parte a mesajului său.

– Preşedintelui i-ar prinde foarte bine dacă Dr. King ar anula blestemata asta de grevă italiană de la Washington.

– Asta nu o să se întâmple.

King ceruse organizarea unei „greve italiene masive, militante și monumentale“ la Washington, concomitent cu acte de nesupunere civică în toată țara. Frații Kennedy erau oripilați.

– Gândește-te puțin, insistă George. În Congres există oameni care vor vota mereu pentru drepturile civile și alții care nu vor vota niciodată pentru ele. Cei care contează sunt nehotărâții.

– Votanți de ocazie, spuse Verena, folosind o sintagmă la modă.

– Exact. Aceștia știu că proiectul de lege este corect din punct de vedere moral, dar nepopular din punct de vedere politic, așadar caută pretexte ca să voteze împotriva lui. Demonstrația voastră le va oferi prilejul să spună: „Eu sunt pentru drepturile civile, dar nu și dacă mi se pune pistolul la tâmplă“. Momentul este prost ales.

– Așa cum zice Martin, momentul este mereu prost ales pentru albi.

George rânji.

– Tu ești mai albă decât mine.

Ea își dădu părul pe spate.

– Și mai frumoasă.

– Asta așa este. Ești cea mai frumoasă priveliște pe care mi-au căzut ochii vreodată.

– Mulțumesc. Hai, mănâncă acum!

George o complimentă pe Verena pentru friptură, iar ea îi spuse că făcuse o salată foarte bună pentru un bărbat. Mâncară în tăcere și, după ce terminară, își luară băuturile în sufragerie și se așezară pe canapea, iar George reluă discuția.

– Lucrurile stau altfel acum, nu înțelegi? Administrația este de partea noastră. Președintele face tot posibilul ca legea pe care ne-o dorim de atâția ani să fie votată.

Ea clătină din cap.

– Dacă am învățat ceva, este că schimbarea se produce mai repede dacă îi ținem sub presiune. Știai că negrii sunt serviți acum de chelnerițe albe în restaurantele din Birmingham?

– Da, știam. Ce întorsătură de situație incredibilă!

– Așa este. Și nu a fost obținută așteptând cu răbdare. S-a produs pentru că oamenii au dat cu pietre și au pornit incendii.

– Situația s-a schimbat.

– Martin nu va anula demonstrația.

– Dar ar accepta să o modifice?

– Cum adică?

Acesta era planul B cu care venise George.

– Ar putea să o transforme într-un simplu marş, organizat conform legii, în locul grevei italiene? Congresmenii s-ar simţi mai puţin ameninţaţi.

– Nu ştiu. Ar putea să ia asta în considerare.

– Organizaţi-l într-o miercuri, ca să descurajaţi oamenii să rămână în oraş peste weekend, şi încheiaţi-l devreme, pentru ca manifestanţii să plece cu mult înainte de căderea nopţii.

– Încercaţi să îi atenuaţi impactul.

– Dacă tot nu putem împiedica demonstraţia, ar trebui măcar să facem tot posibilul să ne asigurăm că aceasta este paşnică şi lasă o impresie bună, în special la televizor.

– În cazul ăsta, ce-ar fi să amplasaţi toalete portabile de-a lungul traseului? Bănuiesc că Bobby ar putea face măcar atât, dacă tot nu îl poate da afară pe Hoover.

– Grozavă idee!

– Şi ce-ar fi să aduceţi şi nişte susţinători albi? Manifestaţia va arăta mai bine la televizor dacă ar exista şi participanţi albi printre cei negri.

George cântări propunerea.

– Pun pariu că Bobby ar putea convinge sindicatele să trimită câteva contingente, zise el.

– Dacă poţi promite aceste două lucruri, cred că avem o oarecare şansă de a-l face pe Martin să se răzgândească.

George realiză că Verena era deja de acord cu el şi că acum discutau doar cum să îl convingă pe King. Asta era deja o jumătate de victorie. Îi zise:

– Şi, dacă îl poţi convinge pe Dr. King să transforme greva italiană într-un marş, cred că am putea obţine şi sprijinul preşedintelui.

Îşi asuma un risc, dar era ceva fezabil.

– O să văd ce pot face, replică ea.

George o cuprinse cu braţul.

– Vezi? Chiar *facem* o echipă bună, rosti el. Ea zâmbi, fără să scoată o vorbă. Nu eşti de acord? insistă el.

Ea îl sărută, la fel ca mai înainte: un sărut ceva mai mult decât prietenos şi totuşi nu tocmai erotic. Spuse pe un ton gânditor:

– După ce bomba aceea mi-a spart geamul de la camera de hotel, ai străbătut încăperea desculţ ca să îmi aduci pantofii.

– Îmi amintesc, spuse el. Erau cioburi peste tot pe podea.

– Vezi? Acolo ai greşit, zise ea.

George se încruntă.

– Nu mai înţeleg nimic. Credeam că am făcut ce trebuie.

– Exact. Eşti prea bun pentru mine, George.

– Poftim? Ce nebunie!

Însă ea vorbea serios.

– Eu mă culc când cu unul, când cu altul, George. Mă îmbăt. Nu sunt fidelă. Am făcut sex și cu Martin o dată.

George ridică din sprâncene, fără să spună nimic.

– Meriți mai mult de atât, continuă Verena. Vei avea o carieră extraordinară. Ai putea fi primul nostru președinte negru. Ai nevoie de o soție care să îți fie fidelă, care să lucreze cot la cot cu tine, să te susțină și să te facă mândru. Iar eu nu sunt deloc așa.

George era uluit.

– Nu îmi zburase gândul chiar atât de departe, rosti el. Speram doar să te pot săruta ceva mai mult.

Ea zâmbi.

– Ei, asta pot să fac...

O sărută prelung și încet. După o vreme începu să îi mângâie exteriorul coapsei, strecurându-și mâna pe sub rochia de tenis. Urcă apoi până la șold. Avusese dreptate: nu purta lenjerie intimă.

Ea intui imediat ce-i trecea lui prin cap.

– Vezi? îi zise. Sunt o fată rea.

– Știu, spuse el. Dar tot sunt nebun după tine.

Capitolul 26

Lui Walli îi fusese greu să plece din Berlin. Karolin era acolo şi ar fi vrut să fie aproape de ea. Însă nu mai avea niciun rost acum, când erau despărţiţi de Zid. Deşi se aflau la doar un kilometru distanţă unul de celălalt, nu o mai putea vedea niciodată. Nu putea risca să treacă graniţa din nou: numai printr-un mare noroc scăpase cu viaţă ultima oară. Cu toate acestea, îi fusese foarte greu să se mute la Hamburg.

Walli credea că înţelesese de ce Karolin alesese să rămână cu familia ei ca să nască. Cine era mai în măsură să o ajute la naştere – mama ei sau un chitarist de 17 ani? Însă logica deciziei sale era o consolare mult prea măruntă pentru el.

Se gândea la ea în fiecare seară când se culca şi se trezea cu ea în gând în fiecare dimineaţă. Când vedea pe stradă câte o fată frumoasă, se întrista, căci îşi amintea de Karolin. Se întreba ce făcea ea. Oare sarcina îi provoca greţuri şi alte dificultăţi sau radia de fericire? Oare părinţii ei erau supăraţi pe ea sau se bucurau că aveau să devină bunici?

Îşi scriau, mărturisindu-şi unul altuia iubirea, însă evitau să îşi împărtăşească toate emoţiile, ştiind că fiecare cuvânt era analizat de un agent al poliţiei secrete de la biroul de cenzură, poate chiar de cineva cunoscut precum Hans Hoffmann. Ar fi fost ca şi cum ţi-ai fi declarat sentimentele în faţa unui public dispreţuitor.

Se aflau de o parte şi de alta a Zidului, dar la fel de bine ar fi putut să fie la mii de kilometri distanţă unul de celălalt.

Aşa că Walli venise la Hamburg şi se mutase în apartamentul spaţios al surorii sale.

Rebecca nu îl cicălea niciodată. În scrisorile pe care i le trimiteau, părinţii lui îl tocau la cap să se întoarcă la şcoală sau poate chiar să meargă la facultate. Printre sugestiile lor prosteşti se numărau şi cele de a urma o carieră de electrician, avocat sau profesor, cum erau Rebecca şi Bernd. Însă Rebecca nu îi zicea nimic. Dacă îşi petrecea toată ziua în camera lui, exersând la chitară, ea nu avea nimic de comentat, cerându-i doar să îşi spele ceaşca de cafea în

loc să o lase murdară în chiuvetă. Atunci când vorbeau despre viitorul lui, ea îi spunea: „Ce atâta grabă? Ai doar 17 ani. Fă ce vrei și vezi ce se întâmplă". Bernd era la fel de tolerant. Walli o adora pe Rebecca și îl plăcea pe Bernd tot mai mult cu fiecare zi.

Încă nu se obișnuise cu viața din Germania de Vest. Oamenii aveau mașini mai mari, haine mai noi și case mai frumoase. Guvernul era criticat în mod deschis în ziare și la televizor. Când citea câte un atac la adresa bătrânului cancelar Adenauer, Walli se trezea uitându-se vinovat peste umăr, de teamă că l-ar putea surprinde cineva citind un material subversiv; apoi trebuia să își amintească faptul că se afla în Occident, unde exista libertate de exprimare.

Plecase cu părere de rău din Berlin, însă descoperise, spre marea lui încântare, că Hamburgul era inima scenei muzicale germane. Era un oraș-port, unde veneau marinari din toată lumea. O stradă numită Reeperbahn era centrul cartierului bordelurilor, cu baruri, localuri de striptease, cluburi semisecrete de homosexuali și multe săli de concerte.

Walli nu își dorea decât două lucruri în viață: să fie cu Karolin și să ajungă muzician profesionist.

Într-o zi, la scurtă vreme după ce se mutase în Hamburg, se duse pe Reeperbahn cu chitara atârnată pe umăr și intră în fiecare bar ca să întrebe dacă nu cumva aveau nevoie de un chitarist care să le cânte clienților. Se considera suficient de bun – știa să cânte la chitară și din voce și putea întreține o atmosferă plăcută. Nu avea nevoie decât de o șansă.

După mai multe refuzuri, norocul îi surâse în sfârșit într-o berărie numită El Paso, decorată în stil american. Pe pereți erau postere din filme cu cowboy, iar deasupra ușii atârna craniul unui juncan. Patronul purta o pălărie de cowboy, dar se numea Dieter și vorbea cu un accent din nordul Germaniei.

– Știi să cânți muzică americană? îl întrebă el.

– Normal, răspunse Walli în engleză.

– Vino la 7.30 ca să dai o probă.

– Cu cât mă veți plăti? rosti Walli.

Deși încă primea o alocație de la Enok Andersen, contabilul de la fabrica tatălui său, Walli își dorea cu ardoare să devină independent din punct de vedere financiar, justificându-și astfel refuzul de a urma sfaturile de carieră oferite de părinții lui.

Însă Dieter păru ușor ofensat, ca și cum Walli ar fi comis o impoliteță.

– Cântă o jumătate de oră, îi zise el fără să se sinchisească. Dacă îmi place ce aud, putem discuta și despre bani.

Walli nu avea experiență, dar nu era prost, așa că își dădu seama că o asemenea evitare a răspunsului reprezenta un semn clar că suma urma să fie modestă. Dar cum aceasta era singura ofertă pe care o primise în două ore, o acceptă.

Se duse acasă şi îşi petrecu după-amiaza încropind o listă de jumătate de oră de melodii americane. Avea să înceapă cu *If I Had a Hammer*, hotărî el; spectatorilor de la hotelul Europa le plăcuse. Urma să mai interpreteze *This Land is Your Land* şi *Mess of Blues*. Repetă piesele alese de câteva ori, deşi nu mai avea nevoie.

Când Rebecca şi Bernd se întoarseră de la serviciu şi auziră vestea, Rebecca îi zise că ar vrea să meargă cu el.

– Nu te-am mai văzut cântând niciodată cu public, rosti ea. Te-am auzit doar cum te prosteai pe acasă, neterminând niciun cântec pe care îl începeai.

Era foarte drăguţ din partea ei, se gândi Walli, mai ales că în seara aceea ea şi Bernd mai aveau un motiv de entuziasm: vizita preşedintelui Kennedy în Germania.

Părinţii lui Walli şi ai Rebeccăi considerau că numai fermitatea americanilor împiedicase Uniunea Sovietică să ocupe Berlinul de Vest şi să îl încorporeze în Germania de Est. Kennedy era un erou pentru ei. Iar Walli aprecia pe oricine îi dădea bătăi de cap tiranicului guvern est-german.

Walli aşeză masa în timp ce Rebecca pregătea cina.

– Mama ne-a învăţat mereu că, dacă îţi doreşti ceva, trebuie să te înscrii într-un partid politic şi să militezi pentru a-ţi atinge ţelul, zise ea. Bernd şi cu mine ne dorim ca Germania de Est şi cea de Vest să se reunească, pentru ca noi şi alte mii de germani să putem fi alături de familiile noastre din nou. De aceea ne-am înscris în Partidul Liber Democrat.

Şi Walli îşi dorea acelaşi lucru, din toată inima chiar, dar nu vedea cum s-ar fi putut realiza.

– Ce crezi că va face Kennedy? întrebă el.

– S-ar putea să ne spună că va trebui să învăţăm să trăim cu Germania de Est, cel puţin momentan. Şi aşa şi este, chiar dacă nu-i ceea ce ne dorim să auzim. Ca să fiu sinceră, eu, una, sper să le dea comuniştilor o lovitură umilitoare.

După ce mâncară, urmăriră ştirile. Imaginea de pe ecranul televizorului lor Franck de ultimă generaţie era în nuanţe clare de gri – nu verde înceţoşat, ca în cazul modelelor vechi.

În ziua aceea, Kennedy fusese în Berlinul de Vest şi ţinuse un discurs pe treptele primăriei din Schöneberg. În faţa clădirii se afla o piaţetă imensă, plină ochi de spectatori. Conform crainicului, la discurs asistaseră 450 000 de oameni.

Tânărul şi chipeşul preşedinte vorbi în aer liber, cu un uriaş drapel american în spate, în timp ce adierea vântului îi ciufulea părul bogat. Ieşi la atac de îndată.

– Sunt oameni care susţin că viitorul este comunismul, rosti el. Să vină la Berlin! Publicul vui aprobator. Uralele crescură în intensitate când repetă propoziţia în germană. *Lass' sie nach Berlin kommen!*

Walli observă că Rebecca și Bernd erau cât se poate de încântaţi.

– Nu vorbește despre normalizare sau despre acceptarea pragmatică a statu-quoului, remarcă Rebecca aprobator.

Kennedy era sfidător.

– Libertatea întâmpină multe dificultăţi, iar democraţia nu este perfectă, spuse el.

Bernd comentă:

– Se referă la negri.

Apoi, Kennedy rosti pe un ton zeflemitor:

– Însă noi nu am fost nevoiţi niciodată să ridicăm un zid ca să ne ţinem oamenii acasă!

– Exact! strigă Walli.

Soarele de iunie strălucea deasupra capului preşedintelui.

– Toţi oamenii liberi, oriunde ar trăi, sunt cetăţeni ai Berlinului, zise el. Iată de ce, ca om liber, sunt foarte mândru să declar: *Ich bin ein Berliner!*

Mulţimea izbucni în urale. Kennedy coborî de la microfon, punându-și notiţele în buzunarul hainei.

Bernd avea pe chip un zâmbet larg.

– Cred că sovieticii vor pricepe mesajul, spuse el.

– Hruşciov o să se enerveze la culme, adăugă Rebecca.

– Cu cât se enervează mai tare, cu atât e mai bine, rosti Walli.

Când porniră spre Reeperbahn în duba pe care Rebecca o adaptase pentru Bernd şi scaunul lui cu rotile, aveau moralul foarte ridicat. El Paso fusese pustiu în timpul după-amiezii, iar spre seară nu erau decât câţiva clienţi. Dieter nu fusese prea amabil nici mai devreme, însă acum îi întâmpină de-a dreptul morocănos. Se prefăcu mai întâi că uitase să îi fi cerut lui Walli să revină, iar băiatul se temu că avea să își retragă oferta unei probe; însă bărbatul îi indică apoi o scenă micuţă dintr-un colţ.

În afară de Dieter, în bar se mai afla o barmaniţă de vârstă mijlocie, cu un bust generos, purtând o cămaşă cadrilată și o bandană: soţia lui Dieter, presupuse Walli. Era clar că intenționau să îi confere barului un caracter distinctiv, dar cum niciunul nu avea prea mult farmec, nu reuşeau să atragă prea mulţi clienţi, fie ei americani sau nu.

Walli spera ca el să fie ingredientul magic care avea să atragă mulţimea.

Rebecca merse la bar și cumpără două beri. Walli își conectă amplificatorul și porni microfonul. Era entuziasmat. Asta îi plăcea să facă, la asta era bun. Se uită la Dieter și la soţia lui, întrebându-se când voiau să înceapă, dar cum niciunul nu îl băga în seamă, își acordă chitara și începu să cânte *If I Had a Hammer*.

Puţinii clienţi prezenţi îl priviră curioși preţ de câteva clipe, apoi își reluară conversaţiile. Rebecca aplaudă cu entuziasm în ritmul piesei, dar nimeni

nu i se alătură. Chiar şi aşa, Walli cântă cât putu el mai bine. Poate că avea nevoie de două-trei melodii ca să cucerească publicul, îşi zise el.

Pe la jumătatea piesei, microfonul încetă să mai funcţioneze, apoi şi amplificatorul. Era clar că se întrerupsese curentul electric de la scenă. Walli termină melodia fără amplificare, gândindu-se că era mai puţin jenant decât să se oprească la jumătatea ei.

Îşi lăsă chitara jos şi se duse la bar.

– Nu mai este curent la scenă, îi spuse el lui Dieter.

– Ştiu, răspunse acesta. L-am oprit eu.

Walli era consternat.

– De ce?

– Nu vreau să ascult porcăria aia.

Walli se simţi de parcă tocmai ar fi fost pălmuit. De fiecare dată când concertase, oamenilor le plăcuseră piesele lui. Nu i se mai zisese niciodată că muzica lui era o porcărie. Şocul îi îngheţă inima. Nu mai ştia ce să spună sau ce să facă.

– Eu am cerut muzică americană, adăugă Dieter.

Nu avea niciun sens. Walli rosti indignat:

– Cântecul acela a ajuns pe primul loc în topurile din America!

– Localul ăsta a fost numit după *El Paso* de Marty Robbins – cel mai grozav cântec compus vreodată. Am crezut că vei cânta aşa ceva. *Tennessee Waltz* sau *On Top of Old Smoky*, piese cântate de Johnny Cash, Hank Williams, Jim Reeves...

Jim Reeves era cel mai plictisitor muzician din toate timpurile.

– Vă referiţi la stilul country, spuse Walli.

Dar Dieter nu considera că are nevoie de lecţii.

– Mă refer la muzica americană, insistă el, cu încrederea conferită de ignoranţă.

Nu avea rost să se certe cu un om atât de limitat. Chiar dacă Walli pricepuse ce i se cerea, nu avea de gând să cânte o astfel de muzică. Nu voia să intre în industria muzicală ca să interpreteze *On Top of Old Smoky*.

Se întoarse pe scenă şi îşi aşeză chitara la loc în cutie.

Rebecca îl privi nedumerită.

– Ce s-a întâmplat? îl întrebă.

– Patronului nu i-a plăcut repertoriul meu.

– Dar nu a ascultat nici măcar o piesă până la capăt!

– Da, însă consideră că ştie o grămadă despre muzică.

– Of, bietul meu Walli!

Walli putea îndura dispreţul făţiş al lui Dieter, însă compasiunea Rebeccăi îl făcea să plângă.

– Nu contează, zise el. Nu aș vrea să lucrez pentru un asemenea netrebnic.

– Mă duc să-i spun vreo două, rosti Rebecca.

– Nu, te rog, nu, o opri Walli. Nu ar ajuta la nimic dacă l-ar muștrului sora mea mai mare.

– Mda, presupun că ai dreptate, admise ea.

– Hai! îi zise Walli ridicându-și chitara și amplificatorul. Hai acasă!

*

Dave Williams și Plum Nellie sosiră la Hamburg cu mari speranțe. Erau pe cai mari. Deveneau tot mai cunoscuți la Londra, iar acum urmau să impresioneze Germania.

Managerul de la The Dive se numea Herr Fluck, un nume care li se păru amuzant băieților de la Plum Nellie; ce nu li se mai păru amuzant fu faptul că tipului nu îi plăcu prea mult ce cântau. Ba, și mai rău, după două seri, Dave începu să îi dea dreptate. Trupa nu le prea oferea spectatorilor ceea ce își doreau.

– Faceți danseze! le zise Herr Fluck într-o engleză stricată. Faceți danseze!

Oamenii din club, majoritatea adolescenți sau până în 30 de ani, erau interesați în special de dans. Cele mai de succes melodii se dovediră a fi cele care scoteau fetele pe ring, pentru ca apoi bărbații să poată interveni și să-și găsească perechi.

Însă, de cele mai multe ori, trupa nu izbutea să genereze entuziasmul necesar pentru ca toată lumea să se miște. Dave era îngrozit. Era marea lor șansă, iar ei o iroseau. Dacă nu își îmbunătățeau performanța, aveau să fie trimiși acasă. „Pentru prima oară în viață, sunt și eu bun la ceva", îi zisese el scepticului său tată; și, în cele din urmă, acesta îl lăsase să vină la Hamburg. Oare trebuia să se întoarcă acasă și să admită că o dăduse în bară și la acest capitol?

Nu își putea da seama care era problema, însă Lenny știa.

– E Geoff, îi explică el. Geoffrey era chitaristul solo. Îi e dor de casă.

– Și asta îl face să cânte prost?

– Nu, asta îl face să bea, iar băutul îl face să cânte prost.

Dave se așeză exact lângă tobe și începu să lovească strunele mai puternic și mai ritmat, însă nici acest lucru nu fu de folos. Și ajunse să realizeze că, atunci când un muzician nu era în apele sale, trăgea în jos toată trupa.

În cea de-a patra zi, se duse să o viziteze pe Rebecca.

Descoperi cu încântare că nu avea doar o rudă în Hamburg, ci două, iar cea de-a doua era un băiat de 17 ani care cânta la chitară. Dave știa ceva germană de la școală, iar Walli învățase puțină engleză de la bunica lui, Maud; însă amândoi vorbeau limbajul muzicii, așa că își petrecură după-amiaza făcând schimb de acorduri și de bucăți muzicale. În seara aceea, Dave îl luă pe

Walli la The Dive, sugerându-le celor de la club să îl angajeze pe Walli să cânte în intervalele dintre numerele Plum Nellie. Walli interpretă un nou hit american, numit *Blowin' in the Wind*, care îi plăcu managerului, aşa că primi slujba.

O săptămână mai târziu, Rebecca şi Bernd invitară trupa la masă. Walli îi zise că băieţii lucrau până noaptea târziu şi se trezeau la amiază, aşa că mâncau pe la 6.00 seara, înainte să urce pe scenă. Dar Rebecca nu avu nicio obiecţie cu privire la oră.

Patru dintre cei cinci acceptară invitaţia, însă Geoff refuză să li se alăture.

Rebecca gătise cotlete de porc cu sos şi nenumărate castroane cu cartofi prăjiţi, ciuperci şi varză. Dave îşi dădu seama că ea voia, dintr-un instinct matern, să se asigure că băieţii mâncau cel puţin o masă consistentă pe toată săptămâna. Şi avea dreptate să se îngrijoreze: ei trăiau mai mult cu bere şi ţigări.

Soţul ei, Bernd, o ajută la gătit şi la servit, mişcându-se cu o agilitate surprinzătoare. Pe Dave îl impresionă cât de fericită era Rebecca şi cât de mult îl iubea pe Bernd.

Membrii trupei înfulecară cu poftă. Conversară într-un amestec de engleză şi germană, iar atmosfera fu plăcută, chiar dacă nu pricepeau tot ce se spunea.

După ce mâncară, îi mulţumiră Rebeccăi cu multă căldură, apoi luară autobuzul până pe Reeperbahn.

Cartierul bordelurilor din Hamburg era precum Soho din Londra, doar că era mai puţin discret; până să ajungă aici, Dave nu ştiuse că existau şi bărbaţi care se prostituau, nu doar femei.

The Dive se afla într-un subsol soios. Prin comparaţie, Jump Club era un loc luxos. Mobila din The Dive era stricată, nu exista încălzire sau ventilaţie, iar toaletele se aflau în curtea din spate.

Când ajunseră, încă ghiftuiţi cu mâncarea Rebeccăi, îl găsiră pe Geoff bând bere la bar.

Trupa urca pe scenă la 8.00. Cu tot cu pauze, cântau până la 3.00 dimineaţa. În fiecare noapte interpretau fiecare piesă pe care o ştiau cel puţin o dată, iar piesele preferate de câte trei ori. Herr Fluck îi muncea din greu.

În seara aceea cântară mai prost ca niciodată.

Geoff făcu praf primul număr, cântând greşit unele note şi poticnindu-se la solouri – iar asta îi scoase din ritm pe toţi ceilalţi. În loc să se concentreze să asigure distracţia oamenilor, ei se străduiau să acopere greşelile lui Geoff. La sfârşitul numărului, Lenny era furios.

În interval, Walli se aşeză pe un scaun în faţa scenei, cântând la chitară şi din voce melodii ale lui Bob Dylan. Dave îl urmări. Walli avea la gât o muzicuţă ieftină, în care sufla în timp ce cânta la chitară, exact ca Bob Dylan. Walli era un muzician priceput, se gândi Dave, şi suficient de deştept încât să

realizeze că Dylan era în mare vogă. Cei mai mulţi clienţi din The Dive preferau rock and rollul, dar unii îl ascultară cu atenţie, iar când coborî de pe scenă primi un rând de aplauze entuziaste de la câteva fete din colţ.

Dave îl însoţi pe Walli în garderobă, unde descoperiră o criză în plină desfăşurare.

Geoff se afla pe podea, beat şi incapabil să stea în fund fără ajutor. Lenny, aplecat deasupra lui, îl pălmuia din când în când – probabil că asta îl ajuta pe Lenny să se mai descarce, dar nu părea să îl facă pe Geoff să îşi vină în fire. Dave luă o cană de cafea neagră de la bar şi îl forţară pe Geoff să bea câte puţin, însă nici acest lucru nu fu de folos.

– Va trebui să continuăm fără chitaristul solo, la dracu'! exclamă Lenny. Asta dacă nu cumva poţi interpreta tu solourile lui Geoff, Dave.

– Eu pot să interpretez piese ale lui Chuck Berry, dar nimic altceva, zise Dave.

– Va trebui să renunţăm la restul. Oricum, publicul ăsta nenorocit nici nu va băga de seamă probabil.

Dave nu era sigur că Lenny avea dreptate. Solourile de chitară erau o parte esenţială din dinamica muzicii bune de dans, contribuind cu nuanţe care împiedicau melodiile pop repetitive să devină plictisitoare.

– Pot interpreta eu partea lui Geoff, zise Walli.

Lenny îl privi dispreţuitor.

– Nu ai mai cântat niciodată cu noi.

– Vă ascult de trei nopţi, zise el. Pot cânta toate piesele acelea.

În ochii lui Walli se vedea o dorinţă mistuitoare – era evident că tânjea după o asemenea oportunitate.

Însă Lenny era sceptic.

– Serios?

– Pot cânta. Nu e greu.

– Ah, nu e greu? zise Lenny uşor ţâfnos.

Dave şi-ar fi dorit să îi acorde lui Walli o şansă.

– Este un chitarist mai bun decât mine, Lenny, zise el.

– Nu că asta ar însemna foarte mult...

– E mai bun şi decât Geoff.

– A mai fost în vreo trupă?

Walli înţelese întrebarea.

– Într-un duet. Cu o solistă.

– Deci nu a mai lucrat cu un toboşar până acum.

Dave ştia că acesta era un aspect esenţial. Îşi aminti cât de surprins fusese el la început, când cântase prima oară alături de The Guardsmen, descoperind disciplina strictă impusă de ritmul tobelor asupra interpretării sale. Însă se descurcase, iar Walli putea face la fel, mai mult ca sigur.

– Lasă-l să încerce, Lenny, zise Dave rugător. Dacă nu îţi place cum sună, poţi să îl trimiţi la plimbare după primul număr.

Capul lui Herr Fluck apăru în uşă.

– Raus! Raus! Începeţi! zise el.

– Bine, bine, *wir kommen,* răspunse Lenny ridicându-se. Ia-ţi chitara şi hai pe scenă, Walli.

Băiatul urcă pe scenă. Prima piesă pe care avea să o reia era *Dizzy Miss Lizzy,* în care chitara era în prim-plan. Dave îi zise lui Walli:

– Vrei să te încălzeşti cu una mai uşoară?

– Nu, mulţumesc, răspunse Wallli.

Dave spera ca încrederea lui să fie justificată.

Lew, toboşarul, numără:

– Trei, patru, *unu.*

Walli începu exact la momentul potrivit şi îşi interpretă soloul.

Apoi trupa intră după solo, cântând intro-ul. Înainte ca Lenny să înceapă să cânte, Dave se uită la el, iar Lenny dădu din cap aprobator.

Fără niciun efort, Walli îşi interpretă perfect partea de chitară.

La sfârşitul piesei, Dave îi făcu cu ochiul.

Interpretară întregul număr. Walli cântă perfect toate melodiile, ba chiar contribui şi la backing vocals. Interpretarea lui impulsionă trupa şi astfel izbutiră să scoată fetele pe ringul de dans.

Fusese cea mai bună prestaţie a lor de când ajunseseră în Germania.

Când coborâră de pe scenă, Lenny îl cuprinse pe Walli pe după umeri şi-i zise:

– Bun venit în trupă!

*

Walli aproape că nu închise ochii în noaptea aceea. În timp ce cântase cu Plum Nellie, simţise că îşi găsise rostul din punct de vedere muzical şi că adusese un plus trupei prin contribuţia sa. Iar asta îl bucurase atât de tare, încât acum se temea că fericirea lui nu va dura prea mult. Oare Lenny vorbise serios când îi spusese „Bun venit în trupă"?

A doua zi, Walli se duse la pensiunea ieftină din cartierul St. Pauli unde se cazase trupa. Sosi pe la amiază, exact când se trezeau.

Îşi petrecu vreo două ore cu Dave şi cu Buzz, basistul, trecând în revistă repertoriul trupei şi cizelând părţile de început şi de final ale pieselor. Cei doi păreau să considere că Walli avea să cânte din nou cu ei. Însă el voia o confirmare.

Lenny şi Lew, toboşarul, apărură pe la 3.00 după-amiaza. Lenny îl abordă direct:

– Eşti sigur că vrei să intri în trupa noastră?

– Da, răspunse Walli.

– Bine, atunci aşa rămâne, rosti Lenny. Eşti în trupă.

Dar Walli încă nu părea convins.

– Şi cum rămâne cu Geoff?

– Vorbesc eu cu el când se trezeşte.

Plecară la cafeneaua Harald's de pe Grosse Freiheit, băură cafea şi fumară vreme de o oră, apoi se întoarseră şi îl treziră pe Geoff. Acesta părea bolnav, ceea ce nu era deloc surprinzător având în vedere că băuse până îşi pierduse cunoştinţa. Se aşeză cu greu pe marginea patului în timp ce Lenny începu să îi vorbească, iar ceilalţi rămaseră să asculte din prag.

– Geoff, nu mai faci parte din trupă, îi zise Lenny. Îmi pare rău, dar ne-ai lăsat cu ochii în soare aseară. Erai prea beat şi ca să stai în picioare, ce să mai vorbim despre cântat?! Walli ţi-a luat locul şi am de gând să îl păstrez.

– Dar e un puşti cu caş la gură, îngăimă Geoff.

– Nu numai că e treaz, zise Lenny, dar este şi un chitarist mai bun decât tine.

– Am nevoie de cafea, rosti Geoff.

– Du-te la Harald's.

Apoi nu îl mai văzură pe Geoff până să plece cu toţii la club.

Dar înainte de ora 8.00, pe când îşi montau echipamentul pe scenă, Geoff apăru la club, treaz şi cu chitara în mână.

Walli se holbă la el consternat. Mai devreme avusese impresia că Geoff acceptase situaţia, dar poate că fusese mult prea mahmur ca să se certe.

Oricare ar fi fost motivul, nu îşi făcuse bagajele ca să plece, iar asta îl neliniştea pe Walli. Prea multe i se întâmplau numai lui: poliţia îi spărsese chitara ca să nu mai poată cânta la Minnesänger; Karolin se retrăsese din duetul pe care îl formau la hotel Europa, iar patronul de la El Paso îi oprise curentul electric la jumătatea primei melodii. Oare avea să sufere o nouă dezamăgire?

Se opriră cu toţii din ce aveau de făcut, privindu-l pe Geoff urcând pe scenă şi deschizând cutia în care avea chitara.

– Ce faci aici, Geoff? îl întrebă Lenny.

– O să vă demonstrez că sunt cel mai bun chitarist pe care l-aţi auzit vreodată.

– O, la naiba! Te-am dat afară şi cu asta basta. Du-te dracu' la gară şi ia trenul de Hook.

Tonul lui Geoff deveni mai mieros.

– Cântăm împreună de şase ani, Lenny. Trebuie să conteze şi asta la ceva. Mai dă-mi o şansă.

Suna atât de rezonabil, încât Walli fu convins că Lenny avea să accepte – însă acesta clătină din cap.

– Eşti un chitarist bunicel, dar nu eşti cine ştie ce geniu. Unde mai pui că eşti şi dubios! De când am ajuns aici, cânţi atât de prost, încât aseară am fost pe punctul să fim daţi afară, înainte ca Walli să ni se alăture.

Geoff se uită împrejur.

– Ceilalţi ce părere au? zise el.

– Cine ţi-a spus că în trupa asta domneşte democraţia? întrebă Lenny.

– Cine ţi-a zis că nu-i aşa? se miră Geoff şi se răsuci spre Lew, toboşarul, care ajusta o pedală. Tu ce părere ai? îi zise el.

Lew era vărul lui Geoff.

– Mai dă-i o şansă, spuse Lew.

Geoff se adresă apoi basistului:

– Tu ce crezi, Buzz?

Buzz era un tip relaxat, pentru care conta doar cel care striga mai tare.

– Eu i-aş mai da o şansă.

Geoff părea triumfător.

– Suntem trei împotriva unuia singur, Lenny.

– Ba nu, interveni Dave. Într-o democraţie trebuie să ştii să numeri. Sunteţi voi trei împotriva lui Lenny, a mea şi a lui Walli – iar asta înseamnă egalitate.

– Nu vă mai bateţi capul să votaţi, zise Lenny. E trupa mea şi eu iau deciziile. Geoff e concediat. Lasă jos chitara, Geoff, sau ţi-o arunc pe nenorocita aia de uşă.

În acel moment, Geoff păru să accepte că Lenny vorbea serios. Îşi băgă chitara la loc în cutie şi trânti capacul.

– Vă promit şi eu ceva, ticăloşilor! zise el. Dacă plec eu, veţi pleca şi voi.

Walli se întrebă ce voia să spună cu asta. Poate că erau doar vorbe goale. În orice caz, nu mai era timp să îşi bată capul cu asemenea lucruri. Peste două minute începură să cânte şi Walli simţi cum i se evaporă încet toate temerile. Îşi dădea seama că era bun şi că trupa era mai valoroasă de când li se alăturase. Timpul zbură iute. În interval urcă pe scenă şi cântă câteva piese ale lui Bob Dylan, incluzând şi o melodie compusă de el, numită *Karolin*. Publicului păru să îi placă. După aceea reveni pe scenă ca să deschidă a doua parte a spectacolului cu *Dizzy Miss Lizzie*.

În timp ce interpreta *You Can't Catch Me,* observă câţiva poliţişti în uniformă vorbind cu patronul în spatele sălii, dar nu le acordă atenţie.

Când coborâră de pe scenă la miezul nopţii, Herr Fluck îi aştepta la garderobă. Fără niciun preambul, i se adresă lui Dave:

– Câţi ani ai?

– 21, răspunse Dave.

– Nu mă lua cu de-astea!

– Ce vă pasă?

– În Germania există legi care reglementează angajarea minorilor în baruri.

– Am 18 ani.

– Poliţia susţine că ai 15.

– Ce știe poliţia despre asta?

– Au vorbit cu chitaristul pe care tocmai l-aţi dat afară, Geoff.

– Ticălosul! exclamă Lenny. Ne-a dat în vileag!

– Ăsta-i un club de noapte, zise Herr Fluck. Aici vin prostituate, traficanţi de droguri, infractori de tot felul. Trebuie să dovedesc în permanenţă poliţiei că respect legea. Iar ei spun că trebuie să vă trimit acasă – pe toţi. Așa că... la revedere.

– Când trebuie să plecăm? întrebă Lenny.

– Din club veți pleca chiar acum. Din Germania, mâine.

– E scandalos! izbucni Lenny.

– Când eşti patron de club, faci ce-ţi spune poliţia. Arătă apoi spre Walli. El nu trebuie să plece din ţară, fiindcă este german.

– La dracu'! se plânse Lenny. Am pierdut doi chitarişti într-o zi.

– Nu, nu-i aşa, îl corectă Walli. Vin şi eu cu voi.

Capitolul 27

Jasper Murray se îndrăgosti de Statele Unite. Aici existau posturi de radio care transmiteau non-stop, trei canale de televiziune şi câte un ziar local în fiecare oraş. Oamenii erau generoşi, relaxaţi şi neprotocolari, iar casele lor erau spaţioase. În Marea Britanie, englezii se purtau ca şi cum ar fi servit în permanenţă ceaiul într-un salon victorian, chiar şi atunci când făceau afaceri, dădeau interviuri sau practicau un sport. Tatăl lui Jasper, ofiţer de armată, nu sesiza acest lucru, însă mama lui iudeo-germană, da. Aici, în State, lumea era directă. În restaurante, chelnerii erau eficienţi şi îndatoritori, fără prea multe temenele inutile. Nimeni nu era slugarnic.

Jasper plănuia să scrie o serie de articole despre călătoria sa pentru *St Julian's News*, dar nutrea şi o ambiţie mai mare. Înainte să plece din Londra, vorbise cu Barry Pugh şi îl întrebase dacă ziarul *Daily Echo* ar fi fost interesat să îi vadă articolele. „Da, sigur, dacă dai peste ceva... ştii tu... deosebit", rostise Pugh fără entuziasm. Cu o săptămână în urmă, în Detroit, Jasper îi luase un interviu lui Smokey Robinson, solistul celor de la The Miracles, şi trimisese articolul la *Echo* prin curier expres. Probabil că ajunsese deja la destinaţie. Lăsase numărul soţilor Dewar, însă Pugh nu îl sunase. Cu toate acestea, Jasper nu îşi pierduse speranţa şi intenţiona să îi telefoneze el lui Pugh.

Stătea acasă la familia Dewar, în apartamentul lor din Washington. Era o locuinţă spaţioasă, într-o clădire elegantă aflată la câteva străzi de Casa Albă.

– Bunicul meu Cameron Dewar a cumpărat locul acesta înainte de Primul Război Mondial, îi explică Woody Dewar lui Jasper la micul dejun. Atât el, cât şi tatăl meu au fost senatori.

O menajeră de culoare, pe nume Miss Betsy, îi aduse lui Jasper un pahar cu suc de portocale şi îl întrebă dacă ar vrea ouă.

– Nu, mulţumesc, doar cafea, rosti el. Iau micul dejun cu un prieten de familie peste o oră.

Jasper întâlnise familia Dewar în casa de pe Great Peter Street, în anul pe care aceştia îl petrecuseră la Londra. Deşi nu apucaseră să devină foarte apropiaţi (cu excepţia lui Beep, pentru scurtă vreme), îl primiseră cu braţele

deschise acasă la ei, la mai bine de un an după aceea. La fel ca şi cei din familia Williams, erau generoşi, în special faţă de tineri. Lloyd şi Daisy culegeau mereu adolescenţi de pe drumuri, găzduindu-i câte o noapte sau câte o săptămână – sau, în cazul lui Jasper, câţiva ani. Soţii Dewar păreau să fie la fel.

– Vă mulţumesc încă o dată pentru găzduire, îi zise el Bellei.

– Nu ai pentru ce, răspunse ea cât se poate de sincer.

Jasper se întoarse apoi spre Woody.

– Presupun că veţi fotografia pentru revista *Life* marşul pentru drepturi civile care are loc azi.

– Într-adevăr, rosti Woody. Mă voi amesteca în mulţime, de unde voi face discret instantanee cu un aparat de 35 de milimetri. Altcineva va face fotografiile oficiale ale celebrităţilor de pe platformă.

Era îmbrăcat lejer, în pantaloni largi de bumbac şi o cămaşă cu mânecă scurtă, dar – fiind foarte înalt – i-ar fi fost dificil să treacă neobservat. Totuşi, fotografiile pline de miez ale lui Woody făcuseră înconjurul lumii.

– Vă cunosc lucrările, la fel ca oricine e interesat de jurnalism, spuse Jasper.

– Te atrage vreun subiect în mod deosebit? îl întrebă Woody. Delictele, politica, războiul?

– Nu. Urmăresc cu plăcere orice – la fel ca dumneavoastră.

– Pe mine mă interesează feţele. Oricare ar fi subiectul – înmormântare, meci de fotbal, anchetă criminalistică –, eu fotografiez feţele.

– La ce vă aşteptaţi azi?

– Nimeni nu ştie. Martin Luther King preconizează o prezenţă de o sută de mii de persoane. Dacă pronosticul lui se adevereşte, va fi cel mai mare marş pentru drepturile civile din istorie. Sperăm cu toţii să se desfăşoare paşnic, dar nu ne putem baza pe asta. Vezi ce s-a întâmplat în Birmingham.

– E altceva la Washington, interveni Bella. Avem poliţişti de culoare aici.

– Nu prea mulţi, ripostă Woody. Deşi puteţi fi siguri că azi vor fi cu toţii în prima linie.

Beep Dewar intră în sufragerie. Avea 15 ani şi era minionă.

– Cine va fi în prima linie? întrebă ea.

– Nu tu, sper, rosti mama ei. Te rog ai grijă să nu intri în vreun bucluc.

– Desigur, mamă.

Jasper observă că Beep învăţase să fie ceva mai discretă în cei doi ani care trecuseră de când o văzuse ultima oară. În ziua aceea arăta drăguţ – fără să fie neapărat sexy –, purtând blugi cafenii şi o cămaşă largă de cowboy, o ţinută rezonabilă pentru o zi care putea lua o turnură neplăcută.

Se purta cu Jasper de parcă ar fi uitat complet de flirtul lor de la Londra, lăsându-i de înţeles că n-avea rost să se aştepte ca lucrurile să continue de unde le lăsaseră. Fără îndoială că avusese şi alţi iubiţi între timp. El se simţea uşurat văzând că fata nu era posesivă.

Ultimul membru al familiei Dewar care apăru la micul dejun fu Cameron, fratele cu doi ani mai mare al lui Beep. Era îmbrăcat ca un bărbat de vârstă mijlocie, purtând haină de stofă, cămaşă albă şi cravată.

– Ai grijă să nu intri nici tu în bucluc, Cam, îi zise mama lui.

– Nu am de gând să mă apropii de marşul ăla, răspunse el pe un ton pedant. O să mă duc la Smithsonian.

– Nu crezi că negrii ar trebui să primească drept de vot? îl întrebă Beep.

– Nu cred că ar trebui să se facă atâta tămbălău.

– Dacă ar primi drept de vot, nu ar fi nevoiţi să apeleze la alte metode de convingere.

Bella interveni:

– Gata, încetaţi!

Jasper îşi termină cafeaua, apoi spuse:

– Trebuie să sun peste Ocean. Voi plăti convorbirea, desigur, adăugă el, deşi nu era sigur că avea suficienţi bani.

– Sună, îi spuse Bella. Foloseşte telefonul din birou. Şi nu-ţi bate capul – nu trebuie să plăteşti.

Jasper răsuflă uşurat.

– Vă mulţumesc, zise el.

Bella dădu din mână a lehamite şi adăugă:

– Oricum, cred că revista *Life* ne achită factura la telefon.

Jasper intră în birou şi sună la redacţia *Daily Echo* din Londra, cerând să vorbească cu Barry Pugh.

– Bună, Jasper. Cum e în State? îl întrebă el.

– E grozav, rosti Jasper înghiţind în sec. Aţi primit interviul meu cu Smokey Robinson?

– Da, mulţumesc. E bine scris, Jasper, dar nu-i de *Echo*. Încearcă la *New Musical Express*.

Răspunsul îl descumpăni pe Jasper. Nu îl interesa să scrie pentru presa de muzică pop.

– Bine, zise el. Apoi, gândindu-se că merita să insiste, adăugă: Am crezut că va cântări faptul că Smokey este cântăreţul preferat al celor de la Beatles.

– Nu-i de ajuns. Oricum, bună încercare.

Jasper se strădui să îşi ascundă dezamăgirea din glas.

– Mulţumesc.

Apoi, Pugh zise:

– Nu era programată azi o demonstraţie la Washington?

– Ba da, una pentru drepturi civile. Jasper simţi cum îi revin speranţele. Voi fi acolo, doriţi un reportaj?

– Hmm... Dă-ne de ştire dacă se ajunge la violenţe.

Altfel nu, deduse Jasper. Rosti dezamăgit:

– Bine, aşa voi face.

Jasper rămase cu receptorul în mână, uitându-se la el gânditor. Trudise mult la materialul despre Smokey Robinson şi crezuse că legătura cu Beatles îl făcea special. Însă se pare că se înşelase, iar acum nu-i rămânea decât să încerce din nou.

Reveni în sufragerie.

– Trebuie să plec, rosti el. Mă întâlnesc cu senatorul Peshkov la hotelul Willard.

– Martin Luther King stă la Willard, zise Woody.

Jasper se lumină la faţă.

– Poate reuşesc să îi iau un interviu.

Cu siguranţă cei de la *Echo* ar fi fost interesaţi de aşa ceva.

Woody zâmbi.

– Sunt câteva sute de reporteri care speră să îi ia un interviu lui King azi.

Jasper se întoarse către Beep.

– Ne vedem mai târziu?

– Noi ne întâlnim la Monumentul Washington la ora 10.00, rosti ea. Se zvoneşte că o să cânte Joan Baez.

– Te caut acolo.

– Nu ziceai că te întâlneşti cu Greg Peshkov? zise Woody.

– Ba da. Este fratele vitreg al lui Daisy Williams.

– Ştiu. Problemele casnice ale tatălui lui Greg, Lev Peshkov, reprezentau un subiect de bârfă suculent pe când mama ta şi cu mine eram adolescenţi în Buffalo. Transmite-i, te rog, salutările mele lui Greg.

– Desigur, rosti Jasper, apoi plecă.

*

George Jakes intră în cafeneaua de la Willard şi se uită în jur după Verena, însă aceasta nu sosise încă. Totuşi, îşi zări tatăl, pe Greg Peshkov, care tocmai lua micul dejun cu un tip arătos de vreo douăzeci de ani, cu părul blond tuns într-o frizură în stilul celor de la Beatles. George se aşeză la masa lor.

– Bună dimineaţa, zise el.

– El este Jasper Murray, un student din Londra, spuse Greg. E fiul unei vechi prietene. Jasper, ţi-l prezint pe George Jakes.

Îşi strânseră mâna. Jasper păru uşor surprins, aşa cum se întâmpla cu majoritatea oamenilor care îi vedeau pe Greg şi pe George împreună; dar, ca şi în cazul altora, era mult prea politicos ca să ceară vreo explicaţie.

Greg i se adresă lui George:

– Mama lui Jasper s-a refugiat aici din Germania nazistă.

Jasper rosti:

– Mama nu a uitat niciodată cât de frumos au primit-o americanii în vara aceea.

– Deci nu îţi este străin subiectul discriminării rasiale, răspunse George.

– Nu aş merge chiar atât de departe. Mamei nu îi place să povestească prea multe despre acele vremuri. Surâse fermecător. La şcoală, în Anglia, mi s-a zis un timp Jasper Evreul, dar porecla nu a prins. Eşti implicat în marşul de azi, George?

– Oarecum. Lucrez pentru Bobby Kennedy. Vrem să ne asigurăm că totul se va desfăşura în mod paşnic, fără incidente..

Pe Jasper părea să îl intereseze subiectul.

– Şi cum veţi face asta?

– Am umplut locul de desfăşurare cu cişmele temporare, puncte de prim ajutor, toalete portabile, ba chiar şi un punct de decontare a cecurilor. O biserică din New York a pregătit optzeci de mii de sandviciuri, pe care organizatorii să le distribuie gratis. Discursurile nu vor dura mai mult de şapte minute, pentru ca evenimentul să se termine la timp, iar vizitatorii să plece din oraş înainte de căderea întunericului. În plus, astăzi s-a interzis vânzarea băuturilor alcoolice în Washington.

– Şi va funcţiona?

George nu ştia.

– Ca să fiu sincer, totul depinde de albi. E suficient ca poliţiştii să apeleze la forţă, la bastoane, la furtunuri cu apă sau la câini de luptă, şi chiar şi o întrunire pentru rugăciune poate degenera într-o revoltă de stradă.

– Washington nu-i chiar ultima văgăună din Sud, observă Greg.

– Da, dar nici în Nord nu este, zise George. Deci nu putem şti ce se va întâmpla.

Jasper continua să insiste cu întrebările sale.

– Şi dacă se va ajunge la violenţe?

– Avem 4 000 de soldaţi staţionaţi în suburbii, răspunse Greg, şi 15 000 de paraşutişti în Carolina de Nord. Spitalele din Washington au anulat toate operaţiile care nu sunt urgente, ca să aibă loc pentru eventualii răniţi.

– Uimitor! exclamă Jasper. Văd că nu glumiţi!

George se încruntă – aceste precauţii nu fuseseră făcute publice. Greg, fiind senator, fusese informat, însă nu ar fi trebuit să i le dezvăluie lui Jasper.

Când apăru Verena, veni la masa lor. Cei trei bărbaţi se ridicară, iar ea i se adresă lui Greg:

– Bună dimineaţa, domnule senator. Mă bucur să vă revăd.

Greg i-o prezentă lui Jasper, care o sorbea din priviri. Verena avea acest efect asupra tuturor bărbaţilor, fie ei albi sau negri.

– Verena lucrează pentru Martin Luther King, rosti Greg.

Jasper îi zâmbi larg, apoi spuse:

– Ai putea să îmi obţii un interviu cu el?

George interveni nervos:

– De ce?

– Sunt student la jurnalism, nu v-am spus?

– Nu, nu ne-ai zis, pufni George iritat.

– Îmi cer scuze.

Însă Verena nu părea indiferentă la farmecul lui Jasper.

– Îmi pare foarte rău, rosti ea cu un zâmbet trist. Azi nu se pune problema unui interviu cu Dr. King.

George era iritat – Greg ar fi trebuit să îl avertizeze că Jasper era jurnalist. Când George vorbise ultima oară cu un reporter, îi provocase probleme serioase lui Bobby Kennedy. Spera că nu divulgase nimic indiscret astăzi.

Verena se întoarse spre George, adresându-i-se pe un ton iritat:

– Tocmai am discutat cu Charlton Heston. Agenţii FBI sună toate celebrităţile care ne susţin de azi-dimineaţă, avertizându-le să rămână în camerele de hotel toată ziua fiindcă vor izbucni violenţe.

Lui George îi scăpă un sunet de dezgust.

– FBI-ul nu îşi face griji că marşul va fi violent, ci că va avea succes.

Verena nu se mulţumi doar cu atât.

– Nu îi puteţi opri din încercările lor de sabotare a evenimentului?

– Voi vorbi cu Bobby, dar nu cred că va dori să îl înfrunte pe J. Edgar Hoover într-o chestie atât de nesemnificativă. George se ridică. Verena şi cu mine trebuie să vorbim, aşa că o să vă rog să ne scuzaţi.

– Masa mea este acolo, zise Verena.

Traversară camera. George se străduí să uite de încercările de intruziune ale lui Jasper Murray. Când se aşezară, i se adresă Verenei:

– Care-i situaţia?

Ea se aplecă peste masă şi îi vorbi pe un ton coborât, dar plin de entuziasm.

– Va fi mai ceva decât ne aşteptam, rosti ea cu ochii strălucitori. O sută de mii de oameni reprezintă o subestimare.

– De unde ştii?

– Toate autobuzele, trenurile şi avioanele care se îndreaptă azi spre Washington sunt pline ochi. Cel puţin douăzeci de trenuri închiriate au sosit azi-dimineaţă. La Union Station nici nu-ţi mai auzi gândurile din cauza oamenilor care cântă *We Shall Not Be Moved*. Autobuze speciale vin prin tunelul Baltimore într-un ritm de o sută pe oră. Tatăl meu a închiriat un avion din Los Angeles pentru toate vedetele de cinema. Au venit deja Marlon Brando şi James Garner. CBS transmite totul în direct.

– Cam câţi oameni crezi că vor veni... în total?

– Momentan estimăm că prezenţa va fi dublă faţă de preconizările noastre iniţiale.

George rămase cu gura căscată.

– Două sute de mii de oameni?

– Asta credem acum. S-ar putea să fie chiar mai mulţi.

– Nici nu ştiu dacă-i de bine sau de rău.

Ea se încruntă iritată.

– Cum ar putea să fie de rău?

– Pur şi simplu nu ne-am pregătit pentru atâţia participanţi. Nu vreau să apară probleme.

– George, este o mişcare de protest – problemele *sunt* cheia.

– Voiam să demonstrăm că o sută de mii de negri se pot întâlni într-un parc fără să se iște o luptă.

– Suntem deja în toiul unei lupte, una începută de albi. La dracu', George, ţi-au rupt mâna pentru că încercai să ajungi la aeroport!

George îşi atinse braţul stâng din reflex. Medicul îi zisese că se vindecase, dar tot mai avea junghiuri din când în când.

– Ai văzut *Întâlnire cu presa?* o întrebă el. Dr. King a fost chestionat de jurnalişti la emisiunea de ştiri de la NBC.

– Sigur că am văzut-o.

– Toate întrebările s-au referit fie la violenţa negrilor, fie la comuniştii infiltraţi în mişcarea pentru drepturi civile. Nu trebuie să lăsăm aceste probleme să apară în prim-plan!

– Nu putem permite ca strategia să ne fie dictată de *Întâlnire cu presa.* Despre ce crezi că vor vorbi jurnaliştii aceia albi? Nu te aştepta să îl întrebe pe Martin despre violenţa poliţiştilor albi, despre juriile necinstite din Sud, despre judecătorii albi corupţi şi despre Ku Klux Klan!

– Hai să îţi explic altfel, rosti George pe un ton calm. Să presupunem că manifestaţia de azi se va desfăşura în mod paşnic, dar Congresul va respinge proiectul de lege a drepturilor civile şi abia *apoi* vor izbucni revoltele de stradă. Dr. King va putea spune: „O sută de mii de negri au venit aici în mod paşnic, cântând imnuri bisericeşti, oferindu-vă ocazia de a face ceea ce este corect – dar voi v-aţi bătut joc de oportunitatea oferită, iar acum vedeţi consecinţele încăpăţânării voastre. Dacă acum izbucnesc revolte de stradă, este numai şi numai din vina voastră". Ce părere ai?

Verena surâse uşor sceptic, însă încuviinţă.

– Te duce capul, George, rosti ea. Ştiai asta?

*

National Mall era un parc de trei sute de acri, lung şi îngust, întinzându-se preţ de trei kilometri între Capitoliu şi Memorialul Lincoln. Manifestanţii se adunară în centru, la Monumentul Washington, un obelisc înalt

de peste 150 de metri. Acolo fusese ridicată o scenă și, când ajunse George, glasul cristalin și înfiorător al lui Joan Baez răsuna cu putere, interpretând melodia *Oh, Freedom.*

Jasper se uită după Beep Dewar, însă mulțimea număra deja cel puțin cincizeci de mii de oameni, așa că era aproape imposibil să o vadă.

Trăia cea mai interesantă zi din viața lui și nu era nici 11.00 dimineața încă. Greg Peshkov și George Jakes, oameni din administrația de la Washington, îi oferiseră informații în exclusivitate: oh, ce bine ar fi fost dacă tipii de la *Daily Echo* aveau să fie interesați! Iar Verena Marquand, cu ochii săi verzi, era probabil cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse vreodată. George se culca oare cu ea? Mare norocos trebuia să fie!

După Joan Baez urcară pe scenă Odetta și Josh White, însă mulțimea se încinse cu adevărat când apărură Peter, Paul and Mary. Lui Jasper mai că nu îi venea să creadă că le vedea în direct pe toate aceste staruri, pe scenă, fără să fi cumpărat bilet. Peter, Paul and Mary cântară ultimul lor hit, *Blowin' in the Wind*, un cântec compus de Bob Dylan ce părea să se refere la mișcarea pentru drepturi civile, incluzând și versul: „Și câți ani oamenii pot vieţui / Până liberi să fie permis le va fi?"

Publicul deveni și mai entuziast când pe scenă urcă Dylan însuși, care cântă o melodie nouă despre uciderea lui Medgar Evers, numită *Only a Pawn in their Game.* Melodia i se păru enigmatică lui Jasper, dar era limpede că ascultătorii nu sesizau ambiguitatea, bucurându-se doar fiindcă cel mai în vogă star din America părea să fie de partea lor.

Rândurile mulțimii se îngroșau cu fiecare minut care trecea. Jasper era înalt, ceea ce îi permitea să privească pe deasupra celor mai mulți dintre cei prezenți, însă deja nu mai reușea să vadă până unde se întindea masa de oameni. Înspre vest, celebrul luciu de apă ducea la templul grecesc prin care era comemorat Abraham Lincoln. Manifestanții urmau să mărșăluiască spre Memorialul Lincoln ceva mai târziu, însă Jasper observă că tot mai mulți demonstranți migrau deja către partea de vest a parcului, încercând probabil să își asigure cele mai bune locuri de unde să vadă discursurile.

Până atunci nu existase niciun indiciu al unor posibile violențe, în pofida pesimismului mass-mediei – sau poate al dorințelor ascunse nutrite de aceasta?

Pretutindeni păreau să existe fotografi și camere de televiziune. Jasper era luat în vizor adeseori, poate datorită frezei sale de star pop.

Începu să își schițeze articolul în minte. Evenimentul era un picnic într-o pădure, decise el, cu participanții prânzind într-o poiană, la lumina soarelui, în vreme ce prădătorii însetați de sânge dădeau târcoale la umbra deasă a copacilor dimprejur.

Se lăsă purtat de mulțime spre vest. Negrii erau îmbrăcați în hainele lor de sărbătoare, remarcă el – bărbații cu cravate și pălării de paie, iar femeile

cu rochii şi basmale roz aprins. Albii, în schimb, erau îmbrăcaţi lejer. Tema era mai largă acum – nemaicuprinzând doar segregarea –, ceea ce reieşea din pancartele prin care se cereau locuri de muncă, dreptul de vot şi locuinţe. Din partea bisericilor şi a sinagogilor participau delegaţii sindicale.

În apropierea Memorialului Lincoln dădu peste Beep, care se îndrepta în aceeaşi direcţie cu un grup de fete. Găsiră împreună un loc de unde să poată vedea mai bine scena montată pe trepte.

Fetele treceau din mână în mână o sticlă mare de Coca-Cola caldă, sporovăind în bătaia soarelui de august. Unele erau prietene cu Beep, descoperi Jasper; altele doar se alăturaseră grupului lor. Păreau interesate de el, privindu-l ca pe un străin exotic. Apoi începură discursurile. Jasper nu mai putea vedea acum unde începea şi unde se termina mulţimea, dar era convins că erau mai mult de o sută de mii de participanţi, câţi estimaseră iniţial.

Pupitrul era instalat în faţa uriaşei statui a preşedintelui Lincoln, aşezat pe un tron imens de marmură, cu mâinile masive pe braţele acestuia, cu fruntea îngândurată şi cu o expresie severă pe chip.

Majoritatea vorbitorilor erau negri, dar luară cuvântul şi câţiva albi, inclusiv un rabin. Marlon Brando se afla şi el pe podium, cu un baston electric în genul celor folosite pe negri de către poliţia din Gadsden, Alabama. Jasper îl admiră pe liderul sindical Walter Reuther, care rosti pe un ton usturător: „Nu putem apăra libertatea la Berlin câtă vreme o refuzăm la Birmingham".

Însă mulţimea îşi pierdu în cele din urmă răbdarea şi începu să strige numele lui Martin Luther King.

Acesta fu aproape ultimul care luă cuvântul.

King era predicator – şi încă unul foarte priceput, realiză Jasper imediat. Avea o dicţie impecabilă şi o voce vibrantă de bariton. În plus, avea puterea de a struni emoţiile mulţimii, o calitate preţioasă pe care Jasper o admira.

Totuşi, probabil că Martin Luther King nu mai predicase niciodată în faţa unei asemenea mulţimi – şi nu erau prea mulţi oameni care să o fi făcut.

Îi avertiză pe toţi că demonstraţia, deşi era o izbândă în sine, nu însemna nimic dacă nu ducea la o schimbare reală.

– Cei care gândeau că negrul avea nevoie doar să se mai descarce şi că acum va fi mulţumit vor avea o surpriză neplăcută dacă naţiunea îşi va relua vechile obiceiuri, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Publicul ovaţiona după fiecare sintagmă rezonantă. Nu va mai exista linişte şi pace în America până când negrul nu va primi drepturile cetăţeneşti ce i se cuvin, atenţionă King. Vâltorile revoltei vor continua să zguduie fundaţiile naţiunii noastre până când va sosi ziua dreptăţii.

Când se apropie de capătul celor şapte minute alocate, King adoptă un ton mai biblic.

– Nu vom fi niciodată mulţumiţi câtă vreme copiii noştri continuă să fie dezumanizaţi, câtă vreme demnitatea le este răpită de semne precum „Doar pentru albi", rosti el. Nu vom fi mulţumiţi decât atunci când judecata „se va năpusti ca apa, iar dreptatea ca un şuvoi furios".

Pe podiumul din spatele său, cântăreaţa de gospel Mahalia Jackson strigă:

– Da, Doamne, Dumnezeul nostru!

– Chiar dacă înfruntăm dificultăţile zilei de azi şi ale celei de mâine, eu tot am un vis, continuă el.

Jasper simţi că pastorul renunţase la discursul pregătit dinainte, căci nu îşi mai manipula publicul prin emoţii. În schimb, părea să îşi extragă cuvintele dintr-un izvor adânc şi rece de suferinţă şi durere, un izvor născut din secole întregi de cruzime. Jasper realiză că negrii îşi descriau caznele prin cuvintele profeţilor din Vechiul Testament, îndurându-le însă cu consolarea plină de speranţă a Evangheliei propovăduite de Iisus.

Vocea lui King tremură de emoţie când zise:

– Am un vis... că într-o bună zi această naţie se va ridica şi va trăi conform adevăratului înţeles al crezului său. Noi considerăm aceste adevăruri evidente... că toţi oamenii sunt egali. Am un vis... că într-o bună zi, pe dealurile roşii ale Georgiei, fiii foştilor sclavi şi fiii foştilor stăpâni de sclavi vor putea să stea împreună la masa frăţiei. Am un vis... că într-o bună zi, chiar şi statul Mississippi – un stat dogorit de arşiţa nedreptăţii şi a oprimării – se va transforma într-o oază de libertate şi de dreptate. Am un vis.

Îşi găsise un ritm, iar cele două sute de mii de oameni care ascultau îşi simţeau sufletele legănându-se în acest ritm. Nu era un simplu discurs: era un poem şi o cântare bisericească, dar şi o rugăciune adâncă precum un mormânt. Sintagma sfâşietoare „Am un vis" era asemenea unui „Amin" rostit la sfârşitul fiecărei propoziţii răsunătoare.

– ...că şi cei patru copilaşi ai mei vor trăi într-o bună zi în sânul unei naţii în care nu vor mai fi judecaţi după culoarea pielii, ci după caracterul lor – am un vis azi. Am un vis... că într-o bună zi, în Alabama – cu toţi rasiştii săi înveteraţi, cu guvernatorul său care nu cunoaşte decât vorbe de obstrucţionare şi anulare –, într-o bună zi, chiar şi acolo, în Alabama, băieţei şi fetiţe de culoare se vor putea ţine de mână cu băieţei albi şi cu fetiţe albe ca nişte surori şi fraţi – am un vis azi. Cu această credinţă vom putea ciopli din muntele deznădejdii o stâncă a speranţei. Cu această credinţă vom putea transforma vrajba naţiei noastre într-o frumoasă simfonie a frăţiei. Cu această credinţă vom putea lucra împreună, ne vom putea ruga împreună, ne vom strădui împreună, vom merge la închisoare împreună, ne vom ridica în apărarea dreptăţii împreună, ştiind că vom fi liberi într-o bună zi.

Uitându-se împrejur, Jasper observă că atât chipurile negrilor, cât şi cele ale albilor erau scăldate în lacrimi. Până şi el se simţea mişcat, deşi se considerase întotdeauna imun la asemenea lucruri.

– Şi când se va întâmpla acest lucru, când vom îngădui libertăţii să răsune, când o vom lăsa să răsune în fiecare sat şi în fiecare cătun, în fiecare stat şi în fiecare oraş, vom izbuti să grăbim sosirea acelei zile în care noi *toţi,* copiii Domnului, negri şi albi laolaltă, evrei şi neevrei laolaltă, protestanţi şi catolici laolaltă, ne vom putea da mâinile...

Aici încetini, iar mulţimea aproape că amuţi.

Apoi, glasul lui King izbucni cu toată forţa cutremurătoare a pasiunii sale:

– ...ca să cântăm, în cuvintele vechiului cântec al negrilor:

„Liberi în sfârşit!

Liberi în sfârşit!

O, Slavă Ţie, Doamne Dumnezeule, suntem liberi în sfârşit!"

Se îndepărtă de microfon, iar mulţimea izbucni într-un vuiet cum Jasper nu mai auzise niciodată. Oamenii se ridicară în picioare, cuprinşi de un val de speranţă frenetică. Aplauzele izbucniră şi se revărsară precum valurile nesfârşite ale oceanului.

Şi totul continuă până când distinsul mentor al lui King, Benjamin Mays, veni la microfon şi îi binecuvântă pe participanţi. Abia atunci realizară că totul se încheiase şi începură să se îndepărteze de scenă, ca să pornească spre casă.

Jasper se simţea de parcă tocmai trecuse printr-o furtună, sau printr-o bătălie, sau printr-o aventură amoroasă: era epuizat, dar jubila.

Porni împreună cu Beep spre apartamentul familiei Dewar, fără să vorbească deloc. „Sunt sigur că până şi cei de la *Echo* vor fi interesaţi de asta", se gândi Jasper. Sute de mii de oameni auziseră o pledoarie pentru dreptate cu totul impresionantă. Cu siguranţă că politica britanică, cu meschinele sale scandaluri sexuale, nu putea concura cu un asemenea eveniment, sperând să obţină spaţiu pe prima pagină a unui ziar.

Şi avea dreptate.

Când intrară, mama lui Beep, Bella, stătea la masa din bucătărie, curăţând mazăre, în vreme ce Miss Betsy curăţa cartofi. De îndată ce îl văzu pe Jasper, Bella îi zise:

– Te-au sunat de două ori cei de la *Daily Echo* din Londra. Un anume domn Pugh.

– Vă mulţumesc, rosti Jasper, simţind cum îi bate inima mai tare. Vă supăraţi dacă îi sun înapoi?

– Sigur că nu, du-te şi sună.

Jasper intră în birou şi îi telefonă lui Pugh.

– Ai participat la marş? îl întrebă Pugh. Ai auzit discursul?

– Da și da, zise Jasper. A fost de-a dreptul incredibil...

– Știu. Scriem numai despre el. Ne poți oferi un material din categoria „Am fost de față"? Poate fi oricât de personal și de general. Nu îți bate capul cu date și cifre, pe astea le vom trece oricum în articolul principal.

– Sigur că da, cu plăcere, rosti Jasper.

Era o subestimare, căci se simțea de-a dreptul în extaz.

– Lasă-l să curgă. Cam o mie de cuvinte. Putem să îl mai editățm dacă-i nevoie.

– În regulă.

– Sună-mă peste o jumătate de oră și te transfer la o dactilografă.

– Nu mi-ați putea lăsa ceva mai mult timp? spuse Jasper, însă Pugh închisese deja. La naiba! pufni el.

Pe biroul lui Woody Dewar se afla un caiet galben în stil american. Jasper îl trase spre el și luă un creion. După ce se gândi câteva clipe, începu să scrie:

„Astăzi m-am aflat într-o mulțime de două sute de mii de oameni și l-am auzit pe Martin Luther King redefinind ceea ce înseamnă să fii american".

*

Maria Summers se simțea în al nouălea cer.

Televizorul fusese adus la biroul de presă, iar ea se oprise din lucru ca să îl urmărească pe Martin Luther King, la fel ca toată lumea de la Casa Albă, inclusiv președintele Kennedy.

La finalul discursului simțea că plutește. Abia aștepta să audă ce părere avea președintele despre discurs. După câteva minute fu chemată în Biroul Oval, iar tentația de a-l îmbrățișa pe Kennedy fu și mai puternică decât de obicei. „E al naibii de bun", observă Kennedy oarecum detașat, apoi adăugă: „Vine încoace chiar acum", iar Maria se simți copleșită de bucurie.

Jack Kennedy se schimbase mult în ultima vreme. Când se îndrăgostise Maria de el, președintele era adeptul luptei pentru drepturile civile doar din punct de vedere intelectual, nu și emoțional. Schimbarea nu avea nimic de-a face cu relația lor – ceea ce îl șocase, convingându-l să îmbrățișeze cauza din tot sufletul, fusese brutalitatea și nelegiuirea fără de margini a segregaționiștilor. Și riscase totul propunând noul proiect de lege a drepturilor civile. Ea știa mai bine decât oricine cât de îngrijorat era din cauza asta.

În încăpere intră George Jakes, îmbrăcat ireproșabil, ca de obicei – purta un costum bleumarin, o cămașă gri-deschis și o cravată în dungi. Îi surâse călduros. Maria ținea mult la George, căci îi fusese prieten atunci când avusese nevoie. Un singur bărbat era mai atrăgător decât el dintre toți cei pe care îi cunoscuse.

Maria știa că ea și George se aflau la Casa Albă doar pentru imagine, numărându-se printre puținele persoane de culoare din cadrul administrației

prezidenţiale, dar amândoi se împăcaseră cu gândul că erau folosiţi drept simboluri. Nu exista nimic necinstit la mijloc: deşi negrii erau încă în număr mic, Kennedy numise în posturi înalte mai mulţi decât oricare alt preşedinte dinaintea lui.

Când Martin Luther King intră în birou, preşedintele Kennedy îi strânse mâna şi îi zise: „Am un vis!"

Deşi fusese bine intenţionat – Maria era convinsă de asta –, simţi că nu fusese cea mai potrivită remarcă. Visul lui King venea din adâncurile celei mai crunte reprimări. Jack Kennedy se născuse în sânul elitei privilegiate a Americii, puternic şi bogat: cum putea el pretinde că avea un vis de libertate şi egalitate? Evident că şi Dr. King era de aceeaşi părere, căci păru stânjenit şi schimbă imediat subiectul. Mai târziu, în pat, preşedintele avea să o întrebe pe Maria unde greşise, iar ea avea să găsească o modalitate liniştitoare şi plină de iubire de a-i explica.

King şi ceilalţi lideri ai mişcării pentru drepturi civile nu mâncaseră de la micul dejun, aşa că preşedintele comandă cafea şi sandviciuri la bucătăria Casei Albe.

Maria îi aranjă pe toţi pentru o fotografie oficială, apoi începu discuţia.

King şi ceilalţi erau purtaţi de un val de exaltare. După demonstraţia din ziua aceea, îi spuseră ei preşedintelui, proiectul de lege a drepturilor civile putea fi ajustat. Ar fi trebuit introdusă o nouă secţiune care să interzică discriminarea pe criterii rasiale la angajare. Tinerii negri renunţau la şcoală într-o proporţie alarmantă, pierzându-şi speranţa în viitor.

Preşedintele Kennedy le sugeră ca negrii să copieze modelul evreilor, care puneau mare preţ pe educaţie şi îşi obligau copiii să înveţe. Maria provenea dintr-o familie de negri care făcuse exact asta – şi îi dădea dreptate. Faptul că negrii renunţau la şcoală nu putea fi problema statului. Însă nu putu să nu observe iscusinţa cu care Kennedy divagase de la problema adevărată, şi anume milioanele de locuri de muncă rezervate exclusiv albilor.

Dr. King şi însoţitorii săi îi cerură lui Kennedy să conducă cruciada pentru drepturile civile. Maria ştia că preşedintele nu îşi putea asuma un rol atât de explicit: dacă avea să fie identificat cu cauza negrilor, toţi albii urmau să îi voteze pe republicani.

Vicleanul Walter Reuther veni cu o altă sugestie. „Identificaţi-i pe oamenii de afaceri din spatele Partidului Republican şi luaţi-i la analizat în grupuri mici, spuse el. Explicaţi-le că, dacă nu cooperează, profiturile lor vor avea de suferit." Maria cunoştea asta drept abordarea Lyndon Johnson, o combinaţie de linguşeli şi de ameninţări. Dar preşedintele ignoră acest sfat: pur şi simplu nu era stilul lui.

Apoi Kennedy trecu în revistă intenţiile de vot ale congresmenilor şi ale senatorilor, numărându-i pe degete pe cei care aveau să se opună proiectului

de lege. Era o listă sumbră a prejudecăţilor, apatiei şi timidităţii. Avea să îi fie greu să treacă şi o variantă moderată a proiectului, le zise el răspicat; orice radicalizare era sortită eşecului.

Maria simţi cum deprimarea o cuprinde ca un giulgiu – era obosită, stoarsă de vlagă şi pesimistă. O durea capul şi voia să plece acasă.

Întrunirea dură mai mult de o oră, iar când se încheie, euforia dispăruse cu totul. Liderii mişcării pentru drepturi civile plecară, cu dezamăgirea şi frustrarea întipărite pe chipuri. King putea să aibă orice vis voia – aparent, poporul american nu i-l împărtăşea.

Deşi era greu de crezut, se părea că, în pofida a tot ce se întâmplase în ziua aceea, măreaţa cauză a egalităţii şi a libertăţii nu înaintase nici măcar un pas.

Capitolul 28

Jasper Murray era convins că avea să obţină postul de redactor la *St Julian's News*. Alături de aplicaţie, trimisese şi un fragment din articolul său de la *Daily Echo* despre discursul „Am un vis" al lui Martin Luther King. Toată lumea îi zisese că era un material grozav. Fusese plătit cu 25 de lire, mai puţin decât primise pentru interviul cu Evie: politica nu era remunerată la fel de bine precum scandalurile cu celebrităţi.

– Toby Jenkins nu a avut nici măcar un paragraf publicat altundeva decât în presa studenţească, îi spuse Jasper lui Daisy Williams, în bucătăria de pe Great Peter Street.

– El este singurul tău rival? îl întrebă ea.

– Din câte ştiu eu, da.

– Când vei afla decizia?

Jasper se uită la ceas, deşi ştia ce oră e.

– Comitetul este în şedinţă chiar acum. Vor posta un anunţ în faţa biroului lordului Jane când vor intra în pauza de prânz, la 12.30. Prietenul meu Pete Donegan este acolo. El va fi redactorul meu adjunct. O să îmi telefoneze imediat.

– De ce ţii atât de mult să capeţi acest post?

„Fiindcă ştiu cât sunt de bun, se gândi Jasper, de două ori mai bun decât Cakebread şi de zece ori mai bun decât Toby Jenkins. Merit postul ăsta." Însă nu îşi deschise sufletul în faţa lui Daisy Williams. Ba chiar se ferea de ea – Daisy o iubea pe mama lui, nu pe el. Când interviul cu Evie apăruse în *Echo*, iar Jasper se prefăcuse descumpănit, i se păruse că Daisy nu fusese complet păcălită. Se temea că văzuse prin el. Totuşi, îl trata întotdeauna cu bunăvoinţă, de dragul mamei lui.

Acum îi oferi o variantă îndulcită a adevărului.

– Pot transforma *St Julian's News* într-un ziar mai bun. Momentan pare o publicaţie parohială. Te informează ce se întâmplă, dar se teme de conflict şi de controverse. Se gândi să spună ceva pe măsura idealurilor lui Daisy. De exemplu, Colegiul St Julian are un consiliu de guvernatori, iar unii dintre ei

au investiţii în Africa de Sud, în pofida politicii de apartheid de acolo. Eu aş publica această informaţie şi aş întreba ce caută asemenea persoane la conducerea unei facultăţi liberale celebre.

– Bună idee, rosti Daisy încântată. I-ai mai pune pe ghimpi.

Walli Franck intră în bucătărie. Era amiază deja, dar se vedea limpede că abia se trezise: avea un program tipic cântăreţilor de rock and roll.

– Acum, că Dave a început şcoala, tu ce ai de gând să facă? îl întrebă Daisy.

Walli îşi puse nişte cafea într-o ceaşcă.

– O să exersez la chitară, replică el.

Daisy zâmbi.

– Dacă mama ta ar fi aici, cred că te-ar întreba dacă nu cumva ar trebui să câştigi şi tu un ban.

– Nu vreau să câştig bani. Însă trebuie. De aceea am o slujbă.

Gramatica lui Walli era atât de corectă, încât uneori era greu de înţeles.

– Nu vrei bani, dar ai o slujbă?

– Spăl halbe de bere la Jump Club.

– Bravo!

Apoi se auzi soneria şi, după câteva clipe, o menajeră îl conduse pe Hank Remington în bucătărie. Tipul avea un farmec specific irlandezilor. Era roşcat, voios şi gata să zâmbească oricui.

– Bună ziua, doamnă Williams, rosti el. Am venit să o scot pe fiica dumneavoastră la prânz – dacă nu cumva sunteţi disponibilă chiar dumneavoastră!

Femeilor le plăceau la nebunie vorbele măgulitoare ale lui Hank.

– Bună, Hank, zise Daisy pe un ton călduros. Se întoarse către menajeră şi îi spuse: Anunţ-o pe Evie că a sosit domnul Remington.

– Acum sunt *domnul* Remington? interveni Hank. Vă rog, nu le lăsaţi oamenilor impresia că sunt o persoană respectabilă – mi-aţi distruge reputaţia. Dădu mâna cu Jasper. Evie mi-a arătat articolul tău despre Martin Luther King – bravo, excelent scris. Apoi se întoarse spre Walli şi spuse: Bună, eu sunt Hank Remington.

Walli era copleşit, dar izbuti să se prezinte.

– Eu sunt vărul lui Dave... cânt la chitară în Plum Nellie.

– Cum a fost la Hamburg?

– A fost grozav... până să fim daţi afară pe motiv că Dave este prea tânăr.

– Am cântat la Hamburg cu The Kords, rosti Hank. A fost minunat! Eu m-am născut la Dublin, dar am crescut pe Reeperbahn, dacă înţelegi ce vreau să zic.

Hank i se părea fascinant lui Jasper. Era bogat şi celebru, una dintre cele mai mari vedete pop din lume, şi totuşi se străduia din răsputeri să se poarte frumos cu toţi cei din cameră. Oare avea o dorinţă insaţiabilă de a fi plăcut de toată lumea? Să fi fost acesta secretul succesului său?

Apoi apăru şi Evie, care arăta minunat. Avea o tunsoare scurtă, stil bob, precum cei de la Beatles, şi purta o rochie simplă A-line de la Mary Quant, care îi dezvăluia încântător picioarele. Hank se prefăcu impresionat peste măsură.

– Iisuse, acum trebuie să te duc într-un loc elegant, dacă tot arăţi aşa, rosti el. Şi eu mă gândeam la un bar Wimpy.

– Oriunde am merge, nu pot să stau prea mult, răspunse Evie. Am o probă la 3.30.

– Pentru ce?

– O piesă de teatru nouă numită *Procesul unei femei*. Este o dramă juridică.

Hank păru mulţumit.

– Vei debuta pe scenă!

– Dacă obţin rolul...

– Ah, o să îl obţii. Hai să mergem! Mi-am lăsat Miniul parcat pe linia galbenă.

După ce ieşiră, Walli se întoarse în camera lui. Jasper se uită la ceas: era 12.30. Numele noului redactor urma să fie anunţat dintr-o clipă în alta.

Gândindu-se să facă puţină conversaţie, zise:

– Mi-a plăcut nespus în State.

– Ţi-ar plăcea să trăieşti acolo? îl întrebă Daisy.

– Mai presus de orice. Şi aş vrea să lucrez în televiziune. *St Julian's News* va fi un prim pas important, dar ziarele sunt deja depăşite. Posturile TV de ştiri sunt baza acum.

– America este casa mea, rosti Daisy uşor căzută pe gânduri. Însă eu mi-am găsit dragostea la Londra.

Apoi sună telefonul. Probabil că redactorul fusese ales. Oare era Jasper sau Toby Jenkins?

Daisy răspunse la telefon.

– Da, este aici, zise ea.

Apoi îi întinse receptorul lui Jasper, care îşi simţea inima bubuindu-i.

La celălalt capăt al firului era Pete Donegan, care spuse:

– Valerie Cakebread a obţinut postul.

La început Jasper nici nu pricepu.

– Poftim? zise el. Cine?

– Valerie Cakebread este noul redactor de la *St Julian's News*. Sam Cakebread a aranjat ca sora lui să obţină postul.

– Valerie? Când înţelese, Jasper rămase cu gura căscată. Dar ea nu a scris niciodată nimic în afară de articole de modă!

– Şi a făcut ceaiul la revista *Vogue*.

– Cum au putut să facă una ca asta?

– Habar n-am.

– Știam că lordul Jane e un imbecil, dar așa ceva...
– Vrei să trec pe la tine?
– De ce?
– Ar trebui să mergem să ne înecăm amarul.
– Bine, rosti Jasper punând receptorul în furcă.
– Vești proaste, din câte îmi dau seama, zise Daisy. Îmi pare rău.
Jasper era consternat.
– I-au dat postul surorii actualului redactor! La asta chiar nu mă așteptam.
Își aminti conversația pe care o avusese cu Sam și cu Valerie la cafeneaua de la Uniunea Studenților. Ce perfizi! Niciunul nu lăsase de înțeles că Valerie urma să candideze.
Fusese făcut șah mat de cineva mai viclean decât el, realiză el cu amărăciune.
– Mare păcat! spuse Daisy.
Acesta era stilul britanic, se gândi Jasper cu frustrare; relațiile de familie erau mai importante decât talentul. Și tatăl lui fusese victima aceluiași fenomen, așa încât rămăsese toată viața doar colonel.
– Ce vei face acum? îl întrebă Daisy.
– Voi emigra, răspunse Jasper mai hotărât ca niciodată.
– Termină facultatea mai întâi, îl sfătui Daisy. Americanii pun mare preț pe educație.
– Da, cred că aveți dreptate, recunoscu Jasper. Însă studiile fuseseră mereu în plan secund pentru el; tot ce conta era jurnalismul. Nu pot lucra la *St Julian's News* sub conducerea lui Valerie. Anul trecut mi-am acceptat cu grație înfrângerea în fața lui Sam, dar nu mai pot face asta încă o dată.
– Sunt de acord, rosti Daisy. Te-ar face să pari sortit eșecului.
Lui Jasper îi veni o idee, apoi un plan începu să i se contureze în minte.
– Cel mai rău lucru, spuse el, este că ziarul nu va mai da în vileag acum subiecte precum scandalul guvernatorilor facultății care au investiții în Africa de Sud.
Daisy mușcă momeala.
– Poate că va apărea un ziar rival.
Jasper se prefăcu sceptic.
– Mă îndoiesc.
– Asta au făcut bunica lui Dave și bunica lui Walli în 1916. Ziarul se numea *The Soldier's Wife*. Dacă ele au putut...
Jasper afișă o expresie nevinovată și îi adresă întrebarea-cheie:
– De unde au avut bani?
– Familia lui Maud era bogată. Însă nu poate costa prea mult să tipărești vreo două mii de exemplare. Apoi achiți cel de-al doilea număr cu banii obținuți din primul.

– Am cele 25 de lire de la *Echo* pentru articolul meu despre Martin Luther King. Dar nu cred că vor fi de ajuns...

– Aş putea să te ajut eu.

Jasper se prefăcu şovăielnic.

– S-ar putea să nu vă mai recuperaţi banii.

– Fă un buget.

– Jack vine încoace chiar acum. Putem da nişte telefoane.

– Dacă îţi investeşti banii în chestia asta, contribui şi eu.

– Vă mulţumesc!

Jasper nu avea nici cea mai mică intenţie de a-şi cheltui banii. Însă un buget era precum o cronică mondenă de ziar: putea fi fictiv, în mare parte, căci nimeni nu ştia adevărul.

– Am putea pregăti prima ediţie pentru începutul semestrului, dacă ne mişcăm repede, adăugă el.

– Ar trebui să puneţi articolul despre investiţiile din Africa de Sud pe prima pagină.

Jasper simţi cum îi vine inima la loc. Poate că era chiar mai bine aşa.

– Da... Cu siguranţă *St Julian's News* va avea o primă pagină anostă, ceva de genul „Bun venit la Londra". Noi vom scoate un ziar adevărat, rosti el tot mai entuziasmat.

– Arată-mi bugetul cât mai curând posibil, zise Daisy. Sunt sigură că putem găsi o soluţie.

– Vă mulţumesc, spuse Jasper.

Capitolul 29

În toamna lui 1963, George Jakes își cumpără mașină. Și-o permitea, iar ideea îi surâdea chiar dacă în Washington te puteai deplasa foarte ușor folosind mijloacele de transport în comun. Prefera mașinile străine, care i se păreau mai elegante. Găsi o decapotabilă bleumarin Mercedes-Benz 220S, veche de cinci ani și cu un aspect șic. În cea de-a treia duminică din septembrie, urcă în mașină și se duse în districtul Prince George din Maryland, suburbia Washingtonului în care locuia mama lui. Ea urma să îi gătească, apoi aveau să ia mașina până la Biserica Evanghelică Bethel pentru slujba de seară. În ultima vreme nu își mai găsea timp să o viziteze nici măcar duminica.

În timp ce conducea pe Suitland Parkway cu capota lăsată, în lumina plăcută a soarelui de septembrie, se gândea la toate întrebările pe care avea să i le pună mama lui și la răspunsurile pe care avea să i le dea el. În primul rând, avea să îl întrebe de Verena. „Ea spune că nu-i destul de bună pentru mine, mamă", îi va spune el. „Tu ce părere ai?"

„Are dreptate", avea să îi răspundă mama lui, cel mai probabil. Nu erau prea multe fete suficient de bune pentru fiul ei, în opinia sa.

Apoi urma să îl întrebe cum se înțelegea cu Bobby Kennedy. În realitate, Bobby era un om al extremelor. Existau oameni pe care îi ura din suflet: J. Edgar Hoover era unul dintre aceștia. George nu avea nicio problemă cu asta: Hoover chiar era demn de dispreț. Însă lucrurile nu stăteau deloc la fel în privința lui Lyndon Johnson. Faptul că Bobby îl ura pe Johnson i se părea lui George o greșeală, mai ales că Johnson i-ar fi putut fi un aliat puternic. Din nefericire, cei doi nu se înghițeau deloc. George încercă să și-l imagineze pe înaltul și gălăgiosul vicepreședinte relaxându-se alături de ultraelegantul clan Kennedy pe un iaht din portul Hyannis. Imaginea îl făcu să zâmbească: Lyndon ar fi arătat precum un rinocer rătăcit printre balerine.

Bobby era la fel de hotărât și în privința oamenilor pe care îi plăcea – și, din fericire, George se număra printre aceștia; făcea parte dintr-un grup restrâns în care Bobby avea atâta încredere, încât le ierta până și greșelile, considerându-le bine intenționate. Ce avea să-i zică George mamei sale

despre Bobby? „Este un tip deştept, care vrea din tot sufletul să facă din America o ţară mai bună."

Probabil că ea era interesată să afle de ce fraţii Kennedy se mişcau atât de încet în privinţa drepturilor civile. Iar George urma să îi explice: „Dacă pun prea multă presiune, vor provoca o ripostă a albilor, iar asta va duce la două rezultate. Unu: proiectul de lege a drepturilor civile va pica în Congres. Doi: Jack Kennedy va pierde alegerile prezidenţiale din 1964. Şi, dacă pierde Kennedy, cine va câştiga? Dick Nixon? Barry Goldwater? Le-ar putea câştiga chiar George Wallace, ferească sfântul!"

La asta se gândea în timp ce parca pe aleea cochetei căsuţe a lui Jacky Jakes, intrând apoi pe uşa din faţă.

Toate aceste gânduri îi zburară instantaneu din minte când o auzi pe mama lui plângând.

Fu cuprins de o teamă copilărească. Nu o auzise pe mama sa plângând prea des: în copilăria lui, ea fusese mereu ca o stâncă. Dar, în puţinele dăţi în care ea cedase nervos, urlându-şi nealinată amarul, micuţul Georgy fusese năucit şi îngrozit. Iar acum, preţ de o secundă, fu nevoit să îşi reprime această spaimă din copilărie şi să îşi aducă aminte că este om în toată firea, că nu mai trebuie să se sperie de lacrimile unei mame.

Trânti uşa şi străbătu cu paşi mari holişorul care ducea în salonaş. Jacky stătea pe canapeaua cafenie de catifea, în faţa televizorului, ţinându-şi faţa în palme. Lacrimile îi şiroiau pe chip. Avea gura deschisă şi se văita, cu ochii pironiţi la televizor.

– Ce este, mamă? o întrebă George. Pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întâmplat?

– Patru fetiţe! hohoti ea.

George se uită la imaginea alb-negru de pe ecran şi văzu două maşini ce păreau să fi fost implicate într-un accident. Apoi camera se fixă asupra unei clădiri, dezvăluind ziduri avariate şi geamuri sparte. Din imaginea de ansamblu care urmă, recunoscu clădirea şi simţi o strângere de inimă.

– O, Doamne! Asta-i Biserica Baptistă de pe Sixteenth Street, din Birmingham! exclamă el. Ce au făcut?

– Albii au atacat cu bombe şcoala duminicală! rosti mama lui.

– Nu! Nu! gemu George.

Aproape că nu putea cuprinde grozăvia situaţiei. Nici măcar în Alabama oamenii nu ar fi atacat cu bombe o şcoală duminicală.

– Au omorât patru fete, continuă Jacky. De ce a îngăduit Dumnezeu una ca asta?

La televizor se auzi vocea crainicului pe fundal:

– Persoanele decedate au fost identificate ca Denise McNair, 11 ani...

– Unsprezece! izbucni George. Nu poate fi adevărat!

– ...Addie Mae Collins, 14 ani, Carole Robertson, 14 ani, şi Cynthia Wesley, 14 ani.

– Dar sunt copii! zise George.

– Alte peste douăzeci de persoane au fost rănite în explozie, intonă crainicul pe un ton lipsit de emoţie, iar camera arătă imediat o ambulanţă care se îndepărta de la faţa locului.

George se aşeză lângă mama lui şi o cuprinse în braţe.

– Ce-o să ne facem? rosti el.

– O să ne rugăm, zise ea.

Crainicul continuă necruţător:

– Acesta a fost cel de-al 21-lea atac cu bombă asupra negrilor din Birmingham în ultimii opt ani. Poliţia locală nu i-a adus nici acum în faţa justiţiei pe cei responsabili pentru aceste atentate.

– Să ne rugăm? repetă George cu vocea tremurând de durere.

În acel moment, ar fi vrut să omoare pe cineva.

*

Atentatul cu bombă de la şcoala duminicală îngrozi întreaga lume. Chiar şi în îndepărtata Ţară a Galilor, mai mulţi mineri începură să strângă bani pentru un nou vitraliu care să îl înlocuiască pe cel spart la Biserica Baptistă de pe Sixteenth Street.

La înmormântare, Martin Luther King spuse: „În pofida acestui ceas întunecat, nu trebuie să ne pierdem încrederea în fraţii noştri albi". George încercă să îi urmeze sfatul, dar descoperi că era teribil de greu.

O vreme, George simţi că opinia publică trece încet de partea drepturilor civile. Un comitet congresional radicaliză proiectul de lege propus de Kennedy, adăugând o interdicţie a discriminării la angajare, aşa cum îşi doriseră militanţii.

Însă, câteva săptămâni mai târziu, segregaţioniştii ieşiră şi ei la luptă.

La jumătatea lui octombrie, la Departamentul de Justiţie sosi un plic, pe care George îl deschise. Înăuntru se afla un raport succint de la FBI cu titlul:

COMUNISMUL ŞI MIŞCAREA NEGRILOR
O ANALIZĂ LA ORDINEA ZILEI

– Ce dracu'? bombăni George în barbă.

Îl citi rapid. Raportul avea unsprezece pagini şi era devastator. Martin Luther King era declarat „un om fără principii". Se susţinea că se lăsa consiliat de comunişti „cu bună ştiinţă, în mod voit şi regulat". Pe un ton sigur, aparent conferit de informaţii primite din interior, raportul menţiona: „Oficialii Partidului Comunist au în vedere posibilitatea creării unei situaţii în care să se poată spune că Partidul şi Martin Luther King gândesc la fel".

Aceste afirmaţii pline de încredere nu erau fundamentate cu nicio probă.

George ridică receptorul şi îl sună pe Joe Hugo la sediul FBI, care se afla la un alt etaj din clădirea Departamentului de Justiţie.

– Ce-i cu porcăria asta? rosti George.

Joe realiză imediat la ce se referea şi nici nu se osteni să pretindă altminteri.

– Nu-i vina mea că v-aţi înhăitat cu comuniştii, replică el. Nu trage în mesager.

– Ăsta nu-i un raport. Este o adunătură de acuzaţii neprobate.

– Avem probe.

– Probele care nu pot fi prezentate nu sunt probe, Joe, sunt mărturii indirecte – nu ai fost atent la cursurile de Drept?

– Sursele noastre de informaţii trebuie protejate.

– Unde aţi mai trimis rahatul ăsta?

– Stai să verific. Păi... la Casa Albă, la secretarul de stat, la secretarul Apărării, la CIA, la Armată, la Marină şi la Aviaţie.

– Deci l-ai răspândit în tot Washingtonul, nemernicule!

– Doar nu crezi că am încerca să *ascundem* informaţii despre duşmanii ţării.

– Asta-i o tentativă deliberată de a sabota proiectul de lege a drepturilor civile iniţiat de preşedinte.

– Noi nu am face niciodată aşa ceva, George. Agenţia noastră se ocupă doar de aplicarea legii, replică Joe închizându-i telefonul în nas.

George avu nevoie de câteva minute ca să îşi recapete stăpânirea de sine. Apoi trecu din nou prin raport, subliniind cele mai revoltătoare acuzaţii. Bătu la maşină lista cu departamentele guvernamentale unde fusese trimis raportul, conform spuselor lui Joe, apoi îi duse documentul lui Bobby.

Ca de obicei, acesta stătea la birou cu haina scoasă, cu cravata desfăcută şi cu ochelarii la ochi, fumând un trabuc.

– Nu o să vă placă asta, rosti George, înmânându-i raportul şi făcându-i apoi un rezumat.

– Poponarul ăla de Hoover! exclamă Bobby.

Era a doua oară când George îl auzea pe Bobby numindu-l pe Hoover „poponar".

– Doar nu vorbiţi la propriu! zise el.

– Ba bine că nu!

George era surprins.

– Hoover este homosexual?

Era greu de imaginat. Hoover era un bărbat scund şi supraponderal, cu părul rar, cu nasul turtit, cu trăsături disproporţionate şi gâtul gros. Era exact opusul tipului pe care l-ai fi putut cataloga drept homosexual.

Bobby zise:

– Am auzit că Mafia are fotografii cu el îmbrăcat într-o rochie de femeie.
– Ăsta să fie motivul pentru care insistă că nu există Mafie?
– E şi asta o ipoteză.
– Iisuse!
– Stabileşte-mi o întâlnire cu el mâine.
– Bine. Între timp, lăsaţi-mă să ascult înregistrările cu Levison. Dacă Levison îl influenţează pe King, îndrumându-l spre comunism, ar trebui să existe dovezi în acele înregistrări. Levison ar trebui să vorbească despre burghezie, mase, lupta de clasă, revoluţie, dictatura proletariatului, Lenin, Marx, Uniunea Sovietică şi alte cele. Voi nota toate referirile de genul ăsta şi voi vedea unde duc.
– Nu-i o idee rea. Dă-mi raportul înainte să mă întâlnesc cu Hoover.

George se întoarse în biroul său şi ceru stenogramele corespunzătoare înregistrărilor convorbirilor lui Stanley Levison – copiate în mod conştiincios de FBI-ul lui Hoover la Departamentul de Justiţie. Jumătate de oră mai târziu, un arhivar aduse în cameră un cărucior.

George se apucă de treabă. Nu îşi mai ridică privirea decât atunci când o femeie de serviciu deschise uşa şi îl întrebă dacă poate mătura în încăpere. Rămase la birou în timp ce ea făcea curat în jurul lui. Îşi aminti de nopţile albe de la Harvard, mai cu seamă de cele din primul an, care fusese extrem de solicitant.

Cu mult înainte de a termina, lui George îi fu clar că discuţiile lui Levison cu King nu aveau nimic de-a face cu comunismul. Cei doi nu folosiseră niciunul dintre cuvintele-cheie pe care şi le notase George, de la „alienare“ până la „Zapata“. Vorbeau despre o carte pe care King o scria; discutau despre strângerile de fonduri; plănuiau marşul de la Washington. King îi mărturisea prietenului său temerile şi îndoielile sale: chiar dacă el predica nonviolenţa, oare nu cumva era vinovat pentru revoltele de stradă şi pentru atacurile cu bombă provocate de demonstraţiile paşnice? Rareori abordau teme politice şi nu discutau niciodată despre conflictele Războiului Rece, care îi obsedau pe toţi comuniştii: Berlin, Cuba, Vietnam.

La ora 4.00 dimineaţa, George îşi puse capul pe birou şi încercă să aţipească. La 8.00 îşi luă din sertar o cămaşă curată, încă în ambalajul de la spălătorie, şi se duse la toaletă să se spele. Apoi bătu la maşină nota pe care i-o ceruse Bobby, specificând că, în doi ani de convorbiri telefonice, Stanley Levison şi Martin Luther King nu discutaseră niciodată despre comunism sau despre oricare alt subiect oarecum asociat cu acesta. „Dacă Levison este un propagandist al Moscovei, înseamnă că-i cel mai nepriceput din istorie“, concluzionă George.

Ceva mai târziu în acea zi, Bobby se duse să îl întâlnească pe Hoover la FBI. La întoarcere, îi spuse lui George:

– A acceptat să retragă raportul. Mâine, omul lui de legătură se va duce la toţi destinatarii pentru a recupera exemplarele, pretextând că raportul trebuie revizuit.

– Bun, zise George. Dar este prea târziu, nu-i aşa?

– Da, recunoscu Bobby. Răul e deja făcut.

*

Ca şi cum preşedintele Kennedy nu avea deja destule pe cap în toamna anului 1963, criza din Vietnam luă amploare în prima sâmbătă din noiembrie.

Încurajată de Kennedy, armata sud-vietnameză îl dădu jos pe antipatizatul preşedinte Ngo Dinh Diem. La Washington, consilierul pe probleme de securitate naţională, McGeorge Bundy, îl trezi pe Kennedy la ora 3.00 dimineaţa ca să îl anunţe că lovitura de stat autorizată de el era în plină desfăşurare. Diem şi fratele lui, Nhu, fuseseră arestaţi. Kennedy ordonă ca lui Diem şi familiei lui să li se permită să plece în exil.

Bobby îl luă pe George cu el în Sala Cabinetului, la şedinţa de la ora 10.00 dimineaţa.

În timpul şedinţei, un asistent aduse un mesaj telegrafic prin care se anunţa că cei doi fraţi Ngo Dinh se sinuciseseră.

Preşedintele Kennedy era mai şocat ca niciodată. Părea de-a dreptul copleşit de durere. Se albi la faţă, în ciuda tenului său bronzat, sări în picioare, apoi ieşi valvârtej din încăpere.

– Nu s-au sinucis, îi explică Bobby lui George după şedinţă. Sunt catolici devotaţi.

George ştia că Tim Tedder se afla la Saigon, ca om de legătură între CIA şi Armata Republicii Vietnameze, ARVN, pronunţată Arvin. Nimeni nu s-ar fi mirat dacă se dovedea că Tedder le dăduse planurile peste cap.

Pe la amiază, un mesaj de la CIA dezvălui că fraţii Ngo Dinh fuseseră executaţi în spatele unui camion militar.

– Nu putem controla nimic din ce se petrece acolo, îi zise George lui Bobby, plin de frustrare. Încercăm să îi ajutăm pe oamenii aceia să îşi găsească drumul spre libertate şi democraţie, dar nimic din ce facem nu funcţionează.

– Mai ai răbdare un an, răspunse Bobby. Nu putem pierde Vietnamul în faţa comuniştilor acum – fratele meu ar fi înfrânt în cursa prezidenţială de la anul, din noiembrie. Însă, de îndată ce va fi reales, se va retrage de acolo cât ai zice peşte. O să vezi.

*

Un grup de asistenţi îngânduraţi stăteau în birou alături de Bobby, într-o seară din acel noiembrie. Intervenţia lui Hoover dăduse roade, iar proiectul legii drepturilor civile intrase în impas. Congresmenii care se ruşinau din

cauza rasismului lor căutau un pretext ca să voteze împotriva proiectului, iar Hoover li-l oferise pe tavă.

Proiectul fusese trimis conform cutumei Comitetului de Regulament, al cărui președinte, Howard W. Smith, din Virginia, era unul dintre cei mai înverșunați și mai conservatori democrați sudiști. Încurajat de acuzațiile de comunism aduse de FBI mișcării pentru drepturi civile, Smith anunțase că va bloca proiectul pe termen nelimitat.

Asta îl înfurie teribil pe George. Oare oamenii aceștia chiar nu pricepeau că atitudinea lor dusese la uciderea unor fetițe care se duceau la școala duminicală? Câtă vreme oamenii respectabili susțineau că era în regulă ca negrii să fie tratați ca niște ființe inferioare, tâlharii ignoranți puteau crede că le era permis să omoare copii.

Și răul nu se oprea aici. Cu un an înainte de alegerile prezidențiale, Jack Kennedy scădea în popularitate. El și Bobby erau îngrijorați îndeosebi din pricina Texasului. În 1960, Kennedy câștigase Texasul fiindcă avusese un partener texan foarte popular, pe Lyndon Johnson. Din păcate, trei ani de asociere cu liberala Administrație Kennedy erodaseră aproape complet încrederea de care se bucura Johnson în rândul elitei conservatoare a mediului de afaceri.

– Nu-i vorba doar de drepturile civile, le zicea George. Noi propunem o abolire a indemnizației pentru epuizarea rezervelor de petrol. Petroliștii din Texas nu au plătit taxele pe care le datorează statului de zeci de ani și ne urăsc pentru că vrem să îi lăsăm fără acest privilegiu.

– Orice ar fi, replică Dennis Wilson, mii de conservatori din Texas au migrat de la democrați la republicani. Și îl iubesc foarte mult pe senatorul Goldwater.

Barry Goldwater era un republican radical care voia să renunțe la asigurările sociale și să arunce bombe nucleare în Vietnam.

– Dacă Barry candidează la președinție, continuă el, o să câștige Texasul.

Un alt asistent spuse:

– Trebuie ca președintele să meargă acolo și să îi vrăjească pe țărănoii ăia.

– Așa va face, rosti Dennis. Și o va lua și pe Jackie cu el.

– Când?

– Pleacă la Houston pe 21 noiembrie, răspunse Dennis. Iar în ziua următoare se vor duce la Dallas.

Capitolul 30

În biroul de presă de la Casa Albă, Maria Summers urmărea la televizor cum ateriza Air Force One în lumina strălucitoare a soarelui pe aeroportul Love Field din Dallas.

O rampă fu adusă la uşa din spate. Vicepreşedintele Lyndon Johnson şi soţia lui, lady Bird Johnson, îşi ocupară poziţiile la baza rampei, aşteptând să îl întâmpine pe preşedinte. Un gard din plasă de sârmă ţinea la distanţă o mulţime de două mii de oameni.

Uşa avionului se deschise. După o pauză plină de suspans, în uşă apăru Jackie Kennedy, purtând un costum Chanel şi o pălărie asortată pe cap. În spatele ei se afla soţul său – şi amantul Mariei –, preşedintele John F. Kennedy. În secret, Maria se gândea la el spunându-i Johnny, nume pe care îl foloseau ocazional şi fraţii lui atunci când i se adresau.

Crainicul de televiziune care transmitea, probabil un localnic, rosti: „Îi văd bronzul tocmai de aici!“ Era un novice, presupuse Maria: deşi imaginea era alb-negru, el nu le vorbea telespectatorilor despre culori – orice femeie ar fi fost interesată să ştie că ţinuta lui Jackie era roz.

Maria se întrebă dacă i-ar fi plăcut să fie în locul lui Jackie, ipotetic vorbind. În sufletul ei, îşi dorea să îl aibă numai pentru ea, să poată spune lumii întregi că îl iubeşte, să arate spre el şi să zică: „Iată-l pe soţul meu“. Însă ar fi fost şi multă tristeţe în căsnicia lor, nu doar plăcere. Preşedintele Kennedy îşi înşela soţia în mod constant – şi nu doar cu Maria. Deşi nu recunoştea asta niciodată, Maria realizase treptat că ea nu era decât una dintre zecile lui de iubite. Şi-aşa îi era greu să îi fie amantă şi să îl împartă cu altcineva: cât de dureros trebuie să fi fost să îi fie soţie, ştiind că el întreţinea relaţii intime cu alte femei, că le săruta, că le atingea zonele genitale şi că se lăsa atins la fel de ele ori de câte ori se ivea ocazia. Maria ar fi trebuit să fie mulţumită: ea primea ce i se cuvenea unei amante. Însă Jackie *nu* primea ce i se cuvenea unei soţii. Maria nu ştia pentru care dintre ele era mai rău.

Cuplul prezidenţial coborî pe rampă şi cei doi soţi le strânseră mâna oficialilor texani care îi aşteptau. Maria se întrebă câţi dintre oamenii atât de încântaţi

să fie văzuţi cu Kennedy în ziua aceea aveau să îl susţină în alegerile de peste un an – şi câţi plănuiau deja, în spatele zâmbetelor lor false, să îl trădeze.

Presa din Texas îi era ostilă. Ziarul *Dallas Morning News*, deţinut de un conservator înverşunat, îl făcuse în ultimii doi ani pe Kennedy „escroc, simpatizant comunist, hoţ" şi „un prost fără pereche". În dimineaţa aceea se străduia să contribuie cu ceva negativ la relatarea despre turul triumfal al lui Jack şi Jackie. Până la urmă se mulţumise cu un titlu slab: FURTUNA DE CONTROVERSE POLITICE SE ABATE ASUPRA LUI KENNEDY ÎN VIZITA LUI. În interior însă exista o pagină plină de publicitate agresivă, plătită de Comitetul American de Descoperire a Faptelor, cu o listă de întrebări sinistre adresate preşedintelui, cum ar fi: „De ce Gus Hall, liderul Partidului Comunist din Statele Unite, v-a lăudat aproape toate ideile politice?" Ideile politice erau cât se poate de stupide, în opinia Mariei. Oricine credea că preşedintele Kennedy era comunist în secret nu putea fi în toate minţile. Dar tonul extrem de acid o făcu să se înfioare.

Un ofiţer de presă îi întrerupse gândurile.

– Maria, dacă nu eşti ocupată...

Sigur că nu era, de vreme ce se uita la televizor.

– Cu ce vă pot ajuta? întrebă ea.

– Vreau să mergi până la Arhive. Clădirea Arhivelor Naţionale se afla la o distanţă de circa un kilometru de Casa Albă. Uite de ce am nevoie, completă el întinzându-i o coală de hârtie.

Maria întocmea adeseori comunicate de presă – sau cel puţin le redacta –, dar nu fusese promovată în funcţia de ofiţer de presă: nicio femeie nu ajunsese vreodată în acea poziţie. Chiar şi după mai bine de doi ani, era încă pe post de cercetător. Ar fi plecat de mult de acolo dacă nu ar fi ţinut-o pe loc idila pe care o trăia. Se uită pe listă şi zise:

– Mă ocup imediat.

– Mulţumesc.

Aruncă o ultimă privire spre televizor. Preşedintele se îndepărtă de grupul oficial şi se duse spre mulţime, dând mâna cu oamenii de dincolo de gard, cu Jackie în spatele lui. Lumea fremăta entuziasmată la gândul că ar putea să atingă cuplul de aur. Maria îi observă pe agenţii de la Serviciul Secret – pe care îi cunoştea bine –, încercând să rămână cât mai aproape de preşedinte şi scrutând vigilenţi mulţimea, atenţi la orice posibile probleme.

Îşi zise în sinea ei: „Vă rog, aveţi mare grijă de Johnny al meu!" Apoi plecă.

*

În dimineaţa aceea, George Jakes merse cu Mercedesul său decapotabil până la McLean, Virginia, aflat la 13 kilometri de Casa Albă. Bobby Kennedy

locuia acolo împreună cu numeroasa lui familie, într-o casă de cărămidă văruită cu treisprezece dormitoare, numită Hickory Hill. Procurorul general convocase acolo o şedinţă la prânz, ca să discute despre crima organizată. Deşi subiectul nu intra în domeniul lui George, începuse să fie invitat la cât mai multe şedinţe, pe măsură ce devenea tot mai apropiat de Bobby.

George se aşeză în sufragerie împreună cu rivalul său, Dennis Wilson, urmărind transmisia TV de la Dallas. Preşedintele şi Jackie se comportau exact aşa cum îşi doreau George şi toţi cei din administraţia prezidenţială, fermecându-i pe texani, sporovăind cu ei şi atingându-i în treacăt; Jackie le oferea celebrul ei zâmbet irezistibil, întinzându-le mâna înmănuşată.

În apropierea vicepreşedintelui Johnson, George îl zări şi pe amicul său Skip Dickerson.

Într-un final, soţii Kennedy se retraseră la limuzina lor, o decapotabilă Lincoln Continental cu patru uşi, cu capota lăsată jos. Oamenii aveau să îşi vadă preşedintele în carne şi oase, fără niciun geam care să îi despartă. Guvernatorul Texasului, John Conally, îi aştepta cu portiera deschisă, purtând o pălărie albă de cowboy. Preşedintele şi Jackie urcară pe bancheta din spate. Kennedy îşi rezemă cotul drept de margine, părând relaxat şi fericit. Maşina porni încet, urmată de întregul convoi oficial. În coada acestuia se aflau trei autobuze pline cu reporteri.

Convoiul ieşi din aeroport şi intră pe şosea, iar transmisia televizată se opri. George închise televizorul.

Şi la Washington era o zi frumoasă, aşa că Bobby hotărâse să ţină şedinţa afară; ieşiră cu toţii pe uşa din spate şi traversară peluza până în curtea interioară, unde se afla piscina. Aici fuseseră aşezate deja scaune şi mese albe. Aruncând o privire înapoi spre casă, George observă că se construia o aripă nouă. Câţiva muncitori o zugrăveau, având cu ei un radio cu tranzistori; sunetul acestuia părea un susur îndepărtat.

George admira cu adevărat ceea ce realizase Bobby în privinţa crimei organizate. Beneficia de sprijinul mai multor departamente guvernamentale, care conlucrau pentru a-i scoate din joc pe rând pe şefii familiilor mafiote. Biroul Federal pentru Narcotice fusese revigorat. Biroul pentru Alcool, Tutun şi Arme de Foc fusese, de asemenea, implicat. Bobby ordonase Fiscului să investigheze declaraţiile de venituri ale mafioţilor. Le ordonase celor de la Serviciul de Imigrări şi Naturalizări să deporteze toate persoanele care nu erau cetăţeni americani. Acesta era cel mai eficient atac asupra crimei organizate din America.

Numai FBI-ul îl dezamăgea. Omul care ar fi trebuit să-i fie procurorului general cel mai de nădejde aliat în această luptă, J. Edgar Hoover, nu se implica deloc, susţinând că Mafia nici nu exista, poate şi din cauza faptului că – aşa cum aflase George acum – aceasta îl şantaja cu homosexualitatea lui.

Cruciada lui Bobby, la fel ca mare parte din ceea ce întreprindea Administrația Kennedy, era disprețuită în Texas. Jocurile ilegale de noroc, prostituția și consumul de droguri erau populare în rândul cetățenilor de vază din stat. *Dallas Morning News* îl atacase pe Bobby pentru că făcuse guvernul federal prea puternic, susținând că infracționalitatea trebuia să rămână în responsabilitatea autorităților locale – care erau de cele mai multe ori incompetente sau corupte, după cum știa toată lumea.

Ședința fu întreruptă când soția lui Bobby, Ethel, le aduse prânzul: sandviciuri cu ton și supă-cremă. George o privi admirativ. Era o femeie suplă și atrăgătoare, în vârstă de 35 de ani, și era greu de crezut că în urmă cu numai patru luni adusese pe lume cel de-al optulea copil al cuplului. Era îmbrăcată cu gustul discret pe care George ajunsese să-l recunoască drept un semn distinctiv al femeilor Kennedy.

Un telefon de lângă piscină sună și Ethel ridică receptorul.

– Da, rosti ea, ducându-i telefonul lui Bobby. Este J. Edgar Hoover, îi zise ea.

George era surprins. Oare era posibil ca Hoover *să știe* că discutau despre crima organizată fără el, iar acum suna ca să îi mustruluiască? Oare pusese microfoane în curtea interioară a lui Bobby?

Bobby luă telefonul din mâna lui Ethel.

– Alo, da?

De cealaltă parte a peluzei, George observă comportamentul ciudat al unuia dintre zugravi. Omul ridică radioul portabil, se răsuci și o luă la fugă spre Bobby și spre grupul din curtea interioară.

George se uită din nou la procurorul general. Pe chipul lui Bobby se întipărise o expresie de groază și George simți cum îl cuprinde brusc spaima. Bobby se întoarse cu spatele la grup și își duse mâna la gură. George se gândi: „Ce naiba îi spune ticălosul ăla de Hoover?“

Apoi Bobby se răsuci spre cei de la masă și strigă:

– Jack a fost împușcat! S-ar putea să fie fatal!

Mintea lui George se mișcă parcă tot mai încet, cu încetinitorul. Jack. Adică președintele. A fost împușcat. Împușcat la Dallas, probabil. S-ar putea să fie fatal. S-ar putea să fi murit.

Președintele ar putea fi mort.

Ethel fugi spre Bobby. Toți bărbații săriră în picioare. Zugravul sosi la marginea piscinei cu aparatul de radio în mână, fără să poată să mai scoată o vorbă.

Și apoi toată lumea începu să vorbească în același timp.

George era încă sub imperiul șocului. Se gândi la persoanele importante din viața lui. Verena era la Atlanta și avea să audă știrea la radio. Mama lui era la serviciu, la Clubul Femeilor Universitare; avea să afle și ea peste câteva minute. Congresul era întrunit în ședință, iar Greg era acolo. Maria...

Maria Summers. Iubitul ei secret fusese împuşcat. Avea să fie dărâmată – şi nu avea pe nimeni care să o aline.

George trebuia să se ducă la ea.

Traversă peluza în goană, apoi casa, iar când ajunse în parcarea din faţă, sări în Mercedesul său decapotabil, demarând în trombă.

*

Mai era puţin până la ora 2.00 după-amiaza la Washington; la Dallas era ora 1.00, iar la San Francisco era 11.00 dimineaţa. Cam Dewar se afla la ora de matematică, învăţând despre ecuaţii diferenţiale, care i se păreau foarte greu de înţeles – o experienţă nouă pentru el, căci până acum tot ce învăţase la şcoală i se păruse uşor.

Anul petrecut la şcoala londoneză nu îi prinsese rău deloc. De fapt, englezii erau un pic mai avansaţi, căci începeau şcoala mai devreme. Singurul lucru care avusese de suferit fusese amorul lui propriu, când Evie Williams îi respinsese avansurile cu dispreţ.

Cameron nu îl respecta foarte mult pe tânărul şi modernul profesor de matematică, Mark „Fabian" Fanshore, cu părul lui tuns soldăţeşte şi cu cravatele sale tricotate. Voia să fie prieten cu elevii, în timp ce Cameron considera că un profesor trebuia să fie autoritar.

Directorul, Dr. Douglas, intră în sală. Cameron îl aprecia mult mai mult – conducătorul şcolii era un profesor sec şi distant, căruia nu îi păsa dacă oamenii îl plăceau sau nu câtă vreme făceau ce le zicea.

„Fabian" îl privi surprins: Dr. Douglas nu venea prea des în clase. Douglas îi şopti ceva şi Cameron se gândi că trebuie să fi fost un lucru şocant, căci chipul frumos şi bronzat al lui Fabian se albi imediat. Vorbiră cam un minut, apoi Fabian încuviinţă din cap şi Douglas ieşi din sală.

Apoi se auzi clopoţelul care anunţa pauza de la jumătatea dimineţii, dar Fabian rosti pe un ton ferm:

– Rămâneţi la locurile voastre, vă rog, şi ascultaţi-mă în linişte, în regulă? Avea obiceiul bizar de a spune mult prea frecvent „în regulă" şi „bine". Am o veste proastă pentru voi, continuă el. O veste groaznică, de fapt. S-a petrecut un incident cumplit la Dallas, Texas.

– Preşedintele se află azi la Dallas, remarcă imediat Cameron.

– Corect, dar nu mă mai întrerupe, bine? Vestea foarte şocantă este că preşedintele nostru a fost împuşcat. Nu ştim încă dacă a murit, în regulă?

Cineva scăpă un „La dracu'!" cu voce tare, însă Fabian îl ignoră.

– Acum aş vrea să vă păstraţi calmul. Unele dintre colegele voastre ar putea fi foarte afectate. La ora de matematică nu era nicio fată. Elevii mai mici vor avea nevoie de alinare. Mă aştept să vă purtaţi ca nişte tineri bărbaţi, aşa cum sunteţi de fapt, şi să îi ajutaţi pe cei care ar putea fi mult mai

vulnerabili, bine? Acum puteţi ieşi în pauză, ca de obicei, dar vă rog să urmăriţi orarul pentru orice posibile modificări. Sunteţi liberi.

Cameron îşi luă cărţile şi ieşi pe hol, unde orice speranţă de linişte şi de ordine se evaporă în doar câteva secunde. Vocile copiilor şi ale adolescenţilor care ieşeau din clase se transformară într-un vuiet. Unii începură să alerge, alţii rămaseră stană de piatră, unii plângeau, iar cei mai mulţi ţipau.

Toată lumea se întreba dacă preşedintele murise.

Lui Cam nu îi plăcea politica liberală adoptată de Jack Kennedy, dar acum nu mai conta asta. Dacă ar fi fost suficient de mare, Cam l-ar fi votat pe Nixon, însă chiar şi aşa, tot se simţea revoltat. Kennedy era preşedintele poporului american, ales de acesta, iar un atac asupra lui reprezenta un atac asupra tuturor americanilor.

„Cine mi-a împuşcat preşedintele? se gândi el. Ruşii? Fidel Castro? Mafia? Ku Klux Klanul?"

Apoi o zări pe sora lui mai mică, Beep.

– A murit preşedintele? îi strigă ea.

– Nu ştie nimeni, răspunse Cam. Cine are un aparat de radio?

Ea se gândi o clipă.

– Doctorul Duggie are unul.

Într-adevăr, în biroul directorului exista un aparat de mahon, demodat şi fără fir.

– Mă duc să vorbesc cu el, rosti Cam.

Îşi croi drum pe coridoare până ajunse la biroul directorului. Bătu la uşă şi Dr. Douglas îi strigă să intre. Directorul se afla în birou alături de alţi trei profesori, ascultând transmisia radio.

– Ce vrei, Dewar? rosti Douglas pe tonul său iritat.

– Domnule, toată şcoala ar vrea să asculte transmisia de la radio.

– Şi eu ce să fac, băiete? Doar nu o să-i bag pe toţi aici!

– Mă gândeam că aţi putea pune radioul la intrarea în şcoală şi să daţi volumul la maximum.

– Ah, da? răspunse Douglas părând gata să continue cu un refuz plin de dispreţ.

Însă adjuncta sa, doamna Elcot, murmură:

– Nu-i o idee rea.

Douglas ezită un moment, apoi încuviinţă.

– În regulă, Dewar. Bine gândit. Du-te la intrare. O să aduc radioul acolo.

– Vă mulţumesc, domnule, zise Cameron.

*

Jasper Murray era invitat la prima reprezentaţie a piesei *Procesul unei femei*, la Teatrul Regelui din cartierul londonez West End. Studenţii la jurnalism

nu primeau de regulă asemenea invitaţii, însă Evie Williams era în distribuţie şi se asigurase că apărea şi el pe listă.

Ziarul lui Jasper, *Purul adevăr*, mergea atât de bine, încât se lăsase de şcoală pentru un an ca să îl conducă. Primul număr fusese epuizat după ce lordul Jane îl atacase, într-o ieşire necaracteristică şi necontrolată de la începutul semestrului, pentru că îi defăimase pe membrii din corpul de conducere al instituţiei. Jasper era încântat că îl înfuriase pe lordul Jane, un stâlp al sistemului britanic care îi defavoriza pe oamenii precum Jasper şi tatăl său. Cel de-al doilea număr, conţinând dezvăluiri suplimentare despre mai-marii universităţii şi investiţiile lor dubioase, îşi acoperise costurile de producţie, iar cel de-al treilea îi adusese profit. Jasper fusese nevoit să îi ascundă adevărata măsură a succesului lui Daisy Williams, care i-ar fi putut cere împrumutul înapoi.

Cel de-al patrulea număr urma să intre la tipografie a doua zi. Jasper nu era la fel de încântat de acesta, căci nu existase nicio controversă de speculat.

Îşi alungă acest gând din minte şi se aşeză pe scaun. Cariera lui Evie era deja mai importantă decât şcoala: nu mai avea rost să mergi la şcoala de teatru dacă obţineai deja roluri de film şi în piese jucate în West End. Fata care fusese cândva infatuată cu Jasper era acum o femeie sigură pe sine, descoperindu-şi încă puterile, dar ştiind fără îndoială încotro se îndreaptă.

Faimosul ei iubit stătea lângă el. Hank Remington era de-o seamă cu Jasper. Deşi Hank era milionar şi celebru în toată lumea, nu se uita de sus la un simplu student. De fapt, cum el abandonase şcoala încă de la 15 ani, avea tendinţa de a trata cu mare respect persoanele pe care le considera educate. Asta îi făcea plăcere lui Jasper, care era de părere că geniul pur al lui Hank conta mult mai mult decât examenele de la şcoală.

Pe acelaşi rând se mai aflau părinţii lui Evie şi bunica ei, Eth Leckwith. Marele absent era fratele său, Dave, a cărui trupă avea spectacol în seara aceea.

Se ridică apoi cortina. Piesa era o dramă juridică. Jasper o auzise pe Evie repetându-şi replicile şi ştia că al treilea act se desfăşura într-o sală de judecată; însă acţiunea începu în biroul procurorului. Evie, care o interpreta pe fiica acestuia, intră pe scenă la jumătatea primului act şi se ceartă cu tatăl ei.

Jasper fu uluit de siguranţa de sine a lui Evie şi de interpretarea sa impresionantă. Trebuia să îşi amintească întruna că locuia sub acelaşi acoperiş cu această puştoaică. Fără să îşi dea seama, ajunse să se simtă iritat din cauza condescendenţei încrezute a tatălui şi să împărtăşească indignarea şi frustrarea fiicei. Mânia lui Evie crescu şi, spre sfârşitul actului, începu o pledoarie plină de pasiune pentru îndurare, iar publicul amuţi, hipnotizat.

Apoi se întâmplă ceva.

Lumea începu să murmure.

La început, actorii de pe scenă nu remarcară. Jasper se uită împrejur, întrebându-se dacă leşinase sau vomitase cineva, dar nu văzu nimic care să

explice șușotelile. În cealaltă parte a sălii, două persoane se ridicară de pe scaune și ieșiră când o a treia veni și le zise ceva. Hank șuieră: „De ce naiba nu tac nemernicii ăștia?“

După câteva clipe, interpretarea magistrală a lui Evie începu să dea rateuri, iar Jasper își dădu seama că ea realizase că se întâmpla ceva. Încercă să recâștige atenția publicului printr-un plus de teatralitate: vorbi mai tare, cu vocea plină de emoție, făcând gesturi tot mai largi. Era un efort lăudabil, iar Jasper o admiră și mai mult, însă fu departe de a da roade. Murmurul conversației se preschimbă într-un zumzet, apoi într-un vuiet.

Hank se ridică de pe scaunul său, apoi se întoarse și li se adresă spectatorilor din spate: „Nu vreți să faceți liniște odată?“

Pe scenă, Evie se poticni.

– Gândește-te la cum acea femeie... Ezită. Gândește-te la ce a trăit acea femeie... la ce a suferit... prin ce a trecut... Apoi amuți.

Actorul mai experimentat care juca rolul procurorului se ridică de la birou, rostind „Liniștește-te, dragă“, cuvinte care probabil nici nu apăreau în scenariu. Apoi se duse în locul în care stătea Evie și o cuprinse pe după umeri. Se întoarse, mijindu-și ochii din cauza reflectoarelor, și i se adresă direct publicului:

– Doamnelor și domnilor, rosti el pe tonul baritonal pentru care era celebru, dacă nu vă supărați, ar putea cineva să ne spună și nouă ce se petrece?

*

Rebecca Held se grăbea. Venise acasă de la serviciu împreună cu Bernd, gătise cina, iar acum se pregătea să participe la o ședință în timp ce Bernd strângea masa. Fusese aleasă recent în parlamentul care guverna orașul-stat Hamburg – una dintre tot mai numeroasele femei de acolo.

– Ești sigură că nu te deranjează graba asta? îl întrebă ea pe Bernd.

El își răsuci scaunul cu rotile ca să fie cu fața spre ea.

– Nu renunța niciodată la ceva pentru mine, rosti el. Nu sacrifica nimic. Nu spune niciodată că nu poți merge undeva sau că nu poți face ceva fiindcă trebuie să îți îngrijești soțul invalid. Vreau să ai parte de o viață împlinită, care să îți ofere tot ce ți-ai dorit vreodată. Astfel vei fi fericită, vei rămâne cu mine și mă vei iubi în continuare.

Rebecca pusese întrebarea mai mult din politețe, dar era limpede că Bernd se gândise mult la asta. Cuvintele lui o emoționară.

– Ești atât de bun, spuse ea. Ești precum Werner, tatăl meu vitreg. Ești puternic. Și cred că ai dreptate, fiindcă te iubesc acum mai mult ca niciodată.

– Că tot veni vorba de Werner... rosti el. Ce părere ai despre scrisoarea Carlei?

Toată corespondenţa din Germania de Est trecea mai întâi prin mâinile poliţiei secrete. Expeditorul putea fi aruncat la închisoare dacă spunea ceva nelalocul său, mai ales în scrisorile trimise în Vest. Orice menţionare a greutăţilor, a lipsurilor, a şomajului sau a poliţiei secrete însăşi îţi putea provoca necazuri. Aşa încât Carla nu făcea decât aluzii.

– Spune că acum Karolin locuieşte cu ea şi cu Werner, zise Rebecca. Deci cred că trebuie să deducem că biata fată a fost dată afară de părinţii ei – probabil la presiunile Stasi, poate chiar ale lui Hans însuşi.

– Răzbunarea omului ăluia chiar nu are limite? pufni Bernd.

– În orice caz, Karolin s-a împrietenit cu Lili, care are aproape 15 ani, adică vârsta potrivită pentru a fi fascinată de o sarcină. Iar viitoarea mămică va primi foarte multe sfaturi bune de la bunica Maud. Karolin şi-a găsit refugiul perfect în casa aceea, aşa cum l-am găsit şi eu după ce mi-au fost omorâţi părinţii.

Bernd încuviinţă.

– Nu te tentează să revii la rădăcini? o întrebă el. Nu vorbeşti niciodată despre faptul că eşti evreică.

Ea clătină din cap.

– Părinţii mei erau mireni. Ştiu că Walter şi Maud obişnuiau să meargă la biserică, însă Carla a renunţat la acest obicei; pe de altă parte, religia nu a avut niciodată prea mare însemnătate pentru mine. Cât despre rasă... Prefer să cinstesc memoria părinţilor mei ajutând la consolidarea democraţiei şi a libertăţii în Germania, atât în Est, cât şi în Vest. Zâmbi şugubăţ. Scuză-mi discursul. Ar fi trebuit să îl păstrez pentru parlament.

Îşi luă servieta cu hârtiile pentru şedinţă.

Bernd se uită la ceas.

– Hai să vedem ştirile înainte să pleci, în caz că s-a întâmplat ceva de care trebuie să ştii.

Rebecca porni televizorul. Buletinul de ştiri tocmai începea. Crainicul anunţă:

– Preşedintele american, John F. Kennedy, a fost împuşcat şi ucis astăzi la Dallas, Texas.

– Nu! exclamă Rebecca aproape ţipând.

– Tânărul preşedinte şi soţia lui, Jackie, străbăteau oraşul într-o maşină decapotabilă când cineva a tras câteva focuri de armă, nimerindu-l pe preşedinte, a cărui moarte a fost anunţată după câteva minute la un spital local.

– Biata lui soţie! rosti Rebecca. Copiii lui!

– Vicepreşedintele Lyndon B. Johnson, aflat şi el în coloana oficială, se îndreaptă spre Washington pentru a prelua îndatoririle de preşedinte.

– Kennedy era apărătorul Berlinului de Vest, zise Rebecca devastată. Obişnuia să spună: „Şi eu sunt berlinez". Era eroul nostru.

– Da, era, încuviinţă Bernd.

– Ce-o să se întâmple cu noi acum?

*

– Am făcut o greşeală cumplită, îi zise Karolin lui Lili în timp ce stăteau în bucătăria casei din Berlin-Mitte. Ar fi trebuit să plec cu Walli. Poţi să îmi umpli o sticlă cu apă fierbinte, te rog? Iar mă doare spatele.

Lili scoase o sticlă de cauciuc din bufet şi o umplu cu apă caldă de la robinet. În opinia ei, Karolin era prea aspră cu sine.

– Ai făcut ce ai crezut că ar fi mai bine pentru copilul vostru, îi spuse ea.

– Mi-a fost teamă, zise Karolin.

Lili aranjă sticla la spatele lui Karolin.

– Vrei nişte lapte cald?

– Da, te rog.

Lili turnă lapte într-o crăticioară şi o puse pe foc.

– Am acţionat aşa de frică, continuă Karolin. Am crezut că Walli e prea tânăr ca să pot avea încredere în el. Am crezut că mă pot bizui pe părinţii mei. M-am înşelat în ambele cazuri.

Tatăl lui Karolin o dăduse afară după ce Stasi îl ameninţase cu concedierea din postul de dispecer de autobuze. Lili fusese şocată. Nu crezuse că existau părinţi în stare de aşa ceva.

– Eu nu-mi pot închipui părinţii întorcându-se împotriva mea, zise ea.

– Pentru că nu ar face-o niciodată, rosti Karolin. Când am venit la uşa lor, rămasă pe drumuri, fără o leţcaie şi însărcinată în luna a şasea, m-au primit fără să ezite o clipă.

Tresări din cauza unui nou junghi.

Lili turnă lapte cald într-o ceaşcă şi i-o întinse lui Karolin.

– Vă sunt foarte recunoscătoare ţie şi familiei tale, zise ea sorbind din ceaşcă. Însă adevărul este că nu voi mai avea încredere în nimeni, niciodată. Singura persoană pe care te poţi bizui în viaţă eşti chiar tu. Asta am învăţat. Se încruntă, apoi zise: O, Doamne!

– Ce-i?

– M-am scăpat pe mine.

O pată de umezeală se întindea pe partea din faţă a fustei sale.

– Ţi s-a rupt apa, rosti Lili. Înseamnă că trebuie să naşti.

– Trebuie să mă spăl. Karolin se ridică în picioare, apoi gemu. Nu cred că pot ajunge la baie, zise ea.

Lili auzi uşa deschizându-se şi apoi închizându-se.

– A venit mama, rosti ea. Slavă Domnului!

O clipă mai târziu, Carla intră în bucătărie. Dintr-o singură privire realiză ce se petrecea şi întrebă:

– Cât de frecvente sunt contracţiile?

– Cam la un minut sau două, răspunse Karolin.

– Of, nu mai este mult, spuse Carla. Nici măcar nu voi încerca să te duc la etaj. Începu imediat să întindă prosoape pe jos. Întinde-te aici, îi zise ea. Eu l-am născut pe Walli exact pe această podea, adăugă ea pe un ton voios, deci mă aştept să te descurci şi tu.

Karolin se întinse, iar Carla îi scoase chiloţii uzi leoarcă.

Lili era înspăimântată, în ciuda faptului că priceputa ei mamă era acum acolo. Nu îşi putea imagina cum reuşea un bebeluş să iasă printr-o deschizătură atât de mică. Spaima îi crescu după câteva minute, când văzu deschizătura lărgindu-se.

– E totul bine şi frumos, zise Carla cu calm. Norocoaso!

Karolin părea să îşi înfrâneze gemetele de agonie: Lili simţea că ea ar fi urlat din toţi rărunchii.

Carla îi spuse lui Lili:

– Pune mâna aici şi ţine-i capul când iese. Lili ezită, iar Carla adăugă: Hai, o să fie bine.

Uşa de la bucătărie se deschise şi în prag apăru tatăl lui Lili.

– Aţi auzit ştirile? rosti el.

– Bărbaţii nu au ce căuta aici, zise Carla fără să se uite măcar la el. Du-te în dormitor, deschide sertarul de jos al dulapului şi adu-mi şalul albastru de caşmir.

– Bine, rosti Werner. Dar cineva l-a împuşcat pe preşedintele Kennedy. A murit.

– Îmi zici mai încolo, spuse Carla. Acum adu-mi şalul ăla.

Werner se făcu nevăzut.

– Ce a spus despre Kennedy? întrebă Carla un minut mai târziu.

– Cred că iese copilul, rosti Lili cu teamă.

Karolin scoase un urlet cutremurător de durere şi de efort, iar capul bebeluşului apăru, sprijinit cu o mână de Lili. Era ud, lipicios şi cald. „Este viu!“ exclamă ea, simţindu-se brusc cuprinsă de o emoţie copleşitoare, un amestec de iubire şi de duioşie, însoţit de nevoia de a ocroti fiinţa abia venită pe lume.

Nu îi mai era teamă.

*

Ziarul lui Jasper era realizat într-o cămăruţă din clădirea uniunii studenţilor. În încăpere se aflau un birou, două telefoane şi trei scaune. Jasper se întâlni acolo cu Pete Donegan, la jumătate de oră după ce plecase de la teatru.

– Sunt cinci mii de studenţi la această facultate şi alte douăzeci şi ceva de mii la celelalte facultăţi londoneze – şi mulţi dintre ei sunt americani, zise Jasper de îndată ce intră Pete. Trebuie să ne sunăm toţi editorialiştii şi să îi

punem imediat la treabă. Aceştia trebuie să discute cu toţi studenţii americani de care pot da, de preferat în noaptea asta sau mâine-dimineaţă cel târziu. Dacă facem acest lucru aşa cum trebuie, putem scoate un profit considerabil.

– Care-i titlul?

– Probabil LOVITURĂ CUMPLITĂ PENTRU STUDENŢII AMERICANI. Punem o poză cu oricine dă un citat mai acătării. Mă ocup eu de profesorii americani: Heslop, de la engleză, Rawlings, de la inginerie... Cooper, de la filosofie, va spune ceva scandalos, ca de obicei.

– Ar trebui să punem biografia lui Kennedy pe lateral, rosti Donegan. Şi poate o pagină cu imagini din viaţa lui, Harvard, Marina, nunta cu Jackie...

– Stai aşa, îl întrerupse Jasper. Nu a studiat şi la Londra la un moment dat? Tatăl lui a fost ambasador american aici – un ticălos de extremă dreaptă, aparent susţinător al lui Hitler –, dar din câte îmi amintesc eu, fiul lui a urmat cursurile Şcolii de Economie din Londra.

– Aşa este, îmi amintesc şi eu acum, confirmă Donegan. Dar nu a apucat să studieze prea mult aici, doar câteva săptămâni.

– Nu contează, spuse Jasper entuziasmat. Trebuie să fie cineva acolo care să îl fi cunoscut. Nici nu contează dacă a vorbit cu el mai puţin de cinci minute. Avem nevoie doar de un citat, poate fi şi: „Era destul de înalt". Gata! Titlul este STUDENTUL JFK PE CARE L-AM CUNOSCUT, DE PROFESOR DE LA SEL.

– Mă apuc imediat de treabă, zise Donegan.

*

Când George Jakes ajunse la o distanţă de un kilometru şi jumătate de Casa Albă, traficul încetini şi apoi se opri aparent fără motiv. Lovi cu pumnul în volan de frustrare, imaginându-şi-o pe Maria plângând pe undeva, singură.

Lumea începu să claxoneze. Un şofer dintr-o maşină aflată ceva mai în faţă coborî şi vorbi cu cineva de pe trotuar. La colţul străzii, vreo cinci-şase oameni se adunaseră în jurul unei maşini parcate, cu geamurile coborâte, ascultând probabil transmisia de la radio. George văzu o femeie bine îmbrăcată ducându-şi mâna la gură, îngrozită.

În faţa Mercedesului lui George se afla un model nou, alb, de Chevrolet Impala. Portiera se deschise şi şoferul coborî. Era îmbrăcat în costum şi avea pe cap o pălărie. Ar fi putut fi un comis-voiajor. Se uită împrejur, îl văzu pe George în decapotabila sa şi îl întrebă:

– Este adevărat?

– Da, rosti George. Preşedintele a fost împuşcat.

– A murit?

– Nu ştiu, răspunse George, care nu avea radio în maşină.

Comis-voiajorul se apropie de fereastra coborâtă a unui Buick.

– A murit preşedintele?

George nu auzi răspunsul.

Traficul nu avansa deloc.

George opri motorul, sări din maşină şi o luă la fugă.

Constată cu disperare că nu mai era deloc în formă. Nu mai avea timp să se antreneze din cauza serviciului. Încercă să îşi amintească de ultima dată când făcuse exerciţii fizice mai serioase, dar nu reuşi. Acum transpira şi gâfâia. În ciuda nerăbdării sale, trebuia să alterneze alergatul cu mersul rapid.

Avea cămaşa leoarcă de sudoare când ajunse la Casa Albă. Maria nu era la biroul de presă.

– S-a dus la Arhivele Naţionale să facă nişte cercetări, îi spuse Nelly Fordham, cu faţa scăldată de lacrimi. Probabil că nici nu a auzit ştirea încă.

– Se ştie dacă preşedintele a murit sau nu?

– Da, a murit, răspunse Nelly izbucnind din nou în hohote.

– Nu vreau ca Maria să audă asta de la vreun străin, rosti George, ieşind din clădire şi fugind pe Pennsylvania Avenue spre Arhivele Naţionale.

*

Dimka era căsătorit cu Nina de un an, iar fiul lor Grigor avea şase luni când el trebui să admită în sinea lui că era îndrăgostit de Natalya.

Ea se ducea deseori după serviciu cu prietenii săi să bea câte un pahar la barul Riverside, iar Dimka obişnuia să se alăture grupului atunci când Hruşciov nu îl ţinea peste program. Uneori, stăteau la mai mult de un pahar, iar Dimka şi Natalya plecau adeseori ultimii.

Descoperi că o putea face să râdă. În general, nu era considerat un tip cu mult umor, dar savura nenumăratele ironii ale vieţii din Uniunea Sovietică, la fel ca şi ea.

– Un muncitor a demonstrat că o fabrică de biciclete ar putea produce mai rapid furci scoţând la matriţă o singură bandă lungă de tablă şi apoi tăind-o, în loc ca mai întâi să o taie şi abia după aceea să îndoaie piesele una câte una. A fost mustrat aspru şi sancţionat disciplinar pentru că a pus în pericol planul cincinal.

Natalya râse în gura mare, dezvelindu-şi dinţii. Felul în care râdea îl făcea pe Dimka să se gândească la un potenţial de abandon deplin, care îi determina inima să-i bată mai repede. Şi-o imagina dându-şi capul pe spate la fel în timp ce făceau dragoste. Apoi îşi imagina cum ar fi fost să o vadă zilnic râzând aşa în următorii cincizeci de ani şi realiza că asta era viaţa pe care şi-o dorea.

Însă nu îi zise nimic. Era căsătorită şi părea fericită cu soţul ei; sau cel puţin nu spunea nimic de rău despre acesta, chiar dacă nu se grăbea niciodată să ajungă acasă. Iar cel mai important lucru era acela că Dimka avea soţie şi un copil şi le datora fidelitate.

Ar fi vrut să-i spună: „Te iubesc. Îmi voi abandona familia. Vrei să îţi părăseşti soţul, să trăieşti cu mine, să fii prietena şi iubita mea pentru tot restul vieţii?“

Însă nu-i zise decât atât:

– E târziu. Ar fi timpul să plec.

– Te duc eu, rosti ea. E prea frig ca să mergi cu motocicleta.

Opri la colţ, exact lângă Casa Guvernului. El se aplecă să o sărute de noapte bună; ea îi permise să o sărute uşor pe buze, apoi se trase înapoi. Dimka coborî din maşină şi intră în clădire.

În timp ce urca spre apartamentul său cu liftul, se gândi ce scuză să inventeze ca să-i explice Ninei că întârziase. Kremlinul trecea printr-o criză în toată regula: recolta de cereale din anul acela fusese catastrofală, iar guvernul sovietic încerca disperat să importe grâne ca să îşi hrănească populaţia.

Când intră în apartament, Grigor dormea şi Nina se uita la televizor. O sărută pe frunte şi îi zise:

– Îmi pare rău. Am stat la serviciu peste program. A trebuit să terminăm un raport despre recolta dezastruoasă.

– Mincinos nenorocit ce eşti! izbucni Nina. Te-au sunat de la serviciu din zece în zece minute. Încercau să dea de tine ca să îţi spună că preşedintele Kennedy a fost ucis.

*

Maria îşi simţi stomacul revoltându-se. Se uită la ceas şi îşi dădu seama că uitase să mănânce de prânz. Munca pe care o făcea aici o absorbise complet şi de două-trei ore nu mai trecuse nimeni prin apropiere care să o deranjeze. Însă mai avea puţin, aşa că se decise ca mai întâi să termine, apoi să îşi ia un sandvici.

Îşi aplecă din nou capul spre registrul demodat pe care îl citea, apoi îl ridică auzind un zgomot. Fu uimită să îl vadă intrând pe George Jakes, gâfâind, cu haina leoarcă de sudoare şi cu privirea înnebunită.

– George! exclamă ea ridicându-se de pe scaun. Ce naiba...?

– Maria, îi zise el, îmi pare atât de rău...

El ocoli masa şi îi puse mâinile pe umeri, un gest destul de intim pentru prietenia lor strict platonică.

– De ce îţi pare rău? îl întrebă ea. Ce ai făcut?

– Nimic. Ea încercă să se tragă înapoi, dar el o strânse mai tare. L-au împuşcat, îi spuse brusc.

Maria observă că George avea ochii în lacrimi. Nu mai opuse rezistenţă, apropiindu-se de el.

– Cine a fost împuşcat? rosti ea.

– La Dallas, zise el.

Ea începu să priceapă şi o spaimă cumplită puse stăpânire pe ea.

– Nu, murmură ea.

George dădu încet din cap. Pe un ton scăzut, îi spuse:

– Preşedintele a murit. Îmi pare rău.

– A murit, repetă Maria. Nu se poate să fi murit...

Simţi că nu o mai ţin picioarele şi căzu în genunchi. George îngenunche alături de ea şi o luă în braţe.

– Nu pe Johnny al meu, rosti ea, începând apoi să plângă în hohote. Johnny... Johnny al meu! gemu ea. Nu mă părăsi, te rog! Te rog, Johnny. Te rog, nu pleca!

Lumea din jurul ei începu să se înceţoşeze şi se prăbuşi neajutorată, apoi leşină.

*

Pe scena de la Jump Club din Londra, Plum Nellie interpretă o versiune fulminantă a piesei *Dizzy Miss Lizzy* şi încheie în strigătele de bis ale publicului.

– A fost grozav, băieţi! zise Lenny în culise. Mai bine ca niciodată!

Dave şi Walli se priviră, râzând unul la altul. Trupa era din ce în ce mai bună şi fiecare nou spectacol nu făcea decât să demonstreze acest lucru.

Dave fu surprins să îşi găsească sora în garderobă.

– Cum a fost piesa? o întrebă el. Îmi pare rău că nu am putut ajunge.

– S-a oprit în timpul primului act, răspunse ea. Preşedintele Kennedy a fost împuşcat mortal.

– Preşedintele?! exclamă Dave. Când s-a întâmplat?

– Acum vreo două ore.

Dave se gândi la mama lui americană.

– Cum e mama? E supărată?

– Teribil de tristă.

– Cine l-a împuşcat?

– Nu ştie nimeni. Se afla în Texas, într-un loc numit Dallas.

– Nu am auzit în viaţa mea de el.

Buzz, basistul, rosti:

– Ce o să facem la bis?

– Nu mai putem face niciun bis, zise Lenny, ar fi o lipsă de respect. Preşedintele Kennedy a fost asasinat. Trebuie să păstrăm un moment de reculegere sau ceva de genul ăsta.

– Sau să cântăm o piesă tristă, spuse Walli.

Evie interveni:

– Dave, ştii ce ar trebui să facem.

– Da? zise el mirat. Apoi, după ce se gândi o secundă, rosti: Ah, da!

– Atunci, haide.

Dave urcă pe scenă împreună cu Evie și, după ce își băgă chitara în priză, se apropiară amândoi de microfon. Restul trupei îi urmări de pe margine.

Dave spuse:

– Sora mea și cu mine suntem pe jumătate britanici, pe jumătate americani, dar în această seară ne simțim foarte americani. Făcu o pauză, apoi adăugă: Cei mai mulți dintre voi ați aflat probabil că președintele Kennedy a fost împușcat mortal.

Auzi câteva exclamații de surprindere din public, semn că unii nu auziseră vestea; apoi încăperea se cufundă în tăcere.

– Am dori să interpretăm acum un cântec special, un cântec pentru toată lumea, dar în special pentru americani.

Atinse strunele, iar Evie începu să cânte:

O, spune, poți tu zări în lumina timpurie a zorilor
Ceea ce cu atâta mândrie salutăm noi în ultima licărire a crepusculului...?

Toată lumea din încăpere amuți.

Ale cărui dungi largi și stele briliante, în timpul periculoasei lupte,
Le vedeam deasupra meterezelor, atât de elegant fluturând?

Glasul lui Evie se înălță tulburător.

Și strălucirea roșie a rachetelor, bombele explodând în aer,
Demonstrând, de-a lungul nopții, că steagul nostru e încă acolo.

Câțiva spectatori începură să plângă, observă Dave.

O, spune, drapelul cu dungi și stele tot mai flutură oare
Peste pământul celor liberi și peste casa celor viteji?

– Vă mulțumim că ne-ați ascultat, rosti Dave. Și Dumnezeu să binecuvânteze America!

A CINCEA PARTE

CÂNTECUL
1963-1967

Capitolul 31

Mariei nu i se îngădui să participe la înmormântare.

În ziua de după asasinat, o sâmbătă, ea merse la serviciu la fel ca majoritatea angajaţilor de la Casa Albă, îndeplinindu-şi sarcinile de la biroul de presă cu lacrimile şiroindu-i pe faţă. Nimeni nu păru să o observe: majoritatea oamenilor de acolo plângeau.

Era mai bine la serviciu decât dacă ar fi rămas singură acasă. Munca îi mai distrăgea oarecum atenţia de la suferinţă, iar acum erau o grămadă de lucruri de făcut: presa internaţională voia să afle toate detaliile funeraliilor.

Totul era transmis de televiziune. Milioane de familii americane rămaseră în faţa televizoarelor tot weekendul. Cele trei reţele TV îşi anulară programul obişnuit. Ştirile se refereau în exclusivitate la asasinat, iar între buletinele de ştiri erau difuzate documentare despre John F. Kennedy, viaţa lui, familia sa, cariera şi mandatul său prezidenţial. Erau reluate fără milă imaginile fericite cu Jack şi Jackie salutând mulţimile la Love Field vineri dimineaţa, cu o oră înainte de moartea lui. Maria îşi aminti cum se întrebase dacă ar fi făcut schimb de locuri cu Jackie. Acum îl pierduseră amândouă.

Duminică la amiază, în beciul secţiei de poliţie din Dallas, principalul suspect, Lee Harvey Oswald, era şi el asasinat, în direct la televiziune, de un gangster mărunt numit Jack Ruby; un mister sinistru care se adăuga unei tragedii deja insuportabile.

Duminică după-amiază, Maria o întrebă pe Nelly Fordham dacă aveau nevoie de bilete pentru a participa la înmormântare.

– O, scumpo, îmi pare rău, dar nimeni din biroul ăsta nu a fost invitat, îi zise Nelly cu blândeţe. Numai Pierre Salinger.

Maria simţi cum o cuprinde panica. Inima începu să îi bată mai tare. Cum să nu fie acolo când aveau să îl coboare în mormânt pe bărbatul pe care îl iubea?

– Trebuie să merg! exclamă ea. O să vorbesc cu Pierre.

– Maria, nu poţi merge, replică Nelly. Pur şi simplu *nu poţi!*

Ceva din tonul lui Nelly îi atrase atenţia. Nu îi dădea un simplu sfat, părea aproape speriată.

– De ce nu? întrebă Maria.

Nelly își coborî vocea:

– Jackie știe de tine.

Era prima oară când cineva din birou pomenea de relația Mariei cu președintele; însă, în tulburarea ei, Maria nici nu mai băgă de seamă acest amănunt.

– Nu se poate! Am fost mereu atentă.

– Nu mă întreba cum, că n-am habar.

– Nu te cred.

Chiar dacă vorbele acestea părură să o jignească, Nelly se mulțumi doar să clatine mâhnită din cap.

– Deși nu mă prea pricep la lucruri din astea, sunt convinsă că soția știe întotdeauna.

Maria vru să nege totul cu indignare, însă își aminti apoi de secretarele Jenny și Jerry, de Mary Meyer și de Judith Campbell, precum și de alte femei. Maria era sigură că toate întreținuseră relații sexuale cu președintele Kennedy. Nu avea nicio dovadă, însă intuise acest lucru de când le văzuse alături de el. Iar Jackie avea și ea aceeași intuiție feminină.

Iar asta însemna că Maria nu se putea duce la înmormântare. Acum pricepea de ce. Văduva nu putea fi silită să dea ochii cu amanta soțului ei într-un asemenea moment. Maria înțelegea acest lucru cât se poate de clar, spre marea-i nefericire.

Așa că luni rămase acasă pentru a urmări totul la televizor.

Corpul fusese expus cu mare pompă în rotonda Capitoliului. La ora 10.30, sicriul acoperit cu drapelul american fu scos din clădire și urcat într-un cheson tras de șase cai albi. Alaiul porni apoi spre Casa Albă.

Doi oameni ieșeau în evidență în cortegiul funerar, fiind mai înalți decât toți ceilalți: președintele francez Charles de Gaulle și noul președinte american, Lyndon Johnson.

Maria aproape că nu mai avea lacrimi. Plângea întruna de trei zile deja. Ceea ce vedea la televizor era o ceremonie fastuoasă, un spectacol organizat pentru restul lumii – dar pe ea nu o interesau tobele, steagurile și uniformele. Ea pierduse un bărbat; un bărbat cald, surâzător și sexy; un bărbat cu dureri de spate, cu riduri în colțul ochilor căprui, cu rățuște de cauciuc pe marginea căzii. Nu avea să îl mai vadă niciodată. Viața fără el urma să fie lungă și stearpă.

Când camerele o arătară pe Jackie în prim-plan, cu chipul ei frumos, vizibil în pofida vălului de doliu, Mariei i se păru că și ea se simțea la fel de nepăsătoare cu privire la ce se petrecea în jur.

– Am greșit față de tine, rosti Maria spre chipul de pe ecran. Să mă ierte Dumnezeu.

Tresări când auzi soneria. Era George Jakes.

– Nu ar trebui să fii singură în asemenea clipe, îi spuse el.

Ea simţi un val uriaş de recunoştinţă. Ori de câte ori avea nevoie cu adevărat de un prieten, George era acolo.

– Intră, îi zise ea. Îmi pare rău că arăt atât de neîngrijit.

Purta o cămaşă de noapte şi un halat de baie vechi.

– Mie mi se pare că arăţi foarte bine, răspunse George, care o văzuse arătând şi mai rău de-atât.

Îi adusese câteva produse de patiserie, pe care Maria le puse pe o farfurie. Deşi nu luase micul dejun, tot nu putu să guste din ele. Nu îi era foame deloc.

Pe traseu se aflau un milion de oameni, conform comentariului de la televiziune. Sicriul fu dus de la Casa Albă la Catedrala St Matthew, unde se ţinu o slujbă.

La ora 12.00 fură păstrate cinci minute de reculegere, iar traficul se opri pe tot teritoriul american. Camerele prezentară mulţimile de oameni stând în tăcere pe străzile oraşelor. Era ciudat să fii în Washington şi să nu auzi zgomotul maşinilor afară. Maria şi George stăteau în faţa televizorului în micul ei apartament. Îşi aplecară capetele, iar George îi luă mâna într-a lui. Ea simţi un val de afecţiune şi de recunoştinţă pentru el.

După ce se încheiară cele cinci minute de reculegere, Maria făcu o cafea. Apetitul îi mai revenise, aşa că mâncară împreună produsele de patiserie. Camerele nu aveau voie să filmeze în biserică, astfel încât o vreme nu era nimic de văzut. George vorbea întruna ca să îi distragă atenţia, iar ea îi era recunoscătoare pentru asta.

– Vei rămâne la biroul de presă? o întrebă el.

Ea nu se gândise la asta, dar ştia deja răspunsul la întrebare.

– Nu. Voi pleca de la Casa Albă.

– O idee bună.

– Lăsând toate astea la o parte, nu cred că am vreun viitor acolo. Femeile nu sunt niciodată promovate, iar eu nu am de gând să îmi petrec toată viaţă făcând muncă de cercetare. Am intrat în administraţia guvernamentală fiindcă vreau să realizez mai mult.

– E un post liber la Departamentul de Justiţie, care cred că ţi s-ar potrivi.

George vorbea de parcă tocmai îi trecuse prin minte acest gând, însă Maria bănuia că el plănuise dinainte să aducă discuţia în punctul respectiv.

– Este vorba despre politica adoptată împotriva corporaţiilor care nu respectă reglementările guvernului. Se numeşte respectarea prevederilor legale. Ar putea fi interesant.

– Crezi că am vreo şansă?

– Cu o diplomă de la Facultatea de Drept din Chicago şi doi ani de experienţă la Casa Albă? Categoric!

– Însă negrii nu prea sunt angajaţi.

– Ştii ceva? Cred că Lyndon va schimba acest lucru.

– Serios? Dar el este sudist!

– Nu te pripi să îl judeci. Ca să fim sinceri până la capăt, ai noştri s-au purtat urât cu el. Bobby îl urăşte – nu mă întreba de ce. Poate pentru că şi-a poreclit penisul Jumbo, după numele elefantului.

Maria chicoti pentru prima oară în trei zile.

– Glumeşti!

– Da, se pare că-i foarte mare. Dacă vrea să intimideze pe cineva, îl scoate pur şi simplu şi spune: „Faceţi cunoştinţă cu Jumbo". Aşa vorbeşte lumea.

Maria ştia că bărbaţii obişnuiau să spună astfel de poveşti, fie ele adevărate sau nu. Redeveni serioasă.

– Toţi cei de la Casa Albă consideră că Johnson a dat dovadă de multă nepăsare, în special faţă de familia Kennedy.

– Eu nu cred asta. Uite ce-i: imediat după moartea preşedintelui, când nimeni nu ştia ce-i de făcut mai departe, America a fost teribil de vulnerabilă. Ce s-ar fi întâmplat dacă sovieticii ar fi ales acest moment ca să ocupe Berlinul de Vest? Noi reprezentăm guvernul celei mai puternice ţări din lume şi trebuie să ne facem treaba, fără nicio clipă de răgaz şi indiferent cât de profundă ar fi tristeţea noastră. Lyndon a preluat imediat hăţurile – şi foarte bine că a făcut-o, pentru că nimeni altcineva nu se mai gândea la asta.

– Nici măcar Bobby?

– Bobby cu atât mai puţin. Ţin mult la omul ăla, ştii bine, dar s-a abandonat complet durerii. O consolează pe Jackie şi organizează funeraliile fratelui său, dar nu guvernează America. Să fiu sincer, majoritatea alor noştri sunt la fel. Poate ei cred că Lyndon este nepăsător, dar eu consider că omul se poartă ca un adevărat preşedinte.

După ce slujba se încheie, sicriul fu scos din biserică şi urcat din nou pe cheson pentru ultima parte a drumului, cea până la Cimitirul Naţional Arlington. De această dată, persoanele din cortegiu urcară într-un şir lung de limuzine negre. Procesiunea trecu pe lângă Monumentul Lincoln şi apoi peste Potomac.

– Ce va face Johnson în privinţa proiectului de lege a drepturilor civile? întrebă Maria.

– Da, asta-i marea întrebare. În momentul de faţă, proiectul e sortit eşecului. A ajuns la Comitetul de Regulamente, al cărui preşedinte, Howard Smith, nu vrea nici măcar să comunice când îl va pune pe ordinea de zi.

Maria se gândi la atentatul cu bombă de la şcoala duminicală. Cum putea cineva să fie de partea rasiştilor din Sud?

– Şi comitetul nu poate trece peste capul lui?

– Teoretic da, însă, atunci când republicanii se aliază cu democraţii sudişti, formează o nouă majoritate şi de fiecare dată resping drepturile civile, indiferent de opinia publică. Nu ştiu cum pot pretinde oamenii ăştia că mai cred în democraţie.

La televizor, Jackie Kennedy aprinse o flacără eternă care să ardă neîncetat deasupra mormântului. George o luă din nou de mână pe Maria, iar ea îi zări lacrimile din ochi. Urmăriră în tăcere cum sicriul era coborât încet în pământ.

Jack Kennedy nu mai era.

– O, Doamne, ce se va alege de noi toţi acum? zise Maria.

– Nu ştiu, recunoscu George.

*

George o părăsi pe Maria fără nicio tragere de inimă. Era mai seducătoare decât îşi dădea ea seama, în cămaşa ei de noapte din bumbac şi cu halatul de baie vechi, din catifea, cu părul ondulat natural şi ciufulit, în loc să fie îndreptat cu multă migală. Însă nu mai avea nevoie de el: plănuia să se întâlnească în seara aceea cu Nelly Fordham şi cu alte fete de la Casa Albă la un restaurant chinezesc, pentru un priveghi separat, aşa că nu avea să mai rămână singură.

George luă cina cu Greg. Mâncară la Occidental Grill, aflat la o aruncătură de băţ de Casa Albă. George zâmbi când văzu ţinuta tatălui său: ca de obicei, acesta îşi purta hainele scumpe de parcă ar fi fost doar nişte zdrenţe. Cravata lui îngustă şi neagră de satin era strâmbă, nasturii de la manşete erau descheiaţi, iar pe reverul costumului său negru avea o pată albicioasă. Din fericire, George nu îi moştenise neglijenţa.

– M-am gândit că ar trebui să ne mai binedispunem cumva, rosti Greg.

Îi plăceau nespus restaurantele de clasă şi bucătăria rafinată, o trăsătură pe care George *chiar* o moştenise. Comandară homar şi Chablis.

George se simţea mai apropiat de tatăl său după criza rachetelor din Cuba, când ameninţarea iminentei anihilări îl determinase pe Greg să îşi descarce sufletul. Fiind un copil nelegitim, George se considerase întotdeauna o complicaţie în viaţa lui Greg şi crezuse că el îşi îndeplineşte rolul de tată cu conştiinciozitate, dar fără entuziasm. Totuşi, de la acea surprinzătoare conversaţie, înţelesese că tatăl lui chiar îl iubea. Relaţia lor continua să fie neobişnuită şi destul de distantă, însă George era convins acum că se întemeia pe ceva sincer şi durabil.

În timp ce aşteptau mâncarea, amicul lui George, Skip Dickerson, se apropie de masa lor. Era îmbrăcat de înmormântare, purtând un costum închis la culoare şi o cravată neagră, ceea ce contrasta puternic cu părul său blond-deschis şi pielea palidă. Rosti tărăgănat, cu accentul lui sudist:

– Salut, George. Bună seara, domnule senator. Pot să vă deranjez câteva clipe?

– El este Skip Dickerson, spuse George. Lucrează pentru Lyndon. Pentru preşedinte, mai bine zis.

– Trage-ţi un scaun, rosti Greg.

Skip îşi luă un scaun de piele roşie, apoi se aplecă şi i se adresă lui Greg pe un ton complice:

– Preşedintele ştie că sunteţi un om de ştiinţă.

„Ce naiba mai e şi asta?“ se gândi George. Skip nu îşi pierdea vremea niciodată cu flecăreli.

Greg zâmbi.

– Am terminat fizica, într-adevăr.

– Aţi absolvit *summa cum laude* la Harvard.

– Lyndon este mai impresionat de chestiile astea decât ar fi cazul.

– Însă dumneavoastră aţi fost unul dintre oamenii de ştiinţă care au creat bomba atomică.

– Da, e adevărat că am lucrat la Proiectul Manhattan.

– Preşedintele Johnson ar vrea să se asigure că sunteţi de acord cu planurile pentru studiul de fezabilitate de la lacul Erie.

George ştia la ce se referea Skip. Guvernul federal finanţa un studiu de fezabilitate al coastei din apropierea oraşului Buffalo, care urma probabil să ducă la un proiect de construcţie a unui port important. Totul valora milioane de dolari, iar cea mai mare parte urma să fie câştigată de câteva companii din nordul statului New York.

– Ei bine, Skip, zise Greg, am vrea să ne asigurăm că studiul nu va fi tăiat din buget.

– Puteţi conta pe asta, domnule. Preşedintele consideră că acest proiect reprezintă o prioritate.

– Mă bucur mult să aud asta. Mulţumesc.

Conversaţia nu avea nimic de-a face cu ştiinţa, iar George era convins de asta; era vorba despre ceea ce congresmenii numeau „mălai“ – respectiv alocarea proiectelor federale costisitoare statelor preferate.

Skip spuse:

– Cu plăcere. Poftă bună! Ah, şi înainte să plec... putem conta pe sprijinul dumneavoastră pentru preşedinte în afurisita aceea de Lege a Grâului?

Sovieticii avuseseră o recoltă proastă şi încercau cu disperare să facă rost de cereale. Ca parte a procesului de îmbunătăţire a relaţiilor cu Uniunea Sovietică, preşedintele Kennedy le vânduse pe datorie surplusul de grâu american.

Greg se lăsă pe spate şi spuse pe un ton gânditor:

– Membrii Congresului consideră că, în condiţiile în care comuniştii nu îşi pot hrăni singuri oamenii, nu e de datoria noastră să îi ajutăm. Legea Grâului iniţiată de senatorul Mundt ar anula acordul stabilit de Kennedy, iar eu, unul, cred că Mundt are dreptate.

– Iar preşedintele Johnson este de aceeaşi părere! rosti Skip. Nu vrea sub nicio formă să îi ajute pe comunişti. Însă acesta va fi primul vot după înmormântare. Chiar vrem să fie o palmă pentru răposatul preşedinte?

– Oare asta să fie cu adevărat grija preşedintelui Johnson? interveni George. Sau vrea cumva să transmită un mesaj, cum că el este acum cel care ţine frâiele politicii externe şi că nu are de gând să se lase contrat de Congres în deciziile sale?

Greg chicoti.

– Uneori uit cât de deştept eşti, George. Exact asta vrea Lyndon.

– În politica externă, zise Skip, preşedintele doreşte să se poarte cu mănuşi cu Congresul. Însă v-ar fi foarte recunoscător dacă l-aţi sprijini mâine. El crede că ar fi o mare pată pentru memoria preşedintelui Kennedy dacă Legea Grâului ar trece.

Niciunul dintre cei doi bărbaţi nu era dispus să spună lucrurilor pe nume, remarcă George. Adevărul era mult mai simplu: Johnson ameninţa cu anularea proiectului de doc din Buffalo dacă Greg vota în favoarea Legii Grâului.

Iar Greg cedă.

– Te rog, spune-i preşedintelui că îi înţeleg îngrijorarea şi că poate conta pe votul meu.

Skip se ridică în picioare.

– Vă mulţumesc, domnule senator, rosti el. Va fi foarte mulţumit.

George îl opri.

– Înainte să pleci, Skip... Ştiu că noul preşedinte are multe pe cap, dar sunt sigur că în următoarele zile se va apleca şi asupra proiectului de lege pentru drepturi civile. Te rog să mă suni dacă vei considera că vă pot ajuta în vreun fel.

– Mulţumesc, George. Îţi sunt recunoscător, spuse Skip, apoi se îndepărtă.

– Bine lucrat, observă Greg.

– Voiam doar să mă asigur că ştie că sunt disponibil.

– Da, asta contează enorm în politică.

Ospătarii le aduseră mâncare şi, după ce se retraseră, George zise:

– Eu sunt trup şi suflet de partea lui Bobby Kennedy. Însă Johnson nu trebuie subestimat, adăugă el în timp ce îşi tăia homarul.

– Ai dreptate, dar nici nu trebuie supraestimat.

– Cum adică?

– Lyndon are două defecte. Este slab din punct de vedere intelectual. Stai, nu te repezi! Este şiret ca un dihor texan, însă nu-i acelaşi lucru. A făcut facultate de institutori şi nu a învăţat gândirea abstractă. Se simte inferior în faţa noastră, a celor educaţi la Harvard, şi are dreptate. Nu poate înţelege cum trebuie politica internaţională. Chinezii, budiştii, cubanezii, bolşevicii – aceşti oameni au moduri de gândire diferite, pe care el nu le va înţelege niciodată.

– Care-i celălalt defect al său?

– Este slab şi din punct de vedere moral. Nu are principii. Susţine în mod sincer drepturile civile, dar nu din considerente etice. Empatizează cu persoanele de culoare fiindcă le consideră defavorizate, aşa cum se consideră şi pe sine, întrucât provine dintr-o familie săracă de texani. Este o reacţie instinctuală.

George zâmbi.

– Tocmai te-a determinat să faci exact ce voia.

– Corect. Lyndon ştie cum să manipuleze oamenii, dacă îi ia pe fiecare în parte. Este cel mai abil parlamentar pe care l-am cunoscut vreodată. Însă nu este un om de stat. Jack Kennedy era exact opusul: complet incompetent în relaţia cu Congresul, însă absolut superb pe plan internaţional. Lyndon va mânui cu măiestrie Congresul, dar nu ştiu cum se va descurca în postura de lider al lumii libere.

– Crezi că proiectul de lege a drepturilor civile are vreo şansă să treacă de comitetul congresmenului Howard Smith?

Greg rânji.

– Abia aştept să văd ce va face Lyndon. Mănâncă-ţi homarul.

A doua zi, Legea Grâului – propusă de senatorul Mundt – fu respinsă cu 57 de voturi la 36.

Titlul din ziua următoare fu următorul:

LEGEA GRÂULUI – PRIMA VICTORIE A LUI JOHNSON

*

Funeraliile se încheiară. Kennedy nu mai era, iar Johnson devenise noul preşedinte. Lumea se schimbase, dar George nu ştia ce anume însemna asta. Nimeni nu ştia. Ce fel de preşedinte avea să fie Johnson? Cum avea să fie diferit? Un om pe care lumea nu îl ştia mai deloc ajunsese brusc liderul lumii libere şi conducătorul celei mai puternice ţări. Ce avea să facă?

Urma să îşi dezvăluie intenţiile.

Sala Camerei Reprezentanţilor era plină ochi. Luminile carelor de televiziune scânteiau deasupra congresmenilor şi senatorilor adunaţi acolo. Judecătorii de la Curtea Supremă îşi purtau în robele negre, iar şefii de Stat-major aveau piepturile pline de medalii.

George stătea lângă Skip Dickerson la galerie, care era de asemenea plină, cu oameni aşezaţi inclusiv pe treptele dintre rânduri. George îl studie pe Bobby Kennedy, aflat jos, în capătul zonei în care stăteau membrii Cabinetului; cu capul plecat şi cu privirea în podea. Bobby slăbise mult în cele cinci zile de la asasinat. De asemenea, începuse să poarte hainele fratelui său mort, care nu i se potriveau, ceea ce sporea impresia de om care se împuţina la trup.

În boxa prezidenţială se aflau lady Bird Johnson şi cele două fiice ale sale – una ştearsă, cealaltă ceva mai frumuşică –, având toate trei coafuri demodate. Alături de ele, în boxă, se mai aflau câţiva reprezentanţi de marcă ai Partidului Democrat: primarul Daley din Chicago, guvernatorul Lawrence din Pennsylvania şi Arthur Schlesinger, intelectualul de casă al clanului Kennedy, care – aşa cum ştia George – conspira deja să îl întreacă pe Johnson în cursa prezidenţială din anul următor. În mod surprinzător, în boxă erau şi două persoane de culoare. George le cunoştea: erau Zephyr şi Sammy Wright, bucătăreasa şi şoferul familiei Johnson. Oare era un semn bun?

Uşa mare, dublă se deschise larg. Un uşier cu numele comic Fishbait[1] Miller strigă: „Domnule Preşedinte al Camerei Reprezentanţilor! Preşedintele Statelor Unite!" Apoi intră Lyndon Johnson şi toată lumea se ridică în picioare, aplaudându-l.

George avea două întrebări cu privire la Lyndon Johnson care nu-i dădeau pace şi ambele urmau să îşi primească răspunsul în ziua aceea. Prima era: oare avea să abandoneze problematicul proiect de lege a drepturilor civile? Pragmaticii din Partidul Democrat îl îndemnau să o facă. Johnson ar fi avut un pretext bun, în cazul în care ar fi vrut unul: preşedintele Kennedy nu izbutise să obţină sprijin în Congres pentru proiect şi acesta era sortit eşecului. Noul preşedinte avea dreptul de a renunţa la el ca la un lucru făcut de mântuială. Johnson putea declara că legislaţia privitoare la spinoasa chestiune a segregării trebuia să aştepte până după alegeri.

Dacă declara acest lucru, mişcarea pentru drepturi civile avea să primească o lovitură cruntă. Rasiştii ar fi sărbătorit victoria, Ku Klux Klanul ar fi considerat că toate acţiunile sale erau justificate, iar poliţiştii, judecătorii, clericii şi politicienii albi şi corupţi din Sud ar fi ştiut că pot continua persecutarea, bătaia, torturarea şi uciderea negrilor fără să se teamă că vor fi aduşi în faţa justiţiei.

În schimb, dacă Johnson nu declara asta, dacă alegea să îşi reafirme susţinerea pentru drepturile civile, apărea o nouă întrebare: oare avea autoritatea necesară pentru a-l înlocui cu succes pe Kennedy? Şi această întrebare urma să îşi găsească răspunsul într-o oră, iar perspectivele erau sumbre. Lyndon era foarte abil în discuţiile personale; dar nu era deloc impresionant atunci când se adresa unor grupuri mari în ocazii oficiale – adică exact ce trebuia să facă peste doar câteva clipe. Pentru poporul american, aceasta era prima lui apariţie în noua postură de lider şi cu siguranţă avea să îl definească – în bine sau în rău.

Skip Dickerson îşi rodea unghiile.

– Tu i-ai scris discursul? îl întrebă George.

---

[1] Momeală (n.tr.)

– Doar câteva rânduri. A fost un efort colectiv.

– Ce-o să spună?

Skip clătină înfrigurat din cap.

– Aşteaptă şi-o să vezi.

Oamenii cu informaţii de la Washington se aşteptau ca prestaţia lui Johnson să fie un fiasco. Tipul era un orator jalnic, plictisitor şi rigid. Uneori se pripea, învălmăşindu-şi cuvintele, iar alteori suna greoi. Când voia să accentueze ceva, pur şi simplu striga. Gesturile sale erau stinghere: ridica mâna şi împungea cu degetul în aer sau ridica ambele braţe şi îşi flutura pumnii. Discursurile dezvăluiau în general un Lyndon jalnic.

Johnson străbătu mulţimea care îl aplauda, urcă pe podium, se postă la pupitru şi deschise un caiet negru cu foi detaşabile. George nu putu deduce nimic din aspectul lui. Nu părea nici încrezător, nici neliniştit când îşi puse la ochi o pereche de ochelari fără ramă, aşteptând apoi cu răbdare până când aplauzele se opriră şi toţi cei din public se aşezară.

În cele din urmă, începu să vorbească. Pe un ton echilibrat şi măsurat, el rosti:

– Aş fi dat tot ce am numai să nu mă aflu astăzi aici, în faţa dumneavoastră, în aceste împrejurări.

Sala se cufundă în tăcere. Alesese exact nota potrivită de umilinţă şi amărăciune. Era un început promiţător, se gândi George.

Johnson continuă în aceeaşi notă, vorbind cu demnitate şi calm. Dacă simţea vreun impuls de a se pripi, şi-l controla foarte ferm. Purta un costum albastru-închis cu cravată şi o cămaşă cu gaică la guler, stil considerat formal în Sud. Îşi întorcea din când în când privirea dintr-o parte în cealaltă, adresându-se întregii săli şi reuşind totodată să se impună.

În stilul lui Martin Luther King, el vorbi despre visuri: visurile lui Kennedy de a cuceri spaţiul, de a oferi educaţie tuturor copiilor, de a înfiinţa Peace Corps.

– Aceasta este provocarea cu care ne confruntăm, zise el. Să nu şovăim, să nu ne oprim, să nu zăbovim asupra acestui cumplit moment, ci să continuăm să mergem pe drumul nostru pentru a ne împlini destinul pe care ni l-a rezervat istoria.

Fu nevoit să se oprească datorită aplauzelor.

Apoi continuă:

– Primele noastre sarcini, cele care nu mai suportă amânare, cad în seama celor de pe acest deal.

Aici era problema. Dealul Capitoliului, unde se afla Congresul, fusese în război cu preşedintele în cea mai mare parte a anului 1963. Congresul avea puterea de a întârzia adoptarea legislaţiei, putere pe care o folosea adeseori, chiar şi atunci când preşedintele militase şi câştigase sprijinul opiniei publice

pentru planurile sale. Însă, de când John Kennedy lansase proiectul legii de drepturi civile, ei intraseră în grevă ca nişte muncitori militanţi dintr-o fabrică, amânând orice, refuzând cu încăpăţânare să treacă până şi legile de rutină, dând dovadă de dispreţ faţă de opinia publică şi faţă de procesul democratic.

– Mai întâi... continuă Johnson, iar George îşi ţinu respiraţia în timp ce aştepta să audă care era prioritatea noului preşedinte. Niciun discurs sau elogiu de comemorare nu ar putea onora mai elocvent memoria preşedintelui Kennedy decât adoptarea cât mai curând posibil a proiectului de lege a drepturilor civile pentru care el a luptat atâta amar de vreme.

George sări în picioare, bătând bucuros din palme. Nu era singurul: aplauzele izbucniră din nou, iar de această dată durară şi mai mult.

Johnson aşteptă să se facă linişte din nou apoi continuă:

– Am discutat suficient în această ţară despre drepturile civile. Discutăm deja de mai bine de o sută de ani. A sosit clipa, *acum*, să scriem următorul capitol – şi să-l trecem în hrisoavele noastre de legi.

Urmă un nou ropot de aplauze.

Euforic, George se uită la cei câţiva negri din sală: cinci congresmeni de culoare, inclusiv Gus Hawkins din California, care arăta aproape alb; domnul şi doamna Wright, aflaţi în boxa prezidenţială, bătând din palme; şi câteva persoane printre spectatorii de la galerie. Pe chipurile lor se citea uşurare, dar şi speranţă şi bucurie.

Apoi ochii îi căzură asupra rândurilor de scaune din spatele Cabinetului, unde se aflau cei mai marcanţi senatori, majoritatea acestora sudişti, ursuzi şi îmbufnaţi.

Niciunul dintre ei nu aplauda.

*

Skip Dickerson îi explică situaţia lui George şase zile mai târziu, în micul birou de lângă Biroul Oval.

– Singura noastră şansă este o petiţie de ridicare a atribuţiilor.

– Ce-i asta?

Dickerson îşi îndepărtă din ochi o şuviţă blondă.

– Este o rezoluţie adoptată de Congres, prin care este preluat controlul proiectului de la Comitetul de Regulamente şi acesta este forţat să îl trimită în plen pentru a fi dezbătut.

George se simţea frustrat – chiar trebuiau urmate toate aceste proceduri complicate pentru ca bunicul Mariei să nu mai fie băgat la închisoare în caz că încerca să se înregistreze ca să voteze?

– Nu am mai auzit niciodată de aşa ceva, recunoscu el.

– Avem nevoie de o majoritate. Democraţii din Sud vor vota împotriva noastră, aşa că ne lipsesc 58 de voturi.

– Rahat! Avem nevoie de sprijinul a 58 de republicani înainte să putem face ceea ce se cuvine?

– Da. Și aici intervii tu.

– Eu?

– Foarte mulți republicani susțin că sunt în favoarea drepturilor civile. În fond, vorbim totuși de partidul lui Abraham Lincoln, cel care i-a eliberat pe sclavi. Vrem ca Martin Luther King și toți liderii de culoare să își sune susținătorii republicani, să le explice această situație și să îi roage să voteze petiția. Mesajul va fi că nu poți fi în favoarea drepturilor civile decât dacă ești și în favoarea petiției.

George încuviință.

– Da, bine gândit.

– Unii vor spune că sunt în favoarea drepturilor civile, dar că nu le place această grabă procedurală. Aceștia trebuie determinați să priceapă că senatorul Howard Smith este un segregaționist înverșunat, care se va asigura că regulamentele vor fi dezbătute în comitetul său până când va fi prea târziu ca proiectul să mai treacă. Ce face el nu este *amânare*, ci *sabotaj*.

– În regulă.

O secretară apăru în ușa deschisă și zise:

– Vă așteaptă.

Cei doi tineri se ridicară și intrară în Biroul Oval.

Ca de obicei, George fu uluit de statura impresionantă a lui Lyndon Johnson. Avea cam un metru nouăzeci, dar înălțimea nu era totul. Capul său era mare, nasul lung, iar urechile arătau ca niște clătite. Dădu mâna cu George, apoi îl apucă de umăr cu cealaltă mână, apropiindu-se destul de mult încât să îl facă pe acesta să se simtă ușor jenat.

Johnson zise:

– George, le-am cerut tuturor oamenilor lui Kennedy să rămână la Casa Albă și să mă ajute. Tu ai studiat la Harvard, iar eu am făcut Colegiul de Institutori din Texasul de Sud-Vest. Așa că, vezi tu, am nevoie de voi toți mai mult decât a avut el.

George nu știa ce să spună – un asemenea nivel de umilință era stânjenitor. După o clipă de ezitare, rosti:

– Sunt aici ca să vă ajut cum pot, domnule președinte.

Probabil că vreo mie de oameni îi ziseseră deja asta până atunci, dar Johnson reacționă ca și cum o auzea pentru prima oară.

– Îți sunt foarte recunoscător, George, spuse el cu ardoare. Îți mulțumesc. Apoi trecu la subiect: O grămadă de oameni mi-au cerut să mai îmblânzesc proiectul de lege a drepturilor civile pentru ca sudiștii să îl poată înghiți mai ușor. Mi s-a sugerat să elimin interzicerea segregării în locurile publice. Sunt două motive pentru care nu sunt dispus să fac asta, George.

Primul: vor detesta legea oricum, indiferent cât de dură sau de blândă este, şi nu cred că o vor sprijini oricât de mult aş modifica-o.

Argumentul i se părea foarte solid lui George.

– Dacă tot te aşteaptă o luptă, măcar să lupţi pentru ceea ce îţi doreşti cu adevărat.

– Exact. Hai să-ţi spun şi al doilea motiv. Eu am o prietenă şi o angajată – doamna Zephyr Wright.

George şi-i aminti pe soţii Wright, care se aflaseră în boxa prezidenţială din Camera Reprezentanţilor.

Johnson continuă:

– Odată, pe când se pregătea să plece în Texas, am rugat-o să îmi ducă şi mie câinele. Ea mi-a zis: „Vă rog să nu îmi cereţi asta!“ Bineînţeles că am întrebat-o de ce. „Şi-aşa este foarte greu să străbaţi Sudul dacă eşti negru, mi-a explicat ea. Nu găseşti un loc unde să mănânci, unde să dormi sau măcar să mergi la baie. Cu un câine va fi de-a dreptul imposibil.“ Asta m-a durut, George; aproape că mi-au dat lacrimile. Doamna Wright a absolvit o facultate, totuşi. Atunci am realizat cât de importantă este interzicerea segregării în locurile publice. Ştiu cum este să se uite lumea la tine de sus, George, şi nu-i doresc nimănui asta.

– Mă bucur să aud acest lucru, rosti George.

Ştia că era dus cu zăhărelul. Johnson încă îl ţinea de mână şi de umăr, stând aplecat deasupra lui şi cât se poate de aproape de el, scrutându-l cu o privire intensă. George ştia ce încerca să facă – însă, chiar şi aşa, tot avea efect. Îl emoţionă povestea lui Zephyr şi îl crezu pe Johnson când acesta îi spuse că ştia cum este să se uite lumea la tine de sus. Simţi un val de admiraţie şi de afecţiune pentru acest bărbat uriaş, stingher şi sentimental, care părea să fie de partea negrilor.

– Va fi foarte greu, dar cred că putem câştiga, rosti Johnson. Fă tot posibilul, George.

– Da, domnule, replică George. Aşa voi face.

*

George îi explică Verenei Marquand strategia preşedintelui Johnson cu puţin înainte ca Martin Luther King să intre în Biroul Oval. Ea arăta senzaţional în pelerina ei roşie de ploaie, însă de această dată George nu mai fu distras de frumuseţea ei răpitoare.

– Trebuie să ne concentrăm toate eforturile în această direcţie, zise el pe un ton insistent. Dacă petiţia pică, va pica şi proiectul, iar negrii din Sud vor reveni la situaţia precedentă.

Îi dădu Verenei o listă cu congresmenii republicani care nu semnaseră încă petiţia.

Ea fu impresionată.

– Preşedintele Kennedy ne tot vorbea despre voturi, dar nu ne-a arătat niciodată o listă ca asta.

– Ăsta-i Lyndon, spuse George. Dacă oamenii însărcinaţi cu convocarea parlamentarilor îl anunţă că ei cred că au un anumit număr de voturi, el le zice: „Nu-i destul să credeţi – eu vreau să *ştiu!*" Trebuie să vadă numele. Şi are dreptate. E o chestiune mult prea importantă ca să fie lăsată la voia întâmplării. Apoi o anunţă că liderii mişcării pentru drepturi civile trebuiau să pună presiune asupra republicanilor moderaţi. Fiecare dintre aceşti oameni trebuie să primească un telefon de la cineva de a cărui confirmare are nevoie.

– Asta îi va aduce la cunoştinţă preşedintele lui King în această dimineaţă?

– Exact.

Johnson se întâlnise între patru ochi cu fiecare dintre cei mai importanţi lideri ai mişcării pentru drepturi civile. Jack Kennedy i-ar fi strâns pe toţi laolaltă, însă Lyndon nu se descurca la fel de bine cu grupuri mari.

– Şi Johnson crede că liderii mişcării pentru drepturi civile îi pot face pe toţi aceşti republicani să se răzgândească? rosti Verena cu scepticism.

– Nu de unii singuri, dar mai apelează şi la alte persoane. O să se vadă cu toţi liderii sindicali. A luat micul dejun cu George Meany azi-dimineaţă.

Verena clătină din cap uimită.

– Trebuie să recunosc că este foarte energic. Apoi căzu puţin pe gânduri. De ce nu a făcut asta şi preşedintele Kennedy?

– Din acelaşi motiv pentru care Lyndon nu poate cârmi un iaht – nu ştia cum.

Întrevederea lui Johnson cu King se desfăşură foarte bine. Însă în dimineaţa următoare, optimismul lui George fu temperat de riposta segregaţioniştilor.

Republicanii de seamă denunţară petiţia. McCullough din Ohio zise că aceasta îi irita pe cei care altminteri ar fi susţinut proiectul legii drepturilor civile. Gerald Ford declară în faţa reporterilor că ar fi trebuit ca numitului Comitet de Regulamente să i se lase timp pentru organizarea de audieri, ceea ce era praf în ochi: toată lumea ştia că Smith voia să înăbuşe proiectul în faşă, nu să îl dezbată. Totuşi, reporterii fură informaţi că petiţia picase.

Însă Johnson nu se lăsă bătut cu una, cu două. Miercuri dimineaţă discută cu Consiliul de Consultanţă în Afaceri, care reunea 89 dintre cei mai importanţi oameni de afaceri americani, spunându-le: „Sunt singurul preşedinte pe care îl aveţi; orice eşec al meu este şi eşecul vostru, pentru că ţara va intra în criză".

Apoi se adresă consiliului executiv al AFL-CIO, cea mai mare federaţie sindicală, zicând: „Am nevoie de voi şi cred că ar trebui să fiţi de partea mea". Fu ovaţionat, iar cei 33 de lobbyişti ai sindicatelor din industria siderurgică luară cu asalt Dealul Capitoliului.

George lua cina cu Verena într-unul dintre restaurantele de acolo când Skip Dickerson trecu pe la masa lor şi şuieră:

– Clarence Brown s-a dus să se vadă cu Howard Smith.

George îi explică Verenei:

– Brown este cel mai important republican din comitetul lui Smith. Fie îi spune lui Smith să se ţină tare pe poziţie şi să ignore lobby-ul... fie îl anunţă că republicanii nu mai pot rezista prea mult în faţa presiunii. Dacă doi membri ai comitetului se întorc împotriva lui Smith, deciziile lui pot fi răsturnate de o nouă majoritate.

– Oare se poate termina totul atât de repede? se minună Verena.

– S-ar putea ca Smith să sară înainte să fie împins. Şi-ar mai salva cât de cât demnitatea.

George împinse farfuria din faţă. Tensiunea îi stricase pofta de mâncare.

După o jumătate de oră, Dickerson reveni.

– Smith a cedat, jubilă el. Mâine va da o declaraţie oficială.

După care plecă să ducă vestea mai departe.

George şi Verena îşi zâmbiră cu gura până la urechi.

– Dumnezeu să-l aibă în pază pe Lyndon Johnson! zise Verena.

– Amin! rosti George. Trebuie să sărbătorim.

– Ce vrei să facem?

– Vino la mine acasă, spuse George. Mă gândesc eu la ceva.

Capitolul 32

În şcoala lui Dave nu se purta uniformă, dar băieţii erau luaţi peste picior dacă se îmbrăcau prea elegant. Dave încasă câteva ghionturi în coaste în ziua în care apăru îmbrăcat cu o jachetă cu patru butoni, o cămaşă albă cu guler mare, o cravată cu model şerpuit şi pantaloni albaştri de hipiot, cu o curea albă din plastic. Nu îi păsa de tachinări. Avea o misiune.

Trupa lui Lenny lâncezea la liziera industriei de divertisment de ani buni. La cum arătau lucrurile, puteau petrece încă un deceniu cântând rock and roll în cluburi şi localuri. Dave îşi dorea mai mult de la viaţă în 1964. Pentru a progresa, trebuiau să scoată un album.

După ore luă metroul până pe Tottenham Court Road, mergând apoi pe jos până la o adresă de pe Denmark Street. La parterul clădirii se afla un magazin de chitare, însă alături era o uşă care ducea la un birou de deasupra, având o plăcuţă pe care scria Classic Records.

Dave vorbise cu Lenny despre obţinerea unui contract cu o casă de discuri, dar Lenny nu îi dăduse prea multe speranţe.

– Am încercat şi eu asta, îi zisese el. Nu poţi pătrunde în circuitul lor închis.

Nu avea niciun sens. Trebuia să existe o cale de acces, altminteri nimeni nu ar mai fi scos albume. Însă Dave ştia că nu avea rost să piardă timpul încercând să se înţeleagă cu Lenny. Aşa că decise să se ocupe personal.

Începuse prin a studia numele caselor de discuri din topuri. Era foarte complicat, întrucât erau multe mărci deţinute de numai câteva companii. Cartea de telefon îl ajutase să le mai sorteze, iar în final îi alesese pe cei de la Classic.

Îi sunase şi le zisese:

– Vă sunăm de la Biroul de Obiecte Pierdute al Căilor Ferate. Avem o bandă într-o cutie marcată: „Head of Artists and Recording, Classic Records". Cui ar trebui să o trimitem?

Fata care îi răspunse la telefon îi dăduse un nume şi această adresă de pe Denmark Street.

În capul scărilor dădu de o recepţioneră, probabil cea cu care vorbise la telefon. Cu un aer plin de încredere, el folosi numele primit chiar de la ea.

– Am venit să îl văd pe Eric Chapman, zise el.

– Cine să-i spun că îl caută?

– Dave Williams. Spuneţi-i că m-a trimis Byron Chesterfield.

Era o minciună, dar Dave nu avea nimic de pierdut.

Recepţionera dispăru dincolo de o uşă. Dave se uită împrejur. Camera era decorată cu discuri de aur şi de argint înrămate. O fotografie a lui Percy Marquand, un fel de Bing Crosby al negrilor, era semnată: „Lui Eric – cu mulţumiri pentru tot". Dave observă că toate discurile erau vechi de cel puţin cinci ani. Eric avea nevoie de talente noi.

Dave era agitat – nu era obişnuit cu înşelătoria. Îşi zise că nu era cazul să fie timid. Doar nu încălca legea. Dacă era descoperit, cel mai rău lucru pe care îl putea păţi era să i se spună să plece şi să nu mai irosească timpul oamenilor. Era un risc pe care merita să şi-l asume.

Secretara ieşi, iar un bărbat de vârstă mijlocie apăru în prag. Purta o haină tricotată verde peste o cămaşă albă şi o cravată banală. Avea părul cărunt şi rar. Se rezemă de cadrul uşii, măsurându-l pe Dave cu privirea. După o clipă, rosti:

– Deci Byron te-a trimis la mine?

Vorbea pe un ton sceptic: era limpede că nu îl credea. Dave evită repetarea minciunii scornind una nouă.

– Byron a spus: „EMI îi are pe Beatles, Decca pe Rolling Stones, iar Classic are nevoie de Plum Nellie".

Byron nu zisese nimic de genul ăsta. Dave născocise această replică după ce citise presa de muzică.

– Plum şi mai cum?

Dave îi dădu lui Chapman o fotografie cu trupa.

– Am cântat la The Dive, în Hamburg, la fel ca Beatles, şi la Jump Club, în Londra, la fel ca Stones.

Era surprins că încă nu fusese dat afară şi se întrebă cât avea să-l mai ţină norocul.

– De unde îl cunoşti pe Byron?

– Este managerul nostru, minţi Dave din nou.

– Ce stil de muzică?

– Rock and roll, dar cu multe armonii vocale.

– Mda, ca oricare altă trupă pop din ziua de azi.

– Da, dar noi suntem mai buni.

Urmă o pauză lungă. Dave se bucura că cel puţin Chapman vorbea cu el, mai ales că Lenny îi spusese că nu putea pătrunde acolo. Dave îi dovedise că se înşela.

Apoi, Chapman rosti:

– Eşti un mincinos şi jumătate.

Dave vru să protesteze, dar Chapman îl opri.

– Nu mai îndruga şi alte baliverne. Byron nu este managerul vostru şi nu el te-a trimis aici. Poate că l-ai întâlnit la un moment dat, dar în niciun caz nu ţi-a zis despre Classic Records că are nevoie de Plum Nellie.

Dave nu răspunse. Fusese prins cu mâţa-n sac. Era umilitor. Încercase să joace la cacealma ca să pătrundă într-o casă de discuri şi eşuase.

Chapman continuă:

– Cum ziceai că te cheamă?

– Dave Williams.

– Ce vrei de la mine, Dave?

– Un contract pentru un album.

– Vai, ce surpriză!

– Lăsaţi-ne să dăm o probă măcar. Vă promit că nu veţi regreta.

– Hai să-ţi spun un mic secret, Dave. Când aveam 18 ani, mi-am obţinut prima slujbă într-o casă de discuri spunând că sunt electrician calificat. Am minţit. Singura calificare pe care o aveam era cântatul la pian.

Dave simţi că îi reînvie speranţa.

– Îmi place tupeul tău, rosti Chapman. Apoi adăugă, uşor întristat: Dacă aş putea da timpul înapoi, nu m-ar deranja să fiu din nou tânăr şi nesocotit.

Dave îşi ţinu răsuflarea.

– Puteţi da o probă.

– Vă mulţumesc!

– Veniţi la studio a doua zi după Crăciun. O arătă pe recepţioneră cu degetul. Cherry îţi va face programarea.

Apoi intră din nou în biroul său şi închise uşa.

Lui Dave nu îi venea să creadă că avusese un asemenea noroc. Fusese prins cu minciunile lui caraghioase şi totuşi reuşise să obţină o probă!

Făcu o programare provizorie împreună cu Cherry, spunându-i că va suna să confirme după ce se va consulta cu restul trupei. Apoi plecă spre casă, simţind că pluteşte.

De îndată ce ajunse acasă, ridică receptorul de pe hol şi îl sună pe Lenny.

– Am obţinut o probă la Classic Records! rosti el triumfător.

Dar Lenny nu fu atât de entuziasmat pe cât se aşteptase Dave.

– Cine ţi-a zis să faci asta? bodogăni el, supărat că Dave preluase iniţiativa.

Dave nu se lăsă descurajat.

– Ce avem de pierdut? zise el.

– Cum ai reuşit?

– Am mers la cacealma. M-am întâlnit cu Eric Chapman şi el a acceptat.

– Noroc chior, pufni Lenny. Se mai întâmplă.

– Mda, zise Dave, deşi se gândea: „Nu aş fi avut noroc dacă aş fi stat degeaba acasă".

– Classic nu este tocmai o marcă de pop, observă Lenny.

– De asta au nevoie de noi. Dave începea să îşi piardă răbdarea. Lenny, chiar ne-ar prinde rău?

– Nu, e în regulă. Vedem dacă iese ceva din treaba asta.

– Acum trebuie să hotărâm ce să cântăm la probă. Secretara mi-a spus că vom înregistra două melodii.

– Ar trebui să interpretăm *Shake, Rattle and Roll,* evident.

Dave se simţi descumpănit.

– De ce?

– E cea mai bună piesă a noastră. Ne iese bine mereu.

– Nu crezi că-i uşor demodată?

– E clasică.

Dave ştia că nu se putea certa cu Lenny în legătură cu asta, cel puţin nu acum. Lenny îşi călcase deja pe orgoliu o dată. Putea fi îmboldit, dar până la un punct. Totuşi, puteau înregistra două cântece: poate că al doilea avea să fie mai deosebit.

– Ce-ai spune de un blues? încercă Dave disperat. Aşa, de contrast. Ca să arătăm că putem varia.

– Da. *Hoochie Coochie Man.*

Era o alegere mai bună, mai apropiată de stilul Rolling Stones.

– Bine, încuviinţă Dave.

Se duse în salon. Walli era acolo, cu o chitară pe genunchi. Locuia la familia Williams de când venise de la Hamburg cu trupa. El şi Dave stăteau adeseori în această cameră, cântând din voce şi la chitară, după ore şi înainte de cină.

Dave îi spuse vestea. Walli se bucură, deşi era uşor îngrijorat din cauza propunerilor lui Lenny.

– Două melodii care au fost şlagăre în anii '50, remarcă el.

Vorbea o engleză din ce în ce mai bună.

– E trupa lui Lenny, îi zise Dave resemnat. Dacă tu crezi că-l poţi face să se răzgândească, nu ai decât să încerci.

Walli ridică din umeri. Era un muzician grozav, dar uşor pasiv, descoperise Dave. Evie obişnuia să spună că toată lumea părea uşor pasivă în comparaţie cu familia Williams.

Tocmai meditau asupra gusturilor lui Lenny când apăru Evie, însoţită de Hank Remington. *A Woman's Trial* fusese un mare succes, în ciuda dezastrului de la deschidere provocat de asasinarea preşedintelui Kennedy. Hank

înregistra un nou album cu The Kords. Își petreceau după-amiezile împreună, apoi fiecare își vedea de treabă.

Hank purta pantaloni de hipiot, din catifea scămoșată, și o cămașă cu buline. Se așeză lângă Dave și Walli în vreme ce Evie se duse la etaj ca să se schimbe. Era fermecător și amuzant, ca de obicei, și le povesti despre isprăvile din turneele celor de la The Kords.

Luă chitara lui Walli și atinse câteva strune cu mintea aiurea, apoi zise:

– Vreți să auziți un cântec nou?

Bineînțeles că voiau.

Era o baladă sentimentală numită *Love Is It,* care le plăcu de îndată ce o auziră – era o melodie frumoasă, ușor tărăgănată. Când băieții îi cerură să o mai cânte o dată, Hank le făcu pe plac.

– În ce ai cântat la începutul punții? îl întrebă apoi Walli.

– În Do minor, răspunse Hank, arătându-i și întinzându-i apoi chitara.

Walli repetă notele, iar Hank o cântă pentru a treia oară. Dave improviză o armonie.

– A sunat bine, zise Hank. Păcat că nu o vom înregistra.

– Poftim? întrebă Dave, nevenindu-i să creadă. Dar e atât de frumoasă!

– Celorlalți membri din The Kords li se pare siropoasă. Ei consideră că suntem o trupă de rock; nu vrem să sunăm ca Peter, Paul and Mary.

– Eu cred că-i un șlagăr de top, răspunse Dave.

Mama lui apăru în ușă și zise:

– Walli, ai un telefon din Germania.

Era Rebecca, sora lui Walli din Hamburg, presupuse Dave. Familia lui Walli din Berlinul de Est nu îl putea suna: regimul de acolo nu permitea apeluri către Occident.

După ce Walli ieși din cameră, reapăru Evie. Își prinsese părul în coc și purta blugi și un tricou, urmând ca machiorii și costumierii să o pregătească pentru reprezentație. Hank avea să o lase la teatru în drum spre studio.

Dave era cu mintea aiurea. Se gândea la *Love Is It,* un cântec extraordinar pe care cei de la The Kords nu îl voiau.

Apoi Walli reveni în cameră, urmat de Daisy.

– Era Rebecca, zise el.

– Îmi place Rebecca, rosti Dave amintindu-și de cotletele ei de porc și de cartofii prăjiți.

– Tocmai a primit, cu foarte mare întârziere, o scrisoare de la Karolin, din Berlinul de Est. Walli făcu o pauză, părând cu totul copleșit de emoții. Într-un final izbuti să îngaime: Karolin a născut o fetiță.

Toată lumea sări să îl felicite. Daisy și Evie îl sărutară.

– Când s-a întâmplat asta? întrebă Daisy.

– Pe 22 noiembrie. O dată uşor de reţinut – e ziua în care a fost împuşcat Kennedy.

– Ce greutate a avut bebeluşul la naştere? întrebă Daisy.

– Greutate? rosti Walli ca şi cum nu ar fi priceput întrebarea.

Daisy râse.

– Oamenii pomenesc mereu greutatea când vorbesc despre nou-născuţi.

– Nu m-am gândit să întreb.

– Nu contează. Ce nume i-a pus?

– Karolin vrea să îi spună Alice.

– Foarte frumos, zise Daisy.

– Karolin îmi va trimite o fotografie, rosti Walli. Cu fiica mea, adăugă el buimăcit. Însă mi-o trimite prin Rebecca, fiindcă se pare că scrisorile către Anglia întârzie şi mai mult în biroul cenzorilor.

– Abia aştept să văd poza! zise Daisy.

Hank scutură nerăbdător cheile de la maşină. Poate că îl plictiseau discuţiile despre copii. Sau, se gândi Dave, poate că nu îi convenea ca bebeluşul să acapareze discuţia, scoţându-l din centrul atenţiei.

Evie spuse:

– O, Doamne, cât s-a făcut ceasul! Pa! Şi încă o dată felicitări, Walli!

Când erau pe punctul să iasă pe uşă, Dave zise:

– Hank, The Kords chiar nu are de gând să înregistreze *Love Is It?*

– Nu. Când ceva nu le place, sunt foarte încăpăţânaţi.

– În cazul ăsta... am putea să luăm noi cântecul pentru Plum Nellie? Avem programată o probă la Classic Records în ianuarie.

– Sigur, zise Hank, ridicând din umeri. De ce nu?

*

Sâmbătă dimineaţă, Lloyd Williams îi ceru lui Dave să vină în biroul lui.

Dave se pregătea să iasă în oraş. Purta un pulover cu dungi orizontale, albe şi albastre, blugi şi o geacă de piele.

– De ce? rosti el sfidător. Oricum nu îmi mai dai bani de buzunar.

Nu câştiga mult cu Plum Nellie, dar banii îi ajungeau pentru cartelele de metrou, pentru băutură şi pentru câte o cămaşă sau o pereche nouă de ghete.

– Banii sunt singurul motiv pentru care ai vorbi cu tatăl tău?

Dave ridică din umeri şi intră în cameră, privind către biroul vechi şi cele câteva fotolii de piele. Focul mocnea în şemineu. Pe perete se afla o fotografie a lui Lloyd la Cambridge, în anii '30. Camera părea un altar pentru tot ce era demodat şi mirosea a vechi.

Lloyd zise:

– M-am întâlnit ieri cu Will Furbelow la Reform Club.

Will Furbelow era directorul şcolii lui Dave. Chelia îi atrăsese porecla de „None Above“[1].

– Mi-a spus că rişti să pici toate examenele.

– Mda, nu m-a înghiţit niciodată...

– Dacă le pici, vei fi exmatriculat. Va fi sfârşitul educaţiei tale instituţionale.

– Slavă Domnului!

Lloyd nu se lăsă provocat.

– Nu vei putea urma nicio profesie, de la contabil până la zoolog. Toate acestea presupun trecerea examenelor. Următoarea posibilitate ar fi să intri ucenic undeva şi să înveţi ceva util, aşa că ar trebui să te gândeşti ce ţi-ar plăcea mai mult: zidar, bucătar, mecanic auto...

Dave se întrebă dacă Tata o luase razna.

– Zidar? pufni el. Chiar nu mă cunoşti *deloc?* Sunt eu... Dave.

– Nu te mai mira atât... Astea sunt meseriile pe care le pot urma cei care nu îşi iau examenele. Sub acel nivel, ai putea fi vânzător la un magazin sau muncitor într-o fabrică.

– Nu-mi vine să cred că aud aşa ceva!

– Mă temeam eu că nu vei dori să vezi realitatea.

„Tata era cel care nu vedea realitatea“, se gândi Dave.

– Îmi dau seama că treci deja de vârsta la care mă pot aştepta să mă asculţi. Dave era surprins – era o abordare nouă. Nu spuse nimic. Dar vreau să ştii cum stau lucrurile. Dacă te laşi de şcoală, mă aştept să munceşti.

– Chiar muncesc şi încă din greu. Cânt aproximativ trei-patru seri pe săptămână; în plus, eu şi Walli am început să compunem cântece.

– Vreau să spun că mă aştept să te întreţii. Deşi mama ta a moştenit o avere, am convenit încă de la început că nu ne vom întreţine copiii, lăsându-i să trândăvească.

– Dar nu trândăvesc.

– Tu crezi că munceşti, însă lumea s-ar putea să nu vadă lucrurile la fel. În orice caz, dacă vrei să stai în continuare aici, va trebui să contribui la cheltuieli.

– Adică să plătesc chirie?

– Dacă aşa vrei să-i zici, da.

– Jasper nu a plătit niciodată chirie şi stă aici de ani întregi!

– El e încă student. Şi îşi trece examenele.

– Şi Walli?

– El reprezintă un caz special, dat fiind trecutul său; însă, mai devreme sau mai târziu, va trebui să contribuie şi el.

Dave încercă să îşi dea seama ce presupunea acest lucru.

---

[1] Nimic deasupra (n.tr.)

– Deci dacă nu devin zidar sau vânzător şi dacă nu câştig suficienți bani cu trupa ca să plătesc chirie, atunci...

– ...atunci va trebui să îţi găseşti un alt loc în care să stai.

– Mă dai afară!

Lloyd îl privi îndurerat.

– Toată viaţa ta ai avut totul pe tavă: o casă minunată, o şcoală grozavă, cea mai bună mâncare, cele mai bune jucării şi cărţi, lecţii de pian, vacanţe la schi... Dar pe atunci erai doar un copil. Acum eşti om în toată firea şi trebuie să înfrunţi realitatea.

– Realitatea mea, nu a ta.

– Tu disprețuieşti munca depusă de oamenii de rând. Eşti diferit, eşti un rebel. Fie. Rebelii plătesc şi ei un preţ. Mai devreme sau mai târziu, vei afla şi tu asta. Atât am avut de spus.

Dave rămase pe gânduri câteva clipe, apoi se ridică în picioare.

– Bine, rosti el. Am priceput.

Se îndreptă spre uşă. Când ieşi, aruncă o privire înapoi şi îl văzu pe tatăl său urmărindu-l cu o expresie stranie pe chip.

Încă se gândea la asta atunci când trânti uşa de la intrare. Ce însemna privirea aceea?

Încă se mai gândea la asta când îşi cumpără cartela de metrou. În timp ce cobora pe scările rulante, văzu o reclamă la o piesă de teatru intitulată *Casa inimilor frânte*. Asta era, realiză el. Asta fusese expresia de pe chipul tatălui său.

Îi frânsese inima.

*

O mică fotografie color înfăţişând-o pe Alice sosi în corespondenţă, iar Walli o studie nerăbdător. Bebeluşul arăta ca oricare altul: o feţişoară micuţă şi rozalie, ochi albaştri, un smoc de păr castaniu, un gât pătat. Restul corpului era înfăşat într-o păturică azurie. Chiar şi aşa însă, Walli simţi imediat un val de iubire şi o dorinţă bruscă de a ocroti şi de a îngriji făptura neajutorată pe care o concepuse.

Se întrebă dacă avea să o vadă vreodată.

Alături de fotografie găsi un bilet de la Karolin. Îi spunea că îl iubeşte şi că îi este dor de el şi că va solicita guvernului est-german permisiunea de a emigra în Occident.

În poză, Karolin o ţinea pe Alice, uitându-se în obiectivul aparatului. Se mai împlinise la faţă şi la trup şi avea părul prins la spate, nu despletit ca înainte. Nu mai semăna cu celelalte fete frumuşele din clubul Minnesänger. Era mamă acum, iar asta o făcea şi mai atrăgătoare în ochii lui Walli.

Îi arătă fotografia şi lui Daisy, care exclamă:

– Măi, măi, ce copilaş frumos!

Walli zâmbi, chiar dacă lui bebelușii nu i se păreau frumoși, nici măcar al său.

– Cred că are ochii tăi, Walli, continuă Daisy.

Ochii lui Walli erau ușor oblici, ca ai orientalilor. Presupunea că vreun strămoș îndepărtat de-al său fusese chinez. El nu își dădea seama dacă Alice semăna la ochi cu el sau nu.

– Deci ea este Karolin, continuă Daisy, care nu o mai văzuse înainte. Walli nu avea poze cu ea. Ce tânără frumoasă!

– Ehe, și să o vezi aranjată! zise Walli mândru. Oamenii se opresc să se holbeze la ea.

– Sper să o văd și eu la un moment dat.

Fericirea lui Walli fu umbrită, ca și cum un nor ar fi ascuns soarele.

– La fel și eu, rosti el.

Urmărea știrile din Berlinul de Est, citea presa germană la biblioteca publică și discuta adeseori cu Lloyd Williams, politician specializat în afacerile externe. Walli știa că era tot mai dificil să ieși din Germania de Est: Zidul fusese înălțat și consolidat, având acum mai multe gărzi și turnuri de pază. Karolin nu ar fi încercat niciodată să fugă, mai ales acum, când avea și un copil. Totuși, mai exista o variantă. În mod oficial, guvernul est-german nu menționa dacă emigrarea legală era posibilă; nu spuneau nici măcar ce departament se ocupa de aplicații. Însă Lloyd aflase de la Ambasada Britanică din Bonn că aproximativ zece mii de persoane primeau aprobare în fiecare an. Poate că și Karolin avea să se numere printre aceștia.

– Sunt sigură că o vei revedea într-o bună zi, rosti Daisy; dar Walli știa că ea doar încerca să îl consoleze.

Apoi Walli le arătă fotografia bebelușului lui Evie și lui Hank Remington, care stăteau în salon și citeau un scenariu. Trupa The Kords spera să facă un film, iar Hank ar fi vrut ca Evie să joace un rol. Lăsară jos hârtiile, gângurind la copil.

– Azi dăm proba la Classic Records, îi zise Walli lui Hank. Mă întâlnesc cu Dave după ore.

– Hei, multă baftă! spuse Hank. O să cântați *Love Is It?*

– Așa sper. Lenny ar vrea să cântăm *Shake, Rattle and Roll.*

Hank clătină din cap, scuturându-și buclele roșcate într-un fel care le lua mințile milioanelor de adolescente.

– Prea demodat.

– Știu.

Oamenii veneau și plecau întruna din casa de pe Great Peter Street, iar Jasper intră acum cu o femeie pe care Walli nu o mai văzuse înainte.

– V-o prezint pe sora mea, Anna, rosti el.

Anna era o frumuseţe de vreo douăzeci de ani, cu ochii închişi la culoare. Şi Jasper era chipeş. „Probabil că sunt o familie frumoasă", se gândi Walli. Anna avea forme voluptuoase, deloc la modă în acea perioadă, când toate fotomodelele aveau sânii mici, precum Jean „Crevetele" Shrimpton.

Jasper făcu prezentările. Când Hank se ridică să dea mâna cu Anna, îi zise:

– Chiar îmi doream să te întâlnesc. Jasper mi-a spus că eşti redactor la o editură.

– Aşa este.

– Mă gândeam să îmi scriu biografia.

La cei 20 de ani ai săi, Hank i se părea cam tânăr lui Walli ca să îşi scrie autobiografia; însă Anna era de altă părere.

– Ar fi o idee minunată! exclamă ea. Milioane de oameni vor dori să o citească.

– Crezi?

– Sunt convinsă, chiar dacă biografia nu este domeniul meu – eu sunt specializată în traduceri din literatura germană şi est-europeană.

– Am avut un unchi polonez. Ajută cu ceva?

Anna râse, un chicotit care îl atrase pe Walli, la fel ca şi pe Hank. Se aşezară apoi să discute despre carte. Walli aşteptase pentru a le arăta fotografia, dar decise că nu era momentul potrivit. Oricum trebuia să plece.

Luă cele două chitare şi ieşi din casă.

Hamburg contrasta puternic cu Germania de Est, însă Londra era cu totul diferită, fiind dominată de haos şi de anarhie. Oamenii purtau toate stilurile vestimentare, de la pălării melon până la fuste mini. Băieţii cu părul lung erau pretutindeni, aşa că nimeni nu se holba la ei. Comentariile politice nu erau doar libere, ci de-a dreptul scandaloase: Walli fusese şocat să vadă la televizor un tip care îl imita pe premierul Harold Macmillan, vorbind pe tonul acestuia, purtând o mustăcioară sură şi rostind tot felul de aberaţii; însă familia Williams se distrase pe cinste.

Lui Walli îi atrase atenţia şi numărul mare de feţe de culoare. În Germania nu puteai vedea decât imigranţi turci tuciurii, însă în Londra erau mii de oameni din Caraibi şi de pe subcontinentul indian. Aceştia veneau să lucreze în spitale, fabrici, autobuze şi trenuri. Walli observă că fetele din Caraibi se îmbrăcau foarte elegant şi erau foarte sexy.

Se întâlni cu Dave la poarta şcolii şi luară metroul până în nordul Londrei.

Dave era agitat, remarcă Walli. El nu era deloc – ştia că este un muzician iscusit. Lucrând seară de seară la Jump Club, auzise zeci de chitarişti şi rar i se întâmplase să dea peste vreunul mai bun decât el. Majoritatea se bazau pe doar câteva acorduri şi mult entuziasm. Când auzea pe cineva cu adevărat bun, se oprea din spălat pahare şi urmărea trupa, studiind stilul chitaristului, până

când șeful îi zicea să își vadă de treabă; apoi, când se întorcea acasă, stătea în camera lui și imita tot ce auzise până când izbutea să reproducă la perfecție.

Din păcate, nu era de ajuns să dai dovadă de virtuozitate ca să ajungi star pop. Era nevoie de mult mai mult: farmec, aspect fizic plăcut, haine potrivite, publicitate, management inteligent și, mai presus de orice, piese bune.

Iar Plum Nellie avea acum o piesă bună. Walli și Dave cântaseră *Love Is It* și în fața celorlalți membri ai trupei, interpretând-o apoi în câteva spectacole din sezonul aglomerat de Crăciun. Se descurcaseră bine, chiar dacă – așa cum punctase Lenny – nu puteai dansa pe ea.

Însă Lenny nu voia să o cânte la probă. „Nu-i genul nostru", zisese el. Era de aceeași părere cu cei de la The Kords – piesa era prea drăguță și sentimentală pentru o formație rock.

De la stația de metrou, Walli și Dave merseră pe jos până la o casă mare și veche, ce fusese izolată fonic și transformată într-un studio de înregistrări. Așteptară pe hol, iar după câteva minute apărură și ceilalți membri ai trupei. O recepționeră le ceru tuturor să semneze o hârtie „de asigurare". Lui Walli i se păru că aducea mai degrabă a contract. Dave se încruntă când o citi, dar în cele din urmă o semnară.

După câteva minute se deschise o ușă și apăru un tânăr neatrăgător și gârbovit. Purta un pulover cu *en coeur*, cămașă și cravată și fuma o țigară rulată.

– Bun, zise el în loc de prezentări, dându-și părul din ochi. Suntem aproape gata. E prima oară când intrați într-un studio de înregistrări?

Ei recunoscură că așa stăteau lucrurile.

– Treaba noastră e să vă facem să vă auziți cât mai bine, așa că urmați-ne îndrumările, în regulă? zise el cu aerul că le făcea o mare favoare. Intrați în studio și băgați-vă instrumentele în priză, iar noi ne vom ocupa de restul.

– Cum te cheamă? îl întrebă Dave.

– Laurence Grant.

Nu le zise care era rolul său mai exact, iar Walli presupuse că era doar un asistent care încerca să se dea important.

Dave se prezentă pe sine și apoi restul trupei, ceea ce îl făcu pe Laurence să se foiască nerăbdător; după aceea intrară cu toții într-o încăpere.

Studioul era o cameră mare, luminată slab. Într-o parte se afla un pian Steinway uriaș, asemănător cu cel pe care Walli îl avea acasă, în Berlinul de Est. Acesta era căptușit și ascuns parțial de un paravan. Lenny se așeză la pian și cântă câteva acorduri – instrumentul avea tonul cald, caracteristic tuturor modelelor Steinway. Lenny părea impresionat.

Un set de tobe era deja instalat în studio. Lew își adusese propria tobă laterală și se apucă să o înlocuiască.

– E ceva în neregulă cu tobele noastre? întrebă Laurence.

– Nu, doar că sunt obișnuit cu toba mea.

– Setul nostru este mai adecvat pentru înregistrări.

– Ah, am înţeles, răspunse Lew punând la loc toba studioului.

Pe podea se aflau trei amplificatoare cu luminile aprinse, semn că erau pregătite. Walli şi Dave îşi conectară chitarele în modelele Vox AC-30, iar Buzz în amplificatorul mai mare de bas Ampeg. Îşi acordară instrumentele după pian.

– Nu pot vedea restul trupei, spuse Lenny. Chiar trebuie să stăm cu paravanul între noi?

– Da, trebuie, răspunse Laurence.

– La ce foloseşte?

– E un deflector.

Walli îşi dădu seama, din expresia lui Lenny, că acesta tot nu pricepuse rostul paravanului; dar nu mai insistă.

Un bărbat de vârstă mijlocie purtând o haină tricotată intră pe o altă uşă, cu o ţigară în mână. Îl salută pe Dave, fiind limpede că se cunoscuseră deja, apoi se prezentă celorlalţi membri ai trupei.

– Eu sunt Eric Chapman şi voi fi producătorul acestei probe, le explică el.

„Deci el este omul care ţine în mâinile sale viitorul nostru, se gândi Walli. Dacă îi place cum cântăm, vom scoate albume. Dacă nu, o altă şansă nu vom mai avea. Mă întreb ce i-o plăcea... Nu arată ca un fan al rock and rollului. Mai degrabă ca un fan al lui Frank Sinatra."

– Presupun că nu aţi mai făcut asta până acum, rosti Eric. Nu este mare lucru. La început e mai bine să ignoraţi echipamentul, să încercaţi să vă relaxaţi şi să cântaţi ca într-un spectacol obişnuit. Dacă faceţi vreo greşeală măruntă, nu vă opriţi din cântat. Arătă spre Laurence şi adăugă: Larry este băiatul nostru bun la toate, aşa că îi puteţi cere tot ce vă trebuie: ceai, cafea, detalii suplimentare... orice.

Walli nu mai auzise expresia „băiat bun la toate" în engleză, dar pricepu la ce se referea.

– Mai e ceva, Eric, zise Dave. Toboşarul nostru, Lew, şi-a adus propria tobă laterală. Se simte mai comod cu ea.

– Ce model este?

– Ludwig Oyster Black Pearl, răspunse Lew.

– Nu ar trebui să fie o problemă, spuse Eric. Poţi să o înlocuieşti.

Lenny întrebă:

– Trebuie să avem acest deflector aici? întrebă Lenny.

– Mă tem că da, zise Eric. Doar aşa microfonul pianului nu captează prea mult din sunetul tobelor.

„Aha, se gândi Walli, deci Eric chiar ştie despre ce vorbeşte, pe când Larry habar n-are."

– Dacă îmi place cum cântaţi, zise Eric, vom discuta apoi ce-i de făcut. Dacă nu, nu o să bat câmpii: vă voi spune verde în faţă că nu sunteţi ceea ce caut. Vă convine aşa?

Încuviinţară cu toţii.

– În regulă atunci, haideţi să trecem la treabă.

Eric şi Larry se retraseră printr-o uşă izolată fonic şi reapărură în spatele unui geam. Eric îşi puse căştile şi începu să vorbească într-un microfon, iar membrii trupei îi auziră vocea printr-un mic difuzor amplasat în perete.

– Sunteţi gata?

Erau gata.

– Am pornit banda. Audiţie Plum Nellie, prima probă. Când sunteţi gata, daţi-i drumul, băieţi.

Lenny începu să cânte boogie-woogie la pian – suna minunat la Steinway. După patru măsuri, restul trupei începu să îl acompanieze, sincronizându-se perfect. Cântau această piesă la fiecare spectacol: puteau să o cânte şi-n somn. Lenny se strădui să dea ce-avea mai bun din el, încercând inclusiv înfloriturile vocale ale lui Jerry Lee Lewis. După ce terminară, Eric dădu drumul înregistrării fără niciun alt comentariu.

Lui Walli i se părea că sună bine, însă ce părere avea oare Eric?

– Aţi interpretat-o bine, rosti el prin intercom după ce se termină înregistrarea. Aveţi şi ceva mai modern?

Cântară apoi *Hoochie Coochie Man*. Încă o dată, pianul i se păru minunat lui Walli – acordurile minore pur şi simplu duduiau.

Eric le ceru să mai cânte o dată ambele piese şi ei se executară. Apoi ieşi din cabina de control, se aşeză pe un amplificator şi îşi aprinse o ţigară.

– V-am promis că vă voi spune totul verde în faţă şi aşa voi face, rosti el, iar Walli se gândi imediat că urma să îi respingă. Cântaţi bine, dar sunteţi demodaţi. Lumea nu mai are nevoie de un alt Jerry Lee Lewis sau de un alt Muddy Waters. Eu caut ceva nemaipomenit, ceva care să prindă pe viitor, iar voi nu vă încadraţi în această categorie. Îmi pare rău. Trase prelung din ţigară şi suflă fumul afară. Puteţi lua caseta; faceţi ce vreţi cu ea. Vă mulţumesc că aţi venit.

Apoi se ridică.

Dezamăgirea se citea pe feţele tuturor în timp ce se uitau unii la alţii.

Eric se întoarse în cabina de control, iar Walli îl văzu prin geam scoţând banda din aparat.

Walli se ridică, pregătindu-se să îşi strângă chitara.

Dave suflă în microfon, iar sunetul fu amplificat: totul era încă pornit. Atinse o coardă. Walli ezită – ce avea Dave de gând?

Apoi începu să cânte *Love Is It*.

Walli i se alătură imediat, cântând în armonie. Lew îi acompanie cu un ritm liniştit, iar Buzz cântă un bas simplu. În cele din urmă, Lenny li se alătură la pian.

Cântară două minute, apoi Larry opri toate aparatele şi trupa rămase fără sunet.

Gata, se isprăvise totul, îşi rataseră ocazia. Walli era mai dezamăgit decât crezuse că va fi. Era atât de convins că trupa este bună... Oare de ce nu vedea şi Eric acest lucru? Îşi dădu jos chitara, apoi apăru Eric.

– Ce naiba a fost asta? întrebă el.

Dave zise:

– Un cântec nou, pe care tocmai l-am descoperit. V-a plăcut?

– E complet diferit, rosti Eric. De ce v-aţi oprit?

– Larry ne-a oprit aparatele.

– Larry, imbecilule, porneşte aparatele din nou! se răsti Eric. Apoi se întoarse spre Dave şi adăugă: De unde aveţi cântecul?

– Hank Remington ni l-a compus, spuse Dave.

– Solistul de la The Kords? rosti Eric fără să îşi ascundă scepticismul. De ce v-ar compune el un cântec?

Dave răspunse la fel de franc:

– Fiindcă e cuplat cu sora mea.

– Ah, aşa se explică...

Înainte să revină în cabină, Eric îi şopti lui Larry:

– Du-te şi sună-l pe Paulo Conti. Stă exact după colţ. Dacă este acasă, spune-i să vină imediat.

Larry plecă din studio şi Eric se întoarse în cabină.

– Merge banda, le zise el prin intercom. Când sunteţi gata...

Cântară piesa încă o dată.

– Încă o dată, vă rog, spuse Eric.

După ce o repetară, veni către ei. Walli se temea ca nu cumva să le spună că tot nu era bine.

– Haideţi să o mai facem o dată, le zise el. De data asta vom înregistra instrumentalul mai întâi şi apoi partea de voce.

– De ce? întrebă Dave.

– Întrucât cântaţi mai bine la chitară când nu trebuie să cântaţi din voce şi viceversa.

Înregistrară instrumentalul, apoi cântară partea de voce în timp ce ascultau înregistrarea în căşti. După aceea, Eric ieşi din cabină ca să asculte împreună cu ei. În scurt timp li se alătură un tânăr bine îmbrăcat, cu o tunsură de Beatles: Paulo Conti, presupuse Walli. De ce fusese oare chemat?

Ascultară combinaţia de instrumental şi vocal, în timp ce Eric stătea pe un amplificator şi fuma.

După ce se termină înregistrarea, Paulo rosti cu un accent londonez:

– Îmi place. Fainã piesă.

Părea autoritar şi plin de încredere, deşi nu avea decât vreo douăzeci de ani. Walli se întrebă cum de conta atât de mult părerea lui.

Eric trase din ţigară şi zise:

– Ei, aşa mai veniţi de-acasă. Există totuşi o problemă. Partea de pian nu se potriveşte. Nu te supăra, Lenny, dar stilul Jerry Lee Lewis este cam aspru. Paulo a venit ca să îţi arate ce vreau să spun. Hai să o înregistrăm din nou cu Paulo la pian.

Walli se uită la Lenny: se vedea că este supărat, însă încerca să îşi păstreze cumpătul. Rămase pe scaunul de la pian şi spuse:

– Haide să ne înţelegem, Eric. Asta-i trupa mea. Nu mă poţi da la o parte ca să îl bagi pe Paulo.

– Nu mi-aş face prea mari griji dacă aş fi în locul tău, Lenny, zise Eric. Paulo cântă în Royal National Symphony Orchestra şi a scos trei albume de sonate ale lui Beethoven. Nu vrea să cânte într-o formaţie pop. Eu, unul, tare mi-aş dori asta – ştiu destule trupe care l-ar primi cu braţele deschise.

Fâstâcindu-se, Lenny rosti pe un ton agresiv:

– Bine, câtă vreme ne-am înţeles...

Interpretară piesa din nou, iar Walli pricepu imediat la ce se referea Eric. Paulo cânta triluri diafane cu mâna dreaptă şi acorduri simple cu stânga, ceea ce se potrivea mult mai bine cu melodia.

O înregistrară din nou cu Lenny, care încercă să o cânte precum Paulo; deşi se descurcă rezonabil, se simţea că nu avea talentul acestuia.

Înregistrară instrumentalul de încă două ori, o dată cu Paulo şi o dată cu Lenny, apoi înregistrară partea de voce de trei ori. Într-un final, Eric se declară satisfăcut.

– Şi acum vom avea nevoie de ceva şi pentru cealaltă parte a discului, le zise el. Mai aveţi ceva asemănător?

– Stai aşa, zise Dave. Vrei să spui că am luat proba?

– Sigur că da, răspunse Eric. Crezi că îmi bat capul atâta cu trupele pe care le resping?

– Deci... *Love Is It* de Plum Nellie va fi scoase pe disc?

– Eu aşa sper, la naiba! Dacă şeful meu nu o vrea, îmi dau demisia.

Walli fu surprins să afle că Eric avea un şef. Până acum îi lăsase impresia că *el* era şeful. Era o amăgire măruntă, dar Walli o remarcă.

– Crezi că va fi un hit? zise Dave.

– Eu nu dau pronosticuri – activez de prea multă vreme în branşă ca să fac asta. Însă, dacă aş fi crezut că nu merită, nu aş sta acum de vorbă cu voi, ci aş fi la o bere pe undeva.

Dave se uită la colegii săi de trupă.

– Am trecut proba, rosti el rânjind.

– Da, da, pufni Eric nerăbdător. Şi acum... ce aveţi pentru cealaltă parte a discului?

*

– Eşti gata să primeşti veşti bune? îi spuse Eric Chapman lui Dave Williams la telefon după o lună. Mergeţi la Birmingham.

La început, Dave nici nu pricepu ce voia Eric să spună.

– De ce? întrebă el. Birmingham era un oraş industrial aflat la vreo 20 de kilometri la nord de Londra. Ce-i în Birmingham?

– Studioul de televiziune unde se filmează *It's Fab!*, prostule!

– Ah! exclamă Dave simţind că i se taie răsuflarea. Eric se referea la o emisiune foarte îndrăgită, la care participau trupe pop care făceau playback pe melodiile lor. Suntem invitaţi la emisiune?

– Sigur că da! *Love Is It* va fi recomandarea lor pentru această săptămână.

Piesa era pe piaţă de cinci zile. Fusese difuzată o dată pe BBC Light Programme şi de mai multe ori la Radio Luxembourg. Spre surprinderea lui Dave, Eric nu ştia câte discuri se cumpăraseră: aparent, cei din industria muzicală nu se pricepeau să urmărească vânzările.

Eric lansase versiunea cu Paulo la pian, iar Lenny se prefăcuse că nu bagă de seamă.

Eric îl trata pe Dave drept liderul trupei, în ciuda celor spuse de Lenny.

– Aveţi haine mai acătării de purtat? îl întrebă el acum.

– De obicei purtăm cămăşi roşii şi blugi negri.

– Vorbim de emisiuni alb-negru, deci ar trebui să fie în regulă. Aveţi grijă să vă spălaţi pe cap înainte.

– Când mergem?

– Poimâine.

– Trebuie să văd cum scap de şcoală, rosti Dave îngrijorat.

Ştia că ar fi putut avea probleme din cauza şcolii.

– S-ar putea să trebuiască să te *laşi* de şcoală, Dave.

Dave înghiţi în sec, întrebându-se cât de adevărat era.

– Ne întâlnim în gara Euston la 10.00 dimineaţa. Vă iau eu biletele, încheie Eric.

Dave închise telefonul, holbându-se în continuare la el. Urma să apară la *It's Fab!*.

Părea din ce în ce mai plauzibil să îşi poată câştiga existenţa din cântat. Pe măsură ce acest vis devenea tot mai real, alternativele i se păreau din ce în ce mai înfiorătoare. Ce dezamăgire ar fi fost acum dacă ar fi trebuit să îşi găsească o slujbă obişnuită!

Îşi sună imediat colegii de trupă, dar hotărî să îşi anunţe familia după emisiune. Riscul ca tatăl lui să nu îl lase să meargă era mult prea mare.

Păstră secretul toată seara. A doua zi la amiază, se duse să îl vadă pe directorul școlii, pe bătrânul None Above.

Dave se simțea intimidat în biroul directorului. În primele lui zile de școală, fusese bătut cu bastonul de mai multe ori în acest birou pentru tot felul de trăsnăi, ca de exemplu alergatul pe coridoare.

Îi explică directorului situația, susținând că nu avusese timp să aducă un bilet de la tatăl său.

– Mie mi se pare că trebuie să alegi între o educație ca la carte și o carieră de cântăreț pop, rosti domnul Furbelow, pronunțând cuvintele „cântăreț pop" cu o grimasă de dezgust.

Arăta de parcă i s-ar fi cerut să mănânce o conservă de mâncare pentru câini.

Dave se gândi să-i spună: „De fapt, visul meu este să ajung proxenet", însă lui Furbelow îi lipsea simțul umorului după cum îi lipsea și părul.

– I-ați zis tatălui meu că voi pica toate examenele și că voi fi exmatriculat.

– Dacă rezultatele tale nu se îmbunătățesc rapid și dacă nu obții calificativele necesare, nu vei fi admis în ultimul an de liceu, rosti directorul cu exactitate. Un motiv în plus să nu absentezi de la ore ca să apari la emisiuni de televiziune de proastă calitate.

Dave se gândi să atace apelativul, însă decise că era oricum o cauză pierdută.

– Am crezut că veți considera apariția într-un studio de televiziune drept o experiență educațională, zise el pe un ton rezonabil.

– Nu. Se vorbește mult prea mult în ziua de azi despre „experiențe" educaționale. Educația se face în clasă.

În pofida încăpățânării lui Furbelow, Dave continuă să încerce să se înțeleagă cu el.

– Îmi doresc să-mi fac o carieră în muzică.

– Dar nici măcar nu faci parte din orchestra școlii.

– Cei de acolo nu folosesc instrumente inventate în ultima sută de ani.

– Cu atât mai bine.

Lui Dave îi era tot mai greu să își păstreze cumpătul.

– Cânt foarte bine la chitara electrică.

– Acela nu este un instrument muzical.

Deși știa că nu are niciun rost, Dave rosti pe un ton ridicat și provocator:

– Și atunci, ce este?

Furbelow își ridică bărbia și zise pe un ton superior:

– O zăngănitoare de-a negroteilor.

Preț de o clipă, Dave rămase fără replică. Apoi își pierdu cumpătul.

– Asta-i ignoranță crasă! izbucni el.

– Ai grijă cum îmi vorbeşti!

– Nu numai că sunteţi ignorant, sunteţi şi rasist!

Furbelow se ridică în picioare.

– Ieşi afară imediat!

– Credeţi că aveţi dreptul să vă debitaţi prejudecăţile grosolane doar pentru că sunteţi directorul ramolit al unei şcoli pentru copii de baştani!

– Te rog să taci!

– Niciodată, rosti Dave, ieşind apoi din încăpere.

Pe holul din faţa biroului directorului realiză că nu mai putea merge la oră acum.

Iar un moment mai târziu realiză că nu mai putea rămâne la şcoală.

Nu plănuise asta, dar într-o clipă de nebunie ajunsese să se lase de şcoală.

Fie, se gândi el; apoi ieşi din clădire.

Se duse la o cafenea din apropiere şi îşi comandă ouă şi cartofi prăjiţi. Arsese toate punţile în urma sa. După ce îl făcuse pe director ignorant, ramolit şi rasist, nu ar mai fi fost primit înapoi sub nicio formă. Se simţea speriat, dar şi eliberat.

Însă nu regreta ceea ce făcuse. Avea şansa de a ajunge star pop – iar şcoala ar fi vrut să-i dea cu piciorul!

În mod ironic, nu ştia ce să facă acum cu nou descoperita lui libertate. Hoinări pe străzi vreo două ore, apoi se întoarse la poarta şcolii ca să o aştepte pe Linda Robertson.

O conduse acasă după ore. Firește, toţi colegii îi remarcaseră absenţa, însă profesorii nu ziseseră nimic. Când Dave îi povesti ce se întâmplase, ea rămase cu gura căscată.

– Deci te duci la Birmingham indiferent de consecinţe?

– Evident.

– Va trebui să te laşi de şcoală.

– M-am lăsat deja.

– Ce vei face?

– Dacă discul are succes, îmi voi permite să stau cu chirie undeva, împreună cu Walli.

– Aha! Şi dacă nu are succes?

– Atunci, chiar mi s-a înfundat.

Linda îl invită înăuntru. Părinţii ei erau plecaţi, aşa că se duseră în dormitorul ei, cum mai făcuseră şi alte dăţi. Se sărutară, iar ea îl lăsă să îi dezmierde sânii; însă el îşi dădu seama că o sâcâia ceva.

– Ce s-a întâmplat? o întrebă.

– Vei fi un star, spuse ea. Sunt convinsă.

– Şi nu te bucuri?

– O să fii asaltat de fetișcane care te vor lăsa să mergi până la capăt.

– Sper!

Ea izbucni în lacrimi.

– Glumeam, rosti el. Îmi pare rău!

– Pe vremuri, zise ea, erai un puşti simpatic cu care îmi plăcea să stau de vorbă. Nu era fată care să vrea să te sărute măcar. Apoi ai intrat într-o trupă şi ai devenit cel mai grozav băiat din şcoală. Și toate au început să mă invidieze. Acum vei fi celebru şi te voi pierde.

Dave înțelese că ea voia ca el s-o asigure că îi va fi fidel, indiferent de ispite, şi fu tentat să îi jure iubire veşnică; dar se abţinu. O plăcea mult, însă nu avea nici măcar 16 ani şi știa că era prea tânăr ca să se angajeze într-o astfel de relaţie. Totuşi, nu voia să o rănească, aşa că se mulţumi să-i zică:

– Hai să lăsăm lucrurile să meargă de la sine, bine?

Dezamăgirea i se citi pe chip, dar şi-o mască rapid.

– Bună idee, zise ea.

Îşi şterse lacrimile, apoi coborâră în bucătărie, unde băură ceai şi mâncară fursecuri cu ciocolată până când mama ei se întoarse din oraş.

Odată ajuns acasă, Dave nu sesiză nimic neobişnuit, aşa că deduse că nimeni de la şcoală nu îi sunase părinţii. Mai mult ca sigur că None Above prefera să îi anunţe printr-o scrisoare. Dave câştiga astfel o zi.

Nu le spuse nimic părinţilor săi până a doua zi de dimineaţă. Tatăl lui plecă la 8.00, apoi Dave îi zise mamei sale:

– Nu mă mai duc la şcoală.

Ea nu îşi ieşi din fire.

– Gândeşte-te ce parcurs a avut tatăl tău, îi zise ea. Știi că a fost copil nelegitim. Mama lui a lucrat într-un atelier de croitorie din East End înainte să intre în politică. Bunicul lui a fost miner. Și totuşi, tatăl tău a fost admis la una dintre cele mai mari universităţi din lume, iar la 31 de ani era deja ministru în guvernul britanic.

– Dar eu sunt altfel!

– Sigur că da, însă lui i se pare că vrei să arunci pe fereastră tot ce a obţinut familia sa de-a lungul timpului.

– Trebuie să îmi trăiesc şi eu viaţa.

– Știu.

– M-am lăsat de şcoală. M-am certat cu bătrânul None Above. Probabil că azi veţi primi o scrisoare de la el.

– Of! Tatălui tău îi va fi greu să te ierte pentru asta.

– Știu. Plec şi de acasă.

Ea începu să plângă.

– Și unde te duci?

Dave se simţea şi el în pragul lacrimilor, dar încercă să se controleze.

– Voi sta la YMCA câteva zile, apoi îmi voi găsi un loc unde să stau cu chirie, împreună cu Walli.

Ea îi puse o mână pe braţ.

– Nu te supăra pe tatăl tău. Te iubeşte foarte mult.

– Nu sunt supărat pe el, rosti Dave, chiar dacă în realitate era. Doar că nu vreau să mă mai ţină pe loc, atâta tot.

– O, Doamne! se văită ea. Eşti la fel de sălbatic şi de încăpăţânat cum eram eu.

Dave fu surprins să audă asta. Ştia că avusese o primă căsnicie nefericită, dar tot nu şi-o putea închipui pe mama lui ca fiind o fire sălbatică.

– Sper că nu vei face greşeli la fel de mari ca ale mele, adăugă ea.

La plecare, ea îi dădu toţi banii pe care îi avea în poşetă.

Walli îl aştepta pe hol. Ieşiră împreună din casă cu chitarele. De îndată ce ajunseră pe stradă, orice urmă de regret dispăru, fiind înlocuită de entuziasm şi teamă. Urmau să apară la televiziune! Însă Dave pusese totul la bătaie. Se simţea uşor ameţit de fiecare dată când îşi amintea că plecase de acasă şi abandonase şcoala.

Luară metroul până la Euston. Dave trebuia să se asigure că apariţia lor televizată urma să fie un succes. Era imperativ. Dacă discul nu se vindea şi Plum Nellie îşi rata şansa, se gândi el cu teamă, ce-i rămânea de făcut? Ar fi putut ajunge să spele pahare la Jump Club, la fel ca Walli.

Dar ce putea face el pentru ca lumea să le cumpere discul?

Habar nu avea.

Eric Chapman îi aştepta la gară îmbrăcat într-un costum cu dungi. Buzz, Lew şi Lenny erau deja acolo. Îşi urcară cu toţii chitarele în tren. Tobele şi amplificatoarele erau transportate separat, fiind duse de Larry Grant la Birmingham într-o dubă; însă nimeni nu dorise să-şi lase chitara pe mâna lui.

În tren, Dave îi zise lui Eric:

– Mulţumesc că ne-ai cumpărat biletele.

– Nu îmi mulţumi. O să vă reţin contravaloarea lor din onorariu.

– Deci... televiziunea îţi va da ţie onorariul nostru?

– Da, iar eu voi reţine 25 la sută plus cheltuieli, urmând ca voi să primiţi restul.

– De ce? rosti Dave.

– Fiindcă sunt managerul vostru, de-asta.

– Da? Nu ştiam.

– Ai semnat un contract.

– Da?

– Da. Altfel nu v-aş fi înregistrat. Ţi se pare că sunt vreun filantrop cumva?

– Ah, coala aceea de hârtie pe care am semnat-o înainte de probă?

– Da.

– Dar ne-aţi zis că-i pentru asigurare!

– Printre altele...

Dave avea senzaţia neplăcută că fusese păcălit.

Apoi, Lenny zise:

– Emisiunea este sâmbătă, Eric. Cum se face că noi mergem într-o joi?

– Cea mai mare parte a emisiunii este înregistrată în prealabil. Doar una sau două trupe cântă live în emisiune.

Dave era surprins – emisiunea îi lăsase impresia unei petreceri cu puşti care dansau şi se distrau.

– Vom avea spectatori? întrebă el.

– Azi nu. Trebuie să pretindeţi că vă aflaţi în faţa a mii de fete care ţipă şi se udă când vă aud.

Buzz, basistul, rosti:

– Asta-i uşor. Eu cânt pentru fete imaginare de la 13 ani.

Era o glumă, însă Eric zise:

– Nu, nu, are dreptate. Uitaţi-vă la camere şi închipuiţi-vă că acolo stă cea mai frumoasă fată pe care o ştiţi, gata să-şi dea jos sutienul. Credeţi-mă, asta vă va aduce pe buze surâsul potrivit.

Dave realiză că zâmbea deja. Poate că trucul lui Eric chiar funcţiona.

La ora 1.00 ajunseră la studio – acesta era prăfuit şi arăta, în mare parte, precum o fabrică. Porţiunile care apăreau la televizor aveau o strălucire stridentă, dar tot ce nu era filmat era ros şi murdar. Oamenii îşi vedeau de treabă, ignorându-i pe cei de la Plum Nellie. Dave se simţea de parcă toată lumea de acolo ar fi ştiut că este un începător.

Când sosiră ei, pe scenă se afla o trupă numită Billy and the Kids. Un disc rula la volum mare şi ei cântau după acesta, dar fără să aibă microfoane şi cu chitarele neconectate. Dave ştia de la prietenii lui că majoritatea telespectatorilor nu realizau că aceste momente artistice erau mimate şi se întrebă cum puteau fi oamenii atât de naivi.

Lenny pufni dispreţuitor când auzi melodia voioasă a celor de la Billy and the Kids, însă Dave fu impresionat. Tipii zâmbeau şi gesticulau către un public inexistent, iar la sfârşitul piesei se înclinară şi făcură cu mâna ca şi cum ar fi mulţumit pentru ropotele de aplauze. Apoi repetară totul de la capăt, cu aceeaşi energie şi cu acelaşi farmec. Aşa făceau profesioniştii, realiză Dave.

Garderoba unde fu condusă trupa Plum Nellie era spaţioasă şi curată, cu oglinzi mari înconjurate de reflectoare şi cu un frigider plin cu băuturi răcoritoare.

– E mult peste chestiile cu care suntem noi obişnuiţi, remarcă Lenny. Ba chiar au şi hârtie igienică la toaletă!

Dave îşi puse cămaşa roşie, apoi se duse înapoi să vadă filmările. Pe scenă era acum Mickie McFee, o cântăreaţă care avusese o serie de şlagăre în anii '50 şi încerca să revină în forţă. Avea cel puţin 30 de ani, presupuse Dave, dar arăta seducător într-un pulover roz mulat pe sâni. Vocea ei era grozavă. Cântă o baladă soul intitulată *It Hurts too Much*, cu o voce gravă de negresă. „Cum o fi oare, se întrebă Dave, să ai atâta încredere în tine?" El era atât de neliniştit, încât îşi simţea stomacul plin cu viermi.

Cameramanii şi tehnicienii o plăcură mult pe Mickie – majoritatea erau din generaţiile mai vechi – şi o aplaudară atunci când termină de cântat.

Ea coborî de pe scenă şi îl zări pe Dave.

– Bună, puştiule, îi zise.

– Ai fost nemaipomenită! exclamă Dave, prezentându-se apoi.

Ea îl întrebă despre trupa lui. Tocmai îi povestea despre Hamburg când fură întrerupţi de un bărbat într-un pulover ecosez.

– Plum Nellie, poftiţi pe scenă, vă rog, rosti tipul cu o voce caldă. Iartă-mă că mă bag aşa, Mickie, scumpo. Apoi se întoarse spre Dave şi zise: Eu sunt Kelly Jones, producătorul. Îl măsură pe Dave din cap până în picioare. Arăţi grozav! Ia-ţi chitara! Apoi se răsuci din nou spre Mickie. Poţi să-l devorezi mai târziu.

– Hei, dă-mi şi tu voie să par greu de cucerit! protestă ea.

– Mda, nu cred că apuc să văd ziua aia, păpuşă.

Mickie îşi luă rămas-bun şi dispăru. Dave se întrebă dacă vorbiseră serios, dar nu avu prea mult timp să se gândească la asta. Membrii trupei urcară pe scenă şi fură conduşi la locurile lor. Ca de obicei, Lenny îşi ridică gulerul cămăşii, în stilul lui Elvis. Dave îşi zise că n-avea rost să se agite: urma să mimeze, aşa că nu trebuia să îşi bată capul foarte tare cu interpretarea! Şi apoi începură, iar Walli preluă intro-ul imediat ce porni discul.

Dave se uită spre rândurile goale şi şi-o imagină pe Mickie McFee scoţându-şi puloverul roz şi dezvăluindu-şi sutienul negru. Rânji fericit în faţa camerei şi cântă armonia.

Piesa avea două minute, dar lui i se păru că se terminase în doar cinci secunde.

Se aştepta să li se ceară să o ia de la capăt. Rămaseră în aşteptare pe scenă. Kelly Jones părea să aibă o discuţie aprinsă cu Eric. După un minut, cei doi veniră spre trupă, iar Eric spuse:

– Probleme tehnice, băieţi.

Dave se temu că era ceva în neregulă cu interpretarea lor şi că era posibil să li se anuleze apariţia televizată.

– Ce probleme tehnice? întrebă Lenny.

– E vorba de tine, Lenny, îmi pare rău, răspunse Eric.

– Ce vrei să zici?

Eric se uită la Kelly, iar acesta spuse:

– Emisiunea noastră este despre puşti îmbrăcaţi şic, cu tunsori Beatles şi zbenguindu-se pe ritmul ultimelor hituri. Îmi pare rău, Lenny, însă tu nu mai eşti puşti, iar tunsoarea ta nu se mai poartă de cinci ani.

Lenny ripostă mânios:

– Ce să zic?! Îmi pare rău.

Eric interveni:

– Ei vor ca trupa să apară fără tine, Lenny.

– Vezi să nu! pufni Lenny. E trupa mea.

Dave era îngrozit. Sacrificase totul pentru asta!

– Şi dacă Lenny îşi dă bretonul în ochi şi îşi lasă gulerul jos? zise el.

– Nu o să fac asta, spuse Lenny.

– Tot ar arăta prea bătrân, răspunse Kelly.

– Nu-mi pasă, se stropşi Lenny. Fie cântăm toţi, fie niciunul. Se uită la colegii de trupă. Nu-i aşa, băieţi?

Nimeni nu scoase o vorbă.

– Nu-i aşa? repetă Lenny.

Dave era speriat, dar se sili să vorbească.

– Îmi pare rău, Lenny, însă nu putem rata ocazia asta.

– Nemernicilor! izbucni Lenny furios. Nu ar fi trebuit să accept în ruptul capului schimbarea numelui. The Guardsmen era o trupă grozavă de rock and roll. Acum s-a transformat într-o formaţie de şcolărei numită Plum Nellie, la dracu'!

– Aşa, interveni Kelly nerăbdător. Urcaţi pe scenă fără Lenny şi mai cântaţi o dată.

– Sunt dat afară din propria trupă? zise Lenny.

Dave se simţea ca un trădător.

– E doar pentru azi... spuse el.

– Nu, răspunse Lenny. Cum să le spun prietenilor mei că trupa mea apare la televizor fără mine? La dracu' cu asta! E totul sau nimic. Dacă plec acum, e definitiv.

Nimeni nu scoase vreo vorbă.

– Fie, atunci, rosti Lenny, apoi ieşi din studio.

Cu toţii se simţeau ruşinaţi.

– A fost dură treaba asta, spuse Buzz.

– Aşa-i în industria de divertisment, zise Eric.

– Haideţi să mai filmăm o dată, vă rog, interveni Kelly.

Dave se temea că nu va mai putea fi vesel după o astfel de ceartă, dar, spre surprinderea sa, descoperi că încă se descurca bine.

Cântară piesa de două ori, iar Kelly aprecie prestaţia lor. Le mulţumi pentru înţelegere şi le spuse că speră să revină în emisiune cât mai curând.

Când trupa se întoarse la garderobă, Dave mai zăbovi în studio şi se aşeză pe un scaun gol din public pentru câteva minute. Era epuizat emoţional. Îşi făcuse debutul la televiziune şi îşi trădase vărul. Nu putea să nu îşi amintească toate sfaturile bune primite de la Lenny. „Sunt un ticălos nerecunoscător", se gândi el.

Când se duse în culise după ceilalţi, o zări printr-o uşă deschisă pe Mickie McFee în garderoba ei, cu un pahar în mână.

– Îţi place votca? îl întrebă ea.

– Nu ştiu ce gust are, răspunse Dave.

– Hai să-ţi arăt, spuse ea.

Închise uşa cu piciorul, apoi îl cuprinse cu braţele de gât şi îl sărută cu buzele depărtate. Limba ei avea gust de tărie, asemănător ginului. Dave o sărută cu mare entuziasm.

Ea se desprinse din îmbrăţişare şi mai turnă nişte votcă în pahar, apoi i-l oferi.

– Nu, bea-o tu, rosti el. Îmi place mai mult aşa.

Ea bău tot paharul, apoi îl sărută din nou. După circa un minut, îi zise:

– O, Doamne, îmi vine să te mănânc!

Se trase în spate şi, spre uimirea şi încântarea lui Dave, îşi scoase puloverul roz mulat şi îl azvârli într-o parte.

Purta un sutien negru.

Capitolul 33

Katerina, bunica lui Dimka, făcu atac de cord şi muri la 70 de ani. Fu înmormântată în cimitirul Novodevichy, un părculeţ plin de monumente şi mici capele. Pietrele funerare erau acoperite cu un strat subţire de zăpadă, ca nişte bucăţi de prăjituri.

Prestigiosul loc de veci era rezervat cetăţenilor de seamă: Katerina era adusă aici fiindcă, într-o bună zi, şi Bunicul Grigori, erou al Revoluţiei din Octombrie, urma să fie înhumat în acelaşi mormânt. Fuseseră căsătoriţi aproape cincizeci de ani. Bunicul lui Dimka părea năucit – era greu să se împace cu gândul că tovarăşa lui de viaţă avea să fie coborâtă în pământul îngheţat.

Dimka se întrebă cum era oare să iubeşti o femeie vreme de o jumătate de veac şi apoi să o pierzi brusc, între două bătăi ale inimii. Grigori repeta întruna: „Am avut mare noroc să o am. Am avut mare noroc...“

O căsnicie ca a lor era probabil cel mai bun lucru din lume, se gândi Dimka. Se iubiseră şi fuseseră fericiţi împreună, iar iubirea lor rezistase prin două războaie mondiale şi o revoluţie. Avuseseră copii şi nepoţi.

Oare ce avea să spună lumea despre căsnicia lui Dimka, se întrebă el, când avea să fie coborât în ţărâna Moscovei, poate peste cincizeci de ani? „Omul nu este fericit decât atunci când moare“, spunea Eschil; Dimka auzise citatul la universitate şi îl ţinuse minte. Promisiunile din tinereţe puteau fi umbrite de tragedii ulterioare; suferinţa era răsplătită adeseori cu înţelepciune. Conform legendei familiei, tânăra Katerina îl preferase pe fratele lui Grigori, gangsterul Lev, care fugise în America după ce o lăsase însărcinată. Grigori se căsătorise cu ea şi îl crescuse pe Volodea ca pe propriul fiu. Fericirea lor nu avusese cel mai promiţător început, dovedind astfel spusele lui Eschil.

Tot o sarcină neaşteptată stătuse la baza căsniciei lui Dimka. Dar poate că el şi Nina aveau să fie la fel de fericiţi precum Grigori şi Katerina. Îşi dorea cu ardoare acest lucru, în ciuda sentimentelor sale pentru Natalya. Ar fi vrut să o poată uita.

Se uită de cealaltă parte a mormântului, la Unchiul Volodea, la Mătuşa Zoya şi la cei doi copii ai lor. La cei 50 de ani ai săi, Zoya avea o frumuseţe senină. O altă căsnicie ce părea să se bazeze pe o fericire trainică.

Nu era la fel de sigur în privinţa părinţilor săi. Răposatul său tată fusese un om rece. Dar poate că asta fusese o consecinţă a muncii lui în poliţia secretă: cum ar fi putut oamenii capabili de atâta cruzime să mai fie iubitori şi înţelegători? Dimka se uită la mama lui, Anya, care îşi plângea părintele. Părea mai fericită de când murise tatăl lui.

Apoi se uită la Nina cu coada ochiului. Era sobră, dar fără lacrimi în ochi. Oare era fericită pentru că se căsătorise cu el? Divorţase deja o dată, iar când se cunoscuseră îi zisese că n-ar vrea să se mai căsătorească vreodată şi că nu poate face copii. Iar acum, iat-o alături de el, soţia lui, ţinându-l în braţe pe Grigor, copilaşul lor de nouă luni, înfăşurat într-o pătură din blană de urs. Uneori, Dimka avea senzaţia că nu ştie nimic despre ce îi trece ei prin minte.

Întrucât Bunicul Grigori participase la luarea cu asalt a Palatului de Iarnă în 1917, foarte multă lume venise să o conducă pe soţia lui pe ultimul drum. Erau acolo demnitari sovietici importanţi: sprâncenatul Leonid Brejnev, secretarul Comitetului Central, salutându-i cordial pe cei îndoliaţi; mareşalul Mihail Pushnoy, tânărul protejat al lui Grigori în cel de-al Doilea Război Mondial. Pushnoy, un crai supraponderal, îşi mângâia mustaţa căruntă şi bogată, încercându-şi farmecele în preajma Mătuşii Zoya.

Anticipând o asemenea prezenţă, Unchiul Volodea plătise pentru o recepţie la un restaurant de lângă Piaţa Roşie. Majoritatea restaurantelor erau jalnice, cu ospătari ursuzi şi cu mâncare proastă. Dimka auzise, atât de la Grigori, cât şi de la Volodea, că în Occident arătau cu totul altfel. Totuşi, acesta era un restaurant tipic sovietic. Scrumierele erau pline ochi atunci când sosiră. Gustările erau râncede: blinii uscate şi bucăţi vechi de pâine prăjită cu felii străvezii de ouă fierte şi cu peşte afumat. Din fericire, nici măcar ruşii nu puteau strica votca, iar aceasta exista din belşug.

Criza alimentară sovietică se încheiase. Hruşciov reuşise să cumpere cereale din Statele Unite şi din alte părţi, evitând astfel o foamete în iarna aceea. Însă situaţia de urgenţă dezvăluise o dezamăgire pe termen lung. Hruşciov îşi pusese speranţele în transformarea agriculturii sovietice într-una modernă şi productivă – şi dăduse greş. Vorbea întruna despre ineficienţă, ignoranţă şi stângăcie, dar nu făcea nimic pentru a rezolva aceste probleme. Iar agricultura simboliza eşecul general al reformelor sale. În pofida ideilor lui nonconformiste şi a schimbărilor sale radicale şi bruşte, Uniunea Sovietică rămânea în urma Occidentului cu zeci de ani în toate domeniile, cu excepţia celui militar.

Mai rău decât atât, opozanţii lui Hruşciov de la Kremlin nu erau oameni care să îşi dorească mai multe reforme, ci dimpotrivă, erau conservatori habotnici precum dichisitul mareşal Pushnoy şi cordialul Brejnev, care râdeau acum cu poftă la una dintre poveştile de război ale lui Grigori. Dimka nu îşi mai făcuse niciodată atâtea griji în privinţa ţării, a conducătorului şi a propriei cariere.

Nina îi dădu copilul lui Dimka şi îşi luă ceva de băut. După câteva clipe, era alături de Brejnev şi de mareşalul Pushnoy, râzând cot la cot cu ei. Se râdea mult la parastase, observase Dimka: era ca o reacţie declanşată de solemnitatea înmormântării.

Nina era îndreptăţită să se distreze: fusese însărcinată cu Grigor, apoi îl născuse şi îl alăptase, aşa că nu prea avusese parte de distracţie în ultimul an.

Îi trecuse supărarea din seara în care Dimka o minţise, seara în care murise Kennedy. Dimka o calmase cu o altă minciună. „Chiar am lucrat până târziu, dar m-am dus apoi să beau ceva cu câţiva colegi". Ea rămăsese supărată o vreme, dar acum părea să fi uitat complet de incident. Era destul de sigur că nu bănuia deloc ce sentimente nutrea el pentru Natalya.

Dimka îl duse pe Grigor la familia sa, mândru să le arăte tuturor primul său dinţişor. Restaurantul se afla într-o casă veche, cu mese dispuse în camere de diferite mărimi, toate la parter. Dimka ajunse în cea mai îndepărtată încăpere împreună cu Unchiul Volodea şi Mătuşa Zoya.

Acolo fu încolţit de sora lui.

– Ai văzut cum se poartă Nina? îi zise Tanya.

Dimka râse.

– S-a îmbătat?

– Da. Şi flirtează.

Dimka nu se nelinişti. Oricum n-ar fi fost corect să o judece sau să o condamne pe Nina: doar făcuse acelaşi lucru atunci când se dusese cu Natalya la Riverside Bar.

– E o petrecere, se mulţumi el să spună.

Tanya nu avea inhibiţii când vorbea cu fratele ei geamăn.

– Am remarcat că s-a dus ţintă la cei mai sus-puşi bărbaţi din cameră. Brejnev tocmai a plecat, dar ea încă îi face ochi dulci mareşalului Pushnoy – care este cu cel puţin douăzeci de ani mai în vârstă.

– Unele femei sunt atrase de putere.

– Ştiai că primul ei soţ a adus-o la Moscova din Perm şi i-a obţinut postul la sindicatul din industria siderurgică?

– Nu ştiam.

– Apoi l-a părăsit.

– Tu de unde ştii?

– Mi-a zis mama ei.

– De la mine nu a căpătat decât un copil.

– Şi un apartament în Casa Guvernului.

– Crezi că-i o parvenită?

– Îmi fac griji pentru tine. Te pricepi la toate, numai la femei nu.

– Nina este puţin materialistă. Totuşi, nu-i cel mai rău păcat.

– Deci nu te deranjează.

– Nu.

– Bine. Dar dacă te răneşte cumva, îi scot ochii.

*

Daniil veni la bufetul din clădirea TASS şi se aşeză în faţa Tanyei. Îşi puse tava pe masă şi îşi acoperi cravata cu o batistă, ca să o protejeze. Apoi rosti:

– Celor de la *New World* le-a plăcut *Frostbite*[1].

Tanya era încântată.

– Grozav! Le-a luat cam mult să se decidă – cred că a trecut jumătate de an. Însă este o veste excelentă!

Daniil turnă apă într-un păhărel de plastic.

– Va fi unul dintre cele mai cutezătoare materiale pe care le-au publicat vreodată.

– Deci îl vor publica?

– Da.

Tanya şi-ar fi dorit să-i poată spune asta lui Vasili. Însă, din păcate, trebuia să afle totul de unul singur. Se întrebă dacă putea obţine cumva revista, dar probabil că se găsea în bibliotecile din Siberia.

– Când?

– Nu au hotărât încă. Dar nu se grăbesc niciodată.

– Voi avea răbdare.

*

Dimka fu trezit de telefon.

– Nu mă cunoşti, auzi el un glas de femeie, dar am informaţii pentru tine.

Dimka era nedumerit – glasul din receptor era al Natalyei. Aruncă o privire vinovată spre soţia lui, care dormea lângă el. Nina avea ochii încă închişi, observă Dimka. Se uită la ceas: era 5.30 dimineaţă.

– Nu pune întrebări, îi zise Natalya.

Rotiţele din mintea lui Dimka începură să se învârtă. De ce pretindea Natalya că este o străină? Era evident că voia ca şi el să facă la fel. Oare se temea că tonul vocii lui l-ar fi trădat faţă de soţia sa?

Intră în jocul ei.

– Cine eşti?

– Se complotează împotriva şefului tău, rosti ea.

Dimka realiză că prima lui presupunere fusese eronată. Natalya se temea de fapt că telefonul ar putea fi ascultat. Voia să se asigure că Dimka nu spunea nimic care să îi dea în vileag identitatea în faţa agenţilor KGB.

---

[1] Degerătura (n.tr.)

Simţi un fior de spaimă. Adevărată sau falsă, vestea însemna că urma să aibă necazuri. Spuse:

– Cine complotează?

Nina deschise ochii.

Dimka ridică neputincios din umeri, făcându-i semn că habar nu are ce se petrece.

– Leonid Brejnev a început să abordeze alţi membri ai Prezidiului pentru o lovitură de palat.

– Rahat!

Brejnev era unul dintre cei mai puternici şase oameni după Hruşciov. Era conservator şi un om cu totul lipsit de imaginaţie.

– I-a atras deja de partea lui pe Podgorny şi pe Shelepin.

– Când? rosti Dimka, uitând că nu trebuia să pună întrebări. Când vor da lovitura?

– Îl vor aresta pe tovarăşul Hruşciov atunci când se va întoarce din Suedia.

Hruşciov plănuia o vizită în Scandinavia în luna iunie.

– Dar de ce?

– Ei cred că îşi pierde minţile, explică Natalya, apoi legătura se întrerupse.

Dimka puse receptorul în furcă.

– Rahat! spuse el din nou.

– Ce s-a întâmplat? întrebă Nina adormită.

– Probleme de serviciu, îi zise Dimka. Culcă-te la loc!

Hruşciov nu îşi pierdea minţile, chiar dacă era deprimat, trecând de la o voioşie aproape maniacală la o mâhnire profundă. Cauza neliniştii sale era criza agricolă. Din păcate, se lăsa uşor sedus de soluţii rapide: îngrăşăminte miraculoase, polenizări speciale, soiuri noi. Singura propunere pe care nu voia să o ia în calcul era relaxarea controlului de la centru. Cu toate acestea, el reprezenta cea mai mare speranţă pentru Uniunea Sovietică. Brejnev nu era reformator. Dacă ajungea conducătorul ţării, aceasta nu avea să progreseze, ba dimpotrivă.

Nu numai viitorul lui Hruşciov îl îngrijora pe Dimka acum, ci şi propriul viitor. Trebuia să îl informeze pe Hruşciov: una peste alta, era mai puţin periculos astfel decât dacă îi ascundea adevărul. Însă Hruşciov era suficient de bădăran încât să îl pedepsească pe cel care îi aducea veşti proaste.

Dimka se întrebă dacă nu cumva acela era momentul să părăsească corabia, plecând din subordinea lui Hruşciov. Nu ar fi fost deloc uşor: aparatcicii se duceau, în general, acolo unde li se spunea. Însă existau anumite posibilităţi. Un alt membru de vază al nomenclaturii putea fi convins să ceară transferul unui tânăr asistent în biroul său, poate pentru că era nevoie de aptitudinile speciale ale acestuia. Se putea aranja. Dimka ar fi putut încerca să obţină un post în slujba unuia dintre conspiratori, poate a lui Brejnev. Însă

ce rost avea? I-ar fi salvat cariera poate, dar ar fi fost inutil. Dimka nu avea de gând să își petreacă viaţa ajutându-l pe Brejnev să pună frână progresului.

Totuşi, dacă voia să supravieţuiască, el şi Hruşciov erau nevoiți să rămână cu un pas în faţa conspiraţiei. Cel mai rău lucru pe care îl puteau face era să aştepte să vadă ce se întâmpla.

Era 17 aprilie 1964, aniversarea de 70 de ani a lui Hruşciov. Dimka intenţiona să fie primul care avea să îi ureze „la mulţi ani".

Grigor începu să plângă în camera alăturată.

– L-a trezit telefonul, zise Dimka.

Nina oftă şi se ridică din pat.

Dimka se spălă şi se îmbrăcă rapid, apoi îşi scoase motocicleta din garaj şi goni până la reşedinţa lui Hruşciov, aflată în suburbia numită Lenin Hills.

Sosi în acelaşi timp cu o dubă care aducea un cadou. Îi urmări pe agenţii de securitate transportând în sufragerie un televizor nou, imens, cu o placă de metal pe care scria:

De la Tovarăşii dumneavoastră
din Comitetul Central
şi din Consiliul de Miniştri

Hruşciov le spunea adeseori oamenilor să nu cheltuie bani publici ca să îi cumpere lui cadouri, dar toată lumea ştia că în sinea lui se bucura să le primească.

Ivan Tepper, majordomul, îl conduse pe Dimka la etaj, în garderoba lui Hruşciov. Un costum nou, închis la culoare, era pregătit pentru ziua de festivităţi. Cele trei stele de Erou al Muncii Socialiste erau deja prinse la pulpana hainei. Hruşciov, îmbrăcat în halat, sorbea dintr-o ceaşcă cu ceai şi frunzărea presa.

Dimka îi povesti despre telefonul primit în vreme ce Ivan îl ajuta să îşi pună cămaşa şi cravata. Dacă telefonul lui Dimka era ascultat de cei de la KGB, aceştia puteau confirma că apelul fusese anonim, în cazul în care Hruşciov ar fi vrut să verifice. Natalya fusese isteaţă, ca de obicei.

– Nu ştiu dacă este important sau nu şi nu am considerat că decizia trebuie să îmi aparţină mie, rosti Dimka pe un ton precaut.

Hruşciov pufni nepăsător.

– Aleksandr Shelepin nu este pregătit să conducă, rosti el. Shelepin era vicepremier şi fost şef al KGB. Nikolai Podgorny e îngust la minte. Nici Brejnev nu e potrivit. Ştii că era poreclit „Balerina"?

– Nu ştiam, zise Dimka.

Era greu de închipuit că cineva precum îndesatul şi greoiul Brejnev ar putea fi asociat cu această poreclă.

– Înainte de război, pe când era secretarul provinciei Dnepropetrovsk.

Dimka înţelese că trebuia să-i adreseze întrebarea care se impunea.

– De ce? zise el.

– Fiindcă oricine îl putea suci după cum voia! spuse Hruşciov râzând cu poftă în timp ce îşi îmbrăca haina.

Şi astfel, ideea unei lovituri de palat fu respinsă printr-o glumă. Dimka răsuflă uşurat fiindcă nu fusese acuzat de a fi dat crezare unor zvonuri prosteşti. Însă o grijă lăsă locul alteia. Oare Hruşciov chiar intuia corect? Instinctele lui se dovediseră demne de încredere în trecut. Dar Natalya afla mereu prima noutăţile, iar Dimka nu îşi amintea ca ea să fi greşit vreodată.

Apoi Hruşciov trecu la un alt aspect. Ochii săi de ţăran viclean se mijiră deodată şi el întrebă:

– Complotiştii ăştia mărunţi au şi un motiv de nemulţumire? Persoana care te-a sunat trebuie să-ţi fi spus.

Era o întrebare stânjenitoare. Dimka nu îndrăznea să-i spună lui Hruşciov că lumea îl credea nebun. Improvizând în disperare de cauză, îi zise:

– Recolta. Vă învinovăţesc pentru seceta de anul trecut.

Spera ca acest motiv să fie suficient de neplauzibil încât să fie inofensiv.

Hruşciov nu se simţi ofensat, ci iritat.

– Avem nevoie de metode noi! izbucni el mânios. Trebuie să îl asculte pe Lysenko!

Încercă să îşi încheie înfrigurat nasturii, apoi renunţă şi îl lăsă pe Tepper să o facă.

Dimka îşi păstră o atitudine inexpresivă. Trofim Lysenko era un cercetător şarlatan, un tip abil care izbutise să intre în graţiile lui Hruşciov deşi reuşitele sale lipseau cu desăvârşire. Promitea tot timpul rezultate mai bune care nu se materializau niciodată, dar izbutise să îi convingă pe liderii politici că adversarii săi se împotriveau „progresului", o acuzaţie la fel de letală în Uniunea Sovietică precum cea de „comunist" în Statele Unite.

– Lysenko efectuează experimente pe vaci, continuă Hruşciov. Rivalii lui folosesc musculiţe de oţet! Cui îi pasă de musculiţele de oţet?

Dimka îşi aminti de vorbele Mătuşii Zoya despre cercetarea ştiinţifică.

– Cred că genele evoluează mai rapid la musculiţele de oţet...

– Genele? îl întrerupse Hruşciov. Tâmpenii! N-a văzut nimeni, niciodată, vreo genă.

– Nici atomii nu au fost văzuţi de nimeni, şi totuşi bomba respectivă a distrus Hiroshima, replică Dimka, regretându-şi cuvintele aproape de îndată ce le scoase pe gură.

– Ce ştii tu? mugi Hruşciov. Repeţi şi tu ce-ai auzit, ca un papagal! Oamenii fără scrupule se folosesc de naivi ca tine ca să îşi răspândească minciunile. Scutură din pumn. Vom obţine recolte mai bune. O să vezi! Dă-te din calea mea!

Hruşciov trecu pe lângă Dimka şi ieşi din cameră.

Ivan Tepper ridică neputincios din umeri.

– Nu-ţi face griji, îi zise Dimka. S-a mai enervat pe mine şi înainte. O să uite până mâine.

Spera să aibă dreptate.

Furia lui Hruşciov nu era la fel de îngrijorătoare precum faptul că nu pricepea anumite lucruri. Se înşela în privinţa agriculturii. Andrei Kosîghin, cel mai bun economist din Prezidiu, avea planuri de reformă care presupuneau slăbirea controlului exercitat de ministere asupra agriculturii şi a altor ramuri industriale. Aceasta era calea de urmat, în opinia lui Dimka, nu soluţiile miraculoase.

Oare Hruşciov se înşela la fel de amarnic şi în privinţa complotiştilor? Dimka nu avea de unde să ştie. El îşi făcuse treaba şi îşi avertizase şeful. Nu putea porni o contralovitură de capul lui.

În timp ce cobora scările, auzi aplauze prin uşa deschisă a sălii de mese. Hruşciov primea felicitări de la Prezidiu. Dimka se opri o clipă pe hol. După ce ropotele de aplauze se stinseră, auzi vocea joasă, de bas, a lui Brejnev:

– Dragă Nikita Sergheevici! Noi, tovarăşii dumitale de arme, membri şi potenţiali membri ai Prezidiului, secretari ai Comitetului Central, îţi transmitem cele mai călduroase urări de bine şi te felicităm din suflet, prietenul şi tovarăşul nostru apropiat, cu ocazia celei de-a şaptezecea aniversări.

Era greţos chiar şi conform standardelor sovietice.

Iar ăsta era un semn rău.

*

Câteva zile mai târziu, Dimka primi o *dacha*.

Chiria era modică. La fel ca în cazul celor mai multe articole de lux din Uniunea Sovietică, problema nu era preţul, ci cum ajungeai în capul listei.

O *dacha* – o vilă de weekend sau o casă de vacanţă – reprezenta prima ambiţie a cuplurilor sovietice în ascensiune. (A doua era o maşină personală.) Aceste *dacha* erau acordate în mod normal doar membrilor Partidului Comunist.

– Mă întreb cum de-am primit-o tocmai noi! murmură Dimka după ce deschise scrisoarea.

Însă Ninei nu i se părea deloc un mister.

– Lucrezi pentru Hruşciov, zise ea. Ar fi trebuit să primeşti una cu mult timp în urmă.

– Nu neapărat. În general, e nevoie de mai mulţi ani de vechime. Şi nu-mi amintesc să fi făcut ceva în ultima vreme ca să îi câştig bunăvoinţa. Gândul îi zbură la disputa legată de gene. Ba dimpotrivă.

– Te place. I-o fi dat cineva o listă cu vilele disponibile şi el ţi-a trecut numele lângă una dintre ele. Nu cred că a stat prea mult pe gânduri.

– Da, probabil că ai dreptate.

O *dacha* putea arăta în fel şi chip, de la un palat pe malul mării până la o cocioabă din câmp. Duminica următoare, Dimka şi Nina se duseră să vadă cum arăta a lor. Îşi pregătiră provizii, apoi, împreună cu Grigor, luară trenul până într-un sat aflat la 50 de kilometri de Moscova. Erau curioşi şi nerăbdători. Un impiegat îi îndrumă spre locul respectiv, numit Sălaşul. În cincisprezece minute ajunseră acolo.

Dacha lor era o cabană de lemn, cu un singur nivel. Avea o bucătărie-sufragerie mare şi două dormitoare. Era împrejmuită de o mică grădină, care ducea până în apropierea unui pârâu. Lui Dimka i se părea raiul pe pământ. Se întrebă din nou ce făcuse de avusese atâta noroc.

Şi Nina era entuziasmată – trecea prin camere şi deschidea neobosită sertarele. Dimka nu o mai văzuse de luni bune atât de fericită.

Grigor, care mergea mai mult de-a buşilea, părea încântat să aibă un loc nou în care să se împleticească şi să cadă.

Dimka simţi cum îi revine optimismul. Îşi imagina deja viitorul, gândindu-se cum el şi Nina aveau să vină aici în weekenduri şi vara, an de an. De fiecare dată aveau să se minuneze de cât de diferit arăta Grigor faţă de data trecută. Urmau să măsoare ritmul de creştere a fiului lor în veri: într-o vară avea să vorbească, vara următoare avea să numere, apoi să prindă mingea, apoi să citească, apoi să înoate. Urma să fie mai întâi un ţânc, apoi un băiat căţărându-se în copacii din grădină, apoi un adolescent cu coşuri, apoi un flăcău fermecând fetişcanele din sat.

Locul nu mai fusese folosit de vreun an, aşa că deschiseră toate ferestrele şi apoi se apucară să şteargă rafturile de praf şi să măture. Casa era parţial mobilată, aşa că se apucară să facă o listă cu lucrurile pe care să le aducă data următoare: un radio, un samovar, o găleată.

– Aş putea veni aici cu Grigor vinerea dimineaţa, în timpul verii, zise Nina în timp ce spăla câteva castroane de lut în chiuvetă. Iar tu ai putea veni vineri seară sau sâmbătă dimineaţă, dacă trebuie să lucrezi până târziu.

– Nu te-ar deranja să stai singură peste noapte? o întrebă Dimka în timp ce încerca să scoată petele de grăsime de pe blatul din bucătărie. E cam izolat.

– Ştii că nu mă sperii uşor.

Grigor începu să plângă de foame, iar Nina se aşeză ca să îl hrănească. Dimka aruncă o privire afară. Trebuia să ridice un gard în fundul grădinii pentru a se asigura că Grigor nu avea să cadă în pârâu. Nu era adânc, dar Dimka citise undeva că un copil se putea îneca şi în mai puţin de zece centimetri de apă.

O poartă dintr-un zid dădea spre o grădină mai mare. Dimka se întrebă cine erau vecinii lor. Poarta nu era încuiată, aşa că o deschise şi trecu

dincolo de ea. Se trezi într-un crâng şi porni să exploreze, apoi dădu peste o casă mai mare. Presupuse că *dacha* lui fusese cândva locuinţa grădinarului de la acest conac.

Nedorind să deranjeze pe cineva, se răsuci... şi dădu nas în nas cu un soldat în uniformă.

– Cine eşti? îl întrebă acesta.

– Dmitri Dvorkin. Tocmai m-am mutat în căsuţa de vizavi.

– Ce noroc pe capul tău! E o mică bijuterie.

– Exploram şi eu zona. Sper că nu am intrat pe proprietatea cuiva.

– Mai bine rămâi de partea cealaltă a zidului. Casa aceasta îi aparţine mareşalului Pushnoy.

– O! exclamă Dimka. Pushnoy? Este prieten cu bunicul meu.

– Înseamnă că aşa ai obţinut *dacha*, îi spuse soldatul.

– Da, rosti Dimka uşor tulburat. Bănuiesc că da.

Capitolul 34

Apartamentul lui George era situat la ultimul etaj al unei case înguste și înalte, în stil victorian, din cartierul Capitol Hill. O preferase în locul unei clădiri moderne: îi plăceau proporțiile camerelor din secolul al XIX-lea. Avea scaune de piele, un pick-up HI-FI, o mulțime de rafturi și jaluzele de pânză în loc de perdele încărcate.

Arăta și mai bine când Verena era acolo.

Îi plăcea să o privească în casa lui, admirându-i micile gesturi zilnice: se așeza pe canapea și își arunca pantofii, făcea cafea doar în sutien și chiloți, stătea goală în baie în timp ce își peria dinții perfecți. Mai mult decât orice, îi plăcea să o privească adormită în patul lui, ca acum, cu buzele moi ușor depărtate, cu fața ei minunată relaxată, cu un braț lung și zvelt lăsat pe spate, pentru a scoate la iveală subsuoara sexy. Se aplecă peste ea și o sărută în acel loc. Ea scoase un sunet din gât, dar nu se trezi.

Verena stătea la el de fiecare dată când venea la Washington, ceea ce se-ntâmpla cam o dată pe lună. Îl înnebunea pe George, care o dorea tot timpul. Dar ea nu era dispusă să renunțe la slujba ei din Atlanta alături de Martin Luther King și George nu-l putea părăsi pe Bobby Kennedy. Așa că erau blocați.

George se ridică și păși gol în bucătărie. Porni filtrul de cafea, gândindu-se la Bobby. Ajunsese să poarte hainele fratelui său, pierzând prea mult timp la cimitir, strângându-și mâinile cu Jackie și lăsându-și cariera politică să se ducă de râpă.

Bobby era favoritul publicului pentru funcția de vicepreședinte. Președintele Johnson nu-i ceruse lui Bobby să-i fie partener în noiembrie, dar nici nu-l excludea. Cei doi bărbați nu se plăceau, dar asta nu i-ar fi împiedicat să formeze o echipă pentru victoria democraților.

În orice caz, Bobby trebuia să facă un mic efort pentru a deveni prietenul lui Johnson. Un pic de lingușeală îl putea duce departe împreună cu Lyndon. George plănuise asta cu prietenul său Skip Dickerson, care era un apropiat al lui Johnson. O cină festivă pentru Johnson la vila lui Bobby și Ethel, Hickory Hill; câteva strângeri de mână călduroase, la vedere, pe culoarele Capitoliului;

un discurs în care Bobby să afirme că Lyndon este un demn urmaş al fratelui său; se putea aranja totul cu uşurinţă.

George spera că aşa avea să se întâmple. O campanie ar fi putut să-l scoată pe Bobby din toropeala sa deprimantă. Chiar şi George se bucura la ideea implicării într-o campanie prezidenţială.

Bobby putea să transforme această funcţie de vicepreşedinte, de obicei nesemnificativă, în ceva special, aşa cum revoluţionase şi poziţia de procuror general. Ar fi putut deveni un avocat cu mare vizibilitate pentru lucrurile în care credea, cum erau, de pildă, drepturile civile.

Dar, înainte de asta, Bobby trebuia să fie cumva reanimat.

George turnă două căni de cafea şi se întoarse în dormitor. Înainte de a se băga înapoi sub pătură, porni televizorul. Avea câte un televizor în fiecare cameră, precum Elvis: nu se simţea confortabil stând prea mult timp departe de ştiri.

– Hai să vedem cine a câştigat alegerile preliminare ale republicanilor în California, spuse el.

Verena răspunse somnoroasă:

– Eşti atât de romantic, iubitule! Îmi vine să mor!

George râse. Verena îl făcea deseori să râdă – era unul dintre cele mai plăcute lucruri la ea.

– Pe cine încerci să păcăleşti? spuse el. Şi tu vrei să vezi ştirile.

– Bine, ai dreptate.

Se ridică şi luă o gură de cafea. Cearşaful căzu de pe ea, iar George fu nevoit să-şi smulgă privirea pentru a se putea uita la ecran.

Candidaţii cu cele mai mari şanse la nominalizarea republicanilor erau Barry Goldwater, un senator de dreapta din Arizona, şi Nelson Rockefeller, guvernatorul liberal al New Yorkului. Goldwater era un extremist care ura sindicatele, protecţia socială şi Uniunea Sovietică şi – mai mult decât orice – drepturile civile. Rockefeller era un integraţionist şi un admirator al lui Martin Luther King.

Până acum fuseseră într-o cursă strânsă, însă rezultatele alegerilor preliminare din California din urmă cu o zi ar fi putut fi decisive. Câştigătorul ar fi luat toţi delegaţii statului, adică aproximativ 15 la sută din participanţii la Convenţia republicană. Oricine ar fi câştigat cu o noapte în urmă era aproape sigur candidatul republican la preşedinţie.

După pauza publicitară începură ştirile, iar alegerile preliminare erau capul de afiş. Goldwater câştigase. Era o victorie strânsă – 52 la sută contra 48 la sută –, dar Goldwater avea acum toţi candidaţii Californiei.

– Drace, spuse George.

– Amin pentru asta, completă Verena.

– Astea chiar sunt veşti proaste. Un rasist serios va fi unul dintre candidaţii la preşedinţie.

– Poate că sunt veşti bune, argumentă Verena. Poate că toţi republicanii sensibili vor vota democraţii ca să-l îndepărteze pe Goldwater.

– Ar merita să sperăm că aşa va fi.

Telefonul începu să sune şi George ridică receptorul de lângă pat. Recunoscu imediat accentul sudist al lui Skip Dickerson, care spuse:

– Ai văzut rezultatele?

– Nenorocitul de Goldwater a câştigat, zise George.

– Noi ne gândeam că sunt veşti bune, spuse Skip. Rockefeller ar fi putut să ne învingă, dar Goldwater e prea conservator. Johnson va şterge podeaua cu el în noiembrie.

– Asta cred şi oamenii lui Martin Luther King.

– De unde ştii asta?

George ştia pentru că Verena tocmai îi spusese.

– Am vorbit cu... cineva de-al lor.

– Deja? Rezultatele abia au fost anunţate. Nu eşti în pat cu Dr. King, nu-i aşa, George?

George râse.

– Nu contează cu cine sunt în pat. Ce-a spus Johnson când i-ai comunicat rezultatele?

Skip ezită.

– Nu o să-ţi placă asta.

– Acum *trebuie* să ştiu.

– Ei bine, a spus: „Acum pot să câştig fără ajutorul vreunui pigmeu". Îmi pare rău, dar tu ai întrebat.

– La dracu'!

Pigmeul era Bobby. George înţelese imediat calculul politic pe care îl făcuse Johnson. Dacă Rockefeller ar fi fost oponentul său, Johnson ar fi trebuit să lupte din greu pentru voturile liberalilor, iar asocierea cu Bobby l-ar fi ajutat să câştige. Dar candidând împotriva lui Goldwater, ar fi putut să conteze imediat pe voturile democraţilor liberali şi chiar pe acelea ale multor republicani liberali. Acum, problema lui era să-şi asigure voturile muncitorilor albi, care în mare parte erau rasişti. Deci nu mai avea nevoie de Bobby – de fapt, Bobby devenise acum un lest.

Skip spuse:

– Îmi pare rău, George, dar este... ştii, *realpolitik*.

– Mda... O să-i spun lui Bobby. Deşi cred că deja şi-a dat seama. Mulţumesc că mi-ai spus.

– Fii sigur că şi-a dat seama.

George aşează receptorul în furcă şi îi spuse Verenei:

– Acum, Johnson nu-l mai vrea pe Bobby alături de el.

– Are logică. Nu-l place pe Bobby şi nu are nevoie de el. Pe cine a ales în schimb?

– Gene McCarthy, Hubert Humphrey sau Thomas Dodd.

– Şi unde-l plasează asta pe Bobby?

– Asta-i problema. George se ridică şi reglă volumul televizorului până ajunse un murmur, apoi reveni în pat. De la asasinat încoace, Bobby a fost inutil ca procuror general. Încă îl presez cu procesele împotriva statelor din Sud care împiedică votul negrilor, dar nu mai este interesat. A abandonat şi crima organizată – şi se descurca atât de bine! L-am condamnat pe Jimmy Hoffa şi Bobby abia a observat.

Atentă la nuanţe, Verena întrebă:

– Şi unde te plasează asta pe *tine?*

Era unul dintre puţinii oameni care gândeau anticipativ la fel de repede ca George.

– S-ar putea să demisionez, spuse George.

– Ah...

– Bat apa-n piuă de şase luni şi nu intenţionez să o mai fac multă vreme. Dacă Bobby chiar reprezintă o forţă epuizată, voi merge mai departe. Îl admir mai mult decât pe oricare alt om, dar nu intenţionez să-mi sacrific viaţa pentru el.

– Ce-ai să faci?

– Aş putea probabil să obţin o slujbă foarte bună la o firmă de avocatură din Washington. Am trei ani de experienţă în Ministerul de Justiţie şi asta contează enorm.

– Nu prea angajează negri.

– Asta-i adevărat. Şi multe firme nici nu mi-ar acorda un interviu. Dar altele s-ar putea să mă angajeze doar ca să dovedească faptul că sunt liberale.

– Serios?

– Lucrurile se schimbă. Lyndon pledează foarte hotărât pentru egalitatea şanselor. La un moment dat i-a trimis lui Bobby o notă în care se plângea că sunt angajate foarte puţine femei în Ministerul de Justiţie.

– Foarte frumos pentru Johnson!

– Bobby s-a înfuriat îngrozitor.

– Aşadar, o să lucrezi pentru o firmă de avocatură.

– Dacă rămân în Washington.

– Unde altundeva ai putea să pleci?

– Atlanta. Dacă Dr. King încă mă mai vrea.

– Te-ai muta în Atlanta... spuse Verena gânditoare.

– Posibil.

Se aşternu liniştea. Rămaseră amândoi privind ecranul. Ringo Starr avea amigdalită, le spunea crainicul.

– Dacă m-aş muta în Atlanta, am putea fi împreună tot timpul, continuă George.

Ea încă privea gânditoare spre televizor.

– Ţi-ar plăcea asta? o întrebă el.

Ea tot nu spuse nimic.

Şi el ştia de ce. El nu precizase *cum* anume ar fi trebuit să fie împreună. Nu planificase asta, însă ajunseseră cu relaţia într-un punct în care ar fi trebuit să decidă dacă se vor căsători sau nu.

Verena aştepta ca el să o ceară de soţie.

Prin minte îi trecu fulgerător o imagine spontană – nedorită – a Mariei Summers. Ezită.

Telefonul începu să sune şi George ridică receptorul. Era Bobby.

– Hei, George, trezeşte-te, îi spuse el pe un ton glumeţ.

George se concentră, încercând preţ de un minut să-şi scoată din minte gândul căsătoriei. Bobby părea mai fericit decât fusese în ultima vreme.

– Ai văzut rezultatele din California? îl întrebă George.

– Da. Asta înseamnă că Lyndon nu mai are nevoie de mine. Deci o să candidez pentru Senat. Ce spui de treaba asta?

George era siderat.

– Senator! În care stat?

– New York.

Deci Bobby ar fi mers în Senat! Poate că ar fi putut să-i scuture pe acei conservatori închistaţi, cu tacticile lor obstrucţioniste şi tergiversante.

– E minunat! spuse George încântat.

– Vreau să te alături echipei mele de campanie. Ce zici?

George o privi pe Verena – fusese pe punctul de a o cere în căsătorie. Dar acum nu se mai putea muta în Atlanta. Trebuia să plece cu caravana campaniei şi, dacă Bobby avea să câştige, urma să lucreze în Washington pentru senatorul Kennedy. Totul se schimbase, din nou.

– Zic că da, spuse George. Când începem?

Capitolul 35

Dimka se afla cu Hruşciov în staţiunea Pitsunda, de la Marea Neagră, în ziua de luni, 12 octombrie 1964, când sună Brejnev.

Hruşciov nu era deloc în apele sale. Nu mai avea energie şi vorbea întruna despre necesitatea ca bătrânii să se retragă şi să lase locul noii generaţii. Lui Dimka îi era dor de vechiul Hruşciov, de piticul durduliu plin de idei năstruşnice, întrebându-se când avea să îşi vină în fire şeful său.

Biroul era o cameră cu lambriuri, cu un covor oriental şi mai multe telefoane aşezate pe un scrin de mahon. Telefonul care sună era un instrument special, de frecvenţă înaltă, care făcea legătura între partid şi guvern. Dimka îl ridică, auzi gâjâitul subteran al vocii lui Brejnev şi îi dădu receptorul lui Hruşciov.

Dimka auzea doar ce spunea Hruşciov. Dar orice ar fi zis Brejnev, liderul sovietic nu rosti decât: „De ce?... În ce chestiune?... Sunt în vacanţă, ce ar putea fi atât de urgent? Cum adică v-aţi adunat deja?... Mâine?... Bine!"

După ce închise, îi explică. Prezidiul voia ca el să se întoarcă la Moscova pentru a discuta problemele urgente din agricultură. Brejnev insistase.

Hruşciov rămase pe gânduri o vreme, fără să îi zică lui Dimka să plece. Într-un final, rosti:

– Nu au probleme urgente în agricultură. E vorba despre chestiunea în legătură cu care m-ai avertizat acum şase luni, de ziua mea. Vor să mă înlăture de la putere.

Dimka era şocat – deci Natalya avusese dreptate.

Crezuse cu adevărat în asigurările lui Hruşciov, iar încrederea lui păruse justificată în iunie, când Hruşciov revenise din Scandinavia şi nu fusese arestat. În acel moment, Natalya recunoscuse că nu mai ştia ce se petrece. Dimka presupusese că întregul complot eşuase.

Acum, părea că fusese doar amânat.

Dar Hruşciov fusese mereu un luptător.

– Ce veţi face? îl întrebă Dimka.

– Nimic, rosti Hruşciov.

Asta era şi mai şocant.

Hruşciov continuă:

– Dacă Brejnev crede că se va descurca mai bine, nu are decât să încerce... scârnăvia.

– Dar ce se va întâmpla cu el la conducere? Nu are imaginaţia şi energia necesare pentru a trece reformele de obstacolele birocratice.

– El nici măcar nu vede de ce ar fi nevoie de schimbare, zise bătrânul lider. Poate că are dreptate.

Dimka era îngrozit.

În aprilie, se gândise dacă merita să îl abandoneze pe Hruşciov şi să îşi caute de lucru la un alt ştab de la Kremlin, însă hotărâse că nu era cazul. Acum începea să aibă dubii cu privire la alegerea lui.

Apoi Hruşciov deveni practic.

– Plecăm mâine. Contramandează prânzul cu ministrul francez.

Ros de cele mai sumbre gânduri, Dimka începu să se ocupe de amănunte: chemă delegaţia franceză mai devreme, se asigură că avionul personal al lui Hruşciov era pregătit de zbor şi modifică agenda zilei următoare. Însă le făcu pe toate de parcă ar fi fost în transă. Cum putea să se sfârşească totul atât de repede?

Niciun alt lider sovietic nu se mai retrăsese până atunci. Atât Lenin, cât şi Stalin muriseră în exerciţiul funcţiunii. Oare Hruşciov avea să fie ucis? Dar asistenţii lui?

Dimka se întrebă cât mai avea de trăit. Se întrebă dacă aveau să-l mai lase să îl vadă pe micuţul Grigor încă o dată.

Alungă din minte acest gând. Nu putea lucra dacă era paralizat de frică.

Decolară la ora 1.00, în după-amiaza următoare.

Zborul până la Moscova dură două ore şi jumătate, fără să schimbe fusul orar. Dimka se întreba cu groază ce avea să îi aştepte la sosire.

Aterizară la Vnukovo-2, la sud de Moscova, aeroportul curselor oficiale. Când Dimka coborî din avion în spatele lui Hruşciov, observă un mic grup de oficiali mărunţi pregătiţi să îi întâmpine, în locul mulţimii obişnuite de miniştri din cabinet. În acel moment, ştiu sigur că se sfârşise totul.

Două maşini erau parcate pe pistă: o limuzină ZIL-111 şi un Moskvich 403 cu cinci locuri. Hruşciov se îndreptă spre limuzină, iar Dimka fu îndrumat spre autoturismul mai modest.

Hruşciov realiză că erau despărţiţi şi, înainte să urce în maşină, se întoarse şi zise:

– Dimka...

Simţind că îi dau lacrimile, Dimka zise:

– Da, tovarăşe prim-secretar...

– S-ar putea să nu te mai văd.

– Nu se poate!

– Am ceva să-ţi spun.

– Da, tovarăşe...

– Soţia ta şi-o trage cu Pushnoy.

Dimka se holbă la el, rămas fără grai.

– E mai bine să ştii, spuse Hruşciov. Adio!

Apoi urcă în maşină şi aceasta demară.

Dimka se aşeză năucit pe bancheta din spate a Moskvich-ului. Era posibil să nu îl mai vadă niciodată pe Nikita Hruşciov. Iar Nina era amanta unui general corpolent, de vârstă mijlocie, cu o mustaţă sură! Era prea mult.

După un minut, şoferul îl întrebă:

– Acasă sau la birou?

Dimka fu surprins să afle că avea de ales. Asta însemna că nu era dus în beciurile de la Lubianka; cel puţin nu în ziua aceea. Era păsuit.

Îşi cântări opţiunile. Nu se mai putea concentra asupra muncii. Nu mai avea rost să stabilească întrevederi şi să pregătească rapoarte pentru un lider care urma să cadă.

– Acasă, zise el.

Dar când ajunse, descoperi în mod surprinzător că nu îi venea deloc să o acuze pe Nina. Îi era jenă, ca şi cum el ar fi fost vinovatul.

Şi chiar *era* vinovat. O noapte de sex oral cu Natalya nu era totuna cu relaţia extraconjugală de durată pe care o sugeraseră cuvintele lui Hruşciov, dar nici bine nu era.

Dimka nu scoase nicio vorbă cât timp Nina îl hrăni pe Grigor. Apoi Dimka îl îmbăie şi îl puse în pătuţ, iar Nina pregăti cina. În timp ce mâncau, o anunţă că Hruşciov urma să demisioneze în noaptea aceea sau a doua zi. Ştirea avea să apară probabil şi în ziare în zilele următoare.

Nina se impacientă.

– Şi slujba ta?

– Nu ştiu ce se va întâmpla, rosti el agitat. Momentan, nimeni nu se gândeşte la asistenţi. Probabil că acum se hotărăsc dacă să îl omoare sau nu pe Hruşciov. De plevuşcă se vor ocupa mai târziu.

– Nu vei păţi nimic, zise ea după câteva clipe de gândire. Familia ta este influentă.

Dimka nu era la fel de sigur.

Strânseră masa.

– Nu îţi place tocăniţa? zise ea observând că el nu mâncase prea mult.

– Sunt cu nervii întinşi la maximum, răspunse el. Apoi nu se mai putu abţine şi continuă: Eşti amanta mareşalului Pushnoy?

– Nu mai vorbi prostii, spuse ea.

– Vorbesc serios, insistă Dimka. Eşti sau nu?

Ea trânti farfuriile în chiuvetă.

– De unde ţi-a venit ideea asta prostească?

– Mi-a zis tovarăşul Hruşciov. Presupun că a fost informat de KGB.

– Și ei de unde ar putea să știe?

Dimka observă că ea îi răspundea la întrebări prin alte întrebări, semn că încerca să îl amăgească.

– Ei urmăresc mișcările tuturor membrilor importanți din guvern, încercând să depisteze comportamentele nonconformiste.

– Nu fi ridicol, repetă ea, apoi se așeză și își scoase țigările.

– Ai flirtat cu Pushnoy la înmormântarea bunicii mele.

– Flirtul e una...

– Și apoi, am primit o *dacha* exact lângă a lui.

Ea luă o țigară și încercă să o aprindă, însă bățul de chibrit se stinse.

– Da, și mie mi s-a părut o coincidență...

– Tu ești calculată din fire, Nina, dar acum îți tremură mâinile.

Ea aruncă chibritul stins pe podea.

– Și cum crezi că mă simt eu, mă rog? izbucni mânioasă. Stau în apartamentul ăsta toată ziua, cu un bebeluș și cu mama ta, fără să am cu cine schimba o vorbă. Voiam o *dacha*, iar tu nu erai în stare să faci rost de ea!

Dimka rămase cu gura căscată.

– Deci recunoști că te-ai prostituat?

– O, haide, fii realist! Cum altfel poți obține ceva la Moscova? Își aprinse țigara și trase cu sete din ea. Tu lucrezi pentru un secretar general nebun. Eu îmi depărtez picioarele pentru un mareșal excitat. Nu-i mare diferență.

– Și pentru mine de ce ți-ai depărtat picioarele?

Ea nu zise nimic, însă aruncă involuntar o privire prin cameră.

El pricepu imediat.

– Pentru un apartament în Casa Guvernului?

Ea nu negă.

– Credeam că mă iubești, continuă el.

– Ei, mi-ai fost drag, dar cum ar putea să fie suficient doar atâta lucru? Nu mai fi copil! Asta-i lumea adevărată. Dacă vrei ceva, plătești un preț.

El se simțea un ipocrit acuzând-o, așa că decise să îi mărturisească adevărul.

– Mă rog, cred că ar trebui să-ți spun că și eu te-am înșelat.

– Ha! pufni ea. Nu credeam că ai tupeul. Cu cine?

– Aș prefera să nu spun.

– Vreo dactilografă de la Kremlin, bineînțeles.

– A fost o singură noapte și nu am avut niciun raport sexual, însă nu mi se pare că asta e o scuză.

– O, pentru numele lui Dumnezeu! Crezi că îmi pasă? N-ai decât... simte-te bine!

Oare Nina vorbea așa fiindcă era supărată sau își dezvăluia adevăratele sentimente? Dimka era năucit.

– Nu am crezut că vom avea o asemenea căsnicie, îi zise el.

– Crede-mă, așa sunt toate.

– Nu-i adevărat, o contrazise el.

– N-ai decât să îți urmărești visurile. Eu le voi urmări pe ale mele, rosti ea pornind apoi televizorul.

Dimka rămase o vreme cu privirea ațintită asupra ecranului, fără să audă sau să vadă ceva. Apoi se duse în pat, dar nu adormi. Mai târziu veni și Nina lângă el, dar evitară să se atingă.

A doua zi, Nikita Hrușciov părăsi Kremlinul definitiv.

Dimka continuă să meargă la serviciu în fiecare dimineață. Evgheni Filipov, într-un costum nou și albastru, fusese promovat. Era limpede că fusese implicat în complotul împotriva lui Hrușciov, iar acum își primea recompensa.

Două zile mai târziu, vineri, ziarul *Pravda* anunță demisia lui Hrușciov.

Stând în biroul său, fără să aibă mai nimic de făcut, Dimka observă că presa occidentală din ziua aceea anunța că și premierul britanic fusese înlăturat. Conservatorul aristocrat Sir Alec Douglas-Home fusese înlocuit de Harold Wilson, liderul Partidului Laburist, ca urmare a victoriei acestuia în alegeri.

Cuprins de cinism, Dimka nu putu să nu remarce bizareria situației: o țară profund capitalistă își putea concedia premierul aristocrat, instalând în locul său un social-democrat prin voința poporului, în vreme ce – în cel mai important stat comunist din lume – asemenea lucruri se întâmplau ca urmare a unor comploturi secrete urzite de o elită minusculă, fiind apoi anunțate, după câteva zile, unei populații neputincioase și docile.

Britanicii nici măcar nu scoseseră comunismul în afara legii. Treizeci și șase de comuniști candidaseră pentru un loc în parlament. Nu fusese ales niciunul.

Cu o săptămână în urmă, Dimka ar fi pus aceste gânduri în balanță cu covârșitoarea superioritate a sistemului comunist, mai ales în varianta lui reformată. Însă acum, speranțele de reformă fuseseră spulberate, iar Uniunea Sovietică era conservată cu toate slăbiciunile sale pe termen scurt și mediu. Știa ce ar fi zis sora lui: barierele puse în calea schimbării făceau parte din sistem, reprezentând doar una dintre nenumăratele sale imperfecțiuni. Dar pe el nu îl lăsa inima să accepte acest lucru.

A doua zi, *Pravda* condamnă subiectivismul și deriva, ideile smintite, lăudăroșenia și fanfaronada, precum și multe alte păcate de care se făcea vinovat Hrușciov. Erau numai tâmpenii, în opinia lui Dimka. În realitate, se producea un mare pas înapoi. Nomenclatura sovietică respingea progresul, optând pentru ceea ce știa cel mai bine: un control rigid al economiei, înăbușirea vocilor disidente, evitarea experimentelor. Asta avea să îi facă să se simtă mai confortabil – lăsând totodată Uniunea Sovietică în urma Occidentului din punctul de vedere al avuției, al puterii și al influenței globale.

Dimka primi sarcini mărunte în slujba lui Brejnev. În câteva zile ajunse să își împartă micul birou cu unul dintre asistenții acestuia. Îndepărtarea lui era

doar o chestiune de timp. Totuși, Hrușciov se afla încă în reședința lui din Lenin Hills, așa că Dimka începu să spere că el și șeful lui aveau să rămână în viață.

După o săptămână, Dimka fu transferat.

Vera Pletner îi aduse ordinele într-un plic sigilat, dar cu o expresie atât de tristă pe chip, încât Dimka înțelese că plicul conținea vești proaste dinainte de a-l deschide. Îl citi imediat. Scrisoarea îl felicita pentru numirea lui ca secretar adjunct al filialei din Harkov a Partidului Comunist.

– Harkov, murmură el. La dracu'!

Era evident că asocierea lui cu liderul căzut în dizgrație cântărise mai greu decât influența distinsei sale familii. Era o retrogradare dureroasă. Urma să primească o mărire de salariu, însă banii oricum nu valorau prea mult în Uniunea Sovietică. Avea să primească un apartament și mașină, dar în Ucraina, departe de centrul puterii și al privilegiilor.

Mai rău decât orice, avea să fie trimis la peste 700 de kilometri de Natalya.

Se așeză la birou simțind cum îl cuprinde depresia. Hrușciov era terminat, cariera lui Dimka suferise o cruntă lovitură, Uniunea Sovietică o lua încet-încet la vale, căsnicia cu Nina era o catastrofă, iar acum era trimis departe de Natalya, singura lumină din viața lui. Oare cu ce greșise?

În zilele acelea nu se mai bea la fel de mult la Riverside Bar, dar în seara aceea se întâlni cu Natalya acolo pentru prima oară de când se întorsese de la Pitsunda. Șeful ei, Andrei Gromîco, nu fusese afectat de lovitura de palat, fiind încă ministru de externe; așa că ea își păstrase postul.

– Hrușciov mi-a făcut un cadou de despărțire, îi zise Dimka.

– Ce anume?

– Mi-a zis că Nina mă înșală cu mareșalul Pushnoy.

– Și l-ai crezut?

– Cred că el a aflat de la KGB.

– Totuși, ar putea fi o greșeală.

Dimka clătină din cap.

– A recunoscut. *Dacha* aceea minunată pe care am primit-o se află lângă vila lui Pushnoy.

– O, Dimka, îmi pare rău...

– Mă întreb cine are grijă de Grigor când sunt ei în pat.

– Ce-o să faci?

– Nu pot să fiu foarte indignat. Aș fi înșelat-o și eu cu tine dacă aș fi avut mai mult tupeu.

Natalya păru tulburată.

– Nu mai vorbi așa, rosti ea.

Pe chipul ei se înșiruiră rapid tot felul de emoții: compătimire, tristețe, alean, teamă și incertitudine. Cu un gest agitat, își dădu pe spate părul răvășit.

– Oricum e prea târziu acum, continuă Dimka. Am fost transferat la Harkov.

– Poftim?

– Azi am aflat. Secretar adjunct al filialei din Harkov a Partidului Comunist.

– Şi când te voi mai vedea?

– Niciodată, îmi închipui.

Ochii ei se umplură cu lacrimi.

– Nu pot trăi fără tine, spuse ea.

Dimka era uluit. Ştia că ea îl plăcea, dar nu îi mai vorbise niciodată în felul acesta, nici măcar în singura noapte pe care o petrecuseră împreună.

– Cum adică? îngăimă el prosteşte.

– Te iubesc. Nu ştiai?

– Nu, nu ştiam, rosti el uimit peste măsură.

– Te iubesc de-o bună bucată de vreme.

– De ce nu mi-ai zis până acum?

– Mi-e frică.

– De...?

– De soţul meu.

Dimka bănuia ceva în acest sens. Presupusese, deşi nu avea dovezi, că Nik era responsabil pentru bătaia sălbatică încasată de contrabandistul care încercase să o înşele pe Natalya. Nu era de mirare că soţia lui Nik se temea la culme să îşi declare iubirea pentru un alt bărbat. Acesta era motivul pentru schimbarea Natalyei, care trecuse în doar o zi de la o căldură seducătoare la o distanţă rece.

– Mda, cred că şi mie mi-e frică de Nik, recunoscu el.

– Când pleci?

– Duba pentru mobilă va veni vineri.

– Atât de curând?

– Reprezint un risc la birou. Ei nu ştiu ce aş putea face. Vor să se descotorosească de mine.

Ea scoase o batistă albă şi se şterse la ochi, apoi se aplecă spre el peste măsuţă.

– Îţi aminteşti camera aceea cu mobilă din epoca ţaristă?

El surâse.

– Nu o voi uita niciodată.

– Şi baldachinul?

– Desigur.

– Era atât de mult praf...

– Şi frig.

Dispoziţia ei se schimbase din nou şi acum era jucăuşă.

– Ce îţi aminteşti cel mai mult? îl tachină ea.

Răspunsul îi veni în minte imediat – micii ei sâni cu sfârcuri mari –, însă preferă să îl alunge.

– Hai, poţi să-mi zici, insistă ea.

Ce avea de pierdut?

– Sfârcurile tale, murmură el pe jumătate stânjenit, pe jumătate aţâţat.

Ea chicoti.

– Vrei să le revezi?

Dimka înghiţi în sec. Încercând să imite tonul ei nonşalant, rosti:

– Desigur, de ce nu?

Ea se ridică în picioare cu o expresie hotărâtă pe chip.

– Hai să ne întâlnim acolo la 7.00, zise ea, apoi plecă.

*

Nina era furioasă.

– Harkov? urlă ea. Ce naiba să fac în afurisitul ăla de Harkov?

Nina nu vorbea urât de obicei – i se părea vulgar. Însă acum, ceea ce simțea era mai presus de orice control; această scăpare era un semn clar de aversiune.

Pe Dimka nu îl mai interesa să o compătimească.

– Sunt sigur că sindicatul din industria siderurgică de acolo îţi va găsi un loc de muncă.

Oricum sosise momentul ca ea să îl trimită pe Grigor la creşă şi să se întoarcă la serviciu, aşa cum se aştepta de la toate mamele sovietice.

– Nu vreau să fiu exilată într-un oraş de provincie.

– Nici eu. Crezi că m-am oferit voluntar?

– Nu te aşteptai la asta?

– Ba da, şi chiar m-am gândit să îmi schimb locul de muncă, dar am crezut că puciul a picat... De fapt, a fost doar amânat. Bineînţeles că persoanele care au complotat au făcut tot posibilul să nu dea nimic de bănuit.

Ea îi aruncă o privire iscoditoare.

– Bănuiesc că ţi-ai petrecut noaptea trecută luându-ţi rămas-bun de la dactilografa ta.

– Parcă ziceai că nu îţi pasă.

– Bine, deşteptule. Când trebuie să plecăm?

– Vineri.

– La dracu'! pufni Nina, după care se apucă să facă bagajele furioasă.

Miercuri, Dimka vorbi cu Unchiul Volodea despre transfer.

– Nu-i vorba doar de cariera mea, îi spuse el. Nu lucrez la guvern pentru mine. Vreau să dovedesc că şi comunismul e funcţional. Însă asta presupune modificări şi îmbunătăţiri. Acum mă tem că vom da înapoi.

– Te vom readuce la Moscova cât de repede putem, zise Volodea.

– Îţi mulţumesc, rosti Dimka cu o recunoştinţă fără margini; unchiul său îl ajutase mereu.

– O meriţi, răspunse Volodea cu afecţiune. Eşti deştept şi capabil, iar noi ducem lipsă de asemenea oameni. Mi-aş fi dorit să lucrezi pentru mine.

– Nu am fost niciodată genul militar.

– Însă, ascultă-mă... După ce s-a întâmplat una ca asta, trebuie să îţi dovedeşti loialitatea muncind din greu, fără să te plângi – şi, mai ales, fără să te rogi întruna să fii trimis înapoi la Moscova. Dacă faci asta vreme de vreo cinci ani, pot începe să tatonez terenul pentru readucerea ta.

– Cinci ani?

– Până pot *începe*. Nu te aştepta să dureze mai puţin de zece. De fapt, mai bine nu te aştepta la nimic. Nu ştim cum se va descurca Brejnev.

În zece ani, Uniunea Sovietică putea regresa, scufundându-se din nou în sărăcie şi oprimare, se gândi Dimka. Însă nu avea niciun rost să mai spună ceva. Volodea nu era doar cea mai bună şansă pe care o avea – era *singura* lui şansă.

Dimka o revăzu pe Natalya joi. Avea buza spartă.

– Nik a făcut asta? o întrebă el furios.

– Am alunecat pe scări din cauza poleiului şi m-am lovit la faţă, îi zise ea.

– Nu te cred.

– Ăsta-i adevărul, insistă ea, apoi abandonă ideea de a se întâlni cu el în depozitul de mobilă.

Vineri dimineaţă, un camion ZIL-130 parcă în faţa Casei Guvernului şi doi bărbaţi în salopete începură să transporte lucrurile lui Dimka şi ale Ninei cu liftul.

Când camionul fu aproape plin, muncitorii făcură o pauză. Nina le pregăti nişte sandviciuri şi ceai. Apoi sună telefonul şi portarul zise:

– A venit un curier de la Kremlin. Trebuie să livreze personal.

– Trimite-l sus, spuse Dimka.

Două minute mai târziu, Natalya apăru în prag într-o blană de nurcă de culoarea şampaniei. Arăta precum o zeiţă pângărită cu buza ei spartă.

Dimka se holbă la ea, nemaipricepând nimic, apoi se uită la Nina.

Ea îi surprinse privirea vinovată şi se întoarse spre Natalya cu un aer ostil. Dimka se întrebă dacă cele două femei aveau să se încaiere şi se pregăti să intervină.

– Aşa, deci, Dimka, ea este micuţa ta dactilografă, rosti ea punându-şi mâinile în şold.

Ce putea răspunde Dimka? Da? Nu? Era Natalya amanta lui?

Natalya o privi sfidătoare.

– Nu sunt dactilografă.

– Nu-ţi face griji, zise Nina. Ştiu exact ce eşti.

Insulta era incredibilă ţinând cont că venea din partea unei femei care se culcase cu un general gras şi bătrân ca să obţină o *dacha*. Dar Dimka nu spuse nimic.

Natalya o privi trufaş şi îi dădu lui Dimka un plic oficial.

El îl deschise – era de la Alexei Kosîghin, economistul reformator. În pofida ideilor sale radicale, Kosîghin avea o bază de putere consistentă, aşa că fusese numit preşedinte al Consiliului de Miniştri în Guvernul Brejnev.

Dimka simţi cum îi vine inima la loc. Scrisoarea îi oferea un post de asistent al lui Kosîghin – la Moscova.

– Cum ai reuşit? o întrebă el pe Natalya.

– E o poveste lungă.

– Îţi mulţumesc. Îi venea să o ia în braţe şi să o sărute, dar se abţinu. Se întoarse spre Nina şi zise: Sunt salvat. Pot rămâne la Moscova. Natalya mi-a obţinut un post în slujba lui Kosîghin.

Cele două femei îşi aruncară priviri pline de ură. Nimeni nu ştia ce să mai zică.

După o pauză lungă, unul dintre muncitori rupse tăcerea:

– Asta înseamnă că trebuie să descărcăm camionul?

*

Tanya zbură în Siberia cu Aeroflot, aterizând la Omsk în drumul ei spre Irkutsk. Avionul era un Tupolev Tu-104 confortabil. Cursa de noapte dura opt ore, iar ea dormise în cea mai mare parte a drumului.

În mod oficial, venise aici cu o sarcină de la TASS. În secret însă, urma să îl caute pe Vasili.

Cu două săptămâni în urmă, Daniil Antonov venise în biroul ei şi îi înmânase discret manuscrisul de la *Frostbite*.

– *New World* nu poate publica asta, îi zisese el. Brejnev strânge şurubul. Ortodoxia este cuvântul de ordine acum.

Tanya îndesase colile de hârtie într-un sertar. Era dezamăgită, dar se aşteptase la un asemenea răspuns.

– Îţi mai aminteşti articolele pe care le-am scris acum trei ani despre viaţa din Siberia? îi spuse ea lui Daniil.

– Bineînţeles, răspunse el. A fost una dintre cele mai îndrăgite serii pe care le-am publicat – iar guvernul a primit numeroase cereri de la familii care voiau să se mute acolo.

– Poate că ar trebui să scriu o continuare. Să vorbesc cu aceiaşi oameni şi să îi întreb cum se descurcă. De asemenea, să intervievez câţiva nou-veniţi.

– Grozavă idee! Daniil îşi coborî glasul şi adăugă: Ştii unde este?

Deci ghicise. Nici nu era de mirare.

– Nu, zise ea. Dar pot afla.

Tanya încă locuia în Casa Guvernului. După moartea Katerinei, ea şi mama ei se mutaseră un etaj mai sus, în apartamentul mai mare al bunicilor, pentru a-l putea îngriji pe Bunicul Grigori. Acesta insista că nu trebuia să-i poarte nimeni de grijă: era învăţat să gătească şi să deretice de pe vremea când lucra la fabrică împreună cu fratele său mai mic, Lev, înainte de Primul Război Mondial, împărţind aceeaşi cameră dintr-o mahala din Sankt-Petersburg. Însă adevărul era că avea 76 de ani şi nu mai gătise sau măturase de la revoluţie.

În seara aceea, Tanya coborî cu liftul şi ciocăni la uşa fratelui său.

Nina îi deschise.

– Ah, pufni ea nepoliticoasă.

Apoi se retrase în apartament, lăsând uşa deschisă. Ea şi Tanya nu se plăcuseră niciodată prea mult.

Tanya intră în holul îngust. Dimka apăru din dormitor şi îi zâmbi, bucuros să o vadă.

– Putem vorbi între patru ochi? îi spuse ea.

El îşi luă cheile de pe o măsuţă şi o conduse afară, închizând uşa apartamentului. Coborâră cu liftul şi se aşezară pe o bancă din holul spaţios de la intrare.

– Vreau să afli unde este Vasili, îi zise Tanya.

El clătină din cap.

– Nu.

Tanya aproape că strigă:

– De ce nu?

– Am evitat la mustaţă exilul la Harkov. Am un post nou. Ce impresie voi face dacă voi începe să întreb în dreapta şi în stânga despre un disident condamnat?

– Trebuie să vorbesc cu Vasili!

– Nu văd de ce.

– Imaginează-ţi cum mă simt. El şi-a ispăşit pedeapsa de mai bine de un an şi totuşi este încă acolo. Ar putea fi forţat să stea în Siberia pentru tot restul vieţii! Trebuie să îi spun că nu l-am uitat.

Dimka îi luă mâna într-a lui.

– Îmi pare rău, Tanya. Ştiu că ţii la el. Dar cu ce l-ar ajuta dacă mi-aş pune eu capul în joc?

– Dată fiind forţa nuvelei sale, ar putea fi un mare autor. Şi el scrie despre ţara noastră într-un mod care cuprinde tot ce nu-i drept. Trebuie să îi spun să mai scrie.

– Aşa, şi?

– Tu lucrezi la Kremlin: nu poţi schimba nimic. Brejnev nu va reforma niciodată comunismul.

– Ştiu. Sunt disperat.

– Politica nu mai are nicio şansă în ţara asta. Literatura ar putea fi singura noastră speranţă acum.

– Ce diferenţă ar putea să facă o nuvelă?

– Cine ştie? Dar ce altceva putem face? Hai, Dimka! Ştii că, deşi nu am căzut niciodată de acord cu privire la necesitatea reformării sau abolirii comunismului, nici nu ne-am dat bătuţi vreodată.

– Nu ştiu ce să zic...

– Află unde locuieşte şi munceşte Vasili Yenkov. Poţi spune că este o anchetă politică strict confidenţială pentru un raport la care lucrezi.

Dimka oftă.

– Ai dreptate, nu ne putem da bătuţi.

– Îţi mulţumesc.

El obţinu informaţiile după două zile. Vasili fusese eliberat din lagărul de detenţie, dar – din nu se ştie ce motiv – nicio adresă nu era specificată la dosar. Totuşi, lucra la o centrală electrică aflată la câţiva kilometri de Irkutsk. Recomandarea autorităţilor era să i se refuze viza de călătorie pe termen nedeterminat.

Tanya fu întâmpinată la aeroport de o reprezentantă a agenţiei de recrutare siberiene, o femeie la vreo 30 de ani pe nume Irina. Tanya ar fi preferat un bărbat. Femeile erau intuitive: Irina ar fi putut suspecta adevărata misiune a Tanyei.

– Mă gândeam că am putea începe la magazinul universal central, rosti Irina voioasă. Avem multe lucruri pe care nu le puteţi cumpăra prea uşor la Moscova, să ştiţi!

Tanya se prefăcu entuziasmată.

– Nemaipomenit! zise ea.

Irina o conduse în oraş într-un Moskvich 410 cu tracţiune integrală. Tanya îşi duse bagajul la hotelul Central, apoi se lăsă condusă prin magazin. Păstrându-şi răbdarea, intervievă managerul şi pe una dintre asistente.

Apoi zise:

– Vreau să văd centrala electrică Chenkov.

– Ah! exclamă Irina. De ce?

– Am fost acolo data trecută. Era o minciună, însă Irina nu avea de unde să ştie asta. Una dintre temele mele va fi felul în care s-au schimbat lucrurile. În plus, aş vrea să iau din nou interviuri oamenilor pe care i-am văzut atunci.

– Dar centrala electrică nu a fost anunţată în prealabil în legătură cu vizita dumneavoastră.

– E în regulă. Nu aş vrea să îi deranjez din lucru. Aruncăm o privire şi apoi vorbesc cu muncitorii în pauza de prânz.

– Cum vreţi. Irinei nu îi convenea, însă era obligată să facă tot posibilul pentru a mulţumi o jurnalistă importantă. Sun şi îi anunţ.

Chenkov era o centrală electrică veche, alimentată cu cărbuni, construită în anii '30, pe când curăţenia nu era luată în considerare. Mirosul de cărbuni plutea în aer, iar pulberea se aşeza pe toate suprafeţele, transformând albul în cenuşiu şi cenuşiul în negru. Fură întâmpinate de director, care purta un costum şi o cămaşă murdară, semn clar că fusese luat pe nepregătite.

În timp ce i se prezenta fabrica, Tanya se uită după Vasili. Ar fi trebuit să fie uşor de identificat – era un bărbat înalt, cu părul negru şi bogat şi cu înfăţişare de vedetă de cinema. Însă nu trebuia să dezvăluie nimănui – nici Irinei şi nici altcuiva – că îl cunoştea bine şi că venise în Siberia să îl caute. „Îmi pari cunoscut, urma să zică. Cred că ţi-am luat un interviu data trecută când am fost aici." Vasili era ager şi ar fi priceput de îndată ce se petrece, iar ea ar fi continuat să vorbească pentru a-i da timp să îşi revină din şoc.

Electricienii lucrau probabil în camera de control sau la etajul furnalelor, presupuse ea; apoi realiză că el ar fi putut fi oriunde în complex, reparând o priză sau un circuit electric.

Se întrebă dacă el se schimbase în anii care trecuseră. Probabil că încă o considera o prietenă: la urma urmei, îi trimisese povestea. Nu încăpea nicio îndoială că avea o iubită aici – poate chiar mai multe, ştiindu-i felul. Oare îşi trata întemniţarea prelungită cu detaşare filosofică sau era înfuriat de nedreptatea ce i se făcuse? Oare avea să se emoţioneze sau să se răţoiască la ea pentru că nu îl scosese de acolo?

Tanya îşi făcu treaba cu conştiinciozitate, întrebându-i pe muncitori cum li se părea – lor şi familiilor lor – viaţa din Siberia. Toţi pomeniră salariile mari şi promovările rapide rezultate din lipsa de personal calificat. Mulţi vorbiră cu voioşie despre greutăţi: exista un spirit de camaraderie şi de pionierat.

Se făcu amiază şi ea tot nu îl văzuse pe Vasili. Era frustrant: nu putea fi prea departe.

Irina o duse în sala de mese a conducerii, dar Tanya insistă să ia prânzul la bufet, împreună cu muncitorii. Oamenii se relaxau când mâncau, vorbind mai deschis şi mai pitoresc. Tanya îşi nota tot ceea ce spuneau, continuând să se uite prin sală, alegându-şi următorul intervievat şi uitându-se totodată după Vasili.

Totuşi, trecu şi ora mesei şi el nu apăru. Bufetul începu să se golească. Irina îi propuse să treacă la următorul obiectiv, o vizită într-o şcoală, unde Tanya putea vorbi cu tinerele mame. Tanya nu găsi niciun pretext să o refuze.

Trebuia să întrebe de el... de nume. Se gândi cum ar fi fost să spună: „Îmi amintesc de un om interesant pe care l-am cunoscut data trecută, un electrician, parcă, pe nume Vasili... Vasili... ăă, Yenkov? Aţi putea afla dacă mai lucrează aici?" Era prea puţin plauzibil. Irina ar fi încercat să afle, dar nu era naivă şi mai mult ca sigur s-ar fi întrebat cum se explica interesul special al Tanyei pentru acest om. Nu i-ar fi luat mult să descopere că Vasili venise în Siberia ca deţinut politic. Iar atunci întrebarea ar fi fost dacă Irina hotăra să îşi

ţină gura şi să-şi vadă de treaba ei – aşa cum preferau să facă oamenii de obicei în Uniunea Sovietică – sau să câştige favoarea superiorilor menţionând interesul Tanyei cuiva aflat mai sus pe scara ierarhică a Partidului Comunist.

Ani întregi, nimeni nu ştiuse nimic despre prietenia dintre Tanya şi Vasili. Aşa se protejaseră. Acesta era şi motivul pentru care nu fuseseră condamnaţi la închisoare pe viaţă pentru tipărirea unei publicaţii subversive. După arestarea lui Vasili, Tanya dezvăluise secretul unei singure persoane, fratele său geamăn. Iar Daniil intuise. Însă acum risca să trezească suspiciunea unei străine.

Îşi făcu ceva curaj şi se pregăti să vorbească... dar chiar atunci apăru Vasili.

Tanya îşi duse mâna la gură ca să îşi înăbuşe un ţipăt.

Vasili arăta ca un bătrân – era slab şi cocoşat, avea părul lung, încâlcit şi încărunţit, iar chipul lui, pe vremuri împlinit şi senzual, era acum supt şi brăzdat de riduri. Purta o salopetă soioasă cu şurubelniţe în buzunare. Când mergea îşi târa picioarele.

– S-a întâmplat ceva, tovarăşă Tanya? o întrebă Irina.

– O durere de dinţi, improviză Tanya.

– Îmi pare rău.

Tanya nu îşi dădea seama dacă Irina o credea sau nu.

Inima îi bătea cu putere. Se bucura nespus că îl găsise pe Vasili, dar era îngrozită de înfăţişarea lui complet schimbată. Şi trebuia să ascundă valul de emoţii în faţa Irinei.

Se ridică în picioare, lăsându-l pe Vasili să o vadă. Nu mai erau decât câţiva oameni la bufet, aşa că nu putea să nu o vadă. Îşi întoarse faţa într-o parte, fără să se uite la el, pentru ca Irina să nu intre la bănuieli. Apoi îşi ridică geanta, fiind gata de plecare.

– Trebuie să mă duc la dentist imediat ce ajung acasă, spuse ea.

Observă cu coada ochiului cum Vasili se opreşte brusc, holbându-se la ea. Pentru ca Irina să nu remarce, zise:

– Povestiţi-mi despre şcoala unde mergem. Ce vârste au elevii?

Porniră spre uşă în timp ce Irina îi răspundea la întrebare. Tanya încercă să îl observe pe Vasili fără să îl privească direct în faţă. El împietrise, fără să-şi poată lua ochii de la ea. Când cele două femei se apropiară de el, Irina îi aruncă o privire întrebătoare.

Tanya se uită direct la Vasili.

Pe chipul său supt se vedea acum o expresie de uluire. Avea gura căscată şi se holba la ea fără să clipească. Însă mai era ceva în privirea lui în afară de şoc. Tanya realiză că era speranţă – o speranţă uimită, incredulă, dar aprigă. Nu era complet înfrânt: ceva îi dăduse acestui bărbat distrus tăria de a scrie acea poveste excelentă.

Îşi aminti cuvintele pe care şi le pregătise.

– Îmi păreţi cunoscut. Am vorbit cumva data trecută când am fost aici, acum trei ani? Numele meu este Tanya Dvorkin şi lucrez pentru TASS.

Vasili îşi închise gura şi încercă să îşi vină în fire, dar încă părea năucit.

Tanya vorbi mai departe:

– Scriu continuarea seriei mele despre emigranţii în Siberia. Mă tem că nu îmi mai amintesc numele dumneavoastră, însă am intervievat sute de oameni în ultimii trei ani.

– Yenkov, rosti el într-un sfârşit. Vasili Yenkov.

– Am avut o discuţie foarte interesantă, zise Tanya. Acum îmi amintesc. Trebuie să vă iau un nou interviu.

Irina se uită la ceas.

– Nu mai avem timp. Şcolile se închid devreme aici.

Tanya încuviinţă, apoi îi spuse lui Vasili:

– Am putea să ne întâlnim diseară? Vă deranjează dacă veniţi la hotelul Central? Poate bem ceva împreună.

– La hotelul Central, repetă Vasili.

– La şase?

– Ora şase, hotelul Central.

– Ne vedem acolo, rosti Tanya, apoi ieşi.

*

Tanya voia să îi arate lui Vasili că nu uitase de el. Făcuse asta deja, dar oare era suficient? Oare îi putea oferi o frântură de speranţă? Voia să îi spună şi că povestea lui era excelentă şi că ar fi trebuit să mai scrie, dar nici în această privinţă nu avea cum să îl încurajeze: *Frostbite* nu putea fi publicată şi probabil că la fel aveau să stea lucrurile cu orice ar mai fi scris el. Se temea ca nu cumva să îl descurajeze în loc să îi ridice moralul.

Îl aşteptă la bar. Hotelul nu era rău: în Siberia veneau în vizită numai VIP-uri – nu venea nimeni să îşi facă vacanţa aici –, aşadar locul putea oferi nivelul de lux cu care era obişnuită nomenclatura comunistă.

Vasili intră arătând ceva mai bine. Se pieptănase şi îmbrăcase o cămaşă curată. Încă arăta ca un bolnav aflat în convalescenţă, dar în ochi i se zărea licărul inteligenţei.

Îi luă ambele mâini într-ale sale.

– Îţi mulţumesc că ai venit aici, rosti el cu glasul tremurând de emoţie. Nu-ţi pot spune în cuvinte cât de mult înseamnă asta pentru mine. Eşti o adevărată prietenă... o prietenă de nădejde.

Ea îl sărută pe obraz.

Comandară bere. Vasili mâncă alunele de pe masă ca un om înfometat.

– Povestea ta este excelentă, zise Tanya. Nu doar bună, ci extraordinară.

El zâmbi.

– Mulţumesc. Poate că va ieşi ceva mai acătării şi din locul ăsta cumplit.

– Nu sunt singura care a fost impresionată. Redactorii de la *New World* au acceptat-o pentru publicare. El se lumină la faţă, iar ea fu nevoită să îl coboare brutal cu picioarele pe pământ. Dar s-au răzgândit după ce Hruşciov a fost dat jos.

Vasili păru dezamăgit. Luând un nou pumn de alune, zise:

– Nu mă mir. Părea să-şi fi recăpătat stăpânirea de sine. Măcar le-a plăcut – asta-i cel mai important. A meritat să o scriu.

– Am făcut câteva copii şi le-am expediat – anonim, desigur – unora dintre oamenii care primeau *Disidenţa*, adăugă ea.

Ezită. Ceea ce avea de gând să spună acum era o mare îndrăzneală. Dacă o spunea, nu mai putea să-şi retragă cuvintele. Dar hotărî să rişte.

– Singurul lucru pe care l-aş putea încerca ar fi să trimit un exemplar în Occident.

Observă licărul de optimism din ochii lui, dar el se prefăcu sceptic.

– Ar fi periculos pentru tine.

– La fel şi pentru tine.

Vasili ridică din umeri.

– Ce pot să-mi facă mie, să mă trimită în Siberia? Însă tu ai putea pierde totul.

– Ai putea să mai scrii şi alte nuvele?

El scoase din haină un plic mare şi uzat.

– Am scris deja, îi zise dându-i apoi plicul.

Îşi goli paharul de bere, iar ea se uită în plic. Paginile erau acoperite cu scrisul mărunt şi îngrijit al lui Vasili.

– Extraordinar! exclamă ea încântată. E suficient pentru o carte întreagă!

Apoi realiză că, dacă era prinsă cu acel material, ar fi putut să sfârşească şi ea în Siberia. Strecură iute plicul în poşetă.

– Ce vei face cu ele? o întrebă el.

Tanya se gândise deja la asta.

– E un târg de carte anual la Leipzig, în Germania de Est. Aş putea aranja să mă duc eu acolo din partea TASS – vorbesc germana cât de cât. La târg participă şi edituri occidentale – redactori de la Paris, Londra şi New York. Aş putea să obţin traducerea şi publicarea povestirilor tale.

El se lumină la faţă.

– Crezi?

– Cred că *Frostbite* este destul de bună.

– Ar fi nemaipomenit! Însă ai risca enorm.

Ea încuviinţă.

– Şi tu la fel. Dacă autorităţile sovietice ar afla cine este autorul, ai avea mari necazuri.

El râse.

– Uită-te la mine – sunt flămând, îmbrăcat în zdrenţe, locuiesc într-un cămin de nefamilişti unde-i frig mereu... Nu îmi fac eu griji!

Ei nici nu-i trecuse prin cap că el ar suferi de foame.

– E un restaurant aici, îi zise. Vrei să luăm cina?

– Da, te rog.

Vasili comandă vită stroganoff cu cartofi fierţi. Chelneriţa puse pe masă un coşuleţ cu chifle, aşa cum se făcea la ospeţe. Vasili le mâncă pe toate. După stroganoff comandă *pirozhki,* un chec umplut cu prune fierte, după care termină şi ce lăsase Tanya în farfurie.

– Credeam că muncitorii calificaţi sunt plătiţi bine aici, spuse ea.

– Voluntarii, da. Nu şi foştii deţinuţi. Autorităţile respectă mecanismul salariilor numai când sunt silite.

– Pot să-ţi trimit mâncare?

El clătină din cap.

– Totul este furat de KGB. Coletele ajung desfăcute, marcate cu textul „Colet suspect, inspectat oficial", iar tot ce-i mai acătării este reţinut. Tipul din camera vecină a primit şase borcane de gem, toate goale.

Tanya achită nota.

– Camera ta de hotel are baie proprie? zise Vasili.

– Da.

– Şi apă caldă?

– Desigur.

– Pot face un duş? La cămin nu avem apă caldă decât o dată pe săptămână şi atunci trebuie să ne grăbim înainte să se oprească.

Urcară la etaj.

Vasili rămase mult în baie. Tanya se aşeză pe pat, uitându-se la zăpada murdară. Era consternată. Ştia destul de vag cum erau lagărele de muncă silnică, dar acum – că îl văzuse pe Vasili – pricepuse totul într-un mod mult mai brutal. Imaginaţia ei nu cuprinsese până atunci adevăratele cazne ale deţinuţilor. Şi totuşi, în pofida a tot ce se întâmplase, Vasili nu se lăsase pradă disperării. Mai mult chiar, izbutise să îşi adune tăria şi curajul necesare pentru a scrie despre experienţele sale cu pasiune şi umor. Îl admira mai mult ca niciodată.

Când ieşi din baie într-un final, îşi luară rămas-bun. Pe vremuri, el i-ar fi făcut avansuri, dar azi nici măcar nu părea să-i treacă prin minte un asemenea gând.

Tanya îi dădu toţi banii din poşetă, un baton de ciocolată şi două perechi de indispensabili, puţin cam scurţi pentru el, dar care să îl încapă.

– S-ar putea să fie mai buni decât ce ai tu, îi spuse.

– Cu siguranţă sunt, îi zise el. Nu am deloc lenjerie intimă.

După ce plecă, ea începu să plângă.

Capitolul 36

De fiecare dată când auzea *Love Is It* la Radio Luxembourg, Karolin plângea.

Lili, acum în vârstă de 16 ani, o înţelegea foarte bine. Era ca şi cum Walli ar fi fost din nou acasă, cântând în camera alăturată, numai că nu puteau să îl vadă şi să-i spună ce bine cântă.

Dacă Alice era trează, o duceau în apropiere de radio şi îi ziceau: „Ăla-i tăticul tău!“ Ea nu pricepea, dar ştia că era ceva palpitant. Uneori, Karolin îi fredona melodia, iar Lili o acompania la chitară şi cânta armonia.

Scopul lui Lili în viaţă era să le ajute pe Karolin şi pe Alice să emigreze în Occident, ca să fie din nou împreună cu Walli.

Karolin locuia în casa familiei Franck din Berlin-Mitte. Părinţii ei nu mai voiau să aibă nimic de-a face cu ea. Spuneau că îi făcuse de ruşine născând un copil nelegitim. Însă adevărul era că agenţii Stasi îl ameninţaseră pe tatăl ei că îşi va pierde postul de dispecer din cauza legăturii lui Karolin cu Walli. Aşa că o dăduseră afară, iar ea se mutase la familia lui Walli.

Lili se bucura să o aibă acolo. Karolin era precum o soră mai mare, înlocuind-o pe Rebecca. Iar Lili adora bebeluşul. În fiecare zi, când se întorcea de la şcoală, se ocupa de Alice vreo două ore, ca să-i mai dea şi lui Karolin ceva timp să respire.

Azi era prima aniversare a lui Alice şi Lili făcu o prăjitură. Alice stătea în scaunul ei înalt şi bătea cu o lingură de lemn într-un castron, în timp ce Lili pregătea un pandişpan pe care să îl poată mânca şi fetiţa.

Karolin era în camera sa de la etaj, ascultând Radio Luxembourg.

Ziua de naştere a lui Alice coincidea cu comemorarea asasinării preşedintelui Kennedy. Posturile de radio şi de televiziune vest-germane difuzau programe despre preşedintele american şi despre impactul morţii sale. Posturile est-germane nu insistau asupra subiectului.

Lyndon Johnson era preşedinte de facto de aproape un an, însă cu trei săptămâni în urmă câştigase detaşat alegerile, învingându-l pe ultraconservatorul republican Goldwater. Asta o bucurase pe Lili. Deşi Hitler murise înainte să se nască ea, cunoştea istoria ţării sale, iar politicienii care găseau pretexte pentru ura de rasă o îngrozeau.

Johnson nu era la fel de înălţător precum Kennedy, dar părea la fel de hotărât să apere Berlinul de Vest, iar asta conta cel mai mult pentru germanii aflaţi de ambele părţi ale Zidului.

Când Lili scotea prăjitura din cuptor, mama ei intră pe uşă, întorcându-se de la serviciu. Carla izbutise să îşi păstreze postul de asistentă-şefă într-un spital mare, deşi se ştia că fusese social-democrată. La un moment dat, când circulase zvonul concedierii sale, asistentele ameninţaseră că intră în grevă, iar directorul spitalului fusese obligat să prevină posibilele probleme asigurându-le că îşi vor păstra şefa.

Tatăl lui Lili fusese silit să îşi ia un loc de muncă, deşi el încă mai încerca să îşi conducă de la distanţă afacerea din Berlinul de Vest. Trebuia să lucreze ca inginer într-o fabrică de stat din Berlinul de Est, producând televizoare net inferioare celor vest-germane. La început, încercase să facă unele sugestii pentru îmbunătăţirea produselor, dar asta fusese considerată o critică adusă şefilor săi, aşa că renunţase. În seara aniversării lui Alice, intră în bucătărie de îndată ce ajunse acasă de la muncă şi cântară cu toţii *Hoch soll sie leben,* cântecul german tradiţional însemnând: „Mulţi ani trăiască".

Apoi se aşezară la masa din bucătărie şi vorbiră despre şansele lui Alice de a-şi vedea vreodată tatăl.

Karolin depusese cerere de emigrare. De la an la an, era tot mai greu să scapi prin fugă: Karolin ar fi putut totuşi să încerce să treacă dacă ar fi fost singură; însă nu era dispusă să-i rişte viaţa lui Alice. În fiecare an, câteva persoane primeau dreptul de plecare în mod legal. Nimeni nu ştia pe ce considerente se judecau cererile, dar se părea că majoritatea celor lăsaţi să plece erau persoane neproductive, dependente de alţii, precum copiii şi bătrânii.

Deşi Karolin şi Alice intrau în această categorie, cererea le fu respinsă.

Ca de obicei, nu li se oferi nicio explicaţie.

Bineînţeles, guvernul nu voia să precizeze dacă mai exista vreo cale de apel. Încă o dată, zvonurile ţineau loc de informaţii. Lumea spunea că puteai face o petiţie adresată şefului statului, Walter Ulbricht.

Acesta nu părea tocmai salvatorul mult dorit: era un tip scund, cu o barbă care o imita pe cea a lui Lenin, ultraconservator în toate. Se zvonea că se bucurase de lovitura de palat de la Moscova fiindcă nu îl considera pe Hruşciov suficient de doctrinar. Cu toate acestea, Karolin îi trimisese o scrisoare personală, explicându-i că trebuia să emigreze pentru a se putea căsători cu tatăl copilului ei.

– Se spune că el crede în moralitatea familiei de modă veche, zise Karolin. Dacă este adevărat, ar trebui să ajute o femeie care nu vrea decât ca fetiţa ei să aibă un tată.

Oamenii din Germania de Est îşi petreceau jumătate de viaţă încercând să ghicească ce plănuia, ce voia sau ce gândea guvernul. Regimul era

imprevizibil. Permitea rularea câtorva discuri rock and roll în cluburile tinerilor, pentru ca apoi să le interzică brusc pe toate. O vreme fusese tolerant în privinţa vestimentaţiei, apoi începuse să aresteze băieţii care purtau blugi. Constituţia ţării garanta dreptul la liberă circulaţie, dar foarte puţini oameni primeau permisiunea de a-şi vizita rudele din Germania de Vest.

Bunica Maud interveni în conversaţie.

– N-ai de unde să ştii ce va face un tiran, rosti ea. Incertitudinea este una dintre armele lor. Eu am trăit atât sub naziști, cât și sub comuniști. Seamănă deprimant de mult.

În uşa de la intrare se auzi o bătaie. Lili întredeschise uşa câţiva centimetri şi fu îngrozită să îl vadă în prag pe fostul ei cumnat, Hans Hoffmann.

– Ce vrei, Hans? zise ea.

Bărbatul era vânjos şi ar fi putut să o îmbrâncească cu uşurinţă, dar nu o făcu.

– Deschide, Lili, spuse el pe un ton în care se citea nerăbdarea şi plictiseala. Sunt de la miliţie, nu mă poţi ţine afară.

Lili simţi cum inima începea să îi duduie în piept, dar rămase pe loc şi strigă peste umăr:

– Mamă! E Hans Hoffmann la uşă!

Carla veni în fugă.

– Ai zis Hans?

– Da.

Carla îi luă locul lui Lili în uşă.

– Nu eşti bine-venit aici, Hans, rosti ea.

Deşi îi vorbi pe un ton sfidător şi calm, Lili îi putea auzi respiraţia rapidă şi agitată.

– Serios? zise Hans cu răceală. Nu contează, trebuie să vorbesc cu Karolin Koontz.

Lili scoase un mic ţipăt de spaimă. De ce cu Karolin?

– De ce? întrebă Carla.

– I-a trimis o scrisoare tovarăşului secretar general Walter Ulbricht.

– Şi asta-i o infracţiune?

– Dimpotrivă. El este conducătorul poporului. Oricine îi poate scrie. Se bucură să audă ce au oamenii de spus.

– Atunci, de ce ai venit aici să o intimidezi şi să o sperii pe Karolin?

– Îi voi explica scopul vizitei mele domnişoarei Koontz. Nu crezi că ar fi mai bine să mă inviţi înăuntru?

Carla îi murmură lui Lili:

– S-ar putea să aibă veşti despre cererea ei de emigrare. Ar fi mai bine să aflăm.

Apoi deschise uşa şi Hans intră în hol. Avea aproape 40 de ani şi era un tip vânjos, uşor adus de spate. Purta o haină grea, de un albastru-închis, cu pulpane... o haină de o calitate neîntâlnită foarte des în magazinele est-germane, care îl făcea să pară mai mare şi mai ameninţător. Lili se îndepărtă de el în mod instinctiv.

El cunoştea bine casa şi se purta de parcă ar fi locuit încă acolo. Îşi scoase haina şi o atârnă în cuierul de pe hol, apoi intră în bucătărie fără să mai aştepte să fie invitat.

Lili şi Carla îl urmară.

Werner se ridicase în picioare. Lili se întrebă speriată dacă îşi luase pistolul din ascunzătoarea din spatele sertarului. Poate că acesta era motivul pentru care Carla rămăsese la discuţii în prag – ca să îi dea suficient timp să ia arma. Lili încercă să-şi oprească tremuratul mâinilor.

Werner nu încercă să îşi ascundă ostilitatea.

– Sunt surprins să te văd în această casă, îi zise el lui Hans. După ce ai făcut, ar trebui să îţi fie ruşine să îţi mai arăţi faţa pe aici.

Karolin părea nedumerită şi neliniştită, iar Lili realiză că ea nu ştia cine era Hans.

– E de la Stasi, îi explică Lili. A fost căsătorit cu sora mea şi a locuit aici, cu noi, vreme de un an, ca să ne spioneze.

Karolin îşi duse mâna la gură.

– El este? şopti ea. Walli mi-a povestit. Cum a putut face una ca asta?

Hans le auzi şuşotind.

– Tu trebuie să fii Karolin, rosti el. I-ai scris tovarăşului secretar general.

Karolin era speriată, dar găsi puterea să îl sfideze.

– Vreau să mă căsătoresc cu tatăl copilului meu. Mă lăsaţi sau nu?

Hans se uită la Alice, care stătea în scaunul ei înalt.

– Ce copilaş drăgălaş! rosti el. Băiat sau fată?

Simplul fapt că Hans o privea pe Alice o făcu pe Lili să tremure de frică.

Cu mare reticenţă, Karolin răspunse:

– Fată.

– Şi cum o cheamă?

– Alice.

– Alice. Ah, da, cred că ai menţionat asta în scrisoare.

Faptul că se prefăcea atât de binevoitor cu bebeluşul era chiar mai înfricoşător decât o ameninţare.

Hans îşi trase un scaun şi se aşeză la masa din bucătărie.

– Deci, Karolin, se pare că vrei să pleci din ţară.

– Mă gândeam că vă veţi bucura – guvernul nu este de acord cu muzica pe care o cânt.

– Dar de ce vrei să interpretezi cântece pop americane decadente?

– Rock and rollul a fost inventat de negrii americani. Este muzica oamenilor oprimaţi. Este revoluţionar. De aceea mi se pare ciudat că tovarăşul Ulbricht îl urăşte.

Când Hans nu mai avea replică la vreun argument, alegea să îl ignore.

– Dar Germania are un adevărat tezaur de muzică tradiţională frumoasă, zise el.

– Îmi plac cântecele germane tradiţionale. Sunt sigură că ştiu mai multe decât dumneata. Dar muzica este internaţională.

Bunica Maud se aplecă în faţă şi strecură un: „La fel ca socialismul, tovarăşe".

Hans o ignoră.

– Iar părinţii mei m-au dat afară din casă, spuse Karolin.

– Din cauza stilului tău imoral de viaţă.

Lili era revoltată.

– Au dat-o afară pentru că l-ai ameninţat pe tatăl ei, Hans!

– În niciun caz, rosti el imperturbabil. Ce pot face părinţii respectabili când fiicele lor devin antisociale şi cad pradă promiscuităţii?

Lacrimi de mânie umplură ochii lui Karolin.

– Niciodată nu am căzut pradă promiscuităţii.

– Dar ai un copil nelegitim.

Maud interveni din nou:

– Se pare că ai unele probleme în înţelegerea biologiei, Hans. E nevoie de un singur bărbat pentru a face un copil, fie el legitim sau nu. Promiscuitatea nu are nimic de-a face cu asta.

Hans păru ofensat, dar refuză încă o dată să muşte momeala. I se adresă din nou lui Karolin:

– Bărbatul cu care doreşti să te căsătoreşti este dat în urmărire pentru crimă. A ucis un grănicer şi a fugit în Vest.

– Îl iubesc.

– Aşa, Karolin... deci îl implori pe secretarul general să îţi acorde privilegiul de a emigra.

Carla zise:

– Nu este un privilegiu, este un drept. Oamenii liberi pot merge oriunde vor.

Asta îl enervă pe Hans.

– Voi chiar credeţi că puteţi face orice, nu-i aşa? Nu pricepeţi că faceţi parte dintr-o societate care trebuie să acţioneze ca un tot unitar? Până şi peştii din mare ştiu să înoate în bancuri!

– Noi nu suntem peşti.

Hans ignoră remarca şi se întoarse spre Karolin.

– Eşti o femeie imorală care a fost respinsă de propria familie din cauza unui comportament scandalos. Te-ai refugiat în sânul unei familii cu bine cunoscute tendinţe antisociale. Şi vrei să te căsătoreşti cu un criminal.

– Nu este un criminal, şopti Karolin.

– Când oamenii îi scriu lui Ulbricht, scrisorile lor trec pe la Stasi pentru evaluare, spuse Hans. Scrisoarea ta, Karolin, a ajuns în mâinile unui agent tânăr. Fiind neexperimentat, acestuia i s-a făcut milă de o mamă necăsătorită şi a recomandat acordarea permisiunii.

Asta părea o veste bună, se gândi Lili, simţind totuşi că lucrurile nu se opreau aici. Şi avea dreptate. Hans continuă:

– Din fericire, superiorul lui mi-a trimis mie raportul, amintindu-şi că eu am avut de-a face în trecut cu acest... Se uită împrejur cu o expresie de dezgust. ...cu aceşti indivizi nedisciplinaţi, nonconformişti şi puşi pe scandal.

Lili ştia ce urma să spună Hans. Era sfâşietor. Venise acolo doar ca să le dea de ştire că el era responsabil pentru respingerea cererii lui Karolin – şi pentru a savura momentul.

– Vei primi un răspuns oficial – toată lumea primeşte, rosti el. Însă îţi pot spune de pe acum că nu ţi se va îngădui să emigrezi.

– Pot să îl vizitez pe Walli? îl imploră Karolin. Măcar câteva zile! Alice nu şi-a văzut tatăl niciodată!

– Nu, răspunse Hans cu un surâs rece. Persoanele care au depus cereri de emigrare nu mai au voie să plece în vacanţă peste hotare. Ura lui ieşi la suprafaţă când adăugă: Ce, crezi că suntem proşti?

– Voi depune o nouă cerere peste un an, zise Karolin.

Hans se ridică în picioare, cu un zâmbet de superioritate triumfătoare pe buze.

– Răspunsul va fi acelaşi şi la anul, şi anul următor, şi pentru totdeauna. Se uită la toţi şi adăugă: Niciunul dintre voi nu va primi permisiunea să plece. Niciodată. Vă jur.

Apoi plecă.

*

Dave Williams sună la Classic Records.

– Alo? Bună, Cherry. Dave la telefon, zise el. Pot vorbi cu Eric?

– Este plecat momentan, rosti ea.

Dave era dezamăgit şi indignat.

– Este a treia oară când îl sun!

– Ghinion!

– Ar putea să mă sune el.

– Îi voi spune.

Dave închise.

Nu era vorba de ghinion. Ceva nu era în regulă.

Plum Nellie avusese un 1964 nemaipomenit. *Love Is It* urcase pe locul 1 în topuri, iar grupul – fără Lenny – participase la un turneu prin Marea Britanie împreună cu mai multe vedete pop, inclusiv legendarul Chuck Berry. Dave şi Walli se mutaseră într-un apartament cu două camere din cartierul teatrelor.

Însă acum intraseră într-o stare de lâncezeală. Era frustrant.

Plum Nellie scosese un al doilea disc. Classic lansase pentru Crăciun *Shake, Rattle and Roll,* cu *Hoochie Coochie Man* pe verso. Eric nu consultase grupul, iar Dave ar fi preferat să înregistreze un cântec nou.

Şi se dovedi că Dave avusese dreptate. *Shake, Rattle and Roll* fusese un eşec. În ianuarie 1965, Dave simţea că intră în panică la gândul că începea un nou an. Noaptea avea vise în care cădea – de pe un acoperiş, dintr-un avion, de pe o scară – şi se trezea simţind că viaţa lui se sfârşise. Avea aceeaşi senzaţie când se gândea la viitorul său.

Îşi îngăduise să creadă că va ajunge muzician. Plecase de acasă şi se lăsase de şcoală. Avea 16 ani, vârstă la care era suficient de mare încât să se căsătorească şi să plătească taxe. Crezuse că are o carieră. Şi, brusc, totul începuse să se prăbuşească în jurul lui. Nu ştia ce să facă. Nu se pricepea decât la muzică. Nu putea îndura umilinţa de a se întoarce să locuiască acasă, cu părinţii. În poveştile demodate, eroul ar fi „fugit pe mare". Iar lui Dave îi surâdea ideea de a dispărea pe neaşteptate, revenind peste cinci ani, bronzat, bărbos, povestind despre locuri îndepărtate. Însă ştia în sinea lui că ar fi detestat disciplina din marină. Ar fi fost mai rău decât la şcoală.

Nici măcar nu avea o iubită. După ce abandonase şcoala, pusese punct relaţiei sale cu Linda Robertson. Ea îi zisese că se aşteptase la o despărţire, dar asta nu o împiedicase să plângă. Când primise banii pentru apariţia televizată a trupei la *It's Fab!*, luase de la Eric numărul de telefon al lui Mickie McFee şi o întrebase dacă ar vrea să iasă cu el în oraş, la cină sau la un film. Ea se gândise îndelung, apoi îi zisese: „Nu. Eşti foarte dulce, dar nu pot fi văzută cu un puşti de 16 ani. Am deja o reputaţie proastă – n-aş vrea să mi se înrăutăţească şi mai tare". Dave fusese rănit de vorbele ei.

Walli stătea acum lângă Dave, cu chitara în mână ca de obicei. Cânta cu un tub de metal prins pe degetul mijlociu al mâinii stângi: „M-am trezit de dimineaţă, cred că îmi şterg mătura de praf".

Dave se încruntă.

– Sună a Elmore James! rosti el după un minut.

– Se cheamă chitară gâtuită, spuse Walli. Înainte se făcea cu gâtul unei sticle sparte, însă acum cineva produce chestiile astea de metal.

– Sună grozav!

– De ce îl tot suni pe Eric?

– Vreau să ştiu ce vânzări a avut *Shake, Rattle and Roll,* ce se aude cu lansarea pe piaţa americană a melodiei *Love Is It* şi dacă avem concerte programate în viitorul apropiat – iar impresarul nostru nu vrea să vorbească deloc cu mine!

– Concediază-l, rosti Walli. E lovit în cap.

Engleza lui Walli era acum aproape perfectă.

– Bătut în cap, vrei să zici, îl corectă Dave. Se spune „bătut în cap", nu „lovit în cap".

– Mulţumesc.

– Cum să îl concediez dacă nu dau de el la telefon? bodogăni Dave.

– Du-te la el la birou.

Dave se uită la Walli.

– Ştii, nu eşti chiar atât de prost precum pari. Dave începu să se simtă mai bine. Exact asta voi face.

Deznădejdea i se evaporă când ieşi din casă. Era ceva la străzile Londrei care îl înveselea mereu. Până la urmă, era unul dintre marile oraşe ale lumii – orice s-ar fi putut întâmpla.

Denmark Street se afla la mai puţin de doi kilometri distanţă. Dave ajunse acolo în cincisprezece minute. Urcă scările până la sediul Classic Records.

– Eric nu-i la birou, rosti Cherry.

– Eşti sigură? zise Dave.

Apoi, plin de îndrăzneală, deschise uşa lui Eric.

Acesta se afla la biroul său, având un aer uşor penibil – fusese prins cu cioara vopsită. Apoi, expresia i se schimbă şi spuse pe un ton furios:

– Ce vrei?

În primul moment, Dave nu zise nimic. Tatăl lui spunea uneori: „Doar pentru că cineva te întreabă ceva nu înseamnă că eşti obligat să răspunzi. Am învăţat asta în politică". Dave se mulţumi să intre în cameră, închizând uşa în urma lui.

Dacă rămânea în picioare, se gândi el, ar fi lăsat impresia că se aşteaptă în orice clipă să i se ceară să plece. Aşa că se aşeză picior peste picior pe scaunul din faţa biroului lui Eric. Apoi zise:

– De ce mă eviţi?

– Am fost ocupat, nătărău mic şi arogant ce eşti! Ce s-a întâmplat?

– Oh, o grămadă de chestii! exclamă Dave pe un ton expansiv. Ce se întâmplă cu *Shake, Rattle and Roll?* Ce vom facem în noul an? Ce veşti ai din America?

– Nimic, nimic şi nimic, replică Eric. Eşti mulţumit acum?

– De ce aş fi mulţumit cu un asemenea răspuns?

– Uite... Eric băgă mâna în buzunar şi scoase un fişic de bancnote. Ai aici douăzeci de lire. Atâta primiţi pentru *Shake, Rattle and Roll.* Aruncă pe birou patru bancnote de cinci lire. Eşti mulţumit acum?

– Aş vrea să văd şi eu datele financiare.

Eric râse.

– Datele financiare? Cine te crezi?

– Sunt clientul tău, iar tu eşti impresarul.

– Impresar? Nu mai am ce să impresariez, netotule! Aţi fost o trupă de un singur şlagăr. Avem parte constant de aşa ceva în branşa noastră. Aţi avut parte de-o pleaşcă – Hank Remington v-a dat un cântec, însă nu aţi avut talent cu adevărat. Gata, s-a terminat, întoarce-te la şcoală!

– Nu mă pot întoarce la şcoală.

– De ce nu? Cât ai... 16, 17 ani?

– Am picat toate examenele pe care le-am dat.

– Atunci, găseşte-ţi de lucru.

– Plum Nellie va fi una dintre cele mai de succes formaţii din lume, iar eu voi fi muzician toată viaţa.

– N-ai decât să visezi în continuare, băiete.

– Aşa voi face.

Dave se ridică în picioare. Era gata să plece când se gândi la ultimul inconvenient – semnase un contract cu Eric. Dacă trupa urma să aibă succes, Eric ar fi putut pretinde un procent din câştiguri. Spuse:

– Deci, Eric, nu mai eşti impresarul trupei Plum Nellie, asta încerci să-mi zici?

– Aleluia! În sfârşit te-ai prins şi tu!

– Atunci, vreau contractul înapoi.

Eric păru brusc suspicios.

– Poftim? De ce?

– Contractul pe care l-am semnat în ziua în care am înregistrat *Love Is It*. Nu vrei să îl păstrezi, nu?

Eric ezită.

– De ce îl vrei înapoi?

– Tocmai mi-ai spus că nu am talent. Desigur, dacă vezi un viitor strălucit pentru trupă...

– Nu mă face să râd. Eric ridică receptorul. Cherry, scumpo, scoate contractul Plum Nellie de la dosar şi dă-i-l tânărului Dave la plecare.

Dave luă banii de pe birou.

– Unul dintre noi este un fraier, Eric, rosti el. Mă întreb care anume?

*

Walli se îndrăgostise de Londra. Muzica exista pretutindeni: în cluburi de folk, în cluburi de beat, în teatre, în săli de concerte şi la operă. În serile în care Plum Nellie nu cânta, se ducea să asculte muzică, uneori cu Dave, alteori

singur. Din când în când, se ducea la câte un recital de muzică clasică, unde auzea noi acorduri.

Englezii erau ciudaţi. Când le spunea că este german, începeau automat să vorbească despre cel de-al Doilea Război Mondial. Considerau că ei câştigaseră războiul şi se simţeau jigniţi dacă le atrăgea atenţia că de fapt sovieticii îi învinseseră pe germani. Câteodată pretindea că este polonez, doar ca să evite aceeaşi conversaţie plictisitoare.

Însă jumătate din populaţia Londrei era oricum formată din străini: conviețuiau acolo irlandezi, scoţieni, galezi, caraibieni, indieni şi chinezi. Toţi traficanţii de droguri veneau de pe insule: maltezii vindeau amfetamine; de heroină se ocupau cei din Hong Kong, iar marijuana o puteai cumpăra de la jamaicani. Lui Walli îi plăcea să meargă în cluburile caraibiene, unde muzica avea un alt ritm. Era abordat de multe fete în aceste locuri, dar el le zicea mereu că este logodit.

Într-o zi, când Dave nu era acasă, sună telefonul şi vocea de la capătul firului spuse:

– Pot vorbi cu Walter Franck?

Walli fu cât pe ce să răspundă că bunicul lui era mort de mai bine de douăzeci de ani.

– Eu sunt Walli, rosti el după o ezitare.

Interlocutorul trecu imediat la limba germană.

– Sunt Enok Andersen. Vă sun din Berlinul de Vest.

Andersen era contabilul danez care se ocupa de fabrica tatălui lui. Walli şi-l amintea pe bărbatul chel, cu ochelari şi cu un pix în buzunarul de la pieptul hainei.

– S-a întâmplat ceva?

– Familia ta este bine, sănătoasă, dar mă tem că am veşti dezamăgitoare. Lui Karolin şi lui Alice li s-a refuzat permisiunea de a emigra.

Walli încasă lovitura în plin. Se aşeză cu greu.

– De ce? întrebă el. Din ce motiv?

– Guvernul est-german nu îşi motivează deciziile. Totuşi, un agent Stasi a trecut pe la voi acasă – Hans Hoffmann, pe care îl ştii.

– Un şacal.

– Le-a spus celor din familie că niciunul dintre ei nu va primi vreodată permisiunea de a emigra sau de a călători în Occident.

Walli îşi acoperi ochii cu mâna.

– Niciodată?

– Aşa a zis. Tatăl tău m-a rugat să îţi transmit asta. Îmi pare nespus de rău.

– Vă mulţumesc.

– Ai vreun mesaj pe care ai vrea să îl transmit familiei tale? Eu încă merg săptămânal în Berlinul de Est.

– Spune-le că îi iubesc pe toţi, rosti Walli cu un nod în gât.

– Prea bine.

Walli înghiţi în sec şi adăugă:

– Şi spune-le că îi voi *revedea* din nou într-o bună zi. Sunt convins de asta.

– Le voi transmite. La revedere.

– La revedere, zise Walli; apoi puse descumpănit receptorul în furcă.

După un minut, îşi luă chitara şi atinse o coardă. Muzica îi aducea alinare... În muzică nu existau spioni, trădători, miliţieni sau ziduri, ci doar notele şi legătura dintre ele. Cântă: „Mi-e dor de tine, Alice..."

*

Dave se bucura să îşi revadă sora. Se întâlni cu ea în faţa biroului agenţiei sale, International Stars. Evie purta o pălărie melon mov.

– E cam plictisitor acasă fără tine, îi spuse ea.

– Nu mai are cine să se certe cu tata? rosti Dave rânjind.

– Este extrem de ocupat, mai ales acum, când laburiştii au câştigat alegerile. Face parte din Cabinet.

– Şi tu?

– Eu fac un nou film.

– Felicitări!

– Însă tu ţi-ai concediat impresarul.

– Eric considera că Plum Nellie e o formaţie de un singur hit. Însă noi nu ne dăm bătuţi. Totuşi, trebuie să mai facem rost de câteva spectacole. Momentan avem doar câteva seri la Jump Club, iar cu banii câştigaţi acolo nu ne plătim nici măcar chiria.

– Nu îţi pot promite că International Stars vă va primi, rosti Evie. Au acceptat doar să discute cu tine, atâta tot.

– Ştiu.

Însă impresarii nu se întâlneau cu oameni doar ca să îi trimită la plimbare, se gândi Dave. Şi era clar că agenţia voia să se poarte frumos cu Evie Williams, cea mai în vogă tânără actriţă din Londra. Deci avea speranţe mari.

Intrară în clădire. Locul arăta cu totul diferit faţă de biroul lui Eric Chapman. Recepţionera nu mesteca gumă. Pe pereţii din sala de recepţie nu erau agăţate trofee, ci doar câteva tablouri în acuarelă, cu gust. Totul arăta şic, chiar dacă nu foarte rock and roll.

Nu fură nevoiţi să aştepte. Recepţionera îi conduse imediat în biroul lui Mark Batchelor, un bărbat înalt, de vreo 20 de ani, cu o cămaşă cu guler scrobit şi o cravată tricotată. Secretara lui aduse cafea pe o tavă.

– Noi ţinem mult la Evie şi am vrea să îl ajutăm şi pe fratele ei, spuse Batchelor după ce trecură de banalităţile iniţiale. Însă nu sunt sigur că putem. *Shake, Rattle and Roll* a făcut mult rău formaţiei.

– Nu vă contrazic, zise Dave, dar explicaţi-mi mai exact ce vreţi să spuneţi.

– Dacă pot fi sincer...

– Chiar vă rog, îl încurajă Dave, gândindu-se cât de diferită era discuţia faţă de una cu Eric Chapman.

– Arătaţi ca o trupă pop mediocră care a avut marele noroc de a pune mâna pe un cântec compus de Hank Remington. Oamenilor le-a plăcut la nebunie piesa, nu voi. Trăim într-o lume mică – doar câteva case de discuri, o mână de promotori de turnee, două emisiuni televizate – şi toată lumea gândeşte aşa. Nu vă pot obţine nimic de la ei.

Dave înghiţi în sec. Nu se aşteptase ca Batchelor să fie *atât* de franc. Încercă să îşi mascheze dezamăgirea.

– Am avut *noroc* să obţinem un cântec al lui Hank Remington, recunoscu el, însă nu suntem o trupă pop mediocră. Avem un ritm de primă clasă şi un chitarist solo virtuoz şi în plus arătăm bine.

– Atunci, trebuie să le dovediţi tuturor că nu sunteţi o formaţie de un singur hit.

– Ştiu. Dar nu văd cum am putea face asta fără un contract cu o casă de discuri şi fără concerte importante.

– Aveţi nevoie de un alt cântec grozav. Mai puteţi obţine unul de la Hank Remington?

Dave clătină din cap.

– Hank nu compune pentru alţii. *Love Is It* a fost o excepţie, o baladă pe care cei de la The Kords nu au vrut să o înregistreze.

– Mă gândesc că vă mai poate scrie o baladă. Batchelor îşi întinse braţele într-un gest care spunea: „Cine ştie?“ Eu nu sunt o fire creativă, de aceea sunt impresar, însă îmi dau şi eu seama că Hank este un talent înnăscut.

– Ei bine... Dave se uită spre Evie. Presupun că l-aş putea întreba.

Batchelor rosti nonşalant:

– Ce rău ar fi în asta?

Evie ridică din umeri.

– Pe mine nu mă deranjează, zise ea.

– Bine, atunci, spuse Dave.

Batchelor se ridică şi îi întinse mâna.

– Mult noroc, îi zise el.

Când ieşiră din clădire, Dave o întrebă pe Evie:

– Putem merge acum să îl vedem pe Hank?

– Am de făcut nişte cumpărături, rosti Evie. I-am spus că ne vedem diseară.

– E foarte important, Evie. Viaţa mea e un dezastru acum.

– Bine, acceptă ea. Am maşina după colţ.

Merseră până în Chelsea în automobilul Sunbeam Alpine al lui Evie. Dave îşi muşca buza gândindu-se la discuţia cu Batchelor. Practic, îi făcuse o

favoare fiind atât de sincer. Însă Batchelor nu credea în talentul celor de la Plum Nellie – ci în cel al lui Hank Remington. Chiar şi aşa, dacă Dave reuşea să mai obţină un cântec bun de la Hank, trupa şi-ar fi revenit.

Ce urma să-i zică?

„Bună, Hank, mai ai nişte balade?“ Nu, era prea detaşat.

„Hank, sunt într-un impas.“ Era prea plângăcios.

„Casa noastră de discuri a făcut o mare greşeală lansând *Shake, Rattle and Roll,* însă am putea remedia situaţia cu ajutorul tău.“ Lui Dave nu îi plăcea niciuna dintre aceste abordări, căci detesta să se milogească.

Însă avea să o facă, orice-ar fi fost.

Hank avea un apartament pe malul fluviului. Evie îl conduse într-o casă mare şi veche, apoi urcară cu un lift care scârţâia din toate balamalele. Acum îşi petrecea majoritatea nopţilor aici. Deschise uşa apartamentului cu cheia ei.

– Hank! strigă ea. Eu sunt.

Dave intră imediat după ea. Pe hol observă o pictură modernă abstractă. Trecură apoi printr-o bucătărie strălucitoare şi se uitară în sufragerie, unde se afla un pian mare. Nu era nimeni acolo.

– E plecat, rosti Dave descurajat.

– Poate că trage un pui de somn, zise Evie.

Apoi se deschise o altă uşă şi Hank ieşi din dormitor, trăgându-şi blugii pe el. Închise uşa în urma lui.

– Bună, iubito, spuse el. Eram în pat. Salut, Dave! Ce faci aici?

– Evie m-a adus ca să-ţi cer o mare favoare, rosti Dave.

– În regulă, zise Hank uitându-se la Evie. Te aşteptam mai târziu.

– Dave n-a mai putut aştepta.

– Avem nevoie de un nou cântec, zise Dave.

– Nu-i momentul potrivit, Dave, spuse Hank.

Dave aşteptă în zadar o explicaţie.

– Hank, s-a întâmplat ceva? îl întrebă Evie.

– Da, recunoscu Hank.

Dave era surprins. Nimeni nu răspundea „da“ la această întrebare.

Intuiţia feminină a lui Evie o luase mult înaintea lui Dave.

– E cineva în dormitor?

– Îmi pare rău, iubito, rosti Hank. Nu mă aşteptam să te întorci.

În clipa aceea, uşa dormitorului se deschise şi Anna Murray apăru în prag.

Dave rămase cu gura căscată – sora lui Jasper se culcase cu iubitul lui Evie!

Anna era îmbrăcată în haine de serviciu, purtând dresuri şi pantofi cu toc, dar avea părul ciufulit şi nasturii hainei încheiaţi aiurea. Nu spuse nimic şi, evitând să dea ochii cu cineva, se duse în sufragerie, de unde ieşi cu o servietă. Apoi se îndreptă spre uşa apartamentului, luă din cuier o haină şi ieşi fără să scoată o vorbă.

Hank zise:

– A venit să discutăm despre autobiografia mea şi, dintr-una într-alta...

Evie începu să plângă.

– Hank, cum ai putut?

– Nu am plănuit nimic, rosti el. Pur şi simplu s-a întâmplat.

– Credeam că mă iubeşti.

– Te iubeam. Te iubesc. Asta a fost doar o...

– Doar o ce?

Hank se uită la Dave, căutând susţinere.

– Există anumite tentaţii cărora niciun bărbat nu le poate rezista.

Dave se gândi la Mickie McFee, dând încet din cap.

– Dave e doar un băiat! spuse Evie furioasă. Credeam că tu eşti bărbat, Hank.

– Hei, rosti el pe un ton agresiv. Ai grijă ce spui!

Lui Evie nu îi venea să îşi creadă urechilor.

– Să am grijă ce spun?! Tocmai te-am prins în pat cu o altă fată şi tu-mi zici să am grijă ce spun?!

– Vorbesc serios, rosti el pe un ton ameninţător. Nu sări calul!

Dave se simţi brusc speriat. Hank părea gata să o pocnească pe Evie. Oare aşa procedau irlandezii din clasa muncitoare? Şi ce ar fi trebuit să facă Dave, să îşi apere sora de iubitul ei? Oare trebuia să se ia la bătaie cu cel mai mare geniu muzical de la Elvis Presley încoace?

– Să nu sar calul? izbucni Evie furioasă. Lasă că vezi tu ce înseamnă să sari calul! Am plecat!

Cu aceste cuvinte, ea se întoarse cu spatele şi plecă.

Dave se uită spre Hank.

– Ăă... cât priveşte cântecul...

Hank clătină din cap în tăcere.

– Bine, rosti Dave. Am înţeles.

Nu mai ştiu ce altceva ar fi putut să spună. Hank îi deschise uşa, iar el ieşi din casă.

Evie plânse în maşină cinci minute, apoi îşi şterse lacrimile.

– Hai să te duc acasă, îi zise ea.

Când ajunseră în West End, Dave îi spuse:

– Hai la mine. Îţi fac o cafea.

– Mulţumesc, rosti ea.

Walli era pe canapea, cântând la chitară.

– Evie este puţin supărată, îi zise Dave. S-a despărţit de Hank.

Apoi intră în bucătărie şi puse ibricul pe foc.

Walli remarcă:

– În engleză, sintagma „puţin supărată“ înseamnă extrem de nefericită. Dacă ai fi doar un pic nefericită, de exemplu dacă eu aş uita de ziua ta de naştere, ai spune „teribil de supărată“, nu?

Evie zâmbi.

– O, Walli, eşti atât de logic!

– Şi creativ, pe deasupra, completă Walli. Hai să te înveselesc! Ascultă asta.

Începu să cânte la chitară, apoi din voce: „Mi-e dor de tine, Alicia...“

Dave veni din bucătărie să asculte – Walli cânta o baladă tristă în Re minor, cu nişte acorduri pe care Dave nu le recunoscu.

Când termină, Dave spuse:

– E un cântec frumos. L-ai auzit la radio? Al cui este?

– E al meu, zise Walli. Eu l-am compus.

– Serios? Mai cântă-l o dată, spuse Dave.

De această dată, Dave improviză o armonie.

– Voi doi sunteţi grozavi, zise Evie. Nu aveţi nevoie de ticălosul ăla de Hank.

– Vreau să-i cânt piesa asta lui Mark Batchelor, spuse Dave.

Se uită la ceas. Era 5.30. Ridică receptorul şi sună la International Stars. Batchelor era încă la birou.

– Avem o melodie, rosti Dave. Putem trece pe la biroul dumneavoastră să v-o cântăm?

– Mi-ar face mare plăcere să o aud, dar tocmai mă pregăteam să plec acasă.

– Nu puteţi opri pe Henrietta Street în drum spre casă?

Urmă o ezitare, apoi Batchelor zise:

– Ba da, aş putea. E aproape de staţia de metrou.

– Ce beţi?

– Gin tonic, vă rog.

Douăzeci de minute mai târziu, Batchelor stătea pe canapea cu un pahar în mână, iar Dave şi Walli cântau piesa la două chitare, cu tot cu armonii, acompaniaţi de Evie la refren.

Când melodia se termină, el îi rugă să o mai cânte o dată.

La final, îl priviră nerăbdători. Urmă o pauză, apoi el spuse:

– Nu aş lucra în domeniul ăsta dacă nu aş recunoaşte un hit atunci când aud unul. Ăsta-i un hit.

Dave şi Walli zâmbiră.

– Aşa mă gândeam şi eu, zise Dave.

– Îmi place la nebunie, rosti Batchelor. Cu acest cântec vă pot obţine un contract cu o casă de discuri.

Dave îşi lăsă chitara, apoi se ridică şi dădu mâna cu Batchelor ca să pecetluiască înţelegerea.

– Aşa mai merge, zise el.

Mark sorbi lung din băutura sa, apoi întrebă:

– Hank v-a compus cântecul pe loc sau îl avea printr-un sertar, pe undeva?

Dave rânji. Acum, că bătuseră palma, putea fi sincer cu Batchelor.

– Nu-i un cântec al lui Hank Remington, zise el.

Batchelor ridică din sprâncene.

– Aţi presupus că este al lui şi îmi cer scuze că nu v-am spus de la început, dar voiam să îl ascultaţi mai întâi, zise Dave.

– Este un cântec bun şi asta-i tot ce contează. Dar de unde aţi făcut rost de el?

– Walli l-a compus, recunoscu Dave. Chiar în această după-amiază, pe când eu mă aflam în biroul dumneavoastră.

– Grozav! exclamă Batchelor. Apoi se întoarse spre Walli şi adăugă: Ce ai pentru verso?

*

– Ar trebui să ieşi în oraş, îi spuse Lili Franck lui Karolin.

De fapt, nu era ideea lui Lili, ci a mamei sale. Carla era îngrijorată din cauza stării de sănătate a lui Karolin. După vizita lui Hans Hoffmann, Karolin slăbise mult. Era palidă şi apatică, iar Carla zisese: „Karolin are abia 20 de ani. Nu poate sta închisă tot restul vieţii, ca o călugăriţă. Nu poţi să o scoţi undeva?“

Erau acum în camera lui Karolin, cântând la chitară şi fredonându-i lui Alice, care stătea pe podea, printre jucării. Din când în când bătea din mânuţe entuziasmată, dar în general le ignora. Cântecul care îi plăcea cel mai mult era *Love Is It*.

– Nu pot ieşi în oraş, răspunse Karolin. Trebuie să am grijă de Alice.

Lili era pregătită să respingă orice obiecţii.

– Poate avea mama grijă de ea. Sau chiar bunica Maud. Alice nu face niciodată probleme seara.

Alice avea acum paisprezece luni şi dormea toată noaptea.

– Nu ştiu. Nu m-aş simţi în apele mele.

– Nu ai mai ieşit în oraş de ani întregi – la propriu.

– Însă ce-o să creadă Walli?

– Nu se aşteaptă să te ascunzi şi să nu te mai distrezi niciodată, nu?

– Nu ştiu.

– Eu mă duc în clubul St. Gertrud diseară. De ce nu vii cu mine? Se ascultă muzică, se dansează, se discută – nu cred că pe Walli l-ar deranja.

Liderul est-german Walter Ulbricht ştia că tinerii aveau nevoie de distracţie, dar avea o problemă. Tot ce le plăcea lor – de la muzica pop şi modă până la benzi desenate şi filme de Hollywood – fie nu se găsea, fie era interzis. Sporturile erau acceptate, însă acestea presupuneau de obicei separarea băieţilor de fete.

Lili știa că majoritatea celor de seama ei urau guvernul. Adolescenţilor nu le păsa prea mult de comunism sau de capitalism, însă erau pasionaţi de frizuri, de modă și de muzică pop. Antipatia puritană a lui Ulbricht pentru tot ce le era lor drag îndepărtase generaţia lui Lili. Mai rău chiar, tinerii își imaginau, probabil în mod complet nerealist, cum trăiau adolescenţii din Occident, închipuindu-și că aceştia aveau pick-upuri în dormitoare, dulapuri pline cu haine noi și îngheţată zi de zi.

Cluburile din biserici erau aprobate într-o tentativă firavă de a umple golul din vieţile adolescenţilor. Aceste cluburi nu erau controversate, dar nici nu erau sufocante, precum organizaţia de tineret a Partidului Comunist, Pionierii.

Karolin căzu pe gânduri.

– Poate că ai dreptate, admise ea. Nu îmi pot petrece toată viaţa făcând pe victima. Am avut ghinion, dar nu pot lăsa asta să mă definească. Cei de la Stasi cred că eu sunt doar o fată al cărei iubit a ucis un grănicer, însă eu nu sunt nevoită să accept ce spun ei.

– Exact! exclamă Lili încântată.

– Îi voi scrie lui Walli ca să-i spun despre asta. Dar voi veni cu tine.

– Atunci, hai să ne schimbăm.

Lili se duse în camera ei și îmbrăcă o fustă scurtă – nu chiar o minijupă, cum purtau fetele în emisiunile de televiziune din Occident, urmărite de toată lumea din Germania de Est, ci una deasupra genunchiului. Acum, când Karolin acceptase, Lili se întreba dacă făcuse bine. Cu siguranţă Karolin trebuia să își trăiască viaţa: avusese dreptate atunci când zisese că nu ar vrea să-i lase pe cei de la Stasi să o definească, însă ce părere urma să-și facă Walli când avea să afle? Dacă avea să își facă griji crezând că ea îl va uita? Lili nu își mai văzuse fratele de aproape doi ani. Acum avea 19 ani și era un star pop. Chiar nu știa ce putea el să creadă.

Karolin împrumută blugii lui Lili, apoi se machiară împreună. Sora mai mare a lui Lili, Rebecca, le trimisese un creion dermatograf negru și fond de ten din Hamburg și printr-un miracol cei de la Stasi nu le furaseră.

Se duseră în bucătărie să își ia rămas-bun. Carla îi dădea să mănânce lui Alice, care îi făcu mamei sale atât de voioasă cu mâna, încât Karolin fu ușor dezamăgită.

Merseră până la biserica protestantă aflată la câteva străzi mai departe. Numai Bunica Maud mergea la biserică în mod regulat, însă Lili mai fusese de două ori în clubul din criptă. Acesta era condus de un tânăr pastor pe nume Odo Vossler, care avea circa 25 de ani și o frizură de Beatles. Arăta foarte bine, dar era mult prea în vârstă pentru Lili.

Odo avea un pian, două chitare şi un pick-up. Începură cu un dans popular, în genul celor pe care guvernul nu avea cum să le dezaprobe. Lili făcu pereche

cu Berthold, un băiat de-o seamă cu ea. Era drăguţ, dar nu foarte atrăgător. Lili pusese ochii pe Thorsten, care era puţin mai mare şi arăta ca Paul McCartney.

Paşii dansului erau energici, cu multe bătăi din palme şi cu piruete. Lili se bucură să o vadă pe Karolin înviorată de dans, zâmbind şi râzând. Deja arăta mai bine.

Însă dansul popular era doar pentru ochii lumii, ceva despre care s-ar fi putut vorbi dacă ar fi fost luaţi la întrebări. Cineva puse apoi *I Feel Fine* a celor de la Beatles şi începură cu toţii să danseze twist.

După o oră făcură o pauză ca să îşi tragă sufletul şi să bea un pahar de Vita Cola, varianta est-germană pentru Coca-Cola. Spre marea satisfacţie a lui Lili, Karolin era roşie în obraji şi părea fericită. Odo trecu prin mulţime, vorbind cu fiecare persoană în parte. Dacă cineva avea probleme inclusiv cu privire la relaţii personale şi sex, el era acolo ca să asculte şi să ofere sfaturi. Karolin îi zise: „Problema mea este că tatăl copilului meu se află în Occident", apoi cei doi se angajară într-o discuţie aprinsă până când muzica începu din nou.

La 10.00, când pick-upul fu închis, Karolin o surprinse pe Lili când luă una dintre chitare, făcându-i apoi semn să o ia pe cealaltă. Cele două cântaseră acasă, însă Lili nu-şi închipuise că o va face vreodată în public. Karolin începu să cânte o piesă de la Everly Brothers, *Wake Up, Little Susie*. Cele două chitare sunau bine împreună, iar Karolin şi Lili cântau în armonie. Înainte ca melodia să se termine, toţi cei din criptă dansau, iar la sfârşitul ei lumea le ceru să mai cânte.

Continuară apoi cu *I Want to Hold Your Hand* şi *If I Had a Hammer,* apoi – pentru un dans slow – interpretară *Love Is It*. Puştii nu mai voiau ca fetele să se oprească, dar Odo le ceru să mai cânte doar o singură piesă şi apoi să plece acasă, înainte ca miliţia să vină să îl aresteze. Deşi o zisese cu zâmbetul pe buze, vorbea cât se poate de serios.

Ca melodie de final aleseră *Back in the USA*.

Capitolul 37

La începutul anului 1965, pe când se pregătea pentru examenele finale de la universitate, Jasper Murray le scrise tuturor companiilor de televiziune din Statele Unite ale căror adrese le găsi.

Toate primiră aceeaşi scrisoare. Le ataşă articolul său despre relaţia lui Evie cu Hank, editorialul său despre Martin Luther King şi ediţia specială *The Real Thing* din ziua asasinatului. Şi le cerea un loc de muncă. Orice loc de muncă, atâta vreme cât era în televiziunea americană.

Nu-şi mai dorise niciodată atât de tare ceva. Ştirile de televiziune erau mult mai bune decât presa scrisă – mai rapide, mai antrenante, mai vii –, iar televiziunea americană era mai bună decât cea britanică. Şi era convins că ar fi fost bun la asta. Nu avea nevoie decât de un început. Îşi dorea atât de mult, încât îl durea sufletul.

După ce expedie scrisorile – cu mare cheltuială –, o lăsă pe sora sa Anna să îi facă cinste cu prânzul. Se duseră la *The Gay Hussar*, un restaurant maghiar preferat de scriitori şi de politicienii de stânga.

– Ce vei face dacă nu obţii un loc de muncă în State? îl întrebă Anna după ce comandară.

Gândul acesta îl deprima.

– Chiar nu ştiu. În ţara asta, lumea se aşteaptă să lucrezi mai întâi la ziare provinciale, scriind despre spectacole cu pisici şi înmormântarea vreunui consilier municipal, dar eu nu cred că pot face asta.

Anna comandă specialitatea casei – supă de cireşe. Jasper optă pentru ciuperci prăjite cu sos tartar.

– Ascultă, îţi datorez scuze, îi zise Anna apoi.

– Da, răspunse Jasper. Cred şi eu.

– Uite ce-i: Hank şi Evie nu erau căsătoriţi. Nici măcar logodiţi nu erau.

– Însă ştiai foarte bine că aveau o relaţie.

– Da, şi am greşit că m-am culcat cu el.

– Da, ai greşit.

– Nu-i nevoie să fii atât de făţarnic! Mie nu îmi stă în fire să fac aşa ceva, în schimb este exact genul de lucru pe care l-ai face tu.

El nu o contrazise, căci ştia că aşa stăteau lucrurile. În câteva rânduri se culcase cu femei căsătorite sau logodite.

– Mama ştie? o întrebă el.

– Da, şi este furioasă. Daisy Williams a fost cea mai bună prietenă a ei vreme de treizeci de ani; a fost extraordinar de cumsecade cu tine, lăsându-te să stai acolo fără să plăteşti chirie – şi acum, eu i-am făcut asta fiicei sale. Ce ţi-a zis Daisy?

– E supărată fiindcă i-ai provocat fiicei ei o asemenea durere. Însă a mai zis şi că ea era căsătorită cu altcineva când s-a îndrăgostit de Lloyd, aşa că nu se simte îndreptăţită la prea multă indignare morală.

– Mă rog... orice ar fi, îmi pare rău.

– Mulţumesc.

– Numai că nu îmi pare rău cu adevărat.

– Ce vrei să spui?

– M-am culcat cu Hank fiindcă m-am îndrăgostit de el. De atunci mi-am petrecut aproape toate nopţile cu el. Este cel mai minunat om pe care l-am cunoscut vreodată şi o să mă mărit cu el, dacă reuşesc să îl fac să se aşeze la casa lui.

– Sunt fratele tău, aşa că pot să întreb: ce naiba vede la tine?

– În afară de sânii mei mari, vrei să zici? râse ea.

– Nu că nu ai arăta bine... dar eşti mai mare cu câţiva ani decât Hank şi sunt un milion de fetişcane în Anglia care ar sări în patul lui la un simplu semn.

Ea încuviinţă.

– Două lucruri. Primul: este deştept, dar needucat. Eu sunt ghidul lui în universul minţii: artă, teatru, politică, literatură. Este fermecat de cineva care îi vorbeşte despre toate aceste lucruri fără condescendenţă.

Jasper nu era surprins.

– Da, îi plăcea mult să discute cu Daisy şi cu Lloyd despre aşa ceva. Şi celălalt lucru?

– Ştii că este al doilea iubit al meu.

Jasper încuviinţă. Fetele nu ar fi trebuit să admită genul acesta de lucruri, însă el şi Anna ştiuseră întotdeauna despre partenerii celuilalt.

Ea continuă:

– Ei bine, am fost cu Sebastian aproape patru ani. O fată învaţă multe în atâta timp. Hank ştie foarte puţine despre sex, fiindcă nu a avut nicio relaţie suficient de lungă pentru a ajunge la adevărata intimitate. Cel mai mult a fost cu Evie, dar ea e prea tânără ca să înveţe un bărbat mare lucru.

– Înţeleg.

Jasper nu se gândise niciodată la relaţii în felul acesta, însă avea sens. Era şi el un pic precum Hank. Se întrebă dacă femeile îl considerau suficient de sofisticat în pat.

– Hank a învăţat multe de la o cântăreaţă numită Mickie McFee, însă s-a culcat cu ea doar de două ori.

– Serios? Dave Williams i-a tras-o tipei într-o garderobă.

– Şi ţi-a zis ţie asta?

– Cred că a zis-o tuturor. Presupun că a fost prima lui partidă de sex.

– Mickie McFee e foarte dezinhibată, într-adevăr.

– Deci îl meditezi pe Hank în ale iubirii.

– Învaţă repede. Şi se maturizează şi mai repede. Nu va mai face niciodată ce i-a făcut lui Evie.

Jasper nu era prea sigur de asta, dar nu dădu glas acestei îndoieli.

*

Dimka Dvorkin zbură în Vietnam în februarie 1965 împreună cu un grup mare de oficiali şi de asistenţi de la Ministerul de Externe, inclusiv Natalya Smotrov.

Pentru Dimka era prima călătorie în afara Uniunii Sovietice. Însă era şi mai încântat fiindcă Natalya îl însoţea. Nu ştia sigur ce urma să se întâmple, însă avea o senzaţie îmbătătoare de eliberare şi îşi dădea seama că şi ea simţea la fel. Erau departe de Moscova, departe de soţia sa şi de soţul Natalyei. Orice se putea întâmpla.

Dimka se simţea mai optimist acum. Kosîghin, şeful lui de după înlăturarea lui Hruşciov, înţelegea că Uniunea Sovietică pierdea Războiul Rece din cauza economiei. Industria sovietică era ineficientă, iar cetăţenii ei erau săraci. Obiectivul lui Kosîghin era să crească productivitatea ţării. Sovieticii trebuiau să înveţe să fabrice lucruri pe care oamenii din alte ţări să vrea să le cumpere. Trebuiau să concureze cu americanii şi la prosperitate, nu doar la numărul de tancuri şi de rachete. Numai atunci puteau spera să convertească lumea la modul lor de viaţă. Această atitudine îi dădu curaj lui Dimka. Brejnev, conducătorul statului, era îngrozitor de conservator, dar poate că Kosîghin izbutea să reformeze comunismul.

O parte din problema economică era constituită de faptul că un procent mare din produsul intern brut se ducea pe cheltuieli militare. În speranţa reducerii acestor costuri împovărătoare, Hruşciov adoptase politica coexistenţei paşnice, fără a mai purta războaie împotriva capitaliştilor. Hruşciov nu făcuse foarte multe pentru a implementa ideea: aventurile sale din Berlin şi din Cuba sporiseră cheltuielile militare în loc să le scadă. Însă gânditorii progresişti de la Kremlin încă mai credeau în această strategie.

Vietnamul avea să reprezinte un test sever.

La coborârea din avion, Dimka fu copleşit de atmosfera caldă şi umedă, cum nu mai întâlnise nicăieri vreodată. Hanoi era capitala unei ţări străvechi, îndelung oprimate de străini – mai întâi de chinezi, apoi de francezi şi de

americani. Vietnamul era mai aglomerat şi mai pitoresc decât oricare alt loc pe care îl văzuse Dimka.

Însă era fragmentat în două.

Liderul vietnamez Ho Şi Min învinsese Franţa în războiul anticolonial din anii '50. Dar Ho era un comunist nedemocrat, iar americanii nu îi recunoscuseră autoritatea. Preşedintele Eisenhower finanţase un guvern-marionetă în Sud, cu baza în capitala provincială Saigon. Regimul neales de la Saigon era despotic şi nepopular, fiind atacat de partizanii din Vietcong. Armata sud-vietnameză era atât de slăbită, încât acum, în 1965, trebuia întărită cu 23 000 de soldaţi americani.

Americanii pretindeau că Vietnamul de Sud este o ţară separată, aşa cum şi Uniunea Sovietică pretindea că Germania de Est este o ţară de sine stătătoare. Vietnamul era imaginea în oglindă a Germaniei, deşi Dimka nu ar fi îndrăznit niciodată să declare asta cu voce tare.

În timp ce miniştrii participau la un banchet oferit de liderii nord-vietnamezi, asistenţii sovietici luară o cină mai puţin formală cu omologii lor vietnamezi – care vorbeau cu toţii rusa, unii chiar vizitând Moscova în trecut. Mâncarea consta în principal din legume şi orez, cu mici cantităţi de peşte şi de carne, dar era gustoasă. Printre asistenţii vietnamezi nu exista nicio femeie, iar bărbaţii păreau surprinşi să le vadă pe Natalya şi pe celelalte două femei sovietice.

Dimka se aşeză lângă un aparatchik posac, de vârstă mijlocie, numit Pham An. Natalya, care stătea în faţa lor, îl întrebă pe bărbat ce spera să obţină din negocieri.

An enumeră o listă lungă de cumpărături.

– Ne trebuie avioane, artilerie, radare, sisteme antiaeriene, arme de mână, muniţie şi produse medicale, le înşiră el.

Tocmai asta sperau sovieticii să evite.

– Dar nu aveţi nevoie de toate aceste lucruri dacă războiul se încheie, spuse Natalya.

– După ce îi vom învinge pe imperialiştii americani, vom avea alte necesităţi.

– Cu toţii ne dorim ca Vietcongul să repurteze o victorie zdrobitoare, rosti Natalya. Însă războiul ar putea avea şi un alt deznodământ.

Încerca să aducă în discuţie ideea coexistenţei paşnice.

– Victoria este singura variantă acceptabilă, ripostă Pham An.

Dimka era descumpănit. An refuza cu încăpăţânare să poarte discuţia pentru care sovieticii veniseră acolo. Poate că i se părea sub demnitatea lui să discute cu o femeie. Dimka spera ca acesta să fie singurul motiv al îndărătniciei sale. Dacă vietnamezii nu luau în calcul alternative la război, misiunea sovietică avea să eşueze.

Însă Natalya nu putea să renunţe atât de uşor.

– Victoria militară *nu* este singurul deznodământ posibil – în niciun caz.

Dimka se simţea mândru de insistenţa ei plină de îndrăzneală.

– Vorbeşti de înfrângere? rosti An zburlindu-se imediat – sau cel puţin pretinzând asta.

– Nu, răspunse ea cu calm. Însă războiul nu este singura cale spre victorie. Negocierile sunt o alternativă.

– Am negociat cu francezii de multe ori, se stropşi An mânios. Fiecare acord era menit să le ofere timp pentru a pregăti alte şi alte agresiuni. Asta a fost o lecţie pentru poporul meu, o lecţie despre cum se poartă imperialiştii, o lecţie pe care nu o vom uita niciodată.

Dimka citise istoria Vietnamului şi ştia că mânia lui An era justificată. Francezii fuseseră necinstiţi şi perfizi, ca orice colonialişti. Însă lucrurile erau mai complicate de atât.

Natalya continuă să insiste – şi pe bună dreptate, de vreme ce acesta era mesajul pe care Kosîghin intenţiona să i-l transmită lui Ho Şi Min.

– Imperialiştii sunt vicleni, cu toţii ştim asta. Dar negocierile pot fi folosite de revoluţionari. Lenin a negociat la Brest-Litovsk. A făcut concesii, a rămas la putere şi a revenit asupra acelor concesii când şi-a întărit poziţia.

An repetă ca un papagal cuvintele lui Ho Şi Min:

– Nu vom lua în calcul negocierile până când la Saigon nu se instalează un guvern de coaliţie neutru, care să includă şi reprezentanţii Vietcong.

– Fiţi rezonabili, rosti Natalya pe un ton împăciuitor. Orice solicitări majore puse ca precondiţii constituie, de fapt, un mod de evitare a negocierilor. Trebuie să luaţi în considerare compromisul.

Pham An răspunse furios:

– Când germanii au invadat Rusia şi au ajuns până la porţile Moscovei, aţi făcut compromisuri? Bătu cu pumnul în masă, un gest care – venind din partea unui oriental teoretic subtil – îl surprinse pe Dimka. Nu! Nicio negociere, niciun compromis – şi niciun american!

Curând după aceea, banchetul se încheie.

Dimka şi Natalya se întoarseră la hotel, iar el o conduse la camera ei. Când ajunseră la uşă, ea îi zise doar: „Intră".

Avea să fie a treia lor noapte împreună. Pe primele două le petrecuseră într-un pat cu baldachin, într-un depozit plin de praf şi mobilă veche de la Kremlin. Însă, cumva, faptul că erau împreună într-un dormitor părea natural, ca şi cum ar fi fost amanţi de ani buni.

Se sărutară şi îşi scoaseră din mers pantofii, apoi se sărutară din nou... şi din nou. Nu se simţeau stăpâniţi de o patimă incontrolabilă; mai degrabă erau relaxaţi şi jucăuşi.

– Avem toată noaptea la dispoziţie, aşa că putem să facem tot ce vrem, rosti Natalya, iar lui Dimka i se părură cele mai sexy cuvinte pe care le auzise în viaţa lui.

Făcură dragoste, apoi mâncară caviar şi băură votcă, aduse acolo de Natalya. După aceea făcură dragoste din nou.

Mai apoi, stând întinşi în aşternuturile mototolite şi uitându-se la ventilatorul din tavan, Natalya remarcă:

– Presupun că suntem ascultaţi.

– Sper că da, răspunse Dimka. Am trimis aici un echipaj KGB cu mari costuri ca să îi înveţe cum să pună microfoane în camerele de hotel.

– Poate că ne ascultă chiar Pham An, zise Natalya chicotind.

– Dacă aşa stau lucrurile, sper să se simtă mai bine acum decât la cină.

– Hmm... Cina a fost un dezastru.

– Va trebui să îşi schimbe atitudinea dacă doresc să obţină arme de la noi. Nici măcar Brejnev nu vrea să ne implicăm într-un război masiv în Asia de Sud-Est.

– Însă, dacă refuzăm să îi înarmăm, ar putea apela la chinezi.

– Îi urăsc pe chinezi.

– Ştiu. Şi totuşi...

– Da.

Aţipiră şi fură treziţi într-un târziu de telefon. Natalya ridică receptorul şi îşi zise numele. Ascultă o vreme, apoi spuse: „La dracu'!“ După încă un minut, Natalya închise.

– Veşti din Vietnamul de Sud, explică ea. Vietcongul a atacat o bază americană azi-noapte.

– Azi-noapte? La numai câteva ore după sosirea lui Kosîghin la Hanoi? Asta nu-i o coincidenţă. Unde?

– Un loc numit Pleiku. Opt americani au fost ucişi şi sunt vreo sută de răniţi. În plus, au distrus zece aparate americane de zbor la sol.

– Câte pierderi a suferit Vietcongul?

– Un singur cadavru a rămas în baza militară.

Dimka clătină uluit din cap.

– Vietnamezii ăştia chiar sunt luptători straşnici!

– Cei din Vietcong, da. Însă armata sud-vietnameză e jalnică. De aceea au nevoie ca americanii să lupte în locul lor.

Dimka se încruntă.

– Nu-i niciun ştab american în Vietnamul de Sud în clipa de faţă?

– Ba da. McGeorge Bundy, consilierul pe probleme de securitate naţională, unul dintre cei mai agresivi aţâţători la război dintre capitalisto-imperialişti.

– Probabil că vorbeşte la telefon cu preşedintele Johnson chiar acum.

– Da, rosti Natalya. Mă întreb ce i-o fi zicând.

Primi răspunsul ceva mai târziu în ziua aceea.

Avioane americane de pe portavionul USS *Ranger* bombardară baza militară Dong Hoi de pe coasta Vietnamului de Nord. Era prima oară când americanii bombardau Nordul, ceea ce marca începutul unei noi faze a conflictului.

Dimka urmări disperat cum poziţia lui Kosîghin se şubrezea puţin câte puţin în cursul zilei.

După bombardament, agresiunea americană fu condamnată de ţările comuniste şi de cele nealiniate din toată lumea.

Liderii ţărilor din lumea a treia se aşteptau acum ca Moscova să vină în ajutorul Vietnamului, un stat comunist atacat direct de imperialiştii americani.

Kosîghin nu îşi dorea escaladarea conflictului din Vietnam, iar Kremlinul nu îşi permitea să îi acorde asistenţă militară masivă lui Ho Şi Min, însă tocmai asta făcură acum. Nu aveau de ales. Dacă băteau în retragere, ar fi intervenit chinezii, dornici să înlocuiască Uniunea Sovietică din postura sa de prieten puternic al ţărişoarelor comuniste. În joc era acum poziţia Uniunii Sovietice de apărătoare a comunismului mondial şi toată lumea ştia asta.

Orice discuţii despre coexistenţa paşnică fură abandonate.

Dimka şi Natalya fură cuprinşi de deznădejde, la fel ca întreaga delegaţie sovietică. Poziţia lor de negociere cu vietnamezii era subminată în mod fatal. Kosîghin nu mai avea niciun as în mânecă: trebuia să ofere tot ce îi cerea Ho Şi Min.

Mai rămaseră la Hanoi trei zile. Dimka şi Natalya făceau dragoste noaptea, însă în timpul zilei nu se ocupau de altceva decât de adăugarea unor noi puncte pe lista de cumpărături a lui Pham An. Exact înainte să plece, un transport de rachete sovietice sol-aer se afla deja pe drum.

Dimka şi Natalya se aşezară unul lângă celălalt în avionul care-i ducea acasă. Dimka încercă să moţăie, rememorând încântat cele patru nopţi de amor sub ventilatorul din tavan.

– De ce continui să zâmbeşti? îl întrebă Natalya.

El deschise ochii.

– Ei, ştii tu...

Ea chicoti.

– Bine, în afară de asta...

– Ce anume?

– Când treci în revistă această călătorie, nu ai senzaţia că...?

– Că am fost complet manipulaţi şi exploataţi? Ba da, din prima zi.

– De fapt, Ho Şi Min a izbutit să manipuleze cu mare abilitate cele mai puternice ţări din lume, obţinând tot ce voia.

– Da, rosti Dimka. Asta este şi senzaţia mea.

*

Tanya se duse la aeroport cu manuscrisul subversiv al lui Vasili în valiză. Era speriată.

Mai făcuse lucruri periculoase şi înainte. Publicase un ziar care îndemna la răzvrătire; fusese arestată în piaţa Maiakovski şi dusă în celebrele beciuri ale sediului KGB din Lubianka; luase legătura cu un disident din Siberia. Însă acesta era cel mai înspăimântător dintre toate.

Comunicarea cu Occidentul reprezenta o infracţiune mult mai gravă. Ducea manuscrisul lui Vasili la Leipzig, unde spera să îl predea unei edituri occidentale.

Ziarul pe care îl realizase împreună cu Vasili fusese distribuit numai în Uniunea Sovietică. Autorităţile ar fi fost mult mai furioase din cauza unui material disident care ar fi ajuns în Vest. Responsabilii nu ar fi fost consideraţi doar rebeli, ci şi trădători.

Gândindu-se la pericol, aşezată pe bancheta din spate a taxiului, Tanya simţi că i se face rău de frică. Îşi puse mâna la gură panicată, până când senzaţia se mai domoli.

La sosire fu pe punctul de a-i spune şoferului să o ducă înapoi acasă. Apoi îşi aminti de Vasili, aflat în Siberia, flămând şi înfrigurat, iar gândul o îmbărbătă suficient cât să intre cu valiza în terminal.

Călătoria în Siberia o schimbase. Dacă înainte considerase comunismul un experiment bine intenţionat care eşuase şi care trebuia aruncat la gunoi, acum îl percepea ca pe o dictatură brutală ai cărei lideri erau cruzi şi răi. De fiecare dată când se gândea la Vasili, inima i se umplea de ură la adresa celor care îi făcuseră asta. Îi era greu să discute chiar şi cu fratele ei geamăn, care încă mai spera că sistemul comunist putea fi îmbunătăţit, nu abolit. Îl iubea pe Dimka, dar acesta închidea ochii în faţa realităţii. Şi înţelese că, oriunde exista o represiune cumplită – în Sudul extrem al Statelor Unite, în Irlanda de Nord şi în Germania de Est –, trăiau oameni de rând cumsecade precum cei din familia ei, care închideau ochii la cumplitul adevăr. Însă Tanya nu avea să se numere printre aceştia. Ea avea să lupte până la capăt, oricare ar fi fost riscul.

Când ajunse la ghişeu, îşi prezentă actele şi puse valiza pe cântar. Dacă ar fi crezut în Dumnezeu, acum s-ar fi rugat.

Funcţionarii de la îmbarcare erau cu toţii agenţi KGB. Cel din faţa ei era un bărbat de vreo treizeci de ani, cu umbrele întunecate ale unei bărbi dese pe obraji. Tanya estima uneori caracterul oamenilor imaginându-şi cum i-ar

fi răspuns aceştia la un interviu. Bărbatul din faţa ei ar fi fost sigur de sine, aproape agresiv, se gândi ea, răspunzând la întrebările neutre de parcă ar fi fost ostile, căutând constant implicaţii ascunse şi acuzaţii mascate.

El îi scrută chipul cu privirea, comparându-l cu fotografia. Tanya încercă din răsputeri să nu pară speriată. Totuşi, îşi zise ea, chiar şi cetăţenii sovietici nevinovaţi se speriau atunci când agenţii KGB se uitau la ei în felul acesta.

El îi puse paşaportul pe blatul ghişeului şi spuse:

– Deschide valiza.

Nu putea să îşi închipuie motivul. Funcţionarii îţi puteau cere acest lucru fie pentru că le păreai suspect, fie pentru că nu aveau nimic mai bun de făcut... sau poate fiindcă le plăcea să scotocească prin lenjeria intimă a unei femei. Nu erau obligaţi să se justifice.

Cu inima bătându-i cu putere în piept, Tanya deschise valiza.

Funcţionarul îngenunche şi începu să îi caute printre lucruri. În mai puţin de un minut, descoperi manuscrisul lui Vasili. Îl scoase şi citi titlul: *Stalag: Un roman al lagărelor de concentrare naziste,* de Klaus Holstein.

Titlul era fals, la fel cum erau şi cuprinsul, prefaţa şi prologul.

Funcţionarul întrebă:

– Ce-i asta?

– O traducere parţială a unei lucrări est-germane. Mă duc la târgul de carte de la Leipzig.

– A fost aprobată?

– În Germania de Est, desigur, altfel nu ar fi fost publicată.

– Dar în Uniunea Sovietică?

– Nu încă. Lucrările nu pot fi trimise la aprobare înainte de a fi terminate, evident.

Încercă să respire normal în timp ce funcţionarul frunzărea manuscrisul.

– Oamenii ăştia au nume ruseşti, rosti el.

– Erau mulţi ruşi în lagărele naziste, după cum bine ştiţi, replică Tanya.

Dacă i se verifica povestea, ar fi fost imediat dată în vileag, iar ea ştia asta. Dacă funcţionarul ar fi trecut mai departe de primele pagini, ar fi realizat că poveştile nu erau despre nazişti, ci despre Gulag; iar KGB-ul ar fi avut nevoie de numai câteva ore ca să afle că nu exista nicio carte sau editură est-germană, moment în care Tanya ar fi fost dusă înapoi în beciul din Lubianka.

Omul răsfoia încet paginile, de parcă s-ar fi întrebat dacă să insiste asupra subiectului sau nu. Apoi se auzi zarvă la ghişeul alăturat: un călător obiecta faţă de confiscarea unei icoane. Funcţionarul care se ocupa de Tanya îi dădu înapoi actele şi biletul, făcându-i semn să plece, apoi se duse să îşi ajute colegul.

Ei i se înmuiaseră genunchii atât de tare, încât se temea că nu va putea merge mai departe.

Îşi recăpătă forţele şi depăşi prin restul formalităţilor. Avionul era familiarul model Tupolev Tu-104; era configurat pentru pasageri civili, uşor înghesuit, cu şase locuri pe rând. Până la Leipzig erau 1 600 de kilometri, iar cursa dura ceva mai mult de trei ore.

Când Tanya îşi recuperă valiza în celălalt capăt, o studie cu atenţie, însă nu văzu niciun semn că ar fi fost deschisă. Totuşi, încă nu putea răsufla uşurată. Merse cu aceasta pe la vamă şi imigraţie, simţind că transportă ceva radioactiv. Îşi aminti că guvernul est-german era considerat mai dur decât regimul sovietic. Agenţii Stasi erau chiar şi mai vigilenţi decât cei KGB.

Îşi prezentă actele. Un oficial le studie cu atenţie, apoi îi făcu un semn scurt să plece.

Ea se îndreptă spre ieşire, fără să se uite la feţele funcţionarilor în uniforme – toţi bărbaţi – care supravegheau pasagerii.

Apoi, unul dintre ei păşi în faţa sa.

– Tanya Dvorkin?

Ea fu pe punctul să izbucnească în lacrimi de vinovăţie.

– D... da.

Omul i se adresă în germană:

– Vă rog să mă însoţiţi.

„Gata, se gândi ea, viaţa mea s-a terminat."

Îl urmă printr-o uşă laterală. Spre surprinderea ei, aceasta ducea într-o parcare.

– Directorul târgului de carte a trimis o maşină pentru dumneavoastră, îi explică funcţionarul.

Un şofer o aştepta acolo. Omul se prezentă şi puse valiza incriminatoare în portbagajul unei limuzine verzui Wartburg 311.

Tanya urcă pe bancheta din spate şi se lăsă moale, de parcă ar fi fost beată.

Începu să îşi revină abia când maşina ajunse în centrul oraşului. Leipzig era o răscruce străveche, unde fuseseră găzduite târguri încă din Evul Mediu. Avea cea mai mare gară din Europa. În articolul ei, Tanya avea să menţioneze puternica tradiţie comunistă a oraşului, precum şi rezistenţa acestuia în faţa nazismului, continuată chiar şi în timpul războiului. Nu avea să pomenească gândul care tocmai îi trecea prin minte, şi anume că până şi clădirile impunătoare din secolul al XIX-lea arătau mai graţios decât arhitectura brutală a epocii sovietice.

Taxiul o duse la târg. Într-o sală mare, ca un depozit, edituri din Germania şi din străinătate ridicaseră standuri în care îşi expuneau cărţile. Directorul o conduse pe Tanya prin târg, prezentându-i locul. Principalul scop al târgului, îi zise el, nu era atât vânzarea şi cumpărarea cărţilor propriu-zise, cât negocierea cedării drepturilor de autor, pentru ca volumele să poată fi traduse şi publicate în alte ţări.

Spre sfârşitul după-amiezii, reuşi să scape de el şi să arunce o privire prin jur de una singură.

Era uimită de numărul mare de cărţi şi de gama lor variată: manuale auto, reviste ştiinţifice, almanahuri, poveşti pentru copii, Biblii, cărţi de artă, atlase, dicţionare, manuale şcolare şi operele complete ale lui Marx şi Lenin în principalele limbi europene.

Tanya căuta pe cineva care să vrea să traducă literatură rusă şi să o publice în Occident.

Începu să scruteze standurile, uitându-se după romane ruseşti publicate în alte limbi.

Deşi alfabetul latin era diferit de cel chirilic, Tanya învăţase germana şi engleza la şcoală şi studiase germana la universitate, aşa că putea citi numele autorilor, intuind în mare şi titlurile.

Vorbi cu câţiva editori, spunându-le că era jurnalistă la TASS şi întrebându-i cum li se părea târgul. Primi câteva replici utile pentru articolul său. Nici măcar nu sugeră că ar avea de oferit o carte rusească.

La standul editurii londoneze Rowley, găsi o traducere în engleză a îndrăgitului roman sovietic *The Young Guard*, scris de Alexander Fadeyev. Îl ştia foarte bine şi se amuză descifrând cuvintele englezeşti de pe prima pagină. Apoi fu întreruptă – o femeie atrăgătoare cam de-o seamă cu ea i se adresă în germană:

– Vă rog să-mi spuneţi dacă aveţi întrebări la care doriţi să vă răspund.

Tanya se prezentă şi o intervievă pe femeie cu privire la târg. Descoperiră foarte rapid că reprezentanta editurii vorbea rusa mai bine decât vorbea Tanya germana, aşa că schimbară limba, iar Tanya o întrebă despre traducerile în engleză ale romanelor ruseşti.

– Aş vrea să mai public, rosti redactoarea. Însă multe romane contemporane sovietice – inclusiv cel pe care îl ţineţi în mână – sunt linguşitor de pro-comuniste.

Tanya se prefăcu ofensată.

– Doriţi să publicaţi propagandă antisovietică?

– Nicidecum, replică femeia cu un surâs înţelegător. Scriitorii au tot dreptul să aprecieze guvernul ţării lor. Compania mea publică multe cărţi care celebrează Imperiul Britanic şi triumfurile acestuia. Însă un autor care nu vede absolut nicio problemă în societatea lui nu prea este luat în serios. E mai înţelept să strecori o nuanţă critică, măcar de dragul credibilităţii.

Tanyei îi plăcea femeia.

– Ne putem întâlni din nou? o întrebă ea.

– Aveţi ceva pentru mine? zise femeia ezitând.

Tanya nu îi răspunse la întrebare.

– Unde staţi?

– La Europa.

Tanya avea o cameră rezervată la acelaşi hotel. Mai bine de atât nici nu se putea.

– Cum vă numiţi?

– Anna Murray. Dumneavoastră?

– Mai vorbim, răspunse Tanya, apoi se îndepărtă.

Se simţea atrasă de Anna Murray din instinct, un instinct rafinat de un sfert de veac petrecut în Uniunea Sovietică; însă sentimentul era întărit de argumente solide. În primul rând, Anna era clar britanică, nu o rusoaică sau o est-germană care se dădea drept britanică. În al doilea rând, nu era comunistă, dar nici nu se străduia să pretindă contrariul. Neutralitatea ei relaxată era ceva imposibil de mimat pentru un spion KGB. În al treilea rând, nu folosise niciun jargon. Oamenii crescuţi în societatea sovietică nu se puteau abţine să nu vorbească despre partid, clasă, cadre şi ideologie. Anna nu folosise niciunul dintre aceste cuvinte-cheie.

Wartburgul verzui o aştepta afară. Şoferul o conduse la hotelul Europa, iar ea se cază. Aproape imediat după aceea, ieşi din cameră şi se întoarse la recepţie.

Nu voia să atragă atenţia asupra sa, aşa că nu întrebă de numărul camerei Annei Murray. Printre recepţionere probabil că era cel puţin o informatoare Stasi, iar aceasta cu siguranţă ar fi consemnat dacă o jurnalistă sovietică ar fi încercat să dea de o redactoare britanică.

Totuşi, în spatele biroului de la recepţie se aflau mai multe căsuţe numerotate, unde angajaţii păstrau cheile camerelor şi mesajele pentru oaspeţi. Tanya sigilă un plic gol, scrise pe el „Frau Anna Murray“ şi îl lăsă acolo fără să spună nimic. Funcţionara îl puse imediat în căsuţa camerei 305.

În spaţiul respectiv se afla şi o cheie, ceea ce însemna că Anna Murray nu era momentan în camera ei.

Tanya se duse apoi la bar. Anna nu era acolo. Rămase circa o oră, sorbind dintr-o bere şi schiţându-şi articolul pe un carneţel. Apoi intră în restaurant – Anna nu era nici acolo. Probabil se dusese să ia cina cu alţi colegi într-un restaurant din oraş. Tanya se aşeză singură la o masă şi comandă specialitatea locală, *allerlei*, o mâncare de legume. La sfârşit îşi bău încet cafeaua, prelungind totul încă o oră, apoi plecă.

Când trecu pe la recepţie, aruncă o privire spre căsuţe. Cheia de la camera 305 dispăruse.

Tanya se întoarse în camera ei, luă manuscrisul şi se duse la 305.

În faţa uşii ezită. Dacă făcea asta, nu mai exista vreo cale de întoarcere. Nu mai putea inventa nimic drept explicaţie sau pretext pentru fapta sa. Distribuia propagandă antisovietică în Occident. Dacă era prinsă, viaţa ei ar fi fost terminată.

Ciocăni la uşă.

Anna deschise – era desculţă şi avea în mână o periuţă de dinţi: era clar că se pregătea de culcare.

Tanya îşi duse degetul la buze, făcându-i semn să tacă, apoi îi dădu Annei manuscrisul şi îi şopti: „Revin peste două ore". După aceea plecă.

Se întoarse în camera ei şi se aşeză pe pat tremurând.

Dacă Anna îi respingea cartea pur şi simplu, n-ar fi fost o tragedie prea mare. Însă, dacă Tanya o judecase greşit, Anna s-ar fi putut simţi obligată să anunţe autorităţile că i s-a oferit o carte disidentă. S-ar fi putut teme că, dacă păstra tăcerea, ar fi putut fi acuzată de complicitate la o conspiraţie. Ar fi putut considera că singurul lucru rezonabil pe care îl putea face era să raporteze această abordare ilicită.

Însă Tanya credea că majoritatea occidentalilor nu gândeau astfel. În pofida precauţiilor ei, Anna nu ar fi considerat că săvârşeşte o infracţiune doar fiindcă citea un manuscris.

Deci întrebarea care se impunea era dacă Annei avea să îi placă romanul lui Vasili. Lui Daniil îi plăcuse, la fel şi redactorilor de la *New World*. Însă ei erau singurii oameni care citiseră poveştile şi toţi erau ruşi. Cum avea să reacţioneze un străin? Tanya era convinsă că Anna avea să aprecieze calitatea materialului, dar oare avea să fie impresionată? Oare avea să simtă că i se frânge inima?

Puţin după ora 11.00, Tanya reveni la camera 305.

Anna deschise uşa cu manuscrisul în mână.

Avea faţa scăldată de lacrimi.

Îi vorbi în şoaptă:

– Este insuportabil. Trebuie să spunem lumii.

*

Într-o vineri seară, Dave află că Lew, toboşarul trupei Plum Nellie, era homosexual.

Până atunci, crezuse că Lew era pur şi simplu timid. O grămadă de fete voiau să facă sex cu băieţii care cântau în trupele pop, iar garderoba arăta uneori ca un bordel, însă Lew nu profitase niciodată de asta. Nu era nimic uluitor însă: unii o făceau, alţii nu. Walli nu se culca niciodată cu admiratoarele. Dave o mai făcea ocazional, iar Buzz, basistul, nu le refuza niciodată.

Plum Nellie avea din nou spectacole. *I Miss Ya, Alicia* era în Top 20 pe poziţia a nouăsprezecea şi continua să urce. Dave şi Walli compuneau piese împreună, sperând să facă un disc lung. Într-o după-amiază se duseră la studiourile BBC din Portland Place şi înregistrară piesa pentru a fi difuzată la radio. Suma pe care o primeau era modică, însă era o bună oportunitate de a promova *I Miss Ya, Alicia*. Poate că melodia avea să ajungă pe primul loc în top.

Ieşiră clipind în lumina soarelui de amiază şi deciseră să meargă să bea ceva într-un local din preajmă, numit Golden Horn.

– Eu n-am chef să beau, rosti Lew.

– Nu fi tâmpit, zise Buzz. Când ai mai refuzat tu o halbă de bere?

– Hai să mergem în altă parte atunci, insistă Lew.

– De ce?

– Nu îmi place cum arată locul.

– Dacă te temi că vor sări fanii pe tine, pune-ţi ochelarii de soare.

Deşi apăruseră la televiziune de mai multe ori, fiind recunoscuţi uneori de admiratori prin restaurante şi baruri, rareori se întâmpla să aibă probleme. Învăţaseră să se ferească de locurile în care se puteau aduna adolescenţii, precum cafenelele de lângă şcoli, căci acolo ar fi fost sufocaţi; însă localurile pentru adulţi erau în regulă.

Intrară în Golden Horn şi se duseră la bar. Barmanul îi zâmbi lui Lew şi-i spuse:

– Bună, Lucy, dragă. Ce să fie? Votcă tonic?

Colegii de trupă se uitară surprinşi la Lew.

– Deci vii în mod regulat aici? fu curios Buzz.

– Ce e votca tonic? zise Walli.

– Lucy? adăugă Dave.

Barmanul deveni neliniştit.

– Cine sunt amicii tăi, Lucy?

Lew îi privi pe ceilalţi trei şi zise:

– Nemernicilor, m-aţi dat de gol!

– Eşti pederast? vru să ştie Buzz.

Acum, că se aflase, Lew renunţă la orice precauţii.

– Da, sunt pederast şi excentric la fel ca o portocală mecanică, o bancnotă de trei lire, un inorog mov sau o bâtă de fotbal. Dacă nu aţi fi fost toţi atât de orbi şi de proşti, v-aţi fi dat seama de ani buni. Da, sărut bărbaţi şi mă culc cu ei de câte ori pot să o fac fără să fiu prins. Dar nu trebuie să vă faceţi griji că voi începe să vă fac avansuri: sunteţi mult prea urâţi. Şi acum, hai să bem!

Dave bătu din palme încurajator şi, după o clipă de ezitare şi de şoc, Buzz şi Walli îi urmară exemplul.

Dave era intrigat. Ştia de existenţa homosexualilor, dar numai în teorie. Nu avusese niciodată un prieten homosexual, cel puţin din câte ştia el – deşi majoritatea preferau să păstreze secretul, precum Lew, întrucât comiteau o infracţiune. Bunica lui Dave, lady Leckwith, milita pentru modificarea legii, însă până acum nu avusese succes.

Dave sprijinea campania bunicii sale, în special pentru că îi detesta pe cei care i se împotriveau: clerici pompoşi, conservatori indignaţi şi colonei în retragere. Nu se gândise niciodată că legea ar fi putut să îi afecteze prietenii.

Comandară încă un rând de băuturi, apoi încă unul. Dave își cam epuizase banii, însă avea mari speranțe. *I Miss Ya, Alicia* urma să fie lansată în Statele Unite. Dacă piesa ar fi devenit hit acolo, trupa s-ar fi aranjat pe viață, iar el n-ar mai fi trebuit să își bată capul niciodată cu silabisirea corectă.

Localul se umplu rapid. Majoritatea bărbaților aveau ceva în comun: un fel ușor teatral de a merge și de a vorbi. În plus, își spuneau unul altuia „scumpule" și „dragule". După o vreme, băieților le veni ușor să îi deosebească pe pederaști de ceilalți. Poate că de asta o făceau. Erau și câteva cupluri de fete, majoritatea tunse scurt și purtând pantaloni. Dave simțea că vede o nouă lume.

Totuși, bărbații de acolo nu erau exclusiviști și păreau bucuroși să își împartă localul favorit cu heterosexualii. Jumătate din cei prezenți îl cunoșteau pe Lew, așa că trupa se trezi în centrul unui zumzet de conversații. Pederaștii glumeau într-un mod distinctiv, care îl făcea pe Dave să râdă. Un bărbat cu o cămașă asemănătoare cu cea a lui Lew spuse: „Oo, Lucy, purtăm amândoi aceeași cămașă! Ce drăguț!" Apoi adăugă în șoaptă, pe un ton teatral: „Târfuliță lipsită de imaginație ce ești", și toată lumea pufni în râs, inclusiv Lew.

Dave fu abordat de un bărbat înalt care îi zise cu voce scăzută:

– Hei, amice, știi cumva cine mi-ar putea vinde niște pastile?

Dave știa despre ce era vorba – mulți muzicieni luau amfetamine. Existau mai multe feluri care puteau fi cumpărate din locuri ca Jump Club. Dave încercase câteva, dar nu îi plăcuse efectul.

Îl privi pe străin cu băgare de seamă. Deși era îmbrăcat în blugi și cu un pulover cu dungi, hainele erau ieftine și nu se asortau, iar bărbatul era tuns scurt, soldățește. Dave avea o senzație neplăcută.

– Nu, răspunse el, apoi îi întoarse spatele.

Într-un colț se afla o mică scenă, cu un microfon, pe care urcă, la ora 9.00, un comediant, în aplauzele entuziaste ale publicului. Era un bărbat îmbrăcat precum femeile, deși coafura și machiajul erau atât de bine executate, încât Dave cu siguranță nu s-ar fi prins într-un alt context.

– Puțină atenție, vă rog! rosti comicul. Aș dori să fac un anunț de importanță publică. Jerry Robertson are B.V.

Toată lumea râse. Walli îl întrebă pe Dave:

– Ce înseamnă B.V.?

– Boală venerică, îi explică Dave. Pete pe penis.

Comediantul făcu o pauză, apoi adăugă:

– Știu sigur pentru că eu i-am dat-o.

Urmă un nou val de râsete, apoi la ușă se auzi zarvă. Dave se uită într-acolo și văzu mai mulți polițiști în uniformă intrând și îmbrâncind oamenii care le stăteau în cale.

Comicul continuă:

– Ooo, au venit oamenii legii! Ce-mi mai plac uniformele! Poliţia vine des aici, aţi observat? Mă întreb ce-i atrage!

Comicul făcea glume pe seama venirii poliţiştilor, însă aceştia erau cât se poate de serioşi. Împingeau oamenii în dreapta şi-n stânga, părând să facă exces de forţă. Patru dintre ei intrară în toaleta bărbaţilor.

– Poate că au venit doar să se uşureze, rosti comicul. Un ofiţer urcă pe scenă. Eşti inspector, nu-i aşa? continuă el într-o încercare de a flirta. Ai venit să mă inspectezi?

Alţi doi poliţişti îl traseră de pe scenă, în timp ce el striga:

– Nu vă faceţi griji! Nu opun rezistenţă!

Inspectorul înşfăcă microfonul.

– Gata, poponari jegoşi! strigă el. Am informaţii că în această incintă se vând droguri ilegale. Dacă nu vreţi să o încasaţi, întoarceţi-vă cu faţa la perete şi pregătiţi-vă să fiţi percheziţionaţi.

În local continuau să intre tot mai mulţi poliţişti. Dave se uită împrejur, căutând o cale de ieşire, însă toate uşile erau blocate de bărbaţi în uniforme albastre. Câţiva clienţi se îndreptară spre marginile încăperii şi se aşezară resemnaţi cu faţa la zid, ca şi cum n-ar fi fost prima dată când li se întâmpla asta. Poliţia nu făcea niciodată raiduri la Jump Club, reflectă Dave, deşi acolo drogurile erau vândute aproape fără ascunzişuri.

Poliţiştii care intraseră în toaletă scoaseră de acolo doi bărbaţi, unul dintre ei având nasul însângerat. Un poliţist îi zise inspectorului:

– Erau în aceeaşi cabină, şefu'.

– Mda, deci intră la sfidarea bunelor moravuri...

– Da, şefu'.

Dave primi o lovitură dureroasă în spate şi scăpă un ţipăt. Un poliţist cu baston îi zise:

– Treci la perete.

– De ce-ai făcut asta? întrebă Dave.

Poliţistul îi băgă bastonul sub nas.

– Taci din gură, poponarule, sau ţi-o închid eu cu bâta!

– Nu sunt... vru Dave să spună, apoi se opri.

„Mai bine lasă-i să creadă ce vor, se gândi el. Prefer să fiu alături de pederaşti decât de poliţie."

Se duse spre perete şi se aşeză aşa cum i se ordonase, masându-şi spatele în locul în care fusese lovit.

Lângă el îl descoperi pe Lew, care îl întrebă:

– Eşti teafăr?

– Eh, uşor învineţit. Tu?

– Mai nimic.

Dave înţelegea acum de ce voia bunica lui să modifice legea. Îi era ruşine că trăise atâta amar de vreme în ignoranţă.

– Măcar poliţiştii nu ne-au recunoscut, rosti Lew cu voce scăzută.

Dave încuviinţă.

– Nu par genul care să ştie cum arată starurile pop.

Cu coada ochiului îl zări pe inspector vorbind cu bărbatul îmbrăcat nepotrivit, cel care îl întrebase de pilule. Acum înţelegea cum se explicau blugii ieftini şi tunsoarea soldăţească a acestuia: tipul era un agent sub acoperire prost deghizat. Ridica continuu din umeri şi întindea mâinile în lături într-un gest de neputinţă, iar Dave presupuse că nu găsise pe nimeni care să vândă droguri.

Poliţiştii îi percheziţionară pe toţi cei prezenţi, silindu-i să îşi întoarcă buzunarele pe dos. Cel care îl verifică pe Dave insistă mai mult decât era cazul asupra zonei inghinale. „Oare şi poliţiştii ăştia sunt pederaşti? se întrebă Dave. Oare acesta este motivul pentru care fac asta?“

Câţiva bărbaţi care vociferară împotriva percheziţiei intime fură bătuţi cu bastoanele, apoi arestaţi pentru atacarea poliţiei. Un alt tip avea un buzunar plin cu pastile pentru care spunea că are reţetă de la medic, însă poliţiştii tot îl arestară.

Într-un final, poliţia plecă. Barmanul anunţă un rând de băuturi din partea casei, însă puţini îi acceptară oferta. Membrii trupei Plum Nellie deciseră să plece. Dave intenţiona să se ducă acasă şi să se culce devreme.

– Homosexualii trec des prin aşa ceva? îl întrebă el pe Lew pe când îşi luau rămas-bun.

– Tot timpul, omule, replică Lew. Absolut tot timpul.

*

Jasper se duse să îşi viziteze sora în apartamentul lui Hank Remington din Chelsea, într-o seară la ora 7.00, când ştia că o găseşte pe Anna acasă. Era agitat. Voia să le ceară Annei şi lui Hank ceva vital pentru viitorul său.

Stând în bucătărie, o urmărea pe Anna pregătind felul de mâncare preferat al lui Hank – un sandvici cu cartofi prăjiţi.

– Cum e la muncă? o întrebă el de dragul conversaţiei.

– Minunat, răspunse ea cu ochii sclipindu-i de entuziasm. Am descoperit un nou scriitor, un disident rus. Nici măcar nu îi ştiu numele adevărat, dar omul e un geniu. Îi public povestirile, care se desfăşoară într-un lagăr de detenţie siberian. Titlul este *Frostbite*.

– Nu pare foarte distractiv.

– E amuzant pe alocuri, dar îţi frânge sufletul. Am dat volumul la tradus acum.

Jasper era sceptic.

– Cine ar vrea să citească despre oamenii dintr-un lagăr de detenţie?

– Întreaga lume, rosti Anna. Aşteaptă şi-o să vezi. Dar tu? Te-ai gândit ce vei face după absolvire?

– Mi s-a oferit un post de reporter la *Western Mail*, dar nu vreau să îl accept. Mi-am redactat şi publicat propriul ziar, pentru Dumnezeu!

– Ai primit vreun răspuns din America?

– Unul, spuse Jasper.

– Numai unul? Ce ţi-au zis?

Jasper scoase scrisoarea din buzunar şi i-o arătă. Era de la o emisiune de ştiri numită *This Day*.

Anna o citi.

– Spune doar că nu angajează oameni fără interviu. Ce dezamăgitor!

– Am de gând să îi pun la încercare.

– Cum adică?

Jasper îi arătă adresa din antet.

– Mă voi duce la sediul lor cu această scrisoare în mână şi voi spune: „Am venit la interviu".

Anna râse.

– Îţi vor admira tupeul.

– Mai am o singură problemă, zise Jasper înghiţind în sec. Am nevoie de nouăzeci de lire pentru biletul de avion. Şi eu am doar douăzeci.

Ea ridică un coş cu cartofi din friteuză şi îi puse la scurs. Apoi îl privi pe Jasper.

– De-asta ai venit?

El încuviinţă.

– Poţi să îmi împrumuţi şaptezeci de lire?

– În niciun caz, rosti ea. Nu am şaptezeci de lire. Sunt redactor la o editură. Asta-i cât leafa mea pe o lună.

Jasper ştia că acesta avea să fie răspunsul ei. Însă nu era şi sfârşitul conversaţiei. Strânse din dinţi şi zise:

– Poţi să îi obţii de la Hank?

Anna aşează un strat de cartofi prăjiţi de o bucată pe pâine albă unsă cu unt. Îi stropi cu oţet de malţ, apoi presără multă sare peste ei. După ce puse o altă felie de pâine deasupra, tăie sandviciul în jumătate.

Apoi intră Hank, îndesându-şi cămaşa într-o pereche de pantaloni portocalii de cord. Părul lui lung şi roşcat era ud după duş.

– Salut, Jasper, rosti el, la fel de cordial ca de obicei. Apoi o sărută pe Anna şi zise: Iubito, ceva miroase bine!

Anna răspunse:

– Ascultă, Hank, ăsta s-ar putea să fie cel mai scump sandvici pe care îl vei mânca vreodată!

Capitolul 38

Dave Williams abia aştepta să îl cunoască pe celebrul său bunic, Lev Peshkov.

În toamna anului 1965, Plum Nellie se afla în turneu în Statele Unite. The All-Star Touring Beat Revue le oferea muzicienilor cazare la hotel la fiecare două nopţi. Celelalte nopţi şi le petreceau în autobuz.

Mergeau la un spectacol, urcau în autobuz la miezul nopţii şi porneau spre următorul oraş. Dave nu putea dormi prea bine în autobuz. Scaunele erau incomode, iar în spate era o toaletă urât mirositoare. Singurul aer proaspăt venea dinspre o cameră frigorifică plină cu sucuri carbogazoase oferite gratuit de Dr. Pepper, sponsorul turneului. O trupă soul din Philadelphia numită The Topspins organiza jocuri de poker în autobuz: Dave pierdu zece dolari într-o noapte şi apoi nu mai jucă.

Dimineaţa ajungeau la hotel. Dacă aveau noroc, se puteau caza imediat. Dacă nu, erau nevoiţi să aştepte la recepţie, nervoşi şi nespălaţi, până când clienţii din noaptea precedentă eliberau camerele. Aveau spectacol în seara respectivă, îşi petreceau noaptea la hotel şi plecau din nou cu autobuzul a doua zi de dimineaţă.

Băieţilor de la Plum Nellie le plăcea la nebunie să facă asta.

Nu câştigau mulţi bani, dar făceau turul Americii: ar fi făcut-o şi gratis.

Şi apoi, mai erau şi fetele.

Buzz, basistul, aducea uneori mai multe admiratoare în camera lui de hotel într-o singură zi sau noapte. Lew explora cu entuziasm peisajul pederast – deşi americanii preferau termenul „homo" în loc de „pederast". Walli îi rămăsese fidel lui Karolin, dar chiar şi el era fericit fiindcă ajunsese să-şi trăiască visul de star pop.

Lui Dave nu îi plăcea prea mult sexul cu admiratoarele, însă în turneu erau şi câteva fete grozave. Se dăduse la blonda Joleen Johnson de la The Tamettes, dar aceasta îl refuzase, explicându-i că era căsătorită de la 13 ani. Apoi încercase cu Little Lulu Small, care – deşi flirta cu el – nu voia să vină în camera lui. În cele din urmă, intră în vorbă într-o seară cu Mandy Love de la Love Factory,

o formaţie de negrese din Chicago. Fata avea ochi mari şi cafenii, o gură senzuală şi o piele catifelată, ce se simţea precum mătasea la atingere. Ea îi dădu pentru prima oară să încerce marijuana, care îi plăcu mai mult decât berea. După Indianapolis îşi petrecură toate nopţile împreună la hotel deşi trebuiau să fie discreţi: sexul interrasial era o infracţiune în anumite state.

Autobuzul intră în Washington într-o dimineaţă de miercuri. Dave urma să ia prânzul cu Bunicul Peshkov, totul fiind aranjat de mama lui, Daisy.

Se îmbrăcă pentru ocazie ca un adevărat star pop: cămaşă roşie, pantaloni albaştri de hippie, o haină gri de tweed cu model cadrilat roşu şi cizme ascuţite cu toc cubanez. Luă un taxi de la hotelul ieftin în care stăteau trupele şi se duse în zona mai selectă a oraşului, unde era situat apartamentul bunicului său.

Dave era intrigat. Auzise nenumărate lucruri urâte despre acest bătrân... Dacă legendele vehiculate în familie erau adevărate, Lev omorâse un poliţist în Sankt-Petersburg, apoi fugise din Rusia, lăsând în urmă o iubită însărcinată. În Buffalo o lăsase însărcinată pe fiica şefului său, apoi se căsătorise cu ea şi moştenise o avere. Fusese suspectat de uciderea socrului său, fără a fi pus sub acuzare. În timpul prohibiţiei, făcuse contrabandă cu alcool. Cât timp fusese căsătorit cu mama lui Daisy, avusese nenumărate amante, inclusiv vedeta de cinema Gladys Angelus. Şi tot aşa.

În timp ce aştepta la recepţia hotelului, Dave se întrebă cum arăta Lev. Nu se întâlniseră niciodată. Aparent, Lev vizitase Londra o dată, la nunta lui Daisy cu primul ei soţ, Boy Fitzherbert; însă nu mai venise niciodată de atunci.

Daisy şi Lloyd veneau în Statele Unite cam la fiecare cinci ani, în special pentru a o vizita pe mama ei, Olga, aflată acum într-un azil de bătrâni din Buffalo. Dave ştia că Daisy nu ţinea foarte mult la tatăl ei – Lev fusese mai mult absent în copilăria lui Daisy. Avusese o a doua familie în acelaşi oraş – o amantă, Marga, şi un fiu nelegitim, Greg – şi se pare că îi preferase mereu pe aceştia în locul lui Daisy şi al mamei sale.

În cealaltă parte a încăperii, Dave zări un bărbat de vreo 70 de ani, îmbrăcat într-un costum gri-argintiu şi purtând o cravată cu dungi albe şi roşii. Îşi aminti că mama lui zisese mereu despre Lev că fusese un crai. Dave zâmbi şi zise:

– Dumneata eşti bunicul Peshkov?

Îşi strânseră mâna, iar Lev remarcă:

– Nu ai şi tu o cravată?

Dave era obişnuit să audă asta mai tot timpul. Dintr-un motiv sau altul, cei din generaţiile mai vârstnice considerau că au tot dreptul să fie bădărani în privinţa hainelor tinerilor. Aşa că Dave avea mai multe replici pregătite, unele fermecătoare, iar altele de-a dreptul ostile. Acum spuse:

– Când erai adolescent în Sankt-Petersburg, bunicule, ce purtau puştii grozavi ca tine?

Expresia sobră a lui Lev se evaporă brusc, fiind înlocuită de un rânjet.

– Purtam o haină cu butoni de sidef, o vestă cu un lanţ de ceas din aramă şi o bască de catifea. Şi aveam părul lung, cu cărare pe mijloc, exact ca tine.

– Deci semănăm, rosti Dave. Numai că eu nu am omorât pe nimeni.

Lev tresări o clipă, apoi râse.

– Eşti un puşti isteţ, spuse el. De la mine ai moştenit isteţimea.

O femeie într-o haină şic albastră veni lângă Lev mergând ca un fotomodel, deşi era cam de-o seamă cu el. Lev zise:

– Ţi-o prezint pe Marga. Nu este bunica ta.

„Amanta", se gândi Dave.

– Se vede cu ochiul liber că sunteţi prea tânără ca să fiţi bunică, rosti el cu un zâmbet. Cum doriţi să vă spun?

– Vai, ce şarmant eşti! replică ea. Poţi să-mi spui Marga. Am fost şi eu cântăreaţă, deşi nu am avut succesul tău. Păru cuprinsă de nostalgie. Pe vremea aceea, mâncam la micul dejun băieţii chipeşi ca tine.

„Cântăreţele nu s-au schimbat", se gândi Dave, amintindu-şi de Mickie McFee.

Intrară în restaurant, apoi Marga îi puse o grămadă de întrebări despre Daisy, Lloyd şi Evie. Erau încântaţi să audă despre cariera de actriţă a lui Evie, mai ales că Lev avea propriul studio la Hollywood. Însă pe Lev îl interesa cel mai mult Dave şi afacerea lui.

– Lumea zice că eşti milionar, Dave, spuse el.

– Lumea minte, răspunse Dave. Vindem foarte multe discuri, într-adevăr, dar nu ies atât de mulţi bani cum îşi închipuie oamenii. Primim cam un penny pe disc. Deci, dacă vindem un milion de exemplare, câştigăm cât să ne cumpărăm fiecare câte o maşină mică.

– Cineva vă jecmăneşte, observă Lev.

– Nu m-aş mira, admise Dave. Însă nu ştiu ce să fac în această privinţă. L-am concediat pe primul nostru impresar, iar cel de acum este mult mai bun, dar tot nu îmi pot permite să cumpăr o casă.

– Eu lucrez în industria cinematografică şi uneori vindem discuri cu coloane sonore, deci am văzut cum lucrează oamenii. Vrei un sfat?

– Da, te rog.

– Fă-ţi propria casă de discuri.

Pe Dave îl intrigă sugestia. Şi el se gândise la asta, însă i se păruse de domeniul fantasticului.

– Crezi că ar fi posibil?

– Poţi închiria un studio de înregistrări o zi sau două sau oricât aveţi nevoie.

– Putem înregistra muzica şi presupun că e posibil să găsim o fabrică unde să scoatem discurile, dar nu ştiu cum vom face cu vânzarea lor. Nu aş vrea să-mi pierd timpul coordonând o echipă de agenţi de vânzări, chiar dacă aş şti cum să fac asta.

– Nici nu trebuie să o faci tu. Pune casa mare de discuri să se ocupe de vânzare şi de distribuţie pentru voi, oferindu-le un procent. Ei se vor alege cu firimiturile, iar voi veţi rămâne cu profitul.

– Mă întreb dacă vor accepta asta.

– Nu le va plăcea, dar o vor face, fiindcă nu îşi permit să vă piardă.

– Mda, bănuiesc că aşa este...

Dave se simţea foarte atras de acest bătrân şiret, în ciuda reputaţiei sale de infractor.

Dar Lev nu terminase.

– Şi activitatea editorială? Compui cântece, nu?

– Da, de obicei eu şi Walli le compunem.

Walli era cel care punea cântecele pe hârtie, căci scrisul şi gramatica lui Dave erau atât de proaste, încât nimeni nu le putea descifra; însă colaborau în actul creativ.

– Câştigăm un pic şi din drepturile de autor.

– Un pic? Ar trebui să câştigaţi o grămadă! Pun pariu că editorul vostru foloseşte un agent străin care îşi ia şi el partea lui.

– Aşa este.

– Dacă studiezi puţin problema, o să afli că un agent străin angajează la rândul lui un subagent, care îşi ia şi el partea, şi tot aşa. Şi toţi aceşti oameni fac parte din aceeaşi corporaţie. Până îşi iau ei 25 la sută de trei-patru ori, voi rămâneţi cu buza umflată. Lev clătină din cap scârbit. Fă-ţi şi o editură proprie. Nu vei câştiga niciodată bani dacă nu deţii controlul.

– Câţi ani ai, Dave? întrebă Marga.

– Şaptesprezece.

– Atât de tânăr! Bine măcar că eşti suficient de isteţ încât să îţi stea mintea la afaceri.

– Mi-aş fi dorit să fiu şi mai isteţ.

După prânz se duseră în salon.

– Unchiul tău Greg ni se va alătura la cafea, rosti Lev. El este fratele vitreg al mamei tale.

Dave îşi aminti că Daisy vorbea cu drag despre Greg. Tipul făcuse ceva prostii în tinereţe, dar nici ea nu fusese mai brează. Greg era senator republican, însă ea îi ierta până şi asta.

– Fiul meu, Greg, spuse Marga, nu a fost niciodată căsătorit, însă are şi el un fiu, pe nume George.

Lev adăugă:

– E un fel de secret pe care îl ştie toată lumea. Nimeni nu îl pomeneşte, dar toţi cei din Washington îl ştiu. Greg nu este singurul congresmen cu un copil nelegitim.

Dave auzise de George. Mama lui îi povestise despre el, iar Jasper Murray chiar îl întâlnise. Lui Dave i se părea grozav să aibă un văr de culoare.

– Deci, eu și cu George suntem singurii tăi nepoți, zise Dave.

– Întocmai.

– Iată-i pe Greg și pe George, spuse Marga apoi.

Dave ridică privirea. De ei se apropia un bărbat de vârstă mijlocie, îmbrăcat într-un elegant costum gri de flanel, căruia nu i-ar fi stricat să fie ceva mai călcat și periat. Lângă el se afla un negru chipeș de vreo 30 de ani, îmbrăcat absolut impecabil: purta un costum gri-închis de mohair și o cravată îngustă și modernă.

Cei doi bărbați veniră la masa lor și amândoi o sărutară pe Marga. Apoi, Lev zise:

– Greg, ți-l prezint pe nepotul tău, Dave Williams. George, el este vărul tău englez.

Se așezară cu toții. Dave observă că George era sigur pe el și echilibrat, deși era singura persoană de culoare din încăpere. Cântăreții negri își lăsau părul lung, ca toți cei din industria divertismentului, însă George era tuns scurt, probabil pentru că activa în politică.

– Ei, tată, ți-ai imaginat tu vreodată o familie ca asta? spuse Greg.

– Ascultă-mă pe mine, răspunse Lev. Dacă te-ai putea întoarce în timp, până în momentul în care aveam vârsta lui Dave de acum, și l-ai putea întâlni pe tânărul Lev Peshkov, spunându-i cu precizie cum va arăta viața lui... știi ce ar face? Ți-ar zice că nu ești în toate minților.

*

În seara aceea, George o scoase pe Maria Summers la cină; fata împlinea 29 de ani.

Își făcea griji pentru ea. Maria își schimbase locul de muncă și se mutase în alt apartament, dar tot nu avea un iubit. Ieșea cu fetele de la Departamentul de Stat cam o dată pe săptămână și din când în când ieșea cu George, însă nu avea deloc o viață sentimentală. George se temea că Maria nu își revenise încă din șoc. Asasinatul avusese loc cu aproape doi ani în urmă, dar putea dura chiar și mai mult ca să-ți revii după uciderea persoanei iubite.

Afecțiunea lui pentru Maria nu era nici pe departe fraternă. O considera extrem de atrăgătoare, încă de pe vremea acelei curse cu autobuzul în Alabama. Se gândea la ea așa cum se gândea la soția lui Skip Dickerson, care era o femeie superbă și fermecătoare. Și, întocmai ca soția celui mai bun prieten al său, Maria pur și simplu nu era disponibilă. Dacă viața ar fi luat o altă turnură, era convins că ar fi fost fericiți împreună. Însă el o avea pe Verena; iar Maria nu voia pe nimeni.

Se duseră împreună la Jockey Club. Maria purta o rochie gri de lână, simplă, dar elegantă. Nu purta bijuterii şi avea ochelarii la ochi. Coafura ei părea puţin demodată. Avea o faţă frumoasă şi o gură senzuală şi – cel mai important – avea un suflet cald: şi-ar fi găsit cu uşurinţă un bărbat dacă ar fi încercat. Cu toate acestea, lumea începuse să spună despre ea că e o femeie de carieră şi că slujba e cel mai important lucru din viaţa ei. George nu considera că astfel putea fi cu adevărat fericită şi îşi făcea griji în privinţa ei.

– Tocmai am fost promovată, îi zise ea când se aşezară la masă.

– Felicitări! exclamă George. Hai să luăm şampanie!

– A, nu, mulţumesc. Trebuie să lucrez mâine.

– Dar e ziua ta!

– Ştiu, dar nu contează. Poate o să beau un păhărel de coniac mai târziu, ca să dorm mai bine.

George ridică din umeri.

– Ei bine, cred că seriozitatea ta explică şi promovarea. Ştiu că eşti inteligentă, capabilă şi extrem de bine educată, însă nimic din toate astea nu contează în mod normal dacă eşti de culoare.

– Da, categoric. A fost mereu aproape imposibil ca persoanele de culoare să obţină funcţii înalte la stat.

– Bravo ţie că ai trecut şi peste prejudecata asta, este o mare realizare!

– Lucrurile s-au schimbat de când ai plecat de la Departamentul de Justiţie – şi ştii de ce? Guvernul încearcă să convingă poliţia din Sud să angajeze negri, iar sudiştii ripostează: „Uitaţi-vă la personalul vostru, aveţi numai albi!“ Aşa că oficialii de la vârf sunt puşi sub presiune. Ca să demonstreze că nu au prejudecăţi, trebuie să promoveze persoane de culoare.

– Probabil că un exemplu li se pare suficient.

Maria râse.

– A, da, mai mult decât suficient.

Apoi comandară. George se gândi că atât el, cât şi Maria reuşiseră să depăşească bariera pusă în calea negrilor, ceea ce nu însemna că aceasta nu era tot acolo. Dimpotrivă, ei erau excepţiile care confirmau regula.

Maria se gândea la acelaşi lucru.

– Bobby Kennedy pare un tip în regulă, rosti ea.

– Când l-am cunoscut, el considera problema drepturilor civile ca fiind o distragere a atenţiei de la chestiuni mai importante. Însă ce-i cu adevărat grozav la Bobby este că înţelege de vorbă bună şi se răzgândeşte dacă este cazul.

– Cum se descurcă?

– E abia la început, spuse George evaziv.

Bobby fusese ales senator de New York, iar George era unul dintre asistenţii lui apropiaţi. George simţea că Bobby încă nu se acomodase cu noul său

rol. Trecuse prin atâtea schimbări – fusese consilier-şef al fratelui său, preşedintele, apoi fusese tras pe linie moartă de preşedintele Johnson, iar acum era proaspăt senator –, încât risca să nu mai ştie cine este.

– Ar trebui să îşi ridice glasul împotriva războiului din Vietnam!

Era clar că Maria era foarte pătimaşă în această privinţă, iar George simţi că ea plănuise să pună o vorbă bună la el.

– Preşedintele Kennedy *reducea* implicarea noastră în Vietnam, refuzând în mod repetat să trimită trupe terestre, rosti ea. Însă de îndată ce a fost ales, Johnson a trimis 3 500 de puşcaşi marini, iar Pentagonul a cerut imediat o suplimentare a acestui număr. În iunie, au solicitat trimiterea altor 175 000 de soldaţi – iar generalul Westmoreland a fost de părere că nici aşa nu va fi de ajuns. Însă Johnson nu face decât să mintă mereu în legătură cu asta.

– Ştiu. Iar bombardarea Nordului ar fi trebuit să-l aducă pe Ho Şi Min la masa negocierilor, dar nu pare decât să-i fi înverşunat şi mai mult pe comunişti.

– Adică exact rezultatul scontat de cei de la Pentagon în simulările lor.

– Da? Nu cred că Bobby ştie asta, rosti George, hotărât să îl informeze a doua zi.

– Lumea nu ştie, însă ei au făcut două simulări asupra efectelor bombardării Vietnamului de Nord. Ambele au avut acelaşi rezultat: o *sporire* a atacurilor Vietcong în Sud.

– Este exact spirala de eşecuri şi escaladare a conflictului de care se temea Jack Kennedy.

– Şi fiul cel mare al fratelui meu se apropie de vârsta de recrutare. Pe chipul Mariei se citea teama pentru soarta nepotului ei. Nu vreau să moară Stevie! De ce nu spune nimic senatorul Kennedy?

– Ştie că va pierde din popularitate.

Maria nu era dispusă să accepte asta.

– Oare? Oamenilor nu le place acest război.

– Oamenilor nu le plac nici politicienii care şubrezesc moralul soldaţilor noştri criticând războiul.

– Nu poate lăsa opinia publică să-i dicteze.

– Cei care ignoră opinia publică nu fac mulţi purici în politică. Nu într-o democraţie.

Maria ridică tonul.

– Deci nimeni nu se poate împotrivi unui război vreodată? zise ea cu frustrare.

– Poate de aceea avem parte de atâtea.

După ce li se aduse mâncarea, Maria schimbă subiectul.

– Ce mai face Verena?

George simţea că o cunoaşte suficient de bine pe Maria ca să poată fi sincer cu ea.

– O ador, recunoscu el. Stă la mine ori de câte ori vine în oraş, cam o dată pe lună adică, însă nu pare să vrea să se aşeze la casa ei.

– Dacă s-ar aşeza la casa ei cu tine, ar trebui să locuiască la Washington.

– Şi ce-i rău în asta?

– Slujba ei este în Atlanta.

George nu vedea o problemă în asta.

– Majoritatea femeilor locuiesc acolo unde muncesc soţii lor.

– Lucrurile se schimbă. Dacă negrii pot fi egali, de ce nu ar putea şi femeile?

– Ei, haide! exclamă George indignat. Nu-i acelaşi lucru.

– Sigur că nu. Sexismul este mult mai rău. Jumătate din specia umană este înrobită.

– Înrobită?

– Gândeşte-te câte casnice lucrează din greu toată ziua fără să primească un ban! Şi în cea mai mare parte a lumii, femeia care îşi părăseşte soţul riscă să fie arestată şi adusă acasă de poliţie. Cineva care lucrează fără plată şi nu-şi poate părăsi locul de muncă este un rob, George.

George era deranjat de discuţie, mai ales că Maria avea argumentele de partea ei, însă profită de ocazie ca să abordeze subiectul care îl îngrijora cu adevărat. O întrebă:

– Acesta este motivul pentru care încă eşti singură?

Maria păru stânjenită.

– Parţial, rosti ea fără să îl privească în ochi.

– Când crezi că vei începe să ieşi din nou la întâlniri?

– În curând, presupun.

– Nu vrei s-o faci?

– Ba da, numai că am mult de muncă şi nu prea am timp liber.

George nu se lăsă păcălit.

– Crezi că nimeni nu se poate ridica la nivelul bărbatului pe care l-ai pierdut.

Ea nu negă.

– Greşesc? zise ea apoi.

– Cred că ai putea găsi pe cineva care să se poarte mai frumos cu tine decât a făcut-o el. Cineva deştept, sexy şi fidel.

– Poate.

– Ai merge la o întâlnire fără să îl vezi înainte pe tip?

– Posibil.

– Contează dacă este alb sau negru?

– Negru. E prea mare bătaie de cap să mă întâlnesc cu albi.

– Bine. George se gândea la Leopold Montgomery, reporterul. Însă nu zise nimic. Cum a fost friptura? adăugă apoi.

– Mi s-a topit în gură. Îţi mulţumesc că m-ai adus aici. Și că ţi-ai amintit de ziua mea.

Mâncară desertul, apoi băură coniac și cafea.

– Am un văr alb, rosti George. Ce spui de asta? Dave Williams. L-am cunoscut azi.

– Cum de nu l-ai mai văzut până acum?

– Este un cântăreţ britanic de pop și a venit aici în turneu cu trupa lui, Plum Nellie.

Maria nu auzise de ei.

– Acum zece ani, știam toate formaţiile din topuri. Oare îmbătrânesc?

George zâmbi.

– Ai împlinit 29 de ani azi.

– Da, încă un an și fac 30! Unde a zburat timpul?

– Marele lor hit a fost *I Miss Ya, Alicia.*

– Ah, da, am auzit piesa la radio. Deci vărul tău este în trupa aceea?

– Da.

– Îl placi?

– Da. E tânăr – nu are încă 18 ani –, dar este matur și l-a fermecat deja pe arţăgosul nostru bunic rus.

– L-ai văzut cântând live?

– Nu. Mi-a oferit un bilet gratis, dar ei sunt în oraș doar în seara asta, iar eu aveam deja planuri.

– O, George, ai fi putut contramanda întâlnirea cu mine!

– De ziua ta? În niciun caz! răspunse el; apoi ceru nota.

O conduse acasă în Mercedesul lui de epocă. Ea se mutase într-un apartament mai mare din același cartier, Georgetown.

Fură surprinși să vadă o mașină de poliţie parcată în faţa clădirii, cu luminile pornite. George o conduse pe Maria până la ușă, unde era postat un poliţist alb.

– S-a întâmplat ceva, domnule poliţist? întrebă George.

– Au fost jefuite trei apartamente din această clădire în seara asta, răspunse poliţistul. Locuiţi aici?

– Eu! exclamă Maria. A fost jefuit și apartamentul 4?

– Haideţi să vedem!

Intrară în clădire. Ușa de la apartamentul Mariei fusese deschisă cu forţa. Sângele părea să i se fi scurs din obraji atunci când intră în locuinţă. George și poliţistul o urmară.

Maria se uită împrejur năucită.

– Arată la fel cum l-am lăsat. Numai că au fost deschise toate sertarele, adăugă după o clipă.

– Trebuie să verificaţi dacă lipseşte ceva.

– Nu am bunuri care să merite să fie furate.

– În general se fură bani, bijuterii, alcool şi arme de foc.

– Am la mine ceasul şi inelul, nu beau şi nici nu am arme în casă.

Se duse în bucătărie, iar George o urmări prin uşa deshisă. Ea deschise o cutie de cafea.

– Aveam optzeci de dolari aici, îi zise poliţistului. Au dispărut.

El îşi notă în carnet.

– Exact optzeci?

– Trei bancnote de douăzeci şi două de zece.

Mai trebuia verificată o cameră. George traversă sufrageria şi deschise uşa dormitorului.

– George! strigă Maria. Nu intra acolo!

Prea târziu însă.

George stătea în prag, uitându-se împrejur uluit.

– O, Doamne! exclamă el, înţelegând imediat de ce nu ieşea Maria la întâlniri.

Ea se întoarse cu spatele, stânjenită peste măsură.

Poliţistul trecu pe lângă George şi intră în dormitor.

– Incredibil! exclamă el. Cred că aveţi aici o sută de fotografii cu preşedintele Kennedy! Bănuiesc că aţi fost o admiratoare a lui, nu-i aşa?

Maria se strădui să-i răspundă.

– Da, rosti ea cu voce sugrumată. O admiratoare.

– Adică... lumânările, florile şi toate celelalte... e uimitor!

George se întoarse cu spatele.

– Maria, îmi pare rău că m-am uitat, spuse el cu glas scăzut.

Ea clătină din cap, făcându-i semn că nu trebuia să se scuze: fusese un accident. Însă George ştia că profanase un loc secret şi sacru. Îi venea să intre în pământ.

Poliţistul continua să vorbească:

– Pare un... cum le zice... într-o biserică catolică? Un altar, ăsta-i cuvântul.

– Aşa este, recunoscu Maria. Este un altar.

*

Emisiunea *This Day* făcea parte dintr-o reţea de posturi şi de studiouri de televiziune şi radio, unele amplasate într-un zgârie-nori din centru. La departamentul de personal lucra o femeie atrăgătoare, de vârstă mijlocie – doamna Salzman –, care căzu victimă farmecului lui Jasper Murray. Femeia se aşeză picior peste picior şi îl privi iscoditor peste ochelarii cu rame albastre, spunându-i „domnule Murray". El îi aprinse ţigara şi îi zise „Ochi albaştri".

Îi părea rău pentru el. Venise tocmai din Marea Britanie, în speranţa că va fi intervievat pentru un post care nu exista. *This Day* nu angaja niciodată începători: toţi cei din echipă erau reporteri, producători, cameramani şi asistenţi de televiziune experimentaţi. Câţiva dintre ei se distinseseră în meseria lor. Până şi secretarele erau veterane în domeniul ştirilor. Degeaba protestase Jasper, insistând că nu era începător: fusese redactor la propriul său ziar. Presa studenţească nu era luată în considerare, îi explicase doamna Salzman extrem de compătimitoare.

Nu se putea întoarce la Londra: ar fi fost mult prea umilitor. Ar fi făcut orice ca să poată rămâne în Statele Unite. Postul de la *Western Mail* probabil că fusese deja ocupat de altcineva.

O imploră pe doamna Salzman să îi găsească un post, orice post, oricât de mărunt, undeva în reţeaua din care făcea parte *This Day*. Îi arătă cartea verde, obţinută de la ambasada americană din Londra, document care atesta că avea dreptul să îşi găsească de muncă în Statele Unite. Ea îi zise să revină peste o săptămână.

Se cazase într-un cămin pentru studenţii străini, plătind un dolar pe noapte. Îşi petrecuse o săptămână explorând New Yorkul, mergând peste tot pe jos ca să economisească bani. Apoi se întorsese să o vadă pe doamna Salzman, luând cu el un singur trandafir. Iar ea îi oferise un loc de muncă.

Era *foarte* mărunt. Era stenograf la un post de radio local, sarcina lui fiind să asculte la radio toată ziua şi să noteze tot ce se întâmpla: ce reclame erau difuzate, ce piese erau ascultate, cine era intervievat, durata buletinelor de ştiri, a prognozelor meteo şi a rapoartelor de trafic. Lui Jasper nu îi păsa. Făcuse primul pas: lucra în America.

Biroul de personal, postul de radio şi studioul *This Day* se aflau în acelaşi zgârie-nori, iar Jasper spera să îi întâlnească pe oamenii din echipa emisiunii, însă asta nu se întâmplă. Aceştia formau un grup de elită şi se ţineau departe de ceilalţi.

Într-o dimineaţă, Jasper se trezi singur în lift cu Herb Gould, redactor la *This Day;* era un bărbat de vreo 40 de ani, cu umbra unei bărbi negre. Jasper se prezentă şi zise:

– Sunt un mare admirator al emisiunii dumneavoastră.

– Vă mulţumesc, replică Gould politicos.

– Este ambiţia mea să lucrez la dumneavoastră, continuă Jasper.

– Nu avem nevoie de nimeni momentan, rosti Gould.

– Într-o zi, dacă aveţi timp, aş vrea să vă arăt articolele pe care le-am scris pentru ziare naţionale din Marea Britanie. Liftul se opri. Disperat, Jasper continuă: Am scris...

Gould ridică o mână ca să îl reducă la tăcere şi coborî din lift.

– Mulţumesc, spuse el, apoi plecă.

Câteva zile mai târziu, Jasper se afla la maşina de scris cu căştile la urechi, când auzi vocea suavă a lui Chris Gardner, gazda emisiunii de dimineaţă, zicând: „Trupa pop britanică Plum Nellie este în oraş şi va concerta diseară în cadrul All-Star Touring Beat Revue". Jasper ciuli urechile. „Speram să vă oferim un interviu cu aceşti băieţi, care sunt numiţi noii Beatles, însă promotorul ne-a comunicat că nu au timp. Aşa că vă prezentăm, în schimb, ultimul lor hit, compus de Dave şi Walli: *Goodbye London Town.*"

Când începu piesa, Jasper îşi scoase căştile de la urechi, sări de la biroul lui (amplasat într-o cabină mică de pe hol) şi intră în studio.

– Pot obţine eu un interviu cu Plum Nellie, rosti el.

Când era în direct, Gardner părea genul de vedetă de cinema care juca mereu rolul protagonistului romantic, însă în realitate era un tip banal, cu mătreaţă pe umerii hainei tricotate.

– Şi cum ai putea face asta, Jasper? zise el pe un ton blajin, uşor sceptic.

– Ştiu trupa. Am crescut cu Dave Williams. Mama mea şi mama lui sunt cele mai bune prietene.

– Poţi aduce trupa în studio?

Jasper ar fi putut, probabil, însă nu îşi dorea asta.

– Nu, minţi el. Însă dacă îmi daţi un microfon şi un magnetofon, vă garantez că îi voi intervieva în garderoba lor.

După câteva dificultăţi birocratice – directorul postului nu voia să lase un magnetofon scump să părăsească clădirea –, la ora 6.00 în acea seară Jasper se afla în culisele sălii de spectacole, cu trupa.

Chris Gardner voia doar câteva minute de remarci anoste de la membrii formaţiei: cum se simţeau în Statele Unite, ce părerea aveau despre fetele care ţipau la concertele lor, dacă le era dor de casă. Însă Jasper spera să obţină mai mult pentru postul de radio. Intenţiona să transforme acest interviu într-un adevărat paşaport pentru un loc de muncă serios în televiziune. Trebuia să fie senzaţional, să cutremure cu adevărat America.

Îi intervievă mai întâi împreună, punându-le întrebările uşoare, vorbind despre debutul lor pe scena londoneză şi făcându-i să se relaxeze. Le zise că postul ar fi vrut să îi prezinte ca persoane „complete": acesta era codul jurnaliştilor pentru întrebări personale şi intruzive, însă ei erau prea tineri şi neexperimetaţi ca să ştie asta. Erau deschişi cu el, mai puţin Dave, care rămânea precaut, amintindu-şi probabil scandalul provocat de articolul lui Jasper despre Evie şi Hank Remington. Ceilalţi aveau încredere în Jasper. Încă nu învăţaseră că nu puteai avea încredere în jurnalişti.

Apoi le ceru interviuri individuale. Începu cu Dave, ştiind că era liderul formaţiei. Îl luă uşor, evitând întrebările indiscrete şi nepunând la îndoială

niciun răspuns. Dave se întoarse liniştit la garderobă, ceea ce spori încrederea celorlalţi.

Jasper îl intervievă pe Walli la sfârşit.

Walli chiar avea ce povesti. Dar avea oare să îşi descarce sufletul? Jasper pregătise totul având în minte acest scop.

Jasper aranjase scaunele unul în apropierea celuilalt, vorbindu-i lui Walli pe un ton jos ca să creeze iluzia intimităţii, deşi cuvintele lor aveau să fie auzite de milioane de oameni. Puse o scrumieră lângă scaunul lui Walli ca să îl încurajeze să fumeze, intuind că o ţigară avea să îl facă să se simtă mai în largul său. Şi Walli o aprinse.

– Cum ai fost în copilărie? rosti Jasper zâmbind de parcă ar fi fost o discuţie lejeră. Cuminte sau obraznic?

Walli rânji.

– Obraznic, zise el râzând.

Începuseră cu dreptul.

Walli vorbi despre copilăria petrecută în Berlin, după război, şi despre interesul său timpuriu pentru muzică, apoi despre participarea la clubul Minnesänger, unde terminase pe locul doi la un concurs. Astfel, Karolin apăru în conversaţie cât se poate de natural, căci ea şi Walli cântaseră în duet în seara aceea. Walli deveni pasionat când începu să vorbească despre duetul lor muzical, despre selecţiile lor şi despre felul în care cântau împreună, fiind uşor de observat cât de mult o iubea, chiar dacă nu o spunea.

Erau poveşti spumoase, mult mai interesante decât interviurile obişnuite cu starurile pop, însă pentru Jasper tot nu era de ajuns.

– Vă simţeaţi bine, cântaţi o muzică grozavă şi vă încântaţi spectatorii, rosti el. Ce s-a întâmplat?

– Am cântat *If I Had a Hammer*.

– Explică-mi de ce a fost asta o greşeală.

– Miliţiei nu i-a convenit. Tatăl lui Karolin s-a temut că îşi va pierde serviciul din cauza noastră, aşa că a silit-o să renunţe.

– Deci, până la urmă, singurul loc în care puteai să îţi cânţi muzica era Occidentul.

– Da, rosti Walli scurt.

Jasper simţi că Walli încerca să îşi stăvilească pasiunea.

Într-adevăr, după o clipă de ezitare, Walli adăugă:

– Nu vreau să spun prea multe despre Karolin – i-aş putea provoca necazuri.

– Nu cred că poliţia secretă est-germană ascultă postul nostru de radio, zise Jasper surâzător.

– Nu, dar...

– Nu voi difuza nimic riscant, te asigur.

Era o promisiune fără acoperire, însă Walli o acceptă.

– Mulţumesc, zise el.

Jasper profită imediat de ocazie.

– Cred că singurul lucru pe care l-ai luat cu tine atunci când ai plecat a fost chitara.

– Da, aşa este. A fost o decizie bruscă.

– Ai furat un autovehicul.

– Făceam pe şoferul pentru liderul trupei. I-am folosit duba.

Jasper ştia că această poveste, deşi relatată pe larg în presa germană, nu fusese dezvăluită în Statele Unite.

– Ai condus până la punctul de control...

– Şi am sfărâmat bariera din lemn.

– Iar grănicerii au tras în tine.

Walli se mulţumi să dea din cap.

Jasper îşi coborî glasul când spuse:

– Şi duba a lovit un grănicer.

Walli încuviinţă din nou din cap. Lui Jasper îi venea să ţipe la el: „Suntem la radio – nu mai da din cap!“ În schimb, zise:

– Şi...

– L-am omorât, spuse Walli într-un sfârşit. L-am omorât pe tipul acela.

– Însă încerca să te omoare.

Walli clătină din cap, ca şi cum Jasper nu pricepea despre ce era vorba.

– Era de-o seamă cu mine, îi explică el. Am citit despre el în ziare mai târziu. Avea o iubită.

– Şi asta este important pentru tine...

Walli dădu din nou din cap.

– Ce înseamnă asta? întrebă Jasper.

– Semăna cu mine, rosti Walli. Atâta doar că mie îmi plăceau chitarele, iar lui armele.

– Însă lucra pentru regimul care te ţinea prizonier în Germania de Est.

– Eram doi băieţi şi-atât. Eu am fugit pentru că trebuia să o fac. El a tras în mine pentru că trebuia să o facă. Zidul este adevăratul rău.

Era o replică atât de grozavă, încât Jasper trebui să îşi înăbuşe entuziasmul. Scria deja în minte articolul pe care urma să îl ofere tabloidului *New York Post*. Parcă citea deja titlul:

SUFERINŢA SECRETĂ
A STARULUI POP WALLI

Dar voia mai mult de-atât.

– Karolin nu a plecat cu tine.

– Nu a venit la locul de întâlnire. Nu înţelegeam de ce. Am fost extrem de dezamăgit şi nu pricepeam ce s-a întâmplat. Aşa că am fugit singur.

Amintirile dureroase îl făcuseră pe Walli să uite de orice precauţie.

Jasper îl îmboldi din nou.

– Însă te-ai întors după ea, zise el.

– Am cunoscut nişte oameni care săpau un tunel pentru fugari. Trebuia să aflu de ce nu venise la locul de întâlnire. Aşa că am traversat tunelul în cealaltă direcţie, spre Est.

– Ai făcu un lucru periculos.

– Da, dacă aş fi fost prins...

– Şi te-ai întâlnit cu Karolin, iar apoi...

– Ea mi-a zis că este însărcinată.

– Şi că nu voia să fugă împreună cu tine.

– Se temea pentru copil.

– Alicia.

– Numele ei este Alice. L-am schimbat în cântec pentru rimă.

– Înţeleg. Şi care este situaţia ta acum, Walli?

Walli se înecă de emoţie.

– Karolin nu poate obţine permisiunea de a părăsi Germania de Est, nici măcar pentru o vizită scurtă; iar eu nu mă pot întoarce acolo.

– Deci sunteţi o familie despărţită de Zidul Berlinului.

– Da. Walli oftă adânc. S-ar putea să nu o văd niciodată pe Alice.

Jasper se gândi: „Gata, eşti al meu!"

*

Dave Williams nu o mai văzuse pe Beep Dewar de la vizita ei la Londra, din urmă cu patru ani. Era nerăbdător să o reîntâlnească.

Ultimul spectacol din turneul Beat Revue era la San Francisco, unde locuia Beep. Dave făcuse rost de adresa familiei Dewar de la mama lui, trimiţându-le patru bilete şi o scrisoare scurtă prin care îi invita în culise după concert. Aceştia nu îi putuseră răspunde, fiindcă el nu stătea în niciun oraş mai mult de o zi, aşa că nu ştia dacă urmau să vină sau nu.

Nu se mai culca de mult cu Mandy Love – spre marea lui părere de rău. Îl învăţase multe, inclusiv sexul oral. Însă ea nu se simţise niciodată comod să se afişeze cu un iubit alb britanic, iar acum se întorsese la fostul ei iubit, un cântăreţ de la Love Factory. Dave credea că urmau să se căsătorească la finalul turneului.

De atunci, nu mai fusese cu nimeni. Însă acum ştia ce fel de sex îi plăcea şi ce nu. Fetele puteau fi pătimaşe în pat, perverse, tandre, supuse sau practice. Lui Dave îi plăcea cel mai mult când erau jucăuşe.

Şi avea senzaţia că Beep ar fi fost jucăuşă.

Se întrebă cum ar fi fost dacă Beep venea la spectacol în seara aceea.

Şi-o amintea la 13 ani, fumând ţigări Chesterfield în grădina casei de pe Great Peter Street. Pe atunci era frumuşică şi minionă, mai sexy decât ar fi trebuit să fie o fată la vârsta aceea. Pentru Dave, la cei 13 ani ai săi, aţâţat de hormonii pubertăţii, ea era incredibil de atrăgătoare. Fusese înnebunit după ea. Totuşi, cu toate că se înţeleseseră bine, ea nu fusese interesată de el din punct de vedere romantic. Spre imensa lui frustrare, ea îl preferase pe mai vârstnicul Jasper Murray.

Gândurile îi zburară spre Jasper. Walli fusese supărat când interviul se difuzase la radio. Articolul din *New York Post* fusese chiar şi mai rău, având titlul:

„S-AR PUTEA SĂ NU ÎMI VĂD
NICIODATĂ COPILUL."
– TATĂ STAR POP
de Jasper Murray

Walli se temea că publicarea articolului i-ar fi putut provoca necazuri lui Karolin în Germania de Est. Dave îşi aminti interviul pe care Jasper i-l luase lui Evie şi jură în sinea lui să nu se încreadă niciodată în ce spunea acesta.

Se întrebă cât de mult se schimbase Beep în cei patru ani care trecuseră. Poate că era mai înaltă sau poate că se îngrăşase. Oare avea să i se pară copleşitor de atrăgătoare şi acum? Oare ea avea să fie mai interesată de el acum, că era mai în vârstă?

Putea să aibă un iubit, desigur. Poate că ieşea cu tipul respectiv în seara aceea în loc să vină la concert.

Înainte de spectacol, membrii trupei Plum Nellie avură la dispoziţie vreo două ore ca să vadă oraşul. Realizară rapid că San Francisco era cel mai grozav oraş dintre toate. Era plin de tineri îmbrăcaţi extrem de stilat. Minijupa nu mai era la modă. Fetele purtau rochii până în pământ, flori în păr şi clopoţei care clincăneau la fiecare mişcare. Bărbaţii aveau părul mai lung decât în oricare altă parte, inclusiv faţă de cei din Londra. Unii negri, bărbaţi şi femei, îl purtau într-o coafură imensă şi pufoasă care arăta uimitor.

Lui Walli îi plăcea oraşul în mod deosebit, spunând că se simte de parcă ar putea face orice aici. Era celălalt capăt al universului faţă de Berlinul de Est.

Douăsprezece trupe cântau în Beat Revue. Majoritatea interpretau două-trei piese, apoi coborau de pe scenă. Cea mai importantă formaţie avea douăzeci de minute în încheierea concertului. Băieţii din trupa Plum Nellie erau suficient de importanţi încât să încheie prima jumătate cu cincisprezece minute, perioadă în care cântară cinci melodii scurte. Nu aveau la ei amplificatoare: foloseau doar ce le puneau la dispoziţie organizatorii, uneori chiar şi

boxe primitive concepute pentru anunţuri sportive. Publicul, format aproape integral din adolescente, ţipă înnebunit de la început până la sfârşit. Membrii formaţiei aproape că nu se mai puteau auzi unul pe celălalt, dar nici nu mai conta: oricum nu asculta nimeni.

Entuziasmul concertării în Statele Unite începea să se estompeze. Trupa se plictisise, fiind nerăbdătoare să revină la Londra pentru a înregistra un nou album.

După ce terminară de cântat, se întoarseră în culise. Sala de concert era de fapt un teatru – aşadar, garderoba era mare, iar toaleta era curată, spre deosebire de cluburile din Londra şi din Hamburg. Singurele răcoritoare valabile erau sticlele de Dr. Pepper oferite de sponsor, însă portarul era de obicei dispus să trimită după bere.

Dave îşi anunţase colegii de trupă că nişte prieteni ai părinţilor săi aveau să vină în culise, rugându-i să se poarte frumos. Aceştia bombăniră nemulţumiţi: asta însemna că nu aveau voie cu droguri sau cu fete până când oamenii mari nu plecau.

În cea de-a doua jumătate, Dave se duse la portarul de la intrarea artiştilor şi se asigură că îşi notase numele oaspeţilor pe care îi aştepta: domnul Woody Dewar, doamna Bella Dewar, domnul Cameron Dewar şi domnişoara Ursula „Beep" Dewar.

La cincisprezece minute după sfârşitul spectacolului, cei patru apărură în pragul uşii de la garderobă.

Beep era aproape neschimbată, observă Dave încântat. Era încă minionă – fiind cam la fel de înaltă precum la 13 ani –, dar acum avea forme mult mai voluptuoase. Purta blugi strâmţi în talie, dar evazaţi sub genunchi, după ultima modă, şi un pulover mulat cu dungi late albe-albastre.

Oare se îmbrăcase special pentru Dave? Nu neapărat. Ce adolescentă *nu* s-ar fi îmbrăcat special înainte să intre în culisele unui concert pop?

Dave dădu mâna cu cei patru oaspeţi şi le prezentă restul trupei. Se temea că băieţii l-ar fi putut face de râs, însă aceştia se purtară exemplar. Cu toţii îşi invitau apropiaţi în culise, aşteptându-se ca restul trupei să se abţină de la excese în prezenţa rudelor mai în vârstă şi a prietenilor de familie.

Dave încercă să se forţeze să nu se mai holbeze la Beep. Încă avea aceea expresie. Şi Mandy Love o avea. Oamenii îi spuneau *sex appeal* sau *je ne sais quoi*. Beep avea un zâmbet de drăcuşor, un mers legănat şi un aer de curiozitate neostoită. Dave era la fel de mistuit de pasiune ca atunci când fusese un virgin de 13 ani.

Încercă să vorbească cu Cameron, care era mai mare cu doi ani decât Beep şi studia deja la Berkeley, lângă San Francisco. Însă Cam era dificil. Era în favoarea războiului din Vietnam, considera că drepturile civile ar trebui

să fie acordate într-un ritm mai lent şi i se părea normal ca actele homosexuale să fie pedepsite de lege. Pe deasupra, prefera jazzul.

Dave le acordă cincisprezece minute, apoi zise:

– Asta-i ultima noapte a turneului nostru. Peste câteva minute se organizează o mică reuniune de rămas-bun la hotel. Beep şi Cam, aţi vrea să veniţi?

– Eu nu, rosti Cameron imediat. Mulţumesc pentru invitaţie.

– Păcat, spuse Dave din politeţe. Dar tu, Beep?

– Mie mi-ar face mare plăcere să vin, zise Beep uitându-se la mama ei.

– Să fii acasă până la miezul nopţii, zise Bella.

– Vino cu taxiul acasă, te rog, adăugă Woody.

– Mă asigur eu de asta, îi linişti Dave.

Soţii Dewar şi Cameron plecară, apoi muzicienii urcară în autobuz împreună cu oaspeţii lor pentru scurtul drum până la hotel.

Petrecerea avea loc în barul hotelului, însă la recepţie Dave murmură în urechea lui Beep:

– Ai încercat vreodată să fumezi marijuana?

– Vrei să zici iarbă? rosti ea. Bineînţeles!

– Nu vorbi aşa tare – e ilegală!

– Ai iarbă?

– Da. Dar ar trebui probabil să o fumăm în camera mea. Apoi putem coborî la petrecere.

– Bine.

Urcară în camera lui. Dave rulă o ţigară, în timp ce Beep căuta la radio un post cu muzică rock. Se aşezară pe pat, trecându-şi ţigara unul altuia. Relaxându-se, Dave zâmbi şi zise:

– Când ai venit la Londra...

– Da?

– Nu ai fost prea interesată în mine.

– Îmi plăcea de tine, dar erai prea tânăr.

– *Tu* erai prea tânără pentru lucrurile pe care voiam să le fac împreună cu tine.

Ea zâmbi ştrengăreşte.

– Ce voiai să faci?

– O, era o listă lungă!

– Ce era în capul listei?

– În capul listei? Dave nu avea de gând să-i spună. Apoi se gândi: „Eh, ce-am de pierdut?“ Aşa că zise: Voiam să îţi văd sânii.

Ea îi dădu ţigara, apoi îşi trase peste cap puloverul cu dungi printr-o mişcare iute. Nu avea nimic pe dedesubt.

Dave era uluit şi încântat. Avu erecţie numai văzându-i sânii goi.

– Sunt atât de frumoşi... îngăimă el.

– Da, într-adevăr, rosti ea visătoare. Atât de frumoşi încât uneori nu mă pot abţine să nu-i ating şi eu.

– O, Doamne! gemu Dave.

– Pe lista ta... zise Beep. Ce urma?

*

Dave îşi amână plecarea cu o săptămână şi rămase la hotel. Se vedea cu Beep după terminarea orelor ei în fiecare zi de şcoală şi întreaga zi în timpul weekendului. Mergeau la film, îşi cumpărau haine şic şi se plimbau în jurul Grădinii Zoologice. Făceau dragoste de două-trei ori pe zi, încercând de fiecare dată să se protejeze.

Într-o seară, în timp ce el se dezbrăca, ea îi spuse:

– Scoate-ţi blugii!

El se uită la ea – stătea întinsă în pat îmbrăcată doar în lenjerie intimă şi cu o şapcă de denim pe cap.

– Ce tot zici acolo?

– În seara asta eşti sclavul meu. Faci cum îţi zic eu. Scoate-ţi blugii!

El se gândi că şi-i scotea oricum şi, când fu pe punctul să remarce asta, realiză că era o fantezie de-a ei. Gândul îl amuză, aşa că decise să-i cânte în strună. Se prefăcu reticent, spunându-i:

– Oh, chiar trebuie?

– Trebuie să faci tot ce îţi spun eu, fiindcă eşti al meu, rosti ea. Scoate-ţi blestemaţii ăia de blugi!

– Da, să trăiţi, zise Dave.

Ea se ridică în capul oaselor, privindu-l, iar el observă patima abia înfrânată din surâsul ei mijit.

– Aşa, foarte bine, rosti ea.

– Acum ce trebuie să fac? zise Dave apoi.

Ştia de ce i se aprinseseră călcâiele atât de tare după Beep, atât la 13 ani, cât şi cu câteva zile în urmă – era foarte amuzantă, gata să încerce orice, doritoare de noi experienţe. Cu unele fete, Dave se plictisise după doar două partide de amor. În schimb, simţea că nu s-ar fi putut sătura niciodată de Beep.

Dave simulă reticenţa în timp ce făcură dragoste, iar Beep îi ordonă să facă diverse lucruri, după care el oricum tânjea. Era excitant, în mod bizar.

După aceea, el o întrebă:

– De unde ţi-ai căpătat porecla?

– Nu ţi-am zis niciodată?

– Nu. Sunt atâtea lucruri pe care nu le ştiu despre tine... Şi totuşi, mă simt de parcă am fi apropiaţi de o grămadă de ani.

– Când eram mică, aveam o maşinuţă, din acelea în care stai şi pedalezi. Nici măcar nu mi-o mai amintesc, dar se pare că îmi plăcea la nebunie. Îmi petreceam ore în şir în ea şi claxonam pe toată lumea: „Beep! Beep!“

Apoi se îmbrăcară şi se duseră să cumpere hamburgeri. Dave o văzu muşcând dintr-al ei şi, urmărind cum i se prelinge zeama pe bărbie, realiză că era îndrăgostit.

– Nu vreau să mă întorc la Londra, spuse el.

Ea înghiţi şi zise:

– Atunci, rămâi.

– Nu pot. Plum Nellie trebuie să scoată un nou album. Apoi mergem în turneu, în Australia şi în Noua Zeelandă.

– Te ador, îi zise ea. O să plâng când vei pleca. Dar nu am de gând să stric ziua de azi fiind nefericită pentru mâine. Mănâncă-ţi hamburgerul. Ai nevoie de proteine.

– Simt că suntem suflete-pereche. Ştiu că sunt tânăr, dar am fost cu o grămadă de fete până acum...

– Nu-i cazul să te lauzi. Nici eu nu m-am descurcat prea rău.

– Nu voiam să mă laud. Nici măcar nu sunt mândru de asta – nu-i mare lucru atunci când eşti cântăreţ pop. Încercam să îmi explic – şi să îţi explic şi ţie – de ce sunt atât de sigur.

Ea înmuie un cartof prăjit în ketchup.

– Sigur de ce?

– Sigur că vreau ca relaţia asta să fie ceva permanent.

Ea încremeni cu cartoful în aer, apoi îl lăsă la loc pe farfurie.

– Ce vrei să spui?

– Vreau să fim împreună pentru totdeauna. Vreau să locuim împreună.

– Să locuim împreună... cum?

– Beep... începu el.

– Da, sunt tot aici.

El se întinse peste masă şi îi luă mâna.

– Ai lua în considerare posibilitatea de a ne căsători?

– O, Doamne! exclamă ea.

– Ştiu că sună nebuneşte.

– Nu-i vorba de asta, zise ea. Doar că-i foarte neaşteptat.

– Asta înseamnă că vrei şi tu să ne căsătorim?

– Ai dreptate. Suntem suflete–pereche. Nu m-am mai distrat niciodată atât de mult cu un iubit.

Dar încă nu îi răspundea la întrebare. Aşa că el rosti, încet şi răspicat:

– Te iubesc. Vrei să te căsătoreşti cu mine?

Ea ezită îndelung, apoi îi zise:

– Da, la naiba!

*

– Nici să nu aud, rosti Woody Dewar furios. Voi doi nu vă veţi căsători.

Era un tip înalt, îmbrăcat într-o jachetă de tweed, cu cămaşă şi cravată. Dave se străduia din greu să nu se lase intimidat.

– De unde ai ştiut? întrebă Beep.

– Nu contează.

– Nemernicul de frate-meu ţi-a zis, înţelese Beep. Ce proastă am fost că am avut încredere în el!

– Nu-i niciun motiv să recurgi la un limbaj vulgar.

Se aflau în salonul vilei în stil victorian pe care familia Dewar o avea pe Gough Street, în cartierul Nob Hill. Mobila veche şi frumoasă, precum şi perdelele scumpe, dar uzate îi aminteau lui Dave de casa de pe Great Peter Street. Dave şi Beep stăteau alături pe canapeaua de catifea roşie, Bella era aşezată pe un scaun vechi de piele, iar Woody stătea în faţa şemineului din piatră cioplită.

– Ştiu că este cam în pripă, zise Dave, dar am obligaţii: trebuie să înregistrez la Londra, voi pleca într-un turneu în Australia şi altele.

– Cam în pripă? zise Woody. E complet iresponsabil! Simplul fapt că sugerezi aşa ceva după o singură săptămână de întâlniri dovedeşte că nu eşti suficient de matur încât să te căsătoreşti.

Dave răspunse:

– Nu aş vrea să mă laud, dar mă siliţi să o fac. Eu trăiesc pe cont propriu de doi ani, independent de părinţii mei, timp în care am clădit o afacere internaţională de mai multe milioane de dolari, şi – deşi nu sunt atât de bogat cum crede lumea – sunt perfect capabil să îi asigur confortul necesar fiicei dumneavoastră.

– Beep are 17 ani! Şi tu la fel. Nu se poate căsători fără permisiunea mea, iar eu nu i-o acord. Şi pun pariu că Lloyd şi Daisy vor adopta aceeaşi atitudine faţă de tine, tinere Dave.

– În unele state te poţi căsători la 18 ani, spuse Beep.

– Nu ajungi nicăieri dacă o ţii tot aşa.

– Ce-o să faci, tată? O să mă închizi într-o mănăstire?

– Mă ameninţi că fugi şi te căsătoreşti pe ascuns?

– Vreau doar să îţi atrag atenţia că, la urma urmei, nu îţi stă cu adevărat în putere să ne opreşti.

Avea dreptate. Dave verificase la biblioteca publică din San Francisco de pe Larkin Street. Vârsta majoratului era 21, însă mai multe state le îngăduiau femeilor să se mărite la 18 ani fără consimţământul părinţilor. Iar în Scoţia,

vârsta minimă era de 16 ani. În realitate, era dificil ca părinţii să împiedice căsătoria a doi oameni hotărâţi.

Însă Woody zise:

– Nu fi atât de sigură. Nu o să se întâmpla una ca asta.

Dave rosti pe un ton împăciuitor:

– Nu vrem să ne certăm cu dumneavoastră în această privinţă, dar cred că Beep voia doar să vă atragă atenţia că nu doar părerea dumneavoastră contează.

Se gândise că vorbele sale inofensive nu puteau să îl jignească pe Woody – şi le rostise pe un ton politicos –, însă asta păru să îl scoată şi mai tare din sărite pe tatăl lui Beep.

– Ieşi din casa asta până nu te arunc eu afară!

Bella interveni pentru prima oară.

– Stai pe loc, Dave, zise ea.

Dave nu se clinti. Woody avea ceva probleme la un picior din cauza unei răni căpătate în război, aşa că nu putea arunca pe nimeni afară.

Bella se întoarse către soţul ei.

– Scumpule, acum 21 de ani ai înfruntat-o pe mama exact în această încăpere.

– Eu nu aveam 17 ani, ci 25.

– Mama te-a acuzat că ai provocat ruperea logodnei mele cu Victor Rolandson. Avea dreptate: tu ai fost cauza, deşi la momentul acela noi doi petrecuserăm doar o singură seară împreună. Ne întâlniserăm la petrecerea organizată de mama lui Dave, după care tu ai plecat să invadezi Normandia şi eu nu te-am mai văzut vreme de un an.

Beep zise:

– O seară? Ce i-ai făcut, mamă?

Bella îşi privi fiica, şovăi un pic, apoi spuse:

– I-am făcut sex oral într-un parc, scumpo.

Dave era uluit. Bella şi Woody? Era de neînchipuit!

Woody protestă:

– Bella!

– Nu-i momentul să ne ascundem după cuvinte, dragul meu Woody.

– La prima întâlnire? zise Beep. Incredibil, mamă! Bravo!

– Pentru numele lui Dumnezeu! exclamă Woody.

– Dragul meu, spuse Bella, încercam doar să îţi amintesc cum este să fii tânăr.

– Nu te-am cerut în căsătorie imediat ce te-am văzut!

– Da, într-adevăr, ţi-a luat foarte mult să o faci.

Beep chicoti, iar Dave începu să zâmbească.

– De ce mă sabotezi? îi zise Woody Bellei.

– Pentru că eşti puţin cam scrobit, răspunse ea, apoi îl luă de mână. Noi ne-am îndrăgostit. La fel şi ei. Norocul nostru, norocul lor.

Mânia lui Woody se mai domoli.

– Deci ar trebui să-i lăsăm să facă după cum îi taie capul?

– În nicun caz! Dar poate că obţinem un compromis.

– Nu văd cum am putea.

– Ce-ar fi să le cerem să ne mai întrebe peste un an? Între timp, Dave poate veni să stea aici, în casa noastră, oricând nu are de lucru cu trupa. Cât stă aici, poate împărţi patul cu Beep, dacă asta îşi doresc.

– Categoric nu!

– Oricum o vor face, fie aici, fie altundeva. Nu mai purta bătălii pe care nu le poţi câştiga. Şi nu mai fi ipocrit. Şi tu te-ai culcat cu mine dinainte să ne căsătorim şi ai făcut-o cu Joanne Rouzrokh înainte să mă cunoşti pe mine.

Woody se ridică în picioare.

– Mă mai gândesc, rosti el, apoi ieşi din cameră.

Bella se întoarse către Dave şi zise:

– Nu vă dau ordine, Dave, nici ţie, nici lui Beep. Vă rog doar – vă implor – să aveţi răbdare. Eşti un băiat bun, dintr-o familie de ispravă, şi mă voi bucura când te vei căsători cu fiica mea. Dar te rog să mai aştepţi un an.

Dave se uită la Beep. Fata dădu încet din cap.

– Fie, zise Dave. Un an.

*

Într-o dimineaţă, când pleca de la cămin, Jasper îşi verifică cutia poştală. Avea două scrisori: un plic albastru, par avion, pe care recunoscu scrisul graţios al mamei lui, şi unul pe care adresa era bătută la maşină. Înainte să le poată deschide, fu strigat: „Telefon pentru Jasper Murray!“ Îndesă plicurile în buzunarul interior al hainei.

La telefon era doamna Salzman.

– Bună dimineaţa, domnule Murray.

– Bună, Ochi albaştri.

– Aveţi cravată, domnule Murray? întrebă ea.

Cravatele nu mai erau la modă, iar un simplu stenograf oricum nu trebuia să se îmbrace la costum.

– Nu, recunoscu el.

– Puneţi-vă una. Herb Gould vrea să vă vadă la ora 10.00.

– Da? De ce?

– S-a eliberat un post de asistent la *This Day*. I-am arătat eu articolele dumitale.

– Îţi mulţumesc, eşti un înger!

– Pune-ţi cravată, rosti doamna Salzman, apoi închise.

Jasper se întoarse în cameră şi îmbrăcă o cămaşă curată albă, cu o cravată sobră, închisă la culoare. Apoi îşi puse haina şi paltonul şi se duse la serviciu.

Cumpără pentru doamna Salzman o cutie mică de bomboane de ciocolată de la taraba de ziare aflată la recepţia clădirii.

Intră în sediul *This Day* la zece fără zece minute. Cincisprezece minute mai târziu, o secretară îl conduse în biroul lui Gould.

– Îmi pare bine să vă cunosc, rosti Gould. Vă mulţumesc că aţi venit.

– Mă bucur să fiu aici, replică Jasper, intuind că Gould nu îşi mai amintea conversaţia lor din lift.

Gould citea ediţia *The Real Thing* din ziua asasinatului.

– În CV-ul dumneavoastră aţi menţionat că aţi pus bazele acestui ziar.

– Într-adevăr.

– Cum aţi făcut asta?

– Lucram la ziarul studenţesc oficial *St Julian's News*. Jasper începu să se relaxeze pe măsură ce vorbea. Am aplicat pentru postul de redactor, dar acesta a fost obţinut de sora precedentului redactor.

– Deci aţi făcut-o din ciudă.

Jasper râni.

– Parţial, da, deşi eram convins că pot face o treabă mai bună decât Valerie. Aşa că am împrumutat 25 de lire şi am lansat un ziar rival.

– Şi cum a mers?

– După trei ediţii, aveam deja vânzări mai mari decât *St Julian's News*. Iar noi obţineam profit, în vreme ce *St Julian's News* era subvenţionat.

Exagera puţin. Veniturile obţinute de *The Real Thing* într-un an acoperiseră costurile de producţie şi cam atât.

– E o mare realizare.

– Vă mulţumesc.

Gould ridică interviul cu Walli din *New York Post*.

– Cum aţi obţinut această mărturisire?

– Povestea lui Walli nu era un secret. Apăruse deja în presa germană. Însă pe atunci el nu era încă un star pop. Dacă îmi permiteţi...

– Continuaţi.

– Eu cred că arta jurnalismului nu înseamnă mereu descoperirea unor fapte. Uneori, înseamnă pur şi simplu să *realizezi* că anumite fapte cunoscute deja – şi scrise aşa cum trebuie – pot constitui o poveste de succes.

Gould încuviinţă.

– În regulă. De ce vreţi să treceţi de la presa scrisă la televiziune?

– Ştim că o fotografie bună pe prima pagină vinde mai multe exemplare decât cel mai bun titlu. Imaginile video sunt şi mai bune. Sunt sigur că va

exista mereu o piaţă pentru articole lugi şi profunde de ziar, dar în viitorul apropiat cei mai mulţi oameni vor afla ştirile de la televizor.

Gould zâmbi.

– Nu vă pot contrazice în această privinţă.

Difuzorul de pe biroul său sună şi secretara îl anunţă:

– Vă sună domnul Thomas de la biroul din Washington.

– Mulţumesc, dragă. Jasper, mi-a părut bine să vorbesc cu tine. Păstrăm legătura. Apoi ridică receptorul şi zise: Salut, Larry! Care-i treaba?

Jasper ieşi din birou. Interviul se desfăşurase bine, dar se încheiase brusc, ceea ce era oarecum frustrant. Şi-ar fi dorit să fi avut măcar ocazia să întrebe cât de curând avea să primească răspunsul. Însă el era un simplu candidat: nimeni nu îşi făcea griji despre cum se simţea.

Se întoarse la postul de radio. În timpul în care se aflase la interviu, treaba lui fusese făcută de secretara care îi ţinea locul în pauza de prânz. Acum îi mulţumi şi îşi reluă atribuţiile. Îşi scoase haina şi îşi aminti de scrisorile din buzunar. Îşi puse căştile şi se aşeză la micul său birou. La radio, un reporter sportiv prezenta un meci. Jasper scoase scrisorile şi o deschise pe cea cu adresa bătută la maşină.

Era de la preşedintele Statelor Unite.

Era o scrisoare-tip, cu numele lui scris de mână într-o căsuţă.

Începu să citească:

Bună ziua,

Sunteţi înştiinţat prin prezenta că sunteţi recrutat în Forţele Armate ale Statelor Unite...

Lui Jasper îi scăpă un: „Poftim?!"

...şi prin urmare trebuie să vă prezentaţi la adresa de mai jos pe 20 ianuarie 1966, la ora 7.00 dimineaţa, pentru repartizarea la un Centru de Recrutare al Forţelor Armate.

Jasper încercă să îşi stăpânească panica. Sigur era vorba de o încurcătură birocratică. El era britanic: armata americană nu avea cum să încorporeze cetăţeni străini.

Însă trebuia să lămurească această problemă cât mai curând cu putinţă. Birocraţii americani erau la fel de incompetenţi ca oricare alţii şi la fel de capabili să provoace nenumărate probleme inutile. Trebuia să pretinzi că îi iei în serios, ca pe o culoare roşie a semaforului într-o intersecţie pustie.

Centrul de încorporare se afla la câteva străzi distanţă de postul de radio. Când secretara veni să îl înlocuiască în pauza de prânz, el îşi puse haina şi paltonul şi ieşi din clădire.

Își ridică gulerul pentru a se proteja de vântul tăios din New York și străbătu în grabă străzile până la clădirea federală. Intră într-un birou militar de la etajul 3 și dădu peste un bărbat în uniformă de căpitan, așezat la o masă. Tunsura scurtă a acestuia arăta mai ridicol ca niciodată, mai ales că până și bărbații de vârstă mijlocie își lăsau acum părul mai lung.

– Pot să vă ajut cu ceva? rosti căpitanul.

– Sunt sigur că scrisoarea pe care mi-ați trimis-o a fost o greșeală, zise Jasper întinzându-i misiva.

Căpitanul se uită peste ea.

– Știți că este, de fapt, o loterie? spuse el. Numărul bărbaților apți pentru serviciul militar este mai mare decât numărul necesar de soldați, așa că recruții sunt aleși la întâmplare.

Îi dădu înapoi scrisoarea.

Jasper zâmbi.

– Nu cred că sunt eligibil pentru serviciul militar.

– De ce nu?

Poate că ofițerul nu îi remarcase accentul.

– Nu sunt cetățean american, rosti Jasper. Sunt britanic.

– Și ce faceți în Statele Unite?

– Sunt jurnalist. Lucrez pentru un post de radio.

– Și aveți permis de muncă, presupun.

– Da.

– Sunteți domiciliat aici.

– Exact.

– Atunci, puteți fi încorporat.

– Dar nu sunt american!

– Nu contează.

Situația devenea exasperantă. Armata încurcase borcanele, Jasper era aproape sigur de asta. Căpitanul, ca orice funcționar de rând, pur și simplu nu voia să recunoască greșeala.

– Vreți să spuneți că armata americană încorporează străini?

Căpitanul rămase imperturbabil.

– Încorporarea e bazată pe domiciliu, nu pe cetățenie.

– Nu se poate!

Căpitanul începu să își piardă răbdarea.

– Dacă nu mă credeți, puteți verifica.

– Exact asta voi face.

Jasper ieși din clădire și se întoarse la birou. Cu siguranță departamentul de personal avea să știe cum stăteau lucrurile acestea. Intenționa să treacă pe la doamna Salzman.

Îi dădu cutia cu bomboane de ciocolată.

– Eşti un dulce, îi zise ea. Şi domnului Gould îi place de tine.

– Ce a spus?

– Doar mi-a mulţumit că te-am trimis la el. Nu s-a decis încă. Dar nu ştiu să mai fi luat pe cineva în calcul.

– Asta-i o veste grozavă! Însă am o mică problemă cu care cred că m-aţi putea ajuta. Îi arătă scrisoarea primită de la armată. Cu siguranţă este o greşeală, nu-i aşa?

Doamna Salzman îşi puse ochelarii la ochi şi citi scrisoarea.

– Vai, ce ghinion! exclamă ea. Tocmai când îţi mergea atât de bine...

Lui Jasper nu-i venea să-şi creadă urechilor.

– Doar nu vreţi să spuneţi că sunt apt pentru serviciul militar!

– Ba da, eşti, rosti ea cu amărăciune. Am mai avut astfel de probleme cu angajaţi străini. Guvernul susţine că, dacă vrei să locuieşti şi să munceşti în Statele Unite, atunci trebuie să contribui la apărarea ţării de agresiunea comunistă.

– Vreţi să spuneţi că plec în armată?

– Nu neapărat.

Jasper simţi o nouă speranţă.

– Ce alternativă am?

– Poţi să te duci acasă. Nu vor încerca să te împiedice să părăseşti ţara.

– Este scandalos! Nu mă puteţi scoate cumva din belea?

– Ai vreo problemă medicală ascunsă, de orice fel? Platfus, tuberculoză, o gaură în inimă?

– Nu am fost niciodată bolnav.

Ea îşi coborî glasul şi zise:

– Şi presupun că nu eşti homosexual.

– Nu!

– Familia ta face parte dintr-o confesiune religioasă care interzice serviciul militar?

– Tatăl meu este colonel în armata britanică.

– Îmi pare rău, atunci.

Jasper începu să creadă că era adevărat ce i se întâmpla.

– Aşadar, chiar plec. Iar dacă voi obţine postul de la *This Day*, nu voi putea să îl iau. Deodată îi trecu ceva prin minte. Nu există obligaţia de a-ţi primi locul de muncă înapoi după încheierea serviciului militar? întrebă el.

– Numai dacă ai un an vechime.

– Deci s-ar putea să îmi pierd chiar şi postul de stenograf la radio!

– Nu există garanţii.

– În schimb, dacă părăsesc Statele Unite acum...

–...te poţi întoarce acasă fără probleme. Însă nu vei mai putea lucra niciodată în Statele Unite.

– Iisuse!

– Ce vei face? Vei pleca sau te vei duce în armată?

– Habar nu am, recunoscu el. Vă mulţumesc pentru ajutor.

– Iar eu îţi mulţumesc pentru bomboane, domnule Murray.

Jasper ieşi năucit din biroul ei. Nu se mai putea întoarce la muncă: trebuia să se gândească. Ieşi din nou afară. În mod normal, îi plăceau străzile din New York: clădirile înalte, puternicele camioane Mack, maşinile extravagante şi stilate, vitrinele strălucitoare ale fabuloaselor magazine. Astăzi, toate aveau un gust amar.

Porni spre East River şi se aşeză pe o bancă dintr-un parc, de unde se putea vedea podul Brooklyn. Se gândi cum ar fi fost să lase totul în urmă şi să se întoarcă acasă, la Londra, cu coada între picioare. Cum ar fi fost să-şi petreacă doi ani interminabili lucrând pentru un ziar britanic de provincie. Şi că nu ar mai fi putut niciodată să lucreze în Statele Unite.

Apoi se gândi la armată: părul tuns scurt, marşurile, sergenţii arţăgoşi, violenţa... Se gândi la junglele fierbinţi din Asia de Sud-Est. Poate că avea să fie nevoit să împuşte ţărani mărunţi şi slabi în pijama. Poate că avea să fie ucis sau schilodit.

Se gândi la toţi cunoscuţii lui din Londra care îl invidiaseră pentru că se ducea în State. Anna şi Hank îl scoseseră la cină, la Savoy, ca să sărbătorească. Daisy dăduse o petrecere de rămas-bun pentru el în casa de pe Great Peter Street. Mama lui plânsese.

Ar fi fost ca o mireasă care se întorcea acasă din luna de miere anunţând că a divorţat. Umilinţa părea mai cruntă decât riscul de a muri în Vietnam.

Ce putea să facă?

Capitolul 39

Clubul tinerilor din St. Gertrud se schimbase.

Începuse mai mult sau mai puţin nevinovat, îşi aminti Lili. Guvernul est-german era de acord cu dansurile tradiţionale, chiar şi în subsolul unei biserici. Şi se bucura ca un pastor protestant ca Odo Vossler să discute cu tinerii despre relaţii şi sex, de vreme ce vederile lui erau foarte probabil la fel de puritane precum ale statului.

Doi ani mai târziu, clubul nu mai era atât de nevinovat. Serile nu mai începeau cu un dans popular. Se cânta muzică rock şi se dansa în stilul individualist şi energic care prindea tot mai mult în întreaga lume. Apoi, Lili şi Karolin cântau la chitară şi din voce piese despre libertate. Serile se încheiau mereu cu o discuţie dirijată de pastorul Odo; iar aceste discuţii alunecau în mod regulat spre zonele interzise: democraţia, religia, neajunsurile guvernului est-german şi copleşitoarea atracţie exercitată de stilul de viaţă din Occident.

Asemenea discuţii erau ceva obişnuit acasă la Lili, dar pentru unii dintre puşti era o experienţă nouă şi eliberatoare să audă cum este criticat guvernul şi cum sunt puse la îndoială preceptele comuniste.

Acesta nu era singurul loc unde se petreceau astfel de lucruri. În trei-patru seri pe săptămână, Lili şi Karolin îşi luau chitarele şi mergeau în alte biserici sau în case din Berlin şi din apropierea acestuia. Ştiau că era periculos ce făceau, dar amândouă considerau că n-aveau mare lucru de pierdut. Karolin înţelegea că nu avea să fie împreună cu Walli câtă vreme Zidul Berlinului rămânea în picioare. După ce presa americană publicase articole despre Walli şi Karolin, cei de la Stasi pedepsiseră familia exmatriculând-o pe Lili de la colegiu: acum lucra ca ospătăriţă într-un bufet al Ministerului Transporturilor. Cele două tinere deciseseră să nu lase guvernul să le zdrobească. Acum erau celebre printre tinerii care se opuneau în secret comuniştilor. Îşi înregistrau cântecele, care circulau apoi de la un fan la altul. Lili simţea că astfel păstrau speranţa vie.

Pentru Lili mai exista şi o altă atracţie la St. Gertrud: Thorsten Greiner. Acesta era un tip de 22 de ani, cu o faţă de copil în genul lui Paul McCartney, ceea ce îl făcea să pară mult mai tânăr. Împărtăşea pasiunea lui Lili pentru

muzică. Se despărţise recent de o fată numită Helga, care nu era suficient de inteligentă pentru el – în opinia lui Lili.

Într-o seară din 1967, Thorsten aduse la club cel mai recent disc al celor de la Beatles. Pe o parte era o piesă veselă şi ritmată numită *Penny Lane,* pe care dansară cu toţii plini de energie, iar pe cealaltă parte era un cântec ciudat de fascinant, *Strawberry Fields Forever,* pe care Lili şi ceilalţi dansară slow, ca într-o transă, legănându-se pe muzică şi unduindu-şi braţele şi mâinile ca nişte plante subacvatice. Rulară discul pe ambele părţi de nenumărate ori.

Când oamenii îl întrebau pe Thorsten cum făcuse rost de disc, acesta îşi atingea nara într-un gest misterios, fără să spună nimic. Însă Lili ştia adevărul. O dată pe săptămână, unchiul lui Thorsten, Horst, traversa graniţa în Berlinul de Vest, într-o dubă plină cu maldăre de pânză şi de haine ieftine, principalul produs de export al celor din Est. Horst le dădea mereu grănicerilor o parte din revistele de benzi desenate, discurile de muzică pop, produsele de machiaj şi hainele elegante pe care le aducea la întoarcere.

Părinţii lui Lili considerau că muzica era frivolă. Numai politica li se părea serioasă, nereuşind să priceapă că pentru Lili şi generaţia ei muzica avea conotaţii politice chiar şi atunci când versurile se refereau la iubire. Noile moduri de a cânta la chitară şi din voce erau legate de părul lung şi de hainele diferite, de toleranţa rasială şi de libertatea sexuală. Fiecare cântec scos de Beatles sau de Bob Dylan transmitea generaţiei în vârstă un mesaj de genul: „Noi nu facem lucrurile ca voi". Pentru adolescenţii din Germania de Est, acesta era un apel extrem de politic, iar guvernul interzicea discurile respective tocmai pentru că ştia acest lucru.

Dansau pe *Strawberry Fields Forever* atunci când veni miliţia.

Lili dansa în faţa lui Thorsten. Înţelegea engleza şi o intrigau versurile cântate de John Lennon: „E uşor să trăieşti cu ochii închişi, interpetând greşit tot ceea ce vezi". Erau versuri care îi descriau perfect pe majoritatea oamenilor din Germania de Est, se gândi ea.

Lili fu printre primele persoane care observară uniformele în timp ce intrau pe uşa dinspre stradă. Îşi dădu seama imediat că agenţii Stasi descoperiseră, în sfârşit, ce se petrecea la clubul de la St. Gertrud. Era inevitabil: tinerii nu puteau să nu vorbească despre chestiile palpitante pe care le făceau. Nimeni nu ştia câţi cetăţeni est-germani erau informatori ai poliţiei secrete, însă mama lui Lili era convinsă că erau mai mulţi decât avusese Gestapoul. „Acum nu am mai putea face ce am făcut în război", zisese Carla; iar atunci când Lili o întrebase la ce anume se referea, mama ei tăcuse mâlc, ca întotdeauna. În orice caz, era de aşteptat ca Stasi să afle mai devreme sau mai târziu ce se petrecea la subsolul bisericii St. Gertrud.

Lili se opri din dans imediat şi se uită în jur după Karolin, dar nu o zări. Nici Odo nu se vedea nicăieri. Probabil că plecaseră de la subsol. În colţul

opus uşii dinspre stradă se afla o scară, ce ducea direct în casa pastorului, lipită de biserică. Probabil că ieşiseră pe acolo dintr-un motiv sau altul.

– Mă duc să îl aduc pe Odo, îi zise Lili lui Thorsten.

Reuşi să îşi croiască drum prin mulţimea de dansatori şi să iasă înainte ca oamenii să îşi dea seama că începea razia miliţiei. Thorsten o urmă. Ajunseră în capul scărilor înainte ca Lennon să înceapă să cânte: „Lasă-mă să te pun jos...“ şi să se oprească brusc.

Glasul aspru al unui ofiţer de miliţie începu să dea ordine dedesubt, în timp ce ei traversau holul locuinţei pastorului. Era o casă mare pentru un singur om: Odo era norocos. Lili nu venise aici prea des, dar ştia că la parter exista un birou şi intui că acolo era cel mai probabil să îl găsească. Uşa era întredeschisă, aşa că o împinse la perete şi intră în încăpere.

În camera cu furniruri de stejar şi cu rafturi pline cu lucrări de învăţături biblice, Odo şi Karolin erau prinşi într-o îmbrăţişare pătimaşă, sărutându-se precum oamenii îndrăgostiţi. Mâinile lui Karolin erau îngropate în părul lung şi bogat al lui Odo, în timp ce el dezmierda şi strângea sânii lui Karolin. Ea se lipea de el, cu trupul încordându-i-se ca un arc.

Lili amuţi din cauza şocului. Se gândea la Karolin ca fiind soţia fratelui ei, iar faptul că nu erau căsătoriţi în realitate i se părea un amănunt irelevant. Nici nu îi trecuse prin cap că fata ar fi putut să se ataşeze de un alt bărbat – cu atât mai puţin de un pastor! Preţ de o clipă, mintea ei căută disperată o explicaţie alternativă: repetau o piesă de teatru sau făceau exerciţii fizice.

Apoi, Thorsten exclamă:

– O, Doamne!

Odo şi Karolin se îndepărtară imediat unul de altul, într-o încercare aproape comică de a drege lucrurile. Şocul şi vinovăţia li se citea pe feţe. După un moment, începură să vorbească amândoi deodată. Odo zise: „Urma să îţi spunem“. În acelaşi timp, Karolin zise: „O, Lili, îmi pare atât de rău...“

Timpul păru să încremenească şi Lili observă fiecare detaliu în parte: modelul cadrilat al hainei lui Odo, sfârcurile lui Karolin împungând materialul rochiei, diploma de teolog a lui Odo pusă într-o ramă de aramă pe perete, covorul înflorat şi demodat din faţa şemineului.

Apoi îşi aminti urgenţa care o determinase să urce scările.

– A venit miliţia, îi anunţă ea. Sunt la subsol.

Lui Odo îi scăpă un „La dracu'!“, apoi ieşi cu paşi mari. Lili îl auzi grăbindu-se pe trepte.

Karolin încă o fixa la Lili. Niciuna din femei nu ştia ce să spună. Apoi, Karolin rupse tăcerea. „Trebuie să mă duc cu el“, rosti ea ieşind imediat după Odo.

Lili şi Thorsten rămaseră singuri în birou. Era un loc potrivit pentru săruturi, se gândi Lili cu tristeţe: furnirurile de stejar, şemineul, cărţile, covorul.

Se întrebă cât de des făcuseră asta Odo şi Karolin şi când începuse totul. Se gândi la Walli. Bietul Walli...

Apoi auzi strigăte la parter, iar asta o învioră. Nu avea niciun motiv să se mai întoarcă la subsol, realiză ea. Haina îi rămăsese acolo, dar seara nu era foarte friguroasă: se putea descurca şi fără ea. Ar fi putut să scape.

Uşa de la intrarea casei se afla în cealaltă parte a clădirii faţă de cea de la subsol. Se întrebă dacă miliţia încercuise locul, apoi decise că merita să verifice.

Străbătu holul şi deschise uşa din faţă. Nu se vedea nici urmă de miliţie.

– Hai, plecăm? îi zise ea lui Thorsten.

– Da, repede!

Ieşiră şi închiseră uşa încet.

– Te conduc acasă, îi zise Thorsten.

Se grăbiră până după colţ, apoi încetiniră când nu mai văzură biserica. Thorsten zise:

– Cred că a fost un şoc pentru tine.

– Credeam că îl iubeşte pe Walli! zise Lili cu tristeţe. Cum poate să-i facă una ca asta? rosti ea, apoi începu să plângă.

Thorsten o cuprinse pe după umeri.

– Când a plecat Walli?

– Acum aproape patru ani.

– Şansele de emigrare ale lui Karolin au crescut între timp?

Lili clătină din cap.

– Nu, au scăzut chiar.

– Are nevoie de cineva care să o ajute să o crească pe Alice.

– Mă are pe mine... şi familia mea!

– Poate că simte nevoia ca Alice să aibă un tată.

– Dar... pastorul?!

– Cei mai mulţi bărbaţi nici nu ar lua în calcul varianta de a se cupla cu o mamă necăsătorită. Odo este diferit tocmai pentru că este pastor.

Lili ajunse acasă şi fu nevoită să sune la uşă, căci cheia îi rămăsese în haină. Mama ei coborî să îi deschidă şi, văzându-i expresia, întrebă:

– Ce s-a întâmplat?

Lili şi Thorsten intrară în casă şi Lili zise:

– A fost un raid al miliţiei la biserică, iar când m-am dus să o avertizez pe Karolin, am surprins-o sărutându-l pe Odo!

Apoi izbucni din nou în lacrimi.

Carla închise uşa de la intrare.

– Adică... *sărutându-l?*

– Da, cu patimă! rosti Lili.

– Haideţi în bucătărie să beţi câte o ceaşcă de cafea.

De îndată ce își încheiară povestea, tatăl lui Lili plecă, hotărât să se asigure că fata nu avea să își petreacă noaptea la închisoare. Apoi Carla le atrase atenția că Thorsten ar fi trebuit să plece acasă, gândindu-se că poate părinții lui auziseră de raid și își făceau acum griji în privința lui. Lili îl conduse la ușă, iar el o sărută scurt pe buze, într-un mod cu totul încântător.

După aceea, Lili, Carla și Bunica Maud rămaseră singure în bucătărie. Alice, acum în vârstă de trei ani, dormea la etaj.

Carla îi spuse lui Lili:

– Nu fi prea aspră cu Karolin.

– De ce nu? zise Lili. L-a înșelat pe Walli!

– Au trecut patru ani...

– Bunica l-a așteptat patru ani pe bunicul Walter, o întrerupse Lili. Și ea nici măcar nu avea un copil!

– Într-adevăr, rosti Maud. Deși m-am gândit și la Gus Dewar.

– Tatăl lui Woody? zise Carla surprinsă. Nu știam.

– Și Walter a fost ispitit, continuă Maud cu sinceritatea voioasă atât de caracteristică persoanelor mult prea în vârstă pentru a se mai jena. De către Monika von der Helbard. Dar nu s-a întâmplat nimic.

Ușurința cu care trata această problemă o irita pe Lili.

– Ție ți-e ușor, bunico, zise ea. Totul s-a întâmplat într-un trecut îndepărtat.

Carla spuse:

– Mă întristează situația asta, Lili, dar nu văd cum am putea fi supărate. Walli s-ar putea să nu mai vină niciodată acasă, iar Karolin nu poate părăsi niciodată Germania de Est. Chiar îi putem pretinde să își petreacă viața așteptând un bărbat pe care s-ar putea să nu-l mai vadă vreodată?

– Credeam că asta va face. Credeam că și-a luat un angajament, rosti Lili. Totuși, realiză că nu și-o putea aminti pe Karolin spunând asta cu gura ei.

– Cred că a așteptat deja prea mult.

– Adică patru ani înseamnă mult?

– E destul de mult pentru ca o tânără să înceapă să se întrebe dacă e dispusă să-și sacrifice viața pentru o amintire.

Atât Carla, cât și Maud o înțelegeau pe Karolin, realiză Lili cu deznădejde.

Discutară problema până la miezul nopții, când Werner se întoarse acasă însoțit de Karolin... și de Odo.

– Doi băieți s-au luat la bătaie cu milițienii, zise Werner, dar în afara lor nu a mai ajuns nimeni la închisoare, din fericire. Totuși, clubul este închis.

Se așezară cu toții la masa din bucătărie. Odo se așeză lângă Karolin. Spre groaza lui Lili, pastorul îi luă mâna în fața tuturor. Apoi spuse:

– Lili, îmi pare rău că ai aflat asta din greșeală, tocmai când ne pregăteam să îți spunem.

– Ce să-mi spuneţi? rosti ea pe un ton agresiv, deşi avea o presimţire că ştia ce urmează.

– Ne iubim, continuă Odo. Nu mă aştept să îţi fie prea uşor să accepţi asta şi regretăm cu adevărat. Însă ne-am gândit şi ne-am rugat pentru asta.

– V-aţi rugat? repetă Lili nevenindu-i să creadă. Nu îmi amintesc să o fi văzut pe Karolin rugându-se pentru ceva!

– Oamenii se mai schimbă.

„Femeile slabe se schimbă ca să le facă pe plac bărbaţilor", se gândi Lili. Însă înainte să o rostească cu glas tare, mama ei spuse:

– Tuturor ne este greu, Odo. Walli o iubeşte pe Karolin şi iubeşte şi copilaşul pe care nu l-a văzut niciodată. Ştim asta din scrisorile lui. Şi o putem deduce din cântecele trupei Plum Nellie: multe dintre ele sunt despre despărţire şi pierdere.

Karolin zise:

– Dacă doriţi, voi pleca de aici chiar în seara aceasta.

Carla clătină din cap.

– Nouă ne este greu, dar ţie îţi e şi mai greu, Karolin. Nu pot pretinde unei tinere normale să îşi dedice viaţa unui bărbat pe care s-ar putea să nu-l mai revadă vreodată – chiar dacă această persoană este scumpul nostru fiu. Werner şi cu mine am discutat despre asta. Ştiam că se va întâmpla, mai devreme sau mai târziu.

Lili era şocată. Părinţii ei se aşteptaseră la asta?! Şi ei nu îi ziseseră nimic. Cum puteau fi atât de împietriţi la suflet?

Sau, pur şi simplu, erau mai cu capul pe umeri? Nu voia să creadă una ca asta.

– Vrem să ne căsătorim, zise Odo.

Lili se ridică în picioare.

– Nu! strigă ea.

Odo continuă:

– Şi sperăm să ne daţi cu toţii binecuvântarea voastră: Maud, Werner, Carla şi mai ales Lili, care a fost o prietenă de nădejde pentru Karolin în aceşti ani dificili.

– Duceţi-vă dracu'! izbucni Lili ieşind din cameră.

*

Dave Williams împingea căruciorul cu rotile al bunicii sale prin Piaţa Parlamentului, urmat de un cârd de fotografi. Agentul de publicitate al trupei Plum Nellie anunţase în prealabil presa, aşa că Dave şi Ethel se aşteptaseră la aparatele foto, pozându-le acum timp de zece minute. Apoi, Dave zise: „Vă mulţumesc, domnilor" şi intră în parcarea de la Palatul Westminster. Se mai

opri la intrarea pairilor pentru o ultimă poză, după care împinse scaunul în Camera Lorzilor.

Aprodul spuse:

– Bună ziua, m'lady.

Bunica Ethel, baroneasa Leckwith, avea cancer pulmonar. Lua medicamente puternice ca să își calmeze durerile, însă avea mintea limpede. Încă putea să meargă pe distanțe scurte, deși își pierdea repede răsuflarea. Avea toate motivele să se retragă din viața politică. Însă în ziua aceea, lorzii discutau Proiectul de Lege al Delictelor Sexuale, 1967.

Ethel era atât de hotărâtă în această chestiune și datorită prietenului ei homosexual, Robert. Spre surprinderea lui Dave, chiar și tatăl său – pe care el îl considera un om cu vederi învechite – era în favoarea reformării legii. Se pare că Lloyd văzuse cu ochii lui cum îi persecutau naziștii pe homosexuali și nu uitase asta niciodată, deși refuza să discute detaliile.

Ethel nu avea să ia cuvântul la dezbatere – era prea bolnavă ca să o mai poată face –, dar era hotărâtă să voteze. Și când lui Eth Leckwith îi intra ceva în cap, nu o mai putea opri nimic.

Dave o împinse pe holul de la intrare, care era și garderobă – fiecare cârlig de haine avea o fundă roz de care membrii ar fi trebuit să își agațe săbiile. Camera Lorzilor nici măcar nu se străduia să țină pasul cu vremurile.

În Marea Britanie era o infracțiune ca un bărbat să facă sex cu alt bărbat și an de an sute de oameni erau inculpați, întemnițați, și – cel mai rău – umiliți în presă. Proiectul aflat în discuție în ziua aceea urma să legalizeze actele homosexuale consimțite între adulți în particular.

Era un subiect controversat, iar proiectul nu era apreciat de opinia publică; însă curentul era în favoarea reformei. Biserica Anglicană hotărâse să nu se opună modificării legii. Continuau să susțină că homosexualitatea era un păcat, dar recunoșteau că nu ar fi trebuit să fie considerată drept o infracțiune. Proiectul avea șanse bune, însă susținătorii lui se temeau de o întorsătură de ultim moment – de unde și hotărârea lui Ethel de a vota.

– De ce ții neapărat să mă duci *tu* la această dezbatere? îl întrebă Ethel pe Dave. Nu ai manifestat niciodată prea mare interes pentru politică.

– Toboșarul nostru, Lew, este homo, răspunse Dave folosind termenul american. Eram cu el într-un local numit Golden Horn atunci când poliția a făcut o razie. Am fost atât de dezgustat de felul în care s-au comportat polițiștii, încât am căutat începând de atunci o cale de a arăta că sunt de partea homosexualilor.

– Bravo ție, rosti Ethel, apoi adăugă cu arțagul caracteristic: Mă bucur să văd că spiritul militant al predecesorilor tăi nu a fost anihilat complet de rock and roll.

Băieţii de la Plum Nellie aveau un succes mai mare ca oricând. Lansaseră un „album concept" numit *For Your Pleasure Tonight,* ce se pretindea a fi o înregistrare a unui spectacol cu trupe de diverse genuri: numere de varietăţi, folk, blues, swing, gospel, Motown – de fapt, toate stilurile trupei Plum Nellie. Albumul se vindea în milioane de exemplare în toată lumea.

Un poliţist îl ajută pe Dave să urce scaunul cu rotile pe un rând de trepte. Dave îi mulţumi, întrebându-se dacă agentul participase vreodată la o razie dintr-un club de homosexuali. Ajunseră în Foaierul Pairilor şi Dave o duse pe Ethel până în pragul sălii de dezbateri.

Ethel plănuise asta şi obţinuse acordul liderului lorzilor de a apărea în scaunul cu rotile. Însă Dave nu avea voie să intre în încăpere, aşa că aşteptară ca unul dintre prietenii ei să o observe şi să o preia.

Dezbaterea începuse deja. Pairii erau aşezaţi în bănci din piele roşie, amplasate de ambele părţi ale unei camere cu decoraţiuni ridicol de bogate, ca un palat dintr-un film Disney.

Un pair vorbea, iar Dave începu să asculte.

– Proiectul este o cartă a pederaştilor şi va încuraja proliferarea celor mai dezgustătoare creaturi, prostituatele masculine, zicea omul pe un ton pompos. El va spori ispitele care îi pândesc deja pe adolescenţi.

„Asta e cam ciudat, se gândi Dave. Oare tipul ăsta crede că toţi bărbaţii sunt pederaşti, doar că majoritatea rezistă, pur şi simplu, ispitei?"

– Nu că nu i-aş compătimi pe bieţii homosexuali, continuă bărbatul, însă îi compătimesc şi pe cei căzuţi în plasa lor.

„Căzuţi în plasa lor? Ce tâmpenii", se gândi Dave.

Un om din tabăra laburiştilor se ridică şi o preluă pe Ethel. Dave plecă de unde stătea şi urcă pe o scară până în galeria spectatorilor.

Când ajunse acolo, un alt pair luase cuvântul.

– Într-unul dintre cele mai populare ziare de duminică, a apărut săptămâna trecută un articol, pe care o parte dintre Excelenţele Voastre s-ar putea să-l fi văzut, despre o nuntă de homosexuali într-o ţară de pe continent.

Dave citise articolul din *News of the World.*

– Cred că ziarul respectiv trebuie felicitat pentru prezentarea acestui eveniment imoral.

Cum putea o nuntă să fie un eveniment imoral?

– Nu pot să sper decât că, dacă acest proiect va fi adoptat, practicile de acest soi vor fi urmărite cu maximă vigilenţă. Nu cred că s-ar putea întâmpla şi în ţara noastră aceste lucruri, dar totul este posibil.

„De unde sunt scoşi la iveală dinozaurii ăştia?" se gândi Dave.

Din fericire, nu toţi pairii erau atât de jalnici. O femeie cu un aspect impresionant şi cu părul argintiu se ridică să vorbească. Dave o întâlnise la mama lui acasă: o chema Dora Gaitskell. Ea zise:

– Ca societate, noi trecem cu vederea multe perversiuni săvârşite de bărbaţi şi de femei în intimitate. Legea şi societatea sunt foarte tolerante cu acestea şi închid ochii.

Dave era uluit. Ce ştia ea despre perversiunile dintre bărbaţi şi femei?

– Acei bărbaţi care se nasc, care sunt formaţi sau sunt atraşi irevocabil spre homosexualitate ar trebui să beneficieze şi ei de acelaşi grad de toleranţă precum toate celelalte aşa-zise perversiuni dintre bărbaţi şi femei.

„Bravo, Dora", se gândi Dave.

Însă preferata lui Dave fu o altă femeie cu părul alb, cu un licăr inteligent în privire. Şi ea fusese musafir în casa de pe Great Peter Street: o chema Barbara Wootton. După ce unul dintre bărbaţi insistă asupra sodomiei, ea strecură o notă de ironie.

– Mă întreb: oare de ce se tem adversarii acestui proiect? rosti ea. Nu au cum să se teamă că aceste practici dezgustătoare se vor desfăşura sub privirile lor, întrucât actele respective sunt legale numai dacă se desfăşoară în intimitate. Nu au cum să se teamă că tinerii vor fi corupţi, fiindcă aceste acte vor fi legale numai dacă au loc între doi adulţi care consimt. Nu pot decât să presupun că adversarii proiectului se vor teme că imaginaţia lor va fi bruiată de viziuni ale faptelor petrecute altundeva.

Aluzia era destul de nevoalată: bărbaţii care încercau să păstreze homosexualitatea în afara legii o făceau pentru a-şi struni propriile fantezii. Dave râse în gura mare şi fu redus la tăcere imediat de un aprod.

Votul avu loc la ora 6.30. Lui Dave i se părea că cei mai mulţi dintre vorbitori se pronunţaseră împotriva proiectului, fiind mai numeroşi decât susţinătorii acestuia. Procesul de vot dură extraordinar de mult. În loc să pună bileţele de hârtie într-o cutie sau să apese butoane, pairii trebuiau să se ridice şi să părăsească încăperea, trecând printr-unul dintre cele două foaiere, fie pentru „Conţinut", fie pentru „Nu Conţinutului". Scaunul lui Ethel fu împins în foaierul pentru „Conţinut" de către un alt pair.

Proiectul trecu cu 111 voturi la 48. Lui Dave îi venea să strige de bucurie, dar i s-ar fi părut nepotrivit: era ca şi cum ar fi aplaudat într-o biserică.

Dave se întâlni cu Ethel la intrarea în sală şi preluă scaunul cu rotile de la unul dintre prietenii ei. Ea părea triumfătoare, dar extenuată, iar el nu se putu abţine să nu se gândească la cât mai avea de trăit.

Ce viaţă avusese, se gândi el în timp ce o împingea spre ieşire pe coridoarele bogat ornamentate. Propria lui transformare din nătângul clasei într-un star pop nici nu se compara cu traseul ei, dintr-o căsuţă cu două dormitoare de lângă movila de zgură din Aberowen până la sala de dezbateri aurită din Camera Lorzilor. Iar ea transformase şi ţara, nu numai pe sine. Luptase şi câştigase nenumărate bătălii politice – votul pentru femei, asistenţa socială,

îngrijirea medicală gratuită, educaţia fetelor, iar acum libertatea pentru persecutata minoritate a bărbaţilor homosexuali. Dave compusese cântece îndrăgite în toată lumea, însă asta părea cu totul nesemnificativ în comparaţie cu realizările bunicii sale.

Un bărbat în vârstă care mergea sprijinindu-se în două bastoane îi opri pe un hol cu furniruri. Aerul său de eleganţă decrepită i se părea familiar, lui Dave şi îşi aminti că îl mai văzuse o dată înainte, tot în Camera Lorzilor, în ziua în care Ethel devenise baroneasă, cu aproape cinci ani în urmă. Bărbatul rosti pe un ton afabil:

– Ei, Ethel, văd că ţi-a trecut proiectul de pederastie. Felicitări!

– Mulţumesc, Fitz, răspunse ea.

Apoi Dave îşi aminti. Îl avea în faţă pe contele Fitzherbert, cel care deţinuse cândva un mare conac în Aberowen, numit Tŷ Gwyn, acum Colegiul pentru Învăţământ Postşcolar.

– Îmi pare rău să aud că eşti bolnavă, draga mea, rosti Fitz.

Părea să ţină cu adevărat la ea.

– O să-ţi vorbesc pe şleau, Fitz, îi zise Ethel. Nu o mai duc mult. Probabil că nu mă vei mai vedea niciodată.

– Asta mă întristează cumplit.

Spre surprinderea lui Dave, pe chipul încreţit de riduri al bătrânului conte începură să şiroiască lacrimi, pe care el le şterse cu o batistă mare şi albă din buzunarul de la piept. Dave îşi aminti acum că şi data trecută, când fusese martorul întâlnirii dintre cei doi, fusese izbit de emoţia intensă şi abia controlată dintre ei.

– Mă bucur că te-am cunoscut, Fitz, spuse Ethel, pe un ton care sugera că el ar fi putut să presupună contrariul.

– Adevărat? replică Fitz. Apoi, spre uimirea lui Dave, adăugă: Nu am iubit niciodată pe cineva aşa cum te-am iubit pe tine.

– Şi eu simt la fel, rosti ea, uluindu-l şi mai tare pe Dave. Acum, că dragul meu Bernie a murit, o pot recunoaşte. El a fost sufletul meu pereche, dar tu ai fost cu totul altceva.

– Mă bucur.

– Am un singur regret, zise Ethel.

– Ştiu la ce te referi, rosti Fitz. Băiatul.

– Da. Dacă ar fi să îmi pun o ultimă dorinţă, aceasta ar fi să dai mâna cu el.

Dave se întrebă cine ar fi putut fi „băiatul". Nu el, probabil.

– Ştiam eu că îmi vei cere asta, zise contele.

– Te rog, Fitz.

El încuviinţă.

– La vârsta mea, ar trebui să îmi pot recunoaşte greşelile.

– Îţi mulţumesc, rosti ea. Acum pot muri fericită.

– Sper că există viaţa de apoi, zise el.

– Habar n-am, răspunse Ethel. Adio, Fitz!

Bătrânul se înclină cu dificultate deasupra scaunului cu rotile şi o sărută pe buze. Apoi se îndreptă de spate şi spuse:

– Rămas-bun, Ethel.

Dave împinse scaunul cu rotile mai departe.

După un minut, întrebă:

– Acela era contele Fitzherbert, nu-i aşa?

– Da, confirmă Ethel. El este bunicul tău.

*

Fetele erau singura problemă a lui Walli.

Tinere, frumuşele şi seducătoare într-un fel viguros care lui i se părea specific american, acestea îi băteau la uşă cu zecile, toate dornice să facă sex cu el. Faptul că îi rămânea fidel iubitei sale din Berlinul de Est părea doar să îl facă şi mai atrăgător în ochii lor.

– Cumpăraţi-vă o casă, le zisese Dave colegilor de trupă. Astfel, după ce se termină visul nostru frumos şi nimeni nu va mai vrea să audă de Plum Nellie, măcar veţi avea un loc unde să staţi.

Walli începea să realizeze că Dave era foarte deştept. De când fondase cele două companii, Nellie Records şi Plum Publishing, formaţia făcea mult mai mulţi bani. Walli nu era încă milionar, cum credea lumea, dar urma să fie după ce avea să primească drepturile de autor pentru *For Your Pleasure Tonight*. Între timp, îşi putea permite, în sfârşit, să îşi cumpere o casă numai a lui.

La începutul anului 1967, cumpără o casă cu o arcadă frontală în stil victorian, în San Francisco, pe Haight Street, colţ cu Ashbury. În acest cartier, valoarea proprietăţilor fusese afectată de o dispută perpetuată vreme de ani buni cu privire la construirea unei autostrăzi care nu se mai realizase. Chiriile scăzute îi atrăgeau pe studenţi, dar şi pe alţi tineri, care creau o ambianţă relaxată, un adevărat magnet pentru muzicieni şi actori. Membrii trupelor The Grateful Dead şi Jefferson Airplane locuiau acolo. Era ceva obişnuit să vezi staruri rock, iar Walli putea merge pe stradă aproape ca orice persoană normală.

Familia Dewar, singurii oameni pe care Walli îi cunoştea în San Francisco, se aştepta ca el să renoveze casa şi să o modernizeze; însă lui îi plăceau tavanele demodate şi lambriurile de lemn, aşa că decise să păstreze totul, mulţumindu-se doar să o zugrăvească.

Îşi amenajă două băi de lux şi o bucătărie utilată complet, inclusiv cu o maşină de spălat vase. Îşi cumpără un televizor şi un pick-up de ultimă oră. În rest nu îşi achiziţionă prea multă mobilă obişnuită. Puse carpete şi perne pe podeaua din lemn lustruit, saltele şi cuiere în dormitoare. Singurele scaune

pe care le avea erau şase taburete în genul celor folosite de chitarişti în studiourile de înregistrări.

Atât Cameron, cât şi Beep Dewar erau studenţi la Berkeley, ramura din San Francisco a Universităţii din California. Cam era un ciudat care se îmbrăca precum un bărbat de vârstă mijlocie, fiind mai conservator chiar şi decât Barry Goldwater. Însă Beep era cumsecade şi îi făcu cunoştinţă lui Walli cu prietenii ei, o parte din aceştia fiind vecini de cartier cu el.

Walli stătea aici când nu era în turneu cu trupa sau când nu înregistrau ceva la Londra. Cât era în San Francisco, îşi petrecea cea mai mare parte a timpului cântând la chitară. Era nevoie de o înaltă abilitate ca să cânţi aparent fără efort, cum făcea el pe scenă, iar el nu lăsa să treacă nicio zi fără să exerseze măcar două ore. După aceea lucra la cântece: încerca noi acorduri, punând cap la cap fragmente de melodii, străduindu-se să decidă care erau reuşite şi care erau doar armonioase.

Îi scria săptămânal lui Karolin. Era greu să se gândească la lucrurile pe care putea să i le spună. Nu i se părea prea frumos să îi povestească despre filme, concerte şi restaurante de care ea nu avea să se bucure niciodată.

Cu ajutorul lui Werner, aranjase să-i trimită bani lunar, astfel încât Karolin şi Alice să se poată întreţine. Cu o alocaţie modestă în valută puteai cumpăra multe în Germania de Est.

Karolin îi scria lunar. Învăţase să cânte la chitară şi forma un duet cu Lili. Cântau piese de protest şi puneau în circulaţie casete cu muzica lor. Altminteri, viaţa ei părea searbădă în comparaţie cu a lui, iar majoritatea veştilor sale erau despre Alice.

La fel ca cei mai mulţi oameni din cartier, Walli nu îşi încuia uşa. Prieteni şi străini veneau şi plecau atunci când voiau. Îşi păstra chitarele preferate într-o cameră încuiată de la etaj: în afara acestora, nu avea prea multe bunuri de valoare. O dată pe săptămână, un magazin local îi umplea frigiderul şi bufetul cu articole de băcănie. Oaspeţii se serveau singuri şi, când mâncarea se termina, Walli se ducea la restaurant.

Seara vedea filme şi piese de teatru, se ducea să asculte alte trupe sau îşi petrecea timpul cu alţi muzicieni, bând bere şi fumând marijuana, acasă la ei sau la el. Erau multe de văzut pe stradă: scenete improvizate, teatru stradal şi acte artistice pe care oamenii le numeau „evenimente". În vara anului 1967, cartierul deveni brusc faimos, fiind considerat centrul mondial al mişcării hippie. Când şcolile şi facultăţile se închiseră şi începu vacanţa, tineri din toată America făcură autostopul până la San Francisco, îndreptându-se spre intersecţia dintre Haight şi Ashbury. Poliţia decise să închidă ochii în privinţa folosirii pe scară largă a marijuanei şi a LSD-ului, dar şi în privinţa oamenilor care făceau sex mai mult sau mai puţin în public în Buena Vista Park. Şi toate fetele luau pastile contraceptive.

Fetele erau singura problemă a lui Walli.

Tammy şi Lisa erau tipice. Veniseră din Dallas, Texas, într-un autobuz Greyhound. Tammy era blondă; Lisa era hispanică. Ambele aveau 18 ani. Plănuiseră să îi ceară lui Walli doar un autograf şi descoperiseră uimite că uşa lui era deschisă, iar el stătea pe o pernă imensă şi cânta la chitara acustică.

Fetele îi ziseră că aveau nevoie de un duş după drumul cu autobuzul, iar el le spuse să se simtă ca acasă. Făcură duş împreună, fără să închidă uşa de la baie, aşa cum descoperi Walli într-o clipă de neatenţie, cu gândul la armonii, când se duse acolo să se uşureze. Să fi fost doar o coincidenţă faptul că exact în acel moment Tammy săpunea sânii mici şi măslinii ai Lisei cu mâinile ei albe?

Walli se duse în cealaltă baie, având nevoie de toată tăria lui de caracter.

Poştaşul îi aduse corespondenţa, inclusiv scrisori expediate mai departe de la Londra de către Mark Batchelor, impresarul trupei Plum Nellie. Recunoscu scrisul lui Karolin pe una dintre acestea, care avea un timbru est-german. Walli o puse deoparte ca să o citească mai târziu.

Era o zi normală în Haight-Ashbury. Un prieten muzician trecu pe la el şi se apucară să compună împreună un cântec, dar nu reuşiră mare lucru. Apoi îl vizitară Dave Williams şi Beep Dewar: Dave locuia în casa părinţilor ei şi căuta o proprietate pe care să o cumpere. Un traficant pe nume Jesus trecu să-i lase o livră de marijuana şi Walli ascunse cea mai mare parte din marfă în cutia unui amplificator de chitară. Nu îl deranja să o împartă; însă, dacă nu o drămuia, până seara nu ar mai fi rămas nimic.

Seara, Walli se duse într-un local cu câţiva prieteni, luându-le cu el pe Tammy şi pe Lisa. La patru ani după ce evadase din blocul comunist, încă se mai minuna de abundenţa mâncării în America: fripturi mari, hamburgeri suculenţi, mormane de cartofi prăjiţi şi de salate proaspete, milk shake-uri consistente, toate costând o nimica toată. Şi cafea din belşug! Nu că asemenea mâncare ar fi fost scumpă în Germania de Est – acolo nu se găsea deloc. Măcelarii nu aveau niciodată cele mai bune bucăţi de carne, iar restaurantele serveau fără nicio tragere de inimă porţii de mâncare cu totul neapetisantă. Walli nu văzuse niciodată un milk shake acolo.

La cină, Walli află că tatăl Lisei era doctorul comunităţii mexicane din Dallas şi că ea spera să studieze medicina şi să-i calce pe urme. Familia lui Tammy deţinea o benzinărie profitabilă, însă fraţii ei aveau să o preia, iar ea urma să meargă la şcoala de artă ca să studieze designul vestimentar, cu gândul de a deschide un magazin de haine. Erau fete obişnuite, dar era anul 1967, iar ele – la fel ca toată lumea – luau pastila şi voiau să facă sex.

Era o noapte caldă. După ce mâncară, se duseră cu toţii în parc. Se aşezară lângă un grup de oameni care cântau piese gospel. Walli li se alătură şi nimeni nu îl recunoscu în întuneric. Tammy era obosită după drumul cu

autobuzul, aşa că se întinse şi îşi puse capul în poala lui. El îi mângâie părul lung şi blond, iar ea adormi.

Puţin după miezul nopţii, lumea începu să plece. Walli porni spre casă, observând abia când ajunse că Tammy şi Lisa erau în continuare cu el.

– Aveţi un loc unde să rămâneţi peste noapte? le întrebă el.

Tammy rosti cu accentul ei texan:

– Am putea dormi în parc.

– Puteţi să dormiţi pe podeaua mea dacă vreţi, zise Walli.

– Vrei să te culci cu una dintre noi? îl întrebă Lisa.

– Sau cu amândouă? adăugă Tammy.

Walli zâmbi.

– Nu, am deja o iubită, Karolin, în Berlin.

– E adevărat? rosti Lisa. Am citit în ziare, dar...

– E adevărat.

– Şi ai o fetiţă?

– Are trei ani acum. O cheamă Alice.

– Însă nimeni nu mai crede în fidelitate şi toate rahaturile alea, nu-i aşa? Mai ales aici, în San Francisco. Nu ai nevoie decât de dragoste, nu?

– Noapte bună, fetelor!

Urcă la etaj, în dormitorul pe care îl folosea în mod normal, şi se dezbrăcă. Le putea auzi pe fete foindu-se la parter. Se băgă în pat la 1.30 – ceea ce era devreme pentru un muzician.

Era momentul din zi în care îi plăcea să citească şi recitească scrisorile lui Karolin. Se mai liniştea dacă se gândea la ea şi adeseori adormea imaginându-şi că ea se afla în braţele lui. Se instală pe saltea, stând în capul oaselor, cu spatele rezemat de o pernă sprijinită de perete, şi îşi trase cearşaful până la bărbie. Apoi deschise plicul.

Dragă Walli...

Începutul era ciudat. Ea începea de obicei cu „Scumpul meu Walli“ sau cu „Iubirea mea“.

Ştiu că această scrisoare îţi va provoca multă tristeţe şi tulburare, ceea ce mă doare atât de tare, încât simt cum mi se frânge inima.

Ce Dumnezeu se întâmplase? Citi mai departe înfrigurat.

Ai plecat acum patru ani şi nu există nicio speranţă de a ne vedea în viitorul apropiat. Sunt slabă şi nu pot concepe să îmi petrec restul vieţii singură.

Punea punct relaţiei lor... se despărţea de el. Era ultimul lucru la care se aşteptase.

Am întâlnit pe cineva, un bărbat cumsecade care mă iubeşte.

Avea un iubit! Era şi mai rău. Îl înşelase pe Walli! Începu să se înfurie. Lisa avusese dreptate: nu mai credea nimeni în fidelitate şi în toate rahaturile astea...

Odo este pastor la biserica St. Gertrud din Berlin-Mitte.

Walli rosti cu glas tare:

– Un blestemat de cleric!

El îmi va iubi și îngriji copilașul.

– Îi spune „copilașul meu", dar Alice este și a mea!

Ne vom căsători. Părinții tăi sunt supărați, însă nu au încetat să se poarte frumos cu mine, așa cum fac cu toată lumea. Până și sora ta Lili încearcă să înțeleagă, deși ei îi este mult mai greu.

„Da, sunt convins", se gândi Walli. Lili avea să reziste cel mai mult.

M-ai făcut fericită o scurtă vreme și mi-ai dat-o pe scumpa mea Alice, motiv pentru care te voi iubi mereu.

Walli simți lacrimi fierbinți pe obraji.

Sper ca în anii care vin să găsești puterea să ne ierți, pe mine și pe Odo, și ca într-o bună zi să ne putem întâlni ca prieteni, poate când vom fi bătrâni și cărunți.

– În iad, poate, rosti Walli.

Cu dragoste,

Karolin.

Ușa se deschise și Tammy și Lisa intrară în cameră.

Walli avea ochii înceţoșați de lacrimi, dar i se păru că ambele sunt goale.

Lisa zise:

– Ce s-a întâmplat?

– De ce plângi? adăugă Tammy.

– Karolin s-a despărțit de mine, spuse Walli. O să se mărite cu un pastor.

Tammy zise: „Îmi pare rău", iar Lisa adăugă: „Bietul de tine".

Lui Walli îi era rușine de lacrimile sale, dar nu și le putea opri. Aruncă scrisoarea pe jos, se rostogoli într-o parte și își trase cearșaful peste cap.

Ele se strecurară în pat, de-o parte și de cealaltă. El deschise ochii – Tammy, întinsă în fața lui, îi atingea delicat lacrimile de pe chip cu un deget. În spatele său, Lisa își apăsa trupul cald de spatele lui.

El izbuti să spună:

– Nu vreau asta.

– Nu ar trebui să rămâi singur și atât de trist, zise Tammy. Doar te vom ține în brațe. Închide ochii.

El cedă și își închise ochii. Treptat, suferința lui se transformă într-o amorțeală. Mintea i se goli și alunecă în toropeală.

Când se trezi, Tammy îl săruta pe buze, iar Lisa îi sugea penisul.

Făcu dragoste cu fiecare pe rând. Tammy era delicată și dulce; Lisa era energică și pătimașă. Le era recunoscător pentru că îl consolaseră în suferința lui.

Însă, chiar și așa, tot nu reuși să ejaculeze, oricât de mult se strădui.

Capitolul 40

„Câinele“ folosit la detectarea minelor obosise.

Era un băiat vietnamez slab, care purta numai un şort de bumbac. Probabil că avea vreo 13 ani, estimă Jasper Murray. Băiatul fusese destul de nesăbuit încât să intre în junglă ca să adune nuci în dimineaţa aceea, exact când un pluton al Companiei D – „Desperadoes“ – punea la punct ultimele detalii ale misiunii.

Avea mâinile legate la spate, prinse cu o sfoară de treizeci de metri de cureaua unui caporal. Băiatul mergea pe cărare în faţa companiei. Însă fusese o dimineaţă lungă, iar el era totuşi un copil, aşa că mersul îi era acum anevoios, iar soldaţii îl ajungeau din urmă fără să vrea. Când se întâmpla acest lucru, sergentul Smithy arunca în el cu un glonţ, lovindu-l în cap sau în spate, iar puştiul scotea un strigăt şi mărea pasul.

Potecile din junglă erau minate şi pline de capcane amplasate de rezistenţă, insurgenţii din Vietcong, porecliţi Charlie. Toate minele erau improvizate: obuze americane reîncărcate; vechi mine antipersonal ale armatei Statelor Unite; proiectile neexplodate, acum reactivate; chiar şi mine de presiune rămase de la armata franceză, din anii ’50.

Folosirea unui ţăran vietnamez pe post de „detector de mine“ nu era ceva neobişnuit, deşi nimeni nu ar fi recunoscut aşa ceva în Statele Unite. Uneori, gălbejiţii ştiau precis care porţiuni ale potecii fuseseră minate. Alteori, izbuteau să observe semne invizibile pentru infanterişti. Iar dacă nu reuşeau să depisteze capcana, erau omorâţi în locul soldaţilor. Nu exista niciun dezavantaj.

Jasper era dezgustat, dar văzuse lucruri şi mai oribile în cele şase luni de când era în Vietnam. În opinia lui, oamenii, indiferent de naţionalitate, erau capabili de o cruzime sălbatică, mai ales când erau speriaţi. Ştia că armata britanică săvârşise atrocităţi înfiorătoare în Kenya: tatăl lui fusese acolo, iar acum, ori de câte ori era pomenită Kenya, se albea la faţă şi mormăia ceva despre brutalitatea ambelor tabere.

Totuşi, Compania D era specială.

Făcea parte din Tiger Force, Unitatea Forţelor Speciale din Divizia Aeropurtată 101. Comandantul suprem, generalul William Westmoreland, îi

denumise cu mândrie „brigada mea de pompieri". În loc de uniformele tipice, ei purtau haine de luptă vărgate precum blana unui tigru, fără însemne. Li se îngăduia să își lase barbă și să poarte arme la vedere. Erau specializați în pacificare.

Jasper se alăturase Companiei D cu o săptămână în urmă. Fusese repartizat acolo printr-o eroare birocratică, probabil: nu se prea simțea la locul lui, însă Tiger Force amesteca soldați din unități și divizii diferite. Asta era prima lui misiune împreună cu ei. În acest pluton erau 25 de oameni, jumătate negri și jumătate albi.

Nimeni nu știa că Jasper este britanic. Majoritatea soldaților nu întâlniseră în viața lor un britanic, iar el se săturase să facă obiectul curiozității altora. Își schimbase accentul, iar lor le suna a canadian sau ceva de genul acesta. Nu mai voia să explice niciodată de ce nu îi cunoștea personal pe cei de la Beatles.

Misiunea lor din ziua aceea era să „cureţe" un sat.

Se aflau în provincia Quang Ngai, în partea nordică a Vietnamului de Sud, cunoscută armatei sub numele de Zona Tactică a Corpului I sau, și mai simplu, regiunea nordică. La fel ca jumătate din Vietnamul de Sud, nu era controlată de regimul din Saigon, ci de gherilele Vietcong, care organizau administrația locală și chiar colectau taxe.

– Vietnamezii pur și simplu nu pricep stilul american, rosti omul de lângă Jasper. Îl chema Neville și era un texan înalt și ironic. Când Vietcongul a preluat această regiune, aici era foarte mult pământ necultivat, deținut de bogații din Saigon care nu puteau fi deranjați să îl lucreze. Așa că Charlie l-au dat țăranilor. Apoi, când noi am început să recâștigăm teren, guvernul de la Saigon a înapoiat pământul proprietarilor inițiali. Acum, țăranii sunt supărați pe noi, dacă vă vine să credeți. Ei nu pricep conceptul de proprietate privată. Asta arată cât sunt de proști.

Caporalul John Donellan, un soldat de culoare poreclit Donny, îl auzi și zise:

– Ești un nenorocit de comunist, Neville.

– Nu, deloc – l-am votat pe Goldwater, replică Neville cu mult calm. Omul a promis să-i țină pe negrii înfumurați la locul lor.

Ceilalți râseră: genul acesta de glume era savurat de soldați. Îi ajuta să își țină frica în frâu.

Și lui Jasper îi plăcea sarcasmul subversiv al lui Neville. Însă, în timpul primei lor pauze de odihnă din acea dimineață, îl observase pe Neville rulând o țigară și presărând în marijuana niște heroină nerafinată, căreia ei îi ziceau „zahăr brun". Dacă Neville nu era încă dependent, avea să devină în curând.

Luptătorii de gherilă se mișcau printre oameni precum peștii în mare, conform liderului comunist chinez, președintele Mao. Strategia generalului Westmoreland pentru învingerea peștilor din Vietcong avea în vedere să le ia

peştilor marea de sub ei. 300 000 de ţărani din Quang Ngai erau reţinuţi şi mutaţi în 68 de lagăre de concentrare fortificate, pentru ca în pustiul lăsat în urmă să nu mai rămână decât membrii Vietcong.

Numai că planul nu funcţiona. Neville obişnuia să zică: „Şi oamenii ăştia... se poartă de parcă nu am avea niciun drept să venim în ţara lor, să le ordonăm să îşi abandoneze casele şi pământurile şi să se ducă să trăiască într-un lagăr de prizonieri. Ce naiba o fi cu ei?“ Mulţi ţărani se ascundeau când se făceau razi-ile şi rămâneau aproape de pământul lor. Alţii se lăsau duşi, apoi scăpau din lagărele aglomerate şi insalubre şi se întorceau acasă. Oricum ar fi fost, armata îi considera ţinte legitime. „Dacă au mai rămas oameni acolo, pe teren – şi nu în lagăre –, sunt suspecţi în ceea ce ne priveşte pe noi“, zicea generalul Westmoreland. „Sunt simpatizanţi comunişti.“ Locotenentul care îi dăduse plutonului ultimele instrucţiuni fusese şi mai direct. „Nu avem aliaţi pe teren, le spusese el. M-aţi înţeles? Nu avem aliaţi. Nimeni nu ar trebui să fie acolo. Trageţi în tot ce mişcă.“

Ţinta din acea dimineaţă era un sat care fusese evacuat şi apoi reocupat. Treaba lor era să îl cureţe şi să-l facă una cu pământul.

Mai întâi trebuiau să îl găsească. Orientarea era dificilă în junglă, unde erau puţine repere, iar vizibilitatea era limitată.

Iar Charlie putea fi oriunde, chiar şi la un pas distanţă de ei. Asta îi ţinea pe toţi ca pe ace. Jasper învăţase să se uite *prin* frunziş, de la un strat la altul, încercând să observe orice culoare, formă sau textură care nu se potrivea. Era dificil să rămâi vigilent când erai obosit, leoarcă de sudoare şi sâcâit de gân-gănii, dar soldaţii care îşi lăsau garda jos în momentul nepotrivit erau ucişi.

Erau mai multe soiuri de junglă. Desişurile de bambus şi de iarbă-elefant erau imposibil de străbătut, deşi comandamentul armatei refuza să accepte asta. Pădurile cu coronament erau mai uşoare, pentru că lumina palidă nu permitea dezvoltarea tufelor. Plantaţiile de cauciuc erau de departe cele mai bune: copacii se aliniau în şiruri îngrijite, tufărişul era nedezvoltat, drumurile erau practicabile. În ziua aceea, Jasper se afla într-o pădure mixtă, cu baniani, mangrove şi arbori de pâine; fundalul verde era presărat cu nuanţele strălucitoare ale florilor tropicale, orhidee, cale şi crizanteme. Infernul nu arătase nici-odată mai frumos de-atât, se gândea Jasper când explodă bomba.

Fu asurzit de un zgomot puternic şi trântit la pământ. Şocul nu dură prea mult. Se rostogoli de lângă potecă, se opri la adăpostul unui tufiş, luă în mâini puşca M16 şi se uită împrejur.

În capătul şirului de soldaţi, cinci corpuri zăceau la pământ. Niciunul nu mişca. De când ajunsese în Vietnam, Jasper văzuse de mai multe ori oameni murind în luptă, însă nu se putea obişnui nici în ruptul capului. Cu o clipă în urmă, cinci oameni merseseră şi vorbiseră, oameni care îi spuseseră bancuri,

îi făcuseră cinste cu o băutură sau îl avertizaseră cu un gest cu privire la vreo capcană; iar acum, nu mai rămăsese din ei decât o masă amorfă de bucăţi însângerate şi sfârtecate de carne, împrăştiate pe pământ.

Putea ghici ce se întâmplase. Cineva călcase pe o mină de presiune ascunsă. De ce nu o declanşase „câinele"? Probabil că băiatul o observase la timp şi avusese prezenţa de spirit de a-şi ţine gura şi de a o ocoli. Acum nu se mai vedea nicăieri. Le venise de hac celor care îl prinseseră.

Încă un soldat ajunsese la această concluzie. Era vorba de Mad Jack Baxter, un tip înalt din zona de Centru-Vest, cu o barbă neagră. Răcni: „Nenorocitul ăla de gălbejit ne-a atras într-o capcană!", apoi o rupse la fugă, trăgând aiurea cu puşca şi irosind muniţia în frunzişul verde. „Îl omor pe ticălos!" zbieră el. Apoi îşi epuiză cele douăzeci de cartuşe din magazie şi se opri.

Cu toţii erau furioşi, dar unii rămăseseră cu capul pe umeri. Sergentul Smithy vorbea deja la staţie, cerând evacuarea medicală de urgenţă. Caporalul Donny îngenunchease, încercând să verifice dacă vreunul dintre trupurile sfârtecate mai avea puls. Jasper realiză că elicopterul nu ar fi putut ateriza pe acea potecă îngustă. Sări în picioare şi îi strigă lui Smithy: „Mă duc să caut o poiană!"

Smithy încuviinţă.

– McCain şi Frazer, duceţi-vă cu Murray, răcni el.

Jasper se asigură că avea cu el vreo două Willie Petes, grenade cu fosfor alb, apoi se îndepărtă de potecă, urmat de ceilalţi doi.

Se uită după semne care ar fi putut să indice dacă terenul devenea pietros sau nisipos, astfel încât vegetaţia să se rărească şi să lase loc unui luminiş. Avu grijă să ţină minte cât mai multe repere, pentru a nu se rătăci. După vreo două minute ieşiră din junglă şi dădură de marginea ridicată a unei orezării.

În capătul opus al câmpului, Jasper zări trei-patru siluete purtând pijamalele subţiri de bumbac, cu care se îmbrăcau ţăranii din părţile acelea. Înainte să îi poată număra, indivizii îl observară şi dispărură în junglă.

Se întrebă dacă erau din satul-ţintă. Dacă erau, atunci îi avertizase fără să vrea de apropierea companiei. Nu mai conta acum; oricum, salvarea răniţilor era prioritară.

McCain şi Frazer fugiră pe lângă marginile orezăriei, asigurând zona. Jasper aruncă un Willie Pete în orez, dar lăstarii erau verzi şi în scurt timp flăcările se stinseră. Totuşi, o coloană de fum de fosfor alb se înălţă în aer, semnalându-i poziţia.

Jasper se uită împrejur. Charlie ştia că, atunci când americanii erau ocupaţi cu răniţii şi cu morţii, era momentul potrivit să îi atace. Jasper apucă puşca M16-le cu ambele mâini şi scrută jungla, gata să se arunce la pământ şi să tragă în caz că erau atacaţi. Observă că McCain şi Frazer făceau acelaşi lucru. Cel mai probabil, niciunul dintre ei nu ar mai fi apucat să se ferească.

Un lunetist ascuns în copaci ar fi avut tot timpul din lume să îi ia în cătare şi să tragă un foc extrem de precis. Aşa era mereu în blestematul ăsta de război, se gândi Jasper. Charlie ne vede, dar noi nu îl vedem. El trage şi fuge. A doua zi, lunetistul ar smulge buruieni într-o orezărie, dându-se drept un simplu fermier care nu ar şti nici măcar să ţină în mână un Kalaşnikov.

În timp ce aştepta, gândul îi zbură spre casă. „Aş fi putut lucra la *Western Mail* acum, medită el, stând comod într-o sală de consiliu şi moţăind în vreme ce un consilier ar trăncăni despre pericolele iluminatului stradal necorespunzător, în loc să transpir într-o orezărie întrebându-mă dacă voi încasa un glonţ în următoarele câteva secunde."

Se gândi la familie şi la prieteni. Sora sa, Anna, ajunsese un nume mare în lumea cărţilor după ce descoperise un sclipitor scriitor rus disident, care se semna cu pseudonimul Ivan Kuznetsov. Evie Williams, căreia în adolescenţă i se aprinseseră călcâiele după Jasper, era acum vedetă de cinema şi locuia la Los Angeles. Dave şi Walli erau staruri rock, ambii milionari. Iar Jasper era un simplu infanterist, în tabăra care pierdea un război crud şi stupid tocmai la mama naibii.

Se întrebă cum se derula mişcarea antirăzboi din State. Oare înregistra progrese? Sau lumea încă se lăsa păcălită de propaganda ce pretindea că protestatarii erau toţi nişte comunişti şi dependenţi de droguri care voiau să submineze America? Urmau alegeri prezidenţiale anul viitor, în 1968. Oare Johnson avea să le piardă? Oare câştigătorul avea să pună capăt războiului?

Elicopterul ateriză şi Jasper conduse brancardierii prin junglă până la locul exploziei. Îşi aminti reperele şi găsi plutonul fără nicio problemă. De îndată ce sosi, văzu din atitudinea camarazilor săi că toţi cei căzuţi muriseră. Echipa de intervenţie urma să se întoarcă de acolo cu cinci saci de cadavre.

Supravieţuitorii spumegau de furie.

– Gălbejitul ăla ne-a condus direct într-o capcană, rosti caporalul Donny. Nu-i aşa că ne-a tras în piept?

– Ba cum să nu! răspunse Mad Jack.

Ca de obicei, Neville pretinse că este de acord, sugerând în schimb exact contrariul.

– Prostul ăla de puşti a crezut probabil că o să-l omorâm după ce nu vom mai avea nevoie de el, rosti el. Prea fraier ca să realizeze că sergentul Smithy avea de gând să îl ia cu el acasă, în Philadelphia, şi să-l trimită la facultate.

Nimeni nu râse.

Jasper îi povesti lui Smithy despre ţăranii pe care îi văzuse în orezărie.

– Satul nostru trebuie să se afle în direcţia aia, spuse Smithy.

Compania însoţi cadavrele până la elicopter. După ce acesta decolă, Donny folosi un aruncător de flăcări M2 pentru a pârjoli orezăria, arzând întreaga recoltă în doar câteva minute.

– Bună treabă, zise Smithy. Acum știu că, dacă se întorc aici, nu mai au ce mânca.

– Cred că elicopterul ne-a dat de gol față de săteni, îi spuse Jasper. Probabil că vom găsi locul pustiu.

„Sau, se gândi Jasper, ar putea exista o ambuscadă"; dar nu o zise cu glas tare.

– E bine și pustiu, rosti Smithy. Oricum vom face locul una cu pământul. Iar cei de la contrainformații spun că există tuneluri. Trebuie să le găsim și să le distrugem.

Vietnamezii săpaseră tuneluri încă de la începutul războiului împotriva coloniștilor francezi, în 1946. Sub junglă erau sute de kilometri de pasaje, depozite de muniții, dormitoare, bucătării, ateliere și chiar spitale. Erau greu de distrus. Capcane de apă amplasate la intervale regulate făceau ca oamenii dinăuntru să nu poată fi scoși afară prin afumare. Bombardamentul aerian rata de obicei ținta. Nu puteau fi avariate decât din interior.

Însă tunelul trebuia găsit mai întâi.

Sergentul Smithy conduse plutonul pe o potecă ce ducea de la orezărie la o mică plantație de cocotieri. Când ieșiră dintre copaci văzură satul – cam o sută de case care dădeau spre câmpuri cultivate. Deși nu părea să existe niciun semn de viață, se apropiară cu precauție.

Locul părea abandonat.

Soldații trecură din casă în casă strigând „*Didi mau!*", care în vietnameză însemna „Ieșiți afară!" Jasper se uită într-o casă și văzu altarul aflat în centrul celor mai multe locuințe vietnameze: lumânări, manuscrise, tămâie și tapițerii dedicate strămoșilor familiei. Apoi, caporalul Donny porni aruncătorul de flăcări. Casa avea pereți din bambus împletit și tencuit cu lut și un acoperiș din frunze de palmier, așa că napalmul o transformă rapid într-o vâlvătaie imensă.

Mergând spre centrul satului cu pușca la îndemână, Jasper fu surprins să audă un zgomot ritmat și înfundat. Își dădu seama că se auzea bătaia unei tobe, probabil o *mo*, un instrument din lemn gol pe dinăuntru lovit cu un băț. Înțelese că cineva folosise toba ca să îi avertizeze pe țărani să fugă. Dar de ce bătea încă la ea?

Porniră toți spre sursa zgomotului, care părea să fie centrul satului. Găsiră acolo un iaz ceremonial cu flori de lotus, în fața unei mici *dinh* – clădirea care era inima vieții sătești: templu, sală de întruniri și sală de clasă.

Înăuntru, așezat cu picioarele încrucișate sub el pe o podea de pământ bătătorit, găsiră un călugăr budist ras în cap, care bătea într-un pește de lemn lung de aproape jumătate de metru. Îi văzu intrând, dar nu se opri.

Printre soldații companiei era și un soldat care vorbea puțină vietnameză, un american alb din Iowa, pe care ei îl porecliseră Slope.

– Slope, zise Smith, întreabă-l pe gălbejit unde sunt tunelurile.

Slope se răsti la călugăr în vietnameză. Omul îl ignoră şi continuă să bată toba.

Smithy îi făcu un semn lui Mad Jack, care păşi în faţă şi îl pocni pe călugăr în plină figură cu un bocanc militar greu, model M-1966. Bărbatul căzu pe spate, cu sângele ţâşnindu-i din gură şi din nas, în timp ce toba şi băţul îi zburară în direcţii opuse. În mod straniu, nu scoase niciun sunet.

Jasper înghiţi în sec. Văzuse luptători de gherilă din Vietcong torturaţi pentru obţinerea de informaţii: era ceva obişnuit. Deşi nu îi plăcea, i se părea rezonabil ca aceştia să fie oameni care voiau să îl omoare. Orice bărbat până în 30 de ani capturat în această zonă făcea parte probabil din gherile – sau măcar le ajuta în mod activ –, iar Jasper se simţea cu conştiinţa împăcată atunci când asemenea oameni erau torturaţi, chiar dacă nu exista nicio dovadă că luptaseră vreodată împotriva americanilor. Acest călugăr putea părea un necombatant, însă Jasper văzuse o fată de 10 ani azvârlind o grenadă într-un elicopter parcat.

Smithy îl ridică pe călugăr de jos şi îl aşeză în capul oaselor, cu faţa spre soldaţi. Avea ochii închişi, dar încă respira. Slope repetă întrebarea.

Călugărul nu răspunse.

Mad Jack ridică peştele de lemn, ţinându-l de coadă, şi începu să-l bată cu el. Îl lovi peste cap, peste umeri, piept, vintre şi genunchi, oprindu-se din când în când pentru ca Slope să repete întrebarea.

Jasper nu mai era deloc în apele sale. Comitea o crimă de război fie şi numai pentru că urmărea această scenă, însă nu ilegalitatea îl deranja cel mai mult: ştia că, atunci când anchetatorii armatei Statelor Unite verificau acuzaţiile de atrocităţi, nu găseau niciodată suficiente probe. Nu i se părea că acest călugăr merita să fie tratat astfel. Simţi că i se face rău şi se întoarse cu spatele.

Nu îi învinovăţea pe soldaţi. În orice loc, în orice epocă, în orice ţară, existau oameni care ar fi făcut asemenea lucruri dacă împrejurările le-o cereau. Jasper considera că vina le aparţinea ofiţerilor care ştiau ce se întâmplă şi nu făceau nimic, generalilor care minţeau presa şi conducătorilor de la Washington, în special acelor politicieni care nu aveau curajul să se ridice şi să spună: „Este greşit ce faceţi".

O clipă mai târziu, Slope zise:

– Opreşte-te, Jack! Nenorocitul a murit.

– Rahat! rosti Smithy. Îi dădu drumul călugărului, care se prăbuşi fără suflare pe podea. Acum trebuie să găsim singuri tunelurile alea blestemate.

Caporalul Donny şi alţi patru soldaţi intrară în templu, târând după ei trei vietnamezi: un bărbat şi o femeie de vârstă mijlocie, împreună cu o fată de vreo 15 ani.

– Familia asta a crezut că se poate ascunde de noi în şopronul cu nuci de cocos, zise Donny.

Cei trei vietnamezi se holbară îngroziţi la trupul neînsufleţit al călugărului, cu roba plină de sânge şi cu faţa transformată într-o masă amorfă ce nici nu mai părea umană.

– Zi-le că aşa vor arăta şi ei dacă nu ne arată tunelurile, spuse Smithy.

Slope traduse, iar ţăranul îi răspunse.

– Spune că nu există tuneluri în satul ăsta, zise Slope apoi.

– Ticălos mincinos, pufni Smithy.

Jack întrebă:

– Să...?

Smithy se gândi o clipă, apoi rosti:

– Ocupă-te de fată, Jack. Lasă-i pe părinţi să vadă.

Jack părea nerăbdător. Rupse pijamaua fetei, care începu să ţipe, apoi o trânti la pământ. Avea trupul palid şi zvelt. Donny o prinse de mâini. Jack îşi scoase penisul deja pe jumătate erect şi îl masă ca să îl întărească.

Jasper fu din nou îngrozit, deşi nu surprins. Violul nu era o practică atât de comună, şi totuşi se întâmpla destul de frecvent. Soldaţii îl raportau uneori, de obicei aceia abia ajunşi în Vietnam. Armata îl ancheta şi concluziona apoi că acuzaţiile nu erau susţinute de probe, ceea ce însemna că toţi ceilalţi soldaţi, care nu voiau să aibă probleme, pretindeau că nu văzuseră nimic, iar lucrurile se opreau acolo.

Femeia mai în vârstă începu să vorbească, scoţând un şuvoi de cuvinte isterice şi rugătoare.

– Spune că fata este virgină şi că-i doar un copil, traduse Slope.

– Nu mai e un copil, replică Smithy. Uitaţi-vă la smocul ăla de păr...

– Mama jură pe toţi zeii că nu există tuneluri aici. Zice că nu susţine Vietcongul fiindcă a fost cămătarul satului şi Charlie a silit-o să se oprească.

– Fă-o, Jack! spuse Smithy.

Jack se întinse peste fată, cu corpul său masiv ascunzând o mare parte din trupul ei firav. Părea să aibă dificultăţi în a o penetra. Ceilalţi bărbaţi începură să îl încurajeze şi să facă glume pe seama lui. Apoi Jack împinse o dată mai puternic, iar fata scoase un ţipăt.

Intră într-un ritm viguros vreme de un minut. Mama continua să implore, deşi Slope nu se mai ostenea să traducă. Tatăl era tăcut, dar Jasper văzu lacrimile care îi şiroiau pe faţă. Jack gemu de câteva ori, apoi se opri şi se retrase. Pe coapsele fetei apăruse sângele, al cărui roşu aprins contrasta cu pielea ei sidefie.

– Cine urmează? zise Smithy.

– Eu, rosti Donny descheindu-şi fermoarul.

Jasper ieşi din templu.

Un asemenea comportament nu era normal. Pretextul că doriseră să îl determine pe tată să vorbească era acum redundant: dacă ar fi ştiut ceva,

bărbatul ar fi dezvăluit totul înainte să înceapă violul. Jasper nu le mai găsea scuze oamenilor din acest pluton. Scăpaseră de sub control... Generalul Westmoreland crease un monstru şi îl eliberase din chingi în mod intenţionat. Nu mai erau fiinţe raţionale. Nu erau nici măcar animale, ci chiar mai rău de-atât – erau nişte demoni nebuni şi răi.

Neville ieşi după el.

– Nu uita, Jasper, îi zise el, trebuie să facem asta ca să câştigăm sufletele şi minţile vietnamezilor.

Jasper ştia că acesta era modul lui Neville de a suporta insuportabilul, dar tot nu putu înghiţi umorul tipului în clipele acelea.

– De ce nu taci dracu' din gură? izbucni el îndepărtându-se.

Nu era singurul îngreţoşat de scena din templu. Cam o jumătate din pluton se afla afară, privind satul care ardea. Un nor de fum negru atârna deasupra caselor, ca un giulgiu. Jasper o auzea pe fata din templu ţipând, dar după o vreme urletele încetară. Câteva minute mai târziu auzi o împuşcătură, apoi încă una.

Însă ce putea face? Dacă ar fi reclamat, nu ar fi obţinut decât atenţia armatei, care ar fi căutat după aceea diverse moduri de a-l pedepsi pentru că stârnise un scandal. Însă poate că ar fi trebuit să o facă oricum, se gândi el. În orice caz, îşi jură să se întoarcă în State şi să îşi petreacă tot restul vieţii dându-i în vileag pe mincinoşii şi pe nesăbuiţii care îngăduiseră asemenea atrocităţi.

Apoi Donny ieşi din templu şi se apropie de el.

– Te cheamă Smithy, îi zise el.

Jasper îl urmă pe caporal în templu.

Fata zăcea pe podea cu o gaură de glonţ în frunte. Jasper observă o muşcătură pe sânul ei mic.

Şi tatăl era mort.

Mama era îngenuncheată, implorând îndurare.

– Tu eşti încă neprihănit, Murray, zise Smithy.

Voia să spună că Jasper nu comisese încă nicio crimă de război.

Jasper ştia ce urma.

– Împuşc-o pe bătrână, continuă Smithy.

– Du-te dracu', Smithy! exclamă Jasper. Împuşc-o singur.

Mad Jack ridică puşca şi lipi ţeava de gâtul lui Jasper.

Brusc, toată lumea amuţi şi încremeni.

– Împuşc-o pe bătrână... sau Jack te împuşcă pe tine, rosti Smithy.

Jasper nu avea nicio îndoială că Smithy era gata să dea acel ordin – şi că Jack avea să îl urmeze. Şi înţelegea de ce. Aveau nevoie ca el să le fie complice. Odată ce omora femeia, ar fi fost la fel de vinovat ca şi ei, iar asta l-ar fi împiedicat să le facă probleme.

Se uită împrejur. Toţi ochii erau aţintiţi asupra lui. Nimeni nu protesta; nici măcar nu păreau tulburaţi. Se vedea că era un ritual pe care îl mai experimentaseră şi în trecut. Era clar că fiecare nou-venit în companie trecea prin asta. Jasper se întrebă câţi oameni refuzaseră ordinul şi îşi pierduseră astfel viaţa. Probabil că ar fi fost consemnaţi ca victime ale tirului inamic. Nu exista niciun dezavantaj.

– Nu mai sta mult pe gânduri, zise Smithy. Avem treabă.

Oricum aveau de gând să ucidă femeia, iar Jasper o ştia. Nu ar fi salvat-o dacă refuza să o omoare el însuşi. Şi-ar fi sacrificat viaţa în zadar.

Jack îl împunse cu puşca.

Jasper îşi ridică arma M16 şi o îndreptă spre fruntea femeii. Aceasta avea ochii de un cafeniu-închis şi câteva fire albe în părul negru. Nu se feri de arma lui, nici măcar nu tresări, dar continuă să implore rostind cuvinte pe care el nu le putea înţelege.

Jasper atinse mânerul selectorului de pe partea stângă a armei, mişcându-l de la „Siguranţă“ la „Semi“, ceea ce îi permitea să tragă un singur cartuş.

Mâinile îi erau destul de sigure.

Apoi apăsă pe trăgaci.

A ŞASEA PARTE

FLOAREA
1968

Capitolul 41

Jasper Murray petrecu doi ani în armată – un an de pregătire în Statele Unite și unul pe front, în Vietnam. Fu lăsat la vatră în ianuarie 1968, fără să fi fost măcar rănit. Se considera norocos.

Daisy Williams îi plăti zborul la Londra ca să-și vadă familia. Sora lui, Anna, era acum director editorial la Rowley Publishing. Se măritase, în sfârșit, cu Hank Remington, care se dovedise a fi mult mai serios decât majoritatea starurilor pop. Casa din Great Peter Street era neobișnuit de liniștită: cei mai tineri se mutaseră cu toți, lăsându-i în casă numai pe Lloyd și Daisy. Lloyd era acum ministru în guvernul laburist și rareori era pe acasă. Ethel muri în ianuarie, iar funeraliile ei fură organizate cu doar câteva ore înainte ca Jasper să plece la New York.

Slujba se desfășură la Biserica Evanghelică a Golgotei din Aldgate, o cocioabă mică din lemn în care ea se măritase cu Bernie Leckwith cu cincizeci de ani în urmă, când fratele ei, Billy, precum și nenumărați alți băieți de vârsta lui se luptau în tranșeele înghețate și pline de noroi ale Primului Război Mondial.

În micuța capelă puteau sta pe scaune aproximativ o sută de credincioși, iar alți douăzeci sau treizeci puteau sta în picioare, în spate; însă mai mult de o mie de oameni doreau să-și ia rămas-bun de la Ethel Leckwith.

Preotul mută slujba afară și poliția opri circulația pe stradă. Pentru a se putea adresa mulțimii, fură instalate câteva boxe pe scaune. Cei doi copii ai lui Ethel, Lloyd Williams și Millie Avery, amândoi trecuți de 50 de ani, stăteau în față, împreună cu cea mai mare parte a nepoților și cu câțiva strănepoți.

Evie Williams citi parabola bunului samaritean din Evanghelia după Luca. Dave și Walli își aduseră chitarele și cântară *I Miss Ya, Alicia.* Se mai afla acolo și jumătate din guvern, ca și lordul Fitzherbert. O sută de galezi veniseră cu două autobuze din Aberowen, pentru a potența cântarea imnului.

Dar cei mai mulți dintre participanți erau londonezi obișnuiți, ale căror vieți fuseseră influențate de Ethel. Stăteau cu toții în frigul de ianuarie, bărbații cu pălăriile în mână, femeile șușotindu-le copiilor, iar bătrânii

tremurând în hainele lor ieftine; iar când preotul se rugă ca Ethel să se odihnească în pace, toți rostiră „Amin".

*

George Jakes avea un plan simplu pentru 1968: Bobby Kennedy avea să devină președinte și să oprească războiul.

Dar nu toți asistenții lui Bobby erau de acord cu acest lucru. Dennis Wilson ar fi fost fericit ca Bobby să rămână doar simplu senator de New York. „Oamenii vor spune că avem deja un președinte democrat, iar Bobby ar trebui să-l susțină pe Lyndon Johnson, nu să candideze împotriva lui, zise el. Este nemaiauzit."

Pe 30 ianuarie 1968, se aflau la Clubul Național al Presei din Washington, așteptându-l pe Bobby, care se pregătea să ia micul dejun împreună cu cincisprezece reporteri.

– Nu-i adevărat, spuse George. Lui Truman i s-au opus Strom Thurmond și Henry Wallace.

– Asta a fost acum douăzeci de ani. În orice caz, Bobby nu poate obține nominalizarea democraților.

– Eu cred că va fi mai popular decât Johnson.

– Popularitatea n-are nimic de-a face cu asta, replică Wilson. Cei mai mulți dintre participanții la convenție sunt controlați de polii de putere ai partidului: lideri sindicali, guvernatori și primari. Oameni ca Daley.

Primarul orașului Chicago, Richard Daley, era cea mai rea specie de politician de modă veche, nemilos și corupt.

– Și dacă Johnson e bun la ceva, continuă Wilson, e bun la luptele interne.

George clătină plictisit din cap. Intrase în politică tocmai ca să lupte împotriva acestor structuri de putere învechite, nu ca să se predea lor. De aceea îl avea la inimă pe Bobby.

– Bobby va stârni un asemenea tăvălug în țară, încât polii de putere nu vor putea să-l ignore.

– N-ai discutat cu el despre asta? zise Wilson, prefăcându-se că nu crede. Nu l-ai auzind spunând că oamenii îl vor considera egoist și ambițios dacă va candida împotriva titularului democrat?

– Tot mai mulți oameni cred că el este urmașul firesc al fratelui său.

– Când a vorbit la Colegiul Brooklyn, studenții aveau o pancartă pe care scria: „Vultur, porumbel sau găină?"

Acest atac îl deranjase pe Bobby și îl dezamăgise pe George. Însă acum, George încerca să prezinte totul într-o lumină optimistă.

– Asta înseamnă că îl vor candidat! spuse el. Ei știu că este singurul pretendent care îi poate uni pe tineri și pe bătrâni, pe negri și pe albi, pe săraci

şi pe bogaţi şi că îi poate determina pe toţi să lucreze împreună pentru încheierea războiului şi pentru a le da negrilor dreptatea care li se cuvine.

Gura lui Wilson se strâmbă într-un rânjet, dar – înainte de a putea să ia în zeflemea idealismul lui George – intră Bobby şi toată lumea se aşeză pentru micul dejun.

Sentimentele lui George pentru Lyndon Johnson se schimbaseră radical. Johnson pornise extrem de bine, impunând Legea drepturilor civile din 1964 şi Legea dreptului la vot din 1965 şi plănuind un război împotriva sărăciei. Dar Johnson nu înţelegea politica externă, după cum prevăzuse Greg, tatăl lui George. Tot ce ştia Johnson era că nu dorea să fie preşedintele care a pierdut Vietnamul în faţa comuniştilor. Prin urmare, se împotmolise fără speranţă într-un război murdar şi necinstit, promiţând poporului american că îl va câştiga.

Chiar şi cuvintele îşi schimbaseră sensul. Când George era tânăr, „negru" era un termen vulgar, „de culoare" era mai elegant şi „*Negro*" era cuvântul politicos, utilizat de ziarul liberal *New York Times*, întotdeauna cu literă mare, precum „Evreu". Acum, „*Negro*" era considerat condescendent, iar „de culoare" era evaziv; şi toată lumea vorbea despre oameni negri, comunitatea neagră, mândria negrilor şi chiar despre puterea negrilor. Negrul este minunat, se spunea. George se gândea câtă diferenţă puteau face cuvintele.

Nu mâncă prea mult la micul dejun: fu mult prea ocupat să noteze întrebările şi răspunsurile lui Bobby pentru a pregăti comunicatul de presă.

Unul dintre jurnalişti întrebă:

– Ce credeţi despre presiunea la care sunteţi supus pentru a candida la preşedinţie?

George ridică privirea din agendă şi îl văzu pe Bobby zâmbind scurt, fără bucurie. Apoi spuse:

– Nu-mi place deloc.

George se crispă. Bobby era, uneori, mult prea sincer.

Jurnalistul continuă:

– Ce părere aveţi despre campania senatorului McCarthy?

Nu era vorba despre cunoscutul senator Joe McCarthy, care vânase comunişti în anii '50, ci despre un personaj complet diferit, senatorul Eugene McCarthy, un liberal care era atât politician, cât şi poet. Cu două luni în urmă, Gene McCarthy îşi declarase intenţia de a candida la nominalizarea democraţilor, mergând împotriva lui Johnson, în calitate de candidat cu program antirăzboi. Dar presa îl scosese deja din calcule, considerând că nu avea şanse.

Bobby răspunse:

– Cred că, prin campania lui, McCarthy îl va ajuta pe Johnson.

Bobby încă nu-l numea pe Johnson președinte. Prietenul lui George, Skip Dickerson, care lucra pentru Johnson, disprețuia acest lucru.

– Ei bine, veți candida?

Bobby avea o mulțime de variante prin care se putea eschiva să răspundă la această întrebare, un întreg repertoriu de răspunsuri evazive; dar astăzi nu apelă la niciunul.

– Nu, spuse el.

George scăpă stiloul. De unde naiba mai apăruse și asta?

Bobby adăugă:

– Nu îmi pot închipui circumstanțele în care aș putea candida.

George ar fi vrut să spună: „Atunci ce dracu' facem aici?"

Îl observă pe Dennis Wilson surâzând afectat.

Fu tentat să plece chiar în acel moment. Dar era mult prea politicos pentru asta. Rămase în scaunul său și continuă să ia notițe până la încheierea micului dejun.

Întors în biroul lui Bobby din Capitol Hill, redactă comunicatul de presă, lucrând ca un automat. Modifică răspunsul lui Bobby, formulându-l astfel: „Nu există circumstanțe previzibile care m-ar putea face să candidez", dar asta nu făcea prea mare diferență.

Trei membri ai echipei lui Bobby demisionară în acea după-amiază. Nu veniseră la Washington să lucreze pentru un învins.

George era și el suficient de furios ca să-și dea demisia, dar își ținu gura. Voia să se gândească. Și voia să discute cu Verena.

Ea se afla în oraș și, ca de obicei, stătea în apartamentul lui. Avea deja propriul dulap în dormitor, în care își ținea hainele groase de care nu avea nevoie în Atlanta.

În seara aceea era atât de supărată, încât aproape că începu să plângă.

– El e tot ce avem! spuse ea. Știi câte pierderi am avut în Vietnam anul trecut?

– Sigur că știu, spuse George. 80 000. Am băgat asta în discursurile lui Bobby, dar el nu se folosește de partea asta.

– Optzeci de mii de oameni morți, răniți sau dispăruți, spuse Verena. E oribil – și totul va continua acum.

– Pierderile vor fi cu siguranță mult mai mari anul ăsta.

– Bobby și-a ratat șansa la măreție. Dar de ce? De ce face asta?

– Sunt prea furios ca să vorbesc cu el despre acest lucru, dar cred că își pune serios la îndoială propriile motive, întrebându-se dacă își dorește asta pentru binele țării sau pentru propriul său ego. E chinuit de astfel de întrebări.

– Și Martin la fel, spuse Verena. Se întreabă dacă nu cumva revoltele din orașe au loc din vina lui.

– Dar Dr. King păstrează îndoielile pentru sine. Ca lider, ești nevoit să faci asta.

– Crezi că Bobby a planificat acest anunț?

– Nu, a făcut-o dintr-un impuls de moment, sunt sigur. Ăsta este unul dintre motivele pentru care e atât de dificil să lucrezi pentru el.

– Ce urmează să faci?

– Să plec, probabil. Încă mă gândesc la asta.

Se schimbară ca să iasă în oraș la o cină liniștită și, în același timp, așteptară să apară știrile la televizor. În timp ce își lega o cravată lată cu dungi albe, George o urmări pe Verena punându-și chiloții. Trupul ei se transformase în cei cinci ani care trecuseră de când o văzuse goală pentru prima dată. Avea să împlinească 29 de ani în curând și nu mai avea farmecul proaspăt al unui mânz. În schimb, dobândise ținută și grație. George se gândea că aspectul ei matur era chiar și mai atrăgător. Își lăsase părul să crească în stilul stufos numit „natural", care accentua cumva expresivitatea ochilor săi verzi.

Ea se așeză în fața oglinzii lui de bărbierit pentru a se machia.

– Dacă pleci, ai putea veni la Atlanta să lucrezi pentru Martin, spuse ea.

– Nu, zise George. Dr. King are o campanie bazată pe un singur obiectiv. Protestatarii protestează, dar politicienii schimbă lumea.

– Și ce o să faci?

– O să candidez pentru Congres, probabil.

Verena lăsă jos pensula rimelului și întoarse privirea direct spre el.

– Serios! exclamă ea. La asta chiar nu mă așteptam.

– Am venit la Washington ca să lupt pentru drepturile civile, dar nedreptățile suferite de negri nu sunt doar o problemă de drepturi civile, spuse George. Se gândea la asta de multă vreme. E vorba de locuințe și de șomaj și de războiul din Vietnam, în care tinerii negrii sunt uciși în fiecare zi. Pe termen lung, viețile negrilor sunt afectate chiar și de evenimente care au loc la Moscova sau la Beijing. Un om ca Dr. King inspiră oamenii, dar ca să poți face ceva cu adevărat bun trebuie să fii politician cu normă întreagă.

– Cred că ne trebuie și unii, și alții, spuse Verena, apoi continuă să se machieze.

George se îmbrăcă în cel mai bun costum al său, care îl făcea întotdeauna să se simtă mai bine. Poate că mai târziu va bea un Martini, chiar două. De șapte ani, viața lui era indisolubil legată de cea a lui Robert Kennedy. Poate că venise momentul să meargă mai departe.

– Te-ai gândit vreodată că relația noastră este foarte bizară? zise el.

Ea râse.

– Desigur! Trăim despărțiți și ne întâlnim o dată la o lună sau două pentru un sex nebun, pasional. Și facem asta de ani întregi!

– Un bărbat poate să facă ce faci tu și să-și întâlnească amanta în călătorii de afaceri, spuse George. Mai ales dacă ar fi însurat. Asta ar fi ceva normal.

– Cumva îmi place ideea asta, spuse ea. Carne și cartofi acasă și puțin caviar în deplasare.

– Oricum, mă bucur să fiu caviarul.

Ea își linse buzele.

– Mmm... sărat.

George zâmbi. Decise să nu se mai gândească la Bobby în seara aceea.

La televizor începură știrile și George dădu volumul mai tare. Se aștepta ca anunțul lui Bobby să fie prima știre, dar exista o poveste și mai mare. În timpul sărbătorii de Anul Nou pe care vietnamezii o numeau Tet, Vietcongul lansase o ofensivă masivă. Atacaseră cinci dintre cele șase cele mai mari orașe, treizeci și șase de capitale de provincie și șaizeci de orașe mai mici. Asaltul uimise armata americană prin amploarea lui: nimeni nu își imaginase că gherilele puteau desfășura o operațiune de o asemenea anvergură.

Pentagonul anunța că forțele Vietcong fuseseră respinse, dar George nu credea asta.

Crainicul adăugă că erau așteptate alte atacuri pentru a doua zi.

George îi spuse Verenei:

– Mă întreb cum va influența asta campania lui Gene McCarthy.

*

Beep Dewar îl convinse pe Walli Franck să țină un discurs politic.

La început, el refuzase. Era chitarist și se temea că s-ar putea face de râs, ca un senator care cânta muzică pop în public. Dar venea dintr-o familie cu tradiție politică, iar educația lui nu-i permitea să rămână apatic. Își amintea disprețul părinților săi pentru acei vest-germani care nu avuseseră nimic de zis împotriva Zidului Berlinului și a politicii represive a guvernului din Germania de Est. „Sunt la fel de vinovați precum comuniștii", spunea mama lui. Acum, Walli realiza că – dacă refuza șansa de a spune câteva cuvinte în favoarea păcii – era la fel de vinovat ca Lyndon Johnson.

În plus, Beep i se părea irezistibilă.

Așa că acceptă.

Ea veni să-l ia cu Dodge-ul Charger al lui Dave și îl conduse la sediul de campanie al lui Gene McCarthy, în San Francisco, unde el se adresă unei mici armate de tineri entuziaști care își petrecuseră ziua bătând pe la uși.

Se simțea agitat în fața audienței. Își pregătise replica de deschidere și începu să vorbească lent, dar pe un ton prietenos.

– Anumiți oameni mi-au spus că n-ar trebui să mă bag în politică pentru că nu sunt american, spuse el. Apoi zâmbi și adăugă: Dar aceste persoane se

gândesc că e în regulă dacă se duc în Vietnam şi omoară oameni, deci cred că nu e atât de grav dacă un german vine la San Francisco şi doar vorbeşte...

Spre surpriza lui, se auzi un hohot de râs, apoi un val de aplauze. Poate că avea să iasă bine.

Încă de la începutul ofensivei Tet, tinerii se adunaseră să susţină campania lui McCarthy. Erau cu toţii curat îmbrăcaţi; băieţii erau proaspăt bărbieriţi şi cu părul de lungime medie; fetele purtau tricouri şi pantofi fără toc. Îşi schimbaseră înfăţişarea pentru a-i convinge pe votanţi că McCarthy era preşedintele care le trebuia nu doar hipioţilor, ci şi americanilor de rând. Sloganul lor era: „Îngrijit şi curat pentru Gene".

Walli făcu o pauză, lăsându-i să aştepte, apoi îşi atinse părul blond, lung până la umeri, şi continuă:

– Scuze pentru părul meu.

Cu toţii râseră şi aplaudară din nou. Walli înţelese că era exact ca în industria spectacolului. Dacă eşti un star, oamenii te iubesc doar pentru că eşti mai mult sau mai puţin normal. La concertul lui Plum Nellie, publicul aclamase frenetic indiferent ce spuseseră Walli şi Dave la microfon. O glumă devenea de zece ori mai haioasă dacă era rostită de o celebritate.

– Nu sunt politician, nu pot ţine discursuri politice... dar cred că voi puteţi asculta oricâte discursuri doriţi.

– Chiar aşa! urlă unul dintre băieţi şi râseră din nou cu toţii.

– Dar am ceva experienţă, ştiţi? Am trăit într-o ţară comunistă. Într-o zi, poliţia m-a prins cântând o melodie a lui Chuck Berry, intitulată *Back in the USA*. Aşa că mi-au spart chitara.

Publicul amuţi.

– Era prima mea chitară. Pe atunci aveam una singură. Mi-au spart chitara, mi-au frânt inima. Aşa că, vedeţi, ştiu câte ceva despre comunism. Probabil că ştiu mai multe decât Lyndon Johnson. Urăsc comunismul. Ridică un pic vocea şi adăugă: Şi *tot* sunt împotriva războiului.

Tinerii începură să aclame din nou.

– Ştiţi că sunt oameni care cred că Iisus se va întoarce pe pământ într-o zi. Nu ştiu dacă asta e adevărat.

Publicul părea să se simtă mai puţin confortabil cu asta, neştiind cum s-o interpreteze. Apoi Walli adăugă:

– Dacă vine în America, probabil va fi considerat comunist.

Privi într-o parte la Beep, care râdea împreună cu ceilalţi. Purta un pulover şi o fustă scurtă, cu o lungime respectabilă. Avea părul tuns scurt şi îngrijit. Dar tot era sexy: nu putea ascunde asta.

– Iisus ar fi probabil arestat de FBI pentru activităţi antiamericane, continuă Walli. Dar probabil că El nu ar fi surprins: ar fi foarte asemănător cu ceea ce I s-a întâmplat prima dată când a venit pe Pământ.

Walli nu plănuise nimic în afară de prima propoziție, iar acum improviza din mers și toți erau încântați. Oricum, hotărî să încheie cât se afla în avantaj. Își pregătise finalul dinainte.

– Am venit aici ca să vă spun un singur lucru: mulțumesc. Vă mulțumesc în numele a milioane de oameni din toată lumea care vor să pună capăt acestui război malefic. Apreciem munca dificilă pe care o depuneți aici. Țineți-o tot așa și sper să învingeți! Noapte bună!

Se îndepărtă de microfon. Beep se apropie de el și îi luă brațul, apoi ieșiră împreună pe ușa din spate, în ropotul aplauzelor și al uralelor care încă se auzeau. De îndată ce ajunseră în mașina lui Dave, Beep zise:

– Doamne, ai fost strălucitor! Ar trebui să candidezi la președinție!

El zâmbi și ridică din umeri.

– Oamenii sunt întotdeauna mulțumiți să afle că starurile pop sunt oameni la fel ca ei. Despre asta e vorba.

– Dar ai vorbit sincer – și ai fost atât de spiritual!

– Mulțumesc.

– Poate ai moștenit asta de la mama ta. Nu mi-ai spus că a activat în politică?

– Nu chiar. Nu există politică normală în Germania de Est. A fost consilier municipal înainte de venirea comuniștilor. Apropo, ai observat cumva accentul meu?

– Doar foarte puțin.

– Mi-a fost teamă de asta.

Walli era foarte sensibil când venea vorba de accentul său. Oamenii îl asociau cu naziștii din filmele de război. Încerca să vorbească în stil american, dar era foarte dificil.

– De fapt, e fermecător, spuse Beep. Mi-ar fi plăcut ca Dave să te fi auzit.

– Unde este acum, că tot veni vorba?

– La Londra, cred. Mă gândeam că tu ar trebui să știi.

Walli ridică din umeri.

– Știu că se ocupă de afaceri pe undeva. O să apară imediat ce vom avea nevoie să compunem niște cântece noi, sau să facem un film, sau să pornim din nou la drum. Mă gândeam că voi doi vă veți căsători.

– O vom face. Deocamdată n-am ajuns până acolo, el a fost atât de ocupat... Și, știi, părinții mei sunt de acord să stăm în aceeași cameră atunci când vine aici, așa că nu suntem atât de disperați să scăpăm de ei.

– Drăguț!

Ajunseră la Haight-Ashbury și Beep opri mașina în fața casei lui Walli.

– Bei o cafea sau altceva?

Walli nu era sigur de ce rostise asta: pur și simplu se pomenise spunând-o.

– Sigur.

Beep opri motorul sforăitor al maşinii.

Casa era goală. Tammy şi Lisa îl ajutaseră pe Walli să treacă peste mâhnirea cauzată de logodna Karolinei şi avea să le fie mereu recunoscător, dar viaţa fantezistă pe care o trăiseră durase cât durase şi vacanţa. După ce trecuse vara şi venise toamna, fetele părăsiseră San Francisco şi se duseseră acasă ca să înceapă facultatea, precum majoritatea hipioţilor din 1967.

Fusese o perioadă idilică, atâta vreme cât durase.

Walli puse noul album Beatles, *Magical Mystery Tour*, apoi făcu o cafea şi rulă o ţigară cu marijuana. Se aşezară pe o pernă uriaşă – Walli cu picioarele încrucişate, iar Beep cu picioarele strânse sub ea –, trecându-şi ţigara unul altuia. În scurt timp, Walli intră în acea stare de blândeţe care îi plăcea atât de mult.

– Îi urăsc pe Beatles, spuse el după o vreme. Sunt al dracului de buni!

Beep chicoti.

– Ciudat text, zise Walli.

– Ştiu!

– Ce vrea să însemne versul ăsta, „Patru de peşte şi plăcinte de degete“? Sună ca... ştii tu, canibalism.

– Mi-a explicat Dave, spuse Beep. În Anglia există restaurante cu fructe de mare, care servesc un amestec de peşte cu cartofi prăjiţi. Ei îl numesc „peşte şi *chips*“. Aşa că „patru de peşte“ înseamnă „în valoare de patru penny“.

– Şi „plăcinta de degete“?

– Ei bine, asta este expresia folosită atunci când... un tip bagă un deget în... ştii tu, vaginul fetei.

– Şi care-i legătura între ele?

– Înseamnă că, dacă îi cumperi peşte şi chips unei fete, ea te va lăsa să faci asta.

– Îţi aminteşti vremurile în care asta era ceva îndrăzneţ? spuse Walli cu nostalgie.

– Totul e diferit acum, slavă Domnului, spuse Beep. Vechile reguli nu se mai aplică. Dragostea e liberă.

– Acum se face sex oral de la prima întâlnire.

– Ce-ţi place mai mult? medită Beep. Să primeşti sau să oferi sex oral?

– Dificilă întrebare!

Walli nu era sigur dacă era normal să discute astfel de probleme cu logodnica celui mai bun prieten al său.

– Dar cred că mai mult îmi place să primesc. Nu putu rezista tentaţiei de a adăuga: Dar ţie?

– Eu prefer să ofer, spuse ea.

– De ce?

Ea șovăi. Pentru o clipă, avu un aer vinovat: poate că nici ea nu era sigură dacă era în regulă să discute despre asta, în ciuda discursului ei hippie despre dragoste. Trase adânc din țigară și suflă fumul. Apoi fața i se lumină și spuse:

– Cei mai mulți băieți sunt atât de nepricepuți la sexul oral, încât să primești nu este atât de plăcut pe cât ar trebui să fie.

Walli îi luă țigara.

– Dacă ai putea să le spui băieților din America ce ar trebui să știe despre sexul oral, ce le-ai spune?

Ea râse.

– Ei bine, în primul rând, nu începe să lingi imediat.

– Nu? Walli era surprins. Credeam că tocmai asta-i ideea!

– Deloc! Trebuie să fii tandru la început. Prima dată doar sărută.

Walli realiză atunci că era pierdut.

Privi în jos către picioarele lui Beep. Genunchii ei erau strânși unul lângă altul. Era un gest defensiv? Sau un semn de excitare?

Sau ambele?

– Nicio fată nu mi-a spus asta vreodată, mărturisi el, dându-i țigara înapoi.

El simțea cum îi creștea, irezistibil, excitarea sexuală. Oare simțea și ea sau doar se juca cu el?

Beep trase ultimul fum din țigară și o aruncă în scrumieră.

– Cele mai multe fete sunt prea timide ca să vorbească despre ce le place, spuse ea. Adevărul e că și un sărut poate să fie prea mult, chiar de la început. De fapt... Îl privi direct și, în acel moment, el își dădu seama că și ea era pierdută. Ea adăugă cu voce joasă: De fapt, poți să o înfiori doar respirând peste ea.

– O, Doamne!

– Și chiar mai bine, spuse ea, este să respiri peste ea prin bumbacul chiloților.

Ea se mișcă ușor, depărtându-și în sfârșit genunchii, și Walli observă că, pe sub fusta scurtă, purta chiloți albi.

– Este uimitor, rosti el răgușit.

– Vrei să încerci? spuse ea.

– Da, zise Walli. Te rog.

*

Când reveni la New York, Jasper Murray se duse să o vadă pe doamna Salzman. Ea îi obținu un interviu cu Herb Gould, pentru un post de investigator la emisiunea de știri *This Day*.

Jasper se afla acum într-o poziție diferită. Cu doi în urmă, era un solicitant, un student la jurnalism disperat să primească un post, cineva căruia

nimeni nu-i datora nimic. Acum era un veteran care îşi riscase viaţa pentru Statele Unite. Era mai în vârstă şi mai înţelept şi îi erau datori, mai ales aceia care nu luptaseră. Aşa că primi postul.

Era ciudat. Parcă uitase cum era vremea rece. Hainele îl deranjau: costumul şi cămaşa albă, precum şi gulerul închis cu nasture şi cravata. Pantofii săi de afaceri obişnuiţi erau atât de uşori, încât îşi închipuia că merge desculţ. Pe drumul de la apartamentul său spre birou îşi dădu seama că scrutează trotuarul în căutare de mine.

Pe de altă parte, era ocupat. Lumea civilă se bucura de puţine dintre lungile şi enervantele perioade de inactivitate care caracterizau viaţa militară: să aştepţi ordinele, să aştepţi transportul, să aştepţi inamicul. A doua zi după întoarcere, Jasper dădea deja telefoane, verifica fişiere, căuta informaţii în bibliotecă şi se ocupa de preinterviuri.

În biroul de la *This Day*, pe Jasper îl aştepta un mic şoc. Sam Cakebread, vechiul său rival de la ziarul studenţesc, lucra acum pentru emisiune. Era reporter cu normă întreagă, pentru că nu trebuise să piardă timpul luptând în război. Adesea, Jasper trebuia să se ocupe de obositoare cercetări pregătitoare pentru subiectele pe care Sam le prezenta în faţa camerei.

Jasper lucra la articolele de modă, crimă, muzică, literatură şi afaceri. Cercetând un subiect legat de bestsellerul surorii sale, *Frostbite*, şi autorul său cu pseudonim, încercă să speculeze care dintre disidenţii sovietici cunoscuţi l-ar fi putut scrie, pe baza stilului şi a experienţelor din lagărul de muncă; şi ajunse la concluzia că era, probabil, cineva despre care nu auzise.

Apoi deciseră să facă o emisiune despre uimitoarea operaţiune Vietcong, care era cunoscută ca „ofensiva Tet".

Jasper era încă furios în legătură cu Vietnamul. Mânia ardea înăbuşit în el, ca într-o vatră umezită, dar nu uitase nimic, şi cu atât mai puţin jurământul său de a-i da în vileag pe cei care minţiseră poporul american.

În timpul celei de-a doua săptămâni din februarie, când luptele scăzură în intensitate, Herb Gould îi zise lui Sam Cakebread să planifice un reportaj recapitulativ, care să evalueze felul în care ofensiva modificase cursul războiului. Sam îşi prezentă concluziile preliminare într-o întâlnire editorială la care participă întreaga echipă, inclusiv investigatorii.

Sam era de părere că ofensiva Tet fusese un eşec pentru nord-vietnamezi din trei motive.

– În primul rând, forţele comuniste au primit ordinul general: „Avansaţi pentru a obţine victoria finală". Ştim asta din documentele găsite asupra soldaţilor inamici capturaţi. În al doilea rând: deşi luptele continuă încă la Hue şi la Khe Sanh, Vietcongul s-a dovedit incapabil să păstreze fie chiar şi un singur oraş. Şi, în al treilea rând, au pierdut mai mult de douăzeci de mii de oameni pentru nimic.

Herb Gould privi în jur, aşteptând comentarii.

Jasper era foarte nou în acest grup, dar nu reuşi să îşi ţină gura.

– Am o întrebare pentru Sam, spuse el.

– Dă-i drumul, Jasper, spuse Herb.

– Pe care nenorocită de planetă trăieşti?

Impolitețea lui provocă un moment de tăcere îngrozită. Apoi, Herb rosti cu blândețe:

– Mulţi oameni sunt sceptici în legătură cu asta, Jasper, dar ne poţi explica de ce, poate fără să înjuri?

– Sam tocmai ne-a servit replica preşedintelui Johnson referitoare la Tet. De când a devenit acest program o agenție de propagandă pentru Casa Albă? Nu ar trebui să punem la îndoială punctul de vedere al guvernului?

Herb nu îl contrazise.

– Şi cum ai vrea să îl pui la îndoială?

– În primul rând, documentele găsite asupra soldaţilor capturaţi nu pot să fie considerate ca având valoare absolută. Ordinele scrise care sunt trimise soldaților nu pot fi considerate relevante pentru determinarea obiectivelor strategice ale inamicului. Am aici o traducere: „Dați dovadă, în cel mai mare grad, de eroism revoluționar, depășind toate problemele și dificultățile". Asta nu este strategie, este un discurs motivațional.

Herb spuse:

– Şi atunci, *care* a fost obiectivul lor?

– Să-şi demonstreze puterea şi raza de acţiune şi, astfel, să demoralizeze regimul din Vietnamul de Sud, trupele noastre şi poporul american. Şi au reuşit.

– Tot nu au cucerit niciun oraş, spuse Sam.

– Ei nu au nevoie să ocupe oraşele – se află deja acolo. Cum crezi că au ajuns la ambasada americană din Saigon? Nu s-au paraşutat acolo, au venit din vecinătate! Probabil că locuiau pe strada alăturată. Ei nu *ocupă* oraşele pentru că deja *le au*.

Herb spuse:

– Şi în legătură cu al treilea punct al lui Sam – pierderile lor?

– Nicio cifră a Pentagonului referitoare la pierderile inamicului nu este de încredere, explică Jasper.

– Ar fi un mare pas pentru emisiunea noastră să spunem poporului american că guvernul ne minte în legătură cu asta.

– Fiecare persoană, de la Lyndon Johnson până la patrula din junglă, minte în legătură cu asta, pentru că toți au nevoie de cifre mari ale victimelor pentru a-şi justifica acţiunile. Dar eu ştiu adevărul fiindcă am fost acolo. În Vietnam, orice persoană moartă este socotită o pierdere a inamicului. O grenadă aruncată într-un adăpost antiaerian îi poate omorî pe toți cei care se

află acolo – doi tineri, patru femei, un bătrân şi un copil –, asta înseamnă opt morţi Vietcong în raportul oficial.

Herb avea dubii.

– Cum putem fi siguri că acest lucru este adevărat?

– Întreabă orice veteran, spuse Jasper.

– E greu de crezut.

Jasper avea dreptate, dar Herb – deşi ştia asta – se temea să adopte o poziţie atât de dură. În orice caz, Jasper considera că este pregătit să vorbească mai mult.

– Uite ce e, spuse el. Sunt deja patru ani de când am trimis primele trupe combatante în Vietnamul de Sud. În toată această perioadă, Pentagonul a raportat victorie după victorie, iar *This Day* a repetat poporului american declaraţiile sale. Dacă am avut într-adevăr patru ani de victorii, cum e posibil ca inamicul să pătrundă până în inima capitalei şi să înconjoare ambasada americană? Deschideţi ochii odată!

Herb căzuse pe gânduri.

– Deci, Jasper, dacă tu ai dreptate şi Sam se înşală, care e povestea noastră?

– Asta-i uşor, spuse Jasper. Subiectul este credibilitatea administraţiei după ofensiva Tet. În noiembrie anul trecut, vicepreşedintele Humphrey ne-a spus că suntem învingători. În decembrie, generalul Palmer a spus că Vietcongul este învins. În ianuarie, ministrul apărării, McNamara, ne-a spus că nord-vietnamezii îşi pierd dorinţa de a lupta. Generalul Westmoreland însuşi le-a spus reporterilor despre comunişti că nu sunt capabili să lanseze o ofensivă majoră. Şi apoi, într-o dimineaţă, Vietcongul a atacat aproape fiecare oraş important din Vietnamul de Sud.

– Noi n-am pus niciodată la îndoială onestitatea preşedintelui, spuse Sam. Nicio emisiune de televiziune nu a făcut-o.

– A venit momentul, zise Jasper. Minte preşedintele? Jumătate din America întreabă asta.

Toată lumea se uită la Herb. Decizia îi aparţinea. El rămase tăcut timp de un lung moment, apoi zise:

– Bine. Acesta este titlul reportajului nostru. *Minte preşedintele?* Hai să-l facem!

*

Dave Williams luă o cursă matinală de la New York la San Francisco şi mâncă la clasa întâi un mic dejun american cu clătite cu şuncă.

Viaţa lui era teribil de bună. Plum Nellie avea succes, iar Dave nu mai trebuia să dea niciun alt examen tot restul vieţii sale. O iubea pe Beep şi urma să o ia de soţie în curând, de îndată ce îşi făcea puţin timp.

Era singurul membru al trupei care nu-şi cumpărase încă o casă, dar spera să o facă în ziua aceea. Ar fi fost mai mult decât o casă, totuşi. Ideea

era să cumpere un loc la țară, cu ceva teren, și să construiască acolo un studio de înregistrări. Întregul grup putea locui cu el în timp ce lucrau la un album, ceea ce însemna câteva luni în zilele acelea. Dave își amintea uneori, zâmbind, cum înregistraseră primul lor album într-o singură zi.

Era încântat: nu cumpărase niciodată o casă. Până acum. Aștepta cu nerăbdare să o vadă pe Beep, dar era hotărât să se ocupe mai întâi de afaceri, astfel ca timpul pe care avea să îl petreacă împreună cu ea să nu fie întrerupt. La aeroport se întâlni cu managerul său, Mortimer Schulman. Dave îl angajase pe Morty ca să se ocupe de finanțele sale, separat de cele ale grupului. Morty era un bărbat de vârstă mijlocie îmbrăcat în stil californian, cu un sacou bleumarin și o cămașă albastră deschisă la gât. Întrucât Dave avea doar 20 de ani, observa uneori că avocații și contabilii se purtau cu el condescendent, încercând să-i dea mai degrabă instrucțiuni și sfaturi decât informații. Morty îl trata ca pe un șef, ceea ce chiar era, și îi prezenta opțiunile, știind că deciziile depindeau doar de Dave.

Urcară în Cadillacul lui Morty, traversară Bay Bridge și se îndreptară spre nord, trecând pe lângă campusul universitar Berkeley, unde studia Beep. În timp ce conducea, Morty spuse:

– Am primit o propunere pentru tine. Nu e chiar treaba mea, dar cred că ei și-au imaginat că îți sunt un fel de agent personal.

– Ce propunere?

– Un producător de televiziune numit Charlie Lacklow ar vrea să îți vorbească despre producerea unei emisiuni special pentru tine.

Dave era surprins: nu se aștepta la asta.

– Ce fel de emisiune?

– Știi tu, în genul *The Danny Kaye Show* sau *The Dean Martin Show*.

– Fără glumă?

Asta era o veste mare. Dave avea uneori impresia că succesul cădea peste el ca o ploaie: hituri, albume de platină, turnee vândute în avans, filme de succes – iar acum asta.

În fiecare săptămână, televiziunile americane difuzau nenumărate emisiuni de varietăți, majoritatea fiind prezentate de un star de cinema sau de un comic. Gazda prezenta câte un invitat și discutau câteva minute, apoi invitatul își cânta propriile hituri sau înfățișa publicului un număr de comedie. Cei din trupă apăruseră ca invitați în multe astfel de emisiuni, dar Dave nu vedea cum s-ar fi potrivit în postura de gazde într-un asemenea format.

– Deci va fi *The Plum Nellie Show*?

– Nu. *Dave Williams și prietenii*. Ei nu vor toată trupa – doar pe tine.

Dave era sceptic.

– Este flatant, dar...

– Este o oportunitate uriaşă, dacă vrei părerea mea. Grupurile pop au, în general, o viaţă scurtă, iar asta este şansa ta să devii un cunoscut animator pentru familii – rol pe care-l poţi avea până la şaptezeci de ani.

Asta îi atinse lui Dave o coardă sensibilă. În ultima vreme se gândise la ce ar fi putut deveni atunci când Plum Nellie nu avea să se mai bucure de popularitate. Cei mai mulţi dintre artiştii pop păţiseră asta, deşi existau şi excepţii – Elvis încă era mare. Dave plănuia să se căsătorească cu Beep şi să aibă copii, o perspectivă pe care o găsea intimidantă. Ar fi putut veni momentul în care să aibă nevoie de altceva pentru a-şi câştiga existenţa. Se gândise la perspectiva de a deveni producător muzical sau manager pentru artişti: cu Plum Nellie se descurcase bine în ambele posturi.

Dar era prea curând. Trupa avea o popularitate uriaşă şi acum, în sfârşit, câştiga bani adevăraţi.

– Nu pot face asta, îi spuse el lui Morty. Ar putea distruge trupa şi nu pot să risc asta când ne merge atât de bine.

– Să-i spun lui Charlie Lacklow că nu eşti interesat?

– Mda. Cu regret.

După ce traversară un pod lung, intrară într-un ţinut deluros, cu grădini de orhidee pe pantele joase, cu pruni şi migdali înspumaţi de florile albe şi roz.

– Suntem în valea râului Napa, spuse Morty.

Viră pe un drum lateral prăfuit, care şerpuia în sus. După un kilometru, intră pe o poartă şi opri în faţa unei case uriaşe stil fermă.

– Asta este prima pe lista mea şi cea mai apropiată de San Francisco, spuse Morty. Nu ştiu dacă e chiar genul de proprietate la care te gândeai.

Coborâră din maşină. Clădirea, cu schelet de lemn, părea să se întindă la nesfârşit. Arăta ca şi cum la reşedinţa principală ar fi fost adăugate două sau trei construcţii exterioare. Mergând în jurul părţii mai îndepărtate, dădură peste o privelişte uimitoare a văii.

– Oh! spuse Dave. Lui Beep o să îi placă la nebunie asta.

De la nivelul casei coborau spre vale terenuri cultivate.

– Ce se cultivă aici? întrebă Dave.

– Struguri.

– Nu vreau să mă fac fermier.

– Tu vei fi proprietarul. Treizeci de acri sunt daţi în arendă.

Intrară apoi în casă. Locul era mobilat minimal, cu scaune şi cu mese prost alese. Nu existau paturi.

– Locuieşte cineva aici? întrebă Dave.

– Nu. În fiecare toamnă, timp de câteva săptămâni, culegătorii de struguri îl folosesc ca dormitor.

– Şi dacă eu mă mut aici...

– Fermierul va găsi o altă cazare pentru lucrătorii sezonieri.

Dave privi în jur. Locul părea dărăpănat şi abandonat, dar era nespus de frumos. Structura de lemn părea solidă. Casa principală avea tavane înalte şi o scară elegantă.

– Abia aştept să o vadă şi Beep, spuse el.

Dormitorul principal oferea aceeaşi privelişte spectaculoasă a văii. Şi-o închipuia pe Beep trezindu-se dimineaţa, apoi privind amândoi pe fereastră, făcând cafea şi luând micul dejun împreună cu doi sau trei copii desculţi. Era perfect.

Era loc suficient pentru vreo şase camere de oaspeţi. Hambarul uriaş, separat, acum plin de utilaje agricole, avea dimensiunile ideale pentru un studio de înregistrări.

Dave ar fi vrut să o cumpere imediat, dar îşi zise să nu se entuziasmeze prea curând.

– Ce preţ au cerut? întrebă el.

– Şaizeci de mii de dolari.

– O mulţime de bani.

– Două mii de dolari pe pogon este preţul pieţei pentru o podgorie productivă, spuse Morty. Casa va intra în preţ.

– În plus, necesită o mulţime de lucrări.

– Exact. Încălzire centrală, recablare electrică, izolaţie, băi noi... S-ar putea să cheltuieşti cam tot atât pentru a o aranja.

– Hai să spunem o sută de mii fără echipamentul de înregistrări.

– O mulţime de bani.

Dave râni.

– Din fericire, îmi pot permite.

– Da, cu siguranţă.

Când ieşiră din nou, în faţa casei tocmai parca o camionetă. Bărbatul care coborî avea umerii largi şi o faţă obosită. Părea mexican, dar le vorbi fără să se simtă vreun accent.

– Sunt Danny Medina, fermierul locului, le spuse el.

Îşi şterse mâinile de salopetă înainte de a le strânge pe ale lor.

– Mă gândesc să cumpăr locul acesta, spuse Dave.

– Bine. Va fi plăcut să am un vecin.

– Unde locuiţi, domnule Medina?

– Am o cabană în celălalt capăt al podgoriei, imediat după orizont, peste muchia crestei. Sunteţi european?

– Da. Britanic.

– De obicei europenilor le place vinul.

– Faceţi vin aici?

– Puțin. Vindem cea mai mare parte a strugurilor. Americanilor nu le place vinul, cu excepţia italo-americanilor, iar ei îl importă. Majoritatea oamenilor preferă cocktailurile sau berea. Dar vinul nostru este bun.

– Alb sau roşu?

– Roşu. Vreți vreo două sticle să vedeţi cum e?

– Sigur.

Danny se îndreptă către cabina camionetei, scoase două sticle şi i le dădu lui Dave.

Dave studie eticheta.

– Daisy Farm Red? spuse el.

– Acesta este numele locului, zise Morty, nu ți-am spus? Daisy Farm.

– Daisy este numele mamei mele.

– Poate e un semn, rosti Danny. Se urcă înapoi în vehicul şi spuse: Mult noroc!

În timp ce Danny se îndepărta, Dave spuse:

– Îmi place locul ăsta. Hai să-l cumpărăm!

– Mai am să-ți arăt încă cinci locuri! protestă Morty.

– Mă grăbesc să-mi văd logodnica.

– E posibil ca unul dintre celelalte locuri să-ți placă chiar mai mult decât ăsta.

Dave gesticulă spre câmpurile cu struguri.

– Are vreunul dintre ele o astfel de privelişte?

– Nu.

– Hai să ne întoarcem la San Francisco.

– Tu eşti şeful.

Pe drumul de întoarcere, Dave începu să se simtă intimidat de proiectul la care se înhămase.

– Bănuiesc că trebuie să găsesc un constructor, spuse el.

– Sau un arhitect, zise Morty.

– Serios? Doar ca să repar locul?

– Un arhitect va discuta cu tine despre ceea ce-ți dorești, va desena planurile şi va lansa o licitație pentru mai mulți constructori. Și teoretic supraveghea lucrările – deşi, din experienţa mea, îşi cam pierd interesul.

– Bine, spuse Dave. Cunoşti vreunul?

– Vrei o firmă cu reputaţie sau pe cineva tânăr şi ambiţios?

Dave se gândi un pic şi spuse:

– Ce zici de cineva tânăr şi ambiţios care lucrează pentru o firmă cu reputație?

Morty râse.

– O să mă interesez.

Se întoarseră la San Francisco și, imediat după prânz, Morty îl lăsă pe Dave în fața casei familiei Dewar din Nob Hill.

Mama lui Beep îi deschise ușa.

– Bine ai venit! spuse ea. Ai ajuns mai repede, ceea ce e minunat, atâta doar că Beep nu e aici.

Dave era dezamăgit, dar nu surprins. Crezuse că își va petrece întreaga zi cu Morty, inspectând proprietăți, și îi zisese lui Beep să-l aștepte la sfârșitul după-amiezii.

– Bănuiesc că s-a dus la școală, spuse Dave.

Beep era studentă în anul doi la Berkeley. Deși părinții ei nu aveau habar, Dave știa că ea nu învăța mai deloc, fiind în pericol să nu-și treacă examenele și să fie exmatriculată.

Se duse în dormitorul pe care îl împărțeau și își lăsă valiza. Pastilele contraceptive ale lui Beep se găseau pe masă. Era neglijentă și uneori uita să-și ia pastila, dar pe Dave nu-l deranja. Dacă ar fi rămas însărcinată, s-ar fi căsătorit mai repede.

Se întoarse la partér și rămase cu Bella în bucătărie, povestindu-i totul despre Daisy Farm. Ea se molipsi de entuziasmul lui, fiind nerăbdătoare să vadă locul.

– Vrei să mănânci de prânz? îl întrebă ea. Tocmai pregăteam niște supă și un sandvici.

– Nu, mulțumesc, am avut parte de un mic dejun uriaș în avion. Dave era agitat. Mă duc să-i povestesc lui Walli despre Daisy Farm.

– Mașina ta e în garaj.

Dave se urcă în Dodge-ul său Charger roșu și străbătu San Francisco dinspre cea mai bogată spre cea mai săracă zonă.

„Lui Walli o să-i placă la nebunie ideea unei ferme unde să locuiască toți și să se ocupe de muzică", se gândi Dave. Ar avea tot timpul să își perfecționeze înregistrările. Walli era nerăbdător să lucreze cu unul dintre noile magnetofoane cu opt piste – și se vorbea deja despre aparate chiar mai mari, cu șaisprezece piste –, dar muzica mai complexă din zilele acelea dura mai mult să o înregistrezi. Timpul de studio era costisitor, iar muzicienii se simțeau adesea presați. Dave credea că tocmai găsise soluția.

În timp ce conducea, lui Dave îi trecu prin minte un fragment dintr-o piesă și începu să fredoneze: „Mergem împreună la Daisy Farm". Zâmbi. Poate că avea să devină un cântec. *Daisy Farm Red* ar fi fost un titlu interesant. Putea să fie o fată sau o culoare sau un fel de marijuana. Începu să cânte:

– Mergem împreună să vedem Daisy Farm Red, acolo unde fructele atârnă în vie.

Parcă în fața casei lui Walli din Haight-Ashbury. Ca de obicei, ușa din față era descuiată. Camera de zi de la parter era goală, dar peste tot erau

împrăştiate resturi ale nopţii trecute: cutii de pizza, cești de cafea murdare, scrumiere pline şi cutii de bere goale.

Dave era dezamăgit că nu îl găsise pe Walli treaz. Era nerăbdător să discute cu el despre Daisy Farm. Se hotărî să îl trezească.

Urcă la etaj. Casa era tăcută. Era posibil ca Walli să se fi trezit mai devreme şi să plece fără să fi făcut curat, se gândi Dave.

Uşa dormitorului era închisă. Dave ciocăni şi o deschise. În timp ce intra, începu să cânte: „Mergem împreună la Daisy Farm...", apoi încremeni.

Walli era în pat, pe jumătate ridicat, cu un aer speriat.

Lângă el, pe saltea, se afla Beep.

Preț de o clipă, Dave fu mult prea şocat ca să mai vorbească.

Walli spuse:

– Hei, omule...

Stomacul lui Dave se zdruncină brusc, ca şi cum s-ar fi aflat într-un lift care cobora prea repede. Parcă-şi pierduse greutatea din cauza panicii: Beep era în pat cu Walli şi lui Dave îi fugi pământul de sub picioare.

– Ce dracu' înseamnă asta? spuse el.

– Nu e nimic, omule...

Şocul se transformă în furie.

– Cum adică? Eşti în pat cu logodnica mea! Cum poate asta să fie *nimic*?

Beep se ridică. Avea părul ciufulit. Cearşaful îi căzu de pe sâni.

– Dave, lasă-ne să-ți explicăm, spuse ea.

– Bine, explicați-mi, zise Dave încrucişându-şi brațele.

Ea se ridică. Era goală, iar frumusețea perfectă a corpului ei îl făcu pe Dave să realizeze că a pierdut-o, cu forța şi şocul unui pumn în faţă. Simţi că îi vine să vomite.

Beep spuse:

– Hai să bem cu toții o cafea şi...

– Fără cafea, spuse Dave aspru, pentru a se salva de la umilința lacrimilor. Doar explică-mi.

– Nu am haine pe mine!

– Asta este din cauză că ţi-o tragi cu cel mai bun prieten al logodnicului tău. Dave descoperise că îşi putea masca durerea aruncând cuvinte furioase. Ai spus că o să-mi explici. Încă aştept.

Beep îşi îndepărtă părul de pe ochi.

– Ştii, gelozia e demodată, bine?

– Şi asta ce înseamnă?

– Te iubesc şi vreau să mă mărit cu tine, dar îmi place şi de Walli şi îmi place să mă culc cu el... iar dragostea este liberă, nu-i aşa?

– Atât? spuse Dave cu un aer incredul. Asta este explicația ta?

– Stai uşor, omule, interveni Walli, cred că încă nu mi-am revenit din efectul drogului.

– Voi doi aţi consumat LSD7 noaptea trecută – aşa s-a întâmplat?

Dave simţi o umbră de speranţă. Dacă o făcuseră doar o singură dată...

– Te iubeşte, omule. Doar îşi petrece timpul cu mine când eşti tu plecat, înţelegi?

Speranţele lui Dave se spulberară. Nu se întâmplase doar o singură dată, era ceva regulat.

Walli se ridică şi îşi trase pe el o pereche de blugi.

– Mi-au crescut picioarele peste noapte, spuse el. Ciudat.

Dave nu-i băgă în seamă cuvintele, era clar că încă era drogat.

– Nu mi-aţi spus nici măcar că vă pare rău – niciunul dintre voi!

– Nu ne pare rău, spuse Walli. Am simţit că vrem să o facem şi asta am făcut. Asta nu schimbă nimic. Nimeni nu mai e fidel. Nu ai nevoie decât de dragoste... n-ai priceput cântecul ăla? Îl fixă pe Dave cu privirea. Ştii că ai o aură? Ca un fel de halo. N-am mai observat asta până acum. Cred că este albastră.

Dave luase şi el LSD şi ştia că erau prea puţine şanse să scoată ceva coerent de la Walli în starea aceea. Se întoarse către Beep, care părea să-şi revină mai repede.

– Ţie îţi pare rău?

– Nu cred că ce-am făcut a fost greşit. Am depăşit această mentalitate.

– Aşadar, ai face-o din nou?

– Dave, nu te despărţi de mine.

– De ce să nu mă despart? spuse Dave cu sălbăticie. Noi nu avem o relaţie. Tu te culci cu cine vrei. Trăieşte aşa dacă vrei, dar asta nu e o căsnicie.

– Trebuie să laşi în urmă aceste idei învechite.

– Trebuie să plec din casa asta.

Furia lui Dave se transformă în tristeţe. Înţelese că o pierduse pe Beep: o pierduse în faţa drogurilor şi a iubirii libere, o pierduse în faţa culturii hippie, la crearea căreia ajutase şi muzica lui.

– Trebuie să stau departe de tine.

Apoi se întoarse.

– Nu pleca, îl rugă ea. Te rog.

Dave ieşi. Fugi în jos pe scări şi apoi afară din casă. Sări în maşină şi demară în trombă. Aproape că dădu peste un băiat cu părul lung care se holba pe Ashbury Street, zâmbind în gol, cu mintea distrasă. La dracu' cu toţi hipioţii, se gândi Dave, în special cu Walli şi Beep. Nu dorea să-i mai vadă pe niciunul.

Îşi dădu seama că trupa Plum Nellie era terminată. El şi Walli erau esenţa grupului, iar acum, că se certaseră, nu mai exista niciun grup. Ei bine, asta e, gândi Dave. Avea să îşi înceapă cariera solo.

Văzu o cabină telefonică şi opri pe dreapta. Deschise torpedoul şi luă un pumn de monede, apoi formă numărul biroului lui Morty.

– Hei, Dave, zise Morty, am vorbit deja cu agenţia imobiliară. Am oferit cincizeci de mii şi ne-am înţeles pentru cincizeci şi cinci. Cum ţi se pare?

– Veşti bune, Morty, spuse Dave. Urma să aibă nevoie de studioul de înregistrări pentru producţiile solo. Ascultă, cum se numea producătorul acela de televiziune?

– Charlie Lacklow. Dar credeam că ţi-e teamă că vei despărţi grupul.

– Mda, acum nu mai sunt atât de îngrijorat din cauza asta, spuse Dave. Stabileşte o întâlnire.

*

Prin martie, viitorul părea sumbru pentru George şi pentru America.

Marţi, pe 12 martie, ziua alegerilor preliminare din New Hampshire, prima confruntare majoră dintre candidaţii democraţi, George se afla la New York împreună cu Bobby Kennedy. Bobby luă o cină târzie împreună cu câţiva prieteni vechi la elegantul restaurant „21“ de pe 52nd Street. În timp ce Bobby se afla la etaj, George şi ceilalţi asistenţi mâncau la nivelul de jos al restaurantului.

George nu renunţase. Bobby părea eliberat după anunţul că nu va candida la preşedinţie. După ofensiva Tet, George scrisese un discurs în care îl atacase în mod deschis pe preşedintele Johnson şi, pentru prima dată, Bobby nu se cenzurase, folosind fiecare frază strălucitoare: „O jumătate de milion de soldaţi americani, împreună cu 700 000 de aliaţi vietnamezi, susţinuţi de resurse uriaşe şi de cel mai modern armament, sunt incapabili să securizeze chiar şi un singur oraş împotriva atacurilor unui inamic care dispune de aproximativ 250 000 de oameni!“

În timp ce Bobby părea să îşi recapete ardoarea, deziluzia lui George faţă de preşedintele Johnson fusese întregită de reacţia preşedintelui la Comisia Kerner, desemnată să cerceteze cauzele agitaţiei rasiale din lunga vară fierbinte a anului 1967. Raportul lor nu dăduse nicio lovitură: cauza revoltelor fusese rasismul albilor, declarase comisia. Fusese un raport foarte critic la adresa guvernului, a presei şi a poliţiei, cerând acţiuni radicale referitoare la locuinţe, locuri de muncă şi segregaţie. Fusese publicat sub formă de broşură şi se vânduse în două milioane de exemplare. Dar Johnson, pur şi simplu, refuzase raportul. Omul care se bătuse eroic pentru Legea drepturilor civile din 1964 şi pentru Legea dreptului la vot din 1965 – pietrele de hotar ale emancipării negrilor – renunţase la luptă.

După ce luase decizia de a nu candida, Bobby continua să se frământe, întrebându-se dacă luase decizia corectă, în stilul său caracteristic. Vorbea despre asta cu cei mai vechi prieteni ai săi, dar şi cu cele mai întâmplătoare

cunoștințe, cu cei mai apropiați consilieri – inclusiv George – și cu diferiți reporteri. Apoi începură să circule zvonuri cum că se răzgândise. George nu le credea până când nu le auzea de pe buzele lui Bobby.

Alegerile preliminare erau curse locale între diferiți oameni din același partid, care doreau să ajungă candidatul prezidențial al partidului respectiv. Primele alegeri preliminare ale democraților se țineau în New Hampshire. Gene McCarthy era speranța tinerilor, dar nu se descurca prea bine în sondajele de opinie, situându-se mult în urma președintelui Johnson, care dorea să fie reales. McCarthy avea puține fonduri. Zece mii de tineri voluntari entuziaști veniseră în New Hampshire ca să-i susțină campania, dar George și ceilalți asistenți din jurul mesei de la „21“ se așteptau ca rezultatul din seara aceea să fie o victorie detașată pentru Johnson.

George se frământa gândindu-se la alegerile prezidențiale din noiembrie. Din partea republicanilor, liderul moderaților, George Romney, se retrăsese din cursă, lăsându-i drum liber conservatorului Richard Nixon. Așa că alegerile prezidențiale urmau să se dispute aproape sigur între Johnson și Nixon, amândoi prorăzboi.

Spre finalul acelei cine mohorâte, George fu chemat la telefon de un membru al echipei care obținuse rezultatele alegerilor din New Hampshire.

Toată lumea se înșelase. Rezultatul fusese complet neașteptat. McCarthy câștigase 42 la sută din voturi, fiind uimitor de aproape de cele 49 la sută ale lui Johnson.

George înțelese că, până la urmă, Johnson chiar putea fi bătut.

Se repezi pe scări ca să-i dea vestea lui Bobby.

Reacția acestuia fu sumbră.

– E prea mult! spuse el. Cum o să-l determin acum pe McCarthy să renunțe?

Atunci înțelese George că, până la urmă, Bobby avea de gând să candideze.

*

Walli și Beep se duseră la mitingul lui Bobby Kennedy pentru a-l deranja.

Amândoi erau furioși pe Bobby. Vreme de luni întregi, refuzase să își anunțe candidatura la președinție. Nu crezuse că ar putea câștiga și – credeau ei – nici nu avea curajul să încerce. Așa că Gene McCarthy își pusese pielea la bătaie și se descurcase atât de bine, încât acum avea o șansă reală să-l învingă pe președintele Johnson.

Până acum. Căci Bobby Kennedy își anunțase candidatura și ieșise în față, pentru a exploata toată munca pe care o depuseseră suporterii lui McCarthy și pentru a smulge victoria pentru sine. Îl considerau doar un oportunist cinic.

Walli era dispreţuitor, iar Beep era înflăcărată. Reacţia lui Walli era mai moderată pentru că el înţelegea realitatea politică din spatele moralităţii personale. Baza electorală a lui McCarthy era constituită în special din studenţi şi intelectuali. Lovitura extraordinară pe care o dăduse el consta în transformarea tinerilor adepţi într-o armată de voluntari de campanie electorală, ceea ce îi oferise un imbold neaşteptat spre succes. Dar oare erau suficienţi aceşti voluntari ca să-l ducă la Casa Albă? Toată tinereţea lui îi auzise pe părinţii săi făcând astfel de calcule şi judecăţi, vorbind despre alegeri – nu despre cele din Germania de Est, care erau o ruşine, ci despre cele din Germania de Vest, Franţa şi Statele Unite.

Bobby se bucura de o susţinere mult mai largă. Se baza pe negri, care credeau că este de partea lor, şi pe marea clasă muncitoare catolică – irlandezi, polonezi, italieni şi hispanici. Walli ura meschinăria morală a lui Bobby, dar trebuia să admită – deşi asta o înfuria pe Beep – că Bobby avea şanse mai mari decât Gene să-l învingă pe preşedintele Johnson.

Oricum, căzură de acord că cel mai corect lucru era să-l huiduie pe Bobby Kennedy în seara aceea.

În rândul asistenţei se aflau multe persoane ca ei – tineri cu părul lung şi cu barbă, fete hippie desculţe – şi Walli se întreba câţi dintre ei veniseră să strice atmosfera. Erau şi negri de toate vârstele, cei tineri cu părul coafat în stilul numit acum afro, iar părinţii lor în rochiile colorate şi cu costumele bune pe care le purtau la biserică. Amploarea atracţiei exercitate de Bobby era demonstrată de o substanţială minoritate de albi de clasă mijlocie, de vârstă mijlocie, îmbrăcaţi în pantaloni de doc şi pulovere, în frigul primăvăratic din San Francisco.

Chiar şi Walli îşi îndesase părul sub o beretă de denim, purtând ochelari de soare pentru a-şi masca identitatea.

Scena era surprinzător de goală. Walli se aşteptase la steaguri, panglici, afişe şi fotografii gigantice ale candidatului, aşa cum văzuse la televiziune pentru alte campanii electorale. Bobby avea doar o scenă goală, cu un podium şi un microfon. La un alt candidat, asta ar fi putut să pară un semn că fondurile se epuizaseră, dar toată lumea ştia că Bobby avea acces nelimitat la averea familiei Kennedy. Deci ce semnificaţie avea? Lui Walli îi transmitea un astfel de mesaj: „Fără prostii. Ăsta sunt eu cu adevărat". Interesant, se gândi el.

În acel moment, podiumul era ocupat de un democrat local care încălzea mulţimea pentru marele star. Semăna foarte mult cu industria spectacolului, reflectă Walli. Spectatorii erau încălziţi pentru râsete şi aplauze şi, în acelaşi timp, deveneau mai nerăbdători pentru apariţia personajului pe care veniseră să-l vadă. Din acelaşi motiv, concertele Plum Nellie debutau cu un grup mai puţin important în deschidere.

Dar Plum Nellie nu mai exista. Grupul ar fi trebuit să lucreze deja la un nou album de Crăciun şi Walli pregătise deja câteva piese care ajunseseră la nivelul la care dorea să i le cânte lui Dave, astfel încât acesta să mai scrie o trecere sau să schimbe un acord sau, pur şi simplu, să spună: „Minunat, hai să-l numim *Soul Kiss*". Dar Dave dispăruse din peisaj.

Îi trimisese o notă politicoasă mamei lui Beep, mulţumindu-i pentru că îi permisese să stea în casa lor şi rugând-o să îi împacheteze lucrurile astfel încât să poată fi ridicate de un asistent. Walli ştia de la Daisy, dintr-o convorbire telefonică la Londra, că Dave renova o fermă în valea Napa şi că plănuia să facă acolo un studio de înregistrări. Şi Jasper Murray îi telefonase lui Walli, în încercarea de a verifica un zvon conform căruia Dave participa la o emisiune de televiziune fără restul trupei.

Dave suferea de o gelozie demodată, destul de învechită în conformitate cu gândirea hippie. Avea nevoie să înţeleagă că oamenii nu puteau fi legaţi, că puteau să facă dragoste cu oricine pofteau. Dar, chiar şi aşa, Walli tot se simţea vinovat. El şi Dave fuseseră foarte apropiaţi, se plăceau şi aveau încredere unul în celălalt, răzbătând împreună pe tot drumul de la Reeperbahn. Walli se simţea nefericit că îşi rănise prietenul.

Nu era ca şi cum Beep ar fi fost iubirea vieţii lui Walli. O plăcea mult – era frumoasă şi amuzantă şi minunată în pat şi formau un cuplu foarte admirat –, dar nu era singura fată din lume. Probabil că Walli nu s-ar fi culcat cu ea dacă ar fi ştiut că asta va distruge trupa. Dar nu se gândise la consecinţe; în schimb, trăise momentul, aşa cum ar fi trebuit să facă toţi oamenii. Era extrem de uşor să cedezi în faţa unor astfel de impulsuri neglijente atunci când erai drogat.

Ea încă era zdruncinată pentru că Dave o părăsise. Poate tocmai din acest motiv ea şi Walli se simţeau atât de bine împreună: ea îl pierduse pe Dave, iar el o pierduse pe Karolin.

În timp ce gândurile lui Walli hoinăreau, fu readus brutal în prezent atunci când Bobby Kennedy fu anunţat.

Bobby era mai mic decât îşi închipuise Walli şi părea mai puţin încrezător. Păşi pe podium cu o jumătate de zâmbet, iar salutul său fu aproape timid. Băgă mâna în buzunarul sacoului şi Walli îşi aminti că şi preşedintele Kennedy avea acelaşi gest.

Câţiva oameni din audienţă ridicară imediat pancartele. Walli văzu SĂRUTĂ-MĂ, BOBBY! şi BOBBY E TARE. Beep scoase o fâşie de hârtie răsucită din buzunarul pantalonilor, pe care o ridică împreună cu Walli şi pe care scria simplu: TRĂDĂTOR.

Bobby începu să vorbească, consultând un mic pachet de notiţe pe care le scosese din buzunar.

– Lăsaţi-mă să încep prin a vă cere scuze, spuse el. Am fost implicat în luarea multor decizii legate de Vietnam, decizii care au deschis calea pe care ne aflăm acum.

Beep ţipă:

– Al dracului de adevărat!

Oamenii din jurul ei râseră.

Bobby continuă cu accentul său plat de Boston:

– Sunt gata să îmi asum partea mea de responsabilitate. Dar greşelile trecute nu sunt o scuză pentru a le perpetua. Tragedia este o modalitate prin care supravieţuitorii dobândesc înţelepciune. „Toţi oamenii fac greşeli" spunea în Antichitate grecul Sofocle. Dar un om bun renunţă atunci când realizează că a luat-o pe o cale greşită şi îndreaptă răul făcut. Singurul păcat e mândria.

Audienţa păru să aprecieze asta şi începu să aplaude. În timp ce oamenii aclamau, Bobby privi în jos către notiţe şi Walli se gândi că făcea o greşeală de scenă. Trebuia să fie un schimb în ambele sensuri. Oamenii din mulţime doreau ca starul lor să îi privească şi să aprecieze elogiul. Dar Bobby părea stânjenit. Walli realiză că acest tip de întrunire politică nu-i era la îndemână.

Bobby continuă cu subiectul Vietnam, dar – în ciuda succesului iniţial al confesiunii din deschidere – nu se mai descurcă la fel de bine. Testa atmosfera, murmura şi se repeta. Stătea înţepenit, părând ca de lemn, de parcă s-ar fi ferit să-şi mişte corpul sau să gesticuleze cu mâinile.

Câţiva opozanţi din mulţime îl atacară cu întrebări, dar Walli şi Beep nu li se alăturară. Nici nu era nevoie – Bobby se distrugea singur, fără niciun ajutor.

În timpul unui moment de tăcere, un copil începu să plângă. Cu coada ochiului, Walli văzu o femeie ridicându-se şi îndreptându-se spre ieşire. Bobby se opri în mijlocul frazei şi spuse: „Vă rog să nu plecaţi, doamnă!"

Audienţa chicoti. Femeia se întoarse pe culoar şi privi spre scenă, la Bobby.

– Sunt obişnuit cu plânsul copiilor, spuse el.

Cu toţii începură să râdă. Toată lumea ştia că Bobby avea zece copii.

– În plus, adăugă el, dacă plecaţi, presa o să spună că am alungat fără milă din sală o mamă cu copilul său.

Toată lumea salută această afirmaţie: mulţi tineri urau presa pentru modul în care distorsiona adevărul în relatarea demonstraţiilor.

Femeia zâmbi şi reveni la locul ei.

Bobby privi din nou spre notiţe. Preţ de o clipă, păru o fiinţă umană caldă şi normală. În acel moment, ar fi putut să întoarcă mulţimea în favoarea sa. Dar îi pierdu din nou, întorcându-se la discursul său pregătit. Walli se gândea că îşi ratase şansa.

Apoi Bobby păru să realizeze acelaşi lucru. Ridică din nou privirea şi spuse:

– Mi-e frig aici. Vouă nu vă e frig?

Ei murmurară aprobator.

– Aplaudați, spuse el. Haideți, asta o să ne încălzească.

Începu să aplaude și audiența făcu același lucru râzând.

După un minut se opri și spuse:

– Mă simt mai bine acum. Și voi?

Iar ei își strigară din nou aprobarea.

– Vreau să vă vorbesc despre decență, spuse el. Se întorsese la discurs, dar acum nu-și mai consulta notițele. Unii oameni sunt de părere că părul lung este indecent, la fel ca și picioarele goale sau fumatul în parc. O să vă spun ce cred eu. Ridică vocea. Sărăcia este indecentă! Mulțimea își strigă aprobarea. Analfabetismul este indecent! Ei aplaudară din nou. Și mai spun, chiar aici, în California, că este indecent ca un om să lucreze cu spinarea și cu mâinile pe câmpuri fără să aibă măcar speranța că și-ar putea trimite copilul la facultate.

Nimeni dintre cei prezenți nu se îndoia că Bobby credea cu adevărat ceea ce spunea. Își puse notițele deoparte; deveni pasionat, gesticulând cu brațele, arătând cu degetul, lovind cu pumnul în pupitru; iar ascultătorii răspunseră la forța emoțiilor sale, aclamând fiecare frază tulburătoare. Walli le privi fețele și recunoscu expresiile pe care le vedea el însuși de pe scenă: tineri și tinere în extaz, cu ochii mari, cu gurile deschise, cu fețele strălucind de adorație.

Nimeni nu se uitase așa vreodată la Gene McCarthy.

La un moment dat, Walli realiză că el și Beep lăsaseră să cadă pancarta cu TRĂDĂTOR pe podea.

Bobby vorbea acum despre sărăcie.

– În delta fluviului Mississippi, am văzut copii cu stomacurile întinse și cu fețele schimonosite de foame. Ridică vocea: Nu cred că asta este acceptabil! Indienii care trăiesc în rezervațiile lor sterpe au atât de puține speranțe de viitor, încât cea mai frecventă cauză a decesului la adolescenți este sinuciderea. Cred că putem face mai mult de atât! Oamenii din ghetourile de negri aud și mai mari promisiuni de egalitate și de justiție în timp ce stau în școlile lor dărăpănate și se înghesuie în aceleași camere mizerabile, ferindu-se de șobolani. Sunt convins că America poate face mai mult de atât!

Walli observă că își pregătea momentul culminant.

– Am venit astăzi, aici, ca să vă cer ajutorul pentru următoarele câteva luni, spuse Bobby. Dacă și voi credeți că sărăcia este indecentă, acordați-mi sprijinul vostru.

Ei strigau acum, promițându-i sprijinul lor.

– Dacă și voi credeți că este inacceptabil să existe copii care mor de foame în țara noastră, lucrați pentru campania mea.

Aclamară din nou.

– Credeți, așa cum cred și eu, că America poate mai mult?

Oamenii îşi strigară aprobarea.
– Atunci, însoţiţi-mă! Şi America va face mai mult!
Se retrase câţiva paşi de pe podium, iar mulţimea înnebuni.
Walli privi spre Beep – se vedea clar că şi ea simţea acelaşi lucru ca el.
– O să câştige, nu-i aşa? spuse Walli.
– Da, răspunse Beep. Merge direct la Casa Albă.

*

Turneul de zece zile al lui Bobby îl purtă prin treisprezece state. La sfârşitul ultimei zile, el şi echipa lui se îmbarcară într-un avion la Phoenix, pentru a merge la New York. George Jakes era deja sigur că Bobby avea să devină preşedinte.

Răspunsul publicului fu copleşitor. Mii de oameni se adunară la aeroport. Se înghesuiră pe străzi pentru a vedea trecând caravana motorizată, cu Bobby stând întotdeauna pe scaunul din spate în maşina decapotabilă, cu George şi cu ceilalţi aşezaţi pe podea şi ţinându-l de picioare, pentru ca oamenii să nu îl poată trage din maşină. Grupuri de copii alergau pe lângă maşină strigând „Bobby!“ De câte ori maşina se oprea, oamenii se repezeau spre el, rupându-i manşetele, acele de cravată şi nasturii costumelor.

În avion, Bobby se aşeză şi îşi goli buzunarele, de unde apărură nenumărate hârtii, precum un confetti. George ridică de pe covor câteva. Erau zeci de note, scrise curat şi împăturite îngrijit, încredinţate buzunarelor lui Bobby. Toate îl implorau să meargă la ceremonii de absolvire sau să viziteze copii bolnavi din spitalele din oraş sau îl informau că se rugau pentru el în casele din suburbii, aprinzând lumânări în bisericile de la ţară.

Bobby îşi scoase sacoul şi îşi ridică manşetele cămăşii, aşa cum obişnuia. Abia atunci îi observă George braţele. Bobby avea antebraţe păroase, dar nu asta îl uimi pe George. Mâinile îi erau umflate, iar pielea îi era brăzdată de nenumărate zgârieturi roşii, furioase. George înţelese că asta se întâmplase atunci când mulţimea îl atinsese. Ei nu voiau să-l rănească, dar îl adorau atât de tare, încât îi voiau sângele.

Oamenii îşi găsiseră eroul de care aveau nevoie, iar Bobby se regăsise pe sine. Era motivul pentru care George şi ceilalţi asistenţi numeau turneul „În sfârşit, liber“. Bobby dobândise un stil care îl caracteriza, având o nouă versiune de carismă Kennedy. Fratele său fusese fermecător, dar reţinut, stăpân pe sine, retras – abordarea corectă pentru 1963. Bobby era mai deschis. În cele mai bune momente, părea să îşi afişeze sufletul dezvelit în faţa publicului, mărturisind că este o fiinţă umană imperfectă, care dorea să facă lucrurile în mod corect, dar nu era întotdeauna sigur cum era bine. Expresia potrivită anului 1968 era: „Lasă lucrurile să se întâmple“. Bobby se simţea confortabil procedând astfel, iar ei îl iubeau pentru asta.

Jumătate dintre persoanele care se aflau la bordul avionului ce se întorcea la New York erau oameni de ştiri. Timp de zece zile, ei fotografiaseră şi filmaseră mulţimile în extaz şi transmiseseră reportaje despre cum noul, renăscutul Bobby Kennedy câştiga inimile alegătorilor. Polii de putere ai partidului democrat poate că nu gustau liberalismul tineresc al lui Bobby, dar nu puteau ignora fenomenul popularităţii sale. Cum ar fi putut ei să-l aleagă orbeşte pe Lyndon Johnson pentru a conduce a doua oară poporul american, când oamenii îl cereau pe Bobby? Iar dacă ei ar fi ales un candidat alternativ prorăzboi – vicepreşedintele Hubert Humphrey, de exemplu, sau senatorul Muskie –, acesta ar fi luat din voturile lui Johnson fără să atingă susţinerea lui Bobby. George nu-şi închipuia cum ar fi putut Bobby să piardă nominalizarea.

Iar Bobby l-ar fi învins pe republican, care ar fi fost, aproape sigur, „înşelătorul" Dick Nixon, cel care mai fusese învins de un Kennedy o dată.

Drumul spre Casa Albă părea eliberat de obstacole.

În timp ce avionul se apropia de aeroportul John F. Kennedy din New York, George se întreba ce ar fi putut face oponenţii lui Bobby pentru a-l opri. Preşedintele Johnson programase în seara aceea, chiar în timp ce avionul se afla în aer, o transmisiune la televiziunea naţională. George abia aştepta să afle ce spusese Johnson. Nu se putea gândi la nimic ce ar fi putut să conteze.

– Cred că este emoţionant, îi spuse unul dintre jurnalişti lui Bobby, să aterizezi pe un aeroport care poartă numele fratelui tău.

Era o afirmaţie neprietenoasă, intruzivă, adresată de un reporter care spera să provoace un răspuns negândit, ce ar fi putut să constituie un subiect fierbinte. Dar Bobby era obişnuit cu asta. Tot ce spuse fu:

– Mi-aş fi dorit să se numească încă Idlewild.

Avionul rulă către terminal. Înainte să se stingă lumina pentru centurile de siguranţă, un personaj cunoscut urcă la bord şi alergă pe culoar spre scaunul lui Bobby. Era preşedintele partidului democrat din New York. Înainte de a ajunge la Bobby, strigă:

– Preşedintele nu va candida! Preşedintele nu va candida!

– Mai spune încă o dată! spuse Bobby.

– Preşedintele nu va candida!

– Cred că glumeşti.

George era uluit. Lyndon Johnson, care ura familia Kennedy, realizase că nu putea obţine nominalizarea democraţilor, fără îndoială pentru toate motivele pe care le identificase şi George. Dar el spera că avea să existe un alt democrat prorăzboi care ar putea să-l învingă pe Bobby. Johnson înţelesese că singurul mod în care putea sabota cursa lui Bobby către preşedinţie era să se retragă el însuşi din cursă.

Iar acum toate pariurile trebuiau refăcute.

Capitolul 42

Dave Williams știa că sora lui punea ceva la cale.

Lucra la episodul-pilot pentru *Dave Williams și prietenii*, propria emisiune de televiziune. Când i se propusese prima oară, considerase totul o treabă ușoară: părea o continuare firească a valului de succes de care se bucurase cu Plum Nellie. Trupa se destrămase acum și Dave avea mare nevoie de această emisiune. Era începutul carierei sale solo. Trebuia să iasă bine.

Producătorul îi sugerase să o aducă pe sora sa, o cunoscută stea de cinema, pentru a apărea ca invitat. Evie era mai atrăgătoare ca oricând. Ultimul ei film, o comedie despre o fată snoabă care angajase un avocat negru, fusese un succes uriaș.

Evie îi propusese să cânte un duet cu partenerul său din film, Percy Marquand. Producătorul, Charlie, se îndrăgostise de idee, dar era îngrijorat de alegerea cântecului. Charlie era un tip micuț, bătăios, cu o voce răsunătoare.

– Trebuie să fie un cântec comic, spuse el. Nu pot să cânte *True Love* sau *Baby, It's Cold Outside*.

– E mai ușor de spus decât de făcut, spuse Dave. Cele mai multe duete sunt romantice.

Charlie scutură din cap.

– Uită. Asta este televiziune. Nu putem nici măcar să facem o aluzie la sex între o femeie albă și un negru.

– Ar putea să cânte *Anything You Can Do, I Can Do Better*. Ăsta e comic.

– Nu. Oamenii se vor gândi că este un comentariu legat de drepturile civile.

Charlie Lacklow era isteț, dar Dave nu-l plăcea. Nimeni nu-l plăcea. Era un terorist cu un temperament urât, iar rarele sale încercări nereușite de a fi drăguț înrăutățeau situația.

Dave încercă din nou:

– Ce zici de *Mockingbird?*

Charlie se gândi o clipă.

– „Dacă privighetoarea nu cântă, o să-mi cumpere un inel cu diamant", cântă el. Apoi zise: Cred că putem să trecem cu asta.

– Sigur că putem, spuse Dave. Înregistrarea originală a fost cu un duet frate și soră, Inez și Charlie Foxx. Nimeni nu s-a gândit că sugerează un incest.

– În regulă.

Dave discută cu Evie despre sensibilitatea audienței americane de televiziune și îi explică alegerea cântecului, iar ea fu de acord – atâta doar că Dave văzu în ochii ei o strălucire pe care o cunoștea foarte bine. Și însemna bucluc. La fel privise și înainte de producția școlară a piesei *Hamlet*, în care o jucase pe Ophelia nud.

Apoi discutară despre ruptura sa de Beep.

– Toată lumea reacționează de parcă ar fi fost o legătură tipic adolescentină, care nu era făcută să dureze, se plânse Dave. Dar eu am renunțat să mai am legături adolescentine cu mult înainte de a înceta să mai fiu adolescent și nu mi-a plăcut niciodată să fac dragoste cu oricine. Am fost serios în legătură cu Beep. Am vrut copii.

– Ai crescut mai repede decât Beep, spuse Evie. Și eu am crescut mai repede decât Harry Remington. Harry s-a stabilit cu Anna Murray – am auzit că nu mai are aventuri. Poate același lucru se va întâmpla și cu Beep.

– Și va fi prea târziu pentru mine, așa cum a fost și pentru tine, spuse Dave amărât.

Acum, orchestra își acorda instrumentele, Evie era la machiaj, iar Percy se îmbrăca în costumul de scenă. Între timp, regizorul Tony Peterson îi ceru lui Dave să-și înregistreze introducerea.

Emisiunea era în culori și Dave se îmbrăcă într-un costum din catifea vișinie. Privi spre cameră, imaginându-și-o pe Beep întorcându-se în viața lui, cu brațele larg deschise ca să-l îmbrățișeze, și zâmbi cu căldură.

– Și acum, prieteni, un moment deosebit. Îi avem în platou pe cei doi protagoniști ai filmului *My Client and I*: Percy Marquand și propria mea soră, Evie Williams!

Aplaudă. Studioul era tăcut, dar, înainte de difuzarea emisiunii, la coloana sonoră avea să se adauge zgomotul unei mulțimi aplaudând.

– Îmi place zâmbetul tău, Dave, îi spuse Tony. Încă o dată.

Dave o făcu de trei ori și Tony se declară satisfăcut.

În acel moment intră Charlie, însoțit de un bărbat trecut de 40 de ani, îmbrăcat într-un costum gri. Dave observă imediat aerul lingușitor al lui Charlie.

– Dave, vreau să ți-l prezint pe sponsorul nostru, spuse el. Acesta este Albert Wharton, cel mai important om de la National Soap și unul dintre cei mai importanți oameni de afaceri din America. A venit tocmai din Cleveland, Ohio, ca să te întâlnească, nu-i așa că e deosebit?

– Cu siguranță este, spuse Dave.

Oamenii zburau mai mult de jumătate de glob ca să-l vadă, de fiecare dată când avea un concert, dar el se arăta întotdeauna fericit şi recunoscător pentru asta.

Wharton spuse:

– Am doi copii adolescenţi, un băiat şi o fată. Vor fi foarte invidioşi că te-am întâlnit.

Dave încerca să se concentreze asupra spectacolului, care trebuia să iasă minunat, şi ultimul lucru de care avea nevoie era să discute cu un magnat al prafului de curăţat; dar înţelegea că trebuia să se poarte politicos cu acest om.

– Voi semna două autografe pentru copiii tăi, spuse el.

– Asta o să le placă tare.

Charlie pocni din degete către domnişoara Pritchard, secretara lui, care venea în spatele său.

– Jenny, scumpo, spuse el, chiar dacă ea avea 40 de ani. Adu două fotografii cu Dave din birou.

Wharton arăta ca un om de afaceri tipic – părea conservator, era tuns scurt şi îmbrăcat plicticos. Asta îl făcu pe Dave să întrebe:

– Ce v-a determinat să luaţi decizia de a sponsoriza emisiunea mea, domnule Wharton?

– Produsul nostru de bază este un detergent numit Foam, începu Wharton.

– Am văzut reclamele, spuse Dave zâmbind. „Foam spală mai bine decât alb!"

Wharton clătină din cap. Probabil că oricine îl întâlnea îi recita această reclamă.

– Foam este foarte cunoscut şi apreciat şi asta de foarte mulţi ani, spuse el. Din acest motiv, are şi o imagine uşor perimată. Tinerele neveste au tendinţa de a spune: „Foam, da, mama îl folosea mereu". Ceea ce este drăguţ, dar prezintă anumite pericole.

Dave se amuza ascultându-l vorbind despre caracterul unei cutii de detergent ca şi cum ar fi fost o persoană. Dar Wharton vorbea fără vreo urmă de umor sau de ironie, iar Dave îşi suprimă impulsul de a nu-l lua în serios.

– Aşadar, spuse el, mă aflu aici pentru a transmite că Foam este tânăr şi la modă.

– Exact, zise Wharton. Apoi zâmbi pentru prima dată. Şi, în acelaşi timp, pentru a aduce muzică populară şi umor de calitate în casele americanilor.

Dave rânji.

– E bine totuşi că nu mă aflu în Rolling Stones!

– Cu siguranţă este, spuse Wharton teribil de serios.

Jenny se întoarse cu două fotografii ale lui Dave, în format opt pe zece, şi cu un marker.

– Cum se numesc copiii tăi? îl întrebă Dave pe Wharton.

– Caroline şi Edward.

Dave scrise dedicaţia pe fiecare dintre fotografii, apoi semnă.

Tony Peterson interveni:

– Suntem gata pentru secvenţa cu „Mockingbird".

Pentru acest număr, fusese construit un mic decor. Arăta precum un colţişor dintr-un magazin la modă, cu vitrine de sticlă umplute cu tot felul de accesorii de lux. Percy apăru îmbrăcat într-un costum închis la culoare la care purta o cravată argintie, ca un spălător de podele. Evie era o cumpărătoare bogată, cu pălărie, mănuşi şi poşetă. Îşi ocupară poziţiile de fiecare parte a casei de marcat. Dave zâmbi gândindu-se la eforturile pe care le făcuse Charlie ca să evite orice aluzie la ceva amoros.

Repetară cu orchestra. Cântecul avea un ritm vioi şi era vesel. Vocea baritonală a lui Percy şi cea de contraalto a lui Evie se armonizau foarte plăcut. La momentele potrivite, Percy scotea de sub tejghea o pasăre în colivie şi un şirag de inele.

– La acest moment vom adăuga ulterior râsetele, pentru a sugera audienţei că se doreşte să fie comic, spuse Charlie.

Apoi se ocupară de numărul pentru înregistrare. Prima dublă fu perfectă, dar repetară totul încă o dată, pentru siguranţă, aşa cum se obişnuia.

Pe măsură ce se apropiau de sfârşit, Dave se simţea tot mai bine. Era un gen de amuzament de familie ideal pentru audienţa din America. Începu să creadă că emisiunea sa avea să reuşească.

La ultimul vers al cântecului, Evie se aplecă peste casa de marcat, se ridică pe vârfuri şi îl sărută pe Percy pe obraz.

– Minunat! spuse Tony înaintând în platou. Mulţumesc tuturor. Pregătiţi decorul pentru următoarea introducere a lui Dave, vă rog.

Avea un aer grăbit şi uşor jenat şi Dave se întreba de ce.

Evie şi Percy coborâră de pe platou.

Când fu alături de Dave, domnul Wharton spuse:

– Nu putem lăsa în emisie acel sărut.

Înainte ca Dave să poată spune ceva, Charlie Lacklow adăugă grijuliu:

– Desigur, nu vă faceţi griji, domnule Wharton, putem sări peste el, probabil vom face trecerea direct la Dave, care va aplauda.

Dave spuse liniştit:

– Mi s-a părut că acel sărut a fost încântător şi, într-un fel, inocent.

– Chiar şi aşa, spuse Wharton sever.

Dave se întrebă îngrijorat dacă acest lucru avea să devină o problemă.

– Renunţă, Dave, spuse Charlie. Nu putem arăta un sărut interrasial la televiziunea americană.

Dave fu surprins. Dar, dacă era să se gândească la asta, realiza că cei foarte puțini oameni de culoare care apăreau la TV atingeau foarte rar, dacă nu cumva niciodată, o persoană albă.

– Asta este o politică sau ceva de genul ăsta? întrebă el.

– Mai degrabă o regulă nescrisă, spuse Charlie. Nescrisă şi de neîncălcat, adăugă el foarte ferm.

Evie auzi schimbul de replici şi întrebă provocator:

– De ce, mai exact?

Dave îi văzu privirea şi mormăi în sinea lui. Era clar că Evie nu avea să lase acest moment să treacă. Nu fără să lupte.

Dar pentru câteva momente fu liniște. Nimeni nu ştia exact ce ar putea să spună, mai ales că Percy era de față.

În cele din urmă, Wharton răspunse întrebării lui Evie pe tonul său sec, de contabil.

– Spectatorii nu ar fi de acord, spuse el. Cei mai mulți americani cred că rasele nu trebuie să se amestece.

– Exact, adăugă Charlie Lacklow. Când ceva se întâmplă la televiziune, acel lucru se întâmplă în casa ta, în curtea ta, în timp ce copiii tăi privesc, în timp ce soacra ta priveşte...

Wharton privi spre Percy şi îşi aminti că era căsătorit cu Babe Lee, o femeie albă.

– Îmi pare rău dacă asta te ofensează, domnule Marquand, spuse el.

– Sunt obişnuit cu asta, spuse blând Percy, fără să nege totuşi că fusese ofensat, dar arătând că nu considera asta o mare problemă.

Dave se gândi că era un gest deosebit de elegant.

Evie spuse indignată:

– Poate că televiziunea ar trebui să lucreze în sensul modificării prejudecăților oamenilor.

– Nu fi naivă! spuse Charlie nepoliticos. Dacă le arătăm ceva ce nu le place, nu fac altceva decât să schimbe nenorocitul de canal.

– Atunci, *toate* ar trebui să facă acelaşi lucru şi să înfăţişeze Statele Unite ca pe un loc în care toți oamenii sunt egali.

– Nu ar funcţiona, spuse Charlie.

– Poate că nu, ripostă Evie. Dar ar trebui să încercăm, nu-i aşa? Avem o responsabilitate. Privi în jur, către tot grupul – Charlie, Tony, Dave, Percy şi Wharton. Dave se simţi vinovat când ochii li se întâlniră, ştiind că ea avea dreptate. Fiecare dintre noi, continuă ea. Facem emisiuni de televiziune, care influenţează modul în care gândesc oamenii.

– Nu neapărat... spuse Charlie.

Dar Dave îl întrerupse:

– Termină, Charlie, chiar influențăm oamenii. Dacă nu am face-o, domnul Wharton și-ar risipi banii.

Charlie părea furios, dar nu mai răspunse.

– Acum, astăzi, avem o șansă să facem lumea un loc mai frumos, insistă Evie mai departe. Nimeni nu s-a deranjat că l-am sărutat pe Bing Crosby în direct la televiziune. Haideți să-i ajutăm pe oameni să înțeleagă că nu este nimic diferit dacă obrazul pe care-l sărut este puțin mai întunecat la culoare.

Toată lumea privi către domnul Wharton.

Dave simți cum transpirația îl năpădește subit pe sub cămașa cu volane, lipită de piele. El nu dorea ca Wharton să fie ofensat.

– Argumentele tale sunt corecte, tânără doamnă, spuse Wharton. Dar datoria mea este față de acționarii mei și față de angajații mei. Nu mă aflu aici ca să fac lumea un loc mai bun, mă aflu aici ca să vând Foam către neveste. Și nu îmi voi atinge scopul dacă asociez produsul meu cu sexul interrasial, cu tot respectul, domnule Marquand. Sunt un mare fan, apropo, Percy... Am toate înregistrările tale.

Dave se trezi gândindu-se la Mandy Love. Fusese nebun după ea, deși era negresă. Nu avea tenul auriu precum Percy, ci un minunat negru-cărbune intens. Dave îi sărutase pielea până când îl duruseră buzele. Poate că ar fi cerut-o de soție dacă ea nu s-ar fi întors la fostul ei iubit. Și Dave s-ar fi aflat acum în poziția lui Percy, străduindu-se să tolereze o conversație care îi insulta căsătoria.

Charlie spuse:

– Cred că duetul funcționează foarte bine ca un simbol minunat al colaborării dintre rase fără să atingă subiectul delicat al sexului interrasial. Cred că am făcut o treabă minunată aici – considerând că vom lăsa la o parte acel sărut.

– Drăguță încercare, Charlie, spuse Evie, dar e un rahat și tu știi asta.

– Este adevărul.

În încercarea de a însenina puțin atmosfera, Dave spuse:

– Ai numit sexul „un subiect delicat", Charlie? Asta e amuzant.

Nimeni nu râse.

Evie privi spre Dave.

– În afară de a face glume, ce altceva mai ai de gând să faci, Dave? spuse ea aproape certându-l. Tu și cu mine am fost crescuți astfel încât să luăm atitudine pentru ceea ce ni se pare corect. Tatăl nostru a luptat în războiul civil din Spania. Bunica a câștigat dreptul de vot pentru femei. Ai de gând să cedezi la așa ceva?

Percy Marquand interveni:

– Tu ești talentul, Dave. Ei au nevoie de tine. Fără tine nu au nicio emisiune. Tu ai puterea. Folosește-o pentru a face ceva bun.

– Fiţi realişti, spuse Charlie. Nu există nicio emisiune fără National Soap. Vom avea probleme să găsim un nou sponsor, mai ales după ce oamenii vor afla de ce s-a retras domnul Wharton.

Wharton nu spusese, de fapt, că ar retrage sponsorizarea din cauza sărutului, constată Dave. Şi nici Charlie nu spusese că descoperirea unui nou sponsor ar fi fost imposibilă – ci doar dificilă. Dacă Dave ar fi insistat ca acel sărut să fie păstrat, emisiunea ar fi putut să meargă înainte, iar cariera în televiziune a lui Dave ar fi reuşit să supravieţuiască.

Poate.

– Chiar este decizia mea? spuse el.

– Aşa pare să fie, răspunse Evie.

Era, oare, pregătit să-şi asume acest risc?

Nu, nu era.

– Sărutul iese, spuse el.

*

Jasper Murray zbură la Memphis în aprilie, pentru a urmări o grevă a lucrătorilor din salubritate care începuse să devină violentă.

Jasper ştia destule lucruri despre violenţă. El credea că toţi bărbaţii, inclusiv el, o aveau în interiorul lor, gata să fie paşnică sau dăunătoare, în funcţie de circumstanţe. Înclinaţia lor naturală era să ducă o viaţă liniştită, în spiritul legii; dar, sub presiunea unui anumit tip de încurajare, cei mai mulţi dintre ei erau capabili să comită acte de tortură, violuri sau crime. Ştia asta.

Aşa că, atunci când ajunse la Memphis, încercă să asculte ambele părţi. Purtătorul de cuvânt al primăriei spunea că existau agitatori externi care îi incitau pe greviştii la acte violente. Protestatarii dădeau vina pe brutalitatea poliţiei.

Jasper întrebă:

– Cine este responsabil?

Răspunsul fu Henry Loeb.

Jasper află că Loeb, primarul democrat al oraşului Memphis, era un rasist declarat. El credea în segregarea rasială, susţinea servicii „separate, dar egale" pentru cetăţenii albi şi negri şi se împotrivea în mod public integrării rasiale prin ordin judecătoresc.

Şi aproape toţi lucrătorii din salubritate erau negri.

Salariile lor erau atât de mici, încât aproape toţi erau eligibili pentru ajutor social. Trebuiau să facă ore suplimentare obligatorii, fără plată. Iar municipalitatea nu le recunoştea sindicatul.

Dar ceea ce declanşase greva fusese problema siguranţei. Doi oameni fuseseră zdrobiţi de o maşină care funcţiona defectuos. Loeb refuzase să retragă maşinile care erau depăşite sau să întărească regulile de siguranţă.

Consiliul municipal votase să pună capăt grevei prin recunoașterea sindicatului, dar Loeb trecuse peste hotărârea consiliului.

Protestul se extinsese.

Și căpătă atenție la nivel național atunci când Martin Luther King se plasase de partea lucrătorilor din salubritate.

King zbură spre oraș pentru a doua sa vizită, în aceeași zi ca Jasper, 3 aprilie 1968, într-o zi de miercuri. În seara aceea, o furtună întunecă orașul. În ploaia foarte puternică, Jasper se duse să-l asculte pe King vorbind la o întrunire de la Mason Temple.

Ralph Abernathy era omul care făcea încălzirea. Mai înalt și mai închis la culoare decât King, mai puțin arătos și mult mai agresiv, el era – conform bârfelor – tovarășul de băutură și de escapade cu femei al lui King, dar și cel mai apropiat aliat și prieten al acestuia.

Asistența era constituită din lucrători în serviciile de salubritate și din familiile și prietenii acestora. Privind la pantofii lor uzați, la hainele și pălăriile lor vechi, Jasper realiză că aceștia erau unii dintre cei mai săraci oameni din America. Erau lipsiți de educație și îndeplineau muncile cele mai murdare, trăind într-un oraș care-i considera cetățeni de rang inferior, unde erau numiți negrotei sau băieți. Dar aveau caracter. Nu doreau să mai suporte asta în continuare. Ei credeau într-o viață mai bună. Ei aveau un vis.

Și îl aveau pe Martin Luther King.

King avea 39 de ani, dar arăta mai în vârstă. Când Jasper îl văzuse vorbind la Washington, era puțin mai plinuț, dar în cei cinci ani care trecuseră de atunci mai luase ceva în greutate și acum arăta chiar gras. Dacă nu ar fi purtat un costum de calitate, ar fi putut trece drept un proprietar de butic. Dar asta a fost înainte să deschidă gura. Când vorbea, devenea un uriaș.

În seara aceea se afla într-o dispoziție apocaliptică. În timp ce fulgerele brăzdau cerul dincolo de ferestre și o serie de tunete îi întrerupeau discursul, el spuse asistenței că avionul său fusese întârziat în dimineața aceea din cauza unei amenințări cu bombă.

– Dar asta nu mai are importanță pentru mine acum, pentru că am fost pe vârful muntelui, spuse el, iar ascultătorii îl aclamară furtunos. Doresc doar să îndeplinesc voința Domnului. Apoi fu copleșit de emoția propriilor cuvinte și vocea începu să-i tremure de hotărâre, așa cum se întâmplase și pe treptele de la Memorialul Lincoln. Și El mi-a permis să urc pe muntele Lui, spuse el. Și am privit împrejur. Vocea lui crescu din nou. Și *am văzut* Țara Făgăduinței!

King era într-adevăr mișcat, observă Jasper. Transpira abundent și îi dăduseră lacrimile. Mulțimea îi împărtășea pasiunea și răspundea cu „Da“ și „Amin!“

– E posibil să nu pot ajunge acolo cu voi, spuse King cu vocea tremurând de emoţie, iar Jasper îşi aminti că, în Biblie, Moise nu a ajuns niciodată la Canaan. Dar vreau să ştiţi că în seara asta, noi, ca oameni, vom pleca spre Ţara Făgăduinţei. Două mii de ascultători izbucniră în aplauze şi rugăciuni. Şi astfel, în seara asta, sunt fericit. Nu-mi fac griji pentru nimic. Nu mi-e teamă de nimeni. Făcu o pauză, apoi spuse rar: Ochii mei au văzut gloria venirii Domnului.

Şi, odată cu asta, păru să-şi revină din transă. Ralph Abernathy, aflat în spatele lui, se aplecă să îl susţină şi îl conduse să se aşeze pe un scaun, prin mijlocul unui uragan de aclamaţii care rivalizau cu furtuna de afară.

Jasper îşi petrecu a doua zi urmărind o dispută legală. Municipalitatea încerca să ajungă în instanţă pentru a interzice o demonstraţie pe care King o programase pentru lunea următoare, iar King lucra la un compromis care putea să-i garanteze un marş restrâns, liniştit.

La sfârşitul după-amiezii, Jasper vorbi cu Herb Gould la New York. Conveniră ca Jasper să încerce să-i aranjeze lui Sam Cakebread câte un interviu cu Loeb şi cu King, pentru sâmbătă sau duminică, urmând ca Herb să trimită o echipă care să filmeze demonstraţia de luni, pentru un reportaj ce urma să fie difuzat luni seara.

După ce vorbi cu Gould, Jasper se duse la motelul Lorraine, unde era cazat King. Era o clădire joasă, cu două niveluri, cu balcoanele îndreptate spre parcarea motelului. Jasper observă un Cadillac alb, care ştia că îi fusese închiriat lui King împreună cu şoferul, de către o casă de pompe funebre deţinută de un negru. Lângă maşină se afla un grup de asistenţi ai lui King şi, printre ei, Jasper o remarcă pe Verena Marquand.

Era la fel de răvăşitor de frumoasă, aşa cum fusese şi cu cinci ani în urmă, chiar dacă acum arăta diferit. Coafura ei era în stil afro, purta mărgele şi era îmbrăcată într-un caftan. Jasper observă mici riduri de oboseală în jurul ochilor ei şi se întrebă cum era să lucrezi pentru un om ca Martin Luther King, pe cât de adorat, pe atât de puternic urât.

Jasper îi oferi cel mai cuceritor zâmbet al său, apoi se prezentă şi spuse:

– Ne-am mai întâlnit.

Ea îl privi cu suspiciune.

– Nu prea cred.

– Sigur că da. Dar poţi fi iertată pentru că nu-ţi aminteşti. S-a întâmplat pe 28 august 1963. Multe lucruri s-au întâmplat în ziua aceea.

– Mai ales discursul *Am un vis* al lui Martin.

– Eram un reporter student pe atunci şi te-am rugat să-mi aranjezi un interviu cu Dr. King. Mi-ai cam dat papucii.

Jasper îşi amintea, de asemenea, cât de hipnotizat fusese de frumuseţea Verenei. Şi acum simţea aceeaşi încântare.

Ea se înmuie şi spuse zâmbind:

– Şi poate că încă vrei interviul.

– Sam Cakebread va veni aici în weekend. Urmează să vorbească cu Herb Loeb. Cred că ar trebui să-i ia un interviu şi doctorului King.

– O să fac tot ce se poate, domnule Murray.

– Te rog, spune-mi Jasper.

Ea ezită.

– Satisface-mi o curiozitate. Cum am ajuns să ne întâlnim, în ziua aceea, în Washington?

– Eu luam micul dejun cu congresmenul Greg Peshkov, un prieten de familie. Tu erai cu George Jakes.

– Şi unde ai fost de atunci şi până acum?

– În Vietnam, o parte din timp.

– Ai luptat?

– Am văzut ceva acţiune, da. Nu-i plăcea să vorbească despre asta. Pot să-ţi pun o întrebare personală?

– Încearcă. Dar nu-ţi promit să şi răspund.

– Tu şi George sunteţi încă împreună?

– Nu o să-ţi răspund la asta.

În acel moment, amândoi auziră vocea lui King şi ridicară privirea. El stătea în picioare pe balconul din faţa camerei lui, privind în jos, spunându-i ceva unuia dintre asistenţi, care se afla lângă Jasper şi Verena, în parcarea motelului. King îşi îndesa cămaşa în pantaloni, ca şi cum s-ar fi îmbrăcat după ce făcuse duş. Jasper se gândi că, probabil, se pregătea să iasă la cină.

Apoi King îşi puse ambele mâini pe balustradă şi se aplecă, glumind cu cineva aflat dedesubt.

– Ben, în seara asta vreau să cânţi pentru mine *My Precious Lord*, aşa cum n-ai mai cântat-o niciodată. Vreau să cânţi cu adevărat frumos.

Şoferul Cadillacului alb i se adresă, privind în sus:

– Se face rece, părinte. Poate vrei să iei o haină în seara asta.

– Bine, Jonesy, spuse King.

Apoi se îndepărtă de balustradă.

Imediat se auzi un foc de armă.

King se retrase în spate, îşi aruncă braţele în aer ca un om pe cruce, lovi zidul din spatele lui şi căzu.

Verena ţipă.

Asistenţii lui King se adăpostiră lângă Cadillacul alb.

Jasper se lăsă într-un genunchi. Verena se ghemui pe jos, în faţa lui. El o cuprinse cu ambele braţe, trăgându-i protector capul spre pieptul lui, şi se uită după locul din care se trăsese. De partea cealaltă a străzii se afla o casă care putea să-l adăpostească pe trăgător.

Nu mai există și o a doua împușcătură.

Pentru o clipă, Jasper fu devastat. O eliberă pe Verena din îmbrățișarea lui și o întrebă:

– Ești în regulă?

– Of, Martin! spuse ea privind în sus, către balcon.

Se ridicară amândoi cu precauție, dar împușcăturile păreau să fi încetat.

Fără să spună un cuvânt, amândoi se repeziră spre scara exterioară care ducea la balcon.

King zăcea întins pe spate, cu tălpile lipite de balustradă. Ralph Abernathy era aplecat deasupra lui, împreună cu un alt asistent, remarcabilul Billy Kyles. Dinspre oamenii din parcare, care văzuseră împușcătura, se auzeau țipete și gemete.

Glonțul zdrobise gâtul și maxilarul lui King și îi rupsese gulerul. Rana era teribilă și Jasper știu imediat că pastorul fusese lovit de un proiectil exploziv, cunoscut drept „dumdum". În jurul umerilor lui șiroia sângele.

Abernathy țipă: „Martin! Martin! Martin!" Mângâie obrazul lui King. Lui Jasper i se păru că vede pe fața lui King un ușor semn de conștiență. Abernathy spuse:

– Martin, sunt Ralph, nu te îngrijora, totul o să fie bine.

Buzele lui King se mișcară, dar nu se auzi niciun sunet.

Kyles ajunse primul la telefonul din cameră. Ridică receptorul, dar nimeni nu părea să fie la centrală. Kyles începu să lovească peretele cu pumnul, strigând:

– Răspunde la telefon! Răspunde la telefon! Răspunde la telefon!

Apoi renunță și alergă înapoi pe balcon, strigând către oamenii aflați în parcare:

– Chemați o ambulanță, Dr. King a fost împușcat!

Cineva înveli capul sfărâmat al lui King într-un prosop adus din baie.

Kyles luă un cearșaf portocaliu de pe patul din cameră și îl înveli, acoperindu-i corpul până la gâtul distrus.

Jasper mai văzuse astfel de răni. Știa cât de mult sânge putea să piardă un om și care erau consecințele pentru acesta.

Nu avea nicio speranță pentru Martin Luther King.

Kyles ridică mâna lui King, îi luă degetele deschise și ridică un pachet de țigări. Jasper nu îl văzuse niciodată pe King fumând: în mod evident, o făcea doar în particular. Chiar și acum, Kyles își proteja prietenul. Gestul îl mișcă profund pe Jasper.

Abernathy încă vorbea cu King.

– Mă poți auzi? îi spunea el. Mă poți auzi?

Jasper văzu culoarea feței lui King modificându-se dramatic. Pielea maronie începu să pălească, schimbându-se într-o nuanță de gri. Trăsăturile lui frumoase deveniră nefiresc de rigide.

Jasper știa cum arată moartea și înțelegea că ăsta era sfârșitul.

Verena se întoarse cu spatele și intră în cameră hohotind.

Jasper o cuprinse cu brațul.

Ea se prăbuși plângând în brațele lui, iar lacrimile ei fierbinți se scurseră pe cămașa albă a lui Jasper.

– Îmi pare foarte rău, șopti Jasper. Foarte rău.

Îi părea rău pentru Verena. Îi părea rău pentru Martin Luther King.

Îi părea rău pentru America.

*

În noaptea aceea, orașele cu minoritate neagră din Statele Unite explodară.

Dave Williams, aflat în bungaloul său de la hotelul Beverly Hills, unde locuia, privea cu oroare reportajele televiziunilor. Izbucniseră revolte în 110 orașe. În Washington, 20 000 de oameni copleșiseră forțele poliției și dăduseră foc clădirilor. În Baltimore, șase oameni muriseră și 700 fuseseră răniți. În Chicago, o porțiune de trei kilometri din West Madison Street fusese transformată în ruine.

Pe toată durata zilei următoare, Dave rămase în camera lui, întins pe sofa în fața televizorului, fumând țigară după țigară. Cine era de vină? Nu era vorba doar de asasin, ci de toți rasiștii albi care zgândăriseră ura. Și erau oameni care nu făcuseră nimic ca să oprească crudele nedreptăți.

Oameni ca Dave.

În viața lui de până atunci, i se dăduse șansa de a lua poziție împotriva rasismului. Se întâmplase cu câteva zile în urmă, într-un studio de televiziune din Burbank. I se spusese că o femeie albă nu putea săruta un bărbat negru în direct la televiziunea americană. Sora sa îi ceruse să se opună acestei reguli rasiste. Dar el cedase în fața prejudecății.

Și el îl omorâse pe Martin Luther King, la fel cum îl omorâseră și Henry Loeb, Barry Goldwater și George Wallace.

Emisiunea ar fi trebuit să fie difuzată a doua zi, sâmbătă, la ora opt seara, fără sărutul respectiv.

Dave comandă o sticlă de bourbon de la room service și adormi pe canapea.

Dimineață se trezi devreme, știind deja ce are de făcut.

Făcu un duș, luă două aspirine pentru mahmureală și se îmbrăcă rapid cu cea mai conservatoare ținută pe care o avea, un costum cadrilat verde, cu revere largi și pantaloni evazați. Comandă o limuzină și plecă spre studioul din Burbank, unde ajunse la ora 10.00.

Ştia că Charlie Lacklow era probabil în biroul lui, chiar dacă era o zi de weekend – fiind ziua de difuzare a emisiunii, trebuia să facă faţă unor eventuale situaţii de panică de ultim moment, întocmai ca aceea pe care Dave era pe cale să o creeze.

Jenny, secretara de vârstă mijlocie a lui Charlie, se afla la biroul ei, în anticameră.

– Bună dimineaţa, domnişoară Pritchard, spuse Dave.

O trata cu mai mult respect decât era necesar, tocmai pentru că Charlie era atât de bădăran cu ea. În consecinţă, ea pur şi simplu îl adora pe Dave şi ar fi făcut orice pentru el.

– Ai vrea, te rog, să verifici ce zboruri există spre Cleveland?

– În Ohio?

El zâmbi.

– Există şi un alt Cleveland?

– Vrei să pleci acolo astăzi?

– Cât de repede se poate.

– Ai idee cât e de departe?

– Cred că sunt vreo trei mii de kilometri.

Ea ridică receptorul telefonului, iar Dave adăugă.

– Comandă o limuzină care să mă aştepte acolo, la aeroport.

Ea îşi notă, apoi vorbi la telefon.

– Când este următorul zbor spre Cleveland? Mulţumesc, aştept. Apoi privi din nou spre Dave. Unde anume vrei să ajungi în Cleveland?

– Dă-i şoferului adresa de acasă a lui Albert Wharton.

– Domnul Wharton te aşteaptă?

– Va fi o surpriză.

El îi făcu un semn cu ochiul şi apoi intră în biroul lui Charlie.

Charlie se afla în spatele biroului său. În onoarea zilei de sâmbătă, purta o jachetă de tweed, fără cravată.

– Poţi să editezi două variante ale emisiunii? întrebă Dave. Una care să conţină sărutul şi alta fără?

– Destul de uşor, spuse Charlie. Avem deja o variantă editată fără sărut, care e gata să fie difuzată. Putem să facem şi cealaltă variantă în dimineaţa asta. Dar n-o s-o facem.

– Ceva mai târziu, în cursul zilei, o să primeşti un telefon de la Albert Wharton, care o să-ţi ceară să laşi sărutul în emisiune. Vreau doar să fii pregătit pentru asta. Nu ţi-ai dori să ne dezamăgim sponsorul.

– Desigur că nu. Dar ce te face să crezi că şi-a schimbat părerea?

Dave nu era sigur deloc, dar nu îi spuse asta lui Charlie.

– Dacă ambele versiuni pregătite, care ar fi cel mai târziu moment în care poţi face înlocuirea?

– În jur de opt fără zece, ora Coastei de Est.

Jenny Pritchard apăru în uşă şi zise:

– Dave, ţi-am făcut o rezervare pentru cursa de ora 11.00. Aeroportul se află la vreo doisprezece kilometri distanţă, deci ar trebui să pleci acum.

– Sunt deja pe drum.

– Zborul durează patru ore şi jumătate şi este o diferenţă de fus orar de trei ore, deci vei ateriza la 6.30. Ea îi dădu o bucată de hârtie cu adresa domnului Wharton. Ar trebui să poţi ajunge acolo la 7.00.

– Pare să fie suficient timp, spuse Dave. Îi făcu lui Charlie un semn de salut şi adăugă: Stai lângă telefon.

Charlie îl privi uimit. Nu era obişnuit să se facă asemenea presiuni asupra lui.

– Nu intenţionez să plec nicăieri, spuse el.

În anticameră, domnişoara Pritchard îi spuse:

– Soţia lui se numeşte Susan, iar copiii se numesc Caroline şi Edward.

– Mulţumesc. Dave închise uşa biroului lui Charlie, apoi adăugă: Domnişoară Pritchard, dacă te saturi vreodată să lucrezi pentru Charlie, să ştii că am nevoie de o secretară.

– Sunt deja sătulă, spuse ea. Când începem?

– Luni.

– Să vin la hotelul Beverly Hills la ora 9.00?

– Mai bine la 10.00.

Limuzina hotelului îl duse pe Dave la LAX. Domnişoara Pritchard anunţase în prealabil compania aeriană şi, la aeroport, fu aşteptat de o stewardesă, care îl trecu prin culoarul VIP pentru a evita mulţimea din terminalul de plecări.

La micul dejun nu înghiţise nimic altceva în afara aspirinelor, aşa că se bucură foarte tare de prânzul oferit pe durata zborului. În timp ce avionul cobora spre oraşul plat de lângă lacul Erie, el continua să se frământe în legătură cu ce urma să-i spună domnului Wharton. Avea să fie o treabă dificilă. Dar dacă urma să o abordeze corespunzător, poate că avea să reuşească să-l facă pe Wharton să se răzgândească. Asta ar fi fost revanşa lui pentru laşitatea de mai devreme. Abia aştepta să-i spună surorii sale că îşi răscumpărase greşeala.

Aranjamentele domnişoarei Pritchard funcţionară perfect, aşa că maşina care îl aştepta la aeroportul Hopkins îl duse nu foarte departe, într-o suburbie cu multă verdeaţă. La doar câteva minute după ora 7.00, limuzina opri pe aleea care ducea spre o casă mare în stilul unei ferme, deloc ostentativă în ciuda mărimii. Dave merse până la intrare şi sună la uşă.

Se simţea nervos.

Uşa fu deschisă de însuşi Wharton, care purta o bluză cu *en coeur* şi pantaloni casual.

– Dave Williams? spuse el. Ce se întâmplă...?

– Bună seara, domnule Wharton, îl salută Dave. Îmi pare rău că vă deranjez, dar aş dori foarte mult să vorbesc cu dumneavoastră.

După ce depăşi momentul de surprindere, Wharton păru încântat.

– Intră, spuse el. Haide să-mi cunoşti familia.

Îl conduse pe Dave în sufragerie – familia părea că tocmai terminase de luat cina. Wharton avea o soţie foarte drăguţă de vreo 30 de ani, o fiică de aproximativ 16 ani şi un fiu cu vreo doi ani mai tânăr.

– Avem un vizitator-surpriză, spuse Wharton. Acesta este domnul Dave Williams, de la Plum Nellie.

Doamna Wharton ridică o mână mică şi albă la gură şi exclamă:

– O, Doamne Dumnezeule!

Dave îi strânse mâna şi apoi se întoarse către cei tineri.

– Probabil că voi sunteţi Caroline şi Edward.

Wharton păru mulţumit auzind că Dave îşi amintise numele copiilor săi.

Aceştia erau nespus de încântaţi să aibă parte de vizita-surpriză a unui adevărat star pop, pe care-l văzuseră doar la televizor. Edward abia dacă mai putea vorbi. Caroline îşi îndreptă umerii, îşi scoase sânii în faţă şi îi aruncă lui Dave o privire pe care acesta o mai văzuse la mii de adolescente înainte. O privire care spunea: „Poţi să-mi faci orice îţi trece prin cap".

Dar Dave pretinse că nu observă.

– Ia loc, Dave. Te rog, stai cu noi, spuse domnul Wharton apoi.

– Vrei să guşti un desert? îl întrebă doamna Wharton. Avem prăjitură cu căpşuni.

– Da, vă rog, spuse Dave. Eu locuiesc într-un hotel – o prăjitură făcută în casă este o adevărată trataţie.

– Oh, bietul de tine, spuse ea, pornind imediat către bucătărie.

– Ai venit direct de la Los Angeles? îl întrebă domnul Wharton.

– Da.

– Sunt convins că nu doar ca să mă vezi pe mine.

– De fapt, da. Aş vrea să mai vorbim încă o dată despre emisiunea din seara asta.

– De acord, spuse Wharton nedumerit.

Doamna Wharton reveni cu desertul pe un platou şi începu să servească.

Dave ar fi dorit să-i aibă pe copii de partea sa, aşa că li se adresă:

– În emisiunea pe care am făcut-o împreună cu tatăl vostru, există o secvenţă în care Percy Marquand cântă în duet cu sora mea, Evie Williams.

– Am văzut filmul cu ei, a fost o lovitură! spuse Edward.

– La finalul cântecului, Evie îl sărută pe Percy pe obraz.

Dave făcu o pauză, iar Caroline spuse:

– Și ce? Mare brânză!

Doamna Wharton flutură cochet din gene în timp ce îi servea lui Dave o felie uriașă de prăjitură cu căpșuni.

Dave continuă:

– Domnul Wharton şi cu mine ne-am întrebat dacă acest lucru ar ofensa audienţa – ceva ce niciunul dintre noi nu ar dori să facă. Și am decis să scoatem partea cu sărutul.

– Eu cred că a fost o alegere înțeleaptă, spuse Wharton.

– Am venit să vă caut astăzi, domnule Wharton, întrucât consider că, de când am luat această decizie, situația s-a schimbat.

– Te referi la asasinarea lui Martin Luther King!

– Dr. King a fost omorât, dar America încă mai sângerează, zise Dave.

Această propoziţie îi apăru în minte de nicăieri, cam în acelaşi fel în care îi veneau, uneori, versurile cântecelor.

Wharton clătină din cap, iar gura i se strâmbă într-un rictus de încăpățânare. Optimismul lui Dave începu să-şi piardă intensitatea. Wharton spuse grijuliu:

– Am mai mult de o mie de angajaţi, mulţi dintre ei negri, că tot veni vorba. Dacă vânzările Foam vor scădea, din cauză că i-am ofensat pe telespectatori, o parte a acestor oameni îşi vor pierde locurile de muncă. Nu-mi pot permite să risc asta.

– Amândoi ne-am asuma un risc, spuse Dave. Este în joc şi popularitatea mea. Dar aş vrea să fac ceva ca să ajut ţara asta să se vindece.

Wharton zâmbi cu indulgență, ca şi cum unul dintre copiii săi ar fi spus ceva incredibil de idealist.

– Și crezi că un sărut chiar poate face asta?

Dave coborî vocea şi spuse pe un ton mai hotărât:

– Albert, este sâmbătă seara. Imaginează-ți următorul tablou: în întreaga Americă, tinerii negri se întreabă dacă să iasă în stradă să incendieze sau să spargă vitrine sau dacă să se aşeze şi să se țină departe de necaz. Înainte de a se hotărî, mulţi dintre ei vor privi *Dave Williams şi prietenii*, fiindcă este găzduit de o vedetă rock. Cum ți-ai dori să se simtă la finalul emisiunii?

– Bine, este evident.

– Gândeşte-te cum a fost construit decorul pentru Percy şi Evie. Pe scenă, totul transmite mesajul că albii şi negrii trebuie să fie ţinuţi separat: costumele, rolurile pe care le joacă şi casa de marcat aflată între ei.

– Exact asta a şi fost intenția, spuse Wharton.

– Am accentuat separarea lor şi nu aş vrea să le arunc asta în faţă negrilor, mai ales astăzi, când marele lor erou a fost asasinat. Dar sărutul lui Evie,

exact la final, subminează tot aranjamentul. Sărutul transmite că nu este necesar să ne exploatăm unii pe alţii, să ne batem unii cu alţii şi să ne omorâm unii pe alţii. Mesajul său este că *putem* să ne atingem. Asta n-ar trebui să fie mare scofală, dar este.

Dave îşi ţinu respiraţia. Sincer, nu era prea sigur că sărutul avea să ajute la oprirea revoltelor. El îşi dorea ca sărutul să fie păstrat doar pentru că acesta lua atitudine faţă de bine şi rău. Dar se gândise că, poate, acest argument l-ar convinge pe Wharton.

– Dave are multă dreptate, tată, spuse Caroline. Chiar ar trebui să faci asta.

– Da, adăugă şi Edward.

Wharton nu părea prea mişcat de părerile copiilor săi, dar – oarecum spre surprinderea lui Dave – se întoarse spre soţia sa şi o întrebă:

– Tu ce părere ai, dragă?

– Nu ţi-aş cere să faci nimic din ce ar putea să dăuneze companiei, spuse ea. Ştii asta. Dar cred că acest lucru ar putea chiar să fie benefic pentru National Soap. Dacă te critică, spune-le că ai făcut-o pentru Martin Luther King. Ai putea deveni un erou.

Dave continuă:

– Este ora 7.45, domnule Wharton. Charlie Lacklow aşteaptă la telefon. Dacă îl sunaţi în următoarele cinci minute, va avea timp să schimbe canale. Decizia vă aparţine.

În cameră se lăsă tăcerea. Wharton se gândi preţ de o clipă, apoi se ridică.

– Hmm, cred că s-ar putea să ai dreptate, spuse el.

Şi ieşi în holul de la intrare.

Cu toţii îl auziră formând numărul. Dave îşi muşcă buza.

– Cu domnul Lacklow, vă rog... Alo, Charlie... Da, este aici, serveşte desertul cu noi... Am avut o discuţie destul de lungă despre asta şi te-am sunat ca să-ţi cer să bagi sărutul înapoi în emisiune... Da, exact asta am spus. Mulţumesc, Charlie. Noapte bună.

Dave auzi sunetul receptorului aşezat în furcă şi se lăsă copleşit de un cald sentiment de triumf.

Domnul Wharton se întoarse în cameră.

– Ei bine, s-a făcut, spuse el.

– Vă mulţumesc, domnule Wharton, zise Dave.

*

– Sărutul a provocat valuri uriaşe şi aproape toate reacţiile au fost pozitive, îi spuse Dave lui Evie marţi, în timpul prânzului la Polo Lounge.

– Deci National Soap a avut de câştigat?

– Asta este ceea ce-mi spune noul meu prieten, domnul Wharton. Vânzările au crescut, nu au scăzut.

– Și emisiunea?

– De asemenea, un succes. Au programat deja un sezon întreg.

– Și totul doar pentru că ai făcut lucrul corect.

– Cariera mea solo a debutat foarte bine. Nu e rău pentru un puști care a picat la mai toate examenele.

Charlie Lacklow li se alătură la masă.

– Îmi pare rău că am întârziat, le spuse el nu prea convingător. Am lucrat la un comunicat de presă comun cu National Soap. E drept că după ceva timp, la trei zile de la emisiune, dar ei vor să profite de primirea bună pe care a avut-o emisiunea.

Îi înmânã lui Dave două coli de hârtie.

– Pot să văd? spuse Evie.

Știa că Dave avea probleme cu cititul. El îi dădu hârtiile și după un minut ea zise:

– „Aș dori să aduc un omagiu directorului general al companiei National Soap, domnul Albert Wharton, pentru curajul și viziunea de care a dat dovadă atunci când a insistat ca emisiunea să fie difuzată incluzând controversatul sărut.“ Ce tupeu!

Dave îi luă foaia, iar Charlie îi dădu un pix.

Dave scrise: „OK“ în partea de sus a foii, apoi semnă și i-o dădu lui Charlie.

Evie era furioasă.

– Este revoltător! spuse ea.

– Sigur că este, răspunse Dave. Asta-i industria spectacolului.

Capitolul 43

În ziua în care divorțul lui Dimka rămase definitiv, la Kremlin avu loc întrunirea asistenților de top pentru a se discuta situația din Cehoslovacia.

Dimka era binedispus. Urmărea să se însoare cu Natalya și un obstacol major îi dispăruse acum din cale. Abia aștepta să-i spună veștile, dar când ajunse în Sala Nina Onilova, mai mulți asistenți se aflau deja acolo și trebui să aștepte.

Când apăru și ea, cu părul cârlionțat căzându-i în jurul feței – în felul acela pe care el îl găsea atât de încântător –, el îi zâmbi larg. Natalya nu știa ce motive avea Dimka, dar îi zâmbi înapoi fericită.

Dimka era aproape la fel de fericit și pentru Cehoslovacia. Noul lider de la Praga, Alexander Dubček, se dovedise a fi un reformator după sufletul lui Dimka. Un satelit al Uniunii Sovietice anunțase că modelul său de comunism era posibil să nu fie la fel cu modelul sovietic, pentru prima dată de când Dimka lucra în Kremlin. Pe 5 aprilie, Dubček anunțase un program de acțiune care includea libertatea cuvântului, dreptul de a călători în Vest, încetarea arestărilor arbitrare și o independență mai mare pentru întreprinderile industriale.

Și, dacă funcționa pentru Cehoslovacia, ar fi putut să meargă și pentru Uniunea Sovietică.

Dimka crezuse întotdeauna în reformarea comunismului – spre deosebire de sora lui și de disidenți, care considerau că acesta trebuie aruncat la gunoi.

Întâlnirea începu și Evgheni Filipov prezentă raportul KGB, care spunea că elemente burgheze încercau să submineze revoluția cehă.

Dimka oftă cu năduf. Asta era ceva tipic pentru Kremlin în epoca Brejnev. Când cineva se opunea autorității lor, ei nu se întrebau niciodată dacă avuse motive serioase, ci căutau întotdeauna – sau inventau – motivații malefice.

Răspunsul lui Dimka fu disprețuitor.

– M-aș mira ca după douăzeci de ani de comunism să mai existe în Cehoslovacia prea multe elemente burgheze, spuse el.

Ca probe, Filipov adusese două documente. Unul era o scrisoare de la Simon Wiesenthal, directorul Centrului Evreiesc de Documentare din Viena, care aprecia efortul colegilor săi sioniști din Praga. Celălalt era un manifest tipărit în Cehoslovacia, prin care Ucraina era instigată să se separe de Uniunea Sovietică.

De partea cealaltă a mesei, Natalya Smotrov spuse pe un ton batjocoritor:

– Aceste documente sunt niște falsuri atât de evidente, că te apucă râsul! Nu este nici măcar pe departe plauzibil faptul că Simon Wiesenthal organizează o contrarevoluție la Praga. Cu siguranță KGB-ul ar putea s-o facă mai bine de atât.

Filipov răspunse furios:

– Dubček s-a dovedit a fi un șarpe în grădină!

Aici exista un pic de adevăr. Când fostul lider ceh devenise nepopular, Brejnev îl aprobase pe Dubček ca înlocuitor, pentru că i se păruse docil și de încredere. Radicalismul său venise ca un șoc urât pentru conservatorii de la Kremlin.

Filipov continuă:

– Dubček i-a permis presei să-i atace pe liderii comuniști! spuse el indignat.

Aici, Filipov se afla pe nisipuri mișcătoare. Predecesorul lui Dubček, Novotný, fusese un escroc. Dimka spuse:

– Ziarele proaspăt eliberate de cenzură au relatat că Novotný folosea licențe de import guvernamentale pentru a importa mașini Jaguar, pe care ulterior le vindea colegilor de partid pentru un profit uriaș. Își luă un aer neîncrezător și adăugă: Chiar vrei să protejezi un asemenea om, tovarășe Filipov?

– Eu vreau ca țările comuniste să fie guvernate într-un mod disciplinat și riguros, replică Filipov. Ziarele subversive vor ajunge, în curând, să ceară așa-zisa democrație în stil vestic, în care partidele politice, reprezentând facțiuni burgheze rivale, creează iluzia că poți alege, dar se unesc pentru a reprima clasa muncitoare.

– Nimeni nu dorește asta, spuse Natalya. În schimb, dorim ca Cehoslovacia să fie o țară avansată din punct de vedere cultural și atrăgătoare pentru turiștii vestici. Dacă noi ne opunem și turismul intră în declin, Uniunea Sovietică va fi forțată să plătească și mai mulți bani pentru a susține economia cehă.

Filipov rânji sarcastic.

– Asta este opinia Ministerului de Externe? zise el.

– Ministerul de Externe dorește să negocieze cu Dubček pentru a se asigura că această țară rămâne comunistă, și nu o intervenție dură care ne-ar înstrăina, în aceeași măsură, țările capitaliste și comuniste.

În cele din urmă, argumentele economice prevalară pentru majoritatea celor din jurul mesei. Asistenții îi recomandară Biroului Politic – Politburo – ca

Dubček să fie chestionat de ceilalţi membri ai Pactului de la Varşovia cu ocazia următoarei lor întâlniri, la Dresda, în Germania de Est. Dimka se simţea triumfător: ameninţarea unei epurări în forţă fusese îndepărtată, cel puţin momentan. Palpitantul experiment ceh pentru reformarea comunismului putea să meargă mai departe.

În afara camerei de şedinţă, Dimka îi spuse Natalyei:

– Astăzi s-a pronunţat divorţul meu. Nu mai sunt căsătorit cu Nina şi asta este oficial.

Răspunsul ei fu dezarmant.

– Bine, spuse ea, arătând de-a dreptul îngrozită.

De mai bine de un an, Dimka trăia separat de Nina şi de micuţul Grigor. Avea propria locuinţă, în care el şi Natalya se mai strecurau pentru câteva ore, o dată sau de două ori pe săptămână. Era nesatisfăcător pentru amândoi.

– Vreau să mă căsătoresc cu tine, îi spuse el.

– Şi eu vreau acelaşi lucru.

– Vei vorbi cu Nik?

– Da.

– În seara asta?

– În curând.

– De ce te temi?

– Nu mi-e frică pentru mine, spuse ea. Nu-mi pasă ce îmi poate face mie. Dimka se înfioră amintindu-şi buza ei spartă. Pentru tine îmi fac griji, continuă ea. Adu-ţi aminte de omul cu casetofonul.

Dimka îşi aminti. Contrabandistul care o înşelase pe Nina fusese bătut atât de rău, încât ajunsese în spital. Ceea ce încerca Natalya să spună era că acelaşi lucru i s-ar fi putut întâmpla lui Dimka dacă ea i-ar fi cerut divorţul lui Nik.

Dimka era sceptic.

– Uite ce e, eu nu sunt un criminal de rând, sunt mâna dreaptă a prim-ministrului. Nik nu se poate atinge de mine.

Era aproape sigur de asta.

– Nu ştiu, spuse Natalya cu un aer nefericit. Şi Nik are contacte la nivel înalt.

Dimka o întrebă apoi mai încet:

– Încă mai faci sex cu el?

– Nu prea des. Are alte fete.

– Îţi face plăcere?

– Nu!

– Dar lui?

– Nu prea.

– Atunci, care e problema?

– Mândria lui. Va fi furios doar închipuindu-şi că aş putea prefera un al bărbat.

– Nu mi-e frică de mânia lui.

– Mie îmi este. Dar o să vorbesc cu el. Îţi promit.

– Mulţumesc. Dimka îşi coborî vocea până ajunse o şoaptă şi adăugă: Te iubesc.

– Şi eu te iubesc.

Dimka se întoarse la biroul lui şi întocmi pentru şeful său, Alexei Kosîghin, un rezumat al celor discutate la întâlnirea asistenţilor.

– Nici eu nu cred în KGB, spuse Kosîghin. Andropov vrea să suprime reformele lui Dubček şi falsifică dovezi ca să-şi susţină acţiunea.

Iuri Andropov era noul şef al KGB-ului, un adept fanatic al liniei dure. Kosîghin continuă:

– Dar am nevoie de informaţii de încredere din Cehoslovacia. Dacă KGB-ul nu este de încredere, spre cine să mă îndrept?

– Trimite-o pe sora mea, îi spuse Dimka. Este reporter la TASS. În timpul crizei rachetelor din Cuba, ea i-a trimis de la Havana informaţii excelente lui Hruşciov, prin intermediul telegrafului Armatei Roşii. Ar putea să facă acelaşi lucru pentru tine, din Praga.

– Bună idee, spuse Kosîghin. Vrei să organizezi tu treaba asta?

*

În ziua următoare, Dimka nu se întâlni cu Natalya, dar o zi mai târziu ea îl sună la ora 7.00, exact înainte ca el să plece de la birou.

– Ai vorbit cu Nik? o întrebă el.

– Nu încă. Înainte ca Dimka să-şi poată exprima dezamăgirea, ea continuă: Dar s-a întâmplat altceva. Filipov a venit să stea de vorbă cu el.

– Filipov? Dimka era consternat. Ce are a face un oficial al Ministerului Apărării cu bărbatul tău?

– Necaz. Cred că i-a spus lui Nik despre noi doi.

– De ce ar face asta? Ştiu că sunt mereu în opoziţie la consfătuiri, dar totuşi...

– Este ceva ce nu ţi-am spus. Filipov a încercat să mă seducă.

– Idiotul naibii! Când?

– Acum două luni, la barul Riverside. Tu erai plecat cu Kosîghin.

– Incredibil. S-a gândit că ai putea să te culci cu el doar pentru că eu eram plecat din oraş?

– Ceva de genul ăsta. A fost stânjenitor. I-am spus că nu m-aş culca niciodată cu el, nici dacă ar fi ultimul bărbat din Moscova. Poate că ar fi trebuit să mă port mai cu mănuşi.

– Crezi că a vorbit cu Nik din răzbunare?

– Sunt sigură de asta.
– Ce ţi-a spus Nik?
– Nimic. Asta mă îngrijorează. Aş vrea să-mi fi spart buza din nou.
– Nu mai spune asta!
– Mi-e frică pentru tine!
– Eu o să fiu bine, nu te îngrijora!
– Ai grijă.
– O să am.
– Nu te duce pe jos acasă. Mergi cu maşina.
– Întotdeauna fac aşa.

Îşi spuseră „la revedere“ şi închiseră telefonul. Dimka se îmbrăcă rapid cu haina lui grea şi îşi puse căciula de blană, apoi părăsi clădirea. Moskvich-ul său 408 se afla în parcarea de la Kremlin, deci era în siguranţă acolo. Conduse spre casă întrebându-se dacă Nik avea să îl tamponeze cu maşina, dar nu se întâmplă nimic.

Ajunse la clădirea lui şi parcă maşina pe stradă, la un cvartal distanţă. Era momentul de maximă vulnerabilitate. Trebuia să meargă de la maşină până la uşa blocului, pe sub luminile stradale. Dacă voiau să-l bată, ar fi putut să o facă acolo.

Nu se vedea niciun atacator, dar s-ar fi putut ascunde.

Dimka presupuse că Nik nu s-ar fi ocupat personal de atac, ci ar fi trimis mai degrabă câţiva acoliţi, iar Dimka se întreba câţi. Ar fi trebuit să riposteze? Împotriva a două persoane ar fi putut avea o şansă: nu era un fătălău. Dar dacă ar fi fost trei sau mai mulţi, putea la fel de bine să se întindă pe jos şi să o încaseze.

Ieşi din maşină şi o încuie.

Apoi merse de-a lungul trotuarului. Vor ieşi oare de după camioneta parcată acolo? Vor apărea de după colţul clădirii următoare? Îl vor aştepta pe aleea de intrare?

Ajunse la clădire şi intră. Poate că se aflau în hol.

Fu nevoit să aştepte multă vreme până să vină ascensorul.

Când acesta veni şi el închise uşile, se întrebă dacă îl aşteptau în apartament.

Descuie uşa de la intrare. Locul era liniştit şi neatins. Se uită în dormitor, în sufragerie, în bucătărie şi în baie.

Locul era pustiu.

Încuie uşa.

*

Timp de două săptămâni, Dimka se temu că va fi atacat în orice moment. Până la urmă, decise că nu avea să se întâmple nimic. Poate că lui Nik nu-i

pasă dacă nevasta sa avea o aventură; sau poate că era prea inteligent ca să-şi facă un duşman dintr-o persoană care lucra la Kremlin. În orice caz, Dimka începu să se simtă mai în siguranță.

Încă se mira de răutatea lui Evgheni Filipov. Cum putuse oare omul acela să fie surprins când Natalya îl refuzase? Era prostănac şi conservator, prost îmbrăcat şi cu un aer casnic: cu ce îşi închipuise el că ar putea tenta o femeie atrăgătoare, care avea deja un bărbat şi un amant? Dar, cu siguranţă, sentimentele lui Filipov fuseseră rănite adânc. În orice caz, răzbunarea sa părea să nu funcţioneze.

Dar ceea ce îl preocupa cel mai tare pe Dimka era mişcarea reformatoare din Cehia, numită „Primăvara de la Praga". Aceasta produsese cele mai adânci disensiuni la Kremlin de la criza rachetelor din Cuba. Şeful lui Dimka, premierul sovietic Alexei Kosîghin, era liderul optimiştilor, sperând că cehii aveau să găsească o modalitate de a înlătura ineficienţa şi risipa atât de tipice economiilor comuniste. Păstrând tăcerea din motive tactice, îşi propuseră să-l supravegheze cu atenţie pe Dubček, evitând totuşi o confruntare cât mai mult posibil. În orice caz, conservatorii – precum şeful lui Filipov, ministrul apărării Andrei Grechko, şi şeful KGB, Andropov – erau scoşi din minţi de situaţia de la Praga, temându-se că acele idei radicale aveau să le submineze autoritatea, să infecteze şi celelalte ţări şi să submineze alianţa militară a Pactului de la Varşovia. Ar fi dorit să trimită tancurile, să-l debarce pe Dubček şi să instaleze un regim comunist obedient şi loial Moscovei.

Şeful cel mare, Leonid Brejnev, stătea de-o parte şi – aşa cum făcea adesea – aştepta să apară un consens.

În ciuda faptului că erau printre cei mai puternici oameni de pe pământ, oamenii de conducere de la Kremlin erau speriaţi să nu păşească în afara liniei. Marxism-leninismul răspundea tuturor întrebărilor, aşa că orice eventuală decizie ar fi fost, în mod infailibil, corectă. Prin urmare, oricine susţinea o teorie diferită se făcea vinovat de a se situa în afara gândirii ortodoxe. Dimka se întreba uneori dacă şi la Vatican era la fel de rău.

Pentru că nimeni nu dorea să fie primul care să exprime o părere oficială, trebuiau să-şi trimită asistenţii să rumege chestiunea în mod informal, înainte de o întâlnire a Politburo.

– Nu e vorba doar despre ideile revizioniste ale lui Dubček referitoare la libertatea presei, îi spuse Evgheni Filipov lui Dimka într-o după-amiază, pe culoarul larg din afara camerei Prezidiului. El este un slovac care doreşte să acorde mai multe drepturi minorităţii oprimate din care provine. Imaginează-ţi că *această* idee începe să prindă rădăcini în locuri ca Ucraina sau Belarus.

Ca întotdeauna, Filipov părea rămas în urmă cu zece ani. În zilele acelea, aproape toată lumea purta părul lung, dar el încă avea o tunsoare militară.

Dimka încercă să uite pentru o clipă că era un nenorocit răuvoitor, care crea necazuri altora.

– Aceste pericole sunt foarte îndepărtate, argumentă Dimka. Nu există nicio ameninţare imediată pentru Uniunea Sovietică – cu siguranţă, nimic ce ar putea justifica o intervenţie militară care să pună pumnul în gură.

– Dubček a subminat KGB-ul. A trimis înapoi câţiva agenţi de la Praga şi a autorizat o investigaţie referitoare la moartea fostului ministru de externe, Jan Masaryk.

– Dar KGB-ul are dreptul să omoare miniştri ai guvernelor prietene? întrebă Dimka. Ăsta este mesajul pe care vrem să-l transmitem Ungariei şi Germaniei de Est? Asta ar face KGB-ul să arate mai rău decât CIA. Cel puţin americanii omoară numai oameni din ţările inamice, cum ar fi Cuba.

Filipov păru iritat.

– Ce se poate câştiga dacă permitem toată idioţenia asta în Praga? zise el.

– Dacă invadăm Cehoslovacia, va urma o îngheţare a relaţiilor diplomatice. Şi tu ştii asta.

– Şi ce dacă?

– Ne va deteriora relaţiile cu Vestul. Noi încercăm să ameliorăm tensiunea cu Statele Unite, ca să ne putem reduce cheltuielile militare. Tot acest efort ar fi sabotat. O invazie ar putea chiar să-l ajute pe Richard Nixon să ajungă preşedinte – iar el ar putea *să crească* cheltuielile militare americane. Gândeşte-te cât ne-ar costa asta!

Filipov încercă să-l întrerupă, dar Dimka continuă:

– În plus, invazia va şoca şi Lumea a Treia. Noi încercăm să ne întărim relaţiile cu ţările nealiniate ca să facem faţă rivalităţii cu China, care doreşte să ne ia locul ca lider global al lumii comuniste. Din cauza asta, în noiembrie, organizăm o conferinţă a lumii comuniste. Dacă invadăm Cehoslovacia, conferinţa asta ar putea deveni un eşec umilitor.

Filipov rânji.

– Deci pur şi simplu l-ai lăsa pe Dubček să facă ce doreşte? zise el.

– Din contră, rosti Dimka, prezentând imediat propunerea pe care o susţinea şeful lui. Kosîghin va pleca la Praga pentru a negocia un compromis – o soluţie non-militară.

Filipov puse cărţile pe masă la rândul său.

– Ministrul apărării va susţine acest plan în Politburo, cu condiţia să începem imediat pregătirile pentru o invazie, în cazul în care negocierile eşuează.

– De acord, spuse Dimka, care era sigur că militarii s-ar fi apucat oricum de aceste pregătiri.

Odată luată această decizie, plecară amândoi în direcţii diferite. Dimka se întoarse la biroul său exact când secretara, Vera Pletner, ridica receptorul

telefonului. Observă cum faţa ei căpăta culoarea hârtiei din maşina de scris pe măsură ce asculta.

– S-a întâmplat ceva? o întrebă el.

Ea îi întinse receptorul.

– Fosta ta soţie, spuse ea.

Reprimându-şi un mârâit, Dimka luă receptorul şi spuse:

– Ce este, Nina?

– Vino imediat! ţipă ea. Grisha a dispărut!

Inima lui Dimka păru să se oprească. Grigor, pe care ei îl alintau Grisha, încă nu împlinise cinci ani şi nu mergea la şcoală.

– Ce vrei să spui prin „a dispărut“?

– Nu-l găsesc, a dispărut. M-am uitat peste tot!

Dimka simţi o durere în piept. Se străduí din răsputeri să rămână calm.

– Unde şi când l-ai văzut ultima oară?

– S-a dus în sus pe scări, la mama ta. L-am lăsat să plece singur – întotdeauna fac asta, nu sunt decât trei etaje cu liftul.

– Când s-a întâmplat asta?

– Acum mai puţin de-o oră, trebuie să vii!

– Vin chiar acum. Cheamă poliţia!

– Vino repede!

– Cheamă poliţia, bine?

– Bine.

Dimka lăsă receptorul şi ieşi din cameră. Alergă spre ieşirea din clădire. Nu se opri nici măcar să-şi îmbrace haina, dar abia dacă mai simţea aerul rece al Moscovei. Sări în Moskvich-ul său şi ţâşni afară din curte. Chiar şi cu pedala apăsată la maximum, micuţa maşină nu mergea foarte repede.

Nina încă stătea în apartamentul în care locuiseră împreună, la Casa Guvernului, aflat la mai puţin de un kilometru şi jumătate de Kremlin. Dimka parcă în mijlocul străzii şi începu să fugă.

La intrarea în hol se afla un portar KGB.

– Bună ziua, Dmitri Ilich, îl salută omul politicos.

– L-ai văzut cumva pe Grisha, băieţelul meu? îl întrebă Dimka.

– Astăzi nu.

– A dispărut... ar fi putut să iasă afară?

– Nu de când m-am întors eu din pauza de prânz, la ora unu.

– Au intrat cumva străini în clădire astăzi?

– Câţiva, ca de obicei, am lista...

– O să mă uit peste ea mai târziu. Dacă-l vezi pe Grisha, sună imediat la apartament.

– Desigur.

– Poliția trebuie să ajungă imediat.

– O să-i trimit sus de îndată.

Dimka aşteptă ascensorul. Era lac de transpiraţie. Era atât de agitat, încât apăsă pe butonul greşit şi fu nevoit să aştepte în timp ce liftul se opri la un nivel intermediar. Când ajunse la etajul Ninei, ea se afla deja pe coridor, împreună cu mama lui Dimka, Anya, care îşi ştergea compulsiv mâinile de şorţul cu imprimeu floral.

– N-a ajuns la apartamentul meu, spuse ea. Nu înțeleg ce s-a întâmplat!

– Putea să se piardă? întrebă Dimka.

– A mai fost de cel puțin douăzeci de ori înainte, spuse Nina, ştie drumul – dar, da, ar fi putut să-l distragă ceva şi să meargă în alt loc, are cinci ani.

– Portarul este sigur că nu a părăsit clădirea. Deci trebuie doar să căutăm. Vom bate la uşa fiecărui apartament. Stai, nu, cele mai multe locuințe au telefoane. Cobor la portar şi voi folosi telefonul de acolo.

– S-ar putea să nu se afle într-un apartament, spuse Anya.

– Voi două căutaţi pe fiecare coridor şi pe fiecare scară şi în fiecare debara de serviciu.

– În regulă, spuse Anya. Vom lua ascensorul până la ultimul etaj şi vom începe de sus în jos.

Cele două femei urcară în lift şi Dimka alergă în jos, pe scări. În hol îi spuse portarului ce se întâmplase şi începu să sune la apartamente. Nu ştia exact câte apartamente erau în clădire: poate o sută? De câte ori i se răspundea la telefon, spunea: „S-a pierdut un băieţel, l-aţi văzut cumva?“ Închidea imediat ce auzea „nu“ şi începea să formeze numărul următorului apartament. Îşi nota apartamentele la care nu răspundea nimeni sau care nu aveau telefon.

Când ajunse poliția – un sergent gras şi un polițist tânăr –, reuşise deja să verifice patru etaje. Polițiştii erau înnebunitor de liniştiți.

– O să ne uităm prin preajmă, spuse sergentul. Cunoaştem foarte bine clădirea.

– Va fi nevoie de mai mulți polițişti ca să puteți cerceta corespunzător, spuse Dimka.

– Dacă va fi necesar, vom trimite după ajutoare, rosti sergentul.

Dimka nu dorea să piardă timpul certându-se cu ei. Revenind la telefon, începu să înțeleagă că Nina şi Anya aveau o şansă mai mare de a-l găsi pe Grisha. Dacă băiatul ar fi hoinărit prin apartamentul greşit, până acum ocupantul acestuia ar fi sunat deja la portar. Grisha ar fi putut să hoinărească în sus şi în jos pe scări, cu totul pierdut. Lui Dimka îi dădură lacrimile când se gândi cât de speriat trebuie să fi fost micuțul.

După ce mai telefonă încă vreo zece minute, cei doi polițiști apărură urcând scările din subsol cu Grisha mergând între ei, care ținea mâna sergentului.

Dimka lăsă telefonul și se repezi spre ei.

– N-am putut să deschid ușa și am plâns! spuse Grisha.

Dimka îl ridică și îl strânse în brațe, străduindu-se să nu plângă de fericire.

După câteva momente îl întrebă:

– Ce s-a întâmplat, Grisha?

– M-a găsit polițistul.

Anya și Nina apărură de pe casa scărilor și veniră spre ei alergând, cu un aer de ușurare pe chip. Nina i-l smulse pe Grisha lui Dimka și îl strivi la pieptul ei.

Dimka se întoarse către sergent.

– Unde l-ați găsit?

Bărbatul părea foarte mulțumit de sine.

– Jos, în pivniță, într-un spațiu de depozitare. Ușa nu era încuiată, dar el nu putea să ajungă la clanță. A tras o sperietură zdravănă, dar altfel pare să nu fi pățit nimic rău.

Dimka i se adresă băiatului:

– Spune-mi, Grisha, de ce te-ai dus la subsol?

– Omul acela a spus că acolo e un cățeluș. Dar n-am găsit niciun cățeluș!

– Omul?

– Da.

– Cineva pe care-l cunoști?

Grisha scutură din cap.

Sergentul își puse șapca pe cap, pregătindu-se de plecare.

– Totul e bine când se termină cu bine.

– Numai o clipă, spuse Dimka. L-ai auzit pe băiat. Un bărbat l-a ademenit în subsol, spunându-i că acolo este un cățel.

– Da, domnule. Mi-a spus asta. Dar se pare că nu s-a comis nicio crimă, cel puțin așa văd eu lucrurile.

– Copilul a fost răpit!

– E dificil de știut exact ce s-a întâmplat, mai ales când informația vine de la cineva atât de tânăr...

– Nu e deloc dificil. Un bărbat a ademenit copilul jos, în subsol, și apoi l-a abandonat acolo.

– Și cu ce scop ar fi făcut asta?

– Uite ce este! Vă sunt recunoscător că l-ați găsit, dar nu credeți că tratați toată treaba puțin cam superficial?

– Copiii se rătăcesc în fiecare zi.

Dimka începea să devină suspicios.

– De unde aţi ştiut unde să-l căutaţi?

– O bănuială norocoasă. După cum spuneam, sunt foarte bine familiarizat cu clădirea.

Dimka decise să nu dea curs suspiciunilor sale în timp ce se afla într-o asemenea stare de excitare emoţională. Se întoarse dinspre poliţist şi i se adresă din nou lui Grisha:

– Omul acela ţi-a spus numele lui?

– Da, spuse Grisha. Numele lui este Nik.

*

În dimineaţa următoare, Dimka trimise după dosarul KGB al lui Nik Smotrov.

Era furios. Ar fi vrut să pună mâna pe o armă şi să-l omoare pe Nik. Trebuia să-şi repete mereu că era necesar să rămână calm.

Probabil că lui Nik nu-i fusese foarte greu să treacă de portar cu o zi în urmă. Putea să anunţe o livrare falsă, să intre imediat în spatele unor locatari, astfel încât să pară că face parte din grup, sau doar să vânture o legitimaţie de partid. Lui Dimka i se păru mai dificil să înţeleagă de unde ştia Nik că Grisha avea să se ducă, singur, dintr-o parte în alta a clădirii, dar după ce reflectă mai bine, decise că Nik făcuse probabil o recunoaştere a clădirii cu câteva zile înainte. Ar fi putut să vorbească cu unii dintre vecini, să deducă programul zilnic al copilului şi să aleagă cel mai bun moment. Probabil că îi plătise şi pe acei poliţişti locali. Scopul lui era să-l sperie de moarte pe Dimka.

Şi reuşise.

Dar avea să regrete asta.

Teoretic, Alexei Kosîghin, în calitate de prim-ministru, putea solicita să vadă orice dosar dorea. Practic, şeful KGB, Iuri Andropov, decidea ce putea şi ce nu putea să vadă Kosîghin. În orice caz, Dimka era convins că activităţile lui Nik, deşi ilegale, nu aveau o dimensiune politică, deci nu exista niciun motiv pentru care dosarul să fie blocat. Şi acesta apăru pe biroul lui a doua zi de dimineaţă.

Era destul de gros.

Aşa cum bănuia Dimka, Nik era comerciant pe piaţa neagră. La fel ca majoritatea acestor oameni, era un oportunist. Ar fi vândut şi ar fi cumpărat orice îi ieşea în cale: tricouri cu imprimeuri florale, parfumuri scumpe, chitare electrice, lenjerie, whisky scoţian – practic orice obiect de lux importat ilegal, care era greu de obţinut în Uniunea Sovietică. Dimka parcurse cu atenţie rapoartele, căutând ceva ce l-ar fi putut ajuta să-l distrugă pe Nik.

KGB-ul lucra mult pe baza zvonurilor şi Dimka avea nevoie de ceva concret. Ar fi putut să meargă la poliţie, să spună ce găsise în raportul KGB şi să

ceară o investigație. Dar era convins că Nik mituia poliția – altfel n-ar fi putut scăpa cu aceste crime atât de mult timp. Iar cei care-l protejau ar fi dorit, probabil, ca mita să meargă mai departe. Deci aveau să se asigure că investigația nu ducea nicăieri.

Dosarul conținea o mulțime de materiale referitoare la viața personală a lui Nik. Avea o amantă și câteva iubite, printre care una cu care fuma marijuana. Dimka se întreba cât de multe știa Natalya despre prietenele lui. De cele mai multe ori, Nik se întâlnea cu asociații lui de afaceri după-amiaza, la barul Madrid, de lângă Piața Centrală. Avea o nevastă drăguță, care...

Dimka fu șocat să afle că nevasta lui Nik avea o aventură, de mai mult timp, cu Dmitri Ilich „Dimka" Dvorkin, asistent al premierului Kosîghin.

Să-și citească propriul nume îl făcu să se simtă oribil. Părea că nimic nu mai era privat.

Cel puțin nu existau fotografii sau înregistrări.

Găsi, în schimb, o fotografie a lui Nik, pe care Dimka nu-l văzuse niciodată. Era un bărbat arătos, cu un zâmbet șarmant. În fotografie purta o jachetă cu epoleți, un articol foarte la modă pe atunci. Conform notelor, era înalt de aproape un metru optzeci și avea o constituție atletică.

Dimka ar fi vrut să-l bată până s-ar fi scurs ca jeleul.

În timp ce citea, își închipuia tot felul de modalități de răzbunare fanteziste.

Și în curând descoperi aurul.

Nik cumpăra televizoare de la Armata Roșie.

Armata sovietică avea un buget colosal, pe care nimeni nu îndrăznea să-l pună în discuție de teamă să nu fie considerat antipatriot. O parte din bani se cheltuiau pe echipament și pe tehnologie avansată din Vest. În particular, în fiecare an, Armata Roșie cumpăra sute de televizoare extrem de scumpe. Marca lor preferată era Franck, din Berlinul de Vest, aparate cu o calitate foarte bună a imaginii și a sunetului. Conform acestui dosar, armata nu avea nevoie de atât de multe televizoare. Acestea erau comandate de un grup de ofițeri cu grade medii, care erau pomeniți în dosar. Ulterior, ofițerii declarau aparatele ca fiind învechite și i le vindeau foarte ieftin lui Nik, care le revindea pe piața neagră la prețuri uriașe, împărțind profiturile.

Cele mai multe dintre afacerile lui Nik erau doar mărunțiș, însă combinația aceasta îi aducea foarte mulți bani, de foarte mult timp.

Nu exista nicio dovadă că povestea era adevărată, dar pentru Dimka era suficient ce avea. KGB-ul îi raportase armatei această poveste, dar investigația acesteia concluzionase că nu exista nicio dovadă. Cel mai probabil, se gândi Dimka, investigatorii primiseră o parte din afacere.

Sună la biroul Nataliei.

– O întrebare rapidă, îi spuse el. Ce marcă de televizor ai acasă?

– Franck, răspunse ea imediat. E minunat. Pot să-ţi fac rost de unul dacă vrei.

– Nu, mulţumesc.

– De ce întrebi?

– O să-ţi explic mai târziu.

Apoi închise telefonul.

Se uită la ceas – era ora cinci. Plecă de la Kremlin şi se îndreptă spre strada Sadovaya Samotyochnaya.

Trebuia să-l sperie pe Nik. Nu avea să fie uşor, dar era obligat să o facă. Nik trebuia să înţeleagă că nu putea să-i mai ameninţe vreodată – niciodată – familia.

Parcă Moskvich-ul, dar nu coborî imediat. Îşi aminti starea de spirit pe care o avusese pe parcursul proiectului cu rachetele cubaneze, când fusese nevoie să păstreze secretul misiunii cu orice preţ. Distrusese carierele unor oameni şi ruinase multe vieţi, fără nicio ezitare, pentru că treaba trebuia să fie făcută. Acum urma să-l ruineze pe Nik.

Îşi încuie maşina şi intră în barul Madrid.

Împinse uşa şi păşi înăuntru, apoi se opri şi privi în jur. Era un loc impersonal şi rece, destul de modern, cu mult plastic, insuficient încălzit de un radiator electric, cu fotografiile unor dansatoare de flamenco atârnate pe pereţi. Cei câţiva clienţi – care arătau ca nişte pungaşi mărunţi – îl priviră cu oarece interes. Niciunul nu semăna însă cu fotografia lui Nik din dosar.

În partea îndepărtată a camerei se afla un bar de colţ şi, alături, o uşă pe care scria „Privat".

Dimka traversă încăperea cu paşi mari, ca şi cum i-ar fi aparţinut. Fără să se oprească, i se adresă bărbatului de la bar:

– Nik e în spate?

Omul părea gata să-i spună lui Dimka să aştepte, dar privi din nou faţa lui Dimka şi se răzgândi.

– Da, spuse el.

Dimka împinse uşa.

În cămăruţa din spate se aflau patru bărbaţi care jucau cărţi. Pe masă erau împrăştiaţi o mulţime de bani. Într-o parte, pe o canapea, două tinere, îmbrăcate în rochii de seară şi machiate excesiv, fumau ţigări americane cu una aer plictisit.

Dimka îl recunoscu pe Nik imediat. Faţa îi era la fel de plăcută pe cât o sugera fotografia, însă camera nu reuşise să reproducă expresia rece a figurii sale. Nik ridică privirea şi spuse:

– Asta este o cameră privată. Cară-te.

– Am un mesaj pentru tine, spuse Dimka.

Nik aşează cărţile pe masă cu faţa în jos şi se lăsă pe spate.

– Cine dracu' eşti tu?

– Ceva rău o să se întâmple.

Doi dintre jucători se ridicară şi se întoarseră spre Dimka. Unul dintre ei duse mâna în interiorul jachetei şi Dimka se gândi că era pe cale să scoată o armă. Dar Nik ridică mâna în semn de răbdare şi bărbatul se opri.

– Despre ce vorbeşti? zise Nik, privindu-l fix pe Dimka.

– Când ţi se vor întâmpla lucruri rele, te vei întreba cine le-a provocat.

– Şi tu o să-mi spui?

– Îţi spun acum. Este Dmitri Ilich Dvorkin. El este cauza problemelor tale.

– N-am nicio problemă, cretinule.

– N-ai avut până ieri. Apoi ai făcut o mare greşeală, cretinule.

Bărbaţii de lângă Nik deveniră extrem de încordaţi, dar el rămase calm.

– Ieri? Ochii i se îngustară. Tu eşti nenorocitul cu care şi-o trage?

– Când te vei afla într-un asemenea rahat de n-o să mai ştii ce să faci, aminteşte-ţi numele meu.

– Tu eşti Dimka!

– O să ne mai vedem, spuse Dimka, întorcându-se încet şi ieşind din cameră.

În timp ce traversa barul, toţi ochii îl urmăreau. Privi doar înainte, aştep-tându-se, în orice moment, să primească un glonţ în spate.

Ajunse la uşă şi ieşi.

Zâmbi în sinea lui. „Am scăpat cu povestea asta", se gândi el.

Acum trebuia să-şi ducă ameninţarea la îndeplinire.

Conduse vreo zece kilometri, din centrul oraşului până la aeroportul Khodinka, şi parcă la cartierul general al Serviciului de Informaţii al Armatei Roşii. Clădirea veche era o mostră bizară de arhitectură stalinistă, un turn cu nouă etaje înconjurat de un inel exterior cu doar două etaje. Direcţia de informaţii se extinsese într-o clădire alăturată, nouă, cu cincisprezece etaje: serviciile de informaţii nu se reduceau niciodată.

Având cu el dosarul KGB al lui Nik, Dimka intră în clădirea veche şi întrebă de generalul Volodea Peshkov.

Un paznic îl întrebă:

– Aveţi o întâlnire stabilită?

Dimka ridică vocea:

– Nu te prosti, băiete. Doar sună la secretara generalului şi spune-i că sunt aici.

După o mică agitaţie temătoare – puţini oameni treceau pe acolo fără să fie convocaţi –, fu direcţionat către un detector de metale şi condus apoi cu liftul la un birou de la ultimul etaj.

Era cea mai înaltă clădire din zonă şi oferea o priveliște plăcută asupra acoperişurilor Moscovei. Volodea îi ură lui Dimka bun venit şi îi oferi un ceai. Dimka îl simpatizase întotdeauna pe unchiul său. Acum, la peste 50 de ani, Volodea avea părul gri-argintiu. În ciuda ochilor săi albaştri şi a privirii dure, era un reformator – puţin cam neobişnuit printre militari, de obicei conservatori. Dar el fusese în America.

– Ce te frământă? întrebă Volodea. Arăți de parcă te-ai pregăti să omori pe cineva.

– Am o problemă, îi spuse Dimka. Mi-am făcut un duşman.

– Nimic neobişnuit în cercurile în care lucrezi tu.

– Asta n-are nimic de-a face cu politica. Nik Smotrov este un gangster.

– Cum ai reuşit să te încurci cu un astfel de personaj?

– Mă culc de un timp cu nevasta lui.

Volodea îl privi dezaprobator.

– Şi el te ameninţă.

Probabil că Volodea nu-i fusese niciodată necredincios soției sale, Zoya, care era om de ştiinţă şi o femeie tot atât de frumoasă pe cât de inteligentă. Dar asta nu însemna că nutrea pentru Dimka o simpatie limitată. Probabil că Volodea ar fi gândit diferit dacă ar fi fost suficient de prost încât să se însoare cu cineva ca Nina.

– Nik l-a răpit pe Grisha, spuse Dimka.

Volodea sări imediat.

– Ce? Când?

– Ieri. Dar l-am luat înapoi. A fost doar închis în pivnița clădirii, ca un avertisment.

– Trebuie să renunți la femeia asta!

Dimka ignoră remarca.

– Am venit la tine, dintr-un anumit motiv, unchiule. Există o modalitate prin care mă poți ajuta şi, în acelaşi timp, poți face un bine armatei.

– Spune mai departe.

– Nik se află în spatele unei fraude care costă armata milioane, în fiecare an. Dimka îi explică afacerea cu televizoarele. Când termină, puse dosarul pe biroul lui Volodea. Totul e scris aici – inclusiv numele ofițerilor care organizează toată această afacere.

Volodea nu luă dosarul.

– Nu sunt polițist. Nu-l pot aresta pe acest Nik. Iar dacă mituieşte ofițeri de poliție, nici nu pot să fac mare lucru în legătură cu asta.

– Nu, dar îi poţi aresta pe ofițerii care sunt implicați.

– Oh, da. Ei vor fi în închisorile armatei în douăzeci şi patru de ore.

– Şi poți închide toată afacerea.

– Foarte repede.

Dimka se gândi că, după asta, Nik avea să fie ruinat.

– Mulţumesc, unchiule, spuse el. Asta va fi de foarte mare ajutor.

*

Când Nik veni să-l vadă, Dimka se afla în apartamentul lui, împachetând pentru Cehoslovacia.

Politburo aprobase planul lui Kosîghin. Dimka avea să zboare cu el la Praga, pentru a negocia o soluție non-militară a crizei. Aveau să găsească o modalitate prin care să permită experimentului de liberalizare să meargă înainte și, în același timp, să-i asigure pe durii din Politburo că nu exista nicio amenințare fundamentală pentru sistemul sovietic. Dar ceea ce spera Dimka era ca, pe termen lung, sistemul sovietic să se *schimbe*.

Praga, în mai, urma să fie blândă și umedă. Dimka tocmai își împacheta pardesiul de ploaie, când cineva sună la ușă.

În clădirea aceea nu exista portar și nici sistem de interfon. Ușa de la stradă era permanent descuiată, iar vizitatorii urcau tot timpul neanunțați la apartamente. Nu era la fel de luxos ca la Casa Guvernului, unde trăia fosta lui soție, în vechiul lor apartament. Ocazional, Dimka se simțea indignat, dar pe de altă parte era bucuros că Grisha se afla aproape de bunica lui.

Dimka deschise ușa și fu șocat când îl văzu în fața ușii pe bărbatul iubitei lui.

Nik era cu câțiva centimetri mai înalt decât el și cu siguranță mai greu, dar Dimka fu gata imediat să sară la el. Făcu un pas înapoi și apucă cel mai apropiat obiect dur, o scrumieră de sticlă, pe care o putea folosi ca armă.

– Nu e nevoie de asta, spuse Nik.

Intră în hol și închise ușa după el.

– Cară-te, îi zise Dimka. Pleacă acum, înainte să te bagi într-un necaz și mai mare.

Reuși să pară mai încrezător decât era de fapt.

Nik se uită la el cu o ură arzătoare în privire.

– Ai demonstrat ce aveai de demonstrat, spuse el. Nu-ți este frică de mine. Ești suficient de puternic încât să-mi faci viața de rahat. Ar trebui să-mi fie frică de tine. Bine, am înțeles. Mi-e frică.

Nu prea suna ca și cum i-ar fi fost.

– Pentru ce ai venit până aici? îl întrebă Dimka.

– Nu dau doi bani pe curva aia. M-am însurat cu ea doar ca să-i fac pe plac mamei, care acum e moartă. Dar mândria unui bărbat este rănită atunci când altul se ocupă de nevasta lui. Înțelegi ce vreau să spun?

– Treci la subiect.

– Afacerea mea s-a dus dracului. Nimeni din armată nu mai vorbește cu mine, ca să nu mai pomenim de faptul că a devenit imposibil să-mi mai vând televizoarele. Oameni care și-au construit case cu patru dormitoare din banii pe care i-am făcut pentru ei trec acum pe lângă mine pe stradă fără să-mi vorbească – cei care n-au ajuns în închisoare.

– N-ar fi trebuit să-mi amenințI copilul.

– Acum am aflat asta. Am crezut că nevastă-mea își deschide cracii pentru ceva politruc. Nu știam că ești ditamai barosanul. Te-am subestimat.

– Bine, fugi acasă și linge-ți rănile.

– Trebuie să-mi câștig existența.

– Încearcă să te apuci de muncă.

– Nu glumi cu asta, te rog. Am găsit o altă sursă de televizoare vestice – nimic de-a face cu armata.

– Și de ce mi-ar păsa mie?

– Pot să reconstruiesc afacerea pe care mi-ai distrus-o.

– Și?

– Pot intra să stau jos?

– Nu fi idiot!

Furia scânteie din nou în ochii lui Nik și Dimka crezu că mersese prea departe, dar flacăra se stinse și Nik spuse cu blândețe:

– Bine, uite care-i treaba. Îți dau zece procente din profituri.

– Vrei să intru în afaceri cu tine? Într-o combinație ilegală? Cred că trebuie să fi nebun!

– Bine, douăzeci de procente. Și tu nu trebuie să faci nimic altceva decât să mă lași în pace.

– N-am nevoie de bani tăi, prostule! Suntem în Uniunea Sovietică. Nu poți să cumperi chiar orice dorești, ca în America. Contactele mele valorează cu mult mai mult decât ai putea tu să mă plătești vreodată.

– Trebuie să fie ceva ce-ți dorești.

Până în acest moment, Dimka se certase cu Nik doar că să-l mențină în dezechilibru, însă acum văzu o oportunitate.

– O, da, spuse el. Este ceva ce-mi doresc.

– Spune.

– Divorțează de nevasta ta.

– Ce?

– Vreau să ceri divorțul de soția ta.

– Să divorțez de Natalya?

– Divorțează de nevasta ta, spuse Dimka din nou. Ce cuvinte nu înțelegi din propoziția asta?

– La dracu', asta-i tot?

– Da.

– N-ai decât să te însori cu ea. Oricum nu m-aș mai atinge de ea acum.

– Dacă divorțezi de ea, te las în pace. Nu sunt polițist și nici nu susțin o cruciadă împotriva corupției în Uniunea Sovietică. Am lucruri mult mai importante de făcut.

– Ne-am înțeles. Nik deschise ușa. O trimit sus imediat, adăugă el.

Asta îl luă prin surprindere pe Dimka.

– Ea este aici?

– Așteaptă în mașină. Mâine o să ai toate lucrurile ei împachetate și trimise încoace. Nu vreau să o mai văd la mine în casă.

Dimka ridică vocea:

– Să nu cumva să-i faci vreun rău, îi zise el. Dacă are o singură vânătaie, toată înțelegerea cade.

Nik se întoarse din drum și ridică un deget amenințător. Apoi spuse:

– Și să nu te răzgândești. Dacă încerci să mi-o tragi, o să-i tai sfârcurile cu foarfeca din bucătărie.

Dimka îl credea capabil să facă asta. Își reținu un fior.

– Ieși din apartamentul meu, spuse el.

Nik plecă fără să închidă ușa.

Respirând cu greu, de parcă ar fi alergat, Dimka rămase nemișcat în micul hol al apartamentului. Îl auzi pe Nik tropăind în jos pe scări. Puse scrumiera la loc, pe măsuța din hol. Degetele îi erau alunecoase din cauza transpirației și aproape că o scăpă din mână.

Ceea ce tocmai se întâmplase părea un vis. Nik chiar stătuse acolo, în holul acela, și fusese de acord să divorțeze? Chiar reușise Dimka să-l sperie?

Un minut mai târziu, auzi altfel de pași pe treptele blocului: mai ușori, mai rapizi, urcând. Nu ieși din apartament: se simțea, pur și simplu, blocat în locul în care se afla.

Natalya apăru pe culoar, cu zâmbetul ei larg care lumina întreaga încăpere. Se aruncă în brațele lui, iar el își îngropă fața în vâltoarea de cârlionți.

– Ești aici, spuse el.

– Da, rosti ea. Și n-am să mai plec niciodată.

Capitolul 44

Rebecca fu tentată să-l înșele pe Bernd. Dar nu putu să-l mintă. Așa că îi spuse totul într-un acces de căință.

– Am întâlnit un bărbat care îmi place foarte mult, spuse ea. Și l-am sărutat. De două ori. Îmi pare rău. N-o să se mai repete.

Era speriată de ce ar fi putut el să spună în continuare. Ar fi putut să-i ceară imediat să divorțeze. Cei mai mulți bărbați ar fi făcut-o. Totuși, Bernd era mai bun decât majoritatea bărbaților. Dar i-ar fi sfâșiat inima dacă nu s-ar fi simțit măcar furios sau umilit. Rănise persoana pe care o iubea cel mai mult pe lume.

În orice caz, răspunsul lui Bern la confesiunea ei fu șocant de diferit față de orice s-ar fi așteptat ea.

– Ar trebui să mergi mai departe, spuse el. Să ai o aventură cu tipul ăsta.

Se aflau în pat, târziu în noapte, și ea se întoarse spre el, privindu-l uimită.

– Cum poți să spui așa ceva?

– Suntem în 1968. Timpul iubirii libere. Toată lumea face sex cu toată lumea. De ce ar trebui ca tu să ratezi asta?

– Doar nu vorbești serios!

– N-am vrut să sune atât de trivial.

– Ce-ai vrut să spui atunci?

– Știu că mă iubești, spuse el. Și știu că îți place să faci sex cu mine, dar nu ar trebui să treci prin restul vieții tale fără să vezi măcar ce-nseamnă asta cu adevărat.

– Nu cred că există așa ceva, spuse ea. Și cred că este diferit pentru fiecare. Este mult mai bine cu tine decât a fost cu Hans.

– O să fie întotdeauna bine, pentru că ne iubim. Dar cred că ai nevoie de sex adevărat.

Ea se gândi că el avea dreptate. Îl iubea pe Bernd și îi plăcea sexul ciudat pe care îl făceau, dar – când se gândea la Claus, stând întins peste ea, sărutând-o și mișcându-se înăuntrul ei, și la felul în care își ridica mereu coapsele pentru a se armoniza cu mișcările ei – se simțea imediat excitată. Îi era rușine

de acest sentiment. Oare era un animal? Poate că da, însă Bernd avea dreptate în legătură cu ce avea ea nevoie.

– Cred că sunt ciudată, spuse ea. Poate e din cauza a ceea ce mi s-a întâmplat în război.

Ea îi povestise lui Bernd – dar nimănui altcuiva, niciodată – cum soldaţii Armatei Roşii se pregăteau să o violeze când Carla se oferise în locul ei. Femeile germane vorbeau rareori despre acea perioadă, chiar şi între ele. Însă Rebecca nu avea să uite niciodată privirea Carlei în timp ce urca treptele, cu capul sus, cu soldaţii sovietici venind în urma ei, ca nişte câini hămesiţi. Rebecca, în vârstă de 13 ani pe atunci, ştiuse ce urma să se întâmple şi plânsese de uşurare ştiind că nu avea să i se întâmple ei.

Bernd o întrebă pe un ton înţelegător:

– Te simţi vinovată pentru că tu ai scăpat în timp ce Carla a suferit?

– Da, nu e ciudat? spuse ea. Eram doar un copil şi o victimă, dar mă simt ca şi cum aş fi făcut ceva ruşinos.

– Nu e neobişnuit, spuse Bernd. Bărbaţii care supravieţuiesc luptelor simt remuşcări pentru că ceilalţi au murit, iar ei nu.

Bernd căpătase cicatricea de pe frunte în timpul bătăliei de la Seelow Heights.

– M-am simţit mult mai bine după ce Carla şi Werner m-au adoptat, spuse Rebecca. Cumva, asta a făcut ca totul să pară acceptabil. Părinţii fac sacrificii pentru copiii lor, nu-i aşa? Femeile suferă ca să aducă pe lume copii. Poate că nu are prea mult sens, dar – odată ce am devenit copilul Carlei – m-am simţit îndreptăţită.

– Are sens.

– Chiar vrei să mă culc cu un alt bărbat?

– Da.

– Dar de ce?

– Pentru că alternativa e mult mai rea. Dacă nu o vei face, întotdeauna vei simţi, în adâncul sufletului tău, că ai pierdut ceva din cauza mea, că ai făcut un sacrificiu pentru binele meu. Aş prefera ca tu să mergi înainte şi să încerci. Nu am nevoie să-mi povesteşti detaliile, doar vino acasă şi spune-mi că mă iubeşti.

– Nu ştiu, spuse Rebecca.

În noaptea aceea avu un somn frământat.

În seara zilei următoare, stătea lângă bărbatul pe care şi-l dorea ca iubit, Claus Krohn, într-o sală de şedinţe din uriaşa clădire cu acoperiş verde, în stil neorenascentist a primăriei din Hamburg. Rebecca era membră a parlamentului care conducea oraşul-stat Hamburg. Comitetul discuta o propunere de a demola o mahala şi de a construi un nou centru comercial. Dar tot ce avea ea în minte era Claus.

Era convinsă că, după întâlnirea din seara aceea, Claus avea să o invite la un bar, să bea ceva împreună. Ar fi fost a treia oară. După prima întâlnire, o sărutase de noapte bună. A doua întâlnire se terminare cu o îmbrăţişare pasională, într-o parcare, când se sărutaseră cu gurile deschise şi el îi atinsese sânii. Astă-seară, era ea convinsă, avea să o invite să meargă în apartamentul lui.

Ea nu ştia ce să facă. Nu se putea concentra la dezbatere şi îşi răsfoia continuu agenda. Era şi plictisită, şi nerăbdătoare: întâlnirea era plictisitoare, dar ea nu dorea să se termine fiindcă era speriată de ceea ce avea să se întâmple în continuare.

Claus era un bărbat atrăgător: era inteligent, amabil, drăguţ şi avea exact vârsta ei, 37 de ani. Soţia lui murise într-un accident de maşină, cu doi ani în urmă, şi nu avea copii. Nu era arătos precum o vedetă de cinema, dar avea un zâmbet foarte cald. În seara aceea purta un costum albastru, de politician, şi era singurul bărbat din sală care avea cămaşa desfăcută la gât. Rebecca voia nespus să facă dragoste cu el – şi, în acelaşi timp, asta o înspăimânta teribil.

Întâlnirea se termină şi, aşa cum se aştepta, Claus o întrebă dacă nu ar dori să meargă împreună cu el la Yacht Bar, un local liniştit, destul de departe de primărie. Conduseră maşinile separat.

Barul era mic şi întunecos, pe cât de aglomerat în timpul zilei, când era folosit de oamenii care aveau bărci cu pânze, pe atât de liniştit şi gol în seri ca aceea. Claus ceru o bere, iar Rebecca un pahar de Sekt. Imediat ce se aşezară, ea îi spuse:

– I-am spus soţului meu despre noi.

Claus fu uimit.

– De ce? spuse el, adăugând apoi: Nu că ar fi mare lucru de spus.

Dar, chiar şi aşa, şi el se simţea vinovat.

– Nu pot să-l mint pe Bernd, spuse ea. Îl iubesc.

– Şi, în mod evident, nu poţi să mă minţi nici pe mine, spuse Claus.

– Îmi pare rău.

– Nu este ceva pentru care să te scuzi – din contră. Îţi mulţumesc că eşti atât de sinceră. Apreciez asta.

Claus arăta decepţionat şi, dincolo de celelalte emoţii ale ei, Rebecca se simţi mulţumită că o plăcea atât de mult încât să fie dezamăgit.

– Dacă i-ai mărturisit bărbatului tău, de ce eşti cu mine acum, aici? zise el pe un ton trist.

– Bernd mi-a spus să-mi văd de treabă, rosti ea.

– Bărbatul tău vrea ca tu să mă săruţi?

– Vrea să devin amanta ta.

– Asta este înfricoşător. Are ceva de-a face cu paralizia lui?

– Nu, minți ea. Condiția lui Bernd nu schimbă viața noastră sexuală.

Asta era povestea pe care i-o spusese mamei ei, precum și altor femei de care se simțea mai apropiată. Le înșelase însă pentru binele lui Bernd, simțind că ar fi fost umilitor pentru el dacă lumea ar fi știut adevărul.

– Bine, spuse Claus. Dacă asta este ziua mea norocoasă, n-ar trebui să mergem direct la apartamentul meu?

– Hai să nu ne grăbim, dacă nu te superi.

El îi luă mâinile într-ale lui.

– E normal să fii nervoasă.

– N-am făcut asta prea des.

El zâmbi.

– Ăsta nu-i un lucru rău, să știi. Chiar dacă trăim în vremea dragostei libere.

– M-am culcat cu doi băieți, la universitate. Apoi m-am măritat cu Hans, care s-a dovedit a fi un spion al poliției. Apoi m-am îndrăgostit de Bernd și am fugit împreună. Cam asta e toată viața mea amoroasă.

– Hai să vorbim despre altceva pentru o vreme, spuse el. Părinții tăi sunt încă în Est?

– Da, și nu vor primi niciodată permisiunea să plece. Odată ce ți-ai făcut un dușman precum Hans Hoffmann – primul meu soț –, poți fi sigur că el nu uită niciodată.

– Probabil că ți-e dor de ei.

Ea nu putea să exprime în cuvinte cât de mult îi lipsea familia. Comuniștii blocaseră apelurile către Vest în ziua în care construiseră Zidul, așa că nu putea să vorbească cu părinții ei, nici măcar la telefon. Nu îi rămăseseră decât scrisorile – deschise și citite de Stasi – de obicei întârziate, adesea cenzurate, orice conținut de valoare fiind reținut de poliție. Câteva fotografii reușiseră să treacă și Rebecca le ținea lângă pat: tatăl ei încărunțind, mama ei îngrășându-se, Lili crescând și devenind o femeie frumoasă.

În loc să încerce să-și explice tristețea, spuse:

– Povestește-mi despre tine. Ce ți s-a întâmplat în timpul războiului?

– Nu prea multe, cu excepția faptului că am făcut foamea, ca mai toți copiii, spuse el. Casa de lângă noi a fost distrusă și toți au fost omorâți, însă noi am scăpat. Tatăl meu este inginer topograf: a petrecut cea mai mare parte a războiului evaluând distrugerile bombardamentelor și făcând clădirile mai sigure.

– Ai frați și surori?

– Câte unul din fiecare. Tu?

– Sora mea, Lili, este încă în Berlinul de Est. Fratele meu, Walli, a scăpat imediat după mine. Este chitarist într-un grup care se numește Plum Nellie.

– Acel Walli?! E fratele tău?

– Da. Am fost acolo când s-a născut, pe podeaua din bucătărie, singura cameră încălzită din casă. Este o experienţă imposibil de uitat pentru o fată de 14 ani.

– Deci a scăpat şi el.

– Şi a venit să locuiască împreună cu mine aici, în Hamburg. S-a alăturat trupei pe când cântau într-un club mizerabil din Reeperbahn.

– Şi acum este vedetă pop. Vă mai vedeți?

– Desigur. De fiecare dată când Plum Nellie concertează în Germania de Vest.

– Ce palpitant! Claus se uită la paharul ei şi văzu că era gol. Mai vrei încă un Sekt?

Rebecca simți o strângere în piept.

– Nu, mulțumesc. Nu cred.

– Ascultă, spuse el. Este ceva ce vreau să înțelegi. Sunt disperat să fac dragoste cu tine, dar știu că ai remuşcări. Reține, te rog, că te poți răzgândi în orice moment. Nu există niciun punct dincolo de care nu există întoarcere. Dacă nu te simți confortabil, spune. Nu voi fi furios sau insistent, îți promit. Nu mi-ar plăcea să te simţi presată să faci ceva pentru care nu eşti pregătită.

Fu exact ceea ce trebuia să spună. Tensiunea se eliberă. Rebecăi îi fusese teamă să nu meargă prea departe, să realizeze că a luat decizia greşită şi să se simtă incapabilă să se retragă. Promisiunea lui Claus o făcu să se hotărască pentru restul.

– Să mergem, spuse ea.

Se urcară în maşinile lor şi Rebecca îl urmă pe Claus. În timp ce conducea, simţi o bucurie sălbatică. Era pe punctul de a i se oferi lui Claus. Îşi închipuia faţa lui în timp ce îşi scotea bluza: purta un sutien nou, negru, cu căptuşeală de mătase. Se gândi la cum se vor săruta – nebuneşte la început, cu tandreţe după aceea. Îşi imagină privirea lui când avea să îi sărute penisul. Simţea, pur şi simplu, că nu îşi dorise niciodată ceva atât de mult şi trebui să strângă din dinți ca să nu înceapă să strige.

Claus avea un apartament micuț, într-o clădire modernă. În timp ce urcau cu ascensorul, Rebecca simți cum o cuprinde, din nou, îndoiala. Ce se întâmpla dacă lui nu-i plăcea ce vedea când ea îşi scotea hainele? Avea 37 de ani: nu mai avea sânii tari şi pielea perfectă din anii adolescenței. Dacă el avea o parte întunecată, ascunsă? Ar fi putut să scoată nişte cătuşe şi un bici şi apoi să încuie uşa...

Îşi spunea în sinea ei că erau gânduri nebuneşti. Avea capacitatea oricărei femei de a şti când se află în prezenţa unui ciudat şi Claus era, cu siguranţă, delicios de normal. Oricum, se simți bizar când el deschise uşa apartamentului şi îi făcu loc să intre.

Era o casă tipic bărbătească, lipsită de ornamente, cu mobilier utilitar, exceptând un televizor mare şi un sistem audio scump.

– De cât timp locuieşti aici? îl întrebă Rebecca.

– De un an, zise Claus.

Aşa cum bănuia, nu era casa pe care o împărţise cu soţia lui care murise.

Fără îndoială, planificase în detaliu ce urma să facă în continuare. Mişcându-se rapid, aprinse focul, puse un cvartet de coarde de Mozart la sistemul audio şi pregăti o tavă cu o sticlă de şnaps, două pahare şi un bol cu alune sărate.

Se aşezară pe canapea, unul lângă celălalt.

Ea vru să-l întrebe câte alte fete sedusese pe canapeaua aceea. Însă nu avea să îi spună asta. Îi plăcea să fie singur sau urmărea să se căsătorească din nou? Încă o întrebare la care renunţă.

El turnă băutura şi sorbi o înghiţitură, apoi spuse:

– Dacă ne sărutăm acum, o să gustăm lichiorul fiecare de pe limba celuilalt.

Ea zâmbi.

– Bine.

El se aplecă spre ea şi murmură:

– Nu-mi place să risipesc banii.

– Mă bucur că eşti atât de direct, spuse ea.

Preţ de câteva momente, nu se putură săruta din cauza chicotelilor.

Apoi o făcură.

*

Când Cameron Dewar îl invită pe Richard Nixon să vorbească la Berkeley, oamenii crezură că a înnebunit. Era cel mai cunoscut campus radical din ţară. Nixon ar fi fost crucificat, spuneau ei. S-ar fi născut o revoltă. Dar lui Cam nu-i păsa.

Nixon era singura speranţă a Americii, se gândea el. Nixon era puternic şi hotărât. Oamenii spuneau că era neruşinat şi viclean: şi ce dacă? America avea nevoie de un asemenea conducător. Dumnezeu avea să interzică să ajungă preşedinte un om ca Bobby Kennedy, care nu se putea opri din a întreba mereu dacă ceea ce face e bine sau rău. Următorul preşedinte trebuia să distrugă răsculaţii din ghetouri şi Vietcongul în junglă, nu să-şi caute permanent propria conştiinţă.

În scrisoarea lui către Nixon, Cam argumentase că liberalii şi cripto-comuniştii din campus captau toată atenţia presei de orientare de stânga, dar – de fapt – cei mai mulţi studenţi erau conservatori şi respectau legea, urmând să se îndrepte masiv către Nixon.

Familia lui Cam era furioasă. Bunicul şi străbunicul lui fuseseră, amândoi, senatori democraţi. Părinţii lui votaseră întotdeauna pentru democraţi. Sora lui era atât de jignită, încât abia mai putea vorbi.

– Cum poţi să faci campanie pentru nedreptate şi necinste şi război? îi spuse Beep.

– Nu există dreptate dacă pe străzi nu este ordine şi nu poate fi pace dacă suntem ameninţaţi de comunismul internaţional.

– Unde ai *fost* în ultimii câţiva ani? Când negrii au fost nonviolenţi, au fost atacaţi cu bastoanele şi cu câinii! Guvernatorul Reagan apreciază faptul că poliţia bate studenţii care demonstrează!

– Eşti pornită împotriva poliţiei.

– Nu, nu sunt. Sunt împotriva criminalilor, iar ei ar trebui să meargă la puşcărie.

– Iată, din cauza asta susţin oameni ca Nixon şi Reagan: pentru că oponenţii lor vor să trimită poliţiştii la închisoare în loc să-i trimită pe agitatori.

Cam fu încântat când vicepreşedintele Hubert Humphrey declară că va încerca să obţină nominalizarea democraţilor. Humphrey era omul care îl susţinuse pe Johnson în ultimii ani şi nimeni nu ar fi avut încredere în el – nici să câştige războiul, nici să negocieze pacea –, aşadar era puţin probabil să fie ales; cu toate acestea, ar fi putut să-i pună bețe în roate lui Bobby Kennedy, care era mult mai periculos.

Scrisoarea lui Cam către Nixon primi răspuns de la o persoană din echipa de campanie, John Ehrlichman, care îi sugeră o întâlnire. Cam fu încântat. Îşi dorea să lucreze în politică: poate că ăsta era începutul!

Ehrlichman era omul de înaintare al lui Nixon. Era intimidant de înalt, având cam un metru nouăzeci, cu sprâncene negre şi părul rar.

– Lui Dick i-a plăcut scrisoarea ta, spuse el.

Se întâlniră la o cafenea de pe Telegraph Avenue şi se aşezară sub un copac proaspăt înfrunzit, privind studenţii care treceau, pe biciclete, în strălucirea soarelui.

– Un loc plăcut să studiezi, spuse Ehrlichman. Eu am fost la UCLA.

Apoi îi puse lui Cam o mulţime de întrebări. Era intrigat de antecedentele democrate ale lui Cam.

– Bunicul meu a fost editorul unui ziar numit *The Buffalo Anarchist*, admise Cam.

– Este un semn că America începe să devină tot mai conservatoare, spuse Ehrlichman.

Cam fu uşurat să afle că familia lui nu avea să constituie un obstacol pentru o carieră în Partidul Republican.

– Dick nu va vorbi în campusul Berkeley, spuse Ehrlichman. E prea riscant.

Cam era dezamăgit. Se gândi că Ehrlichman se înșela: evenimentul putea să devină un succes uriaș.

Pe când se pregătea să argumenteze, Ehrlichman îi spuse:

– Dar ar vrea ca tu să inițiezi un grup numit „Studenții de la Berkeley pentru Nixon". Asta va demonstra că nu toți tinerii sunt prostiți de Gene McCarthy sau îndrăgostiți de Bobby Kennedy.

Cam era flatat să fie luat atât de în serios de un membru al echipei pentru campania prezidențială și fu imediat de acord să facă ceea ce îi ceruse Ehrlichman.

Cel mai apropiat prieten al său din campus era Jamie Mulgrove, care, la fel ca și Cam, studia limba rusă și era membru al Tinerilor Republicani. Ei anunțară formarea grupului și obținură ceva publicitate în ziarul studențesc *The Daily Californian*, dar numai zece oameni aderară la grup.

Cam și Jamie organizară o întâlnire la prânz, pentru a atrage noi membri. Cu ajutorul lui Ehrlichman, Cam obținu ca trei republicani importanți din California să vorbească la întrunire. Rezervară o sală care putea să găzduiască 250 de persoane.

Apoi trimiseră un comunicat de presă, iar asta generă o reacție largă din partea ziarelor locale, intrigate de ideea absurdă ca studenții de la Berkeley să-l susțină pe Nixon. Unele ziare scriseră articole despre întrunire și promiseră să trimită reporteri.

Sharon McIsaac de la *San Francisco Examiner* îl sună apoi pe Cam.

– Câți membri aveți până acum? întrebă ea.

Lui Cam îi displăcu instinctiv tonul ei băgăcios.

– Nu pot să-ți dau informația asta, spuse el. E un fel de secret militar. Înainte de bătălie nu-l lași pe inamic să afle câte tunuri ai.

– Am înțeles, nu prea mulți, spuse ea sarcastic.

Întrunirea tindea, tot mai mult, să devină un eveniment media minor.

Din păcate, nu putură să vândă biletele.

Ar fi putut să le dea gratis, dar era riscant: asta ar fi putut atrage studenții de stânga, care ar fi sărit cu întrebări.

Cam încă mai credea că existau mii de studenți conservatori, dar realiză că aceștia nu erau dornici să admită asta în atmosfera acelor zile. Era o lașitate, însă politica nu prea avea importanță pentru majoritatea oamenilor, știa asta.

Ce avea să se facă oare?

În ziua dinaintea întrunirii, încă mai avea 200 de bilete rămase – și atunci îl sună Ehrlichman.

– Voiam doar să văd cum stați, Cam. Cum merg treburile?

– O să fie excelent, John, minți Cam.

– Presa e interesată?

– Oarecum. Aştept câţiva reporteri.

– Ai vândut multe bilete?

Era aproape ca şi cum Ehrlichman ar fi putut ghici prin telefon ce se petrecea în mintea lui Cam.

Prins în plasa minciunii sale, nu se mai putu retrage.

– Încă vreo câteva şi le-am dat pe toate.

Cu puţin noroc, Ehrlichman n-ar fi aflat niciodată. Şi atunci Ehrlichman aruncă bomba.

– Mâine o să fiu în San Francisco, aşa că o să trec pe acolo.

– Minunat! spuse Cam, cu inima cât un purice.

– Atunci ne vedem mâine.

În după-amiaza aceea, după un curs despre Dostoievski, Cam şi Jamie se aşezară în sala de lectură şi începură să îşi chinuie minţile. Unde ar fi putut să găsească două sute de studenţi republicani?

– Nu trebuie să fie cu adevărat studenţi, spuse Cam.

– Totuşi, nu vrem ca presa să afirme că întrunirea a fost formată preponderent din complici, spuse Jamie înfricoşat.

– Nu complici. Doar republicani care se întâmplă să nu fie studenţi.

– Tot riscant mi se pare.

– Ştiu, dar e mai bine decât să o ratăm.

– Şi unde găseşti carnea de tun?

– Mai ai numărul Tinerilor Republicani din Oakland?

– Da.

Se duseră împreună la un telefon public şi Cam sună.

– Am nevoie de două sute de oameni pentru ca evenimentul să pară un succes, se confesă el.

– Să văd ce pot să fac, îi spuse omul.

– Spune-le să nu vorbească totuşi cu reporterii. Nu vrem ca presa să afle că organizaţia „Studenţii de la Berkeley pentru Nixon" constă mai mult din oameni care nu sunt studenţi.

După ce Cam închise telefonul, Jamie spuse:

– Asta nu e cumva necinstit?

– Ce vrei să spui?

Cam ştia exact ce dorise să spună, dar nu era dispus să admită asta. Nu era dispus să-şi rişte marea şansă cu Ehrlichman doar de dragul unei minciuni drăguţe.

– Ei bine, rosti Jamie, le spunem oamenilor că studenţii de la Berkeley îl susţin pe Nixon, dar, practic, falsificăm asta.

– Dar nu mai putem da înapoi acum!

Cameron era speriat la gândul că Jamie voia să anuleze toată povestea.

– Cred că nu, spuse Jamie contrariat.

Cam rămase în tensiune toată dimineața următoare. La 12.30, erau doar șapte oameni în sală. Când apărură vorbitorii, Cam îi luă într-o parte a sălii și le oferi cafea și prăjituri pregătite de mama lui Jamie. La 12.45, locul încă era aproape gol. Dar, la 12.50, oamenii începură să se scurgă înăuntru. Sala se umplu dintr-odată și Cam respiră ceva mai ușurat.

Îl invită pe Ehrlichman să prezideze ședința.

– Nu, spuse Ehrlichman. Va arăta mai bine dacă o va face unul dintre studenți.

Cam îi prezentă pe vorbitori, dar abia dacă auzi ce spuseră aceștia. Întrunirea se transformă într-un succes și Ehrlichman fu impresionat – dar încă se putea termina rău.

La final, el trase concluziile, afirmând că popularitatea acelei întruniri era un semn că studenții se opuneau demonstrațiilor, liberalismului și drogurilor. Primi un ropot entuziast de aplauze.

Când totul se termină, Cam abia aștepta să-i vadă pe toți ieșind pe ușă.

Reportera Sharon McIsaac se afla în sală alături de ceilalți. Avea o privire scrutătoare ce îi amintea de Evie Williams, care disprețuise dragostea lui adolescentină. Sharon începu să abordeze studenții. Un cuplu refuză să discute cu ea; apoi, spre ușurarea lui Cam, îl încolți pe unul dintre puținii republicani autentici de la Berkeley. Până când termină interviul, toți ceilalți plecaseră.

La două și jumătate, Cam și Ehrlichman stăteau într-o sală goală.

– Foarte bine, spuse Ehrlichman. Ești sigur că toți oamenii ăștia erau studenți?

Cam ezită.

– Vrei să-ți răspund oficial?

Ehrlichman râse.

– Ascultă, spuse el. Când se termină semestrul, vrei să vii să lucrezi pentru campania prezidențială a lui Dick? Ne-ar prinde bine un tip ca tine.

Inima lui Cam se opri.

– Mi-ar plăcea, spuse el.

*

Când Fitz bătu la ușă, Dave se afla la Londra, la părinții lui, în Great Peter Street.

Lloyd, Daisy și Dave stăteau de vorbă în bucătărie. Evie era la Los Angeles. Se făcuse ora 6.00, oră la care copiii erau obișnuiți să ia masa de seară, pe care, în vremea când erau foarte mici, o numeau „ceai". În perioada aceea părinții stăteau cu ei, discutând despre ziua respectivă, înainte de a

pleca pentru a-şi petrece seara de obicei la o întrunire politică. Daisy fuma, iar Lloyd făcea uneori cocktailuri. Obişnuinţa de a se întâlni în bucătărie pentru discuţii, la acea oră, rămăsese chiar şi după ce copiii crescuseră prea mari încât să mai bea „ceai".

Dave le povestea părinţilor lui despre despărţirea de Beep când camerista intră şi spuse:

– A venit contele Fitzherbert.

Dave îl văzu pe tatăl său devenind deodată foarte tensionat.

Daisy îşi aşeză mâna pe braţul lui Lloyd şi spuse:

– O să fie în regulă.

Dave era devorat de curiozitate. Ştia acum că Fitz o sedusese pe Ethel pe vremea când ea era camerista lui şi că Lloyd era copilul nelegitim rezultat din aventura lor. Mai ştia şi că Fitz refuzase cu furie să-l recunoască pe Lloyd vreme de mai bine de o jumătate de secol. Deci, ce căuta contele acolo, în seara aceea?

Fitz intră în cameră, ajutându-se de două bastoane, şi spuse:

– Sora mea Maud a murit.

Daisy sări în picioare.

– Îmi pare foarte rău să aud asta, Fitz, spuse ea. Intră şi ia loc.

Ea îl luă de braţ, dar Fitz ezită şi se uită spre Lloyd.

– Nu am niciun drept să stau în casa asta, spuse el.

Umilinţa nu i se prea potrivea lui Fitz, observă Dave.

Lloyd încerca să îşi controleze emoţiile. Era tatăl care-l refuzase toată viaţa.

– Te rog, stai jos, îi spuse Lloyd sec.

Dave trase un scaun de bucătărie şi Fitz se aşeză la masă.

– Mă duc la înmormântarea ei, spuse el. Are loc peste două zile.

– Trăia în Germania de Est, nu-i aşa? Cum ai aflat că a murit? întrebă Lloyd.

– Maud are o fată, Carla. Ea a telefonat la ambasada britanică din Berlinul de Est, iar ei au fost suficient de amabili încât să mă anunţe. Am fost ministru în Ministerul de Externe până în 1945, iar asta, mă bucur să o spun, încă mai are importanţă.

Fără să i se ceară, Daisy luă o sticlă de scotch din dulap şi turnă două degete într-un pahar, pe care îl puse în faţa lui Fitz alături de o cană de apă plată. Contele turnă puţină apă în whisky şi luă o înghiţitură.

– Foarte drăguţ din partea ta că n-ai uitat, Daisy, spuse el.

Dave îşi aminti că Daisy locuise cu Fitz pentru un timp, pe când fusese măritată cu fiul lui, Boy Fitzherbert. Din acest motiv ştia cum prefera să bea whisky-ul.

– Lady Maud a fost cea mai bună prietenă a mamei mele, spuse Lloyd, cu o voce puţin cam stridentă. Ultima oară am văzut-o atunci când mama m-a

dus la Berlin, în 1933. Pe vremea aceea, Maud era ziaristă şi scria articole care îl enervau pe Hitler.

Fitz spuse:

– Nu mi-am mai văzut sora – şi nici n-am mai vorbit cu ea – din 1919. Am fost supărat pe ea pentru că s-a căsătorit fără permisiunea mea şi pentru că s-a măritat cu un german. Şi am rămas supărat aproape cincizeci de ani. Faţa lui, îmbătrânită şi palidă, exprima o tristeţe profundă. Acum e prea târziu ca s-o mai iert. Cât de prost am fost! Privi direct spre Lloyd. Un prost în legătură cu asta, dar şi cu alte lucruri.

Lloyd clătină încet din cap, în semn de înţelegere.

Când Dave văzu privirea mamei sale, simţi că tocmai se întâmplase ceva important, iar expresia ei confirma asta. Regretul lui Fitz era atât de profund, încât cu greu putea fi exprimat. Dar reuşise să ajungă în punctul de a-şi cere iertare.

Era greu de imaginat că acest bătrân slăbit fusese purtat odată de valurile pasiunii. Dar Fitz o iubise pe Ethel, iar Dave ştia că şi Ethel simţise la fel, pentru că o auzise spunând asta. El refuzase să recunoască copilul lor, iar acum, după o viaţă întreagă de negare, privise înapoi şi înţelesese cât de mult pierduse. Asta era insuportabil de trist.

– Vin cu tine, spuse Dave deodată.

– Poftim?

– La înmormântare. Vin cu tine la Berlin.

Dave nu era sigur că şi el voia asta, dar simţise, cumva, că ar avea un efect vindecător.

– Eşti foarte drăguţ, tinere Dave, spuse Fitz.

– Ai face un lucru minunat, Dave, zise Daisy.

Dave privi către tatăl său, temându-se că Lloyd nu avea să fie de acord; dar, în mod surprinzător, ochii lui Lloyd erau înlăcrimaţi.

A doua zi, Dave şi Fitz zburară spre Berlin. Rămaseră peste noapte în partea de vest.

– Te deranjează dacă îţi spun Fitz? îl întrebă Dave în timpul cinei. Noi i-am spus întotdeauna lui Bernie Leckwith „bunicule", chiar dacă ştiam că era tatăl vitreg al tatălui nostru. Şi, copil fiind, nu te-am întâlnit niciodată. Aşa că simt, cumva, că e prea târziu să mai schimb asta.

– Nu mă aflu în postura de a-ţi impune ceva. Şi, oricum, chiar nu mă deranjează.

Vorbiră apoi despre politică.

– Noi, conservatorii, am avut dreptate în legătură cu comunismul, spuse Fitz. Noi am spus că nu va funcţiona. Şi nu funcţionează. Dar am greşit în legătură cu social-democraţia. Când Ethel mi-a spus că ar trebui să oferim

fiecăruia educaţie gratuită şi asistenţă medicală gratuită şi indemnizaţii de şomaj, eu i-am spus că trăieşte într-o lume imaginară. Dar acum, priveşte: toate lucrurile pentru care ea a militat au ajuns să se îndeplinească, iar Anglia a rămas tot Anglia.

Dave se gândi că Fitz avea o abilitate încântătoare de a-şi admite greşelile. Era clar că nu fusese întotdeauna aşa: disputele lui cu familia duraseră zeci de ani. „Poate că este o calitate care apare odată cu vârsta", îşi spuse Dave.

În dimineaţa următoare, fură aşteptaţi de un Mercedes negru cu şofer, comandat de secretara lui Dave, Jenny Pritchard. Acesta urma să-i treacă frontiera în zona de Est.

Conduseră până la punctul de control Charlie.

După ce trecură de o barieră, ajunseră la o baracă lungă, unde trebuiau să prezinte paşapoartele. Apoi li se ceru să aştepte.

Grănicerul care le luă paşapoartele plecă. După o vreme, un bărbat înalt, încovoiat, îmbrăcat într-un costum civil le ceru să coboare din Mercedes şi să-l urmeze.

Omul porni înainte, apoi se uită în spate, iritat de încetineala lui Fitz.

– Vă rog să vă grăbiţi, spuse el în engleză.

Dave îşi aminti germana pe care o învăţase în şcoală şi pe care şi-o perfecţionase la Hamburg.

– Bunicul meu e bătrân, rosti el indignat.

Fitz îi spuse cu voce scăzută:

– Nu te certa. Bastardul ăsta arogant e de la Stasi. Dave ridică o sprânceană: nu-l mai auzise niciodată pe Fitz folosind un asemenea limbaj. Ei sunt precum cei din KGB, doar că nu au suflete, adăugă Fitz.

Fură conduşi într-un birou gol, în care se aflau o masă metalică şi câteva scaune de lemn. Nu fură invitaţi să se aşeze, dar Dave trase un scaun pentru Fitz, iar acesta se aşeză recunoscător.

Bărbatul înalt vorbea în germană cu un interpret, care fuma şi traducea întrebările.

– De ce doriţi să intraţi în Germania de Est?

– Pentru a participa la funeraliile unei rude apropiate, la ora 11.00 în această dimineaţă, răspunse Fitz. Îşi privi ceasul, un Omega de aur. Este ora 10.00 acum, sper ca asta să nu dureze prea mult.

– Va dura atâta timp cât este necesar. Cum se numeşte sora dumneavoastră?

– De ce întrebaţi asta?

– Spuneţi că vreţi să participaţi la funeraliile surorii dumneavoastră. Cum se numeşte?

– Am spus că vreau să particip la funeraliile unei rude apropiate. N-am spus că ar fi sora mea. Dar dumneavoastră, în mod evident, ştiţi deja toate astea.

Dave realiză că tipul acela din poliția secretă îi aşteptase. Era greu de imaginat de ce.

– Răspundeți la întrebare. Cum se numeşte sora dumneavoastră?

– A fost Frau Maud von Ulrich, după cum, evident, spionii v-au informat deja.

Dave observă că Fitz devenea tot mai iritat, încălcându-şi propria hotărâre de a vorbi cât mai puțin posibil.

– Cum se face că dumneavoastră, contele Fitzherbert, aveţi o soră germană? spuse bărbatul.

– S-a măritat cu un prieten al meu, numit Walter von Ulrich, care era diplomat german la Londra. A fost omorât de Gestapo în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Dumneavoastră ce aţi făcut în timpul războiului?

Dave observă, după privirea furioasă de pe fața bărbatului înalt, că înțelesese întrebarea; dar nu răspunse. În schimb, se întoarse către Dave.

– Unde este Walli Franck? îl întrebă el.

Dave rămase fără grai.

– Nu știu.

– Sigur că știi. Face parte din trupa ta.

– Trupa s-a despărţit. Nu l-am văzut pe Walli de luni întregi. Nu știu unde se află.

– Asta nu este credibil. Sunteți parteneri.

– Partenerii se mai despart.

– Care este motivul despărţirii?

– Neînţelegeri muzicale şi personale.

De fapt, neînțelegerile fuseseră doar personale. Dave şi Walli nu avuseseră niciodată neînţelegeri muzicale.

– Și tocmai acum vrei să participi la funeraliile bunicii lui...

– Era era mătuşa mea.

– Unde l-ai văzut ultima oară pe Walli Franck?

– În San Francisco.

– Adresa, vă rog.

Dave ezită. Treaba devenea urâtă.

– Răspundeţi, vă rog. Walli Franck este căutat pentru crimă.

– Ultima oară l-am văzut în Buena Vista Park. Asta este pe Haight Street. Nu știu unde locuieşte.

– Vă dați seama că obstrucționarea poliției în derularea unei anchete constituie o crimă?

– Desigur.

– Și dacă o asemenea crimă este comisă în Germania de Est, puteți fi arestat şi judecat şi încarcerat aici.

Dave deveni, dintr-odată, teribil de înfricoşat, dar încercă să rămână calm.

– Şi atunci, milioane de fani din întreaga lume vor cere eliberarea mea, zise el.

– Nu li se va permite să se opună justiţiei.

Fitz interveni în discuţie:

– Crezi că tovarăşii tăi de la Moscova vor fi fericiţi să creaţi un incident internaţional din povestea asta?

Bărbatul înalt râse disprețuitor, dar nu fu prea convingător.

Apoi Dave avu o străfulgerare de memorie şi zise:

– Eşti Hans Hoffmann, nu-i aşa?

Interpretul nu traduse asta, în schimb replică imediat:

– Numele dumnealui nu vă priveşte.

Dar Dave putea spune – după expresia bărbatului înalt – că ghicise corect.

– Walli mi-a povestit despre tine, spuse el. Sora lui te-a părăsit şi tu ai jurat să te răzbuni veşnic pe familia ei.

– Răspunde la întrebare.

– Asta face parte din răzbunare? Să hărţuiţi doi oameni nevinovaţi care merg la o înmormântare? Aşa sunteţi voi, comuniştii?

– Aşteptaţi aici, vă rog.

Hans şi interpretul părăsiră camera, iar Dave auzi, de partea cealaltă a uşii, zgomotul unui zăvor tras.

– Îmi pare rău, spuse Dave. Asta pare să aibă legătură cu Walli. Cred că ţi-ar fi fost mai bine pe cont propriu.

– Nu e vina ta. Sper, doar, să nu ratăm înmormântarea. Fitz scoase o tabacheră. Tu nu fumezi, Dave, nu-i aşa?

Dave scutură din cap.

– Nu tutun, în orice caz.

– Marijuana îţi face rău.

– Şi presupun că ţigările sunt sănătoase.

Fitz zâmbi.

– Touché.

– Am avut această dispută cu tatăl meu. El bea scotch. Voi, parlamentarii, aveţi o politică foarte clară: toate drogurile periculoase sunt ilegale, cu excepţia celor care vă plac vouă. Şi pe urmă vă plângeţi că tinerii nu ascultă.

– Ai dreptate, desigur.

Fitz fumă ţigara în întregime şi aruncă chiştocul într-o scrumieră de tablă. Ora 11.00 veni şi trecu. Rataseră înmormântarea pentru care veniseră de la Londra.

La 11.30, uşa se deschise din nou. Hans Hoffmann le spuse, cu un zâmbet uşor:

– Puteţi intra în Germania de Est.

Apoi plecă.

Dave şi Fitz se îndreptară spre maşina lor.

– Ar fi mai bine să mergem acum direct către locuinţă, spuse Fitz, dându-i şoferului adresa.

O luară pe Friedrich Strasse spre Unter den Linden. Vechile cădiri guvernamentale încă arătau bine, dar trotuarele erau pustii.

– Dumnezeule, spuse Fitz. Asta era una dintre cele mai aglomerate străzi comerciale din Europa. Uită-te la ea acum. Merthyr Tydfil într-o zi de luni.

Maşina opri în faţa unei case care părea mai bine întreţinută decât celelalte.

– Fiica lui Maud pare să fie mai populară decât vecinii ei, remarcă Fitz.

Dave îi explică:

– Tatăl lui Walli deţine o fabrică în Berlinul de Vest. Cumva, reuşeşte să o conducă de acasă. Probabil că încă mai face bani.

Intrară în casă, iar familia se prezentă. Părinţii lui Walli erau Werner şi Carla, un bărbat atrăgător şi o femeie ştearsă, cu trăsături puternice. Sora lui Walli, Lili, avea acum 19 ani, era atrăgătoare şi nu semăna deloc cu Walli. Dave fu intrigat să o cunoască pe Karolin, o femeie frumoasă cu părul lung, pieptănat cu cărare pe mijloc, căzându-i drept de o parte şi de alta a feţei. Împreună cu ea era Alice – inspiraţia pentru cântecul lor –, o fetiţă timidă de patru ani, care purta o bentiţă neagră în semn de doliu. Bărbatul lui Karolin, Odo, era ceva mai bătrân, având în jur de 30 de ani. El purta părul lung, cum era moda, dar avea un guler clerical.

Dave le explică din ce motiv rataseră înmormântarea. Amestecară limbile, deşi germanii vorbeau engleza mai bine decât vorbeau englezii germana. Dave simţi că atitudinea familiei faţă de Fitz era echivocă, dar era de înţeles: până la urmă, el fusese foarte dur cu Maud, iar fiica ei probabil că se gândea că era un pic prea târziu ca să-i mai pară rău. În orice caz, era prea târziu pentru resentimente şi nimeni nu vorbi despre cei cincizeci de ani de înstrăinare.

O duzină de prieteni şi de vecini care participaseră la înmormântare serveau cafea şi gustări oferite de Carla şi Lili. Dave vorbi cu Karolin despre chitare. Ea şi Lili erau vedete clandestine. Nu li se permitea să facă înregistrări, pentru că piesele lor cântau despre libertate, dar oamenii înregistrau spectacolele lor pe benzi pe care şi le împrumutau unii altora. La fel se întâmpla cu publicaţiile *samizdat* din Uniunea Sovietică. Discutară apoi despre benzile de casetofon, un format nou, mult mai convenabil de manevrat, deşi cu o calitate mai slabă a înregistrării. Dave se oferi să-i trimită lui Karolin câteva casete şi un casetofon, dar ea îi spuse că ar putea fi furate de poliţia secretă.

Dave presupusese despre Karolin că trebuia să fie o femeie cu inima de piatră dacă îl părăsise pe Walli şi se căsătorise cu Odo, dar spre surpriza lui ajunse s-o placă. Părea să fie amabilă şi deşteaptă. Vorbi cu multă afecţiune despre Walli şi vru să ştie totul despre viaţa lui.

Dave o lămuri că el şi Walli se despărţiseră. Ea se întristă când află povestea lor.

– Nu e stilul lui, spuse ea. Walli nu a fost niciodată genul care să umble fără rost. Fetele se îndrăgosteau de el tot timpul şi ar fi putut să aibă câte una în fiecare weekend, dar nu o făcea niciodată.

Dave ridică din umeri.

– S-a schimbat.

– Şi fosta ta logodnică? Cum o cheamă?

– Ursula, dar toată lumea îi spune Beep. Ca să fiu sincer, nu mă surprinde cá ea m-a înşelat. Este o fire oarecum sălbatică, iar asta face parte din farmecul ei.

– Cred că încă mai ai sentimente pentru ea.

– Am fost înnebunit după ea, spuse el evaziv.

Dave încă nu ştia prea bine ce mai simţea acum pentru ea. Era încă supărat pe ea, furios din cauza trădării ei, dar dacă ea ar fi dorit să se întoarcă la el, nu era sigur ce ar fi făcut.

Fitz veni spre Dave şi Karolin şi spuse:

– Dave, mi-ar plăcea să văd mormântul lui Maud înainte de a ne întoarce în Berlinul de Vest. Te deranjează?

– Sigur că nu. Dave se ridică. Probabil că ar trebui să plecăm în curând.

Karolin i se adresă lui Dave:

– Dacă vorbeşti cu Walli, transmite-i, te rog, toată dragostea mea. Spune-i că aştept cu nerăbdare ziua în care va putea să o vadă pe Alice. Când va fi suficient de mare, o să-i povestesc totul despre el.

Cu toţii aveau mesaje pentru Walli: Werner, Carla, Lili. Dave presupuse că avea să fie nevoit să stea de vorbă cu Walli, fie şi numai pentru a-i transmite mesajele.

Pe când se pregăteau să plece, Carla îi spuse lui Fitz:

– Ar trebui să ai ceva ce i-a aparţinut lui Maud.

– M-ar plăcea.

– Ştiu exact ce ai nevoie.

Dispăru pentru o clipă şi reveni cu un album de fotografii vechi, legat în piele. Fitz îl deschise. Toate fotografiile erau alb-negru, iar unele sepia, multe dintre ele fiind destul de şterse. Aveau pe spate explicaţii, notate cu un scris de mână mare, rotund, probabil al lui Maud. Cea mai veche fusese făcută la un vechi conac de ţară. Dave citi: „Tŷ Gwyn, 1905“. Era fosta reşedinţa de la

țară a contelui Fitzherbert, devenită acum Colegiul pentru Învățământ Postșcolar din Aberowen.

Vederea fotografiilor cu el și cu Maud, pe când erau tineri, îl făcu pe Fitz să plângă. Lacrimile i se scurgeau pe obrajii ridați, fiind absorbite de gulerul cămășii albe, imaculate. Spuse cu dificultate:

– Vremurile bune nu se întorc niciodată.

Apoi își luară rămas-bun. Șoferul îi conduse la un cimitir orășenesc mare, unde găsiră mormântul lui Maud. Groapa fusese deja astupată, iar pământul forma o movilă având dimensiunea aproximativă a unui corp omenesc. Rămaseră unul lângă altul preț de câteva minute, fără să spună nimic. Nu se auzea decât ciripitul păsărilor.

Apoi Fitz își șterse fața cu o batistă mare și spuse:

– Să mergem.

La punctul de control fură reținuți din nou. Hans Hoffmann îi privea zâmbind în timp ce mașina lor era cercetată amănunțit.

– Ce căutați? întrebă Dave. De ce am dori să trecem ceva ilegal din Germania de Est? Nu aveți nimic din ce și-ar putea dori cineva.

Nu îi răspunse nimeni.

Un ofițer în uniformă luă albumul cu fotografii și i-l dădu lui Hoffmann.

Hoffmann se uită prin el distrat și spuse:

– Albumul trebuie să fie examinat de departamentul nostru criminalistic.

– Desigur, spuse Fitz cu tristețe.

Fură nevoiți să plece fără el.

În timp ce se îndepărtau, Dave privi în urmă și îl văzu pe Hans aruncând albumul într-un coș de gunoi.

*

George Jakes zbură de la Portland la Los Angeles pentru a se întâlni cu Verena. Avea în buzunar un inel cu diamante.

Timp de câteva săptămâni, de la funeraliile lui Martin Luther King, din Atlanta, fusese tot timpul pe drumuri cu Bobby Kennedy și nu o mai văzu pe Verena.

George fusese devastat după asasinat. Dr. King fusese speranța reală a negrilor americani, iar acum dispăruse, asasinat fără milă de un rasist alb cu o pușcă de vânătoare. Președintele Kennedy le dăduse speranță negrilor și fusese ucis și el de un om alb cu o pușcă. Și care era sensul politicii dacă un om măreț putea fi șters atât de ușor de pe fața pământului? Dar, se gândi George, încă îl mai aveau pe Bobby.

Verena fusese chiar și mai afectată. La înmormântare i se păru dezorientată, furioasă și pierdută. Omul pe care îl admirase, îl prețuise și îl servise timp de șapte ani dispăruse.

Spre consternarea lui George, ea nu dorise ca el să o consoleze. Era profund rănită. Trăiau la o mie de kilometri distanţă, dar el era singurul bărbat din viaţa ei. Pusese refuzul ei pe seama supărării, sperând că îi va trece.

În Atlanta nu mai avea ce să facă – ea nu dorea să lucreze pentru succesorul lui King, Ralph Abernathy –, aşa că îşi dăduse demisia. George se gândise că poate avea să se mute în apartamentul lui din Washington. În orice caz, fără nicio explicaţie, ea plecase la părinţii ei, la Los Angeles. Poate că avea nevoie să fie singură o vreme.

Sau poate că dorea mai mult decât o invitaţie de a se muta împreună cu el.

Aşa că decise să cumpere inelul.

Următoarele alegeri preliminarii aveau loc în California, iar asta îi oferea lui George şansa să o viziteze pe Verena.

La LAX închirie un Plymouth Valiant, o maşină compactă, ieftină – care era plătită din fondurile campaniei – şi plecă spre nord, către North Roxbury Drive în Beverly Hills.

Trecu de porţile înalte şi parcă în faţa unei case de cărămidă în stil Tudor, care – bănuia el – era de cinci ori mai mare decât o casă Tudor originală. Părinţii Verenei, Percy Marquand şi Babe Lee, trăiau ca nişte vedete adevărate.

O servitoare îi deschise şi îl conduse într-un living care nu avea nimic din stilul Tudor: George remarcă un covor alb, aerul condiţionat şi ferestrele pe toată înălţimea camerei, care dădeau spre piscină. Servitoarea îl întrebă dacă ar dori o băutură.

– Un suc acidulat, te rog, îi spuse el. De orice fel.

Când apăru Verena, avu un şoc.

Îşi stricase minunata coafură afro şi avea acum părul tuns foarte scurt, la fel de scurt ca al lui. Purta pantaloni negri, un tricou albastru, o vestă de piele şi o beretă neagră. Era uniforma Partidului Panterelor Negre pentru Autoapărare.

George îşi suprimă furia ca să o poată săruta. Ea îi răspunse foarte scurt, iar el înţelese imediat că nu reuşise să depăşească starea pe care o avea de la înmormântare. Spera ca propunerea lui să o facă să iasă din această dispoziţie.

Se aşezară pe o canapea modernă, având un model cu cercuri portocalii, galbene şi ciocolatii. Servitoarea îi aduse lui George o Coca-Cola cu gheaţă, într-un pahar înalt, pe o tavă de argint. După ce ieşi, el luă mâna Verenei. Stăpânindu-şi furia, îi spuse pe un ton blând:

– De ce porţi uniforma asta?

– Nu este evident?

– Nu şi pentru mine.

– Martin Luther King a condus o campanie nonviolentă şi a fost omorât.

George era dezamăgit. Se aştepta de la ea la un argument mult mai bun decât atât.

– Abraham Lincoln a pornit războiul civil şi l-au împuşcat şi pe el, îi spuse el.

– Negrii au dreptul să se apere singuri. Nimeni altcineva nu o va face – mai ales poliţia.

George abia reuşi să-şi ascundă dispreţul pentru aceste idei.

– Vrei să-i sperii pe albi. Niciodată nu s-a obţinut nimic cu acest tip de atitudine.

– Şi nonviolenţa ce a realizat? Sute de negri au fost linşaţi şi asasinaţi şi alte mii au fost bătuţi şi trimişi în puşcărie.

George nu dorea să se certe cu ea – dimpotrivă, dorea să o readucă la normal –, dar nu se putu abţine să nu ridice vocea.

– Plus Legea drepturilor civile din 1964, Legea dreptului de vot din 1965 şi şase deputaţi negri şi un senator!

– Iar albii spun acum că s-a ajuns prea departe. Nimeni nu a fost capabil să treacă o lege împotriva segregării locuinţelor.

– Poate că albilor le este teamă că vor vedea Pantere în uniforme de Gestapo, plimbându-se prin suburbiile lor drăguţe şi purtând arme.

– Poliţia are arme. Şi noi avem nevoie.

George înţelese că această dispută, care părea să fie de natură politică, se referea, de fapt, la relaţiile ei. Înţelese că o pierdea. Dacă nu o putea convinge să renunţe la Panterele Negre, nu o putea aduce înapoi în viaţa lui.

– Uite ce e, ştiu că forţele de poliţie din toată America sunt pline de rasişti violenţi. Dar soluţia acestei probleme este să-i converteşti pe poliţişti, nu să-i împuşti. Trebuie să scăpăm de politicieni precum Ronald Reagan, care încurajează brutalitatea poliţiei.

– Refuz să accept o situaţie în care albii au arme şi noi nu avem.

– Atunci, ocupă-te de o campanie pentru controlul armelor de foc şi pentru mai mulţi negri în funcţii de răspundere.

– Martin a crezut în asta şi acum e mort.

Cuvintele Verenei erau sfidătoare, dar ea nu le putu susţine şi izbucni în plâns.

George încercă să o îmbrăţişeze, dar ea îl împinse. Tot ce voia era să o determine să redevină raţională.

– Dacă vrei să-i protejezi pe negri, vino să lucrezi pentru campania noastră, îi spuse el. Bobby va ajunge preşedinte.

– Chiar dacă va câştiga alegerile, Congresul nu-l va lăsa să facă nimic.

– Vor încerca să-l oprească şi va trebui să ducem o bătălie politică – necruţătoare – şi unii vor câştiga, iar alţii vor pierde. Aşa se schimbă lucrurile

în America. Este un sistem mizerabil, dar toate celelalte sunt şi mai rele de atât. Iar să ne împuşcăm unii pe alţii este cel mai rău dintre toate.

– Nu o să cădem de acord.

– Bine. El coborî vocea şi spuse: Am mai fost în dezacord şi alte dăţi, dar întotdeauna am continuat să ne iubim, nu-i aşa?

– De data asta este diferit.

– Nu spune asta!

– Întreaga mea viaţă s-a schimbat.

În expresia ei, George remarcă un amestec de sfidare şi de vinovăţie care îi dădu un indiciu despre ce se întâmplase.

– Te culci cu una dintre Pantere, nu-i aşa?

– Da.

George simţi o greutate în stomac, ca şi cum ar fi primit un pumn.

– Ar fi trebuit să-mi spui.

– Îţi spun acum.

– Dumnezeule! George se întristă. Pipăi inelul din buzunar. Avea să rămână acolo? Îţi dai seama că sunt şapte ani de când am absolvit Harvardul?

Se lupta să-şi stăpânească lacrimile.

– Ştiu.

– Câini poliţişti în Birmingham, discursul *Am un vis* la Washington, preşedintele Johnson sprijinind drepturile civile, două asasinate...

– Şi negrii încă sunt cei mai săraci americani. Trăiesc în cele mai nenorocite locuinţe, primesc cea mai penibilă asistenţă medicală – şi şi-au făcut mai mult decât datoria luptând în Vietnam.

– Bobby va schimba toate acestea.

– Nu, n-o va face.

– Ba da, o va face. Iar eu te voi invita la Casa Albă ca să recunoşti că ai greşit.

Verena se îndreptă spre uşă.

– La revedere, George.

– Nu pot să cred că se termină aşa.

– Servitoarea o să te conducă la ieşire.

George avea dificultăţi în a gândi corect. O iubise pe Verena ani întregi, presupunând mereu că mai devreme sau mai târziu se vor căsători. Iar acum ea îl părăsise pentru o Panteră Neagră. Se simţea pierdut. Chiar dacă trăiseră despărţiţi, el fusese întotdeauna capabil să anticipeze ce urma să îi spună sau cum să o mângâie la următoarea lor întâlnire. Acum era singur.

Servitoarea apăru lângă el şi îi spuse:

– Pe aici, domnule Jakes, vă rog.

El o urmă automat spre ieşire, iar ea îi deschise uşa.

– Mulțumesc, spuse el.
– La revedere, domnule Jakes.
George se urcă în mașina lui închiriată și plecă.

*

În ziua votului pentru alegerile preliminare din California, George se afla, împreună cu Bobby Kennedy, la casa de pe plaja Malibu a lui John Frankenheimer, regizorul de film. În acea dimineață, vremea fu închisă, dar Bobby înotă în ocean împreună cu fiul său de 12 ani, David. Amândoi fură prinși de valuri și ieșiră din apă cu julituri și cu zgârieturi din cauza pietrișului prin care îi târâse oceanul. După prânz, Bobby adormi pe marginea piscinei, întins pe două scaune, cu gura deschisă. Privind prin ușile de sticlă ale casei, George remarcă vânătaia de pe fruntea lui de la partida de înot.

Nu îi spusese încă lui Bobby că se despărțise de Verena. Îi povestise numai mamei lui. Abia avusese timp să se gândească la asta în vârtejul campaniei, iar California fusese fără oprire: mulțimi la aeroport, parade motorizate, oameni isterici și întruniri intense. George se bucurase să fie atât de ocupat. Beneficiase de luxul de a fi trist doar pentru câteva minute în fiecare seară, înainte de a adormi. Chiar și atunci se trezea închipuindu-și diverse conversații cu Verena, în care el o convingea să revină la politica normală și să se ocupe de campania lui Bobby. Poate că abordările lor diferite fuseseră întotdeauna un semn al unei incompatibilități profunde. Dar niciodată nu crezuse asta cu adevărat.

La ora 3.00, fu difuzat la televiziune rezultatul primului sondaj de la ieșirea de la urne. Bobby îl conducea pe Gene McCarthy cu 49 de procente la 41. George se simți mândru. „Nu pot să-mi câștig prietena, dar pot câștiga alegerile", se gândi el.

Bobby făcu un duș, se bărbieri și îmbrăcă un costum cu dungi fine și o cămașă albă. George se gândi că – fie datorită costumului, fie datorită încrederii lui tot mai mari – Bobby arăta mai prezidențial decât oricând.

Vânătaia de pe fruntea lui era cam inestetică, dar John Frankenheimer găsi în casă niște produse de machiaj profesional și îi acoperi semnul.

La 6.30, anturajul lui Kennedy se urcă în mașini și plecă spre Los Angeles. Se duseră la hotelul Ambasador, unde începuse deja sărbătorirea succesului în sala de dans. George urcă împreună cu Bobby în apartamentul regal, la etajul al cincilea. Acolo, într-un living uriaș, vreo sută și ceva de prieteni, consilieri și ziariști privilegiați, beau cocktailuri și se felicitau reciproc. Toate televizoarele din apartament erau pornite.

George și cei mai apropiați consilieri îl urmară pe Bobby prin living, spre unul dintre dormitoare. Ca întotdeauna, Bobby amesteca petrecerea cu discuții politice dificile. În ziua aceea, la fel ca în California, câștigase alegerile

preliminare mai puțin importante din South Dakota, locul de naştere al lui Hubert Humphrey. După California, se simțea încrezător că va câştiga şi la New York, unde avea avantajul de a fi unul dintre senatorii statului.

– Îl batem pe McCarthy, la naiba! spuse el în extaz, aşezat pe podea într-un colț al camerei, cu un ochi la televizor.

George începuse să se îngrijoreze din cauza convenției democrate. Cum putea să se asigure că popularitatea lui Bobby avea să se reflecte în voturile delegaților din statele care nu organizau alegeri preliminare?

– Humphrey lucrează din greu în state ca Illinois, unde primarul Daley controlează voturile delegaţilor.

– Mda, spuse Bobby. Dar, până la urmă, oamenii ca Daley nu pot să ignore sentimentul popular. Ei vor să câştige. Hubert nu-l poate bate pe Dick Nixon, dar eu pot.

– Este adevărat, dar nu toți şmecherii din partidul democrat ştiu asta.

– Vor afla, până în august.

George împărtăşea sentimentul lui Bobby că se aflau pe val, dar vedea foarte clar şi toate obstacolele care le stăteau în cale.

– Trebuie să-l determinăm pe McCarthy să se retragă, ca să ne putem concentra să-l învingem pe Humphrey. Trebuie să ajungem la o înțelegere cu McCarthy.

Bobby dădu din cap.

– Nu îi pot oferi postul de vicepreşedinte. Este catolic. Poate că protestanții vor vota pentru un catolic, dar nu pentru doi.

– Poate îi oferi cel mai important post din guvern.

– Ministru de externe?

– Dacă se retrage acum.

Bobby începu să se agite.

– Mi-e greu să-mi închipui cum e să lucrez cu el la Casa Albă.

– Dacă nu câştigi, nu o să fii la Casa Albă. Să-mi întind antenele?

– Lasă-mă să mă mai gândesc puțin la asta.

– Sigur.

– Ştii ceva, George? spuse Bobby apoi. Pentru prima dată, nu mă simt ca fiind aici în calitate de frate al lui Jack.

George zâmbi. Era un pas uriaş.

George trecu în camera principală pentru a vorbi cu reporterii, dar nu îşi luă nimic de băut. Când era cu Bobby, prefera să rămână în alertă. Lui Bobby îi plăcea bourbonul. Însă incompetența în echipa lui îl înfuria atât de tare, încât era gata să sfâşie pe oricine îl dezamăgea. George se simțea confortabil să bea alcool doar atunci când se afla departe de Bobby.

Cu câteva minute înainte de miezul nopții, când îl însoți pe Bobby spre sala de dans, unde urma să țină discursul victoriei, încă era perfect treaz.

Ethel, soția lui Bobby, arăta foarte bine în fusta sa mini în nuanțe de portocaliu și alb, accesorizată cu o curea albă, în ciuda sarcinii cu cel de-al unsprezecelea copil al lor.

Mulțimea înnebunise, ca de obicei. Bărbații purtau pălării de paie Kennedy, iar fetele aveau o uniformă: fustă albastră, bluză albă și o eșarfă Kennedy roșie. O formație intona imnul campaniei. La căldura din cameră se adăugau și reflectoarele puternice ale televiziunilor. Bobby și Ethel își croiră drum prin încăpere spre o platformă micuță, conduși de garda lor de corp, Bill Barry, în timp ce tinerii lor susținători se întindeau să îi atingă și să-i tragă de îmbrăcăminte. La haosul general contribuiau și fotografii foarte îndrăzneți.

Isteria mulțimii chiar era o problemă pentru George și ceilalți, dar asta era fascinația provocată de Bobby. Capacitatea lui de a naște în oameni reacții emoționale atât de puternice urma să-l ducă la Casa Albă.

Bobby se așeză în spatele unui buchet de microfoane. Nu ceruse un discurs scris, ci doar câteva notițe. Prestația lui fu lipsită de strălucire, dar nimănui nu-i păsa.

– Suntem o mare națiune, cu mult altruism și multă compasiune, spuse el. Intenționez să-mi bazez candidatura pe asta.

Nu erau cuvinte inspiraționale, însă mulțimea îl adora prea tare ca să mai conteze.

George se hotărî să nu mai meargă cu Bobby la discoteca Factory după discurs. Să vadă cupluri dansând n-ar fi făcut decât să-i aducă aminte că era singur. Intenționa să doarmă bine înainte de a pleca spre New York, pentru a lansa campania de acolo. Leacul pentru durerea sa de inimă era munca.

– Vă mulțumesc tuturor pentru că ați făcut posibilă această seară, spuse Bobby.

Făcu semnul lui Churchill pentru victorie și sute de tineri din întreaga sală repetară gestul. Apoi coborî de pe platformă pentru a strânge câteva mâini întinse spre el.

Imediat se produse o îmbulzeală. Următoarea sa întâlnire era cu presa, într-o cameră alăturată. Planul era ca el să treacă prin mulțime la plecare, dar George observă că Bill Barry nu putea să-i croiască drum printre adolescentele isterice care strigau „Îl vrem pe Bobby! Îl vrem pe Bobby!"

Un angajat al hotelului purtând uniformă de *maître d'hôtel* rezolvă problema, îndrumându-l pe Bobby spre o pereche de uși batante, care duceau spre camera presei trecând prin camerele personalului. Bobby și Ethel îl urmară pe bărbat printr-un coridor, iar George și Bill Barry, precum și restul anturajului se grăbiră în urma lor.

George se întreba cât de curând avea să poată discuta cu Bobby despre necesitatea de a ajunge la o înțelegere cu Gene McCarthy. Era o prioritate

strategică, după părerea lui. Dar pentru cei din familia Kennedy, relaţiile personale erau extrem de importante. Dacă Bobby s-ar fi putut împrieteni cu Lyndon Johnson, lucrurile ar fi stat cu totul altfel.

Coridorul îi duse într-o zonă alimentară puternic luminată, cu mese strălucitoare din oţel inoxidabil şi cu o maşină de gheaţă uriaşă. În timp ce mergeau, un reporter de radio îi lua lui Bobby un interviu.

– Domnule senator, spunea acesta, cum intenţionaţi să-l contracaraţi pe domnul Humphrey?

În drumul său, Bobby strângea mâinile personalului zâmbitor. Un tânăr lucrător în bucătărie se întoarse dinspre un raft cu tăvi, ca şi cum ar fi intenţionat să-l felicite pe Bobby.

Apoi, într-o străfulgerare de teroare, George văzu în mâna tânărului o armă.

Un mic revolver cu ţeavă scurtă.

Bărbatul îndreptă arma spre capul lui Bobby.

George deschise gura ca să ţipe, însă împuşcătura veni înainte.

Zgomotul produs de micul revolver fu mai mult un pocnet decât un bubuit.

Bobby îşi duse mâinile spre faţă, se trase înapoi, apoi căzu pe pardoseala de beton.

George murmură:

– Nu! Nu! Nu se poate întâmpla asta! Nu se poate întâmpla din nou!

O clipă mai târziu, începu o rafală puternică de împuşcături, ca nişte artificii chinezeşti. Braţul lui George fu lovit, dar el ignoră asta.

Bobby era întins pe spate lângă maşina de gheaţă, cu mâinile pe cap şi cu picioarele depărtate. Avea ochii deschişi.

Oamenii ţipau şi urlau. Reporterul de radio se bâlbâia la microfon:

– Senatorul Kennedy a fost împuşcat! Cum este posibil? Senatorul Kennedy a fost împuşcat! Cum este posibil?

Mai mulţi bărbaţi săriră asupra asasinului. Cineva ţipă:

– Luaţi-i arma! Luaţi-i arma!

George îl văzu pe Bill Barry pocnindu-l pe trăgător în faţă.

George îngenunche lângă Bobby. Era în viaţă, dar sângera puternic dintr-o rană aflată în spatele urechii. Arăta rău. George îi slăbi cravata ca să-l ajute să respire. Cineva puse o haină împăturită sub capul lui.

O voce bărbătească murmura: „Dumnezeule, nu... Hristoase, nu..."

Ethel îşi făcu loc prin mulţime, apoi îngenunche lângă George şi îi vorbi soţului ei. Pe faţa lui Bobby apăru o urmă de recunoaştere şi încercă să răspundă. Lui George i se păru că aude: „Toţi ceilalţi sunt în regulă?" Ethel îl mângâie pe faţă.

George privi în jur. Nu putea spune dacă mai fusese lovit şi altcineva de rafala de gloanţe. Apoi îşi observă propriul antebraţ. O mânecă a costumului

îi era sfâşiată şi dintr-o rană îi curgea sânge. Fusese atins. Acum, după ce observase, începu să-l doară teribil.

Uşa îndepărtată se deschise şi pe acolo năvăliră reporterii şi fotografii de presă. Cameramanii se îngrămădiră în jurul lui Bobby, îmbrâncindu-se unul pe altul şi urcându-se pe cuptoare şi pe chiuvete pentru a obţine imagini mai bune cu victima însângerată şi cu soţia lui în stare de şoc. Ethel se ruga:

– Lăsaţi-l să respire, vă rog! Lăsaţi-l să respire!

Un echipaj de ambulanţă apăru cu o targă, apucându-l pe Bobby de umeri şi de picioare. Bobby strigă slăbit:

– O, nu, nu faceţi asta...

– Cu grijă! se rugă Ethel. Cu grijă!

Ei îl ridicară pe targă şi îl legară.

Ochii lui Bobby se închiseră.

Şi nu îi mai deschise niciodată.

Capitolul 45

În vara aceea, Dimka şi Natalya văruiră apartamentul, cu soarele strălucind prin ferestrele deschise. Dură mai mult decât era cazul pentru că se tot întrerupeau să facă dragoste. Părul ei splendid era legat şi ascuns într-o cârpă şi purta un tricou de-al lui mai vechi, cu gulerul ros, iar pantalonii scurţi erau atât de strâmţi, încât – de câte ori o vedea urcată pe scară – simţea nevoia să o sărute. El îi trăsese pantalonii de atâtea ori, că până la urmă ea ajunse să poarte numai tricoul; iar după aceea făcură şi mai mult sex.

Nu se puteau căsători până când nu se finaliza divorţul ei şi, pentru a salva aparenţele, Natalya avea în apropiere propriul apartament micuţ, dar neoficial îşi începuseră deja noua viaţă în apartamentul lui Dimka. Rearanjară mobila după gustul Natalyei şi cumpărară o canapea. Aveau acum diverse tabieturi: el pregătea micul dejun, ea pregătea cina; el îi făcea pantofii, ea îi călca lui cămăşile; el cumpăra carne, ea cumpăra peşte.

Nu îl mai văzură niciodată pe Nik, dar Natalya începu să stabilească o relaţie cu Nina. Fosta soţie a lui Dimka era acum iubita acceptată a mareşalului Pushnoy şi petrecea multe weekenduri cu el la vila lui, unde găzduia cine pentru prietenii lui apropiaţi, dintre care unii îşi aduceau amantele. Dimka nu ştia cum aranjase Pushnoy treburile cu nevasta lui, o doamnă în vârstă, foarte plăcută, care apărea întotdeauna lângă el la recepţiile oficiale. Pe durata weekendurilor Ninei la ţară, Dimka şi Natalya aveau grijă de Grisha. La început, Natalya fusese agitată, căci nu avusese niciodată copii – Nik ura copiii. Foarte curând însă, se ataşă de Grisha, care semăna foarte mult cu Dimka al ei; şi, cum era de aşteptat, ajunse să-şi dezvolte instincte materne fireşti.

Viaţa lor privată era fericită, dar viaţa publică nu era. Durii de la Kremlin doar pretinseseră că acceptă compromisul cu Cehoslovacia. De îndată ce Kosîghin şi Dimka se întorseseră de la Praga, conservatorii se puseseră pe treabă pentru a submina acordul, insistând pentru o invazie care să-l strivească pe Dubček şi reformele sale. Disputele se dezlănţuiseră pe parcursul lunilor iunie şi iulie, în arşiţa Moscovei şi în briza vilelor de la Marea Neagră, unde elita comunistă migra pentru vacanţa de vară.

Pentru Dimka, ceea ce conta nu era Cehoslovacia. Era vorba de fiul său şi de lumea în care acesta avea să crească. Peste cincisprezece ani, Grisha va

fi la universitate; peste douăzeci de ani, va lucra; peste douăzeci și cinci, ar putea avea propriii copii. Urma să aibă Rusia un sistem mai bun, ceva asemănător ideii lui Dubček de comunism cu față umană? Sau Uniunea Sovietică avea să fie tot o tiranie în care autoritatea de necontestat a partidului ar fi brutal susținută de KGB?

Furios, Leonid Brejnev, secretarul general, stătea de-o parte. Dimka ajunsese să-l disprețuiască. Speriat să nu fie prins de partea învinșilor, Brejnev nu ar fi luat niciodată o hotărâre până când nu ar fi știut în ce direcție va merge hotărârea colectivă. Nu avea viziune, nu avea curaj, nu avea un plan pentru a face din Uniunea Sovietică o țară mai bună. Nu era un conducător.

Conflictul ajunse la apogeu într-o întâlnire de două zile a Biroului Politic, care se ținu într-o zi de vineri, 15 august. Ca întotdeauna, întrunirea oficială constase în schimburi politicoase de platitudini, în timp ce adevăratele bătălii se purtau afară.

Dimka se întâlni față în față cu Evgheni Filipov în piață, în soare, în fața clădirii cu galben și alb a palatului Senatului, printre mașinile parcate și limuzinele care așteptau.

– Vezi rapoartele KGB din Praga, spuse Filipov. Studenții contrarevoluționari organizează mitinguri! Există cluburi unde se discută deschis despre răsturnarea comunismului! Se adună arme în secret!

– Nu cred în toate poveștile astea, spuse Dimka. E adevărat, se discută despre reformă, dar pericolele sunt exagerate de conducătorii depășiți, din trecut, care sunt acum dați la o parte.

Adevărul era că Andropov, durul de la conducerea KGB, întocmise rapoarte secrete pentru a-i stârni pe conservatori; dar Dimka nu era chiar atât de prost încât să spună asta cu voce tare.

Dimka avea o sursă credibilă de informații: sora sa geamănă. Tanya se afla la Praga, trimițând articole imparțiale pentru TASS și, în același timp, furnizându-le lui Dimka și lui Kosîghin rapoarte care spuneau că Dubček era un erou pentru toți cehii, cu excepția politrucilor bătrâni din partid.

Într-o societate închisă, oamenilor le era aproape imposibil să ajungă la adevăr. Rușii spuneau foarte multe minciuni. În Uniunea Sovietică, aproape fiecare document era înșelător: cifrele de producție, evaluările de politică externă, interogatoriile suspecților de către poliție, previziunile economice. În particular, oamenii șopteau că singura pagină adevărată din ziare era cea care prezenta programele de televiziune.

– Nu pot să-ți spun încotro se îndreaptă, îi spuse Natalya lui Dimka vineri seara. Ea încă lucra pentru ministrul de externe, Andrei Gromîco. Toate semnalele de la Washington spun că președintele Johnson nu va face nimic dacă noi invadăm Cehoslovacia. Are prea multe probleme la el acasă – revolte, asasinate, Vietnam și alegerile prezidențiale.

Terminaseră de văruit în seara respectivă şi se aşezară pe podea, împărţind o sticlă de bere. Natalya avea pe frunte o pată solitară de vopsea galbenă. Dintr-un motiv oarecare, asta îl făcu pe Dimka să-şi dorească să facă dragoste cu ea. Tocmai se întreba dacă să o facă sau să meargă mai întâi să se spele şi apoi să meargă în pat, când ea spuse:

– Înainte să ne căsătorim...

Suna îngrijorător.

– Da?

– Ar trebui să vorbim despre copii.

– Probabil că ar fi trebuit să facem asta înainte să ne petrecem toată vara făcând sex ca nebunii. Nu am folosit niciodată metode contraceptive.

– Da. Dar tu ai deja un copil.

– Noi avem un copil. Este al nostru. Vei fi mama lui vitregă.

– Şi sunt foarte ataşată de el. Este uşor să iubeşti un băiat care seamănă atât de mult cu tine. Dar cum te-ai simţi dacă ai avea mai mulţi copii?

Dimka observă că, într-un fel, ea era îngrijorată din pricina acestui lucru, iar el simţi nevoia să o liniştească din nou. Lăsă berea jos şi o îmbrăţişă.

– Te ador, spuse el. Şi mi-ar plăcea să am copii cu tine.

– Oh, slavă Domnului! spuse ea. Pentru că sunt însărcinată.

*

Tanya descoperi că în Praga era foarte dificil să faci rost de un ziar. Era o consecinţă ironică a faptului că Dubček desfiinţase cenzura. Înainte, puţini oameni se oboseau să citească reportajele anoste şi mincinoase din presa controlată de stat. Acum, când ziarele puteau spune adevărul, nu puteau tipări, niciodată, un tiraj suficient încât să acopere cererea. Trebuia să se trezească devreme, în fiecare dimineaţă, pentru a le cumpăra înainte să se epuizeze.

Şi televiziunea fusese eliberată. În programele de actualităţi, studenţi şi muncitori puneau în discuţie sau criticau acţiunile guvernului. Prizonierilor politici eliberaţi li se permitea să se confrunte cu poliţia secretă care îi aruncase în puşcărie. În holul fiecărui hotel mai mare, în jurul televizorului, se adunau, adesea, mulţi privitori avizi să discute cele ce se petreceau pe ecran.

Discuţii similare aveau loc în fiecare cafenea, cantină muncitorească sau primărie. Oamenii care îşi suprimaseră adevăratele sentimente timp de două decenii puteau, dintr-odată, să spună ce simţeau.

Aerul de libertate era contagios. Tanya era tentată să creadă că vechile obiceiuri erau duse şi nu mai exista niciun pericol. Trebuia să-şi amintească mereu că Cehoslovacia era încă o ţară comunistă, cu poliţie secretă şi beciuri de tortură.

Avea cu ea transcrierea dactilografiată a primului roman al lui Vasili.

Îi parvenise cu puțin timp înainte să părăsească Moscova, în același fel ca și prima lui nuvelă, înmânată pe stradă, în afara biroului ei, de un străin, care nu era dornic să răspundă la întrebări. Ca și înainte, foile erau așternute cu un scris de mână mărunt – fără îndoială ca să economisească hârtia. Titlul său sarcastic era *Un om liber*.

Tanya îl dactilografiase pe hârtie de corespondență. Trebuia să presupună că bagajul său avea să fie deschis. Deși era un reporter de încredere al TASS, tot era posibil ca orice cameră de hotel în care stătea să fie întoarsă pe dos, iar apartamentul, care îi era alocat în centrul vechi al Pragăi, să fie cercetat în amănunt. Născocise însă o ascunzătoare inteligentă, se gândea ea. Oricum, tot trăia cu frică. Se simțea ca și cum ar fi avut asupra ei o bombă nucleară. Era disperată să-l înmâneze cât mai repede posibil.

Se împrietenise cu corespondentul din Praga al unui ziar britanic și, cu prima ocazie care i se ivi, îi spuse acestuia:

– În Londra există un editor care este specializat în traduceri de romane din Europa de Est – Anna Murray, de la Rowley Publishing. Aș dori să-i iau un interviu despre literatura cehă. Crezi că poți să-i transmiți un mesaj?

Era ceva periculos, pentru că stabilea între Tanya și Anna o legătură care putea fi urmărită; dar Tanya fusese nevoită să-și asume anumite riscuri și i se păruse că acesta ar fi cel mai mic dintre ele.

Două săptămâni mai târziu, ziaristul britanic îi spuse:

– Anna Murray vine la Praga marțea viitoare. N-am putut să-i dau numărul tău, pentru că nu îl am, dar va sta la hotel Palace.

Marți, Tanya sună la hotel și lăsă un mesaj pentru Anna, care spunea: „Întâlnește-te cu Jakub la monumentul lui Jan Hus, la ora patru". Jan Hus fusese un filosof din Evul Mediu, ars pe rug de papă pentru că pusese în discuție faptul că slujba ar trebui oficiată în limba locală. Rămăsese în istorie drept un simbol al rezistenței cehilor în fața controlului străin. Monumentul lui se afla în piața din orașul vechi.

Agenții poliției secrete din toate hotelurile acordau o atenție deosebită tuturor oaspeților din Vest și Tanya fu nevoită să presupună că li se arătau toate mesajele, așa că, probabil, aveau să supravegheze monumentul pentru a vedea cine se întâlnește cu Anna. Așadar, Tanya nu se duse la întâlnire. În schimb, o interceptă pe Anna pe stradă și îi strecură o carte de vizită cu adresa unui restaurant din orașul vechi, împreună cu mesajul: „Ora 8 p.m., diseară. Masă rezervată pe numele de Jakub".

Încă exista posibilitatea ca Anna să fie urmărită de la hotel la restaurant. Era însă puțin probabil: poliția secretă nu avea suficienți oameni ca să-i urmărească pe toți străinii, tot timpul. În orice caz, Tanya continuă să-și ia măsuri de prevedere. Seara, îmbrăcă o jachetă din piele largă, în ciuda vremii călduroase, și

ajunse la restaurant mai devreme. Se aşeză la o altă masă decât cea rezervată. Îşi ţinu privirea în jos când ajunse Anna şi o observă în timp ce se aşeza.

Anna era inconfundabilă – era clar o străină. Nimeni în Europa de Est nu era atât de bine îmbrăcat. Avea un costum cu pantaloni roşu-închis, croit pe formele ei voluptuoase. Îl purta cu o minunată eşarfă multicoloră, care cu siguranţă provenea de la Paris. Avea părul de culoare închisă şi ochii pe care-i moştenise, probabil, de la mama ei, evreică germană. Tanya calculă că, probabil, se apropia de 30 de ani, dar era una dintre acele femei care devin şi mai frumoase când lasă în urmă tinereţea.

Nimeni nu o urmărise pe Anna în restaurant. Tanya rămase liniştită cincisprezece minute, privind nou-veniţii, în timp ce Anna comandă o sticlă de Riesling unguresc şi bău un pahar. Intrară patru oameni, un cuplu căsătorit, în vârstă, şi doi tineri aflaţi la o întâlnire: niciunul nu arăta, nici pe departe, a poliţist. Apoi, în sfârşit, Tanya se ridică şi i se alătură Annei la masa rezervată, punându-şi jacheta pe spătarul scaunului.

– Mulţumesc pentru că ai venit, spuse Tanya.

– Te rog, nu e cazul. Sunt bucuroasă că sunt aici.

– E tare departe.

– Aş călători de zece ori mai departe ca să mă întâlnesc cu femeia care mi-a dat *Frostbite*.

– El a scris un roman.

Anna se lăsă pe spate, cu o privire plină de satisfacţie.

– Speram să spui asta. Turnă vin în paharul Tanyei. Unde este?

– Ascuns. Ţi-l voi da înainte să plec.

– Bine. Anna era contrariată, pentru că nu vedea niciun posibil manuscris, dar acceptă ceea ce îi spusese Tanya. M-ai făcut foarte fericită.

– Întotdeauna am ştiut că *Frostbite* este strălucit, spuse Tanya gânditoare. Dar nici eu nu am anticipat succesul internaţional pe care l-a avut. La Kremlin sunt furioşi în legătură cu asta, în special pentru că nu pot încă să-şi dea seama cine este autorul.

– Trebuie să ştii că există o avere în redevenţe, pentru el.

Tanya scutură din cap.

– Dacă primeşte bani din străinătate, jocul ar fi dezvăluit.

– Ei bine, poate într-o bună zi. Am solicitat să-l reprezinte cea mai mare firmă de agenţi literari din Londra.

– Ce este un agent literar?

– O persoană care se ocupă de interesele autorului, negociază contracte şi se asigură că editorul plăteşte la timp.

– N-am auzit niciodată de aşa ceva.

– Au deschis un cont bancar pe numele de Ivan Kuznetsov, dar ar trebui să te gândeşti dacă banii nu ar trebui cumva să fie investiţi.

– Cât de mulți sunt?

– Mai mult de un milion de lire sterline.

Tanya era șocată. Vasili ar fi devenit cel mai bogat om din Rusia dacă ar fi putut pune mâna pe bani.

Comandară cina. Restaurantele din Praga se modernizaseră în ultimele luni, dar mâncarea era încă tradițională. Friptura și chiftelele fură servite într-un sos gras, garnisit cu smântână și o linguriță de gem de afine.

– Ce se va întâmpla aici, în Praga? întrebă Anna.

– Dubček este un comunist sincer, care dorește ca țara să rămână parte a Tratatului de la Varșovia, așa că nu reprezintă o amenințare fundamentală pentru Moscova, dar dinozaurii de la Kremlin nu văd lucrurile în felul ăsta. Nimeni nu știe ce se va întâmpla.

– Ai copii?

Tanya zâmbi.

– Întrebare încuietoare. Poate că alegem să suportăm regimul sovietic de dragul unei vieți liniștite, dar avem oare dreptul să transmitem această mizerie și oprimare generațiilor următoare? Nu, nu am copii. Am un nepot, Grisha, pe care-l iubesc, copilul fratelui meu geamăn. Și, în dimineața asta, într-o scrisoare, fratele meu mi-a transmis că femeia care va deveni în curând a doua lui soție este deja însărcinată, așa că o să am încă un nepot sau o nepoată. Pentru binele lor, trebuie să sper că Dubček va reuși și că și alte țări comuniste vor urma exemplul Cehoslovaciei, dar sistemul sovietic este incredibil de conservator, mult mai rezistent la schimbare decât capitalismul. Ar putea fi cea mai mare slăbiciune a lui pe termen lung.

Când terminară, Anna spuse:

– Dacă nu putem să-l plătim pe autorul nostru, putem să-i dăm un cadou pe care să i-l transmiți? Există ceva din Vest ce și-ar dori?

Îi trebuia o mașină de scris, dar asta i-ar fi distrus acoperirea.

– Un pulover, spuse ea. Un pulover gros, călduros. Tot timpul îi este frig. Și niște lenjerie. Genul cu mâneci lungi.

Anna reflectă înspăimântată la acest fragment din viața lui Ivan Kuznetsov.

– Mâine merg la Viena și o să-i cumpăr unul de cea mai bună calitate, spuse ea, apoi încuviință mulțumită. Vineri ne întâlnim din nou aici?

– Da.

Tanya se ridică.

– Ar trebui să plecăm separat.

O expresie de panică se ivi pe fața Annei.

– Ce se aude cu manuscrisul?

– Îmbracă jacheta mea, spuse Tanya. Părea cam mică pentru Anna, care era ceva mai solidă decât Tanya, dar o putea îmbrăca. Când ajungi la Viena, desfă cusăturile. Îi strânse mâna. Nu-l pierde, spuse ea. Nu am nicio copie.

*

În toiul nopţii, Tanya fu trezită de un zguduit foarte puternic. Se ridică speriată, crezând că poliția secretă venise să o aresteze. Când aprinse lumina, văzu că era singură, dar zgomotul nu fusese un vis. Fotografia înrămată a lui Grisha, aflată pe noptieră, părea să danseze şi auzi un zornăit sonor asemănător cu al unor borcane pe sticla mesei de machiaj.

Sări din pat şi se duse la fereastra deschisă. Se iveau zorile. Se auzea un zgomot asurzitor care venea dinspre strada principală, aflată în apropiere, dar ea nu putea să vadă ce anume îl provoca. O cuprinse spaima.

Se uită după jacheta ei din piele şi îşi aminti că i-o dăduse Annei. Îşi trase repede o pereche de jeanşi şi un pulover, încălţă pantofii şi se grăbi afară. În ciuda orei matinale, pe stradă se aflau deja mulţi oameni. Merse hotărâtă în direcția zgomotului.

Imediat ce ajunse la strada principală, ştiu ce se întâmpla.

Zgomotul era produs de tancuri. Rulau de-a lungul străzii, încet, dar de neoprit, cu şenilele lor ca de omidă, făcând un zgomot infernal. Călare pe tancuri se aflau soldaţi în uniforme sovietice, cei mai mulţi tineri, nişte băieţi. Privind în sus pe stradă, în lumina plăcută a zorilor, Tanya văzu că erau zeci de tancuri, poate sute, în şirul care venea întinzându-se până la podul Carol şi mai departe. De-a lungul trotuarelor stăteau grupuri mici de cehi, bărbaţi şi femei, mulţi îmbrăcaţi în pijama, privind cu mâhnire şi stupefacție cum oraşul lor este invadat.

Tanya realiză că, la Kremlin, câştigaseră conservatorii. Cehoslovacia era invadată de Uniunea Sovietică. Scurtul sezon de reforme şi de speranţe se sfârşise.

Tanya surprinse privirea unei femei în vârstă, care stătea lângă ea. Femeia purta o plasă pentru păr demodată, la fel cum purta şi mama Tanyei în fiecare seară. Faţa îi era brăzdată de lacrimi.

Tanya îşi simţi obrajii uzi şi realiză că şi ea începuse să plângă.

*

La o săptămână după ce tancurile intraseră în Praga, George Jakes stătea pe canapeaua lui din Washington, îmbrăcat în lenjerie, privind reportajul televizat de la convenţia democrată din Chicago.

La prânz, îşi încălzise o conservă de supă de roşii, pe care o mâncase direct din castron şi care acum stătea pe masa pentru cafea, în vreme ce rămăşiţele roşii de lichid gelatinos se întăreau înăuntru.

Ştia ce are de făcut. Trebuia să îmbrace un costum şi să iasă, pentru a-şi găsi o slujbă nouă, o prietenă nouă şi o viaţă nouă.

Dar, cumva, nu putea vedea sensul acestui gest.

Auzise despre depresii şi ştia că asta trăia.

Fusese distras doar de spectacolul poliţiei din Chicago, care alergase haotic pe străzi. Câteva sute de demonstranţi stăteau paşnic pe drumul care trecea pe lângă centrul de conferinţe. Poliţia năvălise peste ei cu bastoanele, bătând cu sălbăticie pe oricine, ca şi cum nu şi-ar fi dat seama că realizează un asalt criminal, în direct, la televiziune – sau cel mai probabil ştiau asta, doar că nu le păsa.

Cineva, probabil primarul Richard Daley, eliberase câinii din lesă.

George speculă, nepăsător, posibilele consecinţe politice. Era sfârşitul nonviolenţei ca strategie politică, bănuia el. Martin Luther King şi Bobby Kennedy se înşelaseră, iar acum erau amândoi morţi. Panterele Negre aveau dreptate. Primarul Daley, guvernatorul Ronald Reagan, candidatul la preşedinţie George Wallace şi toţi şefii lor de poliţie, rasişti, ar fi utilizat violenţa împotriva oricui le displăcea. Negrii aveau nevoie de arme pentru a se apăra singuri, la fel ca oricine altcineva care ar fi dorit să provoace elefanţii societăţii americane. Chiar acum, în Chicago, poliţia trata copiii albi din clasa de mijloc în acelaşi fel în care îi tratase pe negri întotdeauna. Asta ar fi trebuit să schimbe atitudinea multora.

Se auzi soneria. Se agită nedumerit. Nu aştepta niciun vizitator şi nu dorea să discute cu nimeni. Ignoră soneria, în speranţa că persoana care suna avea să plece. Soneria se auzi din nou. „Aş putea să fiu plecat, se gândi el, de unde ştie că sunt aici?“ Apoi sună pentru a treia oară, lung şi insistent, iar el realiză că persoana respectivă nu avea să renunţe.

Se duse la uşă. Era mama lui. Avea cu ea o casoletă pentru mâncare, acoperită.

Jacky se uită la el de sus până jos.

– Mă gândeam eu, spuse ea intrând neinvitată.

Puse casoleta în cuptor şi porni încălzirea.

– Treci şi fă un duş, îi ordonă ea. Bărbiereşte-ţi faţa aia amărâtă şi pune pe tine nişte haine decente.

El se gândi să se opună, dar nu avu energia necesară. I se păru mai uşor să facă aşa cum i se ceruse.

Ea începu să cureţe prin cameră, punând castronul de supă în chiuvetă, împăturind ziarele, deschizând ferestrele.

George se retrase în camera lui. Îşi scoase lenjeria, făcu un duş, se bărbieri. Nu era nicio diferenţă. Avea să lenevească din nou a doua zi.

Îmbrăcă nişte pantaloni lejeri şi o cămaşă albastră fără nasturi şi reveni în living. Conţinutul casoletei mirosea bine, nu putea să nege asta. Jackie aranjase masa pentru cină.

– Stai jos, spuse ea. Cina este gata.

Făcuse pui *King Ranch* în sos de bulion, cu chilli verde şi crustă de brânză. George nu putu să reziste şi mâncă două farfurii pline. După asta, mama lui spălă vasele şi le şterse.

Jacky se aşeză să privească împreună cu el reportajul despre convenţia democrată. Vorbea senatorul Abraham Ribicoff, nominalizându-l pe George McGovern, un candidat de ultimă oră, cu un program pacifist. Provocă o furtună spunând:

– Cu George McGovern ca preşedinte al Statelor Unite nu va mai trebui să asistăm la tactici de Gestapo pe străzile din Chicago.

– Oh, chiar le-a spus-o, zise Jacky.

Peste sala unde se ţinea convenţia se lăsă tăcerea. Regizorul de transmisie introduse un cadru cu primarul Daley. Arăta ca un broscoi uriaş, cu ochii bulbucaţi, o faţă resemnată şi un gât care era numai colaci de grăsime. Pentru o clipă uită că se afla la televiziune – la fel ca poliţiştii lui – şi strigă furios către Ribicoff.

Microfoanele nu prinseră însă cuvintele sale.

– Mă întreb ce a spus, gândi George cu voce tare.

– Pot să-ţi spun, spuse Jacky. Pot să citesc pe buze.

– N-am ştiut niciodată asta.

– Când aveam nouă ani, am surzit. Le-a luat multă vreme ca să-şi dea seama ce nu era în regulă. Până la urmă, o operaţie mi-a redat auzul, dar n-am uitat niciodată să citesc pe buze.

– Bine, mamă, dovedeşte-o. Ce i-a spus primarul Daley lui Abe Ribicoff?

– „Să ţi-o trag, fiu de curvă evreu", asta a spus.

*

Walli şi Beep se aflau la hotelul Chicago Hilton, la etajul al cincisprezecelea, acolo unde se afla cartierul general de campanie al lui McCarthy. Joi, în ultima zi a convenţiei, când se întoarseră în camera lor, la miezul nopţii, erau obosiţi şi dezamăgiţi. Pierduseră – Hubert Humphrey, vicepreşedintele lui Johnson, fusese ales candidatul democraţilor. Alegerile prezidenţiale aveau să se decidă între doi oameni care susţineau războiul din Vietnam.

Nici măcar nu aveau un „cui", să fumeze. Renunţaseră pentru o vreme la asta, de teamă să nu ofere presei o şansă să-l atace pe McCarthy. Se uitară la televizor, apoi se duseră în pat, simţindu-se prea mizerabil ca să facă dragoste.

– Rahat, peste două săptămâni mă întorc la cursuri, spuse Beep. Nu ştiu dacă pot să rezist.

– Cred că eu o să fac o înregistrare, spuse Walli. Am câteva cântece noi.

Beep era nedumerită.

– Crezi că poţi rezolva lucrurile cu Dave?

– Nu; mi-ar plăcea, dar el nu va dori asta. Când m-a sunat să-mi spună că s-a văzut cu rudele mele, în Berlinul de Est, a fost foarte rece, chiar dacă făcea un lucru drăguţ.

– Of, Doamne, noi chiar l-am rănit, spuse Beep tristă.

– În afară de asta, se descurcă bine de unul singur, cu emisiunea de televiziune şi cu toate celelalte.

– Deci, cum o să faci un album?

– Mă duc la Londra. Ştiu că Lew va face bateria pentru mine, iar Buzz va cânta la bas; amândoi sunt supăraţi pentru că Dave a destrămat grupul. O să înregistrez segmentele de bază cu ei, apoi o să înregistrez vocea singur şi o să petrec ceva vreme adăugând nişte pasaje, solouri de chitară şi armonii vocale şi, poate, ceva coarde şi suflători.

– Grozav, chiar te-ai gândit la treaba asta!

– Am avut destul timp. N-am mai intrat într-un studio de jumătate de an.

Se auziră apoi un bubuit şi un trosnet, iar camera fu inundată de lumină de pe holul hotelului. Walli înţelese, cu oroare şi stupefacţie, că cineva dărâmase uşa. Dădu cearşafurile la o parte şi sări din pat strigând:

– Ce dracu'?!

În cameră se aprinseră luminile şi văzu doi poliţişti din Chicago în uniforme intrând în cameră, călcând peste rămăşiţele uşii.

– Ce dracu' se întâmplă? întrebă el.

În loc de răspuns, unul dintre ei îl lovi cu bastonul.

Walli reuşi să se ferească şi, în loc să-l lovească în cap, bastonul ateriză pe umărul lui. Strigă de durere, iar Beep începu să ţipe.

Ţinându-se de umărul rănit, Walli se retrase către pat. Poliţistul ridică din nou bastonul. Walli sări înapoi, căzând pe pat, iar lovitura îi atinse piciorul. Gemu de durere.

Cei doi poliţişti îşi ridicară bastoanele. Walli se răsuci, protejând-o pe Beep. Unul dintre bastoane îl lovi în spate, iar celălalt în şold. Beep ţipă:

– Opriţi-vă, vă rog, opriţi-vă, n-am făcut nimic rău, nu-l mai loviţi!

Walli mai simţi două lovituri îngrozitoare şi se gândi că o să leşine. Apoi totul se opri brusc şi se auziră două perechi de paşi grei, în cizme, trecând prin cameră şi ieşind.

Walli se răsuci, eliberând-o pe Beep.

– Au, la dracu', doare, spuse el.

Beep se ridică în genunchi, încercând să-i vadă rănile.

– De ce au făcut asta? întrebă ea.

Walli auzi, din afara camerei, sunetul altor uşi dărâmate şi mai mulţi oameni care urlau, fiind traşi din pat şi bătuţi.

– Poliţia din Chicago poate face orice doreşte, spuse el. E mai rău decât în Berlinul de Est.

*

În octombrie, într-un avion spre Nashville, Dave Williams se aşeză lângă un susţinător al lui Nixon.

Dave se ducea la Nashville ca să facă o înregistrare. Propriul lui studio din Napa, Daisy Farm, era încă în construcţie. În afară de asta, câţiva dintre cei mai buni muzicieni din branşă se aflau la Nashville. Dave simţea că muzica rock devenea prea cerebrală, cu sunete psihedelice şi solouri de chitară de douăzeci de minute, aşa că plănuia un album de cântece pop, clasice, de două minute, precum *The Girl of My Best Friend, I Heard it Through the Grapevine* şi *Woolly Bully*. În afară de asta, ştia că Walli făcea un album solo la Londra şi nu dorea să rămână în urmă.

Şi mai avea un motiv. Little Lulu Small, care flirtase cu el în turneul All-Star Beat Revue, locuia acum în Nashville şi lucra ca suport vocal. Avea nevoie de cineva care să-l ajute să treacă peste episodul cu Beep.

Pe prima pagină a ziarului său se afla o fotografie de la Jocurile Olimpice din Mexico City. Era de la ceremonia de premiere a cursei de două sute de metri. Câştigătorul medaliei de aur era Tommie Smith, un negru american care doborâse recordul mondial. Un australian alb luase argintul şi un alt negru american luase medalia de bronz. Toţi trei purtau insigne cu drepturile omului prinse de jachetele lor olimpice. În timp ce se intona *The Star-Spangled Banner*[1], cei doi americani îşi plecaseră capetele şi ridicaseră pumnii în salutul Black Power, iar fotografia apăruse în toate ziarele.

– Dezonorant, spuse bărbatul care stătea lângă Dave, la clasa întâi.

Părea că are în jur de 40 de ani şi purta un costum de afaceri, cămaşă albă şi cravată. Scoase din servietă un document gros, bătut la maşină, şi notă ceva pe margine, cu un pix.

De obicei, Dave evita să discute cu oamenii din avion. Conversaţia ajungea să devină un adevărat interviu despre cum era, cu adevărat, să fii o vedetă pop şi asta era plictisitor, dar tipul părea să nu ştie cine este el. Dave era curios să afle ce se petrecea în mintea unui asemenea om.

Vecinul lui continuă:

– Văd că preşedintele Comitetului Olimpic Internaţional i-a dat afară de la jocuri. La dracu', foarte corect.

– Numele preşedintelui este Avery Brundage, spuse Dave. În ziarul meu scrie că, în 1936, când Jocurile Olimpice s-au ţinut la Berlin, a apărat dreptul germanilor de a folosi salutul nazist.

– Nu sunt de acord nici cu asta, spuse omul de afaceri. Jocurile nu sunt politice. Atleţii noştri merg acolo ca americani.

– Sunt americani atunci când câştigă curse şi când sunt recrutaţi în armată, spuse Dave, dar atunci când vor să cumpere o casă lângă a ta, sunt negrotei.

– Ei bine, eu sunt pentru egalitate, dar schimbările lente sunt, de obicei, mai bune decât cele rapide.

---

[1] Imnul Statelor Unite ale Americii (n.red.)

– Poate că ar trebui să avem în Vietnam o armată formată numai din albi, până când vom fi siguri că societatea americană este pregătită pentru egalitate completă.

– Sunt și împotriva războiului, spuse bărbatul. Dacă vietnamezii sunt suficient de tâmpiți încât să vrea să fie comuniști, n-au decât. Ar trebui să ne facem griji pentru comuniștii din America.

Dave simțea că omul era de pe o altă planetă.

– Cu ce fel de afaceri vă ocupați?

– Vând reclame pentru posturile de radio. Întinse mâna și se prezentă: Ron Jones.

– Dave Williams. Eu lucrez în domeniul muzical. Dacă nu vă deranjează să vă întreb, pentru cine veți vota în noiembrie?

– Nixon, răspunse Jones fără ezitare.

– Dar sunteți împotriva războiului și în favoarea drepturilor civile pentru negri, chiar dacă nu imediat; deci, ar trebui să fiți de acord cu Humphrey în legătură cu aceste probleme.

– La naiba cu astea. Am o soție și trei copii, o ipotecă și un împrumut pentru mașină. M-am luptat să ajung director zonal de vânzări și, în câțiva ani, voi avea posibilitatea să ajung director plin. Am muncit de mi-au sărit ochii din cap și nimeni n-o să-mi ia asta: nici negroteii care se revoltă, nici hipioții înveseliți de droguri, nici comuniștii care lucrează pentru Moscova și, cu siguranță, nici un liberal sentimental ca Hubert Humphrey. Nu-mi pasă ce se spune despre Nixon, el ia atitudine pentru oameni ca mine.

În acel moment, Dave înțelese, cu un sentiment copleșitor al destinului implacabil, că Nixon va câștiga.

*

George Jakes îmbrăcă un costum și o cămașă albă cu cravată, pentru prima dată după multe luni, și se duse să ia prânzul cu Maria Summers, la Jockey Club. Ea îl invitase.

Bănuia ce urma să se întâmple. Jacky îi spusese Mariei că George își petrecea toată ziua zăcând în apartament fără să facă nimic. Maria avea să îi spună să încerce să se adune.

Înțelegea de ce ar face ea asta. Viața lui era distrusă. Bobby era mort, iar următorul președinte avea să fie ori Humphrey, ori Nixon. Nu se mai putea face nimic acum pentru a opri războiul sau pentru a oferi egalitate negrilor, și nici pentru a împiedica poliția să bată pe oricine îi displăcea.

În orice caz, fusese de acord să ia prânzul cu Maria. Se cunoșteau de multă vreme.

Maria era încă atrăgătoare pentru vârsta ei. Purta o rochie neagră, cu o jachetă asortată, și un colier de perle. Emana încredere și autoritate, arătând

exact a ceea ce era – un birocrat de succes, de nivel mediu, la Ministerul de Justiție. Ea refuză un cocktail și comandară de mâncare.

Când chelnerul plecă, ea îi spuse lui George:

– N-o să treci niciodată peste asta.

El înţelese că ea compara mâhnirea lui pentru Bobby cu doliul ei pentru Jack.

– În sufletul tău este un gol care n-o să dispară niciodată, spuse ea.

George încuviinţă. Ea avea atâta dreptate, încât era foarte dificil să nu izbucnească în plâns.

– Munca este cel mai bun tratament, spuse ea. Şi trecerea timpului.

Ea supravieţuise, realiză George. Pierderea ei fusese mai mare, pentru că Jack Kennedy fusese şi iubitul ei, nu numai prietenul său.

– Tu m-ai ajutat, spuse ea. Mi-ai găsit postul de la Ministerul de Justiție. Asta a fost salvarea mea: un mediu nou, o provocare nouă.

– Dar nu și un nou iubit.

– Nu.

– Încă trăiești singură?

– Am două pisici, spuse ea. Julius și Loopy.

George încuviință. Faptul că era singură o ajutase probabil la Ministerul de Justiţie. Cei de acolo ezitau să promoveze femei căsătorite, care puteau rămâne însărcinate, caz în care plecau, în timp ce un burlac avea o șansă mai bună.

Veni mâncarea și, pentru câteva minute, rămaseră în liniște. Apoi Maria lăsă furculița jos.

– Vreau să te întorci la lucru, George.

Bărbatul fu mișcat de îngrijorarea ei drăgăstoasă, admirându-i determinarea constantă cu ajutorul căreia își reclădise viața. El însă nu putea să lucreze cu entuziasm. Ridică din umeri neajutorat.

– Bobby a dispărut, McCarthy a pierdut nominalizarea. Pentru cine să lucrez?

Maria îl surprinse spunând:

– Fawcett Renshaw.

– Nenorociţii ăia?

Fawcett Renshaw era firma de avocatură din Washington care îi oferise lui George un post după absolvire, retrăgându-și apoi oferta pentru că el participase la Cursa pentru Libertate.

– Vei fi expertul lor în drepturi civile, spuse ea.

George gustă ironia. Cu șapte ani în urmă, implicarea în mișcarea pentru drepturi civile îl împiedicase să lucreze pentru Fawcett Renshaw; acum, asta îl califica pentru post. Se gândi că, în ciuda tuturor problemelor, obținuseră câteva victorii. Începu să se simtă mai bine.

– Ai lucrat la Ministerul de Justiţie, pe Capitol Hill, aşa că ai cunoștințe nepreţuite din interior, continuă ea. Și știi ceva? Dintr-odată, a ajuns să fie la

modă pentru firmele de avocatură din Washington să aibă un avocat de culoare în echipă.

– De unde ştii ce vrea Fawcett Renshaw? întrebă el.

– La Ministerul de Justiție avem de-a face cu ei foarte des. De obicei, încercăm să-i determinăm pe clienții lor să respecte legislația.

– O să ajung să apăr corporațiile care violează legislația drepturilor civile.

– Gândeşte-te la asta ca la o experiență din care înveți. O să obții cunoştințe la prima mână despre cum funcționează, pe teren, legislația referitoare la egalitate. Îți va fi extrem de folositor dacă te întorci în politică. Între timp, o să câştigi o mulțime de bani.

George se întrebă dacă s-ar întoarce vreodată la politică.

Ridică privirea şi îl văzu pe tatăl său apropiindu-se, traversând restaurantul.

– Tocmai am terminat prânzul, pot să îmi beau cafeaua cu voi? spuse Greg.

George se întrebă dacă nu cumva această întâlnire, aparent accidentală, fusese aranjată de Maria. Îşi mai aminti şi că bătrânul Renshaw, partenerul principal în firma de avocatură, era un prieten al lui Greg din copilărie.

Maria îi spuse lui Greg:

– Tocmai vorbeam despre faptul că George se va întoarce la muncă. Fawcett Renshaw îl doreşte.

– Renshaw mi-a spus asta. Vei fi de neprețuit pentru ei. Relațiile tale sunt fără egal.

– Nixon pare să câştige, spuse George cu neîncredere. Cele mai multe dintre relaţiile mele sunt cu democraţii.

– Tot sunt utile. În orice caz, nu mă aştept ca Nixon să reziste mult. O să se prăbuşească foarte curând.

George ridică din sprâncene. Greg era un republican liberal care ar fi preferat pe cineva ca Nelson Rockefeller în funcţia de candidat la preşedinție. Chiar şi aşa, era surprinzător de neloial partidului său.

– Crezi că mişcarea pentru pace o să-l distrugă pe Nixon? întrebă George.

– În visurile tale, poate. Mai degrabă va fi invers. Nixon nu este Lyndon Johnson. Nixon înțelege politica externă mai bine decât foarte mulți oameni din Washington. Nu fi orbit de vorbăria prostească despre comuniști, asta este destinată susținătorilor săi din parcurile de rulote, spuse Greg, care era un snob. Nixon o să ne scoată din Vietnam şi o să spună că am pierdut războiul pentru că mişcarea pacifistă a subminat armata.

– Deci, ce o să-l dărâme?

– Minciunile lui Dick Nixon, spuse Greg. Minte aproape de fiecare dată când îşi deschide gura aia spurcată. Când administrația republicană a preluat preşedinția, în 1952, Nixon a pretins că a descoperit mii de persoane subversive în guvern.

– Şi câţi aţi găsit?

– Niciunul. Nici măcar unul singur. Ştiu, eram la începutul mandatului de deputat. Apoi a spus că a descoperit un plan pentru socializarea Americii, rămas de la administraţia democrată. Reporterii au cerut să-l vadă.

– Iar el nu avea nici măcar o copie.

– Corect. A mai spus şi că are un memorandum comunist secret, despre cum au plănuit aceştia să lucreze prin intermediul partidului democrat. Nimeni nu a văzut nici asta, niciodată. Cred că mama lui Dick nu i-a spus niciodată că este un păcat să minţi.

– Există multă necinste în politică, spuse George.

– Şi în multe alte aspecte ale vieţii, dar puţini oameni mint atât de mult ca neruşinatul de Nixon. E un trişor şi un escroc. Până acum a scăpat. Uneori, oamenii reuşesc să scape basma curată, dar e altceva când eşti preşedinte. Reporterii ştiu că au fost minţiţi despre Vietnam şi pun la îndoială, din ce în ce mai mult, ceea ce spune guvernul. Dick o să fie prins, iar atunci o să cadă. Şi mai ştii ceva? N-o să înţeleagă niciodată de ce. O să spună că presa a fost tot timpul hotărâtă să-l distrugă.

– Chiar sper să ai dreptate.

– Acceptă postul, George, pledă Greg. Sunt foarte multe de făcut.

George clătină din cap.

– Poate că o s-o fac.

*

Claus Krohn era roşcat. Pe cap, părul lui era de un maroniu-roşcat închis, dar pe restul corpului era de un roşu aprins. Rebecca era îndrăgostită mai ales de triunghiul care creştea din zona inghinală până spre buric. La asta se uita atunci când îi făcea sex oral, ceea ce ei îi plăcea la fel de mult ca şi lui.

Acum stătea cu tâmpla pe burta lui, iar unghiile ei se jucau uşor printre cârlionţi. Se aflau în apartamentul lui, luni seara. Rebecca nu avea întâlniri în serile de luni, dar pretindea că are, iar bărbatul ei pretindea că o crede.

Aranjamentele fizice erau foarte simple. Sentimentele ei erau mai greu de stăpânit. Era atât de dificil să îi ţină pe cei doi bărbaţi din viaţa ei în compartimente diferite ale minţii, încât, deseori, îşi dorea să renunţe. Se simţea mizerabil de vinovată pentru că îl înşela pe Bernd, dar răsplata era sexul satisfăcător şi pasional cu un om minunat, care o adora. Bernd îşi dăduse acordul. Îşi spunea asta de fiecare dată.

În anul acela cu toţii o făceau. Dragostea era ceea ce lipsea. Rebecca nu era hippie – era un profesor şi un politician respectabil –, dar, chiar şi aşa, era afectată de atmosfera de promiscuitate, aproape de parcă ar fi inhalat, involuntar, marijuana din aer. „De ce nu? se întreba ea. Ce e rău în asta?“

Când privea în urmă, la cei 37 de ani ai vieţii sale de până atunci, toate regretele ei se refereau la lucruri pe nu le făcuse: nu îi fusese necredincioasă

nenorocitului de bărbat din prima ei căsătorie; nu rămăsese însărcinată cu copilul lui Bernd, atunci când încă mai era posibil; nu fugise de tirania din Germania de Est, cu mulți ani în urmă.

Măcar nu avea să privească înapoi cu regret pentru că nu se culcase cu Claus.

– Ești fericită? întrebă Claus.

„Da, se gândi ea, când uit de Bernd pentru câteva minute", însă răspunse:

– Desigur, altfel nu m-aș juca cu părul tău pubian.

– Iubesc timpul pe care-l petrecem împreună, cu excepția faptului că este, întotdeauna, prea scurt.

– Știu. Mi-ar plăcea să am o a doua viață, pe care să o pot petrece, în totalitate, cu tine.

– Aș vrea să aranjăm un weekend.

Rebecca înțelese, prea târziu, încotro se îndrepta conversația. Pentru o clipă, încetă să respire.

Îi fusese teamă de acest moment. Serile de luni nu erau suficiente. Poate că nu existase niciodată o șansă reală pentru ca el să fie satisfăcut cu o întâlnire pe săptămână.

– Mi-aș dori să nu fi spus asta, rosti ea.

– Ai putea angaja o asistentă să se ocupe de Bernd.

– Știu că aș putea.

– Am putea merge în Danemarca, unde nu ne cunoaște nimeni. Să stăm într-un mic hotel, pe malul mării. Să ne plimbăm pe una din plajele acelea fără de sfârșit și să respirăm aerul sărat.

– Știu că asta s-ar întâmpla. Rebecca se ridică. Neatentă, se uită după lenjeria ei. Era doar o chestiune de timp, zise ea.

– Hei, ușurel! Nu te forțez să faci asta.

– Știu că nu o faci, ești un om bun și dulce.

– Dacă nu te simți confortabil să plecăm pentru un weekend, atunci nu o să plecăm.

– Nu o să plecăm.

Ea își găsi chiloții și îi trase pe ea, apoi se uită după sutien.

– Atunci, de ce te îmbraci? Mai avem cel puțin încă o jumătate de oră.

– Am jurat că atunci când o să începem să facem asta, o să mă opresc, înainte de a deveni prea serios.

– Ascultă! Îmi pare rău că am vrut să plec cu tine în weekend. Nu o să mai aduc vorba despre asta niciodată. Promit.

– Nu asta e problema.

– Atunci, care e?

– Vreau să plec cu tine. Asta mă deranjează. Vreau chiar mai mult decât vrei tu.

El o privi confuz.

– Și atunci?

– Deci, trebuie să aleg. Nu mai pot să vă iubesc pe amândoi.

Ea îşi închise rochia şi se încălţă.

– Alege-mă pe mine, se rugă el. I-ai oferit lui Bernd şase ani lungi. Nu este suficient? Cum ar putea să nu fie mulţumit?

– I-am făcut o promisiune.

– Încalc-o.

– O persoană care îşi încalcă promisiunile se diminuează pe sine. Este ca şi cum ai pierde un deget. Este mai grav decât dacă ai fi paralizat; e doar ceva fizic. Cineva ale cărui promisiuni sunt fără valoare are un suflet inexistent.

El o privi ruşinat.

– Ai dreptate.

– Îţi mulţumesc pentru că m-ai iubit, Claus. Nu o să uit nici măcar o secundă din serile noastre de luni. Niciodată.

– Nu pot să cred că te pierd, spuse el întorcându-se.

Ea dori să-l mai sărute încă o dată, apoi se hotărî să nu o facă.

– La revedere, spuse ea ieşind din cameră.

*

Până la urmă, alegerile se deciseră „la mustaţă".

În septembrie, Cam era extrem de încrezător în faptul că Richard Nixon avea să câştige. În sondaje era cu mult în faţă. Revolta poliţiei din Chicago, oraş democrat, proaspătă în mintea telespectatorilor, îi pătase imaginea adversarului său, Hubert Humphrey. Apoi, în septembrie şi octombrie, Cam învăţă că memoria alegătorilor este halucinant de scurtă. Spre oroarea lui, Humphrey începu să reducă diferenţa. În vinerea dinaintea alegerilor, sondajul Harris îl plasa pe Nixon în frunte cu un avantaj „la mustaţă".

În noaptea alegerilor, Nixon se retrase într-un apartament de la Waldorf Towers din New York. Cam şi alţi voluntari importanţi se adunaseră într-o cameră mult mai modestă, cu un televizor şi cu frigiderul plin cu bere. Privi în jurul camerei şi se întrebă, excitat, câţi dintre ei vor primi posturi la Casa Albă dacă Nixon avea să câştige alegerile în noaptea aceea.

Cam ajunsese să cunoască o fată corectă, serioasă, numită Stephanie Maple, sperând că va merge cu el în pat, fie pentru a sărbători victoria lui Nixon, fie pentru a se consola după înfrângere.

La 11.30, îl văzură pe vechiul purtător de cuvânt al lui Nixon, Herb Klein, vorbind în cavernoasa sală de presă, aflată câteva etaje mai jos.

– Noi credem încă într-o victorie la o diferenţă între trei şi cinci milioane, dar, până în acest moment, pare să fie mai mică de trei milioane.

Cam prinse privirea lui Stephanie şi ridică din sprâncene. Ştiau că Herb exagerează. Pe la miezul nopţii, Humphrey avea un avans, la voturile deja numărate, de vreo 600 000. Apoi, la zece minute după miezul nopţii, veni o

veste care dezumflă speranțele lui Cam: CBS transmitea că Humphrey câștigase la New York – nu „la mustață", ci cu vreo jumătate de milion de voturi.

Toți ochii erau ațintiți spre California, unde votarea mai continua pentru încă trei ore după închiderea urnelor de pe Coasta de Est. California merse însă cu Nixon, așa că totul depindea de Illinois.

Nimeni nu putea să prevadă rezultatul din Illinois. Mașinăria partidului democrat al primarului Daley trișase mereu cu nerușinare. Dar oare nu fusese diminuată puterea lui Daley de imaginea poliției sale maltratând puștii, în direct, la televiziune? Susținerea lui pentru Humphrey era oare de încredere? Humphrey rostise cea mai moale și voalată critică la adresa lui Daley când spusese: „În august, Chicago a fost inundat de durere", dar bătăușii erau sensibili și erau zvonuri cum că Daley fusese atât de enervat încât susținerea lui pentru Humphrey era doar cu jumătate de inimă.

Indiferent de motiv, până la urmă Daley nu îi cedă statul Illinois lui Humphrey.

Când televiziunea anunță că Nixon a câștigat Illinois pentru 140 000 de voturi, voluntarii lui Nixon explodară de bucurie. Se terminase și ei câștigaseră.

Se felicitară reciproc pentru o vreme, apoi petrecerea se sparse și se îndreptară către camerele lor, pentru a prinde câteva ore de somn înainte de discursul de victorie al lui Nixon din dimineața următoare. Cam îi spuse încet lui Stephanie:

– Ce spui de încă un pahar? Am o sticlă în camera mea.

– Of, Doamne, nu, mulțumesc. Sunt terminată.

El își ascunse dezamăgirea.

– Poate altă dată.

– Sigur.

În drum spre camera sa, Cam se întâlni cu John Ehrlichman.

– Felicitări, domnule!

– Și ție, Cam.

– Mulțumesc.

– Când termini facultatea?

– În iunie.

– Vino atunci să mă vezi. S-ar putea să-ți pot oferi un post.

Era tot ceea ce visase Cam.

– Mulțumesc.

Intră în camera lui cu moralul ridicat, în ciuda refuzului lui Stephanie. Reglă alarma și căzu în pat epuizat, dar triumfător. Nixon câștigase. Decadenții și liberalii ani '60 se apropiau de sfârșit. De acum înainte, oamenii vor trebui să muncească pentru ceea ce își doresc, nu să ceară asta prin demonstrații. America va deveni, din nou, puternică, disciplinată, conservatoare și bogată. La Washington va fi un nou regim, iar Cam putea să facă parte din el.

PARTEA A ŞAPTEA

TAPE
DIN 1972 PÂNĂ ÎN 1974

Capitolul 46

Jacky Jakes gătise pui fript, cartofi dulci, varză *collard* și turte din mălai.

– Ca să-mi distrugi dieta, spuse Maria Summers repezindu-se la mâncare.

Îi plăcea felul său de a găti. Observă că George nu prea mânca – doar puțin pui și ceva varză, fără pâine. El avusese întotdeauna gusturi rafinate.

Era duminică. Maria vizita casa familiei Jakes de parcă ar fi făcut parte din familie. Începuse să facă asta cu patru ani în urmă, după ce îl ajutase pe George să obțină o slujbă la Fawcett Renshaw. În acea zi a Recunoștinței, el o invitase pe Maria la locuința mamei lui pentru tradiționala cină cu friptură de curcan, pentru a încerca să-i înveselească puțin după ce toate speranțele lor se năruiseră în urma victoriei lui Nixon în alegeri. Mariei îi lipsea propria familie, aflată foarte de departe de Chicago, și fusese foarte recunoscătoare pentru invitație. Ea iubea combinația de căldură și de duritate a lui Jacky, iar Jacky părea să o îndrăgească și ea. De atunci, Maria o vizita cam o dată la două luni.

După cină, se așezară în salon. Când George ieși din cameră, Jacky spuse:

– Te frământă ceva. La ce te gândești?

Maria oftă. Jacky era foarte atentă.

– Am de luat o decizie foarte grea, spuse Maria.

– Dragoste sau muncă?

– Muncă. Știi, la început părea că președintele Nixon nu va fi chiar atât de rău pe cât ne era teamă. A făcut, pentru negri, mult mai multe decât se aștepta oricine. Numără ideile pe degete. Unu: a obligat sindicatele din construcții să accepte mai mulți negri în industria asta. Sindicatele s-au luptat din greu, dar el s-a ținut tare. Doi: a ajutat afacerile minorităților. În trei ani, partea minorităților din contractele guvernamentale a crescut de la 8 milioane de dolari la 242 de milioane. Trei: a desegregat școlile. Aveam deja legile, dar Nixon le-a pus în aplicare. La sfârșitul primului mandat al lui Nixon, proporția copiilor care mergeau la școli exclusiv pentru negri a scăzut la 10 la sută de la 68 la sută.

– Bine, m-ai convins. Care e problema?

– Actuala administrație face și lucruri care sunt fundamental greșite – vreau să spun, criminale. Președintele acționează ca și cum legea nu i s-ar aplica și lui!

– Crede-mă, dragă, toţi criminalii gândesc aşa.

– Dar noi, funcţionarii publici, ar trebui să fim discreţi, pentru că face parte din codul nostru etic. Tăcerea este parte din noi. Nu turnăm politicienii, nici măcar atunci când nu suntem de acord cu tot ceea ce fac.

– Hm... Două principii morale aflate în conflict. Datoria ta faţă de şef intră în contradicţie cu datoria faţă de ţara ta.

– Aş putea să demisionez, pur şi simplu. Probabil că aş câştiga oricum mai mult dacă nu aş lucra pentru guvern, dar Nixon şi oamenii lui ar continua să facă acelaşi lucru, la fel ca huliganii mafioţi. Nu vreau să lucrez în sectorul privat. Vreau să fac din societatea americană una mai bună, în special pentru negri. Mi-am dedicat viaţa acestui lucru. De ce aş renunţa doar pentru că Nixon este un escroc?

– Mulţi dintre oamenii din guvern vorbesc cu presa. Citesc mereu articole despre ce „surse“ au reporterii.

– Suntem extrem de şocaţi de faptul că Nixon şi Agnew au fost aleşi pentru că au promis lege şi ordine. Ipocrizia evidentă ne face pe toţi să fim foarte furioşi.

– Deci, trebuie să te hotărăşti dacă vrei să „scapi“ ceva în presă?

– Cred că la asta mă gândesc.

– Dacă o faci, spuse Jacky, te rog să fii prudentă.

Maria şi George se duseră cu Jacky la slujba de seară de la Biserica Evanghelică Bethel, apoi George o conduse pe Maria acasă. El încă avea Mercedesul său decapotabil albastru-închis, cu care venise pentru prima dată la Washington.

– Aproape fiecare piesă de la această maşină a fost înlocuită, spuse el. M-a costat o avere.

– Atunci, e un lucru bun că faci bani la Fawcett Renshaw.

– Mă descurc.

Maria îşi dădu seama că îşi ţinea umerii atât de drepţi, încât o durea spatele. Încercă să-şi relaxeze muşchii.

– George, am de discutat cu tine o treabă serioasă.

– Bine.

Ea ezită. Acum ori niciodată.

– În ultima lună, la Ministerul de Justiţie, investigaţiile antitrust referitoare la trei corporaţii diferite au fost anulate la cererea expresă a Casei Albe.

– Vreo motivaţie?

– Nu ni s-a oferit niciuna, dar toate cele trei companii au fost donatori majori pentru campania lui Nixon din 1968 şi se aşteaptă să-i finanţeze şi campania din acest an.

– Dar asta este o deviere clară a cursului justiţiei! Este un delict.

– Exact.

– Ştiam că Nixon este un mincinos, dar nu m-am gândit că de fapt este un escroc.

– E greu de crezut, ştiu.

– De ce îmi spui mie asta?

– Vreau să scot povestea în presă.

– Maria, este destul de periculos!

– Sunt pregătită să-mi asum riscul, dar o să fiu foarte, foarte atentă.

– Bine.

– Cunoşti vreun reporter?

– Sigur. În primul rând, pe Lee Montgomery.

Maria zâmbi.

– Am avut câteva întâlniri cu el.

– Ştiu – eu ţi-am aranjat asta.

– Asta înseamnă însă că el ştie de legătura dintre noi doi. Dacă îi scapi lui un subiect şi el se întreabă care este sursa, eu aş fi prima persoană care i-ar veni în minte.

– Ai dreptate. E o idee proastă. Ce zici de Jasper Murray?

– Şeful biroului *This Day* din Washington? Ar fi ideal. De unde-l cunoşti?

– L-am întâlnit cu ani în urmă, pe când era student la jurnalism şi o pistona pe Verena să obţină un interviu cu Martin Luther King. Apoi, după şase luni, m-a abordat la o conferinţă de presă a unuia dintre clienţii mei. S-a dovedit că se afla la motelul din Memphis, vorbind cu Verena, aşa că au văzut amândoi când a fost împuşcat Martin Luther King. M-a întrebat dacă mai ştiu ce s-a ales de ea. A trebuit să-i spun că habar n-am. Cred că era puţin îndrăgostit de ea.

– Cei mai mulţi bărbaţi sunt...

– Inclusiv eu.

– Te duci să vorbeşti cu Murray? Maria era încordată gândindu-se că George va refuza, motivând că nu doreşte să fie implicat. Vrei să-i spui ce ţi-am zis eu?

– Deci, aş fi un fel de portavoce a ta. Nu va exista nicio legătură directă între tine şi Jasper.

– Da.

– E ca într-un film cu James Bond.

– Dar vrei să o faci?

Ea îşi ţinu respiraţia. El rânji.

– Absolut, spuse el.

*

Preşedintele Nixon era furios la culme.

Stătea în picioare în spatele uriaşului birou cu două picioare din Biroul Oval, încadrat de draperiile aurii de la ferestre. Spatele îi era cocoşat, capul

lăsat în jos, iar sprâncenele sale stufoase erau adunate într-o încruntare. Fața nervoasă îi era întunecată, ca de obicei, de o urmă de barbă pe care nu putea, niciodată, să o dea jos cu adevărat. Buza de jos era ieșită într-o expresie care îl caracteriza – o sfidare ce părea mereu pe punctul de a se transforma în autocompătimire.

Vocea îi era gravă, adâncă, aspră.

– Nu dau doi bani pe cum rezolvați asta, spuse el. Faceți orice e nevoie ca să opriți aceste scurgeri și să preveniți orice dezvăluiri neautorizate ulterioare.

Cam Dewar și șeful lui, John Ehrlichman, stăteau și ascultau. Cam era înalt, la fel ca tatăl și bunicul lui, dar Ehrlichman era și mai înalt. Era asistentul pentru afaceri interne al președintelui. Denumirea modestă a postului său era înșelătoare: era unul dintre cei mai apropiați consilieri ai lui Nixon.

Cam știa de ce era furios președintele. Văzuseră toți emisiunea *This Day* din seara precedentă. Jasper Murray îi adusese în prim-plan pe susținătorii financiari ai lui Nixon, afirmând că Nixon anulase investigațiile antitrust care vizau trei corporații mari, ce făcuseră donații substanțiale pentru campania lui.

Era adevărat.

Mai rău, Murray sugerase că orice companie care voia să devieze o investigație, în anul alegerilor prezidențiale, nu avea altceva de făcut decât să ofere o donație suficient de mare către Comitetul pentru Realegerea Președintelui, cunoscut sub numele de CREEP.

Cam bănuia că și asta era, probabil, o afirmație adevărată.

Nixon folosise puterea instituției prezidențiale pentru a-și ajuta prietenii. În plus, îi atacase pe democrați, îndreptând audituri financiare și alte investigații către companiile care îi susțineau pe democrați.

Cam găsi că reportajul lui Murray era bolnăvicios de ipocrit. Toată lumea știa că ăsta era modul în care funcționa politica. De unde își închipuise că puteau veni altfel banii pentru campaniile prezidențiale? Și frații Kennedy ar fi făcut același lucru, dacă nu ar fi avut, deja, mai mulți bani decât Dumnezeu.

Scurgerile către presă fuseseră o problemă serioasă în mandatul lui Nixon. *New York Times* denunțase raidurile ultrasecrete împotriva vecinului Vietnamului, Cambodgia, citând surse anonime de la Casa Albă. Reporterul sindical Seymour Hersh arătase că trupele Statelor Unite uciseseră sute de oameni într-un sat vietnamez numit My Lai – o atrocitate pe care Pentagonul încerca, cu disperare, să o ascundă. Acum, în ianuarie 1972, popularitatea lui Nixon era la cel mai scăzut nivel din toate timpurile.

Dick Nixon o luase personal. El lua totul personal. În dimineața aceea părea rănit, trădat, ultragiat. Credea că lumea e plină de oameni care au ceva împotriva lui, iar scurgerile îi confirmau paranoia.

Şi Cam era furios. Când acceptase slujba la Casa Albă, sperase că va face parte dintr-o echipă care va schimba America. Tot ceea ce încercase însă să facă Administraţia Nixon fusese sabotat de liberalii din media şi de „sursele" lor trădătoare din cadrul guvernului. Era dureros de frustrant.

– Acest Jasper Murray! spuse Nixon.

Cam şi-l amintea pe Jasper. Omul care locuia în casa familiei Williams, la Londra, în anul în care familia Dewar fusese acolo în vizită. Acela era, într-adevăr, un cuib de cripto-comunişti.

– Este evreu? întrebă Nixon.

Cam era nerăbdător, dar îşi ţinu faţa rigidă, fără expresie. Nixon avea câteva idei fixe, una dintre acestea fiind faptul că evreii sunt spioni înnăscuţi.

– Nu prea cred, răspunse Ehrlichman.

– L-am întâlnit pe Murray la Londra, cu ani în urmă. Mama lui este pe jumătate evreică. Tatăl lui este ofiţer al armatei britanice, spuse Cam.

– Murray este britanic?

– Da, dar nu putem folosi asta împotriva lui, pentru că a servit alături de armata americană în Vietnam. A luat parte la acţiune şi are medalii care dovedesc asta.

– Ei bine, găsiţi o metodă de a opri aceste scurgeri. Nu vreau să aud de ce nu se poate face. Nu vreau scuze. Vreau rezultate. Vreau treaba rezolvată, indiferent de costuri.

Era genul de discurs belicos care îi plăcea lui Cam. Se simţi încurajat.

– Mulţumesc, domnule preşedinte, spuse Ehrlichman, apoi ieşiră amândoi.

– Ei bine, e destul de clar! spuse Cam nerăbdător imediat ce ieşiră din Biroul Oval.

– Avem nevoie de supraveghere pentru Murray, spuse Ehrlichman hotărât.

– Mă ocup eu de asta, rosti Cam.

Ehrlichman se îndreptă către biroul lui. Cam părăsi Casa Albă şi merse pe Pennsylvania Avenue către Ministerul de Justiţie.

„Supravegherea" putea să însemne o mulţime de lucruri. Nu era ilegal să spionezi o încăpere prin instalarea unor aparate ascunse de înregistrare. Să intri în secret într-o cameră ca să instalezi dispozitivele implica, aproape întotdeauna, delictul de intrare ilegală sau spargere. Şi interceptarea convorbirilor telefonice era ilegală – cu anumite excepţii. Administraţia Nixon considera că interceptarea devenea legală dacă avea aprobarea procurorului general. În ultimii doi ani, Casa Albă instalase şaptesprezece dispozitive de interceptare, toate aprobate de procurorul general, cu invocarea securităţii naţionale şi instalate de FBI. Cam se îndrepta spre autorizaţia cu numărul optsprezece.

Amintirile lui despre tânărul Jasper Murray erau destul de vagi, dar îşi amintea clar de frumoasa Evie Williams, care refuzase atât de dur avansurile

lui Cam având pe atunci 15 ani. Când el îi spusese că este îndrăgostit de ea, Erie îi răspunsese: „Nu fi ridicol". Apoi, când el insistase să-i dea un motiv, ea îi spusese: „Sunt îndrăgostită de Jasper, idiotule".

Își spuse, în sinea lui, că astea erau doar drame adolescentine prosteşti. Evie era acum o vedetă de cinema și un suporter al oricărei cauze comuniste, de la educația sexuală până la drepturile civile. Într-un incident faimos, la televiziunea națională, îl sărutase, în emisiunea fratelui ei, pe Percy Marquand, scandalizând audiența, care nu era obișnuită să vadă cum albii ating negrii. Și, cu siguranță, nu mai era îndrăgostită de Jasper. Multă vreme se întâlnise cu vedeta rock Hank Remington, deși acum nu mai erau împreună.

Amintirea refuzului ei disprețuitor îl durea pe Cam ca o arsură. Femeile încă îl refuzau. Chiar și Stephanie Maple, care nu era deloc frumoasă, îl refuzase în noaptea victoriei lui Nixon. Mai târziu, când veniseră amândoi la Washington ca să lucreze, Stephanie acceptase, în sfârșit, să se culce cu Cam, dar încheiase povestea după prima noapte, ceea ce, într-un fel, era și mai rău.

Cam știa că e înalt și ciudat, dar la fel era și tatăl lui, care aparent nu avusese niciodată probleme în a atrage femeile. Cam vorbise indirect cu mama lui despre acest subiect.

– Cum se face că te-ai îndrăgostit de tata? o întrebase el. Nu e frumos sau ceva de genul ăsta...

– Oh, dar era foarte drăguț, spuse ea.

Cam nu înțelesese despre ce vorbea.

Ajunse la Ministerul de Justiție și intră în holul mare, cu lămpi din aluminiu în stil Art Deco. Nu prevăzuse nicio problemă cu autorizațiile: procurorul general, John Mitchell, era prieten bun cu Nixon și fusese directorul de campanie al acestuia în 1968.

Ușile din aluminiu ale ascensorului se deschiseră. Cam intră și apăsă pe butonul pentru etajul al cincilea.

*

În zece ani de birocrație la Washington, Maria învățase să fie precaută. Biroul ei se afla pe culoarul care ducea la camerele procurorului general, iar ea lăsa ușa deschisă ca să poată vedea cine intra și ieșea. Fusese deosebit de atentă în ziua de după difuzarea ediției *This Day* care se baza pe informațiile ei. Știa că urma o reacție explozivă de la Casa Albă și aștepta să vadă ce formă va îmbrăca.

Imediat ce îl văzu trecând pe asistentul lui John Ehrlichman, sări din scaunul ei.

– Procurorul general se află într-o ședință și nu poate fi deranjat, spuse ea prinzându-l din urmă.

Era un băiat alb, ciudat, deşirat, înalt şi subţire, cu umerii ca un umeraş din sârmă, pe care abia stătea costumul. Cunoştea genul: era foarte deştept, dar naiv în acelaşi timp. Arboră cel mai prietenos zâmbet.

– Te pot ajuta eu?

– Nu e genul de lucru care se poate discuta cu o secretară, răspunse el iritat.

Antenele Mariei se activară. Simţi pericolul, dar pretinse că e dornică să ajute.

– Atunci, e un lucru bun că nu sunt doar o secretară, spuse ea. Sunt avocat. Numele meu este Maria Summers.

În mod clar, el avea dificultăți în asimilarea conceptului de avocat negru, şi pe deasupra femeie.

– Unde ai studiat? întrebă el sceptic.

Se aştepta probabil să audă numele vreunui colegiu obscur pentru negri, aşa că ei îi făcu plăcere să spună, pe un ton relaxat:

– Facultatea de Drept din Chicago. Dar nu putu rezista să întrebe: Dar tu?

– Eu nu sunt avocat, recunoscu el. Am o diplomă în limba rusă, la Berkeley. Cam Dewar.

– Am auzit despre tine. Lucrezi pentru John Ehrlichman. De ce nu vii să discutăm în biroul meu?

– O să-l aştept pe procurorul general.

– E vorba de emisiunea de televiziune de seara trecută?

Cam privi rapid în jur. Nu asculta nimeni.

– Trebuie să facem ceva în legătură cu asta, spuse Maria empatic.Guvernul nu poate să-şi facă treabă cu toate scurgerile astea, care apar mereu, continuă ea plină de indignare. Este imposibil!

Atitudinea tânărului deveni mai caldă.

– Asta crede şi preşedintele.

– Dar ce putem face în legătură cu asta?

– Trebuie să-i interceptăm convorbirile lui Jasper Murray.

Maria înghiți în sec. „Slavă Domnului că am aflat despre asta", se gândi ea, dar spuse:

– Minunat – ceva acțiune serioasă, în sfârşit.

– Un ziarist care recunoaşte că primeşte informații confidenţiale din interiorul guvernului este, în mod cert, o amenințare la adresa securității naționale.

– Absolut. Nu-ți face griji pentru hârțogărie. O să-i pun în față lui Mitchell o cerere de autorizare chiar azi. O să fie bucuros să o semneze, sunt sigură.

– Mulţumesc.

Ea îl surprinse uitându-se la pieptul ei. Întâi o privise ca pe o secretară, apoi ca pe o negresă, iar acum o privea ca pe o pereche de sâni. Tinerii erau atât de previzibili!

– Asta va fi ceea ce se numeşte „o treabă în punga neagră", spuse ea. Fraza însemna pătrundere ilegală. Joe Hugo se ocupă de treburile astea, la FBI.

– Mă duc să mă văd cu el acum. Cartierul general al FBI se găsea în aceeaşi clădire. Mulţumesc pentru ajutor, Maria.

– Cu plăcere, domnule Dewar.

Ea îl privi cum se retrage pe coridor şi închise uşa biroului. Ridică receptorul şi sună la Fawcett Renshaw.

– Aş vrea să las un mesaj pentru George Jakes, spuse ea.

*

Joe Hugo era un tip palid, cu ochi albaştri, pătrunzători. Ca toţi agenţii FBI, purta haine extrem de conservatoare: un costum simplu, gri, cămaşă albă, o cravată ştearsă, pantofi negri cu vârf ascuţit. Şi Cam era convenţional în gusturile sale, dar, dintr-odată, costumul lui oarecare, maro, cu dungi, cu revere largi şi pantaloni evazaţi, părea ieşit din comun.

Cam îi spuse lui Hugo că lucrează pentru Ehrlichman, adăugând imediat:

– Am nevoie de o interceptare telefonică la Jasper Murray, ziaristul de televiziune.

Joe se agită.

– Să pui microfoane în biroul *This Day?* Dacă asta răsuflă...

– Nu în biroul lui, ci acasă. Informatorii despre care vorbim ies, cel mai probabil, seara târziu, se duc la un telefon public şi îl sună acasă.

– În ambele variante avem o problemă. FBI-ul nu mai face treburi din astea.

– Cum? De ce?

– Domnul Hoover a simţit că Biroul este în pericol să o încaseze pentru alte persoane din guvern.

Cam nu-l putea contrazice. Dacă FBI era descoperit în timp ce spărgea casa unui ziarist, în mod evident preşedintele ar fi negat că ştie ceva despre asta. Aşa funcţionau lucrurile. J. Edgar Hoover încălca legea de mulţi ani, dar acum, pentru un anumit motiv, devenise iritabil în legătură cu acest subiect. Nu aveai ce să discuţi cu Hoover, în vârstă de 77 de ani şi la fel de sănătos ca întodeauna.

Cam ridică vocea:

– Preşedintele a cerut această interceptare, iar procurorul general este fericit să o autorizeze. O să refuzaţi?

– Relaxează-te, spuse Hugo. Există întotdeauna o cale de a-i oferi preşedintelui ceea ce doreşte.

– Vrei să spui că o să o faci tu?

– Vreau să spun că există o cale. Hugo notă ceva într-un carnet şi rupse foaia. Sună-l pe tipul ăsta. El făcea treburile astea înainte. Acum este pensionat, ceea ce înseamnă că le face neoficial.

Cam nu se simțea confortabil cu ideea de a face lucrurile neoficial. „Ce înseamnă asta?“ se întrebă, dar simți că nu era un moment bun ca să pună întrebarea.

Luă bucata de hârtie. Avea un nume, „Tim Tedder“, și un număr de telefon.

– O să-l sun chiar astăzi, spuse Cam.

– De la un telefon public, completă Hugo.

*

Primarul din Roath, Mississippi, stătea în biroul lui George Jakes de la Fawcett Renshaw. Numele lui era Robert Denny, dar el zise:

– Spune-mi Denny. Toată lumea îl cunoaște pe Denny. Chiar și micuța mea doamnă îmi spune Denny.

Era genul de om pe care George îl înfruntase toată viața: un rasist alb, urât, gras, cu gura mare și pe deasupra prost.

În orașul lui se construia un aeroport cu ajutor din partea guvernului, dar cei care primeau fonduri federale trebuiau să fie angajatori care ofereau oportunități egale. Iar Maria, la Ministerul de Justiție, aflase că noul aeroport nu va avea alți angajați negri în afară de hamali.

Era tipic pentru genul de treburi pe care le primea George.

Denny era pe cât de condescendent putea să fie un om.

– Noi facem lucrurile altfel, în Sud, George, spuse el.

„La dracu', crezi că nu știu? se gândi George. Nenorociții ca tine mi-au rupt brațul acum zece ani și încă mă deranjează ca naiba în zilele reci.“

– Oamenii din Roath nu ar avea încredere într-un aeroport condus de „colorați“, continuă Denny. S-ar teme că lucrurile nu sunt făcute cum trebuie, știi, din punctul de vedere al siguranței. Sunt convins că mă înțelegi.

„Poți să pui pariu că te înțeleg, rasist prost.“

– Bătrânul Renshaw îmi este un bun prieten.

Renshaw nu era prieten cu Denny, George știa asta. Partenerul principal al firmei se întâlnise cu clientul său doar de două ori. Denny încerca să-l agite pe George. „Dacă o dai în bară, șeful tău o să fie cu adevărat supărat pe tine.“

– El mi-a spus că tu ești cea mai indicată persoană din Washington pentru a-mi lua Ministerul de Justiție din cârcă, continuă Denny.

– Domnul Renshaw are dreptate, chiar sunt, răspunse George.

Împreună cu Denny se mai aflau doi consilieri municipali și trei asistenți, toți albi. Acum se lăsară pe spate, părând ușurați. George îi asigură din nou că problemele lor puteau fi rezolvate.

– Acum, spuse George, există două căi prin care putem obține asta. Putem să mergem la tribunal și să contestăm decizia Ministerului de Justiție. Nu sunt prea isteți tipii de acolo și putem găsi câteva slăbiciuni în procedurile lor, greșeli în rapoarte și interferențe. Procesul este bun pentru firma mea, pentru că nota voastră de plată va fi mai mare.

– Putem plăti, spuse Denny; aeroportul era, în mod cert, un proiect profitabil.

– Sunt două probleme cu procesul, spuse George. Unu: există întotdeauna întârzieri, iar voi vreți ca aeroportul să fie construit și funcțional cât de repede se poate. Doi: niciun avocat nu poate spune, cu mâna pe inimă, care va fi decizia Curții. Nu poți să știi niciodată.

– Cel puțin, nu aici, în Washington, rosti Denny.

În mod cert, tribunalele din Roath erau mult mai docile față de dorințele bărbatului.

– Ca alternativă, spuse George, putem negocia.

– Ce ar implica asta?

– O introducere treptată, la toate nivelurile, a mai multor angajați negri.

– Promite-le orice! spuse Denny.

– Nu sunt complet idioți, orice plată se va baza pe îndeplinirea condițiilor.

– Ce crezi că vor dori?

– Celor de la Ministerul de Justiție nu prea le pasă, atât timp cât pot spune că au rezolvat treaba, dar se vor consulta cu organizațiile negrilor din orașul tău. George aruncă o privire către dosarul de pe biroul său. Cazul ăsta a fost adus în atenția Ministerului de Justiție de organizația Creștinii din Roath pentru Drepturi Egale.

– Comuniști nenorociți, rosti Denny.

– Ministerul de Justiție va fi de acord, probabil, cu orice compromis care are aprobarea acestui grup. Asta vă va lua – și ție, și lor – ministerul din cârcă.

Denny se panică.

– Ar fi bine să nu-mi spui că trebuie să negociez cu nenorociții de Creștini din Roath.

– Este cea mai inteligentă variantă dacă vrei să obții o soluție rapidă la problema ta.

Denny se burzului.

– Dar nu trebuie să negociezi personal cu ei. De fapt, recomandarea mea este să nu vorbești cu ei deloc, adăugă George.

– Și atunci, cum o să negociez cu ei?

– O să o fac eu, răspunse el. Voi zbura acolo chiar mâine.

– Iar dumneata, știi... având culoarea pe care o ai, o să fii capabil să-i determini să se retragă, rânji primarul.

George voia să-l strângă de gât pe nemernic.

– Nu vreau să mă înțelegeți greșit, domnule primar – vreau să spun, Denny. Va trebui să faceți câteva schimbări reale. Treaba mea este să mă asigur că acestea vor fi cât se poate de nedureroase. Sunteți un lider politic cu mare experiență și cunoașteți importanța relațiilor publice.

– Este adevărat.

– Dacă se vorbeşte despre faptul că organizaţia Creştinilor din Roath se retrage, ar putea fi sabotată întreaga afacere. E mai bine să acceptaţia conduita asta, prin care faceţi concesii mici, împotriva voinţei dumneavoastră, ca să vedeţi aeroportul construit, pentru binele oraşului.

– Am priceput, spuse Denny făcându-i cu ochiul.

Fără să-şi dea seama, Denny fusese de acord să răstoarne o veche practică şi să angajeze mai mulţi negri la aeroport. Era o victorie măruntă, dar George o savură. Oricum, Denny nu avea să fie fericit până când nu avea să le spună, lui şi altora, că dăduse lovitura. Era mai bine, poate, să-l lase să continue în iluzia lui.

George îi făcu şi el cu ochiul.

În timp ce delegaţia din Tennessee ieşea din birou, secretara lui George îi aruncă o privire stranie şi îi strecură o hârtie.

Era un mesaj telefonic dactilografiat: „Mâine, la ora 6.00, la Barney Circle Full Gospel Church, va avea loc o întrunire pentru rugăciuni".

Privirea secretarei spunea că, pentru un avocat din Washington, ăsta era un mod ciudat de a-şi petrece timpul liber.

George ştia că mesajul venea de la Maria.

*

Cam nu îl plăcu pe Tim Tedder. Purta un costum de safari şi avea o tunsoare militărească. Nu avea perciuni, într-un moment în care aproape toată lumea purta perciuni. Cam simţi că Tedder era prea entuziast. Cu siguranţă savura tot ceea ce era clandestin. Cam se întreba ce ar fi spus oare Tedder dacă i-ar fi cerut să-l omoare pe Jasper Murray în loc să-i pună microfoane.

Tedder nu avea scrupule în a încălca legea, dar era obişnuit să lucreze cu guvernul şi, în douăzeci şi patru de ore, apăru în biroul lui Cam cu un plan scris şi un buget.

Planul prevedea ca trei oameni să supravegheze apartamentul lui Jasper Murray timp de două zile, pentru a-i determina obiceiurile. Apoi să intre la o oră pe care ei o vor considera sigură şi să îi instaleze un transmiţător în telefon. Aveau să plaseze şi un aparat de înregistrare, undeva în apropiere, probabil pe acoperişul clădirii, într-o cutie inscripţionată „50 000 VOLŢI – NU ATINGEŢI", pentru a descuraja curioşii. Apoi schimbau frecvenţele la fiecare douăzeci şi patru de ore, timp de o lună, urmând să transcrie conversaţiile.

Preţul pentru toate acestea era de 5000 de dolari. Cam lua aceşti bani din fondul de protocol pe care îl avea alocat Comitetul pentru Realegerea Preşedintelui.

Cam discută propunerea cu Ehrlichman, perfect conştient că depăşea o limită. În toată viaţa lui nu făcuse nimic ilegal. Acum, era pe punctul de a deveni complice la o spargere. Era necesară; scurgerile trebuiau oprite, iar

președintele spusese: „Nu-mi pasă cum rezolvați treaba". În orice caz, Cameron nu se simțea confortabil în legătură cu asta. Sărise pe o placă de surfing, în întuneric, și nu vedea apa de dedesubt.

John Erhlichman scrise „E" în căsuța pentru aprobare.

Apoi, adăugă o notiță plină de îngrijorare: „Dacă este realizată cu asigurarea voastră că nu poate fi depistată".

Cam știa ce înseamnă asta.

Dacă lucrurile mergeau prost, el trebuia să-și asume vina.

*

George plecă de la birou la 5.30 și conduse spre Barney Circle, un cartier rezidențial cu chirii reduse, aflat la est de Capitol Hill. Biserica era un fel de șopron pe un teren înconjurat de garduri înalte, din sârmă. Înăuntru, rândurile de scaune tari erau pe jumătate ocupate. Enoriașii erau toți negri, majoritatea femei. Era un loc bun pentru o întâlnire clandestină: un agent FBI ar fi fost tot atât de nepotrivit ca un rahat pe o față de masă.

Una dintre femei se întoarse, iar el o recunoscu pe Maria. Se așeză lângă ea.

– Ce s-a întâmplat? întrebă el în șoaptă. Care este urgența?

Ea își duse degetul la buze.

– După asta, spuse ea.

El zâmbi strâmb. Trebuia să stea o oră la rugăciune. Ei bine, poate că sufletește îi prindea bine.

George era încântat să facă parte din acest complot de capă și spadă împreună cu Maria. Munca lui la Fawcett Renshaw nu îi satisfăcea pasiunea pentru justiție. Dădea o mână de ajutor la cauza egalității negrilor, dar cu picătura și foarte încet. Avea 36 de ani, fiind suficient de bătrân ca să știe că visurile de tinerețe despre o lume mai bună devin rareori realitate, dar, în același timp, era dornic să poată face mai mult decât să angajeze câțiva negri în plus la aeroportul din Roath.

Intră un preot îmbrăcat în robă, care începu o rugăciune atemporală, ce dură zece sau cincisprezece minute. Apoi invită congregația să se așeze în liniște și să aibă propria conversație cu Dumnezeu.

– Vom fi fericiți să ascultăm vocea oricărui om care se simte mișcat de Sfântul Spirit pentru a-și împărtăși rugăciunile cu noi, ceilalți. În conformitate cu învățăturile apostolului Pavel, femeile trebuie să rămână tăcute în biserică.

George o înghionti pe Maria, știind că se va zburli la această mostră de sexism sanctificat.

Mama lui George o adora pe Maria. George credea că Jacky își închipuia că ar fi putut ajunge ca Maria dacă s-ar fi născut cu o generație mai târziu. Ar fi putut beneficia de o educație bună, de o slujbă importantă, de o rochie neagră și de un colier de perle.

În timpul rugăciunii, gândurile lui George hoinăriră către Verena, care dispăruse printre Panterele Negre. I-ar fi plăcut să creadă că era responsabilă de partea mai umană a misiunii, cum ar fi gătitul micului dejun gratuit pentru copiii de la şcolile din oraş ai căror părinţi îşi petreceau dimineaţa curăţând birourile albilor. Dar, cunoscând-o pe Verena, putea, la fel de bine, să jefuiască bănci.

Preotul încheie întrunirea cu încă o rugăciune lungă. Imediat ce spuse „Amin", membrii congregaţiei se întoarseră unul către celălalt şi începură să discute. Bâzâitul conversaţiei lor era destul de puternic şi George simţi că putea vorbi cu Maria fără frica de a fi auziţi.

Maria spuse imediat:

– Vor intercepta telefonul de acasă al lui Jasper Murray. Unul dintre băieţii lui Ehrlichman a venit la noi, de la Casa Albă.

– Evident, ultima emisiune a lui Jasper a declanşat asta.

– Poţi să fii sigur.

– Şi, de fapt, nu pe Jasper îl vor.

– Ştiu. E vorba despre persoana care-i oferă informaţii. E vorba despre mine.

– O să mă întâlnesc cu Jasper chiar astăzi şi o să-l atenţionez să fie precaut cu tot ce vorbeşte la telefonul de acasă.

– Mulţumesc. Maria privi împrejur. Nu suntem chiar atât de neobservabili pe cât am sperat.

– De ce?

– Suntem prea bine îmbrăcaţi. Evident, nu avem ce căuta aici.

– Şi acum secretara mea crede că am renăscut. Hai să plecăm de aici.

– Nu putem pleca împreună. Ieşi tu primul.

George părăsi mica biserică şi luă maşina înapoi, spre Casa Albă.

George se gândi că Maria nu era singurul informator care oferea presei informaţii din interior: cu siguranţă mai erau şi alţii. Îşi imagină că nonşalantul dispreţ al preşedintelui pentru lege îi şocase pe câţiva dintre angajaţii guvernului şi îi determinase să încalce discreţia care îi caracterizase o viaţă întreagă. Ilegalităţile lui Nixon erau înspăimântătoare, mai ales pentru că era un preşedinte a cărui campanie se bazase pe lege şi ordine. George simţea că poporul american era victima unei înşelătorii de proporţii gigantice.

Încercă să se gândească unde era cel mai bine să se întâlnească cu Jasper. Ultima dată se dusese, pur şi simplu, la biroul *This Day*. Poate că nu era periculos să mai facă asta încă o dată, dar trebuia să evite să repete vizita. Nu dorea să fie văzut prea des împreună cu Jasper, de către obişnuiţii Washingtonului. Pe de altă parte, întâlnirea lor trebuia să pară întâmplătoare, nu conspirativă, pentru cazul în care cineva i-ar fi urmărit.

Conduse până la parcarea etajată de lângă biroul lui Jasper. Echipa de la *This Day* ocupa o mulţime de locuri la etajul al treilea. George parcă în apropiere şi se duse la un telefon public.

Jasper se afla la biroul lui.

George nu își spuse numele.

– E vineri seară, spuse el fără vreo introducere. Când te gândești să pleci de la birou?

– Curând.

– Acum ar fi foarte bine.

– În regulă.

George închise.

Câteva minute mai târziu, Jasper ieşi din ascensor, un bărbat impozant cu o coamă impresionantă, ducând cu el o haină de ploaie. Se îndreptă către maşina lui, un Lincoln Continental de culoarea bronzului, cu acoperiş textil negru.

George intră în Lincoln alături de el şi îi povesti despre interceptare.

– Va trebui să demontez telefonul şi să scot microfonul, spuse Jasper.

George clătină din cap.

– Dacă faci asta, ei vor şti, pentru că nu vor mai recepţiona niciun semnal.

– Şi atunci?

– Vor găsi o altă modalitate să te urmărească şi, data viitoare, s-ar putea să nu mai avem norocul să aflăm despre asta.

– Rahat. Toate convorbirile mele importante au loc de acasă. Ce o să fac?

– Când te sună o sursă importantă, spune-i că eşti ocupat şi că suni tu mai târziu; apoi, te duci la un telefon public.

– Cred că o să mă descurc cumva. Mulţumesc pentru pont. Vine de la aceeaşi sursă?

– Da.

– Deţine informaţii foarte precise.

– Da, răspuse George, aşa este.

Capitolul 47

Beep Dewar veni să-l vadă pe Dave Williams la Daisy Farm, studioul său de înregistrări din valea Napa.

Camerele erau simple, dar confortabile, însă în studio nimic nu era simplu – erau numai echipamente de ultimă generaţie. Aici fuseseră realizate câteva albume de succes, iar închirierea locului începuse să devină o mică afacere profitabilă. Uneori artiştii îi cereau lui Dave să fie producător, iar lui i se părea că are talent pentru a-i ajuta să obţină sunetul pe care şi-l doreau.

Era foarte bine, pentru că Dave nu mai făcea atât de mulţi bani ca altădată. De la destrămarea grupului Plum Nellie, existaseră câteva albume de succes, un album live şi un album cu versiuni alternative. Fiecare se vânduse în mai puţine exemplare decât cel dinaintea lui. Albumele solo se vânduseră binişor. Dave nu avea probleme, dar nu-şi mai cumpăra un Ferrari nou în fiecare an, iar tendinţa era de descreştere.

Când îl sună Beep şi îl întrebă dacă ar putea să treacă pe la el a doua zi, fu atât de surprins, încât nici măcar nu se interesă dacă avea un motiv anume pentru asta.

În dimineaţa respectivă îşi dădu barba cu şampon, în duş, îmbrăcă o pereche de jeanşi curaţi şi alese o cămaşă albastră, strălucitoare. Apoi se întrebă pe sine de ce se agita în felul ăsta. Nu mai era îndrăgostit de Beep. De ce îi păsa ce gândea ea despre cum arată? Îşi dădu seama că voia ca ea să-l vadă şi să regrete că l-a părăsit. „Prost nenorocit", îşi spuse cu voce tare, apoi îmbrăcă un tricou vechi.

Totuşi, se întreba ce voia de la el.

Când interfonul de la poartă clipi, în tăcere, el se afla în studio cu un tânăr cantautor care lucra la primul său album. Îl lăsă pe artist să mediteze la trecerea de la mijlocul piesei şi ieşi. Beep se apropie de clădire într-un Mercury Cougar roşu, decapotat.

Se aştepta ca ea să se fi schimbat şi era curios să vadă cum mai arată, însă ea era la fel: micuţă, drăguţă, cu o privire poznaşă. Părea foarte puţin schimbată de la prima lor întâlnire, din urmă cu zece ani, când era o fată de

13 ani tulburător de sexy. Astăzi purta pantaloni albaştri de matador şi o bluză cu dungi fără mâneci, iar părul îi era tuns scurt.

Întâi o duse în spatele casei şi îi arătă priveliştea în lungul văii. Era iarnă şi vița-de-vie era dezfrunzită, dar soarele strălucea şi şirurile de plante maronii aruncau umbre albastre, creând modele sinuoase, ca urmele unei perii.

– Ce fel de struguri cultivi aici? întrebă ea.

– Cabernet sauvignon, struguri roşii, clasici. Este un soi robust şi solul pietros îi priește.

– Faci vin?

– Da. Nu e prea grozav, dar îl îmbunătățim. Hai înăuntru să guşti un pahar.

Ei îi plăcu bucătăria lambrisată, care părea tradițională în ciuda faptului că era dotată cu aparatură de ultimă generaţie. Dulapurile erau din pin natural lucrat manual, acoperit cu un lac deschis la culoare, care dădea lemnului o strălucire aurie. Dave îndepărtase tavanul plat, deschizând înălțimea camerei până la acoperişul înclinat.

Petrecuse multă vreme proiectând acea încăpere, pentru că voia să arate precum bucătăria casei din Great Peter Street, o cameră în care toată lumea venea să-şi petreacă timpul, să mănânce, să bea şi să vorbească.

Se aşezară la masa veche din pin, iar Dave deschise o sticlă de Daisy Farm Red din 1969, primul pe care el şi Danny Medina îl produseseră ca parteneri. Era încă prea acid, iar Beep se strâmbă. Dave râse.

– Cred că îi poți aprecia potențialul.

– O să te cred pe cuvânt.

Ea scoase un pachet de Chesterfield.

– Fumezi Chesterfield de când aveai 13 ani, spuse Dave.

– Ar trebui să mă las.

– N-am mai văzut niciodată ţigări atât de lungi.

– Erai drăguț la vârsta aia.

– Imaginea buzelor tale trăgând dintr-un Chesterfield era ciudat de excitantă pentru mine, deşi n-aş putea spune de ce.

– Puteam să-ți spun eu, râse ea.

El mai luă o înghițitură de vin. Avea să devină mai bun în vreo doi ani.

– Cum mai este Walli? întrebă el.

– Bine. Se droghează mai mult decât ar trebui, dar ce pot să spun? E o vedetă rock.

Dave zâmbi.

– Şi eu fumez jointuri în fiecare seară.

– Te vezi cu cineva?

– Sally Dasilva.

– Actriţa. Am văzut o fotografie cu voi doi mergând la o premieră, dar n-am ştiut că e ceva serios.

Nu era ceva serios.

– Ea stă în L.A. şi amândoi muncim mult, dar ne întâlnim din când în când.

– Apropo, trebuie să-ţi spun cât de mult o admir pe sora ta.

– Evie e o actriţă bună.

– M-a făcut să râd cu lacrimi la filmul în care a jucat rolul unui poliţist începător. Activismul ei este însă ceea ce o face să fie o eroină. Mulţi oameni se opun războiului, dar nu mulţi au curajul să meargă în Vietnamul de Nord.

– A fost extrem de speriată.

– Îmi închipui.

Dave puse paharul jos şi o privi fix pe Beep. Nu-şi mai putea reţine curiozitatea.

– Ce e, de fapt, în mintea ta, Beep?

– În primul rând îţi mulţumesc pentru că te-ai întâlnit cu mine. Nu erai obligat şi apreciez asta.

– Cu plăcere.

Fusese pe punctul să spună „nu", dar curiozitatea îl ajutase să treacă peste resentimente.

– În al doilea rând, vreau să-ţi cer iertare pentru ce s-a întâmplat în 1968. Îmi pare rău că te-am rănit. A fost urât din partea mea şi n-am încetat nicio clipă să mă simt ruşinată din cauza asta.

Dave clătină din cap. Nu dorea să o contrazică. Să-l lase pe logodnicul ei să o găsească în pat cu cel mai bun prieten al lui fusese la fel de crud ca şi faptul că ea nu avea pe atunci decât 20 de ani; dar asta nu era o scuză suficientă.

– În al treilea rând, şi lui Walli îi pare rău. Ne iubim încă, nu vreau să mă înţelegi greşit, dar suntem conştienţi de ceea ce am făcut. Walli îţi va spune asta personal dacă îi vei oferi această şansă.

– Bine.

Beep începuse să trezească emoţiile lui Dave. Simţea ecourile unei pasiuni de mult uitate: furie, indignare, pierdere. Era curios să vadă unde avea să ducă asta.

– Ai putea vreodată să ne ierţi? întrebă Beep.

Nu era pregătit pentru această întrebare.

– Nu ştiu, nu m-am gândit la asta, răspunse el cu voce slabă.

Înainte de ziua de astăzi, probabil că i-ar fi spus că nu-i mai pasă, dar, cumva, întrebările lui Beep treziseră în el o tristeţe adormită. Ce implica iertarea asta?

Beep inspiră.

– Walli vrea să strângă din nou grupul.

– O!

Dave nu se aştepta la asta.

– Îi e dor să lucreze cu tine.

Dave găsi mulțumitor acest fapt, într-un fel diavolesc.

– Albumele solo nu au mers foarte bine, adăugă Beep.

– Ale lui s-au vândut mai bine decât ale mele.

– Nu vânzările îl deranjează. Nu-i pasă de bani, nu cheltuie nici măcar jumătate din cât câștigă. Ceea ce contează pentru el este că muzica era mult mai bună atunci când o făceaţi împreună.

– Nu pot să te contrazic, răspunse Dave.

– Are câteva piese pe care ar dori să ţi le împărtășească. Am putea să-i aducem pe Lew și pe Buzz de la Londra. Am putea locui aici, la Daisy Farm, cât timp lucrăm la album, apoi ați putea face un concert de revenire, poate chiar un turneu.

Împotriva dorinței lui, Dave se simți emoționat. Nimic nu fusese la fel de incitant ca anii petrecuţi alături de Plum Nellie, toată perioada aceea, de la Hamburg la Haight-Ashbury. Trupa fusese exploatată, furată și sfâșiată, iar ei iubiseră fiecare clipă. Acum era plătit corect, era respectabil, o personalitate de televiziune, un *entertainer* pentru familii, un antreprenor în lumea spectacolelor, dar nu era nici pe jumătate la fel de amuzant.

– Să pornim, din nou, la drum? se întrebă el. Nu știu.

– Gândește-te la asta, îl rugă Beep. Nu spune nici da, nici nu.

– Bine, răspunse Dave. O să mă gândesc la asta.

Dar știa, deja, răspunsul.

O conduse până la mașină. Pe scaunul pasagerului se afla un ziar. Beep îl ridică și i-l dădu.

– Ai văzut asta? întrebă ea. Este o fotografie a surorii tale.

*

În fotografie era Evie Williams în costum de camuflaj.

Primul lucru care îl frapă pe Cam Dewar fu cât de atrăgătoare era. Hainele fără formă nu făceau decât să sublinieze că dedesubt se afla un corp perfect, pe care lumea îl văzuse în filmul *The Artist's Model*. Bocancii grei și boneta o făceau și mai drăguță.

Stătea pe un tanc. Cam nu știa prea multe despre armament, dar legenda îi spunea că era un tanc sovietic T-54 cu un tun de 100 de milimetri.

În jurul ei se aflau soldați în uniforma armatei nord-vietnameze. Ea părea să le spună ceva amuzant, iar fața ei era iluminată de viață și de umor. Bărbații zâmbeau și râdeau în felul în care oamenii, oriunde în lume, o făceau în preajma unei celebrități de la Hollywood.

Conform articolului care însoțea fotografia, ea se afla într-o misiune de pace. Aflase că poporul vietnamez nu dorea să fie în război cu Statele Unite.

– Ce surpriză! spuse Cam sarcastic.

„Tot ceea ce doreau era să fie lăsați în pace", spunea Evie.

Fotografia era un triumf mediatic pentru mişcarea antirăzboi. Jumătate din fetele din America doreau să fie Evie Williams, iar jumătate din băieţi doreau să o ia de nevastă, şi toţi admirau curajul ei de a merge în Vietnamul de Nord. Mai rău, comuniştii nu-i făceau niciun rău. Îi vorbeau şi îi spuneau că vor să fie prieteni cu poporul american.

Cum putea maleficul preşedinte să arunce bombe asupra unor oameni atât de drăguţi?

Constatarea îl făcu pe Cam să simtă că îi vine să vomite.

Casa Albă nu înghiţea însă astfel de minciuni.

Cam dădea telefoane, chemând ziarişti care erau simpatizanţi. Nu erau prea mulţi din ăştia: presa liberală îl ura pe Nixon şi o parte a presei conservatoare îl considera prea moderat. Existau însă destui susţinători, se gândea Cam, pentru a porni un contraatac, dacă aveau să continue cu asta.

Cam avea în faţa lui o listă cu subiectele de atins şi, în funcţie de persoana cu care discuta, alegea un subiect sau altul.

– Câţi băieţi americani crezi că au fost ucişi de tancul acela? îl întrebă el pe scenaristul unui talk-show.

– Nu ştiu, spune-mi tu, răspunse acesta.

Răspunsul corect era, probabil, niciunul, pentru că forţele nord-vietnameze nu întâlneau, de obicei, forţele americane, ci se angajau în lupte cu armata sud-vietnameză. Oricum, nu asta era ideea.

– Este o întrebare pe care ar trebui să le-o pui liberalilor care vin la talk-show-ul tău, spuse Cam.

– Ai dreptate, este o întrebare bună.

Vorbind cu editorialistul unui tabloid de dreapta, el întrebă:

– Ştiai că Evie Williams este britanică?

– Mama ei este americancă, sublinie ziaristul.

– Mama ei urăşte America atât de mult, încât a părăsit ţara în 1936 şi nu a mai revenit niciodată, de atunci.

– Bine punctat!

Vorbind cu un ziarist liberal care îl ataca adesea pe Nixon, Cam spuse:

– Trebuie să recunoşti că este naivă dacă se lasă folosită în felul ăsta de către nord-vietnamezi, pentru propaganda antiamericană. Sau tu chiar iei în serios misiunea ei de pace?

Rezultatele fură spectaculoase. A doua zi începu contraatacul împotriva lui Evie Williams, care fu chiar mai puternic decât succesul ei iniţial. Deveni inamicul public numărul unu, înlocuindu-l pe Eldridge Cleaver, violatorul în serie şi liderul Panterelor Negre. La Casa Albă începură să curgă scrisori care o denigrau – şi nu toate erau scrise de filialele partidului republican din ţară. Deveni o figură urâtă de oamenii care votaseră pentru Nixon, oameni care se agăţau de simpla credinţă că eşti ori pentru America, ori împotriva ei.

Cam găsi că treaba asta era una extrem de mulțumitoare. De fiecare dată când citea diatriba unui tabloid împotriva ei, își amintea cum numise dragostea lui ridicolă.

Dar nu terminase cu ea încă.

Când contraatacul era în punctul culminant, el îl sună pe Melton Faulkner, un om de afaceri pro-Nixon, care era în consiliul de conducere al uneia dintre rețelele de televiziune. El folosi centrala ca să-l sune, pentru ca secretara lui Faulkner să spună: „Casa Albă la telefon!"

Când dădu de Faulkner, se prezentă și spuse:

– Președintele mi-a cerut să vă sun, domnule, în legătură cu o emisiune specială pe care rețeaua o pregătește despre Jane Addams.

Jane Addams, care murise în 1935, fusese o militantă progresistă, sufragetă și câștigătoare a Premiului Nobel pentru Pace.

– Așa este, spuse Faulkner. Este președintele un fan al ei?

„Este, pe dracu'", se gândi Cam; Jane Addams era exact genul de liberal cu mintea rătăcită pe care el îl ura.

– Da, este, spuse Cam. *The Hollywood Reporter* spune că vă gândiți să o distribuiți pe Evie Williams în rolul lui Jane.

– Așa este.

– Probabil că ați văzut știrile recente despre Evie Williams și felul în care s-a lăsat exploatată, pentru propagandă, de inamicii Americii.

– Sigur, am citit articolele.

– Sunteți convins că această actriță britanico-americană, cu vederi socialiste, este persoana potrivită pentru a interpreta un erou american?

– Ca membru al consiliului, nu am niciun cuvânt de spus în legătură cu distribuția...

– Președintele nu are nicio putere să întreprindă ceva în sensul ăsta, ferească Sfântul, dar s-a gândit că, poate, sunteți interesat să auziți părerea lui.

– Sunt, cu siguranță.

– Mi-a făcut plăcere să vorbesc cu dumneavoastră, domnule Faulkner.

Cam închise.

Auzise oamenii spunând că răzbunarea e dulce, dar nimeni nu îi spusese cât de dulce.

*

Dave și Walli stăteam pe niște scaune înalte, în studioul de înregistrări, cu chitarele în mână. Compuseseră un cântec intitulat *Împreună, din nou,* format din două părți diferite, cântate din game diferite, și aveau nevoie de un acord central, care să facă tranziția. Reluară cântecul iar și iar, încercând diferite variante.

Dave era fericit. Încă mai aveau inspirație. Walli era un tip original, care inventa melodii și progresii armonice pe care nu le mai folosise nimeni. Își

pasau ideile de la unul la celălalt, iar rezultatul era mai bun decât orice reuşiseră să creeze separat. Urmau să-şi facă o revenire triumfătoare.

Beep nu se schimbase, dar Walli, da. Era jigărit, iar pometii lui şi ochii migdalaţi erau accentuaţi de această slăbiciune; era chipeş ca un vampir.

Buzz şi Lew se aşezaseră în preajmă, fumând, ascultând, aşteptând. Aveau răbdare. Imediat ce Dave şi Walli vor avea ideea gata, Buzz şi Lew se vor duce la instrumentele lor şi vor lucra partea de percuţie şi bas.

Era ora 10.00 seara şi ei lucraseră timp de trei ore. Aveau să o ţină aşa până la trei sau patru dimineaţa, apoi aveau să doarmă până la prânz. Astea erau orele rock and rollului.

Era cea de a treia zi petrecută în studio. În prima zi improvizaseră, cântând vechi piese care le plăceau, bucurându-se să se obişnuiască, din nou, unul cu celălalt. Walli cântase câteva linii melodice minunate, pentru chitară. Din păcate, a doua zi, Walli se deranjase la stomac şi se retrăsese devreme. Deci, asta era prima lor zi de lucru serioasă.

Pe un amplificator, alături de Walli, se afla o sticlă de Jack Daniels şi un pahar înalt, în care tronau câteva cuburi de gheaţă. Pe vremuri, beau tărie sau fumau iarbă adesea în timp ce lucrau la cântece. Făcea parte din distracţie. Acum, Dave prefera să lucreze treaz, dar Walli nu-şi schimbase obiceiurile.

Beep intră, aducând pe o tavă patru beri. Dave presupuse că ea prefera ca Walli să bea bere în loc de whisky. Ea aducea, adesea, mâncare în studio: îngheţată cu afine, prăjituri cu ciocolată, boluri cu alune, banane. Dorea ca Walli să trăiască şi cu altceva decât cu băutură. El lua o lingură de îngheaţă sau un pumn de alune şi revenea la Jack Daniels.

Din fericire, era încă strălucitor, după cum o arăta noul lor cântec. Oricum, era iritat de incapacitatea lor de a născoci acordul potrivit pentru tranziţie.

– Fir-ar! exclamă el. Îl am în cap, ştii? Dar nu vrea să iasă.

– Constipaţie muzicală, amice, spuse Buzz. Ai nevoie de un laxativ rock. Care ar fi echivalentul unui castron de prune?

– O operă de Schonberg, răspunse Dave.

– Un solo de tobe cu Dave Clark, spuse Lew.

– Un album cu Demis Roussos, completă Walli.

Interfonul clipi, iar Beep ridică receptorul.

– Intră, spuse ea, apoi închise. A venit Hilton, i se adresă ea lui Walli.

– Bine. Walli coborî de pe scaun, lăsă jos chitara şi ieşi.

Dave privi întrebător spre Beep, care spuse:

– Un dealer.

Dave continuă să cânte. Nu era nimic neobişnuit ca un vânzător de droguri să vină la un studio de înregistrări. Ştia că muzicienii folosesc drogurile mult mai mult decât majoritatea oamenilor şi aşa era dintotdeauna: Charlie Parker fusese dependent de heroină, iar asta se întâmplase cu o generaţie înaintea lor.

În timp ce Dave zdrăngănea, Buzz își luă basul și îl acompanie. Iar Lew se așeză la baterie și începu să bată, încet, căutând linia. Improvizau de cincisprezece sau douăzeci de minute, când Dave se opri și întrebă:

– Ce dracu' s-a întâmplat cu Walli?

Părăsi studioul, urmat de ceilalți, și se întoarse în casa mare.

Îl găsiră Walli în bucătărie. Era întins pe podea, cu o seringă hipodermică încă înfiptă în braţ. Se drogase imediat ce îi venise marfa.

Beep se aplecă peste el și scoase acul cu blândeţe.

– Va fi terminat până dimineaţă, spuse ea. Îmi pare rău.

Dave înjură. Asta însemna sfârșitul zilei de lucru.

– Ar trebui să mergem la cantină? îl întrebă Buzz pe Lew.

La poalele dealului se afla un bar, folosit, mai ales, de muncitorii mexicani. Purta numele ridicol de The Mayfair Lounge, așa că se refereau la el cu apelativul „cantină".

– Am putea, răspunse Lew.

Secția ritmică plecă.

– Ajută-mă să-l bag în pat, spuse Beep.

Dave îl apucă pe Walli de umeri, Beep de picioare, și împreună îl cărară în dormitor. Apoi reveniră în bucătărie. Beep se rezemă de bufet, în timp ce Dave puse de cafea.

– Este dependent, nu-i așa? spuse Dave jucându-se cu un filtru din hârtie.

Beep încuviinţă.

– Crezi că putem face măcar albumul ăsta?

– Da! spuse ea. Te rog, nu renunța la el. Mi-e frică...

– Bine, liniștește-te.

El porni mașina de cafea.

– Pot să-l controlez, spuse ea cu disperare. Seara se stăpânește, apelând la doze mici în timp ce lucrează, apoi, spre dimineaţă, se injectează și dispare. Acum a fost ceva neobișnuit. Nu se prăbușește așa foarte des. În mod normal, eu iau marfa și o raționalizez.

Dave păli. Privi spre ea.

– Ai devenit asistenta unui drogat.

– Luăm aceste decizii când suntem prea tineri, apoi trebuie să trăim cu ele, spuse ea și începu să plângă.

Dave o cuprinse în braţe, iar ea plânse la pieptul lui. El îi lăsă timp, în vreme ce pieptul cămășii lui se uda și bucătăria se umplea de aroma cafelei. Apoi se îndepărtă cu blândeţe și turnă două cești de cafea.

– Nu-ţi face griji, spuse el. Acum, că știm despre problemă, putem să o ocolim. În timp ce Walli este în cea mai bună formă, vom face lucrurile mai dificile: să scriem cântecele, să facem solourile de chitară, armoniile vocale.

Când nu e prin preajmă, vom face fondurile şi remixarea grosieră. Putem să o scoatem la capăt, împreună.

– Of, mulţumesc. I-ai salvat viaţa. Nu-ţi pot spune cât sunt de uşurată. Eşti un om foarte bun. Ea se ridică pe vârfuri şi îl sărută pe buze.

Dave simţi ceva ciudat. Ea îi mulţumea pentru că îi salvase viaţa iubitului ei şi, în acelaşi timp, îl sărutase.

– Am fost foarte proastă când am renunţat la tine, spuse ea apoi.

Era o totală lipsă de loialitate faţă de bărbatul din dormitor, dar loialitatea nu fusese niciodată punctul ei forte.

Ea îl cuprinse în braţe şi se lipi cu trupul de al lui.

Pentru o clipă, Dave rămase cu mâinile în aer, departe de ea, apoi cedă şi o cuprinse, din nou, în braţe. Poate că loialitatea nu era nici punctul lui forte.

– Drogaţii nu prea fac sex, spuse ea. A trecut ceva vreme.

Dave se cutremură. La un anumit nivel, înţelese că ştiuse că asta urma să se întâmple, din clipa în care ea apăruse în decapotabila roşie.

Tremura, pentru că o dorea foarte mult.

Totuşi, nu spuse nimic.

– Du-mă în pat, Dave, spuse ea. Hai să ne-o tragem ca pe vremuri, măcar o dată, de dragul trecutului.

– Nu, răspunse el.

Dar o făcu.

*

Terminară albumul în ziua în care muri directorul FBI, J. Edgar Hoover.

În timpul micului dejun, a doua zi, la prânz, în bucătăria de la Daisy Farm, Beep spuse:

– Bunicul meu este senator şi spunea că lui J. Edgar îi plăcea să o sugă.

Fură uimiţi.

Dave rânji. Era destul de sigur că bătrânul Gus Dewar nu îi spusese niciodată nepoatei lui „să o sugă", dar lui Beep îi plăcea să vorbească astfel în faţa băieţilor. Ştia că îi excită. Era o atitudine strengărească. Era unul dintre lucrurile care o făceau atât de incitantă.

– Bunicul mi-a spus că Hoover trăia cu un director asociat, un tip numit Tolson. Mergeau împreună peste tot, ca soţ şi soţie, continuă ea.

– Oameni ca Hoover ne-au creat un renume atât de prost nouă, ciudaţilor, spuse Lew.

Walli, trezit neobişnuit de devreme, întrebă:

– Hei, băieţi, o să facem un concert de revenire când iese albumul, corect?

– Da. La ce te gândeşti? întrebă Dave.

– Hai să-l transformăm într-o strângere de fonduri pentru George McGovern.

Ideea ca trupele de rock să strângă bani pentru politicienii liberali începuse să prindă, iar McGovern era candidatul principal la nominalizarea democraţilor pentru alegerile prezidenţiale din acel an, participând ca un candidat pacifist.

– Minunată idee. Ne dublează publicitatea şi ajută şi la încheierea războiului, spuse Dave.

– Eu sunt pentru, spuse Lew.

– Bine, sunt în minoritate, aşa că sunt de acord, spuse Buzz.

Lew şi Buzz plecară curând după aceea, pentru a prinde un avion către Londra. Walli se duse în studio pentru a-şi împacheta chitarele în cutiile lor, o treabă pe care nu o lăsa altora.

– Nu poţi pleca, pur şi simplu, îi spuse Dave lui Beep.

– De ce nu?

– Pentru că, în ultimele şase săptămâni, ne-am tras-o de ne-au sărit capacele, de câte ori s-a drogat Walli.

– A fost minunat, nu-i aşa? rânji ea.

– Şi pentru că ne iubim. Dave aşteptă să vadă dacă ea confirmă sau neagă lucrul ăsta.

Ea nu făcu nimic.

El repetă:

– Nu poţi pleca, pur şi simplu.

– Ce altceva aş putea face?

– Vorbeşte cu Walli. Spune-i să-şi ia o altă asistentă. Vino să locuieşti aici, cu mine.

Beep scutură din cap.

– Te-am cunoscut acum zece ani, spuse Dave. Am fost iubiţi. Am fost logodiţi, urma să ne căsătorim. Cred că te cunosc.

– Şi ce dacă?

– Îţi place de Walli, îţi pasă de el, vrei ca el să fie bine, dar faci rareori sex cu el şi, ceea ce este mai important, nu pare să-ţi pese de asta. Ceea ce îmi spune că nu-l iubeşti.

Din nou, ea nici nu confirmă, nici nu neagă.

– Eu cred că mă iubeşti pe mine, spuse Dave.

Ea privi spre cana goală de cafea, ca şi cum ar fi aşteptat ca răspunsurile să-i vină din zaţ.

– Vrei să ne căsătorim? întrebă Dave. Din cauza asta eziţi – vrei să te cer în căsătorie? Atunci, o să o fac. Căsătoreşte-te cu mine, Beep. Te iubesc. Te-am iubit de când aveai 13 ani şi nu cred că am încetat vreodată să o fac.

– Cum, nici măcar când erai în pat cu Mandy Love?

El zâmbi trist.

– S-ar putea să fi uitat de tine, din când în când.

– Acum te cred, zâmbi ea.

– Şi ce spui de copii? Ai vrea să ai copii? Eu îmi doresc asta.

Ea nu răspunse.

– Îmi dezgolesc sufletul în faţa ta şi nu primesc nimic în schimb. Ce se petrece în mintea ta? întrebă Dave.

Ea ridică privirea şi el văzu că plângea.

– Dacă plec, Walli o să moară, spuse Beep.

– Nu cred că o să se întâmple asta, răspunse Dave.

Beep ridică mâna în semn de tăcere.

– M-ai întrebat ce se petrece în mintea mea. Dacă vrei cu adevărat să afli, nu mă contrazice în ceea ce spun.

Dave tăcu.

– În viaţa mea, am făcut o mulţime de lucruri rele şi egoiste. Despre unele ştii, dar mai sunt şi altele.

Dave putea să creadă asta, dar voia să-i spună şi că adusese multă bucurie şi fericire în viaţa atâtor oameni, inclusiv în a lui. Oricum, ea îi ceruse s-o asculte. Şi asta făcu.

– Ţin viaţa lui Walli în mâinile mele.

Dave îşi înghiţi replica, dar Beep spuse ceea ce îi stătea şi lui pe limbă.

– Bine, nu e vina mea că el este un drogat, nu sunt mama lui, nu trebuie să-l salvez.

Dave se gândi că Walli ar fi putut fi mai puternic decât îl credea Beep. Pe de altă parte, Jimi Hendrix murise, Janis Joplin murise, Jim Morrison murise...

– Vreau să-l schimb, spuse Beep. Mai mult, vreau să mă revanşez pentru greşelile mele. A venit momentul ca eu să fac şi altceva decât ceea ce mă aranjează pe moment. A venit vremea să fac ceva bun. Aşa că o să rămân cu Walli.

– E hotărârea ta definitivă?

– Da.

– Atunci, adio! spuse Dave şi se grăbi să iasă din cameră, pentru ca ea să nu-l audă cum plânge.

Capitolul 48

– La Kremlin sunt panicaţi în legătura cu vizita lui Nixon, îi spuse Dimka Tanyei.

Se aflau în apartamentul lui Dimka. Fetiţa lor de trei ani, Katya, stătea pe genunchii Tanyei şi se uita pe o carte cu ilustraţii cu animale de la fermă.

Dimka şi Natalya se mutaseră înapoi în Casa Guvernului. Clanul Peshkov-Dvorkin ocupa, acum, trei apartamente în aceeaşi clădire. Bunicul Grigori stătea încă în casa lui, locuind acum cu fiica sa, Anya, şi cu nepoata sa, Tanya. Fosta soţie a lui Dimka, Nina, locuia cu Grisha, un micuţ şcolar în vârstă de opt ani. Dimka şi Natalya şi micuţa Katya se mutaseră în aceeaşi clădire. Tanya îşi adora nepotul şi nepoata şi era întotdeauna fericită să stea cu ei. Casa Guvernului era asemănătoare unui sat, se gândea, uneori, Tanya, cu familii întregi având grijă de copiii lor.

Oamenii o întrebau deseori pe Tanya dacă nu îşi dorea propriii copii. „Este destul timp", le răspundea ea mereu. Avea numai 32 de ani. Dar nu simţea că doreşte să se căsătorească. Vasili nu era iubitul ei, dar îşi dedicase întreaga viaţă muncii sub acoperire pe care o făceau împreună, prima oară când publicaseră *Disidenţa*, apoi când trecuseră cărţile lui Vasili în Vest. Ocazional, era curtată de unul dintre burlacii eligibili, din ce în ce mai puţini, de vârsta ei, iar uneori ieşea la câteva întâlniri şi chiar ajungea să se culce cu unul dintre ei, dar nu putea să lase pe niciunul în viaţa ei clandestină.

Viaţa lui Vasili era, acum, mai importantă decât a ei. După ce se publicase *A Free Man*, el devenise unul dintre cei mai importanţi scriitori din lume. El interpreta Uniunea Sovietică pentru tot restul lumii. După a treia carte, *The Age of Stagnation*, se vorbea despre Premiul Nobel, cu excepţia faptului că, aparent, nu putea fi acordat unui autor care publica sub pseudonim. Tanya era canalul prin care munca lui ajungea în Vest şi i-ar fi fost imposibil să ţină un asemenea secret teribil.

Comuniştii îl urau pe Ivan Kuznetsov. Întreaga lume ştia că nu-şi putea dezvălui numele adevărat de teamă că munca lui ar fi fost suprimată, iar asta îi făcea pe liderii de la Kremlin să arate ca nişte filistini. De fiecare dată când lucrările lui erau menţionate în presa din Vest, oamenii subliniau că acestea

nu fuseseră publicate niciodată în rusă, limba în care erau scrise, din cauza cenzurii sovietice. Asta înnebunea Kremlinul.

– Vizita lui Nixon a fost un mare succes, îi spuse Tanya lui Dimka. În biroul nostru primim veşti din surse vestice. Oamenii nu se pot opri să-l felicite pe Nixon pentru viziunea lui. Ăsta este un salt uriaş înainte pentru stabilitatea lumii, se spune. Cotele lui din sondaje au crescut, iar ăsta este un an electoral în Statele Unite.

Ideea că imperialist-capitaliştii ar fi putut avea legături cu independenţii comunişti chinezi, pentru a izola URSS, era o perspectivă terifiantă pentru conducătorii sovietici. Ei îl invitară imediat pe Nixon la Moscova, pentru a încerca să echilibreze situaţia.

– Acum, sunt disperaţi să transforme vizita lui Nixon aici într-un succes, spuse Dimka. Ar face orice să împiedice Statele Unite să se alăture Chinei.

Tanya fu trăsnită de un gând.

– Orice?

– Exagerez. Dar la ce te gândeşti?

Tanya simţi cum inima ei o ia razna.

– Ar elibera disidenţii?

– Ah!

Dimka ştia, dar nu putea spune, că Tanya se gândea la Vasili. Era unul dintre foarte puţinii oameni care ştiau despre legătura ei cu un disident. El însă era prea precaut ca să menţioneze asta întâmplător.

– KGB propune exact opusul – suprimarea lor. Vor să încarcereze pe oricine ar fi capabil să afişeze o pancartă de protest către limuzina preşedintelui american.

– Asta este o idioţenie, spuse Tanya. Dacă băgăm, brusc, sute de oameni în închisori, americanii vor afla – şi ei au spioni – şi nu o să le placă deloc.

Dimka dădu din cap.

– Nixon nu doreşte ca criticii săi să spună că a fost aici şi a ignorat întreaga problemă a drepturilor omului – cel puţin, nu într-un an electoral.

– Exact.

Dimka privi gânditor.

– Trebuie să folosim această oportunitate la maximum. Mâine am o întâlnire cu nişte oameni de la ambasada americană. Mă întreb dacă nu putem profita de asta...

*

Dimka se schimbase. Invazia Cehoslovaciei făcuse asta. Până în acel moment, el se agăţase cu încăpăţânare de credinţa că poate fi reformat comunismul. În 1968 văzuse însă că imediat ce unii oameni încep să facă progrese în schimbarea naturii guvernării comuniste, eforturile lor vor fi zdrobite de cei care au ceva de câştigat din menţinerea lucrurilor aşa cum sunt.

Oamenilor ca Brejnev și Andropov le plăcea puterea, statutul și privilegiile: de ce ar risca toate astea? Dimka era acum de acord cu sora lui: cea mai mare problemă a comunismului era aceea că autoritățile atotcuprinzătoare ale partidului vor înăbuși întotdeauna schimbările. Sistemul sovietic era înghețat, fără speranță, într-un conservatorism terifiat, la fel cum fusese și regimul țarilor, cu șaizeci de ani în urmă, pe când bunicul său era maistru la uzinele Putilov din Sankt-Petersburg.

Câtă ironie era, reflectă Dimka, în faptul că primul filosof care explicase fenomenul schimbării sociale fusese Karl Marx.

A doua zi, Dimka prezidă încă una din lungile serii de discuții despre vizita lui Nixon la Moscova. Natalya era acolo, dar, din păcate, era prezent și Evgheni Filipov. Echipa americană era condusă de Ed Markham, un diplomat de carieră, de vârstă mijlocie. Fiecare vorbea prin interpret.

Nixon și Brejnev aveau să semneze două tratate de limitare a armamentului și un acord pentru protecția mediului. „Mediul" nu era un subiect de discuție în politica sovietică, dar, aparent, Nixon era foarte interesat de asta și promova o legislație de pionierat în Statele Unite. Aceste trei documente aveau să constituie o garanție suficientă că vizita va fi aclamată ca un triumf istoric, eliminând, pe termen lung, pericolele unei alianțe chino-americane. Doamna Nixon avea să viziteze școli și spitale. Nixon insista să aibă o convorbire cu un poet disident, Evgheni Yevtushenko, pe care îl întâlnise, anterior, la Washington.

La întâlnirea din acea zi, sovieticii și americanii discutară probleme de securitate și protocol, ca întotdeauna. La mijlocul ședinței, Natalya rosti cuvintele asupra cărora căzuse de acord cu Dimka, în prealabil. Vorbind spre americani, pe un ton neutru, ea spuse:

– Am acordat foarte multă atenție solicitării voastre de a elibera un mare număr de așa-ziși prizonieri politici, ca un gest de bună credință față de ceea ce voi numiți drepturile omului.

Ed Markham aruncă o privire uluită către Dimka, președintele de ședință. Markham nu știa nimic despre asta, din cauză că americanii nu făcuseră o asemenea cerere. Dimka făcu un gest rapid, mascat, indicându-i lui Markham că trebuie să păstreze tăcerea. Un negociator talentat și experimentat, americanul nu spuse nimic.

Filipov fu la fel de surprins.

– N-am avut cunoștință despre o asemenea...

Dimka ridică vocea.

– Te rog, Evgheni Davidovitch, nu o întrerupe pe tovarășa Smotrov! Insist să vorbească doar câte o singură persoană.

Filipov păru furios, dar pregătirea sa în Partidul Comunist îl determină să respecte regulile.

– Noi nu avem prizonieri politici în Uniunea Sovietică şi nu vedem de ce am elibera criminali, pe străzi, ca să coincidă cu vizita unui şef de stat străin, continuă Natalya.

– Linişte, spuse Dimka.

Markham era clar nelămurit. De ce să ridici o falsă solicitare, doar ca să o refuzi? Aşteaptă însă în linişte să vadă încotro se îndrepta Natalya. Între timp, Filipov bătea darabana pe agenda lui, în semn de frustrare.

– Oricum, unui număr limitat de persoane le sunt interzise vizele de călătorie din cauza conexiunilor cu grupuri antisociale şi derbedei, spuse Natalya.

Asta era exact situaţia prietenului Tanyei, Vasili. Dimka încercase, odată, să obţină eliberarea lui, dar eşuase. Poate că vor avea mai mult noroc de data asta.

Dimka îl privi intens pe Markham. Îşi va da seama ce se întâmplă şi îşi va juca rolul? Dimka avea nevoie ca americanii să pretindă că făcuseră cereri pentru eliberarea disidenţilor. El ar putea, apoi, să se întoarcă la Kremlin şi să spună că SUA insista pe acest lucru ca o precondiţie pentru vizita lui Nixon. În acel moment, orice obiecţii din partea KGB sau a altui grup ar fi dispărut, pentru că toată lumea, la Kremlin, era disperată să-l aducă pe Nixon în ţară şi să-l îndepărteze de chinezi.

Natalya continuă:

– Cum aceşti oameni nu au fost condamnaţi de un tribunal, nu există acţiuni legale pe care guvernul să le poată întreprinde, aşa că ne oferim să uşurăm restricţiile, să le permitem să călătorească, în semn de bunăvoinţă.

Dimka spuse către americani:

– Această acţiune a noastră l-ar satisface pe preşedintele vostru?

Faţa lui Markham se lumină, iar acum înţelese jocul pe care-l făceau Natalya şi Dimka. Era fericit să fie folosit în felul ăsta, aşa că spuse:

– Da, cred că ar fi suficient.

– Suntem de acord, atunci, spuse Dimka şi se lăsă pe spate în scaunul său, cu un puternic sentiment de reuşită.

*

Preşedintele Nixon veni la Moscova în mai, când zăpada se topise şi soarele strălucea.

Tanya sperase să vadă o eliberare pe scară largă a prizonierilor politici, care să coincidă cu această vizită, dar era dezamăgită. Fusese cea mai bună şansă pe care o avusese, de ani de zile, pentru a-l elibera pe Vasili din cătunul său din Siberia şi de a-l aduce la Moscova. Tanya ştia că fratele său încercase, dar se părea că eşuase. Îi venea să plângă.

Şeful ei, Daniil Antonov, spuse:

– Tanya, te rog, urmeaz-o astăzi pe soţia preşedintelui.

– La dracu', spuse ea. Doar pentru că sunt femeie nu înseamnă că trebuie să fac, mereu, reportaje despre femei.

Întreaga sa carieră, Tanya se luptase să nu primească sarcini „feminine". Uneori câștigase, alteori pierduse.

Astăzi pierduse.

Daniil era un tip de treabă, dar nu-i plăcea să fie presat.

– Nu-ți cer tot timpul să te ocupi de femei, n-am făcut-o niciodată, așa că nu vorbi tâmpenii. Astăzi îți cer să te ocupi de Pat Nixon. Așa că fă ce ți s-a spus.

Daniil era, de fapt, un șef minunat. Tanya cedă.

Astăzi, Pat Nixon era dusă la Universitatea de Stat din Moscova, o clădire cu 32 de etaje, din piatră galbenă, cu mii de încăperi. Părea aproape goală.

Doamna Nixon întrebă:

– Unde sunt toți studenții?

Rectorul universității, vorbind prin interpret, răspunse:

– Este o perioadă de examene. Toți învață.

– Nu mă duceți să mă întâlnesc cu poporul rus, se plânse ea.

Tanya ar fi vrut să spună: „Poți să pui pariu că nu te duc să te întâlnești cu poporul rus. Ți-ar putea spune adevărul".

Doamna Nixon părea conservatoare chiar și după standardele de la Moscova. Părul îi era ridicat în sus și dat cu fixativ, ca o cască vikingă și aproape la fel de dur. Purta haine care arătau prea tinerești pentru ea și, în același timp, demodate. Avea un zâmbet fix, care ezita rareori, chiar și când corpul de presă, care o urma peste tot, devenea nesupus.

Fu dusă într-o sală de studiu, unde, la mese, stăteau trei studenți. Părură surprinși să o vadă și, în mod clar, nu știau cine este. În mod evident, nu doreau să vorbească cu ea.

Săraca doamnă Nixon, probabil că nu avea habar că orice contact cu un străin era periculos pentru cetățenii sovietici de rând. Se expuneau la a fi arestați și interogați despre ce s-a vorbit chiar și dacă întâlnirea era aranjată în prealabil. Numai cei mai tâmpiți moscoviți doreau să schimbe câteva vorbe cu vizitatorii străini.

Tanya își compuse articolul în minte, în timp ce îi urma pe vizitatori. *Doamna Nixon a fost impresionată, în mod clar, de noua și moderna Universitate de Stat din Moscova: Statele Unite nu au o clădire universitară comparabilă ca dimensiuni.*

Adevărata poveste era la Kremlin și, din acest motiv, Tanya era furioasă pe Daniil. Nixon și Brejnev semnau tratate care aveau să facă un loc mai sigur. Ăsta era reportajul pe care dorea să-l facă Tanya.

Știa, din lectura presei străine, că vizita lui Nixon în China și această excursie la Moscova îi modificaseră perspectivele pentru alegerile prezidențiale

din noiembrie. De la minimul din ianuarie, cotele lui de popularitate crescuseră. Avea o şansă foarte bună de a fi reales.

Doamna Nixon a fost îmbrăcată cu un costum deux-piece în carouri, cu jachetă scurtă şi o fustă discretă, sub genunchi. A purtat pantofi albi cu tocul jos. Toaleta a fost completată de o eşarfă din şifon. Tanya ura să scrie despre modă. Făcuse reportaje despre criza rachetelor din Cuba, pentru Dumnezeu!

La final prima-doamnă se îndepărtă, într-o limuzină Chrysler LeBaron, şi grupul de presă se împrăştie.

În parcare, Tanya văzu un bărbat înalt, care purta un pardesiu jerpelit şi stătea în soarele de primăvară. Avea părul gri-fier, neîngrijit, iar liniile feţei sale arătau ca şi cum ar fi fost, odată, chipeş.

Era Vasili.

Îşi băgă pumnul în gură şi îşi muşcă mâna, ca să-şi reţină ţipătul care îi creştea în gât.

El văzu că ea îl recunoscuse şi zâmbi, arătând găuri acolo unde fuseseră dinţi.

Ea se îndreptă, încet, spre locul unde el aştepta, cu mâinile în buzunarele hainei. Bărbatul nu purta pălărie şi se încrunta din cauza soarelui.

– Ţi-au dat drumul, spuse Tanya.

– Ca să-i facă pe plac preşedintelui american, spuse el. Mulţumesc, Dick Nixon.

Ar fi trebuit să-i mulţumească lui Dimka Dvorkin, dar era, probabil, mai bine să nu spună nimănui, nici măcar lui Vasili.

Ea privi îngrijorată în jur, dar nu era nimeni la vedere.

– Nu te îngrijora, spuse Vasili. De două săptămâni locul ăsta este saturat de poliţie de securitate. Dar au plecat toţi acum cinci minute.

Ea nu se mai putea stăpâni şi se aruncă în braţele lui. El o bătu pe spate, de parcă ar fi încurajat-o. Ea îl îmbrăţişă mai tare.

– Uau, spuse el. Miroşi bine.

Ea se desprinse din îmbrăţişare. Se lupta cu sute de întrebări, dar trebui să-şi înfrâneze entuziasmul şi să aleagă una.

– Unde locuieşti?

– Mi-au dat un apartament stalinist – vechi, dar drăguţ.

Apartamentele din epoca lui Stalin aveau camere mai mari şi tavane mai înalte decât apartamentele mai compacte construite la sfârşitul anilor '50 şi '60.

Ea deborda de exaltare.

– Pot să te vizitez?

– Nu încă. Hai să aflăm cât de îndeaproape mă supraveghează.

– Ai de lucru? Era şmecheria favorită a comuniştilor, să se asigure că un om nu primeşte de lucru, pentru ca apoi să-l acuze că este un parazit social.

– Sunt la Ministerul Agriculturii. Scriu broşuri pentru ţărani, în care le explic noile tehnici de cultivare. Nu-mi plânge de milă; este o muncă importantă şi mă pricep să o fac.

– Şi sănătatea?

– Sunt gras! rosti el şi îşi deschise haina ca să-i arate.

Ea râse fericită. Nu era gras, dar poate că nu era chiar atât de slab pe cât fusese.

– Porţi puloverul pe care ţi l-am trimis. Sunt uimită că ţi-a ajuns.

Era cel pe care Anna Murray îl cumpărase de la Viena. Tanya trebuia să-i explice acum totul. Nu ştia de unde să înceapă.

– Abia dacă l-am dat jos de pe mine, în patru ani. Nu am nevoie de el la Moscova, în mai, dar mi-e greu să mă obişnuiesc cu ideea că vremea nu este permanent glacială.

– Pot să-ţi iau un alt pulover.

– Probabil că faci mulţi bani!

– Nu, nu fac, răspunse ea, cu un zâmbet. Dar tu faci.

El se agită, nedumerit.

– Cum aşa?

– Hai să mergem la un bar, spuse ea apucându-l de braţ. Am foarte multe să-ţi spun.

*

Pe prima pagina din *Washington Post*, în dimineaţa zilei de duminică, 18 iunie, se găsea o poveste ciudată. Cei mai mulţi cititori au fost puţin nedumeriţi. Pentru câţiva, a fost extrem de enervantă.

CINCI PERSOANE REŢINUTE ÎNTR-UN COMPLOT PENTRU PLASAREA DE MICROFOANE LA SEDIUL DEMOCRAŢILOR

de Alfred E. Lewis

Washington Post Staff Writer

Cinci bărbaţi, dintre care unu a spus că este fost angajat al Agenţiei Centrale de Informaţii – CIA, au fost arestaţi la ora 2.30 a.m. ieri, în ceea ce autorităţile au descris ca fiind un complot pentru a plasa microfoane în birourile Comitetului Naţional al Partidului Democrat.

Trei dintre bărbaţi erau născuţi în Cuba şi un altul a spus că a antrenat exilaţi cubanezi pentru activităţi de gherilă după invazia din Golful Porcilor, din 1961.

Ei au fost surprinşi de trei ofiţeri ai poliţiei metropolitane, în uniformă, la etajul şase al clădirii de birouri Watergate, 2600 Virginia Ave., NW, unde Comitetul Naţional al Partidului Democrat ocupă întregul etaj.

Nu a apărut nicio explicaţie imediată de ce cei cinci suspecţi doreau să infiltreze microfoane în birourile Comitetului Naţional al Partidului Democrat sau dacă lucrau sau nu pentru alte persoane sau organizaţii.

Cameron Dewar citi articolul şi spuse:

– O, rahat!

Împinse floricelele de porumb într-o parte, prea tensionat ca să mănânce. Ştia exact despre ce era vorba şi reprezenta o ameninţare teribilă pentru preşedintele Nixon. Dacă oamenii ar fi aflat sau ar fi crezut că preşedintele legii şi ordinii ordonase o spargere, ar fi putut să-i spulbere realegerea.

Cam trecu peste unele paragrafe până când ajunse la numele celor acuzaţi. Se temea că Tim Tedder era printre ei. Spre uşurarea lui Cam, Tedder nu era menţionat.

Cei mai mulţi dintre oamenii numiţi acolo erau însă prieteni sau asociaţi ai lui Tedder.

Tedder şi un grup de foşti agenţi FBI şi CIA formaseră Unitatea Specială de Investigaţii a Casei Albe. Aveau un birou bine securizat la parterul clădirii birourilor executive, peste drum de Casa Albă. Pe uşa lor era lipită o placă pe care scria „Instalatori". Era o glumă. Treaba lor era să oprească scurgerile.

Cam nu ştia că plănuiseră să instaleze microfoane în birourile democraţilor. Oricum, nu era surprins: era o idee destul de bună şi putea să aducă informaţii despre sursele scurgerilor.

Se bănuia însă că idioţii nu aveau să se lase arestaţi de nenorocita de poliţie din Washington.

Preşedintele se afla în Bahamas şi trebuia să se întoarcă a doua zi.

Cam sună la biroul instalatorilor. Îi răspunse Tim Tedder.

– Ce mai faci? întrebă Cam.

– Sortez dosare.

În fundal, Cam auzea scârţâitul unui tocător de hârtie.

– Bine, spuse el.

Apoi se îmbrăcă şi plecă spre Casa Albă.

La început, părea că niciunul dintre spărgători nu poate fi legat direct de preşedinte şi, peste weekend, Cam se gândi că scandalul poate fi stăpânit. Apoi, reieşi că unul dintre ei dăduse un nume fals. „Edward Martin" era, de fapt, James McCord, un agent CIA pensionat, angajat permanent de CREEP, Comitetul pentru Realegerea Preşedintelui.

– Asta ne termină, spuse Cam. Se simţea zdrobit şi devastat. Era teribil.

Ediţia de luni a ziarului *Washington Post* venea cu o informaţie despre McCord într-un articol semnat de Bob Woodward şi Carl Bernstein.

Cam încă mai spera că implicarea președintelui putea fi acoperită.

Apoi intră în scenă FBI-ul. Biroul începu să-i investigheze pe cei cinci spărgători. Pe vremuri, se gândi Cam cu regret, J. Edgar Hoover n-ar fi făcut așa ceva, dar Hoover era mort. Nixon își instalase acolo un prieten pe Patrick Gray, în calitate de director executiv, dar Gray nu cunoștea Biroul și se lupta să-l stăpânească. Rezultatul era că FBI începuse să funcționeze ca o agenție de aplicare a legii.

În posesia spărgătorilor se găsise o mare sumă de bani, bancnote noi, cu serii consecutive. Asta însemna că, mai devreme sau mai târziu, FBI putea să urmărească banii și să afle cine i-a plătit.

Cam știa, deja. Acești bani, ca toate plățile pentru toate proiectele sub acoperire ale administrației, proveneau din fondul ascuns al CREEP.

Ancheta FBI trebuia să fie oprită.

*

Când Cam Dewar păși în biroul Mariei Summers, la Ministerul de Justiție, femeia trecu printr-un moment de frică. Fusese descoperită? Descoperise, cumva, Casa Albă, că ea era sursa informațiilor din interior pe care le avea Jasper Murray? Stătea în picioare, lângă dulapul cu dosare și, pentru o clipă, simți cum i se înmuiau picioarele și se temu că o să cadă.

Cam fu însă prietenos și ea se calmă. El zâmbi, se așeză și îi aruncă acea privire adolescentină, de sus până jos, care arăta că o găsește atractivă.

„Visează în continuare, băiat alb", se gândi ea.

Ce mai punea la cale, acum? Ea se așeză la birou, își scoase ochelarii și îi oferi un zâmbet călduros.

– Bună, domnule Dewar, spuse ea. Cum a mers interceptarea?

– Până la urmă nu ne-a oferit prea multe informații, răspunse Cam. Credem că Murray are un telefon protejat, altundeva, pe care îl folosește pentru convorbirile confidențiale.

„Slavă Domnului", se gândi ea.

– Asta este rău, spuse ea.

– Apreciem ajutorul tău, oricum.

– Sunteți foarte drăguț. Pot să vă mai ajut cu ceva?

– Da. Președintele dorește ca procurorul general să ordone FBI să oprească investigația despre spargerea de la Watergate.

Maria încercă să-și ascundă șocul, pe măsură ce mintea ei derula posibilele implicații. Deci, fusese o poznă a Casei Albe. Era uimită. Niciun alt președinte, în afară de Nixon, nu ar fi fost atât de arogant și de prost.

Încă o dată, putea afla mai multe dacă pretindea că este de acord.

– Bine, spuse ea, hai să ne gândim puțin la asta. Kleindienst nu este Mitchell, știi. John Mitchell a demisionat din postul de procuror general

pentru a se ocupa de CREEP. Înlocuitorul său, Richard Kleindienst, era un alt prieten al lui Nixon, dar nu atât de obedient. Kleindienst va dori un motiv, mai spuse Maria.

– Putem să-i oferim unul. Investigaţia FBI poate să ducă la probleme confidenţiale de politică externă. Ar putea să dezvăluie mai ales informaţii dăunătoare despre implicarea CIA în invazia preşedintelui Kennedy din Golful Porcilor.

Era tipic pentru Alunecosul Dick, se gândi Maria cu dezgust. Toată lumea pretindea că protejează interesele americane când, de fapt, salvau fundul înroşit al preşedintelui.

– Deci, e o problemă de siguranţă naţională.

– Da.

– Bine. Asta poate justifica acţiunea procurorului general de a ordona ca FBI să se retragă. Însă Maria nu dorea să fie atât de uşor pentru Casa Albă. Oricum, Kleindienst ar putea dori asigurări mai concrete.

– Putem să oferim asta. CIA este pregătită să facă o cerere oficială. Walters o va face. Generalul Vernon Walters era director adjunct al CIA.

– Dacă cererea este oficială, cred că putem să mergem mai departe şi să facem exact ceea ce doreşte preşedintele.

– Mulţumesc, Maria. Bărbatul se ridică. Ai fost, din nou, de mare ajutor.

– Cu plăcere, domnule Dewar.

Cam părăsi camera.

Maria se holba, gânditoare, la scaunul pe care el tocmai îl eliberase. Preşedintele autorizase, probabil, această spargere sau, cel puţin, închisese ochii. Ăsta era singurul motiv posibil pentru care Cam Dewar lucra atât de intens la această acoperire. Dacă cineva din administraţie aprobase această spargere, în ciuda dorinţei lui Nixon, persoana respectivă ar fi fost, deja, numită, dizgraţiată şi concediată. Nixon nu se ştia să se debaraseze de colegii care-l făceau de ruşine. Singura persoană de care îi păsa să o protejeze era el însuşi.

– Îl va lăsa să scape basma curată?

– Îl va lăsa pe naiba!

Ridică receptorul şi spuse:

– Sunaţi, vă rog, la Fawcett Renshaw.

Capitolul 49

Dave Williams era nervos. Trecuseră aproape cinci ani de când Plum Nellie cântase ultima dată pentru un public. Acum, erau pe punctul de a se prezenta în fața a șaizeci de mii de fani, pe Candlestick Park din San Francisco.

Să cânți în studio nu era deloc același lucru. Banda era iertătoare: dacă greșeai o notă, dacă vocea ta dădea greș sau dacă uitai versurile, puteai să ștergi greșeala și să încerci din nou.

Orice mergea prost în seara aceea avea să fie auzit de toată lumea aflată pe stadion și nu avea să fie iertat niciodată.

Dave își spuse să nu se mai poarte prostește. Făcuse asta de sute de ori. Își aminti cum cânta cu The Guardsmen în barurile din East End, în Londra, pe vremea când nu știa decât câteva acorduri. Privind în urmă, se mira de îndrăzneala lui tinerească. Își aminti noaptea în care Geoffrey leșinase, beat mort, la clubul The Dive din Hamburg, iar Walli urcase pe scenă și cântase soloul de chitară fără repetiții. Zile fericite și norocoase.

Dave avea acum nouă ani de experiență. Era mai mult decât întreaga carieră a multor vedete pop. Oricum, pe măsură ce fanii se adunau, cumpărând bere și tricouri și hot dog, toți având încredere că Dave le va asigura o seară măreață, simți că tremură.

O tânără de la compania muzicală care distribuia Nellie Records intră în cabina lui și îl întrebă dacă are nevoie de ceva. Fata purta pantaloni lăbărțați și un tricou tăiat, care puneau în evidență o față perfectă.

– Nu, mulțumesc, dragă, spuse el. Toate cabinele aveau un mic bar cu băuturi, bere, sucuri, gheață și un cartuș de țigări.

– Dacă vrei ceva ca să te relaxezi, să știi că am, adăugă ea.

El clătină din cap. Nu voia droguri acum. Poate va fuma un joint după aceea.

Ea insistă.

– Sau, dacă vrei, știi tu, orice...

Îi oferea sex. Era tot atât de atrăgătoare și de subțire pe cât putea fi o blondă californiană, care toate erau foarte frumoase, într-adevăr, dar el nu avea chef.

Nu mai avea chef de când o văzuse ultima oară pe Beep.

– Poate după spectacol, rosti el. „Dacă mă îmbăt suficient", se gândi. Apreciez oferta, dar acum vreau să dispari, spuse el, ferm.

Ea nu se arătă ofensată.

– Anunță-mă dacă te răzgândeşti! zise ea veselă înainte să iasă.

Concertul din seara asta era în beneficiul lui George McGovern. Campania lui electorală reuşise să aducă tinerii înapoi în politică. Ştia că în Europa ar fi fost considerat de centru, dar aici era considerat de stânga. Criticile lui dure la adresa războiului din Vietnam îi încântaseră pe liberali, iar el vorbea cu autoritate pentru că avea experiența celui de-al Doilea Război Mondial.

Sora lui Dave, Evie, intră în cabina lui ca să-i ureze succes. Era îmbrăcată astfel încât să evite să fie recunoscută, cu părul îngrămădit sub o beretă din tweed, cu ochelari de soare şi o jachetă de motociclist.

– Mă întorc în Anglia, spuse ea.

Fu surprins să audă asta.

– Ştiu că ai avut parte de articole proaste în presă de când cu fotografia din Hanoi, dar...

Ea clătină din cap.

– E mai rău decât atât. Astăzi sunt urâtă tot atât de pasional pe cât eram de iubită cu un an în urmă. Este fenomenul pe care l-a observat Oscar Wilde: ne întoarcem unul împotriva altuia cu o repeziciune uimitoare.

– M-am gândit că o să treci peste asta.

– Aşa am şi făcut, pentru o vreme, dar de şase luni nu mi s-a mai oferit niciun rol decent. Aş putea să joc o fată curajoasă într-un western, o stripteuză într-o improvizație în afara Broadway-ului sau orice rol doresc în turneul australian cu *Jesus Christ, Superstar.*

– Îmi pare rău, n-am ştiut.

– N-a fost tocmai ceva spontan.

– Ce vrei să spui?

– Vreo doi ziarişti mi-au spus că au primit telefoane de la Casa Albă.

– A fost ceva organizat?

– Cred că da. Uite ce e, eram o celebritate care îl ataca pe Nixon cu fiecare ocazie. Nu este surprinzător că a băgat cuțitul în mine când am fost suficient de proastă încât să-i ofer ocazia. Şi nu e incorect: eu fac tot ce pot ca să-l las fără o slujbă.

– E cam mult pentru tine.

– Şi s-ar putea nici măcar să nu fie Nixon. Pe cine cunoaştem care lucrează pentru Casa Albă?

– Fratele lui Beep? Lui Dave nu-i venea să creadă. Cam ți-a făcut asta?

– S-a îndrăgostit de mine, pe vremuri, la Londra, iar eu l-am refuzat destul de dur.

– Şi a ținut ranchiuna atâția ani?

– N-aş putea să dovedesc asta niciodată.

– Nemernicul!

– Aşa că mi-am scos la vânzare casa şic din Hollywood, am vândut decapotabila şi mi-am împachetat colecţia de artă modernă.

– Ce o să faci?

– Lady Macbeth, pentru început.

– O să fii extraordinară. Unde?

– Stratford-upon-Avon. Intru la Royal Shakespeare Company.

– O uşă se închide şi o alta se deschide.

– Sunt foarte fericită că o să joc, din nou, Shakespeare. Au trecut zece ani de când am jucat Ofelia, la şcoală.

– Nud.

Evie zâmbi jalnic.

– Ce mai spectacol a fost!

– Erai şi atunci o actriţă bună.

Ea se ridică.

– Te las să te pregăteşti. Bucură-te de seara asta, frăţiorule. O să fiu în public, dansând.

– Când pleci spre Anglia?

– Mâine voi fi în avion.

– Anunţă-mă când ai premiera cu *Macbeth*. Voi veni să te văd.

– Ar fi drăguţ.

Dave ieşi împreună cu Evie. Scena fusese construită pe o schelă temporară, la un capăt al terenului. În spatele scenei, o mulţime de hamali, sunetişti, oameni de la compania de discuri şi ziarişti privilegiaţi, stăteau în iarbă. Cabinele erau nişte corturi întinse într-o zonă îngrădită.

Buzz şi Lew apăruseră, dar nu se vedea nici urmă de Walli. Dave se baza pe Beep să-l aducă pe Walli la timp. Se întreba, neliniştit, pe unde or fi.

La puţin timp după ce plecă Evie, părinţii lui Beep veniră în culise. Dave era, din nou, în termeni buni cu Bella şi Woody. Hotărî să nu le spună ceea ce Evie tocmai îi comunicase despre Cam, lucru care stârnise presa împotriva ei. Democraţi de o viaţă, erau deja enervaţi de faptul că fiul lor lucra pentru Nixon.

Dave voia să ştie ce gândea Woody despre şansele lui McGovern.

– George McGovern are o problemă, spuse Woody. Ca să-l învingă pe Hubert Humphrey şi să obţină nominalizarea, trebuie să distrugă puterea vechilor baroni din partidul democrat, primarii de oraşe, guvernatorii de state şi şefii de sindicat.

Dave nu urmări prea atent.

– Şi cum se descurcă cu asta?

– După mizeria de la Chicago din 1968, partidul a rescris regulile, iar McGovern a prezidat comisia care a făcut asta.

– De ce este asta o problemă?

– Pentru că vechii poli de putere nu vor lucra pentru el. Unii îl detestă atât de mult, încât au pornit o mişcare numită „Democraţii pentru Nixon".

– Tinerii ca el.

– Trebuie să sperăm că vor fi de ajuns.

În sfârşit, Beep apăru împreună cu Walli. Părinţii fraţilor Dewar intrară în cabina lui Walli. Dave se îmbrăcă în costumul de scenă, un combinezon de paraşutist, roşu, şi cizme de genist. Făcu exerciţii pentru a-şi încălzi vocea. În timp ce cânta game, intră Beep.

Îi oferi un zâmbet radios şi îl sărută pe obraz. Ca de obicei, lumina încăperea doar pentru că intrase. „N-ar fi trebuit niciodată să o las să plece, se gândi Dave. Cât de prost pot fi?"

– Cum se simte Walli? întrebă el, îngrijorat.

– A luat o picătură de drog, atât cât să-l ajute să treacă de concert. O să-şi ia doza injectabilă când coboară de pe scenă. E în regulă, poate să cânte.

– Slavă Domnului!

Ea purta pantaloni sexy din satin şi un tricou foarte scurt, cu paiete. Se îngrăşase puţin de când Dave o văzuse la sesiunea de înregistrări: bustul ei părea mai mare şi chiar avea un pic de burtică. El îi oferi ceva de băut şi ea ceru Coca-Cola.

– Serveşte-te cu o ţigară, spuse el.

– M-am lăsat.

– Din cauza asta te-ai îngrăşat.

– Nu, nu de asta.

– Nu era o critică. Arăţi fantastic.

– Îl părăsesc pe Walli.

El fu şocat. Se întoarse dinspre bar şi se holbă la ea.

– Serios? El ştie?

– O să-i spun după spectacolul din seara asta.

– Ce uşurare! Dar ce s-a întâmplat cu toate chestiile pe care mi le-ai spus despre a fi o persoană mai puţin egoistă şi salvarea vieţii lui Walli?

– Am o viaţă mai importantă de salvat.

– A ta?

– A copilului meu.

– Dumnezeule! Dave se aşeză. Eşti însărcinată.

– În trei luni.

– Din cauza asta ţi s-au schimbat formele.

– Iar fumatul mă face să vomit. Nu mai folosesc nici iarbă.

În difuzorul din cabină se auzi o voce care spunea:

– Cinci minute până la spectacol, toată lumea. Toţi tehnicienii trebuie să treacă în poziţiile de spectacol.

– Dacă ești însărcinată, de ce îl părăsești pe Walli? spuse Dave.

– Nu vreau să cresc un copil în mediul acela. Una este să mă sacrific pe mine, dar cu totul altceva este să sacrific un copil. Copilul ăsta va avea o viață normală.

– Unde te vei duce?

– Mă mut înapoi cu părinții mei. Ea clătină din cap într-un de gest de uimire. Este incredibil. De zece ani fac tot ce pot ca să-i scot din sărite, dar când am avut nevoie de ajutorul lor, au spus, pur și simplu, da. Uimitor.

Din difuzor se auzi:

– Un minut, toată lumea. Trupa este invitată să vină la marginea scenei când este gata.

Pe Dave îl trăsni un gând.

– Trei luni...

– Nu știu al cui este copilul, spuse Beep. A fost conceput în timp ce lucram la album. Am luat pilulele, dar uneori uitam să le iau, mai ales când mă drogam.

– Dar mi-ai spus că tu și Walli făceați sex foarte rar.

– Rar nu înseamnă niciodată. Aș spune că sunt zece la sută șanse să fie copilul lui.

– Deci, nouăzeci la sută este copilul meu.

Lew aruncă o privire în cortul lui Dave.

– Mergem, spuse el.

– Vin acum, răspunse Dave.

Lew plecă, iar Dave îi spuse lui Beep:

– Mută-te cu mine.

Ea se holbă la el.

– Vorbești serios?

– Da.

– Chiar dacă nu este copilul tău?

– Sunt convins că o să îți iubesc copilul. Te iubesc pe tine. La naiba, îl iubesc pe Walli. Vino cu mine, te rog.

– O, Doamne, spuse ea și începu să plângă. Am sperat și m-am rugat să spui asta.

– Asta înseamnă că o să vii?

– Desigur. Este tot ce îmi doresc.

Dave simți că pentru el răsărise soarele.

– Bine. Atunci, asta vom face, spuse el.

– Ce se va întâmpla cu Walli? Nu vreau să moară.

– Am o idee în legătură cu asta, spuse Dave. Îți voi spune după spectacol.

– Du-te pe scenă, te așteaptă.

– Ştiu. El o sărută uşor pe gură. Ea îşi puse braţele în jurul lui şi îl îmbrăţişă. Te iubesc, spuse el.

– Şi eu te iubesc. Am fost nebună să te las să pleci.

– Nu mai face asta niciodată.

– Niciodată.

Dave ieşi. Alergă peste iarbă şi apoi urcă pe trepte spre locul unde era adunată trupa. Apoi fu trăsnit de un gând.

– Am uitat ceva, zise el.

Buzz rosti iritat:

– Ce? Chitarele sunt pe scenă.

Dave nu-i răspunse. Alergă înapoi, la cabină. Beep încă era acolo, ştergându-şi ochii.

– Vrei să ne căsătorim? întrebă Dave.

– Da, răspunse ea.

– Bine, spuse el şi alergă înapoi spre scenă. Toată lumea e în regulă? întrebă apoi.

Toată lumea era în regulă.

Dave conduse trupa spre scenă.

*

Claus Krohn o invită pe Rebecca să bea ceva după o şedinţă a parlamentului din Hamburg.

Ea fu surprinsă. Aventura lor se încheiase în urmă cu patru ani. În ultimele douăsprezece luni, ştia ea, Claus se vedea cu o femeie frumoasă, care era oficial al unui sindicat. Între timp, Claus devenise o figură deosebit de importantă a Partidului Liber Democrat, în care activa şi Rebecca. Claus şi prietena lui erau foarte potriviţi. De fapt, Rebecca auzise că plănuiau să se căsătorească.

Aşa că ea îi aruncă o privire descurajatoare.

– Nu la Yacht Bar, adăugă Claus în grabă. Altundeva, mai puţin clandestin.

Ea râse, încrezătoare.

Merseră la un bar în centrul oraşului, nu foarte departe de primărie. De dragul vremurilor trecute, Rebecca ceru un pahar de Sekt.

– O să trec direct la subiect, spuse Claus imediat ce îşi primiră băuturile. Vrem să candidezi pentru alegerile la parlamentul federal.

– O! exclamă ea. Aş fi fost mai puţin surprinsă dacă te dădeai la mine.

El zâmbi. – Nu fi surprinsă. Eşti inteligentă şi atrăgătoare, vorbeşti bine şi oamenii te plac. Eşti respectată de bărbaţii din toate partidele, aici, la Hamburg. Ai aproape zece ani de experienţă în politică. Ai fi un bun de valoare.

– Dar e atât de brusc!

– Alegerile par întotdeauna surprinzătoare.

Cancelarul, Willy Brandt, pusese la cale alegeri anticipate, care urmau să aibă loc în opt săptămâni. Dacă Rebecca era de acord, putea să fie membră a parlamentului înainte de Crăciun.

Când trecu peste surpriză, Rebecca se simți mândră. Dorința ei cea mai mare era reunificarea Germaniei, astfel încât ea și mii de alți germani să se poată reuni cu familiile lor. Nu ar fi ajuns niciodată la acest scop în politica locală – dar ca membru al parlamentului federal putea avea ceva influență.

Partidul ei, FDP, era în coaliția de guvernământ împreună cu social democrații conduși de Willy Brandt. Rebecca era de acord cu „Ostpolitik", pe care o promova Brandt, încercând să aibă contacte cu Estul, în ciuda Zidului. Ea credea că este cea mai rapidă cale de a submina regimul din Germania de Est.

– Va trebui să discut despre asta cu soțul meu, spuse ea.

– Știam că o să spui asta. Femeile o fac întotdeauna.

– Ar însemna să-l las foarte mult timp singur.

– Asta se întâmplă cu toate nevestele parlamentarilor.

– Dar soțul meu este special.

– Într-adevăr.

– Voi vorbi cu el în seara asta.

Claus se ridică și el.

– Și, ca o părere personală...

– Ce?

– Ne cunoaștem destul de bine.

– Da...

– Ăsta este destinul tău. Bărbatul era serios. Ai fost menită să fii politician la nivel național. Orice altceva, mai puțin de atât, ar fi o risipă a talentului tău. O risipă criminală. Vorbesc serios.

Ea fu surprinsă de intensitatea discursului lui.

– Mulțumesc, spuse ea.

În timp ce conducea spre casă, se simți atât entuziasmată, cât și uluită. I se deschisese, brusc, un nou viitor. Ea se mai gândise în trecut la politica națională, dar îi fusese teamă că ar fi prea dificil, ca femeie și nevastă a unui bărbat handicapat. Dar acum, când posibilitatea asta era mai mult decât o fantezie, se simțea nerăbdătoare.

Pe de altă parte, ce s-ar face Bernd?

Își parcă mașina și se grăbi spre apartamentul lor. Bernd era la masa din bucătărie, în scaunul lui, corectând teme școlare, cu un creion roșu, ascuțit. Se dezbrăcase și purta un halat de baie, pe care reușea să și-l pună singur. Cel mai dificil articol, pentru el, era o pereche de pantaloni.

Ea îi spuse imediat despre propunerea lui Claus.

– Înainte să spui ceva, lasă-mă să-ți mai zic eu un lucru, rosti ea. Dacă tu nu vrei ca eu să fac asta, n-am să o fac. Fără discuții, fără regrete, fără reproșuri.

Suntem într-un parteneriat şi asta înseamnă că niciunul dintre noi nu are dreptul să ne schimbe viaţa, unilateral.

– Mulţumesc, spuse el, dar hai să vorbim despre detalii.

– Bundestagul lucrează de luni până vineri, aproximativ douăzeci de săptămâni pe an, şi prezenţa este obligatorie.

– Deci, într-un an obişnuit, vei petrece cam optzeci de nopţi în altă parte. Pot să mă descurc cu asta, mai ales dacă angajăm o asistentă care să mă ajute dimineaţa.

– Te-ar deranja?

– Desigur. Dar, fără discuţie, nopţile în care vei fi acasă vor fi şi mai plăcute.

– Bernd, eşti un om foarte bun.

– Trebuie să faci asta, spuse el. Este destinul tău.

Ea râse, scurt.

– Asta a spus şi Claus.

– Nu mă surprinde.

Bărbatul ei şi fostul său iubit credeau, amândoi, că asta era ceea ce trebuia să facă. Şi ea gândea la fel. Se simţea puţin temătoare: credea că poate să o facă, dar că va fi o provocare. Politica naţională era mai dură şi mai urâtă decât guvernarea locală. Presa putea să fie oribilă.

Se gândi că mama ei ar fi mândră. Carla îşi dorise să fie un conducător, şi probabil că ar fi ajuns dacă nu ar fi fost prinsă în închisoarea numită Germania de Est. Avea să fie încântată dacă fiica ei îndeplinea aspiraţiile sale năruite.

Vorbiră în următoarele trei seri, apoi, în cea de a patra, sosi Dave Williams.

Nu îl aşteptau. Rebecca fu surprinsă să-l vadă la uşa ei, îmbrăcat cu pardesiu maro şi ducând o mică valiză cu etichetele aeroportului din Hamburg.

– Ai fi putut să suni! spuse ea în engleză.

– Am pierdut numărul, răspunse el în germană.

Ea îl sărută pe obraz.

– Ce surpriză minunată! Îl plăcuse pe Dave încă din timpurile când Plum Nellie cânta în Reeperbahn şi băieţii veneau în acest apartament pentru singura lor masă serioasă din timpul săptămânii. Dave îi prinsese bine lui Walli, al cărui talent înflorise în acest parteneriat.

Dave intră în bucătărie, lăsă jos valiza şi îi strânse mâna lui Bernd.

– Ai venit direct de la Londra? întrebă Bernd.

– Da la San Francisco. Am călătorit douăzeci şi patru de ore. Vorbeau în obişnuitul lor amestec de engleză şi germană.

Rebecca puse cafeaua la făcut. Pe măsură ce depăşea surpriza, înţelese că Dave trebuie să fi avut un motiv anume pentru această vizită, şi i se făcu teamă. Dave îi explica lui Bernd despre studioul de înregistrări, dar Rebecca îl întrerupse.

– De ce ai venit, Dave? Este ceva în neregulă?

– Da, răspunse Dave. E vorba de Walli.

Inima Rebecăi se opri.

– Ce s-a întâmplat? Spune-mi! N-a murit...

– Nu, e în viață, dar e dependent de heroină.

– Of, nu, rosti Rebecca cu greutate. Of, nu.

Își îngropă fața în mâini.

– Și mai e ceva, spuse Dave. Beep îl părăsește. Este însărcinată și nu vrea să crească un copil într-un mediu cu droguri.

– Of, bietul meu frățior!

– Ce va face Beep? spuse Bernd.

– Se mută cu mine, la Daisy Farm.

– Înțeleg!

Rebecca văzu că Dave părea jenat. „A revenit la dragostea lui pentru Beep", se gândi ea. Asta nu putea decât să înrăutățească lucrurile pentru fratele ei.

– Putem să facem ceva pentru Walli?

– Trebuie să renunțe la heroină, evident.

– Crezi că poate?

– Cu ajutorul corespunzător. Există programe speciale în State, și aici, în Europa, care combină terapia cu un substituent chimic, de obicei metadonă. Walli trăiește însă în Haight-Ashbury. Acolo există un traficant la fiecare colț de stradă și, dacă el nu iese să-și cumpere, unul dintre ei îi va bate la ușă. Este foarte ușor pentru el să se lase dus de val.

– Deci, trebuie să se mute?

– Cred că ar trebui să se mute aici.

– Of, Dumnezeule.

– Să stea cu voi. Cred că ar putea să renunțe.

Rebecca se uită la Bernd.

– Sunt îngrijorat pentru tine, îi spuse Bernd. Ai o slujbă și o carieră politică. Mi-e drag Walli și nu numai pentru că tu îl iubești. Dar nu vreau să-ți sacrifici viața pentru el.

– Nu e pentru totdeauna, spuse Dave repede, dar dacă îl puteți ține curat și treaz pentru un an...

Rebecca încă se uita la Bernd.

– Nu-mi voi sacrifica viața, dar s-ar putea să fie nevoie să-i pun o pauză, pentru un an.

– Dacă refuzi un loc în Bundestag acum, oferta s-ar putea să nu mai fie reînnoită.

– Știu.

Dave îi spuse Rebeccăi:

– Vreau să vii cu mine la San Francisco și să-l convingi pe Walli.

– Când?

– Mâine ar fi perfect. Am făcut deja rezervările pentru zbor.

– Mâine!

Rebecca se gândi că nu avea, cu adevărat, de ales. Miza era viața lui Walli. Nimic nu se compara cu asta. L-ar pune pe el pe primul loc; sigur că ar face-o. Nici nu trebuia să se gândească la asta.

Oricum, se simți tristă să renunțe pentru o vreme la proiectul palpitant care tocmai i se arătase.

– Ce spuneai despre Bundestag? întrebă Dave.

– Nimic, spuse Rebecca. Era doar o altă treabă de care voiam să mă apuc, dar voi veni cu tine la San Francisco. Sigur că voi veni.

– Mâine?

– Da.

– Mulțumesc.

Rebecca se ridică.

– Mă duc să-mi fac bagajul, spuse ea.

Capitolul 50

Jasper Murray era deprimat. Președintele Nixon – mincinos, trișor și escroc – fusese reales cu o majoritate uriașă. Câștigase în patruzeci și nouă de state. George McGovern, unul dintre cei mai lipsiți de succes candidați din istoria Americii, câștigase doar în Massachusetts și în Columbia.

Mai rău, deși dezvăluirile noi despre Watergate scandalizaseră intelectualitatea liberală, popularitatea lui Nixon rămăsese la cote înalte. La cinci luni după alegeri, în aprilie 1973, rata de popularitate a președintelui era de 60 de procente.

– Ce ar trebui să facem? întreba Jasper frustrat pe oricine era dispus să-l asculte.

Media, condusă de *Washington Post*, dezvăluia un delict prezidențial după altul, în timp ce Nixon se zbătea disperat să acopere implicarea sa în afacere. Unul dintre spărgătorii de la Watergate scrisese o scrisoare pe care judecătorul o citise la proces, în care se plângea că acuzații fuseseră supuși presiunii politice pentru a pleda „vinovat" și pentru a nu vorbi. Dacă era adevărat, însemna că președintele Nixon încerca să devieze cursul justiției, însă alegătorilor nu părea că le pasă.

Marți, 17 aprilie, când se schimbă tendința, Jasper se afla în sala de presă de la Casa Albă.

Sala avea, la un capăt, o scenă puțin ridicată. În fața cortinei de fundal, colorată într-un gri-albăstrui, plăcut pentru televiziune, se afla un pupitru. Niciodată nu erau suficiente scaune, iar unii dintre reporteri se așezaseră pe covorul cafeniu, în timp ce cameramanii se luptau pentru spațiu.

Casa Albă anunțase că președintele va face o scurtă declarație, dar că nu va răspunde la întrebări. Reporterii se adunaseră la ora trei. Acum, era patru și jumătate și nu se întâmplase nimic.

Nixon apăru la 4.42. Jasper observă că mâinile păreau să-i tremure. Nixon anunță rezolvarea unei dispute între Casa Albă și Sam Ervin, președintele comitetului senatorial care investiga scandalul Watergate. Personalul Casei Albe avea, acum, permisiunea de a depune mărturie în fața comitetului Ervin, deși avea libertatea de a refuza să răspundă la anumite întrebări.

Jasper se gândi că nu era cine ştie ce concesie. Dar, cu siguranță, un președinte nevinovat nici măcar nu ar fi ajuns la această dispută.

Apoi, Nixon spuse:

– Niciunei persoane care deţine sau a deţinut o funcţie de importanţă majoră în administraţie nu trebuie să i se acorde imunitate în faţa justiţiei.

Jasper se agită. Ce însemna asta? Cineva trebuie să fi cerut imunitate, cineva apropiat de Nixon. Acum, președintele refuza asta în mod public. Scotea pe cineva la bătaie, dar pe cine?

– Condamn orice încercare de acoperire, indiferent cine este implicat, rosti președintele, care încercase să oprească ancheta FBI; apoi părăsi camera.

Secretarul de presă, Ron Ziegler, urcă pe podium într-o furtună de întrebări. Jasper nu întrebă nimic. Era intrigat de declarația despre imunitate.

Ziegler spuse că anunțul pe care președintele tocmai îl făcuse era o declaraţie „operativă". Jasper recunoscu imediat această vorbire înşelătoare, deliberat vagă, care urmărea să înceţoşeze adevărul, mai degrabă decât să-l clarifice. Și ceilalți ziariști din sală observară asta.

Johnny Apple de la *New York Times* întrebă dacă asta implica faptul că toate celelalte declarații anterioare erau inoperante.

– Da, spuse Ziegler.

Corpul de presă era furios. Însemna că şi ei fuseseră minţiţi. De mulți ani relatau încrezători declarațiile lui Nixon, acordându-le credibilitatea datorată unui șef de stat. Acum, aflau că fuseseră luați de proști.

Nu vor mai avea încredere în el niciodată.

Jasper se întoarse la birourile *This Day*, încă întrebându-se cine era adevărata țintă a declarației lui Nixon despre imunitate.

Primi răspunsul peste două zile. Ridică receptorul şi o femeie îi spuse, cu voce tremurândă, că era secretara consilierului Casei Albe, John Dean, şi că suna reporterii importanți din Washington pentru a le citi o declarație din partea lui.

Acest lucru, în sine, era bizar. În cazul în care consilierul legal al președintelui dorea să spună ceva presei, ar fi trebuit să o facă prin Ron Ziegler. Asta era, clar, o ruptură.

– Unii ar putea să creadă că voi deveni ţapul ispăşitor în afacerea Watergate, citi secretara. Oricine crede asta, nu mă cunoaşte...

„Ah, se gândi Jasper, primul şobolan părăseşte corabia care se scufundă."

*

Maria fu uimită de Nixon. Nu avea demnitate. Pe măsură ce tot mai mulţi oameni realizau cât de fals este, nu demisionă, ci rămase la Casa Albă făcând scandal, supărându-se, amenințând și minţind, minţind, minţind.

La sfârşitul lui aprilie, John Ehrlichman şi Bob Haldeman demisionară deodată. Amândoi fuseseră apropiaţi de Nixon. Din cauza numelor lor cu rezonanţă germană, erau numiţi „Zidul Berlinului" de către cei care fuseseră opriţi de ei. Organizaseră, pentru preşedinte, activităţile criminale, comiţând sperjurul: putea să creadă cineva că ei făcuseră toate aceste lucruri împotriva voinţei lui şi fără să-i spună? Ideea era de-a dreptul comică.

A doua zi, Senatul votă, în unanimitate, numirea unui procuror special, independent de pătatul Minister al Justiţiei, care să investigheze dacă preşedintele ar trebui sau nu să fie pus sub acuzare.

Zece zile mai târziu, rata de popularitate a lui Nixon căzu la 44-45 la sută – era pentru prima dată când avea un scor negativ.

Procurorul special se apucă imediat de muncă. Începu să angajeze echipe de avocaţi. Maria îl cunoştea pe unul dintre ei, un fost oficial al Ministerului Justiţiei, Antonia Capel. Antonia locuia în Georgetown, nu departe de apartamentul Mariei şi, într-o seară, Maria sună la uşa ei.

Antonia deschise uşa şi păru surprinsă.

– Nu-mi spune numele, spuse Maria.

Antonia fu derutată, dar se adaptă rapid.

– Bine, spuse ea.

– Putem sta de vorbă?

– Desigur, intră.

– Vrei să ne întâlnim la cafeneaua din josul străzii?

Antonia o privi nedumerită, dar răspunse:

– Sigur. O să-l rog pe soţul meu să le facă baie copiilor... Hm, lasă-mă cinci minute.

– Desigur.

Când Antonia ajunse la cafenea, întrebă:

– Apartamentul meu are microfoane?

– Nu ştiu, dar este posibil, acum că lucrezi pentru procurorul special.

– Incredibil!

– Uite care-i treaba, spuse Maria. Eu nu lucrez pentru Dick Nixon. Loialitatea mea este faţă de Ministerul de Justiţie şi de poporul american.

– Bine...

– Nu am nimic deosebit să-ţi spun acum, dar vreau să ştii că, dacă există vreun fel în care pot să ajut procurorul special, o voi face.

Antonia era suficient de inteligentă ca să înţeleagă că se oferea să fie spion în interiorul Ministerului de Justiţie.

– Ar putea să fie foarte important, spuse ea, dar cum să rămânem în contact fără să dezvăluim jocul?

– Sună-mă de la un telefon public. Nu-ţi spune numele. Spune ceva despre o ceaşcă de cafea. Mă voi întâlni cu tine, aici, în aceeaşi zi. Ora asta îţi convine?

– Perfect.

– Cum merg treburile?

– Abia am început. Căutăm avocaţii potriviți care să se alăture echipei.

– Referitor la subiectul ăsta, am o sugestie: George Jakes.

– Cred că l-am întâlnit, aminteşte-mi cine este.

– A lucrat şapte ani pentru Bobby Kennedy, întâi la Justiţie, pe când Bobby era procuror general, apoi la Senat. După ce Bobby a fost asasinat, George s-a dus să lucreze pentru Fawcett Renshaw.

– Pare ideal. O să-l sun.

Maria se ridică.

– Hai să plecăm separat. Reduce şansele de a fi văzute împreună.

– Nu ți se pare groaznic faptul că trebuie să acționăm pe ascuns atunci când facem ceea ce trebuie?

– Știu.

– Mulțumesc pentru că ai venit să mă vezi, Maria. Chiar apreciez asta.

– La revedere, spuse Maria. Nu-i spune şefului tău numele meu.

*

Cameron Dewar avea în biroul său un televizor. Când dezbaterile comitetului Ervin erau transmise în direct, aparatul lui Cam era pornit permanent – aşa cum era aproape orice alt aparat aflat în centrul oraşului Washington.

În după-amiaza zilei de luni, 17 iulie, Cam lucra la un raport pentru noul său şef, Al Haig, care îl înlocuise pe Bob Haldeman în calitate de şef al personalului Casei Albe. Cam nu era foarte atent la mărturia televizată a lui Alexander Butterfield, un angajat de nivel mediu al Casei Albe, care organizase programul zilnic al preşedintelui Nixon în primul mandat, apoi plecase la conducerea Administraţiei Federale a Aviaţiei.

Un avocat al comitetului, numit Fred Thompson, îl chestiona pe Butterfield.

– Eraţi la curent instalarea unor dispozitive de ascultare în Biroul Oval al preşedintelui?

Cam ridică privirea. Era ceva neaşteptat. Dispozitive de ascultare – numite, de obicei „gândaci" – în Biroul Oval? Sigur nu exista aşa ceva.

Butterfield păstră tăcerea multă vreme. În sală se făcu linişte. Cam şopti.

– Iisuse!

Într-un final, Butterfield spuse:

– Eram la curent cu dispozitivele de ascultare, da, domnule.

Cam se ridică.

– La dracu, nu! țipă el.

La televizor, Thompson întrebă:

– Când au fost instalate aceste dispozitive în Biroul Oval?

Butterfield ezită, oftă, înghiți în sec și spuse:

– Aproximativ în vara lui '72.

– Dumnezeule atotputernic! țipă Cam la camera goală. Cum s-a putut întâmpla asta? Cum a putut președintele să fie atât de prost?

Thompson spuse:

– Povestește-mi puțin despre modul de funcționare al acestor dispozitive, de exemplu, cum erau activate.

Cam țipă:

– Taci din gură! Taci, dracului, din gură!

Butterfield intră într-o explicație lungă despre sistem și, până la urmă, dezvălui că erau activate vocal.

Cam se așeză, din nou. Era o catastrofă. Nixon înregistrase, în secret, tot ceea ce se petrecea în Biroul Oval. Vorbise despre spargeri, mită și șantaje, știind, tot timpul, că fiecare cuvânt era înregistrat.

– Prost! Prost! Prost! rosti Cam cu voce tare.

Putea bănui ce urma să se întâmple. Atât comitetul Ervin, cât și procurorul special vor cere să asculte benzile respective. Aproape sigur, vor reuși să-l oblige pe președinte să le dea benzile: erau probe importante în mai multe investigații penale. Apoi, toată lumea va afla adevărul.

Nixon ar fi putut reuși să-și păstreze benzile pentru el sau, poate, să le distrugă; dar asta era aproape la fel de rău. Pentru că, dacă ar fi fost nevinovat, benzile l-ar fi exonerat, așa că, de ce să le ascundă? Distrugerea lor ar fi fost văzută ca o acceptare a vinei – și ar mai fi adăugat încă un delict la lunga listă pentru care putea fi judecat.

Președinția lui Nixon era încheiată.

Probabil că el avea să se agațe de post. Cam îl cunoștea foarte bine. Nixon nu pricepea când era învins – n-o făcuse niciodată. Odată, de mult, acesta era punctul lui forte. Acum, asta putea să ducă la săptămâni sau chiar la luni de diminuare a credibilității și de creștere a umilinței, înainte să cedeze.

Cam nu voia să asiste la asta.

Ridică receptorul și îl sună pe Tim Tedder. Se întâlniră, o oră mai târziu, la Electric Diner, un birt demodat.

– Nu ești îngrijorat că ai venit să te vezi cu mine? spuse Tedder.

– Nu mai contează. Plec de la Casa Albă.

– De ce?

– Nu te-ai uitat la televizor?

– Astăzi, nu.

– În Biroul Oval există un sistem de înregistrare, activat vocal. Tot ce s-a spus în camera respectivă, în ultimii trei ani, este înregistrat. Ăsta este sfârșitul. Nixon e terminat.

– Stai o clipă! În timp ce aranja treburile astea, el se înregistra pe sine?

– Da.

– Se incriminează singur.

– Da.

– Ce idiot ar face aşa ceva?

– Am crezut că e deştept. Bănuiesc că ne-a prostit pe toţi. Pe mine, sigur m-a prostit.

– Ce vei face?

– De asta te-am sunat. Îmi iau viaţa de la capăt. Vreau o slujbă nouă.

– Vrei să lucrezi pentru firma mea de securitate? Eu sunt doar un angajat...

– Nu, nu, ascultă. Am 27 de ani. Am cinci ani de experienţă la Casa Albă. Vorbesc limba rusă.

– Deci, vrei să lucrezi pentru...?

– CIA. Sunt foarte calificat.

– Eşti. Va trebui să treci prin antrenamentul lor de bază.

– Nicio problemă. Face parte din noul meu început.

– Mă bucur să-i sun pe vechii mei prieteni de acolo şi să pun o vorbă bună pentru tine.

– Apreciez asta. Şi mai e ceva.

– Ce?

– Nu vreau să fac mare caz din asta, dar ştiu unde sunt îngropate cadavrele. CIA a încălcat câteva reguli în toată afacerea asta Watergate. Cunosc totul despre implicarea CIA.

– Ştiu.

– Ultimul lucru pe care vreau să-l fac este să şantajez pe cineva. Ştii că ţin la loialitatea mea, dar ai putea să le sugerezi prietenilor tăi de la agenţie că, în mod normal, n-aş şopti nimic despre angajatorul meu.

– Am priceput.

– Deci, ce crezi?

– Cred că eşti pe drumul cel bun.

*

George era fericit şi mândru să facă parte din echipa procurorului special. Simţea că aparţinea unui grup care conducea politica americană, aşa cum era pe vremea când lucra pentru Bobby Kennedy. Singura lui problemă era că nu ştia cum se va întoarce la cazurile mărunte la care lucrase pentru Fawcett Renshaw.

Dură cinci luni, dar la final Nixon fu obligat să înmâneze procurorului special trei casete cu material brut din sistemul de înregistrare al Biroului Oval.

George Jakes se afla la birou, împreună cu restul echipei, când ascultară caseta din 23 iunie 1972, la mai puţin de o săptămână după spargerea de la Watergate.

Auzi vocea lui Bob Haldeman.

– FBI nu este ţinut sub control pentru că Gray nu prea ştie cum să-l controleze.

Înregistrarea avea un ecou, dar vocea baritonală a lui Haldeman era destul de clară.

Cineva întrebă:

– De ce ar avea nevoie preşedintele să aibă FBI sub control?

Era o întrebare retorică, se gândea George. Singurul motiv era acela de a împiedica Biroul să investigheze delictele preşedintelui.

Pe bandă, Haldeman continuă:

– Investigaţia lor duce, acum, în anumite zone productive, pentru au reuşit să urmărească banii.

George îşi aminti că spărgătorii de la Watergate aveau o mare sumă de bani în bancnote noi, cu serii consecutive. Asta însemna că, mai devreme sau mai târziu, FBI putea să descopere cine le dăduse banii.

Acum, toată lumea ştia că banii veniseră de la CREEP. Oricum, Nixon încă nega că ar fi ştiut ceva despre asta. Totuşi, aici, vorbea despre asta, la şase zile după spargere!

Vocea gravă de bas a lui Nixon interveni:

– Oamenii care au donat banii ar putea să spună că i-au dat, pur şi simplu, cubanezilor.

George auzi pe cineva în cameră rostind:

– Sfinte Sisoe!

Procurorul special opri banda.

– Dacă nu mă înşel, preşedintele a propus să li se ceară donatorilor săi să comită sperjur, spuse George.

– Îţi poţi închipui asta? rosti uluit procurorul special.

El apăsă pe buton şi Haldeman continuă:

– Nu vrem să depindem de prea mulţi oameni. Modul în care putem stăpâni situaţia, acum, este să-i spunem lui Walters să-l sune pe Pat Gray şi să-i zică, pur şi simplu: „Stai naibii departe de povestea asta".

Era foarte asemănător unei relatări a lui Jasper Murray, bazată pe o informaţie de la Maria. Generalul Vernon Walters era director adjunct al CIA. Agenţia avea un acord de lungă durată cu FBI: dacă o investigaţie ameninţa să dezvăluie o operaţiune secretă a celuilalt, investigaţia trebuia oprită la o simplă solicitare. Ideea lui Haldeman părea să ceară CIA să pretindă că investigaţia FBI în spargerea de la Watergate era, în vreun fel, o ameninţare pentru securitatea naţională.

Ceea ce însemna deraierea cursului justiţiei.

Pe bandă, Nixon spuse:

– Bine, în regulă.

Procurorul opri, din nou, banda.

– Ai auzit asta? întrebă George, fără să-i vină a crede. Nixon a spus: „Bine, în regulă".

Nixon continuă:

– Este posibil să dezvăluie toată afacerea cu Golful Porcilor, ceea ce noi credem că ar fi foarte neplăcut pentru CIA, pentru ţară şi pentru politica externă americană. Părea să deruleze o poveste pe care CIA ar fi putut să o spună celor de la FBI, se gândi George.

– Da, spuse Haldeman. Pe baza asta vom lucra.

– Preşedintele Statelor Unite, aşezat la biroul lui, explicând personalului său cum să comită sperjur! spuse procurorul.

Toată lumea din cameră era uluită. Preşedintele era un infractor, iar ei aveau dovada în mâini.

– Mincinos nenorocit, l-am prins, spuse George.

Pe bandă, Nixon zise:

– Nu vreau ca ei să-şi dea seama că facem asta din cauza unei îngrijorări politice.

Haldeman răspunse:

– Bine.

În cameră, adunaţi în jurul magnetofonului, avocaţii izbucniră în râs.

*

Când sună George, Maria era la biroul ei de la Ministerul de Justiţie.

– Tocmai am auzit de la prietenul tău, spuse el. Ea ştia că vorbeşte despre Jasper. Vorbea codificat, în caz că telefoanele erau ascultate. Biroul de presă de la Casa Albă a sunat reţelele şi a rezervat timp de emisie pentru preşedintele Nixon. Ora 9.00, în seara asta.

Era joi, 8 august 1974.

Inima Mariei se opri. Putea acesta să fie, în sfârşit, finalul?

– Poate că vrea să demisioneze, spuse Maria.

– Poate.

– Doamne, sper să fie aşa.

– Este ori asta, ori îşi va declara, din nou, nevinovăţia.

Maria nu voia să fie singură când se va întâmpla asta.

– Vrei să treci pe la mine? întrebă ea. Putem să ne uităm împreună.

– Da, bine.

– Pregătesc cina.

– Nimic care să îngraşe.

– George Jakes, eşti un înfumurat.

– Fă o salată.
– Vino pe la 7.30.
– Aduc eu vinul.

Maria ieşi să cumpere câte ceva pentru cină, în căldura lunii august, în Washington. Nu-i mai păsa prea mult de munca ei. Îşi pierduse încrederea în justiţie. Îşi pierduse încrederea în Ministerul de Justiţie. Dacă Nixon demisiona în ziua aceea, avea să înceapă să-şi caute un alt post. Încă dorea să lucreze în serviciul guvernului: numai guvernul avea puterea să facă lumea mai bună, dar se săturase de infracţiuni şi de scuze pentru infractori. Dorea o schimbare. Se gândi că putea să încerce la Ministerul de Externe.

Cumpără salată, dar mai cumpără şi paste, parmezan şi măsline. George avea gusturi rafinate şi devenea tot mai rău pe măsură ce avansa spre vârsta mijlocie. Dar, cu siguranţă, nu era gras. Nici Maria nu era grasă, dar, pe de altă parte, nu era nici slabă. Pe măsură ce se apropia de 40 de ani, semăna din ce în ce mai mult cu mama ei, mai ales la şolduri.

Îşi încheie ziua de muncă şi plecă înainte de ora 5. În faţa Casei Albe se adunase o mulţime. Cântau: „La puşcărie cu şeful", o parodie a imnului „Glorie şefului".

Maria luă autobuzul spre Georgetown.

Pe măsură ce salariul ei se îmbunătăţea, Maria schimbase apartamentele, de fiecare dată pentru un loc mai bun, dar în aceeaşi zonă. La ultima mutare se debarasase de toate fotografiile cu preşedintele Kennedy, în afară de una. Locul ei de acum îţi dădea o senzaţie de confort. Acolo unde George prefera mobilă modernă, cu linii drepte şi un decor simplu, Mariei îi plăceau ţesăturile cu model, liniile curbe şi o mulţime de perne.

Pisica ei gri, Loopy, veni să o întâmpine, ca întotdeauna, frecându-şi capul de piciorul Mariei. Julius, motanul, era mult mai distant: el apărea mai târziu.

Pregăti masa, spălă salata şi rase parmezanul. Apoi făcu un duş şi îmbrăcă o rochie de vară, din bumbac, în nuanţa ei favorită, turcoaz. Se gândi dacă să se dea cu ruj şi hotărî că nu.

Ştirile de seară, la televizor, erau mai mult speculaţii. Nixon avusese o discuţie cu vicepreşedintele Gerald Ford, care putea să devină preşedinte a doua zi. Secretarul de presă, Ron Ziegler, anunţase reporterii de la Casa Albă că preşedintele se va adresa naţiunii la ora 9, apoi părăsise sala fără să răspundă întrebărilor referitoare la subiectul declaraţiei preşedintelui.

George ajunse la 7.30, purtând pantaloni, mocasini şi o bluză albastră, deschisă la gât. Maria lăsă salata şi puse pastele în apă fiartă, în timp ce el deschise o sticlă de chianti.

Uşa dormitorului ei era deschisă şi George privi înăuntru.

– Nu mai este un altar, spuse el.

– Am aruncat aproape toate fotografiile.

Se aşezară la masa ei micuţă ca să mănânce.

Fuseseră prieteni timp de treisprezece ani şi fiecare îl văzuse pe celălalt în pragul disperării. Fiecare avusese un iubit special care dispăruse: Verena Marquand – la Panterele Negre, preşedintele Kennedy – în nefiinţă. În feluri diferite, atât George, cât şi Maria fuseseră părăsiţi. Împărţiseră atât de multe, încât se simţeau confortabil împreună.

– Inima este o hartă a lumii, ştiai asta? rosti Maria.

– Nici măcar nu ştiu ce înseamnă asta, spuse el.

– Am văzut, odată, o hartă medievală. Prezenta pământul ca pe un disc plat, cu Ierusalimul la mijloc. Roma era mai mare decât Africa, iar America nici nu apărea, firește. Inima este genul ăla de hartă. Sinele este în centru şi tot restul este disproporţionat. Îţi desenezi prietenii din tinereţe foarte mari, apoi nu poţi să modifici scara când trebuie să adaugi alţi oameni, mult mai importanţi. Oricine care ţi-a făcut rău apare prea mare, la fel şi cei pe care i-ai iubit.

– Bine, am înţeles, dar...

– Am aruncat fotografiile mele cu Jack Kennedy, dar el va rămâne, întotdeauna, desenat prea mare pe harta din sufletul meu. Asta voiam să spun.

După cină, spălară vasele şi se aşezară pe canapeaua mare şi moale, în faţa televizorului, cu ultimele pahare de vin. Pisicile veniră să se aşeze pe covor.

Nixon apăru la ora 9.

„Te rog, se gândi Maria, încheie tortura acum."

Nixon stătea în Biroul Oval, cu o perdea albastră în spate, cu drapelul în dreapta lui şi cu steagul prezidenţial în stânga. Vocea adâncă şi gravă începu imediat.

– Aceasta este a treizeci şi şaptea oară când vă vorbesc din acest birou, unde au fost luate multe decizii care au modelat istoria acestei naţiuni.

Camera se apropie. Preşedintele purta obişnuitul costum albastru şi cravată.

– În timpul lungii şi dificilei perioade Watergate, am simţit că este datoria mea să insist, să fac orice efort posibil pentru a-mi încheia mandatul pentru care m-aţi ales. În ultimele zile, în orice caz, mi-a devenit evident faptul că nu dispun de o bază politică suficient de puternică, în Congres, care să justifice continuarea acestui efort.

– Asta este! Demisionează! spuse George agitat.

Maria îi prinse braţul, în emoţia momentului.

Camerele se apropiară pentru un prim-plan.

– Nu am fost, niciodată, omul care să abandoneze, spuse Nixon.

– Of, rahat, spuse George, se răzgândeşte?

– Dar, ca preşedinte, trebuie să pun interesele Americii pe primul plan.

– Nu, spuse Maria, nu se răzgândeşte.

– Prin urmare, voi demisiona din funcția de președinte, începând de mâine de la prânz. Vicepreşedintele Ford va depune jurământul de credinţă la ora respectivă, în acest birou.

– Da! exclamă George lovind aerul. E terminat! A plecat!

Maria simţea nu atât triumf, cât uşurare. Se trezise dintr-un coşmar. În vis, cei mai importanți oficiali din țară erau escroci şi nimeni nu putea face nimic să-i oprească.

În viața adevărată însă, ei fuseseră descoperiţi, făcuți de râs şi demişi. Avea un sentiment de siguranţă şi înțelese că, de doi încoace, America nu mai fusese un loc sigur în care să trăiești.

Nixon nu recunoscu nicio greşeală. Nu spuse nimic despre delictele comise, minţi şi încercă să dea vina pe alții. Mergând înainte cu discursul, el se referi la triumfurile lui: China, tratatele pentru limitarea armamentului, diplomaţia din Orientul Mijlociu. Încheie într-o notă sfidătoare, de mândrie.

– S-a terminat, spuse Maria cu un ton de neîncredere.

– Am învins, rosti George şi o luă în brațe.

Atunci, aproape fără să se gândească la asta, se sărutară.

Părea să fie cel mai natural lucru din lume.

Fu un puseu brusc de pasiune. Se sărutară jucăuş, explorându-şi buzele cu limbile. George avea gust de vin. Era ca şi cum ar fi găsit un subiect de conversaţie fascinant, pe care îl trecuseră cu vederea. Maria se descoperi pe sine zâmbind şi sărutând, în acelaşi timp.

Oricum, îmbrățișarea lor deveni, în curând, pasională. Plăcerea Mariei era atât de intensă, încât respira cu greu. Descheie cămaşa albastră a lui George, astfel încât să-i poată simți pieptul. Aproape că uitase cum este să ţii în brațe corpul unui bărbat. Îi atinse părțile intime ale corpului cu degetele ei mici şi moi.

Cu coada ochiului văzu cum amândouă pisicile ei pleacă din cameră.

George o mângâie pentru o perioadă surprinzător de lungă. Ea nu mai avusese decât un singur iubit şi acesta nu fusese atât de răbdător: până acum, ar fi fost deja peste ea. Era sfâșiată între plăcerea pentru ceea ce îi făcea George şi nevoia, aproape disperată, de a-l simți înăuntrul ei.

Apoi, în sfârşit, se întâmplă. Uitase cât de bine era. Îi apăsă pieptul peste al ei şi îi ridică picioarele, pentru a-l trage mai aproape de ea. Îi rosti numele iar şi iar, până când fu copleşită de spasme de plăcere şi strigă. O clipă mai târziu, îl simţi ejaculând în ea, iar asta o făcu să se mai înfiorare o dată.

Se întinseră, lipiţi unul de altul, respirând greu. Maria nu-l putea atinge destul. Apăsă o mână pe spatele lui, cealaltă pe cap, simţindu-i trupul, aproape

fiindu-i frică să nu fie ireal, să nu fie un vis. Îi sărută urechea deformată. Simţea fierbinte, pe gât, respiraţia lui, gâfâită.

Încet, respiraţia ei reveni la normal. Lumea din jur redeveni reală. Televizorul era încă pornit, transmiţând reacţii la demisie. Ea auzi un comentator spunând: „Acesta a fost un adevărat moment al zilei".

Maria oftă.

– Chiar a fost, spuse ea.

*

George se gândea că fostul preşedinte trebuia să meargă la închisoare. Mulţi oameni credeau asta. Nixon comisese delicte mai mult decât suficiente cât să justifice o sentinţă cu încarcerare. Nu erau în Europa Evului Mediu, în care regii erau mai presus de lege: erau în America, iar justiţia era aceeaşi pentru toată lumea. Comisia juridică a Camerei Deputaţilor hotărî că Nixon trebuie să fie acuzat, iar Congresul susţinu raportul comisiei cu o majoritate remarcabilă, de 412 voturi la trei. Publicul era în favoarea acuzării cu 66 de procente la 27. John Ehrlichman fusese deja condamnat la douăzeci de luni de închisoare pentru crimele sale: ar fi fost incorect dacă omul care îi dăduse ordinele scăpa de pedeapsă.

La o lună după demisie, preşedintele Ford îl graţie pe Nixon.

George era revoltat şi aşa era mai toată lumea. Secretarul de presă al lui Ford demisionă. *New York Times* scrise că graţierea fusese „un act profund nechibzuit, îndoielnic şi nedrept" care distrugea credibilitatea noului preşedinte dintr-o singură lovitură. Toată lumea bănuia că Nixon ajunsese la o înţelegere cu Ford înainte să-i cedeze locul.

– Nu pot să mai suport multe astfel de lucruri, îi spuse George Mariei în bucătăria apartamentului său. Amesteca ulei de măsline cu oţet de vin roşu într-o cană, pentru a face un sos pentru salată. Să stau în spatele unui birou la Fawcett Renshaw în timp ce ţara se duce dracului.

– Şi ce vrei să faci?

– M-am gândit mult la asta. Vreau să revin în politică.

Ea întoarse faţa spre el, iar el fu derutat să citească dezaprobarea pe chipul ei.

– Ce vrei să spui? întrebă ea.

– Deputatul din districtul mamei mele, al nouălea din Maryland, se retrage peste doi ani. Cred că pot să obţin nominalizarea pentru post. De fapt, ştiu că pot.

– Deci ai vorbit deja cu partidul democrat de aici.

Era, cu siguranţă, furioasă pe el, dar el habar nu avea de ce.

– Doar discuţii incipiente, da, răspunse el.

– Înainte să vorbeşti cu mine.

George era consternat. Legătura lor avea doar o lună. Deja trebuia să discute totul cu Maria? Aproape că rosti asta, dar îşi muşcă limba şi spuse ceva mai blând:

– Poate că ar fi trebuit să discut cu tine mai întâi, dar nu mi-a venit idea.

Turnă sosul peste salată şi începu să amestece.

– Ştii, tocmai am aplicat pentru un post cu adevărat bun la Ministerul de Externe.

– Sigur că da.

– Cred că ştii că intenţionez să merg până la vârf.

– Şi sunt sigur că o s-o faci.

– Nu, cu tine n-o să fac.

– Despre ce vorbeşti?

– Oficialii superiori ai Ministerului de Externe trebuie să fie apolitici. Trebuie să servească deputaţii republicani şi democraţi cu acelaşi avânt. Dacă se află că sunt cu un deputat democrat, nu o să promovez niciodată. Vor spune mereu: „Nu poţi avea încredere, cu adevărat, în Maria Summers, se culcă cu deputatul Jakes". Ei vor presupune că loialitatea mea merge către tine şi nu către ei.

George nu se gândise la asta.

– Îmi pare rău, spuse el, dar ce pot să fac?

– Cât de mult contează pentru tine relaţia asta? întrebă ea.

George se gândi că sub cuvintele ei provocatoare se ascundea o capcană.

– Ei bine, spuse el, e cam devreme să vorbesc despre căsătorie...

– Devreme? rosti ea înfuriindu-se. Am 38 de ani, iar tu eşti al doilea iubit al meu. Te-ai gândit că sunt în căutarea unui flirt ocazional?

– Voiam să spun, răspunse el cu răbdare, că, dacă ne căsătorim, presupun că vom avea copii şi tu vei sta acasă să ai grijă de ei.

Faţa ei fu străbătută de revoltă.

– Oo, asta ai presupus? Nu numai că plănuieşti să mă împiedici să obţin orice promovări ulterioare, dar, de fapt, te aştepţi ca eu să renunţ complet la cariera mea!

– Ei bine, asta este ceea ce fac femeile, de obicei, când se căsătoresc.

– Este, pe dracu'! Trezeşte-te, George. Îmi dau seama că mama ta s-a devotat, de la vârsta de 16 ani, exclusiv îngrijirii tale, dar tu te-ai născut în 1936, pentru Dumnezeu! Acum suntem în anii '70. A sosit feminismul. Munca nu este un lucru pe care femeia îl face doar ca să treacă timpul până când un bărbat binevoieşte să o transforme în sclava lui domestică.

George era dezorientat. Problema asta apăruse de nicăieri. El făcuse ceva normal şi raţional, iar ea scuipa de furie.

– Nu știu de ce ești atât de enervată, spuse el. Nu ți-am distrus cariera și nici nu te-am făcut o sclavă domestică; de fapt, nici nu ți-am cerut să te căsătorești cu mine.

Vocea ei se liniști.

– Nenorocitule, spuse ea. Ești un mare nenorocit.

Ea ieși din cameră.

– Nu pleca, spuse el.

Auzi ușa apartamentului trântindu-se.

– La dracu', rosti el.

Mirosea a fum. Fripturile se ardeau. Opri căldura de sub tigaie. Bucățile de carne erau negre, necomestibile și le aruncă în coșul de gunoi.

– La dracu', rosti el din nou.

PARTEA A OPTA

CURTEA
DIN 1976 PÂNĂ ÎN 1983

Capitolul 51

Grigori Peshkov era pe moarte. Bătrânul luptător avea 87 de ani și inima lui ceda.

Tanya reușise să-i transmită un mesaj fratelui lui, Lev Peshkov. Acesta avea 82 de ani, dar anunță că vine la Moscova cu un avion privat. Tanya se întrebă dacă va obține permisiunea să-l viziteze, dar bărbatul se descurcă. Sosise ieri și astăzi trebuia să-l viziteze pe Grigori.

Grigori zăcea în pat, în apartamentul său, palid și nemișcat. Era sensibil la presiune și nu putea suporta greutatea așternuturilor peste picioare, așa că mama Tanyei, Anya, așeza în pat două cutii, astfel încât așternuturile să-i țină de cald, dar să nu-l atingă.

Deși era slăbit, Tanya simțea puterea din prezența lui. Chiar și când se odihnea, bărbia lui ieșea în afară cu îndrăzneală. Când ridică pleoapele, apăru din ochii săi albaștri acea privire intensă care băga frica în inimile inamicilor clasei muncitoare.

Era duminică, iar familia și prietenii veniseră în vizită. Își luau rămas-bun, deși, evident, pretindeau altceva. Fratele geamăn al Tanyei, Dimka, și soția lui, Natalya, o aduseseră pe Katya, fetița lor drăguță de șapte ani. Fosta nevastă a lui Dimka, Nina, apăruse cu băiatul de 11 ani, Grisha, care, în ciuda vârstei fragede, începea să aibă intensitatea formidabilă a străbunicului lui. Grigori zâmbi blajin către toți.

– Am luptat în două revoluții și în două războaie mondiale, spuse el. E un miracol că am rezistat atât.

Apoi adormi, iar restul familiei ieși, lăsându-i pe Tanya și pe Dimka să stea lângă patul lui. Cariera lui Dimka luase avânt: acum era oficial al Comitetului de Stat pentru Planificare și candidat la Politburo. Încă era un asociat apropiat al lui Kosîghin, dar încercările lor de a reforma economia sovietică erau blocate, mereu, de conservatorii de la Kremlin. Soția lui Dimka, Natalya, era șefa Departamentului de Analiză din Ministerul de Externe.

Tanya începu să-i spună fratelui ei despre ultimele noutăți pe care le scrisese pentru TASS. La sugestia lui Vasili, care lucra, acum, la Ministerul

Agriculturii, zburase la Stavropol, o regiune sudică fertilă, unde fermele colective experimentau un sistem de bonificaţii bazat pe rezultate.

– Recoltele au crescut, îi spuse ea lui Dimka. Reforma a avut succes.

– Kremlinul nu o să agreeze bonificaţiile, spuse Dinka. Vor spune că sistemul miroase a revizionism.

– Sistemul funcţionează de câţiva ani, spuse ea. Prim-secretarul regional este conectat la viaţa reală. Un tip care se numeşte Mihail Gorbaciov.

– Probabil că are prieteni în posturi înalte.

– Îl cunoaşte pe Andropov, care merge la băi în zonă, pentru apele minerale.

Şeful KGB avea pietre la rinichi, o boală chinuitoare. Dacă vreun om merita o asemenea durere, se gândi Tanya, atunci Iuri Andropov era acela.

Dimka era intrigat.

– Deci, acest Gorbaciov este un reformator care este prietenos cu Andropov? întrebă el. Asta face din el un om neobişnuit. Trebuie să stau cu ochii pe el.

– Mi s-a părut că este revigorant de plin de bun-simţ.

– Cu siguranţă avem nevoie de idei noi. Îţi aminteşti de Hruşciov, în 1961, care prevedea că Uniunea Sovietică va depăşi Statele Unite atât la cifrele de producţie, cât şi la puterea militară, în douăzeci de ani?

Tanya clătină din cap.

– A fost considerat pesimist la vremea lui.

– Au trecut cincisprezece ani şi suntem mai în urmă decât am fost vreodată. Şi Natalya îmi spunea că toate celelalte ţări est-europene au rămas, şi ele, în urma vecinilor. Sunt ţinute în linişte doar prin subvenţii masive de la noi.

Tanya clătină din cap.

– E bine că putem face exporturi masive de petrol şi alte materii prime, care ne ajută să plătim nota.

– Dar nu este destul. Uită-te la Germania de Est. Avem nevoie de un blestemat de Zid ca să împiedicăm oamenii să fugă spre capitalism.

Grigori se mişcă. Tanya se simţi vinovată. Pusese în discuţie crezurile fundamentale ale bunicului ei în timp ce stătea la căpătâiul său.

Apoi uşa se deschise şi intră un străin. Era un bătrân slab şi cocoşat, dar îmbrăcat impecabil. Purta un costum gri-închis care fusese croit pe corpul lui, astfel că părea purtat de eroii din filme. Cămaşa lui albă strălucea, iar cravata sa roşie ardea. Asemenea haine nu puteau să vină decât din Vest. Tanya nu îl întâlnise niciodată, dar, chiar şi aşa, avea ceva familiar. Acesta trebuie să fie Lev, îşi spuse.

El îi ignoră pe Tanya şi pe Dimka şi se uită la bărbatul din pat.

Bunicul Grigori îi aruncă o privire care spunea că îi este cunoscut vizitatorul, fără să-l poată identifica precis.

– Grigori, spuse bărbatul nou-venit. Fratele meu! Cum ai ajuns să fii atât de bătrân?

Bărbatul vorbea un dialect bizar, învechit, de rusă cu accent de muncitor din Leningrad.

– Lev, rosti Grigori. Eşti chiar tu? Pe vremuri erai chipeş!

Lev se aplecă şi îşi sărută fratele pe ambii obraji, apoi se îmbrăţişară.

– Ai ajuns tocmai la timp, spuse Grigori. Sunt aproape terminat.

O femeie de vreo 80 de ani îl urmase pe Lev în cameră. Era îmbrăcată, se gândi Tanya, ca o prostituată, purtând o rochie neagră, elegantă, tocuri înalte, machiaj şi bijuterii. Tanya se întrebă dacă în America era normal ca o femeie în vârstă să se îmbrace aşa.

– I-am văzut pe câţiva dintre nepoţii tăi în camera cealaltă, spuse Lev. Sunt o gaşcă drăguţă.

Grigori zâmbi.

– Sunt bucuria vieţii mele. Dar tu?

– Eu am o fată de la Olga, nevasta care nu mi-a plăcut niciodată, şi un fiu cu Marga, care este aici, cea pe care o prefer. N-am fost un tată prea bun pentru copiii mei. N-am avut niciodată simţul responsabilităţii ca tine.

– Vreun nepot?

– Trei, răspunse Lev. Unul e vedetă de cinema, unul este cântăreţ şi altul este negru.

– Negru? se miră Grigori. Cum s-a întâmplat aşa ceva?

– S-a întâmplat cum se întâmplă de obicei, idiotule. Fiul meu, Greg – numit după unchiul lui, dacă vrei să ştii – s-a culcat cu o negresă.

– Ei bine, asta e mai mult decât a făcut unchiul lui vreodată, rosti Grigori şi cei doi bătrâni chicotiră.

Apoi, Grigori spuse:

– Ce viaţă am mai avut şi eu! Am atacat Palatul de Iarnă. I-am distrus pe ţari şi am creat prima ţară comunistă. Am apărat Moscova de nazişti. Sunt general, la fel ca şi Volodea. Mă simt foarte vinovat faţă de tine.

– Vinovat faţă de mine?

– Ai plecat în America şi ai pierdut toate astea, spuse Grigori.

– Nu pot să mă plâng, zise Lev.

– Am avut-o şi pe Katerina, deşi ea te-a preferat pe tine.

Lev zâmbi.

– Şi tot ce am obţinut eu au fost o sută de milioane de dolari.

– Da, spuse Grigori. Ai pierdut la afacerea asta. Îmi pare rău, Lev.

– E în regulă, răspunse Lev. Te iert.

Era ironic, dar, se gândea Tanya, Grigori nu părea să fi priceput asta.

Intră apoi unchiul Volodea. Era în drum spre o ceremonie a armatei, îmbrăcat în uniforma de general. Tanya realiză, cu un şoc subit, că era

prima dată când își vedea tatăl adevărat. Lev se holba la fiul pe care nu-l întâlnise niciodată.

– Dumnezeule, spuse Lev. Arată ca tine, Grigori.

– Este al tău, totuși.

Tatăl și fiul își strânseră mâinile.

Volodea nu spuse nimic, părând stăpânit de o emoție atât de puternică, încât nu putea vorbi.

Lev rosti:

– Când m-ai pierdut ca tată, Volodea, nu ai pierdut mare lucru. Continuând să țină mâna fiului său, îl privi din cap până-n picioare: bocanci strălucitori, uniforma Armatei Roșii, medalii din lupte, ochi albaștri, pătrunzători, păr gri-metalic. Eu totuși, da, spuse Lev, cred că am pierdut mult.

*

În timp ce pleca din apartament, Tanya se întreba unde greșiseră bolșevicii, unde se pervertise idealismul și energia bunicului Grigori, devenind tiranie. Se duse la stația de autobuz, îndreptându-se spre o întâlnire cu Vasili. În mașină, gândindu-se la anii de început ai revoluției ruse, se întrebă dacă decizia lui Lenin de a închide toate ziarele, cu excepția celor bolșevice, fusese eroarea fundamentală. Însemna că, încă de la început, nu trebuiau să aibă circulație și că înțelepciunea convențională nu putea fi pusă la îndoială. Gorbaciov, în Stavropol, era excepțional pentru că permisese să se încerce și altceva diferit. Astfel de oameni erau, de obicei, reduși la tăcere. Tanya era ziarist și se suspecta pe sine însăși că supraestimează egocentric importanța presei libere, dar i se părea că lipsa ziarelor care să critice făcea mult mai ușoară calea celorlalte forme de opresiune.

Erau deja patru ani de când Vasili fusese eliberat. În acest timp, el se reabilitase. Concepuse la Ministerul Agriculturii un serial radio educațional despre fermele colective. Pe lângă dramele despre neveste care înșelau sau despre copii neascultători, personajele discutau despre tehnici agricole. Normal, țăranii care ignorau sfaturile de la Moscova erau leneși și incapabili, iar adolescenții capricioși care discutau autoritatea Partidului Comunist erau respinși de prietenii lor și picau la toate examenele. Serialul avusese un succes enorm. Vasili revenise la Radio Moscova și i se repartizase un apartament într-un bloc pentru scriitori aprobați de guvern.

Întâlnirile lor aveau loc pe ascuns, dar Tanya îl mai lua, uneori, la evenimente sindicale sau la petreceri private. El nu mai era cadavrul ambulant care se întorsese din Siberia în 1972. Luase ceva în greutate și își recâștigase o parte din prestanța sa anterioară. Acum, la 45 de ani, nu avea să mai fie niciodată frumos ca o vedetă de cinema, dar liniile suferinței de pe fața lui adăugau ceva ținutei sale. Dispunea încă de tone de farmec. De fiecare dată când

îl vedea Tanya, era cu o altă femeie. Şi nu erau adolescentele nubile care îl adoraseră când avea 30 de ani, deşi poate că erau femeile de vârstă mijlocie care deveniseră respectivele adolescente: femei deştepte, îmbrăcate şic, în pantofi cu toc înalt, care păreau perfect capabile să rămână, oricând, în pană de lac de unghii, vopsea de păr sau dresuri.

Tanya se întâlnea cu el, în secret, o dată pe lună.

De fiecare dată, el îi aducea ultimele capitole de la cartea la care lucra, scrise de mână mărunt, îngrijit, un scris pe care şi-l dezvoltase în Siberia, pentru a economisi hârtia. Ea le dactilografia pentru el, corecta greşelile şi punctuaţia, unde era nevoie. Şi, la următoarea întâlnire, ea îi aducea materialul dactilografiat, pentru verificare, şi îl discuta cu el.

Milioane de oameni din toată lumea cumpărau cărţile lui Vasili, dar el nu întâlnise pe niciunul dintre ei. Poate că nu citise nici măcar recenziile, care erau scrise în limbi străine şi publicate în ziare din ţările vestice. Aşa că Tanya era singura persoană cu care îşi putea discuta opera, iar el asculta, flămând, orice avea ea de spus. Ea era editorul lui.

În fiecare an, în martie, Tanya pleca la Leipzig, pentru a face reportaje de la târgul de carte de acolo şi, de fiecare dată, se întâlnea cu Anna Murray. În 1973 îi dăduse Annei manuscrisul *The Age of Stagnation*. Întotdeauna se întorcea cu un cadou pentru Vasili de la Anna – o maşină de scris electrică, o haină din caşmir – şi cu veşti despre şi mai mulţi bani care se adunau în contul lui bancar, la Londra. Probabil că el nu avea să ajungă niciodată să cheltuiască vreun bănuţ din ei.

Tanya încă îşi lua precauţii suplimentare de fiecare dată când se întâlnea cu el. Astăzi, coborî din autobuz la mai bine de un kilometru distanţă de locul întâlnirii şi se asigură că nu este urmărită când intră într-o cafenea numită Josef. Vasili se afla deja acolo, aşezat la o masă, cu un pahar de votcă în faţă. Pe scaunul de lângă el se găsea o mapă din piele, mare. Tanya salută, lejer, de parcă erau cunoştinţe care s-au întâlnit întâmplător. Luă o bere de la bar şi se aşeză în partea opusă lui Vasili.

Era fericită să vadă că arăta atât de bine. Faţa lui avea o demnitate pe care nu o avusese cu cincisprezece ani înainte. Încă avea ochi căprui, blânzi, dar acum erau foarte receptivi şi clipeau poznaş. Ea realiză că nu exista nimeni, în afara familiei ei, pe care să-l cunoască atât de bine. Îi ştia toate punctele tari: imaginaţia, inteligenţa, şarmul şi hotărârea curajoasă care îi permisese să supravieţuiască şi să continue să scrie, timp de zece ani, în Siberia. Dar îi ştia şi slăbiciunile, principala fiind irezistibila nevoie de a seduce.

– Mulţumesc pentru pontul despre Stavropol, îi spuse ea. Am scris un articol bun.

– Bine. Să sperăm că întregul experiment nu va fi blocat.

Ea îi dădu lui Vasili ultimul capitol dactilografiat și dădu din cap spre mapă.

– Încă un capitol?

– Ultimul.

– Anna Murray va fi foarte fericită.

Noul roman al lui Vasili se numea *First Lady*. În el, soția președintelui american – putea să fie Pat Nixon – se pierdea în Moscova pentru douăzeci și patru de ore. Tanya se minună de capacitatea de a inventa a lui Vasili. Să vezi viața din Uniunea Sovietică prin ochii unui conservator american bine intenționat era un mod foarte comic de a critica societatea sovietică. Ea strecură mapa în geanta de pe umăr.

– Când poți să duci editurii toată povestea? întrebă Vasili.

– Imediat ce am o călătorie în străinătate. Cel mai târziu în martie anul viitor, la Leipzig.

– Martie? Vasili era dezamăgit. Este abia peste șase luni, spuse el pe un ton de reproș.

– O să încerc să obțin o delegație într-un loc în care mă pot întâlni cu ea.

– Te rog.

Tanya se simți ofensată.

– Vasili, îmi risc viața ca să fac asta pentru tine. Ia pe altcineva, dacă poți, sau fă asta singur. La naiba, nu m-ar deranja.

– Desigur, rosti el, căindu-se imediat. Îmi pare rău. Am investit foarte mult în asta – munca de trei ani, toată făcută seara, după ce veneam de la slujbă. Nu am însă niciun drept să fiu nerăbdător cu tine. El se întinse peste masă și își puse mâna peste a ei. Tu ai fost colacul meu de salvare. Nu doar o dată.

Ea încuviință. Era adevărat.

În orice caz, se simțea încă supărată pe el, în timp ce pleca din cafenea, cu finalul romanului în geantă. Ce o deranja? Femeile acelea cu tocuri înalte, se hotărî ea. Simțea că Vasili ar fi trebuit să treacă de faza asta. Promiscuitatea este adolescentină. Se reducea pe sine, arătându-se la fiecare petrecere literară cu o altă iubită. Până acum ar fi trebuit să se stabilească într-o relație serioasă cu o femeie care era egalul său. Putea să fie mai tânără, poate, dar trebuia să fie capabilă să se ridice la nivelul inteligenței lui și să-i aprecieze munca, poate chiar să îl ajute. El avea nevoie de un partener, nu de o serie de trofee.

Ea se îndreptă spre sediul TASS. Înainte de a ajunge la biroul său, fu acostată de Piotr Opotkin, redactor-șef și supervizorul politic al departamentului. Ca întotdeauna, între buze i se clătina o țigară.

– Am primit un telefon de la Ministerul Agriculturii. Articolul tău despre Stavropol nu poate să iasă, spuse el.

– Cum? De ce nu? Sistemul de bonificații a fost aprobat de minister. Și funcționează.

– Greșit.

Lui Opotkin îi plăcea să le spună oamenilor că greșesc.

– A fost desființat. Există o abordare nouă, metoda Iptatovo. Trimit flote de combine de recoltare în tot teritoriul.

– Control de la centru, din nou, în loc de responsabilitate individuală.

– Exact. Bărbatul își scoase țigara din gură. Trebuie să scrii un articol nou despre metoda Iptatovo.

– Ce spune prim-secretarul regional?

– Tânărul Gorbaciov? Implementează noul sistem.

Normal că o face, reflectă Tanya. Era un om inteligent. Știa să tacă și să facă orice i se spunea. Altfel nu ar fi ajuns prim-secretar.

– Foarte bine, spuse ea sufocată de furie. O să scriu un articol nou.

Opotkin încuviință și plecă mai departe.

Fusese prea frumos ca să fie adevărat, se gândi Tanya: o idee nouă, bonificații plătite pentru rezultate bune, recolte mai bogate, în consecință nicio nevoie de ajutor de la Moscova. Fusese un miracol că sistemul permisese asta pentru câțiva ani. Pe termen lung, un asemenea sistem era complet inacceptabil.

Desigur.

Capitolul 52

George Jakes purta un smoching nou. Îi venea destul de bine, credea el. La 42 de ani, nu mai avea fizicul luptătorului de care fusese atât de mândru în tinereţe, dar era încă suplu şi nu mergea cocoşat, iar hainele de nuntă în alb şi negru îl avantajau.

Stătea în picioare în Biserica Evanghelică Bethel, la care mama lui se ducea de zeci de ani, în suburbia oraşului Washington, pe care acum o reprezenta ca membru al Congresului. Era o clădire joasă din cărămidă, mică, simplă şi, în mod normal, decorată doar cu o serie de citate înrămate din Biblie: „Dumnezeu este păstorul meu" şi „La început a fost Cuvântul". Astăzi era însă împodobită pentru slujbă cu fanioane, panglici şi o mulţime de flori albe. În timp ce George îşi aştepta mireasa, corul cânta *Va veni în curând.*

În rândul din faţă, mama lui purta un costum nou, de un albastru-închis, şi o pălărie asortată, cu un mic voal. „Ei bine, mă bucur, spusese Jacky când George îi comunicase că urma să se însoare. Am 58 de ani şi îmi pare rău că ai aşteptat atât de mult, dar mă bucur că, în cele din urmă, ai hotărât să o faci." Era mereu ironică, dar astăzi nu putea să-şi ascundă zâmbetul mândru. Fiul său se căsătorea în biserica ei, în faţa tuturor prietenilor şi a vecinilor săi şi, în plus, era membru al Congresului.

Lângă ea stătea tatăl lui George, senatorul Greg Peshkov. Cumva, reuşea să facă până şi un smoching să arate ca o pijama şifonată. Uitase să-şi pună butonii la cămaşă, iar nodul cravatei arăta ca o molie moartă. Nimănui nu-i păsa.

Tot în rândul din faţă erau bunicii ruşi ai lui George, Lev şi Marga, trecuţi acum de 80 de ani. Amândoi păreau plăpânzi, dar veniseră cu avionul din Buffalo pentru nunta nepotului.

Făcându-şi apariţia la nuntă şi stând în primul rând, tatăl lui George şi bunicii caucazieni ai acestuia recunoşteau adevărul în faţa lumii, dar nimănui nu-i păsa. Era anul 1978 şi ceea ce fusese cândva un secret dizgraţios acum abia dacă mai conta.

Corul începu să cânte *Eşti atât de frumoasă,* iar toată lumea se întoarse şi privi înapoi, spre uşa bisericii.

Verena intră la braţul tatălui ei, Percy Marquand. George şi alţi câţiva credincioşi rămaseră cu gura căscată de uimire. Purta o rochie de mireasă îndrăzneaţă, cu umeri căzuţi şi mulată pe coapse, de unde se evaza într-o trenă. Pielea umerilor ei goi, de culoarea caramelului, era la fel de catifelată şi de delicată ca satinul rochiei. Era splendidă. George simţi lacrimi în ochi.

Slujba se termină repede. George reuşi să dea răspunsurile corecte, dar singurul lucru la care se gândea era faptul că Verena era acum a lui, pentru totdeauna.

Ceremonia fu una obişnuită, spre deosebire de grandiosul mic dejun din ziua nunţii, organizat de tatăl miresei. Percy închiriase PISCES, un club de noapte din Georgetown, la intrarea căruia se afla o cascadă înaltă de douăzeci de metri, care curgea într-un eleşteu imens cu peştişori aurii, la nivelul inferior, şi un acvariu în mijlocul ringului de dans.

George şi Verena dansară, pentru prima dată, pe melodia *Stayin' Alive*, a formaţiei Bee Gees. George nu era un dansator desăvârşit, dar asta nu conta prea mult: toată lumea o privea pe Verena, care îşi ţinea trena cu o mână, în timp ce dansa ca la discotecă. George era atât de fericit, încât ar fi vrut să îmbrăţişeze pe toată lumea.

A doua persoană care dansă cu mireasa fu Ted Kennedy, care venise fără soţia lui, Joan; se zvonea că se despărţiseră. Jacky puse mâna pe chipeşul Percy Marquand. Mama Verenei, Babe Lee, dansă cu Greg.

Vărul lui George, Dave Williams, starul muzicii pop, era însoţit de Beep, atrăgătoarea sa soţie, şi de fiul lor în vârstă de cinci ani, John Lee, botezat după cântăreţul de blues John Lee Hooker[1]. Băiatul dansă cu mama lui şi se mişcă atât de ţanţoş, încât îi făcu pe toţi să râdă: probabil că văzuse *Saturday Night Fever*[2].

Elizabeth Taylor dansă cu noul ei soţ, milionarul şi viitorul senator John Warner. Pe degetul inelar al mâinii drepte, Liz purta faimosul diamant Krupp de treizeci şi trei de carate, tăiat în formă de pătrat. Văzând toate acestea prin ceaţa euforiei, George îşi dădu seama, zăpăcit, că nunta lui se transformase într-unul dintre cele mai remarcabile evenimente mondene ale anului.

George o invitase pe Maria Summers, dar aceasta refuzase. După scurta lor idilă, terminată cu o ceartă, nu îşi mai vorbiseră vreme de un an. George fusese rănit şi confuz. Nu ştia cum trebuia să îşi trăiască viaţa: regulile se schimbaseră. Mai mult decât atât, era nemulţumit. Femeile voiau o nouă învoială şi se aşteptau ca el să ştie care anume era aceasta, fără să i se spună, şi să fie de acord, fără să negocieze.

---

[1] John Lee Hooker (1917–2001) a fost un cântăreţ de blues american, compozitor şi chitarist. (n.tr.)

[2] *Saturday Night Fever* (*Febra de sâmbătă seara*), film american din anul 1977, care a popularizat muzica disco (n.tr.)

Apoi, Verena apăruse, după şapte ani de obscuritate. Îşi înfiinţase propria campanie de lobby în Washington, specializându-se în drept civil şi în alte chestiuni legate de egalitate. Primii ei clienţi erau grupuri mici care făceau presiune şi care nu îşi permiteau să-şi angajeze proprii agenţi de lobby cu normă întreagă. Zvonul că Verena fusese, cândva, o Panteră Neagră[1] părea doar să-i ofere o mai mare credibilitate. Nu după mult timp, ea şi George formau din nou un cuplu.

Verena părea să se fi schimbat. Într-o seară, ea spuse: „Gesturile dramatice îşi au locul în politică, dar, până la urmă, progresele se fac prin muncă şi răbdare: prin redactarea legislaţiei, prin discuţiile cu presa şi prin câştigarea voturilor". „Te-ai maturizat", gândi George, abia oprindu-se să o spună cu voce tare.

Noua Verena îşi dorea o căsnicie şi copii, şi era sigură că, pe lângă acestea, ar fi putut avea şi o carieră. Păţit fiind, George nu mai băgă din nou mâna în foc: dacă aşa credea ea, nu era în măsură să o contrazică.

George îi scrisese o scrisoare delicată Mariei, care începea cu: „Nu vreau să auzi asta de la altcineva". Îi spusese că el şi Verena erau din nou împreună şi că discutau despre căsătorie. Maria îi răspunsese cu tonuri călduroase de prietenie, iar relaţia lor redevenise cea de dinaintea demisiei lui Nixon. Ea nu îşi găsise însă pe nimeni şi nu venise la nuntă.

Renunţând să mai danseze, George luă loc lângă tatăl şi bunicul său. Lev bea şampanie cu poftă şi spunea glume. Un cardinal polonez fusese numit papă, iar Lev ştia o mulţime de glume de prost gust despre papa cel polonez.

– A făcut o minune – a surzit un orb!

– Cred că este o mişcare politică foarte agresivă din partea Vaticanului, spuse Greg.

Aceste vorbe îl uimiră pe George, dar de obicei Greg îşi justifica spusele.

– Cum aşa? întrebă George.

– Catolicismul este mai popular în Polonia decât în alte părţi ale Europei de Est, iar comuniştii nu sunt destul de puternici încât să reprime religia acolo aşa cum au făcut-o în toate celelalte ţări. Există o presă religioasă poloneză, o universitate catolică şi diverse organizaţii de caritate, care scapă protejând disidenţi şi observând cum se încalcă drepturilor omului.

– Aşadar, ce pune la cale Vaticanul? întrebă George.

– Intrigi. Cred că ei percep Polonia ca fiind punctul slab al Uniunii Sovietice. Acest papă polonez va face mai mult decât să-i salute pe turişti din balcon – să fii atent.

George era pe cale să întrebe ce urma să facă papa, când în sală se lăsă liniştea, iar el îşi dădu seama că sosise preşedintele Carter.

---

[1] Membră a Partidului Pantera Neagră pentru Autoapărare, care a activat în Statele Unite ale Americii din 1966 până în 1982 (n.tr.)

Toată lumea aplaudă, chiar şi republicanii. Preşedintele sărută mireasa, dădu mâna cu George şi acceptă un pahar cu şampanie roz, cu toate că nu sorbi decât o gură.

În timp ce Carter discuta cu Percy şi cu Babe, care colectau de mult timp fonduri pentru democraţi, unul dintre asistenţii preşedintelui se apropie de George. După ce schimbară câteva replici amabile, bărbatul întrebă:

– Aţi dori să faceţi parte din Comisia Permanentă de Selecţie pentru Serviciul Secret de Informaţii?

George era flatat. Comisiile Congresului erau importante. Un post într-o comisie era o sursă de putere.

– Sunt membru al Congresului de numai doi ani, spuse el.

Asistentul dădu din cap.

– Preşedintele e dornic să avanseze membri de culoare ai Congresului, iar Tip O'Neill este de acord. Tip O'Neill era liderul Camerei Reprezentanţilor, care avea privilegiul de a acorda posturi în comisie.

George spuse:

– Aş fi bucuros să mă aflu în slujba preşedintelui – dar la Serviciul Secret de Informaţii?

CIA şi alte agenţii de informaţii răspundeau în faţa preşedintelui şi a Pentagonului, dar erau autorizaţi, finanţaţi şi, teoretic, controlaţi de Congres. Din motive de siguranţă, două comisii, una din Cameră şi una din Senat, se ocupau de chestiunea controlului.

– Ştiu la ce vă gândiţi, spuse asistentul. De obicei, comisiile pentru serviciile secrete de informaţii sunt pline de prieteni conservatori ai armatei. Sunteţi un liberal care a criticat Pentagonul în cazul Vietnamului şi al CIA, pentru ce s-a întâmplat la Watergate. De aceea vă vrem. În prezent, acele comisii nu supraveghează, ci doar aplaudă, iar serviciile de informaţii care cred că pot scăpa de acuzaţia de crimă, vor comite crime. Aşadar, avem nevoie acolo de cineva care să pună întrebări dificile.

– Comunitatea serviciilor de informaţii va fi îngrozită.

– Bun, spuse asistentul. După felul în care s-au purtat în era Nixon, trebuie zguduiţi. Se uită de-a lungul ringului de dans. Urmărindu-i privirea, George văzu că preşedintele Carter pleca. Trebuie să plec, spuse asistentul. Aveţi nevoie de timp, ca să vă gândiţi?

– Nu, răspunse George. Accept.

*

– Naşă de botez? Eu? întrebă Maria Summers. Vorbeşti serios?

George Jakes zâmbi.

– Ştiu că nu eşti foarte religioasă. Nici noi nu suntem, nu cu adevărat. Merg la biserică pentru a-i face pe plac mamei. Verena a fost o dată în ultimii zece ani, la nunta noastră, dar ne place ideea unor naşi de botez.

Luau masa de prânz în sala de mese a Membrilor Casei Reprezentanţilor, la parterul clădirii Capitoliului, în faţa faimoasei fresce *Cornwallis Suel for Cessation of Hostilities*[1]. Maria mânca o friptură; George, o salată.

– Când se va naşte copilul? întrebă Maria.

– Cam peste o lună – la începutul lunii aprilie.

– Cum se simte Verena?

– Groaznic. Este letargică şi nerăbdătoare în acelaşi timp. Şi obosită, mereu obosită.

– Curând, toate acestea vor lua sfârşit.

George reveni la întrebarea lui.

– Vrei să fii naşă?

Ea evită din nou să dea un răspuns clar.

– De ce mă întrebi pe mine?

Preţ de o clipă, el se gândi.

– Pentru că am încredere în tine, cred. Probabil că am mai multă încredere în tine decât în oricine altcineva din afara familiei mele. Dacă Verena şi cu mine am muri într-un accident de avion, iar părinţii noştri ar fi prea bătrâni sau morţi, sunt sigur că tu, cumva, ai avea grijă de copiii mei.

Maria era, în mod evident, mişcată.

– Într-un fel, este minunat să ţi se spună aşa ceva.

George se gândi, dar nu rosti faptul că acum era puţin probabil ca Maria să mai aibă copii – urma să împlinească 44 de ani, calculă el –, iar asta însemna că dispunea de multă afecţiune maternă pe care să o îndrepte asupra copiilor prietenilor ei.

Îi era deja ca o rudă. Prietenia cu ea dura de aproape 20 de ani. Încă o vizita pe Jacky de câteva ori pe an. Şi Greg o plăcea pe Maria, aşa cum o plăceau şi Lev, şi Marga. Era greu să nu o placi.

George nu dădu glas acestor gânduri, dar, în schimb, spuse:

– Ar însemna mult pentru Verena şi pentru mine dacă ai accepta.

– Verena chiar îşi doreşte asta?

George zâmbi.

– Da. Ştie că noi am avut o relaţie, dar nu este geloasă. De fapt, te admiră pentru ce ai obţinut de-a lungul carierei tale.

Maria privi bărbaţii din frescă, cu hainele şi cizmele lor din secolul al XVIII-lea şi spuse:

– Ei bine, cred că voi fi şi eu ca generalul Cornwallis şi mă voi preda.

– Mulţumesc! rosti George. Sunt foarte fericit. Aş comanda o şampanie, dar ştiu că nu bei în mijlocul unei zile de lucru.

---

[1] *Cornwallis cere încetarea ostilităţilor,* frescă a artistului Constantino Brumidi, realizată în anul 1857 (n.tr.)

– Poate când se va naşte copilul.

Chelneriţa luă farfuriile, iar ei comandară o cafea.

– Cum merg lucrurile în Departamentul de Stat? întrebă George.

Acum, Maria juca un rol important acolo. Avea titlul de secretar asistent adjunct, un post mai influent decât părea.

– Încercăm să ne dăm seama ce se întâmplă în Polonia, spuse ea. Nu este uşor. Credem că guvernul este foarte criticat din interiorul Partidului Muncitorilor Uniţi, care este Partidul Comunist. Muncitorii sunt săraci, elita este prea privilegiată, iar „Propaganda succesului" nu face decât să atragă atenţia asupra realităţii eşecului. De fapt, anul trecut, venitul la nivel naţional a scăzut.

– Ştii că fac parte din Comisia pentru Serviciile de informaţii.

– Desigur.

– Primeşti informaţii bune de la agenţii?

– Sunt bune, din câte ştim, dar nu suficiente.

– Vrei să aduc în atenţia comisiei această chestiune?

– Da, te rog.

– S-ar putea să avem nevoie de mai mult personal pentru serviciile de informaţii în Varşovia.

– Cred că da. Polonia ar putea fi importantă.

George încuviinţă.

– Asta a spus Greg când Vaticanul a ales un papă polonez. Şi, de obicei, are dreptate.

*

La vârsta de 40 de ani, Tanya începu să fie nemulţumită de viaţa ei.

Se întrebă ce voia să facă în următorii patruzeci de ani şi află că nu voia să-i petreacă în calitate de acolit al lui Vasili Yenkov. Îşi riscase libertatea pentru a împărtăşi lumii geniul lui, dar acest lucru nu-i adusese niciun beneficiu. Era timpul să se concentreze asupra propriilor nevoi, hotărî ea. Ce însemna asta, nu ştia.

Nemulţumirea ei culmină la o petrecere de acordare a Premiului Literar Lenin pentru memoriile lui Leonid Brejnev. Premiul era ridicol: cele trei volume ale autobiografiei liderului sovietic nu erau scrise bine, nu erau adevărate şi nici măcar nu erau scrise de Brejnev, ci de altcineva, dar Uniunea Scriitorilor vedea premiul ca pe un pretext util pentru a da o petrecere.

Pregătindu-se pentru sindrofie, Tanya îşi prinse părul în coadă, ca Olivia Newton-John în filmul *Grease*[1], pe care îl văzuse pe o casetă video, procurată în mod ilicit. Noua coafură nu o înveseli atât de mult pe cât sperase.

---

[1] Comedie romantică americană, produsă în anul 1978 de Paramount Pictures, adaptare a muzicalului cu acelaşi nume din anul 1971 (n.tr.)

Ieşind din clădire, se întâlni cu fratele ei pe hol şi îi spuse unde se ducea.

– Văd că protejatul tău, Gorbaciov, a ţinut un discurs laudativ la adresa geniului literar al tovarăşului Brejnev, spuse ea.

– Mihail ştie când e momentul să linguşească pe cineva, răspunse Dimka.

– Ai făcut bine că l-ai adus de partea Comitetului Central.

– Avea deja sprijinul lui Andropov, care îl place, explică Dimka. Nu a trebuit decât să-l conving pe Kosîghin că Gorbaciov este un reformator veritabil. Andropov, şeful KGB-ului, era tot mai mult liderul facţiunii conservatoare de la Kremlin; Kosîghin, campionul reformatorilor.

– Să câştigi aprobarea ambelor părţi este un lucru neobişnuit, spuse Tanya.

– El este un om neobişnuit. Petrecere frumoasă!

Petrecerea avu loc în birourile de serviciu ale uniunii scriitorilor, dar reuşiseră să obţină câteva lăzi cu Bagrationi, şampania georgiană. Sub influenţa acesteia, Tanya purtă o discuţie aprinsă cu Peter Opotkin, de la TASS. Nimeni nu-l plăcea pe Opotkin, care nu era un jurnalist, ci un supraveghetor politic, dar care trebuia să fie invitat la evenimente sociale deoarece era prea puternic pentru a-l ofensa. El o prinse de mânecă pe Tanya şi spuse, acuzator:

– Vizita papei la Varşovia este o catastrofă!

Opotkin avea dreptate. Nimeni nu îşi imaginase cum avea să fie. Papa Ioan Paul al II-lea se dovedise a fi un propagandist talentat. Când coborîse din avion pe aeroportul militar Okecie, căzuse în genunchi şi sărutase pământul polonez. În dimineaţa următoare, această imagine apăruse pe prima pagină a presei occidentale, iar Tanya ştia – aşa cum probabil că ştiuse şi papa – că imaginea urma să ajungă în Polonia pe căi clandestine. Tanya se bucură în secret.

Daniil, şeful Tanyei, ascultă şi interveni:

– Când a intrat în Varşovia într-o maşină decapotabilă, papa a fost aclamat de două milioane de oameni.

– Două milioane? întrebă Tanya. Nu văzuse datele statistice. E posibil? Cred că înseamnă aproximativ cinci procente din întreaga populaţie – unu din douăzeci de polonezi!

– Ce rost mai are ca partidul să controleze ştirile de televiziune dacă oamenii pot să-l vadă personal pe papă? spuse nervos Opotkin.

Pentru oameni ca Opotkin, controlul însemna totul.

Şi mai avea ceva de zis.

– A ţinut slujba de liturghie în Piaţa Victoriei, în prezenţa a 250 000 de oameni!

Tanya ştia asta. Era o cifră şocantă, chiar şi pentru ea, deoarece dezvăluia complet măsura în care comunismul eşuase în a câştiga inimile polonezilor. În afara celor din elita privilegiată, cei treizeci şi cinci de ani sub sistemul sovietic nu convertiseră pe nimeni. Îşi expuse punctul de vedere în jargonul comunist, corespunzător.

– Clasa muncitoare poloneză şi-a reafirmat vechile loialităţi reacţionare cu prima ocazie.

Împingând umărul Tanyei cu un deget arătător acuzator, Opotkin spuse:

– Reformatori ca tine au insistat ca papa să fie lăsat să se ducă acolo.

– Prostii, spuse Tanya cu dispreţ.

Liberalii Kremlinului, ca Dimka, insistaseră ca papa să fie lăsat să intre, dar pierduseră disputa, iar Moscova ceruse Varşoviei să interzică venirea papei – însă comuniştii polonezi ignoraseră ordinele. Într-o afişare a independenţei neobişnuită pentru un satelit sovietic, liderul polonez Edward Gierek îl sfidase pe Brejnev.

– Conducerea poloneză a luat acea decizie, spuse Tanya. S-au temut că, dacă vor interzice vizita papei, va avea loc o răscoală.

– Ştim cum să gestionăm răscoalele, spuse Opotkin.

Tanya era conştientă că îşi distrugea cariera contrazicându-l pe Opotkin, dar avea 40 de ani şi nu mai voia să se ploconească în faţa idioţilor.

– Presiunile financiare au făcut ca decizia poloneză să fie inevitabilă, spuse ea. Polonia primeşte subvenţii uriaşe de la noi, dar are nevoie şi de împrumuturi din Occident. Preşedintele Carter a fost foarte dur când s-a dus în Varşovia. A spus foarte clar că ajutorul financiar avea legătură cu ceea ce ei numesc drepturile omului. Dacă vrei să învinuieşti pe cineva pentru reuşita papei, Jimmy Carter este vinovat.

Probabil că Opotkin ştia că acest lucru era adevărat, dar nu avea de gând să recunoască.

– Am spus mereu că este o greşeală să permiţi ţărilor comuniste să facă împrumuturi la băncile occidentale.

Tanya ar fi trebuit să pună punct atunci discuţiei şi să-i fi permis lui Opotkin să evite umilinţa, dar nu se putu abţine.

– Atunci, te confrunţi cu o dilemă, nu-i aşa? spuse ea. Alternativa la finanţarea occidentală este liberalizarea agriculturii poloneze, astfel încât să poată produce suficientă mâncare autohtonă.

– Mai multe reforme! spuse Opotkin nervos. Este eterna ta soluţie!

– Polonezii au avut întotdeauna mâncare ieftină: asta îi face să tacă. Ori de câte ori guvernul măreşte preţurile, ei se revoltă.

– Ştim cum să ne descurcăm cu revoltele, spuse Opotkin şi plecă.

Daniil părea uluit.

– Bravo ţie, îi spuse Tanyei. Deşi s-ar putea să te facă să plăteşti.

– Mai vreau nişte şampanie, zise Tanya.

La bar, se întâlni întâmplător cu Vasili. Era singur. Tanya îşi dădu seama că, în ultima vreme, apăruse la evenimente ca acesta fără o prostituată la braţ şi se întrebă de ce. În acea seară, însă atenţia îi era concentrată asupra propriei persoane.

– Nu mai pot face asta mult timp, spuse ea.

Vasili îi înmânã un pahar.

– Ce anume?

– Știi tu.

– Cred cã pot sã ghicesc.

– Am 40 de ani, trebuie sã-mi trãiesc viaţa.

– Ce vrei sã faci?

– Nu știu, asta e problema.

– Eu am 48 de ani, spuse el. Și simt ceva asemãnãtor.

– Ce?

– Nu mai alerg dupã fete. Nici dupã femei.

Era cinicã.

– Nu mai alergi dupã ele – sau, pur și simplu, nu le mai prinzi?

– Detectez o notã de scepticism.

– Ce receptiv eşti!

– Ascultã, spuse el. M-am gândit. Nu cred cã trebuie sã continuãm sã ne prefacem cã abia ne cunoaştem unul pe celãlalt.

– Ce te face sã spui asta?

El se aplecã mai aproape și vorbi mai încet, astfel încât ea trebui sã facã un efort pentru a-l auzi în zgomotul petrecerii.

– Toatã lumea știe cã Anna Murray este editorul lui Ivan Kuznetzov și, cu toate acestea, nimeni nu și-a dat seama de legãtura ei cu tine.

– Pentru cã suntem foarte prudente. Nu permitem nimãnui niciodatã sã ne vadã împreunã.

– În cazul acesta, nu este niciun pericol dacã oamenii știu cã noi doi suntem prieteni.

Nu era sigurã.

– Poate cã nu. Și ce e cu asta?

Vasili încercã sã zâmbeascã strengãreşte.

– Cândva, mi-ai spus cã ai accepta sã te culci cu mine dacã aş renunţa la restul haremului meu.

– Nu cred cã am spus vreodatã aşa ceva.

– Poate cã mi-ai sugerat.

– Și, oricum, cred cã s-a întâmplat acum optsprezece ani.

– Este prea târziu acum sã accept oferta?

Ea îl fixã cu privirea, fãrã sã spunã nimic.

El începu sã vorbeascã:

– Eşti singura femeie care a contat vreodatã cu adevãrat pentru mine. Toate celelalte au fost doar cuceriri. Pe unele nici mãcar nu le-am plãcut. Dacã nu era una dintre cele cu care m-am culcat pânã atunci, aveam un motiv destul de bun încât sã o seduc.

– Asta ar trebui să te facă mai atrăgător?

– Când am plecat din Siberia, am încercat să-mi reiau viaţa. Mi-a luat mult timp, dar, în cele din urmă, mi-am dat seama de adevăr: acest stil de viaţă nu mă face fericit.

– Serios?

Tanya se enervă şi mai tare. Vasili nu observă.

– Noi doi suntem prieteni de mult timp. Suntem suflete-pereche. Aparţinem unul celuilalt. Când vom face sex, va fi doar o evoluţie naturală.

– O, înţeleg.

Nu-şi dădu seama de sarcasmul din vocea ei.

– Eşti singură, sunt singur. De ce suntem singuri? Ar trebui să fim împreună. Ar trebui să ne căsătorim.

– Aşadar, ca să concluzionez, spuse Tanya, ţi-ai petrecut viaţa seducând femei de care nu ţi-a păsat niciodată. Acum, te apropii de 50 de ani, iar ele nu prea te mai atrag – sau poate că nu le mai atragi tu –, deci în acest moment eşti dispus să te însori cu mine.

– Poate că nu m-am exprimat prea bine. Mă pricep mai bine să scriu.

– Poţi să fii sigur că nu te-ai exprimat bine. Sunt ultima opţiune a unui Casanova în declin!

– O, la naiba, te-ai supărat pe mine, nu-i aşa?

– „Supărat" este puţin spus.

– Nu aceasta a fost intenţia mea.

Uitându-se peste umărul lui, zări privirea lui Daniil. Dintr-odată, îl părăsi pe Vasili şi traversă camera.

– Daniil, spuse ea. Aş vrea să trec din nou graniţa. Există vreo şansă să public în străinătate?

– Desigur, spuse el. Eşti cel mai bun redactor al meu. Îmi voi da silinţa, în limite rezonabile, să te mulţumesc.

– Mulţumesc.

– Şi, întâmplător, m-am gândit că trebuie să ne întărim forţele într-o anumită ţară.

– În care?

– În Polonia.

– Mă trimiţi la Varşovia?

– Acolo se întâmplă totul.

– Bine, spuse ea. Polonia să fie.

*

Cam Dewar era sătul de Jimmy Carter. Credea că Administraţia Carter era timidă, mai ales în relaţiile cu Uniunea Sovietică. El lucra la sediul CIA din Langley, la paisprezece kilometri de Casa Albă. Consilierul pentru

Securitate Națională, Zbigniew Brzezinski, era un anticomunist dur, însă Carter era precaut.

Cu toate acestea, era an electoral, iar Cam spera ca Ronald Reagan să intre în cursă. Reagan era agresiv în ceea ce privea politica externă și promitea să elibereze agențiile de informații de constrângerile etice și inutile ale lui Carter. Cam spera că avea să semene mai mult cu Nixon.

Pe la începutul anului 1980, pe Cam îl surprinse chemarea șefului adjunct al Secției Blocului Sovietic, Florence Geary. Era o femeie atrăgătoare, cu doar câțiva ani mai în vârstă decât Cam: el avea 33 de ani, ea probabil că avea în jur de 38. Cam îi cunoștea povestea. Fusese angajată ca stagiar, lucrase ca secretară mulți ani și instruită doar când stârnea un scandal. Acum, era un ofițer de informații foarte competent, dar încă neplăcută de mulți dintre bărbați din cauza problemelor pe care le cauzase.

Astăzi, purta o fustă din stofă cadrilată și un pulover verde. Arăta ca o profesoară, gândi Cam; o profesoară atrăgătoare, cu sâni mari.

– Ia loc, spuse ea. Comisia de Informații a Camerei crede că informațiile noastre din Polonia sunt insuficiente.

Cameron luă loc. Se uită pe fereastră ca să evite să se holbeze la sânii ei.

– Atunci, înseamnă că știu pe cine să dea vina, spuse el.

– Pe cine?

– Pe directorul CIA, amiralul Turner, și pe cel care l-a numit, președintele Carter.

– De ce, mai exact?

– Fiindcă Turner nu crede în Humint.

Informațiile umane – sau Humint – erau ceea ce primeai de la spioni. Turner prefera Sigint, informațiile semnalate, obținute din monitorizarea comunicațiilor.

– Tu crezi în Humint?

Avea o gură frumoasă, își dădu el seama; buze roz, dinți perfecți. Se străduia să se concentreze la a-i da un răspuns.

– Este nesigură în mod inerent, deoarece, prin definiție, toți trădătorii sunt mincinoși. Dacă ne spun adevărul, înseamnă că mint în propria tabără. Dar asta nu face ca Humint să fie inutile, mai ales dacă sunt evaluate cu date provenite din alte surse.

– Mă bucur că ai această părere. Trebuie să ne consolidăm Huminturile. Ce ai zice dacă ai lucra peste Ocean?

Speranțele lui Cameron crescură.

– Încă de când m-am alăturat Agenției, acum șase ani, am cerut un post în străinătate.

– Bun.

– Vorbesc fluent limba rusă. Mi-ar plăcea să plec la Moscova.

– Ei bine, viaţa este amuzantă. Te vei duce la Varşovia.

– Serios?

– Nu glumesc.

– Nu vorbesc poloneza.

– Rusa îţi va fi utilă. Şcolarii polonezi învaţă rusă de treizeci şi cinci de ani, dar ar trebui să înveţi şi ceva poloneză.

– Bine.

– Asta este tot.

Cameron se ridică în picioare.

– Mulţumesc. Se îndreptă spre uşă. Mai putem discuta despre asta, Florence? întrebă el. Poate la cină?

– Nu, spuse ea ferm. Apoi, în caz că nu înţelesese mesajul, adăugă: Cu siguranţă, nu.

El ieşi şi închise uşa. Varşovia! Una peste alta, era mulţumit. Era un post în străinătate. Se simţea optimist. Era dezamăgit din cauză că îi refuzase invitaţia la cină, dar ştia ce să facă în legătură cu acest lucru.

Îşi luă haina şi ieşi afară, spre maşina lui, un Mercury Capri argintiu. Conduse înspre Washington şi făcu slalom prin trafic, îndreptându-se către districtul Adams Morgan. Odată ajuns acolo, parcă la o stradă distanţă de vitrina unui salon de masaj, pe firma căruia scria Silken Hands[1].

Femeia de la recepţie îl salută.

– Bună, Christopher, ce mai faci?

– Bine, mulţumesc. Suzy este liberă?

– Ai noroc, este. Camera 3.

– Minunat. Cam îi întinse o bancnotă şi intră.

Dădu la o parte o cortină şi intră într-un separeu în care se afla un pat îngust. Lângă pat, pe un scaun din plastic, stătea o femeie masivă, de vreo 20 de ani, care citea o revistă. Purta bikini.

– Bună, Chris, spuse ea lăsând jos revista şi ridicându-se. Vrei să te masturbez, ca de obicei?

Cam nu făcuse niciodată sex total cu prostituatele.

– Da, te rog, Suzy.

Îi dădu o bancnotă şi începu să se dezbrace.

– Va fi plăcerea mea, spuse ea ascunzând banii. Îl ajută să se dezbrace, apoi spuse: Întinde-te şi relaxează-te, puiule.

Cam se întinse pe pat şi închise ochii, în timp ce Suzy se apucă de treabă. Şi-o imagină pe Florence Geary, în biroul ei. În mintea lui, ea îşi trase puloverul verde peste cap şi îşi desfăcu fermoarul fustei din stofă cadrilată. „O, Cam, pur şi simplu nu pot să îţi rezist", spuse aceasta în imaginaţia lui Cam.

[1] Mâini catifelate (n.tr.)

Doar în lenjerie intimă, ocoli biroul şi îl îmbrăţişă. „Fă-mi tot ce vrei, Cam, zise ea. Dar, te rog, fii dur."

În separeul salonului de masaj, Cam spuse cu voce tare:

– Da, iubito.

*

Tanya se privi în oglindă. Ţinea în mâini un recipient cu fard de ochi albastru şi o pensulă. Machiajul se găsea mai uşor în Varşovia decât la Moscova. Tanya nu se pricepea prea mult la farduri, observând că unele femei le aplicau greşit. Pe măsuţa ei de toaletă era deschisă o revistă în care apărea fotografia Biancăi Jagger. Privind continuu fotografia, Tanya începu să îşi coloreze pleoapele.

Efectul era destul de reuşit, se gândea ea.

Stanislaw Pawlak stătea pe pat, îmbrăcat în uniformă, cu cizmele pe un ziar, ca să păstreze cearşafurile curate, fumând şi uitându-se la ea. Era înalt, atrăgător şi inteligent, iar ea era înnebunită după el.

Îl întâlnise la scurt timp după sosirea în Polonia, într-un tur al sediilor armatei. El făcea parte dintr-un grup numit Fondul de Aur, format din tineri ofiţeri capabili, selectaţi de ministrul apărării, generalul Jaruzelski, pentru avansare rapidă. Li se dădeau în mod frecvent misiuni noi, astfel încât să acumuleze experienţa necesară pentru ordinele înalte, care le erau destinate.

Pe de o parte, îl remarcase pe Staz, aşa cum i se spunea, pentru că era frumos şi, pe de altă parte, pentru că el era fascinat de ea. Bărbatul vorbea fluent rusa. Discutând cu ea despre propria unitate, care se ocupa de legăturile cu Armata Roşie, o însoţise apoi în restul turului care, altminteri, era plictisitor.

A doua zi, apăruse la uşa ei la 6 seara, după ce făcuse rost de adresă de la SB, poliţia secretă poloneză. O scosese la cină la un restaurant nou, The Duck. Îşi dădu seama rapid că era sceptic în privinţa comunismului, la fel ca şi ea. După o săptămână, ajunse să se culce cu el.

Încă se mai gândea la Vasili, întrebându-se cum îi mergea activitatea scriitoricească şi dacă îi lipseau întâlnirile lor lunare. Încă era nespus de supărată pe el, deşi nu era sigură de ce. Fusese grosolan, dar bărbaţii erau grosolani, mai ales cei chipeşi. Ceea ce o neliniştea cu adevărat erau anii de dinaintea propunerii lui. Cumva, simţea că tot ce făcuse pentru el în acea lungă perioadă fusese dezonorant. Chiar credea că nu făcuse nimic altceva decât să-l aştepte, an după an, până avea să fie pregătit să o ceară de nevastă? Gândul încă o enerva.

Acum, Staz îşi petrecea două sau trei nopţi pe săptămână în apartamentul ei. Nu fuseseră niciodată la el acasă: el spunea că era puţin mai bun decât o baracă. Dar se distrau. Şi, în tot acest timp, în subconştientul ei, se întrebase dacă anticomunismul lui avea să se manifeste cândva.

Se întoarse către el.

– Îţi plac ochii mei?

– Îi ador, răspunse Staz. M-au înrobit. Ochii tăi sunt ca...

– Mă refer la machiaj, tâmpitule.

– Te-ai machiat?

– Bărbaţii sunt orbi. Cum îţi vei apăra ţara dacă nu eşti atent la detalii?

Starea lui de spirit se întunecă din nou.

– Nu putem să asigurăm apărarea ţării noastre, spuse el. Armata poloneză este total subordonată Uniunii Sovietice. Toate planurile noastre vizează sprijinirea Armatei Roşii într-o invazie a Europei occidentale.

Staz vorbea deseori aşa, plângându-se în legătură cu dominaţia sovietică a armatei poloneze. Era un semn al încrederii sporite pe care o avea în ea. În plus, Tanya aflase că polonezii vorbeau cu îndrăzneală despre eşecul guvernelor comuniste. Se simţeau îndreptăţiţi să se plângă într-un fel în care ceilalţi supuşi sovietici nu o făceau. Majoritatea oamenilor din blocul sovietic tratau comunismul ca pe o religie, aşa că era un păcat să îl pui sub semnul întrebării. Polonezii tolerau comunismul atât timp cât le servea interesele şi protestau de îndată ce îi dezamăgea.

Cu toate acestea, Tanya deschise aparatul radio de pe noptieră. Nu credea că în apartamentul ei erau microfoane – poliţia secretă poloneză era ocupată să-i spioneze pe jurnaliştii occidentali, lăsându-i probabil în pace pe cei sovietici –, însă precauţia era un obicei înrădăcinat.

– Toţi suntem trădători, termină de vorbit Staz.

Tanya se încruntă. Nu se mai autointitulase niciodată trădător. Era un lucru serios.

– La ce naiba te referi? întrebă ea.

– Uniunea Sovietică se foloseşte de un plan pentru evenimente neprevăzute ca să invadeze Europa Occidentală cu o forţă numită Al Doilea Eşalon Strategic. Majoritatea tancurilor şi a portavioanelor Armatei Roşii care se îndreaptă spre Germania de Vest, Franţa, Olanda şi Belgia vor trece prin Polonia. Statele Unite vor folosi bombele nucleare pentru a încerca să distrugă acele forţe înainte ca acestea să ajungă în Occident – mai precis, în timp ce traversează Polonia. Estimăm că între 400 şi 600 de arme nucleare vor fi detonate în ţara noastră. În afară de un pustiu nuclear, nu va mai rămâne nimic. Polonia va dispărea. Dacă noi luăm parte la plănuirea acestui eveniment, cum să nu fim trădători?

Tanya ridică din umeri. Era un scenariu de coşmar – dar îngrozitor de logic.

– America nu este duşmanul poporului polonez, spuse Staz. Dacă Uniunea Sovietică şi Statele Unite ale Americii intră în război, ar trebui să fim de partea americanilor şi să ne eliberăm de tirania Moscovei.

Îşi vărsa nervii sau era ceva mai mult? Tanya întrebă prudentă:

– Doar tu gândeşti aşa, Staz?

– Cu siguranţă că nu. Cei mai mulţi dintre ofiţerii de vârsta mea simt la fel. Comuniştilor le spun ce vor să audă, dar dacă vorbeşti cu ei când sunt beţi, auzi altă poveste.

– În acest caz, aveţi o problemă, zise ea. Când va începe războiul, va fi prea târziu să le câştigaţi încrederea americanilor.

– Aceasta este dilema noastră.

– Soluţia este evidentă. Trebuie să deschizi un canal de comunicare acum.

El îi aruncă o privire rece. Ei îi trecu prin minte că ar putea fi un agent *provocateur,* desemnat să o provoace la remarci subversive, astfel încât să poată fi arestată. Nu îşi putea însă imagina că un impostor ar fi fost un amant atât de bun.

– Vorbim ca să treacă timpul sau discutăm serios? întrebă el.

Tanya respiră adânc.

– Sunt la fel de serioasă ca viaţa şi moartea, spuse ea.

– Chiar crezi că se poate face?

– Ştiu asta, răspunse ea categoric. Se implicase în subversiuni clandestine vreme de două decenii. Este cel mai simplu lucru din lume – dar să păstrezi secretul şi să scapi este mai dificil. Trebuie să fii foarte precaut.

– Crezi că ar trebui să o fac?

– Da! răspunse ea vehement. Nu vreau ca încă o generaţie de copii sovietici – sau copii polonezi – să crească sub această tiranie sufocantă.

El încuviinţă.

– Îmi dau seama că vorbeşti serios.

– Chiar vorbesc serios.

– Mă vei ajuta?

– Bineînţeles.

*

Cameron Dewar nu era sigur că urma să fie un bun spion. Lucrurile făcute sub acoperire pentru preşedintele Nixon fuseseră la nivel de amator, iar el era norocos că nu ajunsese la închisoare împreună cu şeful lui, John Ehrlichman. Când se înrolase în CIA, fusese instruit în măiestria ascunderii şi transmiterii informaţiei, dar nu folosise niciodată cu adevărat aceste trucuri. După şase ani la sediul CIA din Langley, fusese plasat într-o capitală străină, dar încă nu făcuse nimic clandestin.

Ambasada Statelor Unite ale Americii din Varşovia era o clădire impunătoare, din marmură albă, pe o stradă numită Aleje Ujazdowskie. CIA ocupa un singur birou, în apropierea apartamentului ambasadorului. Lângă birou exista o magazie fără ferestre, folosită pentru developarea filmului fotografic.

Personalul era alcătuit din patru spioni şi o secretară. Era o divizie mică, deoarece aveau puţini informatori.

Cam nu avea multe de făcut. Citea ziarele din Varşovia, cu ajutorul unui dicţionar. Raporta inscripţiile graffiti pe care le vedea: „Trăiască papa" şi „Îl vrem pe Dumnezeu". Vorbise cu oameni ca el, care lucraseră pentru serviciile de informaţii ale altor ţări din Organizaţia Tratatului Nord Atlantic, NATO, în special cu cei din Germania de Vest, Franţa şi Marea Britanie. Conducea o maşină Fiat Polski veche, de un verde-lămâie, a cărei baterie era atât de mică, încât trebuia încărcată în fiecare noapte, altfel maşina nu ar fi pornit în dimineaţa următoare. Încerca să-şi găsească o prietenă printre secretarele ambasadei, dar eşua.

Se simţea ca un ratat. Cândva, viaţa lui păruse plină de speranţă. Fusese un elev fruntaş la şcoală şi universitate, iar primul său loc de muncă fusese la Casa Albă. Apoi, totul o luase pe o cale greşită. Era hotărât să nu-l lase pe Nixon să-i distrugă viaţa. Avea însă nevoie de un succes. Voia să fie din nou pe primul loc.

În schimb, mergea la petreceri.

Angajaţii ambasadei care aveau soţii şi copii erau fericiţi să meargă seara acasă şi să urmărească filme americane la aparatul video, pentru ca bărbaţii singuri să meargă la toate recepţiile mai puţin importante. În seara aceasta, Cam se îndrepta spre Ambasada Egiptului, pentru o reuniune de bun venit, dată în cinstea noului asistent al ambasadorului.

Când porni motorul Fiatului Polski, aparatul radio se deschise. Îl păstra setat pe lungimea de undă a SB. Recepţia era deseori slabă, dar uneori auzea poliţia secretă vorbind în timp ce urmărea oamenii prin oraş.

Câteodată îl urmăreau pe el. Maşinile se schimbau, dar de obicei erau aceiaşi doi bărbaţi, unul brunet, căruia îi spunea Mario, şi unul gras, căruia îi spunea Ollie. Acţiunea de supraveghere nu părea să urmeze vreun tipar, aşa că presupunea că era urmărit întotdeauna mai mult sau mai puţin. Probabil că asta voiau. Poate că îl supravegheau aleatoriu în mod deliberat, ca să îi creeze o stare permanentă de tensiune.

Dar şi el fusese instruit. Supravegherea nu trebuia niciodată evitată într-un mod evident, învăţase el, deoarece acesta era un semnal pentru cealaltă tabără cum că puneai ceva la cale. I se spusese să-şi formeze o rutină: să meargă la restaurantul A în fiecare zi de luni, la barul B, în fiecare marţi. Să le dea falsa impresie de siguranţă. Dar să caute neajunsurile vigilenţei acestora, momentele în care nu erau atenţi. Atunci putea să acţioneze neobservat.

Plecând de la Ambasada Statelor Unite ale Americii, în trafic, la două maşini în spatele lui, văzu un camion albastru Skoda 105.

Skoda îl urmări prin oraş. Îl văzu pe Mario la volan şi pe Ollie pe locul din dreapta.

Cam parcă pe strada Alzacka şi văzu Skoda oprind la nouăzeci de metri în faţa lui.

Uneori, era tentat să discute cu Mario şi cu Ollie de vreme ce făceau parte atât de mult din viaţa lui, dar fusese avertizat să nu facă niciodată asta, întrucât SB urma să schimbe echipa şi avea să-i ia timp până să-i recunoască pe noii oameni.

Intră în Ambasada Egiptului şi luă un cocktail de pe o tavă. Era atât de slab, încât ginul abia se simţea. Vorbi cu un diplomat austriac despre dificultatea pe care o întâmpinai când voiai să cumperi lenjerie intimă masculină confortabilă în Varşovia. După ce austriacul plecă, privi împrejur şi văzu o femeie blondă, de douăzeci şi ceva de ani, care stătea singură. Ea îi întâlni privirea şi zâmbi, aşa că el se duse să-i vorbească.

Află repede că era poloneză, că numele ei era Lidka şi că lucra ca secretară la Ambasada Canadei. Purta un pulover strâmt, roz, şi o fustă scurtă, neagră, care îi dezvăluia picioarele lungi. Vorbea bine limba engleză şi îl asculta pe Cam atât de concentrată, încât acesta se simţea flatat.

Apoi, un bărbat într-un costum în dungi o chemă, categoric, făcându-l pe Cam să creadă că era şeful ei, iar conversaţia se întrerupse. Aproape imediat, Cam fu abordat de o altă femeie atrăgătoare, iar el începu să creadă că era ziua lui norocoasă. Aceasta era mai în vârstă, având în jur de 40 de ani, dar era mai drăguţă; părul blond-auriu era tuns scurt, iar ochii de un albastru-deschis erau puşi în evidenţă de fardul de pleoape. Ea i se adresă în limba rusă.

– Ne-am mai întâlnit, spuse aceasta. Numele tău este Cameron Dewar. Eu sunt Tanya Dvorkin.

– Îmi aduc aminte, spuse el bucuros să-şi etaleze rusa fluentă. Eşti reporter pentru TASS.

– Iar tu eşti agent CIA.

Cu siguranţă nu i-ar fi spus asta, aşadar, probabil ghicise. În mod obişnuit, nega acest fapt.

– Nimic atât de încântător, spuse el. Doar un umil ataşat cultural.

– Cultural? rosti ea. Atunci, mă poţi ajuta. Ce fel de pictor este Jan Matejko?

– Nu sunt sigur, zise el. Impresionist, cred. De ce?

– Nu prea te pricepi la artă, nu-i aşa?

– Mă pricep mai mult la muzică, spuse el simţindu-se încolţit.

– Probabil că îţi place Szpilman, violonistul polonez.

– Categoric. O tehnică minunată a arcuşului!

– Ce crezi despre poetul Wislawa Szymborska?

– Nu am citit multe din lucrările lui, din nefericire. Acesta este un test?

– Da, şi ai picat. Szymborska este o femeie. Szpilman este pianist, nu violonist. Matejko a fost un pictor convenţional al scenelor de curte şi al bătăliilor, nu un impresionist, iar tu nu eşti un ataşat cultural.

Faptul de a fi deconspirat atât de uşor îl îngrozi pe Cam. Ce agent sub acoperire inutil era! Încercă să nege cu umor.

– Aş putea fi doar un ataşat cultural foarte nepotrivit.

Ea vorbi mai încet.

– Dacă un ofiţer de armată polonez ar vrea să discute cu un reprezentant al Statelor Unite ale Americii, presupun că ai putea aranja asta.

Subit, conversaţia luase o turnură serioasă. Cam era agitat. Putea fi o capcană.

Sau o abordare veritabilă – caz în care ar fi putut reprezenta o oportunitate minunată pentru el.

Răspunse prudent:

– Bineînţeles că aş putea aranja o întâlnire pentru oricine vrea să discute cu guvernul american.

– În secret?

Ce naiba însemna asta?

– Da.

– Bun, spuse ea, apoi plecă.

Cam luă încă un pahar. Ce se întâmplase? Era real sau îşi bătuse joc de el?

Petrecerea se termina. El se întrebă ce să facă restul serii. Se gândi să meargă la barul din Ambasada Egiptului, unde câteodată juca darts cu spionii amabili din Oz. Apoi o văzu pe Lidka în apropiere, din nou singură. Chiar era foarte sexy.

– Ai planuri pentru cină? o întrebă el.

Ea păru derutată.

– Te referi la reţete?

El zâmbi. Ea nu auzise de expresia „planuri pentru cină".

– Am vrut să te întreb dacă ţi-ai dori să iei cina cu mine? zise el.

– O, da, spuse ea imediat. Putem să mergem la The Duck?

– Desigur. Era un restaurant scump, chiar dacă nu plăteai cu dolari americani. Se uită la ceas. Plecăm acum?

Lidka scrută camera. Bărbatul îmbrăcat în costum cu dungi nu se vedea nicăieri.

– Sunt liberă, spuse ea.

Se îndreptară spre ieşire. În dreptul uşii, ziarista sovietică, Tanya, apăru din nou şi vorbi cu Lidka într-o poloneză stricată.

– Ţi-a căzut asta, spuse ea întinzându-i o eşarfă roşie.

– Nu este a mea, zise Lidka.

– Am văzut când ai scăpat-o din mână.

Cineva îi atinse cotul lui Cam. Încetă să mai asculte conversaţia confuză şi văzu un bărbat înalt şi chipeş, de aproximativ 40 de ani, care purta

uniforma de colonel al Armatei Poporului din Polonia. Într-o rusă fluentă, bărbatul îi spuse:

– Vreau să vorbesc cu tine.

Cam îi răspunse în aceeaşi limbă:

– În regulă.

– Voi găsi un loc sigur.

– Bine, fu tot ce reuşi Cam să spună.

– Tanya îţi va spune unde şi când.

– Bun.

Bărbatul se întoarse.

Cameron îşi îndreptă din nou atenţia spre Lidka.

– Am greşit, ce prostuţă sunt! spunea Tanya.

Ea plecă rapid. În mod clar, îşi dorise să o distragă pe Lidka pentru cele câteva momente în care soldatul vorbea cu Cam.

Lidka era derutată.

– A fost cam ciudat, spuse ea când ieşiră din clădire.

Cam era entuziasmat, dar se prefăcu la fel de intrigat.

– Neobişnuit, zise el.

Lidka insistă.

– Cine era ofiţerul polonez care ţi-a vorbit?

– Nu ştiu, răspunse Cam. Maşina mea este într-acolo.

– O! exclamă ea. Ai maşină?

– Da.

– Minunat, spuse Lidka cu un aer mulţumit.

*

O săptămână mai târziu, Cam se trezi în patul din apartamentul Lidkăi.

Era mai degrabă o garsonieră: o cameră cu un pat, un televizor şi o chiuvetă. Împărţea un duş şi toaleta de pe hol cu alţi trei oameni.

Pentru Cam, era paradisul.

Se ridică. Era în picioare lângă bufet şi făcea cafea – cu boabele lui: nu îşi permitea cafea adevărată. Era dezbrăcată. Se întoarse şi merse spre pat, aducând o ceaşcă. Avea părul pubian castaniu şi aspru, iar sânii mici şi fermi, cu sfârcuri de culoarea agudei coapte.

La început, faptul că ea se plimba goală prin casă îl jenase, deoarece îl făcea să vrea să se holbeze, ceea ce era nepoliticos. Când îi mărturisise acest lucru, ea îi spusese: „Uită-te cât vrei, îmi place". Încă se simţea ruşinat, dar nu la fel de mult ca înainte.

Se întâlnise cu Lidka în fiecare seară, timp de o săptămână.

Făcuseră sex de şapte ori, cât nu făcuse până atunci în toată viaţa lui, fără să socotească masturbările de la saloanele de masaj.

Într-o dimineaţă, îl întrebase dacă voia să o facă din nou.

„Ce eşti, nimfomană?“ îi răspunsese el.

Ea se simţise jignită, dar se împăcaseră.

Cât timp îi mângâie părul, el sorbi din cafea şi se gândi la ziua care urma. Încă nu primise veşti de la Tanya Dvorkin. Raportase discuţia de la Ambasada Egiptului şefului său, Keith Dorset, şi căzuseră de acord că nu puteau să facă nimic altceva decât să aştepte şi să vadă ce urmează.

Se gândea la ceva mai important. Cunoştea expresia „capcană de miere“. Numai un prost nu s-ar fi întrebat dacă Lidka nu avea un motiv ascuns să se culce cu el. Trebuia să ia în calcul posibilitatea asta; poate că ea urma ordinele primite de la SB. Oftă şi zise:

– Trebuie să-i spun şefului meu despre tine.

– Da? Nu părea alarmată. De ce?

– Se presupune că diplomaţii americani trebuie să se întâlnească doar cu cetăţeni din ţările NATO. Noi o numim regula „NATO, du-te dracului“. Nu vor să ne îndrăgostim de comunişti.

Nu îi spusese că era mai degrabă un spion decât un diplomat.

Cu o faţă tristă, luă loc pe pat, lângă el.

– Te desparţi de mine?

– Nu, nu! Ideea aproape îl panică. Dar trebuie să le spun, iar ei te vor verifica.

Acum, părea îngrijorată.

– Ce înseamnă asta?

– Vor investiga dacă eşti vreun agent al poliţiei secrete poloneze sau ceva de genul acesta.

Ea ridică din umeri.

– Ei bine, este în regulă. Curând, vor afla că nu sunt.

Părea relaxată în privinţa acestui lucru.

– Îmi pare rău, dar trebuie să fac asta, spuse Cam. Aventurile de o noapte nu contează, dar suntem obligaţi să raportăm dacă se transformă în ceva mai mult decât atât, ştii, într-o adevărată relaţie de dragoste.

– Bine.

– Asta avem, nu-i aşa? întrebă Cam agitat. O relaţie adevărată de dragoste?

Lidka zâmbi.

– O, da, spuse ea. Asta avem.

Capitolul 53

Familia Franck călătorea spre Ungaria în două maşini Trabant. Mergeau în vacanţă. Ungaria era o destinaţie populară de vară pentru germanii din Est care îşi permiteau să cumpere benzină.

Din câte îşi dădeau seama, nu erau urmăriţi.

Îşi rezervaseră vacanţa prin Oficiul de Turism al guvernului german de Est. Pe jumătate, se aşteptaseră ca vizele să le fie refuzate, chiar dacă Ungaria era o ţară din blocul sovietic, dar fuseseră plăcut surprinşi. Hans Hoffmann pierduse ocazia de a-i persecuta: poate că era ocupat.

Aveau nevoie de două maşini întrucât o luau şi pe Karolin cu familia ei. Werner şi Carla erau nebuni după nepoata lor, Alice, care avea acum 16 ani. Lili o iubea pe Karolin, dar nu şi pe soţul ei, Odo. Era un om bun; îi obţinuse lui Lili slujba pe care o avea acum, de administrator al orfelinatului unei biserici, dar afecţiunea lui faţă de Karolin şi Alice era oarecum forţată, ca şi când, iubindu-le, ar fi făcut o faptă bună. Lili credea că dragostea unui bărbat trebuia să fie o pasiune neajutorată, nu o datorie morală.

Karolin credea acelaşi lucru. Ea şi Lili erau destul de apropiate încât să-şi împărtăşească secrete, iar Karolin îi mărturisise faptul că mariajul ei fusese o greşeală. Nu era nefericită cu Odo, dar nici nu era îndrăgostită de el. Era bun şi blând, dar nu atrăgător: făceau dragoste cam o dată pe lună.

Aşadar, grupul era alcătuit din şase oameni. Werner, Carla şi Lili luară maşina aurie, iar Karolin, Odo şi Alice, pe cea albă.

Era un drum lung, mai ales într-un Trabant cu un motor de 600 de centimetri cubi, în doi timpi: o mie de kilometri prin toată Cehoslovacia. În prima zi, ajunseră în Praga, unde înnoptară. „Sunt destul de sigur că nu ne urmăreşte nimeni. Se pare că am scăpat“, spuse Werner în dimineaţa următoare, când părăsiră hotelul.

Conduseră spre lacul Balaton, lung de optzeci de kilometri, cel mai mare lac din Europa centrală. Era ademenitor de aproape de Austria, o ţară liberă. Cu toate acestea, toată graniţa era fortificată cu două sute patruzeci de kilometri de gard electric, pentru a împiedica oamenii să evadeze din paradisul muncitorilor.

Înălţară două corturi unul lângă celălalt, într-un loc de pe malul sudic. Aveau un scop secret: urmau să se vadă cu Rebecca.

Fusese ideea Rebeccăi. Îşi petrecuse un an din viaţă având grijă de Walli, iar el reuşise să renunţe la droguri. Avea acum propriul apartament în apropiere de cel al Rebeccăi, în Hamburg. Pentru a putea avea grijă de el, ea refuzase şansa de a candida în Bundestag, parlamentul naţional; dar când el îşi revenise, oferta fusese reînnoită. Acum era un membru ales, care se specializa în politică externă. Călătorise spre Ungaria într-o excursie oficială şi văzuse că Ungaria atrăgea intenţionat turişti occidentali: turismul şi Rieslingul[1] ieftin erau singurele mijloace de a câştiga bani străini şi de a reduce deficitul masiv din comerţ. Occidentalii mergeau în tabere de vacanţă speciale, separate, dar în afara taberei fraternizarea era imposibil de oprit.

Aşadar, familia Franck nu putea fi acuzată de nimic. Călătoria le era permisă, la fel ca a Rebeccăi. Ca şi ei, ea venea în Ungaria pentru o vacanţă ieftină. Aveau să se întâlnească întâmplător.

Însă legea era doar de faţadă în ţările comuniste. Familia Franck ştia că s-ar fi iscat o problemă îngrozitoare dacă poliţia secretă ar fi aflat ce puneau la cale. Aşadar, Rebecca aranjase totul în mod clandestin, cu ajutorul lui Enok Andersen, contabilul danez care încă traversa frecvent graniţa din Berlinul de Vest spre cel de Est, ca să îl vadă pe Werner. Nu se sunase şi nu se scrisese nimic. Cea mai mare frică era că Rebecca urma, cumva, să fie arestată – sau chiar răpită de Stasi – şi dusă într-o închisoare din Germania de Est. Ar fi fost un incident diplomatic, dar Stasi ar fi putut oricum să o facă.

Soţul Rebeccăi, Bernd, nu o însoţea. Starea lui de sănătate se deteriorase, iar rinichii îi cedau. Lucra doar cu jumătate de normă şi nu putea călători prea departe.

Werner încetă să mai bată cu ciocanul cuiul unui cort, spunându-i încet lui Lili: „Uită-te împrejur. Nu ne-au urmărit până aici, dar poate că au simţit că nu era nevoie, deoarece au trimis oameni înainte".

Lili se plimbă în jurul terenului, ca şi când ar fi explorat locul. Turiştii aflaţi la lacul Balaton erau veseli şi prietenoşi. Fiind o tânără atrăgătoare, Lili era salutată şi invitată să bea o cafea, bere sau să guste ceva. Majoritatea corturilor erau ocupate de familii, însă existau şi unele grupuri de bărbaţi şi câteva de fete. Fără îndoială, cei care erau singuri aveau să se cunoască în următoarele câteva zile.

Lili nu avea pe nimeni. Îi plăcea să facă sex şi avusese câteva idile – inclusiv una cu o femeie, despre care familia ei nu ştia. Avea aceleaşi instincte materne ca şi celelalte femei, credea ea, şi o adora pe Alice, fiica lui Walli, dar

---

[1] Vin din struguri albi, originar din zona Rinului, Germania (n.tr.)

renunţase la ideea de a avea copii din cauza perspectivei sumbre de a-i creşte în Germania de Est.

Din cauza politicii duse de familia sa, îi fusese refuzat un loc la universitate, aşa că se instruise ca asistentă. Nu ar fi fost niciodată promovată dacă autorităţile ar fi intervenit, dar Odo o ajutase să obţină o slujbă la biserică, unde procedura de angajare nu era controlată de Partidul Comunist.

Cu toate acestea, adevărata ei muncă era muzica. Împreună cu Karolin, cânta din voce şi la chitară în mici baruri şi în cluburi de tineret, adesea pe holurile bisericii. Cântecele lor protestau faţă de poluarea industrială, faţă de distrugerea clădirilor vechi şi a monumentelor, precum şi împotriva tăierii pădurilor şi a arhitecturii urâte. Guvernul le ura, iar ele fuseseră arestate şi avertizate pentru că făceau propagandă. Cu toate acestea, comuniştii nu aveau cum să fie cu adevărat în favoarea otrăvirii râurilor cu deşeuri industriale, aşa că era dificil să ia măsuri drastice împotriva ecologiştilor şi, de fapt, de obicei încercau să-i coopteze în inofensiva şi oficiala Societate pentru Natură şi Protecţia Mediului.

În Statele Unite ale Americii, spunea tatăl lui Lili, conservatorii îi acuzau pe cei care făceau campanie ecologistă că erau împotriva afacerilor. Pentru conservatorii din blocul sovietic era mai dificil să-i acuze că erau anticomunişti. La urma urmei, scopul comunismului era să determine industria să lucreze mai degrabă pentru popor decât pentru şefi.

Într-o seară, Lili şi Karolin se strecuraseră într-un studio muzical şi înregistraseră un album. Nu era lansat în mod oficial, dar casetele transportate în cutiile nemarcate se vânduseră cu miile.

Lili înconjură tabăra, care era ocupată aproape în întregime de germanii din Est: tabăra occidentalilor se afla la aproximativ un kilometru şi jumătate distanţă. Întorcându-se la familia ei, observă în apropierea cortului lor doi bărbaţi cam de vârsta ei care beau bere. Unul avea un început de chelie şi păr blond, celălalt era brunet şi tuns în stilul membrilor formaţiei Beatles, demodat de 15 ani. Cel blond îi întâlni privirea şi se uită repede în altă parte, ceea ce îi trezi bănuielile: de obicei, tinerii nu-i evitau privirea. Cei doi nu-i oferiră nimic de băut şi nici nu o rugară să li se alăture. „O, nu", mormăi ea.

Nu era greu să-i identifici pe bărbaţii de la Stasi. Erau duri, nu inteligenţi. Era o carieră pentru oameni care râvneau la prestigiu şi putere, dar care nu aveau niciun talent şi nici nu erau prea inteligenţi. Primul soţ al Rebeccăi, Hans, era reprezentantul tipic. Era puţin mai mult decât un bătăuş dezgustător, dar avansase constant, iar acum, mergând cu limuzina şi locuind într-o vilă mare înconjurată de un zid înalt, părea să fie unul dintre comandanţii lor de vârf.

Lili nu prea voia să atragă atenţia asupra ei, dar hotărî că trebuia să-şi verifice bănuiala, aşa că era necesar să fie băgăcioasă.

– Bună, băieţi! spuse ea amabilă.

Cei doi bărbaţi mormăiră un salut superficial.

Lili nu avea de gând să îi lase să scape atât de uşor.

– Aţi venit aici cu soţiile? îi întrebă ea.

Nu puteau să nu recunoască acest lucru ca pe un avans.

Tipul blond scutură din cap, iar celălalt spuse:

– Nu.

Nu erau destul de inteligenţi încât să se prefacă.

– Serios?

Era aproape o confirmare, se gândi ea. Ce făceau doi bărbaţi singuri într-o tabără de vacanţă dacă nu să caute fete? Erau prea prost îmbrăcaţi ca să fie homosexuali.

– Spune-mi, spuse Lili străduindu-se să pară veselă, unde mergeţi să vă distraţi aici, seara? Se poate dansa pe undeva?

– Nu ştiu.

Era suficient. „Dacă ăştia doi sunt în vacanţă, eu sunt doamna Brejnev", se gândi ea, apoi plecă.

Era o problemă. Cum putea familia Franck să se vadă cu Rebecca fără ca oamenii de la Stasi să afle?

Lili se întoarse la familia ei. Ambele corturi erau acum ridicate.

– Veşti proaste, îi spuse ea tatălui său. Doi bărbaţi de la Stasi. La un rând spre sud şi trei corturi spre est de noi.

– Îmi era teamă de asta, spuse Werner.

*

Trebuiau să se vadă cu Rebecca două zile mai târziu, la un restaurant pe care îl vizitase în prima călătorie. Dar, înainte de a se îndrepta într-acolo, familia Franck trebuia să scape de poliţia secretă. Lili era îngrijorată, dar părinţii ei afişau un calm nejustificat.

În prima zi, Werner şi Carla plecară devreme în Trabantul auriu, spunând că mergeau în recunoaştere. Bărbaţii de la Stasi îi urmaseră într-o Skoda verde. Werner şi Carla fuseseră plecaţi toată ziua şi se întoarseseră părând încrezători.

În dimineaţa următoare, Werner îi spusese lui Lili că urmau să meargă într-o excursie. Ieşiseră în faţa cortului cu rucsacurile, ajutându-se reciproc să le ajusteze. Se încălţaseră cu bocanci rezistenţi şi îşi puseseră pălării cu boruri late. Pentru oricine care îi privea, era clar că plecau într-o călătorie lungă.

În acelaşi timp, Carla se pregătea să plece cu sacoşele de cumpărături, făcând o listă şi spunând cu voce tare: „Şuncă, brânză, pâine... altceva?"

Pe Lili o îngrijora faptul că ieşeau prea mult în evidenţă.

Erau supravegheaţi de agenţii secreţi, care stăteau în faţa cortului lor şi fumau.

Plecară în direcţii opuse, Carla îndreptându-se spre parcare, iar Lili şi Werner spre plajă. Agentul Stasi cu tunsoare în stil Beatles plecă după Carla, iar cel blond îi urmări pe Werner şi pe Lili.

– Până aici, toate bune, spuse Werner. I-am despărţit.

Când Lili şi Werner ajunseră la lac, bărbatul se întoarse spre vest, mergând de-a lungul malului. În mod evident, cercetase zona în ziua precedentă. Pe alocuri, solul era accidentat. Agentul Stasi cu părul blond îi urmă de la distanţă, însă nu cu uşurinţă: nu era îmbrăcat pentru drumeţie. Câteodată, se opreau, pretinzând că aveau nevoie de odihnă, ca să-l lase să-i ajungă din urmă.

Merseră timp de două ore, după care ajunseră la o plajă lungă şi pustie. La un moment dat, dintre copaci, se ivi un drum accidentat, care se termina în dreptul semnului care indica punctul maxim al fluxului.

Parcat acolo era Trabantul auriu, la volanul căruia se afla Carla.

Nu se mai vedea nimeni altcineva.

Werner şi Lili urcară în maşină, iar Carla demară, abandonându-l pe bărbatul care lucra pentru Stasi.

Lili rezistă tentaţiei de a-i face semn cu mâna.

– Ai scăpat de celălalt tip, îi spuse Werner Carlei.

– Da, răspunse Carla. Am creat o diversiune în faţa băcăniei, dând foc unui coş de gunoi.

Werner râânji.

– Un truc pe care l-ai învăţat de la mine în urmă cu mulţi ani.

– Indiscutabil. În mod natural, a ieşit din maşină şi s-a dus să vadă ce se întâmplă.

– Iar atunci...

– Cât a fost plecat, i-am înfipt un cui în cauciuc. L-am lăsat schimbându-şi roata.

– Frumos.

– Voi doi aţi făcut astfel de lucruri în război, nu-i aşa? întrebă Lili.

Urmă o clipă de tăcere. Nu vorbeau mult despre război. În cele din urmă, Carla răspunse:

– Da, puţin, dar nimic cu care să ne lăudăm.

Niciodată nu spuneau mai mult decât atât.

Conduseră spre un sat şi încetiniră în dreptul unei case mici, pe al cărei firme scria, în engleză, BAR. Un bărbat care stătea afară îi direcţionă să parcheze pe un câmp din spate, în afara razei vizuale a trecătorilor.

Intrară într-un local mic, prea încântător ca să fi fost o afacere a guvernului. Imediat, Lili o văzu pe sora ei, Rebecca, şi o îmbrăţişă. Nu se mai

întâlniseră de optsprezece ani. Lili încercă să se uite la Rebecca, dar nu vedea din cauza lacrimilor. Carla şi Werner o îmbrăţişară pe rând pe Rebecca.

Când, în cele din urmă, privirea lui Lili se limpezi, văzu că Rebecca arăta de vârstă mijlocie, ceea ce nu era o surpriză: urma să împlinească 50 de ani. Era mai corpolentă decât îşi amintea Lili.

Însă cel mai frapant lucru era înfăţişarea ei foarte elegantă. Purta o rochie de vară albastră, cu un imprimeu format din puncte mici, şi o jachetă asortată. În jurul gâtului îi atârna un lanţ din argint cu o singură perlă mare şi avea o brăţară masivă, din argint, la mână. Sandalele ei elegante aveau tocuri din plută şi ţinea pe umăr o geantă din piele albastră. Politica nu era deosebit de bine plătită, din câte ştia Lili. Oare chiar toată lumea din Germania de Vest era atât de bine îmbrăcată?

Rebecca îi conduse prin bar spre o cameră privată din spate, unde pe o masă lungă erau deja pregătite platouri cu gustări reci, boluri cu salată şi sticle de vin. Lângă masă stătea un bărbat suplu, chipeş, care purta un tricou alb şi blugi mulaţi şi care părea epuizat. Poate că era trecut de 40 de ani sau poate că era mai tânăr, dacă suferise din cauza vreunei boli. Lili crezu că era un angajat al barului.

Carla suspină, iar Werner spuse:

– O, Dumnezeule!

Lili văzu că bărbatul suplu o privea răbdător. Brusc, îi observă ochii migdalaţi şi îşi dădu seama că îl privea pe fratele ei, Walli. Ţipă şocată: părea foarte bătrân!

Carla îl îmbrăţişă pe Walli, spunând:

– Băieţelul meu! Bietul meu băieţel!

Lili îl îmbrăţişă şi îl sărută, plângând din nou.

– Arăţi foarte diferit, suspină ea. Ce s-a întâmplat cu tine?

– Rock and roll, răspunse el râzând. Dar mi-a trecut. O privi pe sora lui mai mare. Rebecca şi-a sacrificat un an din viaţă – şi o mare oportunitate pentru cariera ei – ca să mă salveze.

– Bineînţeles că da, spuse Rebecca. Sunt sora ta.

Lili era sigură că Rebecca nu ezitase. Pentru ea, nimic nu era mai important decât familia. Conform teoriei lui Lili, sentimentele ei erau atât de puternice datorită faptului că fusese adoptată.

Werner îl îmbrăţişă îndelung pe Walli.

– Noi n-am ştiut, spuse el cu vocea gâtuită de emoţie. N-am ştiut că vii.

– Am decis să păstrez secretul, zise Rebecca.

– Nu este periculos? întrebă Carla.

– Cu siguranţă este, răspunse Rebecca, dar Walli a vrut să-şi asume riscul.

Apoi, Karolin intră împreună cu familia ei. Ca şi ceilalţi, avu nevoie de câteva momente până să-l recunoască pe Walli, după care ţipă, şocată. – Bună,

Karolin, spuse el. O luă de mâini şi o sărută pe obraji. Mă bucur foarte mult să te văd din nou.

Odo se prezentă:

– Eu sunt Odo, soţul lui Karolin. Mă bucur să te cunosc, în sfârşit.

Ceva îl făcu pe Walli să se schimbe la faţă. Dispăru într-o clipă, dar Lili ştia că ceea ce văzuse sau înţelesese în legătură cu Odo îl şocase şi că de aceea îşi mascase imediat uimirea. Cei doi bărbaţi îşi strânseră mâinile.

– Iar ea este Alice, spuse Karolin.

– Alice? rosti Walli. O privi uluit pe fata înaltă de 16 ani, cu păr lung şi blond, care îi încadra faţa ca o cortină. Am scris un cântec despre tine, spuse el. Când erai mică.

– Ştiu, zise ea sărutându-l pe obraz.

– Alice îşi cunoaşte trecutul, rosti Odo. I-am spus totul de îndată ce a fost suficient de mare încât să înţeleagă.

Lili se întreba dacă Walli auzea nota de emfază din vocea lui Odo. Sau poate era ea prea sensibilă?

Walli îi spuse lui Alice:

– Te iubesc, dar Odo este cel care te-a crescut. Nu voi uita asta niciodată şi sunt sigur că nici tu nu o vei face.

Pentru o clipă, fu gâtuit de emoţie. Apoi îşi recăpătă controlul şi rosti:

– Haideţi cu toţii să luăm loc şi să mâncăm. Este o zi fericită.

Lili îşi dădu seama că, probabil, Walli plătise tot.

Se aşezară toţi la masă. Pentru câteva momente, se simţiră ciudat, ca nişte străini, încercând să se gândească la un subiect de conversaţie. Apoi, câţiva oameni vorbiră în acelaşi timp, toţi punându-i întrebări lui Walli. Toată lumea râse.

– Pe rând! zise Walli, şi toţi se relaxară.

Walli le povesti că avea un apartament în Hamburg. Nu era căsătorit, deşi avea o prietenă. Cam la fiecare optsprezece luni sau doi ani, se ducea în California, se muta la ferma lui Dave Williams vreme de patru luni şi scotea un nou album cu formaţia Plum Nellie. „Sunt dependent, spuse el. Dar nu am mai luat nimic de şapte ani; în septembrie se împlinesc opt. Când sunt cu trupa în concert, un paznic de la uşa vestiarului perchezitionează oamenii, să vadă dacă au droguri.“ Ridică din umeri. „Pare o măsură extremă, ştiu, dar aşa stau lucrurile.“

Şi Walli avea întrebări, mai ales pentru Alice. Cât timp ea îi răspundea, Lili privi în jurul mesei. Aceasta era familia ei: părinţii, sora, fratele, nepoata şi cel mai vechi prieten şi partener în ale cântatului. Cât de norocoasă era să-i aibă pe toţi împreună în aceeaşi cameră, mâncând, vorbind şi bând vin!

Îi trecu prin minte că unele familii se întâlneau aşa săptămânal şi că nu apreciau cu adevărat acest lucru.

Karolin stătea lângă Walli, iar Lili îi privea pe amândoi. Se simţeau bine. Încă se făceau să râdă unul pe celălalt, observă ea. Dacă situaţia ar fi fost alta – dacă Zidul Berlinului ar fi căzut – ar fi putut să-şi reia idila? Amândoi erau încă tineri: Walli avea 33 de ani, iar Karolin 35. Lili nu se mai gândi la asta: era o speculaţie inutilă, o fantezie prostească.

Walli povesti din nou cum evadase din Berlin, pentru binele lui Alice. Când ajunse la partea în care o aşteptase toată noaptea pe Karolin, care nu apăruse, aceasta îl întrerupse.

– Mi-a fost frică, spuse ea. Frică pentru mine şi pentru copilul din mine.

– Nu te condamn, zise Walli. Nu ai greşit cu nimic. Eu nu am greşit cu nimic. Singura greşeală a fost Zidul.

Povesti cum trecuse prin punctul de control, rupând bariera cu maşina.

– Nu-l voi uita niciodată pe bărbatul pe care l-am omorât, spuse el.

– Nu a fost vina ta – trăgea în tine! rosti Carla.

– Ştiu, zise Walli, iar din tonul vocii lui Lili înţelese că, în cele din urmă, se împăcase cu ideea. Îmi pare rău, dar nu mă simt vinovat. Nu am greşit când am vrut să evadez; el nu a greşit când a tras în mine.

– Aşa cum ai spus, interveni Lili, singura greşeală a fost Zidul.

Capitolul 54

Șeful lui Cam Dewar, Keith Dorset, era un bărbat durduliu, cu părul de culoarea nisipului. Ca mulţi alţii din CIA, se îmbrăca prost. Astăzi, purta o jachetă maro cu picăţele, o pereche de pantaloni gri din flanel, o cămaşă albă cu dungi maro şi o cravată de un verde mat. Dacă l-ai fi văzut mergând pe stradă, nu l-ai fi observat, în timp ce creierul ar fi considerat că e o persoană lipsită de importanţă. Poate că acesta era efectul dorit, se gândea Cameron. Sau, pur şi simplu, poate că avea gusturi proaste.

– În legătură cu prietena ta, Lidka, spuse Keith, stând în spatele unui birou mare din ambasada americană.

Cam era destul de sigur că Lidka nu era implicată în nicio activitate reprobabilă, dar aştepta confirmarea acestui lucru.

– Cererea ta este respinsă, rosti Keith.

– Despre ce vorbeşti? întrebă Cam uimit.

– Cererea ta este respinsă. Pe care dintre aceste patru cuvinte nu îl înţelegi?

Câteodată, oamenii din CIA se purtau ca şi când ar fi fost în armată, capabili să dea ordine tuturor subordonaţilor, dar Cam nu era atât de uşor de intimidat. Lucrase la Casa Albă.

– Din ce motiv a fost respinsă? întrebă el.

– Nu trebuie să-ţi dau motive.

La vârsta de 34 de ani, Cam avea prima lui iubită adevărată. După 20 de ani de respingeri, ajunsese să se culce cu o femeie care părea că nu voia nimic în afară de a-l face fericit. Panicat la gândul că ar fi putut să o piardă, prinse curaj.

– Nici tu nu trebuie să fii un ticălos, izbucni el.

– Să nu îndrăzneşti să-mi vorbeşti aşa! Încă o replică deşteaptă şi ai să te afli într-un avion, spre casă.

Cam nu voia să fie trimis acasă. Bătu în retragere.

– Îmi cer scuze. Dar tot aş vrea să cunosc motivul respingerii, dacă este posibil.

– Între voi există ceea ce noi numim „contact apropiat şi menţinut“, nu-i aşa?

– Bineînţeles. Chiar eu v-am spus acest lucru. De ce ar fi o problemă?

– Din cauza statisticilor. Majoritatea trădătorilor pe care îi prindem spionând împotriva Statelor Unite se dovedesc a avea rude sau prieteni apropiaţi, care sunt străini.

Cam bănuise ceva de genul acesta.

– Nu sunt dispus să renunţ la ea din motive statistice. Aveţi ceva anume împotriva ei?

– Ce te face să crezi că ai dreptul să mă anchetezi?

– Voi considera această întrebare drept un răspuns negativ.

– Te-am avertizat să nu mai faci remarci inteligente.

Fură întrerupţi de un alt agent, Tony Sovino, care se apropie cu o coală de hârtie în mână.

– Tocmai mă uitam la lista celor acceptaţi pentru conferinţa de presă din această dimineaţă, spuse el. Tanya Dvorkin vine din partea TASS. Îl privi pe Cam. Este femeia care ţi-a vorbit la Ambasada Egiptului, nu-i aşa?

– Desigur, răspunse Cam.

– Care este subiectul conferinţei de presă? întrebă Keith.

– Lansarea unui nou protocol simplificat pentru muzeele poloneze şi americane, prin care pot să-şi împrumute reciproc obiecte de artă; scrie aici. Tony îşi ridică privirea din hârtie. Nu este genul de lucru care l-ar atrage pe redactorul-şef de la TASS, nu-i aşa?

– Probabil că vine să mă vadă pe mine, rosti Cam.

*

Tanya îl zări pe Cam Dewar de îndată ce intră în camera de informare a Ambasadei Statelor Unite. O siluetă înaltă şi subţire, el stătea în spate, ca un stâlp de felinar. Dacă nu ar fi fost aici, ea l-ar fi căutat după conferinţa de presă, însă această situaţie era mai prielnică, mai puţin observabilă.

Cu toate acestea, nu voia să pară prea hotărâtă în clipa în care avea să-l abordeze, astfel că hotărî să asculte mai întâi anunţul. Stătea lângă o ziaristă poloneză, pe care o plăcea: Danuta Gorski, o brunetă îndrăzneaţă, cu un zâmbet larg. Danuta era membră a mişcării clandestine intitulate Comisia de Apărare, care producea pamflete despre nemulţumirile muncitorilor şi despre încălcările drepturilor omului. Aceste publicaţii ilegale erau numite *bibula*. Danuta locuia în aceeaşi clădire cu Tanya.

Când ofiţerul de presă american citi anunţul pe care li-l dăduse deja tipărit, Danuta şopti spre Tanya:

– S-ar putea să vrei să faci o călătorie în Gdansk.

– De ce?

– Va fi o grevă la şantierul naval Lenin.

– Sunt greve peste tot.

Muncitorii cereau măriri de salarii pentru a compensa creşterea masivă a preţurilor alimentelor impusă de guvern. Tanya raporta acestea manifestări ca „încetări ale muncii", întrucât grevele aveau loc doar în ţările capitaliste.

– Crede-mă, spuse Danuta, aceasta ar putea fi diferită.

Guvernul polonez gestiona rapid fiecare grevă, oferind măriri de salarii şi făcând alte concesii la nivel local, dornic să oprească protestele înainte de a se putea răspândi precum petele pe o pânză. Coşmarul elitei conducătoare – şi visul disidenţilor – era ca petele să se unească până când pânza căpăta o altă culoare, cu totul nouă.

– Diferită în ce sens?

– Au concediat un macaragiu, care era membru în comisia noastră – dar nu şi-au ales victima potrivită. Anna Walentynowicz este o femeie, o văduvă în vârstă de 50 de ani.

– Deci, atrage multă simpatie din partea polonezilor galanţi.

– Şi este o figură populară. Ei îi spun Pani Ania, doamna Annie.

– Aş putea să mă interesez. Dimka voia să afle informaţii în legătură cu orice protest care promitea să devină serios, în caz că trebuia să descurajeze o atitudine mai severă a Kremlinului.

În timp ce conferinţa de presă se termina, Tanya trecu pe lângă Cam Dewar şi îi şopti, în limba rusă:

– Du-te vineri la Catedrala St. John, la ora două, şi uită-te la Crucifixul Baryczkowski.

– Nu este un loc bun, şopti tânărul.

– Acceptă sau refuză, spuse Tanya.

– Trebuie să-mi spui despre ce este vorba, zise ferm Cam.

Tanya îşi dădu seama că trebuia să rişte să-i mai vorbească încă un minut.

– Despre o linie de comunicaţie, în caz că Uniunea Sovietică va invada Europa Occidentală, rosti ea. Despre posibilitatea de a forma un grup de ofiţeri polonezi care ar schimba taberele.

Americanul rămase cu gura căscată.

– O... o... se bâlbâi el. Corect, da.

Ea îi zâmbi.

– Mulţumit?

– Cum îl cheamă?

Tanya ezită.

– El ştie cum mă numesc, spuse Cam.

Tanya hotărî că trebuia să aibă încredere în acest bărbat. Deja îşi pusese viaţă în mâinile lui.

– Stanislaw Pawlak, rosti ea. Cunoscut ca Staz.

– Spune-i lui Staz că, din motive de siguranţă, nu ar trebui să discute cu nimeni de aici, de la ambasadă, cu excepţia mea.

– Bine.

Tanya ieşi repede din clădire.

Îi dădu lui Staz mesajul în acea seară. A doua zi, îl sărută de rămas-bun şi conduse 300 de kilometri spre nord de Marea Baltică. Avea un Mercedes-Benz 280S vechi şi fiabil, cu faruri duble, verticale. Seara, târziu, se cază la un hotel din vechiul oraş Gdansk, chiar peste râul de lângă cheiurile şi docurile uscate ale şantierului naval, care se afla pe insula Ostrow.

A doua zi, se împlinea exact o săptămână de la concedierea Annei Walentynowicz.

Tanya se trezi de dimineaţă, îmbrăcă salopeta din pânză, traversă podul spre insulă, ajunse la poarta şantierului naval înainte de răsăritul soarelui şi intră împreună cu un grup de muncitori tineri.

Era ziua ei norocoasă.

Şantierul era plin cu afişe proaspăt lipite, care cereau ca Pani Ania să fie angajată din nou. Mici grupuri se adunau în jurul afişelor. Câţiva oameni înmânau foi volante. Tanya luă unul şi descifră poloneza.

Anna Walentynowicz a devenit o ruşine, deoarece exemplul ei i-a motivat pe alţii. A devenit o ruşine întrucât a luat apărarea altora şi a fost capabilă să-şi organizeze colegii de muncă. Autorităţile încearcă întotdeauna să-i izoleze pe cei care au calităţi de lider. Dacă nu luptăm împotriva acestui lucru, atunci nu vom mai avea pe nimeni care să ne ia apărarea când vor creşte cotele de muncă, când regulamentele privind sănătatea şi siguranţa vor fi încălcate sau când vom fi forţaţi să lucrăm peste program.

Rândurile citite o impresionară pe Tanya. Nu mai era vorba despre salarii mai mari sau despre scurtarea programului de lucru, ci despre dreptul muncitorilor polonezi de a se organiza singuri, independent de ierarhia comunistă. Simţea că acest fapt reprezenta o evoluţie semnificativă. O mică scânteie de speranţă i se aprinse în stomac.

Când lumina zilei deveni mai puternică, se plimbă pe şantier. Mărimea şantierului naval era incredibilă: mii de muncitori, kilotone de oţel, milioane de nituri. Înălţimea jumătăţilor de nave în construcţie se ridica mult deasupra capului ei, greutatea imensă a acestora balansându-se periculos pe o reţea de schele. Macarale imense îşi înclinau capetele peste fiecare navă, ca Magii în jurul unei iesle gigantice.

Oriunde mergea, muncitorii lăsau sculele deoparte ca să citească manifestul şi să discute.

Câţiva oameni începură să mărşăluiască, iar Tanya îi urmă. Merseră în procesiune în jurul şantierului, ducând pancarte improvizate, împărţind foi volante, chemându-i pe ceilalţi să li se alăture, sporindu-şi numărul. În cele

din urmă, ajunseră la poarta principală, unde începură să le spună muncitorilor care soseau că erau în grevă.

Închiseră porţile fabricii, traseră alarma şi înălţară steagul Poloniei pe cea mai apropiată clădire.

Apoi, aleseră comisia responsabilă cu greva.

Atunci, fură întrerupţi. Un bărbat în costum se urcă pe un excavator şi se adresă, strigând, mulţimii. Tanya nu înţelegea tot ce spunea, dar părea să se opună formării comisiei responsabile cu greva – iar muncitorii îl ascultau. Tanya îl întrebă pe cel mai apropiat bărbat de lângă ea cine era individul. „Klemens Gniech, directorul şantierului naval, fu răspunsul. Nu e un tip rău."

Tanya era înspăimântată. Cât de slabi erau oamenii!

Gniech era dispus să negocieze dacă greviştii se întoarceau mai întâi la lucru. Gestul acestuia i se păru Tanyei un truc ieftin. Mulţi oameni îl huiduau pe Gniech, dar alţii dădeau din cap în semn de aprobare, părând să se îndrepte spre locurile lor de muncă. Cu siguranţă, manifestarea nu avea să se sfârşească atât de repede!

Apoi, cineva sări pe excavator şi îl bătu pe director pe umăr. Nou-venitul era un bărbat scund, cu umeri pătraţi şi cu o mustaţă stufoasă. Deşi Tanya nu-l consideră o figură impresionantă, mulţimea îl recunoscu şi îl aclamă. În mod evident, ştiau cine era. „Îţi aminteşti de mine? îi strigă directorului cu o voce destul de puternică încât să-l audă toată lumea. Am lucrat aici zece ani – după care m-ai concediat!"

– Cine este bărbatul acela? îl întrebă Tanya pe omul de lângă ea.

– Lech Wałęsa. E un simplu electrician, dar toţi îl cunosc.

Directorul încercă să îl contrazică pe Wałęsa în faţa tuturor, dar bărbatul mic cu mustaţă uriaşă nu-i dădu ocazia. „Declar grevă!" strigă el, iar mulţimea urlă, aprobându-l.

Directorul şi Wałęsa coborâră de pe excavator. Wałęsa preluă comanda şi toată lumea păru să accepte asta fără probleme. Când îi ordonă şoferului directorului să ia maşina şi să o aducă pe Anna Walentynowicz, şoferul se supuse şi, chiar mai uimitor, directorul nu obiectă.

Wałęsa organiză alegerea unei comisii de grevă. Limuzina se întoarse cu Anna, care fu primită într-un ropot de aplauze. Era o femeie scundă, cu părul la fel de scurt ca al unui bărbat. Purta ochelari cu lentile rotunde şi o bluză cu dungi late, orizontale.

Cei care făceau parte din comisia de grevă şi directorul intrară în Centrul de Sănătate şi Siguranţă pentru negocieri. Tanya fu tentată să încerce să se strecoare acolo cu ei, dar hotărî să nu-şi forţeze norocul: era norocoasă că intrase pe şantier. Muncitorii întâmpinau cu bucurie presa occidentală, dar legitimaţia de presă a Tanyei arăta că este reporter sovietic pentru TASS, iar dacă greviştii descopereau acest lucru, aveau să o dea afară.

Cu toate acestea, probabil că negociatorii aveau microfoane pe mese, deoarece toată discuţia fu transmisă în difuzoare, pentru mulţimea de afară – ceea ce o impresionă pe Tanya ca fiind un lucru foarte democratic. Greviştii puteau să-şi exprime imediat sentimentele în legătură cu tot ceea ce se spunea, huiduind sau aclamând.

Îşi dădu seama că, acum, greviştii aveau şi alte pretenţii, în afara reangajării Annei, inclusiv asigurarea că nu aveau să existe represalii. Cea pe care directorul nu putu să o accepte, în mod surprinzător, era un monument în faţa porţii fabricii, care să comemoreze masacrarea, de către poliţie, a muncitorilor şantierului naval care protestaseră faţă de mărirea preţurilor alimentelor, în 1970.

Tanya se întrebă dacă şi această grevă urma să se termine cu un masacru. Înfiorată, îşi dădu seama că, dacă avea să fie aşa, se afla chiar în linia de tragere.

Gniech explică faptul că zona din faţa porţilor fusese alocată unui spital.

Greviştii spuseră că preferau un monument.

Directorul propuse amplasarea unei placi comemorative în altă parte a şantierului naval.

Oamenii refuzară.

Un muncitor spuse dezgustat la microfon: „Ne târguim pentru eroii morţi ca nişte cerşetori sub un stâlp de iluminat!“

Oamenii de afară aplaudară.

Un alt negociator se adresă direct mulţimii: Voiau un monument?

I se răspunse cu strigăte.

Directorul se retrase, pentru a se consulta cu superiorii.

Acum, în afara porţilor erau mii de susţinători. Oamenii adunaseră donaţii de alimente pentru muncitori. Puţine familii poloneze îşi permiteau să doneze mâncare, dar zeci de saci cu provizii intrară acum pe porţi pentru bărbaţii şi femeile dinăuntru, iar greviştii luară masa de prânz.

Directorul se întoarse după-amiază şi anunţă că autorităţile superioare aprobaseră, în principiu, monumentul.

Wałęsa declară că greva urma să continue până când toate cererile aveau să fie acceptate.

Iar atunci, aproape ca un gând întârziat, adăugă că greviştii voiau, de asemenea, să discute despre formarea sindicatelor muncitoreşti independente.

„Acum, devine cu adevărat interesant“, gândi Tanya.

*

Vineri după prânz, Cam Dewar se îndreptă spre vechiul centru al Varşoviei.

Mario şi Ollie îl urmară.

O mare parte din Varşovia fusese distrusă în război. Oraşul fusese reconstruit cu drumuri drepte, trotuare şi clădiri moderne. Un astfel de urbanism

nu era propice întâlnirilor clandestine şi schimburilor pe furiş. Totuşi, proiectanţii se străduiseră să recreeze vechiul oraş original cu străzi pietruite, alei mici şi case neregulate. O făcuseră puţin prea bine: marginile drepte, tiparele regulate şi culorile proaspete arătau prea noi, ca pe un platou de cinema. Cu toate acestea, oferea un mediu mai potrivit agenţilor secreţi decât restul oraşului.

Cam parcă şi se îndreptă către o casă înaltă. Acolo, la primul etaj, funcţiona echivalentul salonului Silken Hands, din Varşovia. Până să o întâlnească pe Lidka, Cam fusese un client fidel.

În camera principală a apartamentului, fetele stăteau în lenjerie intimă, uitându-se la televizor şi fumând. O blondă voluptuoasă se ridică imediat, lăsând halatul să i se desfacă puţin, permiţându-i să-i vadă coapsele dolofane şi lenjeria intimă din dantelă.

– Bună, Crystek, nu te-am mai văzut de câteva săptămâni!

– Bună, Pela.

Cam se duse la fereastră şi privi în jos, spre stradă. Ca de obicei, Mario şi Ollie stăteau în faţa barului de pe partea cealaltă, bând bere şi privind fetele care treceau în rochii de vară. Se aşteptau ca el să rămână înăuntru cel puţin o jumătate de oră, poate o oră.

Până aici, toate bune.

– Care este problema, te urmăreşte soţia? întrebă Pela.

Celelalte fete râseră.

Cam scoase banii şi îi dădu Pelei preţul obişnuit pentru masturbare.

– Astăzi am nevoie de o favoare, spuse el. Te superi dacă mă strecor pe uşa din spate?

– Soţia ta are de gând să vină aici şi să facă scandal?

– Nu este soţia mea, spuse el. Este soţul prietenei mele. Dacă face probleme, fă-i un sex oral gratuit. Voi plăti eu.

Pela ridică din umeri.

Cam coborî pe scările din spate şi ieşi prin curte, simţindu-se bine. Scăpase de urmăritori – iar ei nu îşi dăduseră seama. Trebuia doar să se întoarcă în mai puţin de o oră şi să iasă pe uşa din faţă. Nu aveau să afle niciodată că părăsise apartamentul.

Traversă rapid piaţa vechiului oraş şi strada Swiftojanska spre Catedrala Sf. Ioan, o biserică distrusă în război, dar reconstruită. Cei de la SB nu-l mai urmăreau – dar ar fi putut să-l urmărească pe Stanislaw Pawlak.

La sediul CIA din Varşovia se organizase o lungă întrevedere pentru a decide gestionarea acestui contact. Fiecare pas fusese plănuit.

În faţa bisericii, Cam îl văzu pe şeful său, Keith Dorset. Astăzi purta un costum din trei piese de culoare gri, cumpărat de la un magazin polonez, o ţinută pe care o purta doar în misiunile de supraveghere. Avea o şapcă

băgată în buzunarul jachetei. Acesta era semnul de liberă trecere. Dacă ar fi purtat şapca, ar fi însemnat că agenţii SB se aflau în biserică şi că întâlnirea trebuia anulată.

Cam intră pe uşa principală, gotică, din partea de vest. Arhitectura extraordinară şi atmosfera de sfinţenie îl făcură să se minuneze şi mai mult. Era pe cale să ia legătura cu un informator al inamicului. Era un moment crucial.

Dacă această operaţiune decurgea bine, avea să îşi consolideze cariera ca agent CIA. Dacă nu, urma să se întoarcă imediat în spatele unui birou din Langley.

Cam pretindea ca Staz să nu se ia legătura cu nimeni, în afară de el. Motivul acestei minciuni era ca lui Keith să-i fie greu să-l trimită pe Cam acasă. Keith îi făcea probleme din cauza Lidkăi, cu toate că investigaţia demonstrase că nu avea nicio legătură cu SB şi că nici măcar nu era membru al Partidului Comunist. Totuşi, dacă el ar fi reuşit să recruteze un colonel polonez ca spion pentru CIA, triumful l-ar fi plasat într-o poziţie sigură, din care să-l sfideze pe Keith.

Privi împrejur în căutarea poliţiştilor sub acoperire, dar nu văzu decât turişti, credincioşi şi preoţi.

Merse pe culoarul nordic până când ajunse la capela în care se afla faimosul crucifix din secolul al XVI-lea. Chipeşul ofiţer polonez stătea în faţa acestuia, fixând cu privirea expresia lui Hristos. Cam se apropie de el. Erau singuri.

Cam vorbi în rusă.

– Aceasta este ultima dată când vom vorbi, zise el.

Stanislaw îi răspunse în aceeaşi limbă.

– De ce?

– Este prea periculos.

– Pentru tine?

– Nu, pentru tine.

– Cum vom comunica? Prin Tanya?

– Nu. De fapt, de acum te rog să nu-i mai spui nimic despre relaţia ta cu mine. Scoate-o din schemă. Poţi să te culci în continuare cu ea, dacă asta faci.

– Mulţumesc, spuse ironic Stanislaw.

Cam îi ignoră replica.

– Ce fel de maşină conduci?

– Un Saab 99 verde, din 1975.

Îi spuse şi numărul de înmatriculare. Cameron îl memoră.

– Unde ţii maşina pe timpul nopţii?

– Pe strada Jana Olbrachta, în apropiere de blocul în care locuiesc.

– Când o parchezi, lasă geamul puţin deschis. Vom strecura înăuntru un plic.

– E periculos. Dacă citeşte cineva mesajul?

– Nu-ţi face griji. Plicul va conţine un tip de reclamă din partea cuiva care se oferă să-ţi spele maşina la un preţ redus. Dar când vei trece peste hârtie un fier cald, va apărea un mesaj. Îţi va spune când şi unde ne vei întâlni. Nu contează dacă, din diverse motive, nu reuşeşti să ajungi la întâlnire: îţi vom trimite un alt plic.

– Ce se va întâmpla la aceste întâlniri?

– Ajung imediat şi la asta.

Cam trebuia să-i spună câteva lucruri asupra cărora convenise cu partenerii lui de la întâlnirea de planificare şi pe care trebuia să i le expună cât mai repede posibil.

– În ceea ce priveşte grupul tău de prieteni...

– Da?

– Să nu puneţi la cale o conspiraţie.

– De ce nu?

– Veţi fi descoperiţi. Conspiratorii sunt întotdeauna descoperiţi. Trebuie să aşteptaţi până în ultimul moment.

– Aşadar, ce putem face?

– Două lucruri. Unul, pregătiţi-vă. Faceţi o listă în mintea voastră cu oamenii în care aveţi încredere. Hotărâţi exact modul în care va acţiona fiecare împotriva sovieticilor, dacă se iscă războiul. Prezentaţi-vă liderilor disidenţilor, ca Lech Wałęsa, dar să nu le daţi de înţeles ce puneţi la cale. Iscodiţi posturile de televiziune şi plănuiţi cum să le preluaţi, dar păstraţi totul în minte.

– Şi celălalt lucru?

– Dă-ne informaţii.

Cam încercă să nu arate tensiunea pe care o simţea. Această cerere era importantă, iar Stanislaw ar fi putut să o refuze.

– Ordinul de luptă al sovieticilor şi al altor armate ale Tratatului de la Varşovia: numărul de oameni, de tancuri, de avioane...

– Ştiu ce înseamnă ordin de luptă.

– Şi planurile lor de război, în cazul unei crize.

Urmă o pauză lungă, apoi Stanislaw spuse:

– Pot să fac rost de aceste informaţii.

– Bun, zise Cam încântat.

– Ce primesc în schimb?

– Îţi voi da un număr de telefon şi un cod. Trebuie să-l foloseşti doar în cazul în care sovieticii invadează Europa Occidentală. Când vei suna la acel număr, îţi va răspunde un ofiţer superior din Pentagon, care vorbeşte limba poloneză. Te va trata ca pe reprezentantul rezistenţei poloneze în faţa invaziei sovietice. Vei fi, din raţiuni practice, liderul Poloniei libere.

Stanislaw încuviinţă gânditor, dar Cam îşi dădea seama că oferta îl atrăgea. După câteva momente, spuse:

– Dacă sunt de acord cu toate acestea, îmi voi pune viaţa în mâinile voastre.
– Deja ai făcut-o, rosti Cam.

*

Greviştii de la şantierul naval Gdansk aveau grijă să informeze presa internaţională în legătură cu activităţile lor. Ca o ironie, acesta era cel mai bun mod de a vorbi cu poporul polonez. Presa era cenzurată, dar rapoartele ziarelor occidentale erau preluate de Radio Europa Liberă, finanţat de americani, şi transmise înapoi în Polonia. Era principala cale prin care polonezii aflau adevărul despre ce se întâmpla în ţara lor.

Lili Franck urmărea evenimentele din Polonia la ştirile postului de televiziune din Germania de Vest, pe care toată lumea din Berlinul de Est îl putea recepţiona dacă îşi poziţiona antenele în direcţia corectă.

Greva se răspândea, spre bucuria lui Lili, în ciuda tuturor eforturilor guvernului. Şantierul naval Gdynia devenea cunoscut, iar lucrătorii din transportul public făceau grevă din solidaritate. Înfiinţaseră o comisie de grevă între fabrici, MKS, cu sediul pe şantierul naval Lenin. Principala pretenţie a acestora era dreptul de a forma sindicate muncitoreşti libere.

Ca mulţi alţii din Germania de Est, familia Franck discuta cu aviditate toate aceste aspecte în salonul de la etaj al casei din oraş, din Berlin-Mitte, în faţa televizorului familiei. În Cortina de Fier apărea o fisură, iar ei speculau nerăbdători în legătură cu lucrurile la care ar fi putut să conducă aceasta. Dacă polonezii puteau să se revolte, probabil că şi germanii ar fi fost în stare să o facă.

Guvernul polonez încercă să negocieze cu fiecare fabrică în parte, oferind măriri de salariu generoase greviştilor care ieşeau din MKS şi cădeau la învoială. Tactica eşuă.

Într-o săptămână, trei sute de fabrici greviste se alăturară MKS.

Şubreda economie poloneză nu avea cum să reziste astfel prea multe zile. În cele din urmă, guvernul acceptă realitatea. Adjunctul prim-ministrului fu trimis la Gdansk.

O săptămână mai târziu, ajunseră la o înţelegere. Greviştilor li se acordă dreptul de a forma sindicate libere. Era un triumf care uimea lumea.

Dacă polonezii puteau să-şi câştige libertatea, aveau germanii să fie următorii?

*

Keith îi spuse lui Cam:
– Încă te întâlneşti cu poloneza aceea.

Cam nu răspunse. Desigur că încă se întâlnea cu ea. Era fericit ca un copil într-un magazin cu dulciuri. Lidka era nerăbdătoare să facă sex, ori de câte ori voia el. Până acum, puţine fete îşi doriseră să facă sex cu el. „Îţi place asta?“ întreba în timp ce îl mângâia, iar dacă recunoştea că îi plăcea, îl întreba: „Dar îţi place puţin, îţi place mult sau îţi place atât de mult încât vrei să mori?“

– Ţi-am spus că ţi-a fost respinsă cererea, rosti Keith.

– Dar nu mi-ați spus de ce.

Keith părea furios.

– Am luat o decizie.

– Dar este decizia corectă?

– Îmi pui la îndoială autoritatea?

– Nu, dumneavoastră vă îndoiţi de prietena mea.

Keith se enervă şi mai tare.

– Crezi că mă poţi controla din cauză că Stanislaw nu va vorbi cu altcineva.

La acelaşi lucru se gândea şi Cam, dar negă.

– Nu are nicio legătură cu Staz. Nu sunt dispus să renunţ la ea fără un motiv.

– S-ar putea să trebuiască să te concediez.

– Tot nu voi renunţa la ea. De fapt... Cam ezită. Cuvintele care i se conturară în gând nu erau cele plănuite, dar le glăsui oricum. De fapt, sper să mă căsătoresc cu ea.

Keith îşi schimbă tonul.

– Cam, spuse el, poate că nu este un agent SB, dar tot ar putea să aibă motive ascunse pentru care să se culce cu tine.

Cam se enervă.

– Dacă nu are nimic de-a face cu serviciile secrete, nu are de-a face cu dumneavoastră.

Keith insistă, vorbind calm, de parcă ar fi încercat să nu-l supere pe Cam.

– Multor poloneze le-ar plăcea să plece în America, o ştii şi tu.

Cam era conştient de asta. Gândul acesta îi trecuse de mult timp prin minte. Vorbele lui Keith îl făcură să se simtă jenat şi umilit. Nu arătă însă nicio emoţie.

– Ştiu, spuse el.

– Iartă-mă că îţi spun, dar s-ar putea să te păcălească tocmai din acest motiv, rosti Keith. Te-ai gândit la asta?

– Da, m-am gândit, răspunse Cam. Şi nu-mi pasă.

*

În Moscova, marea întrebare era dacă să invadeze sau nu Polonia.

Cu o zi înainte de dezbaterea Politburo, Dimka şi Natalya se opuseră lui Evgheni Filipov la întâlnirea pregătitoare din Sala Nina Onilova. Filipov spuse:

– Tovarăşii noştri polonezi au nevoie urgentă de sprijin militar, pentru a rezista atacurilor trădătorilor angajaţi de puterile capitalist-imperialiste.

– Vă doriţi o invazie ca în Cehoslovacia, în 1968, şi ca în Ungaria, în 1956, zise Natalya.

Filipov nu negă acest lucru.

– Uniunea Sovietică are dreptul să invadeze orice ţară atunci când interesele comunismului sunt ameninţate. Aceasta este doctrina lui Brejnev.

– Mă opun acţiunii militare, zise Dimka.

– Ce surpriză! răspunse sarcastic Filipov.

Dimka ignoră replica.

– Atât în Ungaria, cât şi în Cehoslovacia, contrarevoluţia a fost condusă de elemente revizioniste din rândul cadrelor de conducere ale Partidului Comunist, spuse el. Aşadar, am putut să-i îndepărtăm, ca atunci când tai capul unei găini. Poporul nu le-a oferit prea mult sprijin.

– De ce ar fi această criză altfel?

– Deoarece, în Polonia, contrarevoluţionarii sunt liderii clasei muncitoare, sprijiniţi de clasa muncitoare. Lech Wałęsa este electrician. Anna Walentynowicz este macaragiu. Sute de fabrici sunt în grevă. Avem de-a face cu o mişcare în masă.

– Trebuie să acţionăm unitar. Chiar sugerezi să abandonăm comunismul polonez?

– Mai există o problemă, interveni Natalya. În 1968, blocul sovietic nu le datora miliarde de dolari străinilor. Astăzi, depindem în totalitate de împrumuturile din Occident. Ai auzit ce a spus preşedintele Carter la Varşovia. Creditul din Occident are legătură cu drepturile omului.

– Şi...?

– Dacă trimitem tancuri în Polonia, vor retrage creditul. Aşadar, tovarăşe Filipov, invazia ta va distruge economia întregului bloc sovietic.

În sală se lăsă liniştea.

– Mai are cineva altă sugestie? întrebă Dimka.

*

Faptul că un ofiţer polonez se întorsese împotriva Armatei Roşii în acelaşi timp în care muncitorii polonezi respingeau tirania comunistă i se părea lui Cam un semn de bun augur. Ambele evenimente erau indicii ale aceleiaşi schimbări. Plecând să se vadă cu Stanislaw, simţea că ar fi putut face parte dintr-un cutremur istoric.

Părăsi ambasada şi urcă în maşină. Aşa cum spera, Mario şi Ollie îl urmară. Era important să îl aibă sub supraveghere cât timp se întâlnea cu Stanislaw. Dacă interacţiunea decurgea conform planului, Mario şi Ollie aveau să raporteze conştiincioşi că nu se întâmplase nimic suspect.

Cam spera că Stanislaw primise şi înţelesese instrucţiunile.

Parcă în piaţa Vechiului Oraş. Cu o copie din acea zi a ziarului oficial al guvernului, *Trybuna Ludu*, traversă piaţa. Mario ieşi din maşină şi îl urmări. O jumătate de oră mai târziu, Ollie făcu acelaşi lucru, de la distanţă.

Cam o luă pe o stradă laterală, cu doi poliţişti sub acoperire în spatele lui.

Intră într-un bar, se aşeză lângă fereastră şi ceru o bere. Vedea umbrele urmăritorilor rătăcind prin apropiere. Plăti băutura imediat ce îi fu adusă, ca să poată pleca rapid.

Bău berea, uitându-se des la ceasul de la mână.

La ora trei fără un minut, ieşi din bar.

Practicase această manevră în repetate rânduri în Camp Peary, centrul de instrucţie al CIA de lângă Williamsburg, Virginia. Acolo, fusese în stare să o execute perfect, însă acum ar fi fost prima când o făcea cu adevărat.

Mări puţin pasul când se apropie de capătul străzii. Cotind, aruncă o privire înapoi şi văzu că Mario era în spatele lui, la aproape treizeci de metri.

Imediat după colţ era un magazin în care se vindeau ţigări şi tutun. Stanislaw era exact unde se aştepta Cam să fie; în faţa magazinului, privind în vitrină. Cam avea aproximativ treizeci de secunde înainte ca Mario să dea colţul – suficient cât să execute un simplu transfer.

Nu trebuia decât să schimbe ziarul pe care îl ducea cu cel din mâna lui Stanislaw, care era identic, cu excepţia faptului că – dacă totul era bine – acela trebuia să conţină fotocopiile făcute de Stanislaw documentelor aflate în seiful lui, din cartierul general al armatei.

Exista doar un singur inconvenient.

Stanislaw nu ţinea în mână niciun ziar.

În schimb, avea la el un plic mare şi bej.

Nu urmase instrucţiunile cu stricteţe. Ori le înţelesese greşit, ori îşi imaginase că detaliile exacte nu contau.

Oricare ar fi fost motivul, lucrurile se desfăşuraseră greşit.

Din cauza panicii, Cam nu mai gândea. Mergea, ezitant. Nu ştia ce să facă. Voia să îl înjure pe Staz.

Apoi, se controlă. Se strădui să fie calm. Luă imediat o decizie. Nu urma să anuleze schimbul. Avea să meargă până la capăt.

Se îndreptă direct către Stanislaw.

Când trecură unul pe lângă celălalt, schimbară ziarul cu plicul.

Imediat, Stanislaw intră în magazin cu ziarul şi dispăru din câmpul vizual.

Cam continuă să meargă, ducând plicul, gros de doi centimetri, cu documentele înăuntru.

La următorul colţ, aruncă din nou o privire peste umăr şi îl zări pe Mario. Poliţistul era la aproape douăzeci de metri în urma sa, aparent relaxat şi încrezător. Nu ştia ce se întâmplase. Nici măcar nu-l văzuse pe Stanislaw.

Avea să observe că, în loc de ziar, avea un plic? Dacă da, l-ar fi putut aresta pe Cam, confiscându-i plicul. Ar fi fost sfârşitul triumfului lui Cam – şi sfârşitul vieţii lui Stanislaw.

Era vară. Cam nu avea o haină sub care să ascundă plicul. În plus, ar fi fost mai grav dacă îl ascundea, pentru că ar fi fost şi mai probabil ca Mario să observe că, brusc, nu mai ţinea nimic în mână.

Trecu pe lângă un chioşc de ziare, dar îşi dădu seama că nu putea cumpăra un ziar câtă vreme Mario era prin preajmă, deoarece ar fi atras atenţia asupra faptului că nu mai avea ziarul iniţial.

Înţelese că făcuse o greşeală prostească. Fusese atât de fascinat de executarea schimbului în trecere, încât nu se gândise la o simplă scăpare. Ar fi trebuit să ia plicul şi să păstreze ziarul.

Acum, era prea târziu.

Se simţea prins în capcană. Era atât de frustrant, încât voia să ţipe. Totul decursese perfect, cu excepţia unui mic detaliu!

Putea să intre într-un magazin şi să cumpere un alt ziar. Căută un magazin de ziare, dar erau în Polonia, nu în America, iar magazinele nu existau pe toate străzile.

Coti din nou şi văzu un coş de gunoi. Aleluia! Grăbi pasul şi se uită înăuntru. Nu avea noroc: nu era niciun ziar. Zări o revistă cu o copertă colorată. O smulse şi plecă mai departe. Mergând, îndoi pe furiş revista astfel încât coperta să fie înăuntru, iar o pagină simplă, scrisă cu alb şi negru, să fie în afară. Strâmbă din nas: ceva dezgustător fusese în tomberon, iar mirosul se impregnase în revistă. Încercă să nu inspire adânc atunci când strecură plicul între pagini.

Se simţea mai bine. Acum, arăta aproape la fel ca înainte.

Se întoarse la maşină şi scoase cheile. Probabil că acesta ar fi fost cel mai bun moment să-l oprească. Şi-l imagină pe Mario spunând: „O clipă, arată-mi plicul pe care încerci să-l ascunzi". Descuie portiera cât de repede reuşi.

La o distanţă de câţiva paşi, îl văzu pe Mario.

Cam urcă în maşină şi puse revista în spaţiul pentru picioare al scaunului din dreapta.

Ridicându-şi privirea, îl zări pe Mario şi Ollie urcând în maşină.

Părea că scăpase.

Pentru o clipă, se simţi prea slab ca să se mişte.

Apoi porni motorul şi conduse înapoi spre ambasadă.

*

Cam Dewar stătea în dormitorul Lidkăi, aşteptând-o să vină acasă.

Pe noptieră, ea avea o fotografie a lui, ceea ce lui Cam i se păru atât de plăcut, încât aproape izbucni în plâns. Nicio fată nu-şi dorise o fotografie de-a lui, ca să nu mai vorbim de faptul că era înrămată şi ţinută lângă oglinda ei.

Camera îi exprima personalitatea. Culoarea ei preferată era rozul aprins şi aceea era nuanţa cearşafurilor, a feţei de masă şi a pernelor. În dulap avea puţine haine, dar toate o avantajau: fuste scurte, rochii cu decolteu în „V",

bijuterii drăguţe pentru costume, imprimeuri cu flori mici, fundiţe şi fluturi. Pe raftul ei pentru cărţi se regăseau toate volumele scrise de Jane Austen, în engleză, şi *Anna Karenina* a lui Tolstoi, în poloneză. Într-o cutie de sub pat, de parcă ar fi fost un teanc secret de reviste pentru adulţi, avea o colecţie de reviste americane despre decoraţiuni interioare, pline de fotografii ale unor bucătării însorite, pictate în culori strălucitoare.

În acea zi începea anostul proces de verificare a Lidkăi, în calitate de posibilă soţie, efectuat de CIA. Acesta era mai aprofundat decât investigarea unei simple prietene. Trebuia să îşi scrie povestea vieţii, să suporte zile întregi de interogatorii şi să fie supusă unui test îndelungat cu detectorul de minciuni. Toate acestea se petrecuseră în altă parte a ambasadei, în timp ce Cam îşi îndeplinea obişnuitele atribuţii de serviciu. Nu îi era permis să o vadă până când nu se întorcea acasă.

Acum, lui Keith Dorset avea să-i fie greu să-l concedieze pe Cam. Informaţiile lui Staz erau aur pur.

Cam îi dăduse lui Staz o cameră compactă de 35 de mm, o Zorki, copia sovietică a unei Leica, pentru a putea fotografia documente în biroul său, cu uşa închisă, în loc să le treacă prin aparatul de fotocopiere din biroul secretarei. Putea să-i dea lui Cam sute de pagini de documente într-o mână de role de film.

Ultima întrebare adresată de sediul CIA din Varşovia lui Staz fusese: „Ce ar putea declanşa un atac spre Occident din partea celui de-al Doilea Eşalon Strategic al Armatei Roşii?“ Dosarele pe care le oferise drept răspuns fuseseră atât de cuprinzătoare, încât Keith Dorset primise un rar compliment, în scris, de la Langley.

Iar Mario şi Ollie încă nu-l văzuseră pe Staz.

Aşadar, Cam era sigur că nu urma să fie concediat, iar mariajul nu avea să fie interzis decât în cazul în care s-ar fi dovedit că Lidka era cu adevărat un agent al KGB-ului.

Între timp, Polonia se îndrepta spre libertate. Zece milioane de oameni se alăturaseră primului sindicat liber, numit Solidaritatea. Asta însemna unu din trei muncitori polonezi. Acum, cea mai mare problemă a Poloniei nu era Uniunea Sovietică, ci banii. Grevele şi paralizia ulterioară a conducerii Partidului Comunist afectaseră economia deja slăbită. Rezultatul se concretiza în lipsuri de tot felul. Guvernul raţionaliza carnea, untul şi făina. Muncitorii care câştigaseră măriri generoase de salariu aflau că nu putea cumpăra nimic cu banii lor. Rata de schimb a dolarului de pe piaţa neagră era mai mult decât dublă, crescând, de la 120 de zloţi, la 250. Primul secretar, Gierek, fusese înlocuit de Kania care, apoi, fusese înlocuit de generalul Jaruzelski, iar asta nu era nicio diferenţă.

Lech Wałęsa şi sindicatul Solidaritatea ezitară în faţa tentaţiei de a răsturna comunismul. O grevă generală fu pregătită şi apoi anulată în ultimul minut, la sfatul papei şi al noului preşedinte american, Roland Reagan, ambii temându-se de o vărsare de sânge. Timiditatea lui Reagan îl dezamăgea pe Cam.

Se dădu jos din pat şi puse tacâmuri şi farfurii pe masă. Adusese acasă două fripturi. Bineînţeles că diplomaţii nu aveau parte de lipsurile care îi afectau pe polonezi. Plăteau cu dolarii doriţi cu disperare: puteau avea orice îşi doreau. Probabil că Lidka mânca mai bine chiar şi decât elita Partidului Comunist.

Cam se întreba dacă să facă dragoste cu ea înainte sau după ce mâncau friptura. Câteodată, era bine să savurezi anticiparea. Uneori, el se grăbea prea mult. Oricum, pe Lidka nu o deranja asta.

În cele din urmă, Lidka ajunse acasă. Îl sărută pe obraz, lăsă geanta, îşi scoase haina şi merse pe hol, spre baie.

Când se întoarse, el îi arătă fripturile.

– Foarte drăguţ, spuse ea fără să îl privească.

– Ceva nu este în regulă, nu-i aşa? întrebă Cam.

Nu o mai văzuse niciodată atât de supărată. Era o situaţie unică.

– Nu cred că pot fi soţia cuiva care lucrează pentru CIA, spuse ea.

Cam îşi stăpâni panica.

– Spune-mi ce s-a întâmplat.

– Nu mă mai duc şi mâine. Nu am de gând să mai suport situaţia asta.

– Care este problema?

– Mă simt ca o infractoare.

– De ce, ce au făcut?

În cele din urmă, ea se uită direct la el.

– Crezi că mă folosesc de tine ca să ajung în America?

– Nu.

– Atunci, de ce mi-au pus această întrebare?

– Nu ştiu.

– Întrebarea are vreo legătură cu securitatea naţională?

– Niciuna.

– M-au acuzat că am minţit.

– Ai minţit?

Ea ridică din umeri.

– Nu le-am spus totul. Nu sunt o călugăriţă! Am mai avut iubiţi. Am omis unul sau doi – dar oribila ta CIA ştia deja! Probabil că s-au dus la fosta mea şcoală!

– Ştiu că ai avut iubiţi – şi eu am avut iubite. „Deşi nu multe", gândi Cam, dar nu o spuse. Nu mă deranjează.

– M-au făcut să mă simt ca o prostituată.

– Îmi pare rău, dar chiar nu contează ce cred ei despre noi atât timp cât nu te consideră o amenințare.

– Îți vor spune multe povești urâte despre mine. Lucruri care le-au fost zise de oameni care mă urăsc – de fetele care sunt geloase și de băieții cu care nu m-am culcat.

– Nu-i voi crede.

– Promiți?

– Promit.

Se așeză în brațele lui.

– Îmi pare rău că am fost morocănoasă.

– Te iert.

– Te iubesc, Cam.

– Și eu te iubesc.

– Mă simt mai bine acum.

– Bun.

– Vrei să te fac eu să te simți mai bine?

Auzind aceste vorbe, lui Cam i se uscă gura.

– Da, te rog.

– Bine, zise ea ridicându-se. Întinde-te pe spate și relaxează-te, iubitule, spuse apoi.

*

Dave Williams zbură spre Varșovia împreună cu soția sa, Beep, și cu fiul lor, John Lee, pentru căsătoria cumnatului său, Cam Dewar.

John Lee nu știa să citească, deși era un băiat inteligent de opt ani și frecventa o școală bună. Dave și Beep îl duseseră la un psiholog educațional și aflaseră că băiatul suferea de o afecțiune des întâlnită numită dislexie sau alexie. John Lee avea să învețe să citească, dar cu ajutor special, și urma să lucreze din greu pentru asta. Dislexia se manifesta în familie și afecta mai mult băieții decât fetele.

Fu momentul în care Dave își dădu seama care era problema lui.

– În toți anii de școală am crezut că sunt prost, îi spuse el lui Beep în acea seară, în bucătăria din lemn de pin a fermei Daisy, după ce îl duseseră pe John Lee la culcare. Profesorii spuneau la fel. Părinții mei știau că nu sunt prost, așa că au presupus că sunt leneș.

– Nu ești leneș, spuse ea. Ești cea mai muncitoare persoană pe care o cunosc.

– Ceva era în neregulă cu mine, dar nu știam ce anume. Acum știm.

– Și ne vom asigura că John Lee nu va suferi la fel ca tine.

Lupta pe care Dave o purtase o viață întreagă cu scrisul și cititul își găsise explicația. Afecțiunea nu îl asuprise mulți ani, nu de când devenise un

textier ale cărui versuri erau pe buzele a milioane de oameni. În acelaşi timp, se simţea foarte uşurat. Misterul fusese elucidat, dizabilitatea crudă îşi găsise justificarea. Şi, mai presus decât atât, ştia cum să se asigure că nu avea să afecteze generaţia următoare.

– Şi mai ştii ceva? întrebă Beep, turnând un pahar cu Cabernet Sauvignon *Daisy Farm*.

– Da, spuse Dave. Probabil că este al meu.

Beep nu fusese niciodată sigură dacă tatăl lui John Lee era Dave sau Walli. Cu cât băiatul creştea, se schimba şi semăna tot mai mult cu Dave, niciunul din ei nu mai ştia dacă asemănarea era moştenită sau căpătată: gesturile mâinilor, modul de exprimare, entuziasmul, toate ar fi putut învăţate de un băiat care îşi adora tatăl. Dislexia nu putea fi însă dobândită astfel.

– Nu este un răspuns hotărâtor, spuse Beep, dar este o dovadă clară.

– Şi, în orice caz, nu ne pasă, zise Dave.

Cu toate acestea, juraseră să nu mai vorbească despre această îndoială cu nimeni altcineva, nici măcar cu John Lee.

Nunta lui Cam avu loc la o biserică catolică modernă din micul oraş Otwock, aflat la periferia Varşoviei. Cam se convertise la catolicism. Dave nu avea nicio îndoială că această convertire era în întregime cinică.

Mireasa purta rochia albă în care se căsătorise mama ei: polonezii trebuiau să recicleze îmbrăcămintea.

Lidka era suplă şi atrăgătoare, îşi spunea Dave, cu picioare lungi şi un bust frumos, dar gura ei avea ceva care sugera cruzime. Poate că era prea dur: cei cincisprezece ani trăiţi în calitate de star rock îl făcuseră să fie cinic în privinţa fetelor. Din experienţa lui, se culcau cu bărbaţii pentru vreun avantaj personal sau altul mai des decât credea lumea.

Cele trei domnişoare de onoare îşi făcuseră rochii scurte de vară, dintr-un bumbac de un roz luminos.

Recepţia se organiză la ambasada americană. Woody Dewar plătise, dar ambasada era capabilă să asigure destulă mâncare, precum şi alte băuturi în afară de votcă.

Tatăl Lidkăi spuse o glumă, pe jumătate în poloneză, pe jumătate în engleză:

– „Un bărbat intră într-o măcelărie a guvernului şi cere un kilogram de carne de vită.

– *Nie ma* – nu avem.

– De porc, atunci.

– *Nie ma.*

– De viţel?

– *Nie ma.*

– De pui.

– *Nie ma.*

Clientul pleacă. Soţia măcelarului spune:

– Tipul este nebun.

– Desigur, răspunde măcelarul, dar ce memorie are!"

Americanii părură jenaţi, dar polonezii râseră din toată inima.

Deşi Dave îl rugase pe Cam să nu spună nimănui despre faptul că făcea parte din trupa Plum Nellie, vestea se aflase, aşa cum se întâmpla de obicei, iar Dave fusese asediat de prietenii Lidkăi. Domnişoarele de onoare se agitaseră inutil în privinţa lui; era clar că Dave ar fi putut să se culce cu oricare dintre ele sau chiar – după cum sugeră una dintre ele – cu toate trei în acelaşi timp, dacă asta ar fi vrut.

– Ar trebui să-l cunoaşteţi pe basistul meu, spuse Dave.

În timpul primului dans al mirilor, Beep îi spuse lui Dave:

– Ştiu că este un ciudat, dar este fratele meu şi nu mă pot abţine să nu fiu mulţumită că, în sfârşit, a găsit pe cineva.

– Eşti sigură că Lidka nu este o profitoare, care vrea doar un paşaport american? întrebă Dave.

– De asta se tem părinţii mei. Dar, la 34 de ani, Cam era singur.

– Cred că ai dreptate, spuse Dave. Ce are de pierdut?

*

Tanya Dvorkin participă înfricoşată la prima convenţie naţională a Solidarităţii, în septembrie 1981.

Ceremonia începu în catedrala din Oliwa, o suburbie a oraşului Gdansk. Două turnuri ascuţite şi subţiri flancau ameninţător poarta barocă joasă, prin care delegaţii intrau în biserică. Tanya stătea cu Danuta Gorski, vecina ei din Varşovia, ziarista şi organizatoarea Solidarităţii. Ca şi Tanya, Danuta scria fără ocolişuri cronici corecte pentru presa oficială, însă în particular îşi urmărea propriul plan.

Arhiepiscopul ţinu o predică de tipul „nu faceţi probleme" despre pace şi iubire pentru patrie. Deşi papa era entuziast, clerul polonez era în conflict cu Solidaritatea. Urau comunismul, dar erau autoritari în mod natural şi ostili în faţa democraţiei. Unii preoţi erau eroic de curajoşi în sfidarea regimului, dar ceea ce voia ierarhia bisericii era să înlocuiască tirania păgână cu tirania creştină.

Cu toate acestea, nici biserica şi nici celelalte forţe care tindeau să dividă mişcarea nu o deranjau pe Tanya. Mult mai ameninţătoare erau manevrele marinei sovietice din golful Gdansk, împreună cu „exerciţiile pe uscat" ale celor 100 000 de soldaţi ai Armatei Roşii, la graniţa estică a Poloniei. Conform articolului scris de Danuta în ediţia din acea zi a ziarului *Trybuna Ludu*, această etalare a forţelor militare era un răspuns la agresiunea crescută a

americanilor. Nimeni nu se lăsa prostit. Uniunea Sovietică voia să spună tuturor că era gata să invadeze dacă Solidaritatea făcea probleme.

După slujbă, cei nouă sute de delegaţi se urcară în autobuze şi porniră spre campusul Universităţii Gdansk, unde, în sala imensă Olivia Sports, urma să aibă loc convenţia.

Toate acestea erau foarte provocatoare. Kremlinul ura Solidaritatea. De mai bine de zece ani, nimic mai periculos nu se petrecuse într-o ţară din blocul sovietic. Aleşi democratic, delegaţii din toată Polonia se adunau să dezbată şi să aprobe hotărâri prin vot, iar Partidul Comunist nu avea niciun fel de control. Era, în toate privinţele, mai puţin în cea a denumirii un parlament naţional. S-ar fi putut numi revoluţionar, dacă bolşevicii nu ar fi murdărit acel cuvânt. Nu era de mirare că sovieticii erau furioşi.

Sala de sport era echipată cu un panou electronic. În clipa în care Lech Wałęsa se ridică în picioare pentru a vorbi, se aprinse, alături de o cruce, şi sloganul latin *Polonia semper fidelis*, „Polonia credincioasă pentru totdeauna".

Tanya ieşi afară, la maşina ei, şi porni aparatul de radio. Programele erau normale pe toată scala. Sovieticii încă nu invadaseră.

Restul zilei de sâmbătă trecu fără drame majore. Abia marţi Tanya începu să se simtă din nou înfricoşată.

Guvernul publicase un proiect de lege despre Autoguvernarea Muncitorilor, care le dădea angajaţilor dreptul de a fi consultaţi în legătură cu numirile în funcţiile de conducere. Tanya reflectă confuză asupra faptului că preşedintele Reagan nu s-ar fi gândit niciun minut să acorde asemenea drepturi americanilor. Chiar şi asa, proiectul de lege nu era destul de radical pentru sindicatul Solidaritatea, deoarece nu oferea forţei de muncă puterea de a angaja şi de a concedia; aşadar, propuseră un referendum naţional în legătură cu acea chestiune.

Probabil că Lenin se răsucea în mausoleu.

Mai rău, ei adăugară o clauză care menţiona că, dacă guvernul refuza referendumul, sindicatul însuşi urma să organizeze unul.

Tanya simţi din nou frica. Sindicatul începea să preia conducerea rezervată, în mod normal, Partidului Comunist. Ateii preluau biserica. Uniunea Sovietică nu avea să accepte niciodată acest lucru.

Decizia fu aprobată cu doar un vot împotrivă, iar delegaţii se ridicară şi aplaudară.

Însă mai era ceva.

Cineva propunea să le fie trimis un mesaj muncitorilor din Cehoslovacia, Ungaria, Germania de Est şi „tuturor naţiunilor din Uniunea Sovietică". Printre altele, spunea: „Îi sprijinim pe cei care au decis să aleagă drumul greu al luptei pentru sindicatele libere". Propunerea fu aprobată prin vot la vedere.

Tanya era sigură că se mersese prea departe.

Cea mai mare frică a sovieticilor era că această cruciadă poloneză pentru libertate urma să se răspândească în alte ţări ale Cortinei de Fier – iar delegaţii încurajau, în pripă, tocmai acest lucru! Invazia părea acum inevitabilă.

A doua zi, presa gemea de indignarea sovietică. Sindicatul Solidaritatea se amesteca în afacerile interne ale statelor suverane, strigau ei.

Invazia însă tot nu avu loc.

*

Liderul sovietic Leonid Brejnev nu voia să invadeze Polonia. Nu îşi permitea să piardă creditul băncilor occidentale. Avea un alt plan. Cam Dewar află de la Staz care anume era acesta.

Întotdeauna dura câteva zile pentru a procesa materialul brut oferit de Staz. Ridicarea rolelor de film în schimburi periculoase, ilegale, era doar începutul. Filmul trebuia developat în camera obscură de la ambasada Americii, iar documentele, tipărite şi fotocopiate. Apoi, un traducător aprobat de securitate, la nivel înalt, se aşeza şi traducea materialul din poloneză şi rusă în engleză. Dacă erau o sută de pagini sau mai multe – aşa cum se întâmpla în mod frecvent –, dura zile întregi. Rezultatul trebuia să fie din nou scris la maşină şi fotocopiat. Abia apoi Cam putea să vadă ce fel de peşte prinsese în plasă.

Odată cu gerul iernii din Varşovia, Cam studie cele mai noi documente şi găsi o schemă bine elaborată şi detaliată a guvernului polonez, care viza limitarea. Legea marţială avea să fie declarată, toate libertăţile – suspendate, iar toate acordurile făcute cu Solidaritatea – anulate.

Era doar un plan pentru situaţii de urgenţă. Cam fu însă uimit să afle că Jaruzelski îl concepuse în mai puţin de o săptămână de la preluarea funcţiei. În mod clar, avusese acest lucru în minte de la bun început, iar Brejnev îl presa neîncetat să îl pună în aplicare.

Jaruzelski rezistase presiunii de la începutul acelui an. Apoi, Solidaritatea adoptase o bună poziţie de luptă împreună cu muncitorii care ocupau fabricile peste tot în ţară şi pregătirile erau destul de avansate pentru o grevă generală.

În acel moment, Solidaritatea triumfase, iar comuniştii păruseră să cedeze. Acum însă, muncitorii erau nepregătiţi.

În plus, erau flămânzi, obosiţi şi îngheţaţi. Totul era greu de găsit, inflaţia era în creştere, iar distribuţia de alimente era sabotată de birocraţii comunişti, care îşi doreau ca vechile vremuri să se întoarcă. Jaruzelski credea că oamenii nu aveau să îndure prea multe greutăţi înainte de a începe să simtă că întoarcerea guvernului autoritar ar fi fost o binecuvântare.

Jaruzelski îşi dorea o invazie sovietică. Trimisese un mesaj Kremlinului, întrebând răspicat: „Putem conta pe sprijinul militar al Moscovei?“

Răspunsul pe care îl primise fusese la fel de răspicat: „Nu va fi trimis niciun soldat".

Erau veşti bune pentru Polonia, credea Cam. Poate că sovieticii se lăudau şi vociferau, dar nu erau dispuşi să facă pasul decisiv. Orice avea să se întâmple, urma să fie acţiunea poporului polonez.

Cu toate acestea, Jaruzelski putea încă să-i împiedice şi fără sprijinul tancurilor sovietice. Planul lui era chiar acolo, pe filmul lui Staz. Staz însuşi se temea în mod evident că planul avea să fie pus în aplicare, deoarece inclusese şi o notă scrisă de mână. Acest lucru fu destul de neobişnuit încât să-l determine pe Cam să-i acorde atenţie. Staz scrisese: „Reagan poate împiedica acest lucru dacă ameninţă cu sistarea ajutorului financiar".

Cam consideră asta o viclenie. Împrumuturile de la guvernele şi băncile occidentale ţineau Polonia pe linia de plutire. Singurul lucru mai rău decât democraţia ar fi fost falimentul.

Cam votase pentru Reagan deoarece promisese să fie mai agresiv în politica externă. Aceasta era şansa lui. Dacă acţiona rapid, Reagan putea opri Polonia din a face un imens pas înapoi.

*

George şi Verena aveau o casă frumoasă în suburbiile districtului Prince George, în Maryland, exact lângă Washington, în zona pe care el o reprezenta în Congres. Trebuia să meargă săptămânal la biserică, la un alt cult în fiecare duminică, pentru a se închina împreună cu alegătorii săi. Munca lui presupunea puţine asemenea obligaţii, dar, în majoritatea timpului, se implica din pasiune. Jimmi Carter plecase, Ronald Reagan era la Casa Albă, iar George putea să lupte pentru cei mai săraci oameni din America, dintre care mulţi erau negri.

În fiecare lună sau la două luni, Maria Summers venea să-şi vadă finul, pe Jack, acum în vârstă de optsprezece luni, care afişa o parte din voiciunea bunicii lui, Jacky. De obicei, îi aducea o carte. După masă, George spăla vasele, iar Maria le usca, şi vorbeau despre serviciile secrete şi politica externă.

Maria încă lucra la Departamentul de Stat. Şeful ei era acum secretarul de stat Alexander Haig. George întrebă dacă departamentul primea informaţii mai sigure în legătură cu Polonia.

– Mult mai sigure, spuse ea. Nu ştiu ce ai făcut, dar CIA chiar şi-a îmbunătăţit activitatea.

George îi dădu un bol, ca să-l usuce.

– Deci, ce se întâmplă la Varşovia?

– Sovieticii nu vor invada. Ştim asta. Comuniştii polonezi le-au cerut-o, dar ei au refuzat răspicat. Brejnev îl presează însă pe Jaruzelski să declare legea marţială şi să desfiinţeze Solidaritatea.

– Ar fi păcat să se întâmple asta.

– Asta crede şi Departamentul de Stat.

– Cred că există un „dar", ezită George.

– Mă cunoşti prea bine, zâmbi ea. Avem puterea să călcăm în picioare planul legii marţiale. Preşedintele Reagan trebuie doar să spună că viitorul ajutor economic depinde de respectarea drepturilor omului.

– De ce nu o face?

– El şi Al Haig nu cred cu adevărat că polonezii vor impune legea marţială în propria ţară.

– Cine ştie? Ar fi bine să emită oricum avertismentul.

– Sunt de aceeaşi părere.

– Deci, de ce nu o fac?

– Nu vor ca tabăra cealaltă să-şi dea seama de cât de bune sunt serviciile noastre secrete.

– Nu are niciun rost să ai informaţii dacă nu le foloseşti.

– Poate că o vor face, spuse Maria, dar acum ezită.

*

Cu două săptămâni înainte de Crăciun, la Varşovia ningea. Tanya îşi petrecea singură seara de sâmbătă. Staz nu îi explica niciodată de ce nu era liber să stea în apartamentul ei. Ea nu fusese niciodată la el acasă, cu toate că ştia unde locuia. De când îi făcuse cunoştinţă cu Cam Dewar, Staz nu mai discutase nimic în legătură cu armata. Tanya presupunea că asta se întâmpla din cauză că le dezvăluia secrete americanilor. Era ca un prizonier care se purta frumos toată ziua, în timp ce noaptea săpa un tunel de evadare.

Era însă a doua sâmbătă pe care Tanya o petrecuse fără el. Nu era sigură de ce. Se săturase de ea? Aşa făceau bărbaţii. Singurul bărbat care făcuse întotdeauna parte din viaţa ei era Vasili, dar cu el nu se culcase niciodată.

Îşi dădu seama că îi era dor de Vasili. Nu-şi permisese niciodată să se îndrăgostească de el deoarece era promiscuu, dar se simţea atrasă de el. La bărbaţi, începea ea să înţeleagă, îi plăcea curajul. Trei dintre cei mai importanţi bărbaţi din viaţa ei fuseseră Paz Oliva, Staz Pawlak şi Vasili. Din întâmplare, toţi erau deosebit de chipeşi, dar şi curajoşi. Paz se ridicase împotriva puterii Statelor Unite ale Americii, Staz trădase secretele Armatei Roşii, iar Vasili sfidase puterea Kremlinului. Dintre cei trei, Vasili era cel care îi înfiora cel mai mult imaginaţia, pentru că scrisese poveşti devastatoare despre Uniunea Sovietică, suferind de foame şi de frig în Siberia. Se întreba ce mai făcea şi îşi dorea să ştie ce scria acum. Se întreba dacă îşi reluase obiceiurile de Casanova sau dacă se liniştise cu adevărat.

Se urcă în pat şi citi *Doctor Jivago* în limba germană – romanul încă nu fusese publicat în limba rusă – până când i se făcu somn şi stinse lumina.

Izbitura o trezi. Se ridică şi aprinse lumina. Era ora 2.30 dimineaţa. Cineva bătea la uşă, deşi nu la uşa ei.

Se ridică şi se uită pe fereastră. Maşinile parcate pe fiecare parte a străzii erau acoperite cu un strat de zăpadă proaspătă. În mijlocul drumului erau două maşini de poliţie şi un vehicul blindat BTR-60, parcat neglijent într-un unghi aleatoriu, aşa cum parcau poliţiştii care ştiau că puteau face orice voiau.

Zgomotul din afara apartamentului ei se transformă din izbituri în trosnete. Era ca şi când cineva ar fi încercat să demoleze clădirea cu un baros.

Tanya îşi puse un halat şi ieşi pe hol. Îşi luă legitimaţia de presă TASS, care se afla pe masa din hol, împreună cu cheile maşinii şi cu nişte mărunţiş. Deschise uşa şi privi în hol. Nu se întâmpla nimic, cu excepţia faptului că doi dintre vecini trăgeau şi ei cu ochiul, agitaţi.

Tanya propti un scaun în uşa deschisă şi ieşi afară. Zgomotul se auzea de la etajul inferior. Privi peste balustradă şi văzu un grup de bărbaţi în uniformele militare de camuflaj ale faimoasei poliţii de securitate ZOMO. Înarmaţi cu răngi şi ciocane, spărgeau uşa celei mai bune prietene a Tanyei, Danuta Gorski.

– Ce faceţi? Ce se întâmplă? strigă Tanya.

Unii dintre vecini strigară şi ei diverse întrebări. Poliţia nu-i băgă în seamă.

Uşa era deschisă, iar soţul Danutei se afla acolo, un bărbat înfricoşat, în pijama şi cu ochelari.

– Ce vreţi? întrebă el.

Din apartament se auzea un copil plângând.

Poliţiştii intrară, dându-l la o parte.

Tanya coborî în fugă treptele.

– Nu puteţi face asta! strigă ea. Trebuie să vă identificaţi!

Doi poliţişti uriaşi ieşiră din apartament târând-o după ei pe Danuta, cu părul ei lung acum dezordonat, îmbrăcată într-o cămaşă de noapte şi un halat gros, din bumbac.

Tanya se poziţionă în faţa lor, blocând scara. Ridică legitimaţia de presă.

– Sunt reporter sovietic! strigă ea.

– Atunci, dă-te naibii la o parte! răspunse unul dintre ei.

O lovi cu ranga pe care o ţinea în mâna stângă. Nu fu o lovitură calculată, deoarece se lupta să o controleze cu cealaltă mână pe Danuta, care se agita, dar bara din fier o lovi pe Tanya peste faţă. Simţi o durere puternică şi se clătină, păşind în spate. Cei doi poliţişti îşi făcură loc pe lângă ea şi o traseră pe Danuta pe scări.

Ochiul drept al Tanyei era însângerat, dar încă vedea cu stângul. Un alt poliţist ieşi din apartament, ducând o maşină de scris şi un robot telefonic.

Soţul Danutei reapăru cu un copil în braţe.

– Unde o duceţi? strigă el. Poliţia nu răspunse.

– Voi suna chiar acum la armată şi voi afla, spuse Tanya.

Ţinându-şi o mână pe faţa rănită, urcă din nou scările.

Aruncă o privire în oglinda de pe hol. Avea o tăietură pe frunte, iar pe obrazul roşu avea deja o contuzie, dar credea că lovitura nu-i rupsese niciun os.

Ridică receptorul ca să-l sune pe Staz.

Telefonul nu funcţiona.

Deschise televizorul şi aparatul de radio. Nu era nimic la televizor, iar radioul nu scotea niciun sunet.

Atunci, toate acestea nu aveau legătură doar cu Danuta.

O vecină o urmă înăuntru.

– Lasă-mă să chem un doctor, spuse femeia.

– Nu am timp.

Tanya intră în baia mică, ţinu un prosop sub robinet şi îşi spălă cu grijă faţa. Apoi se întoarse în dormitor şi se îmbrăcă rapid cu lenjerie intimă călduroasă, o pereche de blugi, un pulover imens şi un palton gros, cu tiv din blană.

Coborî în fugă scările şi urcă în maşină. Zăpada cădea din nou, dar drumurile principale erau libere şi, curând, văzu de ce. Tancurile şi camioanele armatei erau peste tot. Cu un sentiment profund al finalului, îşi dădu seama că arestarea Danutei era doar o mică parte din ceva ameninţător de extins.

Cu toate acestea, soldaţii care mişunau în centrul Varşoviei nu erau ruşi. Nu era ca în Praga anului 1968. Vehiculele purtau însemnele armatei poloneze, iar soldaţii, uniforme poloneze. Polonezii îşi invadaseră propria capitală.

Instalau baraje în trafic, dar abia începuseră, aşa că, pentru moment, puteau fi ocolite. Riscând în curbele alunecoase, Tanya conduse rapid Mercedesul spre strada Jana Olbrachta, din vestul oraşului. Parcă în faţa clădirii în care locuia Staz. Ştia adresa, dar nu mai fusese aici niciodată: el spunea întotdeauna că apartamentul era cu puţin mai bun decât o baracă.

Alergă înăuntru. Îi luă câteva minute să găsească apartamentul corect. Bătu la uşă, rugându-se să fie înăuntru, deşi se temea de imensa probabilitate ca el să fi fost pe străzi, împreună cu restul armatei.

O femeie deschise uşa.

Şocul o reduse la tăcere pe Tanya. Staz avea o altă prietenă?

Femeia era blondă, frumoasă, şi purta o cămaşă de noapte din nailon roz. Se holbă consternată la chipul Tanyei.

– Ai fost rănită! exclamă ea în poloneză.

În holul din spatele femeii, Tanya observă o mică tricicletă roşie. Această femeie nu era prietena, ci soţia lui, iar ei aveau un copil.

Tanya simţi vina ca pe un şoc electric. Îl luase pe Staz de lângă familia lui, iar el o minţise.

Făcu un efort să se concentreze asupra urgenţei în cauză.

– Trebuie să vorbesc cu domnul colonel Pawlak, spuse ea. Este urgent.

Femeia îi auzi accentul rusesc şi îşi schimbă instantaneu atitudinea. O privi mânioasă pe Tanya.

– Aşadar, tu eşti curva rusoaică, spuse ea.

În mod evident, Staz nu reuşise să păstreze în totalitate secretul aventurii lui amoroase faţă de soţia sa. Tanya ar fi vrut să-i explice faptul că nu ştiuse că era căsătorit, dar nu era momentul.

– Nu avem timp pentru asta! spuse ea disperată. Pun stăpânire pe oraş! Unde este?

– Nu este aici.

– Vrei să mă ajuţi să-l găsesc?

– Nu. Pleacă naibii de aici!

Femeia trânti uşa.

– Rahat, spuse Tanya.

Rămase în faţa uşii apartamentului. Îşi atinse cu mâna obrazul care o durea: părea să se fi umflat în mod grotesc. Nu ştia ce să facă în continuare.

O altă persoană care ar fi putut şti ce se întâmpla era Cam Dewar. Probabil că nu avea cum să-l sune: îşi spuse că toate liniile civile de telefonie din oraş fuseseră tăiate. Cu toate acestea, Cam ar fi putut să se ducă la ambasada americană.

Alergă afară, urcă din nou în maşină şi se îndreptă spre sudul oraşului. Traversă periferia, evitând centrul oraşului, unde ar fi dat peste baricade.

Aşadar, Staz avea o soţie. Le înşelase pe amândouă. Era un mincinos subtil, gândi cu amărăciune Tanya: probabil că era un bun spion. Tanya era atât de mânioasă, încât îşi dorea să renunţe la bărbaţi. Toţi erau la fel.

Văzu un grup de soldaţi ridicând o pancartă pe un stâlp. Se opri să îi privească, deşi nu riscă să coboare din maşină. Era un decret emis de un organ care se numea Consiliul Militar pentru Salvarea Naţională. Nu exista un astfel de consiliu: probabil că tocmai fusese inventat de către Jaruzelski, fără îndoială. Citi îngrozită. Legea marţială intrase în vigoare. Drepturile civile erau suspendate, frontierele închise, călătoria între oraşe era interzisă, toate adunările publice erau în afara legii, starea de asediu dura între ora 10 seara şi 6 dimineaţa, iar forţele armate erau autorizate să folosească forţa pentru restabilirea legii şi a ordinii.

Aceasta era limitarea. Părea plănuită cu atenţie – acel afiş fusese tipărit în avans. Planul era pus în aplicare cu o eficienţă necruţătoare. Mai exista vreo speranţă?

Demară din nou. Pe o stradă întunecată, doi miliţieni păşiră în lumina farurilor, iar unul dintre ei ridică mâna, ca să o oprească. În acel moment, Tanya simţi o durere în obraz şi luă imediat o decizie. Călcă pedala de acceleraţie. Mulţumi stelelor pentru puternicul motor german, în timp ce maşina se

propulsă înainte, speriindu-i pe cei doi bărbaţi, care săriră într-o parte. Luă curba cu un scârţâit şi dispăru din raza lor vizuală, înainte ca ei să poată scoate armele.

Câteva minute mai târziu, parcă în faţa ambasadei, o clădire din marmură albă. Toate luminile erau aprinse: şi ei încercau să afle ce se întâmpla. Sări din maşină şi alergă spre puşcaşul marin de la poartă.

– Am informaţii importante pentru Cam Dewar, spuse ea în engleză.

Puşcaşul marin arătă în spatele ei.

– Acela pare a fi el.

Tanya se întoarse şi văzu apropiindu-se un Fiat Polski de un verde-citron. Cam era la volan. Tanya alergă spre maşină, iar Cam coborî geamul. El i se adresă în limba rusă, ca întotdeauna.

– Dumnezeule, ce ai pățit la față?

– Am avut o conversaţie cu ZOMO, răspunse ea. Ştii ce se întâmplă?

– Guvernul i-a arestat cam pe toţi liderii şi organizatorii sindicatului Solidaritatea – mii de oameni, spuse Cam încruntat. Toate liniile telefonice sunt întrerupte. Fiecare stradă importantă din ţară e blocată.

– Dar nu văd niciun rus!

– Nu. Polonezii au făcut asta, cu mâna lor.

– Guvernul american a ştiut că urmează să se întâmple aşa ceva? Ţi-a spus Staz?

Cam nu răspunse.

Tanya consideră tăcerea lui un răspuns afirmativ.

– Reagan nu ar fi putut să-i oprească?

Cam părea la fel de perplex şi de dezamăgit ca Tanya.

– Am crezut că poate, spuse el.

Tanya îşi auzi vocea ridicându-se într-un strigăt de frustrare.

– Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, de ce nu a făcut-o?

– Nu ştiu, răspunse Cam. Pur şi simplu, nu ştiu.

*

Când Tanya ajunse acasă, la Moscova, în apartamentul mamei sale o aşteptau o mulţime de flori de la Vasili. Cum de găsise trandafiri la Moscova, în luna ianuarie?

Florile erau o pată stălucitoare în peisajul pustiu. Tanya suferise două şocuri: Staz o înşelase, iar generalul Jaruzelski trădase poporul polonez. Staz nu era mai bun decât Paz Oliva, iar ea se întrebă ce nu era în regulă cu judecata ei. Poate că se înşelase şi în privinţa comunismului. Crezuse dintotdeauna că avea să dureze. În 1956, era o şcolăriţă când rebeliunea poporului maghiar fusese zdrobită. Doisprezece ani mai târziu, acelaşi lucru se întâmplase cu Primăvara de la Praga şi, după alţi treisprezece ani, Solidaritatea

dispăruse în acelaşi fel. Poate că regimul comunist chiar era viitorul, aşa cum crezuse până murise Bunicul Grigori. Dacă era adevărat, o viaţă groaznică îi aştepta pe nepotul şi pe nepoatele ei, copiii lui Dimka, Grisha şi Katya.

Curând după sosirea Tanyei acasă, Vasili o invită la cină.

Acum puteau să fie prieteni făţiş, căzură ei de acord. Fusese reabilitat. Emisiunea lui de la radio era un succes, iar el era o stea a Uniunii Scriitorilor. Nimeni nu ştia că era şi Ivan Kusnetsov, autorul disident al operei *Frostbite* şi al altor cărţi anticomuniste, bestselleruri în Occident. Era remarcabil cum reuşiseră amândoi să păstreze secretul atât de mult timp, gândea Tanya.

Se pregătea să părăsească biroul şi să meargă acasă la Vasili, când fu acostată de Pyotr Opotkin, care îşi ferea ochii de fumul ţigării pe care o ţinea între buze.

– Ai făcut-o din nou, spuse el. Primim reclamaţii de la cel mai înalt nivel în legătură cu articolul tău despre vaci.

Tanya vizitase regiunea Vladimir, unde oficialii Partidului Comunist erau atât de ineficienţi, încât vitele mureau într-un număr foarte mare, în timp ce mâncarea acestora putrezea în hambare. Scrisese un articol dur, iar Daniil îl trimisese.

– Presupun că ţi s-au plâns ticăloşii corupţi şi leneşi care au lăsat vitele să moară, spuse ea.

– Ei nu contează, zise Oporkin. Am primit o scrisoare de la secretarul Comitetului Central, responsabilul cu ideologia!

– Se pricepe la vaci, nu-i aşa?

Opotkin aruncă o bucată de hârtie spre ea.

– Va trebui să retragem public articolul.

Tanya luă hârtia, dar nu o citi.

– De ce eşti atât de preocupat să aperi oamenii care ne distrug ţara?

– Nu putem compromite cadrele Partidului Comunist!

Telefonul de pe biroul Tanyei sună, iar ea ridică receptorul.

– Tanya Dvorkin.

O voce vag familiară rosti:

– Ai scris articolul despre vacile muribunde din Vladimir.

Tanya oftă.

– Da, l-am scris şi deja am fost sancţionată. Cine sunteţi?

– Sunt secretarul responsabil cu agricultura. Numele meu este Mihail Gorbaciov. Mi-ai luat un interviu în 1976.

– Aşa este.

Tanya se aşteptă că Gorbaciov să o acuze, la fel ca Opotkin.

– Am sunat să te felicit pentru analiza ta excelentă, spuse Gorbaciov.

Tanya era uimită.

– Eu... mulţumesc, tovarăşe!

– Este foarte important să eliminăm o astfel de lipsă de eficienţă din fermele noastre.

– Tovarăşe secretar, v-ar deranja să-i spuneţi asta editorului meu şef? Tocmai discutam articolul, iar el mi-a spus cum că ar trebui retras.

– Retras? Prostii. Dă-mi-l la telefon.

Rânjind, Tanya îi spuse lui Opotkin:

– Secretarul Gorbaciov ar vrea să-ţi vorbească.

La început, Opotkin nu o crezu. Luă receptorul şi spuse:

– Cu cine vorbesc, vă rog?

După aceea nu mai zise nimic, cu excepţia ocazionalului: „Da, tovarăşe".

În cele din urmă, puse receptorul în furcă şi se îndepărtă fără să-i spună nimic Tanyei.

Mototolirea hârtiei cu retragera articolului şi aruncarea ei la coş o satisfăcu profund.

Se duse la apartamentul lui Vasili, fără să ştie la ce să se aştepte. Spera că nu avea să îi ceară să se alăture haremului său. Preventiv, purta pantaloni din lână neatrăgători şi un pulover vechi, gri, ca să-l descurajeze. În acelaşi timp, aştepta cu nerăbdare întâlnirea.

El deschise uşa îmbrăcat cu un pulover albastru şi cu o cămaşă albă, ambele noi. Ea îl sărută pe obraz, apoi îl studie. Părul lui era acum gri, dar încă bogat şi odulat. La 50 de ani, stătea drept şi era suplu.

Vasili deschise o sticlă de şampanie georgiană şi puse gustările pe masă, felii de pâine prăjită cu salată de ou, roşii şi icre pe castravete. Tanya se întrebă cine le pregătise. Nu ar fi fost ceva neaşteptat din partea lui să o fi rugat pe una dintre prietenele sale să pregătească totul.

Apartamentul era confortabil, plin de cărţi şi de fotografii. Vasili avea o combină cu casetofon. Era bogat acum, chiar şi fără averea din drepturi străine de autor, pe care nu le putea primi.

Voia să ştie totul despre Polonia. Cum de învinsese Kremlinul Solidaritatea fără o invazie? De ce trădase Jaruzelski poporul polonez? Nu credea că avea microfoane în apartament, dar, preventiv, puse o casetă cu muzica lui Ceaikovski.

Tanya îi spuse că Solidaritatea nu era moartă. Intrase în ilegalitate. Mulţi dintre bărbaţii arestaţi sub legea marţială erau încă în închisoare, dar poliţia secretă misogină nu reuşise să înţeleagă rolul major jucat de femei. Aproape toate femeile din conducere erau încă libere, inclusiv Danuta, care fusese arestată, apoi eliberată. Lucra din nou clandestin, scoţând ziare ilegale şi pamflete, reconstruind liniile de comunicare.

Chiar şi aşa, Tanya nu avea nicio speranţă. Dacă s-ar fi răzvrătit din nou, ar fi fost zdrobiţi din nou. Vasili era mai optimist.

– Au fost pe aproape, spuse el. În jumătate de secol, nimeni nu s-a mai apropiat atât de mult de învingerea comunismului.

Era ca pe vremuri, îşi spuse Tanya, simţindu-se confortabil în timp ce şampania o relaxa. La începutul anilor '60, înainte ca Vasili să fie întemniţat, stăteau aşa deseori, vorbind şi contrazicându-se în chestiuni legate de politică, literatură şi artă.

Îi povesti despre apelul telefonic primit de la Mihail Gorbaciov.

– Este un ciudat, spuse Vasili. Noi, cei din ministerul agriculturii, îl vedem des. Este animalul de companie al lui Iuri Andropov şi pare a fi un comunist convins. Soţia lui este chiar mai rea. Totuşi, susţine ideile reformiste ori de câte ori poate, fără să-şi ofenseze superiorii.

– Fratele meu are o părere bună despre el.

– La moartea lui Brejnev – care nu poate fi atât de departe, ajută-ne, Doamne –, Andropov îşi va dori conducerea, iar Gorbaciov îl va susţine. Dacă nu va reuşi să preia conducerea, amândoi vor fi terminaţi. Vor fi trimişi în provincie. Dar dacă Andropov va reuşi, Gorbaciov va avea un viitor strălucit.

– În orice altă ţară, Gorbaciov, la 50 de ani, ar avea vârsta potrivită să devină lider. Aici, este prea tânăr.

– Kremlinul este un azil de bătrâni.

Vasili o servi cu borş din rădăcini de sfeclă şi carne de vită.

– Este bun, spuse Tanya. Nu se putu abţine să nu întrebe: Cine l-a făcut?

– Eu, bineînţeles. Cine altcineva?

– Nu ştiu. Ai o menajeră?

– Doar o bătrână care vine să facă ordine în apartament şi să-mi calce cămăşile.

– Una dintre prietenele tale, atunci?

– Nu am o prietenă momentan.

Tanya era intrigată. Îşi aminti ultima lor conversaţie, dinainte de plecarea ei la Varşovia. Pretinsese că se schimbase şi că se maturizase. Ea îi spusese că trebuia să-i arate asta, nu doar să o spună. Fusese sigură că era doar o altă replică, menită să o facă să se culce cu el. Să se fi înşelat? Se îndoia.

După ce terminară de mâncat, ea îl întrebă ce părere avea despre acele drepturi de autor, care se înmulţeau în Londra.

– Tu ar trebui să iei banii, spuse el.

– Nu fi prostuţ. Tu ai scris cărţile.

– Aveam puţine de pierdut – eram deja în Siberia. În afară de a mă omorî, nu-mi mai puteau face şi alte lucruri, iar pentru mine moartea ar fi fost o uşurare. Dar tu ai riscat totul – cariera, libertatea, viaţa. Tu meriţi banii mai mult decât mine.

– Ei bine, nu i-aş lua, chiar dacă ai putea să mi-i dai.

– Atunci, probabil vor rămâne acolo până ce voi muri.

– Nu eşti tentat să fugi în Occident?

– Nu.

– Pari sigur.

– Sunt sigur.

– De ce? Ai fi liber să scrii orice vrei. Ai scăpa de serialele radio.

– Aş pleca... doar dacă ai veni şi tu.

– Nu vorbeşti serios.

El ridică din umeri.

– Nu mă aştept să mă crezi. De ce ai face-o? Tu însă eşti cea mai importantă persoană din viaţa mea. Ai venit în Siberia ca să mă găseşti – nimeni altcineva nu a făcut-o. Ai încercat să mă eliberezi. Pe furiş, mi-ai dus lucrările spre lumea civilizată. Timp de douăzeci de ani, mi-ai fost cel mai bun prieten pe care îl poate avea cineva.

Era emoţionată. Niciodată nu privise situaţia în felul acesta.

– Mulţumesc pentru că spui asta, rosti ea.

– Este adevărat. Nu plec. Apoi, adăugă: Doar dacă, desigur, ai merge cu mine.

Ea îl fixă cu privirea. Îi sugera ceva, în mod serios? Îi era teamă să-l întrebe. Privi pe fereastră la fulgii de zăpadă care se roteau în lumina felinarului.

– Douăzeci de ani, şi nici măcar nu ne-am sărutat vreodată, spuse Vasili.

– E adevărat.

– Cu toate astea, crezi în continuare că sunt un Casanova fără inimă.

Adevărul era că nu mai ştia ce să creadă. Se schimbase? Oamenii chiar se puteau schimba?

– După atâta timp, ar fi păcat să stricăm recordul, zise ea.

– Totuşi, îmi doresc asta din toată inima.

Ea schimbă subiectul.

– Dacă ai avea ocazia, ai fugi în Occident?

– Cu tine, da. Altfel, nu.

– Întotdeauna mi-am dorit să fac din Uniunea Sovietică un loc mai bun, nu să o părăsesc. După învingerea Solidarităţii, îmi este greu însă să cred într-un viitor mai bun. Comunismul ar putea dura o mie de ani.

– Ar putea dura mai mult decât noi doi, cel puţin.

Tanya ezită. Era surprinsă de cât de mult îşi dorea să-l sărute. Şi, mai mult, îşi dorea să fie aici, să stea de vorbă pe acea canapea din acel apartament cald, cu acei fulgi de zăpadă căzând în faţa ferestrei, pentru mult, mult timp. Ce sentiment ciudat, îşi spuse ea. Poate că era iubire.

Aşa că îl sărută.

După o vreme, intrară în dormitor.

*

Natalya era întotdeauna prima când venea vorba de noutăţi. Intră în biroul lui Dimka din Kremlin în ajunul Crăciunului, cu un aer neliniştit.

– Andropov nu va participa la întâlnirea Politburo, spuse ea. Este prea bolnav ca să părăsească spitalul.

Următoarea întâlnire Politburo era programată pentru a doua zi de după Crăciun.

– La naiba, spuse Dimka. Un lucru periculos.

În mod ciudat, Iuri Andropov se dovedise a fi un bun lider sovietic. În ultimii cincisprezece ani fusese un conducător eficient al crudului şi brutalului serviciu secret, KGB, iar acum, în calitate de secretar general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, continua să ţină în frâu, cu cruzime, disidenţii. În partid era însă uimitor de tolerant în privinţa ideilor noi şi a reformelor. Ca un papă medieval care tortura ereticii, dar care discuta cu toţi cardinalii săi argumentele împotriva existenţei lui Dumnezeu, Andropov vorbea deschis în faţa cercului său intim – care îi includea şi pe Dimka, şi pe Natalya – despre neajunsurile sistemului sovietic. Discuţia conducea la acţiune. Atribuţiile lui Gorbaciov fură extinse, de la agricultură până la întreaga economie, iar el concepu un program de descentralizare a economiei sovietice, lipsind Moscova de unele puteri de decizie şi oferindu-le administratorilor care cunoşteau mai bine problemele.

Din nefericire, Andropov se îmbolnăvi înainte de Crăciunul din 1983, fiind lider mai puţin de un an. Acest lucru îi îngrijoră pe Dimka şi pe Natalya. Rivalul lui Andropov fusese Konstantin Cernenko, care încă ocupa locul al doilea în ierarhie. Dimka se temea că Cernenko avea să profite de boala lui Andropov pentru a-şi recăpăta locul fruntaş.

– Andropov a scris un discurs pentru a fi citit cu voce tare, spuse Natalya.

Dimka scutură din cap.

– Nu este suficient. În absenţa lui Andropov, Cernenko va conduce şedinţa şi, imediat ce se va întâmpla acest lucru, toată lumea îl va accepta ca pe un viitor lider. Apoi, întreaga ţară va regresa. Perspectiva era prea deprimantă pentru a fi contemplată.

– În mod evident, vrem ca Gorbaciov să conducă întâlnirea.

– Dar Cernenko este numărul doi. Mi-aş dori ca el să fie în spital.

– Va fi, în curând – nu este un om sănătos.

– Dar nu destul de curând. Nu putem să-l excludem?

Natalya se gândi.

– Ei bine, Politburo trebuie să facă tot ce îi spune Andropov.

– Aşadar, ar putea să dea un ordin prin care să spună că Gorbaciov va conduce întrunirea?

– Da, ar putea. El încă este şeful.

– Ar putea adăuga un paragraf discursului său.

– Perfect. Îl voi suna și îi voi sugera acest lucru.

Mai târziu în acea după-amiază, Dimka primi un mesaj prin care era chemat în biroul Natalyei. Când ajunse acolo, văzu că entuziasmul și triumful îi străluceau în ochi. Alături de ea era Arkady Volsky, asistentul personal al lui Andropov. Andropov îl chemase pe Volsky la spital și îi dăduse o anexă, scrisă de mână, pentru discursul său. Volsky i-o înmânână acum lui Dimka.

Ultimul paragraf spunea:

Din motive pe care le înțelegeți, în viitorul apropiat nu voi putea să conduc întrunirile Politburo și Secretariatul. Prin urmare, voi cere membrilor comitetului central să examineze chestiunea încredințării șefiei Politburo și a Secretariatului lui Mihail Gorbaciov.

Era exprimată ca o sugestie, dar la Kremlin sugestia unui lider era același lucru cu un ordin direct.

– Este fantastic, spuse Dimka. E imposibil să nu i se supună.

– Ce să fac cu anexa? întrebă Volsky.

– În primul rând, fă câteva fotocopii, pentru ca nimeni să nu încerce în zadar să o rupă, zise Dimka. Apoi... Dimka ezită.

– Nu spune nimănui. Dă-i-o lui Bogolyubov. Klavdii Bogolybov era responsabil cu pregătirea lucrărilor pentru întrunirile Politburo. Fii discret! Spune-i doar să adauge materialul suplimentar în dosarul roșu, în care se află discursul lui Andropov, zise Natalya.

Căzură de acord că era cel mai bun plan.

Ziua de Crăciun nu era o sărbătoare mare. Comuniștilor le displăcea natura religioasă a momentului. Îl înlocuiseră pe Moș Crăciun cu Moș Gerilă, pe Fecioara Maria cu Crăiasa Zăpezii și mutaseră sărbătoarea de Anul Nou. Atunci primeau copiii cadouri. Grisha, care avea acum 20 de ani, primea un casetofon, iar Katya, de 14 ani, o rochie nouă. Dimka și Natalya, ca politicieni seniori comuniști, nu visau la sărbătorirea Crăciunului, indiferent de credințele lor personale. Amândoi mergeau la serviciu ca de obicei.

În ziua următoare, Dimka se îndreptă către Sala Prezidiului, pentru întrunirea Politburo. Natalya, care ajunsese acolo mai devreme, îl întâmpină la ușă. Părea agitată. Ținea deschis dosarul roșu care conținea discursul lui Andropov.

– L-au scos! spuse ea. Au scos ultimul paragraf!

Dimka se așeză epuizat.

– Nu mi-aș fi imaginat niciodată că Cernenko va avea curajul, spuse el.

Nu puteau face nimic, își dădu el seama. Andropov era în spital. Dacă ar fi dat buzna în sală și ar fi țipat la toată lumea, și-ar fi reafirmat autoritatea, dar nu putea face așa ceva. Cernenko estimase corect slăbiciunea lui Andropov.

– Au câștigat, nu-i așa? întrebă Natalya.

– Da, răspunse Dimka. Epoca stagnării începe din nou.

PARTEA A NOUA

BOMBA
DIN 1984 PÂNĂ ÎN 1987

Capitolul 55

George Jakes participa la deschiderea unei expoziţii de artă afro-americane din centrul oraşului Washington. Arta nu îl interesa foarte mult, dar un membru de culoare al Congresului trebuia să sprijine astfel de lucruri. O mare parte din munca lui ca reprezentant în Congres era mai importantă.

Preşedintele Reagan crescuse enorm cheltuielile guvernului cu armata, dar cine urma să plătească? Cu siguranţă nu bogaţii, care beneficiaseră de o importantă reducere a taxelor.

George spunea deseori o glumă. Un reporter îl întreba pe Reagan cum avea să reducă taxele şi să mărească cheltuielile în acelaşi timp. Răspunsul era: „Voi ţine două registre contabile".

De fapt, planul lui Reagan era să renunţe la securitatea socială şi la Medicare[1]. Dacă făcea cum voia, şomerii şi mamele care primeau ajutor social aveau de pierdut în favoarea finanţării creşterii economice din industria de apărare. Ideea îl înfuria pe George. Cu toate acestea, George şi colegii săi din Congres luptau să împiedice acest lucru şi până acum reuşiseră.

Consecinţa fu o creştere a împrumuturilor guvernului. Reagan mărise deficitul. Toate acele arme strălucitoare ale Pentagonului urmau să fie plătite de generaţiile viitoare.

George luă un pahar cu vin de pe o tavă adusă de un chelner şi privi lucrările expuse, apoi vorbi puţin cu un reporter. Nu avea mult timp la dispoziţie. Verena trebuia să iasă în oraş în seara aceea, la o cină politică în Georgetown, aşadar el trebuia să aibă grijă de fiul lor, Jack, acum în vârstă de patru ani. Aveau o bonă – erau nevoiţi, fiindcă slujbele amândurora erau extrem de solicitante –, dar unul dintre ei era întotdeauna la datorie, ca plan de rezervă, în caz că bona nu reuşea să vină.

Lăsă paharul, fără să bea. Vinul gratuit nu merita niciodată să fie băut. Îşi îmbrăcă paltonul şi plecă. Începuse o ploaie rece, iar el ţinu catalogul expoziţiei deasupra capului, în timp ce se grăbea spre maşină. Elegantul lui

---

[1] În Statele Unite ale Americii, Medicare este un program naţional de asigurări sociale, administrat de guvernul federal din 1966 (n.tr.).

Mercedes vechi dispăruse de mult: un politician trebuia să conducă o maşină americană. Acum, avea un Lincoln argintiu.

Urcă în maşină, porni ştergătoarele de parbriz şi se îndreptă spre districtul Prince George. Traversă podul la sud de Capitol Street şi merse pe Suitland Parkway, către est. Înjură când văzu cât de aglomerat era traficul: avea să întârzie.

Când ajunse acasă, Jaguarul roşu al Verenei era pe alee, cu botul în afară, gata de plecare. Maşina fusese un cadou de la tatăl ei, la aniversarea de 40 de ani. George parcă lângă automobil şi intră în casă ducând o servietă plină cu documente, munca lui pentru acea seară.

Verena era pe hol, spectaculos de fermecătoare, într-o rochie neagră de cocktail şi cu pantofi cu toc înalt. Părea extrem de supărată.

– Ai întârziat! strigă ea.

– Îmi pare rău, spuse George. Traficul de pe Suitland Parkway a fost teribil azi.

– Cina aceasta este foarte importantă pentru mine – trei membri ai Cabinetului Reagan vor fi acolo, iar eu voi întârzia!

George îi înţelegea supărarea. Pentru un om care făcea lobby, şansa să întâlnească oameni puternici într-un context social era de nepreţuit.

– Acum sunt aici, spuse el.

– Nu sunt menajera ta! Când facem o înţelegere, trebuie să o respecţi!

Această tiradă nu era neobişnuită. Ea se enerva des şi ţipa. El încerca întotdeauna să fie calm.

– Bona Tiffany este aici?

– Nu, nu este, s-a dus acasă fiindcă era bolnavă – de aceea a trebuit să te aştept pe tine.

– Unde este Jack?

– Se uită la televizor, în cameră.

– Bine, voi merge să stau cu el. Poţi să te duci la cină.

Ea scoase un ţipăt de furie, apoi plecă.

Într-un fel, era invidios pe oricine urma să stea lângă ea la cină. Încă era cea mai atractivă femeie pe care o întâlnise vreodată. Totuşi, acum ştia că a fi iubitul ei de la distanţă, aşa cum fusese timp de cincisprezece ani, era mai bine decât să-i fi fost soţ. Pe vremuri, într-o săptămână făceau sex de mai multe ori decât acum într-o lună. De la nuntă, certurile lor frecvente şi furioase, de obicei legate de îngrijirea copilului, erodaseră dragostea dintre ei ca o picătură lentă de vitriol puternic. Locuiau împreună, aveau grijă de fiul lor şi îşi clădeau carierele. Se mai iubeau? George nu mai ştia.

Intră în cameră. Jack era pe canapea, în faţa televizorului. Băiatul era marea consolare a lui George. Se aşeză lângă el şi îi cuprinse umerii mici. Jack se lipi de el.

Emisiunea era despre un grup de elevi de liceu, implicaţi într-un fel de aventură.

– Ce urmăreşti? îl întrebă George.

– *Whiz Kids*[1]. Este minunat.

– Despre ce este vorba?

– Prind escroci cu ajutorul calculatoarelor.

Unul dintre copiii geniu era negru, observă George, şi îşi spuse: „Cum se mai schimbă lumea!"

*

– Suntem foarte norocoşi să fim invitaţi la această cină, îi spuse Cam Dewar soţiei sale, Lidka, în momentul în care taxiul în care se aflau opri în faţa unei vile mari de pe strada R, în apropiere de biblioteca Georgetown. Vreau să facem amândoi o impresie bună.

Lidka era indignată.

– Eşti o persoană importantă în poliţia secretă, spuse ea. Cred că ei ar trebui să te impresioneze pe tine.

Lidka nu înţelegea cum funcţiona America.

– CIA nu este poliţia secretă, spuse Cam. Şi, conform standardelor acestor oameni, nu sunt o persoană foarte importantă.

Totuşi, Cam nu era chiar un nimeni. Datorită experienţei sale de la Casa Albă, era acum omul de legătură al CIA cu Administraţia Reagan. Era încântat de acest post.

Depăşise dezamăgirea cauzată de eşecul lui Reagan în Polonia, pe care îl punea pe seama lipsei de experienţă. Reagan ocupa funcţia de preşedinte de mai puţin de un an când Solidaritatea fusese zdrobită.

În mintea lui Cam, un avocat al diavolului spunea că un preşedinte trebuia să fie suficient de inteligent şi de informat pentru a lua decizii sigure, din primul moment în care ocupa postul. Şi-l aminti pe Nixon spunând: „Reagan este un tip drăguţ, dar nu ştie ce Dumnezeu se întâmplă în politica externă".

Inima lui Reagan se afla însă acolo unde trebuia, iar acesta era lucrul principal. Era un anticomunist aprig.

– Iar bunicul tău a fost senator! spuse Lidka.

Nici asta nu conta prea mult. Gus Dewar avea 90 de ani. După moartea Bunicii, se mutase din Buffalo în San Francisco, pentru a fi mai aproape de Woody, de Beep şi de nepotul lui, John Lee. Se retrăsese de mult din politică. În plus, era un democrat şi, după standardele lui Reagan, un liberal extrem.

Cam şi Lidka păşiră pe cele câteva trepte din faţa unei case din cărămidă roşie, care semăna cu un mic castel franţuzesc, cu ferestre cu frontoane,

---

[1] Serial ştiinţifico-fantastic de aventură, care a fost difuzat de postul de televiziune CBS în Statele Unite ale Americii (n.tr.)

acoperiş din ardezie şi o intrare din piatră albă, ornată cu un fronton grecesc. Aceasta era casa lui Frank şi a lui Marybell Lindeman, donatori importanţi pentru fondurile de campanie ale lui Reagan şi beneficiarii multimilionari ai scutirii de taxe. Marybell era una dintre cele şase femei care dominau viaţa socială din Washington. Întreţinea conversaţii cu oamenii care conduceau America. De aceea, Cam se simţea norocos să se afle acolo.

Cu toate că familia Lindeman era republicană, cinele lui Marybell nu vizau un singur partid, iar Cam se aştepta să vadă seniori din ambele tabere aici, în seara acesta.

Un majordom le luă hainele. Uitându-se prin holul imens, Lidka întrebă:

– De ce păstrează tablourile acestea groaznice?

– Se numeşte artă occidentală, spuse Cam. Acela este un tablou semnat de Remington – e foarte valoros.

– Dacă aş fi avut atât de mulţi bani, nu aş fi cumpărat fotografii cu indieni şi cowboy.

– Pun punctul pe „i". Impresioniştii nu au fost, neapărat, cei mai buni pictori. Artiştii americani sunt la fel de buni.

– Nu, nu sunt – toată lumea ştie asta.

– Asta ţine de părerea fiecăruia.

Lidka ridică din umeri: un alt mister al vieţii americane.

Majordomul îi conduse într-un salon spaţios. Semăna cu un salon din secolul al XVIII-lea, cu un covor cu dragon chinezesc şi o mulţime de scaune fusiforme, tapiţate cu mătase galbenă. Cam îşi dădu seama că sosiseră primii. O clipă mai târziu, Marybell intră pe o altă uşă. Era o femeie impresionantă, cu un păr bogat şi roşcat, care ar fi putut sau nu să fie vopsit. Purta un colier din ceea ce lui Cam îi păreau a fi nişte diamante neobişnuit de mari.

– Ce drăguţ din partea voastră să sosiţi mai devreme! spuse ea.

Cam ştia că era un reproş, dar Lidka nu-şi dădea seama.

– Abia am aşteptat să vă vedem minunata casă, izbucni ea.

– Îţi place să locuieşti în America? o întrebă Marybell. Spune-mi, care este cel mai bun lucru din ţara aceasta, după părerea ta?

Lidka se gândi o clipă.

– Toţi aceşti negri, spuse ea.

Cam îşi reprimă un mormăit. Ce naiba spunea?

Marybell rămase fără replică.

Lidka flutură mâna ca să-l arate pe chelnerul care ţinea tava cu pahare de şampanie, pe menajera care aducea tartine şi pe majordom, toţi americani de origine africană.

– Ei fac totul; deschid uşile, servesc băuturile şi mătură podelele. În Polonia, nu avem pe nimeni care să facă aceste munci pentru noi – toţi trebuie să le facem singuri!

Marybell părea puţin furioasă. O asemenea discuţie era nedreaptă, chiar şi în Washingtonul lui Reagan. Apoi, privi peste umărul Lidkăi şi văzu un alt invitat aşteptând.

– Karim, dragule! strigă ea. Îmbrăţişă un bărbat bronzat, îmbrăcat într-un costum cu dungi, imaculat. Fă cunoştinţă cu Cam Dewar şi soţia lui, Lidka. El este Karim Abdullah, de la ambasada saudită.

Karim dădu mâna cu ei.

– Am auzit de tine, Cam, spuse el. Am legături strânse cu unii dintre colegii tăi din Langley.

Karim îi dezvălui lui Cam că lucra pentru serviciile secrete saudite.

Se întoarse spre Lidka, care părea speriată. Cam ştia de ce. Nu se aşteptase să vadă pe cineva atât de bronzat precum Karim la petrecerea lui Marybell.

Cu toate acestea, Karim o fermeca.

– Mi s-a zis că femeile din Polonia sunt cele mai frumoase din lume, spuse el, dar nu am crezut – până acum.

Îi sărută mâna. Lidka putea să suporte foarte multe asemenea dulcegării.

– Am auzit ce ai spus despre negri, rosti Karim. Sunt de acord cu tine. În Arabia Saudită nu există niciunul – aşa că trebuie să-i importăm din India.

Cam vedea că Lidka era uimită de distincţia fină din vorbele rasiste ale lui Karim. Pentru el, indienii erau negri, dar arabii nu. Din fericire, Lidka ştia când să tacă şi să asculte un bărbat.

Sosiră mai mulţi invitaţi. Karim vorbi mai încet.

– Totuşi, spuse el conspirativ, trebuie să avem grijă ce spunem – unii dintre invitaţi ar putea fi liberali.

Ca şi când ar fi fost menit să-i întărească afirmaţiile, un bărbat înalt, atletic, cu păr blond şi des intră în salon. Semăna cu o vedetă de cinema. Era Jasper Murray.

Cam nu era mulţumit. Îl ura pe Jasper de pe vremea când erau adolescenţi. Apoi, Jasper devenise reporter de investigaţii şi ajutase la doborârea preşedintelui Nixon. Cartea lui despre Nixon, *Tricky Dick*, fusese un bestseller şi devenise un film de succes. Nu se prea făcuse auzit în timpul Administraţiei Carter, dar revenise în atac de îndată ce Reagan preluase puterea. Acum, era una dintre cele mai populare persoane din televiziune, împreună cu Peter Jennings şi Barbara Walters. Cu o seară în urmă, emisiunea lui, *This Day*, dedicase jumătate de oră dictaturii sprijinite de americani în El Salvador. Murray repetase afirmaţiile grupurilor care susţineau drepturile omului, conform cărora echipele morţii aparţinând guvernului local omorâseră 30 000 de oameni.

Reţeaua de televiziune care difuza *This Day* era proprietatea lui Frank Lindeman, soţul lui Marybell; aşadar, probabil că Jasper nu se simţise în stare să refuze invitaţia la cină. Casa Albă făcuse presiune asupra lui Frank ca să

scape de Jasper, dar Frank refuzase până acum. Cu toate că deţinea majoritatea acţiunilor, trebuia să dea socoteală unei comisii şi investitorilor care ar fi putut să provoace probleme dacă ar fi concediat una dintre cele mai mari vedete ale sale.

Marybell părea să aştepte ceva, cu un aer neliniştit. Apoi, ceva mai târziu, mai sosi un invitat. Era o femeie de culoare care făcea lobby, uimitor de fermecătoare, pe nume Verena Marquand. Cam nu o întâlnise, dar o recunoscu din fotografii.

Majordomul anunţă cina şi toată lumea intră pe uşile duble, spre sala de mese. Femeile scoaseră sunete de admiraţie când văzură masa lungă, împodobită cu veselă strălucitoare, boluri din argint şi trandafiri galbeni de seră. Cam văzu că Lidka era uimită. Era cu mult peste toate fotografiile din revistele ei de amenajări interioare, se gândi el. Cu siguranţă nu mai văzuse sau nu îşi imaginase niciodată ceva atât de luxos.

În jurul mesei erau optsprezece oameni, dar conversaţia fu imediat dominată de o singură persoană: Suzy Cannon, o reporteră injurioasă care lucra pentru ziarele de scandal. Jumătate din ce scria se dovedea a fi fals, dar avea instinctul unui şacal când venea vorba despre slăbiciuni. Era conservatoare, dar mai mult interesată de scandal decât de politică. Pentru ea, nimic nu era privat. Cam se rugă ca Lidka să tacă. Toate discuţiile din seara aceea ar fi putut să apară, a doua zi, în ziar.

Spre surprinderea lui, Suzy îşi îndreptă privirea pătrunzătoare asupra lui Cam.

– Cred că tu şi cu Jasper vă cunoaşteţi, spuse ea.

– Nu neapărat, răspunse Cam. Ne-am întâlnit la Londra, în urmă cu mulţi ani.

– Dar am auzit că v-aţi îndrăgostit de aceeaşi fată.

Cum naiba de ştia?

– Aveam 15 ani, Suzy, spuse Cam. Probabil că m-am îndrăgostit de jumătate din fetele din Londra.

Suzy se întoarse către Jasper.

– Dar tu? Îţi aduci aminte de această rivalitate?

Jasper era absorbit de conversaţia cu Verena Marquand, care stătea lângă el. Acum, părea iritat.

– Suzy, dacă ai de gând să scrii un articol despre iubirile adolescentine, mai vechi de douăzeci de ani, pe care să-l prezinţi ca fiind o noutate, nu pot să-ţi spun decât că, în mod sigur, te culci cu editorul.

Toată lumea râse: de fapt, Suzy era căsătorită cu editorul de ştiri al ziarului ei.

Cam observă că râsul lui Suzy era forţat şi că în privirea ei se citea ura pe care o simţea pentru Jasper. Îşi aminti că Suzy, la începutul carierei sale,

fusese concediată de la *This Day* după o serie de reportaje care nu reflectau deloc realitatea.

– Cam, probabil că ai fost interesat să urmăreşti emisiunea lui Jasper de aseară, zise ea în continuare.

– Nu atât de interesat, pe cât de consternat, îi dădu Cam replica. Preşedintele şi CIA încearcă să sprijine guvernul anticomunist din El Salvador.

– Iar Jasper pare să fie în cealaltă tabără, nu-i aşa? întrebă Suzy.

– Sunt de partea adevărului, Suzy, rosti Jasper. Ştiu că ţi-e greu să înţelegi. Cam observă că scăpase de accentul britanic.

– Mi-a părut rău să văd o astfel de propagandă difuzată de o reţea importantă, zise Cam.

– Cum ai prezenta tu ştirile despre guvernul care omoară 30 000 de cetăţeni? izbucni Jasper.

– Nu acceptăm acest număr.

– Atunci, câţi cetăţeni ai El Salvadorului crezi tu că au fost omorâţi de propriul guvern? Dă-ne estimarea făcută de CIA.

– Ar fi trebuit să ceri această informaţie înainte de emisiune.

– O, am făcut-o. Nu am primit niciun răspuns.

– Niciun guvern din America Centrală nu este perfect. Te concentrezi asupra celor pe care îi sprijinim. Eu cred că, pur şi simplu, eşti împotriva americanilor.

Suzy zâmbi.

– Eşti britanic, nu-i aşa, Jasper? întrebă ea cu o dulceaţă otrăvită.

Jasper părea enervat.

– Am devenit cetăţean american în urmă cu mai bine de zece ani. Sunt atât de mândru că sunt american, încât mi-am riscat viaţa pentru ţara asta. Am petrecut doi ani în Armata Statelor Unite – din care un an în Vietnam. Şi nu am stat degeaba în spatele biroului din Saigon. Am fost pe front, am omorât oameni. Tu nu ai făcut niciodată asta, Suzy. Dar tu, Cam? Tu ce ai făcut în Vietnam?

– Nu am fost chemat la arme.

– Atunci, poate că ar trebui să taci naibii din gură.

– Cred că s-a discutat suficient despre Jasper şi Cam, îl întrerupse Marybell. Se întoarse spre un reprezentant din New York al Congresului, care stătea lângă ea. Văd că oraşul vostru a interzis discriminarea homosexualilor. Susţineţi acest lucru?

Conversaţia se îndreptă spre drepturile homosexualilor, iar Cameron se relaxă – prea devreme.

Când fu pusă o întrebare despre legislaţia din alte ţări, Suzy întrebă:

– Care este legea în Polonia, Lidka?

– Polonia este o ţară catolică, zise Lidka. În Polonia nu există homosexuali. Urmă un moment de liniște, după care adăugă: Mulţumesc lui Dumnezeu.

*

Jasper Murray părăsi casa familiei Lindeman în acelaşi timp cu Verena Marquand.

– Suzy Cannon este o adevărată instigatoare, spuse el în timp ce coborau treptele.

Verena râse, arătându-şi dinţii albi în lumina slabă.

– Acesta este adevărul.

Ajunseră pe trotuar. Taxiul chemat de Jasper nu se vedea. O conduse pe Verena la maşina ei.

– Suzy mi-a venit de hac, spuse el.

– Nu prea are cum să-ţi facă rău, nu-i aşa? Acum eşti un om important.

– Din contră. Chiar în aceste momente, la Washington se duce o campanie serioasă împotriva mea. Este an electoral, iar administraţia nu-şi doreşte emisiuni ca aceea pe care am făcut-o aseară.

Faptul că i se confesa îl făcea să se simtă bine. Ajunseseră să se cunoască în ziua în care îl priviseră pe Martin Luther King murind. Acel sentiment de intimitate nu dispăruse niciodată cu adevărat.

– Sunt sigură că poţi lupta împotriva bârfelor, spuse Verena.

– Nu ştiu. Şeful meu este un vechi rival, Sam Cakebread, care nu m-a plăcut niciodată. Iar Frank Lindeman, care deţine reţeaua, s-ar bucura să scape de mine, dacă ar putea găsi un pretext. Acum, cei din consiliu se tem că vor fi acuzaţi că au influenţat ştirile dacă mă concediază. O singură greşeală şi voi fi dat afară.

– Ar trebui să fii ca Suzy şi să te căsătoreşti cu şeful.

– Aş face-o, dacă aş putea. Se uită în susul şi-n josul străzii. Am comandat un taxi pentru ora 11.00, dar nu îl văd. Emisiunea nu plăteşte limuzine.

– Vrei să te duc undeva?

– Ar fi grozav.

Urcară împreună în Jaguarul ei.

Ea îşi scoase pantofii cu toc, pe care i-i întinse lui.

– Vrei să-i pui pe podea, în partea dreaptă?

Conducea în dresuri. Jasper simţi un frison excitant. Dintotdeauna o considerase pe Verena foarte ademenitoare. O privi intrând în traficul de la miezul nopţii şi accelerând de-a lungul străzii. Era o şoferiţă bună, doar că mergea prea repede: nu era nicio surpriză.

– Nu sunt mulţi oamenii în care am încredere, spuse el. Sunt unul dintre cei mai cunoscuţi oameni din America, iar acum mă simt mai singur ca niciodată. Dar am încredere în tine.

– Şi eu, din acea zi groaznică din Memphis. Nu m-am simţit niciodată atât de vulnerabilă ca atunci când am auzit împuşcătura. Mi-ai acoperit capul cu braţele tale. Aşa ceva nu se uită.

– Dacă te-aş fi găsit înaintea lui George...

Ea îl privi şi zâmbi.

El nu ştia sigur ce însemna asta.

Ajunseră în dreptul clădirii în care locuia Jasper, iar ea parcă pe partea stângă a străzii cu sens unic.

– Îţi mulţumesc pentru că m-ai adus, spuse Jasper. Ieşi. Aplecându-se înapoi, îi luă pantofii de pe podea şi îi puse pe scaunul din dreapta. Frumoşi pantofi, zise el.

Trânti portiera, apoi înconjură maşina şi veni la geamul ei, pe care ea îl coborî.

– Am uitat să te sărut de noapte bună, spuse el.

Se aplecă spre ea şi o sărută pe buze. Ea deschise gura imediat, iar sărutul deveni pasional. Verena îl prinse de ceafă şi îi trase capul în maşină. Se sărutară cu o pasiune frenetică. Jasper se întinse în maşină şi îşi băgă mâna pe sub rochia ei de cocktail, până când reuşi să cuprindă triunghiul acoperit cu bumbac dintre picioarele ei. Ea gemu şi îşi împinse şoldurile în sus, spre mâna lui.

Fără suflare, el se desprinse din sărutare.

– Vino înăuntru.

– Nu, zise ea, luându-i mâna dintre picioarele ei.

– Hai să ne vedem mâine.

Ea nu îi răspunse, dar îl împinse până când umerii şi capul lui ieşiră din maşină.

– Ne întâlnim mâine? întrebă el din nou.

Ea băgă maşina în viteză.

– Sună-mă, spuse ea, apoi călcă acceleraţia şi demară în trombă.

*

George Jakes nu era sigur dacă să aibă încredere în emisiunea lui Jasper Murray. Faptul că preşedintele Reagan ar fi sprijinit un guvern care omorâse mii de americani i se părea puţin probabil chiar şi lui George. Apoi, după patru săptămâni, *New York Times* dezvălui, în mod senzaţional, faptul că şeful echipelor morţii din El Salvador, colonelul Nicolas Carranza, era un agent al CIA, care primea anual 90 000 de dolari de la contribuabilii americani.

Votanţii erau furioşi. Crezuseră că, după Watergate, CIA fusese pusă la colţ, dar era clar scăpată de sub control, plătind un monstru pentru a comite crime în masă.

În biroul lui de acasă, George termină hârtiile din servietă cu doar câteva minute înainte de ora 10.00. Puse capacul stiloului, dar rămase acolo timp de câteva minute, reflectând.

Nimeni din Comisia pentru Serviciile Secrete din Cameră și niciun membru din comisia echivalentă din Senat nu știuse despre colonelul Carranza. Prinși nepregătiți, toți erau jenați. Ar fi trebuit să supravegheze CIA. Oamenii credeau că ei erau de vină pentru această încurcătură, dar ce puteau face dacă spionii îi mințeau?

Oftă și se ridică în picioare. Ieși din birou, stingând lumina, și intră în camera lui Jack. Băiatul dormea. Când își văzu copilul atât de liniștit, George simți că inima avea să-i explodeze. Pielea catifelată era surprinzător de închisă la culoare, ca a lui Jacky, chiar dacă avea doi bunici albi. Oamenii cu pielea deschisă la culoare erau încă preferați în comunitățile afro-americane, în ciuda faptului că se spunea că negrii erau frumoși, dar Jack era frumos pentru George. Capul îi stătea într-un unghi incomod pe ursulețul lui. George își strecură mâna pe sub ceafa copilului, simțindu-i cârlionții mătăsoși, exact ca ai lui. Îi ridică puțin capul, scoase ușor ursulețul, apoi îl așeză cu grijă înapoi pe pernă. Jack dormi în continuare, netulburat.

George se duse apoi în bucătărie și-și turnă un pahar cu lapte, pe care îl luă în dormitor. Verena era deja în pat, îmbrăcată în cămașa de noapte, cu un vraf de reviste lângă ea, citind și uitându-se la televizor în același timp. George bău laptele, apoi intră în baie și se spălă pe dinți.

Părea că se înțelegeau puțin mai bine. În ultimul timp făceau dragoste rareori, dar Verena era mai calmă. De fapt, nu mai izbucnise de aproape o lună. Lucra foarte mult, adesea până seara târziu: poate că era mai fericită atunci când slujba era mai solicitantă.

George își scoase cămașa și, când să o arunce în coșul pentru rufe, zări lenjeria intimă a Verenei. Văzu un sutien negru din dantelă și o pereche de chiloței asortați. Setul părea nou, dar nu-și amintea să o fi văzut purtându-l. Dacă își cumpăra lenjerie sexy, de ce nu îl lăsa să o vadă? Nu era deloc timidă în privința acestor lucruri.

Uitându-se mai atent, observă ceva și mai ciudat: un fir de păr blond.

Îl cuprinse o frică teribilă. Stomacul i se strânse. Scoase hainele din coșul de rufe.

Ducându-le în dormitor, zise:

– Spune-mi că sunt nebun.

– Ești nebun, rosti ea; apoi văzu ce ținea în mână. Ai de gând să-mi speli rufele? glumi ea.

Însă el își dădu seama că era agitată.

– Frumoasă lenjerie, spuse.

– Norocul tău!

– Cu excepţia faptului că nu te-am văzut purtând-o.
– Ghinionul tău!
– Dar cineva te-a văzut.
– Sigur. Doctorul Bernstein.
– Doctorul Bernstein este chel. Pe chiloţeii tăi este un fir de păr blond.
Pielea ei cafenie deveni palidă, dar continuă să îl sfideze.
– Ei bine, Sherlock Holmes, ce deduci din asta?
– Că ai făcut sex cu un bărbat cu părul blond.
– De ce trebuie să fie un bărbat?
– Pentru că îţi plac bărbaţii.
– S-ar putea să-mi placă şi femeile. Este la modă. Toată lumea este acum bisexuală.
– Observ că nu negi faptul că ai o aventură, zise George cu tristeţe.
– Ei bine, George, m-ai prins.
El scutură din cap neîncrezător.
– Glumeşti?
– Cred că da.
– Aşadar, recunoşti. Cu cine te culci?
– Nu-ţi voi spune, deci nu mai întreba.
Lui George îi era tot mai greu să-şi reprime mânia.
– Te porţi de parcă nu ai greşit cu nimic!
– N-am de gând să mă prefac. Da, mă întâlnesc cu cineva de care îmi place. Îmi pare rău că îţi rănesc sentimentele.
George era consternat.
– Cum de s-a întâmplat atât de repede?
– S-a întâmplat încet. Suntem căsătoriţi de mai bine de cinci ani. Fiorul a dispărut, aşa cum spune cântecul.
– Cu ce am greşit?
– Te-ai căsătorit cu mine.
– Când ai devenit atât de furioasă?
– Eu sunt furioasă? Credeam că sunt doar plictisită.
– Ce vrei să faci?
– Nu voi renunţa la el de dragul unei căsnicii care abia dacă mai rezistă.
– Ştii că nu pot să accept asta.
– Atunci, pleacă. Nu eşti prizonier.
George se aşeză pe taburetul din faţa măsuţei de toaletă şi îşi cuprinse faţa cu mâinile. Inundat de un val de emoţie intensă, se trezi, brusc, înapoi în copilărie. Îşi aminti de jena de a fi singurul băiat din clasă care nu avea tată. Simţi din nou agonia invidiei pe care o suferea de fiecare dată când vedea alţi băieţi împreună cu taţii lor jucându-se cu mingea, reparând cauciucul spart al bicicletei, cumpărând o bâtă de baseball sau probând pantofi. Se înfurie din nou pe

bărbatul care, în ochii lui, îi abandonase pe el și pe mama sa, fără să-i pese nici de femeia care i se dăruise, nici de copilul născut din dragostea lor. Voia să țipe, voia să o lovească pe Verena, voia să plângă.

În cele din urmă, reuși să vorbească:

– Nu-l voi părăsi pe Jack, spuse el.

– E alegerea ta, zise Verena.

Închise televizorul, aruncă revistele pe podea, stinse lumina de pe noptieră și se întinse cu spatele la el.

– Asta este tot? întrebă George uimit. Atât ai avut de zis?

– Mă culc. Am o întâlnire la micul dejun.

O fixă cu privirea. O cunoscuse vreodată cu adevărat?

Bineînțeles că da. În inima lui, înțelesese că erau două femei pe nume Verena; una, o activistă dedicată drepturilor civile, cealaltă, o petrecăreață. Le iubea pe amândouă; crezuse că, ajutând-o, ar fi putut deveni o persoană echilibrată și fericită, dar se înșelase.

Rămase acolo pentru câteva minute, privind-o în lumina slabă a stâlpului de iluminat public, din colț. „Te-am așteptat atât de mult, toți acei ani de dragoste de la distanță, se gândi el. Apoi, în cele din urmă, te-ai căsătorit cu mine și l-am avut pe Jack, iar eu am crezut că totul va fi bine pentru totdeauna."

Într-un final, se ridică. Își scoase hainele și se îmbrăcă în pijama.

Nu reuși să se convingă să urce în pat lângă ea.

În camera de oaspeți exista un pat, dar nu era făcut. Se duse pe hol și își luă cea mai călduroasă haină din dulap. Intră în camera de oaspeți și se întinse, cu haina peste el.

Dar nu dormi.

*

În urmă cu ceva timp, George observase că Verena purta uneori haine care nu i se potriveau. Avea o rochie drăguță cu imprimeu floral, pe care o îmbrăca atunci când voia să pară o fată inocentă, cu toate că, de fapt, o făcea să pară ridicolă. Avea un costum maro, care nu îi avantaja chipul, dar pentru care plătise atât de mult, încât nu voia să recunoască faptul că greșise. Avea un pulover de culoarea mușstarului, care îi făcea minunații ochi verzi să pară întunecați și fără viață.

Toată lumea observase asta, credea George. Chiar el avea trei cămăși de culoare crem de care își dorea să scape cât mai curând, din cauza gulerelor uzate. Oamenii purtau haine pe care le urau din tot felul de motive.

Dar niciodată atunci când se întâlneau cu persoana iubită.

Când Verena se îmbrăca în costumul Armani, cu bluza turcoaz, și când își punea colierul din coral negru, arăta ca o vedetă de cinema, iar ea știa asta.

Probabil că se ducea la o întâlnire cu amantul.

George se simţea extrem de umilit, de parcă ar fi suferit din cauza unei dureri chinuitoare de stomac. Nu avea cum să suporte asta prea mult. Îl făcea să-şi dorească să se arunce de pe un pod.

Verena plecă de dimineaţă de acasă, spunându-i că avea să se întoarcă devreme; aşadar, George se gândi că aveau să se întâlnească pentru a mânca de prânz. Luă micul dejun cu Jack, apoi îl lăsă cu dădaca Tiffany. Intră în biroul din clădirea Cannon, de lângă Capitoliu, şi îşi anulă întâlnirile pentru restul zilei.

La prânz, la ora 12.00, Jaguarul roşu al Verenei era parcat, ca de obicei, pe locul din apropierea biroului ei din centru. George aştepta pe stradă în Lincolnul lui argintiu, supraveghind ieşirea. Maşina roşie apăru la 12.30. Intră în trafic şi o urmă.

Traversă râul Potomac şi se îndreptă spre zona rurală a statului Virginia. În clipa în care traficul se descongestionă, el rămase în urmă. Ar fi fost jenant dacă l-ar fi zărit. Spera că nu avea să observe ceva atât de obişnuit precum un Lincoln argintiu. Nu ar fi putut să o urmărească din vechiul lui Mercedes, care ieşea în evidenţă.

Cu doar câteva minute înainte de ora 1.00, ea părăsi carosabilul în dreptul unui restaurant rustic, The Worcester Sauce. George trecu în viteză mai departe, apoi întoarse maşina după un kilometru şi jumătate şi reveni. Intră în parcarea restaurantului şi ocupă un loc din care putea să vadă Jaguarul. Apoi, aşteptă.

Căzu pe gânduri. Ştia că se purta prosteşte. Ştia că s-ar fi putut termina jenant sau chiar mai rău. Ştia că ar fi trebuit să plece. Dar trebuia să afle cine era amantul soţiei sale.

Cei doi ieşiră la ora 3.00.

După felul în care mergea Verena, el îşi dădu seama că băuse la masă un pahar sau două de vin. Traversară parcarea ţinându-se de mână, ea chicotind auzind cuvintele bărbatului; George fierbea de mânie.

Bărbatul era înalt şi masiv, cu un păr bogat şi blond, destul de lung.

Când se apropiară, George îl recunoscu pe Jasper Murray.

– Ticălosule, spuse el cu voce tare.

Jasper tânjise dintotdeauna după Verena, încă de când o întâlnise pentru prima dată la hotelul Williard, în ziua în care Martin Luther King ţinuse discursul *Am un vis*. Însă mulţi bărbaţi tânjeau după Verena. George nu îşi imaginase niciodată că, dintre toţi, Jasper avea să fie trădătorul.

Se îndreptară spre Jaguar sărutându-se.

George ştia că ar fi trebuit să pornească motorul şi să plece. Aflase ceea ce voia să ştie. Nu mai era nimic de făcut. Vedea buzele întredeschise ale Verenei, în timp ce se sprijinea cu coapsele de Jasper. Amândoi aveau ochii închişi. George coborî din maşină.

Jasper apucă sânul Verenei.

George trânti portiera maşinii şi traversă asfaltul cu paşi mari, îndreptându-se către ei.

Jasper era prea absorbit de ceea ce făcea, dar Verena auzi lovitura şi deschise ochii. Îl văzu pe George, îl împinse pe Jasper şi ţipă.

Prea târziu.

George îşi balansă înapoi braţul drept, apoi îl lovi pe Jasper cu pumnul susţinut de toată forţa spatelui şi a umerilor. Pumnul atinse partea stângă a feţei lui Jasper. George simţi atingerea satisfăcătoare a cărnii moi, apoi, o secundă mai târziu, duritatea dinţilor şi a oaselor. Durerea i se răspândi în mână.

Jasper se clătină şi căzu la pământ.

– George! Ce ai făcut? ţipă Verena.

Îngenunche lângă Jasper, fără să-i pese de dresuri. Jasper se ridică într-un cot şi îşi pipăi faţa.

– Animal nenorocit, îi spuse el lui George.

George ar fi vrut ca Jasper să se ridice de la pământ şi să riposteze. Voia mai multă violenţă, mai multă durere şi mai mult sânge. Se holbă îndelung la Jasper, privind printr-o ceaţă roşie. Apoi, ceaţa se împrăştie şi îşi dădu seama că Jasper nu avea să se ridice şi să lupte.

Se întoarse, se duse înapoi la maşină şi plecă.

Când ajunse acasă, Jack era în dormitor, jucându-se cu maşinuţele sale. George închise uşa, astfel încât bona Tiffany să nu audă, şi se aşeză pe patul acoperit cu o cuvertură imprimată cu o maşină de curse.

– Trebuie să-ţi spun ceva foarte neplăcut, zise el.

– Ce s-a întâmplat cu mâna ta? îl întrebă Jack. Este toată roşie şi umflată.

– M-am lovit. Trebuie să mă asculţi.

– Bine.

Unui copil în vârstă de patru ani avea să-i fie greu să înţeleagă ceea ce urma să-i spună.

– Ştii că te voi iubi întotdeauna, rosti George, aşa cum bunica Jacky mă iubeşte pe mine, chiar dacă nu mai sunt un băieţel.

– Bunica vine astăzi?

– Poate mâine.

– Aduce prăjituri.

– Ascultă. Câteodată, mamele şi taţii nu se mai iubesc. Ştiai asta?

– Da. Tatăl lui Pete Robbins nu o mai iubeşte pe mama sa. Vocea lui Jack deveni serioasă. Au divorţat.

– Mă bucur că înţelegi, fiindcă mama ta şi cu mine nu ne mai iubim.

George privi chipul lui Jack, încercând să vadă dacă înţelegea sau nu. Băiatul părea tulburat, ca şi când ceva aparent imposibil se întâmpla. Expresia

de pe chipul lui îi frângea inima lui George. „Cum de pot să-i fac ceva atât de crud persoanei pe care o iubesc cel mai mult pe lume? se întrebă el. Cum de am ajuns aici?“

– Știi că am dormit în camera de oaspeţi.

– Da.

„Acum urmează partea dificilă.“

– Ei bine, în noaptea aceasta voi dormi acasă la bunica.

– De ce?

– Fiindcă mama şi cu mine nu ne mai iubim.

– Bine, atunci ne vedem mâine.

– Voi dormi la bunica mult timp de acum înainte.

Jack începu să înţeleagă că situaţia avea să îl afecteze.

– Îmi vei citi povestea de dinainte de culcare?

– În fiecare seară, dacă vrei.

George jură să-şi ţină promisiunea.

Jack încă analiza implicaţiile.

– Îmi vei mai încălzi laptele pentru micul dejun?

– Câteodată. Sau ţi-l va încălzi mama. Sau dădaca Tiffany.

Jack ştia când adevărul este ocolit.

– Nu ştiu, spuse el. Cred că e mai bine să nu dormi la bunica.

Curajul lui George se epuizase.

– Ei bine, vom vedea, zise el. Hei, ce spui de nişte îngheţată?

– Da!

Era cea mai grea zi din viaţa lui George.

*

În maşină, în timp ce mergea dinspre Capitoliu spre casa din districtul Prince George, se gândea la ostatici. Anul acela, în Liban, patru americani şi un francez fuseseră răpiţi. Unul dintre americani fusese eliberat, dar restul lâncezeau în vreo închisoare, asta dacă nu erau deja morţi. George ştia că unul dintre americani era şeful CIA al centrului din Beirut.

Aproape sigur, răpitorii făceau parte dintr-un grup militant musulman numit Hezbollah, Partidul lui Dumnezeu, fondat ca răspuns la invazia israeliană a Libanului, din 1982. Fuseseră finanţaţi de Iran şi instruiţi de Gărzile Revoluţionare Iraniene. Statele Unite considerau gruparea Hezbollah ca fiind un braţ al guvernului iranian şi clasificau Iranul ca finanţator al terorismului, aşadar, o ţară căreia nu ar fi trebuit să i se permită să cumpere arme. Dat fiind faptul că preşedintele Reagan sprijinea terorismul în Nicaragua, finanţând gruparea Contras, un grup brutal antiguvernamental care executa asasinate şi răpiri, situaţia i se părea lui George ironică.

Cu toate acestea, pe George îl înfuria tot ce se întâmpla în Liban. Voia să trimită puşcaşii marini în Beirut, cu toate armele pregătite. Oamenii ar fi trebuit să afle preţul plătit pentru răpirea cetăţenilor americani.

Credea cu tărie în acest lucru, dar ştia că era un răspuns infantil. Aşa cum invazia israeliană crease Hezbollah, un atac violent al americanilor asupra Hezbollah ar fi dat naştere şi mai multor acte de terorism. O nouă generaţie de bărbaţi din Orientul Mijlociu avea să crească jurând răzbunare Americii, marele Diavol. George şi toţi oamenii cu scaun la cap îşi dădeau seama, atunci când se calmau, că răzbunarea era o autoînfrângere. Singura soluţie era să rupă lanţul.

Ceea ce era mai uşor de spus decât de făcut.

De asemenea, George era conştient că, personal, picase acel test. Îl lovise pe Jasper Murray. Jasper nu era un fricos, dar rezistase eroic tentaţiei de a riposta. Ca rezultat, daunele fuseseră limitate, însă nu mulţumită lui George.

George locuia din nou cu mama lui – la vârsta de 48 de ani! Verena încă era în casa familiei, cu micul Jack. George bănuia că Jasper îşi petrecea noaptile acolo, dar nu ştia sigur. Se lupta să găsească o cale să accepte divorţul – la fel ca alte milioane de bărbaţi şi de femei.

Era vineri seara, iar el se gândea la sfârşitul de săptămână. Era în drum spre casa Verenei. Intraseră într-o rutină. George îl lua pe Jack vineri seara şi îl ducea la casa bunicii pentru sfârşitul de săptămână, apoi îl aducea înapoi acasă luni dimineaţa. Nu aşa îşi dorise George să îşi crească fiul, dar nu avea o soluţie mai bună.

Se gândea la ce ar fi putut să facă. Poate că a doua zi aveau să meargă împreună la biblioteca publică, să ia nişte cărţi cu poveşti. Iar duminica, desigur, la biserică.

Ajunse la casa impunătoare care, cândva, îi aparţinuse. Maşina Verenei nu era pe alee: nu sosise încă acasă. George parcă şi se îndreptă spre uşa de la intrare. Din politeţe, sună la sonerie, apoi intră, folosindu-şi cheia.

În casă era linişte.

– Eu sunt, strigă el.

Nu era nimeni în bucătărie. Îl găsi pe Jack în faţa televizorului, singur.

– Bună, prietene, spuse el. Se aşeză şi îl îmbrăţişă pe Jack. Unde este dădaca Tiffany?

– A trebuit să plece acasă, zise Jack. Mama întârzie.

George încercă să îşi controleze furia.

– Aşadar, eşti singur?

– Tiffany a spus că a apărut ceva urgent.

– Acum cât timp?

– Nu ştiu.

Jack încă nu ştia să spună cât era ceasul.

George era teribil de mânios. Fiul lui fusese lăsat singur în casă, la vârsta de patru ani. La ce se gândea Verena?

Se ridică şi privi împrejur. Valiza lui Jack pentru sfârşitul de săptămână era pe hol. George se uită înăuntru şi văzu toate lucrurile necesare: pijama, haine curate, ursuleţul din pluş. Dădaca Tiffany o pregătise totuşi înainte de a pleca să rezolve ceea ce Jack numea „urgenţă".

Intră în bucătărie şi scrise un bilet: „L-am găsit pe Jack singur în casă. Sună-mă".

Apoi îl luă pe Jack şi se îndreptă spre maşină.

Casa lui Jacky se afla la mai puţin de un kilometru distanţă. Când ajunseră, Jacky îi dădu băieţelului un pahar cu lapte şi o prăjitură de casă. El îi spuse totul despre pisica de alături, care venea în vizită şi primea o farfurie cu lapte. Apoi, Jacky se uită la George şi întrebă:

– Ei bine, ce te frământă?

– Vino în salon şi îţi voi spune. Se mutară în camera alăturată, iar George zise: Jack era singur în casă.

– O, asta nu ar fi trebuit să se întâmple.

– Ai dreptate, la naiba!

De această dată, nu lăsă limbajul nepotrivit să o supere.

– Ai idee de ce?

– Verena nu a venit acasă la ora stabilită, iar bona a trebuit să plece.

În clipa aceea, auziră afară scârţâitul unor roţi. Amândoi priviră pe fereastră şi o văzură pe Verena coborând din Jaguar şi alergând pe alee, spre uşă.

– O omor, spuse George.

Jacky îi deschise. Ea alergă către bucătărie şi îl sărută pe Jack.

– O, puiule, eşti bine? întrebă ea cu ochii în lacrimi.

– Da, spuse Jack nonşalant. Am mâncat o prăjitură.

– Prăjiturile bunicii sunt grozave, nu-i aşa?

– Da.

– Verena, ai face bine să vii aici şi să ne dai o explicaţie.

Ea gâfâia şi transpirase. Pentru prima dată, nu părea arogant de stăpână pe situaţie.

– Am întârziat doar câteva minute! strigă ea. Nu ştiu de ce nenorocita de bonă a plecat mai devreme!

– Nu poţi să întârzii când ai grijă de Jack, spuse George pe un ton sever.

Ea se simţi ofensată.

– O, dar tu nu ai întârziat niciodată?

– Nu l-am lăsat niciodată singur.

– Este foarte dificil de una singură!

– Este vina ta că eşti singură.

– George, greşeşti, spuse Jacky.

– Mamă, nu te băga.

– Nu. Este casa mea, iar el e nepotul meu și nu voi sta deoparte.

– Mamă, nu pot să trec asta cu vederea! A greșit.

– Dacă nu aș fi greșit niciodată, nu te-aș fi avut.

– Asta nu are nicio legătură.

– Spun doar că toți facem greșeli și că, uneori, lucrurile se termină cu bine, chiar și așa. Deci, nu o mai certa pe Verena. Nu-ți folosește la nimic.

Reticent, George înțelese că avea dreptate.

– Ce vom face?

– Îmi pare rău, George, dar nu fac față situației, spuse Verena, apoi începu să plângă.

– Ei bine, acum că nu mai țipăm, poate că putem începe să gândim, zise Jacky. Bona asta a voastră nu este bună de nimic.

– Nu știi cât de greu este să găsești o bonă! rosti Verna. Și, în cazul nostru, situația este mai rea decât pentru alții. Toți ceilalți angajează emigranți ilegali și îi plătesc cu bani gheață, dar politicienii trebuie să aibă pe cineva cu viză de ședere, care plătește taxe; așadar, nimeni nu vrea slujba!

– Bine, calmează-te, nu dau vina pe tine, îi spuse Jacky Verenei. Poate că vă pot fi de ajutor.

George și Verena o fixară pe Jacky cu privirea.

– Am 64 de ani, mai am puțin până la pensie și am nevoie de o ocupație, zise Jacky. Voi fi eu planul vostru de rezervă. Dacă bona vă lasă cu buza umflată, aduceți-l pe Jack aici. Când aveți nevoie, lăsați-l aici peste noapte.

– Măi să fie, spuse George, asta îmi pare a fi o soluție.

– Jacky, ar fi grozav! zise Verena.

– Nu-mi mulțumi, dragă, sunt egoistă. Voi petrece mai mult timp cu nepotul meu.

– Mamă, ești sigură că nu va fi un efort prea mare? întrebă George.

Jacky pufni disprețuitor.

– Când a fost ultima dată când am depus eu un efort prea mare?

George zâmbi.

– Cred că niciodată.

Cu aceste vorbe, puse capăt discuției.

Capitolul 56

Rebecca își simțea lacrimile reci pe obraji.

Era octombrie, iar un vânt usturător sufla dinspre Marea Nordului peste cimitirul Ohlsdorf din Hamburg. Era unul dintre cele mai mari din lume, patruzeci de hectare de tristeţe şi de suferinţă. Avea un monument dedicat victimelor persecuţiei naziste, o pădurice împrejmuită de ziduri pentru luptătorii Rezistenţei şi un mormânt comun pentru cei 38 000 de bărbaţi, femei şi copii din Hamburg omorâţi, în zece zile, de Operaţiunea Gomora, campania de bombardament a Aliaţilor, din vara anului 1943.

Nu exista nicio zonă specială dedicată victimelor Zidului.

Rebecca îngenunche şi ridică frunzele moarte împrăştiate peste mormântul soţului ei. Apoi puse un singur trandafir roşu pe pământ.

Rămase nemişcată, privind piatra de mormânt, amintindu-şi de el.

Bernd era mort de un an. Trăise până la 62 de ani, ceea ce era bine pentru un bărbat cu leziune la coloana vertebrală. Spre final îi cedaseră rinichii, o cauză obişnuită a morţii în asemenea cazuri.

Rebecca se gândi la viaţa lui. Fusese nimicită de Zid şi de răni obţinute în urma evadării din Germania de Est, în ciuda faptului că trăise bine. Fusese un profesor bun, poate chiar grozav. Sfidase tirania comunismului din Germania de Est şi evadase spre libertate. Prima lui căsnicie se sfârşise cu un divorţ, dar el şi Rebecca se iubiseră cu pasiune timp de douăzeci de ani.

Nu trebuia să vină aici ca să-şi amintească de el. Se gândea la el în fiecare zi. Moartea lui era ca o amputare: era constant surprinsă să afle că nu era acolo. Singură în apartamentul pe care îl împărţiseră atât de mult timp, îi vorbea deseori, spunându-i ce făcuse peste zi, comentând ştirile, povestindu-i cum se simţea, flămândă, obosită sau agitată. Nu făcuse modificări în apartament – încă mai existau funiile şi mânerele care îi permiseseră să se mişte prin preajmă. Scaunul lui cu rotile stătea lângă pat, de parcă i-ar fi fost pregătit ca să se ridice şi să se aşeze. Când se masturba, şi-l imagina stând intins lângă ea, cu un braţ în jurul ei, căldura corpului lui, buzele lui peste ale ei.

Din fericire, munca ei era constant captivantă şi solicitantă. Acum, lucra ca asistentă în departamentul ministrului pentru afaceri externe din Guvernul

Germaniei de Vest. Pentru că vorbea limba rusă și trăise în Germania de Est, se specializase în Europa de Est. Avea puțin timp liber.

În mod tragic, reunificarea Germaniei părea și mai îndepărtată. Longevivul lider al Germaniei de Est, Erich Honecker, părea inatacabil. Oamenii încă erau omorâți pentru că încercau să evadeze traversând Zidul, iar în Uniunea Sovietică, moartea lui Andropov nu adusese decât un alt lider septuagenar și suferind, Konstantin Cernenko. Din Berlin și până la Vladivostock, imperiul sovietic era o mlaștină în care cetățenii se zbăteau și se scufundau adesea, dar în care nu avansau niciodată.

Rebecca își dădu seama că nu se mai gândea la Bernd. Era timpul să plece. „Adio, dragostea mea!", șopti ea și se îndepărtă încet de mormânt.

Traversând cimitirul, își strânse haina greoaie în jurul ei și își încrucișă brațele. Urcă recunoscătoare în mașină și porni motorul. Încă mai conducea furgoneta cu rampă pentru scaunul cu rotile. Era timpul să o schimbe cu o mașină normală.

Se îndreptă către apartamentul ei. În fața clădirii se afla un Mercedes S500, negru și strălucitor, lângă care stătea un șofer care purta o șapcă. Se binedispuse. Așa cum se așteptase, află că Walli intrase în apartament cu propria-i cheie. Stătea la masa din bucătărie cu aparatul de radio pornit, bătând din picior pe ritmul unei melodii pop. Pe masă era o copie a celui mai recent album al formației Plum Nellie, *The Interpretation of Dreams*[1].

– Mă bucur că te-am prins, spuse el. Sunt în drum spre aeroport. Zbor spre San Francisco.

Se ridică să o sărute.

În curând, avea să împlinească 40 de ani, dar arăta grozav. Încă fuma, dar nu consuma niciodată droguri sau alcool. Purta o jachetă din piele maro peste o cămașă albastră, din denim. „Ar trebui să pună mâna pe el o fată", gândi Rebecca; cu toate că avea prietene, nu părea însă grăbit să se însoare.

Când îl sărută, îi atinse brațul și observă că jacheta din piele era fină ca mătasea. Probabil costase o avere.

– Dar abia ți-ai terminat albumul, spuse ea.

– Facem un tur al Statelor Unite. Mă duc la Daisy Farm pentru trei săptămâni de repetiții. Într-o lună, vom cânta în Philadelphia.

– Transmite-le băieților toată dragostea mea.

– Desigur.

– A trecut ceva vreme de când ai fost plecat în turneu.

– Trei ani, de aceea facem atât de multe repetiții. Acum, s-a ajuns la spectacole pe stadioane. Nu este ca All-Star Touring Beat Revue, în care douăsprezece trupe cântă câte două sau trei cântece pentru două mii de oameni, într-o sală de cinema sau de sport. Sunt doar cincizeci de mii de oameni și noi.

---

[1] Interpretarea viselor (n.tr.)

– Vei cânta în Europa?
– Da, însă nu au fost încă stabilite datele.
– Vei susţine vreun concert în Germania?
– Aproape sigur.
– Să mă anunţi.
– Firește. S-ar putea să îți pot oferi un bilet gratis.

Rebecca râse. Ca soră a lui Walli, era tratată ca o regină ori de câte ori se ducea în culise la vreun spectacol al formaţiei Plum Nellie. Deseori, în interviuri, cei din trupă menţionau vremurile de demult din Hamburg şi cum sora mai mare a lui Walli obişnuia să le ofere singura masă bună dintr-o săptămână. Pentru asta, era faimoasă în lumea rock and rollului.

– Succes în turneu, spuse ea.
– Urmează să zbori spre Budapesta, nu-i aşa?
– Pentru o conferinţă despre comerţ, da.
– Vor participa și germani din partea de Est?
– Da, de ce?
– Crezi că unul dintre ei ar putea să-i ducă un album lui Alice?

Rebecca se strâmbă.

– Nu ştiu. Relaţiile mele cu politicienii din Germania de Est nu sunt apropiate. Ei cred că sunt un lacheu al capitaliștilor imperialişti, iar eu cred că ei sunt nişte golani nealeşi, care conduc prin teroare şi care îşi ţin propriii oameni prizonieri.

Walli zâmbi.

– Aşadar, în acest caz, nu prea aveţi nimic în comun.
– Nu. Dar voi încerca.
– Mulţumesc.

Îi înmânã discul.

Rebecca se uită la fotografia de pe copertă, în care apăreau patru bărbaţi de vârstă mijlocie, cu părul lung şi purtând blugi. Buzz, basistul zgomotos, era supraponderal. Toboşarul homosexual, Lew, chelea. Dave, liderul trupei, avea părul puţin grizonant. Erau consacraţi, de succes, bogaţi. Îşi aminti de copiii flămânzi care veniseră acolo, în acel apartament: slabi, nepieptănaţi, spirituali, fermecători, plini de speranţe şi de visuri.

– V-aţi descurcat bine, spuse ea.
– Da, spuse Walli. Aşa este.

*

În ultima seară a conferinţei de la Budapesta, Rebecca şi ceilalţi delegaţi fură invitaţi la o degustare de vinuri Tokaj, în pivniţa deţinută de organizaţia de îmbuteliere a Guvernului Ungariei. Se afla în districtul Pest, la est de Dunăre. Li se oferiseră câteva feluri de vinuri albe: unele seci şi puternice; nectarul puţin alcoolizat numit *eszencia;* şi faimosul Aszú, fermentat lent.

Nicăieri în lume, oficialii guvernului nu se pricepeau să organizeze petreceri, iar Rebecca se temea că aceasta avea să fie o ocazie plictisitoare. Cu toate acestea, vechea pivniţă cu plafoanele-i arcuite şi cutiile stivuite cu băutură o făcea să se simtă confortabil, iar acolo se găseau gustări picante ungureşti cu găluşte, ciuperci umplute şi cârnaţi.

Rebecca alese unul dintre delegaţii din Germania de Est şi îi zâmbi cuceritor.

– Vinurile noastre germane sunt superioare, nu credeţi? întrebă ea.

Cochetă cu el timp de câteva minute, apoi îi puse o întrebare.

– Am o nepoată în Berlinul de Est şi vreau să-i trimit un album cu muzică pop, dar mă tem că s-ar deteriora în poştă. Aţi putea să i-l daţi, din partea mea?

– Da, cred că da, spuse el neîncrezător.

– Vi-l voi da mâine la micul dejun, dacă se poate. Sunteţi foarte drăguţ.

– Bine.

Părea neliniştit, iar Rebecca crezu că exista şansa să dea discul celor de la Stasi, dar trebuia să încerce.

Odată ce vinul relaxă pe toată lumea, Rebecca fu abordată de Frederik Bíró, un politician ungur de vârsta ei, de care îi plăcea. Şi el se specializa în politica externă.

– Care este adevărul despre această ţară? îl întrebă ea. Cum se descurcă, în realitate?

El se uită la ceas.

– Suntem la aproape un kilometru de hotel, spuse el. Vorbea bine limba germană, ca majoritatea ungurilor educaţi. Ţi-ar plăcea să ne întoarcem împreună, pe jos?

Îşi luară hainele şi plecară. Traseul lor urmări râul lat şi întunecat. Pe malul îndepărtat, luminile oraşului medieval Buda se ridicau, romantice, spre un palat din vârful dealului.

– Comuniştii au promis prosperitate, iar oamenii sunt dezamăgiţi, spuse Bíró în timp ce mergeau. Chiar şi membrii Partidului Comunist se plâng de Guvernul Kádár. Rebecca îşi spuse că el se simţea mai liber să vorbească afară, unde nu puteau fi ascultaţi.

– Care este soluţia? întrebă ea.

– În mod ciudat, toată lumea cunoaşte răspunsul. Trebuie să descentralizăm deciziile, să introducem pieţe limitate şi să legalizăm economia gri, semilegală, ca să ne putem dezvolta.

– Cine se opune acestor lucruri? Îşi dădu seama că îi punea întrebări ca un avocat aflat în sala de judecată. Iartă-mă, spuse ea. Nu vreau să te interoghez.

– Nu este nicio problemă, zise el zâmbind. Îmi plac oamenii care vorbesc direct. Economisesc timpul.

– Deseori, bărbaţilor nu le place când o femeie le vorbeşte aşa.

– Nu şi mie. Ai putea spune că am o slăbiciune pentru femeile hotărâte.

– Eşti căsătorit cu o astfel de femeie?

– Am fost. Acum sunt divorţat.

Rebecca îşi dădu seama că nu o privea acest lucru.

– Erai pe cale să-mi spui cine se opune reformei.

– Aproximativ 15 000 de birocraţi care şi-ar pierde puterea şi slujbele; 50 000 de oficiali ai Partidului Comunist, care iau aproape toate deciziile; şi János Kádár, care, din 1956, este liderul nostru.

Rebecca se miră. Bíró era remarcabil de sincer. Îi trecu prin minte că remarcile atât de oneste ale lui Bíró ar fi putut să nu fie chiar atât de spontane. Era posibil ca această conversaţie să fi fost plănuită?

– Kádár are o altă soluţie? întrebă ea.

– Da, răspunse Bíró. Pentru a menţine standardul de viaţă al muncitorilor unguri, împrumută tot mai mulţi bani de la băncile occidentale, inclusiv de la cele germane.

– Cum veţi plăti dobânzile creditelor?

– E o întrebare bună, spuse Bíró.

Ajunseră în dreptul hotelului în care era cazată Rebecca, de partea cealaltă a străzii dinspre râu. Ea se opri şi se aplecă peste zidul terasamentului.

– Kádár este o figură permanentă?

– Nu neapărat. Mă înţeleg bine cu un tânăr promiţător, pe nume Miklós Németh.

„Aha, gândi Rebecca, deci acesta este scopul discuţiei: de a transmite guvernului german, şoptit şi neoficial, că Németh este rivalul reformist al lui Kádár."

– Are 30 de ani şi este foarte inteligent, continuă Bíró. Ne temem însă că Ungaria ar putea repeta situaţia sovietică: Brejnev să fie înlocuit de Andropov, apoi de Cernenko. Este ca statul la rând pentru a folosi toaleta într-un azil de bătrâni.

Rebecca râse. Îi plăcea de Bíró.

El îşi înclină capul şi o sărută.

Fu doar pe jumătate surprinsă. Simţise că îl atrăgea. Ceea ce o surprindea era cât de emoţionată se simţea să fie sărutată. Îl sărută şi ea cu pasiune.

Apoi, se retrase. Îi puse mâinile pe piept şi îl împinse puţin. Îl studie în lumina străzii. Niciun bărbat de 50 de ani nu arăta ca Adonis, dar Frederik avea un chip care sugera inteligenţă, compasiune şi abilitatea de a zâmbi strâmb în faţa ironiilor vieţii. Avea părul grizonant, tuns scurt, şi ochi albaştri. Purta o haină albastră, închisă la culoare, şi o eşarfă de un roşu aprins – era conservator, dar cu o nuanţă de veselie.

– De ce ai divorţat? întrebă ea.

– Am avut o aventură, iar soţia m-a părăsit. Eşti liberă să mă condamni.

– Nu, spuse ea. Şi eu am făcut greşeli.

– Mi-a părut rău când a fost prea târziu.

– Ai copii?

– Doi, mari. Ei m-au iertat. Martha s-a recăsătorit, dar eu încă sunt singur. Care este povestea ta?

– Am divorţat de primul soţ când am descoperit că lucra pentru Stasi. Al doilea soţ a fost rănit când am evadat sărind peste Zidul Berlinului. Se deplasa în scaunul cu rotile, dar am fost fericiţi împreună timp de 20 de ani. A murit în urmă cu un an.

– Părerea mea este că e timpul să ai parte de noroc.

– Poate că da. Vrei, te rog, să mă conduci până la intrarea în hotel?

Traversară drumul. În colţul străzii, unde lumina stâlpilor de iluminat public nu era atât de puternică, ea îl sărută din nou. Îi plăcu şi mai mult de această dată şi îşi lipi corpul de al lui.

– Petrece-ţi noaptea cu mine, spuse el.

Ea era foarte tentată.

– Nu, zise ea. Este prea devreme. Abia dacă te cunosc.

– Dar pleci mâine acasă.

– Ştiu.

– S-ar putea să nu ne mai întâlnim niciodată.

– Sunt sigură că ne vom întâlni.

– Am putea merge în apartamentul meu. Sau să vin eu în camera ta.

– Nu, deşi insistenţa ta mă flatează. Noapte bună.

– Noapte bună, atunci.

Ea se îndepărtă.

– Călătoresc des la Bonn, spuse el. Voi fi acolo peste zece zile.

Rebecca se întoarse, zâmbind.

– Vei lua cina cu mine? întrebă el.

– Mi-ar face plăcere, spuse ea. Să mă suni.

– Bine.

Ea intră în holul hotelului zâmbind.

*

Lili era acasă, în Berlin-Mitte, într-o după-amiază în care nepoata ei, Alice, veni pe furtună să împrumute cărţi. Lui Alice i se refuzase admiterea la universitate, în ciuda notelor ei excelente, din cauza carierei clandestine de cântăreaţă protestatară a mamei sale. Cu toate acestea, Alice era hotărâtă să se educe singură, aşadar studia limba engleză seara, după ce îşi termina tura la uzină. Carla avea o colecţie mică de romane în engleză, moştenite de la bunica Maud. Lili se întâmplă să fie acasă când sună Alice, iar ele urcară în salon şi căutară împreună cărţi, în timp ce ploaia lovea ferestrele. Erau ediţii

vechi, de dinainte de război, credea Lili. Alice luă o colecţie de povestiri cu Sherlock Holmes. „Ar fi a patra generaţie care le-ar citi", calculă Lili.

– Am depus o cerere să plecăm în Germania de Vest, spuse Alice cu o nerăbdare tinerească.

– Noi? întrebă Lili.

– Helmut şi cu mine.

Helmut Kappel era prietenul ei. Era cu un an mai mare; avea 22 de ani şi studia la universitate.

– Cu vreun motiv special?

– Am spus că vrem să-l vizităm pe tatăl meu, la Hamburg. Bunicii lui Helmut sunt la Frankfurt, dar Plum Nellie e într-un turneu mondial şi chiar vreau să-l văd pe tata pe scenă. Poate că ne putem coordona vizita, astfel încât să coincidă cu spectacolul lui pentru germani, dacă vor da unul.

– Sunt sigură că aşa va fi.

– Crezi că ne vor lăsa să plecăm?

– Poate veţi avea noroc. Lili nu voia să descurajeze optimismul tineresc, dar avea îndoieli. Ei i se refuzase întotdeauna permisiunea. Foarte puţini oameni aveau voie să plece. Autorităţile bănuiau că oamenii tineri, ca Alice şi Helmut, nu intenţionau să se şi întoarcă.

Chiar şi Lili credea asta. Deseori, Alice vorbea melancolic despre traiul în Germania de Vest. Ca majoritatea tinerilor, voia să citească ziare şi cărţi necenzurate, să vadă filme şi piese noi, să asculte orice muzică, chiar dacă era aprobată sau nu de Erich Honecker, care avea 72 de ani. Dacă reuşea să iasă din Germania de Est, de ce să se mai întoarcă?

– Ştii, majoritatea lucrurilor care au făcut ca această familie să nu se înţeleagă cu autorităţile s-au întâmplat, de fapt, înainte de a mă naşte, spuse ea. Nu ar trebui să mă pedepsească pe mine.

Mama ei, Karolin, cânta încă acele cântece, îşi spuse Lili.

Soneria sună şi, un minut mai târziu, auziră voci agitate pe hol. Coborâră să vadă ce se petrece şi o găsiră acolo pe Karolin, într-o haină de ploaie udă. Inexplicabil, avea o valiză. Carla, care stătea lângă ea pe hol, purtând un şorţ peste hainele obişnuite de lucru, îi dăduse drumul înăuntru.

Faţa lui Karolin era roşie şi umflată de plâns.

– Mamă...? rosti Alice.

– S-a întâmplat ceva? o întrebă Lili.

– Alice, tatăl tău vitreg m-a părăsit, rosti Karolin.

Lili era consternată. Odo Vossler? O uimea faptul că Odo cel blând avusese curajul să îşi părăsească soţia.

Alice îşi îmbrăţişă mama fără să spună nimic.

– Când s-a întâmplat asta? întrebă Carla.

Karolin îşi şterse nasul cu o batistă.

– Mi-a spus în urmă cu trei ore. Vrea să divorţeze.

„Biata Alice, părăsită de doi taţi", gândi Lili.

– Dar pastorii nu au voie să divorţeze, spuse Carla indignată.

– Părăseşte şi biserica.

– Dumnezeule!

Lili îşi dădu seama că familia fusese lovită de un cutremur.

– Mai bine ia loc, zise Carla încercând să gândească practic. Vom merge în bucătărie. Alice, ia haina mamei tale şi agaţ-o ca să se usuce. Lili, fă o cafea.

Lili puse apă la fiert şi scoase o prăjitură din dulap.

– Karolin, ce i-a venit lui Odo? întrebă Carla.

Ea îşi coborî privirea.

– Este... În mod evident, îi era greu să spună. Mutându-şi privirea, spuse încet: Odo îmi spune că şi-a dat seama că este homosexual.

Alice ţipă înăbuşit.

– Ce şoc groaznic! rosti Carla.

Brusc, Lili îşi aminti ceva. În urmă cu cinci ani, când se întâlniseră cu toţii în Ungaria, iar Walli îl văzuse pe Odo pentru prima dată, observase o tresărire scurtă, dar intensă, străbătând chipul lui Walli. Oare intuise adevărul despre Odo în clipa aceea?

Lili însăşi suspectase dintotdeauna că dragostea lui Odo pentru Karoline nu era o mare pasiune, ci mai mult o misiune creştină. Dacă un bărbat o cerea în căsătorie pe Lili, nu voia să o facă din bunătatea inimii. Trebuia s-o dorească atât de mult, încât abia să se poată abţine să nu o atingă: acela ar fi fost un motiv bun pentru o cerere în căsătorie.

Karolin îşi ridică privirea. Acum că acel adevăr groaznic se aflase, putea să o privească în ochi pe Carla.

– De fapt, nu este un şoc, spuse ea încet. Cumva, ştiam.

– Cum?

– Când ne-am căsătorit, cunoştea un tânăr pe nume Paul, un bărbat foarte atrăgător. Îl invitam la cină de câteva ori pe săptămână, studiau Biblia în sacristie, iar în după-amiezile de sâmbătă făceau lungi plimbări de înviorare în parcul Treptower. Poate că n-au făcut nimic – Odo nu este un bărbat care înşală. Dar, cumva, când făcea dragoste cu mine, eram sigură că se gândea la Paul.

– Ce s-a întâmplat? Cum s-a terminat?

Lili tăie prăjitura în timp ce asculta. Puse feliile pe o farfurie, dar nimeni nu mâncă.

– Nu am aflat niciodată toată povestea, spuse Karolin. Paul a încetat să mai vină acasă sau la biserică. Odo nu mi-a zis niciodată de ce. Poate că amândoi respingeau dragostea fizică.

– Fiind pastor, probabil că Odo a suferit din cauza unui conflict îngrozitor, zise Carla.

– Ştiu. Îmi pare rău pentru el, dar numai când nu sunt furioasă.

– Săracul Odo...

– Paul a fost însă doar primul din şase băieţi, toţi asemănători, foarte atrăgători şi creştini adevăraţi.

– Şi acum?

– Acum, Odo a găsit dragostea adevărată. Se scuză abject în faţa mea, dar a hotărât să-şi confrunte adevărata natură. Se mută cu un bărbat pe nume Eugen Freud.

– Ce va face?

– Vrea să fie profesor la un colegiu teologic. Spune că este adevărata lui vocaţie.

Lili turnă apă fiartă în ibricul cu cafea măcinată. Acum, că Odo şi Karolin se despărţiseră, se întrebă cum avea să se simtă Willi. Desigur că nu putea să le reîntâlnească pe Karolin şi pe Alice din cauza blestematului de Zid al Berlinului. Dar ar fi vrut să o facă? Nu avea o relaţie stabilă cu o altă femeie. Lui Lili îi părea că, de fapt, Karolin era dragostea vieţii lui.

Toate acestea erau însă noţiuni abstracte. Comuniştii decretaseră faptul că nu puteau fi împreună.

– Dacă Odo şi-a dat demisia din funcţia de pastor, va trebui să părăseşti casa, spuse Carla.

– Da. Nu am unde locui.

– Nu fi prostuţă. Întotdeauna vei avea un loc aici.

– Ştiam că vei spune asta, zise Karolin izbucnind în lacrimi.

Se auzi soneria.

– Mă duc eu să văd cine este, spuse Lili.

În pragul uşii erau doi bărbaţi. Unul purta o uniformă de şofer şi ţinea umbrela celuilalt bărbat, care era Hans Hoffmann.

– Pot să intru? întrebă Hans, dar păşi în hol fără să aştepte un răspuns.

Ţinea un pachet de aproximativ treizeci de centimetri pătraţi.

Şoferul lui se întoarse la limuzina neagră Zil, parcată lângă bordură.

– Ce vrei? întrebă Lili dezgustată.

– Să vorbesc cu nepoata ta, Alice.

– De unde ai ştiut că e aici?

Hans zâmbi şi nu se deranjă să răspundă. Stasi ştia totul.

Lili intră în bucătărie.

– Este Hans Hoffmann. Vrea să discute cu Alice.

Alice se ridică în picioare, palidă de frică.

– Condu-l la etaj, Lili, spuse Carla. Rămâi cu ei.

Karolin se ridică pe jumătate de pe scaun.

– Ar trebui să merg cu ea.

Carla o luă de braţ pe Karolin, oprind-o.

– Nu eşti în stare să te confrunţi cu Stasi.

Karolin fu de acord şi se aşeză din nou. Lili îi ţinu uşa lui Alice, care ieşi din bucătărie, pe hol. Cele două femei urcară la etaj, urmate de Hans.

Lili vru să îi ofere lui Hans o ceaşcă de cafea, din politeţe, dar se opri. Mai bine murea de sete.

Hans luă cartea cu Sherlock Holmes pe care Alice o lăsase pe masă.

– Engleză, comentă el, de parcă şi-ar fi confirmat o suspiciune.

Se aşeză, trăgând de genunchii pantalonilor fini din lână, ca să nu se şifoneze. Lăsă pachetul pătrat pe podea, lângă scaunul lui.

– Aşadar, tânără Alice, vrei să călătoreşti în Germania de Vest, zise el. De ce?

Era o persoană importantă acum. Lili nu ştia exact ce titlu avea, dar era mai mult decât un poliţist secret. Ţinea discursuri la întâlnirile naţionale şi vorbea presei. Totuşi, nu era atât de important dacă persecuta familia Franck.

– Tatăl meu locuieşte la Hamburg, îi răspunse Alice. La fel şi mătuşa mea, Rebecca.

– Tatăl tău este un criminal.

– S-a întâmplat înainte să mă nasc eu. Mă pedepsiţi pentru asta? Nu asta înseamnă dreptate comunistă... nu-i aşa?

Hans dădu din nou din cap cu îngâmfare, insinuând că avusese dreptate.

– O faci pe deşteapta, exact ca bunica ta. Această familie nu se va învăţa minte niciodată.

– Am învăţat că regimul comunist înseamnă oficiali meschini care pot să se răzbune, fără să respecte dreptatea sau legea, spuse Lili furioasă.

– Îţi imaginezi că, dacă vorbeşti aşa, mă convingi să îi dau lui Alice permisiunea de a călători?

– Deja te-ai hotărât, spuse Lili plictisită. Vei refuza. Nu ai venit aici ca să-i dai un răspuns afirmativ. Vrei doar să te bucuri.

– Unde în lucrările lui Karl Marx scrie că, în statele comuniste, muncitorii nu au voie să călătorească în alte ţări? întrebă Alice.

– Restricţiile sunt necesare din cauza condiţiilor predominante.

– Nu, nu sunt. Vreau să-mi văd tatăl. Mă împiedicaţi. De ce? Doar pentru că puteţi! Asta nu are nicio legătură cu socialismul şi totul are legătură cu tirania.

Hans se strâmbă.

– Burghezilor, spuse el dezgustat. Nu puteţi să suportaţi când alţii au putere asupra voastră.

– Burghezi? întrebă Lili. Eu nu am un şofer cu uniformă, care să-mi ţină umbrela deasupra capului în timp ce merg de la maşină spre casă. Nici Alice. Există un singur burghez în camera asta, Hans.

El ridică pachetul şi i-l înmână lui Alice.

– Deschide-l, spuse el.

Alice desfăcu ambalajul din hârtie maro. Înăuntru se afla o copie a celui mai recent album Plum Nellie, *The Interpretation of Dreams.* Chipul i se lumină.

Lili se întrebă ce punea Hans la cale.

– De ce nu pui discul tatălui tău? întrebă Hans.

Alice luă plicul, apoi scoase din copertă discul negru din plastic.

Acesta ieşi în două bucăţi.

– Se pare că s-a rupt, zise Hans. Ce păcat!

Alice începu să plângă.

Hans se ridică.

– Cunosc drumul spre ieşire, spuse el, apoi plecă.

*

Unter den Linden era bulevardul lat care unea Berlinul de Est cu Poarta Brandenburg. Sub un alt nume, strada se continua în Berlinul de Vest prin parcul Tiergarten. Cu toate acestea, din 1961, Unter den Linden se oprise la Poarta Brandenburg, blocat de Zidul Berlinului. Din partea vestică a parcului, priveliştea Porţii Brandenburg era desfigurată de un gard verde, înalt şi urât, acoperit cu graffiti, şi de un indicator în limba germană, pe care scria:

Atenţie!
Acum ieşiţi din Berlinul de Vest.

Dincolo de gard se afla câmpul ucigător al Zidului.

Echipa care însoţea formaţia Plum Nellie în turneu construi o scenă lipită de gardul urât şi înălţă un zid mare de difuzoare, îndreptate spre parc. La instrucţiunile lui Walli, boxe la fel de mari fură îndreptate în cealaltă parte, spre Berlinul de Est. Îşi dorea ca Alice să-l audă. Un reporter îi spusese că Guvernul Germaniei de Est nu era de acord cu difuzoarele. „Spune-le că, dacă dărâmă Zidul, îl voi dărâma şi eu pe al meu", spusese Walli, iar citatul apăruse în toate ziarele.

Iniţial, doriseră să ţină concertul german la Hamburg, dar, apoi, Walli auzise despre faptul că Hans Hoffmann îi stricase discul lui Alice şi, ca revanşă, îi ceruse lui Dave să reprogrameze concertul la Berlin, astfel încât milioanele de germani din partea de est să poată auzi cântecele pe care Hoffmann încercase să i le refuze lui Alice. Lui Dave îi plăcuse ideea.

Acum, stăteau împreună, privind scena din lateral, în timp ce miile de fani se adunau în parc.

– Va fi cel mai zgomotos din câte au fost vreodată, spuse Dave.

– Bun, zise Walli. Vreau să-mi audă chitara tocmai până în blestematul de Leipzig.

– Îţi aminteşti de vremurile de demult? întrebă Dave. De acele difuzoare minuscule pe care le aveau pe stadioanele de baseball?

– Nimeni nu auzea – nici noi nu ne auzeam!

– Acum, o sută de mii de oameni pot asculta muzica aşa cum am vrut noi să se audă.

– Este, într-un fel, un miracol.

Când Walli se întoarse în vestiar, Rebecca era acolo.

– Este un lucru fantastic, spuse ea. Cred că în parc sunt o sută de mii de oameni!

Era însoţită de un bărbat cu părul grizonant, cam de aceeaşi vârstă cu ea.

– El este prietenul meu Fred Bíró, spuse ea.

Walli îi strânse mâna, iar Fred spuse:

– Este o onoare să te cunosc.

Vorbea germana cu accent unguresc.

Walli era amuzat. Aşadar, sora lui îşi dădea întâlniri la vârsta de 53 de ani! Ei bine, bravo ei! Tipul părea să fie genul său, intelectual, dar nu foarte solemn, iar ea avea un aer tineresc, purtând o coafură ca a prinţesei Diana şi o rochie mov.

Discutară pentru o vreme, apoi îl lăsară să se pregătească. Walli se schimbă în blugi curaţi, albaştri, şi îşi puse o cămaşă de un roşu aprins. Privindu-se în oglindă, se dădu cu creion de ochi, astfel încât mulţimea să-i vadă mai bine expresiile. Îşi aminti, dezgustat, de vremurile în care trebuia să îşi dozeze cu grijă drogurile: o cantitate mică, să-l ţină în formă în timpul concertului, şi una mare după concert, ca recompensă. Nicio secundă nu fu tentat să-şi reia vechile obiceiuri.

Era chemat pe scenă. Li se alătură lui Dave, Buzz şi Lew. Întreaga familie a lui Dave era acolo să le ureze succes: soţia lui, Beep, fiul lor de 11 ani, John Lee, părinţii lui Dave, Daisy şi Lloyd, şi chiar sora lui, Evie; toţi, mândri de Dave al lor. Walli se bucura să-i vadă pe toţi, dar prezenţa lor îi aminti, dureros, că nu putea să-şi vadă familia: pe Werner şi pe Carla, pe Lili, pe Karolin şi pe Alice.

Dar, cu puţin noroc, aveau să-l asculte de partea cealaltă a Zidului.

Trupa urcă pe scenă, iar mulţimea vui în întâmpinarea ei.

*

Unter den Linden era plin de mii de fani ai formaţiei Plum Nellie, tineri şi bătrâni. Lili şi familia ei, inclusiv Karolin, Alice şi prietenul lui Alice, Helmut, fuseseră acolo încă de dimineaţă. Îşi asiguraseră o poziţie, în apropierea barierei pe care poliţia o instalase ca să ţină mulţimea la distanţă de Zid. În vreme ce mulţimea crescuse în timpul zilei, strada căpătase o atmosferă de sărbătoare, în care oamenii vorbeau cu străini, împărţeau alimente şi puneau casete cu Plum Nellie la casetofoane portabile. La lăsarea întunericului, deschiseră sticlele de bere şi de vin.

Apoi, trupa sosi pe scenă, iar mulţimea se dezlănţui.

Cei din Berlinul din Est nu vedeau nimic în afară de cei patru cai din bronz care trăgeau trăsura Victoriei deasupra arcului, dar auzeau totul tare şi clar: tobele lui Lew, basul lui Buzz, chitara lui Dave şi armoniile înalte şi, cel mai bun lucru dintre toate, vocea perfectă de bariton a lui Walli şi versurile cântate la chitară. Cântecele cunoscute se ridicau din difuzoarele stivuite şi încântau mulţimea care dansa. „Acela este fratele meu, se tot gândea Lili; fratele meu mai mare, care cântă lumii." Werner şi Carla păreau a fi mândri, Karolin zâmbea, iar ochii lui Alice străluceau.

Lili îşi ridică privirea spre clădirea guvernamentală de birouri, aflată în apropiere. Şase bărbaţi cu cravate şi haine închise la culoare, care se vedeau clar în lumina străzii, stăteau într-un mic balcon. Nu dansau. Unul fotografia mulţimea. „Probabil că sunt de la Stasi", îşi dădu Lili seama. Înregistrau trădătorii neloiali regimului Honecker – adică, în acele zile, aproape toţi.

Privind mai atentă, crezu că-l recunoaşte pe unul dintre poliţiştii secreţi. Era aproape sigură că era Hans Hoffmann. Era înalt şi puţin aplecat. Părea să vorbească mânios, mişcându-şi braţul drept într-un gest violent. Într-un interviu, Walli spusese că trupa voia să cânte aici întrucât germanilor din Est nu li se permitea să le asculte înregistrările. Hans ştia probabil că faptul că-i stricase discul lui Alice era motivul acelui concert şi al acelei mulţimi. Nu era de mirare că era furios.

Îl văzu ridicându-şi mâinile cu disperare, întorcându-se şi plecând de la balcon, apoi dispărând în clădire. O melodie se termină şi începu o alta. Mulţimea ţipă de fericire, recunoscând acordurile de început ale celei mai cunoscute melodii cântate de Plum Nellie. Vocea lui Walli se auzea din difuzoare: „Acest cântec este pentru fetiţa mea".

Apoi cântă *Îmi lipseşti, Alicia.*

Lili o privi pe Alice. Lacrimile îi brăzdau chipul, dar zâmbea.

Capitolul 57

William Buckley, americanul răpit în Liban de Hezbollah pe 16 martie 1984, era descris oficial ca fiind un ofiţer politic al Ambasadei Statelor Unite al Americii din Beirut. De fapt, era şeful biroului local al CIA.

Cam Dewar îl cunoştea pe Bill Buckley şi credea că e un tip cumsecade. Bill era un bărbat zvelt, care purta costume conservatoare, marca Brooks Brothers. Avea părul des şi grizonant şi arăta ca o vedetă de matineu. Soldat de carieră, luptase în Coreea şi servise alături de Forţele Speciale în Vietnam, obţinând, la final, gradul de colonel. În anii '60 se înrolase în Divizia de Activităţi Speciale a CIA. Aceasta era divizia care punea în practică asasinate.

La 57 de ani, Bill era singur. Conform bârfelor din Langley, avea o relaţie la distanţă cu o femeie pe nume Candace, din Farmer, Carolina de Nord. Ea îi scria scrisori de dragoste, iar el îi telefona din toată lumea. Când el se afla în Statele Unite ale Americii, erau iubiţi. Sau aşa spunea lumea.

Ca toată lumea din Langley, Cam era mânios din cauza răpirii şi disperat să-l elibereze pe Bill, însă toate eforturile eşuau.

Soseau însă veşti şi mai rele. Unul câte unul, agenţii şi informatorii lui Bill din Beirut începeau să dispară. Probabil că Hezbollah avea numele lor de la Bill. Acest lucru însemna că era torturat.

CIA cunoştea metodele Hezbollah şi puteau ghici ce i se întâmpla lui Bill. Avea să fie legat la ochi în permanenţă, cu gleznele şi încheieturile mâinilor înlănţuite şi ţinut într-o cutie ca un sicriu, zi de zi, săptămână de săptămână. După câteva luni de astfel de tratament, pur şi simplu urma să înnebunească: avea să saliveze, să vorbească nedesluşit, să tremure, să-şi dea ochii peste cap şi să ţipe, brusc, de groază.

Aşadar, Cam fu foarte mulţumit când, în sfârşit, cineva veni cu un plan de acţiune împotriva răpitorilor.

Planul nu era conceput de CIA, ci de consilierul preşedintelui pentru Securitate Naţională, Bud McFarlane. În echipa lui, Bud avea un locotenent-colonel încrâncenat de la marină, pe nume Oliver North, cunoscut ca Ollie. Printre oamenii pe care North îi recrutase ca să-l ajute se număra Tim Tedder, care îi spuse lui Cam despre planul lui McFarlane.

Cam îl luă nerăbdător pe Tim în biroul lui Florence Geary. Tim era fost agent CIA şi o veche cunoştinţă a lui Florence. Ca întotdeauna, era tuns ca şi când încă ar fi fost în armată, iar astăzi purta un costum safari, ţinuta cea mai asemănătoare uniformei militare pe care putea să o aibă un civil.

– Vom acţiona alături de cetăţeni străini, explică Tim. Vor fi trei echipe, fiecare a câte cinci oameni. Nu vor fi angajaţi ai CIA şi nici măcar nu vor fi americani. Agenţia însă îi va instrui, echipa şi finanţa.

Florence încuviinţă.

– Ce vor face aceste echipe? întrebă ea pe un ton neutru.

– Ideea este să-i găsim pe răpitori înainte de atac, spuse Tim. Când vom afla că plănuiesc o răpire sau un bombardament sau orice alt act terorist, vom direcţiona una dintre echipe să intervină şi să elimine făptaşii.

– Lasă-mă să înţeleg, zise Florence. Aceste echipe vor omorî teroriştii înainte ca ei să comită crimele.

În mod evident, planul nu o entuziasma la fel de mult ca pe Cam, care avea şi el un sentiment negativ.

– Exact, spuse Tim.

– Am o întrebare, rosti Florence. Voi doi aţi înnebunit?

Cam era revoltat. Cum putea Florence să se opună acestui lucru?

– Ştiu că este neconvenţional, spuse Tim indignat, dar...

– Neconvenţional? îl întrerupse Florence. Conform legilor tuturor ţărilor civilizate, este o crimă. Fără proces, fără dovezi necesare şi, după spusele voastre, oamenii pe care îi vizaţi ar putea să nu facă nimic mai mult decât să se gândească la a comite crime.

– De fapt, nu este crimă, zise Cam. Vom acţiona ca un poliţist care trage primul într-un infractor care-şi îndreptă arma spre el. Se numeşte autoapărare preventivă.

– Aşadar, acum eşti avocat, Cam.

– Nu este părerea mea, ci a lui Sporkin.

Stanley Sporkin era consultantul general al CIA.

– Ei bine, Stan se înşală, spuse Florence, pentru că niciodată nu vedem un pistol îndreptat spre cineva. Nu avem de unde să ştim cine este pe cale să comită un act terorist. Nu avem informaţii de asemenea calibru din Liban – nu am avut niciodată, aşa că vom sfârşi omorând oameni despre care credem doar că ar putea plănui acte teroriste.

– Poate că putem obţine informaţii mai sigure.

– Cum rămâne cu seriozitatea cetăţenilor străini? Cine va face parte din aceste echipe de cinci oameni? Răufăcători, localnici din Beirut? Mercenari? Compania internaţională de securitate Eurotrash? Cum poţi să ai încredere în ei? Cum poţi să îi controlezi? Şi, cu toate acestea, vom fi responsabili pentru acţiunile lor – mai ales dacă omoară oameni nevinovaţi!

– Nu, nu – toată operaţiunea va fi restrânsă şi va putea fi negată, spuse Tim.

– Nu prea îmi pare că poate fi negată. CIA îi va instrui, echipa şi le va finanţa activităţile. V-aţi gândit la consecinţele politice?

– Mai puţine răpiri şi atentate cu bombă.

– Cum poţi fi atât de naiv? Dacă ataci Hezbollah în acest fel, crezi că se vor opri şi vor spune: „Dumnezeule, americanii sunt mai puternici decât am crezut, poate că am face bine să renunţăm la toată ideea asta cu terorismul". Nu, nu. Vor dori să se răzbune! În Orientul Mijlociu, violenţa întotdeauna generează mai multă violenţă – încă nu aţi învăţat asta? Hezbollah a bombardat barăcile puşcaşilor marini în Beirut – de ce? Conform colonelului Geraghty, care pe atunci era comandantul Marinei, au făcut-o ca răspuns la bombardarea musulmanilor nevinovaţi din satul Suq-al-Garb de către A Şasea Flotă a Statelor Unite ale Americii. O atrocitate conduce la o alta.

– Aşadar, vei ceda şi vei spune că nu este nimic de făcut?

– Nu se poate face nimic cu uşurinţă, ci doar prin muncă şi eforturi politice. Ne calmăm, oprim ambele tabere şi le aducem la masa negocierilor, în mod repetat, indiferent de câte ori pleacă. Nu renunţăm şi, orice s-ar întâmpla, nu sporim violenţa.

– Cred că putem...

Dar Florence nu terminase încă.

– Planul acesta este criminal, nu e practic, are consecinţe politice groaznice în Orientul Mijlociu şi pune în pericol reputaţia CIA, a preşedintelui şi a Statelor Unite ale Americii. Dar asta nu este tot. Mai există un lucru care îl elimină complet.

Ea se opri, iar Cam fu forţat să întrebe:

– Care?

– Preşedintele ne interzice să executăm asasinate. „Nicio persoană angajată de sau care acţionează în numele Guvernului Statelor Unite nu se va implica sau conspira să se implice în asasinate." Ordinul Executiv cu numărul 12 333. Ronald Reagan l-a semnat în 1981.

– Cred că a uitat de asta, spuse Cam.

*

Maria se întâlni cu Florence Geary în centrul Washingtonului, la magazinul Woodward şi Lothrop, pe care toată lumea îl numea Woodies. Întâlnirea lor avea loc în raionul de sutiene. Majoritatea agenţilor erau bărbaţi şi orice bărbat care le-ar fi urmat înăuntru ar fi ieşit în evidenţă. Ar fi putut fi chiar arestat.

– Înainte purtam măsura 34A, spuse Florence. Acum port 36 C. Ce s-a întâmplat?

Maria chicoti. La 48 de ani, era puţin mai în vârstă decât Florence.

– Alătură-te clubului femeilor de vârstă mijlocie, spuse ea. Dintotdeauna am avut fundul mare, dar aveam sâni mici şi drăguţi, care nu atârnau. Acum, am o serioasă nevoie de sprijin.

În cei douăzeci de ani petrecuţi în Washington, Maria cultivase cu asiduitate contacte. Aflase devreme cât de multe se obţineau – pentru bine sau rău – prin cunoştinţe personale. Pe vremuri, când CIA o folosise pe Florence ca secretară, în loc să o instruiască să fie agent, aşa cum îi promiseseră, Maria îi compătimise condiţia, ca de la femeie la femeie. De obicei, contactele Mariei erau femei, întotdeauna liberale. Schimba informaţii cu ele, transmiţând din timp avertismente legate de mişcări ameninţătoare din partea oponenţilor politici şi ajutând discret, adesea acordând o prioritate mai mare proiectelor care, altfel, ar fi putut fi date la o parte de bărbaţii conservatori. Şi bărbaţii procedau cam la fel.

Fiecare alese câte şase sutiene şi merseră să le probeze. Era marţi dimineaţa, iar cabina de probă era goală. Cu toate acestea, Florence şoptea.

– Bud McFarlane a născocit un plan care este complet nebunesc, spuse ea în timp ce îşi desfăcea bluza, dar Bill Casey i-a implicat pe cei de la CIA. Casey, un prieten de-al preşedintelui Reagan, era şeful CIA. Preşedintele l-a aprobat.

– Ce plan?

– Instruim echipe de asasini formate din cetăţeni străini, pentru a ucide teroriştii din Beirut. Se numeşte „contraterorism preventiv".

Maria era şocată.

– Conform legilor acestei ţări, este o crimă. Dacă reuşesc, McFarlane, Casey şi Ronald Reagan vor fi toţi nişte criminali.

– Exact.

Cele două femei îşi scoaseră sutienele pe care le purtau şi se poziţionară una lângă cealaltă, în faţa oglinzii.

– Vezi? întrebă Florence. Nu mai sunt fermi.

– Nici ai mei.

Fusese o vreme, îşi spuse Maria, când ar fi fost prea jenată să facă asta cu o femeie albă. Poate că lucrurile chiar se schimbau.

Începură să probeze sutienele.

– Casey a anunţat comisiile pentru servicii secrete? întrebă Maria.

– Nu. Reagan a decis că ar putea să-i informeze doar pe şeful şi pe adjunctul fiecărei comisii şi pe liderii republicani şi democraţi ai Camerei şi Senatului.

Asta explica de ce George Jakes nu auzise de acest plan, deduse Maria. Reagan făcuse o mişcare şireată. Comisiile pentru serviciile secrete aveau o cotă de liberali, ca să asigure că măcar câteva întrebări importante aveau să fie puse. Reagan găsise o cale de a-i înlătura pe critici şi de a-i informa doar pe cei despre care ştia că l-ar fi sprijinit.

– Una dintre echipe este aici, în State, chiar acum, la un curs de instruire de două săptămâni, spuse Florence.

– Deci, toată situaţia este destul de avansată.

– Corect. Florence se privi purtând un sutien negru. Frank al meu este mulţumit de faptul că sânii mei s-au schimbat. Întotdeauna şi-a dorit o soţie cu sâni mari. Pretinde că merge la biserică să-i mulţumească lui Dumnezeu.

Maria râse.

– Ai un soţ drăguţ. Sper să-i placă noile sutiene.

– Și tu? Cine îţi va aprecia lenjeria intimă?

– Mă cunoşti, sunt o fată de carieră.

– Ai fost dintotdeauna?

– A fost un tip, acum mult timp, dar a murit.

– Îmi pare rău.

– Mulţumesc.

– De atunci nu ai mai avut pe nimeni altcineva?

Ea ezită uşor.

– Cam aşa ceva. Ştii, îmi plac bărbaţii şi îmi place sexul, dar nu sunt pregătită să renunţ la viaţa mea şi să devin anexa vreunui tip. În mod evident, Frank al tău înţelege acest lucru, dar foarte mulţi bărbaţi nu înţeleg.

Florence încuviinţă.

– Dragă, ai dreptate.

Maria se încruntă.

– Ce vrei să fac în legătură cu acele echipe ale morţii?

Îi trecu prin minte că, la urma urmelor, Florence era agent secret şi că ar fi putut afla sau ghici că Maria îi dăduse informaţii lui Jasper Murray. Voia ca Maria să i-o ofere şi pe aceasta?

– În acest moment, nu vreau să faci nimic. Planul este încă o idee stupidă, care ar putea fi omorâtă din faşă. Vreau doar să mă asigur că o persoană din afara comunităţii de informaţii ştie ce se întâmplă. Dacă se află, iar Reagan începe să mintă în legătură cu crimele, aşa cum a făcut-o Nixon cu furtul, cel puţin vei şti adevărul, spuse Florence.

– Între timp, ne rugăm ca asta să nu se întâmple niciodată.

– Amin.

*

– Am selectat prima ţintă, îi spuse Tim Tedder lui Cam. Îl vizăm pe şeful cel mare.

– Pe Fadlallah?

– Chiar el.

Cam dădu din cap. Muhamad Hussein Fadlallah era un învăţat de frunte musulman şi un mare ayatollah[1]. În predicile lui, chema rezistenţa la arme

[1] Titlu de rang înalt, acordat de obicei experţilor în studii islamice, precum jurisprudenţa, cititul Coranului şi filosofia (n.tr.)

împotriva ocupaţiei israeliene din Liban. Cei din Hezbollah spuneau că era sursa lor de inspiraţie, nimic mai mult, dar CIA era convinsă că el era creierul din spatele campaniei de răpiri. Cam s-ar fi bucurat să-l vadă mort.

Cam şi Tim stăteau în biroul lui Cam, din Langley. Pe birou se afla o fotografie înrămată a lui cu preşedintele Nixon, adânciţi în conversaţie. Langley era unul dintre puţinele locuri în care un om încă se mai putea mândri cu faptul că lucrase pentru Nixon.

– Fadlallah plănuieşte şi alte răpiri? întrebă Cam.

– Plănuieşte papa mai multe botezuri? replică Tim.

– Cum rămâne cu oamenii din echipă? Sunt de încredere? Pot fi controlaţi? Obiecţiile lui Florence Geary fuseseră respinse, dar îndoielile ei nu fuseseră fără temei, iar acum Cam îşi amintea vorbele ei.

Tim oftă.

– Cam, dacă ar fi fost oameni de încredere şi responsabili, care să respecte autoritatea legitimă, nu am fi putut să-i angajăm ca asasini plătiţi. Sunt la fel de încredere precum cei de-o teapă cu ei. Şi, pentru moment, îi ţinem sub control, mai mult sau mai puţin.

– Ei bine, măcar nu îi finanţăm. Am primit banii de la saudiţi – trei milioane de dolari.

Tim ridică din umeri.

– Foarte bine ai făcut.

– Mulţumesc.

– Ar fi bine să luăm în calcul punerea întregului proiect, tehnic vorbind, sub controlul serviciului secret saudit, ca să profităm de posibilitatea de a nega.

– Bună idee. Dar, chiar şi aşa, ne va trebui o poveste falsă după moartea lui Fadlallah.

Tim se gândi pentru o clipă, apoi spuse:

– Să dăm vina pe Israel.

– Da.

– Toată lumea va crede imediat că Mossadul a făcut acest lucru.

Cam se încruntă neliniştit.

– Încă sunt îngrijorat. Îmi doresc să fi ştiut exact cum o vor face.

– E mai bine să nu ştii.

– Trebuie să ştiu. S-ar putea să plec în Liban. Să analizez totul mai atent.

– Dacă o faci, spuse Tim, să ai grijă.

*

Cam închirie o Toyota Corolla albă şi conduse spre sud de centrul Beirutului, către suburbia Bir-El-Abed, majoritar musulmană. Era o junglă de clădiri cu apartamente urâte din beton, care alternau cu moschei frumoase, fiecare moschee ocupând un teren lat, asemenea unui copac graţios,

cultivat cu grijă într-un luminiș dintr-o pădure deasă de conifere banale. Cu toate că țara era săracă, traficul de pe străzile înguste era aglomerat, iar magazinele și tarabele de pe stradă erau asediate de mulțime. Era cald, iar Toyota nu avea aer condiționat, dar Cam conduse cu geamurile închise, temându-se de contactul cu populația indisciplinată.

Mai vizitase districtul, împreună cu un ghid al CIA, și aflase rapid strada pe care locuia ayatollahul Fadlallah. Cam se deplasă încet pe lângă clădirea înaltă de apartamente, apoi ocoli blocul și parcă la o sută de metri în fața clădirii, pe partea opusă a drumului.

Pe aceeași stradă se aflau câteva clădiri de apartamente, un cinema și, mai important, o moschee. În fiecare după-amiază, la aceeași oră, Fadlallah se îndrepta dinspre clădirea în care locuia către moschee, pentru rugăciuni.

Atunci aveau să îl omoare.

„Fără greșeli, te rog, Doamne", se ruga Cam.

De-a lungul străduței pe care Fadlallah avea să meargă, mașinile erau parcate una lângă cealaltă, lângă bordură. Una dintre acele mașini conținea o bombă. Cam nu știa care.

Undeva, în apropiere, se ascundea bărbatul cu detonatorul, care urmărea strada ca și Cam, așteptându-l pe ayatollah. Cam scrută mașinile și ferestrele de deasupra. Nu îl vedea pe asasin. Era un lucru bun. Asasinul era bine ascuns, așa cum trebuia.

Saudiții îl asiguraseră pe Cam că niciun trecător nevinovat nu urma să fie rănit. Fadlallah era întotdeauna înconjurat de gărzi de corp: unii dintre ei aveau să fie răniți, fără îndoială, însă mereu țineau populația departe de liderul lor.

Cam nu știa sigur dacă efectele bombei puteau fi anticipate cu precizie. Dar, uneori, civilii erau răniți într-un război. Uitați-vă la toate femeile și copiii japonezi omorâți în Hiroshima și Nagasaki. Desigur, Statele Unite purtaseră un război împotriva Japoniei, ceea ce nu se întâmplase cu Libanul, dar Cam își spunea că se aplica același principiu. În cazul în care câțiva trecători ar fi suferit tăieturi și contuzii, cu siguranță rezultatul final ar fi justificat mijloacele.

Cu toate acestea, numărul pietonilor îl îngrijora. O mașină-capcană era mai potrivită pentru o locație pustie. Aici, un trăgător de elită cu o pușcă puternică ar fi fost o alegere mai bună.

Acum, era prea târziu.

Se uită la ceas. Fadlallah întârzia. Era un lucru descurajant. Cam își dori să se grăbească.

Pe străzi, păreau să fie multe femei și fete, iar Cam se întrebă de ce. Un minut mai târziu, înțelese că ieșeau de la moschee. Probabil că avusese loc vreun eveniment special pentru femei, echivalentul musulman al întâlnirii

mamelor. Din nefericire, aglomerau nenorocita de stradă. Echipa ar fi putut fi nevoită să amâne explozia.

Acum, Cam spera ca Fadlallah să întârzie şi mai mult.

Scrută din nou peisajul citadin, căutând un om alert care să ascundă un fel de mecanism de declanşare, comandat prin radio. Într-un final, îl zări pe bărbat. La o distanţă de trei sute de metri, în partea opusă moscheii, o fereastră a unui apartament închiriat, de la primul etaj, era deschisă. Cam nu ar fi observat bărbatul, dar soarele după-amiezii, coborând pe cerul vestic, schimbă umbrele şi dezvălui o siluetă. Nu deslușea trăsăturile bărbatului, dar îi recunoştea limbajul trupului: încordat, gata de acţiune, aşteptând, speriat, ţinând cu două mâini ceva ce putea fi un radio cu tranzistori, cu o antenă retractabilă lungă, doar că nimeni nu s-ar fi ţinut din răsputeri de un radio cu tranzistori.

Din moschee ieşeau şi mai multe femei, unele purtând doar vălul *hijab*[1], altele îmbrăcate în *burqa*[2], acoperite complet. Aglomerau trotuarele în ambele sensuri. Curând, spera Cam, aglomeraţia avea să se sfârşească.

Se uită spre clădirea în care locuia Fadlallah şi, spre groaza lui, văzu că ieşea ayatollahul, înconjurat de alţi şase sau şapte bărbaţi.

Fadlallah era un bătrân mic de statură, cu o barbă albă şi lungă. Purta o pălărie rotundă, neagră, şi o robă albă. Pe chip i se citea o expresie inteligentă şi vigilentă, iar când părăsiră clădirea şi ieşiră în stradă, zâmbi uşor la vorbele unui însoţitor.

– Nu, spuse Cam cu voce tare. Nu acum. Nu acum!

Privi de-a lungul străzii. Trotuarele încă erau aglomerate cu femei şi fete care vorbeau, râdeau şi care, prin zâmbetele şi gesturile lor, afişau uşurarea simţită de oamenii care părăseau un loc sfânt, după un serviciu divin. Îşi făcuseră datoria; sufletele lor erau împrospătate şi gata să îşi reia viaţa lumească, aşteptând seara ce avea să vină, cina, conversaţiile, amuzamentul, familia şi prietenii.

Cu excepţia faptului că unele dintre ele urmau să moară.

Cam sări din maşină.

Flutură frenetic din mâini spre fereastra apartamentului în care se ascundea asasinul, dar nu primi niciun răspuns. Nu era ceva surprinzător: Cam era prea departe, iar bărbatul se concentra asupra lui Fadlallah.

Cam privi spre partea opusă a străzii. Fadlallah se îndepărta de Cam, spre moschee şi către ascunzătoarea asasinului, în pas vioi. Explozia urma să aibă loc în câteva secunde.

Cam alergă de-a lungul străzii spre clădirea de apartamente, dar înaintă cu greu din cauza mulţimii de femei. Un american care alerga printre multele

---

[1] Văl care acoperă capul şi zona pieptului (n.tr.)

[2] Piesă de vestimentaţie pe care femeile islamice o poartă atunci când sunt în public (n.tr.)

femei musulmane atrase priviri curioase şi ostile. Ajunse lângă Fadlallah şi văzu una dintre gărzile de corp arătându-l alteia. În câteva secunde, cineva avea să îl acosteze.

Continuă să alerge, făcând semne de avertisment în aer. Se opri la cincisprezece metri de clădire, strigă şi făcu semn asasinului de la fereastră. Acum îl putea vedea clar pe bărbat, un tânăr arab cu o barbă subţire şi un chip îngrozit.

– Nu o face! strigă Cam, ştiind că acum îşi punea viaţa în pericol. Renunţă! Renunţă! Pentru numele lui Dumnezeu, renunţă!

Din spate, cineva îl prinse de umeri şi îi spuse ceva agresiv în limba arabă.

Apoi, simţi o lovitură puternică.

Cam fu aruncat la pământ.

Rămase fără suflare, de parcă l-ar fi lovit cineva în spate cu o scândură. Îl durea capul. Auzea ţipete, bărbaţi înjurând şi sunetul molozului căzând. Se rostogoli gâfâind şi se ridică în picioare cu greu. Era viu şi, din câte îşi putea da seama, nu era rănit serios. Un bărbat arab zăcea fără mişcare la picioarele lui; probabil că era persoana care îl apucase de umeri. Bărbatul fusese lovit de întreaga forţă a exploziei, corpul lui părând să-l fi acoperit pe al lui Cam.

Se uită de cealaltă parte a străzii.

– O, Iisuse, spuse el.

Cadavrele erau peste tot, contorsionate îngrozitor, însângerate şi sfâşiate. Cei care nu stăteau întinşi şi nemişcaţi se clătinau, îşi opreau sângerările, ţipau şi îi căutau pe cei dragi. Unele haine largi ale oamenilor, tipice orientului mijlociu, fuseseră spulberate, iar multe femei erau pe jumătate goale, arătând adevărata obscenitate a morţii violente.

Două clădiri de apartamente aveau faţada distrusă, iar zidăria şi obiectele din case încă mai cădeau în stradă, bucăţi mari de beton împreună cu scaune şi televizoare. Câteva clădiri ardeau. Strada era presărată cu maşini distruse, ca şi când toate vehiculele ar fi fost aruncate de la înălţime şi ar fi aterizat la întâmplare.

Cam îşi dădu seama imediat că bomba fusese prea puternică, mult prea puternică.

Pe cealaltă parte a străzii văzu barba albă şi pălăria neagră a lui Fadlallah, pe care gărzile de corp îl duceau repede spre clădirea în care locuia. Părea nevătămat.

Misiunea eşuase.

Cam se holbă la carnajul din jurul lui. Câţi muriseră? Bănuia că cincizeci, şaizeci sau şaptezeci. Sute erau răniţi.

Trebuia să plece de acolo. În câteva secunde, oamenii urmau să înceapă să se gândească la cine făcuse asta. Chiar dacă faţa îi era rănită şi costumul rupt, tot aveau să îşi dea seama că era american. Trebuia să plece înainte de a se gândi cineva la faptul că avea şansa imediată de a se răzbuna.

Se grăbi spre maşina lui. Toate geamurile erau sparte, dar părea că putea demara. Deschise portiera. Scaunul era acoperit cu sticlă spartă. Îşi scoase jacheta şi o folosi ca să îndepărteze cioburile de pe scaun. Apoi, în caz că scăpase vreunul, împături jacheta şi o lăsă pe scaun. Urcă şi răsuci cheia.

Motorul porni.

Demară, întoarse şi plecă.

Îşi aminti de declaraţia lui Florence Geary, pe care atunci o crezuse extrem de exagerată.

„Conform legilor fiecărei ţări civilizate, este o crimă", spusese ea.

Însă nu era doar o crimă. Era o crimă în masă.

Preşedintele Reagan era vinovat.

Aşa cum era şi Cam Dewar.

*

Pe o măsuţă din salon, Jack construia un puzzle împreună cu naşa lui, Maria, în timp ce tatăl său, George, îl privea. Era duminică după-amiaza şi se aflau acasă la Jacky, în districtul Prince George. Fuseseră toţi la Biserica Evanghelică Bethel, apoi mâncaseră friptură înăbuşită, făcută de Jacky, în sos de ceapă, cu fasole neagră. Apoi, Maria scosese jocul de puzzle, ales cu grijă, ca să nu fie nici prea uşor, nici prea greu pentru un copil de cinci ani. Curând, Maria urma să plece, iar George să îl ducă pe Jack acasă la Verena. Apoi, George urma să stea la masa din bucătărie cu dosarele lui timp de câteva ore, pregătindu-se pentru săptămâna următoare din Congres.

Acum însă avea parte de un moment de linişte, când nu îl presa niciun angajament. Lumina după-amiezii cădea peste cele două capete aplecate deasupra puzzle-ului. „Jack va fi chipeş", gândi George. Avea o frunte lată, ochi depărtaţi, un nas plat şi drăguţ, o gură zâmbitoare, o bărbie frumoasă, toate proporţionate. Expresiile îi arătau deja caracterul. Era complet absorbit de provocarea intelectuală a jocului de puzzle; apoi, când el sau Maria aşezau corect o piesă, zâmbea satisfăcut, chipul lui mic luminându-se. George nu mai cunoscuse nimic la fel de fascinant şi de emoţionant ca acest lucru, ca dezvoltarea minţii propriului copil, ivirea zilnică a unor noi înţelegeri, numere şi litere, mecanisme, oameni şi grupuri sociale. I se părea un miracol să-l vadă pe Jack alergând, sărind şi aruncând mingea, însă acest aspect al concentrării mentale intense îl emoţiona şi mai mult pe George. Îl făcea să lăcrimeze de mândrie, recunoştinţă şi veneraţie.

Îi era recunoscător şi Mariei. Venea în vizită cam o dată pe lună, aducând întotdeauna un dar, petrecând mereu timp cu finul ei, citind răbdătoare cu el, vorbindu-i sau jucând jocuri. Maria şi Jacky îi oferiseră lui Jack stabilitate în trauma divorţului părinţilor lui. Se împlinea un an de când George părăsise casa conjugală. Jack nu se mai trezea în mijlocul nopţii plângând. Părea să se

acomodeze cu noul stil de viaţă, deşi George nu se putea abţine să nu se teamă de posibilele efecte pe termen lung.

Încheiară jocul. Bunica Jacky fu chemată să admire lucrarea completă, apoi îl luă pe Jack în bucătărie, pentru un pahar cu lapte şi o prăjitură.

George îi spuse Mariei:

– Mulţumesc pentru tot ce faci pentru Jack. Eşti cea mai grozavă naşă din lume.

– Nu este niciun sacrificiu, zise ea. Este o plăcere să îl cunosc.

Peste un an, Maria avea să împlinească 50 de ani. Nu avea copii. Avea nepoate şi nepoţi în Chicago, dar principalul obiect al iubirii ei materne era Jack.

– Trebuie să-ţi spun ceva, rosti Maria. Ceva important.

Se ridică şi închise uşa salonului, iar George se întrebă ce urma.

Ea se aşeză din nou şi spuse:

– Acea maşină capcană din Beirut, de alaltăieri.

– A fost îngrozitor, spuse George. A omorât optzeci de oameni şi a rănit trei sute, majoritatea femei şi fete.

– Bomba nu a fost pusă de israelieni.

– Atunci, cine a făcut-o?

– Noi.

– Despre ce naiba vorbeşti?

– A fost iniţiativa contrateroristă a preşedintelui Reagan. Autorii au fost cetăţeni libanezi, antrenaţi, finanţaţi şi controlaţi de CIA.

– Iisuse! Dar legea îl obligă însă pe preşedinte să informeze comisia din care fac parte despre acţiunile sub acoperire.

– Cred că vei afla că i-a informat pe preşedinte şi pe vicepreşedinte.

– Este îngrozitor, spuse George. Pari destul de sigură de asta.

– Mi-a spus o persoană din conducerea CIA. O mulţime de veterani din Agenţie au fost împotriva programului, dar preşedintele a vrut să facă asta, iar Bill Casey a impus-o.

– Ce naiba i-a apucat? se întrebă George. Au comis o crimă în masă!

– Sunt disperaţi să oprească răpirile. Ei cred că Fadlallah este creierul acţiunii. Au încercat să-l elimine.

– Şi au eşuat.

– Complet.

– Acest lucru trebuie să iasă la lumină.

– Sunt de aceeaşi părere.

– Tânărul nostru este gata să se întoarcă la mama lui, spuse Jacky intrând în încăpere.

– Vin. George se ridică în picioare. Bine, îi spuse el Mariei. Mă voi ocupa de asta. Mulţumesc.

George urcă în maşină alături de Jack şi conduse încet pe străzile suburbiei spre casa Verenei. Cadillacul auriu al lui Jasper Murray era pe alee, lângă Jaguarul roşu al Verenei. Era foarte potrivit, dacă asta însemna că Jasper era acolo.

Verena veni la uşă într-un tricou negru şi blugi decoloraţi. George intră, iar Verena îl duse pe Jack să facă baie. Jasper ieşi din bucătărie, iar George spuse:

– Vreau să vorbesc cu tine, dacă se poate.

– Sigur, răspunse Jasper precaut.

– Intrăm în... George aproape spuse „biroul meu", dar se corectă... birou?

– Bine.

Văzu cu durere că maşina de scris a lui Jasper se afla pe fostul lui birou, împreună cu un vraf de cărţi de referinţă de care ar fi avut nevoie orice ziarist: *Who's Who in America, Atlas of the World, Pears Cyclopedia, The Almanac of American Politics*[1].

Biroul era o cameră de mici dimensiuni, cu un fotoliu. Niciunul din ei nu îşi dorea să ocupe scaunul din spatele biroului. După o ezitare jenantă, Jasper scoase scaunul şi îl aşeză în faţa fotoliului, după care luară loc amândoi.

George îi povesti ce îi spusese Maria, fără să-i menţioneze numele. În timpul conversaţiei, se întrebă de ce Verena îl preferase pe Jasper în locul lui. Jasper avea clar un interes personal, după părerea lui. George îi pusese această întrebare mamei sale, care îi spusese: „Jasper este o vedetă de televiziune. Tatăl Verenei este o vedetă de cinema. Şi-a petrecut şapte ani lucrând pentru Martin Luther King, care a fost vedeta mişcării drepturilor civile. Poate că are nevoie ca bărbatul ei să fie o vedetă. Dar ce ştiu eu?"

– Este fantastic, rosti Jasper după ce George termină de spus întreaga poveste. Eşti sigur de sursa ta?

– Este aceeaşi sursă de la care am aflat şi celelalte informaţii pe care ţi le-am dat. Complet de încredere.

– Asta înseamnă că preşedintele Reagan este un criminal în serie.

– Da, răspunse George. Ştiu.

---

[1] Cine e cine în America, Atlasul lumii, Cyclopedia Pears, Almanahul politicii americane (n.tr.)

Capitolul 58

În acea duminică, în timp ce Jacky, George, Maria și micul Jack cântau în biserică *Shall We Gather at the River*[1], Konstantin Cernenko murea la Moscova.

Era 7.20 seara, după ora Moscovei. Dimka și Natalya erau acasă, mâncând supă de fasole la cină împreună cu fiica lor, Katya, o școlăriță de 15 ani, și cu fiul lui Dimka, Grisha, de 21 de ani acum, student la universitate. Telefonul sună la ora 7.30. Natalya ridică receptorul. Imediat ce spuse: „Bună, Andrei", Dimka bănui ce se întâmplase.

Cernenko era pe moarte încă de când devenise lider, în urmă cu doar treisprezece luni. Acum era în spital, bolnav de ciroză și emfizem. Toată Moscova aștepta nerăbdătoare ca el să moară. Natalya îl mituise pe Andrei, un asistent de la spital, ca să o sune imediat ce Cernenko își dădea ultima suflare. Acum, ea închise telefonul și confirmă.

– Este mort, spuse ea.

Acesta era momentul speranței. Pentru a treia oară în mai puțin de trei ani, un lider conservator obosit murea. Încă o dată, exista șansa ca un tânăr să intervină și să schimbe Uniunea Sovietică în genul de țară în care Dimka voia ca Grisha și Katya să trăiască și să-și crească nepoții. Acea speranță mai fusese însă spulberată de două ori. Avea să se întâmple același lucru din nou?

Dimka își împinse la o parte farfuria.

– Trebuie să acționăm acum, spuse el. Succesiunea se va decide în următoarele câteva ore.

Natalya încuviință.

– Singurul lucru care contează este cine va conduce următoarea întrunire Politburo, zise ea.

Dimka îi dădea dreptate. Așa funcționau lucrurile în Uniunea Sovietică. De îndată ce un pretendent era în avantaj, nimeni nu avea să parieze pe un altul.

Mihail Gorbaciov era secretar adjunct și, prin urmare, adjunctul oficial al liderului decedat. Cu toate acestea, numirea lui în acea poziție fusese aprig

---

[1] Să ne adunăm la râu (n.tr.)

contestată de vechea gardă, care şi-l dorise ca şef al Moscovei pe Victor Grishin, în vârstă de 70 de ani şi deloc reformator. Gorbaciov câştigase acea cursă cu doar un vot în plus.

Dimka şi Natalya plecară de la masă şi intrară în dormitor, nedorind să discute acest lucru în faţa copiilor. Dimka era la fereastră, privind luminile Moscovei, în timp ce Natalya stătea pe marginea patului. Nu aveau mult timp la dispoziţie.

– Cu Cernenko mort, sunt exact zece membri deplini ai Politburo, inclusiv Mihail Gorbaciov şi Grishin. Membrii deplini formau cercul intim al puterii sovietice. După calculele mele, se împart exact în două: Gorbaciov are patru susţinători, la fel ca Grishin, spuse Dimka.

– Dar nu toţi sunt în oraş, evidenţie Natalya. Doi dintre oamenii lui Grishin sunt plecaţi: Shcherbitsky e în Statele Unite, iar Kunayev este acasă, în Kazahstan, la o distanţă de cinci ore cu avionul.

– Unul dintre oamenii lui Gorbaciov, Vorotnikov, este în Iugoslavia.

– Totuşi, avem o majoritate de trei la doi – pentru următoarele câteva ore.

– Gorbaciov trebuie să organizeze o întâlnire a membrilor deplini în seara acesta. Îi voi sugera să spună că are legătură cu plănuirea funeraliilor. Organizând întâlnirea, o poate conduce. Şi, odată ce va conduce acea întâlnire, va părea, în mod automat, că va conduce toate întâlnirile ulterioare; apoi, va deveni lider.

Natalya se încruntă.

– Ai dreptate, dar aş vrea să fiu sigură. Nu vreau ca absenţii să vină mâine cu avionul şi să spună că totul trebuie discutat din nou, din cauză că nu au fost aici.

Dimka se gândi pentru un minut.

– Nu ştiu ce altceva putem să facem, spuse el.

Dimka îl sună pe Gorbaciov de la telefonul din dormitor. Gorbaciov ştia deja că Cernenko murise – şi el avea spioni. În privinţa faptului că trebuia să convoace imediat o întâlnire, fu de acord cu Dimka.

Dimka şi Natalya îşi puseră hainele greoaie de iarnă şi cizmele şi merseră cu maşina spre Kremlin.

O oră mai târziu, cei mai puternici oameni din Uniunea Sovietică se adunau în Sala Prezidiului. Dimka încă îşi făcea griji. Grupul lui Gorbaciov avea nevoie de o lovitură de maestru prin care să-l facă pe Gorbaciov, irevocabil, conducător.

Chiar înainte de întrunire, Gorbaciov scoase iepurele din pălărie. Îl abordă pe rivalul său, Victor Grishin, şi îl întrebă, pe un ton oficial:

– Victor Vasilievici, ai vrea să conduci această întrunire?

Dimka, aşezat destul de aproape încât să audă, era uluit. Ce naiba făcea Gorbaciov – îşi recunoştea întrângerea?

Natalya, care era chiar lângă Dimka, zâmbea însă triumfătoare.

– Genial! spuse ea bucuroasă. Dacă lui Grishin i se propune să conducă, ceilalţi oricum vor vota împotriva lui. Este o falsă ofertă, o cutie de cadou goală.

Grishin se gândi pentru o clipă şi, în mod evident, ajunse la aceeaşi concluzie.

– Nu, tovarăşe, spuse el. Tu ar trebui să conduci întrunirea.

Dimka îşi dădu seama atunci, cu o bucurie tot mai mare, că Gorbaciov închisese o capcană. Acum, că Grishin refuzase, avea să-i fie greu să se răzgândească şi să ceară şefia a doua zi, când soseau suporterii lui. Orice propunere de a-l face pe Grishin şef avea să se izbească de argumentul că deja refuzase poziţia. Iar dacă s-ar fi împotrivit acelui argument, ar fi demonstrat, oricum, ca era un om nehotărât.

Aşadar, concluzionă Dimka zâmbind larg, Gorbaciov urma să devină noul lider al Uniunii Sovietice.

Ceea ce se şi întâmplă.

*

Tanya veni nerăbdătoare acasă, să-i spună lui Vasili planul ei.

De doi ani, neoficial, locuiau împreună, mai mult sau mai puţin. Nu erau căsătoriţi: de îndată ce ar fi devenit un cuplu legal, nu ar mai fi avut voie să plece împreună din Uniunea Sovietică. Şi erau hotărâţi să iasă din blocul sovietic. Amândoi se simţeau prizonieri. Tanya continua să scrie rapoarte pentru TASS, care urmau servil linia partidului. Vasili era acum scenaristul-şef al unui spectacol de televiziune în care eroi KGB cu mandibule pătrate îi păcăleau pe proştii şi sadicii de spioni americani. Amândoi tânjeau să spună lumii că Vasili era apreciatul nuvelist Ivan Kusnetsov, a cărui ultimă carte, *The Geriatric Ward*[1] – o satiră sălbatică despre Brejnev, Andropov şi Cernenko – era, în prezent, bestseller în Occident. Câteodată, Vasili spunea că nu conta decât că scrisese adevărul despre Uniunea Sovietică în poveşti care erau citite peste tot în lume, dar Tanya ştia că el voia ca munca să îi fie recunoscută, să fie mândru, nu să şi-o ascundă temător, ca pe o perversiune secretă.

Dar chiar dacă Tanya exploda de entuziasm, nu avea probleme în a deschide aparatul de radio din bucătărie înainte de a vorbi. Nu credea cu adevărat că în apartamentul lor erau microfoane, dar era un vechi obicei, şi nu trebuia să rişte.

Un comentator radio descria vizita făcută de Gorbaciov şi soţia lui la o fabrică de blugi din Leningrad. Tanya observă importanţa subiectului. Liderii sovietici anteriori vizitaseră combinate siderurgice şi şantiere navale. Gorbaciov glorifica bunurile de consum. Spunea mereu că fabricile sovietice trebuiau să

[1] Salonul de geriatrie (n.tr.)

fie la fel de bune ca acelea din Occident – un lucru la care predecesorii săi nici măcar nu visaseră.

Şi îşi lua şi soţia cu el. Spre deosebire de soţiile liderilor anteriori, Raisa nu era doar un accesoriu. Era atrăgătoare şi bine îmbrăcată, ca o primă-doamnă americană. În plus, era inteligentă: până la alegerea soţului ei ca prim-secretar, lucrase ca lector universitar.

Toate acestea erau îmbucurătoare, dar aproape simbolice, se gândea Tanya. Dacă s-ar fi ajuns la ceva care ar fi depins de Occident, dacă germanii şi americanii ar fi recunoscut liberalizarea în Uniunea Sovietică şi şi-ar fi dat interesul să încurajeze schimbarea, Gorbaciov ar fi putut obţine ceva. Dar dacă uliii din Bonn şi Washington ar fi văzut acest lucru ca pe o slăbiciune şi ar fi făcut mişcări agresive şi ameninţătoare, elita conducătoare sovietică s-ar fi retras în carapacea comunismului ortodox şi a militarizării nejustificate. Apoi, Gorbaciov s-ar fi alăturat lui Kosîghin şi Hruşciov, în cimitirul reformiştilor fără sorţi de izbândă, din Kremlin.

– La Napoli are loc o conferinţă a scenariştilor, îi spuse Tanya lui Vasili, cu aparatul de radio murmurând în fundal.

– Ah!

Vasili sesiză imediat semnificaţia. Oraşul Napoli avea un guvern comunist ales.

Se aşezară împreună pe canapea.

– Vor să invite scriitori din blocul sovietic, ca să demonstreze că Hollywoodul nu este singurul loc în care se fac spectacole de televiziune, spuse Tanya.

– Desigur.

– Eşti cel mai de succes scriitor de dramă de televiziune din Uniunea Sovietică. Trebuie să mergi.

– Uniunea Scriitorilor va decide cine vor fi norocoşii.

– Care primeşte sfaturi de la KGB, în mod evident.

– Crezi că am vreo şansă?

– Fă o cerere, iar eu îl voi ruga pe Dimka să pună o vorbă bună.

– Vei putea să vii cu mine?

– Îl voi ruga pe Dimka să mă trimită să relatez despre conferinţă, pentru TASS.

– Apoi, vom fi împreună în lumea liberă.

– Da.

– Şi după aceea?

– Nu m-am gândit încă la toate detaliile, dar asta ar trebui să fie partea uşoară. Din camera noastră de hotel, putem să o sunăm pe Anna Murray, la Londra. De îndată ce va afla că suntem în Italia, va lua primul avion. Vom scăpa de urmăritorii noştri de la KGB şi vom merge cu ea la Roma. Va spune

lumii întregi că Ivan Kuznetsov este, de fapt, Vasili Yenkov și că el și prietena lui cer azil politic în Marea Britanie.

Vasili era tăcut.

– Chiar crezi că s-ar putea întâmpla așa ceva? întrebă el aproape ca un copil care vorbea despre un basm.

Tanya îi apucă mâinile.

– Nu știu, răspunse ea, dar vreau să încerc.

*

Dimka avea acum un birou mare în Kremlin. Era o încăpere spațioasă în care se găseau două telefoane, o mică masă de conferință și câteva canapele, în fața unui șemineu. Pe perete atârna o reproducere la scară a faimosului tablou sovietic *Mobilizarea împotriva lui Yudenich la fabrica de mașini Putilov.*

Invitatul lui era Frederik Bíró, un ministru din Guvernul Ungariei cu idei progresiste. Era cu doi sau trei ani mai mare decât Dimka, dar păru speriat când luă loc pe canapea și îi ceru secretarei lui Dimka un pahar cu apă.

– Mă aflu aici pentru a fi mustrat? întrebă el cu un zâmbet forțat.

– De ce întrebi asta?

– Fac parte dintr-un grup de oameni care cred că regimul comunismul din Ungaria a rămas în urmă. Nu este un secret.

– Nu am nicio intenție de a te mustra pentru asta sau pentru orice altceva.

– Atunci, voi fi lăudat?

– Nici asta. Presupun că tu și prietenii tăi veți forma noul regim ungar, de îndată ce Janos Kádár moare sau demisionează, iar eu îți urez noroc, dar nu te-am chemat aici ca să-ți spun asta.

Bíró lăsă paharul cu apă, fără să fi băut.

– Acum chiar că sunt speriat.

– Lasă-mă să te scutesc de suferință. Prioritatea lui Gorbaciov este de a îmbunătăți economia sovietică, reducând cheltuielile armatei și producând mai multe bunuri de consum.

– E un plan bun, spuse Bíró pe un ton precaut. Mulți oameni și-ar dori să procedeze la fel în Ungaria.

– Singura noastră problemă este că nu funcționează. Sau, ca să fiu mai exact, nu funcționează destul de repede, ceea ce înseamnă același lucru. Uniunea Sovietică este terminată, falită, lefteră. Scăderea prețurilor petrolului este cauza crizei imediate, dar problema pe termen lung o reprezintă slaba performață a economiei planificate. Situația este prea gravă pentru a fi remediată anulând comenzile pentru rachete și producând mai multe perechi de blugi.

– Care este răspunsul?

– Nu vă vom mai subvenționa.

– Nu veți mai subvenționa Ungaria?

– Niciun stat est-european. Niciodată nu aţi plătit pentru nivelul vostru de trai. Noi îl finanţăm, vânzându-vă petrol şi alte materii prime sub preţul pieţei şi cumpărând produse de proastă calitate, pe care nimeni altcineva nu le vrea.

– Este adevărat, desigur, recunoscu Bíró, dar este singurul mod prin care ţinem populaţia liniştită şi Partidul Comunist la putere. Dacă le scade nivelul de trai, nu va trece mult până vor începe să se întrebe de ce trebuie să fie comunişti.

– Ştiu.

– Atunci, ce trebuie să facem?

Dimka ridică intenţionat din umeri.

– Nu este problema mea, ci a voastră.

– Este problema noastră? întrebă Bíró neîncrezător. Despre ce naiba vorbeşti?

– Vreau să spun că trebuie să găsiţi o soluţie.

– Şi dacă Kremlinului nu îi place soluţia pe care o găsim?

– Nu contează, spuse Dimka. Acum, sunteţi pe cont propriu.

Bíró vorbi plin de dispreţ.

– Îmi spui că dominaţia sovietică de patruzeci de ani din Europa de Est se va termina şi că vom fi ţări independente?

– Exact.

Bíró îl privi atent pe Dimka timp îndelungat. Apoi, spuse:

– Nu te cred.

*

Tanya şi Vasili se duseră la spital să o viziteze pe mătuşa Tanyei, Zoya, care fusese fiziciană. Zoya avea 74 de ani şi era bolnavă de cancer. Ca soţie de general, avea o rezervă doar a ei. Vizitatorii puteau să intre doar câte doi, aşadar Tanya şi Vasili aşteptară afară împreună cu alţi membri ai familiei.

După o vreme, unchiul Volodea ieşi la braţul fiului său de 39 de ani, Kotya. Un bărbat puternic, cu un trecut eroic în vremea războiului, Volodea era acum neajutorat ca un copil, ducându-se acolo unde era condus, suspinând incontrolabil într-o batistă care era deja udă de lacrimi. Erau căsătoriţi de 40 de ani.

Tanya intră împreună cu vara ei Galina, fiica lui Volodea şi a Zoyei. Felul în care arăta mătuşa ei o şocă. Zoya fusese foarte frumoasă, chiar şi după 60 de ani, dar acum era cadaveric de slabă, aproape cheală şi, în mod clar, mai avea de trăit doar câteva zile, dacă nu chiar câteva ore. Totuşi, adormea, se trezea şi nu părea să sufere. Tanya presupuse că i se administra morfină.

– După război, Volodea a plecat în America, să afle cum au făcut bomba de la Hiroshima, spuse Zoya, destul de indiscretă sub influenţa drogurilor.

Tanya se gândi să-i spună să nu mai vorbească, apoi consideră că aceste secrete nu mai contau pentru nimeni.

– A adus catalogul magazinului Sears, continuă Zoya, zâmbind la amintirea acestui lucru. Era plin cu lucruri frumoase pe care le putea cumpăra orice american: rochii, biciclete, discuri, haine călduroase pentru copii, chiar şi tractoare pentru fermieri. Nu aş fi crezut aşa ceva – aş fi considerat că era propagandă –, dar Volodea ştia că era adevărat, pentru că fusese acolo. De atunci, mi-am dorit să merg în America, doar ca să o văd. Doar ca să privesc toată acea abundenţă. Totuşi, nu cred că acum voi mai reuşi. Închise din nou ochii. Nu contează, murmură ea şi păru să adoarmă din nou.

După câteva minute, Tanya şi Galina ieşiră, iar doi nepoţi le luară locurile de lângă pat.

Dimka sosi şi se alătură grupului care aştepta pe coridor. El îi luă pe Tanya şi pe Vasili într-o parte şi le vorbi încet.

– Te-am recomandat pentru conferinţa de la Napoli, îi spuse el lui Vasili.

– Mulţumesc...

– Nu-mi mulţumi. Nu am reuşit. Astăzi am purtat o discuţie cu dezagreabilul Evgheni Filipov. Acum, el se ocupă de aceste lucruri şi ştie că ai fost trimis în Siberia pentru activităţi subversive, în 1961.

– Dar Vasili a fost reabilitat! spuse Tanya.

– Filipov ştie asta. Reabilitarea este una, dar să mergi peste graniţă este alta, zise el. Este exclus. Dimka atinse braţul Tanyei. Îmi pare rău, sora mea.

– Atunci, suntem blocaţi aici, rosti Tanya.

– O foaie volantă la o recitare de poezie, acum un sfert de secol, şi încă sunt pedepsit. Tot credem că ţara noastră se schimbă, dar nu e aşa, spuse Vasili cu amărăciune.

– La fel ca mătuşa Zoya, nu vom vedea lumea de afară, spuse Tanya.

– Nu renunţa încă, zise Dimka.

PARTEA A ZECEA

ZIDUL
DIN 1988 PÂNĂ ÎN 1989

Capitolul 59

Jasper Murray fu concediat în toamna anului 1988.

Nu era surprins. Atmosfera din Washington se schimbase. Preşedintele Reagan continua să rămână popular în ciuda crimelor comise, mult mai rele decât cele care îl doborâseră pe Nixon: finanţarea terorismului în Nicaragua, oferirea de arme în schimbul ostaticilor din Iran şi transformarea femeilor şi a fetelor în cadavre sfârtecate, pe străzile Beirutului. Colaboratorul lui Reagan, vicepreşedintele George H.W. Bush, părea să aibă cele mai mari şanse de a deveni următorul preşedinte. Cumva – şi Jasper nu putea să-şi dea seama cum de funcţionase acest truc –, oamenii care îl sfidau pe preşedinte şi care îl prindeau trişând şi minţind că nu mai existau eroi, aşa cum fuseseră în anii '60, erau consideraţi neloiali şi chiar antiamericani.

Aşadar, Jasper nu era şocat, ci profund rănit. Se alăturase redacţiei *This Day* în urmă cu douăzeci de ani şi contribuise la transformarea programului într-o emisiune respectată de ştiri. Să fie concediat îi părea o negare a muncii lui de o viaţă. Generosul salariu compensatoriu nu îi alina suferinţa.

Probabil nu ar fi trebuit facă glume la adresa lui Reagan la sfârşitul ultimei sale emisiuni. După ce audienţa fusese anunţată că avea să plece, spusese: „Şi, ţineţi minte: dacă preşedintele vă spune că plouă, şi pare foarte, foarte sincer – să vă uitaţi, oricum, pe fereastră... doar ca să vă asiguraţi". Frank Lindeman se albise la faţă.

Colegii lui organizaseră o petrecere de adio la Old Ebbitt Grill, care era frecventat de majoritatea persoanelor influente din Washington. Sprijinindu-se de bar, seara târziu, Jasper ţinu un discurs. Rănit, trist şi sfidător, el spuse: „Iubesc această ţară. Mi-a plăcut de prima dată de când am venit aici, în 1963. O iubesc pentru că este liberă. Mama a evadat din Germania nazistă; restul familiei ei nu a reuşit. Primul lucru pe care l-a făcut Hitler a fost să preia controlul presei şi să o aservească guvernului. Lenin a procedat la fel". Jasper băuse câteva pahare cu vin şi, ca urmare, era mai sincer ca de obicei. „America este liberă întrucât are ziare necuviincioase şi emisiuni de televiziune care îi demască şi îi fac de ruşine pe preşedinţii care îşi bat joc de

Constituţie." Îşi ridică paharul. „Închin în cinstea presei libere. Închin pentru lipsa de respect. Şi Dumnezeu să binecuvânteze America."

În ziua următoare, Suzy Cannon, întotdeauna dornică să lovească un om căzut, publică un profil lung şi acid al lui Jasper. Reuşi să sugereze faptul că serviciul lui militar din Vietnam şi naturalizarea acestuia ca cetăţean american erau încercări disperate de a ascunde o ură virulentă şi ascunsă faţă de Statele Unite. De asemenea, îl prezentă ca pe un prădător sexual feroce, care o răpise pe Verena a lui George Jakes tot aşa cum o furase pe Evie Williams a lui Cam Dewar, în anii '60.

Ca urmare, îi fu greu să-şi găsească o altă slujbă. În cele din urmă, după câteva săptămâni de încercări, o altă reţea de televiziune îi oferi un post de corespondent european – cu baza la Bonn.

– Cu siguranţă poţi găsi ceva mai bun, spuse Verena; nu avea timp pentru rataţi.

– Nicio reţea nu mă va angaja ca prezentator.

Erau în sufragerie, seara târziu, şi, după ce urmăriseră ştirile, erau pe cale să se pregătească de culcare.

– Nici în Germania? întrebă Verena. Nu se găseşte vreun post pentru un puşti în plină ascensiune?

– Nu neapărat. Europa de Est este în criză. Ar putea ieşi nişte poveşti interesante din acea parte a lumii, în următorii doi ani.

Nu avea de gând să îl lase să accepte situaţia.

– Sunt şi alte slujbe, spuse ea. Nu ţi-a oferit *Washington Post* propria rubrică de comentarii?

– Am lucrat în televiziune toată viaţa.

– Nu ai aplicat la postul de televiziune local, spuse ea. Ai putea fi un peşte mare într-un lac mic.

– Nu, nu am putut. Ar fi o decădere. Perspectiva aceasta îl făcea pe Jasper să tremure de umilinţă. Nu voi face asta.

Chipul ei afişă o privire sfidătoare.

– Ei bine, nu-mi cere să merg în Germania cu tine.

Anticipase acest lucru, dar hotărârea ei sinceră îl surprindea.

– De ce nu?

– Tu vorbeşti limba germană, eu nu.

Jasper nu vorbea prea bine germana, însă nu acesta era cel mai bun argument al său.

– Va fi o aventură, spuse el.

– Fii serios, rosti Verena cu asprime. Am un fiu.

– Va fi o aventură şi pentru Jack. Va creşte învăţând două limbi.

– George se va duce la tribunal, ca să mă oprească să-l scot pe Jack din ţară. Avem custodie comună. Şi, oricum, nu aş face-o. Jack are nevoie de tatăl

şi de bunica lui. Cum rămâne cu munca mea? Mă bucur de un mare succes, Jasper – am doisprezece oameni care lucrează pentru mine; toţi fac lobby la guvern pentru cauze liberale. Nu îmi poţi cere în mod serios să renunţ la asta.

– Ei bine, presupun că voi veni acasă de sărbători.

– Vorbeşti serios? Ce fel de relaţie am avea? Cât va dura până când vei sări într-un pat cu o domnişoară dolofană cu cosiţe blonde din Rin?

Era adevărat că Jasper avusese un comportament promiscuu o mare parte a vieţii sale, dar nu o înşelase niciodată pe Verena. Perspectiva de a o pierde îi păru, brusc, insuportabilă.

– Pot să fiu fidel, spuse el disperat.

Verena văzu că era mâhnit, iar tonul vocii ei se înmuie.

– Jasper, eşti înduioşător. Chiar cred că vorbeşti serios. Dar ştiu cum eşti, iar tu ştii cum sunt eu. Niciunul nu poate rămâne singur pentru mult timp.

– Ascultă, insistă el. Toată lumea din televiziunea americană ştie că îmi caut o slujbă, iar aceasta este singura ofertă pe care am primit-o. Nu înţelegi? Sunt cu spatele la zid. Nu am o altă soluţie!

– Înţeleg şi îmi pare rău, dar trebuie să fii realist.

Lui Jasper, compasiunea ei i se păru mai rea decât dispreţul.

– În orice caz, situaţia nu va dura la nesfârşit, spuse el sfidător.

– Nu?

– O, nu. Voi reveni.

– În Bonn?

– Vor fi mai multe ştiri europene care le vor dirija pe cele de la televiziunile americane, mai mult ca niciodată. Aşteaptă şi-ai să vezi.

Verena se întristă.

– Rahat, chiar pleci, nu-i aşa?

– Ţi-am spus, trebuie să o fac.

– Ei bine, spuse ea cu regret, nu te aştepta să fiu aici când te vei întoarce.

*

Jasper nu mai fusese la Budapesta. În tinereţe, privise întotdeauna spre Occident, spre America. În plus, toată viaţa lui, Ungaria fusese umbrită de norii gri ai comunismului. Totuşi, în luna noiembrie a anului 1988, cu economia la pământ, ceva uimitor se petrecuse. Un mic grup de tineri comunişti cu minţi reformatoare preluaseră controlul guvernului, iar unul dintre ei, Miklós Németh, devenise prim-ministru. Printre alte schimbări, el deschisese o piaţă de capital.

Jasper credea că era un lucru uimitor.

Cu doar şase luni înainte, Karoly Grosz, şeful dur al Partidului Comunist Ungar, declarase pentru revista *Newsweek* că democraţia cu mai multe partide era o „imposibilitate istorică“ în Ungaria. Németh adoptase însă o lege nouă,

care permitea existența „cluburilor" independente politic. Era o știre importantă. Însă erau schimbări de durată? Sau Moscova avea să le reprime curând?

Jasper zbură spre Budapesta, într-un viscol de ianuarie. Pe malurile Dunării, zăpada troienea turnurile neogotice ale imensei clădiri a Parlamentului. În acea clădire îl întâlni Jasper pe Miklós Németh.

Jasper obținuse interviul cu ajutorul Rebeccăi Held. Deși nu o mai întâlnise, știa despre ea de la Dave Williams și Walli Franck. Odată ajuns la Bonn, o căutase: era cel mai apropiat lucru pe care îl avea de un om de contact german. Acum, ea era o figură importantă în Ministerul german al Afacerilor Externe. Și, mai mult decât atât, era prietena – poate amanta, presupuse Jasper – lui Frederik Bíró, asistentul lui Miklós Németh. Bíró aranjase interviul.

Bíró fu cel care îl întâmpină acum pe Jasper în anticameră și îl conduse, prin labirintul de holuri și coridoare, spre biroul prim-ministrului.

Németh avea doar 41 de ani. Era un bărbat scund, cu un păr șaten și des care îi cădea ondulat pe frunte. Chipul lui exprima atât inteligență și hotărâre, cât și anxietate. Pentru interviu, se așeză în spatele unei mese din stejar și se înconjură, agitat, de asistenți. Fără îndoială, era foarte conștient că nu vorbea doar cu Jasper, ci și cu Guvernul Statelor Unite – și că avea să fie urmărit și de Moscova.

Ca orice prim-ministru, vorbea, în mare parte, în clișee previzibile. Aveau să vină vremuri dificile, dar, pe termen lung, țara urma să devină mai puternică. „Și bla, bla, bla", gândea Jasper. Îi trebuia ceva mai bun decât asta.

Îl întrebă dacă noile „cluburi" politice ar fi putut deveni vreodată partide politice libere.

Németh îl privi atent și direct pe Jasper și spuse cu o voce fermă și clară: „Aceasta este una dintre cele mai mari ambiții ale noastre".

Jasper își ascunse uimirea. Nicio țară din spatele Cortinei de Fier nu avusese vreodată partide politice independente. Németh chiar vorbea serios?

Jasper întrebă dacă Partidul Comunist avea să renunțe vreodată la „rolul de conducere" din societatea ungară.

Németh îl privi din nou atent. „În doi ani, îmi pot imagina că șeful guvernului ar putea să nu mai fie un membru Politburo", răspunse el.

Jasper trebui să se abțină să nu strige *Iisuse Hristoase!*

Era pe val și era timpul pentru întrebarea principală. „Sovieticii ar putea interveni ca să oprească aceste schimbări, așa cum au făcut-o în 1956?"

Németh îl privi la fel, pentru a treia oară.

„Gorbaciov a ridicat capacul unei oale care fierbe", spuse el încet și clar. Apoi, adăugă: „Poate că aburul este periculos, dar schimbarea este ireversibilă".

Iar Jasper știu că avea cea mai grozavă știre din Europa.

*

Câteva zile mai târziu, vizionă o copie video a reportajului său, așa cum apăruse la televiziunile americane. Rebecca, o femeie echilibrată și încrezătoare

în vârstă de 50 de ani, prietenoasă, dar cu un aer autoritar, stătea lângă el. „Da, cred că Németh vorbeşte serios", fu răspunsul ei la întrebarea lui Jasper.

Jasper terminase reportajul vorbind camerei, în faţa clădirii Parlamentului, cu fulgi de nea aterizându-i în păr. „Pământul este puternic îngheţat aici, în această ţară a Europei de Est", spunea el de pe ecran. „Dar, ca întotdeauna, seminţele primăverii se agită sub pământ. În mod clar, ungurii îşi doresc schimbarea. Le-o vor permite însă stăpânii lor de la Moscova? Miklós Németh crede că la Kremlin se manifestă o nouă stare de toleranţă. Doar timpul va decide dacă are dreptate."

Acesta fusese finalul reportajului lui Jasper, dar acum, spre surprinderea lui el, văzu că un alt clip fusese adăugat. Un purtător de cuvânt al lui James Baker, secretarul de stat al noului preşedinte ales, George H.W. Bush, vorbea unui reporter invizibil. „Semnele slăbirii atitudinilor comuniste nu sunt de încredere", spunea purtătorul de cuvânt. „Sovieticii încearcă să ademenească Statele Unite, creând un fals sentiment de siguranţă. Nu avem niciun motiv să ne îndoim de dorinţa Kremlinului de a interveni în Europa de Est, în clipa în care se va simţi ameninţat. Necesitatea urgentă este de a potenţa credibilitatea intimidării nucleare a formaţiunii NATO."

– Dumnezeule, spuse Rebecca. Pe ce planetă trăiesc ăştia?

*

Tanya Dvorkin se întoarse la Varşovia în februarie 1989.

Îi părea rău să-l lase pe Vasili de unul singur în Moscova, mai cu seamă că avea să îi fie dor de el, dar şi pentru că încă era uşor îngrijorată că ar fi putut să umple apartamentul cu adolescente. Nu credea cu adevărat că aşa ceva avea să se întâmple. Acele zile se sfârşiseră. Cu toate acestea, grija o măcina puţin.

În orice caz, Varşovia era o sarcină importantă. Polonia era agitată. Solidaritatea se ridicase, cumva, din mormânt. În mod uimitor, generalul Jaruzelski – dictatorul care reprimase libertatea cu doar opt ani în urmă, încălcând orice promisiune şi zdrobind sindicatele independente – disperat, fusese de acord să negocieze cu grupurile din opoziţie.

După părerea Tanyei, nu Jaruzelski se schimbase, ci Kremlinul. Jaruzelski era acelaşi vechi tiran, dar care nu mai era sigur de sprijinul sovietic. Potrivit lui Dimka, lui Jaruzelski i se spusese că Polonia trebuie să-şi rezolve singură problemele, fără ajutorul Moscovei. Când Mihail Gorbaciov spusese acest lucru pentru prima dată, Jaruzelski nu îl crezuse. Niciunul dintre liderii est-europeni nu o făcuse. Asta se întâmplase însă în urmă cu trei ani şi, în sfârşit, mesajul începea să fie asimilat.

Tanya nu ştia ce urma să se întâmple. Nimeni nu ştia. Niciodată în viaţa ei nu auzise atâtea discuţii despre schimbare, liberalizare şi libertate, dar comuniştii controlau încă blocul sovietic. Se apropia ziua când ea şi Vasili ar

fi putut să-şi spună secretul şi să dezvăluie lumii adevărata identitate a autorului Ivan Kuznetsov? În trecut, asemenea speranţe sfârşiseră întotdeauna zdrobite sub şenilele tancurilor sovietice.

De îndată ce Tanya sosi la Varşovia, fu invitată la cină în apartamentul Danutei Gorski.

La uşă, sunând la sonerie, îşi aminti de ultima dată când o văzuse pe Danuta, târâtă afară chiar din acel apartament de brutalii poliţişti secreţi ZOMO, în uniformele lor de camuflaj, în seara din urmă cu şapte ani când Jaruzelski declarase legea marţială.

Acum, Danuta îi deschise uşa zâmbind larg. O îmbrăţişă pe Tanya, apoi o conduse în sufrageria apartamentului mic. Soţul ei, Marek, deschidea o sticlă de Riesling unguresc, iar pe masă era o farfurie cu cârnăciori şi cu puţin muştar.

– Am stat în închisoare timp de optsprezece luni, spuse Danuta. Cred că m-au lăsat să ies din cauză că îi radicalizam pe ceilalţi deţinuţi.

Râse, aruncându-şi capul pe spate.

Tanya îi admira curajul. „Dacă aş fi fost lesbiană, m-aş fi îndrăgostit de Danuta", se gândi ea. Toţi bărbaţii pe care îi iubise Tanya fuseseră curajoşi.

– Acum, fac parte din această Masă Rotundă, continuă Danuta. În fiecare zi, toată ziua.

– Chiar este o masă rotundă?

– Da, una imensă. Din punct de vedere teoretic, nimeni nu este şef. Dar, practic, Lech Wałesa conduce întâlnirile.

Tanya se minună. Un electrician fără şcoală domina dezbaterile despre viitorul Poloniei. Aşa ceva visase bunicul ei, bolşevicul muncitor în fabrică Grigori Peshkov. Cu toate acestea, Wałesa era anticomunist. Într-un fel, era bucuroasă că Bunicul Grigori nu trăise ca să vadă această ironie. I-ar fi putut frânge inima.

– Va reuşi ceva Masa Rotundă? întrebă Tanya.

Înainte ca Danuta să poată răspunde, Marek spuse:

– Este un truc. Jaruzelski vrea să distrugă opoziţia cooptându-i liderii, făcându-i parte din guvernul comunist, fără să schimbe sistemul. Este strategia lui pentru a-şi păstra puterea.

– Probabil că Marek are dreptate, zise Danuta, însă trucul nu va funcţiona. Noi cerem sindicate independente, o presă liberă şi alegeri adevărate.

Tanya era şocată.

– Jaruzelski chiar discută despre alegeri libere? În Polonia existau deja alegeri de formă, în care doar partidelor comuniste şi aliaţilor acestora li se permitea să propună candidaţi.

– Discuţiile eşuează de fiecare dată, dar el trebuie să oprească grevele, aşadar, va convoca din nou Masa Rotundă, iar noi vom cere din nou alegeri.

– Ce este în spatele grevelor? întrebă Tanya. Fundamental, vreau să spun.

Marek interveni din nou:

– Ştii ce spun oamenii? Patruzeci şi cinci de ani de comunism, şi încă nu există hârtie igienică. Suntem săraci! Comunismul nu funcţionează.

– Marek are dreptate, spuse şi Danuta. În urmă cu doar câteva săptămâni, un magazin de aici, din Varşovia, a anunţat că vor accepta avansuri pentru televizoare, lunea următoare. Nu aveau niciun televizor, vezi bine, dar sperau să primească. Oamenii au început să stea la coadă de vineri. Până luni dimineaţă, la rând erau cincisprezece mii de oameni – doar ca să-şi scrie numele pe o listă!

Danuta intră în bucătărie şi se întoarse cu un bol aromat de *zupa ogórkowa*, supa acră de castraveţi, care îi plăcea Tanyei.

– Deci, ce se va întâmpla? întrebă Tanya în timp ce se aşeză la masă. Vor fi alegeri adevărate?

– Nu, spuse Marek.

– Poate, zise Danuta. Ultima propunere este ca două treimi din locurile din parlament să fie rezervate pentru Partidul Comunist, iar pentru restul să se organizeze alegeri libere.

– Aşadar, vom avea tot alegeri formale! spuse Marek.

– Dar ar fi mai bine decât ceea ce avem acum, rosti Danuta. Nu-i aşa, Tanya?

– Nu ştiu, răspunse Tanya.

*

Dezgheţul de primăvară nu sosise, iar Moscova încă era sub plapuma de zăpadă când noul prim-ministru ungar veni să-l vadă pe Mihail Gorbaciov.

Evgheni Filipov ştia că venea Miklós Németh, şi îl trase de rever pe Dimka afară din biroul liderului, cu doar câteva minute înainte de întâlnire.

– Această prostie trebuie să înceteze! spuse el.

În ultimele zile, Filipov părea tot mai agitat, observă Dimka. Părul lui grizonant era neîngrijit şi mergea grăbit peste tot. Acum, avea 60 de ani, iar chipul lui afişa permanent încruntarea dezaprobatoare care îl însoţise o mare parte din vaţa lui. Costumele sale largi şi părul tuns foarte scurt erau din nou la modă: puştii din Occident numeau acest aspect „retro".

Filipov îl ura pe Gorbaciov. Liderul sovietic susţinea toate lucrurile împotriva cărora Filipov luptase întreaga sa viaţă: relaxarea regulilor în locul strictei discipline de partid; iniţiativa individuală în locul planificării centralizate; prietenia cu Occidentul în locul războiului împotriva capitalismului. Lui Dimka aproape că îi era milă de acest bărbat care îşi risipise viaţa ducând o bătălie pierdută.

Cel puţin, Dimka spera că era o bătălie pierdută. Conflictul nu se terminase încă.

– Despre ce prostie vorbim mai exact? întrebă Dimka precaut.

– Despre partidele politice independente! răspunse Filipov de parcă ar fi menţionat o atrocitate. Ungurii au iniţiat un curent periculos. Jaruzelski vorbeşte acum despre acelaşi lucru în Polonia. Jaruzelski!

Dimka înţelegea neîncrederea lui Filipov. Într-adevăr, era uimitor că tiranul polonez vorbea acum despre transformarea Solidarităţii într-o parte a viitorului naţiunii şi despre faptul că le permitea partidelor politice să concureze într-o alegere de tip occidental.

Iar Filipov nu ştia totul. Sora lui Dimka, aflată în Varşovia, pentru TASS, îi trimitea informaţii exacte. Jaruzelski era pus la zid, iar Solidaritatea era puternică. Ei nu stăteau de vorbă, pur şi simplu, ci chiar planificau alegeri.

Era lucrul pe care Filipov şi conservatorii din Kremlin luptau să-l împiedice.

– Aceste evoluţii sunt foarte periculoase! spuse Filipov. Deschid uşa spre tendinţele contrarevoluţionare şi revizioniste. Cu ce scop?

– Scopul este că nu mai avem bani să ne subvenţionăm sateliţii...

– Nu avem sateliţi. Avem aliaţi.

– Orice ar fi, nu sunt dispuşi să facă tot ce spunem, dacă nu le putem plăti supunerea.

– Aveam o armată care să apere comunismul – dar nu o mai avem.

Era ceva adevăr în acea exagerare. Gorbaciov anunţase retragerea din Europa de Est a unui sfert de milion de soldaţi şi a zece mii de tancuri – o măsură economică esenţială, dar, de asemenea, un gest de pace.

– Nu ne putem permite o asemenea armată, spuse Dimka.

Filipov era atât de indignat, încât părea pe punctul de a exploda.

– Nu vezi că vorbeşti despre sfârşitul tuturor lucrurilor pentru care luptăm încă din 1917?

– Hruşciov a spus că, în ceea ce priveşte bogăţia şi puterea militară, vor trece douăzeci de ani până să îi ajungem din urmă pe americani. Acum se împlinesc douăzeci şi opt de ani şi suntem şi mai în urmă decât eram în 1961, când a spus-o Hruşciov. Evgheni, pentru ce te lupţi?

– Pentru Uniunea Sovietică! La ce crezi că se gândesc americanii, în timp ce ne distrugem armata şi permitem revizionismului să se strecoare printre aliaţii noştri? Râd de se prăpădesc! Preşedintele Bush este un războinic rece, care intenţionează să ne înfrângă. Nu te păcăli singur.

– Am o părere diferită, spuse Dimka. Cu cât ne dezarmăm mai mult, cu atât mai puţine motive vor avea americanii să îşi mărească arsenalul nuclear.

– Sper să ai dreptate, spuse Filipov. Spre binele tuturor, adăugă el, apoi plecă.

Plecă şi Dimka, sperând că avea dreptate. Filipov indentificase punctul slab al strategiei lui Gorbaciov. Se baza pe faptul că preşedintele Bush era corect. Dacă americanii răspundeau dezarmării cu măsuri reciproce, Gorbaciov avea să fie susţinut, iar rivalii lui din Kremlin ar fi părut nesăbuiţi. Dar, dacă Bush

nu ar fi răspuns – sau, mai rău, dacă ar fi crescut cheltuielile militare –, atunci Gorbaciov ar fi fost cel nesăbuit. Ar fi fost subminat, iar oponenţii lui ar fi putut profita de ocazie ca să-l înlăture şi să se întoarcă în vremurile confruntării superputerilor.

Dimka se îndreptă spre camerele lui Gorbaciov. Aştepta cu interes întâlnirea cu Németh. Ceea ce se întâmpla în Ungaria era incitant. Dimka era la fel de nerăbdător să afle ce avea să îi spună Gorbaciov lui Németh.

Liderul sovietic era imprevizibil. Era un comunist de carieră, dar care totuşi nu dorea să impună comunismul în alte ţări. Strategia lor era clară: *glasnost* şi *perestroika*, deschidere şi restructurare. Tacticile lui erau mai puţin evidente şi era greu de prezis cum avea să acţioneze într-o anumită situaţie. Îl forţa pe Dimka să fie mereu atent.

Gorbaciov nu era prietenos cu Németh. Prim-ministrul ungar ceruse o oră şi i se oferiseră douăzeci de minute. Putea fi o întâlnire dificilă.

Németh sosi împreună cu Frederik Biró, pe care Dimka îl cunoştea deja. Secretara lui Gorbaciov îi conduse imediat pe cei trei în biroul central. Era o sală imensă, cu tavanul înalt şi pereţii lambrisaţi, vopsiţi într-un galben-deschis. Gorbaciov se afla în spatele unui birou modern de culoare neagră, într-un colţ. În afară de un telefon şi de o veioză, pe birou nu era nimic. Vizitatorii se aşezară pe scaunele elegante din piele neagră. Totul simboliza modernitatea.

Németh începu cu unele amabilităţi. Era pe cale să anunţe alegerile libere, spunea el. Libere însemna că rezultatul s-ar fi putut concretiza într-un guvern noncomunist. Ce părere ar fi avut Moscova în legătură cu acest lucru?

Gorbaciov roşi, iar semnul purpuriu din naştere de pe capul lui chel se închise la culoare.

– Calea corectă este întoarcerea la rădăcinile leninismului, spuse el.

Nu însemna prea mult. Toată lumea care încerca să schimbe Uniunea Sovietică pretindea întoarcerea la rădăcinile leninismului.

– Comunismul îşi poate găsi din nou calea, întorcându-se la vremea de dinaintea lui Stalin, continuă Gorbaciov.

– Nu, nu poate, spuse sincer Németh.

– Doar partidul poate crea o societate corectă! Acest lucru nu trebuie lăsat la voia întâmplării.

– Nu suntem de aceeaşi părere.

Németh începea să pară afectat. Faţa îi era palidă şi vocea îi tremura. Era un cardinal care sfida autoritatea papei.

Trebuie să vă pun o întrebare, foarte direct, spuse el. Dacă organizăm alegeri şi Partidul Comunist nu este ales, Uniunea Sovietică va interveni cu forţe militare, aşa cum s-a întâmplat în 1956?

În sală se făcu o linişte deplină. Nici măcar Dimka nu ştia cum avea să răspundă Gorbaciov.

Apoi, Gorbaciov rosti un singur cuvânt în limba rusă: *Niet*. Nu.

Németh arăta ca un om a cărui sentinţă la moarte fusese anulată.

– Cel puţin, nu cât timp voi sta în acest scaun, adăugă Gorbaciov.

Németh râse. Nu credea că Gorbaciov se afla în pericol de a fi destituit.

Se înşela. Kremlinul întotdeauna prezenta un front unit în faţa lumii, dar niciodată nu era la fel de armonios cum pretindea. Oamenii nu ştiau cât de şubredă era conducerea lui Gorbaciov. Németh era satisfăcut să afle ce intenţii avea Gorbaciov, dar Dimka ştia mai bine.

Totuşi, Németh nu terminase. Câştigase o concesie din partea lui Gorbaciov – promisiunea că Uniunea Sovietică nu avea să intervină ca să împiedice răsturnarea comunismului în Ungaria! Şi, cu toate acestea, acum cu un curaj surprinzător, Németh insistă pentru o garanţie în plus.

– Gardul este distrus, spuse el. Ori trebuie refăcut, ori abandonat.

Dimka ştia despre ce vorbea Németh. Graniţa dintre Ungaria comunistă şi Austria capitalistă era asigurată de un gard electrificat din oţel inoxidabil, lung de două sute patruzeci de kilometri. În mod firesc, era costisitor de întreţinut. Înnoirea întregului gard ar fi costat milioane.

– Dacă trebuie reînnoit, atunci, reînnoiţi-l, spuse Gorbaciov.

– Nu, zise Németh. Poate că era agitat, dar era hotărât. Dimka îi admira curajul. Nu am banii necesari şi nu am nevoie de gard, continuă Németh. Este o instalaţie a Tratatului de la Varşovia. Dacă-l vreţi, voi ar trebui să-l înnoiţi.

– Acest lucru nu se va întâmpla, spuse Gorbaciov. Uniunea Sovietică nu mai are atâţia bani. Acum zece ani, barilul de petrol costa patruzeci de dolari şi nu puteam face nimic. Cât costă acum, nouă dolari? Suntem faliţi.

– Lăsaţi-mă să mă asigur că ne înţelegem, spuse Németh. Transpira şi îşi ştergea faţa cu o batistă. Dacă nu plătiţi, nu înnoim gardul, iar acesta nu va mai funcţiona ca o barieră eficientă. Oamenii vor putea pleca în Austria, iar noi nu îi vom opri.

Se făcu din nou o linişte profundă. Apoi, în cele din urmă, Gorbaciov oftă şi spuse:

– Aşa să fie.

Acesta fu sfârşitul întâlnirii. Amabilităţile de rămas-bun erau de complezenţă. Ungurii nu ştiau cum să plece mai repede. Primiseră tot ceea ce ceruseră. Dădură mâna cu Gorbaciov şi ieşiră repede din cameră. Era ca şi când ar fi vrut să se urce în avion înainte ca Gorbaciov să aibă timp să se răzgândească.

Dimka se întoarse gânditor în biroul său. Gorbaciov îl surprinsese de două ori: prima dată, fiind neaşteptat de ostil faţă de reformele lui Németh, şi a doua oară, neopunând nicio rezistenţă reală împotriva lor.

Aveau ungurii să abandoneze gardul? Era o parte esenţială a Cortinei de Fier. Dacă oamenilor li s-ar fi permis, brusc, să treacă graniţa spre Occident, ar fi fost o schimbare şi mai importantă decât alegerile libere.

Însă Filipov şi conservatorii nu se predaseră încă. Erau atenţi la cel mai mic semn de slăbiciune al lui Gorbaciov. Dimka nu se îndoia că aveau planuri de urgenţă pentru o lovitură de stat.

Privi gânditor imensul taboul revoluţionar de pe peretele din biroului său, când sună Natalya.

– Ştii ce este o rachetă Lance, nu-i aşa? întrebă ea fără altă introducere.

– O armă nucleară de suprafaţă, cu rază mică de acţiune, spuse el. Americanii au cam şapte sute în Germania. Din fericire, raza acestora este de aproximativ 120 de kilometri.

– Nu mai este aşa, spuse ea. Preşedintele Bush vrea să le modernizeze. Cele noi vor zbura 450 de kilometri.

– La naiba! Acesta era lucrul prezis de Filipov, de care se temea Dimka. Dar nu are sens. Nu cu mult timp în urmă, Reagan şi Gorbaciov au retras rachetele balistice cu rază medie de acţiune.

– Bush crede că Reagan a mers prea departe cu dezarmarea.

– Cât de precis este acest plan?

– Bush s-a înconjurat de uliii Războiului Rece, conform centrului KGB din Washington. Secretarul apărării, Cheney, este încrâncenat. La fel şi Scowcroft. Brent Scowcroft era consilierul Securităţii Naţionale. Şi mai este o femeie, Condoleeza Rice, care este la fel de a naibii.

Dimka era deznădăjdut.

– Filipov va spune: „Am avut dreptate".

– Filipov şi alţii. Este o evoluţie periculoasă pentru Gorbaciov.

– Care este orarul americanilor?

– Vor face presiuni asupra europenilor din Vest la întâlnirea NATO din mai.

– Rahat, spuse Dimka. Avem probleme.

*

Rebecca Held se afla în apartamentul ei din Hamburg, seara târziu, lucrând, cu hârtiile împrăştiate pe masa rotundă din bucătărie. Pe tejghea erau o ceaşcă murdară de cafea şi o farfurie cu firimituri de la sandviciul pe care îl mâncase la cină. Se dezbrăcase de hainele elegante de lucru, se demachiase, făcuse duş, se îmbrăcase cu o lenjerie de corp veche şi largă şi îşi pusese un şal vechi, din mătase.

Se pregătea pentru prima vizită în Statele Unite. Avea să meargă împreună cu şeful ei, Hans-Dietrich Genscher, vicecancelarul Germaniei, ministru de externe şi şeful Partidului Liber Democrat din care făcea parte. Misiunea lor era să le explice americanilor că nu mai voiau arme nucleare. Sub conducerea lui Gorbaciov, Uniunea Sovietică devenise mai puţin ameninţătoare. Armele nucleare modernizate nu doar că erau inutile: de fapt, ar fi putut fi contraproductive, subminând mişcările de pace ale lui Gorbaciov şi întărind mâna uliilor din Moscova.

Citea o estimare a serviciilor de informaţii germane cu privire la lupta pentru putere din Kremlin, când sună soneria.

Se uită la ceas. Era ora 9.30. Nu aştepta niciun vizitator şi, cu siguranţă, nu era îmbrăcată corespunzător pentru a primi pe cineva. Totuşi, probabil că era un vecin din aceeaşi clădire cu vreo cerere trivială, cum ar fi să ceară cu împrumut o cutie cu lapte.

Nu merita o gardă de corp permanentă: din fericire, nu era destul de importantă încât să atragă teroriştii. În acelaşi timp, uşa ei avea un vizor, astfel încât putea verifica înainte de a deschide.

Rămase suprinsă să-l vadă afară pe Frederik Bíró.

Avea îndoieli. O vizită-surpriză de la amantul său era o încântare – dar ea părea foarte speriată. La vârsta de 57 de ani, orice femeie voia timp ca să se pregătească înainte de a se afişa înaintea bărbatului ei.

Nu putea însă să-i ceară să aştepte pe hol cât timp s-ar fi machiat şi şi-ar fi schimbat lenjeria.

Deschise uşa.

– Draga mea, spuse el şi o sărută.

– Mă bucur să te văd, dar m-ai prins nepregătită, zise ea. Arăt groaznic.

El intră şi închise uşa. O ţinu la distanţă şi o studie.

– Păr ciufulit, ochelari, cămaşă de noapte, picioare goale, spuse el. Arăţi adorabil.

Ea râse şi îl conduse în bucătărie.

– Ai luat cina? îl întrebă ea. Să-ţi fac o omletă?

– Doar o cafea, te rog. Am mâncat în avion.

– Ce faci la Hamburg?

– M-a trimis şeful meu. Fred se aşează la masă. Prim-ministrul Németh va veni în Germania săptămâna viitoare, ca să-l vadă pe cancelarul Kohl. Îi va pune o întrebare lui Kohl. Ca toţi politicienii, vrea să ştie răspunsul înainte să pună întrebarea.

– Ce întrebare?

– Trebuie să-ţi explic.

Puse o ceaşcă de cafea în faţa lui Fred.

– Continuă, am la dispoziţie o noapte întreagă.

– Sper să nu dureze atât de mult. O atinse pe picior, pe sub halat. Am alte planuri. Îi atinse lenjeria intimă. Oh! spuse el. Chiloţei largi.

Ea roşi.

– Nu te aşteptam!

El rânji.

– Aş putea să-mi bag ambele mâini acolo – poate ambele braţe.

Ea îi împinse mâna şi se mută de cealaltă parte a mesei.

– Mâine îmi voi arunca toată lenjeria intimă veche. Stătea în partea opusă lui. Nu mă face să mă simt jenată și spune-mi de ce ești aici.

– Ungaria își va deschide granița cu Austria.

Rebecca crezu că nu îl auzise bine.

– Despre ce vorbești?

– Ne vom deschide granița. Vom lăsa gardul să se deterioreze. Vom elibera oamenii, să poată pleca unde vor.

– Nu vorbești serios.

– Este o decizie și economică, și politică. Gardul se prăbușește și nu ne permitem să-l reconstruim.

Rebecca începea să înțeleagă.

– Dar, dacă ungurii pot să iasă, atunci, toată lumea poate. Cum îi veți opri pe cehi, pe iugoslavi, pe polonezi...

– Nu o vom face.

– ...pe germanii din Est. O, Dumnezeule, familia mea va putea să plece.

– Da.

– Așa ceva nu se poate întâmpla. Sovieticii nu o vor permite.

– Németh a fost la Moscova și i-a spus lui Gorbaciov.

– Și ce a răspuns Gorbi?

– Nimic. Nu este mulțumit, dar nu va interveni. Nici el nu-și permite să reînnoiască gardul.

– Dar...

– Am fost acolo, la întâlnirea de la Kremlin. Németh l-a întrebat direct dacă sovieticii vor invada, ca în 1956. Răspunsul lui a fost *niet*.

– Îl crezi?

– Da.

Aceasta era o știre care avea să schimbe lumea. Rebecca lucrase pentru asta toată viața ei politică, dar nu îi venea să creadă că avea să se întâmple cu adevărat: familia ei, liberă să călătorească din estul spre vestul Germaniei! Libertate!

Apoi, Fred spuse:

– Există un posibil inconvenient.

– Mă temeam de asta.

– Gorbaciov a promis că nu va interveni militar, dar nu a eliminat sancțiunile economice.

Rebecca credea că asta era ultima lor problemă.

– Economia Ungariei se va îndrepta spre Occident și va crește.

– Asta vrem, dar va dura un timp. Oamenii ar putea să întâmpine greutăți. Kremlinul ar putea spera să ne împingă spre un colaps economic, înainte ca economia să aibă timp să își revină. Apoi ar putea exista o contrarevoluție.

Rebecca înțelese că el avea dreptate. Era un lucru foarte periculos.

– Știam că e prea frumos ca să fie adevărat, spuse ea deznădăjduită.

– Nu dispera. Avem soluţii. De asta sunt aici.

– Care este planul tău?

– Avem nevoie de sprijinul celei mai bogate ţări din Europa. Dacă obţinem un credit mare de la băncile germane, putem să rezistăm presiunii sovietice. Săptămâna viitoare, Németh îi va cere lui Kohl un împrumut. Știu că nu poţi autoriza un asemenea lucru de una singură, dar speram să pui o vorbă bună. Ce va spune Kohl?

– Nu-mi pot imagina că va refuza, dacă răsplata este deschiderea graniţelor. În afară de câștigul politic, gândește-te ce ar însemna asta pentru economia Germaniei.

– S-ar putea să avem nevoie de o mulţime de bani.

– De cât?

– Probabil că de un miliard de mărci germane.

– Nu-ţi face griji, spuse Rebecca. Vei primi banii.

*

Economia sovietică se înrăutăţea tot mai mult, potrivit raportului CIA prezentat în faţa reprezentantului Congresului, George Jakes. Reformele lui Gorbaciov – descentralizarea, mai multe bunuri de consum, mai puţine arme – nu erau suficiente.

Sateliţii est-europeni erau presaţi să urmeze Uniunea Sovietică prin liberalizarea propriilor economii, însă orice schimbare avea să fie minoră și treptată, prezicea Agenţia. Dacă ţările ar fi respins în mod direct comunismul, atunci Gorbaciov ar fi trimis tancurile.

Lui George, care participa la o şedinţă a Comisiei Camerei de Supraveghere a Serviciilor de Informaţii, acest lucru nu i se părea corect. Polonia, Ungaria şi Cehoslovacia erau înaintea Uniunii Sovietice, îndreptându-se spre libera iniţiativă şi democraţie, iar Gorbaciov nu făcea nimic să le împiedice.

Preşedintele Bush şi secretarul apărării, Cheney, credeau însă cu pasiune în ameninţarea sovietică şi, ca întotdeauna, CIA era sub presiunea de a-i spune preşedintelui ce voia să audă.

Întâlnirea îl lăsă pe George nemulţumit şi temător. Luă elegantul metrou de la Capitoliu înapoi spre clădirea de birouri Cannon House, unde avea un apartament cu trei camere aglomerate. În hol era o recepţie, o canapea pentru vizitatorii care aşteptau şi o masă rotundă pentru şedinţe. Pe o parte se afla zona administraţiei, ticsită cu birourile angajaţilor, cu rafturi de cărţi şi dulapuri pentru acte. Pe partea opusă era camera lui George, cu un birou, o masă de conferinţă şi o fotografie a lui Bobby Kennedy.

Fu intrigat să vadă, pe lista întâlnirilor de după-amiază, un preot din Anniston, Alabama, reverendul Clarence Bowyer, care voia să-i vorbească despre drepturile civile.

George nu avea să uite niciodată oraşul Anniston. Era oraşul în care participanţii la Cursa pentru Libertate fuseseră atacaţi de mulţime, iar autobuzul lor fusese incendiat. Fusese singura dată când cineva încercase, cu adevărat, să-l omoare pe George.

Probabil că acceptase cererea bărbatului de a se întâlni, deşi acum nu îşi amintea de ce. Bănuia că un preot din Alabama care voia să-l vadă era un american de origine africană, dar tresări când asistentul conduse în birou un bărbat alb. Reverendul Bowyer era cam de aceeaşi vârstă cu George, purta un costum gri, o cămaşă albă şi o cravată închisă la culoare, dar era încălţat cu tenişi – poate din cauză că avea mult de mers prin Washington. Dinţii din faţă erau mari, bărbia era mică şi retrasă, iar părul grizonant îl făcea să semene cu o veveriţă. Vag, i se părea cunoscut. Era însoţit de un adolescent care îi semăna.

– Încerc să le aduc Evanghelia lui Iisus Hristos soldaţilor şi celorlalţi muncitori de la depozitul armatei din Anniston, spuse Bowyer prezentându-se. Mulţi membri ai congregaţiei mele sunt americani de origine africană.

Bowyer era sincer, îşi spuse George; avea o biserică mixtă, ceea ce era neobişnuit.

– De ce vă interesează drepturile civile, părinte?

– Ei bine, domnule, când eram tânăr, am fost segregaţionist.

– Mulţi oameni au fost, spuse George. Toţi am învăţat multe lucruri de atunci.

– Am făcut mai mult decât să învăţ, zise Bowyer. Am petrecut zeci de ani în pocăinţă.

Acest lucru părea puţin cam dur. Unii dintre cei care solicitau întrevederi cu reprezentantul Congresului erau mai mult sau mai puţin nebuni. Angajaţii lui George făceau tot ce puteau să înlăture nebunii, dar, din când în când, mai scăpa câte unul. Totuşi, Bowyer îi părea destul de întreg la minte lui George.

– Pocăinţă, repetă George trăgând de timp.

– Domnule congresmen Jakes, spuse solemn Bowyer, am venit aici să-mi cer scuze.

– Pentru ce, mai exact?

– În 1961 te-am lovit cu o rangă. Cred că ţi-am rupt mâna.

Într-o clipă, George înţelese de ce bărbatul îi părea cunoscut. Se aflase în mulţimea de la Anniston. Încercase să o lovească pe Maria, dar George îşi întinsese braţul. Încă îl durea când era frig. George îl fixă uimit cu privirea pe preotul cinstit.

– Aşadar, tu ai fost, spuse el.

– Da, domnule. Nu am nicio scuză. Ştiam ce făceam, şi am greşit. Dar nu v-am uitat niciodată. Vreau doar să ştiţi cât de rău îmi pare şi voiam ca fiul meu, Clam, să fie martor la mărturisirea faptelor mele rele.

George era zăpăcit. Nimic asemănător nu i se mai întâmplase vreodată.

– Aşadar, ai devenit preot, spuse el.

– La început, am devenit un beţiv. Din cauza whisky-ului, mi-am pierdut slujba, casa şi maşina. Apoi, într-o duminică, Dumnezeu mi-a ghidat paşii spre o mică misiune aflată într-o baracă, într-un cartier sărac. Preotul – care, întâmplător, era negru – a citat din capitolul 25 al Evangheliei după Matei, în special versetul cu numărul 40: „Întrucât aţi făcut unuia dintr-aceşti fraţi ai Mei, prea mici, Mie Mi-aţi făcut".

George auzise de mai multe ori acel verset. Mesajul său era că un rău făcut oricui era un rău făcut lui Iisus. Pe americanii de origine africană, cărora li se făcuse mai mult rău decât majorităţii cetăţenilor, acea noţiune îi consola foarte mult. Versetul era citat chiar şi pe fereastra galeză din Biserica Baptistă de pe Sixteenth Street, din Birmingham.

– Am intrat în biserică pentru a-mi bate joc şi am ieşit mântuit, spuse Bowyer.

– Mă bucur să aud că v-aţi schimbat, părinte, răspunse George.

– Nu merit iertarea dumneavoastră, domnule congresmen, dar sper la cea a lui Dumnezeu. Bowyer se ridică în picioare. Nu vă mai răpesc din timpul preţios. Mulţumesc.

Şi George se ridică în picioare. Simţea că nu-i răspunsese în mod adecvat bărbatului aflat sub influenţa emoţiilor puternice.

– Înainte de a pleca, spuse el, să dăm mâna. Îi cuprinse palma lui Bowyer cu ambele mâini. Dacă Dumnezeu te poate ierta, Clarence, cred că ar trebui să o fac şi eu.

Bowyer se înecă de emoţie. Lăcrima când dădu mâna cu George.

Din impuls, George îl îmbrăţişă. Bărbatul tremura, suspinând.

După un minut, George se retrase. Bowyer încercă să vorbească, dar nu reuşi. Plângând, se întoarse şi ieşi din cameră.

Fiul său îi strânse mâna lui George.

– Mulţumesc, domnule congresmen, spuse băiatul cu o voce tremurândă. Nu vă pot spune cât de mult înseamnă pentru tatăl meu faptul că l-aţi iertat. Sunteţi un om minunat, domnule.

Îl urmă pe Bowyer afară din cameră.

George se aşeză din nou, uluit. „Ei bine, se gândi el, ce spui de asta?"

*

În seara aceea, îi povesti Mariei ce se întâmplase.

Reacţia ei fu lipsită de empatie.

– Presupun că este dreptul tău să-i ierţi, ţie ţi-a fracturat braţul, spuse ea. Eu nu prea am milă de segregaţionişti. Aş vrea să-l văd pe reverendul Bowyer la închisoare pentru câţiva ani sau legat în lanţuri. Apoi, poate i-aş accepta scuzele. Toţi acei judecători corupţi, poliţiştii brutali şi constructorii de

bombe încă umblă liberi, ştii? Nu au fost niciodată aduşi în faţa justiţiei pentru ce au făcut. Probabil că unii primesc pensie. Vor şi iertare? Nu-i voi ajuta să se simtă confortabil. Dacă vinovăţia lor îi face să se simtă nefericiţi, mă bucur. E cel mai puţin grav lucru pe care îl merită.

George zâmbi. Maria devenise mai curajoasă la 50 de ani. Era una dintre cele mai în vârstă persoane din Departamentul de Stat, respectată atât de republicani, cât şi de democraţi. Era încrezătoare în sine şi autoritară.

Erau în apartamentul ei, iar ea gătea cina, biban de mare umplut cu ierburi, în timp ce George aşeza masa. O aromă delicată umplu camera, făcându-l pe George să saliveze. Maria îi umplu paharul cu vin Lynmar Chardonnay, apoi puse broccoli în aparatul de gătit cu aburi. Cântărea puţin mai mult decât înainte şi încerca să mănânce uşor, fără grăsimi, ca George.

După cină, îşi băură cafeaua pe canapea. Maria era calmă.

– Vreau să pot privi înapoi şi să spun că lumea era un loc mai sigur când am părăsit Departamentul de Stat decât atunci când am sosit, spuse ea. Vreau ca nepoţii şi nepoatele mele, şi finul meu, Jack, să-şi poată crească copiii fără ameninţarea unei superputeri nucleare deasupra capetelor. Apoi voi putea spune că mi-am petrecut bine viaţa.

– Înţeleg ce simţi, spuse George, dar pare un vis. Este posibil?

– Poate. Blocul sovietic este mai aproape de prăbuşire decât în orice altă perioadă de după cel de-al Doilea Război Mondial. Ambasadorul nostru de la Moscova crede că doctrina Brejnev este moartă.

Doctrina lui Brejnev spunea că Uniunea Sovietică controla Europa de Est, aşa cum doctrina Monroe oferea aceleaşi drepturi Statelor Unite ale Americii în America de Sud.

George dădu din cap.

– Dacă Gorbaciov nu mai vrea să conducă imperiul comunist, este un câştig geopolitic imens pentru Statele Unite.

– Ar trebui să facem tot ce putem ca să-l ajutăm pe Gorbaciov să rămână la putere. Nu o facem însă, pentru că preşedintele Bush crede că toată situaţia este o înşelare a încrederii, întreprinsă de Gorbaciov. Aşadar, chiar plănuieşte să mărească numărul armelor nucleare în Europa.

– Ceea ce garantează subminarea lui Gorbaciov şi îi încurajează pe uliii din Kremlin.

– Exact. În orice caz, am o mulţime de germani care vin mâine să încerce să-l lămurească.

– Succes, spuse sceptic George.

– Mda.

George îşi băuse cafeaua, dar nu voia să plece. Se simţea confortabil, plin de mâncare bună şi vin şi îi plăcea să stea de vorbă cu Maria.

– Știi ceva? spuse el. În afară de fiul și de mama mea, îmi placi mai mult decât oricine altcineva.

– Ce face Verena? întrebă tăios Maria.

George zâmbi.

– Se întâlnește cu vechiul tău iubit, Lee Montgomery. Acum, lucrează ca editor la *Washington Post*. Cred că este o relație serioasă.

– Bun.

– Îți amintești... Probabil că nu ar fi trebuit să o spună, dar băuse o jumătate de sticlă de vin și se gândi: „Ce naiba?“ Îți amintești când am făcut sex pe canapeaua asta?

– George, spuse ea, nu o fac suficient de des încât să uit.

– Din nefericire, nici eu.

Ea râse, dar spuse:

– Mă bucur.

El era nostalgic.

– Când s-a întâmplat?

– În noaptea în care a demisionat Nixon, acum 15 ani. Erai tânăr și frumos.

– Iar tu erai aproape la fel de frumoasă ca astăzi.

– Lingușitorule.

– A fost plăcut, nu-i așa? Sexul, vreau să spun.

– Plăcut? Încercă să se prefacă ofensată. Atât?

– A fost grozav.

– Da.

Se simțea copleșit gândindu-se la toate ocaziile pierdute.

– Ce s-a întâmplat cu noi?

– Trebuia să mergem pe drumuri diferite.

– Cred că da. Se făcu liniște, apoi George întrebă: Vrei să o facem din nou?

– Am crezut că nu mă vei mai întreba.

Se sărutară, iar el își aminti imediat cum se întâmplase prima dată: foarte relaxat, foarte natural, foarte potrivit.

Corpul ei se schimbase. Era mai moale, mai puțin ferm, pielea mai uscată la atingerea lui. Presupunea că același lucru era valabil și pentru corpul său: mușchii de luptător dispăruseră de mult. Dar nu conta. Buzele și limba ei fremătau sub ale lui, iar el simțea aceeași plăcere aprinsă de a fi atras în brațele unei femei senzuale și iubitoare.

Ea îi desfăcu nasturii de la cămașă. În timp ce el se dezbrăca, ea se ridică în picioare și își dădu rapid jos rochia.

– Înainte de a merge mai departe... spuse George.

– Ce? Ea se așeză din nou. Te-ai răzgândit?

– Din contră. Apropo, drăguț sutien.

– Mulțumesc. Poți să mi-l dai jos imediat. Ea îi scoase cureaua.

– Vreau să-ţi spun ceva. Cu riscul de a strica totul...

– Spune, zise ea. Riscă.

– Îmi dau seama de ceva. Cred că mi-am dat seama şi înainte.

Îl privi, zâmbi puţin fără să spună nimic, iar el avea cel mai straniu sentiment că ea ştia exact ce urma.

– Mi-am dat seama că te iubesc, spuse el.

– Chiar mă iubeşti?

– Da. Te deranjează? Este în regulă? Am stricat atmosfera?

– Prostule, spuse ea. Eu sunt îndrăgostită de tine de ani de zile.

*

Rebecca sosi la sediul Departamentului de Stat din Washington într-o zi caldă de primăvară. În stratul de flori din faţa clădirii văzu narcisele înflorite, iar ea era plină de speranţă. Imperiul sovietic se şubrezea, poate în mod definitiv. Germania avea şansa să devină unită şi liberă. Americanii aveau nevoie doar de un ghiont în direcţia corectă.

Rebecca se gândea că datorită Carlei, mama ei adoptivă, era aici, în Washington, reprezentându-şi ţara, negociind cu cei mai puternici oameni din lume. În timpul războiului, Carla luase din Berlin o fată îngrozită, în vârstă de 13 ani, de origine evreiască, şi îi insuflase încrederea de a deveni o femeie internaţională de stat. „Trebuie să fac o fotografie şi să i-o trimit", îşi spuse Rebecca.

Împreună cu şeful ei, Hans-Dietrich Genscher, şi cu o mână de asistenţi, intră în clădirea modernă a Departamentului de Stat. Pe culoarul cu două etaje văzură o pictură murală imensă, intitulată *Apărarea Libertăţilor Umane*, care ilustra cele cinci libertăţi, protejate de armata americană.

Germanii fură întâmpinaţi de o femeie pe care o Rebecca o cunoscuse, până acum, doar ca o voce caldă, inteligentă, la telefon: Maria Summers. Rebecca era suprinsă să vadă că Maria era afro-americană. Apoi, se simţi vinovată de faptul că fusese surprinsă: nu exista niciun motiv pentru care un afro-american nu ar fi trebuit să deţină o funcţie înaltă în Departamentul de Stat. În cele din urmă, Rebecca îşi dădu seama că în clădire erau foarte puţine alte feţe cu ten închis la culoare. Maria era neobişnuită, iar surpriza Rebeccăi era, până la urmă, justificată.

Maria era prietenoasă şi primitoare, dar, curând, se dovedi că secretarul de stat James Baker nu simţea la fel. Germanii aşteptară în afara biroului său timp de zece minute. Maria era, în mod clar, îngrozită. Rebecca începu să se îngrijoreze. Nu avea cum să fie un accident. A-l face pe vicecancelarul german să aştepte era o insultă calculată. Probabil că Baker era ostil.

Rebecca mai auzise că americanii făceau lucruri de genul acesta. După aceea, spuneau presei că vizitatorii fuseseră mustraţi din cauza punctelor lor de vedere, iar în presa de acasă apăreau articole jenante. Ronald Reagan

procedase la fel cu liderul opoziţiei britanice, Neil Kinnock, deoarece şi el milita pentru dezarmare.

Rebeccăi nu prea îi păsa de o astfel de insultă. Politicienii bărbaţi pozau mult. Erau doar nişte băieţi care voiau să facă impresie. Însemna totuşi că întrunirea avea să fie, probabil, neproductivă, iar asta nu ajuta la detensionarea situaţiei.

După 15 minute, fură conduşi înăuntru. Baker era înalt, suplu şi avea un accent texan, însă nu era un bădăran de la ţară: era foarte bine îmbrăcat şi bărbierit. Dădu rapid mâna cu Hans-Dietrich Genscher şi spuse:

– Suntem foarte dezamăgiţi de atitudinea ta.

Din fericire, Genscher nu era un fricos. Era vicecancelar al Germaniei şi ministru de externe de 15 ani şi ştia să ignore purtarea grosolană. Un bărbat chel, cu ochelari, avea un chip cărnos şi certăreţ.

– Credem că politica voastră este depăşită, spuse el calm. Situaţia din Europa s-a schimbat şi trebuie să ţineţi cont de asta.

– Trebuie să menţinem puterea intimidării nucleare a NATO, zise Baker ca şi când ar fi repetat o mantră.

Genscher îşi controlă nerăbdarea cu un efort vizibil.

– Nu suntem de aceeaşi părere – şi nici oamenii noştri. Patru din cinci germani vor ca toate armele nucleare să fie retrase din Europa.

– Se lasă păcăliţi de propaganda de la Kremlin!

– Trăim în democraţie. La urma urmelor, poporul decide.

Dick Cheney, secretarul american al apărării, era şi el în încăpere.

– Unul dintre ţelurile principale ale Kremlinului este să denuclearizeze Europa, spuse el. Nu trebuie să cădem în capcana lor!

În mod evident, pe Genscher îl irita să i se ţină lecţii despre politicile europene de oameni care cunoşteau mult mai puţin subiectul decât el. Semăna cu un profesor care încerca, inutil, să le explice un lucru elevilor care erau, în mod voit, obtuzi.

– Războiul Rece s-a terminat, spuse el.

Rebecca fu îngrozită să vadă că discuţia devenea complet inutilă. Nimeni nu asculta: toţi luaseră deja o hotărâre.

Avea dreptate. Cele două părţi făcură schimb de remarci enervante timp de mai multe minute, apoi întâlnirea luă sfârşit.

Nu se făcură fotografii.

În timp ce germanii plecau, Rebecca se chinuia să găsească o soluţie pentru a salva această situaţie, însă nu reuşi.

Pe hol, Maria Summers îi spuse Rebeccăi:

– Nu a mers aşa cum m-am aşteptat.

Nu era o scuză, dar, având în vedere cât îi permitea poziţia ei, semăna cu o scuză.

– Este în regulă, spuse Rebecca. Îmi pare rău că nu s-a dialogat mai mult, în loc să se ţină scorul.

– Putem să facem ceva ca să-i apropiem mai mult pe seniori în ceea ce priveşte această chestiune?

Rebecca era pe cale să spună că nu ştia; apoi îi veni o idee.

– Poate că da, spuse ea. De ce nu-l aduceţi pe preşedintele Bush în Europa? Să vadă cu ochii lui. Rugaţi-l să le vorbească polonezilor şi ungurilor. Cred că s-ar putea să-şi schimbe părerea.

– Aveţi dreptate, spuse Maria. Îi voi sugera asta. Mulţumesc.

– Succes, spuse Rebecca.

Capitolul 60

Lili Franck şi ceilalţi membri ai familiei sale erau uimiţi.

Urmăreau ştirile televiziunii din Germania de Vest. Toată lumea din Germania de Est urmărea televiziunea din Germania de Vest, chiar şi nomenclaturiştii Partidului Comunist: îţi dădeai seama după unghiul antenelor de pe acoperişurile lor.

Părinţii lui Lili, Carla şi Werner, erau acolo, alături de Karolin, Alice şi logodnicul lui Alice, Helmut.

În ziua de 2 mai, graniţa Ungariei cu Austria era deschisă.

Deschiderea nu fusese făcută discret. Guvernul ţinuse o conferinţă de presă la Hegyeshalom, locul în care drumul de la Budapesta spre Viena traversa graniţa. Poate că încercau să provoace reacţia sovieticilor. Cu o mare ceremonie, în faţa a sute de camere străine, alarma electronică şi sistemul de supraveghere fură întrerupte pe întreaga frontieră.

Familia Franck se holba, neîncrezătoare.

Grăniceri cu cleşti mari de tăiat sârmă începură să taie gardul, să ridice panourile mari de sârmă ghimpată, să le ducă şi să le arunce într-o grămadă.

– Dumnezeule, Cortina de Fier se prăbuşeşte, rosti Lili.

– Sovieticii nu vor accepta asta, spuse Werner.

Lili nu era atât de sigură. În acele zile, nu era sigură de nimic.

– Cu siguranţă că ungurii nu ar fi făcut asta dacă nu s-ar fi aşteptat ca sovieticii să accepte, nu-i aşa?

Tatăl ei scutură din cap.

– Poate că ei cred că pot scăpa...

Alice radia de speranţă.

– Asta înseamnă că Helmut şi cu mine putem pleca! spuse ea. Ea şi logodnicul ei îşi doreau cu disperare să plece din Germania de Est. Putem, pur şi simplu, să mergem cu maşina în Ungaria, ca şi când am pleca în vacanţă, apoi să trecem graniţa!

Lili o compătimi: tânjea ca Alice să aibă ocaziile pe care ea le pierduse, dar nu avea cum să fie atât de uşor.

– Chiar putem? Serios? întrebă Helmut.

– Nu, nu puteţi, spuse ferm Werner. Arătă spre televizor. În primul rând, nu văd pe nimeni care să treacă graniţa. Să vedem dacă se întâmplă cu adevărat. În al doilea rând, guvernul Ungariei ar putea să se răzgândească oricând şi să înceapă să aresteze oameni. În al treilea rând, dacă ungurii vor cu adevărat să înceapă să lase oamenii să plece, sovieticii vor trimite tancuri, ca să-i oprească.

Lili credea că tatăl era prea pesimist. Acum în vârstă de 70 de ani, devenea timid la vârsta lui înaintată. Observase asta în afaceri. Dispreţuia ideea telecomenzilor pentru televizoare, iar când acestea deveniseră rapid indispensabile, fabrica lui fusese nevoită să lupte ca să recupereze handicapul.

– Vom vedea, spuse Lili. În următoarele câteva săptămâni, în mod sigur, unii oameni vor încerca să fugă. După aceea, vom afla dacă îi opreşte cineva.

– Dacă bunicul Warner se înşală? întrebă Alice emoţionată. Nu putem, pur şi simplu, să ignorăm o asemenea şansă! Ce ar trebui să facem?

– Pare periculos, rosti Karolin neliniştită.

– Ce te face să crezi că Guvernul Germaniei de Est va continua să ne permită să mergem în Ungaria? o întrebă Werner pe Lili.

– Va fi nevoit să o facă, argumentă Lili. Dacă au anulat concediile de vară a mii de familii, va avea loc o adevărată revoluţie.

– Chiar dacă se va dovedi că e sigur pentru alţii, pentru noi s-ar putea să fie diferit.

– De ce?

– Fiindcă suntem familia Franck, spuse Werner exasperat. Mama ta a fost consilier local social-democrat, sora ta l-a umilit pe Hans Hoffmann, Walli a omorât un grănicer, iar tu şi Karolin cântaţi cântece de protest.. Afacerea familiei noastre este în Berlinul de Vest, pentru ca ei să nu o poată confisca. Dintotdeauna i-am iritat pe comunişti. Ca urmare, din nefericire, suntem trataţi în mod diferit.

– Aşadar, trebuie să luăm măsuri speciale de precauţie, spuse Lili. Alice şi Helmut vor fi şi mai prudenţi.

– Vreau să plec, indiferent de pericol, rosti Alice categorică. Înţeleg riscul şi sunt pregătită să mi-l asum. Îi aruncă o privire plină de reproş bunicului ei. Ai crescut două generaţii sub comunism. Vreau să spun, este brutal, stupid şi falit – totuşi, este încă prezent. Vreau să trăiesc în Occident. La fel şi Helmut. Vrem ca urmaşii noştri să crească în libertate şi prosperitate. Se întoarse spre logodnicul ei. Nu-i aşa?

– Da, răspunse el, deşi Lili simţea că era mai precaut decât Alice.

– Este o nebunie, zise Werner.

Carla vorbi pentru prima dată.

– Nu este o nebunie, dragule, îi spuse ea cu tărie lui Werner. Da, este periculos, dar aminteşte-ţi de lucrurile pe care le-am făcut, riscul pe care ni l-am asumat pentru libertate.

– Unii dintre noi au murit.
Carla nu se opri.
– Dar am crezut că a meritat riscul.
– Era în plin război. Trebuia să-i învingem pe naziști.
– Acesta este războiul lui Alice și al lui Helmut – Războiul Rece.
Werner ezită, apoi oftă.
– Poate că ai dreptate, spuse el reticent.
– Bine, zise Carla. În cazul acesta, să facem un plan.
Lili se uită din nou la televizor. În Ungaria, încă demontau gardul.

*

În ziua alegerilor din Polonia, Tanya merse la biserică împreună cu Danuta, care era printre candidați.

Era o duminică însorită de 4 iunie, cu doar câțiva nori pe un cer albastru. Danuta îi îmbrăcă pe cei doi copii cu hainele cele mai bune și le pieptănă părul. Marek își puse o cravată în culorile roșu și alb ale Solidarității, care erau și culorile drapelului polonez. Danuta purta o pălărie melon albă din paie, cu o pană roșie.

Tanya era plină de îndoială. Chiar se întâmpla așa ceva? Alegeri, în Polonia? Dărâmarea gardului din Ungaria? Dezarmarea Europei? Gorbaciov chiar vorbea serios despre deschidere și restructurare?

Tanya visa la libertate împreună cu Vasili. Aveau să facă turul lumii: Paris, New York, Rio de Janeiro, Delhi. Vasili urma să fie intervievat pentru televiziune și să vorbească despre munca lui și despre anii lungi de taină. Tanya avea să scrie articole de călătorie, poate chiar și o carte.

Când se trezea din reverie, aștepta însă, oră de oră, veștile proaste: baricadele, tancurile, arestările, starea de asediu și bărbații chelioși îmbrăcați în costume, veniți la televiziune ca să anunțe că dejucaseră un complot contrarevoluționar, finanțat de imperialiștii capitaliști.

Preotul le spunea celor din parohia lui să voteze candidații cei mai credincioși. Deoarece toți comuniștii erau, în principiu, atei, era o schimbare clară. Clerului autoritar polonez nu-i prea plăcea mișcarea liberală Solidaritatea, dar știau cine era adevăratul lor inamic.

Vremea alegerilor sosise mai devreme decât se așteptase Solidaritatea. Sindicatul se grăbise să strângă bani, să închirieze birouri, să angajeze personal și să facă o campanie electorală națională, toate în doar câteva săptămâni. Jaruzelski făcuse asta în mod intenționat, ca să prindă Solidaritatea pe picior greșit, știind că guvernul avea o organizare stabilă și pregătită.

Totuși, acesta era ultimul lucru inteligent pe care îl făcuse Jaruzelski. După aceea, comuniștii fuseseră letargici, de parcă ar fi fost atât de siguri că aveau să câștige, încât nu se mai deranjaseră să facă o campania electorală. Sloganul lor,

„Cu noi este mai sigur", părea o reclamă la prezervative. Tanya inclusese acea glumă în raportul TASS şi, spre surpriza ei, editorii nu o scoseseră.

În minţile oamenilor, totul părea a fi un concurs între generalul Jaruzelski, liderul dur al ţării de aproape zece ani, şi electricianul scandalagiu Lech Wałęsa. Danuta se fotografiase împreună cu Wałęsa, aşa cum procedaseră şi ceilalţi candidaţi din partea Solidarităţii, iar fotografiile fuseseră afişate peste tot. În timpul campaniei, sindicatul publică un cotidian, scris în mare parte de Danuta şi de prietenele ei. Afişul cel mai popular al Solidarităţii îl prezenta pe Gary Cooper drept şeriful Will Kane, ţinând un buletin de vot în locul unui pistol, cu sloganul CONFRUNTAREA, 4 IUNIE, 1989.

Poate că incompetenţa campaniei comuniste era ceva de aşteptat, îşi spuse Tanya. La urma urmei, ideea de a merge cu basca în mână în faţa oamenilor, spunându-le „Vă rog să mă votaţi", era complet străină elitei poloneze.

Noua cameră superioară, numită Senat, avea o sută de locuri, iar comuniştii se aşteptau să le câştige pe cele mai multe. Poporul polonez erau cu spatele la zid, din punct de vedere economic, şi probabil că avea să-l voteze pe Jaruzelski în locul nonconformistului Wałęsa, se aştepta Tanya. În camera inferioară, numită Sejm, comuniştii nu puteau pierde, căci 65 la sută din locuri erau rezervate pentru ei şi pentru aliaţii lor.

Aspiraţiile Solidarităţii erau modeste. Membrii sindicatului îşi dădeau seama că, dacă ar fi câştigat o minoritate substanţială de voturi, comuniştii ar fi fost nevoiţi să le ofere un reprezentant în guvern.

Tanya spera că aveau dreptate.

După slujbă, Danuta dădu mâna cu toată lumea din biserică.

Apoi, Tanya şi familia Gorski se îndreptară către secţia de votare. Buletinele de vot erau lungi şi complicate, aşa că Solidaritatea instalase un stand afară, ca să le arate oamenilor cum să voteze. În loc să îşi marcheze candidaţii preferaţi, trebuiau să tragă o linie peste numele celora pe care nu îi plăceau. Membrii echipei de campanie a Solidarităţii arătau voioşi modelul de buletin de vot, cu toţi comuniştii tăiaţi de pe listă.

Tanya îi privi pe oameni votând. Pentru cei mai mulţi dintre ei, era prima dată când participau la nişte alegeri libere. Observă o femeie îmbrăcată sărăcăcios mişcând creionul în josul listei, mormăind împlinită de fiecare dată când identifica un comunist şi trecând cu creionul peste nume, zâmbind satisfăcută. Tanya bănuia că guvernul fusese imprudent în privirea alegerii unui sistem de marcare în care eliminarea putea să ofere un sentiment atât de satisfăcător din punct de vedere fizic.

Vorbi cu unii dintre ei, întrebându-i la ce se gândiseră în timpul votului. „Am votat comuniştii", spuse o femeie într-o haină scumpă. „Ei au făcut posibilă această campanie electorală." Însă mulţi dintre ei păreau să fi ales candidaţii Solidarităţii. Desigur, eşantionul Tanyei nu fusese ales pe baze ştiinţifice.

La prânz, merse acasă la Danuta, apoi cele două femei îl lăsară pe Marek să aibă grijă de copii și plecară cu mașina Tanyei spre sediul Solidarității, care se afla la etajul cafenelei Surprise, în centrul orașului.

Acolo, atmosfera era încurajatoare. Sondajele ofereau un avantaj Solidarității, dar nimeni nu se baza pe ele, deoarece aproape 50 la sută erau nesigure. Totuși, rapoartele care veneau din toată țara spuneau că moralul era ridicat. Chiar și Tanya era veselă și optimistă. Indiferent de rezultat, părea că într-o țară din blocul sovietic avuseseră loc alegeri libere, iar acest lucru în sine era un motiv de bucurie.

În acea seară, după închiderea urnelor de votare, Tanya merse cu Danuta să vadă cum i se numărau voturile. Era un moment tensionat. Dacă autoritățile voiau să trișeze, puteau să măsluiască rezultatul în sute de feluri. Observatorii Solidarității priviră atent, dar nimeni nu văzu vreo neregulă serioasă. Era un lucru uimitor.

Danuta câștigă detașat.

Judecând după privirea ei șocată, Tanya își dădu seama că nu se așteptase cu adevărat la așa ceva.

– Sunt deputat, spuse ea nevenindu-i să creadă. Aleasă de popor. Apoi, zâmbi larg și începu să accepte felicitările tuturor. Atât de mulți oameni o sărutară, încât Tanya începu să-și facă griji în privința igienei.

Imediat ce reușiră să scape, merseră cu mașina pe străzile luminate înapoi spre cafeneaua Surprise, unde toată lumea era adunată în jurul televizoarelor. Rezultatul Danutei nu era singura victorie; candidații Solidarității se descurcaseră mult mai bine decât se așteptară.

– Este minunat! exclamă Tanya.

– Nu, nu este, zise posomorâtă Danuta.

Tanya își dădu seama că oamenii Solidarității fuseseră biruiți. Reacția sumbră în fața veștilor triumfătoare o uimea.

– Ce nu este în regulă?

– Ne descurcăm prea bine, spuse Danuta. Comuniștii nu pot să accepte așa ceva. Vor reacționa.

Tanya nu se gândise la asta.

– Până acum, guvernul nu a câștigat nimic, continuă Danuta. Chiar și unde nu exista opoziție, unii comuniști nu au câștigat nici măcar 50 la sută. Este degradant. Jaruzelski va trebui să respingă rezultatul.

– Voi vorbi cu fratele meu, spuse Tanya.

Avea un număr special, care îi dădea posibilitatea de a suna rapid la Kremlin. Era târziu, dar Dimka încă era la birou.

– Da, Jaruzelski tocmai a telefonat aici, îi spuse el. Înțeleg că au fost umiliți comuniștii.

– Ce a spus Jaruzelski?

– Vrea să impună din nou legea marţială, aşa cum a făcut-o în urmă cu opt ani.

Tanya fu şocată.

– Rahat!

Îşi aminti cum Danuta fusese târâtă spre închisoare de brutele ZOMO, în timp ce copiii ei plângeau. Nu din nou.

– Propune să declare nule alegerile. Încă deţine frâiele puterii, spuse el.

– Este adevărat, zise tristă Tanya. Ei au toate armele.

– Jaruzelski se teme însă să facă asta de unul singur. Vrea sprijinul lui Gorbaciov.

– Ce a spus Gorbi? întrebă Tanya încrezătoare.

– Încă nu a răspuns. Cineva îl trezeşte chiar acum.

– Ce crezi că va face?

– Probabil că îi va spuse lui Jaruzelski să-şi rezolve singur problemele. Asta a tot spus în ultimii patru ani, dar nu pot fi sigur. Să vezi partidul respins atât de evident în nişte alegeri libere... ar putea fi prea mult, chiar şi pentru Gorbaciov.

– Când vei şti?

– Gorbaciov va spune da sau nu, apoi se va culca din nou. Sună-mă într-o oră.

Tanya închise. Nu ştia ce să creadă. În mod clar, Jaruzelski era pregătit să desfiinţeze totul, să-i aresteze pe activiştii Solidarităţii, să arunce libertăţile civile pe fereastră şi să îşi impună dictatura, aşa cum o făcuse în 1981. Aşa se întâmpla întotdeauna când ţările comuniste adulmecau libertatea. Gorbaciov spunea însă că vremurile de demult apuseseră. Era adevărat?

Polonia era pe cale să afle.

Cuprinsă de agonia nesiguranţei, Tanya se holbă la telefon. Ce ar fi trebuit să-i spună Danutei? Nu voia să-i panicheze pe toţi, dar poate că trebuia să îi avertizeze în legătură cu intenţiile lui Jaruzelski.

– Acum şi tu pari tristă. Ce ţi-a zis fratele tău? o întrebă Danuta.

Tanya ezită, apoi hotărî să-i spună că nu se hotărâse nimic, ceea ce era purul adevăr.

– Jaruzelski l-a sunat pe Gorbaciov, dar nu a dat de el.

Continuară să privească ecranele. Solidaritatea câştiga totul. Până acum, comuniştii nu câştigaseră niciun loc. Mai multe rezultate tocmai confirmaseră semnele timpurii. „Victorie răsunătoare“ nu era o expresie destul de puternică: era mai degrabă un tsunami.

În camera de deasupra cafenelei, euforia şi frica erau amestecate. Schimbarea treptată a puterii, la care speraseră toţi, ieşise acum din calcul. Unu din două lucruri avea să se întâmple în următoarele douăzeci şi patru de ore. Comuniştii ar fi putut prelua din nou puterea, cu forţa. În caz contrar, erau terminaţi pentru totdeauna.

Tanya se străduí să aştepte o oră întreagă, înainte de a suna din nou la Moscova.

– Au discutat, spuse Dimka. Gorbaciov a refuzat să susţină o represiune.

– Slavă Cerului, spuse Tanya. Deci, ce are de gând Jaruzelski?

– Să se retragă cât de repede poate.

– Serios?

Tanyei abia îi venea să creadă aceste veşti bune.

– Nu mai are de ales.

– Presupun că aşa este.

– Bucură-te de sărbătoare.

Tanya închise telefonul şi vorbi cu Danuta.

– Nu vor avea loc acte violente, spuse ea. Gorbaciov a eliminat această posibilitate.

– Oh, Dumnezeule, rosti Danuta cu o voce în care neîncrederea şi bucuria se amestecau. Chiar am câştigat, nu-i aşa?

– Da, spuse Tanya cu un sentiment de satisfacţie şi de speranţă, care pornea din inimă. Este începutul sfârşitului.

*

Era mijlocul verii, iar la Bucureşti, pe 7 iulie, era înăbuşitor de cald. Dimka şi Natalya erau acolo, împreună cu Gorbaciov, pentru întâlnirea la nivel înalt a Pactului de la Varşovia. Gazda lor era Nicolae Ceauşescu, dictatorul nebun al României.

Cel mai important punct de pe agendă era „Problema Ungariei". Dimka ştia că fusese trecut pe listă de liderul Germaniei de Est, Erich Honecker. Eliberarea Ungariei ameninţa toate celelalte ţări semnatare ale Tratatului de la Varşovia, atrăgând atenţia asupra naturii represive a regimurilor lor nereformate, dar situaţia era mai rea pentru Germania de Est. Sute de locuitori ai Germaniei de Est, aflaţi în vacanţă în Ungaria, îşi părăseau corturile şi mergeau în pădure, trecând prin găurile din vechiul gard, spre Austria şi spre libertate. Drumurile care duceau de la lacul Balaton spre frontieră erau presărate cu minusculele lor maşini Trabant şi Wartburg, abandonate fără niciun regret. Mulţi nu aveau paşapoarte, dar asta nu conta: erau duşi spre Germania de Vest, unde primeau automat cetăţenie şi erau ajutaţi să-şi facă un rost. Era mai mult ca sigur că, în curând, aveau să-şi înlocuiască vechile maşini cu unele Volkswagen, mai fiabile şi mai confortabile.

Liderii Pactului de la Varşovia se întâlniră într-o încăpere mare, cu mese acoperite de steaguri aranjate într-un dreptunghi. Ca întotdeauna, asistenţi precum Dimka şi Natalya stăteau pe marginea sălii. Honecker era forţa care punea totul în mişcare, dar Ceauşescu era la conducere. El se ridică de pe scaunul său, de lângă cel al lui Gorbaciov, şi începu să atace politicile reformiste

ale guvernului maghiar. Era un bărbat mic şi încovoiat, cu sprâncene stufoase şi ochi de fiară. Cu toate că vorbea câtorva zeci de oameni într-o sală de conferinţe, striga şi gesticula de parcă s-ar fi adresat unor mii de oameni aflaţi pe un stadion. În timp ce vorbea cu emfază, scuipa printre buzele strâmbe. Nu ezită să-şi exprime dorinţa: o repetare a anului 1956. Invocă o invazie a Ungariei conform Tratatului de la Varşovia, pentru a-l elimina pe Miklós Németh în ideea de a aduce ţara sub conducerea ortodoxă a Partidului Comunist.

Dimka privi prin încăpere. Honecker dădea din cap. Chipul durului lider ceh Miloš Jakeš afişa o expresie de aprobare. Todor Jivcov al Bulgariei era, în mod clar, de acord. Doar liderul Poloniei, generalul Jaruzelski, stătea nemişcat şi inexpresiv, poate umilit de înfrângerea suferită în cadrul alegerilor.

Toţi aceşti oameni erau tirani violenţi, oameni care torturau şi comiteau crime în masă. Stalin nu fusese o excepţie, fusese liderul comunist tipic. Orice sistem politic care le permitea unor asemenea oameni să conducă era rău, gândi Dimka. „De ce a durat atât timp să ne dăm seama?“

Dimka, la fel ca mulţi dintre cei din sală, îl privea pe Gorbaciov.

Discursul nu mai conta. Nu mai conta cine avea sau nu dreptate. Nimeni din sală nu avea puterea de a acţiona fără acordul bărbatului cu pata de culoarea vinului pe chelie.

Dimka credea că ştia ce avea să facă Gorbaciov, dar nu putea fi niciodată sigur. Gorbaciov era împărţit, ca imperiul pe care îl conducea, între tendinţele conservatoare şi cele reformiste. Discursurile nu prea aveau cum să-l determine să se răzgândească. În cea mai mare partea a timpului, nu făcu nimic altceva decât să pară plictisit.

Ceauşescu aproape că începu să ţipe. În acel moment, Gorbaciov îi întâlni privirea lui Miklós Németh. Rusul îi zâmbi discret ungurului, în timp ce Ceauşescu scuipa salivă şi venin.

Apoi, spre uimirea totală a lui Dimka, Gorbaciov făcu un semn cu ochiul.

Gorbaciov mai zâmbi o secundă, după care privi în altă pare şi îşi reluă expresia plictisită.

*

Maria reuşi să-l evite pe Jasper Murray până aproape de sfârşitul vizitei preşedintelui Bush în Europa.

Nu îl întâlnise niciodată pe Jasper. Ştia cum arată: îl văzuse la televizor, la fel ca toată lumea. În realitate, era mai înalt, atâta tot. De-a lungul anilor, ea fusese sursa secretă a câtorva dintre subiectele lui cele mai bune, dar el nu ştia acest lucru. Bărbatul se întâlnea doar cu George Jakes, intermediarul. Erau precauţi, de aceea nu fuseseră descoperiţi niciodată.

Ea ştia toată povestea lui Jasper, faptul că fusese concediat de la *This Day*. Casa Albă făcuse presiuni asupra lui Frank Lindeman, proprietarul reţelei

de televiziune. Aşa ajungea un reporter vedetă să fie exilat. Deşi, cu zarva din Europa de Est şi cu flerul lui Jasper pentru subiecte bune, sarcina se dovedise a fi una de excepţie.

Bush şi anturajul său, inclusiv Maria, ajunseseră în Paris. Maria era pe Champs-Elysées, împreună cu grupul de presă de ziua Bastiliei, pe 14 iulie, privind o interminabilă paradă militară şi aşteptând cu nerăbdare să meargă acasă şi să facă dragoste din nou cu George, când Jasper îi vorbi. Îi arătă un afiş imens cu Evie Williams, care făcea reclamă la cremă de faţă.

– S-a îndrăgostit de mine când avea 15 ani, spuse el.

Maria se uită la fotografie. Din cauza opţiunilor ei politice, Hollywoodul o trecuse pe afiş, dar era şi o mare vedetă în Europa, iar Maria îşi aminti că citise despre linia ei de produse de înfrumuseţare organice, care îi aducea mai mulţi bani decât îi aduseseră vreodată filmele.

– Nu ne cunoaştem, spuse Jasper, dar îl cunosc pe finul tău, Jack Jackes, de când locuiam împreună cu Verena Marquand.

Maria îi întinse mâna precaută. Era întotdeauna periculos să vorbeşti cu reporterii. Indiferent de ce spuneai, simplul fapt că purtai o conversaţie te punea într-o poziţie delicată, deoarece spusele ţi-ar fi putut fi oricând răstălmăcite.

– Mă bucur să te cunosc, în sfârşit, spuse ea.

– Îţi admir realizările, zise el. Dacă ai fi fost un bărbat alb, cariera ta ar fi fost remarcabilă. Pentru că eşti o femeie afro-americană, este uimitoare.

Maria zâmbi. Desigur că Jasper era fermecător – aşa reuşea să îi facă pe oameni să vorbească. Era şi total neserios – şi-ar fi trădat şi mama de dragul unui subiect.

– Cum îţi place Europa? îl întrebă ea pe un ton neutru.

– Acum, este cel mai incitant loc din lume, spuse el. Norocul meu.

– Este grozav.

– Prin contrast, spuse Jasper, această călătorie nu a fost un succes pentru preşedintele Bush.

„Iar începe", se gândi Maria. Se afla într-o poziţie dificilă. Trebuia să apere preşedintele şi politicile Departamentului de Stat, chiar dacă era de acord cu vorbele lui Jasper. Bush eşuase în a prelua conducerea mişcării pentru libertate din Europa de Est: era prea timid. Totuşi, spuse:

– Credem că a fost un fel de victorie.

– Ei bine, trebuie să zici asta. Dar, neoficial, a fost corect ca Bush să-l îndemne pe Jaruzelski – un tiran comunist din vechea gardă – să candideze pentru funcţia de preşedinte al Poloniei?

– Jaruzelski ar putea fi cel mai bun candidat pentru a supraveghea reforma treptată, spuse Maria, deşi nici măcar ea nu credea asta.

– Bush l-a înfuriat pe Lech Wałęsa oferindu-i un ajutor neînsemnat de o sută de milioane de dolari, când Solidaritatea a cerut zece miliarde.

– Preşedintele Bush crede că e bine să fii prudent, argumentă Maria. Consideră că polonezii trebuie să-şi stabilizeze mai întâi economia, apoi să primească ajutor. Altfel, banii vor fi risipiţi. Preşedintele este conservator. S-ar putea să nu-ţi placă asta, dar poporului american îi place. De aceea l-au ales.

Jasper zâmbi, recunoscând un punct marcat, dar continuă:

– În Ungaria, Bush a ridicat în slăvi guvernul comunist pentru eliminarea gardului, nu opoziţia care făcea presiuni. Le-a tot spus ungurilor să nu meargă prea departe, prea repede! Ce fel de sfat este acela, de la un lider al lumii libere?

Maria nu îl contrazise pe Jasper. Avea dreptate, în totalitate. Hotărî să-l facă să schimbe subiectul. Pentru a-şi oferi un moment de gândire, privi un camion cu platformă joasă, care trecea pe lângă ei, ducând o rachetă lungă cu un steag francez pictat într-o parte. Apoi, spuse:

– Pierzi un subiect mai bun.

El ridică sceptic o sprânceană. Acuzaţia aceea nu îi era adesea adusă lui Jasper Murray.

– Continuă, zise el pe un ton puţin amuzat.

– Nu îţi pot spune în mod oficial.

– Atunci, neoficial.

Ea îl privi cu atenţie.

– Atâta vreme cât suntem de acord în această privinţă.

– Suntem.

– Bine. Probabil ştii că unele dintre sfaturile pe care le-a primit preşedintele sugerează că Gorbaciov este un om fals, că *glasnost* şi *perestroika* sunt un fleac comunist şi că toată şarada nu este decât un alt mod de a păcăli Occidentul să lase garda jos şi să se dezarmeze prematur.

– Cine îi dă asemenea sfaturi?

Răspunsul era CIA, Consilierul pentru Securitate Naţională şi Secretarul Apărării, dar Maria nu avea să îi denigreze într-o discuţie cu un ziarist, chiar dacă era una neoficială, aşadar, spuse:

– Jasper, în caz că nu ştii deja, nu eşti ziaristul care credeam că eşti, atât eu, cât şi alţii.

– Bine. Aşadar, care este marele subiect? rânji el.

– Preşedintele Bush a fost dispus să accepte acel sfat – înainte de a veni în această vizită. Subiectul este că el a văzut realitatea din Europa şi şi-a schimbat viziunea în conformitate cu acesta. În Polonia, el a spus: „Am sentimentul ameţitor că sunt martor la crearea pe loc a istoriei".

– Pot să folosesc acel citat?

– Poţi. El mi l-a spus.

– Mulţumesc.

– Acum, președintele crede că schimbarea din lumea comunistă este reală și permanentă și că trebuie să o încurajăm și să o sprijinim, în loc să ne păcălim că nu se petrece cu adevărat.

Jasper se uită lung pe Maria, iar ea crezu că în această privire se citeau respectul și surprinderea.

– Ai dreptate, spuse el în cele din urmă. Acest subiect este mai bun. În Washington, luptătorii Războiului Rece, precum Dick Cheney și Brent Scowcroft, vor fi foarte mânioși.

– Tu ai spus-o, răspunse Maria. Nu eu.

*

Lili, Karolin, Alice și Helmut conduseră de la Berlin spre lacul Balaton, în Ungaria, în Trabantul alb al lui Lili. Ca de obicei, călătoria dură două zile. Pe drum, Lili și Karolin cântară toate melodiile pe care le știau.

Cântau ca să-și ascundă frica. Alice și Helmut aveau de gând să încerce să evadeze spre Occident. Nimeni nu știa ce urma să se întâmple.

Lili și Karolin aveau să rămână în urmă. Cu toate că erau singure, viețile lor erau în Germania de Est. Urau acel regim, dar voiau să i se opună, nu să fugă din fața lui. Pentru Alice și Helmut, care aveau viața în față, situația era diferită.

Lili cunoștea doar doi oameni care încercaseră să plece: pe Rebecca și pe Walli. Logodnicul Rebeccăi căzuse de pe acoperiș, rămânând paralizat pe viață. Walli trecuse cu mașina peste un grănicer și îl omorâse, o traumă care îl urmărise ani de zile. Nu erau precedente fericite. Dar situația era alta acum, nu?

În prima seară petrecută în tabără, întâlniră un bărbat de vârstă mijlocie pe nume Berthold, care stătea în fața cortului, discutând cu șase tineri care beau bere. „Este evident, nu-i așa?“ întrebă el discret, dar ferm. „Toată treaba asta este o capcană întinsă de Stasi. Este noul lor mod de a-i prinde pe cetățenii subversivi.“

Un tânăr, care ședea pe pământ și fuma o țigară, părea sceptic.

– Atunci, cum funcționează?

– Imediat ce treci granița, ești arestat de austrieci. Apoi, te predau poliției ungare, care te trimit înapoi în Germania de Est, încătușat. După aceea, intri direct în camerele de interogare ale sediului Stasi, din Lichtenberg.

– De unde știi asta? întrebă o fată care stătea în apropiere.

– Vărul meu a încercat să treacă granița pe aici, spuse Berthold. Ultimul lucru pe care mi l-a spus a fost: „Îți voi trimite o vedere din Viena“. Acum este într-o închisoare din apropiere de Dresda și lucrează într-o mină de uraniu. Este singurul mod în care guvernul nostru îi poate face pe oameni să intre în acele mine, deoarece nimeni altcineva nu ar face-o; radiațiile cauzează cancer la plămâni.

Familia discută în şoaptă despre teoria lui Berthold înainte de a merge la culcare.

– Berthold este unul dintre acei atotştiutori. De unde a aflat că vărul lui lucrează într-o mină de uraniu? Guvernul nu recunoaşte folosirea prizonierilor în acest fel, spuse Alice indignată.

Helmut era însă îngrijorat.

– Poate că este un idiot, dar ce-ar fi dacă povestea lui ar fi adevărată? Graniţa ar putea fi o capcană.

– De ce ar austriecii trimite emigranţii înapoi? întrebă Alice. Lor nu le place comunismul.

– Poate că nu vor să suporte problemele şi cheltuielile. De ce le-ar păsa austriecilor de germanii din Est?

Se contraziseră vreme de o oră şi nu ajunseră la nicio concluzie. Lili rămase trează mult timp, făcându-şi griji.

În dimineaţa următoare, în sala de mese, Lili îl zări pe Berthold expunându-şi teoriile altor tineri, în faţa unei farfurii mari cu şuncă şi brânză. Vorbea serios sau era un instigator care lucra pentru Stasi? Simţea că trebuie să afle. Părea că omul avea de gând să mai stea acolo ceva timp. Din impuls, hotărî să caute în cortul lui. Părăsi încăperea.

Corturile nu erau asigurate: turiştii erau sfătuiţi doar să nu lase bani sau alte bunuri nesupravegheate. Cu toate acestea, intrarea cortului lui Berthold era strâns legată.

Lili începu să dezlege şireturile, încercând să pară relaxată, ca şi când ar fi avut tot dreptul să o facă. Inima îi bătea cu putere în piept. Se strădui să nu le arunce priviri vinovate oamenilor care treceau pe lângă ea. Era obişnuită să se strecoare – spectacolele pe care le dădea alături de Karolin erau întotdeauna semilegale, dar nu mai făcuse niciodată aşa ceva. Dacă Berthold şi-ar fi abandonat mai devreme micul dejun din cine ştie ce motiv şi s-ar fi întors mai repede, ce ar fi spus? „Ups, am greşit cortul, îmi pare rău!“ Toate corturile semănau între ele. Ar fi putut să nu o creadă – dar ce ar fi putut face, să se ducă la poliţie?

Ea deschise clapa şi intră.

Berthold era îngrijit, pentru un bărbat. Hainele lui erau împăturite într-o valiză şi avea un sac plin de haine. Într-o geantă din burete se găseau un aparat de ras şi un săpun. Patul era făcut din pânză întinsă pe tuburi de metal. Lângă pat avea un teanc mic de reviste în limba germană. Toate păreau doar nişte obiecte nevinovate.

„Nu te grăbi, îşi spuse ea. Caută atentă indiciile. Cine este acest bărbat şi ce caută aici?“

Pe patul de campanie era împăturit un sac de dormit. Când Lili îl ridică, simţi ceva greu. Desfăcu fermoarul şi scotoci înăuntru. Găsi o carte cu fotografii pornografice – şi un pistol.

Era un pistol mic și negru, cu o țeavă scurtă. Nu știa multe despre armele de foc și nu putea identifica fabricantul, dar credea că era ceea ce se numea un pistol de nouă milimetri. Părea făcut să fie ascuns.

Îl îndesă în buzunarul de la blugi.

Avea răspunsul la întrebarea ei. Berthold nu era un lăudăros atotștiutor. Era un agent Stasi, trimis aici ca să răspândească povești de groază și să descurajeze evadatorii.

Lili reîmpături sacul de dormit și ieși din cort. Berthold nu se zărea nicăieri. Legă rapid clapa cortului, cu degetele tremurându-i. Alte câteva secunde și avea să fie în siguranță. Imediat ce Berthold și-ar fi căutat arma, și-ar fi dat seama că fusese acolo cineva, dar, dacă ar fi putut scăpa acum, nu ar fi știut niciodată cine. Lili se gândi că nici măcar nu avea să raporteze poliției ungare furtul, întrucât aceasta cu siguranță nu ar fi aprobat aducerea unui pistol de către un agent secret german în taberele lor de vacanță.

Se îndepărtă rapid.

Karolin era în cortul lui Helmut și al lui Alice, vorbind în șoaptă, dezbătând încă dacă trecerea graniței era o capcană. Lili întrerupse discuția.

– Berthold este agent Stasi, spuse ea. Am căutat în cortul lui.

Scoase arma din buzunar.

– E un Makarov, spuse Helmut, care făcuse armata. Un pistol sovietic semiautomat, aflat în dotarea celor de la Stasi.

– Dacă granița chiar este o capcană, Stasi ar ține secret acest fapt. Felul în care Berthold spune tuturor acest lucru, dovedește că nu este adevărat, rosti Lili.

– Este suficient pentru mine. Plecăm, încuviință Helmut.

Se ridicară toți în picioare.

– Vrei să scap de armă? o întrebă Helmut pe Lili.

– Da, te rog.

Ea i-l înmână ușurată.

– Voi găsi un loc pustiu pe plajă și îl voi arunca în lac.

În timp ce Helmut făcea asta, femeile puneau prosoapele, costumele de baie și flacoanele cu loțiune de bronzat în portbagajul Trabantului, ca și când ar fi mers la plajă, menținând imaginea falsă a unei vacanțe de familie. Când Helmut se întoarse, merseră la băcănie și cumpărară brânză, pâine și vin pentru picnic.

Apoi, se îndreptară spre Vest.

Lili se tot uita înapoi, dar, din câte își putea da seama, nu îi urmărea nimeni.

Străbătură optzeci de kilometri și ieșiră de pe drumul principal când ajunseră în dreptul graniței. Alice avea o hartă și o busolă. În timp ce se învârteau pe drumurile de țară, pretinzând că sunt în căutarea unui loc pentru un picnic în pădure, văzură câteva mașini cu numere de Germania de Est abandonate pe marginea drumului și știură că se aflau în zona potrivită.

Nu se vedea nicio urmă a autorităţilor, dar Lili tot îşi făcea griji. În mod clar, poliţia secretă din Germania de Est era interesată de cei care voiau să evadeze, dar probabil că nu puteau face nimic.

– Cred că suntem la mai puţin de un kilometru de gard, spuse Alice în timp ce traversau un mic lac.

Câteva secunde mai târziu, Helmut, care era la volan, ieşi de pe drum pe o cărare nepavată, printre copaci. Opri maşina în luminiş, la câţiva paşi de apă.

Opri motorul.

– Ei bine, spuse el în linişte, ne vom preface că luăm masa?

– Nu, zise Alice, cu vocea gâtuită din cauza tensiunii. Vreau să plec, acum.

Coborâră toţi din maşină.

Alice merse în faţă, cercetând busola. Drumul era uşor, fără lăstari care să le încetinească ritmul. Pini înalţi filtrau lumina soarelui, aruncând petice de aur pe covorul de ace de sub picioare. Pădurea era liniştită. Lili auzi strigătul unei păsări şi, ocazional, vuietul îndepărtat al unui tractor.

Trecură pe lângă un Wartburg Knight, ascuns pe jumătate de crengile joase, cu geamurile sparte şi cu aripile deja ruginite. O pasăre zbură din portbagajul deschis, iar Lili se întrebă dacă îşi făcuse cuib acolo.

Scruta constant împrejurimile, căutând petice de verde sau de gri care ar fi trădat o uniformă, dar nu văzu niciuna. Helmut era la fel de atent, observă ea.

Urcară o pantă, apoi pădurea se termina brusc. Ieşiră pe o fâşie de pământ gol şi văzură gardul la o distanţă de o sută de metri.

Nu era impresionant. Stâlpii erau din lemn brut, cioplit. Avea câteva rânduri de sârmă, care, probabil, fuseseră cândva electrificate. Rândul de sus, aflat la o înălţime de doi metri, era din sârmă ghimpată simplă. În depărtare se zărea un câmp de grâu, care se cocea în soarele de august.

Traversară fâşia goală şi ajunseră la gard.

– Putem să ne căţărăm pe gard chiar aici, spuse Alice.

– Sigur au întrerupt electricitatea...? întrebă Helmut.

– Da, răspunse Alice.

Nerăbdătoare, Karolin întinse mâna şi atinse firul. Atinse toate firele, apucându-le ferm.

– Este întreruptă, spuse ea.

Alice o sărută şi le îmbrăţişă pe mama ei şi pe Lili. Helmut le dădu mâna.

La o distanţă de o sută de metri, de pe o pantă, apărură doi soldaţi cu tunici gri şi şepcile înalte şi ascuţite ale grănicerilor unguri.

– O, nu! rosti Lili.

Cei doi bărbaţi îndreptară puştile spre ei.

– Nu mişcaţi, spuse Helmut.

– Nu pot să cred cât de aproape am ajuns! spuse Alice.

Începu să plângă.

– Nu dispera, zise Helmut. Încă nu s-a terminat.

Apropiindu-se, grănicerii coborâră puştile şi vorbiră în germană. Fără îndoială că ştiau exact ce se întâmpla.

– Ce faceţi aici? întrebă unul din ei.

– Am venit la picnic în pădure, răspunse Lili.

– La picnic? Serios?

– Nu avem intenţii rele!

– Nu aveţi voie aici.

Lili se temea, disperată, că soldaţii urmau să îi aresteze.

– Bine, bine, spuse ea. Ne vom întoarce!

Se temea că Helmut s-ar fi putut împotrivi. Ar fi putut fi omorâţi, toţi patru. Simţi că tremura şi că picioarele îi erau slăbite.

– Aveţi grijă, spuse al doilea grănicer. Arătă de-a lungul gardului, în direcţia din care venise. La patru sute de metri de aici, este o spărtură în gard. Aţi putea să treceţi graniţa din greşeală.

Cei doi grăniceri se uitară unul la celălalt şi râseră din toată inima. Apoi plecară.

Lili se holbă uimită la bărbaţii care se îndepărtau. Continuau să meargă fără să privească înapoi. Tăcuţi, Lili şi ceilalţi îi priviră cum dispăreau.

Apoi Lili rosti:

– Păreau să ne spună...

– ...cum să găsim gaura din gard! zise Helmut. Haideţi, repede!

Se grăbiră în direcţia indicată de grănicer. Rămaseră la marginea pădurii, în caz că trebuiau să se ascundă. După patru sute de metri, ajunseră într-un loc în care gardul era rupt. Stâlpii din lemn fuseseră scoşi, iar firele, tăiate pe alocuri, erau întinse pe pământ. Părea că un camion trecuse prin gard. Pământul era bătătorit peste tot, iar iarba, uscată şi rară. Dincolo de spărtură, o cărare dintre cele două câmpuri conducea spre un grup îndepărtat de copaci, în zare ivindu-se câteva acoperişuri: era un sat sau poate doar un cătun.

Libertate.

Într-un mic pin din apropiere, atârnau inele de chei; treizeci, patruzeci, poate cincizeci. Oamenii îşi lăsaseră cheile de la apartamente şi maşini, un gest sfidător prin care să arate că nu aveau să se mai întoarcă vreodată. Când o briză uşoară mişca ramurile, metalul strălucea în lumina soarelui. Semăna cu un pom de Crăciun.

– Nu ezitaţi, spuse Lili. Ne-am luat rămas-bun acum zece minute. Plecaţi.

– Mamă, Lili, vă iubesc, spuse Alice.

– Plecaţi, zise Karolin.

Alice îl luă de mână pe Helmut.

Lili privi de-a lungul fâşiei goale de lângă gard. Nu se vedea nimeni.

Cei doi tineri trecură prin spărtura din gard, păşind atent pe gardul căzut.

Pe partea cealaltă, se opriră şi le făcură semn cu mâna, chiar dacă erau la doar trei metri distanţă.

– Suntem liberi! exclamă Alice.

– Transmite-i lui Walli dragostea mea, zise Lili.

– Şi a mea, rosti Karolin.

Alice şi Helmut plecară, ţinându-se de mână, pe cărarea dintre câmpurile cu grâne.

În capătul îndepărtat, le făcură din nou cu mâna.

Apoi intrară în sat şi nu se mai văzură.

Karolin plângea.

– Mă întreb dacă îi vom mai vedea vreodată, spuse ea.

Capitolul 61

Berlinul de Vest îl făcea pe Walli să fie nostalgic. Își amintea că fusese un adolescent cu o chitară, cântând piesele de succes ale formației Everly Brothers în clubul de muzică folk din Minnesänger, chiar de pe Ku'damm, visând să plece în America pentru a deveni o vedetă a muzicii pop. „Am obținut ce am vrut, se gândi el, și mult din ce nu am vrut."

În timp ce se caza la hotel, dădu peste Jasper Murray.

– Am auzit că ești aici, spuse Walli. Presupun că este incitant să relatezi despre ceea ce se întâmplă în Germania.

– Este, spuse Jasper. În mod normal, pe americani nu-i interesează știrile din Europa, dar acum este ceva special.

– Emisiunea ta, *This Day*, nu mai este la fel fără tine. Am auzit că i-a scăzut audiența.

– Poate ar trebui să mă prefac că-mi pare rău. Ce pui la cale zilele acestea?

– Un nou album. L-am lăsat pe Dave să mixeze în California. Probabil că îl va compromite cu instrumente cu coarde și cu un *glockenspiel*.

– Ce te aduce la Berlin?

– Mă întâlnesc cu fiica mea, Alice. A fugit din Germania de Est.

– Părinții tăi sunt încă acolo?

– Da, și sora mea, Lili. „Și Karolin", se gândi Walli, dar nu spuse nimic. Își dorea ca și ea să fugă. În adâncul inimii lui, încă îi lipsea, în ciuda anilor care trecuseră. Rebecca este aici, în Vest, adăugă el. Acum este o persoană importantă în Ministerul de Externe.

– Știu. M-a ajutat. Poate facem un reportaj despre o familie separată de Zid. Ar arăta suferința umană cauzată de Războiul Rece.

– Nu, spuse ferm Walli. Nu uitase de interviul lui Jasper din anii '60, care cauzase foarte multe probleme pentru familia Franck rămasă în Est. Familia mea va avea de suferit din cauza guvernului din Germania de Est.

– Păcat. În orice caz, mă bucur să te văd.

Walli se cază în apartamentul prezidențial. Deschise televizorul din sufragerie. Televizorul era marca Franck, asamblat în fabrica tatălui său. Știrile erau despre oamenii care fugeau din Germania de Est prin Ungaria, iar acum,

şi prin Cehoslovacia. Lăsă televizorul deschis, cu sonorul redus. Avea obiceiul să lase televizorul deschis când făcea alte lucruri. Fusese încântat să afle că şi Elvis proceda la fel.

Făcu un duş şi îmbrăcă haine curate. Apoi, cineva sună de la recepţie ca să îi spună că Alice şi Helmut erau la parter. „Trimite-i sus", zise Walli.

Era emoţionat, ceea ce era o prostie. Era fiica lui, dar o văzuse doar o dată în ultimii douăzeci şi cinci de ani. Atunci, era doar o adolescentă slabă cu păr lung şi blond, care îi amintea de Karolin, pe care o întâlnise prima dată în anii '60.

Un minut mai târziu, sună soneria, iar el deschise uşa. Alice era acum o tânără femeie, nu o adolescentă stângace. Părul ei blond era tuns bob, deci nu mai semăna atât de mult cu tânăra Karolin, cu toate că avea zâmbetul ei. Era îmbrăcată în haine sărăcăcioase din Germania de Est şi nu purta pantofi cu toc, iar Walli se gândi să o ducă la cumpărături.

O sărută jenat pe ambii obraji şi îi strânse mâna lui Helmut.

Alice privi prin apartament şi spuse:

– Frumoasă cameră.

Nu se compara cu hotelurile din Los Angeles, dar Walli nu îi spuse asta. Avea multe de învăţat, dar şi suficient timp la dispoziţie.

Comandă în cameră cafea şi prăjituri. Luară loc în jurul mesei din sufragerie.

– Este ciudat, spuse sincer Walli. Eşti copila mea, dar suntem doi străini.

– Totuşi, îţi cunosc melodiile, zise Alice. Pe toate. Tu nu ai fost acolo, dar mi-ai cântat toată viaţa.

– Într-un fel, este incredibil.

– Da.

Îi spuseră povestea evadării lor, în detaliu.

– Privind în urmă, a fost uşor, zise Alice. Dar, atunci, am fost speriată de moarte.

Locuiau temporar într-un apartament închiriat pentru ei de contabilul fabricii Franck, Enok Andersen.

– Ce vei face, pe termen lung? întrebă Walli.

– Sunt inginer electrician, dar aş vrea să învăţ despre afaceri, zise Helmut. Săptămâna viitoare plec la drum împreună cu un agent care vinde televizoarele Franck. Tatăl tău, Werner, spune că acesta e începutul.

– În Est, am lucrat la farmacie, zise ea. Probabil că, pentru început, voi face acelaşi lucru aici, dar, într-o zi, mi-ar plăcea să am propriul magazin.

Walli era mulţumit că se gândeau să muncească. În secret, se temuse că ar fi vrut să trăiască pe banii lui, ceea ce ar fi fost rău pentru ei. Zâmbi şi spuse:

– Mă bucur că niciunul dintre voi nu vrea să lucreze în industria muzicii.

– Principalul lucru pe care ni-l dorim este să avem copii, zise Alice.

– Mă bucur foarte mult. Abia aştept să fiu un bunic vedetă de muzică rock. Vă veţi căsători?

– Am mai vorbit despre asta, spuse ea. Trăind în Est, nu ne-a păsat, dar acum am vrea. Ce părere ai?

– Căsătoria nu este o chestiune importantă pentru mine, dar voi fi încântat dacă veţi hotărî să vă căsătoriţi.

– Bun. Tati, vei cânta la nunta mea?

Acest lucru îl surprinse pe Walli şi îl emoţionă peste măsură. Abia se abţinea să nu plângă.

– Bineînţeles, puiule, reuşi el să spună. M-aş bucura să o fac.

Ca să-şi ascundă emoţiile, se întoarse spre televizor.

Pe ecran era difuzată o ştire despre o demonstraţie din seara precedentă din Leipzig, Germania de Est. Protestatarii, care duceau lumânări, mărşăluiau în linişte dinspre biserică. Erau paşnici, dar dubele poliţiei intrau în mulţime, călcând câţiva oameni, apoi poliţiştii coborau şi începeau să-i aresteze.

– Ticăloşii, rosti Helmet.

– Pentru ce protestează? întrebă Walli.

– Pentru dreptul de a călători, răspunse Helmut. Noi am fugit, dar nu ne putem întoarce. Acum, Alice te are pe tine, dar nu îşi poate vizita mama, iar eu sunt separat de ambii părinţi. Nu ştim dacă îi vom mai vedea vreodată.

– Oamenii protestează deoarece nu există niciun motiv pentru care ar trebui să trăim în acest fel. Ar trebui să-mi pot vedea părinţii. Ar trebui să ni se permită să mergem între Est şi Vest. Germania este o singură ţară. Ar trebui să scăpăm de acel zid, spuse Alice mânioasă.

– Amin, rosti Walli.

*

Lui Dimka îi plăcea de şeful lui. În sinea sa, Gorbaciov credea în adevăr. De la moartea lui Lenin, orice lider sovietic fusese un mincinos. Toţi interpretaseră greşit ce era în neregulă şi refuzaseră să recunoască realitatea. Cea mai frapantă caracteristică a conducerii sovietice din ultimii şaizeci şi cinci de ani fusese refuzul de a înfrunta realitatea. Gorbaciov era altfel. Luptându-se să navigheze prin furtuna care lovise Uniunea Sovietică, nu renunţa la principiul călăuzitor, conform căruia adevărul trebuia spus. Dimka îl admira foarte mult.

Atât Dimka, cât şi Gorbaciov erau mulţumiţi de faptul că Erich Honecker fusese destituit de la cârma Germaniei de Est. Honecker pierduse controlul ţării şi al partidului. Erau însă dezamăgiţi de succesorul său. Spre supărarea lui Dimka, adjunctul loial al lui Honecker, Egon Krenz, preluase conducerea. Era acelaşi lucru.

Cu toate acestea, Dimka credea că Gorbaciov ar fi trebuit să-l ajute pe Krenz. Uniunea Sovietică nu putea permite prăbuşirea Germaniei de Est şi

poate că ar fi supravieţuit alegerilor democratice din Polonia şi forţelor care protestau în pieţele Ungariei, dar Germania era altfel. Era împărţită, la fel ca Europa, în Est şi Vest, în comunişti şi capitalişti, iar dacă Germania de Vest urma să câştige, acel lucru avea să semnifice ascendenţa capitalismului şi sfârşitul visului lui Marx şi al lui Lenin. Nici măcar Gorbaciov nu ar fi permis asta – sau ar fi făcut-o?

Krenz făcu pelerinajul obişnuit la Moscova, două săptămâni mai târziu. Dimka dădu mâna cu un bărbat cu faţa cărnoasă şi păr des şi grizonant, al cărui chip trăda o satisfacţie îngâmfată. Poate că, în tinereţe, fusese un bărbat atrăgător.

Gorbaciov îl primi cu o politeţe rece, în biroul mare cu pereţi galbeni, lambrisaţi.

Krenz îi prezentă un raport al şefului planificării economice, spunând că Germania de Est era falită. Raportul fusese ţinut secret de către Honecker, pretindea Krenz. Dimka ştia că adevărul despre economia Germaniei de Est fusese ascuns timp de zeci de ani. Toată propaganda privind creşterea economică fusese o minciună. Productivitatea în fabrici şi mine era cu cincizeci la sută mai scăzută faţă de cea din Occident.

– Am rezistat împrumutând, îi spuse Krenz lui Gorbaciov, care stătea în scaunul din piele neagră în sala mare cu lambriuri galbene, din Kremlin. Zece miliarde de mărci germane pe an.

Chiar şi Gorbaciov era şocat.

– Zece miliarde!?

– Am făcut împrumuturi pe termen scurt pentru a plăti dobânda celor pe termen lung.

– Ceea ce este ilegal, interveni Dimka. Dacă băncile ar afla...

– Dobânda datoriei noastre este de patru miliarde şi jumătate de dolari pe an, ceea ce reprezintă două treimi din toate câştigurile noastre în valută. Avem nevoie de ajutorul vostru pentru a gestiona această criză.

Gorbaciov se enervă. Îi displăcea când liderii est-europeni îi cereau bani.

– Germania de Est este, într-un fel, copilul Uniunii Sovietice. Încercă o glumă masculină: Ar trebui să recunoaşteţi că sunteţi tatăl unuia dintre propriii copii, îl linguşi Krenz.

Gorbaciov nici măcar nu zâmbi.

– Nu ne aflăm în poziţia de a vă oferi asistenţă, spuse el direct. Nu în starea actuală a Uniunii Sovietice.

Dimka era surprins. Nu se aşteptase ca Gorbaciov să fie atât de dur.

Krenz era uimit.

– Atunci, ce voi face?

– Trebuie să fii cinstit cu oamenii tăi şi să le spui că nu pot continua să trăiască aşa cum s-au obişnuit.

– Vor fi probleme, spuse Krenz. Va trebui declarată starea de urgenţă. Vor trebui luate măsuri pentru a preveni un exod în masă, dincolo de Zid.

Dimka credea că această afirmaţie era un fel de şantaj politic. La fel şi Gorbaciov, iar el pufni.

– În cazul acesta, nu vă aşteptaţi să fiţi salvaţi de Armata Roşie, spuse Gorbaciov. Trebuie să rezolvaţi singuri aceste probleme.

Chiar vorbea serios? Uniunea Soietică se dezicea, într-adevăr, de Germania de Est? Entuziasmul lui Dimka crescu, spre uimirea sa. Era Gorbaciov dispus să meargă până la capăt?

Krenz semăna cu un preot care tocmai îşi dăduse seama că Dumnezeu nu există. Germania de Est fusese creată de Uniunea Sovietică, subvenţionată de tezaurul Kremlinului şi protejată de puterea armatei sovietice. Nu reuşea să asimileze ideea că totul se terminase. În mod clar, nu avea habar ce să facă în continuare.

După plecare lui, Gorbaciov îi spuse lui Dimka: „Emite o notă pentru comandanţii forţelor noastre din Germania de Est. Nu trebuie, sub nicio formă, să se implice în conflictele dintre guvernul de acolo şi cetăţeni. Este o prioritate absolută".

„Dumnezeule, gândi Dimka, acesta chiar e sfârşitul?"

*

Până în noiembrie, în fiecare săptămână aveau loc demonstraţii în oraşele mari din Germania de Est. Numărul acestora creştea, iar mulţimile prindeau curaj. Nu puteau fi zdrobite de loviturile brutale ale bastoanelor poliţiştilor.

Lili şi Karolin fură invitate să cânte la un miting în Alexander Platz, nu departe de casa lor. Câteva sute de mii de oameni îşi făcură apariţia în piaţă. Unii pictaseră pancarte imense cu sloganul *WIR SIND DAS VOLK*, „Noi suntem poporul". În jurul pieţei se găseau poliţişti în echipament de luptă, aşteptând ordinul să intre în mulţime cu bastoanele. Poliţiştii păreau însă mai speriaţi decât demonstranţii.

Pe rând, vorbitorii denunţară regimul comunist, iar poliţia nu făcu nimic.

Organizatorii permiseră şi intervenţia vorbitorilor procomunişti şi, spre uimirea lui Lili, apărătorul ales de guvern era Hans Hoffmann. De pe margine, de unde ea şi Karolin îşi aşteptau rândul pentru a urca pe scenă, fixă cu privirea silueta încovoiată şi familiară a bărbatului care îi persecutase familia timp de un sfert de secol. În ciuda hainei lui scumpe de culoare albastră, tremura de frig – sau poate că de frică.

Când Hans încercă să zâmbească amabil, nu reuşi decât să semene cu un vampir. „Tovarăşi! spuse el. Partidul a ascultat vocile poporului şi se vor lua noi măsuri."

Ştiind că era o minciună, mulţimea începu să fluiere, dezaprobându-l.

„Dar trebuie să acţionăm într-o manieră ordonată, recunoscând rolul conducător al partidului în dezvoltarea comunismului."

Fluierăturile se transformară în huiduieli.

Lili îl privi pe Hans cu atenţie. Expresia lui arăta mânie şi frustrare. În urmă cu un an, un cuvânt de-al lui ar fi putut distruge oricare om din mulţime, dar acum, brusc, ei păreau să aibă puterea. Nu reuşi nici măcar să-i facă să tacă. Trebui să ţipe ca să fie auzit, chiar şi cu ajutorul microfonului.

„Mai ales, nu trebuie să transformăm orice membru al organizaţiei securităţii statului într-un ţap ispăşitor din cauza greşelilor fostei conduceri."

Era, pur şi simplu, un apel la compasiune pentru sadicii şi teroriştii care oprimaseră populaţia timp de zeci de ani, iar mulţimea era revoltată. Oamenii îl batjocoriră şi strigară: *Stasi raus,* „Afară cu Stasi".

Hans ţipă cât putu de tare:

– La urma urmei, nu făceau decât să execute nişte ordine!

Acest lucru stârni un vuiet de râsete neîncrezătoare.

Pentru Hans, faptul că se râdea de el era cea mai rea soartă. Era roşu de mânie. Brusc, Lili îşi aminti scena de acum douăzeci de ani, când Rebecca aruncase în Hans cu un pantof, de la fereastra de la etaj. Râsul dispreţuitor al unei vecine îl enervase.

Acum, Hans rămase la microfon, incapabil să acopere zgomotul, dar nedorind să renunţe. Între el şi mulţime se dădea o bătălie a voinţei, iar el pierduse. Expresia lui arogantă se şifonă, şi păru că nu mai avea mult până să plângă. În cele din urmă, se întoarse cu spatele la microfon şi plecă de la pupitru.

Mai aruncă o privire spre mulţimea care râdea şi îl batjocorea, apoi renunţă. În timp ce plecă, o recunoscu pe Lili. Privirile li se întâlniră când ea urcă pe scenă alături de Karolin, ambele cu chitarele în mâini. În acea clipă, el semăna cu un câine bătut atât de rău, încât lui Lili aproape că i se făcu milă de el.

Apoi, ea trecu pe lângă el şi se îndreptă spre mijlocul scenei. O parte din mulţime le recunoscu pe Lili şi pe Karolin, alţii le cunoşteau numele; fură primite cu urale. Femeile se apropiară de microfon. Zdrăngăniră un acord, apoi începură să cânte împreună *This Land is Your Land*[1].

Iar mulţimea se dezlănţui.

*

Bonn era un oraş provincial de pe malul râului Rin. Era o soluţie neobişnuită pentru o capitală naţională şi fusese ales exact din acel motiv, pentru a simboliza natura-i temporară şi credinţa poporului german că, într-o zi, Berlinul avea să fie din nou capitala Germaniei reunite. Asta se întâmplase însă în urmă cu patruzeci de ani, iar oraşul Bonn încă era capitală.

---

[1] Această ţară e ţara ta (n.tr.)

Era un loc plictisitor, dar acest lucru i se potrivea Rebeccăi, deoarece era întotdeauna prea ocupată încât să aibă o viaţă socială, cu excepţia ocaziilor în care Fred Biró sosea în oraş.

Era ocupată. Specialitatea ei era Europa de Est, care trăia agonia unei revoluţii al cărei sfârşit nu îl vedea nimeni. În majoritatea zilelor, lucra la prânz, dar astăzi luă o pauză. Părăsi Ministerul de Externe şi merse de una singură la un restaurant care îi plăcea, unde comandă meniul său preferat, *Himmel und Erde*, „cer-şi-pământ", pregătit din cartofi, mere şi şuncă.

În timp ce mânca, apăru Hans Hoffmann.

Rebecca împinse scaunul în spate şi se ridică în picioare. Primul ei gând fu că venise să o ucidă. Era pe punctul de a striga după ajutor, când îi observă expresia de pe chip. Părea învins şi trist. Frica ei dispăru: nu mai era periculos.

– Te rog, nu te teme, nu vreau să-ţi fac rău, spuse el.

Ea rămase în picioare.

– Ce vrei?

– Să stăm de vorbă. Un minut sau două, nu mai mult.

Pentru o clipă, ea se întrebă cum de reuşise să vină din Germania de Est în Vest; apoi îşi dădu seama că restricţiile privind călătoriile nu se aplicau ofiţerilor de rang înalt din poliţia secretă. Putea face orice voiau. Probabil le spusese colegilor că participa la o misiune de spionaj la Bonn. Poate că aşa şi era.

Proprietarul restaurantului veni şi întrebă:

– Este totul în regulă, doamnă Held?

Rebecca se mai holbă la Hans pentru o clipă, apoi răspunse:

– Da, mulţumesc, Günther, cred că este în regulă.

Se aşeză din nou, iar Hans luă loc în partea opusă a mesei.

Ea ridică furculiţa şi o lăsă din nou jos. Îşi pierduse pofta de mâncare.

– Un minut sau două, atunci.

– Ajută-mă, spuse el.

Abia îi venea să-şi creadă urechilor.

– Poftim? se miră ea. Să te ajut pe tine?

– Totul se duce de râpă. Trebuie să scap. Mulţimile râd de mine. Mă tem că mă vor ucide.

– Şi ce îţi imaginezi că pot face eu pentru tine?

– Am nevoie de un loc unde să stau, de bani, de acte.

– Ai înnebunit? După tot ce ne-ai făcut, mie şi familiei mele?

– Nu înţelegi de ce am făcut acele lucruri?

– Pentru că ne urăşti!

– Pentru că te iubesc.

– Nu fi ridicol.

– Da, am fost pus să vă spionez, pe tine şi pe familia ta. M-am întâlnit cu tine ca să intru în casă. Apoi, s-a întâmplat ceva. M-am îndrăgostit de tine.

El îi mai spusese asta o dată, în ziua în care ea evadase peste Zid. Chiar vorbea serios. Era nebun, hotărî ea. Începu să se simtă din nou speriată.

– Nu am povestit nimănui despre sentimentele mele, spuse el zâmbind nostalgic, de parcă şi-ar fi amintit o idilă nevinovată din tinereţe, şi nu o decepţie vicleană. M-am prefăcut că te exploatez şi îţi manipulam sentimentele. Dar chiar te-am iubit. Apoi, ai spus că ar trebui să ne căsătorim. Eram în rai! Aveam scuza perfectă pentru superiorii mei.

El trăia într-o lume de vis, dar nu aşa trăia oare toată elita conducătoare a Germaniei de Est?

– Anul pe care l-am petrecut împreună, ca soţ şi soţie, a fost cea mai bună perioadă din viaţa mea, spuse Hans, iar respingerea ta mi-a frânt inima.

– Cum poţi spune asta?

– De ce crezi că nu m-am recăsătorit?

Rebecca era şocată.

– Nu ştiu, spuse ea.

– Nu mă interesează nicio altă femeie. Rebecca, tu eşti dragostea vieţii mele.

Ea îl fixă cu privirea. Îşi dădu seama că nu era doar o poveste stupidă, o încercare inutilă de a câştiga simpatie. Hans era sincer. Fiecare cuvânt era adevărat.

– Ia-mă înapoi, imploră el.

– Nu.

– Te rog.

– Răspunsul meu este nu, zise ea. Întotdeauna va fi nu. Nimic din ce îmi vei spune nu m-ar putea face să mă răzgândesc. Te rog nu mă obliga să folosesc cuvinte dure ca să te fac să înţelegi.

„Nu ştiu de ce mă abţin atât de mult să îl rănesc, gândi ea, el nu a ezitat niciodată să fie crud cu mine."

– Acceptă ce am spus şi pleacă.

– Bine, răspunse el trist. Ştiam că vei spune asta, dar trebuia să încerc. Se ridică. Mulţumesc, Rebecca. Mulţumesc pentru acel an de fericire. Te voi iubi întotdeauna. Se întoarse şi ieşi din restaurant.

Rebecca se holbă în urma lui, încă profund şocată. „Dumnezeule, se gândi ea, nu mă aşteptam la asta."

Capitolul 62

În Berlin era o zi friguroasă de noiembrie, cu o ceaţă densă şi cu un miros de sulf în aer, de la coşurile fabricilor din infernalul Est. Tanya, transferată în grabă aici din Varşovia ca să ajute la relatarea crizei în creştere, simţea că Germania de Est era pe cale să sufere un atac de cord. Totul se năruia. Într-o reluare remarcabilă a ceea ce se întâmplase în 1961, înainte de ridicarea Zidului, atât de mulţi oameni fugiseră spre Vest, încât şcolile se închideau din lipsa profesorilor, iar spitalele funcţionau cu minimum de personal. Cei rămaşi în urmă deveneau tot mai furioşi şi mai frustraţi.

Noul lider, Egon Krenz, se concentra asupra călătoriilor. Spera că, dacă ar fi putut mulţumi poporul în legătură cu acea problemă, celelalte doleanţe ar fi dispărut. Tanya credea că el se înşela: probabil că, pentru germanii din Est, pretenţia la mai multă libertate avea să devină un obicei. Krenz publicase noul regulament de călătorie pe 6 noiembrie: urma să le dea voie oamenilor să treacă graniţa, cu permisiunea Ministerului de Interne, cu doar cincisprezece mărci germane, bani aproape suficienţi pentru o farfurie de cârnaţi şi o halbă cu bere în Germania de Vest. Această concesie fusese disprețuită de public. Astăzi, pe 9 noiembrie, tot mai disperatul lider ţinuse o conferinţă de presă, ca să dezvăluie încă o nouă lege privind călătoriile.

Tanya simpatiza cu jindul germanilor din Est de a fi liberi să meargă unde doreau. Tânjea la aceeaşi libertate pentru ea şi Vasili. El era celebru în toată lumea, dar trebuia să se ascundă în spatele unui pseudonim. Nu părăsise niciodată Uniunea Sovietică, unde cărţile lui nu erau publicate. Ar fi trebuit să poată merge să accepte personal premiile pe care le câştigase alter ego-ul lui şi să se încălzească puţin în lumina reflectoarelor – iar ea voia să meargă cu el.

Din nefericire, nu vedea cum Germania de Est ar fi putut vreodată să-şi elibereze poporul. Abia dacă era un stat independent: de aceea construiseră Zidul, de la început. Dacă cetăţenilor le-ar fi fost permis să călătorească, milioane de oameni ar fi plecat pentru totdeauna. Poate că Germania de Vest era o ţară foarte conservatoare, cu atitudini de modă veche în ceea ce privea drepturile femeilor, dar era un paradis în comparaţie cu Estul. Nicio ţară nu ar fi putut supravieţui exodului celor mai întreprinzători tineri. Prin

urmare, Krenz nu ar fi vrut niciodată să le dea germanilor din Est singurul lucru pe care şi-l doreau cel mai mult.

Aşadar, Tanya se îndreptă, fără speranţe, către Centrul Internaţional de Presă de pe Mohren Strasse, cu doar câteva minute înainte de ora 6.00 seara. Încăperea era plină de ziarişti, fotografi şi camere de televiziune. Rândurile de scaune roşii erau pline, iar Tanya trebui să se alăture mulţimii de pe margine. Grupul internaţional de presă era bine reprezentat aici: mirosiseră sângele.

Ofiţerul de presă al lui Krenz, Günter Schabowski, intră în cameră împreună cu alţi trei oficiali la ora 6 fix şi se aşezară la masa de pe podium. Avea părul grizonant şi purta un costum şi o cravată gri. Era un birocrat competent, pe care Tanya îl plăcea şi în care avea încredere. Timp de o oră, anunţă schimbările din ministere şi reformele administrative.

Tanya se minună la vederea guvernului comunist care se lupta să satisfacă solicitările publicului pentru o schimbare. Era o situaţie aproape necunoscută. Şi, în rarele ocazii în care se întâmplase, tancurile intraseră imediat după aceea. Îşi aminti dezamăgirea agonizantă a Primăverii de la Praga, din 1968, şi a Solidarităţii, din 1981. Totuşi, conform spuselor fratelui ei, Uniunea Sovietică nu mai avea puterea sau dorinţa de a zdrobi disidenţa. Abia dacă îndrăznea să spere că era adevărat. Îşi imagină viaţa în care ea şi Vasili ar fi putut scrie adevărul fără frică. În libertate. Era greu de imaginat.

La ora 7, Schabowski anunţă noua lege a călătoriilor. „Va fi posibil pentru orice cetăţean al Germaniei de Est să părăsească ţara folosind punctele de trecere a frontierei", spuse el. Acest lucru nu era foarte clar, iar câţiva ziarişti cerură lămuriri.

Chiar şi Schabowski părea nesigur. Îşi puse o pereche de ochelari cu lentile semilună şi citi decretul cu voce tare. „Călătoriile particulare spre ţări străine pot fi făcute fără prezentarea cerinţelor actuale pentru viză, a motivelor de călătorie sau a relaţiilor familiale."

Totul era scris în limbajul confuz, birocratic, dar suna bine. Cineva întrebă: „Când va intra în vigoare această nouă lege?"

Schabowski, în mod clar, nu ştia. Tanya observă că bărbatul transpira. Presupuse că noua lege fusese făcută în grabă. Căută un răspuns prin hârtiile din faţa lui. „Din câte ştiu, spuse el, imediat, fără întârziere."

Tanya era uimită. Ceva intra în vigoare imediat – dar ce? Putea să conducă oricine până la punctul de control şi să-l traverseze? Conferinţa de presă se termină însă fără informaţii suplimentare.

În timp ce parcurgea scurta distanţă spre hotelul Metropole, de pe Friedrich Strasse, Tanya se întrebă ce să scrie. În grandoarea neîngrijită a holului din marmură, agenţii Stasi, în obişnuitele lor haine din piele şi blugi albaştri, erau peste tot, fumând şi uitându-se la televizorul cu o imagine proastă. Era difuzat filmul conferinţei de presă. În timp ce Tanya îşi luă cheia de la cameră,

auzi un recepţioner întrebând un altul: „Ce înseamnă asta? Putem pleca, pur şi simplu?“

Nimeni nu ştia.

*

Walli era în apartamentul hotelului din Berlinul de Vest, urmărind ştirile împreună cu Rebecca, venită cu avionul ca să îi vadă pe Alice şi pe Helmut. Plănuiau să ia cina împreună.

Walli şi Rebecca fuseseră derutaţi de un comunicat confuz, de pe programul ZDF, din cadrul emisiunii de la ora 7.00, *Today*. Existau noi reguli de călătorie pentru germanii din Est, dar nu era clar care anume erau acestea. Walli nu-şi dădea seama dacă familiei lui avea să-i fie permis să-l viziteze în Germania de Vest sau nu. „Mă întreb dacă aş putea măcar să o revăd curând pe Karolin“, îşi spuse el.

Alice şi Helmut sosiră câteva minute mai târziu, scoţându-şi hainele de iarnă şi eşarfele.

La ora 8.00 Walli schimbă pe canalul ARD, la emisiunea *Day Show*, dar nu află mai multe.

Părea imposibil ca Zidul care îi distrusese viaţa lui Walli să poată fi deschis. Într-o amintire de moment prea familiară, retrăi acele secunde traumatizante petrecute la volanul vechii dube Framo a lui Joe Henry. Îşi aminti groaza pe care o simţise văzându-l pe grănicer îngenunchind şi îndreptând mitraliera spre el, panica lui când rotise volanul şi trecuse peste el, confuzia în timp ce gloanţele îi sfărâmaseră parbrizul. Îi venise rău când simţise roţile trecând peste un om. Apoi, spărsese bariera spre libertate.

Zidul îi răpise inocenţa. De asemenea, o luase de lângă el pe Karolin. Şi copilăria fiicei lui.

Acum, acea fiică, la câteva zile de la aniversarea celor 26 de ani, întreba: „Zidul este încă Zid, sau nu?“

– Nu pot să-mi dau seama. E ca şi când ar fi deschis graniţa din greşeală, răspunse Rebecca.

– Ieşim să vedem ce se întâmplă pe străzi? întrebă Walli.

*

Lili, Karolin, Werner şi Carla urmăreau regulat emisiunea *Day Show* pe postul ARD, la fel ca milioane de oameni din Germania de Est. Credeau că spunea adevărul, spre deosebire de emisiunile de ştiri controlate şi deţinute de stat, care înfăţişau o lume fantastică, în care nu credea nimeni. Cu toate acestea, ştirile ambigue de la ora 8.00 îi derutară.

– Graniţa este deschisă sau nu? întrebă Carla.

– Nu are cum să fie, zise Werner.

Lili se ridică în picioare.

– Ei bine, voi merge să văd.

În cele din urmă, merseră toţi patru.

Imediat ce ieşiră din casă şi respirară aerul rece al serii, simţiră o încărcătură emoţională în aer. Străzile Berlinului de Est, luminate slab de becuri galbene, erau neobişnuit de aglomerate cu oameni şi maşini. Toată lumea se îndrepta în aceeaşi direcţie, spre Zid, majoritatea în grupuri. Unii tineri încercau să facă autostopul, o infracţiune în urma cărora ar fi fost arestaţi în urmă cu o săptămână. Oamenii vorbeau cu necunoscuţii, întrebându-i ce ştiau, dacă era adevărat că acum puteau merge în Berlinul de Vest.

Gânditoare, Karolin îi spuse lui Lili:

– Walli este în Berlinul de Vest. Am auzit asta la radio. Probabil că a venit să o vadă pe Alice. Sper că se plac.

Familia Franck se îndreptă spre sud, pe Friedrich Strasse, până când, la distanţă, văzu reflectoarele puternice ale punctului de frontieră Charlie, un complex care ocupa toată strada, de pe Zimmer Strasse, din apropiere de partea comunistă, până pe Koch Strasse, care era liberă.

Apropiindu-se, văzură oameni ieşind din staţia de metrou Stadmitte, îngroşând rândurile mulţimii. Maşinile ai căror şoferi erau, în mod clar, nesiguri dacă să se apropie sau nu de punctul de verificare, formau o coadă. Lili simţea senzaţia sărbătorii, dar nu era sigură că aveau ceva de sărbătorit. Din câte vedea, porţile nu erau deschise.

Mulţi oameni şovăiau, chiar în afara razei de acţiune a reflectoarelor, temându-se să-şi arate chipurile, însă cei mai curajoşi se apropiaseră mai mult, comiţând infracţiunea de a „pătrunde în mod neautorizat în zona de graniţă", în ciuda riscului arestării şi a sentinţei de trei ani într-un lagăr de muncă.

Apropiindu-se de punctul de control, strada se îngustă, iar numărul oamenilor din mulţime crescu. Lili şi familia ei îşi făcură loc în faţă. Înaintea lor, sub luminile ce străluceau ca ziua, se vedeau porţile pentru pietoni şi maşini, vopsite în alb şi roşu, grănicerii înarmaţi, clădirile vămii şi turnurile de supraveghere, care se înălţau deasupra tuturor. În interiorul postului de comandă, un ofiţer vorbea la telefon, gesticulând frustrat.

În stânga şi în dreapta punctului de control, întinzându-se de-a lungul Koch Strasse, în ambele direcţii, era urâtul Zid. Lili îşi simţi stomacul întorcându-i-se pe dos. Acesta era edificiul care, pentru o mare parte din viaţa ei, îi despărţise familia în două jumătăţi care nu se întâlneau aproape niciodată. Ura Zidul chiar mai mult decât îl ura pe Hans Hoffmann.

– A încercat cineva să treacă? întrebă Lili cu voce tare.

O femeie de lângă ea spuse mânioasă:

– Te întorc înapoi. Spun că ai nevoie de viză de la poliţie, dar am fost la staţia de poliţie, iar cei de acolo nu ştiau nimic în legătură cu asta.

În urmă cu o lună, femeia ar fi ridicat din umeri în faţa acestei erori birocratice tipice şi ar fi plecat acasă, dar, în acea seară, lucrurile stăteau altfel. Era încă aici, nemulţumită, protestând. Nimeni nu pleca acasă.

Oamenii din jurul lui Lili izbucniră în scandări ritmice:

– Deschideţi! Deschideţi!

Când oamenii începură să plece, Lili crezu că îi auzea dintr-o latură îndepărtată. Îşi ciuli urechile. Ce spuneau? În cele din urmă, înţelese: „Veniţi aici! Veniţi aici!“ Îşi dădu seama că, probabil, locuitorii Berlinului de Vest se adunau la punctele de control.

Ce urma să se întâmple? Cum avea să se termine?

Şase dube veniră pe Zimmer Strasse, spre punctul de control, iar cincizeci sau şaizeci de grăniceri înarmaţi coborâră.

De lângă Lili, Werner spuse îngrozit:

– Întăriri.

*

Dimka şi Natalya stăteau pe scaunele din piele neagră în biroul lui Gorbaciov, agitaţi şi încordaţi. Strategia lui Gorbaciov de a lăsa sateliţii est-europeni să-şi aleagă calea condusese la o criză care părea să ia amploare. Acest lucru putea fi ori periculos, ori promiţător. Poate că ambele.

Pentru Dimka, problema era, ca întotdeauna, lumea în care aveau să crească nepoţii lui. Grigor, fiul lui şi al Ninei, era deja căsătorit. Fiica lui Dimka şi a Natalyei, Katya, era la universitate; probabil că, peste câţiva ani, amândoi urmau să aibă copii. Ce le oferea viitorul? Comunismul de modă veche chiar era mort? Dimka încă nu ştia.

– Mii de oameni se adună la punctele de verificare de la Zidul Berlinului. Dacă guvernul Germaniei de Est nu deschide porţile, vor izbucni revolte, îi spuse Dimka lui Gorbaciov.

– Nu este problema noastră, spuse Gorbaciov. Era o litanie. Întotdeauna o spunea. Vreau să vorbesc cu cancelarul Kohl al Germaniei de Vest, continuă el.

– În seara aceasta, este în Polonia, zise Natalya.

– Sunaţi-l cât mai repede posibil – nu mai târziu de mâine. Nu vreau să înceapă să se vorbească despre unificarea Germaniei. Acest lucru ar spori criza. Căderea Zidului este probabil toată destabilizarea pe care Germania de Est o poate suporta acum.

Avea perfectă dreptate, gândi Dimka. Dacă graniţa s-ar fi deschis, o Germanie unită ar fi luat fiinţă în viitorul apropiat; era mai bine însă să nu ridice o astfel de problemă chiar acum.

– Mă ocup imediat de Germania de Vest, spuse Natalya. Altceva?

– Nimic, mulţumesc.

Natalya şi Dimka se ridicară. Gorbaciov încă nu le spusese ce să facă în legătură cu criza imediată.

– Dar dacă sună Egon Krenz, din Berlinul de Est? întrebă Dimka.

– Nu mă trezi.

Dimka şi Natalya ieşiră din cameră.

– Dacă nu va acţiona curând, va fi prea târziu, spuse Dimka după ce părăsiră încăperea.

– Prea târziu pentru ce? întrebă Natalya.

– Prea târziu să mai salveze comunismul.

*

Maria Summers se afla acasă la Jacky Jakes, în districtul Prince George, luând cina devreme împreună cu finul ei, Jack. Televizorul era deschis, iar ea îl văzu pe Jasper Murray purtând o haină cu un fular, transmiţând din Berlin. Era în partea vestică, liberă, a punctului de control Charlie, în mijlocul unei mulţimi din apropierea micului post de gardă al Aliaţilor, ce fusese construit pe Friedrich Strasse, lângă semnul pe care se scria PĂRĂSIŢI SECTORUL AMERICAN în patru limbi. În spatele lui, văzu reflectoarele turnului de supraveghere.

Jasper spuse: „Tensiunile în cazul crizei comunismului ating un nou vârf aici, în această seară. După săptămâni de demonstraţii, Guvernul Germaniei de Est a anunţat astăzi deschiderea graniţei spre Vest – dar se pare că nimeni nu i-a informat pe grăniceri sau pe cei de la poliţia paşapoartelor. Aşadar, mii de locuitori ai Berlinului se adună de ambele părţi ale infamului Zid, cerând să-şi exercite noul drept de a traversa, în timp ce guvernul nu face nimic, iar gărzile înarmate devin tot mai agitate".

Jack îşi termină sandviciul şi plecă să facă o baie.

– Are nouă ani şi, mai nou, e timid, spuse Jacky, zâmbind pieziş. Îmi spune că este prea mare ca să-l spele bunica lui.

Maria era fascinată de ştirile din Berlin. Îşi amintea de iubitul ei, preşedintele Kennedy, spunând lumii: „Ich bin ein Berliner".

– Mi-am petrecut viaţa lucrând pentru guvernul american, îi spuse ea lui Jacky. În tot acest timp, ţinta noastră a fost să învingem comunismul. Totuşi, în cele din urmă, comunismul s-a învins singur.

– De ce se întâmplă asta? întrebă Jacky. Nu îmi dau seama.

– O nouă generaţie de lideri vine la putere, cel mai important fiind Gorbaciov. Când au deschis registrele şi s-au uitat la cifre, au spus: „Dacă asta este tot ce putem face, ce rost mai are comunismul?" E ca şi când aş fi putut să nu mă alătur niciodată Departamentului de Stat, eu şi sute de alţi oameni.

– Ce altceva ai fi făcut?

Fără să se gândească, Maria răspunse:

– M-aş fi căsătorit.

Jacky se aşeză.

– George nu mi-a spus niciodată secretele tale, spuse ea, dar m-am gândit că, în anii '60, probabil că ai fost îndrăgostită de un bărbat căsătorit.

Maria încuviință.

– Am iubit doi bărbaţi în viaţa mea, spuse ea. Pe el şi pe George.

– Ce s-a întâmplat? întrebă Jacky. S-a întors la soţia lui? Aşa se întâmplă de obicei.

– Nu, spuse Maria. A murit.

– O, Dumnezeule! exclamă Jacky. Era preşedintele Kennedy?

Maria o fixă uimită cu privirea.

– Cum de ţi-ai dat seama?

– Nu mi-am dat seama, am bănuit.

– Te rog să nu spui nimănui! George e singurul care ştie.

– Ştiu să păstrez un secret, zâmbi Jacky. Greg nu a ştiut că este tată până când George nu a împlinit şase ani.

– Mulţumesc. Dacă se va afla vreodată, voi apărea prin toate ziarele de scandal. Cine ştie dacă nu mi-ar distruge cariera?

– Nu-ţi face griji. Dar, ascultă: George va veni acasă curând. Voi doi, practic, trăiţi împreună acum. Vă potriviţi foarte bine. Adăugă mai încet: Te plac mai mult decât pe Verena.

Maria râse.

– Şi părinţii mei l-ar fi preferat pe George preşedintelui Kennedy, dacă l-ar fi cunoscut, poţi fi sigură de asta.

– Crezi că tu şi George vă veţi căsători?

– Problema este că nu mi-aş fi putut face treaba dacă m-aş fi căsătorit cu un reprezentant al Congresului. Trebuie să fiu bipartizană sau măcar să pară că sunt aşa.

– Vei ieşi la pensie într-o zi.

– Peste şapte ani, voi împlini 60 de ani.

– Te vei căsători cu el atunci?

– Dacă mă va cere de nevastă, da.

*

Rebecca se afla la punctul de control Charlie, pe partea vestică, împreună cu Walli, Alice şi Helmut. Rebecca avea grijă să-l evite pe Jasper Murray şi camerele lui de televiziune. Simţea că nu era un gest potrivit ca un deputat din Bundestag sau un ministru din guvern să se alăture mulţimii, pe stradă. Însă nu avea de gând să rateze aşa ceva. Era cea mai mare demonstraţie împotriva Zidului – a Zidului care îl schilodise pe bărbatul pe care îl iubise şi care îi distrusese viaţa. Guvernul Germaniei de Est nu ar fi avut cum să-i reziste – nu-i aşa?

Aerul era rece, dar mulţimea o încălzea. Pe Friedrich Strasse, care ducea la punctul de control, erau câteva mii de oameni. Rebecca şi ceilalţi se găseau

în faţă. Chiar dincolo de baraca Aliaţilor, în locul în care Friedrich Strasse se intersecta cu Koch Strasse, era pictată o linie albă. Linia arăta unde se termina Berlinul de Vest şi unde începea Berlinul de Est. În colţ, cafeneaua Adler era sufocată de clienţi.

Zidul se întindea de-a lungul intersecţiei, pe Koch Strasse. De fapt, erau două ziduri, ambele din panouri din beton, separate de o fâşie de teren gol. Pe partea vestică, betonul era acoperit cu graffiti colorat. În partea opusă locului în care stătea Rebecca, exista un spaţiu, dincolo de care se aflau câţiva grăniceri înarmaţi, care stăteau în faţa celor trei porţi vopsite în roşu şi alb, dintre care două erau pentru vehicule şi una pentru pietoni. În spatele porţilor erau trei turnuri de supraveghere. Rebecca vedea soldaţii aflaţi în spatele ferestrelor din sticlă, scrutând cu răutate mulţimea, prin binocluri.

Unii dintre oamenii de lângă Rebecca vorbeau cu gărzile, implorându-i să lase oamenii din Est să treacă. Gărzile nu răspundeau. Un ofiţer veni spre mulţime şi încercă să explice că, deocamdată, nu existau reguli noi legate de călătoria dinspre Est. Nimeni nu-l crezu: văzuseră asta la televizor!

Presiunea mulţimii era irezistibilă şi, treptat, Rebecca fu forţată să înainteze, până când trecu de linia albă şi se trezi, tehnic vorbind, în Berlinul de Est. Gărzile priveau neajutorate.

După o vreme, gărzile se retraseră în spatele porţilor. Rebecca fu uimită. De obicei, soldaţii din Germania de Est nu se retrăgeau din mulţime: o controlau, folosind orice metodă ar fi fost necesară.

Acum, intersecţiile nu mai erau păzite, iar mulţimea continua să înainteze. Pe fiecare latură, zidul dublu se termina într-un fundac, cu un zid de intersectare, care conecta barierele interioare şi exterioare şi bloca accesul spre fâşia liberă. Spre uimirea Rebeccăi, doi protestatari curajoşi se căţărară pe zid şi se aşezară pe marginea superioară, rotunjită, a panourilor din beton.

Gărzile se apropiară de ei şi le spuseră: „Vă rugăm să coborâţi".

Căţărătorii refuzară politicos.

Inima Rebeccăi bătea cu putere. Căţărătorii erau în Berlinul de Est – la fel ca şi ea – aşadar, puteau fi împuşcaţi de gărzi pentru traversarea ilegală a Zidului, la fel ca mulţi alţii în ultimii douăzeci şi opt de ani.

Dar nu se trăgea cu arma. În schimb, alţi câţiva oameni se căţărară pe Zid în diferite locuri şi se aşezară deasupra, cu picioarele atârnându-le pe fiecare parte, provocând parcă gărzile să facă ceva în această privinţă.

Gărzile se întoarseră la poziţiile lor, din spatele porţilor.

Era un lucru uimitor. După standardele comuniste, era ilegal, dar nimeni nu făcea nimic pentru a-l opri.

Rebecca îşi aminti de acea duminică din august 1961, când avea 30 de ani şi plecase de acasă pentru a merge spre Berlinul de Vest, găsind toate punctele de trecere blocate cu sârmă ghimpată. Bariera fusese acolo jumătate

din viaţa ei. Era posibil ca, în sfârşit, acea eră să apună? Îşi dorea asta din toată inima.

Mulţimea sfida acum în mod fățiș Zidul, gărzile şi regimul din Germania de Est, iar starea de spirit a gărzilor se schimba, observa Rebecca. Unii vorbeau cu protestatarii, ceea ce era interzis. Un protestatar întinse mâna şi înşfăcă şapca unei gărzi, punând-o pe propriul cap. Gardianul îl întrebă: „Vrei, te rog, să mi-o înapoiezi? Îmi trebuie, altfel voi avea probleme". Protestatarul i-o returnă, cu bunătate.

Rebecca se uită la ceas. Era aproape miezul nopţii.

*

În partea estică, oamenii din jurul lui Lili scandau: „Lăsaţi-ne să plecăm! Lăsaţi-ne să plecăm!"

Din partea vestică a punctului de verificare se auzi un răspuns scandat: „Veniţi! Veniţi! Veniţi!"

De la un minut la altul, mulţimea se apropiase de gărzi, până când ajunsese la distanţa din care putea atinge porţile, iar gărzile se retrăseseră în complex.

În spatele lui Lili, zeci de mii de oameni şi un rând de maşini se întindeau de-a lungul Friedrich Strasse, mai departe decât putea ea să vadă.

Toată lumea ştia că situaţia era periculos de instabilă. Lili se temea că gărzile ar fi putut începe, pur şi simplu, să tragă în mulţime. Nu aveau suficientă muniţie încât să se apere de zece mii de oameni furioşi, dar ce altceva puteau face?

În clipa următoare, Lili află.

Brusc, un ofiţer apăru şi strigă: *Alles auf!*

Toate porţile se deschiseră imediat.

Un vuiet se ridică din mulţimea aflată în aşteptare, iar oamenii înaintară rapid. Lili se luptă să rămână lângă familia ei, în timp ce toată lumea se revărsă prin porţile pentru pietoni şi prin cele pentru vehicule. Alergând, împiedicându-se, strigând şi ţipând de bucurie, traversară complexul. Porţile aflate de cealaltă parte fuseseră, de asemenea, deschise. Trecură rapid printre ele, iar Estul întâlni Vestul.

Oamenii plângeau, se îmbrăţişau şi se sărutau. Cei care îi aşteptau aveau o grămadă de flori şi de sticle de şampanie. Vuietul bucuriei era asurzitor.

Lili privi împrejur. Părinţii erau în spatele ei, iar Karolin era în faţă. „Oare unde sunt Walli şi Rebecca?" se întrebă ea.

*

Întoarcerea lui Evie Williams în America se dovedi un triumf. Fu ovaţionată în prima seară a spectacolului *A Doll's House*[1] de pe Broadway. Tristeţea

[1] Casa cu păpuşi (n.tr.)

lui Ibsen, drama introspectivă erau perfecte pentru intensitatea celei mai bune interpretări ale sale.

Când, în cele din urmă, publicul se sătură să aplaude şi părăsi teatrul, Dave, Beep şi fiul lor de 16 ani, John Lee, merseră în spatele scenei, alăturându-se mulţimii de admiratori. Cabina lui Evie era plină de oameni, flori şi câteva sticle de şampanie puse la gheaţă. Totuşi, în mod ciudat, oamenii tăceau, iar şampania era nedesfăcută.

Într-un colţ era un televizor, iar mulţi dintre artişti erau adunaţi în jurul acestuia, urmărind tăcuţi ştirile din Berlin.

– Ce este? Ce se întâmplă? întrebă Dave.

*

Cam era în biroul său din Langley împreună cu Tim Tedder, uitându-se la televizor şi bând scotch. Jasper Murray era pe ecran, transmiţând în direct din Berlin şi strigând emoţionat: „Porţile sunt deschise, iar germanii din Est vin! Dau năvală cu sutele, cu miile! Este o zi istorică! Zidul Berlinului a căzut!"

Cam opri sunetul.

– Îţi vine să crezi?

Tedder ridică paharul, pentru a-l închina.

– Sfârşitul comunismului.

– Pentru asta am muncit în toţi aceşti ani, spuse Cam.

Tedder scutură sceptic din cap.

– Tot ce am făcut a fost complet ineficient. În ciuda eforturilor noastre, Vietnam, Cuba şi Nicaragua au devenit ţări comuniste. Uită-te la alte locuri în care am încercat să prevenim comunismul: în Iran, Guatemala, Chile, Cambodgia, Laos... Niciuna dintre aceste ţări nu ne onorează, iar acum, Europa de Est abandonează comunismul fără ajutorul nostru.

– Totuşi, ar trebui să ne gândim la un mod de a ne asuma meritele. Sau la o metodă prin care să-l lăsăm măcar pe preşedinte să o facă.

– Bush este preşedinte de mai puţin de un an, iar în tot acest timp a fost mereu cu un pas în urmă, spuse Tim. Nu poate pretinde că a provocat acest lucru: la drept vorbind, a încercat să îl încetinească.

– Poate Reagan? se întrebă Cam.

– Fii serios, spuse Tedder. Nu Reagan a făcut asta. Gorbaciov a făcut-o. El şi preţul petrolului. Şi faptul că, oricum, comunismul nu a funcţionat niciodată.

– Şi Proiectul Star Wars?

– Un sistem de armament care nu va trece niciodată de stadiul de ficţiune, după cum a ştiut toată lumea, inclusiv sovieticii.

– Reagan a ţinut totuşi acel discurs. „Domnule Gorbaciov, dărâmaţi acest zid." Îţi aminteşti?

– Îmi amintesc. Le vei spune oamenilor că regimul comunist a căzut din cauza discursului ţinut de Reagan? Nu vor crede niciodată aşa ceva.

– Bineînţeles că vor crede, rosti Cam.

*

Prima persoană pe care o văzu Rebecca fu tatăl ei, un bărbat înalt cu părul blond şi rar, având o cravată cu un nod frumos, vizibil între reverele hainei.

– Uite! îi strigă ea lui Walli. Este tata!

Walli zâmbi larg.

– El este, zise el. Nu credeam că-l vom găsi în mulţimea asta.

O cuprinse de umeri pe Rebecca şi îşi făcură împreună loc prin mulţime. Helmut şi Alice îi urmară îndeaproape.

Înaintarea era frustrant de dificilă. Mulţimea era densă, iar toată lumea dansa, sărind de bucurie şi îmbrăţişând necunoscuţi.

Rebecca îşi văzu mama stând lângă tatăl ei, apoi pe Lili şi pe Karolin.

– Nu ne-au văzut încă, îi spuse ea lui Walli. Să le facem semn cu mâna!

Nu avea rost să strige. Toată lumea striga.

– Este cea mai mare petrecere de stradă din lume, spuse Walli.

O femeie cu bigudiuri în păr se lovi de Rebecca şi ar fi căzut dacă braţul lui Walli nu ar fi susţinut-o.

Apoi, cele două grupuri se întâlniră în sfârşit. Rebecca se aruncă în braţele tatălui ei. Îi simţi buzele pe frunte. Sărutul familiar, atingerea bărbiei lui puţin aspre şi mirosul slab al loţiunii de după bărbierit îi umplură inima de bucurie.

Walli îşi îmbrăţişă mama, apoi făcură schimb. Rebecca nu vedea din cauza lacrimilor. Le îmbrăţişară pe Lili şi pe Karolin. Aceasta o sărută pe Alice, spunând:

– Nu credeam că te voi vedea atât de curând. Nu ştiam dacă te voi mai vedea vreodată.

Rebecca îl privi pe Walli în timp ce o saluta pe Karolin. El îi luă ambele mâini şi îşi zâmbiră unul altuia.

– Sunt foarte fericit să te revăd, Karolin, spuse Walli simplu. Foarte fericit.

– Şi eu, zise ea.

Acolo, în mijlocul străzii, la miezul nopţii, în centrul Europei, îmbrăţişaţi, formau un cerc.

– Iată-ne, spuse Carla, uitându-se împrejurul cercului la familia ei şi zâmbind fericită. Împreună din nou. După toate acestea... Se opri, apoi rosti din nou: După toate acestea.

EPILOG

4 noiembrie, 2008

Capitolul 63

Erau o familie ciudată, se gândi Maria privind în jur în sufrageria casei lui Jacky Jakes, cu doar câteva secunde înainte de miezul nopţii.

O văzu pe Jacky, soacra ei, în vârstă de 89 de ani, mai vioaie ca oricând.

Îl privi pe George, soţul ei în ultimii doisprezece ani, acum cu părul alb, în vârstă de 72 de ani. Maria fusese mireasă pentru prima dată la vârsta de şaizeci de ani, ceea ce ar fi făcut-o să se simtă jenată dacă nu ar fi fost atât de fericită.

O privi pe fosta soţie a lui George, Verena, fără îndoială cea mai frumoasă femeie din America, ajunsă la vârsta de 69 de ani. Era împreună cu al doilea soţ al ei, Lee Montgomery.

Apoi, îl văzu pe fiul lui George şi al Verenei, Jack, un avocat în vârstă de 27 de ani, împreună cu soţia şi frumoasa lor fiică de cinci ani, Marga.

Se uitau cu toţii la televizor. Se transmitea dintr-un parc din Chicago, unde se adunaseră 240 000 de oameni extaziaţi.

Pe scenă se afla o familie: un tată frumos, o mamă splendidă şi două fetiţe drăguţe. Era seara alegerilor, iar Barack Obama câştigase.

Michelle Obama şi fetele părăsiră scena, iar preşedintele ales se îndreptă către microfon şi spuse: „Bună seara, Chicago".

Jacky, capul familiei Jakes, spuse: „Linişte acum, toată lumea. Ascultaţi". Dădu sonorul mai tare.

Obama purta un costum gri-închis şi o cravată de culoare vişinie. În spatele lui, în briza uşoară, fluturau mult mai multe steaguri americane decât putea Maria să numere.

Vorbind încet şi făcând pauză după fiecare frază, Obama spuse: „Dacă mai există cineva care se îndoieşte de faptul că America este un loc în care orice este posibil, care încă se mai întreabă dacă visul fondatorilor noştri mai există în prezent, care încă pune la îndoială puterea democraţiei noastre – în această seară a aflat răspunsul".

Mica Marga veni lângă Maria, care stătea pe canapea.

– Bunică Maria, spuse ea.

Maria ridică fetiţa în poală şi-i zise:

– Taci, puiule, toată lumea vrea să-l asculte pe preşedinte.

Obama spuse: „Este răspunsul dat de tineri și de bătrâni, de bogați și de săraci. De democrați și de republicani, de negri, de albi, de hispanici, de asiatici, de indieni americani, de homosexuali și de heterosexuali, de oameni cu dizabilități și fără dizabilități – de americani care transmit lumii mesajul că nu am fost doar un grup de indivizi sau o colecție de State Roșii și State Albastre; suntem și vom fi întotdeauna Statele Unite ale Americii".

– Bunică Maria, șopti din nou Marga. Uită-te la bunicul.

Maria îl privi pe soțul ei, George. Se uita la televizor, dar pe chipul lui măsliniu și ridat curgeau lacrimi. Le ștergea cu o batistă mare și albă, dar, de îndată ce le ștergea, apăreau alte lacrimi.

– De ce plânge bunicul? întrebă Marga.

Maria știa de ce. Plângea pentru Bobby, și pentru Martin, și pentru Jack. Pentru fetele de la școala de duminică. Pentru Medgar Evers. Pentru toți luptătorii pentru libertate, morți și vii.

– De ce? întrebă din nou Marga.

– Puiule, zise Maria, este o poveste lungă.

SFÂRȘIT

Slăvit eşti de-i împaci pe-aprinşii crai,
De-nsemni ce-i vechi cu-a' timpului peceţi,
Făţărnicia în vileag de-o dai,
De scoli din somn senine dimineţi,
Făcându-i rău pe rău dacă-i îndrepţi,
De surpi palate-n aur poleite,
Şi praf-aşterni pe turle strălucite.

Shakespeare, *Necinstirea Lucreţiei*[1]

---

[1] Shakespeare, Opere complete. Volumul 9. Sonete (Ediție bilingvă). *Poeme. Venus și Adonis. Necinstirea Lucreției. Phoenix și turtureaua. Jeluirea îndrăgostitei. Pelerinul îndrăgostit.* Ediție îngrijită, notă introductivă și comentarii de Leon D. Levițchi. Note de Virgil Ștefănescu-Drăgănești. București, 1995, Editura Univers.

Mulţumiri

Principalul meu consilier istoric pentru *Trilogia Secolului* a fost Richard Overy. Alţi istorici universitari care au ajutat la acest volum au fost Clayborne Carson, Mary Fulbrook, Claire McCallum şi Matthias Reiss.

De asemenea, am fost ajutat de numeroşi oameni care au trăit evenimentele epocii, care fie mi-au citit primul manuscris, fie mi-au acordat interviuri, în special: Mimi Alford, în legătură cu Casa Albă în timpul Administraţiei Kennedy; Peter Asher, despre viaţa lui ca vedetă de muzică pop; Jay Coburn şi Howard Stringer, despre Vietnam; Frank Gannon, despre Casa Albă în timpul Administraţiei Nixon, alături de colegii lui, Jim Cavanaugh, Tod Hullin şi Geoff Shephard; reprezentantul în Congres John Lewis, despre drepturile civile; şi Angela Spiyig şi Annemarie Behnke despre viaţa în Germania. Ca întotdeauna, Dan Starer, din partea celor de la Cercetări pentru Scriitori din New York City, m-a ajutat să-mi găsesc consultanţi.

În călătoria de documentare din America de Sud, ghizii mei au fost: Barry McNealy din Birmingham, Alabama; Ron Flood din Atlanta, Georgia; şi Ismail Naskai din Washington, DC; Ray Young, de la staţia Fredericksburg Greyhound, care a binevoit să caute fotografii din anii '60.

Prietenii mei Johnny Clare şi Chris Manners au citit primul manuscris şi au făcut multe remarci critice, folositoare. Charlotte Quelch a corectat numeroase erori.

Familia mea m-a ajutat în moduri de necuprins. Doctorul Kim Turner m-a sfătuit în legătură cu multe aspecte, în special cele medicale. Jann Turner şi Barbara Follett au citit primul manuscris şi au făcut comentarii utile şi instructive.

Printre editorii şi agenţii care au citit manuscrisul se numără Amy Berkower, Cherise Fisher, Leslie Gelbman, Phyllis Grann, Neil Nyren, Susan Opie, Jeremy Trevathan şi, ca întotdeauna, Al Zuckerman.